

A. ROBERTO

—
URIFODINA
INVERSA

4

EV4611
R5
v. 4
1875

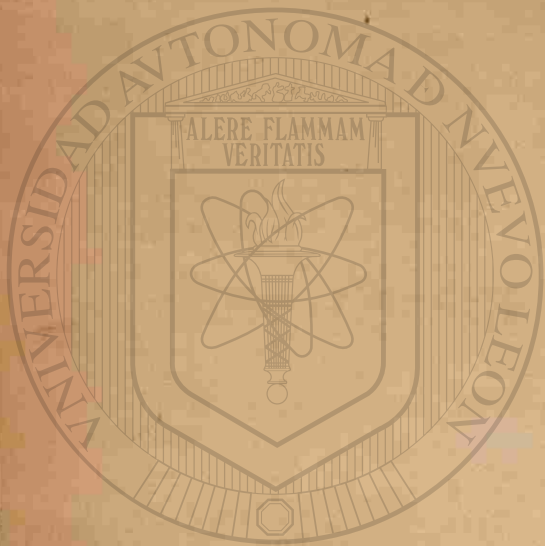
007955

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080015335

AURIFODINA

UNIVERSALIS

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

U.
2.50
R.

AURIFODINA

UNIVERSALIS

SCIENTIARUM DIVINARUM

ATQUE HUMANARUM

EX FONTIBUS AUREIS SANCTORUM PATRUM

CONCILIORUM, DOCTORUM, NEQ. NON PAGANORUM FERE DUCENTORUM

TAM IN THEOLOGIA, QUAM IN PHILOSOPHIA

PER SENTENTIAS PLUSQ. OCTOGENTA MILLIA, SUB TITULO SEPTINGENTIS ET ULTRA
ORDINE ALPHABETICO DIGESTARUM, RELIGIOSIS ET SÆCULARIBUS, MAXIMEQUE CONCIONATORIBUS,
GRATORIBUS, JURISPERITIS, ALISQUE OMNIBUS STUDIOIS UTILISSIMA

A V. P. ROBERTO

CAMBRACENSIS CAPUCINO, PROVOCALE GALLO-BELGICÆ

EDITIO TERTIA

UNIVERSITATIS DE AUSTRO-LEON
RECTORIS M. J. VIVES

PARISIIS

APUD LUDOVICUM VIVES, BIBLIOPOLAM EDITOREM

13, VIA VULGO DICTA DELAMORE, 13

MDCCLXXV

EX LIBRIS
C. M.
Universitatis Culiacaneensis

DIRECTOR
Capilla Autónoma
Biblioteca Universitaria

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

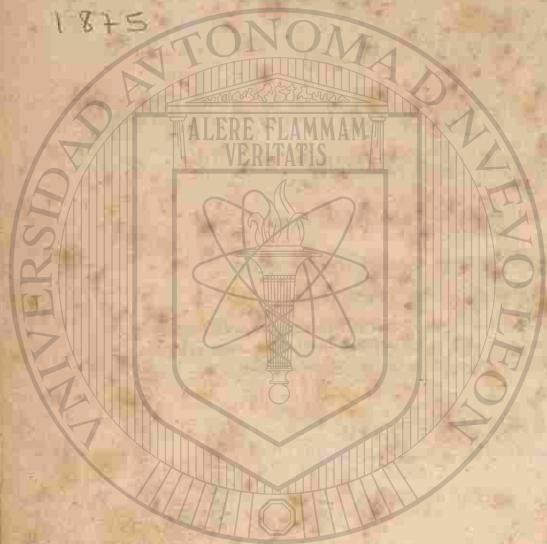
44645

BV 4611

R6

V9

1875

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

21334

AURIFODINA UNIVERSALIS

SCIENTIARUM DIVINARUM

ATQUE HUMANARUM

RAPINA.

RAPINA.

S. ANSELM. *Definitio.* Rapina est, quando quilibet alienam rem per violentiam sibi usurpat, quae sibi non competit. Super *Epist. ad Philibip.*, cap. 2.

S. ANTONIN. Rapina est rei alienae non sacrae in loco non sacro illicita per violentiam ad lucrum facta usurpatio. Part. 2, tit. 4, cap. 12, § 8.

HUGO & S. VICTOR. Rapina est ex avida mentis proveniens impetu, violentia alienarum rerum dreptio. De *Fructibus carnis et spiritus*, cap. 8.

S. THOMAS AQUINAS. Rapina est quedam violentia et coactio, per quam contra iustitiam alicui auferitur quod suum est. 2, 2, quae. 66, art. 8.

S. ANTONIN. *Differentia.* Differt furum a rapina, quia furum occultam, rapina vero violentam usurpationem importat. Part. 2, tit. 4, cap. 12, § 8.

JOAN. GERS. Rapina et furum infer se differunt. Rapina est violenta contractatio rei alienae invito domino; furum vero est occultis contractatio rei alienae domino non consentiente. Part. 4, in *Descript. terminor.*, cap. *Temperantia.*

S. THOMAS AQUINAS. Furari et rapere infer se differunt; quis primum valenter, secundum hostiliter. Super *II Cor.*, cap. 12, lect. 4.

Furtum et rapina inter se sunt distincta: nam furtum est quando dolo et clandestino: rapina vero, quando aperta et manifesta vi, sua cuiuspiam bona, nulla premente necessitate per injuriam auferuntur. 2, 2, quae. 66, art. 1, in axiomatico.

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Nullus rapiendi modus, ubi nulla mensura est cupiendi. Lib. 4, de *Cain et Abel*, cap. 5. Tom. IV.

RAPINA.

2. Rapere iis, qui non leserint, plerique sibi existimant gloriosum. Super *Psalin.* xxxv.

3. Qui injustam bellum agunt, in omnibus quae auferunt ab eis contra quos praellantur, rapinam faciunt. Part. 2, tit. 4, cap. 12, § 4.

4. Rapina quinque modis committitur: usurpatis dominis, in publicis bellis, in manifestis atrocibus, in paedagiis, et gabellis indebitis, in injustis tallibus et damnis. *Ibid.*, cap. 12, § 3.

5. Quidquid ab invito sumitur, injuriose auferitur. *Epist.* 54, ad *Macedonium*.

6. Cruciantur quibus auferuntur temporalia, quia diligunt ea, illi autem qui auferunt gaudent; sed talis bellicia, concitas est, et summa inferia: ipsa enim magis implicat animam, et ad majora tormenta perducit. *Prose.*

7. Gaudet et piscis quando hamum non videns, escam devorat: sed cum piscator eum adduxero ceperit, viscera ejus torquentur primo, deinde ab omni laetitia sua per ipsam escam, de qua letatus est, ad consumptionem trahitur: sic sunt omnes qui de bonis temporalibus beatos se esse putant: hamum enim acciperunt, et cum illo sibi vagantur; veniet tempus ut sentiant quanta tormenta cum aviditate devoraverint.

8. Illi qui auferunt bonis temporalia, nihil nocent, quia hoc eis auferunt, quod non diligunt: nam quod diligunt, et unde beati sunt, auferre illis nemo potest. De *Agone christiano*, cap. 7.

9. In homine interiore animus res est, rapina actus est. De *Perfect. justitia*, cap. 2, ratiocinat. 4.

10. O piscis male! praedam vis de parvo, praeda efficeris majori. Super *Psalin.* lxxv, vers. 6.

11. Rapere vis? quid invenis? quid perdis? o

007055

lucra damnosa! invenis pecuniam, perdis justitiam. *Prose.*

12. Pauper sum, non habeo: ideo rapere vis? quid rapas vides, a quo raparis non vides. Nescis circuire iniquum tanquam leonem rugientem, et querentem quid rapiat. Super *Psalm.* 11, vers. 10.

13. Subtrahatur tibi que Deus dedit, nunquid subtrahitur quid dedit? Super *Psalm.* xxxiv, vers. 3: *Salus tua ego sum.*

14. Adam et Eva rapere voluerunt divinitatem, perdiditque felicitatem. Super *Psalm.* lxxviii, conc. 2, vers. 6.

15. Qui aliena quomodolibet injuste percipit, ipse sibi regni celestis aditum claudit. *De Conflictu vitiorum et virtutum*, cap. 18.

16. Si in ignem mittitur, qui non dedit rem propriam, patas ubi mittendus est, qui intravit alienam? *Prose.*

17. Si cum diabolo ardere habet, qui mundum pauperum non vestivit, patas ubi arsurus est, qui expoliavit? *De Verbis Domini*, term. 20.

18. Rides, quia pecuniam rapis: ride, ride, vomet qui eligit. *Ibid.*, serm. 25.

19. Penale est occulte auferre, multo majoris poenae est visibiliter eripere. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 14, quest. 5, can. *Penale*.

20. Nulli rapiunt res alienas donaturi suas. *Tract.* 45, super *Johan.*

21. Quantumcumque cupiditas rapiat, necesse est in una hora totum dimittat. *Homil.* 48, ex *Iu. Homil.*, cap. 1.

v. senn.

22. Raptores alienarum rerum, ipsi quandoque respiciunt ad infernum. In suis *Proverb.*, verbo *Raptores*.

s. donay.

23. Non solum debet esse cura, ne nostra homines rapiant, sed ne rapientes non sua, semetipsos perdant. Super *Luc.*, cap. 6, in illud: *Qui auferi qua tua sunt.*

24. Mirum est quod non timeant homines, quod post buccellam, quam de rapina acquirant, intret in eos Satanas. *Serm.* 4, *Dom.* 3, *Quadrages.*

25. Hec hodie quidam perdidit simplicitatem columbe, et assumpsit ferocitatem aguilae, quae parvas et magnas aves suo sublevari domino per rapinas, et quas non potest contingere rostro, saltem conturbat imperio. *Serm.* de *S. Catharina*.

26. Quae animalia vivencia de rapina sic instituunt rapinae et praeda, ut nostri temporis homines? *Prose.*

27. Num leo accepta praeda, quiescit ad tempus, sed nunquam quiescit homo: unde bestia nunquam habet memoriam praeda, nisi fame necessitatis urgente; tuus enim cum nimium fa-

mescit, praeda quaerit, qua accepta mox praedandi perdit memoriam.

28. O confusio humana! ut non praedetur bestia fera, nisi necessitate vim urgente; et praedetur nobilissima creatura sola libidine avaritiae inducenda. *Serm.* 1 de *Sanctis Apostolis*.

29. Non potest crimen rapinae indigentia tolli, nec quod vindictae subiacet, excusari. Super *Psalm.* lxi, vers. 10: *Et rapinas nocte convenerunt.*

30. Non rapias aliena, et cessabit rapina. *Cateches.* 2.

31. Rapaces substantias et labores hominum, tanquam infernus insaturabiliter deglutit. *Epist.* ad *Damas.* *Pap.* de *morie D. Hieron.*

32. Quid damnationis erit spoliasse pauperem, quem suumque crimen est non pavisse? *Hom.* 10 ad *Monachos*.

33. Mollibus et delicatis hominibus, qui in luxu simul et otio vitam transigere volunt, familiaris esse solet, rapinis incumbere. In *Annot.*, super cap. 1 *Job*.

34. Qui abstulit injuste alteri quod habebat charissimum, dignus est et ipse quod habet charissimum male perdere. In *Elucid.*, super cap. *xxxii Job*.

35. Subito exitu urgente invisibiliter rapitur, qui visibiliter rapiebatur: vidit ipse quos rapuit, sed quis illum in morte rapiat, non videt. *Lib.* 25 *Moral.*, cap. 3.

36. Donum pauperis confringit, qui eum quem pro potentiam conterit, spoliare quoque per avaritiam non erubescit. *Ibid.*, lib. 45, cap. 42.

37. Is qui rapere sinitur, creatus mente culpam arguit: is vero qui rapiamur patitur, iam in ejusdem rapinae damno pro illa quam ante perpetravit culpa fertur. *Ibid.*, lib. 44, cap. 2.

38. Si tanta poena mulcetur, qui non desisset sua convinctur: qua poena ferendus est, qui redarguitur aliena abstulisse? *Ibid.*, lib. 45, cap. 42, super illud *Job* xx: *Quoniam confringens nudavit.*

39. Quanta damnatione plectendi sunt, qui rapiunt aliena, si tanta animadversio feruntur, qui sua indiscrete tenuerunt? *Part.* 3 *Pastor.*, cap. 1, admonit. 21.

40. Occasio rapiendi subtrahitur, si bene prius jus possidendi disponatur. *Ibid.*, admonit. 22.

41. Quae poena mulcendus est, qui aliena diripit, si inferni damnatione percutitur, qui propria non largitur? *Hom.* 40 super *Evang.*, super illud *Luc.* xv: *Homo quidam viduebatis purpura.*

42. Plerumque, quod est gravius, sacerdotes, qui propria dare debebant, etiam aliena diripiunt. *Homil.* 1 super *Evang.*

S. GREGOR. NAX.

S. GREGOR.

CASSIODOR.

S. CYRILLUS HIEROSOL.

S. FULGENTIUS CAESARIENSIS.

S. GILBERTUS BRISIGNINUS.

FRANCISCUS TIEBERIAS.

HYGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

S. GREGOR. MAGISTR.

43. Sicut Ecclesia propria res amittere non debet, ita eam rapacitate ardere alienas invadere non oportet. *Lib.* 2 in *Regist.*, ind. 11, cap. 81, epist. 43, ad *Bonif. episc. Regium*.

44. Opes ex rapina collectae, nocentissimas sunt, et impiesimas. Super *Ecclesiasten.*, cap. 5.

45. Amico quippiam rapere, furtum est: Ecclesiam vero fraudare, sacrilegium est. *Epist.* 2, ad *Neopolitan.*

46. Accepisse quod pauperibus erogandum sit, et contentibus plurimis vel cautum esse velle, vel timidum: aut, quod, apertissimi sceleris est aliquid inde subtrahere, omnium praedonum crudeliatem superat. *Ibid.*

47. Omnis rapina mixta violentia est: nisi enim vis fuerit illata, rapina non prodicit. *Lib.* 6 super *Ecceh.*, cap. xviii, super illud: *Per vim nihil rapuerit.*

48. Quotiam quanta largiuntur respiciunt, et quanta rapiunt non attendunt: et ideo quae largiuntur, in sacco pertuso reponunt. Super *Ecclesiasten.*, cap. xxxiv.

49. Officiales potentium parva rapiunt, quia majora non possunt. Super *Levit.*, cap. 11.

50. Rapere et invadere violententer aliena, non humana mansuetudinis, sed immanitatis est belluarum: quin imo ipsae quoque deteriores sunt, qui in abominum transeunt affectum. *Homil.* 22 super *Matth.* *Oper. perf.*

51. Non tua rapi, sed aliena te rapere, tibi malum est: si rapuisti, acerbissime te ipsum accensa, et restitue: si vero alius tu rapuit, non parva tibi sollicitudo orandum est pro illo, qui sibi maxime profuit. *Ibid.*, *homil.* 32.

52. Pejor multo quam credes, rapina est, paulatim pauperum consumens. *Ibid.*, *hom.* 53.

53. Lex est ut alterius non tollas, et si tuum non des: grata autem ut alterius non tollas, et tuum des. *Hom.* 42 super *Matth.* *Oper. imperf.*

54. Nihil turpius rapina, nihil scelestius. *Hom.* 42 super *Johan.*

55. Quotiam rapacis hominis oculus impudens: quid perveracius? quid eandem similis? non enim tam impudens visus, quam hic, cum undique omnia diripit: quid hujus manibus scelestius? *Hom.* 9 super 1 *Cor.*

56. Raptores ferinas non tantum manus habent, sed feris longe severiores immantioresque: usi namque et lupi, cum ad satietatem ederunt, cibo abstinent, hii autem nunquam satiantur. *Ibid.*

57. Tu, si peccidum fera laerast, agro feras: cum autem in proximum timum id tu facis, nihil mali te facere arbitraris. *Ibid.*

58. Nihil omnino est quod Deum sic exacerbet

sicut rapere et violentia opprimere, et fraudare proximum. *Hom.* 23 super 11 *Cor.*

59. Perjurat quisque ut rapiat. *Hom.* 7 super 11 *Tim.*

60. Cedo peior est rapina, paulatim pauperem devorans. *Hom.* 33, ad *Popul. Antioch.*

61. Nihil animam ita foedam reddidit, sicut rapina. *Ibid.*, *hom.* 58.

62. Rapax fur est et latro; illo longe deterior, quanto et violentior. *Ibid.*, *homil.* 68.

63. Quomodo justus, qui aliena rapit? *Lib.* 5 *advers. Haeres.*, cap. *Traductis*.

64. Magnum scelus est, res pauperum pretario divitibus, et de sumptibus inopum acquirere favores potentum. *Lib.* 3 de *Sum. homo*, cap. 64, sent. 48.

65. Qui aliena quolibet modo injuste praecepit, ipse sibi regni celestis aditum claudit. *De Conflictu vitiorum et virtutum*.

66. Capiti bonis viribus asserpi non possunt, malis assequuntur, fraudant, rapiunt, spoliant, insidiantur, abjurant. *Lib.* 6 de *Divis. virt.*, cap. 1.

67. Non mediocre inter caetera cognoscitur esse delictum, cum quis res furtive diripit alienas. *De Regum. prelat.*, cap. 42.

68. Nunquam pauperum, nunquam Ecclesiae spolia prosperum habuerunt eventus auspiciam. *Epist.* 142, ad *Aurelian. episcopum*.

69. Nihil calamitosius, nihilque miserius eo, quem locupletem fraudes faciunt ac rapinas. *Lib.* 2 de *Vita contemptual.*, cap. 13.

70. Interrogo qui sint, qui spoliatis adversariis cedant? immo qui sint, qui adversarios suos non spoliare conentur? *Prose.*

71. Tam procul enim abest, ut cum tunicis etiam alia relinquamus, ut si quo modo possumus, pallium simul adversariis, tunicaeque tollimus.

72. Tam devote enim mandatis Dominicis obediimus, ut non sufficiat nobis, quod adversariis nostris, etiam minima vestimentorum nostrorum parte non cedimus, nisi eis quantum in nobis est, si res sint, cuncta rapiamus. *Lib.* 3 de *Gubern. Dei*.

73. Cur tibi injustitia nil amicus? cur avaritia nil jucundum? cur rapacitate nil charum? cur nil judicis pretiosius, cur nil prestantius, quam rapinam? *Ibid.*, lib. 5.

SENTENTIAE PARANORICAE.

74. Detrahens aliteri sui commodi causa magis est, contra naturam, quam mors, quam caetera cuncta quae possunt aut corpori accidere, aut rebus externis. *Lib.* 3 de *Offic.*

75. Suum cuique incommodum ferendum est

®

CICERO.

potius, quam dealterius commodis detrahendum. *Ibid.*

76. Homo iustus, quem sentimus bonum virum, nihil cuiquam quod in se transferat, detrahet. *Ibid.*

77. Nihil eripatur, nisi relinquitur. *De Divina Provida*, cap. 5.

78. Nulli cui rapina feliciter cessit, gaudium capiti duravit in posterum. *Epist. 74.*

79. Gaudemus, miseri, si quid invasimus, invadendumque aliquis spes vana demisit: vilem pecuniam, magno aliquo incommodo iunius, at inde fallimur. *Ibid.*

80. Non facis tui juris, quod alieni est. *Epist. 77.*

81. Hapit late possidet, sed multum debet: habet domum formosam, sed alienis munus paratam. *Epist. 87.*

82. Si quocumque in hoc mundo habes, aliquid auferat tibi, ne indigneris. *Sententia 12.*

83. Omnia auferenti a te credi, praeter libertatem. *Ibid.*, sent. 14.

84. Nihil pretiosum ducas, quod auferre a te possit homo inanis. *Ibid.*, sent. 122.

85. Quod non possidet, ne tollas: sed sufficiant tibi, quae tua sunt. *Ibid.*, sent. 250.

Vide etiam tit. *Religiosum*, sent. 38; *Avaritia*, sent. 46; *Fames*, sent. 52; *Militia*, sent. 93; *Poenis*, sent. 37; *Poenis*, sent. 97, 134. *Restitutio*, sent. 23; *Vita aeterna*, sent. 155.

RARIAS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Una etiam pretiosa et rara degonetant, quorum autem difficile possessio, eorum grata livitio. *Prose.*

2. Ipse sol post noctem est gratior, ipsa lux post splendidiorem, et post vigiliam sopor dulcior. *De Vita et Ieiunio*, cap. 9.

3. Cum res quodam rara est, causa est admirationis. *Epist. 101.*

4. Nullum corpus erescit, nisi rarecat. *Lib. 10 de Genesi ad lit.*, cap. 26.

5. Quae sunt rara, ipsa sunt mira. *Lib. 21 de Civit. Dei*, cap. 8.

6. In hoc errant homines, quod subdunt, pretiosa viliusibus. *De Manducio*, cap. 18.

7. Omne rarum pretiosum est. *Epist. 1, ad Boetium nepotem suum.*

8. Id quod est venustum, studiosissime quaeritur: et quod rarum invenitur, pretiosum emittitur. *In Apolos ad Gulielm. abbat.*

9. Omne quod est melius, est etiam rarum in mundo. *Lib. 2 de Prospectu relig.*, cap. 45.

10. Illa, quae rara sunt mirantur homines, et non comata. *Super Ecclesiastic.*, cap. 31.

11. Rarum est omne, quod magnum est. *In GRATIANS. Decret.*, dist. 60, can. *Si officia.*

12. Ardentius appetitur quicquid est rarum. *S. HIERON. Prose.*

13. Rara est virtus, nec a pluribus appetitur. *Epist. 6, advers. Vigilant.*

14. Omne quod rarum est, plus appetitur. *Epist. 45, ad Evagriam.*

15. Pretiosum dicitur omne, quod rarum est. *Lib. 5 super Isaiam*, cap. xiii, super illud: *Potior est vis.*

16. Quod raritate dulcor est, assiduitate in amaritudinem vertitur. *Lib. 3 super Oseam*, cap. xiii, super illud: *De manu moris.*

17. Rarum omne, pretiosum est. *Rom. 17 super I. Tim.*

18. Res pretiosa vili pretio non comparatur. *Rom. 35 super Matth. Oper. imperf.*

19. Contractum ac rarum, est bonum. *Lib. 3 Parvul.*, cap. 67.

20. Quae vilissima sunt, cum pretiosissima sociari natura non possunt. *In Encucio Calceitii.*

RATIO.

Definitio. Ratio est quidam animi motus, visum mentis aciem, veraque a falsis distinguens. *De Spiritu et animo*, cap. 1.

Ratio est animi aspectus, quo per seipsam verum intuetur. *De Spiritu et animo*, cap. 1.

Ratio est animi aspectus, quo bonum et malum discernit, virtutes eligit, Deum diligit. *Part. 3 Controversia*, sect. 22.

Ratio nihil est aliud, quam in corpus humanum pars divini Spiritus mersa. *Epist. 66.*

Differentia. Inter mentem et rationem hoc differt. Mens est animae pars prestantior, a qua procedit intelligentia: ratio vero est motus quidam animi visum mentis aciem, veraque a falsis distinguens. *Lib. 2 de Differentiis*, different. 19.

SENTENTIA PATRUM.

1. Habeat caput in omnibus rationem, et finis modum. *Lib. 1 Offic.*, cap. 22.

2. Si appetitus rationi obediat, facile id quod decet in omnibus officiis conservari potest. *Ibid.*, cap. 24.

3. Nihil est magis, quo homo ceteris animantibus preestet, quam quod rationis est participus. *Ibid.*, cap. 26.

4. Plerumque dum animus exagitur, amittitur ratio. *Ibid.*, cap. 47.

5. Bonus est ratio, que et hostilem plerumque afflictum exultat, et dolorem iniuriae sequestat. *Lib. 1 de Jacob*, cap. 2.

6. Ratio evidens exemplis non indiget. *Lib. 8*

super *Luc.*, cap. xviii, in illud: *Interrogavit eum quidam.*

7. Sicut est bestiarum nihil velle cum ratione, ita hominum debet esse nihil velle sine ratione. *De Conceptu virginali*, cap. 10.

8. In rebus virtus et incerta ratio non debet proferre iudicium absque inquisitione rationis precedentis. *Part. 4, tit. 2, de Prudentia*, cap. 1, § 4.

9. Debet homo bonum rationis praeparare omnibus bonis extrinsecis. *Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 15.*

10. Ad celestia arcana penetranda, ratio per se non sufficit, nisi a Deo adjuncta fuerit. *De Spiritu et anima*, cap. 37.

11. Ratio vis est animae, super corporalia et infra spiritalia collocata: securit enim vera a falsis, quod est logicae: virtutes a vitiis, quod est ethicae: et per experientia rerum investigat naturas, quod est physicae, in his vero tribus tota philosophia consistit. *Ibid.*

12. Cum in rebus ipsis fallacibus ratione totum agere homines solent, quid sit ipsa ratio, et qualis sit, nisi per paucos, prorsus ignorant. *Lib. 2 de Ordine*, cap. 14.

13. Disciplinarum omnium excogitatrix est ratio. *Ibid.*, cap. 12.

14. Maxima multitudo est hominum, qui si ratione velint verum comprehendere, similitudinibus rationum facillime decipiuntur. *De Quantitate animae*, cap. 7.

15. Motibus animae cum ratio dominatur, ordinatus homo, dicendus est. *Lib. 4 de Lib. arbit.*, cap. 8.

16. Ratio sed intellectum, cognitionemque perducit hominem. *De Vera Religione*, cap. 24.

17. Aspectus animae, ratio est. *Lib. 1 Solit.*, cap. 6.

18. Recta ratione male uti nemo potest. *Lib. 2 de Lib. arbit.*, cap. 18.

19. Sensus rationi vicinus est. *De Genesi ad lit. tmors.*, cap. 15.

20. Ut est optimi propositi, laudandique consilii facile ad veriora traduci: ita improbi obstinatioque iudicii est, velle citius ad tramitem rationis deflecti. *Ibid.*, lib. 2, cap. 15.

21. Ratio operibus, et opera ratione indigent: ut quod mente concipimus, opere perpetremus. *Habet in Glossa*, super *Lev. vii: Cumque la visset eos.*

22. Sana ratio etiam exemplis anteposenda est, est quidem et exempla concordant. *De Civit. Dei*, lib. 1, cap. 23.

23. Melior est ratio nostra, quam corpus nostrum. *De Immort. animae*, cap. 2.

24. Nihil est ipsa ratione potentius. *Ibid.*, cap. 6.

25. Non extingui animus potest, nisi a ratione separatus: separari autem non potest, non potest igitur interire. *Ibid.*

26. Omne quod scimus, ratione scimus. *De Quant. animae*, cap. 29.

27. Ratio est legis anima. *Ibid. 1 de Lib. arb.*, cap. 6.

28. Res qua homo crederet, ut ei nulla bestiarum, ipse autem multis imparare possit, ratio dici solet. *Ibid.*, cap. 7.

29. Qui scit se vivere, ratione non caret. *Ibid.*

30. Quicquid scimus, id ratione comprehensum tenemus. *Ibid.*, lib. 3, cap. 3.

31. Seipsam cognoscit ratio que cognoscit et cetera. *Ibid.*, cap. 19.

32. Ratione fit quisque precepti capax, cui fidem debet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 24.

33. Ipsa ratione homo melior est quam pecus. *Lib. 2 de Gen. contra Manich.*, cap. 11.

34. Distinguere, et discernere, non nisi ratio potest. *Ibid.*

35. Difficilis est ratio, qua intelligit homo in seipso nihil esse rationale quod regit, aliud animale quod regitur. *Ibid.*

36. Nihil in Ecclesia catholica salubius fit, quam ut rationem precedat auctoritas. *De Moribus Eccles.*, cap. 25.

37. Ab inferioribus ratio ad superiora conscendit. *Lib. 12 de Gen. ad lit.*, cap. 11.

38. Ratio cum ratione configat. *De Utilit. cred.*, cap. 4.

39. Recte factum est, quod a recta ratione proficiscitur. *Ibid.*, cap. 12.

40. Quando quisque nascitur, antequam uti possit ratione, non regitur nisi sensibus carnis. *Tract. 15 super Joan.*

41. Cum cooperit anima capax esse rationis, aut a sapiente mente regitur, aut ab errore: sed error non regit, sed perdit. *Ibid.*

42. Dedit tibi Deus oculos in corpore, rationem in corde. *Homil. 36 ex rui Homil.*, cap. 2.

43. Tristitia medicus est ratio. *Conc. 5 de Gratia. actione.*

44. Quanto caro humana inferior est virtus corporis, tanto superior est suppellectile rationis. *Homil. 40 in Hexem.*

45. Ratio humana quot perveris cogitationibus rutilatur, tot coronas celestes promeretur. *In suis Prop.*, verbo *Ratio.*

46. Ipsis bestis quodammodo bestialiter est homo ratione vigeat, et ratione non vivens. *Serm. 35 super Cant.*

47. Quid magis contra rationem, quam ratione rationem conari transcendere? *Epist. 90, ad Innoc. papam.*

S. BASTIUS MAGN.

Y. BERGA.

S. BERNARD.

48. Intellectus rationi inimitur. Lib. 5 de *Con-*
tra ad Eugen. Pap.

49. Ratio data est voluntati, ut instruat illam,
non destruat. De *Grat. et lib. arbit.*

50. Ratio aspectus animi est, quo per seipsum,
non per corpus, verum intuetur, aut ipsa veri
contemplatio. De *Vita solit.*

51. Habet ratio suos quosdam, tramite certos,
et directas semitas, quibus incedit. *Prose.*

52. Ratio per id quod non est, in id quod est
videtur proficere. De *Natura et dignit. amoris*,
cap. 8.

53. Ratio docet amorem, et amor illuminat rationem:
et ratio cedit in affectum amoris, et
amor acquiescit cohiberi terminis rationis.
Ibid.

54. Bestialius nihil est homine rationem ha-
bente, et ratione non utente, et ideo quasi bestia
reputatur. *Serm. 4, Dom. 3, post Pent.*

55. Ita ratio circa est in anima, quod nec
agnoscit seipsum, cum ipsa sit ex his, que oculis
carnis videri non possunt: et sic non solum
caeca est, sed etiam stulta. Lib. 1 de *Profectu relig.*,
cap. 8.

56. Sicut ratio in Adam perfecta creata, per
cujus peccatum debilitata est: sic et unaqueque
spiritus perfecte rationalis creatur, que postea per
ipsius carnis vitiosum, cui conjungitur, oppres-
sionem debilitatur. Super *Psalm.* xxxix.

56 bis. Omnis participationis factus est homo,
ut esset probus et non pravus. Lib. *contra Mac-*
rich.

57. Turbatus ratio contra peccata erigitur,
dum fra subita rationi famulatur. Super *Ephes.*
ad *Ephes.*, cap. iv, vers. 4.

58. Vita a ratione adversa dux et gubernator
demon est. Habet apud *Joan. Damasc.*, lib. 1
Parall., cap. 24.

59. Aditus cordis contra pravos motus ratione
munitur. Super illud *Gener. xix: Clauserunt os-*
tium.

60. Ubi non est ratio, ibi non est nisi confusio.
Super *Josue*, cap. viii.

61. Omnia ex utilitate, et nihil sine ratione.
Super *Psalms.* cxxxix.

62. Cum ratione preclit sumus, ratio nobis cu-
re sit, rationique inserviamus. *Orat. 17, de Puni-*
per.

63. Quomodo equi absque rectore precipites
ruunt, ita corpus sine ratione et imperio animae
in suum fertur interitum. Lib. 2 *advers. Jovin.*

64. Sunt quosdam infra rationem, quosdam
juxta rationem, quosdam supra rationem. Infra
rationem sunt, que sensu percipimus, sicut du-
a et mollia, calida et frigida, candida et nigra:

juxta rationem sunt, et parva rationi, que ra-
tione percipimus, sicut comoda et incommoda,
vera et falsa, justa et injusta: supra rationem
sunt, que nos sensu docet, nec ratio persuadet:
sed aut divina revelatione comprehenduntur, aut
Scripturarum auctoritate creduntur. Lib. de *Ani-*
mo, cap. 7.

65. Ratio est vir, voluntas caro, corpus man-
cipium: ratio famelica est veritatis, voluntas cha-
ristatis, corpus fortitudinis. Super *Gener.*, cap.
xii.

66. Deficit ratio pre ignorantia veritatis, unde
caecitas proximi cordis. *Ibid.*, cap. 48.

67. Ratio est rex in regno anime, que omnes
motus bestiales cogitationum, affectionum stare
facit: et non procedant ad consensum vel ad opus.
Super *Prov.*, cap. 19.

68. Reprobatur ratio malum, et approbatur bonum.
Super *Ephes.* ad *Rom.*, cap. vii.

69. Similes omnes sumus, non secundum virtu-
tem, sed secundum forme rationem. *Homil. 23*
super *Gen.*

70. Si contendis irrationabilem rationem plac-
care: et illum non places, et te ipsum subvertis.
Homil. 38 super Math. Oper. imperf.

71. Nihil pejus est, quam humanis rationibus,
spirituali subigere. *Homil. 24 super Joan.*

72. Nihil quod rationem requirit, per id quod
ratione caret, geri potest. *Homil. 17 super Acta*
Apodolorum.

73. Pejus est comparari bestiis, quam nasci:
nam naturaliter non habere rationem, tolerabile
est: sed rationis decoratione decoratum irra-
tionabili nature comparari, voluntatis est crimen.
Serm. de Assens.

74. In peccatoribus corrupta est ratio. *Homil.*
11 super *I Cor.*

75. Ratione reges efficitur, si voluerimus ob-
surdus imperare cupiditatis: nam is regnat qui
talis est, et verius quam qui diademate redimitus
est. *Homil. 3 super II Cor.*

76. Equus homine est belliciosior, aper robo-
rior, levis velocior, pavos formosior, cygnus ca-
norius majoris, elephas major, aquila visus acutior:
omnes domique volucres ditiores, sed illas homo
superat ratione: quando enim ratione non utitur
ut oportet, illis peior est. *Serm. 7 super Ephes.*
ad *Phil.*

77. Nihil temere, nihil stulte, sed omnia recto
rationis iudicio exsequenda sunt. Lib. *contra Gen-*
tiles.

78. Natura comparatur est, ut pars ea, in qua
ratio inest, et que rationis experta est, dominetur.
Lib. de *Fide orthod.*, cap. 12.

79. Homo, qui rationis est particeps, qua ex

parte animal, cum sensu appetit: qua rationis
particeps, rationem ducem in appetendo sequitur,
liberisque habet appetitus. De *duabus Christi vo-*
lunt.

80. Interpone tibi in omnibus rationem, pre-
valente tibi ratio, tempera animum ratione, omnem
viam reprimat tui. Lib. 1 de *Synonym.*

81. Tu es dux vite, o ratio, tu magistra virtu-
tis, tu es que tanquam regula directum ducis, tu
es que a recto nunquam descedis, tu es que a ve-
ritate nunquam avertis. *Prose.*

82. Tuatrix honorum, magistra morum, in-
dagatrix virtutum, sine qua nihil vita hominis
necesse potest.

83. Per te cunctis vivendi regula datur, per te
de vite pravitate ad meliorem vitam hominis ad-
ducuntur.

84. Preceptis tuis formantur anime: si quid
distortum est, tu corrigis: si quid corrigendum
est, tu emendas.

85. Nihil te charius esse debet, nihil te dul-
cius. Lib. 2 de *Synonym.*, cap. 17.

86. Quidquid est, quod habet rationem, rati-
one sit ortum necesse est. De *Ira Dei*, cap. 10.

87. Pravisimum est, cum ratio corporis recia
sit, quod est temporale ipse vero animus, qui
est eternus, humilem fieri. Lib. 2 de *Divina, cont.*,
cap. 1.

88. Majoribus nulla ratione redditis, rationis
est credere. *Ibid.*, cap. 7.

89. Vera lex est recta ratio nature congruens,
diffusa in omnes, constans, sempiterna, que vocat
ad officium, jubendo, vetando. *Ibid.*, lib. 6,
cap. 8.

90. Dedit Deus rationis iudicium, ut quid pre-
stantius sit, intelligere valeamus. De *casto convivio*,
cap. 13.

91. Facilis ad exhortandum est ratio, et efficax
ad suadendum. *Serm. in Natali S. Laurentii.*

92. Quidquid ratione caret, turpe est: sicut
decorum quicquid cum ratione conjunctum. Lib.
2 *Legis alexey.*

93. Recta ratio, que legis vicem obtinet, non
est corruptibilis. De *Temulent.*

94. Sicut vir sedes, sic intellectus rationem
inhabitat, proinde nos conceptus in ratione,
tanquam in domo propria dispositos ostendit.
De *migrat. Abrahami.*

95. Recta ratio perennis virtutum fons est.
Lib. de *Plant. Noe.*

96. Sicut vir sedes, sic intellectus rationem in-
habitat. De *migrat. Abrahami.*

97. Est vera lex recta ratio, non hujus aut
illius mortalis institutum in tabulis cartilagine
scriptum inanitis: sed immortalis ipse style no-

tury sempiternae in mente immortalis exarata.
Lib. *Quod probus liber sit.*

98. Omnia ea turpia sunt, que rationem com-
mitem non habent: quemadmodum contra, ea
que cum ratione conjuncta sunt, honesta ac
laudanda. Habet apud *Joannem Damascenum*,
lib. 1 *Parall.*, cap. 68.

99. Ratio est acies mentis. Lib. 3 de *Vita con-*
templat., cap. 27.

100. Lux rationis etiam luceat in tenebris, id
est, in conscientia illorum, qui male agendo te-
nebre facti sunt. Lib. 1 *Et lux in tenebris luceat.*

101. Proprium est rationalis, ut rationi sub-
datur. *Heatonod.* 2, sent. 5.

102. Seipsum falsis rationibus palpanis, seip-
sum seducit. *Ibid.*, sent. 86.

103. Qui rationis honore sunt precliti, eos
ratione oportet uti ad id quod convenit. Super *IV*
Reg., quest. 28.

104. Ratio lux est, que ducit hominem ad ea
que sunt facienda. Super *Joan.*, cap. 1 in illud:
Et vita erat lux hominum.

105. Bonum hominis, est secundum rationem
esse et malum hominis, est preter rationem
esse. 1, 2, quest. 71, art. 2.

106. Ratio in homine habet locum dominantis,
et non subiecti dominio. Part. 1, quest. 96, art. 2.

107. Rationis regula est radix boni honesti,
quam transcendit immoderata tristitia. 1, 2,
quest. 39, art. 2.

108. Omnium humanorum operum princeps
ratio est: et quocumque alia principia hu-
manorum operum inveniantur, quodam modo
rationi obediunt. 1, 2, quest. 58, art. 2.

109. Ratio est regula humanorum actuum, et
totius vite lumen. *Serm. 4 post Pascha.*

110. Homo mente, magna ex parte vitat, et
ratione. *Sect. 80 Problema.*, quest. 11.

111. Homo solus rationem habet. Lib. 7 *Polit.*,
cap. 13.

112. Non sinamus hominem dominari, sed ratio-
nem: qui id facit, fit tyrannus. Lib. 5 *Ethic.* ad
Nicomach. cap. 6.

113. Ratio est non parere rationi. Lib. 4
Tusc. quest., num. 39.

114. Ratione nihil potest esse prestantius.
Lib. 2 de *Natura deorum*, num. 16.

115. A Deo rationem habemus: bonam au-
tem rationem, aut non bonam, a nobis habemus.
Ibid., lib. 3, num. 71.

116. Efficiendum est ut appetitus obediatur
rationi: eamque neque precurrant propter teme-
ritatem, nec propter pigritiam aut ignaviam de-
serant. Lib. *Offic.* 1.

S. PROSPER.

RUPERT.
AND.

THALAS.

S. THEOPH.

THEOPH.
LACTUS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
A VILLA-
NOVA.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

CICERO.

R.

147. Illud præstantissimum est, appetitum obtemperare rationi. *Ibid.*

148. Minus animi est, ratione bene uti : et sapientis animus ita semper affectus est, ut ratione optime utatur. Lib. 3 *Tuscul. quest.*

149. Adhibita ratio, cequit quid optimum sit : neglecta, multis implicatur erroribus. *Ibid.*, lib. 4.

PLATO.

150. Strenuo te rationi, veluti medico, curandum præbe. *Sisygia 3 de Rhctor.*

SENECA.

151. Ratio ipsa, cui freni traduntur tandem potens est, quamvis diducta est ab affectibus. Lib. 4 *de Ira*, cap. 7.

152. Nihil rationis est, ubi semel affectus, inductus est. *Ibid.*, cap. 8.

153. Tanta animorum imbecillitas est, ubi ratio discessit. *De Constantia sapient.*, cap. 17.

154. Si vis tibi omnia subicere, te subijce rationi : multos reges, si ratio te rexerit. *Epist.* 37.

155. Sola recta ratio immutabilis, et iudicij tenax est : non enim soverti, sed impetari sensibus. *Epist.* 66.

156. Ama rationem : hujus te amor contra durissima armabit : qua valentius nihil est, casum doleremque et injuriam subigit. *Epist.* 74.

157. Ratio perfecta, propriam hominis hominem est. *Epist.* 76.

158. Nunquam immoedia durarunt, nisi illa moderatrix ratio comperuerit. *Epist.* 74.

159. Quid stultius turpissime, quam hominum rationalis animi ex irrationabilibus necesse ? *Epist.* 92.

160. Nisi ubi rationi locus est, horum non est. *Epist.* 124.

161. Cætero quidem in sua natura perfecta sunt, non tamen vere perfecta, a quibus absent ratio. *Ibid.*

162. Mira ratio est, que non vult prædicari, quod gaudet intelligi. *De Mortuis.*

HEIUS

PHILOSOPH.

163. Non verbum, sed ratio præcedat actus tuos. *Sent.* 66.

164. Ratio, que in te est, vite tue lux est. *Ibid.*, sent. 115.

Vide etiam tit. *Auctoritas*, sent. 45, 46, 47, 48, 49; *Delectatio*, sent. 86; *Homo*, sent. 47, 61, 66; *Juventus*, sent. 29; *Libertatem arbitrium*, sent. 102; *Tractio*, sent. 14.

RATIONEM REDDERE.

Vide REDDERE RATIONEM.

RECIDIVATIO.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Non fiat voluntas tua recidiva infirmis. Non ullus intercursus criminum. Lib. 3, epist. 11, ad *Joan. ev.*

2. Semel culpa remissa, recidivo dolore iterum ad animum revocari non debet. Part. 4, tit. 5, *de Justitiis*, cap. 13, § 3.

3. Nullum scelus coram Deo tam abominabile sit, quam præterita peccata uniceque nostrum reminiscendo gaudere, et inde exultare. *De Sacerdot. docum.*, cap. 11.

4. Nemo retro respiciat, nemo pristinis suis delectetur. *Super Psalm.* LXXIII.

5. Noli retro redire, retro redit qui ad ea revolvitur unde jam abcesserat. *De Verbis Apostoli*, serm. 15.

6. Multi post juramentum sanctæ professionis, revertuntur ad venenum prave consuetudinis. *Prosev.*

7. Quibus melius fuisset veritatem non agnovisse, quam post agnitionem retrorsum abire.

8. In hoc uno prudentiam imitari debemus serpentis, quia venenum deponit, sed non qua iterum venenum resumit. *Serm.* 4 *ad Fratres in cœno.*

9. Vulnus iteratum sanatur tardius : frequentate peccatis et lugens, vix veniam mereatur. *Prosev.*

10. Nihil præsumt lamenta, si replicentur peccata.

11. Nihil valet veniam a malis poscere, et deum herere. *Lib.* in *Dever.*, *Græciam*, part. 2 *de Pœnit.*, dial. 3, can. *Inanis*.

12. Heus iniquitas concessam misericordiam exannavit. *Lib.* *Meditationum*, cap. 3.

13. Respicere quam incidere deterius est. *Serm.* 54, *super Cant.*

14. Vido ne patiaris recidivum, quia pro certo non tam facile deo poterit inveniri remedium. *Epist.* 131, *ad Melitonenens.*

15. Si ad priora dellexeris, extra ne quesieris ultorem, tu te ipse in deteriora detrasisti. *Lib.* 4, *de Caroli. philos.*, prosa 4.

16. Ubi non est spes penitentie, que animam claudit contra recidivum, facile dimittitur possessio virtutum. *Titul.* 2 *Diact.*, cap. 1.

17. Si in te redierit gratia, multo amplius timendum est, ne forte contingat pati recidivum : recidivare enim, quam cadere pejus est. *Tit.* 6 *Diact.*

18. Gravi damnatione iteratur criminata, postquam Christi sanguine sunt redempta. *Homil.* 4.

19. Si peccatores postquam redimere peccata ceperint, iterum ad crimum voluntaria redierint : efficiuntur eorum posteriora peiora prioribus. *Hamil.* 16.

20. Sicut canis quando revertitur ad vomitum suum, odibilis fit : ita et peccator, quando revertitur ad peccatum suum. *Ibid.*, homil. 35.

S. ANTON.

S. AEGIDI.

S. CYTHIAN.

S. CYTHILLIS

ALEX.

NONESTUS

GABRIELUS.

S. DOROTH.

S. BERNARD.

S. BENEDICTUS

EMPSIENSIS.

FRANCISCU

TIELHMAN.

S. BONAV.

S. GREGORI.

MAGNUS.

HAYMO.

S. HERON.

THO. CARO.

21. Omnia crimina vel peccata cito ad nos revertuntur, si non quotidie bonis operibus expungantur. *Ibid.*, *Epistola ad quosdam.*

22. Nullum malum difficilius extinguitur, quam quod faciles reditus habet. *De Spectaculis*, cap. 1.

23. Turpissimum est ac perverissimum, ad priorem stultitiam reverti, atque ad impieclatis morbum iterum redire, postquam spiritalem valentiam firmitate adepti sumus. *Homil.* 42 *de Feste Paschal.*

24. Peccata, que recidivando et post recidivum committuntur, enormiora sunt peccatis ante recidivum commissis. *Prosev.*

25. Non vulnera repetita sunt magis periculosa : et recidivatio propter ingrattitudinem sibi annexam, qua vis de priore remissione, illuminatione, et gratis Deo ingratus est, valde auget et gravat peccata sequentia. *Super Epist.* II *Petri*, cap. II, art. 2.

26. Sicut id quod per vomitum est ejectione removers, est valde abominabile, fetens ac turpe : sic peccata vomitando dolere restant. *Prosev.*

27. Dum post penitentiam quis recidivare, quod salubriter evomuit, damnabiliter repetit. *Ibid.*

28. Sicut ex lotione in volubro efficitur porcus sordidior, quam fuerat ante : ita ex recidivo gravis homo inquinatur. *Ibid.*

29. Nisi peccata radicibus quis avulserit, sed summitatem tantum abraserit, demo pailulabunt. *Doctrina* 12.

30. Nihil in te diligas, quod pristinum hominem redoleat. *Ibid.*, doctrina 24.

31. Quamvis nova delecta adiciuntur, vetera non emuntur. *Serm. contra Vicia.*

32. De præterito quod jam dimissum confidimus, cogitando nobis est, nihilominus ut a recidivo caventes, non iterum in illud ipsum incidamus, vel in aliud sive simile, sivo majus. *In Annot. super Psalm.* LXXIII, vers. 19.

33. Frontem cordis in impudentiam alicui culpa frequens, ut quo crebrius committitur, eo de illa committentis animus minus verecundetur. *Hamil.* 10 *super Ezech.*

34. Leviter veniens recidiva febris, occidit. *Hamil.* 35 *super Evangelio.*

35. Ipsa districti iudicis ira agitur, ut qui peccatum commissum manu penitentia cito non tergunt, in aliud commissum cadant. *Super Apocalypsin.*, cap. 16.

36. Qui post fidem Christi revertuntur ad vomitum peccatorum, cables sunt. *Lib.* 1 *super Math.*, cap. 7, can. 40, num. 52, super illud : *Nolite sanctum dare canibus.*

37. Recidivantes in peccatum, contradicunt ti-

tulo crucis Christi ad similitudinem Hebræorum. *Prosev.*

38. Recidivantes in peccatum negant Christum passum fuisse. *Super Psalm.* LV.

39. In peccata ante facta recidivantes, peiores quam ante fiunt. *Super Hierem.*, cap. VII.

40. Qui post penitentiam, quam fecerunt, iterum relabuntur, tales tardius et difficiliora revertuntur. *Ibid.*, cap. 46.

41. Satis miserum est, ut cum deobis ad perfectionem tendere, incipias ad inferiora recidere. *Lib.* 4 *de Canon. inst.*, cap. 69.

42. Tandem sibi patiens quis videtur et humilius, donec nullius hominis commisceatur consortio : ad naturam pristinam mox revertitur, cum interpellaverit eum ejuslibet commotionis occasio. *Ibid.*, lib. 8, cap. 17.

43. Iterum in eadem peccata recidere, hominis plurimum mox est. *Homil.* 18 *super Gen.*

44. Cogita, o homo, graviorem culpam esse post veniam, novatum vulnus pejos dolere post curam, molestius hominem sordidari post gratiam. *Prosev.*

45. Indulgentia ingratus est, qui post veniam peccat : sanitate indignus est, qui post curam semelipsum vulnerat : nec mundari mereatur, qui seipsum post gratiam sordidat. *Homil.* 2 *de Lique pœnit. hominis.*

46. Non repetas factum : quia cum repetis, ad peccatum redis. *Homil.* super *Psalm.* LXXIII.

47. Peccato si accesserit impudentia et temeritas, in illud deo descenditur accessit. *Homil.* 31 *super Epist.* ad *Hebr.*

48. Peccatorum consuetudo lapsam in pejus trahit. *Homil.* 22 *ad Populum Antioch.*

49. Quod quispiam post actam penitentiam, eodem cursum secutus admittit, argumentum est priusquam illius peccati causam minime repurgatam esse. *Lib.* 1 *Parviti.*, cap. 14.

50. Qui in Dei amore imperfecti sunt, sepe se a vilis separare disponunt, sed pondere vitiorum gravati, rursus ad ea vitia, que optant relinquere, revertuntur. *Lib.* 2 *de Sum. sent.*, cap. 3, sent. 9.

51. Doroteo peccati gravissima est : sicut est, si morbus super morbum veniat, sicut si imber super imbre occurrit : mora peccandi, immunitatem facit scelere. *Ibid.*, cap. 25, sent. 41.

52. Labor sine fructu est, et spes vanissima valde : sic peccata plangere, ut non desinat peccare : quasi quis instructa destruat, diruta reformet, si quod lavat hodie, pollutat et solidat cras : sic non lotus habetur, sed semper immundus. *In Exhort.* ad *Pœnit.*

53. Semper ad id quod reliquit consuetudo re-

JOAN. CALY.

S. JOANNES

DAMASCEN.

S. JOANNES

DAMASCEN.

S. HERON.

HISTALLEN.

JUSTIN. soletur : more quidem fluminis defluentis in alvenam haec repeti, et quamdam necessitatis legem redempti ad pristina suo imponit possessori. De Cesto convulso, cap. 7.

54. Quanto gravius est delictum, et crebrius recidivatio, tanto amplius assiduis sit confessio. Ibid., cap. 42.

55. Spei contrarius est frequens castus, et poenitenti recidivatio. De Ligno vite, tract. 8, de Spe, cap. 4.

S. LEO I. 56. Agnosce, o christiane, dignitatem tuam, et divinus consors factus nature, non in veterem vitiositatem degeneri conversatione redire. Serm. 4 de Nativitate.

57. Qui scribit, non ad id respicit, quod reliquit : nemo in se recidat, unde surrexit. Serm. 1 de Resurr. Dom.

NEPT. ELES. 58. Erat tolerabilior, quam non arripuisse propositum poenitentiam, quam post poenitentiam retroire. Epist. 124, ad Quendam priorem.

S. PAVLUS CORYCOP. 59. Nemo sic de aegritudine gratuletur, ut velit in vulnere permanere. Prose.

60. Ingratus medico, inimicus est curae; qui semper curari restat, nec unquam desiderat sanari.

61. Et haec Dei gratiam suis cupit erubescere peccatis, ut sibi cupiat peccata cumulari.

62. Fugienda est dementia ista, fugienda : quam etiam post curam captiva tenetur amore morborum; rediviva enim lethalis saepius aegritudo. Serm. 443.

S. THOMAS A VILLANOVA. 63. Illic vitia redire nequeunt, ubi Christus cum suis virtutibus commemoratur. Ibid., serm. 71.

64. Recidivum peccati peius est propter tria : propter ingratitude, propter consuetudinem, propter diaboli dominium. Serm. fer. 6, post Doct. 4, Quadrag.

IN VIT. FAT. 65. Omnia causam, quam non abscedit a se homo, iterum in ipsa implicatur. In Sententiis in fine positus, sent. 67.

SENTENTIA PAGANORUM.

SENECA. 66. Inconstans non perseverat in eo quod proposuit, sed transit; et in ea que deservit se damnavit, redit et revolvitur. Epist. 20.

S. IUSTINUS EPILOSCOP. 67. Fideiis volens esse, precipue quidem hoc niteat, ne peccet : quod etiam forte acciderit, saltem cave ne iteretur id ipsum. Sent. 238.

Vide etiam tit. Confessio, sent. 69; Peccatorum remissio, sent. 82; Penitentia, sent. 51, 101, 192, 193, 194, 195, 196; Satisfactio, sent. 18.

RECONCILIATIO.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Si in veritate vis ut vincatur diabolus inimi-

cus tuus, cito tibi reconcilietur proximus tuus. Serm. 1 Vigil. Ascen.

2. Non alia salus anime est, quam reconciliatio auctori suo. De Quantitate anime, cap. 3.

3. Nemo reconciliatur, nisi ex inimicitis. Tract. 41 super Joan.

4. Non reconciliatur, nisi allato quod in medio est. Prose.

5. Non reconciliatur Deo, nisi solvatur quod inter nos et ipsum separat. Ibid.

6. Grande offensum, nolle placere quem offenderis. In suis Prov., verbo Grandis.

7. Sola virtus humilitatis est lesa reparatio charitatis. Serm. 2 de Nat. Dom.

8. Reconciliati nobis, reconciliati etiam proximo, iudicialiter per munditiam cordis reconciliamur Deo. Serm. 1 Orationum Sanctorum.

9. Reconciliatio cordis parum valet sine satisfactionis operis. Serm. 2 Dom. 12, post Pent.

10. Ille cui injuria facta est, non debet reconciliationem querere ex debito necessitatis : sed si facit, complet debitum perfectionis. Lib. 5 Compend. theol. verit., cap. 32.

11. Qui peccando factus est Deo inimicus, nisi satisfaciendo non potest reconciliari, ut fiat amicus. Prose.

12. Reconciliatio namque eorum est, qui ante a inimici fuerunt : et conciliantur amici, reconciliantur inimici. Homil. 4.

13. Si quis contristatus noluerit reconciliari fratri suo, satisfaciendo eo, qui contristavit, acerrimis maceretur inedia, usque dum gratam animo satisfactionem recipiat. Hab. in Decret. Gratiani, part. 4, dist. 90, can. Si quis.

14. Quid est reconciliatio, nisi iterata amorum dissidentium conciliatio? Serm. 32 super Cant. apud D. Bernard.

15. Debemus ad proximum quamvis longe positum, longeq; disjunctum, saltem mente ire, eique animum subdere, humilitate illum, benevolentia, ac reconciliatione placare. Lib. 4 Dialogi, cap. 60.

16. Ille recte sui delicti veniam postulat, qui prius hoc quod in ipso delinquitur, relaxat. Ibid.

17. Periturus ipse homo qui irascitur, discordanti sibi reconciliari appetit, sed ire ad satisfaciendum prior erubescit. Homil. 32 super Ezeam.

18. Difficilis est reconciliatio criminis eorum. Lib. 3 in I Reg., cap. 4, super illud I Reg. : Facies similitudines.

19. Quid ageremus nos in die iudicii, super quorum iram, non unius diei, sed tantorum annorum sol testis occubuit? Epist. 36, ad Casterinam, super illud : Sol non occidat super vacuum et terram.

20. Ante tribunal Dei reconciliato, sen scissa concordia, sui premium recuperabit, aut penam. Ibid.

21. Qua conscientia ad Eucharistiam Christi accedam, et respondeo Amen, cum de charitate dubitem porrigens, scilicet non reconciliati? Epist. 16, ad Theophil., super illud : Si offeris munus tuum ad altare.

22. Grande offensum est, nolle placere offensum. In Regula, cap. 21, de Patientia.

23. Grande offensum est, nolle placere quem offenderis. Lib. 1 super Hierem., cap. 11, super illud : Vultete verbum Domini.

24. Pacem labii promittis, et corde venenum tenes. Super Psalm. cxlii, vers. ultimo.

25. Appropinquo ad osculum pacis, qui prius reconciliatus accessere debuisset ad osculum fratris. Lib. 2 de Civitate anime, cap. 23.

26. Sicut ex injustitia, pax et concordia ementorum solvitur : ita per iustitiam universa reconciliantur. Lib. 4 Miscellan., codic. 4, tit. 2.

27. Ante omnia reconciliari cum eis qui non injuria affecerunt, peccatorum nostrorum assumptio quodam est. Prose.

28. Tam officiosus in eos sumus, qui nos offenderunt, quam sumus in eos qui vere nobis benefecerunt. Homil. 27 super Gen.

29. Cum adhuc tempus est, si quis ex vobis est, qui inimico in quamvis sit animo, operam det ut officiose reconcilietur. Ibid.

30. Officiorum assiduitate inimici conciliandi sunt. Ibid., homil. 58.

31. Sacrificium Deo gratum est fratrum reconciliatio. Homil. 16 super Matth. Oper. perf.

32. Reconciliatio post inimicitias, vim morbi jam oblitentis et medio tollit. Ibid.

33. Si injuriatus cupiamus esse, satisfacere abunde, reconcilia te illi : et ne magis oratione tua Deus irascitur, delegero linguam oraturus. Ibid., homil. 52, in illud Math. xv : Omne quod intrat in os.

34. Si rogatus reconciliaberis, non mandato Dei, sed studio illius ledentis reconciliatus sis, breviter illi relinquit. Ibid., homil. 80.

35. Nescimus insani, nascimus quanta in reconciliatione voluptas sit : quam in ipsis inimicitis intelligere non possumus. Ibid.

36. Quanto suavis sit amare injuriam, quam odioso, post depositas inimicitias optime percipies. Ibid.

37. Qualis processit offensio, talis debet sequi reconciliatio. Prose.

38. Si cogitatu offenderis, cogitatu reconciliare : si verbis offenderis, verbis reconciliare : factis lesisti, facile reconciliare : alioquin nisi quem factis

S. BERNARD.

S. AUG. A. S. VICTORIS.

S. BONAV.

S. FELIX.

S. PAVLANUS PAPA.

S. ANSELM.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR.

lesisti, facile placaveris, sine causa oras ad Deum. Homil. 44 super Matth. Oper. imperf.

39. Si is qui reconciliat, filius Dei dicitur, quo nomine appellandus est, qui eos, qui reconciliantur, amicos facit? Homil. 37 super Acta Apost.

40. Non irascendos tantum et multum memores puniit Deus, sed et eos qui irascentes aut offensus fratres placare negligunt et continent. Lib. 1 de Compunct. cordis.

41. Reconciliationem dissimulari ac differri non patitur Deus. Ibid.

42. Ingruente vespera reconciliato proximo, malum adhuc recens extinguit. Prose.

43. Etenim si nox illud deprehenderit, non poterit quod nocte accessit ventura dies extinguere malum.

44. Sed etiam majorem forte illius partem amputaveris, universum vero non polueris, sicut ut rursus accepto quod relictum est, vehementius incendium operetur nox altera. Serm. 14 super Epist. ad Ephes., in illud iv : Sol non occidat super vacuum et terram.

45. Qui fratrem sibi tardus reconciliat, Deum sibi tardus placat. Prose.

46. Frustra enim propitiari sibi Deum querit, qui cito placari in proximum negligit. Lib. 3 de Sum. bono, cap. 27, sent. 7.

47. Si offenderis quemquam, repropitiare cum proce : perge velociter ad reconciliationem tuam, offensiois tue cito veniam postula. Prose.

48. Non dormias, nisi prius revertaris ad pacem : non requiescas, nisi reconciliatus fueris fratri. Lib. de Synonym., cap. 7.

49. Antequam sol in occasum vergat, naturam agnoscite, furorem extinguite, arrogantiam comprimitis, cogitationem ac propinquitatem, quem etiam foris dominatur, complectimini, ne nox interjecta morbum irremediabilem efficiat. Lib. 2, epist. 189, ad Annonium.

50. Propere, ut cum ipso quamprimum reconciliatus in gratiam redies, ne precepto charitatis excedas. Cantar. 4, de Charit., cap. 19.

51. Nil placitum sine pace Deo, non unius ad iram. Cum cupias offerre probat, si turbida fratrem Mens impacati sub pectoris oderit antro.

In Psalmo. de Concord. et discord. pugna, vers. 103.

52. Non inflata tumet, non invidet amula fratri, Nunquam lesa dolet, cuncta offensamta donat; Occasum lucis venia praecurrere gestit Anxia, ne stabitem linguat sol concius iram.

Ibid., vers. 110.

53. Culpa est Monachi, si lesus a fratribus, primus in charitate purgato corde non occurrat. Lib. 7, cap. 37, num. 4.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. ISIDORUS PELLUS.

S. MATHEUS MART.

S. IUSTINUS EPILOSCOP.

POEYA.

IN VITIS FAT.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO. 54. Inimicis te placabilem, amicis implacabilem pones. Lib. 4, de Orator. ad Herenn.
55. Reconciliatio tua et facilis sit et certa. Epist. 105.
56. Dissensio ab alio incipit, a te autem reconciliatio. De Moribus.

RECREATIO.

Vide admissio ANIMI.

RECTITUDO.

S. BONAV. Definitio. Rectum est, cuius medium non exit ab extremis. Super 2, Sent. in Proemio.
CICERO. Rectum est, quod cum virtute et officio sit. Lib. 8, de Arte rethor. ad Herennium.
SENeca. Recte factum est, quod iratum nulla vis efficit. Lib. 1, de Benefic. cap. 5.
S. AUGUST. Divisio. Tres sunt species rectitudinis: aliud est regi, aliud dirigi, aliud corrigi, res inanimata proprie dicitur regi: res sensata per rationem dirigitur: res rationalis corrigitur. Serm. 55, ad Fratres in ceno.
Tres sunt species rectitudinis: reddere tibi quod tuum est; reddere proximo quod proximi; reddere Deo quod Dei est. Super Psalm. LXXVIIII.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Quando meus sibi recti est conscius, gratulatur, vel infusione quadam spiritali repletur animus gaudio. Lib. 2, de Cura et Abol. cap. 6.
2. Nihil liberius recta voluntate, cui nulla vis aliena potest suam auferre rectitudinem. In Dialogo de lib. arb., cap. 9.
S. AUGUST. 3. Pravitatis nostra a rectitudine Dei longe sumus: unde rectum amando corrigimur, ut recto recti adhaerere possimus. Epist. 52, ad Macceonium.
4. Non est amicus recti, quando malit, si fieri posset, id quod rectum est, non juberi. Super Psalm. LXXV, vers. 14.
5. Male erigitur, quod non primo corrigitur. Super Psalm. CXXV, vers. 3.
6. Vere novit recte vivere, qui recte novit orare. Homil. 4, et LXXIIII.
7. Rectus Deus pro inverso non placet: vis ut placeat tibi rectus? ideo rectus, noli tibi placere. Serm. 2, Dom. 19, post Trinit.
8. Ubi virtus nulla est, nihil rectum est. Epist. 29.
9. Sic factus est homo rectus, ut et manero in ea rectitudine posses, non sine adiutorio divino. In Enchirid., cap. 107.
10. Recte vivit, qui obtemperat precipienti Deo. Lib. 17, de Civitate Dei, cap. 4.
11. Omne factum, si recte factum non est, peccatum est. De Utilitate credendi, cap. 12.

12. Recte factum est, quod a recta ratione proficiscitur. Ibid.
13. Totum recte fit, quando fit propter Deum. Lib. 5, contra Julian., cap. 3.
14. Homo ex rectitudine, in qua cum Deo primitus fecit, sua mala voluntate decidens, pravus effectus est. De Corrupt. et gratia, cap. 6.
15. Amas quod dulcis est Deus, time quod rectus est. Tract. 33, super Joam.
16. Quomodo rectus est, cuius fides mortua, cujus opus mors, cuius nulla dilectio, amaritudo nulla? Serm. 29, super Cantica.
17. Nihil recipias, nihil retineas, nihil pronunties nisi rectum. Expos. 2, super Psalm. CXXV, cap. 5, vers. 5, art. 3.

18. Servus Dei est rectus, in declinatione criminis; rector, in operatione virtutis; rectissimus, in intentione amoris. Serm. 1, Dom. 17, post Pent.
19. Nihil continuatur recto, nisi rectum: cum ergo virtus nostra summe potestati continuatur, absque dubio rectificatur, et ex hoc homo non solum rectus, sed etiam rector et rex efficitur. Super lib. 2, Sent.

20. Trias una, quae recte hominem deducunt: mansuetudo cordis, varitas oris, et justitia operis. Tit. 7, Diatol. cap. 2.
21. Si rectam vivendi rationem expetis, te in humilitate exerceo; sine qua recta vite ratio consistere nequit. De recta vivendi ratione, cap. 1.
22. Ea ipsa, quae recte nos agere credimus, an in districti iudicis examina recta sint, ignoramus. Lib. 5, Moral., cap. 4, super illud: Viro, cujus abscondita est.

23. Male se rectum putat, qui regulam summae rectitudinis ignorat. Ibid., lib. 5, cap. 26, super illud: Aut factore tuo quator. erit vir.
24. Rectitudo accedens increpat, quod oculis deceptus approbat. Ibid.

25. Nequaquam veraciter rectus est, qui adhuc a pravitatis desiderio liber non est. Ibid., lib. 9, cap. 32, super illud: Loquor et non timebo erum.
26. Nemo rectitudinem suam, nisi cum rectus esse coeperit, deprehendit. Ibid., lib. 24, cap. 6.
27. Reprubi recta quidem deliberando appetunt, sed ad consuetam semper mala recurrunt. Ibid., lib. 7, cap. 12.

28. Pravi nil rectum, nisi quod ipsi senserint, putant. Ibid., lib. 10, cap. 2.
29. Recta stat anima, cum superna desiderat, et usquequam flebitur ad ima. Homil. 21, super Evang.
30. Mentis iudicium rectitudinem conspiciet, sed ad hanc operis fortitudo succumbit. Ibid.

RECTITUDO CORDIS. Vide CORAM RECTITUDO.

31. Terram semper intuetur, qui curvus est. Ibid.
32. Cor hominis dirigitur, quando humana voluntas, divina voluntati conformatur. Super Psalm. CXXV, cap. 71.
33. Non est aliquis rectus, si recte non dividat. Prose.
34. Non est rectus, qui linguam Deo, animam offerri diabolo.
35. Non est rectus, quem avaritia contrahit, quem forquet ambigio, quem voluptas incurvat.
36. Rectus est, cujus melior est vox operis, quam vox oris: qui bene loquitur, sed melius agit. Super Job, cap. 4.
37. Necessae est rectum fieri, quidquid applicatur ad sanam regulam. De Gigant.

SENTENTIA PAGANORUM.
38. Qui parum a recto exorbitat, non carpitur, sive ad defectum, sive ad exuperationem se fiat: qui vero multum, viberitatur; non enim latet egressus, facile autem non est exasperatione, quosquam et quantum a recto quispiam egressus, carpendus est. Lib. 2, Ethic. ad Nicomach., cap. 9.
39. Id quod recte scire habet, a virtute emergit. Ibid., lib. 4, cap. 2.

40. Voluntas ipsa rectum petens, laudanda est. Lib. 5, de Benefic., cap. 2.
41. Ex rectis actionibus, verum bonum oritur. Epist. 23.
42. Beata vita constat ex actionibus rectis, ad actiones rectas praecepta perducent: plurimi etiam recte faciunt, nesciunt facere se recte. Epist. 95.

43. Actio recta non erit, nisi recta fuerit voluntas: voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit. Ibid.
44. Sapiens stat rectus sub quolibet ponderis. Epist. 71.

45. Multi quid rectum ait, sciunt: sed id facere negligunt. Lib. 4, Diatol. memorabilibus, cap. 5.
Vide etiam tit. Cordis rectitudo, per totum; Dillectio Dei, sent. 100; Iudicium corruptio, sent. 20.

RECTITUDO CORDIS. Vide CORAM RECTITUDO.

REDDERE IN GENERE.
Etyologia. Reddere: est quasi rem pro re dare. Lib. 6, de Benefic., cap. 5.
Definitio. Reddere est, id quod debeas, ei cuius est volenti dare. Ibid., lib. 7, cap. 19.

SENTENTIA PATRUM.
S. ANSELM. 1. Si homo dicitur iniustus, qui homini non reddid quod debet: multo magis iniustus est, qui Deo quod debet, non reddid. Lib. 1, Cur Deus, cap. 24.

2. Redditte quod novitis, quia vos ipsi estis, et ei vos redditis a quo esis. Prose.
3. Reddit, obsecro; neque enim quod redditis, reddendo minuetur, sed potius servabitur, et augetur.
4. Benignus enim exactor est, non egrotus, et qui non crescit ex redditis, sed in se crescere faciat redditores.

5. Huic ergo quod non redditur, perditur: quod autem redditur, reddendo additur: imo vero cui redditur, ipse reddens servatur: id ipsum quippe erit redditum et redditor, quia id ipsum erat debitum et debitor. Epist. 45, ad Armentaricum.
6. Deo seipsum debet homo, eique reddendus est, ut beatus sit, a quo accepit ut sit. Prose.
7. Ad compellendum non potest esse molestus exactor, quando ad reddendum devotus est debitor. De quatuor haeres., cap. 1.

8. Vellum ut nihil aliud agerem, quam reddere me tibi, cui me maxime debeo. De Quantitate animae, cap. 23.
9. Quae redduntur translegando, ei redduntur, qui translegaverat: et quod crediturum iustus successibus redditor, ipsis utique redditor, quibus isti iure succedunt. Aliter non redditis sed cessio vel admissio, vel si quid aliud huiusmodi nominanda est. Lib. 3, de Lib. arbit., cap. 15.

10. Anima aut reddid bene utendo quod accepit, aut reddid amittendo quod bene uti voluit: itaque si non reddid faciendo iustitiam, reddet patienti miseriam. Ibid.
11. Anima si non reddid faciendo quod debet, reddet patienti quod debet. Ibid.

12. Si res aliena propter quam peccatum est, cum reddi possit, non redditur, non agitur punitentia, sed fingitur. Epist. 54.
13. Redditur christis, cum impenditur, nec cum redditur, amittitur, sed potius reddendo multiplicatur. Epist. 62.

14. Reddere mala christianis non debet pro malis. Enchirid., cap. 72.
15. Malum malo non male redditur, et ei cui redditur, malum est, quia supplicium est: vel vero a quo redditur, bonum est, quia recte factum eius est. Lib. 2 ad Bonifos, cap. 7.

16. Reddet Deus et mala pro malis, quoniam iustus est; et bona pro malis, quoniam bonus est: et bona pro bonis, quoniam bonus et iustus est: tantummodo mala pro bonis non reddet, quoniam iniustus non est. De Grat. et lib. arb., cap. 23.
17. Quae redduntur, data dici possunt. Lib. Locut., locut. 4.

18. Da mihi pro malis bona reddere. Lib. Medit., cap. 1.

19. Deus te divitem fecit, ideo reddo illi quod sumum est. *Rom. 47 ex Liu. Homil.*

V. REDA. 20. Bis gratum tribuit, qui quod debet, cito reddidit. In suis *Proverbiis*, verbo *Bis*.

H. GERON. MAGNUS. 21. Qui reddidit mala pro malis, bonus non est: qui non reddidit bona pro bonis, ingratus est: qui autem reddidit mala pro bonis, iniquus est. Super *vir Psalm. Penit.*, super *Psalm. in. vera. 1.*

HUGO CARD. 22. Injustus nec Deo, nec sibi, nec proximo, nec carni, nec mundo, nec diabolo reddidit quod suum est. Super *Psalm. xxxi.*

S. JOHANNES CHRYSOST. 23. Cum quis debitum justitiae suae reddiderit, Deo nihil praestat, sed sibi lucrum salutis acquirit. *Rom. 3 super Math. Oper. imperf.*

SIXTUS PHILOSOPH. SENTENTIA FAGANORUM. 24. Quae mundi sunt, mundo: et quae Dei sunt, reddantur Deo. *Sent. 17.*

REDDERE RATIONEM. SENTENTIA PATRUM. 1. Grave malum, ut aliquis ore suo condemnatur: etenim si pro otioso verbo reddat unusquisque rationem, quanto magis pro verbo impuritatibus et turpitudinis? *Prose.*

2. Si pro otioso verbo ratio possit, quanto magis pro sermone impietatis? *Lib. 1 Offic., cap. 2.*

3. Si pro otioso verbo reddemus rationem, videamus ne reddamus et pro otioso silentio. *Ibid., cap. 3.*

4. Ampliores penas luit, cui numerosior reogrediorum populorum fuerit cura commissis. *De dignit. Sacra., cap. 3.*

5. Mili credite, ita viramus in hoc saeculo, ut corpore moriamur: ita moriamur, ut rationi reddenda vivamus. *Serm. 3.*

S. ANTON. 6. Omne tempus tibi impensum a te exigitur, qualiter fuerit expensum: et sicut capillus a capite non perit, ita nec momentum a tempore, de quo non exigitur ratio. *Part. 2, lit. 9, de Actio., cap. 14, § 1.*

S. ANTONIUS ABBAS. 7. Nullus recipit memoriam Dei, nec quismquam se rationem redditorum Deo post mortem estimet. *Serm. de Vanitate mundi.*

S. AUGUST. 8. Pro omnibus tibi subiectis, qui in domo tua sunt, rationem Domino reddes. *De Salutar. doctrina., cap. 29.*

9. Nos excepto quod christiani sumus, unde rationem reddamus Deo de vita nostra: sumus etiam pastores, unde rationem reddamus Deo de dispensatione nostra. *De Pastorib., cap. 1.*

10. Irremediabile periculum est, etiam aliquem vilis et cupiditatis frenum laxare, ut se rationem Deo non meminere redditorum. *Serm. 1, Fer. 3, post Dom. Palmar.*

11. Quanto pro alio major dignitas in honore est, tanto major difficultas in reddenda ratione. *Serm. 39 ad Fratres in oratio.*

12. Non cogito in ecclesiasticis honoribus tempora ventosa transire, sed cogito me principi pastorum omnium rationem de commissis redditorum. *Epist. 203.*

13. Non solum quomodo ipse accepisti, sed etiam quomodo a te exigitur quod accepisti, cogita. Super *Psalm. xiv, cone. 4, vers. 6.*

14. Pro certo habe, accuratum corum, quia quisque in vita pesserit, examen fore. Apud *D. Joannem Damascenum*, *lib. 1 Parali., cap. 15.*

15. Si de omni, vel otioso verbo Deo redditori sunt homines, rationem, quanto districtius de verbo mendaci, mordaci, et injurioso, de alato vel lascivo, de adulatorio aut detractorio? *Rom. de Triplici custodia linguae.*

16. Cum scienter et ex deliberatione in verba otiosa lingua laxatur, contra regulam usurpat veritatis: unde ratio reddenda est in futuro iudicio, iudice ipso terrifico admodum comminatio. *De Precepto videtur.*

S. ROSA. 17. Nihil debemus loqui vel agere, de quo non possumus reddere rationem. *Serm. 3 in Hieron.*

18. De tribus reddenda est ratio: de malorum admissione; de honorum omissione; de subditorum commissione. *Serm. 2 Dom. 8, post Post.*

19. Oportet nos reddere rationem de omnibus in corpore factis. *Cateches. 48.*

20. Majora recipienti, ratio major reddenda crescit. *Prose.*

21. Quot ovium Christi, vel negligentia episcopi, vel exemplo in peccata deviant, de tot tenetur Domino reddere rationem. *Epist. ad Augustin. de Miraculis D. Hieron.*

22. Quo religiosus plura et aptiora habet media proficiendi in omni gratia et virtute, eo coram iudice summo culpabilior ac damnabilior invenitur. *Prose.*

23. Quo etiam plura et quae majora omnipotenti promissit, et ad sublimitate sua professione se obligavit, eo major ratio a summo iudice requiritur. *De Profetu. monast., art. 7.*

24. Qui scit et solum fecit, et alios non docet, tenebitur Domino reddere rationem. *Epist. ad Democenum Papam de morte D. Hieron.*

25. Exigere habet ab homine rationem, qui seipsum pro homine dedit, et confusus clavie legem mortis fixit. *Rom. 8 Epiph.*

26. Ille pro commissa nobis salute rationem exacturus est, qui pro nostra redemptione damnatus est. *Rom. 4 de Symbolo.*

27. Rectitudinis pavore concutitur, qui se red-

ditis rationibus conspicit non esse idoneum, si districto iudicetur. Super *Job*, cap. xxiii.

28. Quanto usius est se alienum, tanto major timor, scilicet de reddenda ratione. Super *Psalm. xxviii.*

29. Si pro otioso sermone redditorum est unusquisque rationem, quanto magis verba sacrilega gravibus suppliciis expiabit? Super *Malach., cap. 3.*

30. Pensei qui regendis hominibus praefertur, quia ad satisfaciendum districto iudici de sua tantummodo anima fortasse vix sufficit: et quot regendis subditis praestit, reddendus apud eum rationis tempore, ut ita dicam, tot solus animas habet, quae nimirum cogitatio si assidue mentem excoquit, omnem superbia tumorem premit. *Lib. 24 Moral., cap. 15, num. 39.*

31. Cum augetur dona, rationes etiam crescant donorum. *Prose.*

32. Tanto ergo esse humilior, atque ad servandam Deo praemiorum quisque debet ex munere, quanto se obligatorem esse conspicit in reddendis ratione. *Serm. 9 super Evang.*

33. Qui nostrorum operum rationem reddere vehementer expavescimus, de eo quod aliis prosumus etiam Deo reddere rationem debemus. *Lib. 5 in 1 Reg., cap. ii.*

34. Perclarum est, ut non modo sermonis et actionis, sed etiam omnis temporis, atque adeo momentanae ac tenuissimae partis horae, rationem nobis reddendam existimemus. *Hab. apud D. Joann. Damasc., lib. 4, Parali., cap. 45.*

35. Mens Christo doctis, aequae in majoribus, et in minoribus intenta est, sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem. *Epist. 3, ad Hecolor.*

HUGO S. VICTOR. 36. Praelatus non timeat de dignitate, sed timeat de reddenda ratione. *In Annot. super Ep. ad Rom., in illud: Qui praest.*

HUGO CARD. 37. Non illa scrupulosi erant antiqui, nec suspiciosi, quin omnia sua fidei servorum committerent: sed modo prelati volent audire etiam de minimis rationem. Super *Gen., cap. xxiv.*

38. Dum vivis, cogita qualiter debeas operari et regere gregem tuum: alioquin in die iudicii oportet te reddere computum et rationem vite, et administrationis tuae. Super *Luc., cap. xvi, in illud: Redde rationem villicationis tuae.*

39. Unusquisque christianus, pro suo peccato reddat rationem: sacerdotes autem non tantum pro suis, sed et pro omnium subditorum peccatis *Ibid., cap. xix.*

S. JOHANNES CHRYSOST. 40. Malus est propter misericordiam Deo rationem reddere, quam propter severitatem. *Rom. 43 super Math. Oper. imperf.*

41. Non solum dives, verum etiam pauperum paupertatis Deo rationem redditurus est. *Prose.*

42. Sicut a divite beneficentis, sic a paupere tolerantis ratio repositur. *Rom. 20 ex Divers. in Matth.*

43. Magistratus et iudices rigide in iudicio Dei examinantur, si iustitiam non corruptant, si neque in odium, neque in gratiam litigantium sententiam tulerunt, si non obsequis delinidi, praeter jus et equum suffragati sunt, si non private injuriae memores, ponas sumpturim de insensibus. *Ibid.*

44. Cui episcopatus obligit, quanto altius dignitatis fastigium ascendit, tanto gravior ab eo ratio repositur. *Ibid.*

45. Non operum tantummodo, sed etiam verborum: nec difformium tantum, sed et auditorum ratio reddenda est. *Ibid.*

46. Unusquisque nostrum de seipso reddat rationem, quam ut iustum et probabilem afferamus nostram formosam vitam: scientes hanc solam nobis parari posse excusationem, si nos recte fecisse ostenderimus. *Rom. 21 super 1 Cor.*

47. Considera quantum periculi sit, pro singulis subditorum discuti, rationemque pro omnibus reddere, quantumvis illi honoris impendens, quantumlibet obsequii deferas, nihil his periculis referre par poteris. *Rom. 2 super II Tim., in illud: Quasi rationem redditori.*

48. Omnium quos regis, mulierum, puerorum, atque virorum, tu rationem redditorum es: tanto igni tuum subiectis caput: miror si potest salvari aliquis rectorum, post tantam comminationem. *Rom. 34, super Epist. ad Hebr., in illud: Ipe enim vigilat.*

49. Horrendum illam ac tremendum diem memoria tenende, in quo omnes ad Christi tribunal sistentur, ut eorum quae in vita gesserint, rationem reddant. *Prose.*

50. Quomodo nos a famulis nostris non modo exitus, sed etiam introitus rationem exposcimus, eodem quoque modo Deus a nobis, non modo impensa, sed etiam adoptivis rationem exacturus est. *Lib. 4 Paveili., cap. 15.*

51. Omnium periculorum maximum est, cum separata per mortem a corpore anima summo pastori Deo, pastor terrenus ad rationem ponendam fuerit presentandus. *De Inst. vita sacerdot., cap. 6.*

52. Sciant presules, quod de veritate sint redditori rationem, pro eo quod commiserunt de plebilis sibi commissis. *Lib. 3 de Sum. bono., cap. 45, sent. 3.*

53. Cui plus committitur, plus ab eo exigitur, etiam cum usura ponatur. *Ibid., cap. 50, sent. 5.*

1801 SEP 10 10 30 AM '11

LACT. PIRX.

54. Nullus est homo absque peccato, nec quisque potest de Dei securis esse iudicio, cum etiam et de otiosis verbis reddenda sit ratio. Ibid., cap. 62, sent. 10.

ORIGENES.

55. Semper ita vivamus, ut rationem nobis reddendam arbitramur. Lib. 6 de Divin. inst., cap. 24.

PETRUS BLESSENSIS.

56. Paterius momenta omnibus nos desoper spectari ab eis, qui et iudex et testis ipse futurus est, cui rationem vite repositi actus nostros indicari non licet. Ibid.

S. PETERUS DAMIANUS.

57. Principes non solum pro suis propriis arguantur delictis: sed et pro populi peccatis coguntur reddere rationem. Hom. 20 in cap. xxx Nama., super illud: Et tractus est furere Dominus.

58. Salvo animarum, quarum custodiam suscepisti, de tuis manibus in districto et summo examine requiretur. Epist. 157. ad Vicarium suum.

59. Quot graduum culmen ascenderit, tot rationum vinentis esse allegati. Ibid., serm. 40.

60. Adest jam iudex, positum est tribunal, circumstant senatores, proferunt ligatas, percurant allegationes; Servus, dicit, age, redde rationem. De Partibus, cap. 15.

S. PETERUS MAURITIUS ANG. CILIX.

61. Viliens quanto in commissa largiori possessione beator, tanto est in reddenda ratione miserior: tantum debet plura cum rediit, quanto gloriatur amplius cum accipit. Opusc. 13, cap. 13.

62. In illo tremendi iudicii examine uniuscuiusque testimonium vix sibi sufficit, quanto magis sibi et proximo? Prose.

63. Quid dicit homo dormiens, cum ratio erit reddenda? quid homo negligens, homo nec sibi nec suis providens? Lib. 1, epist. 24 ad Guizon. prior. Carthusie.

S. REMIGIUS.

64. Unusquisque pro se rationem est redditurus, non solum operum et sermonum, sed etiam cogitationum. Super Epist. ad Rom., cap. 14, can. 12.

ROBERTUS A SORBONA.

65. Si de verbis otiosis oportet reddere rationem, quid de verbis bixuriosis, et de perjuriis, et de blasphemis, et de omnibus malis? Lib. de Conscientia.

66. Sicut de omni verbo otioso oportet reddere rationem, ita de omni silentio. Ibid.

TRALASSIUS MONACH.

67. Verborum et operum ac cogitationum, rationem reddituri sumus in die iudicii. Heautont. 3, sent. 2.

S. THOMAS AQUINAS.

68. Hoc est maximum periculum hominem de factis alienis rationem reddere, qui pro suis non sufficit. Super Epist. ad Hebr., cap. 13, lect. 1.

THOMAS A KEMPIS.

69. Curte adventante die iudicii, non queritur a nobis quid legitimus, sed quid fecimus; nec

quam bene diximus, sed quam religiose vivimus. Lib. 1 de Init. Chr., cap. 3; sect. 5.

70. Felices, qui solum de sospis in die iudicii reddituri sunt rationem. Serm. Dom. 3, Adest.

71. Non est unde rationem in posterum prætet, qui de die in diem Domino honorum operum fructus iustus justo labore obtulerit. Hom. 4 de Promiss.

72. Coram cœli et terræ Domino rationem totius vite nostræ reddituri sumus, et tu ridet? Lib. 5, libel. 3, num. 23.

73. Genus insanis est, cura rationem secreti naturæ disquirere, qui vite sue non possit rationem reddere. Serm. 2 de Genesi.

SENTENTIE PAGANORUM.

74. Nihil est minus ferendum, quam rationem ab altero vite repositere eum, qui non possit eam reddere. Orat. 1 pro Cæcilio.

75. Multi legam sibi ipsi indicant innocentie, continentie, virtutumque omnium, qui ab altero rationem vite repositant. Orat. 8 in Verrem, lib. 3, act. 4.

76. Costissimum est nunquamque nostrum, animam immortalam habere, cumque ad Deum proficisci oportere, rationemque vite redditurum. Scrygia 4, lib. 12 de Legib.

Vide etiam tit. Abba., sent. 6; Dignitas, sent. 76; Etemosyna, sent. 75; Exemptian, sent. 10, 79; Imperator, sent. 64; Justitia Dei, sent. 17; Judicium extrem., sent. 425; Judicium corruptio, sent. 62; Manus, sent. 15; Pastor, sent. 135, 140; Princeps, sent. 69; Resurrectio humana, sent. 84; Sacerdotis dignitas, sent. 65.

REDEMPTIO CAPTIVORUM.

SENTENTIE PATRUM.

1. Summa liberalitas captivos redimere, eripere ex hostium manibus, subtrahere neci homines, et maxime feminas turpitudini, reddere parentibus liberos, parentes liberis, cives patrie restituere. Lib. 2 Offic., cap. 16.

2. Precipuus est liberalitas, redimere captivos, et maxime ab hoste barbaro, qui nihil defert humanitatis ad misericordiam, nisi quod avaritia reservaverit ad redemptionem. Ibid.

3. Aurum sacramenta non querunt, neque auro placent, que auro non emuntur: ornatus sacramentorum, redemptio captivorum est. Prose.

4. Tunc vas Domitici sanguinis agnosco, cum in utroque videro redemptionem, ut calix ab hoste redimat, quos sanguis a peccato redemit. Lib. 2 Offic., cap. 28.

5. Eos, qui detinentur in carceribus pro debitis redimere, pro eis solvendo creditoribus, magna elemosyna est. Part. 2, tit. 1, cap. 24, § 2.

S. AUGUST.

6. Ubi redemptio sonat, intelligitur et pretium. Lib. 3, contra Iulianum, cap. 3.

LACT. PIRX.

7. Proprium iustorum opus est, alere pauperes ac redimere captivos. Lib. 6 de Divin. inst., cap. 12.

8. Que in supercuncta impensurus es, ad meliora converteris: unde bestias emis, hinc captivos redimo: unde feras pascis, hinc pauperes ala. Ibid.

9. Redimere ab hoste captivos, magnanimit opus est. In Epitome, cap. Dix.

S. LEO I.

10. Quicquid in pretia captivorum impenditur, non annuitur, sed augetur. Serm. 1 de Sejfun. Pentec.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

11. Redemptum a predonibus eum, qui ipse redemit, redimere vicissim oportet, quicumque is sit. Lib. 9 Ethic. ad Nicomach., cap. 2.

12. Redimere patrem potius, quam se etiam redimere, illium oportet. Ibid.

REDEMPTIO HUMANA.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Vilesceret redemptio sanguinis Christi, si iustificatio que fit per gratiam, meritis precedentibus deberetur, ut non minus largientis, sed meritis esset operantis. Lib. 1 de Vocat. gentium, cap. 5.

2. Christus carne suscepta maluit in hunc mundum redemptor venire, quam iudex. De obitu Theodosii imperat.

3. Liber est, qui sapiens est, pretio emphus oraculorum celestium, illo auro, illo argento, pretioque emptus sanguinis et gratia Christi. Lib. 2, epist. 7, ad Simplicianum.

4. Qui fideliter et scienter intelligunt, quo pretio sint redempti, nolunt de mundi huius aspectibus, nolunt esse de fortibus. Lib. 10, epist. 84, ad Demetriadem.

5. Passio Christi nostra redemptio est. Serm. 56 de Cruce Christi.

6. Pretio sanguinis Christi redempta est Ecclesia. Lib. 2 de Abritham, cap. 14.

7. Credit ad laborem sumus, redempti ad quietem. Super Psalm. cxviii, vers. 14, vers. 3.

8. Plus me redimendo mihi Christus contulit, quam creando: tunc enim sine sensu natus sum, hinc vero cum voluntate servatus. Ibid., serm. 16, vers. 7.

9. Plus, Domine Jesu, injuriis tuis debeo, quod redemptus sum, quam operibus, quod creatus sum: non prodesse nasci, nisi redimi profuisset. Lib. 2 super Luc., cap. 11, in illud: Impleti sunt dies ut pareret.

10. Bonum aurum sanguis est Christi, dives ad Tom. IV.

pretium, prolixius ad lavandum omne peccatum. Super Psalm. xxxv.

11. Non erit nos Christus, quia per naturam ipsius semper fueramus: sed redemit, quis captivi peccato tenemur. Prose.

12. Qui enim aliquam redimit, suum docet fuisse quem redimit: ita Christus nos redemit, quia ejus eramus. Super Epist. ad Rom., cap. 3, in illud: Per redemptionem, que est in Christo.

13. Miser ego! quantum debetam diligere Deum meum, qui me redemit cum peccator! Prose.

14. Perieram, et ad mortalitatem descendit, mortalitatem suscepit, passionem sustinuit, mortem vixit, et sic me restitavit.

15. Perieram, et abieram, quoniam in peccatis meis eram venundatus; venit ille post me, ut redimeret me, et tantum dilexit me, ut sanguinis sui pretium appenderet pro me, talique pacto redemit me de exilio, et redemit de servitio. De Spiritu et anima, cap. 17.

16. Magna est miseria, superbus homo; sed major misericordia, humilis Deus. De Catechis. rudib., cap. 4.

17. Item in divinitate auctor est rerum, qui in carne redemptor est hominum. Contra Felicianum, cap. 10.

18. Fusus est sanguis medici, factus est medicamentum preteritici. De quibusque heres., cap. 7.

19. Per passionem Filii omnes gentes redemptus sunt ad salutem. Super Psalm. xciii, vers. ult.

20. Qui non estis redempti pretio mat sanguinis, non estis mei: discidite a me in ignem eternum. Prose.

21. Festinet unusquisque cum vivit, ut vivat: currat ut ejus pretioso sanguine redimatur: ne cum non fuerit inventus in numero redemptorum, in numero maneat perditorum. Lib. 2 de Symbolo, cap. 8.

22. Copiosa redemptio nobis data est in vulneribus Jesu Christi, magna multitudo dilectionis, plenitudo gratie, et perfectio virtutum. In Menniti, cap. 11.

23. Agnoscat homo quantum ab illo expectat Deus et quom tanta dignatione habuit charum, quam velit esse in conversatione pretiosum. Prose.

24. Agnoscat homo quantum valeat, et quantum debeat; et dum pretium suum cogitat, vili sibi esse desinat.

25. Custodiamus ergo sollicite quod tanti sui carnis commercio Christus redemit.

26. Nus erit non parvi pretii, sed sanguinis Christi, qui violat et maculat animam Christi sanguine et passione mundatam.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

27. Reus erit aeterno mortis, qui vilem in se habuerit sanguinem Redemptoris. *Serm. 1 Fer. 3, post Dominum Palmaram.*
28. Pretium redemptionis nostrae sanguis est Christi. *Epist. 57, in solut., quest. 6.*
29. Passio Domini pretium est orbis terrarum: passus enim totum orbem redemit. *Epist. 471.*
30. Christi redemptio multa deficiat dissolvit, quae peccato originali abundantia provariatricis iniquitatis adhaeret. *Epist. 89, quest. 3.*
31. Si origo animae laevis, dum tamen redemptio careat, periculum non est. *Epist. 157.*
32. Natura humana post peccatum redemptore indiget. *Epist. 95.*
33. Omnis qui Christi sanguine redemptus est, homo est; non tamen omnis qui homo est, etiam sanguine Christi redemptus est. *Lib. 1 de Conjug. nihil., cap. 15.*
34. Pretium mortui non aurum, sed sanguis Christi est. *De quinque haereticis, cap. 7.*
35. Condidit Ecclesiam, qui fratres humiliter redemit occisis. *Lib. 2 contra Crecon., cap. 13.*
36. Christus mortuus est potestate, et hoc est pretium nostrum, quo nos a morte redimeret. *De Nat. et grat., cap. 24.*
37. Ibi redemptio sonat, intelligitur et pretium. *Lib. 3 contra Julian., cap. 3.*
38. Omnis humana natura redimi nullo modo potest, nisi per sacramentum sanguinis Christi. *De Nat. et grat., cap. 2.*
39. Noli minorem facere Filium in eo quod fecit te, quia ideo minor factus est ut redimeret te. *De Coniug. nihil., cap. 7.*
40. Solo Agni sanguine homines redimi poterunt. *Tract. 7 super Joan.*
41. Si sanguis Christi non fundetur, mundus non redimeretur. *Ibid., tract. 37.*
42. Foras misso invasore habilet Redemptor, quia ipse redemit qui creavit. *Tract. 4 super Epist. Joan.*
43. Venales nos petamus, ut Christi sanguine redimamur. *Tract. 41 super Joan.*
44. Christus pretium dedit, non argentum, sed sanguinem suum. *Ibid.*
45. Ille emit, qui pretiosum sanguinem fudit. *Ibid., tract. 47.*
46. Non habet frater, habes tu: unum est pretium vestrum, ambo sanguine Christi redempti estis. *Tract. 5 super Epist. Joan.*
47. Liberat a servitute solus Dominus, qui illum non habuit. *Tract. 41 super Joan.*
48. O inestimabilis charitas! ut liberares servum, Filium tradidisti. *Lib. Meditativum, cap. 15.*
49. Cum iustitia te iudicabit, qui cum misericordia te redemit. *Hom. 36 ex 111 Homil.*

50. Nemo liberat venudolatos sub peccato a vinculis captivantis, nisi gratia redimentis. *Epist. 105.*
51. Christus apparuit nobis, non in forma Dei, ne id quod debile est consterneret; sed in forma servi, ut id quod in servitute redemptum erat, liberaret. *Conc. 24 de Nat. Christi.*
52. O intolerabilia mala! quos in libertatem errat asseruerat, diabolus iterum rapit: quos Christus sanguine liberavit, captivos iterum tyrannus ostendit. *Orat. 27.*
53. Vehementissimo tui amore inflammata divina majestas redemit te. *Prose.*
54. Triginta et tribus annis operatus est salutem tuam in medio terrae, afflitus cruci, addictus morti, hollis deputatus: quid ultra debuit facere, et non fecit? cuius vel saxum peccus laeta et talis a tanto et tali collata beneficentia multitudo non emoluit?
55. Quidquid igitur es, quidquid potes, debes creanti, redimenti, vocanti. *Serm. 2, Non est regnum Dei caeca et patet.*
56. O duri, et indurati et obdurati filii Adam! quos non emoluit tanta benignitas, tanta flamma, tam ingens ardor amaris, tam vehementes amatores, qui pro vilibus sarcinis tam pretiosas merces expendit. *Prose.*
57. Non enim corruptibilibus auro vel argento redemit nos, sed pretioso sanguine suo, quem effudit abunde, quia largiter: quid ultra debuit fieri, et non fecit? *Serm. 2 Pentec.*
58. Quidquid es, quidquid potes, debes creanti, redimenti te. *Serm. 2 de Verbis Apostoli.*
59. Mors a morte redemptio, mors Christi a morte, vita ab errore, peccato gratia liberavit. *Serm. ad Milites templi, cap. 14.*
60. Hoc est quod me plus movet, plus urget, plus accendit, quod super omnia te mihi reddit amabilem, Jesu bone, calix quem bibisti, opes nostrae redemptionis. *Prose.*
61. Hoc est quod nostram devotionem et blandus allicit, et iustus excigit, et arctius stringit, et afficit vehemens. *Serm. 29 super Cant.*
62. Clamat clavus, clamat vulnus, quod vere Deus sit in Christo, mundum reconcilians sibi. *Ibid., serm. 61.*
63. Magna res anima, quae Christi sanguine redempta est: gravis anima casus, quam nomen Christi cruce potuit reparari. *Epist. 54 ad Hieronymum Romanus Sedis cancellarium.*
64. De malo conditionis Iudae fecit Deus bonum redemptionis nostrae. *Serm. 2 in Catha Domini.*
65. O inestimabilis dilectio charitatis, ut servum redimeres, Filium tradidisti! *Super Sap., cap. xv.*
66. Sufficisset ad redemptionem humani gene-

S. BASILIUS
MAGNICUS.S. BASILIUS
SELEUC.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. CYPRIANUS
ALEX.S. CYPRIANUS
ALEX.S. CYPRIANUS
ALEX.

- ris minima gutta sanguinis Jesu Christi: sed data est copia ut ex inundatione beneficium virtus innotesceret diligentis. *Serm. 6 Dom. 1, Advent.*
67. Magna liberatoris potestas, et beneficia liberationis pietas, et ingenua liberatorum nobilitas. *Collat. 18 in cap. vir Joan.*
68. Ipse fideles redimit, qui suum Filium pro humano genere inestimabile pretium dedit. *Super Psalm. vii, vers. 2: Dum non est qui redimat.*
69. Christus non aurum desit, ut nos liberaret: sed sanguinem suum pretiosum, nullis divitiis, nullis opibus conferentium. *Super Psalm. xxxi, vers. 9.*
70. Nihil ablato, nulla placatio potest compensare, quod nos divinitas est dignata redimere. *Psalm. xxvii, vers. 7.*
71. Quae maior misericordia, quam propter nos creati Creatorem, servitute Dominatorem, vendi Redemptorem, humiliari Exaltatorem, occidi Vivificantem? *Super Psalm. i, vers. 4.*
72. O inestimabile pretium, quod redemit genus humanum! quamvis multorum martyrum in conspectu Domini pretiosa mors fuerit, nullius tamen insensu occisio fuit redemptio peccatorum. *Super Psalm. lvi.*
73. Salsus humani generis, qui in Adam perierat, redintegrata est per Dominum Christum. *Super Psalm. lxi, vers. 6.*
74. Si multitudinis misericordia non fuisset, nequaquam redimi poteramus obnoxii. *Super Psalm. lxxvii, vers. 47.*
75. Dominus Salvator peccatores obnoxios pretioso sanguine suo a diaboli redemit imperio. *Super Psalm. cv, vers. 2: Et redemit eos.*
76. Redemit nos Christus diversis injuriis, et passionibus suis, alapis casus, flagellis verberatus est: redemit nos ubique sanguine suo pretioso: hoc enim fuit pretium, quod pretium non haberet. *Super Psalm. cxxxv, vers. 24: Et redemit nos.*
77. Quoniam pretio empti sumus, nec sumus nostri, servimus Emptori pro viribus, carnis rebelles notus edomando. *Homil. 47 De Festis Paschali.*
78. Nimum ingratus est Liberator, qui in patria degens, loquitur dolore captivi. *Homil. in Litanis.*
79. Qui se caelesti pretio vident redemptos, ad caelestia non dubitant preparatos. *Homil. 2 de Pascha.*
80. Qui militiam Christianae manipatus, dicere se presunt ingenium, pene est ut neget se Christi sanguine comparatum. *Prose.*
81. Quid aliud est dicere, Liber sum, quam ipsi Domino clamare, Nihil tibi debeo? Non bene in-

genium comprobatur, qui misera viliorum servitute deprimitur. *Homil. 3 ad Monachos.*

S. GREGORIUS
MAGNUS.

82. Tanto Deus ab hominibus dignus honorandus est, quanto pro hominibus indignus suscepit. *Homil. 6 super Evang.*

83. Ille omnes redemit, qui omnibus excolit. *Lib. 1 in 1 Reg., cap. 11, super illud: Non est sanctus, ut est Dominus.*

84. Quo pretio sit redemptus non meminit, qui ima querit. *Homil. 31 super Evang.*

85. Terram semper intinetur, qui curvus est: et quo pretio sit redemptus non meminit, qui ima querit. *Ibid.*

HAYMO.

86. Qui se caelesti pretio vident redemptos, ad caelestia non dubitant preparatos. *Serm. 1 fer. 4, Pent.*

S. HIERONIMUS.

87. Mysterium est quod passio Christi redemptio est salutis humanae. *Super 1 ad Timoth., cap. iii, in illud: Habentes mysterium fidei.*

RUGOSI.

88. Mysterium humanae liberalitatis ignotum est. *Super Epist. ad Romanos, cap. 1.*

S. INNOCENTIUS.

89. Disponit caelestis altitudo consilii, ut per mortem suam genus humanum Christus redimeret: quatenus inimicos ad charitatem accorderet, superbos ad humilitatem reduceret. *Serm. 1 Dom. 4, Advent.*

90. Redemptio proprie dicitur, liberatio quae sit dato pretio: homo namque seipsum vendere potuit in servitute diaboli, sed redimere non potuit seipsum a servitute diaboli: unde ad redemptionem ipsius necessaria fuit misericordia Domini copiosa. *Super Psalm. cxxxv, vers. 7.*

S. JOHANNES
CHRYSOSTOMUS.

91. Mors per Adam, vita per Christum: per Christum redimitur quod per Adam fuerat captivatum. *Serm. de Genesi.*

92. Non Iudae tradidit, sed sapientia Christi, atque potentia saltem peperit universis. *Homil. 82 super Math. Oper. perf.*

93. Ultimo amemus est, quae Christo pretiosissima simul, et talis ut eorum gratia mortem obire non recusaverit, ita despiciatissimi arbitrari. *Homil. 20 super 1 Cor.*

94. Redemptio nostra non est nummi, sed gratia: non est corporis, sed animae. *Homil. super Psalm. xxv.*

S. JOHANNES
CHRYSOSTOMUS.

95. Cogita quantum illum esse necessarium sit, quem tantus Christus ita appreciatas est, ut nec sanguini suo peperit. *Homil. de Profeta Evangelici.*

96. Filium suum unigenitum, non servum, non angelicum, non archangelum: nemo unquam pro filio tantam pro se fuit charitatem, quantum pro servis, et ingratis servis, Deus. *Homil. 26 super Joan., super illud: Ut Filium suum unigenitum daret.*

JOAN. TERTI.

97. Qui dedit semetipsum pro te, nihil aliud proderet tibi quam quærere a te. In cap. h. Regul. S. Basilii, verbo *Quadrata*.

SABREUS.

98. Memor esto, dilectissime, quoniam carne Domini redemptus es, et sanguine ejus. Lib. 5 *advers. Hæres.*, cap. *Tractatus*.

S. LEO I.

99. Causa peccationis nostræ non est, nisi misericordia Dei. Serm. 1 de *Jejunio decimi mensis*.
100. Sicut nullum hominum a reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit. Serm. 1 de *Nativitate*.

101. Effuso pro injustis sanguinis Juris, tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in Redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula detineret. Serm. 12 de *Pasce*.

S. MACRIN. AEGYPT. BEAT.

102. Perpende dignitatem tuam, quam sic pretiosus: nam angelis te fecit Deus pretiosorem, cum ille ipse redemptionem tuam subit in terra. Homil. 15.

S. PROSER.

103. Immortalis anima creata nisi sanguine redemptionis fuerit, cum in aeternam penam cum carne victuram, evangelica lites amittunt. De *Proteris*, part. 1.

S. DEMIO.

104. Eius voluntati obedire debemus, cujus sanguine redempti sumus. Super I *Cor.*, cap. vi, cant. 19.

RICHARD. A S. VICTORIS.

105. Misericordia nostræ redemptionis in hoc innamatur, Christus sola charitate, nostræ misericordie compositione, Patri obediens mortem pertulit, et in hoc ipso apud Deum Patrem meritum meruit, quæque meriti simul suis membris concessit: et sic in passione sui cum, qui nos habebat imperium, destruxit, et hominis reatum expavit, et peccatorem Deo Patri reconciliavit. Part. 1, serm. in die *Pasche*.

S. SYNERUS EPISCOPUS.

106. Magni est homo pretii animal, magni, inquam, pretii: cum pro eo sit Christus in cruce suspensus. Epist. 57 *adversus Antonianum*.

THOMAS A LEMPIS.

107. Felix anima, que sacramenta nostræ redemptionis studioso recollit, affectuose diligit, dignè veneratur., In *Schol. animæ*, cap. 25, sect. 9.

108. O felix et beata hora! qua homo redemptus est ab æterna morte. De *tribus taleraculis*, cap. 31, sect. 7.

S. VINCENT. FERRAR.

109. Noli te servituti diaboli subijcere, que pretium tuum sanguis Christi est, qui misericordiam te redemit. *Proter*.

110. Ergo ex quo pretium nostræ redemptionis est tam magnum, et tanti valoris, cavemus ne vendamus nos iterum diabolo modico pretio. Serm. de *Circumcisione*.

111. Lapis pretiosus seu margarita est anima nostra, que plus valet, quam aliquid corporale

que est emptæ pretioso sanguine Jesu Christi. *Ibid.*

112. Si pro redemptione unius animæ non sufficit totus mundus, quanto magis pro omnibus animabus: ideo nullum erit pretium sufficiens, nisi sanguis Christi infiniti valoris. *Proter*.

113. Unde si in statera divina justitie in una parte essent omnes animæ, et in alia minutissima gutta sanguinis Christi, plusquam omnes animæ ex conjunctione divinitatis. Serm. 1 post *Pascha*.

SENTENTIE PAGANORUM.

114. Volo inlaeri pretia sanguinis animarum vestrarum. Lib. 7 de *Beneficiis*, cap. 9.

115. Perierat totus orbis nisi iram finisset misericordia. Lib. 1 *Controvers.* 1.

Vide etiam tit. *Domestici*, sent. 15; *Debitum*, sent. 7; *Poenæ*, sent. 67; *Recidivus*, sent. 18; *Reddere rationem*, sent. 26; *Servitius*, sent. 28.

REGIMEN.

Definitio. Gubernare, est rem ad debitum finem convenienter perducere. Part. 1 *Summe*, quest. 103, art. 1.

SENTENTIE PATRUM.

1. Stultus regere se non potest, et nisi moderatorem habeat, precipitatur propriis voluntatibus. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplicianum*.

2. Stultus et imperare servitus est, et quod pejus est, cum paucioribus præsit, pluribus dominis et gravioribus servit. *Ibid.*

3. Difficilius quisquam se, quam alterum regit. *Proter*.

4. Animum regendo vincere, iracundiam, cohibere, compugnantesque leges carnis et mentis in unum cogere, immortalis ejusdem est viri, quem inferni porta non suscepit. Lib. 1 de *Calis et Abel*, cap. 6.

5. Græve est præsertim insipientibus, non habere rectorem. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9.

6. Mens nihil sibi arrogat, quia se regere non potest, nisi divino favore suffulsa. Lib. 2 de *Abraham*, cap. 8.

7. Ampliores poenas luit, cui numerosior regendorum populorum fuerit cura commissa. De *Dignit. sacerdot.*, cap. 3.

8. Tanta debet esse præcellentia vitæ rectoris ad vitam subditorum, quantum pastor excellit conditionem suarum ovium. Part. 1, titul. 3, cap. 7, § 1.

9. Quænammodum corpora crassiora et inferiora per subtiliora et potentiora quodam ordine reguntur: ita omnia corpora reguntur per spiritum vitæ, et spiritus vitæ irrationalis per spiritum

SENECA.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. ANTONIS.

S. ANTOINE.

vite rationalem, et spiritus vitæ rationalis deservit atque pascitor, per spiritum vitæ rationalem, pium et justum, et ille per ipsum Deum. Lib. 3 de *Trinitate*, cap. 4.

10. Ipsa est optima gubernatio, ut omnia suis temporibus distributa ex ordine generentur, ne animarum humanarum turbulentis implicationibus involuta peribant. De *Opere monachorum*, cap. 13.

11. Plerumque dum nimium servatur humilitas, regendi fraugitur auctoritas. In regula 3, ad *Clericos*.

12. In domo justis viventis ex fide, qui imperant serviant eis, quibus videntur imperare. Lib. 19, de *Civitate Dei*, cap. 14.

13. Fastus regis non disciplina putata est regentis, vel benevolentia consentiens, sed superbia dominantis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 12.

14. Locus superior, sine quo regi populus non potest, etsi ita tenetur aliquo administraret, ut decet, tamen indecenter appetitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 19.

15. Spiritus regit, caro regitur: ille imperare debet, ista servire. Nam ubi caro imperat et spiritus servit, perversa domus est. *Proter*.

16. Recta domus est ubi vir imperat, fomina obtemperat: rectus ipse homo, ubi spiritus imperat, caro servit. Tract. 2, super cap. 1, *Evangel. Joann.*

17. Regat te præpositus, ut possit a te regi subiectus. De *utilitate jejunii*.

18. Debes regi, ut possis regere. De *verbis Domini*, sum. 43.

19. Mens regit, caro regitur: et magis sum ego in eo quod rego, quam in eo quod regor. De *Verbis Apost.*, sum. 5.

20. Necesso est ut talis sit rex, qualis sit et rex. Serm. 42, ad *Fratres in cramo*.

21. Quod totum potest regere: etiam partem regit. Lib. 3, de *Libero arbitrio*, cap. 12.

22. Aliud est quod regit, aliud quod regitur: animus rationalis regit, irrationalis cupiditas regitur. Lib. 11, de *Civitate Dei*, cap. 22.

23. Intellectus animam regit. Tract. 16, super *Joann.*

24. Vir non bene regit famulam suam, nisi cum a superiore regitur. *Ibid.*

25. Qualis rector est civitatis, tales inhabitantes. In suis *Proteris*, verbo *Qualis*.

26. Bene non regis, si bene non regeris. Epist. 239, ad *Regimen Hierosol.*

27. Ad hoc pessimum invigilare debet sollicita cura rectoris, ut in commisso græge meritum vitulius accrescat, elaudatur via vitis, et detur moribus disciplina. Epist. ad *Quendam provinciatem*.

28. Qui seipsum rexit, alterum etiam reget:

et qui alterum, etiam domum, et civitatem: qui civitatem, etiam nationem reget. Epist. ad *Demophilum monach.*

29. Nihil est miserabilius, nil quod citius expugnari queat his, qui nullos duces, nullos rectores habent ad viam Dei. *Doctrina* 5.

30. Beata navis, que a peritis gubernatur: vos autem navi, que ab imperitis regitur; nam navis confregit propter imperitiam gubernatorum. De *Virtute*, cap. 1.

31. Magna insolentia; remigare enim antequam sciamus, gubernare tentamus. De *timore Dei*.

32. Imperio animæ, carnis conditio obsecro, ne effrenata licentia, ancilla ejiciat domum suam. Tract. de *Machab.*

33. Nullus potest esse bonus rex in regimine sui et aliorum, nisi abijciat a se superbia vitium. Super I *Reg.* xv.

34. In-tum est, ut qui non novit modernam vitam suæ tenere, non subito fiat rector alienæ. Super *Judit.*, cap. 10.

35. Quanto reges plurimum regum regimen habuerint, tanto majoribus supplicis succumbent. Super *Psalm.* xxviii.

36. Moderatori viri carnem regunt, et spiritui subdunt. Super *Psalm.* cxxxvii.

37. Non regunt, sed regere videntur, qui male present. Super *David.*, cap. 43.

38. Unusquisque superbus rector, toties ut culpam apotaxia dilabitur, quoties præses hominibus delectatus, honoris sui singularitate letatur. Lib. 24 *Moral.*, cap. 44, num. 39.

39. Non impietatis dux, per offitium pietatis existat: non enim debet hominum ductum suscipere, qui necit homines bene vivendo prætere, neque ad loca eligatur, ut aliorum culpas corrigat, qui quod reserare debuit, ipso committat. *Ibid.*, cap. 15, num. 30.

40. Unusquisque rector quoties extollitur in eo quod cæteros regit, toties per lapsum superbia a summi rectoris servitio separatur. *Ibid.*, cap. 14, num. 29.

41. Rectori provide cogitatione sollicita potestas, que accepta est, non honor, sed omnia estimatur. *Ibid.*, cap. 10, num. 30.

42. Potestas regiminis ministrari non potest sine studio curæ temporalis: idcirco omnipotens Deus omnes regimines, duris ac laboriosis cordibus injungit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 16, num. 22.

43. Locus regiminis enim regendus offertur, in se prius necessos est ut quisque disculiat, si loco via congrua, si ab honore actio non dissecit. *Ibid.*, num. 23.

44. Qui summa regit, etiam extrema non deserit: quia sic impenditur maximis, ut laudem hære

A. B. P. P. P.

S. DOROT.

S. EPIPHAN.

S. CALIST.

GLEZES. CIC.

GLEZES. VIC.

S. GREGOR. MAG.

JOAN. TELLE. 97. Qui dedit semetipsum pro te, nihil aliud proderet tibi quam quærere a te. In cap. h. Regul. S. Basilii, verbo *Quadrata*.

SABREUS. 98. Memor esto, dilectissime, quoniam carne Domini redemptus es, et sanguine ejus. Lib. 5 *advers. Hæres.*, cap. *Tractatus*.

S. LEO I. 99. Causa peccationis nostræ non est, nisi misericordia Dei. Serm. 1 de *Jejunio decimi mensis*.
100. Sicut nullum hominum a reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit. Serm. 1 de *Nativitate*.
101. Effuso pro injustis sanguine Juris, tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium, ut si universitas captivorum in Redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula detineret. Serm. 12 de *Pascha*.
102. Perpende dignitatem tuam, quam sic pretiosus: nam angelis te fecit Deus pretiosorem, cum ille ipse redemptionem tuam subit in terra. Homil. 15.
103. Immortalis anima creata nisi sanguine redemptionis fuerit, cum in aeternam penam cum carne victuram, evangelica lites ammittit. De *Prophetis*, part. 1.
104. Eius voluntati obedire debemus, cujus sanguine redempti sumus. Super I *Cor.*, cap. vi, cant. 19.
105. Misericordia nostræ redemptionis in hoc innamatur, Christus sola charitate, nostræ misericordie compositione, Patri obedientiam mortem pertulit, et in hoc ipso apud Deum Patrem meritum meruit, quæque meriti simul suis membris concessit: et sic in passione sui cum, qui noscitur habebat imperium, destruxit, et hominis reatum expavit, et peccatorem Deo Patri reconciliavit. Part. 1, serm. in *die Pasche*.

S. SYNERUS EPISCOPUS. 106. Magni est homo pretii animal, magni, inquam, pretii: cum pro eo sit Christus in cruce suspensus. Epist. 57 *adversus Antrochicum*.

THOMAS A. LEMPIS. 107. Felix anima, que sacramenta nostræ redemptionis studioso recollit, affectuose diligit, dignæ veneratur., in *Schol. anime*, cap. 25, sect. 9.
108. O felix et beata hora! qua homo redemptus est ab æterna morte. De *tribus taleraculis*, cap. 31, sect. 7.

S. VINCENT. FERRAR. 109. Noli te servituti diaboli subijcere, que pretium tuum sanguis Christi est, qui misericordiam te redemit. *Prose*.
110. Ergo ex quo pretium nostræ redemptionis est tam magnum, et tanti valoris, cavemus ne vendamus nos iterum diabolo modico pretio. Serm. de *Circumcisione*.
111. Lapis pretiosus seu margarita est anima nostra, que plus valet, quam aliquid corporale

que est emptæ pretioso sanguine Jesu Christi. *Ibid.*
112. Si pro redemptione unius animæ non sufficit totus mundus, quanto magis pro omnibus animabus: ideo nullum erit pretium sufficiens, nisi sanguis Christi infiniti valoris. *Prose*.
113. Unde si in statera divina justitie in una parte essent omnes anime, et in alia minutissima gutta sanguinis Christi, plusquam omnes anime ex conjunctione divinitatis. Serm. 1 post *Pascha*.

SENTENTIE PAGANORUM.

114. Volo inlaeri pretia sanguinis animarum vestrarum. Lib. 7 de *Beneficiis*, cap. 9.
115. Perierat totus orbis nisi iram finisset misericordia. Lib. 1 *Controvers.* 1.
Vide etiam tit. *Donatio*, sent. 15; *Debitum*, sent. 7; *Poenæ*, sent. 67; *Recidivus*, sent. 18; *Reddere rationem*, sent. 26; *Servitius*, sent. 28.

REGIMEN.

Definitio. Gubernare, est rem ad debitum finem convenienter perducere. Part. 1 *Summe*, quest. 103, art. 1.

SENTENTIE PATRUM.

1. Stultus regere se non potest, et nisi moderatorem habeat, precipitatur propriis voluntatibus. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplicianum*.
2. Stultus et imperare servitus est, et quod pejus est, cum paucioribus præsit, pluribus dominis et gravioribus servit. *Ibid.*
3. Difficilius quisquam se, quam alterum regit. *Prose*.
4. Animum regendo vincere, iracundiam, cohibere, compugnantesque leges carnis et mentis in unum cogere, immortalis ejusdem est viri, quem inferni porta non suscepit. Lib. 1 de *Calis et Abel*, cap. 6.
5. Græve est præsertim insipientibus, non habere rectorem. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9.
6. Mens nihil sibi arrogat, quia se regere non potest, nisi divino favore suffulsa. Lib. 2 de *Abraham*, cap. 8.
7. Ampliores penas luit, cui numerosior regendorum populorum fuerit cura commissa. De *Dignitate sacerdot.*, cap. 3.
8. Tanta debet esse præcellentia vitæ rectoris ad vitam subditorum, quantum pastor excellit conditionem suarum ovium. Part. 1, titul. 3, cap. 7, § 1.
9. Quænammodum corpora crassiora et inferiora per subtiliora et potentiora quodam ordine reguntur: ita omnia corpora reguntur per spiritum vitæ, et spiritus vitæ irrationalis per spiritum

SENECA.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AMBROS.

S. ANTONI.

S. ANTOINE.

vite rationalem, et spiritus vitæ rationalis deservit atque pascitor, per spiritum vitæ rationalem, pium et justum, et ille per ipsum Deum. Lib. 3 de *Trinitate*, cap. 4.
10. Ipsa est optima gubernatio, ut omnia suis temporibus distributa ex ordine generentur, ne animarum humanarum turbulentis implicationibus involuta peribant. De *Opere monachorum*, cap. 18.
11. Plerumque dum nimium servatur humilitas, regendi fraugitur auctoritas. In regula 3, ad *Clericos*.
12. In domo justî viventis ex fide, qui imperant serviant eis, quibus videntur imperare. Lib. 19, de *Civitate Dei*, cap. 14.
13. Fastus regis non disciplina putata est regentis, vel benevolentia consentiens, sed superbia dominantis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 12.
14. Locus superior, sine quo regi populus non potest, etsi ita tenetur aliquo administraret, ut decet, tamen indecenter appetitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 19.
15. Spiritus regit, caro regitur: ille imperare debet, ista servire. Nam ubi caro imperat et spiritus servit, perversa domus est. *Prose*.
16. Recta domus est ubi vir imperat, fomina obtemperat: rectus ipse homo, ubi spiritus imperat, caro servit. Tract. 2, super cap. 1, *Evangel.* *Joan.*
17. Regat te præpositus, ut possit a te regi subiectus. De *utilitate jejuni.*
18. Debes regi, ut possis regere. De *verbis Dom.*, sum. 43.
19. Mens regit, caro regitur: et magis sum ego in eo quod rego, quam in eo quod regor. De *Verbis Apost.*, sum. 5.
20. Necesso est ut talis sit rex, qualis sit et rex. Serm. 42, ad *Frates in cramo*.
21. Quod totum potest regere: etiam partem regit. Lib. 3, de *Libero arbitrio*, cap. 12.
22. Aliud est quod regit, aliud quod regitur: animus rationalis regit, irrationalis cupiditas regitur. Lib. 11, de *Civitate Dei*, cap. 22.
23. Intellectus animam regit. Tract. 16, super *Joan.*
24. Vir non bene regit famulam suam, nisi cum a superiore regitur. *Ibid.*
25. Qualis rector est civitatis, tales inhabitantes. In suis *Prose*, verbo *Qualis*.
26. Bene non regis, si bene non regeris. Epist. 239, ad *Reginon Hæresiot.*
27. Ad hoc pessimum invigilare debet sollicita cura rectoris, ut in commisso græge meritum vitulius accrescat, elaudatur via vitis, et detur moribus disciplina. Epist. ad *Quendam provinciatem*.
28. Qui seipsum rexit, alterum etiam reget:

et qui alterum, etiam domum, et civitatem: qui civitatem, etiam nationem reget. Epist. ad *Demophilum monach.*
29. Nihil est miserabilius, nil quod citius expugnari queat his, qui nullos duces, nullos rectores habent ad viam Dei. *Doctrina* 5.
30. Beata navis, que a peritis gubernatur: vos autem navi, que ab imperitis regitur; nam navis confregit propter imperitiam gubernatorum. De *Virtute*, cap. 1.
31. Magna insolentia; remigare enim antequam sciamus, gubernare tentamus. De *timore Dei*.
32. Imperio anime, carnis conditio obsecro, ne effrenata licentia, ancilla ejiciat domum suam. Tract. de *Machab.*
33. Nullus potest esse bonus rex in regimine sui et aliorum, nisi abjiciat a se superbia vitium. Super I *Reg.* xv.
34. In-tum est, ut qui non novit modernam vitam suæ tenere, non subito fiat rector alienæ. Super *Judit.*, cap. 10.
35. Quanto reges plurimum regum regimen habuerint, tanto majoribus supplicis succumbent. Super *Psalm.* xxviii.
36. Moderati viri carnem regunt, et spiritui subdunt. Super *Psalm.* cxxxvii.
37. Non regunt, sed regere videntur, qui male present. Super *Daniel.*, cap. 43.
38. Unusquisque superius rector, toties est culpam apotaxia dilabitur, quoties præses hominibus delectatus, honoris sui singularitate letatur. Lib. 24 *Moral.*, cap. 44, num. 39.
39. Non impietatis dux, per offitium pietatis existat: non enim debet hominum ductum suscipere, qui necit homines bene vivendo præire, neque ad loca eligatur, ut aliorum culpe corrigat, qui quod reserare debuit, ipso committat. *Ibid.*, cap. 15, num. 30.
40. Unusquisque rector quoties extollitur in eo quod ceteros regit, toties per lapsum superbia a summi rectoris servitio separatur. *Ibid.*, cap. 14, num. 29.
41. Rectori provide cogitatione sollicita potestas, que accepta est, non honor, sed omnia asclimatur. *Ibid.*, cap. 10, num. 39.
42. Potestas regiminis ministrari non potest sine studio curæ temporalis: idcirco omnipotens Deus omnes regimines, duris ac laboriosis cordibus injungit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 16, num. 22.
43. Locus regiminis enim regendus offertur, in se prius necesso est ut quisque discat, si loco via congrua, si ab honore actio non discedit. *Ibid.*, num. 23.
44. Qui summa regit, etiam extrema non deserit: quia sic impenditur maximis, ut laudem hæc

A. B. P. P. P.

S. DOROT.

S. EPIPHAN.

S. CALIST.

GLIUS. CIC.

GLIUS. V. P.

S. GREGOR. MAG.

REGIMEN

eadem cura regiminis non prepediatur a parvis. *Ibid.*, lib. 27, cap. 11.

65. Pensandum est valde, ad culmen regiminis qualiter quisque veniat: atque ad hoc rite perveniens, quid sit vivat, et bene vivens qualiter doceat, et recte docens infirmitatem quotidie quantum valet consideratione cognoscit: ne aut humilitas accessum fugiat, aut vitam doctrina destituit, aut doctrinam presumptio extollat. In Prologo *Pastoralis curæ*.

66. Est ars optima regimen animarum. Part. 1, *Pastor.*, cap. 1.

67. Cum cuiusque regiminis culmen imperatur, et iam domus præventus est, quibus et aliis prosit, ex corde debet fugere, et invitum obedire. *Ibid.*, cap. 6.

68. Rectori necesse est, ut interiora possit infundere, cogitatione innocua etiam exteriora prevalere. *Præec.*

69. Sollicitudo quæ subditis exterioris impenditur, sub certa necesse est mensura teneatur. Part. 2, *Pastor.*, cap. 7.

70. Erga subditos sicut inesse rectoribus debet et iuste consolans misericordia, et pie serviens disciplina. *Ibid.*, part. 2, cap. 6.

71. Sicut locus regiminis desiderantibus negantibus est, ita fugientibus offerendus. Lib. 6, in *Registro*, indic. 15, cap. 169, epist. 5, ad *Cyriacum episc. Constantinop.*

72. Tanto pondus majoris tribulationis quis sensit, quanto super se regendorum populorum curam suscepit. *Ibid.*

73. Ducuntur animarum saepe impudenter assumunt illi, quibus via omnis ignota doctrina est: et quo vel ipsi graduantur, ignari sunt. *Ibid.*, lib. 7, indic. 2, cap. 111, epist. 111, ad *Theodorum, et Theodbert, reges Franc.*

74. Quæ erit districtio iniquitatis propriæ, si irreconditabilis culpa est negligentia cura alienæ? *Præec.*

75. Si subditorum peccata incorregia perenni reatu preliosa obligant, audacia iniquitatis propria, quibus eos poenis ligat? Lib. 2, in *I Reg.*, cap. 3, super illud: *Prædicit enim.*

76. Summus locus non bene regitur, nisi rectoris mens divini numeris summa gratia replicatur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5, super illud: *Annuntiat et Deus car.*

77. Nullus debet subire culmen regiminis, qui robur non habet magni operis: scilicet contemplationis scientiam, et fervorem charitatis. *Ibid.*, lib. 6, cap. 3, super illud: *Ipse et omnia.*

78. Si dux exercitus non nisi labore et sollicitudine expertus eligitur, quales animarum duces esse debent? Lib. 7, in *Registro*, indic. 2, cap.

111, epist. 115, ad *Theodorum, et Theodbert, reges Franc.*

79. Sit rector operatione precipuus, ut vitam viam subtilius vivendo demulcat, et grex qui pastoris vocem moremque sequitur, per exemplum melius, quam per verba gradiatur. Part. 2, *Pastoral.*, cap. 3.

80. Sit rector discretus in silentio, nihil in verbo; ne aut tacenda proferat, aut profunda relictescat. *Ibid.*, cap. 4.

81. Sit rector singulis compassioni proximus, præ cunctis contemplatione suspensus; ut et per pietatis viscera in se infirmitatem exterorum transferat, et per speculationis altitudinem semetipsum quoque invisibilia appetendo transcendat. *Ibid.*, cap. 5.

82. Sit rector bene agensibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per ælium iustitiae erectus, et bonis in nullo se præferat, et eam proavaram culpa exigit, potestatem sui prioratus dignoscat. *Ibid.*, cap. 6.

83. Virtutibus pollem, coactus ad regimen veniatis: virtutibus vacuus, nec coactus accedat. Part. 1, *Pastoral.*, cap. 9.

84. Petri vicem et ligando et solvendo obtinent, qui locum sancti regiminis fide et moribus tenent. Lib. 2, *Dialogi*, cap. 28, verbo *Nunquid.*

85. Ligandi atque solvendi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur. Homil. 26, super *Evang.*

86. Nullus ex laico habitu quisquam repente audeat ad locum sacri regiminis pervenire. Lib. 7, in *Registo*, indic. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Syngrium episcopum.*

87. Nulla dispensatione indigni ad culmen regiminis venisse permittantur. *Præec.*

88. Cum in plerisque sanctæ Ecclesiæ negotiis salubris sit dispensatio, lethalis profecto et mortifera est, ubi aut ceci per ignorantiam, aut irrogiosam sapientes, aut ad secularia negotia projecti, ad aliorum primatum venire permittantur.

89. Illi enim ignorando, illi sciendo et non faciendo, subditorum animas perimunt, illi negligendo spiritualia, sequendo carnalia et terrena.

90. Horum finis desiderium est, fulcris districtis, honoribus extollit, potentiam hujus seculi familiaritibus sublimari.

91. De quibus omnibus reprobus mentis affectibus occiri potest negligentis animarum subditorum, contemptus Christi, et Ecclesiæ dilapidatio facultatum.

92. Quaratur ergo ut nulla dispensatione indigni præferantur, quia quod lethalerum est, nunquam permitti debet. Lib. 6, in *I Reg.*, cap. 3.

93. Mihi revera ars artium, et scientia scientia-

NAZ.

rum esse videtur, hominem regere, omnium animarum veritissimum, simul ac moribus diversissimum. In *Apolog.*, de sua fuga.

S. HIERON.

74. Familiam tuam ita rege et confove, ut te matrem magis tuorum, quam dominam videri velis, a quibus benignitate potius quam servitute exige reverentiam: fidelius at gratius semper obsequium est, quam quod a metu proficiuntur. Epist. 11, ad *Celantianum.*

75. Rectorum est, ut laborantium noverint sudorem, vel lapsis manum porrigere, vel errantibus viam ostendere. In *Regula monachorum*, cap. 6, de *Correctione.*

76. Boni rectores ex sua infirmitate, infirmitates aliorum pensantes, magis per humilitatis et mansuetudinis levamentum student peccantes ab erroris laqueo aruere, quam pecc auctoritatem in foream perditionis nutantes propellere. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 45, can. *Reverentie.*

HUGO A S.

VICTORE.

77. Qui locum tenet regiminis, mala inferno non debet, sed tolerare, ut ex sua mansuetudine iracundus valeat mitigare. Super *Regul. D. Aug.*, cap. 11.

78. In periculo magno versatur, quisquis in regiminis loco sublimatur. *Ibid.*

JOAN. CAS.

79. Bene regere, vel regi sapientia esse promittant: summamque donum et gratiam sancti Spiritus esse definiunt. *Præec.*

80. Neque solitaria præcepta quæpiam posse obtemperantibus præstiture, nisi eum qui prius universis virtutum disciplina fuerit instructus.

81. Nec obedire quinquam seniori posse, nisi eum qui consummatum timore Dei, et humilitatis fuerit virtute perfectus. De *Canon. inst.*, lib. 2, de *Noct. orat.*, cap. 3.

S. JOANES

CHRISTO.

82. Qui amat, magis capessere imperium, quam imperare gaudet; sit licet imperare juvandum. Homil. 82, super *I Cor.*, in illud *Joan. 21*: *Si me amas, cœcæ meæ pascere.* Alia versio sic se habet:

83. Qui diligit, non tam letatur si imperet, quam si ei imperetur: etiam imperare sibi juvenandum. *Ibid.*

84. Nihil enim qui imperium gerit, æque indicat, ut amor atque indulgentia, ergo eos quibus præest. Homil. 15, super *II Cor.*

85. Imperare ars est, et non solum dignitas: imo ars est artium omnium summa. *Ibid.*

86. Qui amat, nec precipere vult, nec imperare: sed gratius habet magis ut ceteri imperent ad præcipiendum. Homil. 9, super *I Thimoth.*

87. Non docet indignum regere, sed potius regi. Homil. 10, super *I Thimoth.*

88. Equi qui regendos alios suscipit, tanta deest gloria virtutis excolere, ut instar solis ente-

ros, valuti stellarum igniculos in suo fulgore obscurat. *Præec.*

89. Debet huiusmodi vitam habere immaculatam atque compositam, ut omnes in illum, et in eius vitam veluti in exemplar aliquod excellens intendantur. *Ibid.*

90. Melius est a nullo, quam a pessimo regi. Homil. 34 super *Psalm.*, ad *Hebraeos.*

91. Qui cum ambitione petit principatum, si male sui regiminis administraverit officium, huiusmodi homo sibi locum venire claudit. *Ibid.*

92. Quantalibet quisque animi virtute pollet; cum tamen clavis, et Ecclesiæ gubernacula suscipit, inoperat fluctibus quatitur, et variis undique negotiis actus, pene submergitur. Homil. 1 super *II Tim.*

93. Omnes qui recte ambesse ac parera diligerent, recte quoque imperio fungi sciunt, cum ad potentiam pervenerint. Lib. 1 *Paroll.*, cap. 21.

94. Volis, non re, plures numero sunt rectores, quam illi quos regunt. Nam qui regi velint parantur sunt, cum quisque ut emancipetur a iugo rectoris proprii, totis viribus querat. Lib. 7 de *Nugis curial.*, cap. 19.

95. Quis non mallet pascere porcos rusticorum, quam regimen tenere animarum? In cap. 2 *Regule S. Benedicti*, verbo *Durus.*

96. Hæc! quomodo inestum præbere poterit, qui nunquam sub eo fuit? *Ibid.*

97. Regimen qui suscipit animarum sis forma vite quam subditos sequi velis. *Ibid.*, verbo *Hinc.*

98. Res difficilis est regimen animarum propter periculum regiminis: quia cum nullus scipsum bene ad plenum regere valeat, quomodo alios regere præsumit? *Ibid.*, verbo *Res.*

99. Ardua res regimen animarum, et nullis tribulationibus quatitur, qui ad eas gubernandas præferatur. *Ibid.*

100. Corpora malus medicus, animas imperitius rector occidit. *Ibid.*

101. Quid hoc regimine ferocius, quid seculierius, ubi non Deus, non ratio, non intellectus, sed bestia principatur? Part. 1 de *Regione claustral.*, tract. 4, reg. 1, art. 3.

102. Tribus aut regi quam regere: quoniam quanto quis in eminentiori constituitur esse loco, tanto majori versatur in periculo. Lib. 2 de *Ten. relig.*, cap. 5.

103. Maxima sollicitudine curandum est, ut is qui rector abiectionem constituitur sapientia simul et religione decoretur. Orat. 4 in *Conventu abbat. habit.*

104. Omnium actionum difficillima et periculosissima est animarum custodia: in qua non prius,

S. JOAN.

DAM.

JOAN. CAS.

JOAN.

TRITH.

non vitiis, non carnalibus: sed viciis prudentibus et spiritalibus est committenda: neque enim parva res est, animas regere. *Prose.*

105. Si vero rudi, carnali, et inexerto regimen animarum committitur, cito disciplina dissipatur. *Ibid.*

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.

106. Non sunt promovendi ad regimen Ecclesie, qui subito vitiis subjacent. *Prose.*

107. Non debet honoris ducatum suscipere, qui nescit sub peccatis transire vitam melioris preire.

108. Neque enim quisquam ad hoc tantum proficitur, ut subditorum culpas corrigat, et ipse vitis serviat. Lib. 3 de *San. bono*, cap. 33, sent. 1.

109. Heu me miserum inexplicabilibus modis astrictum! si enim susceptum regimen ecclesiasticum ordinis retineam, criminis conscientie timore conterritus: si vero deseram, ne debitor sit culpa susceptam gregem relinquere, amplius formido, undique miser metuo, et in tanto rei discrimine quod sequar, ignoro. *Ibid.*, sent. 3.

110. Pro meritis plebium, disponitur a Deo vita rectorum. *Ibid.*, cap. 39.

111. Qui proficitur ad regimen, taliter erga disciplinam subditorum presariare non debet, ut non solum auctoritate, verum etiam humilitate clarescat: sed tamen ita sit in eo virtus humilitatis, ne dissolvatur vita subditorum in vitiis; alque ita auctoritas adsit potestatis, ne per tumorem cordis severitas existat immoderationis. *Ibid.*, cap. 42, sent. 1.

112. Quisdam ipsum nomen regiminis ad immanitatem transvertunt crudelitatis. *Ibid.*, cap. 48, serm. 8.

S. LAURENTIUS
JUSTINI.

113. Qui ad regimen vocantur animarum, summa cum diligentia observare debent, a quo vocentur, quove ad illud moveantur affectu, quoniam ministerium difficillimum accepturi sunt. *Prose.*

114. Ad quod non elate pro adipiscenda gloria, non instantur pro adimplendis voluptatibus, non cupido pro aggregatione divitiarum accedendum est, sed humiliter, sed devote. *De Regim. presert.*

115. Grande prorsus onus, negotium milliarum vigilarum, pavendumque ministerium est regimen animarum: et huius pene repariuntur immuniti, qui se ad hoc arctantur idoneos. *Ibid.*, cap. 16.

S. FRIDERICUS
DAMIENENSIS.

116. Regimen Ecclesie, onus est onerum. Lib. 1, epist. 20 ad *Catali. antipap.*

RECHARDUS, A
S. VICTORIS.

117. Ille est dignus alios regere, qui ad perfectionem sanctitatis curat pertingere. Part. 2, lib. 1 super *Apoc.*, cap. 8.

SALVIANUS.

118. Regimen esse non potest, nisi fuerit ju-

giter in rectore iudicium. Lib. 1 de *Gubern. Dei*.

119. Si imperare regimen est, imperat is qui in subditos tales quales esse docet, dominatum exercet, ex eodem studiorum vivendi genere, qui utuntur qui dominantis peritiam habent. *De Regno ad Arcadium imperat.*

120. Decet eum, qui in imperio constitutus est, de subditis omnem curam gerere. Super *Psal.* xxiv.

121. Quanto plurium rerum impit regimen habuerint, tanto majoribus suppliciis succumbent. Super *Psal.* xvi, vers. 5.

122. Multa mala consiliat, nullum habere rectorum. Super *lib. Julic.*

123. In quolibet genere minora per majora reguntur: sicut corporalia reguntur per spiritalia, et inferiora corpora per superiora. 2, 2, quest. 185, art. 3, argum. 3.

124. Quis tam arrogans, tam impudens invenitur, qui in celesti auxilio, quae propensius ponderanda est, statim dux esse desiderat, cum tyro ante non fuerit. In *Decret. Gratiani*, part. 4, dist. 60, can. *Si officio*.

SENTENTIA BAGANORUM.

125. Serpe pravi pro optimis dominantur. Lib. 8 *Ethic.* ad *Nicomach.*, cap. 10.

126. Non jam sunt imperia ob virtutem, sed ob divitias et potentiam. *Ibid.*

127. Omnis domus regitur a seniore. Lib. 1 *Polit.*, cap. 1.

128. In re familiari imperium est unius: nam ab uno regitur omnis domus. *Ibid.*, cap. 4.

129. Is, qui imperat, perfectam virtutem habere debet moralem: nam eius opus est simpliciter prescientis et presidentis, ratio autem principis atque presidet. Lib. 1 *Polit.*, cap. 8.

130. Recte dicitur neminem bene imperare posse, qui non prius sub imperio fuerit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 3.

131. Administratio domus, alia mulieris, alia viri est, nam viri est acquirere, mulieris servare. *Ibid.*

132. Qui imperare velit recte, oportet ipsum prius sub imperio fuisse. *Ibid.*, lib. 7, cap. 14.

133. Sine imperio nec domus ulla, nec civitas, nec gens, nec hominum universum genus stare, nec rerum natura omnis, nec ipse mundus potest. Lib. 3 de *Legibus*.

134. Qui bene imperat, pariter aliquando necesse est: et qui modeste parat, videtur qui aliquando imperat, dignus esse. *Ibid.*, num. 5.

135. Ad rem gerendam qui accedit, caveat ne id modo consideret, quam illa res honesta sit, sed etiam ut habeat efficiendi facultatem. Lib. 1 *Offic.*, num. 73.

S. SYRINUS
EPISCOPUS.

S. THEODO-
S.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. THOMAS
PAR.
ET MART.

ARISTOTEL.

S. AUGUST.

CRISTO.

136. Non virtibus, aut velocitate aut celeritate corporum res magnas geruntur: sed consilio, auctoritate, sententia. *De Senect.*

137. Quomodo, et cum libero imperabit, qui non potest suis cupiditatibus imperare? *Prose.*

138. Refrenat primo libidines, spernat voluptates, incundiam terat, coarctat avaritiam, et ceteras animi lites repellat: tunc incipit imperare, cum ipse improbitissimis dominis dedecori, aut turpitudini parere desierit. *De Paradox.*, cap. 5.

139. Nec imperia expetenda, ac potius non accipienda interdum, aut deponenda nonnunquam. Lib. 1 *Offic.*

140. Nemo regere potest, nisi qui et regi. Lib. 2 de *Ira*, cap. 15.

141. Escogitare nemo quidquam poterit, quod magis decorum regenti sit, quam clementia. Lib. 1 de *Clem.* ad *Neron.*, cap. 19.

142. Quomodo regere potest, qui regi non potest? *Epist.* 40.

143. Regi debet animus, dum incipit posse se regere. *Epist.* 94.

144. Gaudet rex super his quos regit, gaudet Deus super sapiente. Inseparabilis est ab his, quos regit ille qui regit: ita et Deus ab anima sapientis, quam regit. *Sent.* 405.

Vide etiam *lib. Auctoritas*, sent. 60; *Dissimulatio*, sent. 23; *Familia*, sent. 4; *Hypocritis*, sent. 65; *Regnum terrenum*, sent. 22.

REGNUM COELESTE.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST.

1. Tantum emit regnum colorum vidua duobus minutis, quantum emit Petrus relinquens retia, quantum emit Zacharias dando dimidium patrimoniolum: regnum Dei tanti valet, quantum habueris. Super *Psal.* xlii, vers. 7.

2. Regnum Dei omni fama majus est, omni laude melius, omni scientia innumerabilis, omni gloria (quae putatur) excellentius. *De Diligendo Deo*, cap. 18.

3. Regnum Dei plenum est, lucis ac pacis, charitatis et patientie, honestatis et glorie, dulcedinis et dilectionis, beatitudinis et beatitudinis perennis, et omnis boni ineffabilis, quod nec dici, nec cogitari potest. *Ibid.*

4. Regnum colorum, o homo, aliud non querit pretium, nisi teipsum: tantum enim valet, quantum es: te da, et habebis illud. In *Memor.*, cap. 18.

5. Nihil in regno Dei desideratur quod non inventatur, nihil enim invenitur nisi quod placet et delectat et satiat. *De triplici habitaculo*, cap. 1.

6. In regno eterno erit vita sine morte, veritas sine errore, felicitas sine perturbatione: omne bonum in regno Dei abundant, et nullum malum. *Ibid.*

7. Ad appetenda colorum regna plus valet mentis humilitas, quam presentium divitiarum temporalis paupertas. *De duodecim abusivis*, cap. 8.

8. Regnum colorum non divitum, sed pauperum est: si est regnum colorum pauperum, restat ut infernus sit divitum. *De Contemptu mundi*, cap. 7.

9. Infelix commercium, pro tam brevi gaudio, coelesti privari regno! *Ibid.*

10. In regno coelesti nulla erit tristitia, nullus ibi labor, nullus dolor, nullus timor, nulla mors, sed perpetua semper sanitas perseverat. *Prose.*

11. Ibi nulla consurgit malitia, nulla carnis miseria, nulla agredudo, nulla omnino necessitas.

12. Non erit ibi fames, non sitis, non frigus, non estus, non lassitudo juveni, nec ulla tentatio inimici, non peccandi voluntas, non delinquendi possibilitas, sed totum letitia, totum exultatio possidebit.

13. Nihil hoc regno magnificentius, nihil gloriosius, nihil charius, nihil pulcherrimum, nihil verius, nihil illa bonitate sincerius, nihil illa abundantia copiosius. *De vanitate saeculi*, cap. 2.

14. Regnum Dei crescentis possessorum numero non minuitur, quia non dividitur: unicuique integrum est, quod concorditer habetur a multis. *De verbis Dom.*, serm. 18.

15. Regnum Dei venale est, eme si vis, nec multum exstetues de re magna propter pretii magnitudinem: tantum valet, quantum habes: noli querere quid habes, sed quid sis. Res ista et valet, quantum es tu; te da et habebis illud: sed malus sum, iniques: dando te illi, bonus eris. *Ibid.*, serm. 111.

16. Quam parvo constat regnum colorum, quam vili pretio tanta possessio proponitur! *Prose.*

17. Proponitur enim in terra, quod possides in caelo: proponitur in tempore quod possides in aeternum.

18. Non potes dicere: Non habeo unde emere possim, quia tantum est illa possessio, quod ad eam pretium congruum invenire non possim: nonne tantum valet, quantum habere poteris? an forte nihil habes? quid tibi coram Deo voluntas bona. Rom. 8 et *111. Homil.*

19. Ad regnum coelestem non conducit nos gloria mundi, non multum divitiarum, non nobilitas generis, non scientia, non sapientia, non

facundia verborum; sed solum gratia, virtutes, et opera. Serm. 23 ad Fratres in eremo.

20. Nullus locus medius est, ut non sit in supplicio, qui non erit in regno. Hab. in Glossa ord. super illud 5, ad Galat: Regnum Dei non consequitur.

21. Non intratur aliter in regnum caelorum, nisi baptismo, ex quo inluitur Christus, ut sic intretur. Lib. 13 Conf., cap. 21.

22. Non admittitur in regnum caelorum, qui christianus non solum non fuerit, sed nec esse poterit. De Nat. et grat., cap. 8.

23. Honores vanos qui querit, non vult cum Christo regnare. In *Prælo* contra partem Dominici.

24. Deus in regnum suum non est recepturus omnes in quibus inveniunt aliquam veritatem, sed in quibus invenitur veritas congrua charitatem. De unico homine, cap. 7.

25. Tantum amo regnum Dei, ut hominis magnam iudicem ponam, si eo nunquam possit intrare. Lib. 5, contra Iulian., cap. 4.

26. Natus ex Adam transferri venator oportet ad Christum, ne a regno Dei perant. *Ibid.*, cap. 15.

27. Non potestis indignum, ut qui non admittuntur in regnum Dei, sint sub illo qui cecidit de regno Dei. *Ibid.*, lib. 6, cap. 9.

28. O regnum vere beatum! carnis morte, rades sine; cui nulla tempora succedunt per ævum, ubi continuum sine nocte dies nescit habere (tempus. Lib. *Ibid.*, cap. 22.

29. Sicut in regno mortis nemo sine Adam, ita in regno vite nemo sine Christo. Epist. 157.

30. Petre a regno Dei tam grandis est poena, ut et nulli possint tormenta que novimus comparari. In *Euchirid.*, cap. 112.

31. Homines perversos, etiam intrant parietes ecclesie, non acheritis intrantibus in regnum caelorum; qui suo tempore separabuntur, si se in melius non commutaverint. De *Coloche. rad.*, cap. 27.

32. Non alius noscer est finis, nisi pervenire ad regnum, cuius nullus est finis. Lib. 22 de *Civitate Dei*, cap. 30.

33. Optare et orare, ut veniat regnum Dei, nihil est aliud quam optare ab illo ut dignos nos faciat regno suo, ne forte, quod abest, veniat, et non nobis veniat; quid est ut nobis veniat? ut bonis nos inveniat. Hom. 42 ex *Sancti*, cap. 2.

S. BASILIUS SELECC.

34. Regnum caeleste amantem gloriae, sui capitiorez repellit, ambitiosa desideria rejicit; humilitatis est marces, non ambitionis diversorium. Oral. 28.

S. BERNARD.

35. Regnum Dei tantum valet quantum habes;

Deus a te non requirit quod tibi non dedit: ergo tu hoc da illi, quod ille dedit tibi, scilicet mentem sanctam, castam, mundam, pudicam, religiosam, timoratum, ac bonis moribus ornatum. Serm. 8 ad *Sorevum*.

36. Regnum Dei tantum valet quantum tu es; trade te ipsum Christo, et compara regnum ejus ab illo. Non turberis de pretio: pretium non te turbet, non tibi videatur difficile, non tibi sit grave, quoniam Jesus Christus Rex caelorum semetipsum dedit pro te, ut te Deo Patri acquireret. *Ibid.*

S. BOVA.

37. Labore et dolore, cum gemitu et fletu acquiritur regnum Dei; delictis autem et honoribus perditur paradus. In *Alphab. religiosor.*, lect. 11.

38. Regnum Dei, tanto est utilius, quanto securius; tanto securius, quanto subitius; tanto premedius, quanto incidius; tanto nobilius, quanto a nobilitibus possidetur. In *Regula novit.*, cap. 14.

S. CYRILL.

39. Ad regnum pervenire non poterit, qui eam Ecclesiam, que regnatur est, derelinquit. De *unit. Eccl.*, cap. 8.

40. Non regnum caeleste consequitur quisquis nisi recti et iusti itineris observatione gradatur. *Ibid.*

GLASS. OR.

41. Heri Dei regni est obedientia. Super *Matth.*, cap. vii.

42. Qui bonis operibus merentur sibi regnum caeli, tanto Deo sunt viciniore, quanto sanctiores. Super *I Paralip.*, cap. 18.

S. GREGOR.

43. Neque maledicti regnum Dei possidebunt; poena itaque quam gravis culpa est, que separat a regno caelestis vitis. Lib. 3 *Dialogi*, cap. 45, verbo *De hoc*.

S. JOANNES CHRYSOST.

44. Qui post terrenam potestatem, regni caelestis gloriam cupit acquirere, ad faciendum lucrum Creatori suo debet exitus laborare. Lib. 9 in *Registro*, ind. 4, cap. 59, epist. 59, ad *Abdibergum Regis Anglor.*

45. Post diem iudicii regni lætæ lugentibus clauduntur, que modo quotidie penitentibus aperitur. Homil. 12 super *Evang.*

S. BERNARD.

46. Regnum caelorum nullus murmurans accipit, nec nulli qui accipit, murmurare potest. *Ibid.*, hom. 49.

47. Regnum caelorum vim patitur; nisi tibi vim feceris, caelorum regna non rapies. Epist. 22, ad *Evastach.*

48. Ad caeleste premium, caelestem vitam para. Epist. 1, ad *Demetriod.*

49. Disparis sunt in regno caelorum per singulorum merita mansiones; diversitas enim operum, diversitatem facit premium; quantum

que aliquis hic in sanctitate fulserit, tantum ibi fulgebit honore. *Ibid.*

50. Apud christianos facundia captivitate regnum queritur. Epist. 6, ad *American.*

S. HILAN.

51. Dilatio regni sanctorum, patientie comprobatio est. Super *Daniel*, cap. xv.

52. Regnum caelorum sola verborum officia non obtinet. Super *Matth.*, can. 6.

HUGO A. S. VICTORE.

53. Regnum caelorum tantum valet, quantum habes: nihil vilius, cum emittit, nihil cariuscum possidetur. Super *Regul. D. August.*, cap. 4, in illud *II Cor. ix: Haurere dolorem.*

HUGO GARD.

54. Exente torporum, qui cæci queris honorem: Non dabitur regni caelestis gloria regni. Serm. 84 de *Divers.*, in *Qualit.*

55. Venate habeo, et quid? Regnum caelorum. Quibus emittit? Quibus denariis? Qui sunt illi? Paupertate regnum, fame satietas, labore requies vilidate gloria, morte vita. Super *Gen.*, cap. 20.

56. Pauperibus datur regnum caelorum, quia minus non possunt habere, quam id quod est commune omnibus hominibus, et omnium primum un generale. Super *Matth.*, cap. v.

57. Omnia que sunt in regno caelorum, possidet pietas: quia quilibet possidet pietas, pauperum est. *Ibid.*, cap. 5.

JOAN. CASS.

58. Finitis christianæ professionis, regnum Dei, seu regnum caelorum est. Collat. 4, *Alphab. Moyses*, cap. 4.

GLASS. OR.

59. Ubi nobis nostri domesticæ non adversantur, ubi et regnum Dei tranquillitate mentis acquiritur. Collat. 48, *Alphab. Platonum*, cap. 16.

S. GREGOR.

60. Gratia illa benignitas est, ut pro rebus minimis et vilissimis caeleste regnum homini tribuatur. Homil. 80 super *Matth. Oper. perf.*

S. JOANNES CHRYSOST.

61. Regnum caelorum est habitatio caelestis Janna ejus est sacra Scriptura: claviculari, sunt sacerdotes: clavis est verbum scientie Scripturarum: adaperit, est interpretatio vera. Hom. 44 super *Matth. Oper. imperf.*

62. Ubique alacritate opus est, et multo fervore: regnum enim non aliter acquiritur, nisi per crucem. Hom. 31 super *Acta Apost.*

63. Esto divus, hoc enim et ipse volo: posside, affatum diripe, nulla hic culpa est. Hic non abundare, crimen est; hic non diripere, culpa est. *Præoc.*

64. Esto illis violentus, esto rapax: non minuitur quod rapitur, sed virtus tunc augetur, dum rapis. Hom. 40 super *II Tim.*, in illud *Matth. xi: Regnum caelorum vim patitur.*

S. BERNARD.

65. Divitiis Dei sunt, si plures sint, qui colesti regno fruuntur. *Ibid.*

S. LAURENT. JUSTIN.

66. Sine martyrio, scientia, facundia, facilitatibusque possunt homines caelorum adipisci re-

gna; sine proximi vero dilectione, nunquam. In *Fasciculo assens.*, cap. 2.

S. BASIL.

67. Non dormientibus provenit regnum caelorum; nec otio desidiatque torpentibus beatitudo eternitatis ingeritur. Serm. 5 de *Epiphani.*

RICH. A. S. VICT.

68. Quanto quisque spirituale regnum amplius dilatat, fidelis dispensat, districtius regit, prudentius disponit; tanto potentior officitur, tanto major judicatur. Part. 4, lib. 1, de *Erud. hom. inter.*, cap. 6.

THOMAS A. KEMP.

69. Iste est anima sapientia, per contemplum mundi tendere ad regna caelestia. Lib. 1 de *Imit. Chr.*, cap. 1.

S. VALEN. EPISCOPUS

70. Non obtinet regnum promissionum, corporis debilita custodia. Hom. 17, de *Bona aurigari.*

Vide etiam *II Rom.*, sent. 77; *Pausanias volucriaris*, sent. 23, 24; *Via*, sent. 20; *Vocabulo Dei*, sent. 12.

REGNUM TERRENUM.

Definitio. Regnum est gubernatio alienius provincie per unum, a bonum commune.

COLLECTOR.

SENTENTIE PATRUM.

1. Sine justitia, omnia sunt mera tyrannis; bestia ergo regna, ubi regnat justitia. Part. 3, serm. 14, regina 9, cap. 23.

R. ALANUS DE RUPE.

2. Remota justitia, quid sunt regna, nisi magna latrocinia? quia et ipse latrocinia quid sunt nisi prava regna? *Proser.*

S. AUGUST.

3. Mantis ipse hominum ex imperio principis regitur, pacto societatis astringitur, placiti lege preda dividitur: hoc malum intantum crescit, ut et loca tenent, sedes constituunt, civitates occupant, populos subjungunt, eradicant regni nomen assumit. Lib. 4 de *Civitate Dei*, cap. 5.

4. Divina providentia, regna constituuntur humana. *Ibid.*, lib. 5, cap. 1.

5. Veraces regnant, sapientes regnant, prudentia regnant, pura cuncta regnant. Lib. 4 de *Metrica*, cap. 11.

6. Dominus ad tuendam Ecclesiam suam, jugo suo in gremio ejus toto orbe diffusio omnia terrana regna subjicit. Epist. 169.

7. Martyribus pro fidei veritate morientibus persecuta regna ad Christum convertisse sunt. De *Catech. rad.*, cap. 24.

8. In potestate Dei est, regnum dare et auferre. Lib. 1 de *Consens. Evang.*, cap. 42.

9. Deus temporalia regna atque terrena quibus voluerit, et quamdiu voluerit distribuit. *Ibid.*

10. Malus otiosus regnat, servus est; nec unius hominis, sed, quod est gravius, tot dominorum, quot villorum. Lib. 4 de *Civ. Dei*, cap. 3.

R.

11. Non sine Dei providentia, in cuius potestate est, ut quisque bello aut subjugetur, aut subjungatur: quidam sunt regni praedita, quidam regnantibus subditi. *Ibid.*, lib. 48, cap. 6.

12. Populos sibi non molestos, sola regni cupiditate bellis subdere, grande istocinium ammandum est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 6.

13. Cum diu fuissent regna Orientis illustris, voluit Deus et Occidentem fieri, quod tempore esset posterius, sed imperii latitudine et magnitudine illustris. *Ibid.*, lib. 5, cap. 12.

14. Regnum terrenum et piis et impiis dat Deus, sicut ei placet, cui nihil iniuste placet. *Ibid.*, lib. 5, cap. 24.

15. Ibi sunt regna felicia, ubi omnium pleno consensu regibus obediunt. Lib. 24 *contra Faust.*, cap. 14.

16. Regna terra et jura regnorum; tunc sane sana suis dominis aliqua illata perantur, si divinis ordinamentis ac dispositionibus non resistunt. *Epist.* 255, ad Ludovicum regem Francorum.

17. Mobile regnum possidet, qui cor suum possidet. *Prose.*

18. Non regnat, qui in corde suo deditus servitutibus viforum, praesidet turbis et turbis populorum.

19. Solus is regnat, qui deposito cordis imperio, et leges rationis ordinat totam familiam motuum interiorum et exteriorum: si insurgit rabies leonina, premitur per patientiam: si petulantia hirci, per absterentiam: si ferocitas aperi, per mansuetudinem: si superbia unicornis, per humilitatem. *De Inter. domo*, cap. 24.

20. Sapientes latent, et delitescunt, pauci regnant et principantur. *De Natura et dignitate amoris*, cap. 14.

21. Quando caeteros homines regia dignitas antecellit, tanto caeterarum gentium regna regni vestri culmen excedit. Lib. 4 in *Registro*, indict. 44, cap. 166, epist. 166, ad Childobertum regem Francorum.

22. In regni regimine virtus iustitia, et potestas eget aequitate: nec ad hoc alterum sine altero potest sufficere. *Ibid.*, lib. 7, indict. 2, cap. 181, epist. 121, ad Brunichildam reginam Francorum.

23. Tunc regnum bene regitur, cum regnandi gloria animo non dominatur. *Ibid.*, cap. 126, ad Richardum regem Variois.

24. Regnum stabiliri creditur, cum culpa que cognoscitur, citius emendatur. *Ibid.*, lib. 9, indict. 4, cap. 64, ad Brunichildam reginam Francorum.

25. Nihil prodest regnum ei, qui superno auxi-

lio destituitur, et nihil potentius est eo, qui manu Dei adiuvatur. Hom. 35 super Gen.

26. Et si nihil regno in terris est firmius, facile tamen destruitur seditione dissipatum. Hom. 42 super *Math. Oper. imperf.*

27. Nullum regnum est tam opulentum, quod non dissolvatur. *Tract. de Temperant. et vestitu proclator.*

28. Qui recte utitur regni potestate, ita se prestat omnibus debet, ut quanto magis honoris colitudine elaret, tanto semetipsum mente humiliet. *Prose.*

29. Qui recte utitur regia potestate, formam iustitiae facit magis, quam verbus instituit: iste nulla prosperitate erigitur, nulla adversitate turbatur, non humiliatur propriis viribus, regni fastigio humiliter praesidet animo, non eum delectat iniquitas, non inflammant cupiditas. Lib. *de Summo bone*, cap. 49, sent. 1 et 3.

30. Saepae per regnum terrenum, caeleste regnum prolici: ut qui intra Ecclesiam positi, contra fidem et disciplinam Ecclesiam agunt, rigore principum conderantur. *Ibid.*, cap. 51, sent. 6.

31. Regnum imperiumque terrenum, nisi metus custodiat, solvitur. *De Ira Dei*, cap. 23.

32. Regnum velle servum, crimen est: adire, periculum: conteritis, non timore. *Serm.* 33.

33. Everso regno, necesse est etiam magistratus, qui sub eo degunt commutari. *Seet.* 12 super *Esch.*

34. Lamentis certe, et luctibus dignus es, qui ex iniusti cadibus, regnum tuum auxeris. *Super Habac.*, cap. 11.

35. Regnum nihil aliud dicitur, nisi regimen: ibi autem est optimum regimen, ubi nihil invenitur contra voluntatem regentis. *Opuse.* 7 super *Pater noster*, petit. 2.

36. Regnum per anticos servatur. Lib. 5 *Polit.*, cap. 11.

37. Hoc est regnum, nolle regnare, cum possis. Lib. 3 *de Benef.*, cap. 37.

REGULA.

Etymologia. Canon graeco, latine Regula nuncupatur. Regula dieta est, eo quod recte ducit, nec aliquem aliorum trahit. *Prose.*

Alii vero dixerunt regulam dictam, vel quod regat, vel quod normam recte et bene vivendi praebet, vel quod distinetur pravumque corrigit. In *Decret.* part. 1, dist. 8.

Regula a relegendo dicta est: qui autem seipsum non relegit, regulam non observat. In caput 7. *Regulae S. Benedicti*, gradu 8.

Definitio. Regula est, qua rectum probari solet;

quam si flectes, quidquid ex illa mutaveris, injuria est recti. *Epist.* 71.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Monacho cuncta prodest, si regulam observet: si autem pravascitor regulae sit, cuncta sua inutilis facta est. *Super Epist. ad Romanos*, cap. 11.

2. Vae virgini, quae non subest regulae, est enim tanquam navis gubernatore destituta. *Prose.*

3. Rupto siquidem cacumine mali, jactatus a finibus horem illorsum, cum duce non habeat, donec offendant in scopulos, et statim pereat.

4. Contra, beata est virgo quae sub regula est: est enim tanquam vitis focunda in horto, ad quem veniens cultor ejus, palmiles ipsius putat, illamque irrigat, et putridas herbas circumcirca crevit. *De Virginit.*

5. Stet regula, ut quod pravum est, ad regulam corrigatur. *Super Psalm.* xxxi, conc. 2.

6. Magna abusus, maxima cura est ut corpus regulariter induatur, et contra regulam sus vestibus anima nuda descriatur. In *Apologia ad Guilelm.* abbatem.

7. Qui in regula gloriamini, cur contra regulam detrahitis? an regula non concordat Evangelio? alioquin regula iam non est regula, quia non recta. *Ibid.*, verbo *Unde*.

8. Ille recte vivit, qui dirigitur secundum regulam juris divini. *De Reduct. ortum ad theolog.*

9. Tota regula substantia de fonte trahitur evangelicis puritate. *Prose.*

10. Non est regula, aut vita haec nova res: sed procul dubio vita apostolorum renovata.

11. Magna est huiusmodi regulae professoribus materia solatii, qui soli in hoc mundo vitam illam ad litteram protulerunt, quam apostolis ad praedicandum missis Dominus commendavit. In *Regula Fratrum Minorum*, cap. 1.

12. Qui catholicis regulis non acquiescit, iste in corde suo negat Deum. *Super Psalm.* lxxvii, vers. 2.

13. Apud Deum vice sunt pendum, qui aliud sentire volunt, quam qui sanctis regulis continentur. *Epist.* 72, vers. 23.

14. Falli nequeant, qui praeregulis obsequuntur. *Super Psalm.* lxxxiii.

15. Necesse est distorti permanent, qui regulam rectam non sequuntur. *Super Psalm.* lxxvii, vers. 11.

16. Si illa quae bases sunt, et fundamenta totius regularis disciplinae, exacte non fuerint observata, totum corrumpit aedificium necesse est. *Sessio* 25, cap. 1.

17. Regula est liber vite, spes salutis, archa

gloriae, medulla Evangelii, vita crucis, status perfectionis, clavis paradisi, pactum aeterni foederis. In suis *Opus. de Laudib.* *secunda Regula*.

18. Male eo rectum putat, qui regulam summam rectitudinis ignorat. *Prose.*

19. Et saepe lignum rectum creditur, si ad regulam non ducatur: sed cum regula jungitur, per quantum fortitudinem lumescit invenitur. Lib. 5 *Moral.*, cap. 26, super illud: *Aut factore suo purior eris.*

20. Qui sine teste ambulat, recte non vivit: quomodo enim alius regulam tenet, quam sibi ipsi nascit? Lib. 10, in *Registro*, indict. 5, cap. 22, epist. 22, ad Joann. subdian.

21. Nemo potest et ecclesiasticis obsequiis deservire, et in monachica regula ordinate persistere; ut ipse monasterii dictionem tenet, qui quotidie in obsequio ecclesiastico cogitur permanere. *Ibid.*, lib. 4, indict. 13, cap. 45, epist. 1, ad Joann. episc. Barenvint.

22. Sex species observantiae regularis: asperitas vestimenti, ariditas alimenti, protensio vigilantiarum, incertitudo silentii, labor manuum, castigatio disciplinae. *Super III Reg.*, cap. 10.

23. Religio constituta ad vitam contemplativam, debet consequenter aptare omnes constitutiones suas et observationes ad eandem finem. *De Relig. perf.*, consid. 6.

24. Pauci ad regulam puritatem conversantur. Lib. 3 *de Vir. illustr. Ord. S. Bened.*, cap. 338.

25. Nihil asperum vel grave ponitur in regula his, qui volunt dona caelestia consequi. *Super Praloga. regulae S. Benedicti*, cap. 2, text. 30.

26. Quidquid in regula statuitur, jugum Domini est suave, et onus leve. *Ibid.*

27. Per regulam faciendi jubentur, et vitanda prohibentur. *Ibid.*

28. Ubi regula non est, ibi unitas cito confunditur. In cap. 4 *Regulae S. Benedicti*, verbo *Cyrovagus*.

29. A regula nec abbas eximitur, quod huc sibi vult? ut regulam conservet in omnibus, nisi ut nullus temere declinet ab ea. *Ibid.*, in cap. 2, verbo *Sicut*.

30. Regula idcirco magistra dicitur, quod docet nos agenda: ut quidquid sive in divinis, sive in humanis necessario agitur, totum a regula institutione sumat exordium. *Ibid.*, in cap. 3, verbo *Regula*.

31. A regula tota monastica institutio originem sumit. *Ibid.*

32. Si is damnaretur, qui ex fragilitate contra regulam agit, non esset nobis regula ad vitam, sed potius laqueus ad mortem. *Prose.*

33. Audeo enim dicere, quod transgressor non

S. BERNARD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. JOANNES

CHRISTIANE

S. ANSELMUS

S. CYPRIANUS

S. EUSTACHIUS

S. AUGUSTINUS

S. BERNARDUS

LACTANTIUS

S. PETERUS CHRYSOLOGUS

S. GREGORIUS NOMANUS

S. THOMAS AQUINAS

ARISTOTELIS

S. SENECA

GRATIUS

S. CYPRIANUS

S. FRANCIS

S. BERNARDUS

S. GREGOR. MAGNUS.

HUGO CARD.

JOAN. GERS.

JOAN. TRIZI.

®

RELIGIO CHRISTIANA.

gula non est, quem fragilitas, non voluntas de-
viare facit. *Ibid.*
 34. Vita monachi, qui secundum regulam
vixerit, crux est atque martyrrium. *Ibid.*, in cap.
7, grad. 40.
 S. BERNARDUS. 35. Non regula ex numeris, sed numeri ex re-
gula. Lib. 2 *contra Hæres.*, cap. 43.
 S. PETERUS
MARTINUS
AGR. CLEM. 36. Modicus regulam patris sui profertis;
tunc cum vere servat, quando in servata vel imi-
tatis quibuslibet episcopi capitulis, charitatis legem
ubique conservat. Lib. 4, epist. 7, ad Bernardum.
 PAULO IUD. 37. Necesse est rectum fieri quidquid applica-
tur ad sanam regulam. *De Gestis*.
 S. THOMAS
ACQUINAS. 38. Tamest religiosus ex dilaxat consilia,
quasi sibi desiste secundum suas professionis re-
gulam laxata sunt, implere tenetur, tamen etiam
ad alia imitata inteludere debet. 2, 2, quest.
156, art. 2.
 THOMAS
REMPER. 39. Nulla major exel juvenilitas in monasterio
religiosorum, et congregatione fratrum, quam
concordia cum observantia regule et statutorum.
Serm. 3 ad Novit., divis. 4.
 40. Hæc brevis regula maneat in memoria tua;
Fuge, tace, quiesce, ama nesari, disce mori, luge
preterita, sperne presentia. In *Dialog. novit.*,
cap. 4, sect. 3.
 41. Nos fragiles sumus et ad malum proclives;
ideo necessarium est, nostros pravos mores per
strotala arctari, et quasi infomitos pullos ad stipiti-
tanti sancto crucis per regulam pro nomine Jesu
ligari, ne secundum propria desideria vivendo, de-
clinamus a via recta sanctorum. Serm. 5 ad No-
vit., divis. 1.
 S. THOMAS
VILLA NOV. 42. Considerare debes regulam quam professus
es, et exemplari regulas, cui te debes conformare.
Conc. *Dom. 3 Advent.*
 S. BERNARDUS PARACLETUS.
 CICERO. 43. Parendum est, idque optimum iudicandum,
quod sit sapientissime constitutum. *Orat. 55*,
Philipp. 43, num. 6.
 HIERONYMUS. 44. Prescribe jam tibi formam quandam et le-
gem, quam custodias, quinque et ipse tecum, et in
congressibus hominum obsecres. In suo *Enchirid.*,
cap. 40.
 PLATO. 45. Unusquisque in unum quoddam et pecu-
liare institutum incumbere debet, quo recte illud
obeat: non vero consentaneum est, ut sese pluri-
bus institutis dedat. *Sisygia* 4, lib. 3 *de Republ.*
 SENECA. 46. Nisi ad regulam, prava non corriges.
Epist. 11.
 47. Unam solum ad quam vires regulam
prende, et ad hanc vitam tuam excoqua. Epist. 20.
 48. Regula, non quam formosa, sed quam
recta sit queritur: eoqueque laudatur, cui compar-
tatur, quod illi proprium est. Epist. 76.

S. AUGUSTINUS. *Eymologia*. A Religendo Religio dicitur perhibetur.
Lib. 10 *de Civit. Dei*, cap. 4.
 Religio dicitur a religendo, quoniam que ad di-
vinum pertinent cultum sæpe sunt religenda ac
revolvenda. Super Epist. *B. Jacobi*, cap. 1, art. 4.
 Religio a religendo, et in fœdem Domini vincien-
do nomen accepit. Lib. 3 super Amos, cap. IX,
super illud: Qui edificat in calce.
 Religio dicitur, quasi iterata ligatio. Super *Jove*,
cap. XVII.
 Religio appellata est, eo quod per eam uni Deo
religamus animas nostras ad cultum divinum
vinculo servandi. *Prose*.
 Quod verbum compositum est a religendo, id est,
eligendo: ut ita latinum videatur religio, sicut
eligio. Lib. 8 *Eymol.*, cap. 2.
 Religio videtur dicta a religendo ea que sunt di-
vini cultus, quia hujusmodi sunt frequentar in
cordis revolvenda. 2, 2, quest. 84, art. 1.
 Religio etiam potest dici ex hoc quod datum re-
ligere debemus, quem amiseramus negligentes.
Ibid.
 Sive religio dicitur a frequenti relectione, sive
ex iterata electione que quod negligentem amisa-
sum est, sive dicitur a religione, religio proprie
importat ordinem ad Deum. *Ibid.*
 Definitio. Religio vera est, qua se uni Deo animo,
unde se peccato vel abrupet, reconciliatione
religat. *De Quantitate anime*, cap. 36.
 Religio est, per quam reverenti formulata cere-
monia divinis cultus exerceatur. *De Fruct. cornis et spirit.*, cap. 16.
 Religio est virtus, per quam homines Deo debi-
tum cultum, et reverentiam exhibent. 2, 2,
quest. 84, art. 1.
 Religio est, quæ superioris ejusdem nature di-
vine curam, ceremoniamque alieri. Lib. 2 *de Invent. vitor.*
 Divitio. Religio duplex est: communis, Christi
fidelibus in mandatorum Dei observatione: et
peculiaris, in consiliis eorum evangelicorum ob-
servantia professi consistit. Part. 3, serm. 4, regina 18.
 Origo. A discipulis Christi omnis religio suspexit
originem. Part. 3, tit. 16, cap. 1, §. 3.
 SENTENTIA PATRUM.
 1. Gravis est religionis adulterium esse, quam
corporis. Serm. 50.
 2. Religionis insignia, arma sunt sacerdotis.
Lib. 7, super Luc., cap. x, in illud: Homo qui-
dam descendebat in Hiericho.
 3. Hæc est vera, hæc est perfecta, hæc sola re-
ligio, per quam Deo reconciliari pertinet anime,

S. AUGUSTINUS.
 CROTIUM
GARDAN.
 S. AUGUSTINUS.
 HIERONIMUS.
 S. THOMAS
ACQUINAS.
 S. THOMAS
ACQUINAS.
 HUGO A S. VICTOR.
 HUGO A S. VICTOR.
 CICERO.
 S. AUGUSTINUS
DE REBUS
S. ANTONI.
S. DONAV.
 S. ANTONI.
 S. AUGUSTINUS.
 CASSIODOR.
 S. AUGUSTINUS
CASSID.

qua se libertate dignam facit. *De Quantitate ani-
me*, cap. 34.
 4. Omnis vita hominis ac beata via in vera reli-
gione est constituta. Lib. 2 *Vera religio*, cap. 1.
 5. Tamest ad nobis christiana religio, et ejus
Ecclesie communicatio, que catholica est, et catho-
lica nominatur; non solum a suis, verum
etiam ab omnibus inimicis. *De vera Relig.* cap. 7.
 6. Ea est christiana religio, quam cognoscere
ac sequi, securissima ac certissima salus est. *Ibid.*,
cap. 40.
 7. Salus religionis, per quam solam veram sa-
luta vera veraciterque promittitur, nulli unquam
defuit, qui dignus fuit; et cui defuit, dignus non
fuit. Epist. 49, quest. 4.
 8. Multi sunt, qui putant sibi ad augendas opes
suas, religionem subvertari debere christianam.
Epist. 59, quest. 1.
 9. Religio non in falsitate, sed in veritate dici-
tur. Lib. 2 *contra Gaudent.*, cap. 14.
 10. Hæresis non religio, sed superstitio est. *Ibid.*
 11. Sims christiana religio non potest esse non possumus.
Lib. 2 *contra Cremon.*, cap. 44.
 12. Religio christiana una est salutaris, et vera
religio. Lib. 2 *de Civitate Dei*, cap. 2.
 13. Christiana religio liberat hominem ab his
diis quos fæci homo, et ei Deo subdit, a quo factus
est homo. *Ibid.*, lib. 3, cap. 23.
 14. Martyres usque ad mortem suorum corpo-
rum pro veritate certarunt, ut innolesceret vera
religio, falsis religionibus helleque convictis. *Ibid.*,
cap. 67.
 15. Hæc non quemlibet, sed Dei cultum si-
gnificare videtur. *Ibid.*, lib. 49, cap. 1.
 16. Innotuit per Christi corporalem presentiam
religio christiana. *Ibid.*, lib. 48, cap. 54.
 17. Anime causa, non corporis, religio consti-
tuta est. *De Utilit. cred.*, cap. 7.
 18. Christus vetustate roboravit religionem.
Ibid., cap. 44.
 19. Si Dei providentia non preesset rebus hu-
manis, nihil est de religione satogendum. *Ibid.*,
cap. 16.
 20. Hæc est religio christiana, ut colatur unus
Deus, non multi diti: quia non facit animam
beatum, nisi unus Deus. Tract. 23 super *Joan.*
 21. Nimis dives est christiana religio, cui da-
tum est in omnium possessore omnia possidere.
Super *Sep.*, cap. viii.
 22. Christianæ religionis fundamentum, Chris-
tus Jesus est. In *Apocalyp. purpur.*, resp. 6, cap. 1.
 23. Nullum verax religio christiana. Super
Paulin. xviii, vers. *Persecuti erant me gratis.*
 24. Vana est religio, que caret misericordia.
Epist. ad Damas. *pop. de morte D. Hieron.*

25. Vera Religio, excepto uno vero Deo, nulli
Deo sicut cultum ac servitium obsequium a fide-
libus exhiberi. Lib. 2 *ad Donatum*, cap. 5.
 26. Religio Christiana est via virtutis. Super *Gloss. Oct.*
Paulin. ci.
 27. Hæc non est culpa christiani nominis; si
simulator religionis in villo sit. Epist. 4, ad *Rustic.*
 28. Sub Religionis titulo sæpe exerceantur injus-
ta compendia, et honor nominalis christianam
fraudem magis facit, quam palliat. *Ibid.*
 29. Vera religio, via regia est. Lib. 16 super
Isaiam, cap. xvi, super illud: In multitudine scio.
 30. Populi christiani religio, fides est. Lib. 6
super *Hierem.*, cap. xxxi, super illud: Et sten-
tatis eos in terra.
 31. Sub religionis nomine, religionem evertis.
Lib. 5 *de Trinitate*.
 32. Christiana religio in duobus consistit: in
ampliatate fidei, et in bonis moribus. *Prose*.
 33. Fidei nihil addendum est, nihilque auferen-
dum: sed moribus addito potest fieri, secundum
quod videtur homini expedire. Super *Dei.* cap. iv.
 34. Nimis dives est christiana religio, cui da-
tum est in omnium possessore omnia possidere.
Super *Sep.*, cap. viii.
 35. Nulla ratio est, nulla ordinatio, ubi non est
religio. *Ibid.*, cap. 14.
 36. Arbor est christiana religio, cuius radix est
fides, fructus vero eterna quies. *Ibid.*, cap. xv.
 37. Religio fatigationem non sentit. Romul. 35
super *Matth. Oper. imperf.*
 38. Christiana religio nihil quidquam quod
utilitate caret, habet; sed omni errore aliena,
quod fixum semper ac stabile suscepit, refutit. In
Orationis pro defunctis.
 39. Religio christiana sub uno supremo abbate
Christo, sola est salutaris et perfecta. *De Relig.*
perf. consid. 4.
 40. Omnis religio a seipso dissentiens, paulatim
dissipatur. *De Ratione monach. ordin.* cap. 7.
 41. Vera religio cum moribus congruit. Lib. 4
de Civit. inst., cap. 24.
 42. Religio ipso sine metu tenari, aut custodiri
non potest. *De Ira Dei*, cap. 24.
 43. A Deo religio esse non potest, ubi motus
mihus est. *Ibid.*, cap. 14.
 44. Fuge secleras religiones, et vivo Deo fa-
mulare. *Ibid.*, cap. 22, *et cetera post Silytium*.
 45. Summum bonum hominis, in sola religione
est. Lib. 3 *de Civit. inst.*, cap. 10.
 46. Angulus religio Dei, quanto magis prean-
ditur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 20.
 47. Defendenda est religio, non occidendo, sed
moriendo: non savitia, sed potentia: non scelere,
sed fide. *Ibid.*

S. AUGUSTINUS.
 HIERONIMUS.
 S. THOMAS
ACQUINAS.
 HUGO A S. VICTOR.
 S. THOMAS
ACQUINAS.
 HUGO A S. VICTOR.
 CICERO.
 S. AUGUSTINUS
DE REBUS
S. ANTONI.
S. DONAV.
 S. ANTONI.
 S. AUGUSTINUS.
 CASSIODOR.
 S. AUGUSTINUS
CASSID.

48. Nihil est tam voluntarium, quam religio christiana. *Ibid.*
 49. Nullo crudelitatis genere destrui potest, sacramento crucis Christi fundata religio. *Serm. 1 in Natali apóstolor. Petri et Pauli.*

S. THOMAS AQUINAS.
 50. Christiane religionis propositum in hoc principio videtur consistere, ut a terrenis homines abstrahat, et spiritualibus faciat esse intentos. *Contra retrahentes ab ingressu relig., cap. 1.*

S. VALER. EPISCOPUS.
 51. Religio christiani nominis liberi arbitrii suscepit officium, ad quam si quis invitus venerit, oneri omnis addit. *Homil. 3 de Arta vita.*

52. Sicut cessante studio, solent spinis arva sordescere : ita ubi religionis cultura negligitur, virtutis natura renovatur. *Ibid., nom. 19, de Bono martyrii.*

SENTENTIE PAGANORUM.

S. ENICA.
 53. Religio Deum colit, superstitio violat. *Lib. 2 de Clementia ad Nervon., esp. 5.*
 Vide etiam tit. *Eccliesia.* sent. 110 ; *Imitatio,* sent. 17 ; *Persecutionis acceptio,* sent. 3.

RELIGIO, SEU CONGREGATIO.

S. ANTONIN.
 Definitio. Religio est status perfectionis passivæ, via scilicet tendendi ad perfectionem. *Part. 2, tit. 3, cap. 5, § 3.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AGASTUS DE RUPEL.
 1. Religio ex eo dignior et perfectior est status, quod grandia sæculi vitia evaserit, et intraverit virtutum inundationem. *Part. 4, serm. 3, cap. 34, de Excellentia religionis,* quinquagen. 1, excellent. 3.

2. Unus ad religionem conversus, multis in sæculo præstare potest conversis ad frugem bonam. *Ibid.,* quinquagen. 2, excellent. 9.

3. Religio antestat omni creato scientie, quia omnium scholæ victimum est. *Ibid.,* quinquagen. 1, psalterii 2, excellent. 2.

4. Religio est quasi alter baptismus, quod primum ad ingressum remissio culpe fiat ac poenæ. *Ibid.,* quinquagen. 1, psalterii 2, excellent. 4.

5. Religio est civitas Dei, castrum divinae potentiae, schola salutis, fons bonitatis æternæ. *Ibid.,* quinquag. 3, excellent. 15.

S. AMEROS.
 6. Hoc angelorum militia est, semper esse in laudibus, orationibus conciliare crebris, lectione vel operibus continuum mentem occupare, separari a cæca mulierum, sibi ipsi invicem vitam præbere et custodiam. *Prosec.*

7. O qualis hæc vita ! in qua jejuniabilior compensatur mentis placiditate, lavatur usus, sustentatur otio, aut fallit negotio ; non operatur mundi sollicitudine, non occupatur alienis molestiis, non urgetur urbanis discursibus. *Lib. 10, epist. 83, ad Veruleissem Ecclesiam.*

8. Gravis est religionis adulterium esse, quam corporis. *Serm. 50.*

9. Sancta religio figurative vocatur mors ; unde vulgariter regulares dicuntur mortui, et secularis viventes ; tamen malus secularis est vivere mortuus, et bonus regularis vere vivens. *Part. 1, tit. 6, cap. 4, § 13.*

10. Religio est veræ sapientiæ schola, in qua discit homo sapientiam Dei ; per quam incedit caustus in via Dei. *Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 3.*

11. Nulla major experientia in Christi militia acquiri potest, quam in campo et lucta religionis. *Prosec.*

12. Illic enim omnes malitiae et versutiae, et vitæ demonum effunduntur. *Ibid.*

13. Religio paradus est voluptatis, delectationis et gaudii. *Ibid.,* cap. 10, § 9.

14. Non religio demonum legio, quam facit de deserto palatium, de castris castellum, de solitudine curiam regalem. *Serm. Dom. 2, Adventus.*

15. Hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum si laudare velim, neque digne valeo. *De Morib. Ecclesie,* cap. 21.

16. In religione charitas præcipue custoditur : charitati virtus, charitati sermo, charitati habitus, charitati vultus aptatur, coitur in unam conspiraturque charitatem : hanc violare tanquam Deum nefas dicitur, hanc si quis resistit, expurgatur. *Ibid.,* cap. 33.

17. In militia christiana ad pietatem divites non humiliantur, ut pauperes ad superbiam extollantur. *Prosec.*

18. Nullo modo enim decet, ut in ea vita, ubi sunt senatores laboriosi, ibi fiant opifices otiosi : et quo veniunt relictis deliciis suis, qui fuerant prædiorum domini, ibi sint rustici delicati. *De Opere monachor.,* cap. 25.

19. Si quis de sæculo ad aliquam congregationem venire desiderat, non debet esse voluntas violenta, non coacta, non mobilia, sed simpliciter, viribus, utilis, constans, et omni spirita charitatis plena, atque perfecta. *Serm. 1 ad Fratres in eremo.*

20. Tutor hoc vita est, et dulcior, ubi unus alium cohortatur, ubi alter alterius exemplo inflammatur. *Prosec.*

21. O vita sancta, vita solitaria, vita perfectiorum, vita angelica, vita penitentium, vita deifica ! *Ibid.,* serm. 27.

22. Noverit quisque aciem multorum pariter pugnantium esse querendum, ubi tot sunt auxiliarii, quot socii, qui non ignorant astutias inimici : congregatio enim pro fortitudine sua terribilis

est ut castrorum acies ordinata. *Serm. 3 Circumcis.*

23. O vita secunda ! ubi pura conscientia : o inquam, vita secunda ! ubi absque formidine mors expectatur, imo et exoptatur cum dulcedine, et excipitur cum devotione. *Serm. ad Milites templi,* cap. 1.

24. Fugite de medio Babylonis, fugite et salvate animas vestras, convolate ad urbes refugii, ubi possitis et de prætoris agere penitentiam, et in præsentem obtinere gratiam, et futuram gloriam fiducia liter præstolari. *Serm. de Convers. ad Clericos,* cap. 30.

25. Ordo noster abjectio est, humilitas est, voluntaria paupertas est, obedientia, pax, gaudium in Spiritu sancto. *Prosec.*

26. Ordo noster est esse sub magistro, sub abbate, sub regula, sub disciplina. *Epist. ad Monachos Alpeses.*

27. Sicut per senem vitiosum et fatuum, ita per adolescentem invicendum et temerarium religio sancta destruitur. *De Ordine vitæ.*

28. Vera religio est paradus, in qua est pretiosorum virtutum fecunda fertilitas. *Homil. super quibusdam verbis Domini.*

29. Religio prænobilissima ! tu castitas religionum ; tu chorda clericorum ; tu thesaurus super aurum ; tu mors vitiorum ; tu vita victorum. *Ibid.*

30. In religione, homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cantius, irroratur frequentius, quiescit securus, moritur fiducia, purgatur citius, premiatur copiosius. *Ibid.*

31. O sancta religio ! balneum animarum, mors peccatorum, animarum solidarum purgatorium. *Ibid.*

32. Religio sepultura est Dominiæ passionis. *Ibid.*

33. O religio ! vita mirabilis, spirituale habitaculum, que de superbis humiles facit, de gulosos sobrios, de crudelibus pios, de iracundis mites, de luxuriosis pudicos, de imbecillibus obediens, de osibus facis in dilectione ferventes. *Prosec.*

34. Tu loquacibus lingue frænum imponis, tu immundis castitatis cingulum adhibes, tu juniorum ac vigiliarum es matrix, tu vagos ligas catenis, tu patientes custos es, tu purissime simpliciatum magistra. *Ibid.*

S. BONAV.
 35. Desertum religionis est locus paupertatis, asperitatis, et utilitatis. *Super Luc.,* cap. 14, in illud : *Ibi in desertum.*

S. BENSIG.
 36. Ibi religio nulla est, ubi correctio capituli deficit. *Tit. 6 Dialect.,* cap. 4.

37. Convolute ad urbes refugii, ad loca videlicet religiosa, ubi possitis de prætoris agere potestatem. *Tom. IV.*

nitentiam, in presentem obtinere gratiam, et nonnaliter futuram gloriam præstolari. *In collect. de Contemptu sæculi.*

38. Bona religio malos odit, non fovet. *Circa Regulam S. Prætoris,* quest. 17.

39. Ordo debet esse sanctitatis totius spirituum. *Epist. ad Ministr. provinc. et custod.*

40. Fœda est religio, que in utilitate fœditati ; culpatur quidem et cultus munditiae nimis et neglectus. *In Speculo discipl.,* part. 1, cap. 25.

41. Non est religio, ubi omnibus omnia patent. *Ibid.,* cap. 26.

42. Status religionis peccatores et imperfectos admittit, ut justos efficiat, et ad perfectionem adducat. *In Apolog. Pauper.,* resp. 4, cap. 3.

43. Frater, vide te vocationem vestram ; venire quidem ad eremum, summa perfectio est ; sed non perfecte in eremo vivere, summa damnatio est. *Prosec.*

44. Quid prodest, si locus quietus tantum corporaliter teneatur, et inquietudo in corde versetur ?

45. Quid prodest, si in habitations silentium sit, et in habitations vitiorum sit tumultus et colloquatio passioum ? *Homil. 27.*

46. Mox ut religionem ingressus es, diligenter adverte, unde exieris, et quo intraveris. Existi de sæculo nequam, et scholam virtutum ingressus es. *In Exhort. ad novitios,* art. 1.

47. Maxima possessio est, vita religiosa, et virtute ornata. *In Exhort. 2.*

48. Mundus assimilatur pelago, portus vero est vita religiosa. *Ibid.,* adhort. 4.

49. Vana est religio, que caret misericordia. *S. BOSEMANUS CASARIENSIS.*
Epist. ad Damasum papam, de morte D. Hieronymi.

S. KRISTIANUS KRIBSEN.
 50. Non satis prodest, quod istum locum expectivimus, si hic tales sumus, quales in sæculo esse potuimus. *Prosec.*

51. Non solum solitudo ad perfectionis necessitatem, sed etiam ipse congregacionis multitudo nos constringit. *Homil. 4 ad Monachos.*

52. O quantum proderit, et contra quantum obicit loci huius opportunitas, et congrua habitacionis occasio. *Prosec.*

53. Non enim in hoc loco vixisse, sed in hoc loco bene egisse laudandum est.

54. Nam quid nobis habitacionis huius secretum proderit, quando tyrannico dominio militia in nobis regnat ? ita ut qui putamus nos procihus nostris sæculo ipse succurrere, pene sit ut videamus, nos sæculi intercessionibus indigere.

55. Non ad quietem, non ad securitatem, sed ad pugnam huc convenimus, ad agonem pro-

cessimus, ad exorcenda cum vitis bella properamus. *Ibid.*

GLOSS. OUD.

65. Tanta gratia datur accipientibus habitum religionis devoto, quanta datur fidelibus in baptismo. Super *Gen.*, cap. xx.

67. Religio vincta spiritualis est; domitus huius vinee Christus est; procurator autem ejus, praesidens illi religioni. Super *Matth.*, cap. 20.

68. Religio peccatorum est abominatio. Super *I. Joan.* II.

69. Omnis religio quantumcumque bene steterit in observantia regularibus, tamen nullum declinasse videtur a patris traditionibus. Super *Apoc.*, cap. 2.

S. GREGORIUS.

69. Si quis melioris vitae desiderio accensus, transire in religionem vult, necesse est ut ad gravissima bella preparetur. Lib. 5 in *I. Reg.*, cap. 4, super illud: *Qui est traxit locum istum.*

67. In domo Domini ad mortuum, aliquis debet esse confusum. Lib. 7 in *Regis.*, ind. 2, cap. 119, epist. 110, ad *Sydr.* epist.

S. HIERONIMUS.

63. Qui sub iugo est religionis, ita debet currere, ne in luto comitum desinat. Epist. 7, ad *Locum.*

63. Nescit religio personas accipere, nec condilatas hominum: sed animos inspicit, singulorum, servum et nobilem de moribus pronuntiat. Epist. 44, ad *Colaniam.*

64. Religionem ipsam religionis disciplina commendat. *Ibid.*

65. Patriciorum culpa non praesulcat religioni: apostolorum fidem Iuda proditor non destruxit. Epist. 6 ad *Cor.*, Vigilant.

66. Solent miseri parentes, et non plena fidei christiani, dolores et aliquo membro debiles filios, quia dignos matrimonio non inveniunt, religioni tradere. In *Regula monachorum*, cap. 18, de *Leude religiosis.*

67. Ut unanimes habitetis in domo Dei, sit vobis semper unis affectus, una voluntas, una fraternitas, una propositio morum, una iocunditas, una tristitia. *Prose.*

68. Hoc vera vita Dei est, non diaboli: vere religio, non infernus: vere vita religiosi, non diabolica. In *Regula monachorum*, cap. 1, de *Charitate.*

69. Tanta est sanctitas divinae religionis, ut eam qui foris sunt, venerationi habeant. Lib. 2 super *Proverb.*, cap. xii, in illud: *Cum placent vult Dominus.*

70. Iure est, et domum Dei in latronum convertit specum, qui de religionis sanctitatis lucra, cultusque ejus non tam cultus Dei, quam negotiationis occasio est. Lib. 3 super *Matth.*, cap. xxi,

can 4, num. 211, super illud: *Et intravit Jesus in templum.*

71. Sicut novem benefacta religionis: abundantem est pauperi; mediocri sufficiens; tolerabilis diviti; infirmis larga; delicatis compatiens; fortioribus moderata; ponitibus misericors; per-versis severa; bonis optima. Lib. 4 de *Claustr. vita;* cap. 8.

72. Sufficiens est mediocri religio: sufficere enim debet, quia necessaria praebet: dat satis, dat gratis. *Ibid.*

73. Curv pondere divitiarum religio, non acquirit eam cupiditate, non possidet eam amore, non dolet si amiserit. *Ibid.*, cap. 11.

74. Religio quod nocet, aufert: quod necesse est, ministrat. *Ibid.*

75. Bonos facit verum distributo, meliores mundi remanenti, opines autem religionis co-halatio. *Ibid.*, cap. 17.

76. Mundus bonis est pessimus: religio vera bonis et malis est optima. *Ibid.*

77. Religio facit de malo bonum, de bono meliorem; de meliori optimum. *Ibid.*

78. Quatuor sunt in religione notanda. Est suavis et mitis, quiesca et secunda: suavis in co-habitatione; mitis in sermone; quiesca in mente; secunda in actione. *Ibid.*, cap. 18.

79. Non negat religio quod requirit necessitas naturae, sed prohibet quod appetit superfluitas galar. *Ibid.*, lib. 2, cap. 19.

80. Religio dat opes, pauperes religionem: Crescunt divites, religioque perit.

Super *Gen.*, cap. 48.

81. Qui in religionem male ingreditur, vix aut nunquam bene operatur. *Ibid.*, cap. 21.

82. In religione sunt flores sanctorum meditationum, cogitationum, desideriorum, et ger-mina bonorum operum. Super *I. Reg.*, cap. xxv.

83. Claustrum intrare nihil aliud est, quam se ad bellum contra hostes Christi armare. Super *II. Regum.*, cap. xvii.

84. Religio est reservatorium Domini, unde tutum est illi esse. Super *Psal.* xxxv.

85. Sicut sepulchrum est locus inermorum; ita religio in qua habitant, qui mortui sunt mundo. Super *Psal.* lxxvii.

86. Religionem Deus specialiter servat: quia illi est securus, et facilior, et compendiosior via salutis. Super *Psal.* lxxvii.

87. Tanta est sanctitas religionis, et tanta virtutis, ut plerique hi qui foris sunt illa est infideles, eam venerant, et cum his pacem habent, quos considerant Deo perfecte servire, quosque religione discordant. Super *Proe.*, cap. xvi.

88. Post natiuitatem religionis moriendae

HUGO A. VICTOR.

est mundo, et parentibus. Super *Eccl.* i, cap. iii.

89. In religione, necessaria est temperantia, ne melata modum excedat, et ne indiscretio dispensationis fiat occasio dissolutionis: necessaria ut fertilitudo, ut non frangatur duritia observantiae regularis: necessaria est iustitia, ut superioribus suis, quod summum est, reddat, libenter obediendo: necessaria est prudentia, ut non extollatur in altum vilo sanctitate. Super *Cont.*, cap. xvii.

90. Sex sunt officinae religionis: oratorium, id est, locus orationis; capitulum, id est, locus correctionis; claustrum, id est, locus studii; refectionarium, id est, locus refectionis; dormitorium, id est, locus somni; infirmatorium, id est, locus medicinae. Super *Eccl.* i, cap. xi.

91. Vita claustralis est sicut navis, in qua si minima contemnantur, id est, stupa, clavus, et cetera, paulatim subintrat aqua, et demergitur in profundum. *Ibid.*, cap. xii.

92. Religionis decur in quatuor consistit, scilicet: in fratrum multitudine: in honorum frequentia, et maxime hospitalitatis: in disciplina ordinis: in odore bonae opinionis, et devotione orationis. Super *Thren.*, cap. 1.

93. Tris haec in congregatione necessariae tibi sunt: custodia: ut scilicet velat surdus an mutus, et cecus intedas. Lib. 4 de *Carab. inst.*, cap. 41.

94. Mensuram virorum suarum convenit unumquemque nostrum diligentius ante pensare, atque ad ejus modulum arripere quam liberat disciplinam: quia quamvis omnes utiles sunt, tamen apto cunctis cunctis esse non possunt. Collat. 23, *Abbat. Aברהם*, cap. 8.

95. Si te religionis tuba vocet, statim progredere, et multa cum alacritate descendas ad certamina. Homil. 67 ad *Popul. Antioch.*

96. Semel lapsa religio, nunquam aut vix reparari potest: nova facilius a fundamentis conderetur. Tract. de *Abbat. Corin.*, verbo *Tertium*.

97. Religio curam habet praecipuam de infernis, et quae curam non habet, non est religio, sed destructio. De *Relig. prof.*, consil. 10.

98. Religio securitas et soliditas fundamentalis, post divinum gratiam consistit in discretionis et charitatis presidium. *Ibid.*, consil. 11.

99. Discipulus quod religionis status non sit perfectior, haereticus est. Tract. 8 super *Magnificat.*, nota 2, part. 3.

100. Duo sunt quae ordinem ad eminentiam honoris promoverunt: meritum videlicet sanctitatis, et scientia Scripturarum. *Prose.*

101. Neque enim possibile est disciplinam in

ordine consistere, si aut moribus sanctitas, aut discipline Scripturarum deest auctoritas.

102. Alta cenobiorum aedificia, magna redditum substantia, ampla terrarum praedia, non faciunt stabilem in ordine disciplinam. Lib. 2, de *Vit. silv.*, ord. S. Bened., cap. 145.

103. Ad religionem multi veniunt, sed in religione pauci religiose vivunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 338.

104. Beatus, qui saeculum fugiens, sub aliis tissima pacis sanctae religionis passere meruerit. *Prose.*

105. Diligenti namque pacem nullibi melius, quam in religione est: diligenti pacem, claustralis custodia tutissima est. Lib. 4, de *Regim. claustr.*

106. Nulla religio subsistere potest, nisi correctionis diligentia non est. In cap. 2, *Regim. S. Benedicti*, verbo *Legimus*.

107. Nulla religio subsistere potest, si in charitate non solidatur. *Ibid.*, in cap. 4.

108. Barro ad religionis amorem pervolat, quem caeca mundi mora delectat. Epist. 49, ad *Nicol. presbyt. Merinens.*

109. Magna religionis praesentia est, quam nulla peruersorum gravitas, de bonorum sinceritate poterit excaecare. Epist. 14, ad *Nicol. presbyt. Merinens.*

110. Vera religio cum moribus congruit. Lib. 1, de *Divin. inst.*, cap. 21.

111. Sancta religio, monachorum mater est. Epist. 29, ad *Abbat. S. Aברהם*.

112. Ordinis professoris tanto differentius praeceteris triumphales sanctitatis titulos relevat, quanto expressius religionis apostolicae vestigis inheret: in tenuitate ciborum, in asperitate vestium, in vigiliis, in disciplina, in palmis, in humilitate, in hospitalitate, in obedientia, in charitate et ceteris. *Ibid.*, epist. 82, ad *Abbat. Cisterciens.*

113. Si nullus in sancta religione, et aerea perpetuo transigere dies vestros, felicitati vestrae non poterit regnum gloria comparari. *Ibid.*, epist. 93, ad *Guillem. Abbat.*

114. Nequa gravitas ferat diversitatem ordinum in hominibus: nam et in terris ordo est. *Prose.*

115. Christus divinus non est, sive in alba, sive in pulla veste, in omni professione et ordine qui servavit, acceptus est Deo. *Ibid.*, epist. 97, ad *Abbat.*

116. Consensere in religione, priusquam publiceris. *Ibid.*, serm. 9, de *Purificat.*

117. In nihilum omnis religio redigitur, nisi solerter inmoderate lingua lascivia compositator. Sermon. 73, de *Vilo lingua*.

118. Religio scientia est facta: ut per hoc omnis

JOAN. CASS.

S. JOANNES CRYSTOSTOMUS.

JOAN. GERS.

JOAN. THIER.

LACT. TIR.

PETA. ALES.

S. PETERUS DAMIANUS.

SALVIANUS.

religiosis hoc ipso quod religionem sequitur, Dei se voluntatem nosse testatur. *Prose.*

119. Professio itaque religionis non aufert delictum, sed auget, quia assumptio religionis nominis, sponsio est devotivis : et sic tanto plus quamquam debet opere, quanto plus promissit professione.

120. Sed forsitan dicit aliquis : Si haereticus sunt, tutor ergo est irreligiosus, quam religio. Minime : religiosus enim per hoc est debitor, quod proficitur religionem : irreligiosus autem per id quod neglexerit religionem. Religiosus debet quidquid professus est agnovisse : irreligiosus vero etiam quod non dignatur agnoscere. Lib. 2, *ad Eccles. cathol.*

121. Non est quod compeleret quisquam, aut non obesse divitias religioni putet : impedimenta haec sunt, non adjuvantia : onera, non subsidia. Possessio enim et usi optum non sufficit religio, sed overitur. *Ibid.*, lib. 2.

122. Illud durus ac molestus est, quod quidam sub religiosis titulo a religione dissident, et habitum magis saeculum relinquere, quam sensu. *Ibid.*, lib. 4.

123. Perfectio charitatis, est finis status religionis : status autem religionis est quadam disciplina, vel exercitium ad perfectionem perveniendi. 2, 2, *quaest.* 186, art. 3.

124. Tanto sollicitudo temporalium rerum magis impeditur religionem, quanto sollicitudo spiritualium major ad religionem requiritur. *Ibid.*, *quaest.* 488, art. 7.

125. Dubitare an propter constitutionem amicum, vel quodcumque temporalium detrimetur, homo debet religionis propositum praetermittere, est animi salute carnali amore retracti. *Contra retrahentes ad ingressu religio.*, cap. 9.

126. Qui aliud in religione querit, quam pure Deum et animam suam salutem, non invenit nisi tribulationem et dolorem. Lib. 1, *de Imit. Chr.*, cap. 17, sect. 2.

127. Cui studium et in religione Christum colere, prius cordis quam corporis indumenta suscipiat. *Homil.* 1, *de Bono discipuli.*

128. Partum ille habet de religione, quem studere vides saeculo : et plus presenti vite lavere, quam aeternae gloriae. *Ibid.*, *homil.* 4, *de Promissis.*

129. Secundum opus majus post martirium, est religionem ingredi, et renuntiare pro Deo voluntati propriae. *Serm.* 6, *Dom.* 2, *Ada.*

SENTENTIA PAGANORUM.

130. Cura ut vir sis, et obita quem in locum sis progressus, et vide quid jam tibi sit necesse fieri. *Orat.* 3, *pro Caelina.*

131. Prudentius urbem religionem, quam ipsis

momentibus cingitis. Lib. 3, *de Nat. deor.* num. 95. Vide etiam *lit. Communionis*, sent. 110 ; *Juvenis*, sent. 17 ; *Militia*, sent. 83 ; *Nomen*, sent. 63 ; *Ordo*, sent. 39 ; *Propertius columbaria*, sent. 10, 172, 173 ; *Perversitas*, sent. 12 ; *Solitudo*, sent. 5, 58.

RELIGIOSUS.

Rymologia. Religiosus est quasi religatus, id est, retro et non ante ligatus : ut quae retro sunt obliviscens, ad ea quae sunt ante se extendit. *Super Epist. Jacobi*, cap. 1.

Religiosi a religendo appellati sunt, qui tractant et quasi relegunt ea quae ad cultum divinum pertineant. Lib. 10, *Egypti*, verbo *Religiosi*. Religiosi dicti sunt a religendo, ut eligentes, ab eligendo, tanquam a diligendo diligentes, ab intelligendo intelligentes. Lib. 2, *de Natura deor.*, num. 72.

Definitio. Religiosi sunt, qui mente et corpore simul fugientes, elongant se a mundo. *Super Psalm.* lxxv.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Religiosi mundo sunt mortui, coramque in celo est cum angelis conversatio. *Part.* 4, *serm.* 3, cap. 31, *de Excellentia religionis*, quinquagesima 1, excellent. 1.

2. Esse religiosus in celo sedes inter seraphicos potest, quod hic in statu periculosissima degerint charitatis. *Ibid.*, quinquagesima 2, excellent. 10.

3. Quod religiosus sis probat professio ipsa, status tuus, et nunc habitus tuus, et tonsura : sed an fictus, an verus religiosus sis, in videris. *De adhaerendo Deo*, cap. 8.

4. Non propterea te Domino dicens, ut tuos divites facias : sed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, et prole miseracionis peccata redimas tua. Lib. 4 *Offic.*, cap. 30.

5. Procul a religiosis indignatio esse debet, procul cupiditas ultionis, procul inconsiderata conjunctio, et incauta simplicitas. Lib. 7, *super Luc.*, cap. 9, in illud : *Nolite prohibere eos.*

6. Nihil tam periculosum, quam si professionis geste repugnent. *Super I Timoth.* v, in illud : *Quidam detraherunt per solam.*

7. Duo sunt ordinis generalis religioso convenientia : unum exterius, quo religiosus videtur : aliud vero interius, quo religiosus habetur. *De Similitud.*, cap. 90.

8. Religiosus religatus est, id est, his ligatus, ligamine preceptorum in humilissimi acceptione, et ligamine observationis consiliorum in solemnissima professione. *Part.* 4, tit. 3, cap. 7, § 4.

9. Verus religiosus ab inquietudinibus mundi liber est, quia mortuus est eis, et absolutus a cura

SANTONIS DE LANGA.

parentum suorum, ut quietus Deo vivat. *Part.* 3, tit. 16, cap. 10, § 4.

10. Vita cupiduliet religiosi debet esse deserta, id est, in omni exterioris substantia abrenuntiatio : et invidia, id est, ut nullum vestigium aliquid habendi in ipsis remaneat voluntate. *Serm.* *Dom.* 2, *Adventus.*

11. Quanta afflictione, quanta asperitate nos affligere debemus? Sit ergo villas habitus, asperitas victus, ut vere possimus vocari religiosi, id est relegati, scilicet ab omni voluptate carnali. *Ibid.*

12. Quid detestabilis et abominabilis Deo et hominibus, quam superbia in religioso? *Serm.* *Dom.* 20, *post Trinitatem.*

13. Quis non illos miretur et praedicet, qui contemptis aequae desertis mundi hujus illecebris, in communem vitam castissimam sanctissimamque congregati, simul otatem agunt, viventes in orationibus, in lectationibus, in disputationibus : nulla superbia tumidi, nulla pericacita turbulenti, nulla invidia lividi, sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam et intentissimam in Deum gratissimam munus ipsi offerunt, a quo ista posse mererunt. *Prose.*

14. Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est : operantur manibus ea, quibus a Deo mens impeditur non possit : hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum si laudare velim, neque digne valeo. *De Morib. Eccles.*, cap. 31.

15. Nolite mihi colligere professores nominis christiani, neque professionis suae vim aut scientes, aut exhibentes : nolite consecrari turbas imperforum, qui vel in ipsa vera religione superstitiosi sunt, vel ita libidinibus dediti, ut oblitii sint quid promiserint Deo. *Prose.*

16. Novi multos esse, qui renuntiaverunt verbis huius saeculi, et se omnibus huius saeculi motibus opprimi velint, oppressaque latantur. *Ibid.*, cap. 35.

17. Illi, qui aliquid videbantur esse in saeculo, non habent fastidio fratres suos, qui ad illam sanctum societatem ex paupertate venerunt : magis autem student, non de parentum divitiis diligunt, sed de pauperum fratrum societate gloriari. *Regula* 3, *ad Clericos.*

18. Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine, si ubi tractantur in victu, non debet aliis molestum esse, nec injustum videri eis, quos fecit aliqua consuetudo fortiores. *Ibid.*

19. Cur voluit oculi non vobis sunt exemplo ad nihil reservandum, et vultis ut sint exemplo ad nihil operandum? *De Opere monachorum*, cap. 24.

20. Quid agant, qui operari corporaliter nolunt,

cui res vacant, scire desidero : orationibus, et psalmis et lectioni, et verbo Dei : sancta plane vita, et in Christi suavitate laudabilis. *Ibid.*, cap. 17.

21. Nullo modo poterunt separari, quos divina charitas sociavit. *In Regula prima ad Clericos.*

22. Ipse homo Dei nominis consecratus, et Deo devotus (in quantum mundo mortuus, ut Deo vivat) sacrificium est. Lib. 10, *de Civitate Dei*, cap. 6.

23. Esse cum hominibus bonis, qui elegerunt vitam quietam, remoti a strepitu populari, a turbis inquietis, a magnis fluctibus saeculi, qui tanquam in portu sunt, ibi gaudium, ibi jubilatio. *Super Psalm.* lxxv.

24. Frateris sunt homines omnino contemptores saeculi hujus, quibus non est gratum quidquid temporaliter fluit, non herunt dilectione aliqua terrenis operibus : sancti, casti, continentis, iusti, omnia sua vendentes, et pauperibus distribuentes. *Super Psal.* lxxxv, vers. penult.

25. Quid hic vite comparandum ? quid bestiarum ? quid ejus conjunctione et unitate sincerius ? quid morum et animarum conspiratione gratiosius ? *Prose.*

26. Multi unus, et unus non solus, sed in pluribus.

27. Homines ex diversis generibus ac regionibus orti, ad tantam identitatis sinceritatem coaptati sunt, ut una anima in multis corporibus conspiciatur, et multa corpora unius animae instrumenta ostendantur.

28. Illi angelorum vitam simulat : non est inter angelos lis, non contentio, non ambiguitas, in *Constit.*, cap. 18.

29. A cognatis et amicis ac parentibus in tantum affectu separatos esse religiosos convenit, quantum mortuos a viventibus disparatos esse videmus. *Ibid.*, cap. 20.

30. Altorum professio virtutis, altiorum debet ritum tenere rivendi. *De Templo Salomonis*, cap. 7.

31. Video post apertam saeculi pompam nonnullos in schola humilitatis, superbiae magis addicere, ac sub alis mitis humilissimi magistris graviter insolentiae, et impatientes amplius fieri in claustris, quam fuissent in saeculo. *Prose.*

32. Video aliquos non sine dolore, post aggressam Christi militiam, rursus secularibus implicari negotiis, rursus terrenis cupiditatibus immergi, cum magna cura erigere muros, et negligere mores sub prolextu quoque communis utilitatis, verba vendere divitiis, et matronis salutationes.

33. Sunt nonnulli, qui mundum sibi et se mundo non crucifixerunt, ita ut qui antea vix in suo

S. PASTILIUS MAGNUS.

V. BEDA.

S. BERNARD.

®

religiosis hoc ipso quod religionem sequitur, Dei se voluntatem nosse testatur. *Prose.*

119. Professio itaque religionis non aufert delictum, sed auget, quia assumptio religionis nominis, sponsio est devotivis : et sic tanto plus quamquam debet opere, quanto plus promissit professione.

120. Sed forsitan dicit aliquis : Si haec ita sunt, tutor ergo est irreligiosus, quam religio. Minime : religiosus enim per hoc est debitor, quod proficitur religionem : irreligiosus autem per id quod neglexerit religionem. Religiosus debet quidquid professus est agnovisse : irreligiosus vero etiam quod non dignatur agnoscere. Lib. 2, *ad Eccles. cathol.*

121. Non est quod compeleret quisquam, aut non obesse divitias religioni putet : impedimenta haec sunt, non adjuncta : onera, non subsidia. Possessio enim et usi optum non sufficit religio, sed overitur. *Ibid.*, lib. 2.

122. Illud durus ac molestus est, quod quidam sub religione titulo a religione dissentunt, et habitum magis saeculum relinquere, quam sensu. *Ibid.*, lib. 4.

123. Perfectio charitatis, est finis status religionis : status autem religionis est quadam disciplina, vel exercitium ad perfectionem perveniendi. 2, 2, *quæst.* 186, art. 3.

124. Tanto sollicitudo temporalium rerum magis impeditur religionem, quanto sollicitudo spiritualium major ad religionem requiritur. *Ibid.*, *quæst.* 488, art. 7.

125. Dubitare an propter constitutionem amicum, vel quodcumque temporalium detrimetur, homo debet religionis propositum praetermittere, est animi salute carnali amore retracti. *Contra retrahentes ad ingressu religio.*, cap. 9.

126. Qui aliud in religione querit, quam pure Deum et animam suam salutem, non invenit nisi tribulationem et dolorem. Lib. 1, *de Imit. Chr.*, cap. 17, sect. 2.

127. Cui studium et in religione Christum colere, prius cordis quam corporis indumenta suscipiat. *Homil.* 1, *de Bono discipul.*

128. Partum ille habet de religione, quem studere vides saeculo : et plus presenti vite lavere, quam aeternae gloriae. *Ibid.*, *homil.* 4, *de Promiss.*

129. Secundum opus majus post martirium, est religionem ingredi, et renuntiare pro Deo voluntati propriae. *Serm.* 6, *Dom.* 2, *Ada.*

SENTENTIA PAGANORUM.

130. Cura ut vir sis, et obita quem in locum sis progressus, et videri quid jam tibi sit necesse fieri. *Orat.* 3, *pro Cutilina.*

131. Prudentius urbem religionem, quam ipsis

momentibus cingitis. Lib. 3, *de Nat. deor.* num. 95. Vide etiam *lit. Communitatis*, sent. 110; *Juvenis*, sent. 17; *Militia*, sent. 83; *Nomen*, sent. 63; *Ordo*, sent. 39; *Propertius columbaria*, sent. 10, 172, 173; *Perversitas*, sent. 12; *Solitudo*, sent. 5, 58.

RELIGIOSUS.

Rymologia. Religiosus est quasi religatus, id est, retro et non ante ligatus : ut quae retro sunt obliviscens, ad ea quae sunt ante se extendit. *Super Epist. Jacobi*, cap. 1.

Religiosi a religendo appellati sunt, qui tractant et quasi relegunt ea quae ad cultum divinum pertineant. Lib. 10, *Egypti*, verbo *Religiosi*. Religiosi dicti sunt a religendo, ut eligentes, ab eligendo, tanquam a diligendo diligentes, ab intelligendo intelligentes. Lib. 2, *de Natura deor.*, num. 72.

Definitio. Religiosi sunt, qui mente et corpore simul fugientes, elongant se a mundo. *Super Psalm.* lxxv.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Religiosi mundo sunt mortui, coramque in celo est cum angelis conversatio. *Part.* 4, *serm.* 3, cap. 31, *de Excellentia religionis*, quinquagesima 1, excellent. 1.

2. Esse religiosus in celo sedes inter seraphicos potest, quod hic in statu periculosissima degerint charitatis. *Ibid.*, quinquagesima 2, excellent. 10.

3. Quod religiosus sis probat professio ipsa, status tuus, et nunc habitus tuus, et tonsura : sed an fictus, an verus religiosus sis, in videris. *De adhaerendo Deo*, cap. 8.

4. Non propterea te Domino dicens, ut tuos divites facias : sed ut vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, et proleto miserationis peccata redimas tua. Lib. 4 *Offic.*, cap. 30.

5. Procul a religiosis indignatio esse debet, procul cupiditas ultionis, procul inconsiderata conjunctio, et incauta simplicitas. Lib. 7, *super Luc.*, cap. 9, in illud : *Nolite prohibere eos.*

6. Nihil tam periculosum, quam si professionis geste repugnent. *Super I Timoth.* v, in illud : *Quidam detraherunt per solam.*

7. Duo sunt ordinis generalis religioso convenientia : unum exterius, quo religiosus videtur : aliud vero interius, quo religiosus habetur. *De Similitud.*, cap. 90.

8. Religiosus religatus est, id est, his ligatus, ligamine preceptorum in humilissimi acceptione, et ligamine observationis consiliorum in solemnissima professione. *Part.* 4, tit. 3, cap. 7, § 4.

9. Verus religiosus ab inquietudinibus mundi liber est, quia mortuus est eis, et absolutus a cura

SANTONIS DE LANGA.

parentum suorum, ut quietus Deo vivat. *Part.* 3, tit. 16, cap. 10, § 4.

10. Vita cupiduliet religiosi debet esse deserta, id est, in omni exterioris substantia abrenuntiatio : et invidia, id est, ut nullum vestigium aliquid habendi in ipsis remaneat voluntate. *Serm.* *Dom.* 2, *Adventus.*

11. Quanta afflictione, quanta asperitate nos affligere debemus? Sit ergo villas habitus, asperitas victus, ut vere possimus vocari religiosi, id est relegati, scilicet ab omni voluptate carnali. *Ibid.*

12. Quid detestabilis et abominabilis Deo et hominibus, quam superbia in religioso? *Serm.* *Dom.* 20, *post Trinitatem.*

13. Quis non illos miretur et praedicet, qui contemptis aequae desertis mundi hujus illecebris, in communem vitam castissimam sanctissimamque congregati, simul otatem agunt, viventes in orationibus, in lectationibus, in disputationibus : nulla superbia tumidi, nulla pericacitate turbulenti, nulla invidia lividi, sed modesti, verecundi, pacati, concordissimam vitam et intentissimam in Deum gratissimam munus ipsi offerunt, a quo ista posse mererunt. *Prose.*

14. Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est : operantur manibus ea, quibus a Deo mens impeditur non possit : hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum si laudare velim, neque digne valeo. *De Morib. Eccles.*, cap. 31.

15. Nolite mihi colligere professores nominis christiani, neque professionis suae vim aut scientes, aut exhibentes : nolite consecrari turbas imperforum, qui vel in ipsa vera religione superstitiosi sunt, vel ita libidinibus dediti, ut oblitii sint quid promiserint Deo. *Prose.*

16. Novi multos esse, qui renuntiaverunt verbis huius saeculi, et se omnibus huius saeculi motibus opprimi velint, oppressaque latantur. *Ibid.*, cap. 35.

17. Illi, qui aliquid videbantur esse in saeculo, non habent fastidio fratres suos, qui ad illam sanctum societatem ex paupertate venerunt : magis autem student, non de parentum divitiis diligunt, sed de pauperum fratrum societate gloriari. *Regula* 3, *ad Clericos.*

18. Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine, si ulter tractantur in victu, non debet aliis molestum esse, nec injustum videri eis, quos fecit aliqua consuetudo fortiores. *Ibid.*

19. Cur voluit oculi non vobis sunt exemplo ad nihil reservandum, et vultis ut sint exemplo ad nihil operandum? *De Opere monachorum*, cap. 24.

20. Quid agant, qui operari corporaliter nolunt,

cui res vacant, scire desidero : orationibus, et psalmis et lectioni, et verbo Dei : sancta plane vita, et in Christi suavitate laudabilis. *Ibid.*, cap. 17.

21. Nullo modo poterunt separari, quos divina charitas sociavit. *In Regula prima ad Clericos.*

22. Ipse homo Dei nominis consecratus, et Deo devotus (in quantum mundo mortuus, ut Deo vivat) sacrificium est. Lib. 10, *de Civitate Dei*, cap. 6.

23. Esse cum hominibus bonis, qui elegerunt vitam quietam, remoti a strepitu populari, a turbis inquietis, a magnis fluctibus saeculi, qui tanquam in portu sunt, ibi gaudium, ibi jubilatio. *Super Psalm.* lxxv.

24. Frateris sunt homines omnino contemptores saeculi hujus, quibus non est gratum quidquid temporaliter fluit, non herunt dilectione aliqua terrenis operibus : sancti, casti, continentis, iusti, omnia sua vendentes, et pauperibus distribuentes. *Super Psal.* lxxxv, vers. penult.

25. Quid hic vite comparandum? quid bestiarum? quid ejus conjunctione et unitate sincerius? quid morum et animarum conspiratione gratiosius? *Prose.*

26. Multi unus, et unus non solus, sed in pluribus.

27. Homines ex diversis generibus ac regionibus orti, ad tantam identitatis sinceritatem coaptati sunt, ut una anima in multis corporibus conspiciatur, et multa corpora unius animae instrumenta ostendantur.

28. Illi angelorum vitam simulat : non est inter angelos lis, non contentio, non ambiguitas, in *Constit.*, cap. 18.

29. A cognatis et amicis ac parentibus in tantum affectu separatos esse religiosos convenit, quantum mortuos a viventibus disparatos esse videmus. *Ibid.*, cap. 20.

30. Altorum professio virtutis, altiorum debet ritum tenere rivendi. *De Templo Salomonis*, cap. 7.

31. Video post apertam saeculi pompam nonnullos in schola humilitatis, superbiae magis addicere, ac sub alis mitis humilissimi magistris graviter insolentiae, et impatientes amplius fieri in claustris, quam fuissent in saeculo. *Prose.*

32. Video aliquos non sine dolore, post aggressam Christi militiam, rursus secularibus implicari negotiis, rursus terrenis cupiditatibus immergi, cum magna cura erigere muros, et negligere mores sub prolextu quoque communis utilitatis, verba vendere divitiis, et matronis salutationes.

33. Sunt nonnulli, qui mundum sibi et se mundo non crucifixerunt, ita ut qui antea vix in suo

S. PASTILIUS MAGNUS.

V. BEDA.

S. BERNARD.

®

vico vel oppido cognitū fuerant, modo circumveniens provincias, et curias frequentantes, regum notitias, principumque familiaritates associati sunt. *Huon. 4, super Missa.*

34. Quātos invenire est fratres, ex his quoque, qui in religionis habitu et proposito degunt, perfectionis; et tamen tam irreligiouse secularibus sese implicant negotiis, ac si hoc esset tota eorum portio, hanc universā substantiā. *Serm. 7, super Quo habitat.*

35. In medio periculum est illis, qui iam ingressi de saeculo, in foci conversionis habitant, tanquam in paradiso voluptatis. *Serm. Quomodo voluntas nostra divinae voluntati haberi debet.*

36. Sex sunt servorum Dei observantia: silentium, psalmodia, vigiliae, jejunium, opus manuum, carnis munditia. *Serm. 12 de Parisi servorum Dei.*

37. Religiosus malis exteriorum superficialiter intuens, salva sibi omnia suspicatur, non sentiens verum occultum qui interiora corrōdit. *Prose.*

38. Manet tonsura, vestis nequā mutata est, signaturarum regula custoditur, statuta psallitur horis, sed cor longe est a me, dicit Dominus. *Prose.*

39. Sub habitu religionis animam secularem, sub patris conversionis inventis cor perferam. *Serm. 2 in capite jejuni.*

40. Qui stare voluerit, non quidem relinquens ordinem, sed proficere in eo dissimulans, cadat necesse est. *Serm. de Trinus ordinibus.*

41. Magna confusio, magna talis, quod ardentius secularis periculosus desiderant, quam religiosi utilia: citius illi ad mortem properant, quam isti ad vitam. *Serm. 1 ad Praxas.*

42. Conversare simpliciter inter fratres, devotus Deo, superiori subditus, senioribus obediens, junioribus contemptus, arguis piacens, verbo utilis, humilis corde, mansuetus ad omnes. *Epist. 87, ad Operum canonicum regularem.*

43. Ne times esse contra charitatem, si unius questione scandalum multorum recompensaveris pacē. *Prose.*

44. Melius est ut pereat unus, quam unitas. *Epist. 102, ad Quendam abbatem.*

45. Modus vite religiosorum est sanctus, honestus, castitate decorus, discretione principatus, a patribus institutus, a spiritu sancto praedictatus, culmibus salvandis non mediocriter idoneus. In *Apologia ad Quilinum abbatem*, verbo *Venerabilis*.

46. Altissima est professio vestra, celos transeat, par angelis est, angelice similis puritati. *Prose.*

47. Non solum vocatis omnem sanctitatem, sed omnia sanctitatis perfectionem, et omnis consummationis finem.

48. Altiorum est Deo servire, vestrum adhaerere: altiorum est Deum credere, scire, amare, revereri, vestrum est habere, intelligere, cognoscere, frui. *De Vita solit.*

49. Nihil aliud docet religiosos divina Scriptura, nisi religionem amare, unitatem servare, charitatem habere. *Libro Meditationum*, cap. 7.

50. Nemo de religionis habitu sibi blanditur, qui adhuc linguam suam non dedit, religare: religa tuam linguam si vis esse religiosus, quia sine lingua religatione religio vanā est. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 27.

51. Multi convectantur ad Datum, non tam timide, quam corpore: habitum religionis habent sed mentem religiosam non habent. *Serm. 6 ad Sororem.*

52. Non vestis religiosa, sed mentium munditia religiosum facit: non capitis abrasio, sed Christi dilectio, probatam religiosam reddidit. *Serm. 11 de Clara Dom.*

53. Religioso totum tempus vite suae, est tempus penitentiae. *Super lib. 4 Sent.*, dist. 47, tit. 2, art. 2, quest. 2.

54. Parum timet diabolus jejunantes, vigilantes, continentis: sed concordem unanimitatem viventem in domo Domini: conjunct Deo, et sibi, per vinculum charitatis, il dolorem, il timorem, in livorem diaboli ingerunt. *Lib. 1 Phœnix*, cap. 27.

55. Religiosus debet habere pondus materialis quia in pondere maturitatis cognoscitur religiosus. *Tit. 1 Diates*, cap. 4.

56. Secularis inbonesta vivens, solum infamam cunctipsum: religiosus vero inhonestus et dissolutus, infamam totum monasterium et ordinem suum. *Ibid.*

57. Sicut quando vinum proclamatur in villa, per vinum quod portatur in scypho judicant homines de toto vino quod est in dolio: sic mundus per conversationem, quam videt in uno religioso, judicat omnes alios, qui sunt in monasterio, vel in ordine suo. *Ibid.*

58. Religiosus debet se castigare, non interficere, prelati obedire, non contradicere: et semper in bono proficere, non retrocedere. *Ibid.*

59. Mirus malum est non esse religiosus vel remane, vel habita, ubi non vivit, sicut religiosus eorum forma requirit, quam ut sint, et per vitam eorum pervertam alios scandalizant. *Epist. Regul. S. Francis*, quest. 10.

60. O quam abominabilis est ille religiosus Dominus, qui vestem sumit humilem, et cor superbum! *De Perfect. vite ad Sorores.*

61. Cavet vir constans et honestus, ne constantinam ordinis sui temerarius violator existat. In *Speculo discipl.*, part. 2, cap. 2.

62. O quam prope illa religiosus est perditioni et interitui, qui in cognoscendis rebus est curiosus, in iudicando aliorum conscientias sollicitus, seipsum autem ignorat et nescit. *De Perfect. vite ad Sorores*, cap. 1.

63. Ad professionem nostram pertinet subjectione, et abiectione gaudere, paupertatis studium querere, et non facilitatis, sed etiam ipsa voluntates de cordibus eradicare. *Hoin. 28.*

64. Felix est illa anima, quae cum bene in congregatione versatur, multorum gaudium est, et plurimi ex ea vel edificantur, vel illuminantur. *Ibid.*

65. Infelices sunt et miserae, et cum lacrymarum fonte lugendum ille anima, quae ita multis modis contrahuntur, ut ex illarum ore vel cogitatione non Christi medicamenta, sed diaboli venena procedant. *Psyme.*

66. Quae cum foris religioso habitu, quasi pelliculis ovium contingantur, velut lupi rapaces intrinsecos esse nascuntur, et serpentium vel viperarum more, tandem fictam humilitatis habitu corporis demonstrare videntur, quando nulla castigatione corripuntur.

67. At tibi ubi levis admonitio affuerit, tunc falsa humilitate remota apparebit clara superbia.

68. Et tunc in vestitate cognoscitur, quia aliud proferebat ore, aliud abscondebatur in corde: falsa humilitas fingebatur in corpore, et superbia virtus legebatur in mente. *Ibid.*, lib. 35.

69. Si nobilis nati es, magis de religionis humilitate, fructum de saeculo dignitate gaudete. *Ibid.*, epist. ad Quendam.

70. Religiosus quicquid vias virtutis ingreditur, et se distinctissimam mandatis obligat, et jugulator voluptatum hostem securus aggreditur. *Prose.*

71. Arcta via est castitas, transes sicutus humilitas, jejunio affligit, et ceterum in servitatem religere, acutissime sunt semita. *De Stella et Magis*, cap. 2.

72. Beati sunt religiosi, si tanto sincerius, stabilius, fructuosius vacent Deo: quanto praebentis se corporaliter elongaverunt a saeculo. *Prose.*

73. Si autem, quod abis, mundum intras, se retinent clausum: et ad ea quae saeculi sunt, deo non adiungunt: si non solum subesses, et obedire graviter ferunt, imo et processu fatuosius cupiant, praesidere moliantur: si linguam lo-

quacras, ventrem gulositati, cor dissolutioni ac levitati resolvunt: si diligunt somnum, passionibus succumbunt, nec contrito proferri digne insistant, ut tulerint, hunc desuper contritionis, multaeque confusionis, gravissima damnatione sunt digni? In *Hymno de S. Joanne Baptist.*

74. Religiosus tanto majorem gloriam promeretur, quanto inter plures exemplariter conversatur. *Prose.*

75. Tanto quisque graviorem damnationem incurret, quanto inter plures perverse et scandalose se habet.

76. Ideo qui in medio congregationis versatur, cum summa sollicitudine studeat exemplaris esse in verbis et factis. *De Professione religiosa*, art. 9.

77. Bonus religiosus quidquid virtuositatis conuenit in aliis, studeat illis amare, quae ita multis modis peccatis salva correptione fraterna. *De Professione monach.*, art. 16.

78. Religiosus debet tam indubitanter humilitatem ac Dei timorem suum revolvere ac tenere, quam insensanter attrahit sibi aerem orbis. *Ibid.*

79. Religiosus ad perfectionem tendens, ab omni vitio ira et indignationis libertatis consistere debet. *Ibid.*, art. 48.

80. Superbus religiosus non indiget demone se tentante, ipse enim nisi ipse factus est daemon et impugnator. *Ibid.*

81. Quanto religiosus ea quae mundi sunt facere videt, audit, sentit, seu percipit, eo perfectius obliviscitur talium, et aptior fortiorque ad vacandum Deo consistit. *De Manifest. visibus*, art. 5.

82. Si coepit religiosus studium virtutum paululum laxare, sive remittere, sequae ad exteriora effundere, et cordis custodiam minorem, paululum decrescit, et protinus nisi fortiter respiciat, omnino insensibiliter deficit. *Ibid.*, art. 13.

83. Hoc Deus praecipue requirit a religioso, ut bona quae agunt, agant corde prompto, ac fervido animo: ita ut servantur Dominum cum iucunditate interna sine torpore atque fastidio. *De Professione spiritus*, art. 3.

84. Religiosus omnia tunc castitate, puritate, fastidio, ac torpore abiectionis, spiritus ac humilitatis, virilitate, ebullit, et ferventer aggreditur, et inebriat opera bona, quae et strenue prosequatur, ac virtuosae consummat. *Ibid.*

85. Non dignus est religiosus vocari, qui oculos suos ab impudenti circumspeditione non reprimat. *Ibid.*

86. Nisi religiosa personā conetur quotidie se

S. C. MARCUS
A. LLAT.

S. 809. 6.

S. CTYRIAN.

DIONYSIUS
CARTUS.

intus purgare, motus et impetus passionum refrænare, et coram Deo digne proficere; efficitur multo incorrigibilior, durior, et peior in claustrum, quam erat in saeculo. *Ibid.*, art. 14.

87. Nunquam periculosus et stultus securitas dissolvitur, aut torquet religiosus; sed quotidie innovatur, diligenter ac fructuosius fiat. *Ibid.*

88. Libi manebant, ubi labebant, quo fugient illi religiosi, qui cum aut multis amicis fuerint in ordine, et tamen adhuc tam passionati sunt, tam prout ad iram, impatientiam, proterviam, acedim, ac proprio sensus immersionem, sicut dum ordinem primo introierunt, aut magis? *De Prof. monast.*, art. 7.

S. RUFINIUS
EPISSIPUS

89. Felix est anima illa, quae dum in congregatione versatur, multorum gaudium est, et plurimi ex ea edificantur, vel illuminantur. *Hom. 7 ad Monachos.*

90. Solemus annos nostros et temporum spatia, quibus in religione vivimus apputari. Non te felicit, quinque vel sex numerus dierum, quos hic relicto corporaliter numero contempsisti; illum tantum diem vixisse te computa, quom non malitia, non invidia, non superbia commaculavit. *Prose.*

91. Illum dico diem, quem non mendacii, non perjurii culpe respersit, qui peccato non cessit, qui diabolo rapinavit.

92. Illum diem te vixisse computa, qui puritate et sancto meditationis habuit lucem, quem non conversatio tenebrosa mutavit in noctem. *Ibid.*, homil. 9.

93. Religiosus qui ad commensationes in hocetax habitioesque furivas, non solum damnabili transgressione; sed etiam abominabili vitiate se subducit, multo esset melius, si somnolentia dormitante dormiret. *Ibid.*

94. Elaborare potius inter vos contentione laudabili, ac emulatione meliori, et certetis quis vestrum in opere dei sit promptior; quis in oratione ferventior; quis in lectione sollicitior; quis in castitate purior; quis in sobrietate parcior; quis in laetitia largitate profusior; quis in corpore humilior; quis in corde sincerior; quis in ira mitior; quis in mansuetudine moderatior; quis in risu rarior; quis in compunctione ardentior; quis in gravitate fundatior; quis in charitate jucundior. *Ibid.*

S. FRANCIS
ASSISIENSIS

95. Minores ideo vocati sunt fratres mei, ut majores fieri non presumant. In suis *Opusculis*, colloquio 7.

GILBERTUS
ANGLES.

96. Mortuus est ille religiosus, qui vel tædii, vel desperationis mole obruitur; in quo nihil est vividae devotionis, fervidi spiritus. *Serm. 16 super Cantica*, apud divum Bernardum.

97. Qui plus otio intendunt, quam operi, fratrum officinas circumvent, et cellas otiose, curiose, verbosae. *Ibid.*, serm. 45.

GLOS. OR.

98. Nullus carnalis religiosum retrahat affectus; omnis persona, omnis dignitas, omnis consanguinitas, Christi servitio postponenda est. *Super Num.*, cap. VI.

GLOS. INT.

99. Qui a mundo separati in unitate Domino sercunt, ejusque solemnia sincero corde celebrant, gentes sunt caeli. *Super I Esdra*, cap. 6.

GLOS. OR.

100. Diabolus religiosum sub habitu religioso, mores et gestus seculares gerentem conspiciens, in suam redigit servitutem. *Super Genes.*, cap. 12.

101. Vos qui vitam vite presentis extra hominum frequentiam inceditis, tanto majora certamina pati necesse est, quanto ad vos ipsi magister tentationum accedit. *Lib. 7 in Registo*, indicet. 2, cap. 53, epist. 53.

S. GREGOR.
MAGNUS.

102. Multi qui possunt religiosam vitam, etiam cum seculari habitu ducere, et perique sunt, nisi omnia relinquunt, salvari apud Deum multum poterunt. *Ibid.*, lib. 2, indicet. 41, cap. 100, epist. 81, ad Mauri, august.

103. Religiosam vitam eligentes, non eorumdem necessitatis occasio desides faciat, aut robur conversationis contringat. *Ibid.*, cap. 56, epist. 47, ad Gratianum subdiacon.

104. Laudabile studium et conveniens est religioso, terrenis gratiam Deo pacem preferre, et ex compendii, et ex rebus transitoris mansura semper charitatis lucra mercari. *Ibid.*, lib. 7, ind. 2, cap. 27, epist. 27, ad Antoninum subdiacon.

105. Nilil prodest religiosi vile palliolium, furva tunica, corporis illuvies, et simulata paupertas, si nominis dignitatem operibus destruant. *Epist. 9, ad Sabinaam.*

S. ALBERTUS

106. Quid tacit sub tunica penitentis regius animus? in sacco et cinere valutari, non sunt diadematis signa, sed fetus. *Epist. 35, ad Marcom.*

107. Res mirabilis, qui in saeculo nobilis fuit, apud Deum cupit esse nobilior; tam preciosa requirit in moribus, quam contempsit in rebus. *Epist. 1, ad Demetriad.*

108. Sunt nonnulli viles et abjecti, qui in saeculo quotidianis laboribus, se ultra viros attigentes pro victu captando vilissimo, et vir raris fabis et rapis, cum rudi et hordeaceo pane saturantur; cum vero Christi militiam suscipiunt, suae egestatis oblii lumbosa querunt, sicut qui sunt assueti magnificentis. *In Regula monachor.*, cap. 5, de Simonia.

109. Religiosum nullum affectum sciat, nisi ejus cuius cultu dedicatus est. *Lib. 1 super Math.*, cap. 5, can. 10, num. 37, super illud: *Si oculus tuus.*

HUGO A S.
VICIORS.

110. Valde detestabile est, ut ibi fiat pauper delicatus, ubi fieri appetit dives laboriosus. *Super Regulam divi Augustini*, cap. 4.

111. Multi quanto nobiliores et delicatiores fuerint in saeculo, tanto postmodum abjectus et dietricius vivunt in monasterio. *Prose.*

112. Plerique autem quanto abjectiores et pauperiores fuerint in saeculo, tanto plus deinde in monasterio extolentiam et delicationes querunt. *Ibid.*

113. Divitiae religiosi atque pulchritudo, boni mores sunt. *Ibid.*, cap. 6.

114. Valde incongruum est, ut ipsi reprehensibiliter vivant, eorumque ordo exigit, ut ceteris fornam sanctitatis ostendant. *Ibid.*

115. Quidquid agit religiosus aut loquitur, ad Dei charitatem debet respicere, aut proximi; ut in omni sua conversatione intentionis suae summam versetur semper in charitate. *Ibid.*, cap. 8.

HUGO CARD.

116. Cauterius milites, Christi sunt, non cives mundi. *Super Jone*, cap. xvii.

117. Debet religiosi esse oliva, per suavitatem conscientiae; ficus, per dulcedinem orationis; vitis, per hilaritatem spiritualis letitiae. *Super lib. Jud.*, cap. ix.

118. Religiosi suis voluptatibus vacantes, habitu quidem religiosi sunt, sed corde luxuriosi. *Super Job*, cap. xxiv.

119. Religiosus cor est Ecclesiae, quia caelstr ut cor, et absconditur. *Super Psalms*, lrv.

120. Religiosus verus transit de vitis ad virtutes, de mundo ad claustrum, de claustrum ad caelum. *Super Isai.*, cap. xvi.

121. Religiosus cervus factus est sine dubio, dum redit ad vomitum, et alia quae abdicaverat, et reliquerat, magis sollicitus quam inde, et quam saecularis aliquis congregando. *Ibid.*, cap. xxxii.

122. Utinam hodie nostri religiosi plectri essent, ita quod nullus posset in eis legere; sed hodie pessime scribuntur laici scriptura operum, quia pessime legunt in vita religiosorum. *Ibid.*, cap. 34, in illud: *Complicabantur sicut liber rolli.*

123. Nilil est per quod magis infestus religiosus diabolus, quam per proprium sensum. *Ibid.*, cap. 36.

124. Multi religiosi erant, quando erant simplices; sed accepto principatu statim contaminantur prius sancti erant, postea perversi. *Ibid.*, cap. 63.

125. Sicut pisces nutriuntur in aquis, sic religiosi debent nutiri in aqua tribulationum. *Ibid.*, cap. 60.

126. Religiosorum conversatio debet esse deorum mundi. *Super Hierem.*, cap. 9.

127. Sicut fons bonae, valde bone sunt, et

ficus mala, valde male sunt; sic religiosi cum mali sunt, pessimi sunt: cum boni sunt, optimi sunt. *Ibid.*, cap. 24.

128. Viri religiosi habent in praesenti quatuor dotes corporum glorificatorum: subtilitatem habent per votum paupertatis, quae abscondunt a se omnem proprietatem, ut possint intrare per angustam portam vitae aeternae; charitatem habent per votum castitatis, habentes vestimenta alba sicut mix; agilitatem habent per votum obedientiae, sequentes Agnum quocumque ierit; impassibilitatem habent per amorem justitiae, quae facit omnes justos impassibiles. *Super I Cor.*, cap. 15.

JOAN. CAS.

129. Non solum seipsos non esse stites, sed etiam omnia quae sunt, credunt Domino consecrata. *Lib. 4 Canon. inst.*, cap. 20.

130. Considera te de paucis et electis effectum, et ne exemplo ac tepore multitudinis refrigeras; sed vive ut pauci, ut cum paucis invenire merearis in regno Dei. *Ibid.*, cap. 38.

131. Tria haec in congregatione necessario tibi sunt custodienda: ut scilicet velut surus ac mutus et caecus incedas. *Lib. 4 de Canon. inst.*, cap. 41.

132. Hic religiosi principalis debet esse conatus, haec immobilis destinatio cordis jugiter affectanda, ut divinis rebus ac Deo mens semper inhaberet: quidquid ab hac diversum est, quamvis magnum aut etiam infimum, aca certe proximum judicandum est. *Collat. 1, Abbat. Moysis*, cap. 8.

JOAN. GERS.

133. Quanto in mundo despectiores et pauperiores fuerunt religiosi, tanto gloriosiores et nobiliores in caelo fulgent. *Epist. pro Confortat. tentati*, part 3.

JOAN.
LITH.

134. Prodest me quorundam audire vesperiam, quise dicunt religiosos, factis autem negant. *Lib. 3 de Viris illust. Ord. S. Benedicti.*

135. Numero et nomine plures sunt religiosi, sed merito pauci. *Super Prolog. Regulae*, cap. 2, text. 1.

136. Malis religiosis saeculum floret, claustrum sordet, chorus ardet, refectorium insipidum est, oratio friget, lectio torpet, meditatio horret, obsequia dura et aspera est, cella carcere, oppidum paradisi, silentium languor, vigiliae torpor, incensus claustrum, sicut vivo sepultura. *Ibid.*

137. Necessarium est, ut qui vitam ducere contendit religiosam, in juvenete fugiat voluptuosam. *Ibid.*, cap. 2, text. 9.

138. Religiosus dici non esse desideras. *Orat. 4 in Conventu abbat. habit.*

S. ISID.
PSELL.

139. Qui religiosam vitam profiteri studet, ac salutis cupiditate flagrat, omnia que in ea dura et laboriosa sunt, quocumque sunt, prompto

animo amplioritur. Lib. 1, epist. 110, ad Cratonem monachum.

140. Religiosa vite certum argumentum non est, nulli in promissa barba ostentatio. Ibid., epist. 239, ad Pelagium monachum.

LACT. FIDEL.

141. Appare nullam illam spem velle homini religiosum esse propositionem, nisi ut libetis iustitiam, et errore miserabili, Deum cognoscet, et Deo servit: nisi hanc temporali vite renuntiat, ac se radicem iustitiae ad cultum vero religiosum instituat. Prose.

142. Hic enim conditione geruntur, ut generaliter nos Deo iusta et debita obsequia preberimus: hinc solum noverimus, hinc sequamur: Lib. 4 de Divin. Inst., cap. 28.

S. LEO I.

143. Parum religiosus dictionatur, qui religiosum non invenitur. Serm. A Quatuoragesima.

LEONIVS SLOSUS.

144. Religiosus qui sibi omnino perfecte mori, et Deum vero insequere amore prosequi non studet, non perfectionem non satisfact. Epist. ad Clementem, Escanitionem.

145. Hec quam nulli hominē se misere fallunt, qui religioso habitu suscepto vota religionis vocant, cum tamen parum aut nihil de perfectione vite cogitant. Prose.

146. Creaturis tenaciter adherent, et in eis delectationem inordinate quaerunt: externas consolationes avidissime appetunt, neque totos ab aque timore foras effundunt.

147. Mente vagi, moribus incompressi, sensibus inestodidi, verbis garruli, ac vani sunt: alique in sua negligentia, sensque vitis ad mortem usque perseverant. O quam acerba poena manent tales post hanc vitam!

148. Tu vero, mi Clemente, vide ut non habitum tantum, sed maxime sancta castissime conversatione sis religiosus. Ibid.

VERNUS BESSENS.

149. Tu qui religiosus habitum protendis, religiosus in habes, loquaris parcius, et modestius moreris. Epist. 119, ad Quendam canonicum.

150. Probos in religione tecum habes in consilio, in obsequio, in contubernio tuos custodes honestatis et castitatis. Ibid., epist. 132, ad Quendam abbatem.

151. Hic est progressus religiosus, ut scilicet primo vir iustus, auditor: post doctor, tamen, si hominis vocaverit, pastor. Ibid., serm. 9, de Paphis.

152. Vir claustralis, vir compeditus. Ibid., serm. 50.

153. Erubescat religiosus deterior esse in claustrum quam fuerit in saeculo. Prose.

154. Erubescat resumere quod evomuit, ut mundum repetere, quem reliquit.

155. Erubescat esse vite nequioris in claustrum,

quam vitam inter sanctos inquit saeculi versaretur. Ibid., super Job, cap. 2.

156. Religiosum te putas, quia religiosus habitum geris: sed sanctitas et lingua viperæ tibi esse non possunt. Ibid., in Insectiva contra dyabolum.

S. PETERUS DAMIANUS.

157. Apud saeculares religiosus quisque veluti pictura est: pictura siquidem si procul astat, indistincte et cuius avilitate prospicitur: si iuxta sit, contemptibilis iudicatur. Opusc. 19, cap. 26.

158. Religiosus non tam quod licet, quam quod necessitas postulat, in propriis utitur assumat. Opusc. 19, cap. 7.

S. PROSPER.

159. Qui conversi ex pristinis moribus nihil adiecerunt, non sunt mente mutati, sed veste: sine actu, sed habitu. Prose.

160. Hi sunt, qui sermone tantum, non opere, saeculo renuntiasse contenti, sacerdotes vivunt, et vita sua inani professione vite melioris abscondunt, ac religiosus imaginibus nomine palliati opinionem virtutis pro virtute suscipiunt. Lib. 2 de Vita contemplata, cap. 4.

SALVIANUS.

161. Humiles sunt religiosi, hoc voluit: patris sunt, pauperie delectantur: sine ambitione, ambitum respiciunt: in honore sunt, honorem edocent: in cunctis humiles gerunt: infirmi sunt, infirmitate gaudent. Lib. 1 de Gubern. Dei.

162. Religiosi cunctis leniores sunt, quia et habent quae volunt: et meliora quam quae habent, omnino habere non possunt. Ibid.

163. Multi religiosi, imo sub specie religionis vitis saecularibus mancipati, scilicet post veterum flagitorum probra et crimina titulo sanctitatis abimet inscriptis, non conversatione alii, sed professione nomine tantum demutaverunt, non vitam: et summum divini cultus habitum magis quam actum existimantes, vestem tantummodo externo, non mentem. Ibid., lib. 5.

164. Religiosi nominis, membra sunt religiosi, vim non habentia. Ibid., lib. 1 ad Eusebium, cathol.

165. Intelligent omnes religiosi non satis se Deo reddere, etiam si universas dederint facultates: quia licet sua omnia dispenserit, scriptos tamen debent. Ibid., lib. 2.

S. REMIGIUS.

166. Tametsi religiosus es duntaxat consilia, quae sibi definite secundum tuas professionis regulam taxata sunt, implere tepetur, tamen etiam ad alia impetenda intendere debet. 2, 2, quaest. 166, art. 2.

167. Religiosi videntur praecipue teneri apostolorum vitam imitari, quia statum perfectionis profitentur. Ibid., quaest. 187, art. 3, argum. 5.

168. Status curam animarum habentium non est perfectior, quam status religiosorum, sed periculosior. De Perfect. vite spirit., cap. 20.

THOMAS A KEMPIS.

169. Vehementer religiosi diabolum affligunt, cum jejuniunt: verberant, cum disciplinam recipiunt: calcant, cum veniam petunt: premunt, cum se humiliant: terrent, cum Jesum invocant: torquent, cum Mariam nominant: fugant, cum cruce se crucifixum adorant: vivunt, cum obediunt: ardent, cum in solitudine manent: ligant, cum silentium servant. Serm. 1 ad Novit., divis. 1.

170. Saeculo quod religiosus carnalis sub vili panno latens, diu se fingere non potest: sed aut in se per teporem deficit, et a fervore arcescit, aut effo recedit, aut recedere cogitat, cum enim marmore manens, solorem de se perverae actionis ostendit. Ibid., divis. 4.

171. Sic est religiosus in claustrum, sicut nobilis miles ab hostibus in castrum undique obsessus: non potest fugere, non potest illis terrorescere, sed vigilare oportet, et in armis semper stare contra inimicorum insidias et sagittas. Ibid., serm. 10, divis. 5.

172. Beatus religiosus desolatus, cui mundus exilium, oculum patriae, cella paradisi est. Prose.

173. Beatus religiosus Deo devotus, saeculo ignotus: cui oppidum carcer, claustrum refrigerium, labor requies, solitudo solatium, luctus gaudium, silentium pacis hospitium.

174. Beatus religiosus, cui sacra lectio cibis, oratio potus, psalmus jubilus, meditatio Christus, speculatio Deus. Ibid., serm. 13, divis. 7.

175. Religiosus in abscondito manens, est quasi lucerna in nocte secure ardens: flammam venti, et non nocentur ei Deo vacanti et oranti. Ibid., serm. 13, divis. 8.

176. Sepe religiosus iracundia motus, ostendit impotentiam suam saeculae, cum fuscil pro culpa sua correptus, aut silentium servare coactus. Ibid., serm. 14, divis. 6.

177. Non es ideo sanctus, et magnus dominus, o religiose, dicendus, quia cappam geris extrinsecus: quod minus facere posses, si esset taliter vestitus. Ibid., serm. 14, divis. 8.

178. Non loci amonitas, nec magnitudo, non vestis pulchra, nec gradus excellentia, perfectum facit religiosum: sed perfecta saeculi abrenuntiatio, et vitiorum quotidiana mortificatio. Ibid., serm. 14, divis. 9.

179. Ille vere religiosus est, qui saeculo sponte renuntiat, et corde ad saeculum non regredit. Ibid., serm. 14, divis. 10.

180. Locus in quo religiosus stat, sanctus est: et ideo religiosorum est, vacare, silere, orare, et precari Deum illi velle scire. Serm. 3 ad Paphis, divis. 6.

181. Habitatus et celsura modicum conferunt, sed mutatio morum, et integra mortificatio pas-

sumum: verum faciunt religiosum. Lib. 1, de Inst. Cler., cap. 17, sect. 2.

182. Vita non religiosi omnibus virtutibus pallere debet, ut sit tibi interius, qualis videtur hominibus exterius: et multo plus debet esse intus, quam quod cernitur foris. Ibid., cap. 19.

183. O saeculi status religiosi famulatus, qui hominibus angelis reddat aequalem, Deo placabilem, demonibus terribilem; et cunctis fidelibus commendabilem. Ibid., lib. 3, cap. 10.

184. Status religiosorum insignis et sanctus est, si bene servetur: si quisque sic vivat, ut regula docet, et habitus demonstrat. In Dialogo novit., cap. 3.

185. Quia religiosus es, idcirco aliorum sanctitatis status obligaris. In Exercit. spirit., cap. 5.

SERVENTIS PATRONUM.

186. Cura ut vir sis, et cogis quem in locum sis progressus, et vide quid jam tibi sit necesse fieri. Orat. 3 pro Castina.

COCERO.

187. Civitates custodes sunt religiosi. Slaygia 4, lib. 2, de Republ.

ELATO.

188. Id agamus, ut meliorem vitam sequamur, quam vulgus: suspiciant omnes vitam nostram, sed et agnoscant. Epist. 5.

SENECA.

189. I qua coepisti, et in isto te vite habitu compone placide, non mollior. Epist. 82.

190. Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit. Epist. 107.

191. Mors religiosi facit vitam beatam. Sent. 317. Vnde etiam sit. Discipulus, sent. 21, 54; Ecclesiasticus, sent. 73; Firmianus, sent. 17; Crastinus, sent. 13; Habere, sent. 63; Hieronimus, sent. 115; Hippocritus, sent. 45, 16, 107; Iovinellus, sent. 21; Lactantius, sent. 3; Locus Dei, sent. 100; Marcellinus, sent. 140, 162, 228; Monachus, per titulum Mariani, sent. 26; Musculus, sent. 39; Palladius, sent. 5; Perfectus, sent. 67, 69, 80; Priscillianus, sent. 21; Propertius, sent. 3; Rabere rationem, sent. 22; Renuntians ad, sent. 8; Resipiscit, sent. 32; Rebrogatus, sent. 23; Scholasticus, sent. 9; Sobolius, sent. 27, 46, 51; Singularis, sent. 4; Superbia, sent. 129; Superstitiosus, sent. 31; Vaniloquus, sent. 18; Voluntas propria, sent. 101.

SIXTUS PELLICANO.

SERVENTIS PATRONUM.

1. Relinquamus umbram, qui volam quaremus: deseramus famulum, qui lumen sequitur. De Paphis, cap. 5.

S. AMBROSIO.

2. Si vis nil regni habere terreno, relinque omnia, et sequere Christum. Lib. 9, super Lucam, cap. 14, in illud: Cuius habet imaginem?

S. ANTONIO DE PADUA.

3. Quid est a mundo exire, et ad Christum ire, nisi vicia relinquere, et animam vinculo amoris

Deo religaro? *Serm. Dom. 5, post Pascha, super illud: Quia a Deo existit.*

s. JERON.

4. Multi sancti omni modo carentes ipsas, venit matres deliciarum, divitias percipiendo pauperibus abiecerunt, et tali modo in celestibus thesauris vitium considerant. *Epist. 121, ad Probam, cap. 3.*

5. Omnia contemnit, qui non solum quantum habuit, sed etiam quantum potuit habere, contemnit. *Prose.*

6. Utilius autem terrena opulentia tenetur humiliter, quam superbe relinquatur. *Epist. 34, ad Paulinum.*

7. Fortitudinis est ab omni mortifera suavitate rerum transuentium sese extrahere: et inde se avertere, convertere ad dilectionem eternam. *Lib. 2 de Doctrina christiana, cap. 7.*

8. Bonum est facultates cum dispensatione pauperibus erogare, melius est, pro intentione sequendi Dominum insimul donare, et absolutum sollicitudine cum Christo egere. *De Ecclesiasticis dignitatibus, cap. 71.*

9. Non relinquatur sine dolore, quod cum delectatione retinetur. *De Serm. Dom. in monte, lib. 4.*

10. Non superbiat, qui multa dimisit: Petrus ut sequeretur Dominum, novimus quod piscator erat, quid potuit dimittere? non solum dimisit quidquid habebat, sed etiam quidquid habere cupiebat. *Super Psalm. ciii, conc. 3, vers. 18.*

11. Patrimonium tui, quo es ligatus, compedem in hac vita resolve, ut libere ad celum possis accedere: abijce abs te divitarum onera, abijce vincula voluntaria, abijce anxietates et terribilia, que te pluribus in amnis inquietant. *De Verbo Dom., serm. 25.*

12. Si migrandum est de hoc mundo, non amandus est mundus: non vis relinquere mundum, relinquat te mundus, et sequeris mundum. *Serm. 1 Domin. 23, post Trinitatem.*

13. Tollite divitias, ut facilius tollatis superbiam: tollite divitias, et infernus non erit. *Serm. ad Fratres in eremo.*

14. Major virtus est vitia dimittere, quam res: nihil enim prodest terrenas substantias dimittere, si vitia non dimittimus. *Prose.*

15. Multi divitias derelinquunt, vitia autem non derelinquunt. *Ibid., serm. 45.*

16. Istae sunt viae peccatoribus durae super omnia dura, amarae super omnia amara, odiosae ut mors, relinquere que mundi sunt. *Prose.*

17. O quam durum! o quam mortale! o quam amarum videtur, relinquere que mundi sunt: verumtamen quanto duriora, tanto utiliora erunt. *Ibid., serm. 55.*

18. Totum mundum dimitti, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimitti. *Epist. 89, quest. 4.*

19. Mundus ut obtineatur, relinquatur. *Epist. 32, quest. 4.*

20. Quid in hoc mundo agimus, fratres, aut quid facimus de hoc mundo? Si salvari contendimus ab illo nequam, quid adhuc de hoc mundo decernimus? Si exire volumus, quid compedes nostros nobiscum trahere laboramus? *Prose.*

21. Ponamus aureos esse, sed multo melius est sine his liberari, quam eorum occasione teneri: non sectamur profum, sed impedimentum consideramus. *Serm. De eo quod scriptum est: Beatus homo, etc.*

22. Philosophi omnia sua reliquisse leguntur, ut expediti mundialibus curis, studio vanitatis possent vacare liberius: et polebant censu abundare terreno, ut abundarent magis in sensu suo. *Serm. 1 Omnium sanctorum.*

23. Laudatur Job, quod sua patienter amisit, et non laudabitur ille, qui et libenter dimisit, et liberaliter distribuit. *Epist. 23, ad Antonem Trevesensem episc.*

24. Si sapias, si habes cor, si tecum est lumen oculorum tuorum, desine jam ea sequi, que et assenti miserum est. *Epist. 103, ad Quendam abbatem.*

25. Est inopium est contemere matrem, tamen propter Christum piissimum est. *Epist. 104, ad Galterum.*

26. Ecce nos reliquimus omnia, etc. Hae sunt verba que contemptum mundi in universo mundo, et voluntariam persuasere hominibus paupertatem. *Prose.*

27. Hae sunt, que monachis claustra replent, deserta anachoretis. Hae sunt verba, que Aegyptum spoliant, et omnia quaeque ejus optima vasa diripiunt.

28. Hic, inquam, sermo vivus et efficax est, convertens animas felici emulatione sanctitatis, et veritatis promissione fidelis. *In Declamant.*

29. Praecipua causa fugiendarum divitarum hae est, quod aut vix, aut nunquam sine amore valeant possideri. *Ibid.*

30. Age, qui relinquere universa disponis, de quoque inter relinquenda numerare memento. *Ibid.*

31. Terrenas deserere sortes, et necdum oblinere coelestem, afflictio intolerabilis est, et insolubilis dolor. *Ibid.*

32. Relinquere temporalia magis expedit, quam relinquere. *Ibid.*

33. Utinam quod mundum relinquimus, voluntatis sit, non necessitatis. *De Ordine vitae.*

34. Citius et levius relinquatur facultas, quam cupiditas amittatur. *Serm. de Verbo Sapient.*

35. Multum relinquas, si voluntatem habendi dimittis: multum dimittis, si desiderium habendi postponis. *Serm. 8 ad Sororem.*

s. DOMIN.

36. Non sufficit quod relinquatur possessio, nisi etiam relinquatur et affectus carnalis. *Super Luc., cap. xvii, in illud: Propter regnum Dei.*

37. Licet non tententur omnes relinquere omnia quantum ad effectum, nisi qui voto paupertatis sunt adstricti: tamen tententur omnes relinquere omnia, quantum ad affectum. *Serm. 4, Dom. 4, post Pent.* super illud: Relictis omnibus, secuti sunt eum.

38. Anaxagoras philosophus cum ad studium vadens, sua omnia reliquisset, cumque post multa tempora patriam repetisset, et omnes possessiones suas deserat et incultas cornere, ad circumstantes: Non salvus esse potuissem, nisi iste perissem. *Serm. 2 de SS. Philippo et Jacobo.*

39. Quis hodie est, qui non dico seipsum, sed sua pro Christo relinquat? magis homines obediunt auro, quam Christo. *Serm. 4 de SS. Apostolis.*

s. GERARDUS

40. Nihil prodest homo relinquendo quod extra se habet, qui vitia intra se retinet. *Homil. 29.*

s. JERON.

41. Voluptates et delicias, tanquam caducum et brevem florem, relinque vento et igni. *In Ora adhortat.*

s. CYRILLUS

42. Parva sunt que relinquas, maxima vero que dantur a Domino: relinque presentia, et crede futura. *Cateches. 1.*

s. DIACON.

43. Omnibus modis est utilis a mundo recessus, De perfer. vite spirit., cap. 18.

s. MONYTES

44. Domum paternam et vestes saeculares relinquere, et nomen sumere monachi, parva prodest, si mens misera ea que in mundo habentur desideret: et que reliquerat, affectibus repetat. *De Morificat. evanica, art. 12.*

s. GREGOR.

45. Relictio mundi est, etiam semetipsum et propriam voluntatem propter Deum omnino relinquere, et nihil sui relinquere sibi. *De Profectu spirit., art. 44.*

s. EPIDEM.

46. Turpe est eos, qui maxima sibi subiecerunt, a vilioribus vinis. Super illud: *Attende vin.* cap. 2.

s. RICHARDUS

47. Non satis prodest, quod a nobis quiescentium facultates excludimus, quando in nobis recedunt cupiditates. *Prose.*

s. RICHARDUS

48. Interdum de rebus parvissimis excitatur et pro vilium rerum appetitu, vilissimas contentiones movemus.

49. Quare hoc? quia hoc reliquimus in rebus exteriori bonis, sed in cordibus mala interiora retinemus.

50. Et inter haec quomodo exultat adversarius

noster, quando nos videt ad hoc maxima contempnisse, ut in minimis vivemus?

51. Ideo ea que foris erant abiecit nihil prodest, nisi etiam ea que ipsas animas visceribus adheserunt, radicibus evellantur.

52. Nihil prodest homo relinquendo quod extra se habet, qui vitia intra se tenet. *Homil. 5 ad Monachos.*

53. Ille omnia relinquit, qui propria renuntiat voluntati. In suis *Opus.*, serm. 5.

54. Quisquis stimulo divini amoris excitatus, hic possessa reliquerit, in iudicio proculdubio culmen iudicariæ potestatis obtinebit. *Lib. 40 Moral., cap. 17, num. 30.*

55. Rectum est, ut cum Deo de populis in iudicio iudicent, qui ad verba Dei presentis saeculum perfecte derelinquunt. *Ibid., lib. 41, cap. 43.*

56. Quid in hoc mundo stultus quam sua deserere? et quid in aeternitate nobilius, quam cum Deo iudices venire? *Ibid., lib. 26, cap. 16,* super illud *Job xxx: Filiis stultorum, etc.*

57. Quisquis ideo terrena deserit, ut hae possidere in hoc mundo multipliciter possit, nullatenus deserit: quia qui tereno studio terrena relinquit, non relinquit, sed appellat. *Homil. 18 super Ezech.*

58. Multa reliquit, qui sibi nihil retinuit, multum reliquit, qui quantumlibet parum, totum deseruit. *Prose.*

59. Multis, fratres, relinquitis, si desideris terrenis renuntiat: exteriora etenim nostra Domino quamlibet parva sufficiunt: cor, et non substantiam pensat. *Homil. 5 super Ewang.*

60. Vita celestis capidus cuncta terrena facile derelinquit. *Homil. 14 super Ewang.*

61. Laboriosum fortasse non est homini relinquere sua, sed valde laboriosum est relinquere semetipsum: minus est abnegare quod habet, valde autem multum est abnegare quod est. *Thil., Homil. 32.*

62. Egeni rebus et pauperes sunt, qui propter Evangelium, ea que in saeculo habere poterant cuncta reliquerunt. *Lib. 2 in 1 Reg., cap. 1,* super illud: *Suscipians de pubere egyptum.*

63. Non sufficit nostra relinquere, nisi relinquamus et nos: tunc nosmetipsos, relinquimus, tunc nosipsos abnegamus, cum vilissimum quod per vebustatem firmamus, et ad hoc nitimur, quo per novitatem vocamur. *Homil. 32 super Ewang.*

64. Eripe animam tuam e mundo, fuge Solomoni, fuge incendium: perge, nec retrospicias, ne forte in salis statum oblitereris, in montibus silberis. *Orat. 3 de Sanctis Isaac.*

65. Multum reliquerunt, qui voluntatem habendi abnegaverunt: tantum enim a serpentibus re-

s. FRANCIS.

s. GREGOR.

s. MARCUS.

s. GREGOR.

s. NAZ.

s. RAYMO.

linquitur, quantum a non sequentibus concupisci potest. *Serm. de S. Andrea.*

S. HIERON. 66. Quid facis in paterna domo, delicato miles? ubi vallum? ubi fossa? ubi hyems acta sub pellibus? Ego de celo tui canit. *Prose.*

67. Tu de cubiculo ad osium, tu de umbra egredieris ad solam: corpus vestitum tunica, lotum, quis non fert: caput operum linte, palam focatus: mollem ovis manum, duras exasperat capulas.

68. Licet parvulus ex collo pendat nepos, licet spatio ombe, et scissa vestibus, ubera quibus nutritur, mater ostendat, licet in limbo poter faciat, per calcatum perge patrem, et sicis oculis ad vexillum crucis evols: solum pietatis genus est, in hac re esse crudelium. *Epist. 1 ad Heliodor.*

69. Facile seculi rumpit vincula amor Dei, et gehenna timor. *Ibid.*

70. Apostolici fastigii est, paupertatis virtutis, vendere omnia, et pauperibus distribuere: et sic levem stipe expeditum cum Christo ad caelestia sublevaris. *Prose.*

71. Nobis, immo tibi diligens credita est dispensatio, quaque in hoc omni aetate, omnique persona libertas arbitri relicta sit: Si vis, inquit, esse perfectus. Non cogo, non impeto, sed proprio palmas, ostendo premia: tuum est eligere, si volueris in agone atque certamine carere.

72. Et consideremus, quam sapienter sapientia sit locuta: *Vende que habes.* Cui ista praecipitur? nempe illi cui dictum est, Si vis esse perfectus. Non partem honorum tantum vende, sed omnia. Cumque venderis, quid sequitur? *Et de paupertate.* Non divitibus, non propinquit, non ad luxuriam, sed ad necessitatem, sive ille sacerdos sit, sive cognatus et affinis, nihil in illo aliud consideres, quam pauperitatem. Laudant in esurientium viscera, non ructantium opulentia convivia. *Ep. 8, ad Demetrium.*

73. Melius est sponte dimittere quod aliquando perituro est, quam id amittere pro quo omnia dimittenda sunt. *Ep. 14, ad Geronimum.*

74. Crates ille Thebanus, homo quondam ditissimus, cum ad philosophandum Athenas pergeret, magnum auri pondus abiecit: nec pitavit se simul posse et virtutes et divitias possidere. *Epist. 43, ad Paulinum.*

75. Plus acceptum, quam dedimus: parva di miseramus, et grandia possidemus. *Epist. 26, ad Panemach.*

76. Non est satis perfectio et consummatio viro, opes contemnere, pecuniam dissipare et proficere, quod in momento et perdit et inveniri potest. *Prose.*

77. Fecit hoc Crates Thebanus, fecit Anthisthe-

nes, fecerunt plurimi, quos viliosissimos fuisse legimus: plus debet discipulus Christi praestare, quam mundi philosophus. *Ibid.*

78. Christus sanctificatio est, sine qua nemo videlicet faciem Dei: Christus redemptio, idem Redemptor et pretium: Christus omnia, ut qui omnia propter Christum dimiserit, unum inveniat pro omnibus. *Ibid.*

79. Aurum deponere, incipientium est, non perfectorum: fecit hoc Crates Thebanus, fecit et Anthisthenes. *Ep. 28, ad Lucian.*

80. Plus est animum deposuisse, quam cultum: difficilius carentis arrogantia, quam auro et gemmis: haec enim abiecit, interdum gloriosius tumens serbibus, et venditorem paupertatem populari auro offerimus. *Epist. 30, ad Oceanum.*

81. Multi philosophi, e quibus unus, ut caelestes aulem, multarum possessionum pretium proci in pelagus: Abite, dicens, in profundum, male cupiditates, ego vos mergam, ne ipse mergar a vobis. *Epist. 34, ad Julian.*

82. Projice sarcinam seculi, ne queras divitias: nudus et levis ad colum evols, ne alas virtutum auti depriment pondera. *Epist. 35, ad Eusebium.*

83. Certe Christus pro animi voluntate omnia in acceptum refert: nemo apostolus pauperior fuit, et nemo tantum pro Domino dereliquit. *Ibid.*

84. Festina quiesce te, et haerentis in salo naviculae funem magis praecide, quam solve. *Epist. 1, ad Paulin.*

85. Si habes in potestate rem tuam, vende: si non habes, proies: tollenti tunicum, et pallium relinquendum est. *Ibid.*

86. Apostoli navem tantum et ratia reliquerunt: vicium duo ara misit in gazophylacium, et praefertur Croci divitiis. *Ibid.*

87. Omnia qui reliquerit bonam, aut fratres, etc. O quanta beatitudo, pro parvis magna recipere, aeterna pro brevibus, pro maritibus semper rivantis, et habere Deum debitorum! *Epist. 28, ad Heliodor.*, quest. 4.

88. Facilius sacculus contemnitur, quam volubilis: multi divitias reliquerunt, Dominum non sequuntur. *Lib. 3 super Math.*, cap. xix, can. 2, num. 195, super illud: Si vis perfectus esse.

89. Grandis fiducia! Petrus piscator erat, dives non fuerat, cibos manu et arte querebat: et tamen loquitur confidenter: Relinquitur omnia: et quia non sufficit tantum relinquere, juncti quod perfectus est: Et sensit sumus is, quod proprio apostolorum est atque credendum. *Ibid.*, cap. xix, can. 14, num. 199, super illud: Ecce nos reliquimus omnia.

90. Duo sunt, quae relinqui oportet propter

VICIOSE. Deum, facultatem scilicet possidendi, et voluntatem habendi. *Prose.*

91. Non sufficit exteriorem relinquere substantiam, nisi interior abscindatur concupiscentia. *Super Regulam B. August.*, cap. 1 in illud *Luc. ix: Qui renuntiat omnibus.*

92. Vere per excessum viam graditor, qui calcatis torrentis, mente et desiderio ad caelestia sublevaris. *Ibid.*, cap. 8.

HEGO CADRO. 93. Si relinquis amicos carnales, multiplicat Deus amicos spirituales. *Super Gen.*, cap. xii.

94. Facile est ingredi Hiericho, difficile egredi: quid enim difficilem, quam de divitiis et deliciis et honoribus ad paupertatem, asperitatem, vilissimam transire? *Prose.*

95. Nihil difficilem est amatoribus hujus mundi, qui quasi pieces capti sunt in rete diaboli: retis quidem anterior latum et patens, sed post strictum et angustum. *Super *Jane.**, cap. vi.

96. Quanto quis magis vult mundum fingere et ad Deum accedere, tanto acrius et subtilius insurgit diabolus contra eum: quod divinis dispensatione permittitur, ut dum ala vitia auferat, et afflis redactur, non extollatur in superbia de victoria vitorum. *Super *Ecclesiastic.**, cap. ii.

97. Qui omnia pro Domino reliquerunt, isti sunt beati: quia eis ad votum succedit quod amant, id est, paupertas: ipsam habent quantum volunt, et quantum volunt secure et pacifice possidentes. *Super *Math.**, cap. v.

98. Debetis despiciere mundum, propter sui vanitatem: carnem, propter sui villitatem: diabolum propter sui malignitatem. *Super *Psalm.**, cxvii.

JOAN. CAS. 99. Si paupertate preventus, nihil quod dimittis habuisti, nullo minus acquirere debes, quod antea non possedisti. *Lib. 7 *Cypri.**, int., cap. 27.

100. Nemo est, qui non habeat quod dimittat: universis renuntiat facultatibus mundi, quisquis affectum possidendi eis radice amputavit. *Ibid.*

101. Nonnullis mundi hujus maximas facultates, et non solum multa auri atque argenti talenta, verum etiam praefertur magnificentiam contententibus: post haec vidimus pro scapello, pro graphio, pro acu, pro calamo commoveri. *Prose.*

102. Qui si contemplationem cordis mundi firmam tenent, nunquam utique pro parvis rebus admittent, quod ne pro magnis ac pretiosis incurrent opibus, easdem penitus obistere maluerunt.

103. Cumque omnes divitias suas pro Christi amore disperserit, pristinum funem cordis affectum in rebus nihilis retinentes, et pro ipsis nunquam subito irascentes, veluti qui non habent apostolicam charitatem, ex omnibus infructuosi

sterilesque redduntur. *Collat. 1, Abbas, Moyses*, cap. 6.

104. Illud ridiculum est quod nonnullis res familiares, et opes plurimas ac multum saeculi relinquunt, tanto certius studio in his, quae quamvis parva villaque sint, esse devotus, ut horum cura praeliarum quantum facultatum superet passionem. *Prose.*

105. Quibus profecto non magni proderit majores opes ac substantias contempisse, quia affectus earum ob quos ille contemenda sunt, in res parvas, atque exiguas transtulerunt.

106. Nam vitium avaritiae et cupiditatis, quod erga species pretiosas exerceere non possunt, circa viliores materias relinunt, non abscedisse, sed commutasse se probant praeterea passionem.

107. Quid differt, utrum quis perturbationem cupiditatis erga opes amplas, atque magnificas, an erga viliores exerceat species? nisi quod in eo respicientibus iudicandum est, quod qui maxima spreverit, nihilis oblitur.

108. Ideoque perfectionem cordis abbreviatio ista non obtinet, quia cum censum habeat pauperis, non abiecit divitiarum voluntatem. *Collat. 1, Abbas, Danielis*, cap. 21.

109. Ut dignis coelestibus officiis bonis, deinde presentia: si mundanas despicias, toto tibi mundo pretiosior. *Homil. 4 super *Math.**, *Operis perfecti.*

110. Tria sunt generaliter omnia, quae relinquere debet omnis qui venit ad Christum: actus carnales, substantiam mundanorum, parentes carnales. *Homil. 7 super *Math.**, *Oper. imperf.*

111. Philosophi, qui inter homines sublimiores fuerunt, contemptis divitiis ad paupertatem venerunt, quasi ad securum praesidium, et mortis non obnoxium. *Homil. 43 super *Acta Apost.**

112. Omnia dare pauperibus, consilium saecularibus est, praecipium religiosis. *Super *Prolog. Regulae S. Benedicti.**, cap. 1.

113. Quanto inhabitatio mundi diuturnior, tanto et fuga difficilior. *Epist. 40, ad Nicol.*, *presbit. Mornicens.*

114. Difficile transitoria relinquuntur bona, si non praebentur aeterna. *De castro conubio*, cap. 24.

115. Ascensionis initium est ut relinquis tuum, quo quietus tecum habites. *Serm. de S. Bartheleom.*

116. Escendum nobis est de Aegypto, relinquendus est mundus, si volumus Domino servire. *Homil. 3 in cap. vii *Exod.**

117. Relinquas saeculum, antequam a saeculo relinquaris: egredere de terra dissimilitudinis, de medio praevae ac perversae nationis. *Prose.*

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. YLII.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

ORIGENES.

PETR. DE RES.

118. Egredere de tenebris ad lucem, de miseria ad jousalidatem, de labore ad requiem, de exilio in patria, de morte ad vitam. Epist. 14, ad Quemdam clericum.

119. Nobilis et magnanimi cordis est, tanti emolumenti dignitatem relinquere: ad cuius acquisitionem plurimos anxia sollicitate ambitio. Ibid., epist. 93, ad Guillelmum abbatem.

P. PETRUS BARRIANUS.

120. Felix tale commercium, ubi datur istum, tollitur aurum, pro tenebris lucem, pro terrenis honoribus celestis glorie comparamus dignitatem. Lib. 7, epist. 7, ad Agnetem Imperatricem.

121. Non reliquit omnia, qui relinquit seipsum: imo vero nihil prodest, sine seipso cetera relinquere. Serm. 9, de S. Renato.

122. Salubris fuerat, habita quieto animo possidero, quam obiecta non sine quadam sollicitudine anxietate requirere.

S. PROSPER.

123. Ipsi quodammodo sua relinquunt, qui quando peccatis contenti rebus, nihil eorum quae labori vel ordini suo debent arbitrantur, accipiunt. Lib. 2 de Vita consolat., cap. 42.

SALVIANUS.

124. Egredientes e mundo isto, velimus, nolimus, hic cuncta relinquimus. Lib. 1 ad Eccles. cathol.

125. Multi sunt, qui licet religionem professi sint, tanta divitias non relinquunt. Ibid., lib. 2.

126. Si quilibet res sua saeculo deditis, atque ipsi saeculo derelinquit, frustra sibi nomen religionis inscripsit: et enim videtur semper vixisse, cui moritur. Ibid.

127. Si vis tibi esse consultum, si vis aeternum habere vitam, relinquere claudis, relinquere caecis, relinquere languentibus. Ibid., lib. 4.

IN VITAE PATR.

128. Aut fugiens fuge homines; aut irridentis iride mundum. Lib. 5, libell. 8, num. 24.

129. Praeclara et dulcissima Dei munera habemus proposita, fratres, pro seculari relicta modesta voluptate. Lib. 40, cap. 152.

SENTENTIA PAGANORUM.

CATO POET.

130. Quae docuitur tenes, quamvis sint chara, relinquere. Lib. 1 Distichor., metr. 14.

CICERO.

131. Relinquenda sunt omnes voluptates, relinquenda studia delectationis, lues, iocus, convivium, sermo etiam omnium familiarum deserendus. Orat. 34, pro Cato, num. 46.

SENECA.

132. Alteras inter cupiditatem nostram et potentiam vices sunt: peritura relinquimus, relicta repetimus. De beata vita, cap. 28.

133. Delectat ex alto relicta respicere. De Consolat. ad Marcianum, cap. 25.

134. Qui deponere vult desideria rerum omnium, quarum cupiditate flagravat, et oculos et aures ab his quae reliquit, avertat. Eoist. 69.

135. Relinque divitias, aut periculum possessionum, sed omnes: relinque corporis alique animi voluptates, mollitiam enim et exercent. Proec.

136. Relinque ambitum, tumida res est, vana, ventosa, nullum habet terminum: tam sollicita est, ne quem ante se videat, quam ne se post animum: laborat invidia, et quidem duplici. Epist. 84.

137. Spernenda opes, auctoramenta sunt servitutum: aurum et argentum et quicquid aliud felices domos onerat, relinquatur. Epist. 104.

138. In insuperabili loco stat animus, qui extera deseruit, et arce se sua vindicat, infra illum omnia seipsum cadit. Epist. 82.

139. Magna pars auitatis est, horrores insipientiae reliquisse, et ex isto coetu invicem noxia permanentes procul abegisse. Epist. 64.

140. Dum optima quaeque adhaerere praedia, tunc purificatus pete quod vis a Deo. Sent. 78.

141. Relinquens quae possides, sequere verbum Dei: liber enim eris ab omnibus, cum Deo servieris. Ibid., sent. 255.

142. Ardium est consueta ac praesentia relinquendum, ad superiora se polioraque convertere. De Potestate et sapientia Dei, cui titulus, Pinedar, cap. 4.

Vide etiam tit. Curia, sent. 1: Differentia, sent. 35; Egredi, sent. 30, 57, 58; Evagatio, sent. 16; Fuga, sent. 23, 24, 30; Factum in genere, sent. 133; Monachus, sent. 82; Monasterium, sent. 31, 32; Monialis, sent. 67, 68; Mundus, sent. 99, 112, 129, 135; Parentes, sent. 87, 108; Paupertas solitaria, sent. 85, 103; Penitentia, sent. 102; Reliquos, sent. 102; Sequi Christum, sent. 129; Solitudo, sent. 50; Via, sent. 85; Voluntas propria, sent. 114.

REMEDIIUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non potest ei adhiberi remedium, cuius est vulnus occultum. Habetur apud Bedam, in suis Sententiis, cap. 8.

2. Pestilentia cavenda est, quo de remediis crescit morbus, conficit de medicina languorem. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.

3. Timeat futurum supplicium, qui praesens iudicis contempnit remedium. Homil. 46 ex Iulii Homil.

4. Quia non desunt quotidiana peccata, non desunt etiam quotidiana remedia. Serm. 1 de S. Laurent.

5. Convertamur nos ad meliora, dum in nostra sunt potestate remedia. Homil. 46, ex Iulii Homil.

6. Si agnoscis remedium, agnosce morbum: si

negas morbum, nega remedium. Lib. 3 contra Julianum, cap. 15.

7. Coudentia divina opulationis contempnit infirma remedia, ut gloriosiora possit exercere certamina. Ibid., cap. 21.

8. Mali remedium cape. Orat. 29.

9. Omnia laboris remedia, alterius laboris initium est. Serm. de Primordiis.

10. Adversa carnis, remedia sunt animi. Serm. 43 ad Soroem.

11. Diligit brutum suum remedium, quo fugit sibi nocivum: et tu, homo, contempnis (cognoscens tua mala, et ea effugere non curans) quaerere remedia? Serm. 1 de Sanctis Apostolis.

12. Vix de foris aliquid potest esse remedium, quando intus est vulnus inclusum. Homil. 4.

13. Qui remedium animas suas, quando potuit, noluit quaerere: postea etiamsi velit, dubium est utrum mereatur accipere. Ibid., num. 13.

14. Anima peccatrix dum adhuc in fragili suo corpore continetur, remedia sibi aeterna providet. Ibid., homil. 15.

15. In remedium salutis suae semper tardus est, qui vite suae incertus est. Ibid., homil. 17.

16. Saluberrima medicina, ut morbus contrario remedi numero curetur. Super Psal. cvj, vers. 12.

17. Vicinum remedium, salubre praesidium. Homil. 2 de Symbolo.

18. Novis superveniens tibus casus, novis est remediis succurrendum. In Decretis Gratiani, in Prologo.

19. Remediis nocentibus cura periclitur: ut minoris pretio redempta sanitas, clarior habeatur et grata. Epist. 6, ad Amicum.

20. Amor non accipit de impossibilitate solatium, neque ex difficultate remedium. Epist. 10, ad Paulam et Eustoch. de Assumpt. B. M.

21. Nihil alicui sanitatem impedit, quam remedium crebra mutatio. Super Hierem., cap. xxxvii.

22. Nulli dubium est, illum posse rectissime de remediis malorum valitudinem disputare, qui eorum prius causas atque origines agrotantium conscientia attestante comprehenderit. Collat. 19, Abbat. Joannis, cap. 43.

23. De morborum sanorum curatione sollicitis remedium salutare deesse non poterit: idcirco eodem modo, quo uniuscuiusque viti deprehenduntur indicia, etiam remedia sunt quaranda. Ibid., cap. 14.

24. Innata vitia nullis cedunt remediis. Homil. 22 ex Divers. in Math.

25. Remedium amoris est gehennae memoria, Tom. IV.

S. HARTLUS SERED. S. BERNARD.

E. DOSYV.

S. C. FABRIUS ARELAT.

SICUTUS PHILOSOPH.

TREMOG.

CASSIOPH.

S. EUSEBIUS EMBLICH.

GLOSS. DIC.

S. HILION.

S. AMBROS.

S. ANTONI.

S. AUGUST.

S. JOANNES CHRYSOST.

Dei timor, regni eulorum remedium. Homil. 7 super II Cor.

26. Magna vulnera magnis remediis indigent. S. VEDROG. Super Psal. 1, vers. 1.

SENTENTIA PAGANORUM.

27. Ad extremos morbos, extrema exquisita comparata remedia optima. Commentar. 4, aphorism. 6.

28. Ferox et adversus omne remedium, contumax est. De Cowoi, ad Helvion, cap. 16.

29. Nihil aeque sanitatem impedit, quam remedium crebra mutatio. Epist. 2.

30. Remedia non praesunt, nisi immorentur. Epist. 40.

31. Ubi usitata remedia non procedunt, loca contraria. In suis Proecor., in fine positus, littera 5.

REMISSIO ANIMI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Caveamus ne dum relaxare animum volumus, solvamus omnem harmoniam, quasi concentum quandam bonorum operum. Lib. 4 Offic., cap. 20.

2. Sicut fatigatio corporalis solvitur per corporis quietem, ita etiam oportet quod fatigatio animalis solvatur per quietem animi: quies enim animi, est delectatio seu remissio. Part. 4, tit. 4, cap. 16, § 3.

3. Volo tandem tibi pareas: nam sapientem remittere interdum aciem rebus agendis decet intentam. Lib. 2 Aetice, cap. 14.

4. Non semper in actu sis, sed interdum animo tuo requiem dato, et ipsa requies sit plena sapientia, studii et bonis cogitationibus. De discip. scholar. Hab. apud Bedam, in Axiomat. philo., verbo Non semper.

5. Sicut aquila retrahit alas, ut melius extendat: sic interdum remittenda est disciplina, ut postea convalescat. Tit. 4 Diat., cap. 1.

6. Amputanda est remissio, ubi nulla decet, vel utilitatis est intentio. In Speculo discip., part. 4, cap. 80.

7. Noli presumere quod semper spiritalibus absque interpellatione corporum possis intendere. Proec.

8. Nonnullis contemplationi deditis noceret minus in corpore et anima, si se quandoque in remissione excederent, quam nimium abstinendo.

9. Esset, impatiens, talibus melius, si interdum cum aliquo homo frater, solatii causa conferret de occurrentibus, quam nimis stricto tinnu silentii observationibus: alternis enim ut est delectabile, sed identitas mater est fastidii. De Perfect. charit., art. 47.

HYFFOCR.

SENECA.

S. AMBROS.

S. ANTONI.

S. AUGUST.

BOETIUS.

S. BONAV.

DIONYSIUS CARSIUS.

40. Delicium et remissiones animi, optimo vivendi instituto contrariae sunt. *De Civita. spirit.*, cap. 39.

11. Nostri debet esse moderatioris, tantum laxata habenas licentiae, quantum necessitas, de principibus feraciter in fluxum. *Tract. de Mochala.*

12. Ex studio arcus distenditur, ut in suo tempore cum utilitate tendatur; qui si otiosa relaxatione non accipit, feriendi virtutem ipso non tensionis perdit. *Lib. 28 Moral.*, cap. 6.

13. Virtus cum indiscrete tenetur, amittitur; cumque discrete intermittitur, plus tenetur. *Ibid.*

14. Aliquando in exercitatione virtus, cum per discretionem praetermittitur, reservatur: ut tanto postea vitia valenter feriat, quanto a percussione interim profundius cessat. *Ibid.*

15. Curae honestae dissolvendo sunt remissionibus: nam nec arcus sufficere potest, ut assidue tendatur, sed indiget ut primum quandoque laxetur, si rursus usui esse debet, et nequam tantum fatidus sagittario in tempore necessitatis. *Orat.* 25.

16. Modesta oblectatione te recrea, temperanter animam relaxa. *Orat.* 29, *de Pauper. moranda.*

17. Arcum frangit intetisio, animam vero remissio. *Super Prov.*, cap. x.

18. Verba recreationis utilis sunt corpori, si fructu suo, ut in meditato corpore presunt animae. *Super Math.*, cap. vii.

19. Honestae recreatione etiam religiosus utilis ac salubris est, et tam corpori quam spiritui gratissima. *Collat.* 24, *Abbat. Abraham.*, cap. 20.

20. Remissio necessitatem relaxandi corpusculi cum fructu indiget, majora nobis conferens hura cum jucundissimo corporis laxamento, quam illa sint, quae per abstinentiam fatigationem faciunt acquirenda. *Ibid.*

21. Arcum non oportet semper tensum circumferre, non jugi curvatura rigoris fortitudo laxata moleseat, atque deperat: et cum oportuerit ut fortis spicula dirigantur, rigore per nimietatem continue tensionis amisso violentior ictus non possit emitti. *Prose.*

22. Animus nisi remissione quadam rigorem intensionis suae interdum relevet ac relaxet, irremisso rigore lentescens virtuti spiritus, cum necessitas possit, obsecundare non poterit. *Ibid.*, cap. 24.

23. Tanquam hostium infrensus remissio animam opellit. *Homil.* 40 *ad Pop. Antioch.*

24. Dum plus justo caro per inordinatas habet affligitur, etiam ab exercitatione boni operis servatur. *De Ligno vite*, tract. 11, *de Sobrietate*, cap. 2.

25. Ad hoc nobis tradita sunt exercitia christiana, ut recreata omni illicita voluptate, in sanctis et spiritalibus deliciis astinemus. *Prose.*

26. Et cum nos oportet semper studere virtutibus, quidam tamen dies sunt ad castigatorem communis observantiam consecrati, ut anima quae terrenis vitibus desideris implicatur et curis saeculi impeditur, ex intervallo saltem ad divina respiciat. *Serm.* 4 *de Jejun. septimi mensis.*

27. Recreationibus externis et licitis, dum utrisque cave abstinere: id est, sic circumspicere utere, ut spiritum profectum adjuvent, non impediunt. *Prose.*

28. Potes quidem animum ad honorem Dei remittere, sed cum dimittere non debes. In *Spectulo monachorum.*

29. Diversa est animi remissio: relaxatur insipientium ratio ad peccandum licentius, recte sapientium vero ad fruendum tranquillitate hilaritateque. *Lib. de Plant. Voc.*

30. Sicut fatigatio corporalis solvitur per corporis quietem, ita etiam quietem quod fatigatio animas solvatur per animae quietem. 2, 2, quest. 468, art. 2.

31. Animus hominis frangeretur, si nunquam a sua intentione relaxaretur. *Ibid.*

32. Necessa est ludicris intertum uti, quasi ad quietem animae. *Ibid.*

33. Discretus labor sit, ne corruptus infirmitatem, aut ad divina reddat ineptum: nam quod moderatum est, molis perseverat. *Modit.* 19, *de Fatigat. Jesu*, cap. 3.

34. Non est vera recreatio dicenda, oliari et fabulari, sed magis exortatio nominanda: quando opera Dei negligitur, et iugae recitantur. *De Discipul. clarit.*, cap. 6, sect. 2.

35. Sicut omnium honesto vitae statum remissio incauta decipere. *Homil.* 19.

SENTENTIAE PAGANORUM.

26. Qui laborant, indigent relaxatione, et huius gratia est foris: propterea oportet iocum adhibere, qui tanquam medicinum eo tempore affertur: nam relaxatio est iocosis animi, et requies per voluntatem. *Lib. 8 Polit.*, cap. 3.

37. Interpone tuis interdum gaudia curis: Ut possis animo quemvis sustinere laborem. *Lib. 3 Distictor.*, met. 15.

38. Qui fructus est, non contentio animi, sed relaxatio. *Lib. 2 de Oratore.*

39. Miles liber esse non videtur, qui non aliquando nihil agit, ut relaxetur animus. *Ibid.*

40. Per remissionem animi sepe multi dantur ad studium reditus. *Lib. 1 de Offic.*

41. Cum relaxare animos et dare pœnditati

S. LEO.
S. PLATO.
S. PLINII II.
S. LUCIUS.
S. SENECA.
S. PAVLUS APOSTOLUS.
S. THOMAS AQUINAS.
S. THOMAS AQUINAS.
S. YVES.
S. YVES.

adolescentes volent, caveant intemperantiam, moderenturque voracitatem. *Ibid.*

42. Senibus labores corporis minuendi sunt, exercitationes vero animi augenda videntur. *Ibid.*

43. Non est cognitio, neque mollitio remittendus animus. *Sargis* 4, in *Dialog.* 1, *Alchibads.*

44. Demus alienis oblectationibus veniam, ut nostris impetremus. *Lib. 2, epist.* 17, *ad Genio-rem.*

45. Modice voluptas laxat animos et temperat. *Lib. 2 de Ira*, cap. 15.

46. Danda est remissio animis, ut meliores aurioreque requiescant: animorum enim impetus assidua labor frangit; vires recipient paulum resoluti et remissi. *De Tranquillitate animi*, cap. 16.

47. Indulgendum est animo, dandumque aliunde otium, quod alimenti ac virtutum loco sit, ut augeat atollatque se animus. *Ibid.*

48. Non ego te iubeo semper immingere libro, dandum est aliquod intervallum animo, in tamen ut non resolvatur, sed ut remittatur. *Epist.* 15.

49. Gravior affectus, sanitatis loco est bona remissio. *Epist.* 29.

50. Nos animum aliquando debemus relaxare, et quibusdam oblectamentis recitare: sed ipsa oblectamenta opera sint. *Epist.* 58.

51. In remissionem cedunt honesta solatia: et quidquid animum exeat, etiam corpori prodest. *Epist.* 78.

52. Non semper in actu sis, sed interdum animo tuo requiem dato, et requies ipsa plena sit sapientie studiis, et cogitationibus bonis: nam prudens nunquam otio marcescit, habet autem aliquando remissum animum, nunquam solutum. *De quatuor virt.*

Vide etiam tit. *Exercitium*, sent. 39.

REMUNERATIO.

Definitio. Remuneratio est, cum alicui reocompensatur pro retributione operis vel laboris, quasi quoddam praemium ipsius. 1, 2, quest. 114, art. 1.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Impius ipse sibi poena est, justus autem ipse sibi gloria: et utriusque aut honorum aut malorum operum merces ex seipso solvitur. *Lib. 1 Offic.*, cap. 12.

2. Non est ferus ad remunerandum Dominus; et cito promittit: et multa largitur. *Lib. 1 de Abraham*, cap. 3.

3. Merces facilius sequitur non expectantem, in *Prophet.* super *Luce.*

4. Studia ipsa virtutum, sine remuneratione

torpescunt. *Lib. 5 super Luce.*, cap. 6, in illud: *Ve vobis dicitibus*, etc.

5. Dei est pro parvis magna pensare. *De Verbis Dom.*, serm. 35.

6. Duo sunt quae remunerantur, iustitia operis, et puritas cordis. In suis *Sent.*, verbo *Genera.*

7. Invenitur in divinis Scripturis merces salva, merces magna, merces digna, merces plena, merces temporanea, merces festina, merces fidelis, merces copiosa, merces perpetua: merces salva, est angelis ministrantibus nobis; magna, datur prelatis, sive praesidentibus; digna, obedientibus; plena, contemptantibus; temporanea, operantibus; festina, proficientibus; fidelis, perficientibus; copiosa, patientibus; perpetua, perseverantibus. *Super Luce.*, cap. vi, in illud *Apost.* xiii: *Et merces mea.*

8. Quanto labor in penis est major, tanto et merces sublimior. *Serm.* A *De pharis.* Marc.

9. Nullum est bonum irremuneratum, nullum malum impunitum: ergo nullus labor sine fructu, nullus sermo sine damno. *Super lib. 1 Sent.*, dist. 40, art. 2, quest. 2.

10. Si parum laboraveris, parum accipies: si vero multum operaberis, multa te merces manet. *Cateches.* 1.

11. Si homo non imponerit finem operi, nec Deus imponit remuneracioni. *Prose.*

12. Quantum enim serimus operibus, tantum metemur in fructibus. *Homil.* de *S. Marina.*

13. Novit Deus remunerare merita, novit et punire delicta. *Ibid.*, *homil.* 5 *ad Monachos.*

14. Minus iustum tentat prohibitio, quam remuneratio consolatur. *Super Job.*, cap. xlii.

15. Quid gravius atque omnius esse potest, quam affectum suum praetercuris perpetui, et nequam ad relaxationem mentis, gaudia remuneracionis sperare? *Lib. 1 Moral.*, cap. 7, num. 16.

16. Quod valde esse importabile ex dolore ostenditur, consideracione provida, et remuneracione levigatur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 5.

17. Minus tentat prohibitio, quam remuneratio consolatur. *Ibid.*, lib. 25, cap. 8.

18. Mens, quae amore saeculi ex adversitate defleat, remuneracionis praemio non repletur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 5, num. 8.

19. Tanto post in retributione maior erit fructus meritis, quanto nunc studium creverit laboris. *Lib. 7 in Registro*, indict. 2, cap. 124, *epist.* 124, *ad Claudium.*

20. Plus accipimus, quam dedimus: parva dimimus, et grandis possidemus. *Epist.* 26, *ad Pamph.*

21. Merces laboris optimi, fructus est beatorum

S. AUGUSTINUS.
S. BERNARDUS.
S. BONAVENTURA.
S. CYPRIANUS.
S. GREGORIUS.
S. IERONIMUS.
S. IUSTINUS.
S. LUCIUS.
S. PAVLUS APOSTOLUS.
S. THOMAS AQUINAS.
S. YVES.

dinis. Epist. 10, ad Paulum et Eustoch. de Assumpt. D. M.

22. Non virtus, sed causa virtutis apud Deum mercedem habet. Lib. 1 super Math., cap. 6, cum. 16, num. 42, super illud: Cum facis elemosynam.

23. Merces sanctorum nulla est, magna est, preciosa est, diuturna est: tam multa est, quod non potest numerari; tam magna est, quod non potest comprehendere; tam preciosa est, quod non potest estimari; tam diuturna est, quod non potest finire. De Alleg. super Math., lib. 2, cap. 1.

24. Spes muneris, laborem imminuit. Lib. 1 de Civitate Dei, cap. 11.

25. Justus sicut accensus est in virtutibus, sic et in remunerationibus. Super Math., cap. 7.

26. Magna est merces pro patientia in tribulatione, sed longo major pro exultatione. Ibid.

27. Nemo illius rei mercedem accipit, quam invitus facit. Super Epist. ad Romanos, cap. viii.

28. Præsens labor medicus, multa autem quam hinc expectatur, merces est. Epist. 4, ad Marianum Cassobolitanum.

29. Vere justus iudicis est, bene agentem remunerare, et negligentem corrigere. Prose.

30. Ducturus iustus nec medicam justitiam servorum suorum sine remuneratione relinquit, nec medicam culpam sine correptione dissimulat. Homil. 1 super Math. Oper. imperf.

31. Qui colubina concupiscit, et presentia nihil arbitratur, remuneratione non caret. Homil. 62 super Iona.

32. Quomodo poterit in obsequium quæpiam provocari, si continas indignæ expectari muneri? Homil. 8 in dictum Joan. xv: Vos amici mei estis.

33. Qui a Deo laborum remunerationem in hac vita requirit, et humanarum gratia virtutem rerum operatur, is suam munit mercedem. Homil. 20 super I Cor.

34. Si omnino dignas fueris agere aliquid quod Deo placeat, aliam adhuc præter hoc ipsam, quod placere meruisti, mercedem requiris; vere ignoras quantum boni sit placere Deo. Si enim scires, nunquam aliquid aliud extrinsecus mercedis, aut muneris expectares. Prose.

35. Nescis, quis major augetur tibi merces, quando non spe mercedis operaris, sed studio placendi. Lib. 2 de Compunct. cordis.

36. Malorum remuneratio in terris, merito sine indignatione forenda est, quam non amor Dei, sed justitia vult esse presentem. Lib. 1, homil. 18, ad Monachos.

37. Qui nullius indigens est Deus, in se assumit bonas operationes nostras, ad hoc ut præset nobis retributionem honorum suorum. Lib. 4 advers. Hæres., cap. 34.

38. Iusti honorum operum mercedem non hic, sed in futuro recipiunt. Prose.

39. Futura merces, non presentis promittitur iustis; sed in celo, non in terra: non hic, sed alibi. Lib. 2 de Synon., cap. 17.

40. Justitia remunerations et beneficentia tam memoratiles erunt, quam motus et animus, que hominis operibus similitudinem Dei acquiritur. De Ira Dei, cap. 23.

41. Nihil sic a curis et laboribus lufas exili sublevat, quemadmodum futura felicitatis in sensu cordis sperare mercedem. Lib. 2 de Spirit. retri., cap. 33.

42. Quis iustus inspector Deus est omnium, non impendium solum operis, sed etiam affectum est remuneraturus operantis. Serm. 3 de Septim. septimo mensis.

43. Non dubitet de receptione præmii, cui Christus debitor est. Serm. 2 de Septim. septimo mensis.

44. Secundum altitudinem meritorum, surgit remuneratio premiorum. Lib. 2 de Monica tabernaculo.

45. Qui bona agit et mala suscipit, quidquid ahi iuste retributionibus in terra subtrahitur, hoc sibi in celo multiplex cumulat. Lib. 8, epist. 6.

46. Qui in hac vita virtutis remunerationem non fuerit adeptus, illam in altera vita certo consequetur. Quæst. 45 in Genes.

47. Majori labore acquiritur major merces. Opuscul. 9, de Decem Præceptis, præcept. 5, verbo Non occides.

48. Hac est magnarum ratio virtutum; ut quanto plus homo laborat, tanto plus mercedis acquirat. Hom. de Arca tili.

SENTENTIE PARASORUM.

49. Stultus est, qui non origi temporis mercede magnæ rei aliam redimit. Epist. 58.

Vide etiam tit. Clinor., vent. 29: Dilato sanl. 60.

RENUNTIATIO in genere.

Definitio. Renuntiatio est solutio vinculorum materialis hujus, et temporaria vite, et liberatio ab humanis officiis. Quæst. 3 Quæst. diffuse ex- plicatur.

Renuntiatio est actio, qua homo extra a suis possessionibus, a suis parentibus, et a seipso egreditur. Super Genes., cap. xv.

Abrenuntiatio nihil est aliud quam crucis ac mor-

S. PIERRE

S. THOMAS

S. AUGUSTINUS

S. BERNARDUS

S. GREGORIUS

S. HIERONYMUS

S. ISIDORUS

S. JERONIMUS

S. LEO

S. MARTINUS

S. NICOLAUS

S. PAVLUS

S. PETERUS

S. ROMANUS

S. VICTOR

S. ZEPHYRUS

S. ANTONIUS

S. BASILIUS

S. CYPRIANUS

S. EPIFANIUS

S. GREGORIUS

S. HILARIUS

S. ISIDORUS

S. JERONIMUS

S. JOHANNES

S. LEO

S. MARTINUS

S. NICOLAUS

S. PAVLUS

S. PETERUS

S. ROMANUS

S. VICTOR

S. ZEPHYRUS

S. ANTONIUS

S. BASILIUS

S. CYPRIANUS

S. EPIFANIUS

S. GREGORIUS

S. HILARIUS

S. ISIDORUS

S. JERONIMUS

S. JOHANNES

S. LEO

S. MARTINUS

S. NICOLAUS

S. PAVLUS

S. PETERUS

S. ROMANUS

S. VICTOR

S. ZEPHYRUS

filictionis indicium. De Consol. int., lib. 4, Int. renunt., cap. 33.

Definitio. Abrenuntiatio triplex est: abrenuntiatio culpe; abrenuntiatio possessionis propriæ; abrenuntiatio delectationis mundanæ; cum peccatum, quod prius delectabat, relinquatur; cum terrena substantia, que foris possidebatur, deseritur; cum carnalium sensuum lascivia mortificatur. Lib. 1 Miscellan., codic. 1, fit. 107.

Tres sunt abrenuntiationes: prima est, qua corporaliter universas divitias mundi, facultatesque contempnimus; secunda, qua mores ac vitia affectusque pristinos animi et carnis respulimus; tertia, qua mentem nostram de presentibus universis ac visibilibus evocantes, futura tantummodo contemplantur, et ea que sunt invisibilia concupiscimus. Collat. 3, Abbatis Paphnutii, cap. 6.

SENTENTIE PATRUM.

1. Hæc vera est sæculi fuga, abdicatio domesticorum, et quædam alienatio charissimorum, ut suis se abneget, qui servire Deo gessit. De Fuga sæculi, cap. 2.

2. Quando te interrogavit in baptismo sacerdos, Abrenuntias diabolo, et operibus ejus? quid respondisti? Abrenuntio. Prose.

3. Abrenuntias sæculo, et voluptatibus ejus? quid respondisti? Abrenuntio. Memor esto sermonis tui, et nunquam tibi excidat tam sericus captivus. Lib. 1 de Sacramentis, cap. 2.

4. Per cupiditatem regnat in homine diabolus, et cor ejus tenet, tales sunt omnes qui diligunt idem mundum: mittitur autem foras diabolus, quando ex toto corde huic mundo renuntiat: sic enim renuntiat, qui renuntiat diabolo, qui princeps est hujus mundi, eum renuntiat corruptelis et pompis et angelis ejus. De Agone christiano, cap. 1.

5. Diabolo renuntiare vos professi estis, in qua professione non hominibus, sed Deo et angelis ejus conscribentibus dixistis: Renuntio. Prose.

6. Renuntiate ergo non solum verbis; sed etiam moribus: non tantum sono linguæ, sed et actu vite: nec tantum labis sonantibus, sed et operibus pronuntiantibus.

7. Quid tibi cum pompis diabolici, quibus renuntiaisti? Lib. 4 de Symbolo ad Catechumenos, cap. 1.

8. Felices illi et ipsi rari, qui familiaritatem mundi recusant, perfectoria gaudia spernant, sollicitatem abijcunt, ne vana percuncto decipiant, et ipsi perire cogantur. In Medit., cap. 24.

9. Funde quod habes, ut capias quod non habes. Qui renuntiat sæculo, fundit: qui converti-

tur ad Deum, impletur. Primo renuntiatio est sæculo, et deinde ad Deum conversio. Homil. 37 ex tui Homil.

10. Vigilet amicusque, ne non ex toto renuntians diabolo et pompis ejus, post professionem apud eum diabolus suus recognoscat paninos: et incipiat semper reus delinere, quem Christus voluit sua gratia liberare. Serm. 4 Vigil. Natalis.

11. Universo huic mundo renuntiet, quisquis se talem reddi desiderat, qualis à Deo factus est. De Quant. anime, cap. 3.

12. Mittitur diabolus foras, quando ex toto corde huic mundo renuntiat. De Agone christ., cap. 1.

13. Renuntiet homo diabolo, pompis et angelis ejus: hæc est illa damosa hæreditas, cui renuntiare compellimur. Contra Judicos, cap. 3.

14. Qui peccato abrenuntiat, peccato moriatur. Lib. 2 contra Julian. Oper. imperf., num. 225.

15. Perfecta rerum abjectio, a cura expedit mentem, ab infectione affectum. In Speculo discipuli, part. 2, cap. 6.

16. Si mundo renuntias, murene tuo fungere, ut desideratam margaritam consequaris. Prose.

17. Quidam enim post mundi renuntiationem, a sæculi vita recesserunt: alii vero militia relicta, alii divitias distributas, ad extremum propria voluntate duelli adhuc occiderunt. De recta vitæ ratione, cap. 38.

18. Qui mundo vere renuntiarunt, nihil amplius cum mundo habent commune: alque hi, sive primo loco constituantur, sive in postremum detrudantur, eodem semper sunt animo, cuique similes. Ibid., cap. 40.

19. Initium renuntiationis monachi, est timere Dominum. Ad Monachos, parones. 1.

20. Magnam sæculo cupi prædam, qui se abstrahere contendit et sæculo. Serm. de Conversione, figat.

21. Postquam animus semel huic mundo perfecle abrenuntiaverit, oportet ut totum se impendat obsequio divini voluntatis. Super 1 Esdrae iii.

22. Oportet ut divinis humana posthabeas: non est ergo pignioribus renuntiandum, sed Deus omnibus preferendus. Super Luc., cap. xii.

23. Deus omnipotens in abrenuntiatione mundi non censum, sed votum pensat, nec perperdit quid habes in arca, sed qualitatem conscientiam. Serm. de S. Andrea.

24. Utinam quod renuntiamus sæculo, voluntas sit, non necessitas, et paupertas habeat expe-

S. DOMINICUS

S. FERDINANDUS

S. GREGORIUS

S. HILARIUS

S. ISIDORUS

S. JERONIMUS

S. JOHANNES

S. LEO

S. MARTINUS

S. NICOLAUS

S. PAVLUS

S. PETERUS

S. ROMANUS

S. VICTOR

S. ZEPHYRUS

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. IGNATIUS MARI.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. BAPT.

JOAN. CAS.

JOAN. CL.

JOAN. CR.

JOAN. DE

JOAN. DE

JOAN. DE

JOAN. DE

ita gloria, non illata cruciatum. Epist. 4, ad Basilicum.

25. Nemo renuntiaturus seculo, bene potest vendere, quam contempsit ut venderet. Epist. 1, ad Paulin.

S. HILARIUS

26. Renuntiandum est seculo, omnibusque rebus, ut nobis Deus potius sit. Super Paulin, xxviii vers. *Porta mea, Domine.*

JOHN. CASS.

27. Quod potest dicere, ille plerisque abrenuntiasset concupiscentiis, ut nihil amplius immutasse de antecessibus vitis se moribus comprehenderet, nisi ordinem tantummodo, aliquo habitu accolare. *Prose.*

28. Nam et acquirere pecunias gestunt, quas nec ante possederunt, vel certe quas habuerunt, retinere non desunt; aut, quod est lubricius, etiam amplificare desiderant. Collat. 4, *Abbat. Dunelm.*, cap. 20.

29. Turpior est et immundior anima, ac supplicio graviore plectetur, quae se renuntiasset huius seculo gloriatur dominantibus sibi vitis, quam fuerat quondam in seculo constituta, cum nec disciplinam monachi fuisse professas, nec nomen. Collat. 4, *Abbat. Scorpianis*, cap. 26.

30. Parum est renuntiasse manichaeum seculo, id est, in primordio conversionis suae contempsisse possessa, nisi eis quotidie renuntiare perterriti. Collat. 24, *Abbat. Abrach.*, cap. 2.

S. JOANNES

CHRYSOST.

31. Vocis illius recorderis, quam dum sacris infunderis, emittit: Abrenuntio tibi, Satana: et pomper tua, et cultui tuo. De lignis continuo: Abrenuntio tibi, Satana. Hom. 21 ad *Popul. Antioch.*

32. Abrenuntio tibi, Satana et conjungor tibi, Christo: ne unquam absque hac voce creas: haec erit tibi baculus, haec armatura, haec turris inexpugnabilis, et cum hoc verbo evocem in frontis inscrime. *Ibid.*

S. JOH. CLIM.

33. Magnus ille quidem est, qui pecuniis gratis renuntiat: sed ille profecto sanctus est, qui voluntatis abrenuntiauit. *Grat. 16.*

S. 1us ID.

LIB.

34. Iusti qui rebus honoribusque ac vitis blandimentis renuntiant, ita se ob bonam terrenam possessionem mortificant, ut Deo vivant: atque seculi huius blanditiis edocant, ut validiores ad vitam aeternam de huius vitis mortificatione consurgant. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 16, sent. 6.

35. Sancti viri funditis seculo renuntiantes, ita hinc mundo morantur, ut soli Deo vivere deleantur. *Ibid.*, cap. 17, sent. 1.

36. Hi qui pro Deo (amore seculo renuntiant, et tamen curis rerum familiarium implicentur, quanto se rerum studiis occupant, tanto a charitate divina seipso separant. *Ibid.*, cap. 21, sent. 1.

37. Qui seculo renuntiare disposuit, transgressionis reatu astringitur, si votum mutaverit. *Ibid.*, cap. 22, sent. 3.

38. Nullis argumentis insidiatur diabolus eis, qui renuntiant seculo, ut ipsi se iterum amori subseriant: *Prose.*

39. Gravis autem illos in concupiscentiis seculi ferit, quos post renuntiationem ad seculum amorem reduxerit. *Ibid.*, sent. 8.

40. Nihil prodest mundo renuntiasse, nisi in proposito perseveres: nec alias te retrahi, et terga ne veritas rationi, ad ea qua reliquisti te convertens. In *Libro aetico.*

41. Gloriosum donum Dei est, divitias et delicias huius seculi abdicasse. *Prose.*

42. Ita mundum emovas, ut non revertaris ad venientiam: ita tibi seculi moriatur affectus, ut nunquam tibi desineps ad desiderium reciderit.

43. Parum tibi sit renuntiare divitiis, nisi renunties et vitis: quia minus periculosum est esse divitem Christi, quam pauperem antichristi.

44. Nemo dicit anathema seculo, nisi in Spiritu Dei. Epist. 157, ad *Alexandr.* de *S. Athana.*

45. Semper diabolus renuntiat, qui pervenire festinat ad Christum. *Serm. 158.*

46. Cum mundo renuntiasimus, proprietatem nostram Deum esse constitimus; et nos illius proprietate consequenter effecti sumus, ut et illo portio nostra, et nos peculiariter hereditas sua. *Opusc. 12*, cap. 4.

47. Qui renuntiare divitiis videntur, non sic renuntiant ut penitus renuntiasse videantur. Lib. 3 de *Gubern. Dei.*

48. Abdicatio proprietarium divitiarum, non est perfectio, sed quoddam perfectionis instrumentum. De *Perfect. vita spirit.*, cap. 18.

49. Hae perfecta est renuntiatia, nullius creatura solatiu quare: quia dum temporale aliquid inordinate appetitur, vera abdicatio non habetur. *Serm. 1, ad Fridr.*, divis. 3.

50. Debet ex integro terrenis actibus abrenuntiare, qui vult coelestibus mandatis satisfacere. *Homil. 3, de Arca vita.*

51. Si quis est qui se putat renuntiasse mundo et operibus diaboli, non sufficit in ore renuntiasse, et possessiones et praedia, caeteraque negotia relinquere, nisi etiam propriis vitis renuntias veris, et inutilis ac vanas abiecerit voluptates. Lib. 2, de *vita Joan.*

52. Omnia tempora, omnis vos locus docet,

quam facile est renuntiare naturae. De *divina Provid.*, cap. 6.

53. Dum optima quaeque abieceris praedia, tunc purificatus pede quod vis a Deo. *Sentent. 73.*

54. Renuntia rebus corporis, dum adhuc poles, et quantum poles. *Ibid.*, sent. 70.

Vide etiam tit. *Differentia*, sent. 88; *Egredi*, sent. 36, 66; *Magnanimitas*, sent. 14; *Monachus*, sent. 99; *Nequitium*, sent. 49; *Parentes*, sent. 110; *Possessio*, sent. 71; *Religiosus*, sent. 179; *Voluntas propria*, sent. 114.

MYTTE
EPILOGOPE.

S. NICHOL.

S. BASILIUS
MAGNUS.

HUGO CARD.

JOHN. CASS.

S. JERONIMUS.

S. AUGUST.

V. BEDA.

S. JERONIMUS
CHRYSOST.

S. PETERUS
DAMIANUS.

S. BERNARD.

S. BONAVENT.

S. THOMAS A
KEMP.

S. VALERIIUS
EPISC.

IN VIT.
PATR.

MONYNIUS
GANTHEUS.

S. EXCERPTIS
SMISSEN.

RENUNTIATIO SUI.

Definitio. Abnegatio suspensus est perfecta proferitur oblivio, et a voluntatibus accessus. *Quest. 6, Quasi, diffuse explicatur.*

Abnegare semetipsum, est abnegare omnia quod in mundo est. *Super Paulin. xviii.*

Sui renuntiatio nihil aliud est, nisi mortificationis et crucis indicium. De *Censorior. instit.*, lib. 12, de *Spiritu superbia*, cap. 25.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Qui seipsum sibi abnegat, ipse iustus, ipse dignus Christo est. *Lib. 1, Offic.*, cap. 29.

2. Si perit homo amando se, profecto invenitur negando se. *Serm. 47, de Diversis*, cap. 1.

3. Tunc nosmetipsos abnegamus, cum vitium quod per vetustatem facimus, et ad hoc incipimus quo per novitatem vocamur. *Lib. 3, super Luc.*, cap. 9, in illud: *Abneget semetipsum.*

4. Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Ac si dicat: Qui me desiderat, se despiciat: qui vult facere voluntatem meam, discat frangere suam. *Serm. 2 de S. Andrea.*

5. Abnega semetipsum, si deliberas sequi eum qui exinanivit propter te semetipsum. In *Declinat.*

6. Ille vere abnegat semetipsum, qui se in merum pro Christo tradere non formidat. *Prose.*

7. Ille vere abnegat semetipsum, qui omnia mala mundi pro Christi amore patienter tolerat. *Serm. de SS. Philippo et Jacobo.*

8. A contemptu et sui ipsius abnegatione incidit vita hominis religiosi. In *Alphab. religiosior.*, lect. 24.

9. Felix, qui suas proprus renuntiat voluntati. In *Speculo discipul.*, part. 4, cap. 4.

10. Qui se abnegant, sunt quippe mortui proprio voluntati, sed vivunt Deo per adventissimam charitatem. De *Profecta spirit.*, art. 13.

11. Abnegamus nos, cum studemus odisse quod fatum, et amare incipimus quod esse debemus. *Homil. de Trinit.*

12. Si quis salutem in se invenire desiderat, de se prius exteat, et se relinquat. *Serm. de Cuthgal.*

13. Ille omnia relinquit, qui propria renuntiat voluntati. In suis *Opusc.*, serm. 5.

14. Semetipsum abnegat, qui mutatur ad meta, et incipit esse quod non erat, et desinat esse quod erat. *Homil. 30, super Ezech.*, super illud *Matth. xvi: Qui vult post me venire.*

15. Nisi quis a semetipso desinat, ad eum qui supra ipsum est non appropinquat. *Prose.*

16. Non valet apprehendere quod supra ipsum est, qui nescit snatare quod est. *Homil. 32, super Boan.*

17. Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, id est, voluntates propria relinquat, et Dei se omnimode subiciat voluntati. *Serm. 1, Dom. 2, post Pascha.*

18. Ille vere se abnegat, qui in suo corpore se abnegat, per tormenta et afflictiones. *Super Paulin. xviii.*

19. Abnegationis sui quinque sunt gradus, quia debet christianus abnegare, non tantum aliens, sed sua; nec sua tantum, sed se; nec se tantum, sed seipsum; nec seipsum tantum, sed semetipsum. *Serm. de Uno mort.*

20. Nihil nobis proderit abrenuntiatio corporalis et localis, si renuntiationem cordis, quae sublimior et utilior est, non valuerimus similiter oblinere. *Collat. 8, Abbat. Paganuti*, cap. 7.

21. Prima abrenuntiatio, rerum alienarum est, id est, per se solam perfectionem renuntiantem conferre non sufficit, nisi pervenerit ad secundam, quae vere abrenuntiatio rerum nostrarum est. *Ibid.*, cap. 10.

22. Se sibi abnegat, qui corpus animae subicit. In *cap. h. Regulae S. Benedicti*, verbo 34.

23. Facilis est contemnere mundum, quam spernere et abnegare semetipsum. *Lib. 1, homil. 4.*

24. Crux nostra, fratres, propria voluntatis abnegatio est. De *Propriet. monachar.*, cap. 1.

25. Abnega semetipsum desideris tuis, ut discipulus Christi efficiaris. De *Inst. vitae sacerdot.*, cap. 7.

26. Ad perfectionem non sufficit ut quis renuntiet omnibus suis, nisi etiam seipsum abneget. *Prose.*

27. Sed quis est seipsum abnegare, nisi voluntatis proprus renuntiare?

28. Nam si quis ita renuntiet quae possidet omnibus, ut suis non renuntiet moribus, non est Christi discipulus.

29. Qui enim renuntiat omnibus rebus suis, sua abnegat: qui vero renuntiat moribus pravis, semetipsum abnegat. *Lib. 3, de Sum. bono*, cap. 8, sent. 2.

30. Totus perfectionis verissima regula haec est: Esto humilis, et ubicunque te ipsum inven-

S. FRANCIS
ASSISIS.

S. CROCIUS
MAURUS.

BATRO.

HUGO CLAR.

S. DIONYSIUS.

JOHN. CASS.

JOHN.
TRITIA.

S. ISIDORUS.

LEONARDUS
HELIUS.

ita gloria, non illata cruciatum. Epist. 4, ad Basilicum.

25. Nemo renuntiaturus saeculo, bene potest vendere, quam contempsit ut venderet. Epist. 1, ad Paulin.

S. HILARIUS

26. Renuntiandum est saeculo, omnibusque rebus, ut nobis Deus portio sit. Super Paulin, xxviii vers. *Portio mea, Domine.*

JOHN. CASS.

27. Quod potest dicere, ille plerisque abrenuntiasset concupiscentias, ut nihil amplius immutasse de antecessibus vitis se moribus comprehenderet, nisi ordinem tantummodo, aliquo habitum accellerent. *Prose.*

28. Nam et acquirere pecunias gestant, quas nec ante possederunt, vel certe quas habuerunt, retinere non desunt; aut, quod est lubricius, etiam amplificare desiderant. Collat. 4, *Abbat. Dunelm.*, cap. 20.

29. Turpior est et immundior anima, ac supplicio graviore plectetur, quae se renuntiasset laudis saeculo gloriatur dominantibus sibi vitis, quam fuerat quondam in saeculo constituta, cum nec discipulum moechi fuisset professus, nec nomen. Collat. 4, *Abbat. Scorpianis*, cap. 26.

30. Parum est renuntiasse manichaeum saeculo, id est, in primordio conversionis suae contempnissae possessa, nisi eis quotidie renuntiare perterriti. Collat. 24, *Abbat. Abrach.*, cap. 2.

S. JOANNES CHRYSOST.

31. Vocis illius recorderis, quam dum sacris infans, emittit: Abrenuntio tibi, Satana: et pomper tua, et cultui tuo. De lignis continuo: Abrenuntio tibi, Satana. Hom. 21 ad *Popul. Antioch.*

32. Abrenuntio tibi, Satana et conjungor tibi, Christo: ne unquam absque hac voce creas: haec erit tibi baculus, haec armatura, haec turris inexpugnabilis, et cum hoc verbo creaveris in fronte inscribitur. *Ibid.*

S. JOH. CLIM.

33. Magnus ille quidem est, qui pecuniis gratis renuntiat: sed ille profecto sanctus est, qui voluntatis abrenuntiauit. *Grat. 16.*

S. 1us ID. ID.

34. Iusti qui rebus honoribusque ac vitis blandimentis renuntiant, ita se ob bonam terrenam possessionem mortificant, ut Deo vivant: atque seculi hujus blanditiis edocant, ut validiores ad vitam aeternam de hujus vitis mortificatione consurgant. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 16, sent. 6.

35. Sancti viri funditis saeculo renuntiantes, ita hinc mundo morantur, ut soli Deo vivere deleantur. *Ibid.*, cap. 17, sent. 1.

36. Hi qui pro Deo amore saeculo renuntiant, et tamen curis rerum familiarium implicentur, quanto se rerum studiis occupant, tanto a charitate divina seipsum separant. *Ibid.*, cap. 21, sent. 1.

37. Qui saeculo renuntiare disposuit, transgressionis reatu astringitur, si votum mutaverit. *Ibid.*, cap. 22, sent. 3.

38. Nullis argumentis insidiatur diabolus eis, qui renuntiant *Prose*, ut ipsi se iterum amori subserviant: *Prose.*

39. Gravis autem illos in concupiscentiis seculi ferit, quos post renuntiationem ad seculum amorem reduxerit. *Ibid.*, sent. 8.

40. Nihil prodest mundo renuntiasse, nisi in proposito perseveres: nec alias te retrahi, et terga ne veritas rationi, ad ea qua reliquisti te convertens. In *Libro aetico.*

41. Gloriosum donum Dei est, divitias et delicias hujus saeculi abdicasse. *Prose.*

42. Ita mundum emovas, ut non revertaris ad venientiam: ita tibi saeculi moriatur affectus, ut nunquam tibi desineas ad desiderium recidere.

43. Parum tibi sit renuntiare divitiis, nisi renunties et vitis: quia minus periculosum est esse divitem Christi, quam pauperem antichristi.

44. Nemo dicit anathema saeculo, nisi in Spiritu Dei. Epist. 157, ad *Alexandr.* de *S. Athanas.*

45. Semper diabolus renuntiat, qui pervenire festinat ad Christum. *Serm. 158.*

46. Cum mundo renuntiasimus, proprietatem nostram Deum esse constitimus; et nos illius proprietate consequenter effecti sumus, ut et illo portio nostra, et nos peculiariter hereditas sua. *Opusc. 12*, cap. 4.

47. Qui renuntiare divitiis videntur, non sic renuntiant ut penitus renuntiasse videantur. Lib. 3 de *Gubern. Dei.*

48. Abdicatio proprietarium divitiarum, non est perfectio, sed quoddam perfectionis instrumentum. De *Perfect. vita spirit.*, cap. 18.

49. Hae perfecta est renuntiatio, nullius creaturae solatium querere: quia dum temporale aliquid inordinate appetitur, vera abdicatio non habetur. *Serm. 1, ad Fridr.*, divis. 3.

50. Debet ex integro terrenis actibus abrenuntiare, qui vult coelestibus mandatis satisfacere. *Homil. 3, de Areta vita.*

51. Si quis est qui se putat renuntiasse mundo et operibus diaboli, non sufficit in ore renuntiasse, et possessiones et praedia, caeteraque negotia relinquere, nisi etiam propriis vitis renuntias veris, et inutilis ac vanas abiecerit voluptates. Lib. 2, de *vita Joan.*

SENTENTIA PAGANORUM.

52. Omnia tempora, omnis vos locus docet,

quam facile est renuntiare naturae. De *divina Provid.*, cap. 6.

MYTTE
EPILOGOS.

53. Dum optima quaeque abieceris praedia, tunc purificatus pede quod vis a Deo. *Sentent. 73.*

54. Renuntia rebus corporis, dum adhuc poles, et quantum poles. *Ibid.*, sent. 70.

Vide etiam tit. *Differentia*, sent. 88; *Egredi*, sent. 36, 66; *Magnanimitas*, sent. 14; *Monachus*, sent. 99; *Nequitium*, sent. 49; *Parentes*, sent. 110; *Possessio*, sent. 71; *Religiosus*, sent. 179; *Voluntas propria*, sent. 114.

S. JULIUS.

PETRES
DELEANS.

S. BASILIUS
MAGNUS.

Definitio. Abnegatio suis ipsius est perfecta proferitur oblivio, et a voluntatibus accessus. *Quest. 6, Quasi, diffuse explicatur.*

HUGO CARD.

Abnegare semetipsum, est abnegare omnia quod in mundo est. *Super Paulin*, xviii.

JOHN. CASS.

Sui renuntiatio nihil aliud est, nisi mortificationis et crucis iudicium. De *Censorior. instit.*, lib. 12, de *Spiritu superbo*, cap. 25.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Qui seipsum sibi abnegat, ipse iustus, ipse dignus Christo est. *Lib. 1, Offic.*, cap. 29.

S. AUGUST.

2. Si perit homo amando se, profecto invenitur negando se. *Serm. 47, de Diversis*, cap. 1.

V. BEDA.

3. Tunc nosmetipsos abnegamus, cum vitam quod per vetustatem facimus, et ad hoc nomen quo per novitatem vocamur. *Lib. 3, super Luc.*, cap. 9, in illud: *Abnegat semetipsum.*

S. BERNARD.

4. Qui vult venire post me, abnegat semetipsum. Ac si dicat: Qui me desiderat, se despiciat: qui vult facere voluntatem meam, discat frangere suam. *Serm. 2 de S. Andrea.*

RASTIANDUS.

S. BONAV.

6. Ille vere abnegat semetipsum, qui se in merum pro Christo tradere non formidat. *Prose.*

7. Ille vere abnegat semetipsum, qui omnia mala mundi pro Christi amore patienter tolerat. *Serm. de SS. Philippo et Jacobo.*

8. A contemptu et sui ipsius abnegatione incidit vita hominis religiosi. In *Alphabet. religiosior.*, lect. 24.

9. Felix, qui suas proprus renuntiat voluntati. In *Speculo discipul.*, part. 4, cap. 4.

MONYNIUS
GANTHUS.

10. Qui se abnegant, sunt quippe mortui proprio voluntati, sed vivunt Deo per ardentissimam charitatem. De *Profecta spirit.*, art. 13.

S. EXPOSITUS
EMISSUS.

11. Abnegamus nos, cum studemus odisse quod fatum, et amare incipimus quod esse debemus. *Homil. de Trinit.*

12. Si quis salutem in se invenire desiderat, de se prius exteat, et se relinquat. *Serm. de Cuthgal.*

IN VIT.
PATR.

SINICA.

13. Ille omnia relinquit, qui propria renuntiat voluntati. In suis *Opusc.*, serm. 5.

S. FRANCIS
ASSISIS.

14. Semetipsum abnegat, qui mutatur ad hora, et incipit esse quod non erat, et desinit esse quod erat. *Homil. 30, super Ezech.*, super illud *Matth. xvi: Qui vult post me venire.*

S. CROTON.
MAONUS.

15. Nisi quis a semetipso desinat, ad eum qui supra ipsum est non appropinquat. *Prose.*

16. Non valet apprehendere quod supra ipsam est, qui nescit manere quod est. *Homil. 32, super Boan.*

BATHO.

17. Si quis vult post me venire, abnegat semetipsum, id est, voluntates propriae relinquit, et Dei se omnimode subijcit voluntati. *Serm. 1, Dom. 2, post Pascha.*

HUGO CLAR.

18. Ille vere se abnegat, qui in suo corpore se abnegat, per tormenta et afflictiones. *Super Paulin*, xviii.

19. Abnegationis sui quinque sunt gradus, quia debet christianus abnegare, non tantum aliens, sed sua; nec sua tantum, sed se; nec se tantum, sed seipsum; nec seipsum tantum, sed semetipsum. *Serm. de Uno mort.*

S. DOMINICUS.

20. Nihil nobis proderit abrenuntiatione corporalis et localis, si renuntiationem cordis, quae sublimior et utilior est, non valuerimus similiter oblinere. *Collat. 8, Abbat. Paganus*, cap. 7.

JOAN. CASS.

21. Prima abrenuntiatio, rerum alienarum est, id est, per se solam perfectionem renuntiantem conferre non sufficit, nisi pervenerit ad secundam, quae vere abrenuntiatio rerum nostrarum est. *Ibid.*, cap. 10.

JOAN.
TERTIUS.

22. Se sibi abnegat, qui corpus animae subijcit. In cap. h. *Regulae S. Benedicti*, verbo 34.

23. Facilis est contemnere mundum, quam spernere et abnegare semetipsum. *Lib. 1, homil. 4.*

24. Crux nostra, fratres, propria voluntatis abnegatio est. De *Propriet. monachar.*, cap. 1.

25. Abnega semetipsum desideris tuis, ut discipulus Christi efficiaris. De *Inst. vitae sacerdot.*, cap. 7.

S. ISID. HISP.

26. Ad perfectionem non sufficit ut quis renuntiet omnibus suis, nisi etiam seipsum abneget. *Prose.*

27. Sed quis est seipsum abnegare, nisi voluntatis proprus renuntiare?

28. Nam si quis ita renuntiet quae possidet omnibus, ut suis non renuntiet moribus, non est Christi discipulus.

29. Qui enim renuntiat omnibus rebus suis, sua abnegat: qui vero renuntiat moribus pravis, semetipsum abnegat. *Lib. 3, de Sum. bono*, cap. 8, sent. 2.

30. Totus perfectionis verissima regula haec est: Esto humilis, et ubicunque te ipsum inven-

S. ISID. HISP.

LEONARDUS
HELIUS.

007933

S. PETRUS DAMIANUS.

ALFIANUS.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

noris, tempus relinquere. *De Spiritu sancto*, cap. 2.
31. Abnegatio sui, sectator est Christi. *Opus*, 11, cap. 19.

32. Abdicare te a tempore, ne abdicaveris a Christo: repudia te, ut recipiaris a Christo: perde te ipse, ne percas: dilige hanc tuam salutem perditionem, ut assequaris veram salutem. *Lib. 5, de Gubernat. Dei*.

33. Odium et abnegatio sui ipsius, est de necessitate salutis. *De Perfectis, vide spirit.*, cap. 19.

34. Sicut homo dimittens divitias, vel personam conjunctam, eas abnegat: ita deserens propriam voluntatis arbitrium, per quod ipse sui ipsius dominus est, seipsum abnegare invenitur. *Ibid.*

35. Haec perfecta est renuntiatio, seipsum ex corde relinquere. *Serm. 1, ad Fratres, divis. 2.*

36. Haec summa spirituali necessarium est, ut omnibus relictis se relinquat, et a se totaliter exeat. *Lib. 2, de Imitatione Christi*, cap. 11, sect. 4.

37. Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abeges te ipsum. *Ibid.*, lib. 3, cap. 32.

38. Non est minimum, etiam in minimis seipsum relinquere: verus profectus hominis est, ubi negatio sui ipsius: et homo abnegatus, valde liber est. *Ibid.*, cap. 33.

39. Si vere velit homo animalis esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remota, quam propinqua, et a nemine magis cavere, quam a seipso. *Ibid.*, cap. 53, sect. 2.

40. Fili, relinque te, et invenies me: relinque te, et fructus magni haberna pace, da totum profecto. *Ibid.*, cap. 37, sect. 1 et 3.

41. Oportet te sepe agere quod non vis: et quod vis oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebat: quod tibi placet, ultra non proficit. *Ibid.*, cap. 49, sect. 4.

42. Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris transire. *Ibid.*, cap. 59.

Vide etiam tit. *Relinquere, sent. 65, 67, 125; Sequi Christum, sent. 115; Voluntas propria, sent. 119.*

REQUIES.

PROB. A. B. VICTORIA.

S. JOAN. CLER.

S. BONAV.

Definitio. Requies est, per quam menti quodam secretitas ex contemptu potentiorum varietatis affertur. *De Fructu carnis et spiritus*, cap. 14.

Quies est depositio sensuum, curarumque rationabilium abnegatio. *Grado 28, de Differentia quietis.*

Divisio. Triplex est quies: est quies conscientiae; est quies simplicis gloriae; est quies glorificationis composita. Prima est quies; secunda est requies; tertia est conquies. *Super Psalm. xci.* Quadruplex est requies: diabolica, humana, divina,

angelica: prima diabolica, quia per peccatum diabolus in peccatore, et peccator in diabolo requiescit; secunda humana, qua anima requiescit in Deo, cujus tres sunt conditiones: prima est punitio, secunda affluentia in consolatione, tertia constantia in tentatione; tertia divina, quia Deus spiritualiter in anima devota requiescit inlinito munditie, in aromatis virtutum et gratiae, in lapide perseverantiae; quarta angelica, est gloria, in qua angeli cum hominibus, et homines cum angelis requiescent. *Serm. 1, in Sabbato sancto, in illud: Requiescit Deus die septimo.*

Duplex est requies: una in bonis exterioribus; alia in bonis spiritualibus ad primum egreditur homo a requie mentis; ad secundam, quae est interna, ingreditur. *Super Epist. ad Hebraeos, cap. 4.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Grande est intra se aliquem tranquillum esse, et sibi convenire. *Lib. 2, de Jacob, cap. 6.*

2. Sicut fatigatio corporalis solvitur per corporis quietem, ita etiam oportet quod fatigatio animae solvatur per quietem animi: quies enim spiritus, est delectatio seu remissio. *Part. 4, tit. 4, cap. 10, § 3.*

3. Quies est apud te valde, Deus meus, et vita imperterritibilis: qui intrat in te, intrat in gaudium Domini sui, et non timebit, et habebit se optime in optimo. *Lib. 2, Confessionum, cap. 10.*

4. In illa requie, ubi opera servitia jubentur cessare, magis est altitudo gratiae Dei: tunc enim fiunt cum requie opera, cum fides per dilectionem operatur. *Lib. 2, super Exodum, quest. 172.*

5. In hac vita homines magnis laboribus requiem quarunt, sed pravis cupiditatibus seducti, non inveniunt. *Prose.*

6. Volant requiescere in rebus inquietis et non permanentibus, et quia ille tempore subtrahuntur et perent, timoribus et doloribus eos agitant, nec quietos esse permittunt. *De Catech. rudib., cap. 16.*

7. Si in divitiis velit homo requiescere, magis superbus efficitur quam securus. *Ibid.*

8. Tu qui veram requiem, qua post hanc vitam christianam promittitur, quaeris, etiam hic cum inter amarissimas vites lujus molestias, suavem jucundamque gustabis, si eas, qui eam promittit, procepta dilexeris. *Ibid.*

9. Indulgite, fratres, venale est. Venale est quod habeo, dicit tibi Deus, eto illud. Quid habet venale? Requiem vanalem habeo, eto illam. Si verum vis comparare et verum judicare, aeterna requies, aeterno labore recte emitur: quanto labore

S. THOMAS AQUINAS.

S. ANTHON.

S. AUGUST.

S. ANTHON.

S. ANTHON.

S. AUGUST.

digna est requies quae non habet finem? digna est quidem cum labore perpetuo, sed necesse est ut labore temporali ematur. *Super Psalm. xcvi, vers. 20.*

10. Tota et firma requies est infirmis et peccatoribus in vulneribus Salvatoris. *In Manuali, cap. 21.*

11. Ignavia quasi quietem appetit, quae vero quies certis praeter Dominum? *Lib. 2, Confessionum, cap. 6.*

12. Quod quietum est, non est nihil, imo etiam magis est, quam id quod inquietum est. *Lib. 3 de Lib. arb., cap. 8.*

13. Requiescite in Deo, et quieti eritis. *Lib. 1, Cons., cap. 12.*

14. Dura sunt omnia, et tu solus requies. *Ibid.*, lib. 6, cap. 16.

15. Feelitis nos ad te, et inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. *Ibid.*, lib. 1, cap. 4.

16. Ambulamus in re laboris, sed in spe quietis. *Epist. 119, cap. 14.*

17. Ubi pax, ibi requies: ubi requies, ibi finis appetendi, et nulla causa laborandi. *Epist. 45.*

18. Amant requiem sive pie anime, sive impiae, sed qui perveniunt ad illud quod amant, plurimum nesciunt. *Epist. 119, cap. 10.*

19. Multa per corpus delectant, sed non est in eis aeterna requies, nec saltem diuturna. *Ibid.*

20. Cum anima Deo delectatur, ibi veram, certam, aeternam invenit requiem, quam in aliis quaerebat, nec inveniebat. *Ibid.*

21. Anime ad ea quae amant propterea nituntur, ut perveniendo requiescant. *Ibid.*

22. Cum requiescimus, ipse requiescere dicuntur, quo donante requiescimus. *Ibid.*

23. Magnum est nobis a Deo extitisse, sed minus erit in illo requiescere. *Lib. 4 de Genesi ad lit., cap. 17.*

24. In hac vita homines magis laboribus requiem quaerunt, sed non inveniunt: volunt enim requiescere in rebus inquietis et non permanentibus. *De Catech. rudib., cap. 16.*

25. Qui veram requiem desiderat, debet tollere spem suam de rebus praeteriuntibus. *Ibid.*

26. Homo peccato lapsus perdidit requiem quam habebat in Verbi divinitate, et recepit eam in ejus immanitate. *Ibid.*, cap. 17.

27. In sempiterna vita sanctorum, nec operosa erit aetia, nec requies desideriosa. *Ibid.*, cap. 25.

28. Spiritus requies acquirenda est. *De Cura pro mortis, cap. 5.*

29. Deus novit quietens agere, et agens quietere. *Lib. 22 de Civitate Dei, cap. 17.*

30. Requies Dei, requiem significat eorum, qui requiescunt in Deo. *Ibid.*, lib. 11, cap. 13.

31. Justorum animam defendendorum, quod in requie vivat, dubitare fas non est. *Ibid.*, lib. 13, cap. 19.

32. Requiem quae continuo post mortem datur, si ea dignatus est, tunc accipit quiesque cum moritur. *Tract. 49 super Joan.*

33. Praeta mihi in finem, ut me excipiat requies cum securitate, securitas in aeternitate. *Lib. 1, de Lib. arb., cap. 16.*

34. Oportet nos de labore ad requiem pervenire potius, quam de requie ad laborem. *Homil. 25 ex liti Homil.*

35. Diuturna quies vitis alimenta ministrat. *In suis Proverb., verbo Diuturna.*

36. Qui jucunde quietis pacem fugiat, concurrens inquietudine delectatur. *Serm. de Curatoribus ad Clericos, cap. 12.*

37. Non semper in actu sis, sed interdum animo tuo requiem dato, et ipse requiescit plena sapientia, studio et bonis cogitationibus. *De Discipulis scholar. Hab. apud Bedam, Axiomat. philos., verbo Non semper.*

38. Sultum et rationi contrarium est, ibi quiescere, ubi est laborandum. *Serm. de S. Petro ad vincula.*

39. Animum cura impicat, quies explicat. *Serm. 1 super Cant.*

40. In deserto hujus mundi homines requiescant, non filii hominum. *Super Judith., cap. 5.*

41. In terrenis caro quiescit, sed spiritus deficit. *Super Job, cap. xi.*

42. Requies diaboli, lectulus tentationis est. *Super Isaia, cap. xiv.*

43. Ibi nulla quies, ubi Spiritus sancti consolatio desit. *Super Thren., cap. iii.*

44. Eo illius inopiantibus hostis graviter percutit, quo longo quietis usu negligentius invenit. *Lib. 31 Moral., cap. 17.*

45. Perfectis omnibus requies sequitur, quia post bona vite presentis opera retributio aeternae quietis invenitur. *Lib. 6 Moral., cap. 45.*

46. Quis valet Deo recedente requiescere, cum solus ipse sit requies: et a quo quisque quanto longo fuerit, fit tanto inquietus? *Ibid.*, lib. 12, cap. 3.

47. Vera requies unitate est, dividi quippe unum non potest: ubi enim secessura divisionis est, vera requies non est. *Homil. 24 super Evang.*

48. Quies ex corde appetenda est, et tamen pro nullarum luctu antiquarum postponenda. *Lib. 6 in Regibus, indic. 13, cap. 409, epist. 5, ad Cyrillum episc. Constantinop.*

49. Sanctorum requies nullo clauditur ter-

S. BIDA.

S. BERNARD.

BOETIUS.

S. DONAT.

GILLESFAT. ANGLOR.

GLASS. INT.

GLOSS. CAP.

S. GREGOR. MAGN.

mino. In septem Psalmos Parit., super Psalm. v, vers. 25.

50. Tanto in vita aeterna major erit menti requies, quanto modo ab amore Conditoris sui ei requies nulla fuerit. Lib. 4 in Registro, indicit. 13, cap. 85, epist. 40, ad Theodor. modic.

S. HIERON.

51. Apud christianos auctoritas requies comparatur. Epist. 6, ad Amicum.

52. Iustitia requiem habet, iniquitas laborem. Super Ecclesiasten, cap. 4, super illud: Melior est vultus pauperis cum requie.

HUGO A. S.

VICTOR.

53. Hac est requies cordis, cum in Dei amore per desiderium figitur. Lib. 2 de Anima, cap. 19.

54. Nulla requies, Deo tranquillior. De Lavate char.

HUGOCARD.

55. Requies cum servitute turpis est. Super Ieremiam, cap. xxxii.

S. IOANNES

CHRYSOST.

56. In nulla negotio potest requies inveniri, nisi processerit labor. Homil. 49 super Matth. Oper. imperf.

57. Vere magna anima est eam delectare quietem, et alienam curare. Homil. 48 super Acto Apostolorum.

58. Non contentum illis est gloria, ubi requies est: sed ubicunque fuerit gloria, ibi et requies potius sit, necesse est. Serm. 14 super Epist. ad Rom.

59. Qui requie in hoc saeculo et felicitate fructus est, tam splendendam in futuro coronam non est consecutus. Homil. 43, super I Cor.

60. Nihil est paucius ita sit inexcusatum et alienum a christiano, quam requiem querere. Serm. 43 super Epist. ad Phil.

61. Nemo certans, requiem querat, nemo amplectatur quietem: alio est quietis tempus, hoc praesens acriminis deputatum est, atque studioribus. Prose.

62. Nullus ubi ad certamen se eruit, unctusque est, requiem querit: si enim iniquis requiem, cur te exuisti? cur iactasti manum? Qua enim ratione hic requiem speres, cum libidinis inulteris bellum, atque adversus naturam pugnam perrexeris? Homil. 8 super II Tim.

S. JOHANNES

CLIV.

63. Modicus pilus perturbat oculum, et modica cura demulcet quietem. Grulu. 27.

64. Quies imperitios suffocet: nam cum dulcedinem Dei non gustaverunt, in captivitatibus, et fretis, et moribus animi tempus consumunt. Ibid.

65. Qui ratione quietem arripit, neque ipsius luera quotidie considerat: in aut non ratione, et secundum quod convenit, quiescit, aut elationis subripitur. Ibid.

66. Quies est, perpetuo atque intensissimo cultu Deo jugiter assistere. Ibid.

67. Jesu memoria, fac ut spiritui tuo uniar, tunc quo agnosces qua sit quietis utilitas. Ibid.

68. Quiescentium mater est firma fides: nisi enim crederit quis, quomodo quiescere poterit? Ibid.

69. Numquam mentis requiem habet, qui curis terrenis se subdit: si ergo vis esse quietus, nihil saeculi appetas. Prose.

70. Semper enim requiem habebis, si a te mundi curas abjeceris.

71. Semper aeterna quiete frueris, si te a strepitu terrenarum actionum abstraxeris. Lib. 2 de Sydon., cap. 47.

72. Sane ac praestabilis est a laboribus ad requiem, quam a voluptate ad cruciatum proficisci. Lib. 2, epist. 174, ad Theodor. presbyt.

73. Boni in Deo, non in seipsis requies querunt: sancta probataque requies, quam possidentur in Deo, est amorosa, omnium ab animo exclusio. In Apologia, pro Theodoro, cap. 3.

74. Qui adest securitas, quis perit. Serm. 29.

75. Omnis religiosus conversio et abrenuntiatio saeculi, ad nihil aliud, nisi ad requiem tendit: sed haec requies sic acquiritur, si prius homo diversis certaminum laboribus exerceatur. Opusc. 13, cap. 8.

76. Sapiens tranquillitatem et quietem consecutur, ut in divinis commentationibus animo quieto versetur. Hab. apud D. Joan. Buzaso, lib. 4 Parvul., cap. 37.

77. Qui otiosa quiete perfruitur, nisi spiritualiter vixerit, more pecudum vivit. Lib. 2 de Vita contemplat., cap. 16.

78. In vera felicitate sola, id est, in visione ineffabile pulchritudinis Dei, quiescere potest desiderium nostrum. Super Psalm. cv, vers. 4.

79. Ad hoc tantum data a Deo quiete volumur, ut in christiata, ut in luxuria, ut in omni seculere atque improbitate vivamus. Lib. 6 de Gubern. Dei.

80. Susviter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit. Lib. 2 de Inim. Chr., cap. 6.

81. Si queris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad aeternam requiem? Ibid., lib. 3, cap. 35, sect. 2.

82. Imperforabilis manet a sagittis inimici, qui amat quietem. Lib. 5, libello 2, de Quietem, num. 11.

83. Taciturnus requiem possidet. Lib. 7, cap. 23, num. 3.

SENTENTIAE PAGANORUM.

84. Diuturna quies vili alimentis ministrat. Lib. 1 Distichor., metr. 3.

85. Nulla placida quies est, nisi quam bona mens explicatur. Epist. 56.

S. THOM.

QUIST.

2. BONAT.

3. ANTONIO.

4. ANTONIO.

5. ANTONIO.

6. ANTONIO.

7. ANTONIO.

8. ANTONIO.

9. ANTONIO.

10. ANTONIO.

11. ANTONIO.

12. ANTONIO.

13. ANTONIO.

14. ANTONIO.

15. ANTONIO.

16. ANTONIO.

17. ANTONIO.

18. ANTONIO.

19. ANTONIO.

20. ANTONIO.

21. ANTONIO.

22. ANTONIO.

23. ANTONIO.

24. ANTONIO.

25. ANTONIO.

26. ANTONIO.

27. ANTONIO.

28. ANTONIO.

29. ANTONIO.

30. ANTONIO.

31. ANTONIO.

32. ANTONIO.

33. ANTONIO.

34. ANTONIO.

35. ANTONIO.

36. ANTONIO.

37. ANTONIO.

38. ANTONIO.

39. ANTONIO.

40. ANTONIO.

41. ANTONIO.

42. ANTONIO.

43. ANTONIO.

44. ANTONIO.

45. ANTONIO.

46. ANTONIO.

47. ANTONIO.

48. ANTONIO.

49. ANTONIO.

50. ANTONIO.

51. ANTONIO.

52. ANTONIO.

53. ANTONIO.

54. ANTONIO.

55. ANTONIO.

56. ANTONIO.

57. ANTONIO.

58. ANTONIO.

59. ANTONIO.

60. ANTONIO.

61. ANTONIO.

62. ANTONIO.

63. ANTONIO.

64. ANTONIO.

65. ANTONIO.

66. ANTONIO.

67. ANTONIO.

68. ANTONIO.

69. ANTONIO.

70. ANTONIO.

Vide etiam tit. Mandatum, sent. 36; Pax, sent. 138; Religio seu Congregatio, sent. 44.

RES.

1. Res dicitur a Reor, rearis, quod dicit velum a parte rei. Super I sent., dist. 25, Julio 3.

SENTENTIAE PATRUM.

S. ANTONIO.

1. Res sine dispendio est, quae tota dispendium est. Lib. 4 Officiarum, cap. 30.

S. ANTONIO.

2. Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur. Part. 2, tit. 2, cap. 6.

S. ANTONIO.

3. Homo tunc minor est, cum se rei, et non rem sibi opponit. Serm. Dom. infra Octav. Nativit.

S. ANTONIO.

4. Res magnas et apprehensu difficiles, non nisi fide consequi datur. De Incarnat. Verbi.

S. ANTONIO.

5. Omnis res vel substantia, vel essentia, vel natura, vel si quo alio verbo melius enuntiatur, simul haec tria habet, ut et unum aliquid sit, et specie propria discernatur a ceteris, et rerum ordinem non excedat. De vera Relig., cap. 7.

S. ANTONIO.

6. Homo, qui prosperis rebus prodicit, asperis quid profecerit, dicit. Ibid., cap. 47.

S. ANTONIO.

7. Res prospera donum est consolantis, res autem adversa donum est admonentis Dei. Epist. 87, ad Felicit.

S. ANTONIO.

8. Cuiuscunque rei adipiscendam spem quisque non gerit, aut tepide amat, aut omnino non amat, quanvis quam pulchra sit videat. Lib. 10 de Trinit., cap. 1.

S. ANTONIO.

9. Mensura omni rei modum praefigit, et numerus omni rei speciem praebet, et pondus omnem rem ad quietem ac stabilitatem trahit. Lib. 4 Genesi ad lit., cap. 3.

S. ANTONIO.

10. Similitudo rerum, quae ad oculos pertinet, mater est falsitatis. Lib. 2 Soliloq., cap. 1.

S. ANTONIO.

11. Signa rebus illustrantur. De Magistro, cap. 10.

S. ANTONIO.

12. Non vocabulorum opificem, sed rerum inquisitionem deest esse sapientem. Lib. 2 contra Academicos, cap. 11.

S. ANTONIO.

13. Moneo ut semper rerum curam magis quam verborum te habere debeatis. De Quietis amore, cap. 6.

S. ANTONIO.

14. Nulla res formare seipsam potest, quia nulla res potest dare sibi quod non habet. Lib. 1 de Lib. arb., cap. 17.

S. ANTONIO.

15. Omnium rerum ubi mensuram et numerum et ordinem vitalis, deo artificio tribuere ne cunctis. Ibid., cap. 20.

S. ANTONIO.

16. Non prodest bona res non bene utenti. Lib. 4 Confess., cap. 16.

S. ANTONIO.

17. Anima amplius delectatur inventis rebus

quas diligit, quam si eas semper habuisset. Ibid., lib. 8, cap. 5.

18. Rebus cognitis, verborum quibus cognitio perficitur; verbis vero auditis, nec verba discuntur. De Magistro, cap. 11.

19. Aliquando res quae significat, nomen ejus rei quae significat, accipit. Epist. 102.

20. Nihil est contentiosius, quam ubi de re constat, certare de nomine. Epist. 174.

21. Omnis res qua dando non deficit, dum habetur et non datur, nondum habetur quomodo habenda est. Lib. 1 de Doctrina christiana, cap. 1.

22. Omnis doctrina vel rerum est, vel signorum; sed res per signa discuntur. Ibid., cap. 12.

23. Non omnis res etiam signum est. Ibid., cap. 10.

24. Deus Conditor universalis, rebus quas condidit, consulti. Ibid., cap. 10.

25. Ille justus et sancte vivit, qui rerum integer aestimator est. Ibid., cap. 27.

26. Ea est miserabilis anima servitute, signa pro rebus accipere. Ibid., lib. 3, cap. 5.

27. Lu usu rerum abesse oportet libidinem. Ibid., cap. 12.

28. Enumerari aliter non potest res, quae nomen accipit, nisi aliquo nomine. De Genesi imperf., cap. 6.

29. Res bona praeter Deum nulla est, quam ipse non fecit. Lib. 4 de Genesi ad lit., cap. 16.

30. Semper prior est res quae facit, quam illa quae fit. Lib. 7 de Civit. Dei, cap. 9.

31. Nos admonet divina providentia non res insipienter vituperare, sed utilitatem rerum diligenter inquirere. Ibid., lib. 11, cap. 22.

32. Separatis magis, res eam re configat. De Utilit. erot., cap. 1.

33. Fit homo iniquus cum propter seipsas diligit res propter aliud assumendas; et propter aliud appetit res propter seipsas diligendas. Lib. 22 contra Faust., cap. 78.

34. Crude rebus, non verbis manibus. Lib. 2 contra Crescon., cap. 9.

35. In interitus hominis, animus res est. De Perfect. just., cap. 2.

36. Una res nullas similitudines habere potest. De Utilit. sejan., cap. 10.

37. Res quilibet proprus qualimque excellentia, si inordinabilis est, non vero est. Tract. 28 super Joan.

38. Non prodest nomen, ubi res non est. Tract. 4 super Epist. Joan.

39. Res quae nunquam debet de corde discedere, nec ab ore discedat. Ibid., tract. 7.

1. GRANARD. 39. Res pauperum non pauperibus dare, par sacrilegi crimen esse dignoscitur. In *Declamati.*
41. Fuge rem, et tene nomen. De *Duodecim Grad. humilit.*, grad. 4.
- CAESIODOR. 42. Res salutaris quotiescumque repetitur, necessaria semper inde sumuntur. Super *Psal.*, lxxx.
- N. EPHEM. 43. Res nullius momenti saepe magnorum malorum causa efficitur. De *Perfect. monach.*
- S. CUSINIUS EMBSEN. 44. De rebus ad presentia subsilia concessis, detrimenta vite eterne nequitia mortalis operatur. Homil. 4 *Epiphani.*
- FRANCOEUR THELEM. 45. Nimis est recors et cecors, nisi inconsideratus et insipiens, qui suam sufficientissimum negligens, rebus caducis, animam humanam experta nequam sufficientibus, cor apponit. In *Ethica*, super cap. viii *Job.*
- GLOSS. ORD. 46. Res divine non ostentationi, sed audientium videntiumque inseruiunt saluti. Super *Joan.*, cap. iv.
- GLOSS. INT. 47. Non res ac sensus propter litteras, sed littere ob manifestationem rerum reperiuntur. Super *IV Reg.*, xxv.
48. Res privata superbus facit. Super *Psal.*, cxxx.
- GLOSS. ORD. 49. Res absconsa avidius quaeritur, celata venerabilis conspiciatur, diu quaesita charius tenetur. Super *Matth.*, cap. vii.
- S. GREGOR. MARIUS. 50. Rem quamlibet sicut ab oculis nostris in futuro subtrahunt tempora, ita ab oculis nostris in presenti subtrahit causa. Homil. 4 super *Esch.*
51. Fiti aliquando causa periculi res salutis Lib. 7 in *Regist.*, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Spargian.*, epist.
- S. GREGOR. NYS. 52. Indita est natura rerum divina quaedam ars ac facultas, que res conditas quasi nexu quodam stabilitas perpetuaret, duplifice vi cuncta moderaretur. De *Hum. officio*, cap. 1.
- S. GREGOR. TRACMAT. 53. Res humanas cum aliis oriri videntur, jam finis arripit. Super *Ecclesiast.*, cap. ii.
54. Res macule omnis experies, impura manu contrectata, nefarium et execrabile est. *Ibid.*, cap. 7.
- S. MICHON. 55. Pars sacrilegi est rem pauperum dare non pauperibus. Epist. 26, ad *Pammach.*
56. Ceterum habitus res finem, sine fine quaeruntur. Epist. 4 ad *Demetrium*.
- REGO A S. VICTORE. 57. Diu rem pertractare antequam iudico, discuss. Lib. 3 *Didac.*, cap. 11.
- REGO CLAUD. 58. Res quib. habetur in simi, secura est. Super *Luc.*, cap. vi.
59. Res diligentius, quanto est sollicitius quaesita, servatur, cum ipsius utilitas cognoscitur. Super *I Joan.*, cap. 1.

60. impossibile est, ut rem fortem, et egregiam quis unquam faciat, nisi antea adversus omnia, qua obistere possunt, se armat et instruat. Homil. 31 super *Gen.*
61. Omnium tibi rerum Deum exempla prebuit ut terminos conserves, et constitutas regulas non transgrediaris. Homil. 79 super *Matth. Oper. post.*
62. Omnis res mala tamdiu stare videtur, quamdiu bonae rei potest nocere: cum vero manifestata fuerit, jam non potest nocere et facit mortua, et sic similis est rei, quam non est. Homil. 26 super *Matth. Oper. imperf.*
63. Perfectum odium, et perfectus amor iudicium rerum non cognoscunt. *Ibid.*, homil. 42.
64. Prudens non sciens, et doctus, sed sensatus est, qui potest rerum ponderare naturas, et omnia regere. *Ibid.*, homil. 51.
65. Qui presentibus rebus, et praecipue magnis inhiat, in vilis est, et abjecti animi. Homil. 70 super *Joan.*
66. Res nostrae profecto riso, confusione, accensione, supplicio, poena, extremisque malis et gehenna, nullaque venia dignae sunt. Homil. 41 super *Acta Apostolorum.*
67. Res humane nihil meliores sunt puerilibus ludis, vel etiam viliores: quae hodie existunt, cras nunquam apparent. Homil. 1 super *I Cor.*
68. Magis res nulla possunt ratione manifestari. *Ibid.*, homil. 4.
69. Satis ipsa rerum experientia, nemine loquente docet quanta sit presentium rerum vilitas, quanta miseria. *Ibid.*, homil. 8.
70. Carnalis homo rebus presentibus adductus est, atque in his perpetuo versatur. Homil. 3 super *II ad Cor.*
71. Nihil esse detestari potest, quam velle divinas res humana ratione discernere atque metiri. Homil. 2 super *II ad Timoth.*
72. Rerum humanarum natura, fumo in aerem evanescente fugacior est, et umbra praetercurrente inanius. Homil. de *Avaritia.*
73. Nihil est humanis rebus inferius: quae propter quocumque nomine earum vilitatem significaveris, minus quam pro rei veritate diveris, et usque adeo sunt fragiles, ut magis nihil sint, quam nihil ipsum, et in praecipiti stent. Serm. in *Eutropium*.
74. Res pretiosa vili pretio non comparatur. Homil. 35 super *Matth. Oper. imperf.*
75. Quid sunt res humanae? cinis, et pulvis, et fumus, et umbra, et flos cadentis, et flos, et somnium, et narratio, et fabula, et ventus, et aer, et penna mobilis, et unda decurrens. Homil. 9 super *Epist. ad Hebr.*

S. JOHANNES CRYSTOSTOMUS.

76. Omnes huius saeculi miratur, coelestes contemnit. *Ibid.*, homil. 25.
77. Omnes res terrene fumes sunt, et implicamenta, quibus ligantur terreni. *Ibid.*, homil. 25.
78. Res illos, quae ad Deum pertinent, clare sunt: res vero humanae, umbrae sunt. *Ibid.*, homil. 28.
79. Iterum affluentia a Deo data his, qui non opportune utuntur, magna ad damnationem accessio est. *Provec.*
80. Asperitas autem rerum et angustia bonis viris accessio coronae sunt, etiamsi interdum probabatur. Orat. 3 de *Fato.*
81. Longe prestantius est moribus splendere, quam rebus: nec rerum unquam specie illustrabitur, quem sua turpitudinis macula dehonestat. Lib. 5 de *Nupt. carnal.*, cap. 17.
82. Res quae minus per se advertuntur, per comparationem rerum facile capiuntur. Lib. 3 de *Simois bono*, cap. 14, sect. 3.
83. Res, non verba quaeruntur. Lib. 3 de *Divina. inst.*, cap. 13.
84. Unaquaque res potius ex estimationis consuetudine, quam ex sui natura cognoscitur. Serm. de *Nativitat.*
85. Rerum usum tribuit Deus, sed privatam damnat affectum. Serm. de *Ranis salvat.*
86. Rei, ex qua conflictus oboritur, melius est gratiam ignominiam possidere, quam de comparandasperam oblivione colligere. Lib. 7, epist. 18, ad *Guillelm. comitis.*
87. Quelibet res perficitur, per hoc quod subditur suo superiori. 2, 2, quest. 81, art. 7.
88. Res in sacra Scriptura dicitur fieri, quando innovat. Super 3 *Sent.*, dist. 18, art. 4, ad. 3.
89. Res monachorum saecularibus data, ignis est; et ubique ingreditur, consumit. Lib. 5, libel. 13, num. 13.
- SENTENTIA PAGANORUM.
- ARISTOTEL. 90. Veritas rei est ipsamet res. Lib. 8 *Theolog.*, cap. 6.
91. Fieri non potest, aut non facile fit, ut is res agat preclaras, cui facultates desunt. Lib. 1 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 8.
92. Res in causa procul dubio est nobilior et insignior, quam in seipsa causata. Lib. 12 *Theolog.*, cap. 21.
93. In rebus sereris non est jocandi locus. Lib. 2 de *Divinat.*, num. 25.
94. Rem epinor spectari oportere, non verba. Lib. 5 *Tusc. quest.*
95. Qui res suas ignorat, eadem sane ratione, res aliarum ignorabit. Strygia 4, in *Dialog. 1 Alabandis.*

96. Leve momentum in adventitius rebus est. De *Consolat. ad Helvium*, cap. 5.
97. Res loquuntur, nobis tacentibus. Lib. 2 de *Benefic.*, cap. 14.
98. Non potest res magna sine adminiculo Numinis stare. Epist. 41.
99. Laxum spatium res magna desiderat. Epist. 88.
100. Si tibi res exiguae sunt, non tamen sint angustae. De *quatuor virtut.*
101. Magnarum rerum, etiamsi successus non fuerit, honestus est ipse conatus. De *Moribus.*
102. Rebus mundanis in causis tantum necessarius utere. *Sent.* 16.
- Vide etiam tit. *Displicere*, sent. 32; *Esse*, sent. 76; *Falsitudo*, sent. 13; *Finitis*, sent. 132; *Intentio*, sent. 19; *Nomen*, sent. 63; *Uti*, sent. 56.

SENeca.

SIXTUS PALL.

RESPUBLICA.

- Etymologia.* Republica graeco *politikos* et *politeia* COLLECTOR. rempublicam genere dicitur.
- Definitio.* Republica est res populi. Lib. de *Civitat.* S. AUGUST. *Dei*, cap. 21.
- Republica est paucorum potestas, in qua census ARISTOTEL. magistratus declaratur. Lib. 1 *Rhetor.*
- Majestas respública est, in qua continetur dignitas, et amplitudo civitatis. Lib. 4 de *Arte rhetor. ad Heronem*, num. 35.
- Republica est quoddam corpus compaginatum ex membris quod divini muneris beneficio amittitur, et summe aequalitatis agitur nutu, et regitur quodam lumine rationis. In *Inst. Trojani.* CICERO.
- SENTENTIA PATRUM.
1. Omnium christianorum una republica est. S. AUGUST. De *Opere monachorum*, cap. 25.
2. Nihil tam inimicum est civitati, quam injuria: nec omnino, nisi magna justitia geratur, stare potest republica. Lib. 2 de *Civitat. Dei*, cap. 21.
3. Nostra aetas cum rempublicam sicut picturam accepisset, egregium, sed evanescente vetustate, non modo eam coloribus lisdem, quibus fuerat ornata, renovare neglexit; sed ne id quidem curavit, ut formam saltem ejus, et extrema tanquam lineamenta servaret. *Ibid.*
4. Vera justitia non est, nisi in ea republica, cuius conditor rectorque Christus est. *Ibid.*
5. Hominum multitudo populum facit, cuius res dicitur esse republica. *Ibid.*, lib. 19, cap. 21.
6. Rempublicam genere, non criminosis est; sed ideo agere rempublicam, ut rem familiarum potius augeas, videtur esse damnable. De *verb. Dom.*, serm. 19.
7. Sine obedientia respública stare non potest. Serm. 3 ad *Frates in eremo.*

8. Multi putant christianam doctrinam utilitati non convenire republicam, quia nolunt stare republicam firmitate virtutum, sed inopinate virtutum. Epist. 3.

9. Quid est republica, nisi res populi? Res ergo communis, res utriusque civitatis. Epist. 5.

10. Felix non est republica stantibus moribus, roentibus moribus. Lib. 1 de Civil. Dei, cap. 38.

S. GREGOR. MAGNUS.

11. Quidquid utile republicam judicaveritis, peragat: neque aliquid quod utilitas republice exigit, negligatur. Lib. 12 in Registro, ind. 7, cap. 23, capit. 23, ad Mauritianum.

JOAN. TRITH.

12. Nulla potestatem, et aliud non erit republica quam plena seditionis confusio. De Raina monast. ord., cap. 7.

SALVIANUS.

13. Prima in omni republica desolationis vis, est inobediencia subditorum. Ibid., cap. 7.

14. Olim pauperes magistratus opulentiam republicanam habebant: nunc autem dives potestas pauperem facit esse republicanam. Lib. 4 de Gubern. Dei.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

15. In antiquis republica tantum amicitia constat esse, quantum et justitia. Lib. 8 Ethic. ad Nicomach., cap. 11.

16. Ibi non maxime honoratur virtus, ibi non est possibile firmum optimumque esse in republica statum. Lib. 2 Polit., cap. 9.

17. Ubi leges non prevalet, non est republica. Ibid., lib. 4, cap. 4.

18. Non simul ad rempublicam gubernandam recipiantur filius et pater, frater senior, ne junior. Ibid., lib. 5, cap. 6.

19. Maximum omnium ad rempublicam stabilitatem, est id quod nunc paraficiunt omnes, erudiri ad rempublice disciplinam. Ibid., cap. 9.

20. Semper melior mos causa est melioris republice. Ibid., lib. 8, cap. 1.

CICERO.

21. Ubi nunc est republica, ibi simul potius, quam dum veterem respicimus, simul in nulla. Lib. 9, epist. 9.

22. Te non horror solum, sed plane etiam oro, ut tota mente, omnique animi impetu in rempublicam incutbas: nihil est quod tibi majore fructu, gloriose esse possit. Prose.

23. Nec quidquam ex omnibus rebus humanis est preclarior, aut prestantior, quam de republica bene mereri. Lib. 19, epist. 5, ad Plancium.

24. Caremus ne quid detrimenti republica capiat. Lib. 16, epist. 11, ad Terentium.

25. Ars est difficilis, recte ut docet, rempublicam gerere. Lib. 27, epist. 24 ad Atticum.

26. Republica duabus rebus continetur, premio ellicet et pona. Epist. 15, ad Brutum.

27. Maximus in republica modus est, inopia vel pecuniaria. Epist. 18 ad Brutum.

28. Nulla re conciliare facilis benevolentiam multitudinis possunt, hi qui rempublicam presunt, quam abstinentia et continentia. Lib. 2 de Offic.

29. Habere quæstui rempublicam, non modo turpe est, sed et sceleratum, et notorium. Ibid.

30. Tunc peritura est republica, cum ferrum vel eas magistratus auctoritatem obtinuit. Sisygia 4, lib. 5 de Reppub.

31. Republica bene processit negotiis laude dignissimum est. Lib. 7, epist. 15, ad Sateruin.

32. Republica quasi quædam civitas, et domus est. Lib. 8, epist. 16, ad Paternum.

33. Si rempublicam ex utilitate omnium rearis; certus sis te bene rempublicam gerere. In Poesopri. de Trojano Augusto.

Vide etiam tit. Princeps, sent. 90, 91, 93; Progricetia, sent. 103.

RESTITUTIO.

Definitio. Restitutio est in pristinum statum repositio.

Restitutio est iustitia inclinans satisfacere proximo, ratione damnificationis illata sibi. In Descrip. terrina., cap. Justitia.

Restituere nihil aliud esse videtur, quam iterato aliquem statueri in possessionem, vel dominium rei sue. 2, 2, quest. 62, art. 1.

Comparatio. Sicut restitutio facienda non est, nisi ejus rei que injuste possessa est: sic nec aliquid restituenda, nisi illi qui in injusto destitutus est. Opac., cap. 15.

Sicut non saluti Deo de injuria sibi illata, nisi per poenitentiam: ita nec proximo de re injuste spoliata, nisi per justam restitutionem. Ibid., cap. 17.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non sufficit solummodo reddere quod ablatum est: sed pro contumelia illata, plus debet reddere quam abtulit. Lib. 4 Cor. Deus, cap. 11.

2. Sicut qui ledit salutem alterius, non sufficit si salutem restituit, nisi pro illata doloris injuria recompenset aliquid: ita qui honorem alienus violat, non sufficit honorem reddere, si non secundum exhortationis factam molestiam aliquid quod placeat illi, quem exonoravit, restituit. Ibid.

3. Qui detinet alienum contra voluntatem, moratur in peccato, et sic semper auget peccatum: et quoties menti occurrit se detinere alienum, et proponit retinere, et non reddere, toties de novo peccat mortaliter. Part. 4, tit. 43, cap. 1, § 12.

4. Nullum peccatum periculosius est furto: nam de cetero homo dolendo et confitendo salvatur,

sed de isto oportet ut etiam satisfaciatur de alieno ablati, alioqui nil valet poenitentia. Ibid.

6. Nimis difficile videtur hominibus exorsare poenitentiam, et restituere: et facilius inducuntur ad dandum elemosinas, vel faciendum ecclesias, et hospitalia, quam ad restituendum, quod non sufficit. Ibid.

6. Testificando falsum adveniens, tenetur ad restitutionem omnium que exinde proximus amisit propter ejus testimonium. Part. 2, tit. 4, cap. 19, § 7.

7. Nimis durum sibi videtur, ut quis reddat, que cum tanto labore acquisivit. Ibid., cap. 6, § 3.

8. Quod injuriose quisque abtulit, reddat, si tamen habet quod abtulit, vel aliud unde illud restituit. Epist. 59, ad Macedoniam.

9. Qui contra jus societatis humane, furis, rapinis, edumnis, invasionibus aliquid abtulit, reddenda potius quam domanda censemus, Zachari publicani evangelico exemplo. Epist. 53, ad Macedoniam.

10. Quis advocatus cum ex advocato ita vir optimus facile reperitur, qui suscepto suo, dicat, Recipe quod mihi, cum tibi male adessem, doctissimi, et reddo adversario tuo quod me agente inique abtulisti. Epist. 54, ad Macedoniam.

11. Si res aliena propter quam peccatum est, cum reddi possit non redditur, non agitur poenitentia, sed fingitur. Prose.

12. Si autem variciter agitur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Epist. 54, ad Macedoniam.

13. Plerumque qui auferit res alienas, amittit: sive alios patiendo, sive ipse male vivendo: in aliud habet unde restituat: huic certe non possumus dicere, Redde quod abtulisti. Ibid.

14. Peccat, qui pecuniâ debita, cum habeat unde reddat, recusat reddere. Lib. 2 de Serm. Dom. in monte, cap. 5.

15. Qui ad pauperalem respicit, desperat de restitutione: si vero de restituendo desperas, nullum malo curas. Super Psal. xiv, conc. 4, vers. 6.

16. Nulla illi poenitentia remittitur peccatum, si cum possit non restituit ablatum. Epist. 77, ad Hugonem de S. Victor.

17. Avarus sicut canis devorata evomit, dum injusta restituit. Serm. 4 Dom. 6, post Pent.

18. Tenetur detractor ad restitutionem bonam famam quam abtulit: majus enim bonum auferit detractor quam raptor. In Confessio., part. 3, sect. 13.

19. In quantum teneor alteri restituere, in tantum meum non sunt mea, sed illius cui teneor. Lib. 2 de Profectu relig., cap. 45.

20. Si in bonis proximam damnificasti, age poenitentiam, et labora ad restitutionem. De Perfect. charit., art. 9.

21. Quidquid violentè cuilibet ablatum fuerit, ipsi restituatur, cui ablatum est. Lib. 1 in Registro, indict. 9, cap. 42, epist. 42, ad Petrum vicediaco.

22. Qui bona alterius injuste detinet, agnoscat se veram poenitentiam non posse peragere, per quam ad eternam vitam pervenire valeat, nisi bona que injuste abtulit, restituat. Habetur in Decret. Gratiani, part. 2, de Penit., dist. 6, can. Falax.

23. Nemo qui rapit, moriens si habet unde reddat, salvabitur: si eos quorum fuit, invenire non poterit, Ecclesie vel pauperibus tribuat. Habetur in Decret. Gratiani, part. 2, causa 14, quest. 5, can. Nemo.

24. Difficillimum est, famam semel laesam restituere. Super Proverbia, cap. 25.

25. Si fur tenetur ad restitutionem rei furte, quanto magis sanctorum ad restitutionem famæ damnate. Super Ecclesiasticum, cap. v.

26. Fur potest restituere quod abtulit, scilicet pecuniam: mendax autem testis non potest restituere quod retulit, pacem scilicet cordis sui, et famam proximi. Ibid., cap. 20.

27. Redde ablati, sic et teipsum a criminibus liberabis. Homil. 33 super Gen.

28. Si rapisti, acerrime teipsum accusa, et restituere. Homil. 52 super Matth. Oper. perf.

29. Cum fure multo peior rapax sit, multo plus restituere debet. Ibid., homil. 53.

30. Si alicujus pecuniam fraude abtulisti, aut rem aliquam per violentiam rapisti, redde ei qua abtulisti. Prose.

31. Abstrahat rei peccatum, verum compensationem dissolvit. Homil. 41 Oper. imperf. super Matth.

32. Etsi alio sapiente rapis fueris, et si injuria affectos nosti, eis redde, et Zachariam imitare, cum restitutionis incremento. Homil. 45 super I Cor.

33. Homo, qui hominis alterius bona sine voluntate ipsius possidet, ad restitutionem tenetur. De Raina monast. ord., cap. 4.

34. Alienam restitutioni censetur omnium. Ibid., cap. 6.

35. Non solum te sufficit admoneri, ut alieni non rapias: sed ut queque cooperaris precepta, restituas. Lib. 7, epist. 48, ad Gallium cum militibus.

36. Bigamum est, ut quidquid per injustitiam partum, quidquid aliis violentè ablatum, domui cui nunc press, adjacere cognoveris: in

BONIFATIUS CARTUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. BERNARD.

REGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. TRITH.

S. PETERS DAMIAN.

quantum tibi possibile est, reddere non moreris. *Ibid.*

37. Non modo qui aliena rapuerunt, sed qui etiam iniuste acceptiones aliquo modo causa fuerunt, restituere tenentur. 2, 2, quest. 62, art. 7.

38. Id restituere quod iniuste ablatum est, est de necessitate salutis. *Ibid.*, art. 2.

39. Non tantum sunt restituenda ablata, vel iniuste accepta; sed etiam omnis proventus, et omnia luca ex his provenientia, sunt restituenda. *De Usuris*, cap. 20.

40. Illud est restituendum, quod nullo iure sit suum. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

41. Ad his incipe, ut non auferas, sed aliis ablata restituas. *De quatuor virt.*

42. Quae mundi sunt, mundo: et quae Dei sunt, reddantur Deo. *Sent.* 47.
Vide etiam tit. *Acquiescere*, sent. 410; *Pano*, sent. 32, 71; *Paenitentia*, sent. 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 22, 24; *Usura*, sent. 45.

RESURRECTIO CHRISTI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Vidit Maria resurrectionem Domini, et prima vidit, et credidit: vidit et Maria Magdalena, quamvis adhuc mutaret. *Lib. 3 de Virginitas.*

2. Resurrectio Christi defunctis est vita, peccatoribus venia, sanctis gloria. *Serm. 52, in die Pasche.*

3. Primum maximum fidei fundamentum est, in resurrectionem Christi credere: erexit enim quod ipse non moriatur, si credat quisque in resurrectionis auctorem. *De Josepho*, cap. 13.

4. Resurrectio Christi, vita est universorum. *Super Psalm. XXXI.*

5. Resurrexit Dominus tertia die mortuis spoliato inferno, calcato inimico, abolita morte, fractis quibus tenebatur vinculis peccatorum. *Serm. super illud: Invenit eam pallam.*

6. Clarificata carne Christus resurrexit, sed non fuit in ea clarificatione discipulis suis apparere, qui non potuissent oculis suis talem claritatem perspicere. *In Dialogo 65 quest. ad Oratorium*, quest. 14.

7. Non mortuum est Verbum, et resurrexit: sed in Verbo caro mortua est et resurrexit. *Prosee.*

8. Ibi mortuus est Christus, ubi es mortuus: et ibi resurrexit Christus, ubi tu es resurrecturus. *Super Psalm. LXXIX*, vers. 23: *De aliquis terra redursum me.*

9. Securus mortuus est pastor pro ove, qui re-

surgens possidet ovem. *Super Psalm. xcix*, vers. 3: *Et spes parva ejus.*

10. Unus resurrexit jam mortuus. Resurrexit Lazarus, sed mortuus; resurrexit filia archipiscopi, sed mortua; resurrexit Christus, non mortuus. *Super Psalm. cxvi*, vers. 4.

11. Dies resurrectionis Christi, defunctis vita, peccatoribus venia, sanctis est gloria. *Serm. 7, Dom. in Oct. Pasche.*

12. Pascha Christi est regnum caeli, salus mundi, vita credentium, accessus inferni, gloria supernorum, resurrectio mortuorum, testimonium resurrectionis divinae, profum redemptiois humanae, cognitio mortis abolita. *Ibid.*

13. Resurrectio Christi operatione virtutis homines elevat de imis, suscitavit de terrenis, collocat in excelsis, consummat justos, firmat dubios, dampnat incredulos.

14. Resurrectio Domini, spes nostra est: ascensio Domini, glorificatio nostra est. *Serm. 2 de Ascens.*

15. Nos Christi mors vivificavit, nos resurrectio erexit, nos ascensio consecravit. *Ibid.*, serm. 3.

16. Ideo Christus mortuus est et resurrexit, ut et vivorum et mortuorum dominetur. *In Enchiridion*, cap. 120.

17. Resurrectionem Christi non sicut nostram in loquum dilige oportebat, ut in exemplo carnis ejus disceremus, quid in nostra sperare deberemus. *Epist. 120*, cap. 9.

18. Christus resurrexit nunquam mortuus, ne ab illo quisquam sic diseret mortem contemnere quasi nunquam victurus. *De Catechis. rudib.*, cap. 22.

19. Directus est justus, quando Christus resurrexit a mortuis, et ad colorum regna descendit. *Super Psalm. vii*, vers. 19: *Et diriges iustum.*

20. Tanta celeritas, Dominice resurrectionis fuit, ut dormisse potius, quam mortuus ostenderet: resurgens fortissimus, qui ut imbecillus occubuit. *Super Psalm. xlii*, vers. 9: *Non adjuvat ut resurgat.*

21. Resurrexit Christus, ut ad resurrectionem quoque ipsis spes se nostrae infirmitatis extendat. *Super Psalm. lvi*, vers. 4.

22. Resurgit Christus, ut nos erigat. *Ibid.*

23. Surrexit post justa facta Jesus. *Lib. 1 Paedagog.*, cap. 5.

24. Honorificatus est Christus resurgens a mortuis, victor mortis, spoliatus inferno, et captivos promittens ad superiores. *De Resurrect. Christi*, cap. 3.

25. Resurrectionis gloria in Christo, omne quod

infirmum et fragile videbatur, clarificavit, absolut. *Exposit. super Symbol. Apost.*, cap. 17.

26. Cum Christus vita esset ex sui natura, tertia die resurrexit spoliatus inferno, portusque paupetto clausus is, qui infra debebant, reseravit. *Rom. 6 de Feste paschal.*

27. Qui descenderat ad inferos, rursus ascendit et qui sepultus erat Jesus, tertia die vere surrexit. *Catechis. 4 de Resur.*

28. Nos Christi mors vivificavit, nos resurrectio erexit, nos ascensio consecravit. *Homil. 2 de Ascens.*

29. Si ea die qua Christus mortuus est, vel nocte qua consensuta est, statim resurrexisset, vix eum aliquid vere defunctum crederent. *Prosee.*

30. Confirmatio autem mortis, est dilatio resurrectionis: et e contrario mortis veritas, resurrectionis auctoritas est. *Homil. 2 de Symbolo.*

31. Resurrectio Christi est defunctis vita, peccatoribus venia, sanctis gloria. *Homil. 4, Pasche.*

32. Radix amara crucis evanuit, illos vero cum fructibus occupat: qui jacuit in morte, surrexit in gloria. *Super illud Marci xvi: Surrexit, non est hic.*

33. Caro Domini eo ex passione sua robustior extitit, quo per infirmitatem moriens, a morte sine infirmitate resurrexit. *Lib. 3 Moral.*, cap. 11 *super illud Job. ii: Egressus igitur Satan.*

34. Redemptor noster ostendit resurrectionem, ut nos resurgere posse confidamus. *Ibid.*, lib. 12, cap. 27.

35. Virtus Christi est gloria resurrectionis ejus. *Super septima Psalm. Psent.*, *Super Psalm. v*, vers. 24.

36. Non debet homo jam de resurrectionis veritate ambigere, cum sciat verum hominem Christum a mortuis resurrexisse. *Ibid.*, *super Psalm. vi*, vers. 6.

37. Redemptor noster moriendo mortem superavit, nunquam resurgendo consumpsit, et resurrectionis suae gloriam ascendendo declaravit. *Homil. 29 super Evangel.*

38. Non indigni in resurrectione Christus auxilio angelorum, qui propria virtute claustra dissipavit inferorum. *Serm. in die Pasche.*

39. Domini resurrectio festivitas angelorum fuit et nostra: angelorum quantitas numerus eorum qui retrogressi sunt per ipostatam angelum immortuus fuerat, ex ambobus fidelium adimpletur: nostra festivitas est quia de perditione nos liberans, ad societatem angelorum revocavit. *Ibid.*

40. Surrexit per humanitatem, qui nullum Tom. IV.

casum in divinitate habuit: et ideo resurgere voluit, qui nunquam occidit, ut ille erigeretur, qui stare noluisset. *Ibid.*

41. Cerne manus, Judae, quas fixeras: curte latus, Romane, quod foderas: videto corpus aut idem sit, quod diebus clam nocte sustulisse discipulis. *Epist. 1, ad Heliodor.*

42. Resurrectionis gloria in Christo clarificavit omne quod prius infirmum et fragile videbatur. *Epist. 18, ad Rufin. de Symbolo*, super illud: *Tertia die resurrexit a mortuis.*

43. Pietas est non ambigere, et iustitia est credere, et salus Christi confiteri resurrectionem. *Lib. 10 de Trinit.*

44. Ideo angelus prior resurrectionis est index, ut quodam famulatu patrone voluntatis resurrectione montaretur. *Super Math.*, can. ultimum.

45. Samson fractis seris, subtractisque portis, securus evadit: Christus ruptis inferni sedis obicibus, apertoque sepulcro, recepto corpore, a morte liber egreditur. *Rom. 4 ex Divers.* in *Math.*

46. Nolle mori, est timoris humani: mori et resurgere, est solius Deitatis insignis. *Serm. 5 fer. 5, Passion.*

47. Post custodias sevas, et vincula dura, post illusiones et verbera, post aeti et fallis poena mixta, post supplicia crucis et vulnera, post ipsam mortem, surrexit de suo facere Christus. *Serm. 3 de Resur.*

48. Rediit ab occidua orbe latens vita, et in monte calvus servata resurgit, pulchrior nitentia caro post fatuus. *Ibid.*

49. Surrexit de suo fumera caro nova, reditiva phoenix, quam ultimus sol, et cinnamna coxerant pietatis. *Ibid.*

50. Resurrectio Christi secundum carnem, fide cognoscenda est. *Serm. 11 super Epist. ad Philipp.*

51. Resurrectio Christi natalivitate est inferior: quoniam illius multa saepe facta sunt exempla, hujus vero nunquam. *Ibid.*

52. In resurrectione Christi verus confessor et capitor est, qui et de passione ejus non confunditur, et de corpora natalivitate non fallitur. *Serm. 8 Quadrag.*

53. Resurrectio Salvatoris nec animam in inferno, nec carnem dia morari passus est in sepulchro, et tam rorax incoarupte carnis vivificatio fuit, ut major illi esset saporis similitudo, quam mortis. *Serm. 1 de Resur.*

54. Resurrectio Domini non finis carnis, sed commutatio fuit: nec virtutis augmento consumpta substantia est. *Prosee.*

55. Qualitas transiens, non natura deficit: et

S. HILAR.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. LEO I.

factum est corpus impassibile quod potuit crucifigi; factum est immortalis, quod potuit occidi: factum est incorruptibile, quod potuit vulnerari. *Ibid.*

DICHAND. A
S. VICTORE.

56. Una resurrectio Domini secundum carnem, geminam nostram resurrectionem efficit, et animarum in presenti, et corporum in futuro. Part. 1. serm. in die Pasche.

S. THOMAS
ALIC.

57. Salvator noster, pignus salutis, nostris corporibus in resurrectione sui corporis tribuens, non potest credi ultra moriturus. Epist. Paschali. 2.

S. THOMAS
AQUINAS.

58. Christus in juvenili etate resurgere voluit, ut futuram resurgentium qualitatem in seipso premonstraret. Part. 3. quest. 65, art. 9.

59. Necessarium fuit Christum ex mortuis resurgere, non modo ad divinae justitiae commendationem; ad fidei nostrae instructionem, et spei erectionem; verum etiam ad vite fidelium informationem, et salutis nostrae consummationem. *Ibid.*, quest. 53, art. 4.

60. Christus post-tanta resurrectione omnium primus resurrexit a mortuis, cum non amplius ut ceteri, mortuus resurrexit. *Ibid.*, art. 3.

61. Cum Christus per humilitatem passionis, resurrectionem mereretur, ipsiusque resurrectionis causa et exemplar fuerit, corpus Christi gloriosum resurgere debuit. *Ibid.*, quest. 56, art. 3.

62. Non debuit Christus postquam surrexit a mortuis, diu cum discipulis suis conversari, ne ad vitam rediisse mortalem putaretur; sed aliquanto tempore, ut se vere resurrexisse ostenderet. *Ibid.*, quest. 55, art. 3.

63. Frequens Christi apparitio sufficiebat ad certificandum discipulos de veritate resurrectionis. *Ibid.*

64. Resurrectio Christi est exemplar nostra resurrectionis. *Ibid.*, in Supplemento, part. 3, quest. 77, art. 3.

65. Sicut Samson abstulit media nocte portas Gaza, et exiit; ita Christus media nocte autem portas inferni, resurrexit. *Ibid.*, quest. 41, art. 4, argum. 2.

66. Quia resurrectio facta est in Dominica, ideo celebramus illum diem, sicut Judaei sabbatum propter primam creationem. Opusc. 9, de Decem preceptis, precept. 3, verbo *Memento*.

67. Christi resurrectio non debuit usque ad finem mundi differri, nee etiam nimis accelerari, ut virtus divinitatis ostenderetur, et veritas mortis inter fideles approbaretur. *De Resur. Christ.*

THOMAS A
KEMPIS.

68. Quis est, qui digne Pascha in spiritu celebrat, qui de vitis ad virtutes transigrat, qui de

veteri vita et mala consuetudine in novae devotionis statum surgit? Medit. 32, de Christi resurrectione, cap. 4.

69. Christus in sua resurrectione primo apparuit virgini Mariae matri suae. Serm. 1 Pascha.

S. VICENTII
FERRARIENSIS.

RESURRECTIO HUMANA.

Definitio. Resurrectio est naturae nostrae in antiquum statum restitutio. De Anima et resur.

S. GREGORII
NYSS.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Cum venerit iudicii dies, reddet terra defunctorum corpora, et pulvis restituet eas, quae in tumulis requiescent reliquias mortuorum. De Bono mortis, cap. 10.

S. AUGUSTINI.

2. Jesus Christus Dei virtus, vita, lux, resurrectio mortuorum; virtus erigit jaculentem, vitam gressum effert, lux fugat tenebras, reparat oblitum, resurrectio vivendi gratiam reformat. Orat. de Fide veteri.

3. Qui virtuti moriturus, qui moriturus resurgens. Prose.

4. Propior est saluti, qui moritur ut resurgat, quam ille qui vivit ut moriatur. Super Psalm. xxxvii.

5. In ipso rapto mors proveniet, et quasi per soporem, ut egressa anima in momento reddatur. Super II Thessal. iv, in illis: Cum illo requiescat in nubibus.

S. ANTONII
AURELI.

6. Erit resurrectio post mortem, et iudicandi erimus a Deo, qui redditurus est unicuique secundum opera sua. Serm. de Vanitate mundi.

S. AUGUSTINI.

7. Resurgat plus populus, ut veteris hominis sui reliquias transformet in novum. Prose.

8. Resurgat autem sapius populus, qui ab initio usque ad finem veterum hominem gesserit, ut in secundam mortem praecipitur. De Vera relig., cap. 27.

9. In resurrectione mortuorum, distabit gloria meritum. Epist. 149, ad Consentium.

10. Resurgat corpus secundum christianam fidem, quae fallere non potest: quod cui videtur incredibile, qualis nunc ait caro attendi, qualis autem futura sit non considerat; quia ille tempore immutationis angelicam non jam caro erit et sanguis, sed tantum corpus. De Fide et Symbolo, cap. 10.

11. Philosophi quorum argumentis semper resurrectioni carnis resistitur, quibus asserunt nullum posse esse terrenum corpus in caelo, quod libet corpus in omne corpus converti et mutari posse concedunt. *Ibid.*

12. Resurgunt sanctorum corpora sine ullo vitio, sine ulla deformitate, sicut sine ulla cor-

ruptione, onere, difficultate, in quibus tanta facilitate resurgunt, quanta felicitas erit. In Enchirid., cap. 91.

13. Eadem caro corruptibilis quam cadit tam iustorum, quam iniustorum, incorruptibilis resurgit; quam vel poenae sullenre possit pro peccatis, vel in gloria aeterna manere pro meritis. De Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 6.

14. Sicut corpus in resurrectione eam vitam et sensum recipiet, sic anima in resurrectione suam vitam et sensum recipiet; scilicet cognitionem et amorem Dei. De Spiritu et animis, cap. 36.

15. Resat ut suam recipiat in resurrectione quiesque mensuram, quam vel habuit in juventute, etiam si senex est mortuus, vel fuerat habiturus, si ante est defunctus. Prose.

16. Nec ultra, nec infra juvenilon formam resurgunt mortuorum corpora, sed in ea etate et robore, usque ad quam Christum hic pervenisse cognovimus, circa quippe triginta annos definitur esse, etiam saeculi hujus doctissimi homines, juvenulum. Lib. 22 de Civitate Dei, cap. 15.

17. Resurgunt omnes tam magni corpore, quam vel erant, vel futuri erant in juvenili etate, quamvis nihil obesset, etiam si infantilis, vel senilis corporis forma. *Ibid.*, cap. 16.

18. A corporibus electorum amovebitur in resurrectione omnis deformitas, omnis infirmitas, omnis tarditas, omnisque corruptio. *Ibid.*, cap. 20.

19. Quid mirabilis inter Dei mirabilia, quam mortuos suscitare? Super Psalm. lxx, vers. 18.

20. Plus est homines creare, quam resuscitare: dignatus est tamen Christus et creare et resuscitare; creare omnes, resuscitare quosdam. Prose.

21. Resuscitavit Christus filiam archisynagogi, adhuc in domo jacentem; resuscitavit juvenem filium viduae, extra portam civitatis elatum; resuscitavit Lazarum sepulchrum quadragesimum; sunt tria genera peccatorum, quos hodie suscitavit Christus, delectationis, operis, consuetudinis. Tract. 49 super Evang. Joan., cap. xi.

22. Animas suscitavit Deus per Christum Filium Dei, corpora suscitavit Deus per eundem Christum, Filium hominis. *Ibid.*, tract. 49, cap. 6.

23. Animae resurgunt per potentiam Dei, corpora per dispensationem humanam. Resurgit anima ab iniquitate, per id quod Deus est: resurgit corpus a corruptione, per id quod homo est. *Ibid.*, tract. 23, cap. 5.

24. Amplius est resuscitare semper victurum, quam suscitare iterum mortuorum. De Verbo Domini, serm. 44.

25. Nemo tam facile dormientem excitat in lecto, quam facile Christus in sepulchro. *Ibid.*

26. Morere ut vivas, sepelire ut resurgas. De Verbo apostoli, serm. 15.

27. In resurrectione mortuorum, christianorum spes tota consistit. *Ibid.*, serm. 24.

28. Ipsam resurrectionem carnis, quae partem tardius, partim omnino non creditur, ita certam sententiam, ut certis nobis non sit solum, cum occiderit oriturum. De Quantitate animis, cap. 35.

29. Sicut ad mortis, sic nec ad resurrectionis differentiam valet diversa nativitas. Prose.

30. Non est absurdum ut similiter resurgant corpora, quae dissimiliter orta sunt. Epist. 49, quest. 1.

31. Non ad hoc resurgat corpus iustorum, ad quod resurgat corpus impiorum. De Agone christi, cap. 7.

32. Hoc erit post resurrectionem, ut corpus omnino eum quiete summa spiritali subditum immortaliter vigeat. Lib. 1 de Doctrina christiana, cap. 24.

33. Resurrecturam carnem omnium quicumque nati sunt hominum atque nascentur, et mortui sunt atque moriturus, nullo modo debet dubitare christianus. In Enchirid., cap. 82.

34. Qui trident resurrectionem, putantes quod caro ista, quia potest, resurgere non potest, ad poenae in ea resurrecturi sunt, et ostendet eis Deus, quia qui potuit haec corpora facere antequam essent, potest ea in momento restituisse sicut erant. De Cathecis. rud., cap. 27.

35. Omnes fideles regnaturi cum Christo, ita resurgunt in eodem corpore, ut etiam commutari mercantur ad incorruptionem angelicam. *Ibid.*

36. Phoenix de sua morte renascens, resurrectionis corporum tyrum gerit, si tamen, ut creditur, de sua morte renascitur. De Anima et orig., cap. 20.

37. In resurrectione mortuorum, quod vivet non morietur; tunc quod sanabitur, non aegrotabit; tunc quod sanabitur non esuriet, neque sitiet; tunc quod renovabitur non veterascet. Tract. 47 super Joan.

38. Nulla in operibus Christi videtur esse major, quam suscitatio mortuorum. *Ibid.*, tract. 91.

39. Resurgat justus ut judicet, peccator ut iudicetur, impius ut sine iudicio puniatur. Super Psalm. 1, vers. 6.

40. Radix totius bonae operationis, est spes resurrectionis: expectatio enim retributionis animam erigit in spem. Colocet. 48.

41. Omnis anima credens in resurrectionem, merito sibi parat: non evadens autem resurrectioni, exposta fit perditioni. Prose.

CASATI
BIBLIOTHECA

S. CYRILLI
BIBLIOTHECA

FRANCISCUS
TITUL.

MATHO.

S. HIERON.

S. HILARIUS

S. IOHANNES
CHRYSOST.

42. Credens manere corpus in resurrectionem, parciit illi taquam vesti, et non pollut eam in iniquitatibus : qui vero non credit resurrectionem, exponit sese libidini, ac veluti alieno abutitur corpore suo. *Ibid.*

43. In novissimo magni iudicii, et generalis examinis die, non resurgent reprobi ad gloriosam illam bestorum immutationem, ad quam resurgent electi. In *Bucid.*, super *Psalm.* 1, vers. 6.

44. Sit certissima spes omnibus nobis quia vera resurrectio carnis, quae precessit in Christo, sequetur in nobis. *Prose.*

45. Caro ista omnium hominum mortuorum sive fidelium, sive infidelium resurret in fine : sed caro fidelium resurret ad gloriam, caro infidelium resurret ad penam. *Serm.* 1. in *Octava Pasche.*

46. Nemo tam facile de somno, quam mortui resurgent incorrupti. *Serm.* 2. *Dom.* 22 post *Pent.*

47. Resurrectionis virtus, angelicum hominibus condicit statum, ut qui de terra resurrexerint, non iterum in terra cum peccidibne, sed in caelo cum angelis vivant. *Ibid.*, super illud : *Carnis resurrectionem.*

48. Cum omnis caro redempta in Christo sit, ut resurgat, et omnem assistere ante tribunal eius necesse sit : non tamen omnibus gloria et honor est promiscuus resurgendi. In *Explanat. Psaltn.* 15.

49. Cum sit difficile in hoc mundo servare justitiae sanctitatem, quis contentus esset adversus seipsum / quotidie luctamina exerceat, nisi ad spem aspiceret resurrectionis ? *Prose.*

50. Totae spem resurrectionis, et soluta est, tota observantia pietatis. *Homil.* 42 super *Math.* *Oper. super.*

51. Mors vincitur, homo resuscitatur, inferorum calena franguntur : lingua movetur, manus officio preparantur, oculis visus redditur, vestigia gressibus explicantur, auribus renovatur auditus. *Homil.* de *Evanso resuscitatio.*

52. Ne sinas corpus tuum, dum hic est, vivere, ut in resurrectione universali vivat : fac ut moriatur, ne moriatur. Etenim si vivum permanserit, non vivet : si vero mortuum fuerit, tunc vivet. *Serm.* 13 super *Epist.* ad *Romanos.*

53. Resurrectio est divina virtutis opus, eo quod Deus impositae telluri ut discolat, mandabit, et nullas ministrorum hoc faciet, quemadmodum aliquando evocavit Lazarum. *Homil.* 8 super I *Theosol.*

54. Si resurrectio non est, fides omnis evanuit : si resurrectio non est, inanis est predicatio : si resurrectio non est, neque resurrexit Christus :

quod si non resurrexit neque natus est, neque in caelum ascendit. *Homil.* 5 super I *Tim.*

55. Quemadmodum caput resurrexit a mortuis, sic et reliquum corpus omnis hominis, qui invenitur in vita, impleto tempore condemnationis suae, que erit propter inobedientiam, resurret. *Lib.* 3 *advers.* *Heret.*, cap. 21.

56. Qui corpus ex nihilo effecit, multo magis effecitum ad vitam revocabit. *Lib.* 2 *Epist.* 43, ad *Basiliatum.*

57. Mortuorum resurrectio erit, et claudorum carnis erit velocis, et surdus audiet, caecividebunt, et mortui loquentur. *Lib.* 4 de *Divina. inst.*, cap. 15, verbo graeco *Nepes.*

58. Quis tam stultus aut brutus est, ut nudeat repugnare hominem a Deo, sicut primum potuisset fingi, ita posse deum reformari ? *Prose.*

59. Nihil esse post obitum, et ante ortum nihil fuisse : sicut de nihilo nasci licuit, ita de nihilo licere reparari.

60. Perro difficultus est, id non sit incipere : quom ad quoddamur liberare. In suo *Octavo.*

61. Certissima fiducia est christianorum divinitus promissa, resurrectio mortuorum. *Serm.* 5. de *Retur.*

62. Cede, homo, de morte resurgere te posse; quia antquam viveres, nil fuisse. *Prose.*

63. Quare ergo dubitas, quod resurges, cum tibi totum, quod in rebus est, quotidie sic resurgat ? *Serm.* 59.

64. Veniente Christo resurgent mortui, assistentur vivi, ut pariter causas reddant de suorum ratione factorum. *Ibid.*, *serm.* 60.

65. Resurret caro, resurret ut ipsi jam sumus, ut agnitio maneat personarum, ut et martyre de persecutoris pena letitiam sumat, et periculator sumat de martyris honore supplicium. *Ibid.*

66. Mori nolle, est timoris humani, divina virtutis est surrectio de morte. *Prose.*

67. Hic ergo non offendat mortis auditus, ubi resurrectionis gloria abscondit mortis injuriam : quia hominis quod moritur, Trinitatis est quod resurgit. *Ibid.*, *serm.* 61.

68. Resurrectionem mente, ore, oculis, spectet, eniet, cogitet christianum, ut totam, moris possit despiciere et calcare formidinem. *Ibid.*, *serm.* 118.

69. Qui nihil fueras priusquam esses, idem nihil factus es, cum esse desieris : cur non posses esse rursus de nihilo ejusdem auctoris voluntate, qui voluit esse de nihilo? quid novi tibi eveniet? qui non eras, factus es : cum iterum non eris, fiet. In *Apolog.* *advers.* *Gent.*, cap. 48.

70. Ubique resolutus fueris, quocumque

S. HIERON.

S. HIERON.
PELUS.

LACT. TIR.

MINGETI
PALII.

S. THEODOG.

THEOPHYL.

S. GREG.
ASS. GEN.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. JERON.
CHRYS.

TERTUL.

te materia destruxerit, hauserit, aboleverit, in nihilum prodegerit, reddet te : ejus est nihilum ipsum, cujus est totum. *Ibid.*

71. Fiducia christianorum, resurrectio mortuorum est. De *Resurrectione*, cap. 1.

72. Nemo tam carnaliter vivit, quam qui negat carnis resurrectionem. *Ibid.*, cap. 11.

73. Senex, ut reddat, interepit : ut custodiat, perdit : ut integret, vitiat : ut ampliet, prius decoquit : siquidem uberiora et cultiora restituit, quam exterminavit. *Prose.*

74. Omnia in statum redeunt, cum abesse sint : omnia incipiunt, cum desierint : ideo finiuntur ut fiant, nihil deperit, nisi in salutem : totus igitur hic ordo revolvibilis rerum, testatio est : resurrectionis mortuorum. *Ibid.*, cap. 12.

75. Adhuc mortali sarcina cincti homines, spe resurrectionis animam delectando, aeternam vitam expectant. Super *Psalm.* xii, vers. 28.

76. Omnes, qui sunt pietate et vera religione illustrati, consequuntur primi resurrectionem. Super I *Theosol.*, cap. 16 in illud : *Resurgent primi.*

77. Christiani universum negotium, in resurrectionis dogmate situm est. Super I ad *Cor.*, cap. xv.

78. Fatendum est resurrectionem esse futuram, in qua anima suo corpori in perpetuum unietur. *Part.* 3. *Supplementi*, quest. 75, art. 1.

79. Cum nulla anima perpetuo possit a corpora separari : necesse est, sicut unum, ita et omnes resurgere. *Ibid.*, art. 1.

80. Et si tempus future resurrectionis determinato recognosci non possit : tamen probabiliter dicitur resurrectionem futuram in crepusculo, ut ad idem punctum redeat sol et luna, in qua creata creduntur. *Ibid.*, art. 3.

81. Necessarium est fieri omnes meritorios, et a morte resurrecturos esse. *Ibid.*, quest. 78, art. 1.

82. Hereticum est dicere eundem hominem non resurrecturum, qui mortuus est : alioquin enim homo vane factus esset, si ad finem propter quem factus est, venire non posset. *Ibid.*, quest. 79, art. 2.

83. Cum oporteat in resurrectione corpus omni ex parte respondere animae, oportet etiam ut omnia membra humani corporis in resurrectione resurgant. *Ibid.*, quest. 80, art. 1.

84. Cum resurrecturus sit homo in omni natura sua perfectione, capillos et unguis in se resurgere oportet. *Ibid.*, art. 2.

85. Cum humores in corpore humano pertinent ad perfectionem humanae naturae, eos simul resurgere cum corpore humano, necesse est. *Ibid.*, art. 3.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

86. Conveniens est, ut omne id quod est de veritate humanae naturae, resurgat cum ipsa. *Ibid.*, art. 4.

87. Conveniens est ut homines resurgant in juvenili aetate, quae inter decrevum et incrementum constituitur. *Ibid.*, quest. 81, art. 1.

88. Homines ejus statura, cujus aut erant, aut futuri erant in juvenute, resurgant. *Ibid.*, art. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

89. In proximum alio, brevitate vite defunctos, in integrum restitui. De *Consolat.* ad *Marcium*, cap. 20.

90. Mors, quam pertimescimus ac recusamus ; intermittit vitam, non eripit : venit iterum, quae nos in lucem reponat dies. *Epist.* 36.

RESURRECTIO A PECCATO.

Definitio. Exurrectio a peccato, est in pristinum divinae servitutis alacritatem reparatio. *Secl.* 1, super *Psalm.* in, vers. 5 : *Erurret.*

Resurrectio nihil aliud est, nisi in pristinum statum restitutio. *Homil.* 1, super *Ecclesiasten.*

Resurgere dicitur, qui prius moriendo cecidit. *Epist.* 31, ad *Abnerium et Alexandrum.*

Resurrectio nihil aliud est, quam secunda ejus quod cecidit erectio. *Lib.* 3, de *Fide. orthod.*, cap. 28.

Resurrectio est ejus, quod ceciderat surrectio. Super *Marc.*, cap. xii, in illud : *Qui dicunt non esse resurrectionem.*

Resurgere a peccato, est reparari hominem ad ea quae peccando amisit. 1, 2, quest. 109, art. 7. *Divisio.* Resurgitur, ab indelitate ad fidem, a vitis ad virtutes, a desperatione ad spem, a cupiditate ad charitatem, ab activa vita ad contemplativam, a morte ad vitam, a miseria ad gloriam. Super *Psalm.* 113.

SENTENTIA PATRUM.

1. Homo per se cadere potest, per se autem nunquam resurgere potest. De *Paradiso animae*, part. 1, de *Virtut.*, cap. 24.

2. Dum in hoc corpore vivitur, nullus est desperanda reparatio. *Lib.* 2, de *Vocat. gent.*, cap. 10.

3. Cum caro subdita fuerit animae, tunc jam non quasi mortua jacet in sepulchro suo conditio humana, sed resuscitatur per gratiam Christi. *Lib.* 5, *epist.* 49, ad *Horontianum.*

4. A quibuslibet lapsibus delictorum facile surgitur, quando opem a reparatore suo possit alius. *Lib.* 10, *epist.* 83, ad *Donatridem.*

5. Pascha hebraice transitus dicitur, quia per hoc mysterium de peioribus ad meliora transitur. *Prose.*

SENECA.

FRANCISCUS
TITUL.

S. GREGOR.
NYSS.

S. HIERON.

S. JOHANNES
DAMASC.

THEOPHYL.

S. THOMAS
AQUINAS.

HIERON.

S. ALBERT.
MAGNUS.

S. AMBROS.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

FRANCISCUS
TITUL.

MATHO.

S. HIERON.

S. HILARIUS

S. IOHANNES
CHRYSOST.

62. Credens manere corpus in resurrectionem, parciit illi taquam vesti, et non polluit eam in iniquitatibus: qui vero non credit resurrectionem, exponit sese libidini, ac veluti alieno abutitur corpore suo. *Ibid.*

63. In novissimo magni iudicii, et generalis examinis die, non resurgent reprobi ad gloriosam illam bestiarum immutationem, ad quam resurgent electi. In *Bucid.*, super *Psalm.* 1, vers. 6.

64. Sit certissima spes omnibus nobis quia vera resurrectio carnis, quae precessit in Christo, sequetur in nobis. *Prose.*

65. Caro ista omnium hominum mortuorum sive fidelium, sive infidelium resurget in fine: sed caro fidelium resurget ad gloriam, caro infidelium resurget ad penam. *Serm.* 1 in *Octava Pasche.*

66. Nemo tam facile de somno, quam mortui resurgent incorrupti. *Serm.* 2 *Dom.* 22 post *Pent.*

67. Resurrectionis virtus, angelicum hominibus condicit statum, ut qui de terra resurrexerint, non iterum in terra cum peccabunt, sed in caelo cum angelis vivant. *Ibid.*, super illud: *Carnis resurrectionem.*

68. Cum omnis caro redempta in Christo sit, ut resurgat, et omnem assistere ante tribunal ejus necesse sit: non tamen omnibus gloria et honor est promissus resurgendi. In *Explanat. Psalms.* 15.

69. Cum sit difficile in hoc mundo servare justitiae sanctitatem, quis contentus esset adversus seipsum quotidie luctumina exereere, nisi ad spem aspiceret resurrectionis? *Prose.*

70. Tota spes resurrectionis, et soluta est, tota observantia pietatis. *Homil.* 42 super *Math.* *Oper. super.*

71. Mors vincitur, homo resuscitatur, inferorum calena franguntur: lingua movetur, manus officio preparantur, oculis visus redditur, vestigia gressibus explicantur, auribus renovatur auditus. *Homil.* de *Evangelio resuscitatio.*

72. Ne scias corpus tuum, dum hic est, vivere, ut in resurrectione universali vivat: fac ut moriatur, ne moriatur. Etenim si vivum permanserit, non vivet: si vero mortuum fuerit, tunc vivet. *Serm.* 13 super *Epist.* ad *Romanos.*

73. Resurrectio est divina virtutis opus, eo quod Deus impositae telluri ut discolat, mandabit, et nullas ministrorum hoc faciet, quemadmodum aliquando evocavit Lazarum. *Homil.* 8 super I *Theosol.*

74. Si resurrectio non est, fides omnis evanuit: si resurrectio non est, inanis est predicatio: si resurrectio non est, neque resurrexit Christus:

quod si non resurrexit neque natus est, neque in caelum ascendit. *Homil.* 5 super I *Theosol.*

75. Quemadmodum caput resurrexit a mortuis, sic et reliquum corpus omnis hominis, qui invenitur in vita, impleto tempore condemnationis suae, quae erit propter inobedientiam, resurget. *Lib.* 3 *advers.* *Heret.*, cap. 21.

76. Qui corpus ex nihilo effecit, multo magis effecit ad vitam revocabit. *Lib.* 2 *Epist.* 63, ad *Basiliatum.*

77. Mortuorum resurrectio erit, et claudorum cursum erit velocis, et surdus audiet, caecividebunt, et mortui loquentur. *Lib.* 4 de *Divina.* *inst.*, cap. 15, verbo graeco *Νεψω.*

78. Quis tam stultus aut brutus est, ut nudeat repugnare hominem a Deo, sicut primum potuisset fingi, ita posse deum reformari? *Prose.*

79. Nihil esse post obitum, et ante ortum nihil fuisse: sicut de nihilo nasci licuit, ita de nihilo licere reparari.

80. Perro difficultas est, id non sit incipere: quomodo quoddamur liberare. In suo *Octavo.*

81. Certissima fiducia est christianorum divinitus promissa, resurrectio mortuorum. *Serm.* 5, de *Retur.*

82. Certe, homo, de morte resurgere te posse; quia antequam viveres, nil fuisse. *Prose.*

83. Quare ergo dubitas, quod resurges, cum tibi totum, quod in rebus est, quoties sic resurgat? *Serm.* 59.

84. Veniente Christo resurgent mortui, assistentur vivi, ut pariter causas reddant de suorum ratione factorum. *Ibid.*, *serm.* 60.

85. Resurget caro, resurget ut ipsi jam sumus, ut agnitio maneat personarum, ut et martyre de persecutoris pena letitiam sumat, et periculator sumat de martyris honore supplicium. *Ibid.*

86. Mori nolle, est timoris humani, divina virtutis est surrectio de morte. *Prose.*

87. Hic ergo non offendat mortis auditus, ubi resurrectionis gloria abscondit mortis injuriam: quia hominis quod moritur, Trinitatis est quod resurget. *Ibid.*, *serm.* 61.

88. Resurrectionem mente, ore, oculis, spectet, sentiet, cogitet christianus, ut totam, moris possit despiciere et calcare formidinem. *Ibid.*, *serm.* 118.

89. Qui nihil fueras priusquam esses, idem nihil factus es, cum esse desieris: cur non posses esse rursus de nihilo ejusdem auctoris voluntate, qui voluit esse de nihilo? quid novi tibi eveniet? qui non eras, factus es: cum iterum non eris, fiet. In *Apolog.* *advers.* *Gent.*, cap. 48.

90. Ubique resolutus fueris, quocumque

S. IERON.

S. HIERON.
PELUS.

LACTANTIUS

MINUTIUS
FELIX.

S. THEODOC.

S. CORDO
ASS. GEN.

S. PETERO
CHRISTO.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. THEOPHYL.

S. ALBERT.
MAGNUS.

S. AMBROS.

THEOPHYL.

S. ALBERT.
MAGNUS.

S. AMBROS.

te materia destruxerit, hauserit, aboleverit, in nihilum prodegerit, reddet te: ejus est nihilum ipsum, cuius est totum. *Ibid.*

71. Fiducia christianorum, resurrectio mortuorum est. De *Resurrectione*, cap. 1.

72. Nemo tam carnaliter vivit, quam qui negat carnis resurrectionem. *Ibid.*, cap. 11.

73. Senes, ut reddat, interepit: ut custodiat, perdit: ut integret, vitiat: ut ampliet, prius decoquit: siquidem uberiora et cultiora restituit, quam exterminavit. *Prose.*

74. Omnia in statum redeunt, cum abesse sint: omnia incipiunt, cum desierint: ideo finiuntur ut fiant, nihil deperit, nisi in salutem: totus igitur hic ordo revolvibilis rerum, testatio est: resurrectionis mortuorum. *Ibid.*, cap. 12.

75. Adhuc mortali sarcina cincti homines, spe resurrectionis animam delectando, aeternam vitam expectant. Super *Psalm.* xii, vers. 28.

76. Omnes, qui sunt pietatis et verae religionis illustrati, consequuntur primum resurrectionem. Super I *Theosol.*, cap. 16 in illud: *Resurgent primi.*

77. Christiani universum negotium, in resurrectionis dogmate situm est. Super I ad *Cor.*, cap. xv.

78. Fatendum est resurrectionem esse futuram, in qua anima suo corpori in perpetuum unietur. Part. 3, *Supplementi*, quest. 75, art. 1.

79. Cum nulla anima perpetuo possit a corpore separari: necesse est, sicut unum, ita et omnes resurgere. *Ibid.*, art. 1.

80. Et si tempus future resurrectionis determinato recognosci non possit: tamen probabiliter dicitur resurrectionem futuram in crepusculo, ut ad idem punctum redeat sol et luna, in qua creata creduntur. *Ibid.*, art. 3.

81. Necessarium est fieri omnes meritorios, et a morte resurrecturos esse. *Ibid.*, quest. 76, art. 1.

82. Haereticum est dicere eundem hominem non resurrecturum, qui mortuus est: alioquin enim homo vane factus esset, si ad finem propter quem factus est, venire non posset. *Ibid.*, quest. 79, art. 2.

83. Cum oporteat in resurrectione corpus omni ex parte respondere animae, oportet etiam ut omnia membra humani corporis in resurrectione resurgant. *Ibid.*, quest. 80, art. 1.

84. Cum resurrecturus sit homo in omni natura sua perfectione, capillos et unguis in se resurgere oportet. *Ibid.*, art. 2.

85. Cum humores in corpore humano pertinent ad perfectionem humanae naturae, eos simul resurgere cum corpore humano, necesse est. *Ibid.*, art. 3.

86. Conveniens est, ut omne id quod est de veritate humanae naturae, resurgat cum ipsa. *Ibid.*, art. 4.

87. Conveniens est ut homines resurgant in juvenili aetate, quae inter decrevum et incrementum constituitur. *Ibid.*, quest. 81, art. 1.

88. Homines ejus statura, cuius aut erant, aut futuri erant in juvenute, resurgant. *Ibid.*, art. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

89. In proximum alio, brevitate vite defunctos, in integrum restitui. De *Consolat.* ad *Marcium*, cap. 20.

90. Mors, quam pertimescimus ac recusamus; intermittit vitam, non eripit: veniet iterum, quae nos in lucem reponat dies. *Epist.* 36.

RESURRECTIO A PECCATO.

Definitio. Exurrectio a peccato, est in pristinum divinae servitutis alicuius reparatio. *Sect.* 1, super *Psalm.* in, vers. 5: *Erurret.*

Resurrectio nihil aliud est, nisi in pristinum statum restitutio. *Homil.* 1, super *Ecclesiasten.*

Resurgere dicitur, qui prius moriendo cecidit. *Epist.* 31, ad *Abnerium et Alexandrum.*

Resurrectio nihil aliud est, quam secunda ejus quod cecidit erectio. *Lib.* 3, de *Fide orthodox.*, cap. 28.

Resurrectio est ejus, quod ceciderat surrectio. Super *Marc.*, cap. xii, in illud: *Qui dicant non esse resurrectionem.*

Resurgere a peccato, est reparari hominem ad ea quae peccando amisit. 1, 2, quest. 109, art. 7.

Definitio. Resurgit, ab indelitate ad fidem, a vitis ad virtutes, a desperatione ad spem, a cupiditate ad charitatem, ab activa vita ad contemplativam, a morte ad vitam, a miseria ad gloriam. Super *Psalm.* lxx.

SENTENTIA PATRUM.

1. Homo per se cadere potest, per se autem nunquam resurgere potest. De *Paradiso animae*, part. 1, de *Virtut.*, cap. 24.

2. Dum in hoc corpore vivitur, nullus est desperanda reparatio. *Lib.* 2, de *Vocat. gent.*, cap. 10.

3. Cum caro subdita fuerit animae, tunc jam non quasi mortua jacet in sepulchro suo conditio humana, sed resuscitatur per gratiam Christi. *Lib.* 5, *epist.* 49, ad *Horontianum.*

4. A quibuslibet lapsibus delictorum facile surgitur, quando opem a reparatore suo possit alius. *Lib.* 10, *epist.* 83, ad *Donatianum.*

5. Pascha hebraice transitus dicitur, quia per hoc mysterium de peioribus ad meliora transitur. *Prose.*

SENECA.

FRANCISCUS
TITUL.

S. GREGORIUS
NYSS.

S. HIERON.

S. IOHANNES
DAMASC.

THEOPHYL.

S. THOMAS
AQUINAS.

HIERONIMUS

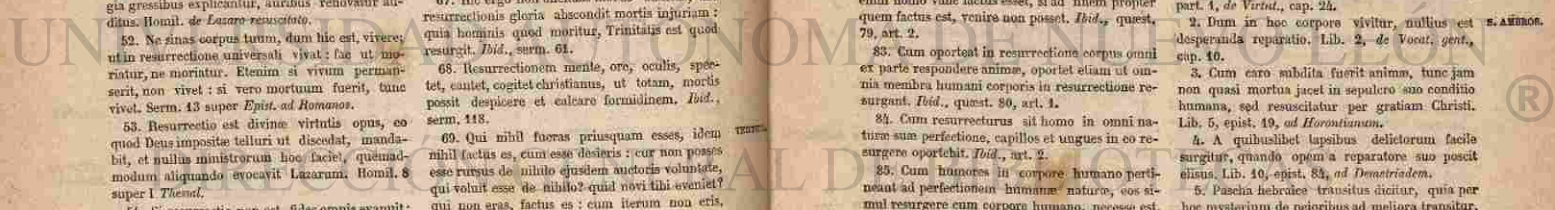
S. ALBERT.
MAGNUS.

S. AMBROS.

THEOPHYL.

S. ALBERT.
MAGNUS.

S. AMBROS.

6. Bonus transitus est, transire de peccatis ad justitiam, de vitis ad virtutes. *Serm. 53, de Invocatione fidelium.*

7. Sancti viri, qui consummare pium certamen gestunt, et currere cursum salutis, acubi forte ut homines corrupti, aciores ad currendum resurgunt, pudoris stimulo, majora reparantes pertamini; ut non solum nullam attulisse aestimetur lapsus impedimentum, sed etiam velocitatis innotuita cumulasse. *Lib. 1, de Apolog. David., cap. 2.*

8. Beatus est, qui se potuit reparare post lapsum, quoniam post mortem a peccato resurgere, minus honorum est. *Ibid.*

9. Propius est saluti, qui mortuus ut resurgat, quam ille qui vivit ut moriatur. *Super Psalm. XXXIII.*

S. ANTONIO. 10. Quanto quis cecidit ab aliori statu virtutis, non cito inde resurgens, tanto gravior roit in omnia mala. *Part. 1, tit. 5, cap. 13, § 3.*

11. Medici spirituales mediante penitentia medicina et confessione, resuscitant mortuos in peccatis. *Part. 3, tit. 7, de Medicis, cap. 1, § 2.*

12. Iusti cadunt, et reprobi: iusti cadunt ante se, vident et cognoscunt ubi cadunt, et ideo resurgunt. *Prose.*

13. Sed reprobi cadunt retro, et non vident ubi cadunt, et ideo non resurgunt. *Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 2.*

14. Tria juvant ad resurgendum: lectio frequens, exhortatio fervens, exemplum urgens. *Part. 3, tit. 16, cap. 10, § 2.*

S. ANTONIO DE PADUA. 15. Hic est rectus ordo peccatoris redempti ad vitam: primo debet surgere a peccato per lapsus abominabilem et detestabilem; secundo, se humiliare in cordis contritione; tertio, loqui in confessione; et sic Dominus restituit eum Spiritus sancti gratia. *Serm. Dom. 16, post Trinit.*

S. AUGUST. 16. Blande pia mater Ecclesia perditos filios, si per salubres leges in quis gremio revocentur, amplectitur, et de illis multo amplius, quam de his quos nunquam perdidit, gratulatur. *Epist. 50, ad Bonifac.*

17. Resuscitatur anima, per penitentiam, et in corpore adhuc mortali renovata vite inchoatur a fide, qua creditur in eum, qui justificat impium. *Lib. 4, de Trinit., cap. 3.*

18. Quisquis occidit, velociter resurgat: sit humanior intra propriam conscientiam, sit ferventior atque promptior ad agendum penitentiam, sit caucior ad custodiam. *De Spiritu et anima, cap. 57.*

19. Non stent homo, qui sponte occidit, ita etiam sponte surgere potest, nisi porrecta dextera Dei. *Lib. 2, de Libero arbitrio, cap. 20.*

20. Surgemus purissimi a peccatis ad purissimum perfectionem, ne istis, qua parva sunt, multiplicatis, quasi quadam scabie patiatur, corrupti et colidi. *De Vera et falsa penit., cap. 8.*

21. Qui cecidit, ad eum statim a quo lapsus est, non nisi auctoris sui gratia reformatur. *Prose.*

22. Surgit enim beneficio alieno, qui cecidit proprio.

23. Nec ideo non suo dicendus est occidisse, quia aliena nocuit resurgere: nec propterea suo resurrexisset, qui non alieno cecidit et occidisset. *Contra Felicitatum, cap. 13.*

24. Multi cadere volunt, cum David, et nolunt surgere eum David: non ergo cadendi exemplum propositum est, sed si occideris, resurgendi. *Super Psalm. L.*

25. O quam felicitas cecidi, qui post lapsum felicitas resurrexit. *De Diligentia Dei, cap. 6.*

26. Quam malum est ut lacrimas quod non possumus suscitare! Carnem quam non possumus suscitare, plangimus, et animam mortuam non plangimus, quam possumus per penitentiam ad statum pristinum revocare. *Prose.*

27. Corpus mortuum plangimus, quod amamus, animam vero mortuam, quam non amamus, non dolemus, non plangimus. *Serm. 4, pro Defunctis.*

28. Mortuus es in Adam, refuge in Christum, *Tract. 8, super Joan.*

29. Ad Deum redire non possumus, nisi humilitate, qui superbia lapsi sumus. *De Fide et Symbolo, cap. 4.*

30. Necesso est mortua opera faciat anima, donec Christi gratia reviscat. *De Nat. et grat., cap. 23.*

31. Ne velit in profundum malorum collapsus, contemporis: tempus patientie est, tempus longanimitatis, tempus satisfactionis, tempus correctionis. *Prose.*

32. Lapsus es? exturge: peccasti? desine; no stes in via peccatorum, sed resiliis. *Epist. 183, ad Monach. lapsum.*

33. Stantibus et lapsis par sollicitudo tenenda est: his ne retrocedant, illis ut concite surgant. *In suis Proverb., verbo Stantibus.*

34. Nullus tanta perfectionis in Ecclesia vivit, qui non multoties cadat et resurgat. *Super Psalm. VIII.*

35. Si sanctus Petrus post tam gravem lapsum ad tantam rediit eminentiam sanctitatis, qui de caetero desperat, si tantum egredi voluerit a peccatis? *Serm. 3, de Sanctis Petro et Paulo.*

36. Magnum prostrus et mirabile sacramentum est, anime suscitatio. *Serm. 3, Pascha.*

S. DONAT. 37. Nisi peccator cordis obfuscationem deserat, resurgere non potest ad gratiam. *Serm. A, Dom. 6 post Pent.*

38. Surgere debet homo a peccato voluntatis, a peccato actionis, a peccato consuetudinis. *Serm. 2, Dom. 23 post Pent.*

39. Resurgens per penitentiam a peccato, potest resurgere in majori, in minori, et in aequali gratia, secundum quod se melius preparat. *Super lib. 4 Sent., dist. 44, part. 2, art. 3, quest. 1.*

40. Homo absque Dei auxilio, non potest resurgere a peccato. *De Resurr. a peccato.*

41. Homo potest per se ire ad culpam, sed per se non potest redire ad gratiam. *Tit. 7, Diabolo, cap. 1.*

42. Respira, peccator: respira, ne desperes: spera in eo quem times: fuge ad eum, a quo auferisti, invooca oportune, quem superbe provocasti. *Lib. 4, Pharaone, cap. 65.*

43. Peccasti? quiesce, desine, et erubesc. *In Soliloquijs, cap. 1.*

44. O anima debilis et infirma, que tam facilis es ad despondendum, tam prona ad cadendum, tam difficile ad surgendum. *Ibid., cap. 2.*

45. Nemo de Dei misericordia desperet, sed cito malo iniquitatis eum consurgat, ne consuetudine peccandi in ipse se ritibus suis sepeliat. *Homil. 14.*

46. Spirituales medicina, si libenter accipiatur, absque dubitatione, etiamsi mortua sit anima, suscitatur. *Homil. 15.*

47. Saluberrimo lacrymarum imbri resoluta, homo in novam messem virtutis adolescat: huius ex peccatore justus, ex lugente latus, ex egrotio convalescit. *Super Psalm. vi, vera. 6: Lacrymis meis stratum meum rigabo.*

48. Diabolus toties punitur, quoties ab eo peccator subjugatus eripitur. *Super Psalm. vii, vers. 7.*

49. Sicut filius ire efficitur, qui admittit peccatum; sic qui ab eo ad virtutem se transfert, filius veritatis ne virtutis est. *Lib. contra Manich.*

50. Incondidores sunt illi dies, quibus renascimur, vel reparamur, quam illi, quibus nascimur. *Homil. 6, de Pascha.*

51. Difficile est ut assurgat ad hominem posses, nisi a malo ante resurrexeris. *Serm. contra Vitia.*

52. Bonus timeat ne cadat: malus constet ut resurgat. *Prose.*

53. Quisquis malus est, cum Paulo provestatur in malo, cum eo erigatur in bono.

54. Quoniam et ille cecidit malus, et surrexit bonus: prostratus est iniquus, et erectus est iustus.

55. Cecidit secessivissimus persecutor, et surrexit veridicus predicator.

56. Cadens humen corporis impius perdidit,

surgens autem humen cordis iustificatus accepit. *Serm. 4, de S. Stephano.*

57. Post penitentiam fortior surgit homo. *In Decreta Gratiani.*

58. Aliquando Deus permittit bonos cadere, ut resurgant fortius in virtute. *Super IV Reg. xx.*

59. Permittit Deus quandoque animam affectu desiderii sui vulnerari, ut fortior surgat et sanetur. *Super Job, cap. v.*

60. Difficultas resurgendi non est ex parte divinas potentias, sed ex parte peccatoris: qui ex eo quod toties ceciderat peccatum, reddit se Dei misericordia indignum, sine quo non potest a peccato resurgere. *Super Amos, cap. 1.*

61. Nostrum est, quod decidimus: Dei, quod resurgimus. *Super Thren., cap. v, in illud: Convertite nos, Domine.*

62. Qui ceciderunt contemnendo, resurgunt obediendo. *Super illud Math. 11: Per aliam viam reversi sunt.*

63. Majus gaudium de peccatore, quam de stante iusto fit: uti dixi in prolo plus eum militem diligit, qui post fugam reversus, hostem fortiter premit, quam eum qui nunquam fugit, nec unquam fortiter egit. *Super illud Luc. xv: Gaudium erit in celo.*

64. Refectio Dei et Sanctorum, est refectio peccatorum. *Super Lucam, cap. xv.*

65. Anima que dura cederet, volens appetit: dum conatur surgere, cogitur invita tolerare, inde quippe laborat certaminis, unde perversa appetit gaudium voluptatis. *Lib. 2 Moralium, cap. 7.*

66. Cum in peccato animus moritur, cilius ad vitam reducitur, si super hunc sollicita cogitationes virunt. *Ibid., lib. 4, cap. 25.*

67. Si non potius a secretioribus cordis expellitur inportuna secularium multitudo curarum, anima que intrinsicse mortua, non resurgit. *Ibid., lib. 48, cap. 25.*

68. Justus es, iram permissese, no corrumpis: peccator es, presume de misericordia, ut surgas. *Homil. 34 super Romam.*

69. Quibus peccata dominantur, per se ab eorum iugo sine gratia liberari nequeunt. *Lib. 4 in 1. Regum, cap. 29, super illud: Et clamabitis in die illa.*

70. Cum cur a semetipso valde corrumpat, studere incessanter debet, ut per eruditionis studium resurgat. *Parte 2 Paschalis, cap. 11.*

71. Illum quem conscientia delicta fletu dolens in conspectu divinitatis non dubites misericordiam consequi; quia nullum peccantem reversum ad se despiciit, qui peccatores sanguine suo redimere

GLOSS. DECR.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. DONAT.

S. CASARIUS ARLIAT.

CASIODOR.

S. BASILE MAGNUS.

S. KRISTIANUS ERISSINGENS.

S. WILGENT.

S. BERNARD.

venit. Lib. 7 in *Registro*, in diel. 2, cap. 53, ad *Secundum*.

72. Quoniam multos a suis iniquitatibus sanatos aspiramus, quid aliud quam sperant misericordie pigros tenemus? Habatur apud divum *Bonaventuram*, serm. 5, in die *Omerum*.

73. Et qui vere surgit, nunquam desit semper surgere. *Homil. 5 super Cant.*

74. Sicut unius peccatoris casus multos ad desperationem trahere solet, qui eius malum exemplum imitantur, sic unius recuperatio multis prodest ad salutem. *Serm. 2, Domin. 4 part. Epistol.*

75. Humana natura sicut facile cadit, sic facile surgere potest. *Ibid.*

76. Iusti vocabulum non amittit, qui per penitentiam semper resurgit. *Epist. 46, ad Rustic.*

77. Septies cadit justus, et resurgit: si cadit, quomodo justus? si justus, quomodo cadit? sed iusti vocabulum non amittit, qui per penitentiam semper resurgit. *Ibid.*

78. In primis omnis cura vitæ hujus infermitudis est tibi, et quasi mortuum te existima, sicut es, quoniam posse reviviscere, cogita. *Epist. 22, ad Saturnum lapsam.*

79. Ubi Christus non illustrat resurgentes, que videatur esse requies, tribulatio est. Lib. 1 super *Michanam*, cap. n, super illud *Ephes. v: Exurge, qui dormis*.

80. Tanto levius resuscitatur quisque per gratiam, quanto minus mortificatus est per culpam. *De Alleg. super Luc.*, lib. 4, cap. 10.

81. Qui cupiditate peccant, sumant David exemplum, ut resurgant: qui timore peccant, sumant Petri exemplum, ut resurgant: uterque occidit, et uterque resurrexit. Lib. 1 *Miscellan.*, codic. 4, fil. 133.

82. Quid prodest si a lapsu erigeris, nisi etiam ad standum conlueris. Lib. 2 de *Sacram.*, part. 7, cap. 3.

83. Qui per se cadere poterint, per se surgere non possunt: quia homo per se quidem ad malum ire potest; per se autem redire non potest, nisi per gradum adjuvetur. *Ibid.*, part. 14, cap. 4.

84. Certum est, quia qui cadit, resurgere potest: et non solum resurgere, sed etiam melior resurgere, quam fuit cum cecidit. *Prose.*

85. Multi ceciderunt, et meliores surrexerunt, quam fuerunt antequam ceciderunt, meliores etiam quam futuri fuissent, si non cecidissent.

86. Quia ad hoc lapsu cadere permisi sunt, ut ex ipso casu suo et ruina erigantur, et meliores efficiantur.

87. Nemo tamen post casum surrexit, vel surgere potuit, quam fuisset, si non cecidisset: et

S. ERIBON.
NYS.
MAYNO.

S. HEBRON.

HIBO & S.
VICTOR.

hoc que modo resurgendo bona operatus est, omnia stando operatus fuisset.

88. In hoc secundum aliquid dici potest, quod omnis qui cadit, id quod cadendo perdit, amplius totum recuperare non potest.

89. Quia quidquid postea ad correctionem, vel ad recuperationem adjuverit, facere omnino non potest, quin melior fuisset, si hæc omnia haberet, et tamen non cecidisset.

90. Si magnus est aliquando surgere, majus utique est, nunquam cecidisse: si bonum est senatum esse, melius est, nunquam corruptum fuisse. *Ibid.*

91. Suspendium est a somno peccati: semper est hora surgendi, quia brevis est hora vivendi. *Super Ecclesiasticum*, cap. xxxii.

92. Dignus est divinis colloquiis, et secretis Dei consolationibus, qui surrexit a peccato, et elevavit se a mundanis delectationibus. *Super Ezech.*, cap. ii.

93. Ne invidiosus mihi, quia cecidi peccando, resurgam penitendo. *Super Michanam*, cap. vii.

94. Sic peccator resurgere debet a mortuis, ut notus sit in anima, et exteriori conversatione. *Super Math.*, cap. vii.

95. Dignior est, qui post peccatum a peccato resurgit, quam qui nunquam peccavit. *Super 1 Cor.* xv.

96. Si cadit justus, fortior resurgit: resurgit etiam humilior, resurgit cantior, resurgit misericordior. *Super Psalm. xxxvii*, vers. 18.

97. Deus non te despiciat revertentem, qui aliquando horruit desertorem: tuos non aspernabitur reditus, qui ut redeas suos demonstrat affectus. *Prose.*

98. Cupit Deus ignoscere, desiderat miserari desertoris: prævenit peccata, dum ipse hortatur, ut homo qui deseruerit, revertatur.

99. Desertores Deus desertus invitat, contemnentem revocat: offensus se reis ingerit, ut ignoscatur, utque desertor redeat. *Serm. de Hieremia.*

100. Non sufficit a malignitate fugisse, nisi ad virtutis studia transeas. *Homil. super Math. Oper. perfect.*

101. Liberari a paludine peccatorum, Christi est virtus: ut autem non ad illam iterum revertantur, apostolorum cura ac laboris. *Ibid.*, homil. 45.

102. Improbum est, non diligere hominem ab initio; sed, nullo major culpa est, nolle per penitentiam regredi. *Ibid.*, homil. 68.

103. Liberari a peccato majoris beneficii est, quam a demone: peccatum enim gravius est demone. *Homil. 11 super Acta Apost.*

104. Quandocumque quis ex macho sit castus,

HUCOCAM.

S. USQUE
S. JOHANNES
CERVICAT.

S. JOAN. CL.

S. AN. CILIS.

S. JOAN.
VITIS.

S. HIBORUS
HISPALENS.

ex vatro miseriores, ex aspero mansuetus, hic facta est resurrectio, illius videlicet futura prævia. *Serm. 10 super Epist. ad Rom.*

105. Vultus hominum de his, qui post desperationem convalescerunt, aut a morbo periculoso peccati restituti sunt; ita solent loqui: Videmus resurrectionem mortuorum in hoc homine. *Homil. 2 super 11 Cor.*

106. Licet octo et triginta geras annos, sicut paralyticus ille; si modo sanus fieri studeas, qui prohibet est nemo, tantum resurgere velis. *Homil. 80 ad pop. Antioch.*

107. Non est tam grave pugnantiem vulnerari, sed post vulnus desperare, vulnusque negligere. *Prose.*

108. Nullus mercator postquam naufragium fecit, licet mercimonium amiserit, desistit navigare, sed demum mare pertransit, et pristina recuperat divitias.

109. Frequenter athletas certimus post multos lapsus, coronatos: jam vero miles quoque qui fugit, postea se strenuum exhibet et hostes superat. *Ibid.*

110. Qui per respicientiam exurgunt, magna claritas respiciunt, et non raro majore quam alii, qui nunquam ceciderunt. *Epist. 5, ad Theodor. lapsam.*

111. A terra, ubi jaces, resurgas, et formidabilis eris adversario. *Ibid.*

112. Persiste, magnanimus esto; et tunc extuleras pedem, retoca: nee ignominie vel opprobrii genus erodas exigam hæc parvi temporis plagam. *Epist. 6, ad Eumdem.*

113. Qui ceciderunt bono sint animo, et resurgere studeant. *Grad.* 25.

114. Peccavit Petrus, humilior, cautior et misericordior effectus est, postquam resurrexit. *Lib. 1 de Consol. theol.*, pros. 4.

115. Resurgat in prima, qui non vult in secunda resurrectione damnari. *Serm. in Pasch.*

116. Nullo sine dubio gloriosius est hominem in consuetudine peccati sepultum resuscitare ad justitiam, quam justum perseverare ne declinet ad iniquitatem. In cap. 7 *Regul. S. Benedict.*, grad. 12.

117. Cum perseverare in eodem statu hominem non valeat, etiam quotidie, si lapsus fuerit, resurgat. *De Vanit. et miser. humane vite*, cap. 4.

118. Vult surgere piger, et non vult, et supe dum velle suum differre non metuit, et tempus, et posse pariter amittit. *Ibid.*

119. Casus a homo facilis est, sed cum difficultate magna de malo resurgitur. *Orat. 2 in Conventu Abbatis habitæ.*

120. Coram Deo et angelis copiosius est prædium de eo, qui a peccati periculo liberatur, quam

de eo, qui nunquam novis peccati periculo. *Lib. 2 de San. bono*, cap. 14, sent. 5.

121. Petrus fide lapsus: cursus penitendo resurgit. *In Ezech. ad penit.*

122. Pulchrum illud est, cum in peccatum lapsus sis, penitente duci, ac quamprimum alapsis exsurgere. *Lib. 1, epist. 38, ad Merianum.*

123. Si ut homo per lapsum mutatus es, fac quamprimum respicias. *Ibid.*, epist. 461, ad Thammem.

124. Etiam si quis deliquerit, in desperationem non decidit, sed a peccandi consuetudine spei indulgentia respiciat. *Super Cantica*, cap. vi, explicat. 447.

125. Quicunque aberraverit, referat pedem, neque quamprimum recipiat æ reformet. *Lib. 6 de Divin. inst.*, cap. 24.

126. Ex peccatore voragine liberet se quisque dum licet, dum facultas adest. *Ibid.*, lib. 7, cap. 27.

127. Solius divina virtutis est opus, animam lethali peccato detentam, revocare ad vitam. *Lib. 1 de Spirit. interio.*, cap. 3.

128. Quamvis corporatiter vivas, etsi omnium criminum te feceris rovin, resurgens, tamen in spiritu tibi a Deo est indicata fiducia. *Ibid.*, lib. 2, cap. 28.

129. Mortendum est diabolo, et vivendum Deo; deficientium iniquitatis, ut justitie resurgatur. *Serm. 1 de Resur. Dom.*

130. Qui credit, non ad id respiciat quod reliquit e memini id recidat, unde surrexit. *Ibid.*

131. O quam libenter Deus te recipit, dum post lapsum erectus, humiliter ausanterque ad eum redis. *In Speculo spirit.*, cap. 6.

132. Si contigerit hum solidum collabi, instaura statim opus discipulæ: et fortius reedificas, quam prius edificaveras. *Prose.*

133. Etiam si bis, etiam si decies, etiam si centies, etiam si milies, et sæpius corruerit, toties repars, quoties corruerit. *In Speculo Monachor.*

134. Paucorum est labor, qui vere post casum resurgit. *Epist. 3, ad Symprimum.*

135. Dum omni peccato per penitentiam medeamur; solus lapsus virginum, penitentia remedium non meretur. *Epist. 35, ad Anselmum sanctimonial.*

136. Alter alteri resurgendi occasione præbet, cum resurgit. *Opuse.* 7, cap. 16.

137. Exurge, exurge, quæso, expurgiscere, o homo, qui miseræ voluptatis sopore deprimeris: revivisc tandem, qui lethali coram inimicis tuis gladio corruisti. *Ibid.*, cap. 23.

138. Insignis præconi est, cum qui corruerit in

S. HIBORUS
PESLONIA.

S. JEROME
ONGELICUS.

LACT. PIER.

S. LACRUM.
JEROME.

S. LEO I.

S. PAVLUS
EPISC. MAR-
CINON.
PICHUS
HISPENS.

S. PETERUS
DAMIAN.

ruinam, inopinatam reportare victoriam. Opusc. 48, cap. 4.

S. PROSER.

439. A quibuslibet lapsibus delictorum facile surgitur, quando opem a reparatore suo possit obtinere. Epist. ad Demetriad.

RICHARDUS A. S. VICT.

440. Sæpe mens humana, cum post multiplicem ruinam divina inspiratione compuncta ad iustitiam redit; ex ipso suo casu erudita et humiliata, quanto eruditior, quanto humilior, tanto et fortius resurgit. Part. 4, lib. 1, de Eruditi. humani, cap. 4.

441. Oportet nos sæpe resurgere, et per frequentem lapsum addiscere, qua vigilantia, qua cautela acquirere vel custodire oporteat virtutem bonam. Part. 1, de Benjamin minore, cap. 67.

442. Pascha interpretatur transitus; transiendum est primo de injustitia ad iustitiam, secundum de miseria ad gloriam. Prover.

443. Bonus transitus, transire de iniquitate ad acquietatem; bonus transitus, transire de miseria ad beatitudinem. Part. 4, de Fermento veteri.

EMBERT.

AD.

SALVIANUS.

444. Nemo a morte peccati resurgit, nisi volens. Lib. 3 de Spiritu sancto, cap. 28.

445. Tacet quibus lapsi sint, non commemorantur in lapsu, nec in voluntaria sua conscientiam suam morte versantur, sed illico surgunt. Prover.

446. Ac, si fieri potest, tam velox sit remedium resurgens, ut vix possit vestigium apparere colapsi. Lib. 1 ad Eccles. cultus.

S. SYMBRUS

RELOPUS.

447. Quia nihil omnino peccare, maximum omnium honorum est, tum ad iustitiam revocari, secundum in bonis locum obtinet. Epist. 44, ad Joann.

S. THOMAS

AQUINAS.

448. Studemus resurgere spiritualiter a morte animæ, quam incurrimus per peccatum, ad vitam iustitiam, quæ habetur per penitentiam. Opusc. 6, super Symbol. Apost., art. 6.

THOMAS

A KEMPIS.

449. Si peccaveris, non desperes, sed cito resurgas. In Solitoq. animo, cap. 18, sect. 5.

450. Multi post gravem lapsum, cito penitendo fortiores surrexerunt, et in sancta conversatione vitam laudabilem consummaserunt. Serm. 5 ad Nativ., divis. 7.

IN TIT.

PATR.

451. Si tibi contigerit, statim emendationem esse, ut renitamus; et quodlibet cadere contigerit, toties etiam statim usque ad extremum vite diem curandum est, ut resurgamus, atque in proxima stemus. Lib. 1, in Vita SS. Barthelemy et Josephat, cap. 11.

452. Anima ejus, qui in dulcedine delectatur voluptatum, semel delapsa in luxuria consumit, difficile potest resurgere. Lib. 6, libelli 4, de Contemplat., num. 8.

SENTENTIE PAGANORUM.

ENNECA.

453. Quomodo ratio occupata et oppressa vi-

tiis resurgit, que ira cessit? Lib. 1 de Ira, cap. 8.

454. Non resurgere adolescentibus licet, cum honestus turpi desidia titulus accipit, cum peccandi verocandiam perdidissent. De Beata vita, cap. 12.

455. Quid jaces? ad innum delatus es? nunc est resurgendi locus. Lib. 3 Quæst. in Prefat.

456. Mihi acceptum fero, quod surrexi, quod convulsi. Epist. 78.

457. Sæpe majori fortuna, locum fecit injuria: multi ceciderunt, ut alius surgerent, et in majus. Epist. 81.

458. Ingentis animi est aliena causa, seu exemplo, ad vitam reverti. Epist. 104.

Vide etiam lib. Colere, sent. 24, 42, 62, 79, 145, 147, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 175, 179, 177, 178, 183, 203, 204; Corinthen, sent. 33, 38; Concordia, sent. 85, 87, 127; De vita, sent. 43; Demare, sent. 82; Hæmo, sent. 70; Juvenal, sent. 2; Multitudo, sent. 6; Paupertas Dei, sent. 85; Resurrectio Christi, sent. 63; Resurrectio humana, sent. 22, 23.

RETROGREDI.

Definitio. Retrogredi nihil aliud est, quam in eo penitere quod operis, et mundanis viribus desideris obligari. De Vita S. Antonii.

Retrogredi est, unde venaris iterata via reverti, Super Psalm. vii, vers. 8.

SENTENTIE PATRUM.

1. Nullus discedat, nullus exeat, nullus reflectat vestigium, non solum corporis, sed etiam mentis. Prover.

2. Nullus revertatur retro; retro enim luxuria, retro inoparitas est.

3. Qui autem respicit retro, non potest ad superiora pervenire: non ergo pedes tui retro, sed mali mores revertantur. Lib. 3, epist. 11, ad Irenæum.

4. Retro redeunt, qui Christum emittunt: retro revertuntur, qui in terrenam habent illa celestium gratia redeunt. De Joseph, cap. 41.

5. Qui declinat a bono proposito, et post votum tendit ad votum, hic orbis phœnices, et lingua malice conatunt Christum. Serm. vi die Parasceves.

6. Nemo positus in monasterio frater, recedat de monasterio: memento uroris Loth, liberata est a Sodomis, et in via posita retrorsum respexit; ubi respexit, ibi remansit. Super Psalm. lxxv, versu penultimo: *Voxes et redidit.*

7. Aspice enim, qui te ducit, et non respicies retro unde te eduxit: qui te ducit, ante te ambulat; unde te eduxit, post te est. Ibid.

S. ATRUS

RAGNUS.

V. BEDA.

CASSIODOR.

S. ANTONI.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CYRILLUS

HEROZOL.

S. PETERUS

EMISENENS.

S. FRANCIS

ASSISIENS.

S. THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

S. PETERUS

DAMIANUS.

THEOPHYL.

ACT.

8. Servus es Domini, liberius es Domini: non te sic querus manu mitti, ut recedas de domo mansuissimis tui. Super Psalm. xix, vers. 1.

9. Unusquisque de loco itineris sui, ad quem proficendo pervenit, et quam vovit Deo, inde respicit retro, cum ipsum dimiserit. Super Psalm. lxxxiii.

10. Nemo retro respiciat, nemo pristinis suis delectetur: nemo avertatur ab eo quod ante est, ad id quod retro est currat, donec perveniat. Ibid.

11. Quid tibi cum pompis diaboli, amator Christi? noli te fallere: odit enim tales fletus, nec inter suos deputat professores, quos carnit vix sine desertores. Lib. 4 de Symbolo ad Catechum., cap. 4.

12. Nihil tam inimicum spei, quam retro respicere. De Verbis Domini, serm. 39.

13. Noli retro redire: retro redit, qui ad ea revertitur unde jam abscesserat. De Verbis Apost., serm. 15.

14. Qui clamando tibi permixxit ut non recederes, parcendo clamat ut recedas. Homil. 50 ex lxxii Homil.

15. Recedere a Deo, fornicari est. Homil. 34 ex lxxii Homil., cap. 2.

16. Stantibus et lapsis par sollicitudo tenenda est: his ne retrocedant, illis ut coniecte surgant. In suis Prover., verbo Stantibus.

17. Fradem Deo facere videtur, qui proposito spiritualis vite relicto ad sæculum revertitur. Ibid., verbo Fraudem.

18. In via vite non progredi, regredi est. Serm. 2 de Purific. B. Mariæ.

19. Homo debet procedere ad anteriora, non retrocedere ad posteriora. Collat. 38, in cap. vi Joann.

20. Vix tibi quicumque es, qui deliberas redire ad lutum, reverti ad vomitum: putas quod placatos habebis in iudicio angelos, quos modo tanto et sperato privare vis gaudio? Serm. 4 Dom. 10 post Pent.

21. Cave tibi, ut ne retro convertaris: et post quam manum miseris ad aratrum, ne deinceps ad miseram vitam lupus occupationum et studium revertaris. Cateches. mystic. 1.

22. Si periculosum est quotidie non addidisse, quanto periculosius est, etiam ab initia recessisse? Homil. 8 ad Monachos.

23. Multi sunt religiosi, qui sub specie videndi meliora, quam qua sui prelati precipiunt, aspiciunt retro, et ad vomitum propria voluntatis redeunt. In suis Opusc., in Admonit. ad Fratres, cap. 3.

24. Quicumque retrorsum convertitur, a fide

et veritate necesse est ut cadat et moriatur. Super 1 Reg., cap. xv.

25. Qui fortiori studio intenderit, retrospicere convincitur, si relictis bonis amplioribus ad minima retorquerit. Part. 3 Pastor., cap. 4, admo. nit. 28.

26. Retro post aratrum respicit, qui post exordia boni operis ad mala revertitur, quæ pliquit. Homil. 3 super Ezech., super illud Luc. ix: *Nemo mittens manum ad aratrum.*

27. Obscuro te et moueo, ut qui Sodomam relictam ad montana festinans, post tergum ne respicias, ne aratri silvam, ne fimbriam Salvatoris, ne cincinnos ejus noctis rore madefactos, quos semel epistoli, aliquando dimittas. Epist. 28, ad Lucinum.

28. Quicumque a Deo recessit, statim seculi fluctibus quatitur, et moventur pedes ejus. Epist. 24, ad Damasum papam.

29. Recedere a Deo, perniciosum et præsumptuosum est. Collat. 23, Abbat. Theodor., cap. 9.

30. Fuge Egyptum, atque ita fuge, ut nunquam illuc revertaris. Corda enim que illuc reversa sunt, paucissimum quietissimamque terram Hierusalem non aspiciunt: anima quippe que illuc, unde exiit, conversa fuerit, ut ad instans habitur, jamque immobilis maneat. Grade 3.

31. Qui recedit a via, id est, a Christo, verus christianus non est: qui autem verus christianus non est, virus mortuus est, et a vita vera recessit. Epist. 4, ad novum Preb.

32. Hæc est virtus, hæc vera est constantia, in hoc tenenda et conservanda solo, ut nullus nos terror, nulla vis a Deo possit avertere. Prover.

33. Cum incidit necessitas, ut discedas a Deo cogamus, nullus nos metus, nullus terror inflectat, quominus traditam nobis fidem custodiamus. Lib. 8 de Diem. fast., cap. 17, et in Epitome, cap. Fides.

34. Qui serit, non ad id respiciat, quod reliquit. Serm. 1 Nover. Dom.

35. Perniciosum est ei, qui ad virtutem se contulit, is rebus gaudere, quas ante damnavit et fugit: nam vestigia in animo relinquunt, quorum magno studio questam interruptant, ad pristina revertant insistunt, et mala oblivioni tradita, in memoriam redeunt. In Libro aetico.

36. Erat tolerabilis non arripuisse propositionem penitentiam, quam post penitentiam retroit. Epist. 131, ad Quendam prior.

37. Dignum est ut aicut quis ad Deum veniens, apertus sit regno Dei: sic a Deo revertens, non apertus sit postmodum regno Dei. Opusc. 16, cap. 2.

38. Si illi nec patrem sepelire licuit, re His

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

JOAN. CARS.

S. JOAN. CLIV.

JOAN. TRITE.

LACT. FIRM.

S. LEO I.

S. NIKOLAS ET BART.

PETRUS BRESIENS.

S. PETERUS DAMIANUS.

THEOPHYL.

- LACTUS. qui monastice professi, ad mundana regrediantur negotia. Super *Matth.*, cap. viii, in illud: *Sine mortuis sepelire.*
- S. THOMAS AQUINAS. 39. Communicare proximo et consilium nolo- tum assequi sapere, indicat hominem retroceden- tem. 2, 2, qu. 139, art. 40.
- THOMAS A REMPIS. 40. Inceptum est, retro abire non licet, nec re- linquere oportet. Lib. 3 de *Inic. Chr.*, cap. 56, sect. 4.
- IN VITIS FATE. 41. Initium recedendi a Deo, fastidium doctrine est. Lib. 5, libell. 16, de *Diocet.*, num. 57.
42. Quomodoquid magna laus, et magna gloria, et regnum est abrenunciandi saculo, et mo- nasticum arripienti institutum; ista magna confusio et ignominia est monacho, qui reliquit monasticum habitum, etiam efficiatur imperator. Lib. 19, cap. 152.
- Vide etiam tit. *Mutatio*, sent. 46; *Rebrogio*, sent. 121; *Sequi Christum*, sent. 74; *Via*, sent. 34.

REVELATIO SECRETORUM.

Vide SECRETORUM REVELATIO.

REVERENTIA.

- DIOCALD. *Definitio*. Reverentia est honor exhibitus majori: vel, est resilio a Dei majestate, ad propriam humilitatem. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. v.
- JOAN. GEM. Reverentia est justitia inclinans debitum reddere alteri majori se, ratione boni moris in eo re- pecti. In *Descript. terrinar.*, cap. *Justitia*.
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Hominem veneris presentem, Dei Patris et Filii non vereris presentiam? Super *Psalm.* cxviii, vers. 1, vers. 2.
- S. ANTONIN. 2. Heu quam dolendum! certe Gentilis suis sacris falsisque exhibebat multo majorem reveren- tiam, quam fideles exhibent veris sacramentis. Part. 2, tit. 1, cap. 24, § 5.
- S. BASILIUS MAGNE. 3. Venerabilis quodammodo est in natura hu- mana, quod antiquius est. *Serm. 4, Exercitio- mentar.*
- S. BENEDE. 4. Transiente majore, minor surgat, et dei ei locum sedandi. In *Regis*, cap. 63.
- S. BERNARD. 5. Hodie reverentiam preclato et obedientiam, quarum altera cordis, altera corporis est. *Serm. 3 Advent.*
- BORTIUS. 6. Non possumus ob honoris reverentia dignos judicare, quos ipsi honoribus iudicamus indig- nos. Lib. 3 de *Consolat. philos.*, prosa 4.
- S. BONAV. 7. Reverentia debetur regibus, propter poten- tiam; doctoribus, propter sapientiam; senioribus, propter matutatis gratiam. Super *Lament. Hierem.*, cap. 2, in illud: *Consperserunt cinere.*
- S. CYPRIAN. 8. Saepe contemptus venerationem venatur. De *Jesuiu et tent.*, cap. 1

9. Honorare debemus parentes, reverentiam impendendam, et necessaria si indigno ministran- do. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 6, art. 6, in il- lud: *Obedite parentibus.*
10. Serenom mutuum reverentiam, et invicem nobis deferamus: absque enim mutus reverentia nemo colit Deum. *Doct. 4.*
11. Qui ubique reverentia coleris, cave ne de ejusdem reverentiae fascibus extollaris. Super *Job*, cap. 36.
12. Si magistrorum vita jure reprehenditur, oportet ut vos subditi, etiam cum displicent, vene- rantur. Lib. 25 *Moral.*, cap. 14, num. 22.
13. Immensa superbia est, a seniore sibi reverentiam exigere; et silentium imperato meliori se. *Ibid.*, lib. 24, cap. 8, num. 20, super illud *Job xxxiii: Absolve, Job, et audi me.*
14. Subtilis via tenenda est rectitudinis et humi- litatis, ut sic reprehensibilia magistrorum facta displicent, quantum subditorum mens a servanda magisterii reverentia non recedat. *Ibid.*, lib. 25, cap. 15.
15. Hoc est selectior intendendum, ne aut quem venerari necesse est, imitari appetas: aut quem imitari despicias, venerari contemnas. *Ibid.*
16. Cum sacerdotii dignitas est in respectu, et sanctus honor in crimine, perit reverentia. *Prose.*
17. Quis veneratur, quod venditur: aut quis non vile putet esse quod emitur? Lib. 7 in *Registro*, ind. 2, cap. 113, epist. 113, ad *Bravacillanum* re- gin. *Francor.*
18. Magna munera sunt reverentia honoris, et humilitas subjectionis quia dum rectoribus quis- que intus per humilitatem subditur, et per exteri- oris obsequia, foris honoris reverentiam exhibet, totum eis munus prebet a corpore, et aliud a corde. Lib. 4 in *Reg.*, cap. v.
19. A subditi tuis benignitate potius, quam se- veritate exigit reverentiam: fidelis et gravior semper obsequium est, quod ab amore, quam quod a metu proficiscitur. Epist. 14, ad *Celsianum*.
20. Illius vita laudanda est, qui venerationi habet superlatos Christi, et non detrahit gradui, per quem factus est christianus. In *Regis* modum., cap. 19, de *Laude et detract.*
21. Reverentia sine amore, magis servilis est: et amor sine reverentia, puerilis iudicari debet. De *Inic. novit.*, cap. 5.
22. Quanto homines seniores sunt, tanto magis honorandi et adjuvandi sunt. Super *Ecclesiastic.*, cap. viii.
23. Oportet nos revereri prestantiores. Epist. 6, ad *Magesianos*.

2. Reus sit omnium, faciendo quis contra le- gem, in qua pendunt omnia. *Prose.*
3. Hoc ipso quod quis admittit peccare, sit qui- dam omnium reus, sed gravior peccans, magis reus: levius autem, vel in paucioribus peccans, minus reus. Epist. 29, ad *D. Hieronymum*.
4. In ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia im- pune non potest fieri. Epist. 114, ad *Anastas.*
5. Fas non est, ut reus occidatur, qui venia, si poenitentia, reservatur. Epist. 183, ad *Basilisc.*
6. Non omnis, qui causa alienae mortis est, reus est. Epist. 54, ad *Macedonianum*.
7. Omnia peccata videntur veniabiliora, cum is qui reus est, correctionem promittit. *Ibid.*
8. Ipse sui accusator est, qui reum dicit, quem leges defendunt. In *Quest. Veteris et Novi Testam.*, quest. 127.
9. Nollens se esse reum, addit potius ad reatum, et ignorat non se poenam removere, sed veniam. De *Continetia*, cap. 5.
10. Ex eo quod non accepit, nullus reus est: ex eo vero quod non facit quod debet, iuste reus est. Lib. 3 de *Libero arbitrio*, cap. 16.
11. Reus est, Deus iudex est; corrige reatum tuum, et gaudebis ad iudicium: hodie etiam hor- tatur te, ne iudex te; et qui iudex iustus iudicaturus est, ipse est hodie advocatus tuus. Super *Psalm.* li, vers. 6.
12. Timor reum conturbat, conscientia confun- dit, cogitationes increpat, et fugare non potest. De *Contrib. cordis*, cap. 6.
13. Sedebit iudex, qui stetit sub iudice; dam- nabit veros reos, qui factus est falsus reus. De *Verbis Domini*, serm. 63.
14. Ream linguam non facit, nisi mens rea. De *Verbis Apostoli*, serm. 28.
15. Rorum mos est, ut reatus sui sententiam, expectare soleant; nec reus potest ante damnari, quam ejus culpa coepit manifestari. *Serm. 2, 1er. 4, post Dom. 3 Quadrag.*
16. Si mutatus est reus, mutavit iudex: senten- tiam in sententia mutata est, non iustitia; iustitia integra manet, quia mutato debet parere, quia iustus est. *Serm. 4, 1er. 3, post Dom. Pass.*
17. Bis reus facit, quos quis reus facit testimo- niis et adulterii. *Serm. 2, 1er. 2, post Dom. Palmarum.*
18. Nullus tenetur in iudicio confiteri se reum, non eundem convictum. *Serm. 16, Dum. 19, post Pen- tec.*, art. 3, cap. 2.
19. Si reum regis majestatis, quamvis huma- ne, humanis legibus pleci capite sanctum est, quis ilius contemptum divinam omnipotentiam erit? *Serm. 16 super Cant.*
21. Grate animo quanto majori fruuntur fide- lia, tanto majorem Deo reverentiam exhibent. *Homil. 39 super Gen.*
22. Reverere sacerdotem atque considera, ac- cede ad eum summa cum reverentia; reverere il- lum, quamvis malus sit, ipse tibi diebus singulis divina ministrat. *Homil. 2 super II Tim.*
23. Quidquid antiquitate antecellit, veneran- dum est. Lib. 1 *Parall.*, cap. 65.
24. Plus venerantur homines in hoc seculo pro temporalis potentia, quam pro reverentia sancti- tatis. Lib. 3 de *Sum. bono*, cap. 59, sent. 11.
25. Reverere omnes scientie melioris ac vite, venerare unumquemque pro suo merito, priori gradui sanctitatis competentem reverentiam tri- bue. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 15.
26. Veteris amicitiae vestigium aliqua reverentia semper impendenda est, nisi cum enormitas reas- tus eliminat. De *Amicitia*, cap. 25.
27. Fium est eos observare, atque omni vane- ratione et honore dignos putare, qui res divinas faciunt. Super *Psalm.* lxxv, vers. 5.
28. Cuilibet dignitati debetur reverentia. Opuse, 9, de *Primo precepto*, verbo *Non habebis*.
29. Sicut magnam est semper servisse meliori- bus ita utile est et gloriosum humiliori persone reverentiam prestulisse. *Homil. 19.*
- SENTENTIA PAGANORUM.
- SENTECA. 33. Reverentia fratrum animos, aut vitia com- pascit. Epist. 94.
34. Cole sapientem virum, tanquam imaginem Dei vivantem. *Sent. 180.*
35. Honoratus sapientem, teipsum honorabis. *Sent. 210.*
36. Reverentiam habens uxori, habebis eam reverentem. *Sent. 229.*
37. Sapientem hominem, tanquam Dei minist- rum honora post Deum. *Sent. 368.*
38. Hovetur vitam tuam mundus, nihil ad- mittas, quod tibi inrehat notam. *Sent. 33.*
- Vide etiam tit. *Dominion*, sent. 34, 36; *Egredi*, sent. 31; *Episcopos*, sent. 49, 129, 130; *Honor*, sent. 130; *Parentes*, sent. 140; *Prudicatio*, sent. 106, 109; *Sacerdas*, sent. 149.
- REUS.
- S. ANTONIN. *Etymologia*. Reus dicitur a re de qua impetitur, etiam innocens sit, reus dicitur qui accusatur. Part. 4, tit. 5, de *Justitia*, cap. 3, § 3.
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Quem alter iudicat reum, potest utrumque esse reus: autem sine accusatione est, qui conscientiae suae iudicio condemnatur. *Serm. 50.*

20. Non qui accusatur, sed qui convincitur, reus est. *De Inter. domo*, cap. 45.

21. Ipse sibi exiliis reus, qui se toties contemp-
tū admonitus, Super *Psalm.* xxi, vers. 12.

22. Consortes et participes aliorum delictorum finit, qui fuerint delinquentibus copulati. *Epist.* 68, ad *Clerum in Hispania*.

23. Quodcumque beneficium est, non reum esse qui gloriosus non est? Super *Gen.*, cap. xix.

24. Reus eo ipso quod agit, fertur: quia semper furtivus et suspectus est, ne alii paliatur, quod aliis fecit; sed innocens securus est. Super *Job*, cap. xv.

25. Sunt quidam, qui se reos non putant, si non operentur quae mala sunt, assentiunt tamen facientibus. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1.

26. Esi foris reum sententia non clamat, intus tamen graviter conscientia accusat. *Lib. 32 Moraliū*, cap. 7, num. 6.

27. Non solum ille culpabilis, qui peccat; sed etiam qui non resistit, culpabilis invenitur. *Lib. 7 in Regibus*, ind. 2, cap. 117; *epist.* 147, ad *Syngramm episc.* Augustinū.

28. Inobtemperans reum secreta mentis poena percipit. *Epist.* 1 ad *Demetriad*.

29. Reum esse peccati, gravius damnum est, quam corporaliter noceri. Super *Gen.*, cap. xxi.

30. Qui reus est divini odii, reus est aeterni supplicii. Super *Matth.*, cap. 12.

31. Facientis culpam proculdubio habet, qui quod potest corrigere, negligit emendare. *Hab.* in *Decret.* Gratiani, dist. 86, can. *Faciens*.

32. Quando rei condemnandi sunt, non tam cruciellitur, neque ferina in illos savitia utatur; sed longanimiter et misericorditer agatur, suppliciumque misericordia temperetur. *Romil.* 17, *super Gen.*

33. Inexcusatus est reus, cui per contemptum legis, iudex fuerit inimicus. *Serm.* super illud *Isaie*: *Si evaseris*.

34. Non debet aliquis alterum condemnare, cum ipse sit reus. *Romil.* 24, *super Matth. Oper. perf.*

35. Si vis cum, qui iniuste agit, reum facere, ne accensum illum, sed reum te constituat. *Romil.* 7, *super Acta Apost.*

36. Erubescit aliquid reus videri, qui semper fuerat iudex. *Romil.* 43, *super Matth. Oper. imperf.*

37. Conscientia rei semper in poena est, reus animus nunquam securus est. *Lib. 2 de Synon.*, cap. 11.

38. Non qui accusatur, sed qui vincitur, reus est. *Ibid.*, cap. 16.

39. Necesso est, ut quisque sit pro tantis reus,

CASSIODOR.
S. CYPRIAN.
GLOSS. ORD.
GLOSS. INT.
GLOSS. ORD.
S. GREGOR. MAGNUS.
S. HIERON.
REGO CARO.
JOAN. VIII.
S. JOANNES CHRYSOST.
SALVIANUS.

quantos secum traxerit in vestrum. *Lib. 4, de Gubern. Dei*.

40. Nichil ita ignominiosum afficit, ut illius, quibus sceleris est consensus, accusatio. *Secl.* 12, *super Ezech.*

41. Saepe in oculis Dei reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile. *Lib. 3, de Divit. Chr.*, cap. 46, *sect.* 4.

42. Quantum admittit reus, tantum est vindicandum. *Lib. 2, epist.* 11, *ad Arrianum*.

Vide etiam *tit. Intercentio*, *sent.* 14, 15; *Judicium in genere*, *sent.* 15; *Maria*, *sent.* 25; *Occisio*, *sent.* 1; *Odium in ignem*, *sent.* 11; *Supplicium*, *sent.* 33.

REX.

Etymologia. Non reges a regendo atque dominando appellati sunt, cum reges a regendo dicitur melius videantur. *Lib. 5 de Civit. Dei*, cap. 12.

Rex graeco βασιλεως dicitur, quasi βασις βασις, id est, sustentamentum populi. *Lib. 2, de Sacram.*, part. 2, cap. 3.

Rex latine, βασις, graeco dicitur, quasi populi basis: quia debet populum portare, et auro sapientiae fulgore. *Super Cant.*, cap. 6.

Reges a recte agendo vocati sunt: et ideo sicut recte faciendo regum nomen obtinetur, ita pescando amittitur. *Prose.*

Nam et viri sancti proinde reges vocantur in sanctis colloquiis, eo quod recte agant, sensusque proprios bene regant, et motus resistentes sibi rationali discipline component.

Recto igitur illi reges vocantur in sanctis colloquiis, eo quod recte agant, sensusque proprios bene regant, et motus resistentes sibi rationali discipline component.

Recto igitur illi reges vocantur, qui tam somniores, quam subjectos bene regendo modiflcare noverint. *Lib. 3 de Summo bono*, cap. 48, *sent.* 7.

Definitio. Rex est princeps secundum leges electus, et civilis constitutionis dominus. *Saxgia 6, de Definit.*

Differentia. Quid interest inter tyrannum et regem? nisi quod tyranni ex voluptate saviant, reges non nisi ex causa ac necessitate. *Prose.*

Nam reges occidere solent, sed quoniam illi fieri publica utilitas perasidet; tyranni savitia cordi est.

Tyrannus a rege distat factis, non nomine. *Lib. 1, de Clementia ad Neronem*, cap. 11 et 12.

SENTENTIA. PATRIUM.

1. Non legibus Rex solutus est, sed si peccat, leges suo solvit exemplo. *Lib. 2, de Apolo. David*, cap. 3.

2. Regum lapsus, poena popolorum est: sicut omni eorum virtute servamur, ita eorum errorum peccantur. *Ibid.*, cap. 22.

3. In epistola quam dicitur Aristoteles Alexan-

S. GREGOR.
THOMAS A RABINO.
S. AUGUST.
ELIENSIS II.
S. AUGUST.
REGO A S. VICTORE.
REGO CARO.
S. ISIDORO HISPALEN.
PLATO.
SENeca.

dro scripisse: deest regem legiferos honorare, religiosos venerari, sapientes sublimare, et cum eis conferre. *Prose.*

4. Oportet regem futura cogitare, et futuris casibus praesenter occurrere. *Part. 4, tit. de Prudentis*, cap. 6, § 1.

5. Quem regere delectat, uni omnium regnatori Deo subditus habet, plus eum diligendo quam seipsum. *De Vera Relig.*, cap. 48.

6. Terribiles sunt reges terra; sed ille super omnes, qui terret reges terra. Esto rex terra, et erit tibi terribilis Deus: rex terram, et eris rex terre. *Prose.*

7. Noli aviditate imperandi ponere tibi ante oculos provincias latissimas, qua tus regna diffundas; terram quam portas rego. *Super Psalm.* lxxv.

8. Rex a regendo dicitur: non autem regit, qui non corrigit. *Super Psalm.* xiv, vers. 8.

9. Rex noster Deus, rectorum rex est: quomodo enim sacerdos est a sacrificando nos, ita et rex a regendo nos. *Ibid.*

10. Justitia regis est nomen in iuste per potentiam opprimere, sine acceptione personarum inter virum et proximum suum iudicare. *De duodecim Abrahā*, cap. 9.

11. Justitia regis est, pax popolorum, tutamen patriae, immunitas plebis, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aeris, serenitas maris, terra fecunditas, solatium pauperum, haereditas filiorum, sibi ipsa spes futurae beatitudinis. *Ibid.*

12. Sciat rex quod sicut in throno hominum primus constitutus est, sic et in poena, si iustitiam non fecerit, primum habiturus est. *Ibid.*

13. Serviant reges terre Christo, etiam leges ferendo pro Christo. *Epist.* 48.

14. Aliter servit rex qua homo est, aliter qua etiam rex est: quia homo est, ei servit vivendo fideliter: qua vero etiam rex est, servit leges iuste praecipientes, et contraria prohibentes, convenienti vigore sanciendo. *Prose.*

15. In hoc serviant Domino reges, in quantum sunt reges, cum ea faciunt ad servandum illi, que non possunt facere nisi reges. *Epist.* 50.

16. Reges sunt, qui carnem suam regunt. *Anat. in Job*, cap. xxxv.

17. Mali reges non curant quam botis, sed quam subditis regnent. *Lib. 2, de Civitate Dei*, cap. 20.

18. Nemo dubitat facile inveniri hominem, qui timeat se fieri regem. *Ibid.*, lib. 4, cap. 23.

19. Malus rex non datur, nisi Dei providentia, quando res humanas facit talibus dominis dignas. *Ibid.*, lib. 5, cap. 49.

20. Da, Deus, virtutem regibus, qua carnem ut reges regant. *Ibid.*, lib. 47, cap. 4.

dro scripisse: deest regem legiferos honorare, religiosos venerari, sapientes sublimare, et cum eis conferre. *Prose.*

21. Quamvis qui rex est possit dici princeps a principatu imperandi: non tamen quatenus principes sunt, etiam reges dici possunt. *Ibid.*, lib. 18, cap. 45.

22. Cor regis cum est infidèle, aut exerceatur, aut probatur boni: cum vero est fidele, aut corriguntur, aut plechnitur mali. *Lib. 4, contra Gaudent.*, cap. 39.

23. Rex pius et justus stultus hoc quod dicitur esse. In suis *Proverb.*, verbo *Rex*.

24. Regis nomen movet ut commissa regantur. *Ibid.*, verbo *Regis*.

25. Tempestas grandis est, indignatio regis. *Ibid.*, verbo *Tempestas*.

26. Ut nolunt reges, ita valent leges. *Ibid.*, verbo *Ut*.

27. Monarchia verus debet esse summa celsitudo sine pollens, summa fortitudine quiescens, summa dulcedine passens. *Super Psalm.* xxi.

28. Fines terrae sunt reges, qui quasi termini agrorum sua regna custodiunt. *Super Psalm.* xvii, vers. 4: *Et in fines orbis terra*.

29. Quando rex delinquit, soli Deo reuses: quia hominem non habet, qui ejus facis dijudicat. *Super Psalm.* l, vers. 5: *Tibi soli peccavi*.

30. Ille rex vere non dicitur, qui vitia servare monstratur. *Super Psalm.* cxxvii, vers. 5.

31. Quid in presenti saeculo rego sublimatus? a. *CLEMENS ROM.* *lib. 4, Ategnit.*

32. Prodest pauperem non esse, qui rex esse non potest. *Super Gen.*, cap. 19.

33. Nullus potest esse bonus rex in regimine sui, et aliorum: nisi abiciat a se superbia vitium. *Super I Reg.* xv.

34. Reges sunt, qui sua bene regere corpora sciunt; dum desideriorum motus in se temperant, super subiectas cogitationes lege virtutis regunt. *Lib. 4, Moral.*, cap. 27, num. 33.

35. Quanto ceteros homines regia dignitas antecellit, tanto eorum gentium regos regni vestri curam excellit. *Lib. 5, in Agostino*, *indict.* 43, cap. 106, *epist.* 6, ad *Childebert regem Francor.*

36. Esse regem, quia sunt et alii, non mirum est; sed esse catholicum, quod multi alii non morantur, hoc salis est. *Ibid.*

37. Summum in regibus bonum est justitiam colere, ac sua cuique juraservare, et subiectis non sinere quod potestatis est fieri, sed quod equum est custodiri. *Ibid.*, lib. 7, *indict.* 2, cap. 120, *epist.* 120, ad *Theodoric.* et *Theodibert.* *reges Francor.*

38. Sicut amittit regiam potestatem, qui tyrannidem exerceat, nec se, nec sibi subiectos regere novit: sic pauper et exiguis regis nomine conse-

S. GREGOR.
S. AUGUST.
ELIENSIS II.
S. AUGUST.
REGO A S. VICTORE.
REGO CARO.
S. ISIDORO HISPALEN.
PLATO.
SENeca.

V. PEDA.
S. BONA.
CASSIODOR.
GLOSS. ORD.
S. GREGOR. MAGNUS.
GREGOR. MAGNUS.
R.

tor, qui seipsum regere novit. *Serm. Dom. 44, post Pent.*

39. Ad omnia que tibi agenda sunt, regalitor age, quia Deus tecum est. In *Quest. super lib. Reg.*

40. Alii reges dant castra, et faciunt milites mortuos: noster autem Rex Deus dat regnum, et facit nos reges in eternum regnatos. Bonum est servire tui principi, cui servire regnare est. *Super Gen., cap. 21.*

41. Sunt multi qui se reges estimant, cum revera non sint nisi nomine tenus, re autem piratae et latrones. *Super Prov., cap. xv.*

42. Non est bonus vel verus rex, qui non per canonicam electionem, sed per propriam intrusionem proficitur. *Super Sapient., cap. 9.*

43. Rex, qui bene se regit, rex est in duplici regno. *Super 1 Cor., iv.*

44. Reges quanto sunt potestate fortiores, tanto sunt malitia deteriores. *Super Apocal., cap. 17.*

45. Si quis contra regem insurgit, damnatione dignus est. *Epist. 49, ad Smyrnenses.*

46. Quemadmodum certantibus ventis mare concutitur: sic regibus adversantibus sita, populus regni vexatur. *Super Math. Oves imperf.*

47. Reges si ex aliis causis irascuntur, cito placentur: sed illa ira inextinguibilis est, quam regni zelus accendit. *Prose.*

48. Rex quidquid adversus regnum suum putaverit, totam verum estimat; animus ejus semper suspectus est, regni zelo repletus. *Ibid.*

49. Servi eandem cum rego naturam communicant, et rex eodem quo ipsi luto formatus est. *Homil. 9, super Joann.*

50. Rex securam vitam non vivit, sed multis afflictionibus et curis plenam. *Serm. 45, super epist. ad Phil.*

51. Non ita corona regum obvinat, sicut minimum sollicitudo. *Ibid.*

52. Quivis rex iustus sacerdotalem ordinem habet. *Lib. 1 Paral., cap. 69.*

53. Ad subjectos populos decipiendos, nullum valet regis auctoritas: pauci enim, mirum illi, qui terrarum reges onestis Regis imperio gubernari, et leges debere regibus imperare sciunt, iniqua eorum iussa negligunt et aspernantur. *Orat. 1, de Imaginibus.*

54. Veritas custodit regem. *Serm. coram Concilio Constantiensi, verbo Amplius.*

55. Cum rex sine subjectis, et subjecti sine rego diu durare non possint, et rationaliter vivere, concordia est necessaria et unio pacifica. *Serm. ad Reg. Franc. nomine Universitatis Parisiensis, veritat. 4.*

56. Virtus regum nullo claris elucet indicio, quam si maiestate ejus pacem populus, Ecclesia

quietem, et religio gratum Domino recipiat incrementum. *Prose.*

57. Regum enim thronus in eum vigore solidò roboratur, qui tantarum virtutum militum fundamentis. *Epist. 66, ad Regem Anglorum.*

58. Rex qui in hoc saeculo bene imperat, sine fine in perpetuum regnat, et de gloria huius saeculi, ad eternam transmeat gloriam. *Prose.*

59. Qui vero prave regnum exercent, post vestem fulgentem, lapillorumque nitorem et nudi et miseri ad infernum torquendi descendunt. *Lib. 3 de Summo bene, cap. 48, sent. 6.*

60. Dum mundi reges sublimiores se ceteris sentiunt, mortales tamen se esse agnoscent; nec regni gloriam, qua in hoc saeculo sublimantur aspiciant, sed opus quod secundum ad inferos deportent, attendant. *Prose.*

61. Si ergo amissuri sunt semel huius temporis gloriam, illa agant quae post hunc momentaneum, sine fine possideant. *Ibid., sent. 9.*

62. Reges quando boni sunt, numerus est Dei: quando vero mali, sceleris est populi: secundum enim meritum plebium, disponitur a Deo vita rectorum. *Prose.*

63. Nonnumquam etiam reges mutantur; et qui ante videntur esse boni, accepto regno fiunt mali. *Ibid., sent. 11.*

64. Bonus rex facilius ad justitiam a delicto regressitur, quam de justitia ad delictum transferatur. *Ibid., cap. 49, sent. 4.*

65. Populi peccantes iudicem metunt, et a malo suo legibus coercentur: reges autem nisi exò Dei timore metuque gehennae coercentur, libere in precepta proruant, et per abruptam licentiam in omnia facinus vitiorum labuntur. *Ibid., cap. 50, sent. 2.*

66. Reges vitam subditorum facile exemplis suis vel edificant, vel subvertunt: nam rex qui nulli in vilis, cetero viam ostendit erroris. *Ibid., cap. 50, sent. 6.*

67. Nonnulli sicut prompti sunt reges sequi in malum, sic pigri sunt imitari illos in bonum. *Ibid., sent. 7.*

68. Saepè unde mali reges peccant, inde boni iustificantur, dum precedentium cupiditatem et malitiam corrigunt. *Prose.*

69. Nam revera peccatis eorum communicant, si quod illi dereliquerint, isti retinent: cuius peccatum qui sequitur, necesse est ut ejus poenam consequatur. *Ibid., sent. 8.*

70. Sub religionis disciplina saeculi reges subjecti sunt et quavis culmine regni sunt praecedunt, vinculo tamen fidei teneantur stricti. *Ibid., cap. 51, sent. 3.*

S. BERNON.

HUGOCARD.

S. IGNATIUS MARI.

S. JOHANNES CANTOCOT.

S. JOHANNES BARASS.

JOAN. GIBS.

JOANNES SARESB.

LACT. PIET.

MINUT. FELIX.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. PETRUS CERVOL.

S. PETRUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

ROBERT. BEL.

S. SIBORIUS EPISCOPUS.

71. Regis virtutes praecipue, sunt duae, justitia et pietas: plus autem in rege laudatur pietas, nam justitia per se severa est. *Lib. 9 Elymol., verbo Regis.*

72. Afer iram regi, non modo nemo parabit, sed etiam de fastigio praecipitabitur. *De Ira Dei, cap. 23.*

73. Rex es: tam times, quam timeris: et quumlibet sis multo comitatu stipatus, ad periculum tamen solus es. In suo *Octavo.*

74. Tunc subditur disponitur vita regum, cum religiosorum hortamenta sectantur, et ducuntur consilio sapientum. *Epist. 159, ad Clericos ante regis.*

75. Regnum velles servum, crimen est: adire, periculum: temeritas non timere. *Prose.*

76. Plebeium cultum regia non admittit potestas, augustus honor non nisi diademate confertur et purpura.

77. Abjicere ergo debet habitum servitutis, qui se regem credit divinitus consecratum. *Serm. 23.*

78. Quicumque reges, spiritu non reguntur, sed sensibus carnis obducunt: non ad misericordiam, sed ad iudicium se pertinere testantur. *Lib. 4, epist. 15, ad Quendam episc.*

79. Stultior nullus rex est, quamvis totius terrae ac maris imperio possit: verum solus vir probus ac Deo clarus, rex est. Habet apud D. Ioan. Damasc., *lib. 4, Parall., cap. 61.*

80. Ille bonus est rex, qui bene regit populum iusto iudicando. *Super Psalm. LXXI.*

81. Sicut hominibus reges, ita regibus dominantia desideria dominantur. *Lib. 2, epist. 13, ad Serranum.*

82. Regis tibi majestas ceteris honorifica sit, quatenus ad virtutis exercitationem contuli candemque exivit. *De Regno, ad Avadium imperator.*

83. Regium sane quidem ornamentum, virtutum omnium concursus est: prudentia tamen praeter ceteris maxime regi convenit. *Ibid.*

84. Summi regis amicus est rex, qui hic eadem cum illo appellatione gaudet, nisi nomen emulatur. *Ibid.*

85. Religio et pietas firma imprimis regis haeris subjunctiva, in qua stabile atque incoercibile simulacrum perdet, nec unquam basi firmiter insidens ulla vis tempestatis excutiat. *Ibid.*

86. Primum omnium regem, duce ac principe Deo, ipsum sui ipsius regem censere esse oportere. *Ibid.*

87. Illud profecto primum ac summum regium est, sui ipsius esse regem. *Ibid.*

88. Benevolentia sola firmissimum est regis praesidium. *Ibid.*

89. Rex pecunia appetens, multo est instigare turpior: hic enim familie egestatis subvenit, in illo vero animi nequitia omni prostrata excusatione caret. *Ibid.*

90. Nihil videri aut audiri potest honestius eo rege, qui in populo manus attolens, communi sui ipsius populique principem adorat. *Ibid.*

91. Veri regis lex ac norma est, voluptatibus imperare, isque dominari. *Lib. 1 in Vita Sacerdotum Barlaam et Josephat, cap. 33.*

SENTENTIA PAGANORUM.

92. Non est rex, nisi sit ex sese sufficiens, et bonis omnibus antecellat: nam talis non eas, sed eorum qui reguntur, utilitates considerat: qui talis non est, tyrannus potius est, quam rex. *Lib. 8 Ethic. ad Nicomach., cap. 19.*

93. Regis amicitia ad eos, qui reguntur, in excellentia beneficii consistit: confort enim in eos beneficia, si quidem cum sit bonus, curam ipsorum habet, quod bene esse habeat, ut ovium pastor. *Ibid., cap. 11.*

94. Ita est instatior regem reum capitis esse, ut ante hoc tempus non sit auditum. *Orat. 42, pro Rege Dajotaro, num. 1.*

95. Fortem, justum, severum, gravem, magnanimum, largum, beneficum, liberalem esse, haec virtutes regem decant. *Ibid., num. 1.*

96. Nisi philosophi regnent, aut reges philosophentur, nulla erit malorum quies unquam humano generi. *Styrgia, lib. 5, de Reipub.*

97. Nulli regi gloria est, ex seve animadversione. *Lib. 4 de Clement. ad Neron., cap. 17.*

98. Errat si quis existimat tutum esse tibi Regem, ubi nihil a rege tutum est. *Epist. 19.*

99. Errat, si quis existimat tutum dicit esse Regem. In suis *Proverbiis in fine postit.*

Vide etiam tit. *Belham, sent. 96; 97; Dignitas, sent. 72; Ebrictas, sent. 124; Imago, sent. 4; Nobilitas, sent. 100; Peccatum in genere, sent. 232; Peccatio, sent. 32; Personarum exceptio, sent. 3; Praetor, sent. 96; Tutor in genere, sent. 41; Velare, sent. 22; Urbanitas, sent. 44.*

RISUS.

Definitio. Risus est vox contra iustitiam insultationis immoderata hilaritate demutans. Risus est interitus lenitiae preconceptae rudis, modestiae modestiae formosae quaedam profluo. *Super Ecclesiasten, cap. 11.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Dissolutio risus et multum abstractio: S. ALBERTUS MAGNUS.

2. Unumquemque a familiaritate Dei, et obstructum mentem a perceptione gratiarum. In *Pradico amone, part. 1, de Virtut., cap. 28.*

ARISTOTEL.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

RISUS.

COLLECION.

S. ALBERTUS MAGNUS.

- 2. Quid pulcherrime, quam ridere, cum multat nobis? Lib. 2 de *Interpellatione*, cap. 3.
- 3. Demones ridere nos faciunt tempore flatus, et flere tempore risus. *Epist. 2 ad Fratres*.
- 4. Sit risus mixtus gravitate, et plenus honesti motus. *De Spiritu et carnis*, cap. 92.
- 5. Nemo facile solus ridet, nemo quidem facile, sed laetae solus et singulos homines, cum plenus nemo pressus est, vincti risu alligando, si nihil quod minus ridiculum vel amabilem occurrat, vel amicum. *Lib. 2 Confessi*, cap. 9.
- 6. Nihil est facilius risu irrisione dignissimo. *Lib. 1 contra Aeneas*, cap. 5.
- 7. Mentibus amicorum sanctorum, flentem commovet risus phreneticorum. *Lib. 4 contra Julianum*, cap. 8.
- 8. Risus frequens corrumpit mores, relaxat quoque nervos rigoris astrictos. *Serm. 2 Dom. 4 Quatuor*.
- 9. Duo sibi tempora ordine succedant, tempus flendi et tempus ridendi: necno se circumveniant, fratres, non est in hoc mundo tempus ridendi. *Serm. 1 de S. Luciae*.
- 10. Jocari et ridere humanum est, non verum, sed inimum hominis. *Lib. 1 de Lib. art.*, cap. 8.
- 11. Infantis non a risu, sed a flctu oritur hanc lucem. *Lib. 31 de Civit. Dei*, cap. 19.
- 12. Qui mente alienata ridet, plorantur a sanis, et eligit homo aliquis ridere, quam flere. *De Episcopis*, cap. 8.
- 13. Non plane risum, sed flentem potius intelligebitis vester commovet risus, sicut mentibus amicorum sanctorum, flentem commovet risus phreneticorum. *Lib. 4 contra Julianum*, cap. 8.
- 14. Cachinnari voce, et ebullire corpore, non est ejus qui animam sedatam habet neque probum neque ejus qui sui ipsius potens est. *Quaest. diffuse exposita*, quaest. 17.
- 15. Non dissolutus habitus risum proferre: amenitas namque est cum strepitu ridere, sed ebulliendo tantum, letitiam mentis indicat. Apud Basilium, in suis *Sermonibus*, cap. 54.
- 16. Nullum habebit accessum cordis compunctio, ubi immoderatus fuerit risus. *Ibid.*
- 17. Praeceptum ad risum, praecipue quoque fertur ad iram. In suis *Prose*, ubi *Proseps*.
- 18. Fosse ad cachinnos moveris, facilius moves. *Lib. 2 de Conat. ad Eugen. Pap.*
- 19. Si quando carum illis positus ridere aliquis rei causae favoris compulsi non sit risus tunc excessus. In *Formulis habet in vita*.
- 20. Vere decipitur, qui in temporalibus gaudis ridet: qui sic de rebus vanis ridet, si mala

- que passuri sunt in mente habent, non rideant, sed ingereant. *Serm. 43 ad Sororem*.
- 21. Risus et joci inutilis, conscientiam vanam ostendunt. *Ibid.*
- 22. Mens casta plus gaudet in factu, quam in risu. *Ibid.*
- 23. Ubi risus et jocus abundat, ibi perfecta charitas non regnat. *Ibid.*
- 24. Risus hominem decipit, quia offert bonum, et in fine rapit. Super *Ecclesiasten*, cap. 11, in illud: *Risum reputavi errorem*.
- 25. Risus exterior est hominum stultorum vane se dissolvantur, sed risus interior est hominum perfectorum de solo summo bono gaudentium. *Serm. 1 de Vita casta*.
- 26. Cachinnus praecipue gravitatem religioni plurimum debet. *Prose*.
- 27. Vile provis est religiosum virum, ut puerum cachinnare, in *Speculo disciplinae*, part. 1, cap. 23.
- 28. Irbare et lepido loquendum est, non risus autem movendus, quoniam etiam ipse risus est comprimendus. *Lib. 2 Phylax*, cap. 5.
- 29. Non quodlibet homo est animal ridendi praeditum, ideo perpetuo ridendum est: quod quidem nec eras, cuius est proprius hinc, semper hinc. *Ibid.*
- 30. Risus immodestus et lascivus, risus est metelicitus. *Ibid.*
- 31. Risus signum est animi facilis et remissi. *De Divo publicis*, cap. 7.
- 32. A risu et omni irrefrenata letitia continentum est. Super *Epist. Jacobi*, cap. 19, art. 6.
- 33. Risus perdit fructus monachi, risus monachum deprimit, et in turpes animi passiones compellit. *De non esse ridendum*.
- 34. Risus non edificat, sed destruit: risus non custodit, sed deperdit. *Prose*.
- 35. Risus spiritum sanctum contristat, animam obest, et corpus corrumpit.
- 36. Risu virtutes expellit, non tenent mortis, neque simplicitas cogit. *Ibid.*
- 37. Risus corporis de lascivia dissolutionis est: risus cordis, de letitia nascitur securitatis. *Lib. 8 Moral.*, cap. 31.
- 38. Ridere Dei, est sanctorum viis prosequendi favore prosperari. *Lib. 20 Moral.*, cap. 4.
- 39. Risus letum sequitur, gaudium tristitia committitur. In *septem Psalm. sent.*, super *Psalm. 72*.
- 40. Immoderatum risum risu habentibus. In *orat. ad Arrianos*.
- 41. Risus est oris inflexura dilatatio, tremor spiritus, totius corporis concussio, genarum de-

GEORG. TRAVKAT.

S. HIERON.

S. DOMIN.

BUCCALD.

S. CYPRIAN.

S. JOHANNES CHRYSOST.

GRONOVIVS CARTHEN.

S. CYPRIAN. MARGES.

S. GEORG. NAM.

S. GEORG. RYSS.

- ductio, dentium apertio, colli contortio, vocis fractio. *Homil. 2 super Eccles.*
- 42. Stolidorum hominum risus, spinarum multarum vehementer igne ardentium sonitui haud absimilis est. Super *Ecclesiasten*, cap. vii.
- 43. Ridere et rideri, secularibus derisioque: gravitas tuam personam decet. *Epist. 8 ad Demetriad.*
- 44. Longus risus perpetui compensandus est flctu. *Epist. 27 ad Eustoch.*
- 45. Risus dissolvit sapientem, ira corripit, et emendat. Super *Ecclesiasten*, cap. vii, super illud: *Melior est ira*.
- 46. Ridere et gaudere in hoc saeculo, non est factum hominis sensati, sed phrenetici. Apud D. Bonavent. in *Soliloq.*, cap. 2.
- 47. Risus mundi est risus de carcere, et vinculis, quod est amenitas. Super *Ecclesiasten*, cap. ii.
- 48. Risus de honore mundi, risus de illusionis et de ludibrio. *Ibid.*
- 49. Stultus mavult esse phreneticus ridens, quam sapiens plangens. *Ibid.*
- 50. Quis potest major amenitas cogitari, quam risum animi sui, suum deponere: et quia ridet animus suus, ideo credere se ridere? *Prose*.
- 51. Hoc accidit omnibus de istis transitoris ridendibus: non enim ridet cor eorum, nec ridet ipse, sed ridet animus eorum, id est, caro.
- 52. E contrario cor sapientis ridet, sed animus luget. *Ibid.*
- 53. Ex intemptivo, risu hilaritas sine ratione verborum magna et superflua nugatae oritur. *Homil. 19 super Act. Apost.*
- 54. Stet qui gaudens cum risu effusiori, quid turpius, quid incontinentius illo? *Ibid.*
- 55. Qui ridet in Ecclesia, abstineant a risu quando abstinent a rugis. *Ibid.*, homil. 24.
- 56. In risu semper est occasio irae. *Ibid.*, homil. 40.
- 57. Belli tempus est, et tu ridet, et ludis, et que tripudiantium sunt usurpas? *Serm. 17 super Epist. ad Ephes.*
- 58. Delicium ac risum movet? malorum tuorum gratia crucifixus est Christus, et tu ridet? *Ibid.*
- 59. Ubi risus intemptivus, ibi et urbane factus. *Ibid.*
- 60. Dum provocaris ad risum, simul delictorum lenocinio operis: ubi vero risus abest, tristitia patet. *Homil. 14 super 1 Tim.*
- 61. Tu ridet et effundis faciem tuam: qui monachum proteris, qui crucifixus es, qui lugere debes, ridet, Dio, quae ubi Christus hoc fecit?

- audisti hoc abieci? musquam, sed contristatum scripsi legisti. *Prose*.
- 62. Quando Jerusalem vidit, lacrymans est: et quando Iherosolim intellexit, turbatus est: et quando Lazarum suscitaturus erat, ploravit; tu autem ridet?
- 63. Tempus est luctus et tribulationis sub afflictione et servitute certaminum, et sub dolentibus res agitur, et tu ridet? *Homil. 45 super Epist. ad Hebr.*
- 64. Risus talis est dementia, talis est stupor, ut increpationem non sentiat. *Ibid.*
- 65. Ridere non semper tempus est, sed in tempore transeat remissionis. *Ibid.*
- 66. Non est malum risus, sed malum quando sit importuno tempore, et immoderate. *Ibid.*
- 67. Risus inest animae, ut remissionem aliquando habeat anima, non ut diffundatur. *Ibid.*
- 68. Ridere si non manifestum peccatum esse videtur, tamen in manifestum crimen inducit: nempe ex risu sapiens turpia nascuntur verba, a turpibus verbis actiones turpiter. *Prose*.
- 69. Ex risu saepius convicia et contumeliae, de convicio et contumelia, plaga et vulnera; de vulneribus et plagis, jugulationes et homicidia oriuntur. *Homil. 45 ad Popul. Antioch.*
- 70. Risus excussus levitatem et dissolutionem mentis indicat: nec tantum animas, sed et corpori nocet. In cap. 4 *Regul. S. Bened.*, verbo *Risu*.
- 71. In risu sanguis recedit a corde, et ex valido risu homines saepe suffocantur. *Ibid.*
- 72. Si oportet ridere, risus sit rarus et summe modestus. *Ibid.*
- 73. Reprehensibilis enim est risus, si non sit moderatus, sed pueriliter effusus, et multipliciter tractus. *Ibid.*
- 74. Risus voces obtusus efficit, hiatum oris facit, et pectora conterit. *Ibid.*
- 75. Stultum se demonstrat, qui risum excessum amat: quia viri sapientis est, moderari risum. *Ibid.*
- 76. Aliud est ridere, aliud risum amare: illud enim natura, istud vitio imputatur. *Ibid.*
- 77. Excessum risus fugio, cernat enim animam: animam vero cernere, facit a freno legis excurrat. *Paronesi*, 77.
- 78. Quae illis jocularum immunit, qui non modo stethis non insistant: sed ultra etiam cachinnis et vanis risibus, histerionum more, deserviant. *Lib. 3, epist. 2, ad Damiann. frat. suum*.
- 79. Quis in tremendo iudicio dicturi sunt, qui non solum ipse ridet, sed inique quendam scur-

JOAN. TARTH.

S. NIKOLAS ABU.

S. PETERUS DAMIANUS.

SENTENTIAE PATRUM.

riam profertens, risum audientibus violentè extorquet? *Ibid.*

80. Cum inimicum animus sit ridere, periculosus tamen est scurrilitatis verba proferre. *Ibid.*

81. Momentaneo risu, perpetuus fletus emittit: et temporali fletu, perpetuus risus comparatur. *Ibid.*

SALVIANUS.

82. Christum flevisse legitur, risus non legitur: et hoc utique pro nobis: quia fletus punctio est animi, risus corruptio disciplinae. *Lib. 6 de Guberna. Dei.*

83. Nobis ridere non sufficit, nisi risus non ter impunitus, nisi flagitia miscetur. *Ibid.*

84. Ridemus quosquam immensuram dummodo innocenti. *Ibid.*

THOMAS
A KEMPNER.

85. Quidam valde incomplantes, ridet pro levi fabula, et pro musca volante irascuntur. *Serm. 19 ad North., div. 13.*

86. Ubi risus et dissolutio, ibi fugit devotio. In *Haroldo rotor., cap. 15, sect. 2.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

CICERO.

87. Si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio. *Lib. 4 Tusc. quest.*

SPICETUS.

88. Risus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus. In suo *Evangelio., esp. 43.*

PLATO.

89. Non sane id decet, ut effuso risu indulgentius: ita enim sustinet, ut cum quis ingenti risu frenata laxari, ingens quoque mutatio mandam consequatur. *Sisygia h. lib. 3, de Republica.*

SENeca.

90. Improbum risus, insanus vitius habitusque demonstrat. *Epist. 52.*

91. Reprehensibilis risus est, si immodicus, si pueriliter effusus, si muliebriter fractus. *Prose.*

92. Odibilem quoque hominem facit risus superbus, aut clarus, aut malignus, aut furivus. *De quatuor virtutibus.*

SIXTUS
PHILOSPHUS.

93. Nimus risus, indicium est animi negligentis: ne ergo tantum tibi indulgeas, non risu diffusus. *Sentent. 271.*

Vide etiam tit. *Ecclesia., sent. 93, 94, 95, 96; Novitius., sent. 34; Origo., sent. 13; Rapina., sent. 18; Sacerdotia dignitas., sent. 63.*

SACERDOS IN GENERE.

HUGO CARD.

Etymologia. Sacerdos dicitur quasi sacer dixi, quia ducatum habet animarum. Super II *Reg. VIII.*

S. IUDONES
HISPALENS.

Sacerdos nomen habet compositum ex græco et Latino, quasi sacrum dans, et sic a sacrificando vocatus est, consecrat enim et sacrificat. *Lib. 7 Etymolog., cap. 12.*

COLLECTOR.

Definitio. Sacerdos est vir legitime ab episcopo ordinatus ad sacrificia, tanquam minister Dei, facienda.

1. Ve sacerdoti, cuius aecidia, vel unius dieculæ prætermittitur missa: resuscitare animam potest, sed neglectum et subtractum orbi bonum redhibere non potest. *Serm. 3 de Excellent. sacer., cap. 27, excellent. 7, sect. 4.*

2. Te respice, o mysta Dei! nosse te, et miserrare anime tue, tuum sanctum honorifica sacerdotium, sine exhoronabit te Christus. *Ibid., excellent. 9, sect. 2.*

3. Sacerdos quanto digniores fuerit, tanto scilicet in necessitatibus, pro quibus clamant, exarduntur. Habetur in *Decret. Gratiani, part. 2, causa 1, quest. 13 can. Ipsi.*

4. Meliora sacerdotibus datana, quam lucra sacculi sunt. *Lib. 5, epist. 24, ad Marcellum.*

5. Dolere flere, gemere, talia munimenta sunt arma sacerdotis. *Lib. 5, epist. 32, ad Valentinian. Imperat., in orat. contra Auzentianum.*

6. Recto comparantur apibus sacerdotibus, quia sicut apes castitatem corporis preferunt, cibum vite coelestis exhibent, aculeum legis exercent: puri enim ad sanctificationem, suaves ad refectionem, severi sunt ad ultionem. *Serm. 83 de Tempore.*

7. Si populus erraverit, sacerdos orabit pro eo: si sacerdos erraverit, quis rogabit pro eo? *Super Psalm. xxxvii.*

8. Mendacium est sacerdotum se profiteri, et contraria huic ordini operari. Apud D. Bonav., *lib. 4 Pharetra., esp. 21.*

9. Religionis insignia, arma sunt sacerdotis. *Lib. 7 super Lucas., cap. vi, in illud: Homo quidam desiderabat in Hierico.*

10. Considerandum est sacerdoti ne facile cadat, cui in hoc gravior notatur poena: sic sacerdos et timeat peccare, sed magis timeat desperare. *De vera et falsa penit., esp. 5.*

11. Tota iustitia hæc est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. *Lib. 1 de Mirabil. sacra Script., cap. 3.*

12. Et sit quisque verus sacerdos, oportet ut non solo sacramento, sed iustitia quoque induatur. *Lib. 2 contra litt. Petilian., cap. 30.*

13. Quicumque erit honore sacerdotali præditus, et proximus fuerit ebrietas, vicinus est ultioni. *Prose.*

14. Quisquis diebus muneris sacerdos constitutus, violentius accesserit ad sacramenti celebrationem, mortis consequendo: non habet dilationem. *De Sobriet., cap. 1.*

15. Nescio qua fronte, aut qua conscientia opus sit altaris consecratione gaudere, qui in cordis sui altari non studet munditiam custodire. *Serm. 4 Dedicat. ecclæ.*

B. ALANUS
DE RUPE.

K. FERNARD.

S. ALEX.
PAPA I.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

6. Pauperem vitam sacerdos gerere debet, et ideo si superbia habet, si magno beneficio gaudet, præter vicium et vestitum quod superest, pauperibus dare non differat, quia omnia pauperum sunt. *Serm. 37 ad Fratres in eremo.*

17. Neque enim sacerdotibus signum regni occupare celestis, aut illius timent imperii gestare coronam: in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, sed et iniquitas, luxuria etiam principatur. *Serm. de Convers. ad Clericos., esp. 20.*

18. Cornutus in nonnullis sacerdotibus vestium cultus plurimum, virtutum aut nullus, aut exiguus. *Prose.*

19. Verum tu sacerdos, cui ex his placere gestis, munde an Deo? si munde, cur sacerdos? nam si placere vis munde, quid tibi prodest sacerdotium? *Epist. 42, ad Hieric. Senonens. archiepisc.*

20. Egressa est iniquitas a senioribus iudicibus vicariis tuis, qui videntur regere populum tuum: non est jam dicere, ut populus, sic sacerdos: quia nec sic populus, ut sacerdos. *Prose.*

21. Heu, heu, Domine Deus! qui ipsi sunt in persecutione tua primi, qui videntur in Ecclesia tua primatum diligere, gerere principatum. *Serm. 1 de Convers. S. Pauli.*

22. Omnino audent sacerdotibus mali, Agni immaculati sacras contingere carnes, et intingere in sanguine Salvatoris manus nefarias, quibus paulo ante carnes, prohi dolor! meretricias attraxerunt. In *Declam.*

23. Certe fidi loquitur Christus cum ministro suo: Altare, inquit, cui assistis, quam pro te statim repræsentat crucem, et alix sepulcrum in quo mortuus quiescit; patena lapideum superpositum: corporale sudarium; substratorum corporalis, linteamina quibus involutus fui: hostia quam vides jam non est panis, sed caro mea quam pependit in cruce pro mundi vita. *Serm. 1 in Cena Dom.*

24. Sacerdotales viros quærimus, qui plures habemus sacerdotas: plures, inquam, numero, non merito: simplicitate, non fide: specie, non virtute: committione corporali, non vinculo spiritali: carnis adjectione, non cordis unitate: sunt enim lotis manibus, tamen illotis operibus. *Prose.*

25. Cruenta conscientia ad divina accedunt sacrificia, comedunt sine timore, et sine reverentia carnes Agni qui presidet in celo, sicut carnes que venduntur in foro: non sicut sacerdos assunt in altario, sed sicut carnifices in macello. *Ibid.*

26. Heu! quod magis dolendum est, quanti sa-

cerdotes, sed falsi sacerdotes, qui panem Christi, corpus Christi sumunt ore, et Christum conculant pede: putidi fetore luxurie, infecti veneno nequitia? *Serm. 2 de Cena Dom.*

27. Quanti de altari vivunt, qui altari non serviunt, imo Dominum altaris pro nihilo ducunt? *Ibid.*

28. In incensu debet esse sacerdos ornatus gravitudo, ut mentis maturitatem ostendat. *Hab. in Decret. Gratiani., part. 1, dist. 11, can. Clericus.*

29. Qui divino sacerdotio honorati et in clericorum ministerio constituti sunt, non nisi altari et sacrificiis deservire, et precibus atque orationibus vicare debent. *Epist. 66, ad Clericum et plebem Farnitator.*

30. Sacerdos sunt Dei interpretes. *Epist. 8, ad Demophil. monachum.*

31. Sacerdos non est, qui sacerdotibus dolibus caret. *Ibid.*

32. Profecto penitus abhorret a sacerdotum ordine atque honestate is, qui illustrati vi non est præditus. *Ibid.*

33. In sacerdotum tanquam in speculo, relucere debet perfectio. *Epist. ad Damas. Pap. de morte D. Hieron.*

34. Sacerdos sine misericordia, navis est in medio pelagi undique perforata. *Ibid.*

35. Non vestimentis et ordine solum quis est sacerdos, sed et vita: parum prodest differentem esse vestimentis a secularibus, et concordem vitam. *Ibid.*

36. Nulla certe in mundo tam crudelis bestia, quam malus sacerdos. *Ibid.*

37. Nihil vile, vel sordidum in sacerdotis ore, vel opere debet apparere. *Super Exod., cap. xxviii.*

38. Nec opus sacerdotis discrepet a verbo, nec verbum ab opere. *Ibid.*

39. Momentaneus sacerdos nescit humilitatem observare, et modos personarum, vel sese committere. In *Decret., part. 1, distinct. 48, can. Prohibentur.*

40. Nihil tam onerosum in ordine sacerdotum, quam rigorem mentis compellente fletore, et cum personis supervenientibus animum mutare, et tamen hoc valde est necessarium. *Homil. 11 super Beethiel., super illud Rom. xii: Gaudete cum gaudentibus.*

41. Ille sacerdos Patri jure succedit, qui esse se omnipotentis Domini filium moribus demonstrat, atque a nobilitate intima, operum ignobilitate non discrepat. *Ibid., homil. 12.*

42. Sacerdos non distat a populo, quando nullo merito vite sue vulgi transcendit actionem. *Homil. 17 super Evangelium.*

CONCILIUM
CARIB. IV.

S. CYPRIAN.

S. MONY.
AREOPAGIT.S. EUSTATIUS
CESARIENS.

GLOS. DRD.

GRATIANT.

S. ANTON.
MAGNUS.

®

SENTENTIAE PATRUM.

riam proferentes, risum audientibus violentè extorquent? *Ibid.*

80. Cum inimicum animus sit ridere, periculosus tamen est scurrilitatis verba proferre. *Ibid.*

81. Momentaneo risu, perpetuus fletus emittitur et temporali fletu, perpetuus risus comparatur. *Ibid.*

SALVIANUS.

82. Christum flevisse legitur, risus non legitur: et hoc utique pro nobis: quia fletus punctio est animi, risus corruptio disciplinae. *Lib. 6 de Gubern. Dei.*

83. Nobis ridere non sufficit, nisi risus non ter impunitus, nisi flagitia miscetur. *Ibid.*

84. Ridemus quosquam libens immensuram dummodo innocenter. *Ibid.*

THOMAS A KEMPNER.

85. Quidam valde incomplantes, ridet pro levi fabula, et pro musca volante irascuntur. *Serm. 19 ad North., div. 13.*

86. Ubi risus et dissolutio, ibi fugit devotio. In *Haroldi rotor., cap. 15, sect. 2.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

CICERO.

87. Si ridere concessum sit, vituperetur tamen cachinnatio. *Lib. 4 Top., quest.*

SPICETUS.

88. Risus ne sit multus, nec ob multa, nec effusus. In suo *Evangelio., esp. 43.*

PLATO.

89. Non sane id decet, ut effuso risu indulgemus: ita enim invenit, ut cum quis ingenti risu frenata laxari, ingens quoque mutatio mandam consequatur. *Sisygia h. lib. 3, de Republica.*

SENECA.

90. Improbum risus, insanus vitius habitusque demonstrat. *Epist. 52.*

91. Reprehensibilis risus est, si immodicus, si pueriliter effusus, si muliebriter fractus. *Prose.*

92. Odibilem quoque hominem facit risus superbus, aut clarus, aut malignus, aut furivus. *De quatuor virtutibus.*

SIXTUS PHILOSOPHUS.

93. Nivius risus, indicium est animi negligentis: ne ergo tantum libi indulgeas, non risu diffinas. *Sentent. 271.*

Vide etiam tit. *Ecclesia., sent. 93, 94, 95, 96; Novitius., sent. 34; Origo., sent. 13; Rapina., sent. 18; Sacerdotis dignitas., sent. 63.*

SACERDOS IN GENERE.

HUGO CARD.

Etymologia. Sacerdos dicitur quasi sacer dixi, quia ducatum habet animarum. *Super II Reg. VIII.*

S. IUDONUS HISPALENSIS.

Sacerdos nomen habet compositum ex graeco et latino, quasi sacrum dans, et sic a sacrificando vocatus est, consecratur enim et sacrificat. *Lib. 7 Etymolog., cap. 12.*

COLLECTOR.

Definitio. Sacerdos est vir legitime ab episcopo ordinatus ad sacrificia, tanquam minister Dei, facienda.

1. Ve sacerdoti, cuius aecidia, vel unius dieculae praetermittitur missa: resuscitare animam potest, sed neglectum et subtractum oris bonum redhibere non potest. *Serm. 3 de Excellent. sacer., cap. 27, excellent. 7, sect. 4.*

2. Te respice, o mysta Dei! nosce te, et miserere anime tuae, tuum sanctum honorifica sacerdotium, sine exhoronabit te Christus. *Ibid., excellent. 9, sect. 2.*

3. Sacerdos quanto digniores fuerit, tanto difficilius in necessitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur. Habetur in *Decret. Gratiani, part. 2, causa 1, quest. 13 can. Ipsi.*

4. Meliora sacerdotibus danna, quam lucra saeculi sunt. *Lib. 5, epist. 24, ad Marcellum.*

5. Dolere flere, gemere, talia munimenta sunt arma sacerdotis. *Lib. 5, epist. 32, ad Valentinian. Imperat., in orat. contra Auzentianum.*

6. Recto comparantur apibus sacerdotibus, quia sicut apes castitatem corporis preferunt, cibum vite coelestis exhibent, aculeum legis exercent: puri enim ad sanctificationem, staves ad refectionem, severi sunt ad ultionem. *Serm. 83 de Tempore.*

7. Si populus erraverit, sacerdos orabit pro eo: si sacerdos erraverit, quis rogabit pro eo? *Super Psalm. xxxvii.*

8. Mendacium est sacerdotum se profiteri, et contraria huic ordini operari. *Apud D. Bonav., lib. 4 Pharetrae, esp. 21.*

9. Religionis insignia, arma sunt sacerdotis. *Lib. 7 super Lucas, cap. vi, in illud: Homo quidam desiderabat in Hierico.*

10. Considerandum est sacerdoti ne facile cadat, cui in hoc gravior notatur poena: si sacerdos et timeat peccare, sed magis timeat desperare. *De vera et falsa penit., esp. 5.*

11. Tota iustitia haec est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. *Lib. 1 de Mirabil. sacra Script., cap. 3.*

12. Et sit quisque verus sacerdos, oportet ut non solo sacramento, sed iustitia quoque induatur. *Lib. 2 contra Iul. Petilian., cap. 30.*

13. Quicumque erit honore sacerdotum praeditus, et proximus fuerit ebrietas, vicinus est ultioni. *Prose.*

14. Quisquis diebus muneris sacerdos constitutus, violentius accesserit ad sacramenti celebrationem, mortis consequendo: non habet dilationem. *De Sobriet., cap. 1.*

15. Nescio qua fronte, aut qua conscientia opus sit altaris consecratione gaudere, qui in cordis sui altari non studet munditiam custodire. *Serm. 4 Dedicat. ecclie.*

B. ALANUS DE RUPE.

K. FERNARD.

S. ALEX. PAPA I.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

6. Pauperem vitam sacerdos gerere debet, et ideo si superbia habet, si magno beneficio gaudet, praeter vicium et vestitum quod superest, pauperibus dare non differat, quia omnia pauperum sunt. *Serm. 37 ad Fratres in eremo.*

17. Neque enim sacerdotibus signum regni occupare caelestis, aut illius timent imperii gestare coronam: in quibus avaritia regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, sed et iniquitas, luxuria etiam principatur. *Serm. de Convers. ad Clericos, cap. 20.*

18. Cornutus in nonnullis sacerdotibus vestium cultus plurimum, virtutum aut nullus, aut exiguus. *Prose.*

19. Verum tu sacerdos, cui ex his placere gestis, munda an Deo? si munda, cur sacerdos? nam si placere vis mundo, quid tibi prodest sacerdotium? *Epist. 42, ad Hieric. Senonens. archiepisc.*

20. Egressa est iniquitas a senioribus iudicibus vicariis tuis, qui videntur regere populum tuum: non est iam dicere, ut populus, sic sacerdos: quia nec sic populus, ut sacerdos. *Prose.*

21. Heu, heu, Domine Deus qui ipsi sunt in persecutione tua primi, qui videntur in Ecclesia tua primatum diligere, gerere principatum. *Serm. 1 de Convers. S. Pauli.*

22. Omnino audent sacerdotes mali, Agni immaculati sacras contingere carnes, et intingere in sanguine Salvatoris manus nefarias, quibus paulo ante carnes, prohi dolor! meretricias attraxerunt. *In Declam.*

23. Certe fidi loquitur Christus cum ministro suo: Altare, inquit, cui assistis, quam pro te statim repraesentat crucem, et alix sepulcrum in quo mortuus quiescit; patena lapideum superpositum: corporale sudarium; substratoria corporalis, linteamina quibus involutus fui: hostia quam vides jam non est panis, sed caro mea quam pependit in cruce pro mundi vita. *Serm. 1 in Cena Dom.*

24. Sacerdotales viros quatuor, qui plures habemus sacerdotas: plures, inquam, numero, non merito: simplicitate, non fide: specie, non virtute: committione corporali, non vinculo spiritali: carnis adunctione, non cordis unitate: sunt enim lotis manibus, tamen illotis operibus. *Prose.*

25. Cruenta conscientia ad divina accedunt sacrificia, comedunt sine timore, et aine reverentia carnes Agni qui praesidet in caelo, sicut carnes quae venduntur in foro: non sicut sacerdotes assistunt in altario, sed sicut carnifices in macello. *Ibid.*

26. Heu! quod magis dolendum est, quanti sa-

cerdotes, sed falsi sacerdotes, qui panem Christi, corpus Christi sumunt ore, et Christum conculant pede: putidi fetore luxurie, infecti veneno nequitiae? *Serm. 2 de Cena Dom.*

27. Quanti de altari vivunt, qui altari non serviunt, imo Dominum altaris pro nihilo ducunt? *Ibid.*

28. In incensu debet esse sacerdos ornatus gravitudo, ut mentis maturitatem ostendat. *Hab. in Decret. Gratiani., part. 1, dist. 14, can. Clericus.*

29. Qui divino sacerdotio honorati et in clericorum ministerio constituti sunt, non nisi altari et sacrificiis deservire, et precibus atque orationibus vicare debent. *Epist. 66, ad Clericum et plebem Farnitator.*

30. Sacerdos sunt Dei interpretes. *Epist. 8, ad Demophil. monachum.*

31. Sacerdos non est, qui sacerdotibus dolibus caret. *Ibid.*

32. Profecto penitus abhorret a sacerdotum ordine atque honestate is, qui illustrati vi non est praeditus. *Ibid.*

33. In sacerdotum tanquam in speculo, relucere debet perfectio. *Epist. ad Damas. Pap. de morte D. Hieron.*

34. Sacerdos sine misericordia, navis est in medio pelagi undique perforata. *Ibid.*

35. Non vestimentis et ordine solum quis est sacerdos, sed et vita: parum prodest differentem esse vestimentis a saecularibus, et concordem vitam. *Ibid.*

36. Nulla certe in mundo tam crudelis bestia, quam malus sacerdos. *Ibid.*

37. Nihil vile, vel sordidum in sacerdotis ore, vel opere debet apparere. *Super Exod., cap. xxviii.*

38. Nec opus sacerdotis discrepet a verbo, nec verbum ab opere. *Ibid.*

39. Momentaneus sacerdos nescit humilitatem observare, et modos personarum, vel sese committere. *In Decret., part. 1, distinct. 48, can. Prohibetur.*

40. Nihil tam onerosum in ordine sacerdotum, quam rigorem mentis compellente fluctere, et cum personis supervenientibus animum mutare, et tamen hoc valde est necessarium. *Homil. 11 super Baechiel., super illud Rom. xii: Gaudete cum gaudentibus.*

41. Ille sacerdos Patri jure succedit, qui esse se omnipotentis Domini filium moribus demonstrat, atque a nobilitate intima, operum ignobilitate non discrepat. *Ibid., homil. 12.*

42. Sacerdos non distat a populo, quando nullo merito vite suae vulgi transcendit actionem. *Homil. 17 super Evangelium.*

CONCILIUM CARTH. IV.

S. CYPRIAN.

S. MONY. AREOPAGIT.

S. EUSTATIUS CESARIENSIS.

GLOS. DRD.

GRATIANT.

S. ANTON. MAGNUS.

®

43. Ecce jam pene nulla est secum actio, quam non sacerdoti administrant. *Ibid.*

44. Decet Dominicum sacerdotem moribus et vita clarescere, quatenus in eo tanquam in vitro sine speculo plebs commissa et eligere quod sequatur, et videre possit quod corrigat. *Lib. 7 in Registro, indict. 4, cap. 22, epist. 32, ad Dominic. episc.*

45. Ecce mundus sacerdotibus plenus est; sed tamen in messe Dei rarus valde invenitur operator: quia officium quidem sacerdotale suscipimus; sed opus officii non implemus. *Homil. 47 super Evangel.*

46. Nullum puto fratres charissimi, ab aliis majus prejudicium, quam a sacerdotibus tolerat Deus: quando eas quos ad ultimum correctionem posuit, dare de se exempla pravitas cernit. *Ibid.*

47. Contumelia sacerdotum est, de divinis cultibus admoneri: quod enim ipse debent exigere, turpiter exiguntur. *Lib. 3 in Registro, ind. 42, cap. 5, epist. 5, ad Bonifac. episc. Regium.*

48. Causa sunt ruitus sacerdotum mali: quis enim populi se peccatis interesset oblitus, si sacerdos qui exorare dehorat, graviora committit? *Lib. 9 in Registro, indict. 4, cap. 64, epist. 69, ad Brunichildam reginam Francor.*

49. Major in sacerdotibus merces est, in veritatis tramite etiam post injurias firmiter permanere. *Ibid., lib. 2, ind. 44, cap. 41, epist. 2, ad Paulum episc. Neapolitan.*

50. Nullus debet ad ministerium altaris accedere, nisi ejus castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata. *Ibid., lib. 1, ind. 9, cap. 42, epist. 42, ad Petrum apostol.*

51. Sacerdotum philosophia est, philosophiaque sacrorum. *Orat. 41, in Fausto S. Athanasii.*

52. Ignominia omnium sacerdotum est propriis studere divitiis. *Epist. 2 ad Neptolan.*

53. Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordant. *Ibid.*

54. Vinolentos sacerdotes et Apostolus damnat, et vetus lex prohibet. *Ibid.*

55. Sont qui presbyterium ambiunt, quibus cura est de vestibus, si bene olant, si pes luxa pelle non sordet, erines calamistris vestigio rotantur, digiti de ammulis rudent; et ne plantas humidior via spargat, vix imprimitur summa vestigia: tales cum videris, sponso magis existimato, quam sacerdotis. *Epist. 22, ad Basiliac.*

56. Sanctiores aures plebis, quam capta malorum sunt sacerdotum. *Lib. contra Arianos et Ausent.*

57. Quid facturi, quid delicti sunt quidam sacerdotis in die iudicii, qui ordinem sacerdotalem

suscipiunt, sed inordinale vivere non erubescunt? *De Orat. Dom., cap. 2, post. 4.*

58. Sunt quidam perversi sacerdotes, qui ea que offeruntur ad mensam Christi, offerunt in mensa diaboli, ipsa est alea: in illa Deum invocant, in ista perjurant, non enim arctius vacant, sed lascivius exultant; terrenis inhiant, terrena sapunt; assidui in plebs, in ecclesia pari; tardi ad investigandam culpam peccatoris, parati ad inquirenda vestigia leporis; velocius ad congregandos canes, quam ad convocandos pauperes; libentius porrigunt panem cani, quam pauperi. *Lib. 2 de Claustris animarum, cap. 23.*

59. Perpende, sacerdos, quales oportet esse manus tantarum rerum ministras, et qualem linguam talia verba fundentem, aut quo genere ceteris non mundoreti, et sanctiorum animam talis spiritus receptivum? *Lib. 3 de Arianis, cap. 50.*

60. Sacerdos debet esse vita honestus, polles sapientia. *Lib. 4 de Praeceptis rerum, cap. 47.*

61. Sacerdotium summa est omnium bonitatum, que in hominibus constant: quod si quis inhonoravit, Deum inhonorat, et Dominum Jesum Christum. *Epist. 10, ad Synagocum.*

62. Sunt sacerdotes, qui nocte virginem amplexantur, mane vero virginem venerantur. *Prose.*

63. Turpe dictum, sed turpissimum actum, dici licet quod agi non libet: nocte filium Veneris agitant in cubilibus, mane vero filium Virginis offerunt in altaribus. *Lib. 2 de Contemptu mundi, cap. 22.*

64. Sicut peccatum sacerdotis primum describitur, ita maximum iudicatur. *Prose.*

65. Cur laicus non adulteret, cum sacerdos fornicetur? cur non feneret, cum sacerdos feneretur?

66. Certe loti moribus est dignus sacerdos, quod exempla perfectionis transmittit in populum. *Serm. 1 in Consecrat. Pontif.*

67. Providet diligenter et attendat sacerdos studioso, ut signum sine significato non ferat, ut vestem sine virtute non portet, ne forte similis sit sepulchro decoris dealbato, intus autem omni pleno spurcicia. *Prose.*

68. Quisquis autem sacris indumentis ornatur, et honestis moribus non induitur; quanto venerabilior apparet hominibus, tanto indignior redditur apud Deum. *Lib. Myster. Mosor, cap. 64.*

69. Disertus sacerdos contra rebelles et obstinatos asperitatem exerceat, erga humiles et penitentes exhibeat pietatem. *Serm. in Concil. Lateran.*

70. Avarus sacerdos non Deo servit, sed idolo. *Serm. 2 in Die cener.*

71. Sacerdotes sunt sal, quoniam bona conver-

CHRYSO.

satio sacerdotum conditura populi est. *Homil. 40 super Math. Oper. imperf.*

72. Multi sunt sacerdotes, et pauci sacerdotes: multi nomine, pauci opere. *Ibid., homil. 43.*

73. Propter hoc sacerdotes, etiam malos honorate: ut non propter malos, etiam bonos contemnat. *Ibid.*

74. Sacerdotes positi sunt ad ornamentum populi, et ad edificationem sanctitatis. *Ibid.*

75. Non arbitror inter sacerdotes, multos esse qui salvi fiant: sed multo plures, qui pereant. In causa est quoniam res excellentiam requirit animum. *Homil. 6 super Acta Apost.*

76. Ubi modestia ac mansuetudo sacerdotia elucet, semper in honore est. *Homil. 42, super 1 Timot.*

77. Quasi communis quidam totius orbis pater sacerdos est: dignum igitur est, ut omnium eorum agat omnibusque provideat, sicut et Deus, cuius ministerio servit, et fungitur vice. *Humil. 6 super 1 Tim.*

78. Si sacerdotium integrum fuerit, tota ecclesia floret: si autem corruptum fuerit, omnium fides marcescit. *Homil. 38 super Math. Oper. imperf.*

79. Si cor sapientie locus est, ita sacerdotis sunt receptacula sapientie spiritualis. *Ibid.*

80. Videle quomodo sedestis super cathedram: quis cathedra non facit sacerdotem, sed sacerdos cathedram: non locus sanctificat hominem, sed homo locum. Non omnis sacerdos, sanctus est; sed omnis sanctus, sacerdos.

81. Qui bene sedit super cathedram, honorem accipit ab illi: qui male sederit, injuriam facit cathedrae: ideoque malus sacerdos, de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem.

82. In iudicio enim sedens, si quidem bene vixeris, et bene doceris, omnium iudex es: si autem bene doceris, et male vixeris, tui solius condemnator es. Nam bene vivendo, et bene docendo populum instruis quomodo debeat vivere: bene autem docendo, et male vivendo, Deum instruis quomodo te debeat condemnare. *Ibid., humil. 43, super illud xxii: Super cathedram Moysi.*

83. Necesso est sacerdotem sic esse parum, ut si in ipse collis collocatus inter caelestis illas virtutes medius siet. *Lib. 3 de Sacerd.*

84. Luminis instar universum orbem illustrantis, sacerdotis animum splendescere oportet. *Ibid., lib. 6.*

85. Non solum parum mundumque sacerdotem esse oportet, ut qui tali ministerio dignus habitus sit: sed etiam in primis prudentiam: atque adeo multarum rerum experientia instruat

lum ornatumque, tantum ut secularia mundanaque omnia nihilominus noscat, quom notant ii, qui in media hominum turba versantur. *Ibid.*

86. Quid miserabilis sacerdote indocto, qui etiam predicacionis non habet officium, rationa tamen suscepti ordinis, ad scientiam obligatur scripturarum? *Lib. 1, homil. 4, ad Monachos.*

87. Turpissima est in sacerdote avaritia, que servum Dei ministrum facit idololatriam. *De Institut. vite Sacerdot., cap. 1.*

88. Sacerdoti vilescit auctoritas, si honestatem conversacionis publico corruptum iniquitas. *Ibid.*

89. Multi ad sacerdotium in Ecclesia Dei vocati sunt, pauci vero electi: sanmpere igitur curandum nobis est, ut qui in sortem Domini accingitur, etiam eligatur. *Prose.*

90. Quid enim prodesse hic sacerdotio brevissimo tempore fangi, si separati contingat a conspectu Dei? *Ibid., cap. 4.*

91. Ubi in sacerdotibus cupiditas abundare conspicitur, honor et cultus consuetus a laicis denegatur. *Orat. 3 in Convectu abbat. habita.*

92. Mali sacerdotes dum Deo ignorante non fiant, tamen ignorantur a Deo: necire autem Dei, reprobare est. *Lib. 3 de Summa bono, cap. 34, sent. 6.*

93. Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos aut ignorantes non erudiant, aut peccantes non arguant. *Ibid., cap. 40, sent. 1.*

94. Tanquam propria delicta, plebs peccata sacerdos flere debet: sed affectu compatiendi, non accusatione commisi. *Ibid., sent. 7.*

95. Sacerdoti pro opibus est virtutis ornamentum, pro voluptate castitas, pro luxu frugalitas, pro latitia eorum quibus preest, ad virtutem incrementum. *Lib. 3, epist. 354, ad Paulum presbyt.*

96. Indignis quibusque sacerdotale fastidium credere, non est hoc consulere populis, sed nocere: nec punire regnum, sed suggerere discrimina. *Epist. 87, ad Episc. African., cap. 1.*

97. Sacerdotum facit intelligentia, et vita et mortui integritas. *Psalter. 9.*

98. Manus mundissimas esse oportet sacerdotum, quo mundissimum carnem et sanguinem Christi tractant. *Epist. 117, ad Vicarium suum.*

99. Oportet nunquamque sacerdotum istos tres viros esse: id est, prudentem, mundum, misericordem, et sic erit et vir et pastor. *Ibid., serm. 37.*

100. Perurumque quod veniale est plebi, criminale est sacerdoti: quod eroneum est ovi, peccatorum est pastori. *Ibid., serm. 39.*

JOAN. TRITA.

S. JESU. MARI.

S. HEDORUS HELSIOT.

S. LEO I.

S. HILDES.

PATRUS HELIENSIS.

A. GREGOR. NAZ.

S. HEDORUS.

S. HILARIUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

101. Stans ad altare, esto vir: non habes secretum retustatis, nec puertiam fatuitatis. *Ibid.*, serm. 53.

102. Vos estis sal terra. Exiguo quippe sale nulla dulcescit, et parvo sacerdotum numero totius christiane plebis eruditur et instatur multitudo. Lib. 2, epist. 1 ad *Episcopos, Cardinales*.

103. De sanctis sacerdos egreditur, cum neglectis animarum curis per desideria terrena vagatur. *Prose*.

104. Da sancta egreditur, cum ecclesiastica disciplina postposita transiuntium causerum negotiis immoderatus implicatur. *Opusc.* 25, cap. 1.

105. Sanctuarium pollutum, cum sacerdos qui libet per terrena desideria sparsus, cautesque seminaribus dissolutus, sacerdotibus altaribus audacter assistere non recitat. *Ibid.*

106. Qui Dominicum corpus pollutis tractare manibus non veretur, crucifigentium Iesum participes esse convincit. *Opusc.* 25, cap. 2.

107. A nullo plane Deus omnipotens maioris injuria praesidium tolerat, imo deterius nemo peccat, quam sacerdos, qui prohibentibus canonicis indignis sacrificat? *Ibid.*

108. Quisquis vel avaritie flamma, vel libidinis aestuat, qua fronte, qua conscientia divinis altaribus appropinquat? *Ibid.*, cap. 3.

109. Nihil impossibile est, ut is, qui rerum familiarium curis opprimitur, qui colloquendo terribis quodam popularibus admisceatur, mundo corde sanctis valeat interesse mysteriis. *Ibid.*

110. Non afflicti sacerdotes videri se esse quod sunt, non alienis laudibus, sed moribus suis extimit: nec solum de sui dignitate, sed potius de sacerdotibus vite nobilitate conspicui. Lib. 1 de *Vita contemplativa*, cap. 13.

111. Contemplatio sacerdoti finis est, si non falso id nomen usurpet. Epist. 57, *adversus Ambrosio*.

112. Sacerdotum vita non solum populo aperienda, ne ille causa offensendi arcepta, licenter peccare aggrediat. Lib. 1 *Ecclae. histor.*, cap. 11.

113. Debeant esse quatuor conditiones in sacerdotibus: primo sanctitas, secundum innocentiam, tertio puritas, quarto honestorum conversatio. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. vii, lect. 4.

114. Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit: ut Deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget. *Prose*.

115. Habet ante se et retro Dominica crucis signum, ad memorandam jugiter Christi passionem.

116. Ante crucem in cauda portat, ut Christi vestigia diligenter inspicat, et sequi reverenter studeat.

117. Post se cruce signatus est, ut adversa quodlibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret.

118. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat: post se ut aliorum edam commissa per compassionem debeat, et se medium inter Deum et peccatorem constitutum esse sciat. Lib. 4 de *Inst. Chr.*, cap. 5, sect. 3.

119. Ecce sacerdos factus es, et ad celebrandum consecutus: vide nunc ut fideliter et devotum in suo tempore Deo sacrificium offeras, et te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non alleviasti onus tui, sed aetiori jam alligatus es vinculo disciplinae, et ad majorem teneris perfectionem sanctitatis. *Ibid.*, cap. 5, sect. 2.

SACERDOTIS CASAMENSA.

120. Alia species curatio: est circa rem divinam, sicut sacerdotes, circa templum, et consecraturum quae sunt, et erigatur ruinosae, et cetera omnia, quae pertinent ad divinum cultum. *Prose*.

121. Vocant eos, qui istis presunt, alii reges sacerdotum, alii pontifices maximos. Lib. 6 *Politi.*, cap. 3.

122. Neque agricola, neque artifex est, neque vilius exterritorum quisquam sacerdos est deputandus: homo enim ei est a civibus independens. *Ibid.*, lib. 7, cap. 9.

123. Quod ad sacerdotum electionem spectat, ea Deo commendanda est, ut quemadmodum ei placuerit, ita scriptum eventum lumine suo moderetur. *Saxig.* 4, lib. 9, de *Leptho*.

124. Sacerdotum ipsum tam priscum et religiosum, tam quoque sacrum plane et insignis est, quod non admittit vivendi. Lib. 4, epist. 8, ad *Arrianum*.

125. Sacerdos integer sit: apud gentiles, sacerdos non integri corporis, erat mali nominis. Lib. 4 *Declamat.*, controvers. 2.

Vide etiam tit. *Cassian.* sent. 18; *Confessio*, sent. 57; *Electio*, sent. 31; *Ejiciopus*, sent. 118; *Eucharistia*, sent. 93, 96, 242; *Gravitas*, sent. 30; *Imitatio*, sent. 32; *Levitas*, sent. 9; *Nomen*, sent. 20; *Nyctis*, sent. 56; *Officium divinum*, sent. 24; *Personarum accessio*, sent. 38; *Populus*, sent. 11; *Regnum*, sent. 42; *Reverentia*, sent. 20; *Servitio Deo*, sent. 52; *Subiectio*, sent. 19; *Superbia*, sent. 19; *Turpiliosum*, sent. 54, 55, 56.

SACERDOTIS DIGNITAS.

SENTENTIA PAPUM.

1. Huius honori omnis editi angelorum honos, qui et supplex et succumbit, tremensque servire gessit, et hoc summo sibi ducit honori atque felici-

catati. Part. 4, serm. 3, de *Excellent. sacerdoti*, cap. 27, excellent. 2, sect. 4.

2. Transubstantiare, Deum mortalibus dare, Deum ubi per Deum reconciliare, regno celsorum, Regique divorum ac regum vim facere, sacerdotum est, non angelorum. *Ibid.*, excellent. 4, sect. 3.

3. Nihil in sacerdotibus plebeum requirit, nihil populare, nihil commune convenit, cum studio atque usu, et moribus incondite multitudinis. *Prose*.

4. Sobriam a turbis gravitatem, seriam vitam, singularem pondus, dignitas sibi vindicat sacerdotalis.

5. Quomodo enim potest in exemplum observari a populo, dispar a multitudine? Lib. 4, epist. 6, ad *Brasconem*.

6. Non tanti est Ambrosius, ut propter se deiciat sacerdotium: non tanti est unius vita, quanti est dignitas omnium sacerdotum. Lib. 5, epist. 32, ad *Valentinianum imperatorem*.

7. Non modicis virtus sacerdotalis est, cui vendendum non solum ne gravioribus flagitiis sit affinis, sed minimis quidem ut sit promptus ad misericordiam, mansuetudinem teneat, pietatem diligat, iram repellat, vel decoquat. Lib. 10, epist. 82, ad *Verellium*.

8. Nihil in hoc seculo excellentius, nihil sublimius sacerdotibus reperiri potest. *Prose*.

9. Haec digne noscamus quid sumus, et quod sumus professione, actione potius quam nomine demonstramus, ut nomen congruat actioni, actio respondeat nomini: ne sit nomen inane, et crimen immane: ne sit honor sublimis, et vita deformis: ne sit deifica professio, et diabolica actio: ne sit religiosus amictus, et irreligiosus proventus: ne sit gradus excolamus, et deformis excessus. *De Dignit. sacerdoti*, cap. 3.

10. Magnis honor, magna est potestas sacerdotum: sed si non vivunt caste, sed luxuriose, ne sacrificium committant, Part. 2, tit. 5, cap. 8, § 2.

11. Altior professio virtutis, altiorum debet ritum tenere vivendi. *De Templo Salomon.*, cap. 7.

12. Magnum prorsus et mirabile est, ministerium esse Christi, et mysteriorum Dei esse dispensatorem. *Serm. de Convers. ad Clericos*, cap. 30.

13. O praecara, o reverenda potestas vestra! certe non est potestas post Deum, sicut potestas vestra, cui nihil in caelo vel in terra valeat comparari, consecrare videlicet corpus et sanguinem Domini. *Prose*.

14. Super potestate vestra, super tam insigni

spectaculo, super tam solomni dignitate vestrae privilegio stupet caelum, miratur terra, contemnit homo, reveretur plurimum angelica celestium. *Serm. 1 in Cena Domini*.

15. Haec est vere indulgentia celestis, haec est vere emulata gratia, haec est vere superexcellens gloria, sacerdotum Deum sumum tenere, et aliis dando porrigere. *Prose*.

16. O novam et divinam potestatem! cujus ministerio panis angelorum et vite, mortalibus quotidie preparatur! *Ibid.*

17. Audite et obstupescite admiramini: nullis angelorum, nullis spiritibus supernis, sed hominibus: nec tamen omnibus, sed ordini vestro, o Sacerdotes, tantum mandatum esse tanti sacramenti celebrationem in altari, quod Christus fecit manibus suis in cena paschali. *Ibid.*

18. O sacrum, o celeste ministerium vestrum, laudabile desiderium, insigne spectaculum, solemne miraculum Dei, qui mirabilis est in omnibus, saepe certe mirabilior, quantum ad vos ostenditur, dum mirabilia per vos operatur. *Prose*.

19. Quid plura? sacerdotes Dei benedicite Domino, digna Deo satagentes, ne vobis fiat in ruinam, quod digne summentibus provium est ad inaedam.

20. Sacerdotes Dei non immerito vos dixerint, si vixeritis sacerdotally in domo Domini.

21. Non enim provenit dignitas in hoc nomine, quod est sacerdos: non, inquam, ex nomine, sed ex virtute: conversatio, non officio: merito: non vocabulo: sanctitate, non ministerio. *Ibid.*

22. Grave pondus, grave est periculum iustitiae honoris: gradus quippe iste, gradus casualis est, gradus judicialis est, nisi meritis illustretur dignitas actionis, nobilitate morum, exercitatione virtutum, et instantia bonorum operum. *Ibid.*

23. Recognoscant sacerdotes, quod a dominatore universae terrae receperunt supremum dominium, et a diaboli seculi, non solum hominibus, imo angelicis spiritibus penitus inaudium. *Prose*.

24. Quia nec regibus, nec seculi huius potestibus legitur attributum, ut illud conficiat quod fidem consecratur in sacerdotem in altari, quod Dei Filius divinitatis virtute perficit in cena paschali: ubi fuit remunerans et munus, cibans et albus, convivia et convivium, offerens et oblatum. Part. 2, de *Ecclae. hierarch.*, cap. 1, de *Domini*.

25. Dicuntur Christi sacerdotes Dominationes, non quia debent dominari in clero, ut super-

biant: sed ut formam greci ex animo se ostendant, et ad angelorum conformitatem, verbo et exemplo promoveant subditos, et adducant. *Ibid.*

S. CYPRIAN.

26. Contemplamini quid sit populo sancto proesse, considerate quale sit divinum sacramentis insisteret. *De Significatione clericorum*, cap. 21.

27. O miraculum stupendum! o potestas ineffabilis! o tremendum sacerdotii mysterium, episcopale ac sanctum, venerandum et irreprehensibile: quod Christus in hunc mundum veniens, etiam indignis impertitus est. *De Sacerdotio*.

S. EPIROSEM.

28. Sacerdotium sanctum est refulgens, et incomparabile, terris firmum, muris indivisibilibus, fundamentum solidum ac stabile, a terra ad axem usque pertingens. *De Sacerdotio*.

29. Si quis ad dignitatem sacerdotii vult dignus reperiri sit, in eaque sancta et irreprehensibiliter ambulavit, vitam et eorum immarcescibilem sibi ipse conciliat. *Proiec.*

30. Sed si indignus quis hanc ipsam sibi usurpare sit ausus, tenebras in sibi exhorretiores, iudiciumque abique misericordia concessit. *Ibid.*

31. Magnus sane gradus est sacerdotium, si immaculatum peragatur. *De Timore Dei*.

S. FRANC.

S. ARGENT.

32. Audite, fratres mei: si beata Virgo Maria honoratur, quia Jesum portavit in sanctissimo utero suo: si beatus Joannes Baptista contemnit, et non audebit tangere Domini veritatem: si sepulcrum in quo per aliquod tempus jacuit, sic veneratur, quantum debet esse sanctus, et justus, et dignus, qui non mortuum, sed in aeternum victurum, et glorificatum, in quem desiderant angeli prospicere, consecret manibus, corde et ore annuntiet aliis ad sumendam prebet. *Proiec.*

33. Videte dignitatem vestram, fratres sacerdotes, et estote sancti, quia ipse sanctus est, quem sumitis.

34. Magna miseria, et miseranda infirmitas, quando ipsum sic presentem habetis, et aliquid aliud in toto mundo curatis. In suis *Opus.*, epist. 12, ad Sacerdot.

35. Quam reverentia et honore prosequendi sunt Dei Sacerdotes: christianorum enim sunt patres spirituales, et hujus mundi spiritus et vita. *Proiec.*

36. Ego si vidirem venientem per viam presbyterum, et angelum, ad sacerdotis manus deosculandas citius me conferre, quam ad angelum. In suis *Opusculis*, titulum 22.

S. GREGOR.

MAGNUS.

37. Sicut sacerdos honore ordinis alios superat, ita etiam morum virtute transcendat. *Part. 2 Pastor*, cap. 3; in *Regia*, cap. 24, epist. 24.

38. Grave pondus est sacerdotii: prius quippe sacerdoti necesse est ut ceteris ad exemplum, ac deinde servandum, ut mentem per ostensa exempla non elevet. *Lib. 2 in Regia*, indict. 40, cap. 39, epist. 39, ad Dominicum episc. Carthaginiensem.

39. Cum sacerdotalis dignitas aliis videatur dignitatibus univere, ita qui ea ornatus est, cunctis se imitandum debet ostendere: ut exemplo sui nulli nocere, sed vitam potius valeat componere subditorum. *Ibid.*, lib. 7, indict. 2, cap. 147, ad Synagium, episc. Augustod.

40. Sacerdotii prerogativam si recta consideratione pensemus, sollicitis et bene gerentibus in honorem, negligentibus autem profecto erit in onus. *Ibid.*, lib. 4, indict. 43, cap. 60, epist. 15, ad Leonem, episc.

41. Agnosce dignitatem tuam, et vim dignitatis exerceas, quis unctus es. *Proiec.*

42. Vitae te modum, et communis conditionis hominem, ut pareas tibi esse eos quibus eminens, recognosce: ut sis humilis, et sublimis; sublimis ordine, humilis estimatione. *Lib. 6 in 1 Reg.*, cap. 11.

43. Non magis docere debemus, et plebem excellimus: sed pro detrimento habere, si dignitati nostrae non responderimus. In *Apolyet*, de sua fuga.

44. Grandis dignitas sacerdotum, sed grandis ruina eorum, si peccant: letentur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum: non est tanti gaudii excelsa tenuisse, quanti merore de sublimarijbus corruisse. *Lib. 14, super Ezech.*, cap. xiv.

45. Sacerdotium summa est omnium honorum, quoniam in hominibus constant: quod si quis inhonoraverit, Deum inhonorat, et Dominum Jesum Christum. *Epist. 16, ad Synagium*.

46. Sacerdotes vices gerunt summi Pontificis, id est Christi: Dominum pro peccatis obsecrant, et peccatores per penitentiam reconciliant. *Lib. 4 Myster.*, *Missa*, cap. 9.

47. Christi sacerdotes quanto digniores fuerint, tanto facilius in necessitatibus populi, pro quibus clamant, erantur. *Ibid.*

48. Ubi sacerdos contemptus est, dignitasque sacerdotii conculcatur: ibi leges violantur, fas subvertitur. *Homil. 4 de Verbis Isaie*.

49. Sacerdotis thronus in caelis collocatus est, id eo de caelestibus negotiis pronuntiandi habet auctoritatem. *Ibid.*, homil. 5.

50. Sacerdotes Christi vicarii sunt Christi: qui honorat sacerdotem Christi, honorat Christum: et qui injuriat sacerdotem Christi, injuriat Christum.

S. GREGOR.

NAZ.

S. HIERON.

S. IONACUS

MARTIA.

S. INNOCENT.

S. JOANNES

CRAYST.

S. ISID.

PIL.

tum. *Homil. 47 super Math.*, *Oper. imperf.*, in illud: *Nolite sanctum dare canibus*.

51. Omnium honorum magna et inter omnes maxima est gratia, sacerdotalis dignitas, si quis eam immutabilem custodiat. *Ibid.*, homil. 34.

52. Non debet presbyter se beatiorum putare diacono. ex eo quod presbyter est: non enim dignitas apud Deum honorabitur, sed voluntas. *Ibid.*, homil. 53.

53. Quanto fuerit celsior dignitas, tanto sacerdotis majores sunt pericula. *Homil. 1 super Epist. ad Tit.*

54. Sacerdotium regno tanto est excellentius, quanto spiritus et carnis intervallum esse potest. *Lib. 3 de Sacerdot.*

55. Quanto sacerdos honore, quanta dignitate dignus sit! Ideum qui terram incolunt atque in ea versantur, his commissum est, ut ea quae in caelis sunt, dispensent: quoniam datum est, ut potentiam habeant, ut Deus optimus maxime angelis, neque archangelis datum esse voluit. *Ibid.*

56. Attende sacerdotii dignitatem, excellentiam considera. O te foliorum! si gradum condignis meritis vita exornet. *Proiec.*

57. Magnum deus, maximus honor sacerdotum, sed malorum horrendus interitus. *Epist. 1, ad Novum presbyterum*.

58. Considera nunc, et diligentissima investigatione perquire: qualis sacerdotio convenit vita, quam mundum et sanctum te oporteat esse, quam purum in mente, sapientem in sermone, strenuum in opere. *Proiec.*

59. Altari aeternae Dei Filiae et Virginis immaculatae, quam devote, quoque reverenter te habere oportet, sacrificii excellentia declarat. *Ibid.*

60. Qualem putas Christi sacerdotem esse debere? Non sufficit: qui episcopus prior est ordine, et etiam perfectior conversatione: gradus alibi ornatum aliorum requirit, et qui alios praecellit dignitate honoris, concedere est, ut praecedat ordinem perfectionis virtutis. *Ibid.*

61. Tam sanctum est sacerdotii nomen, ut nulla vitiorum nota maculari se sinat. *Lib. 3 de Sacerdot.*, cap. 34, sent. 2.

62. Qui regimen sacerdotii contempnit appetere, ante in se discipulatus, si vita honoris sit congrua: quod si non discrepat, humiliter ad id, ad quod vocatur, accedit: nam quippe culpas geminas, qui cum culpa ad sacerdotale cultum aspirat. *Ibid.*, sent. 3.

63. Sacerdos Domini omnipotentis angelus est: angelus autem visum nescit, Deo cum metu

ac pavore ministrans. *Lib. 1, epist. 319, ad Dorotheum presbyterum*.

64. Sacerdos etiam inertis atque ignavae vite maculis contaminatus sit, ipse quidem ponatur: interitum tamen angelus Domini omnipotentis est. *Ibid.*, epist. 349, ad Silvan.

65. Sacerdos malus graviore vite suae rationes subicit, tanquam ad ipsius ponam alique cruciatum emittit accedit, quantum prius in eum honor collatus est. *Proiec.*

66. Nam qui se sacerdotio quidem ornatus probitati studuit, ut gravis in eum animadvertatur, haud dubie promeretur. *Ibid.*, lib. 2, epist. 35, ad Hermianum comitem.

67. Divina quaedam res est sacerdotium, ne rerum omnium praestantissima. *Ibid.*, epist. 52, ad Theodorum, episc.

68. Qui sacerdotii coronam redimitus est, terrarum rerum procurator verior est, quam qui purpuram gestat. *Ibid.*, epist. 200, ad Hermogenem, episc.

69. Sacerdotii dignitas ista, qui non ut eo honore dignum est vivere instituerunt, supplicii et cruciatu accessu existit. *Ibid.*, lib. 3, epist. 275, ad Martinum.

70. Magna promissio et admiranda sacerdotum est dignitas: maxima illis est collata potestas, sua namque prolatione eloquiorum coelestium, et ad eorum plene libitum corpus Christi de panis subsistantur materia: descendit de caelo in carne Verbum, et altaris vestissime reperitur in mensa. *Proiec.*

71. Hoc illis prerogatur ex gratia, quod nunquam datum est angelis: assistant Deo, illum sustentant manibus, tribuant populo, in sequa suscipiunt.

72. Verum angelorum, sive adstantium, seu ministrantium, quoniam vice funguntur, potius angelicam quam humanam debent conversationem habere. *De Eucharistia*.

73. Quid est cito manus imponere, nisi antea atatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae, sacerdotalem honorem tribuere non probatur? *Epist. 87, ad Episc. Africam*, cap. 1.

74. Perpende dignitatem tuam, quam sis protectus: nam angelis te fecit Deus praestantiorum. *Homil. 15.*

75. Sacerdos non est, qui pro sacerdotis dignitate non vivit. In *Tractat. parentico*.

76. Unum est sacerdotii nomen, sed non una, vel pro vite merito, vel pro animi virtutibus dignitas. *Homil. 6 in exp. vii Levitic.*

77. Sacerdos est conditor redemptoris, consiliarius Domini, dapifer mensae Christi. *Serm. 47.*

S. LAURENT.

JUSTUS.

S. LEO 1.

S. MACCAB.

AEGYPT.

SEN.

S. NILUS.

ORIGENES.

PETR. BLES.

78. In exterioribus quoque clinet dignitas sacerdotis. *Ibid.*

PETER. CELL.

79. Dignus est dignitate sacerdotali, qui sua non inquinat vestimenta, qui secularia in omnia postponit pro vera philosophia. Lib. 7, epist. 12.

S. PETER DAM.

80. Quid in Ecclesia sublimius, quid eminentius sacerdotis poterit inveniri? per quod videlicet mysterium Domini corporis et sanguinis probatur offerri. Opusc. 6, cap. 15.

PHILO. IUD.

81. Dei homines sacerdotes et prophetae sunt: quorum major est dignitas, quam ut se miscant humanae reipublice et mundi civis sint. *De Gigantibus.*

S. PRESBYTER.

82. Sacerdotes sunt post apostolos Ecclesiarum Christi fundatores, fideles populi duces, veritatis assertores, pravae doctrinae haereticos, omnibus bonis amabiles, vindicantes oppressores, patres in fide regeneratarum, predicatorum opulentium, primi praehabentes invisibilium praesentium, exempla honorum operum, documenta virtutum et forma fidei. *Prose.*

83. Ipsi sunt Ecclesia decus, in quibus amplius fulget Ecclesia.

84. Ipsi columnae firmissimae, quibus in Christo fundatis, innititur omnis multitudo credentium.

85. Ipsi januae civitatis aeternae, per quas omnes qui credunt in Christum, ingrediuntur ad Christum.

86. Ipsi janitores, quibus claves datae sunt regni caelorum.

SALVIANUS.

87. Ipsi etiam dispensatores regiae domus, quorum arbitrio in aula regis aeterni dividuntur gradus et officia singulorum. *Ibid.*

88. Sacerdotes tanto antestare ceteris oportet devotione, quanto antestant omnibus dignitate: nihil enim est turpius, quam excellentem culmine et despicibilem vilitate. Lib. 2, *ad Eccles. cathol.*

THOMAS A. KEMPIS.

89. Cunctos qui sacri altaris suggestu eminent, tantum excellere oportet merito, quantum gradu. *Ibid.*

90. Grande mysterium, et magna dignitas sacerdotum, quibus datur est quod angelis non est concessum. Lib. 4, *de Unit. Chr.*, cap. 5.

S. THOMAS A. VILLASNOVA.

91. Oportet to tantum ceteros praecelsere virtute, quantum praecedit dignitate. Serm. 3, *Advent.*

De dignitate atque praestantia Sacerdotii, plura apud D. Joan. Chrys. reperies, qui libros sex de Sacerdotio conscripsit, lecti in hac materia dignissimos. Item homil. *de Verb. Incarn.*, ac homil. 14, in *11 Cor.*; moral. homil. 19, in *1 ad Thessalon.*, ac homil. 3, in *Act. Apostol.* et *ad Hebr.* ultim. in illud: *Ipsi periclitant.* Item super *Psal.* cxvii,

et cxxx. Vide etiam B. Ephraem, *de Sacerdotio.* Item D. Greg. Naz. praesertim in *Apolog.*, oval. 1, quae incipit: *Billiana translatione.* Item D. Iguan. marl., epist. *ad Simeonem.* ac *ad Heron.* Item D. Cyprian., lib. 1, epist. 3, et lib. 3, epist. 9, Item D. Leon., epist. 87, *ad Episc. Africa.*

1. Sacerdotis sit prolesse, si fieri potest, omnibus; obesse nemini. *Prose.*

2. Sacerdotis est nulli nocere, prodesse velle omnibus: posse autem, solius Dei est. Lib. 3, *Offic.*, cap. 9.

3. Vide quid agas, sacerdos, ne febriliter manu corpus Christi attingas: prius cura, ut ministrato possis. *De Verbo.*

4. Ubi curia, et munus, et officium sacerdotis, est, praesertim Aaron sicut sacerdos. Lib. 1, epist. 3, *ad Simplician.*

5. Nihil in sacerdote tam periculosum apud Deum, tam turpe apud homines, quam quod sentiat, non libere denunciare. Lib. 1, epist. 29, *ad Theodos. imperat.*

6. Sacerdotes turbarum moderatores sunt: studiosi pacis, nisi cum ipsi moventur injuria Dei, aut Ecclesiae contumelia. *Ibid.*

7. Jus ligandi et solvendi, solis permissum sacerdotibus est. *Prose.*

8. Recte igitur Ecclesia vendicat, quae veros sacerdotes habet: haeresis vendicare non potest, quae sacerdotes Dei non habet.

9. Non vendicando autem ipsa de se pronuntiat quod cum sacerdotes non habet, jus sibi vendicare non debeat sacerdotali.

10. Munus Spiritus sancti, est officium sacerdotis: jus autem Spiritus sancti in solvendis ligandisque criminibus est, quomodo igitur munus ejus vendicant, de cuius diffidunt jure et potestate? Lib. 1, *de Penit.*, cap. 2.

11. Ministerium sacerdotis est, fidelem esse ut possit eum, quorum est sacerdos, a peccatis liberare. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 2.

12. Nulli sacerdotum liceat canones ignorare, nec quidquam facere quod possit Patrum regalis obviare: et quatenus non tenentur scire omnes subtilitates juris, canones tamen communes obligantes, et ad suum officium spectantes, ignorare sine culpa non potest. Part. 3, tit. 13, *de Clericis*, cap. 3, § 4.

13. Sacerdotes ex officio suscepto, non licentiam peccandi, sed necessitatem bene vivendi se noverint assecutos. *Ibid.*

14. Nihil in hac vita difficilius, laboriosius, periculosius presbyteri officio: sed apud Deum ni-

S. BERNARD.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

S. ANTONIO.

hil beatus, si eo modo missetur, quo noster Imperator jubet. Epist. 118, *ad Valerium.*

15. Officium sacerdotii est, intervenire pro reis. Epist. *ad Macedonianum.*

16. Sacerdotum Judaeorum, nemo fere fidelium dubitat figuram fuisse futuri sacerdotii regalis, quod est in Ecclesia, quod consecratur omnes pertinentes ad corpus Christi summi et veri principis sacerdotum. Lib. 2, *Quaest. eony.*, quaest. 40.

17. Quadrupertium est officium sacerdotale, vitam carnis hostiam immolare; virtutum clarissima Deo offerre; cum fervore martyrii caelum intrare; gratiae et precum vota celo transfundere. In suis *Sententiis*, verbo *Quadrupertium.*

18. Sacerdotes sunt Dei interpretes. Epist. 8, *ad Demophilum monach.*

19. Sacerdotum est opera sua sanctificatione speciali pro ceteris digna facere, et instanter agere, ut qui sibi junguntur, nomen Domini in se bene vivendo sanctificent. Super *11 Ezech.*, cap. iii.

20. Elaborandum est sacerdotibus, ut ignorantiam a se quasi quamdam pestem abiciant. In *Decret.*, part. 1, dist. 37, can. *Ideo*, § *Uti itaque.*

21. Officiu sacerdotale est, viduis desolatis impartiri solatia, ut unde in hac mundo humana consolatione privantur, sacerdotali tuitione possint remedia reperire. Lib. 1, in *Registro*, indict. 7, cap. 13, epist. 13, *ad Dominis. episc. Centumcellens.*

22. Redemptor noster a sacerdotis officio non querit aurum, sed animas. *Ibid.*, lib. 5, indict. 14, cap. 128, epist. 23.

23. Decet Dominicum sacerdotem moribus et vita clarescere, quatenus in eo, tanquam in vitro sine speculo, plebs commissa, et eligere quod sequatur, et videre possit quod corrigat. *Ibid.*, lib. 7, indict. 4, cap. 32.

24. Durum est, et proculdubio a sacerdotis officio alienum, et personam positam sub necessitate negligere et studio congregandi indecenter inhiare pecuniis. *Ibid.*, lib. 4, indict. 13, epist. 27.

25. Ecce mundus sacerdotibus plenus est: sed tamet in messe Dei rarus valde invenitur operator, quia officium quidem sacerdotale suscipimus, sed operi officii non implemus. Homil. 17, super *Evang.*

26. Verendum est, et dicere pudet quia sacerdotis sibi ducatum arripant, qui exordium religionis militia non viderunt. Lib. 4, in *Registro*, indict. 14, cap. 97, epist. 53, *ad Childbert. regem Francorum.*

27. Considera sacerdotum esse officii, de lege interroganti respondere: si sacerdos est, sciat legem Domini; si ignorat legem, ipse se arguit non

esse Domini sacerdotem. Sacerdotis enim est, scire legem, et ad interrogationem respondere de lege. Super illud: *Interroga sacerdotem legem.*

28. Qui sacerdos est, et non corrigit delinquentem, sacerdotis officium praerit. Super *Malach.*, cap. ii, super illud: *Et multos avertit ab iniquitate.*

29. Sacerdotes debent esse excelsi vita, et scientia praeminentes. Super *Gen.*, cap. xii.

30. Sacerdotis est increscere de praeritiis, arguere de praesentibus, obsecrare pro futuris cavendis. In *Prologo super Hieron.*

31. Sacerdos debet totum se offerre Deo per devotionem orationis, et per macerationem carnis. Super *Ezechiel.*, cap. i.

32. Officium sacerdotum est in duobus, scilicet in iustitia et pace faciendis: ut iuste se habeant corripiendo populum, et pacem eis obtineant ad Deum orando. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 7.

33. Duo sunt maxime necessaria sacerdoti, splendor vitae, splendor scientiae: ut videlicet tam exemplo, quam documento resplendeat. Serm. *de Sancto Silvestro.*

34. Sacerdotis est tantum arguere, liberumque prestare admonitionem, non movere arma, non clypeos usurpare, non vibrare lanceam, sed arguere. Homil. 4, *de Verbis Incarn.*

35. Quasi communis quidam totius orbis pater sacerdos est: dignum igitur est, ut omnium eam agat omnibusque provident, sicut et Deus, cuius ministerio servit et fungitur vice. Homil. 6, super *1 Tim.*

36. Sicut iniqui et peccatores ministerium sacerdotale assueti prohibentur, ita indocti et imperiti a tali officio retrahuntur. *Prose.*

37. Illi enim exemplis suis vitam honorum corrumpunt, isti vero sua ignavia iniquos corrigere nesciunt; quomodo docere poterunt, quod ipsi non didicerunt? Lib. 3, *de Summo bono*, cap. 35, sent. 1.

38. Sacerdos si illicite agit, ut sacerdotem decet, ministerium ejus et sibi et aliis utile est: indigne autem vivens, aliis quidem utilis est loquendo, se autem interdicat prava vivendo. *Prose.*

39. Ac per hoc quod in illo mortuum est, proprium ejus est: quod vero vivit in eo, scilicet sacrum ministerium, alienum est. *Ibid.*

40. Sciat se amississe nomen et officium sacerdotis, qui meritum perdidit saecularis. Epist. *ad Helmutium episc.*

41. Sacerdos fragmentatur in ecclesia, ut justis gratiam, peccantibus veniam, debilibus robur, laetitia mensis, diligentibus exultationem, vultantibus spem, credentibus pacem, victoriam

S. INROC. III.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. HIERONYMUS HISPALENSIS.

S. LAURENTIUS JUSTIENSIS.

certantibus, capitis libertatem, atque defunctis, confert requiem. *De Eucharistia.*

43. Quanta cum veneratione in altare debet stare sacerdos, cui consecrandi hostias, offerendi incensum, atque intercedendi pro populo est impensa auctoritas? mediatio enim perit officium. *Ibid.*

44. Accedit sacerdos ad altaria tribunal ut Christus, assistat ut angelus, ministret ut sacerdos, populorum offerat vota ut pontifex, interpellat pro pace ut mediator, pro se autem exorat ut homo. *Ibid.*

S. LEO I.

45. Multum sacerdotalis officii meritum splendescit, ubi una servatur auctoritas. Epist. 63, ad Theodorum, episc. Cyri.

46. Vires Ecclesiasticae discipline ignaros, in sacerdotale ministerium delegatos atque promotos esse, canonice est regulis contrarium. Epist. 88.

CIRIACUS.

47. Debent ipsi Ecclesiam sacerdotes ita perfecti esse, et in officio semper sacerdotalibus eruditi, ut peccata populi in loco sancto, ipsi non peccando non consumant. Homil. 6, in cap. vii Leviticii, super illud: Sacerdos qui delinquit.

VIT. MEL.

48. Sacerdos necesse est, ut sit minister fidelis, fidelior, fidelissimus; fidelis in conspectu, fidelior in auditorio, fidelissimus in cubiculo: in conspectu, ut sobria erudiat; in auditorio, ut iuste definiat; in cubiculo, ut pie intercedat: erudiat, quia semiviribus; definiat, quia praelatus; intercedat, quia advocatus semiviribus in cathedra; praelatus curia; advocatus in missa. *Serm. 43.*

49. Sacerdos est pastor, iudex, intercessor: pastor in Ecclesia; iudex in cathedra; intercessor in missa; pastor, ut sane erudiat; iudex, ut iuste definiat; intercessor, ut pie intercedat. *Serm. 49.*

50. Sit sacerdos verax in animo, dicto et facto: sicut enim verè dicitur: Verba sacerdotis aut vera, aut sacrilega sunt: ita non minus verè: dicta et facta sacerdotis aut verà sunt, aut sacrilega. *Serm. 48.*

S. PAVLUS

S. PAVLUS

51. Sancti sacerdotis est, et quae sancta sunt cogitare, et quae mente conceperit, etiam in operibus evidenter exprimeret: alioquin quid prodest bonum cogitare, nisi solerter invigilet, hoc ipsum et in operatione perficere? *Prosev.*

52. Elaborandum est ergo sacerdoti, ut et caput illius consecratur sit per pietatis voluntatis inebriatum, et manus eius spiritalibus olei sancti charismate delibatur per ostensa sancta operatorem inebriatum. *Opus. 28, cap. 1.*

53. Sacerdotis qui Dei legitima nesciunt, leonum dentibus exponitur: ut quia mirum illos malignorum spirituum rabies devorat, qui sacri-

fiorum cultui temerariis ausibus insistentes, qualiter Deus rite colatur ignorant: siquæ funguntur officio sacerdotum, ut sacerdotale officii nesciant sacramentum. *Quæst. 26, in præf.*

54. Hic iure verò fungitur sacerdos, qui regulis non obviat. Patrum, qui patenter non violat institutum. *Ibid., cap. 3.*

55. Sancte vivendum est sacerdoti, ne dicta sua repugnantibus factis excuset: si quod predicat fieri dicitur, non faciat: aut quod non facit predicare presumpserit. *Prosev.*

56. Quia ad hoc est Ecclesia Dei præpositus, ut non solum bene vivendo alios exemplo suo conversatorem instituat, sed etiam fideliter predicando singulis ante oculos peccata sua constituat. *Lib. de Vita contempl., cap. 20.*

57. Sacerdotes quidquid ad officium suum perficere constantiter exercent, Consolentur afflictos, precant egros, restant nudos, redimunt captivos, suscipiunt peregrinos, errantibus viam salutis ostendant, desperatis spem veram consequende promittant, currentes impellant, remorantes accendant. *Prosev.*

58. Quis sic erit alienus a fide, ut dubitet tales sacerdotes contemplative virtutis esse particeps? quorum exemplo simul et verbo, plures sunt regnum celestium coheredes.

59. Ipsi sunt ministri verbi, adiutores Dei, oraculum Spiritus sancti: per tales Deus placatur populo, populus instruitur Deo. *Ibid., cap. 25.*

60. Ipsi sacerdotibus proprie amaram curandarum sollicitudo commissa est: qui pondus populi sibi commissi viriliter sustinentes, pro peccatis omnium, velut pro suis infatigabiliter supplicant Deum. *Ibid., lib. 2, cap. 2.*

61. In sacerdotali officio absque peccato in saeculo manere, difficile est, quum manere absque peccato in solitudine monachorum. *De Perf. vite spiritalis, cap. 20.*

62. Nil est periculosius et laboriosius officio sacerdotis, et nihil est Deo acceptabilius si bonus exerceatur. *Ibid.*

63. O quam magnum et honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum majesticis verbis sacris consecrare, labiis benedictoribus, manibus tenere, ore proprio annuere, et ceteris ministrare! *Prosev.*

64. O quam munda debent esse manus ille, quam puram os, quam sanctum corpus, quum immaculatum cor sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis!

65. Ex ore sacerdotis, nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, et utile procedere debet verbum, qui tam saepe Christi accepit sacramentum. *Lib. 4, de Init. Chr., cap. 11, sect. 6.*

66. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, et alii bene vitam exemplum præbere, et jusque conversatio non cum popularibus et communibus hominum vis, sed cum angelis in caelo, aut cum perfectis viris in terra. *Ibid., cap. 5, sect. 1.*

SACRAMENTUM.

67. *Etymologia.* Sacramentum, id est, sacrum secretum. *Super Epist. ad Rom., cap. 1.*

68. *Definitio.* Sacramentum est invisibile gratie signum visibile ad nostram sanctificationem divinitus institutum.

69. Sacramentum est materiale elementum extrinsecus oculis suppositum, ex institutione significans, ex similitudine representans, ex sanctificatione aliquam gratiam invisibilem conferens. *Lib. 6 Compendii theol. veritatis, esp. 2.*

70. Sacramentum est corporale, vel materiale elementum foris sensibiliter propositum, ex similitudine representans, et ex institutione significans, et ex sanctificatione continens aliquam invisibilem et spiritalem gratiam. *De Sacram., lib. 1 part. 9, cap. 2.*

71. Sacramentum est illud, in quo sub tegumento visibilium rerum divina virtus secretis operatur. *Part. 1 de Costo canonico, cap. 19.*

72. Sacramentum est signum commemorativum passionis Christi, et divinae gratiae demonstrationem, ac futurae gloriae prognosticum. *Part. 3 Schem., quest. 69, art. 3.*

73. *Diessio.* Septem sunt sacramenta: Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Penitentia, Extrema-unctio, Ordo, Matrimonium.

74. Tria sacramenta fuerunt sub lege naturali: decimus, oblationes, sacrificia: decimus in portionibus, oblationes in rebus, sacrificia in animalibus. *De Sacram., part. 12, cap. 4.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Aurum sacramenta non querunt, neque auro placeant, quae auro non emuntur: certius sacramentorum, redemptio captivorum est. *Prosev.*

2. Tunc vas Dominici sanguinis agnosco, cum in utroque verbo redemptionem, ut calix ab homine redimat, quos sanguis peccato redemit. *Lib. 2 Offic., cap. 28.*

3. Eos, qui adversus divina sacramenta contumeliam, decipere spe consequit astutia. *Lib. 2 de Spiritu sancto ad Gratianum.*

4. Quisquis Dominici non interest sacramenti, necessario apud Deum castrorum desertor et diviorum. *Prosev.*

5. Num quododo se extensare potest, qui de sacramentorum prandium domi sibi percipiens, prandium ecclesie contemnit, et ventrem suum

faciens, anime suo negligit medicinam? *Serm. 1, de Grano sinapi.*

6. Divitiis et puriora sacramenta sunt christianorum, quam Judaeorum. *Lib. 1 de Sacram., cap. 4.*

7. Non quia dolendum tunc gentiles suis sacramentis falsisque exhibebant multo majorem reverentiam, quam fideles exhibent veris sacramentis. *Part. 2, lit. 1, cap. 21, § 6.*

8. Ab ipsa Dei sapientia homine assumpto, a 8. AUGUST. quo in libertatem vocati sumus, nunc sacramenta saluterrima constituta sunt, quae societatem christiani populi, hoc est, sub uno Deo liberae multitudinis cohaerent. *De Vera relig., cap. 17.*

9. Sicut sacramentum corporis Christi, corpus Christi est, et sacramentum sanguinis Christi, sanguis Christi est, ita sacramentum fidei, fides est. *Epist. 23, ad Dositheum.*

10. Spiritus ille sanctus, qui habitat in sanctis, agit quod agit, etiam per servitium aliquando non solum simpliciter ignoratum, verum etiam immensibiliter indigetum. *Ibid.*

11. Si perfonariis aliqui adulatores res sacrae agant, nihil apud Deum nocetius, et tristius, et damnabilius. *Epist. 148, ad Valerianum.*

12. In nullum nonnem religionis seu verum, sed falsum dogmatum homines possunt, nisi aliquo significationem, vel sacramentorum visibilium consortio colligantur. *Lib. 19, contra Faustianum, cap. 12.*

13. Sacramenta veteris legis ablata sunt, etideo ablata, quia impleta; et alia sunt instituta virtute majori, utilitate meliori, actu faciliore, numero pauciori. *Ibid., cap. 13.*

14. Haec omnia scilicet sacramenta, sunt et transiunt, virtus tamen, quae per ista operatur, jugiter manet, et domum spiritalem, quod per ista innotuit, aeternum est. *Ibid.*

15. Non minus heretici sacramenta christianorum, quam corporalis nota militum. *Lib. 2 contra Epist. Parmenianum, cap. 13.*

16. Memento sacramentis Dei nihil obesse moros malorum hominum, quo illo vel omnino non sint, vel minus sancta sint: sed ipse malis hominibus, ut hoc habeant ad testimonium dimittunt, non ad adiutorium salutis. *Lib. 2 contra Iulium Pelagianum, cap. 47.*

17. Sicut in sacramentis Veteris Testamenti videbantur quidam spiritalis: sic et nunc in sacramentis Novi Testamenti, quod jam revelatum est, plerique videntur animales. *Lib. de Baptismo, cap. 15.*

18. Omnia Sacramenta cum oblati indignitate sentibus, prosunt tamen per eos digni sumantur. *Lib. 2 contra Epist. Parmenianum, cap. 10.*

19. Deus adest sacramentis et verbis suis per qualeslibet administrant, et sacramenta Dei

uñque recta sunt, et mali homines, quibus nihil prosunt, oblique perversi sunt. Lib. 5 de *Baptismo*, cap. 19.

29. Percussus est latus Christi in cruce pendens de lancea, et profluxerunt Ecclesiam sacramenta. Super *Psalin.*, lvi, vers. 5.

24. Sacramenta Novi Testamenti dant salutem, sacramenta Veteris Testamenti promiserunt Salvatorem: mutata sunt sacramenta, facta sunt facilliora, pauciora, salubriora, facilliora. Super *Psalin.*, lxxiii, in *Præfat.*

22. Sancti possunt obesse. In bonis enim sancti ad salutem prosunt, in malis insunt ad iudicium. Tract. 6 super *Evang. Joan.*, cap. 1.

23. Sacramenta divini fides plusquam verhorum argumentatio adhibenda est. Lib. 2 de *Visit. infirm.*, cap. 2.

21. Nul foris, nec intus quisquam, qui ex patre diabolo est, potest in se, vel in quoquam maculare sacramentum, quod Christi est. *Mag. in Decret. Gratiani*, part. 2, causa 1, canon. *Nec.*

25. Neque in homine homo: aliquis Dei sacramenta fugiat, neque in homine malo. *Ibid.*, can. *Nosque.*

26. Varietas signorum, cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. Epist. 5.

27. Si sacramenta quandam similitudinem eorum rerum quatenus sacramenta sunt non habent, omnino sacramenta non essent. Epist. 2 ad *Corinthios*.

28. Non sacramenta christiana faciunt hæreticum, sed prava dissensio. Epist. 48.

29. Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi Christi colliguit. Epist. 118, cap. 4.

30. Communio molorum non maculat aliquam participationem Sacramentorum, sed consensione faciorum. Epist. 452.

31. Cæditur mater Ecclesia in sacramentis, quibus genui et nutriti ingrati. Epist. 468.

32. Si a persecutoribus vestis non concessa est pendens in cruce, cur a christianis destruitur sacramentum sedentis in colo? Epist. 263.

33. Sacramenta signacula rerum divinarum sunt visibilia, sed res invisibiles in eis honorantur. De *Catechesi. rud.*, cap. 26.

34. Opera legis partim in sacramentis, partim vero in moribus accipiuntur. In *Expos. Epist. ad Galat.*, cap. iii.

35. Sacramentis divina virtus assistit, sive ad salutem bene utentium, sive ad perniciem male utentium. Lib. 3 de *Baptismo contra Donat.*, cap. 19.

36. Fieri potest ut homo integrum habeat sa-

cramentum, et perversam fidem. *Ibid.*, cap. 14.

37. Sanctitas sacramenti nec ab immundis potest. *Ibid.*, lib. 4, cap. 43.

38. Per peccatorem sacramenta possunt celebrari. *Ibid.*, lib. 5, cap. 26.

39. Gratia sacramentum dat Deus per malos, ipsam vero gratiam non nisi per sanctum, vel per sanctos suos. *Ibid.*, cap. 21.

40. Cum malus tradit bono sacramentum; inter bonum sacramentum quod traditur, et bonum fidelem cui traditur, tradentis malitia non separat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 4.

41. Salus propria est bonis, sacramenta vero communia et bonis et malis. *Ibid.*, lib. 7, cap. 35.

42. Sicut bonam legem potuit habere reprobus populus Iudeorum, sic bonum Sacramentum potest habere reproba societas hereticorum. Lib. *contra Grecos*, cap. 34.

43. Sacramenta quibus mali uti possunt, quanto sanctiora sunt, tanto ab eis inutilius ponantur que tractantur. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1.

44. Christiana in hæretica sacramenta cognosco. *Ibid.*, cap. 10.

45. Sacramentum male utentem iudicat, bene accipientem sanctificat. *Ibid.*, cap. 28.

46. Inter fidelem perditionemque discernimus humanam merita, non sacramenta divina. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

47. Præstat in usu sacramentorum bonum habere ministrum. *Ibid.*, lib. 4, cap. 20.

48. Quamvisque sciamus sacramenta, nullus novit Dei omnia sacramenta. In *serm. de Gestis cum Emerito*.

49. Absit ut predestinatus ad vitam, sine sacramento Mediatoris finire permittatur bonam vitam. Lib. 5 contra *Jubian.*, cap. 4.

50. Hæretici sacramenta tenent ad speciem, non ad salutem. Lib. 3 de *Baptismo contra Donat.*, cap. 19.

51. Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. Tract. 80 super *Joan.*

52. Spiritualis virtus sacramenti est ut lux, et ab illuminandis pura excipitur: et si per immundos transiit, non inquinatur. *Ibid.*, tract. 52.

53. Aliud est res sacramenti, aliud virtus sacramenti. *Ibid.*, tract. 26.

54. Sacramenta vetera et nova, in signis diversasunt: sed in re quos significant, paria sunt. *Ibid.*

55. Unctio spiritalis Spiritus sanctus est, cujus sacramentum est in unctione visibilia. Tract. 3 super *Epist. Joan.*

56. Habere sacramenta omnia et malus potest. *Ibid.*, tract. 7.

57. Sacramentum sine re sacramenti sumenti

incors est: res vero sacramenti etiam præter sacramentum, amenti vitæ æterna est. De *Vita solit.*

58. Contra peccati vulnus sacramentorum medicina Deus insinit. Super lib. 4 *Sent.*, dist. 2, art. 1, quæst. 3.

59. Ex quo homo ægrotare cœpit, Deus reparando in sacramentis suis medicinam præparavit. *Ibid.*, dist. 4, art. 1, quæst. 5.

60. Sacramenta dicuntur gratiæ vasa, et causa. In *Breviloquio*, part. 6, cap. 1.

61. In lege nova stultia sunt sacramenta, numero pauciora, quam in lege scripta, utilitate tamen potiora, virtute efficaciora, et præsentia digniora. *Ibid.*, cap. 2.

62. Sacramenta a peccato mundant, in bono conservant, corpori Christi mystice incorporant, animam iustificat, ad futuram vitam præparant, erudiendo illuminant, a malo præservant. Lib. 6 *Comp. Theolog. verit.*, cap. 4.

63. Primi temporis sacramenta fuerunt sicut umbra, mediæ temporis sicut imago sive figura, postremi vero temporis, scilicet gratiæ, sicut corpus, quod intra se veritatem continet et gratium. *Ibid.*, cap. 8.

64. Non dat Deus sancta canibus, sed ubi hominum videt propositum, illic salutare sigillum et admirandum imprimi. *Catechesi.*

65. Metuenda sunt quidem sacramenta, quia sacramentorum tam magnifica mysteria ab indignis tractantur: desideranda vero, quia in his tutissimum nostræ salutis speramus habere suffragium. Homil. 8.

66. Sacramentum Dei velut thesaurus fidelibus erogatur, perditis absconditur. Super illud II *Cor. iv: Habemus thesaurum.*

67. Dum sacramenta violantur, ipse, cuius est sacramentum, violatur. Super *Malach.*, cap. 1.

68. Foris sacramenta percipiunt, ut intus sancti Spiritus gratia recipiantur. Lib. 6 in *1 Regum*, cap. 3, super illud xvi: *Et directus est Spiritus Domini.*

69. Virtus sacramenti gratia est Spiritus septiformis. Lib. 4 in *1 Regum*, cap. 4, super illud i: *Et quidam tibi quos facies.*

70. Unctio sacramentum est: is qui promoveatur, bene foris ungitur, si intus virtute sacramenti roboretur. *Ibid.*, cap. 5.

71. Virtus sacramenti gratia est Spiritus septiformis, quem gratiam qui accipiunt, quasi alio accepto corde immutatur. *Ibid.*, cap. 8, super illud: *Inimicitia et Deus cor.*

72. Sacramenta ab Ecclesia doctoribus foris accipiuntur, sed sacramentorum virtute ab omnipotente Deo interioris quisque roborantur. *Ibid.*

Tom. IV.

73. Abominabile est, que pura sunt, impura a. GREGOR. manu contingere. Super *Ecclesiastes*, cap. vii.

74. Res macula annis expertes impura manu a. GREGOR. controtare, nefarium, et execrabile est. Super *Thiudat.*

75. Oleum in sacramentis illuminat, ungit, et pascit: illuminat animam fide, ungit devotione, pascit dilectione. Lib. 3 de *Anima*, cap. 50.

76. Tria simul sunt: fides, sacramentum, opus: in fide christiano fortitudo tribuitur; in sacramentis, arma; in operibus bonis, tela contra diabolum pugnatur. Lib. 1 de *Sacrament.*, part. 9, cap. 8.

77. Sacramenta Christi non solum arma, sed et medicamenta sunt: medicamenta, quia sanant infirmos: arma, quia protegent sanos. In *Dialogo de sacram.* *Legis naturalis et scriptæ.*

78. Tria sunt in sacramento: representatio ex similitudine, significatio ex institutione, virtus ex sanctificatione. Ipsa similitudo ex creatione est; ipsa institutio ex dispensatione; ipsa sanctificatio ex benedictione: prima india per Creatorum; secunda adjuncta per Salvatorem; tertia ministrata per dispensatorem. Lib. 1 de *Sacrament.*, part. 9, cap. 2.

79. Triplet ex causa sacramenta instituta esse noscuntur: propter humilitationem, propter eruditionem, propter exercitationem. Propter humilitationem, ut dum homo rationalis creatura insensibilibus elementis, ex præcepto Creatoris sui subijcitur; ex hac ipsa sua humilitatione Creatori suo reconciliari mereatur. Propter eruditionem, ut per id quod foris in sacramento, in specie visibili cernitur, ad invisibilem virtutem, que intus in re sacramenti constat agnosendam, mens humana gradatur. Propter exercitationem, ut dum mens humana per varias operum species exercitata colitur, ad multiplicem virtutis fructum interioris focundetur. *Ibid.*, cap. 3 per totum.

80. Sacramenta ecclesiastica, pigmenta vocantur, quia redolent: suavitatis dona, quia suavia sunt; dona Spiritus sancti, quia illis sanatur anima. Super *Ecclesiastic.*, cap. xxxvii.

81. In Sacramentis, quia a Deo data sunt, sacros cerdos nihil quidquam efficere potest, sed Pater, et Filius et Spiritus sanctus omnia facit: sacerdos et linguam tantum, et manus præbet. Homil. 85. super *Joan.*

82. Si hominibus caninos vel porcinos mores habentibus Sanctum dedideris, nec Sanctum illos sanctificat: sed contra Ipsi Sanctum coingunt. Homil. 17 super *Matth. Oper. imperf.*

83. Magna in sacramentis est eminentia, quorum fide intelligentia potius expedienda est, quam

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOZ.

PETRUS BLESSENSIS.

ad inventionem humanae Epist. 140, ad Petrum clericum.

INTRO. DAM.

84. Qui a non habentibus, sacramenti gratiam suscipiunt, vana sacramenti specie deluduntur. Opuscul. 6, cap. 29.

ROBERTUS BELLARM.

85. Sacramenta visibilia sunt alligamenta peccatorum, per quae Deus peccata curare solet. Super Psalm. xlvii, vers. 3.

S. THOMAS AQUINAS.

86. Cum virtus sacramenti sit a solo Deo, solus ille sacramentorum institutor est. Part. 3, quest. 64, art. 2.

87. Omnia sacramenta sunt quaedam fidei protestationes. Ibid., quest. 72, art. 5.

88. Omne sacramentum est vel ad purgandum, vel ad illuminandum, vel ad peccandiandum. In Summa, part. 3, quest. 29, art. 4, argum. 3.

Vide etiam. II. Summa, sent. 8, 17, 45, 20, 21, 22.

SACRIFICIUM.

CONSECRATOR.

Definitio. Sacrificium est oblatio externa rei sensibilis per verbum illius consecrationis, a legitimo ministro facta Deo, in testimonium supremi domini ipsius et nostrae subjectionis.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUSTIN.

1. Demones sibi tanquam illis sacrificari volunt. Lib. 19 de Civit. Dei, cap. 24.

2. Angeli volunt nos sibi sacrificare, sed ei, cuius et ipsi nobiscum sacrificium se esse novimus. Ibid., lib. 10, cap. 7.

3. De maligna demonum potestate nos liberat singulare sacrificium sancti sanguinis Iesu, et donum spiritus impartit. Ibid., lib. 4, cap. 31.

4. Quotiesque adhibentur religionum obsequia in martyrum laeis, ornamenta sunt memoriarum, non sacrificia mortuorum tanquam deorum; non, inquam, ista esse sacrificia martyrum novit, qui novit unum quod Deo illic offertur sacrificium christianorum. Ibid., lib. 8, cap. 27.

5. Sacrificium certis, anibus hominum est, qui audeat dicere deberi, nisi Deo soli. Ibid., lib. 19, cap. 4.

6. Sacrificium visibile, invisibile sacrificii sacramentum signum est. Ibid., lib. 8, cap. 5.

7. Non vult Deus sacrificium trucidati pecoris, sed vult sacrificium contriti cordis. Ibid.

8. Verum sacrificium est omne opus quod agitur, ut sancta societate inhereremus Deo. Ibid., lib. 19, cap. 6.

9. Ipsa misericordia, qua homini subvenitur, si propter Deum non sit, non est sacrificium. Ibid.

10. Etiā ab homine fit vel offertur sacrificium, tamen sacrificium res divina est. Ibid.

11. Ipse homo Dei nomen consecratus, et Deo devotus, in quantum mundo moritur, ut Deo vivat, sacrificium est. Prose.

12. Corpus etiam nostrum, cum per temperantiam castigamus propter Deum sacrificium est. Ibid.

13. Visibilia sacrificia sunt signa sacrificiorum invisibilium, sicut verba sonantia signa sunt rerum. Ibid.

14. Recte offertur sacrificium, cum offertur Deo vero, cui uni tantummodo sacrificandum est. Ibid., lib. 15, cap. 7.

15. In Melchisedech primum apparuit sacrificium, quod nunc a christianis offertur Deo toto orbe terrarum. Ibid., lib. 16, cap. 22.

16. Sacrificium corporis et sanguinis Christi, successit omnibus illis sacrificiis Veteris Testamenti, quae immolabantur in umbra futuri. Ibid., lib. 17, cap. 20.

17. Terrona civitas fecit sibi quos voluit falsos deos, quibus sacrificando servivit; celestis autem falsos deos non facit, sed a vero Deo ipsa fit, cupis verum sacrificium ipsa sit. Ibid., lib. 18, cap. 54.

18. Non erigimus altaris, in quibus sacrificemus martyribus; sed uni Deo, et martyrum et nostro sacrificium immolamus. Ibid., lib. 22, cap. 10.

19. Non uno modo sacrificatur transgressoriis angelis. Lib. 1 Conf., cap. 17.

20. Sacrificari pro me nolent demonibus, quibus me sacrificam. Ibid., lib. 4, cap. 2.

21. Non uno modo sacrificatur transgressoriis angelis. Lib. 1 Conf., cap. 17.

22. Illi putas sacrificium iustitiae sacrificari, nisi in templo mentis et in cubilibus cordis? De Magistro, cap. 1.

23. Sacrificia lacrymas tanquam vulnerati sanguinem cordis. Epist. 199.

24. Antiquorum sacrificiorum non egebat Deus, nec cuiusquam eget unquam. Epist. 5.

25. Sacrificia non Deo, sed nobis utilia sunt. Ibid.

26. Est res antiqua sacrificium, quod non nisi uni Deo vero offerri oportere, veraces et sacra Littere monent. Epist. 49, quest. 3.

27. Sacrificia cum exhibentur Deo, vera religio est; cum autem demonibus, noxia superstitio. Ibid.

28. Grator est Deo pro fratre deprecatio, nisi sacrificium charitatis offertur. Epist. 126.

29. Nulli martyrium, sed ipsi Deo martyrium sacrificamus. Lib. 20, contra Prax., cap. 24.

30. Ab oriente solo usque in occidentem, non in uno, sicut Judaeis fuerat constitutum, sed in

omni loco offertur sacrificium christianorum, non eulitbet Deo, sed Deo Israel. In orat. advers. Iudeos, cap. 9.

31. Sacrificia visibilia, cum sint in terrenis rebus exigua, magnarum et divinarum signa sunt rerum. Lib. 1 contra Aduers. legis, cap. 16.

32. Sacrificia Deum non egerit quis necit? sic nobis non illi, utile est offerre sacrificium Deo. Ibid., cap. 18.

33. Non est sacratus laudis sacrificium, quam in actione gratiarum. Ibid.

34. Sacrifici Ecclesiae umbra fuerunt omnium priorum genera sacrificiorum. Ibid.

35. Nulla ratione conceditur, ut pro non baptizatis cuiuslibet rebus hominibus, offeratur sacrificium corporis et sanguinis Christi. Lib. 1 de Anima et orig., cap. 11.

36. Christus laetus est sacrificium pro peccato, quia nullum habebat ipse peccatum. Tract. 41 super Iohā.

37. Sacrificium volo quod prosit homini. Homil. 6 ex iu. Homil.

38. Sacrificium christianum est elemosyna in pauperem. Ibid., homil. 29, cap. 1.

39. Perpetuo Deus sacrificium non quasi eo egerit, mo arbitratu quaerit; magis vero sacrificium illud admittit et magnificum apretiosum, mentem videlicet, quae pietatis ac iustitiae studio nititur. Epist. 87, ad Simplicianum haereticum.

40. Magna puritate cordis debet illo intendere in eum cui sacrificium offert; seipsum attendere, quae offert, intelligere quod offert. De Vita 124.

41. Cor, et non substantiam pensat Deus; nec perpendit quantum in ejus sacrificio, sed ex quanto offertur. Serm. 2 Dom. 3 post Pent.

42. Ipsam sacrificium honorat Dominum, quod puritate fidei, et actionum probitate fuerit immolatum. Super Paulos, xi, vers. ull.

43. Qui moritur mundo, hostia fit Christo. Ibid., vers. 15: Immoleta Deo.

44. Nullum est sacrificium tam a nobis Deo debitum, quam ut vitam juxta ejus voluntatem ducamus. In Ethic. super Psalm. iv, vers. 6.

45. Humiliatum cor, sacrificium est Deo. Super Psalm. cxxx.

46. Non perpendit Deus quantum in ejus sacrificio, sed ex quanto proferatur. Super Luc., cap. xli.

47. Hoc saluum Deus sacrificium accipit, quod ante ejus oculos in altari boni operis flamma charitatis incendit. Homil. 35 super Evāg.

48. Contra Deo sacrificium est, officio contra peccatum. Homil. 10 super Evāg.

49. Nullum est tam gratum Deo sacrificium,

quam zelus animarum. Super septem Psalm. Psal. i., super Psalm. iv, vers. 14; et homil. 12 super Jerem.

50. Hoc inter sacrificium atque holocaustum distat: quod omne holocaustum, sacrificium est: sed non omne sacrificium, est holocaustum. Prose.

51. In sacrificio etenim pars peccidis, in holocausto vero totum peccus offerri consueverat.

52. Qui ex possessis rebus subsidia egentibus ministrant, oppressos defendere festinant, sacrificium offerunt.

53. Qui vero nihil sibi metipsis reservant, sed sensum, linguam, vitam atque substantiam, quam perciperunt, omnipotenti Domino immolant, isti holocaustum offerunt. Ibid., homil. 20.

54. Quisquid in Dei sacrificio ex aetere offertur, omnipotentis Dei non placet tractandam, sed irritat. Lib. 6 in Registro, indic. 2, cap. 110, epist. 110.

55. Placens sacrificium Deo, corporum nostrorum mortificatio est. Lib. 1 super Levit., cap. 1.

56. Qui claudam, et multam, et qualibet sorte maculatum obtulerit hostiam, sacrificii reus est. epist. 7, ad Epistolam.

57. Grandis fidei est, grandisque virtutis, Dei templum esse purissimum, totum se holocaustum offerre Domino. Lib. 1 aduers. Iovinian.

58. Sacrificia reprobanduntur oblationem, nisi pura et sanctus fuerit animus offerentis. Epist. 8, de Scientia divina legis.

59. Deus non quaerit sacrificia, sed offerentium animum. Lib. 18 super Iovinian, cap. lxxv, super illud Malach. ii: Omnia que odorem faciunt.

60. Malus est offerre Deo pro incertis peccatis sacrificia, cum non debeas, quam ingratum esse, cum debeas. Serm. in Job et Abraham.

61. Sacra oblatio sive illam Petrus, sive illam Paulus sive cuiusvis meriti offerat, eadem est quam dedit Christus ipse discipulis: quatenus sacerdotes modo conficimus, nihil habet ista quam illa minus. Homil. 2 super II Tim.

62. Sacrificium maximum, humilitas est; hoc sacrificium humilitatis nullo melius est, quam Iudaeorum. Homil. 2 super Psalm. i., vers. Sacrificium Deo spiritus.

63. Sacrificamus, dilectissimi, sacrificiolum in ipsis sacraris quotidie, hoc et oratione et jejuniis, et multis huiusmodi officiis majus est sacrificium: modo et justo labore fiat et iure, et omnia sit experta avaritia, rapine, violentia. Haec oblationes Deo grate sunt, alias respuit odique, neque vult alienis calamitatibus honorari. Prose.

64. Impium etiam et profanum id sacrificium

S. MARCELLUS

MAGN.

S. BERNARD.

S. BONAV.

CARSEDO.

FRANCISCUS

TITELM.

GREGOR. INT.

S. GREGOR.

MAGNUS.

RESYCHUS.

S. HIEROS.

S. IANUARIUS

CHRYSOST.

est, et irritat potius Deum, quam placeat. *Ibid.*, homil. 12 super *Jouh.*

65. Non peiora, non vitulos, sed te totum Deo offeras sacrificium, sic viventem hostiam exhibebis : nam que superioris tempore ligari erant, holocausta, sacrificia non sunt amplius ; sed omnia veritas. Romil. 32, in illud : *In spiritu et veritate adorare.*

66. Sacrificium Christi semper nos purgat. *Ibid.*, homil. 17.

67. Sacrificium illud horrore, ac reverentia plenissimum est. Lib. 6 de *Sacerd.*

68. Sacerdoti horrendum sacrificium celebrandi angeli assistent, et celestium potestatum universus ordo, et locus altari vicinus in illis honorato, qui immolatur, angelorum choris plenus est. *Ibid.*

69. Porcum sacrificium reputatum est apud Deum, et acceptum est ei : non quod indiget a nobis sacrificium, sed quoniam is qui offert glorificatur ipse in eo quod offert, si acceptetur munus ejus. Lib. 4 adversa *Hereti.*, cap. 24.

70. Non sacrificia sanctificat hominem, non enim indiget sacrificio Deus, sed conscientia ejus, qui offert, sanctificat sacrificium, pura existens. *Ibid.*

71. Duo sunt que offerri debent Deo, donum et sacrificium. Donum in perpetuum, sacrificium ad tempus : donum, est integritas animi : sacrificium, laus et hymnus. Lib. 6 de *Divina Inst.*, cap. 25.

72. Illa que aut digitis sunt, aut extra hominem sunt, hoc sacrificium verum non est : nec quod ex arca, sed quod ex corde profertur : non quod manu, sed quod mente libatur ; hanc acceptabilis victimam est Deo, quam de seipso animus immolat. *Prose.*

73. Nam quid hostia ? qui thura ? quid vestes ? quid aurum ? quid argentum ? quid pretiosos lapides conferunt, si colentis pura mens non est ?

74. Sola ergo iustitia est, quam Deus expetit : in hac sacrificium, in hac Dei cultus est. In *Epistolae*, cap. *Nam.*

75. Non est acceptum Deo sacrificium, nisi verum et sincerum. Habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, de *Poenit.*, dist. 3, can. *Inter.*

76. Sacerdotes offerunt que decet offerri, non crentas victimas, sed simulam cibum hominia purissimum, quod perpetuum et quotidianum est sacrificium. Lib. 1 de *Victimis.*

77. Veri Dei templum non patet profanis sacrificiis. *Ibid.*, lib. 2.

78. Gaudet Deus aris, nullo igne calcantibus, quos cingit virtutum chorus. Lib. de *Plant. Noe.*

79. Sicut videndum est quid et cui offeras : ita etiam considerandum est ubi offeras, quia veri sacrificii extra catholicam Ecclesiam locus non est. *Sent.* 15 ex August. excerpti.

80. Sacrificium gratum et acceptum Deo nostro, mentis modestia est. Super *Psalm.* l., vers. 19 : *Sacrificium Deo.*

81. Jugo sacrificium in ara cordis est bona voluntas semper bene agendi, et semper Deo servandi. In *Horatio rosar.*, cap. 12.

SENTENTIE PAGANORUM.

82. Divinum munus placandum est atque domulendum precibus et sacrificiis. *Stizgia* 2, in *Dialogo Thengii.*

83. Grave indignumque esset, si Deus ad nostra sacrificia respiceret, non vero ad enim, si quis pius et justus mirum sit. *Stizgia* 4, in *Dialog. Aletandae.*

Vide etiam tit. *Eucharistia*, sent. 214, 212, 213, 226 : *Sacramentum*, in *Divisione* ; *Suffragium de-junctorum*, sent. 5, 6 ; *Yatum*, sent. 49.

SACRILEGIUM.

Etymologia. Sacrilegium dicitur, quasi sacrilegium, eo quod ledat sacra Deo.

Sacrilegi dicitur a profana diligentia : sacrum enim, mundum et profanum significat. Super *Epist.* ad *Hebr.*, cap. x.

Sacrilegus dicitur ab eo quod sacra legit, id est, furatur. Lib. 16 *Etym.*, verbo *Sacrilegus.*

Definitio. Sacrilegium est sacre rei lesio, seu violentio. Part. 2, tit. 2, cap. 21.

Sacrilegium est vitium, quo irreverentia exhibetur personis, vel locis, vel rebus sacris. *Ibid.*

Sacrilegium est publici juris transgressio. In *Decretis Gratiani.*

Sacrilegium est quoties quis sacrum violat, vel auferendo sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro. In *Decretis*, causa 17, quest. 4, can. *Si quis.*

Sacrilegium est sacrosancti violentio. Super *Epist.* ad *Romanos*, cap. II, in illud : *Sacrilegium facit.*

Sacrilegus ille est, qui aliquid auferat sacri. Lib. 7 de *Benef.*, cap. 7.

SENTENTIE PATRUM.

1. Gravius est sacrilegium commissum in personam sacram, quam locum sacrum : quia sanctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Part. 2, tit. 1, cap. 21, § 1.

2. Sicut qui Ecclesiam Dei devastat, et ejus prædia, et donaria spoliat et invadit, sit sacrilegus : sic ille qui Sacerdotes ejus insequitur, sacrilegus judicatur. *Ibid.*

3. Qui definent legata facta ecclesis vel aliis pijs locis, et non solvunt, sacrilegium committunt. *Ibid.*, cap. 21, § 3.

4. Vasa sacra et vestes sacras, et alia ornamenta ecclesie, et nullo magis reliquias sanctorum irroverenter tractare, vel immundas tenere, et laicos uti in suis representationibus, his que sacra sunt magnum sacrilegium est. *Ibid.*, cap. 21, § 5.

5. O quam detestabilis est incuria quorundam clericorum, qui calices permittunt rubiginis destitui, taballas, et pallas altaris, et corporalia turpissima remanere, casulas et alia paramenta totaliter dilacerari : et tamen ipsi miserissimi non patenter talibus vestibus indui, aut talibus taballeis mensam suam parari ; et quid sunt ista, nisi sacrilegia ? *Ibid.*

6. Magnus honor, magna est potestas sacerdotum : sed si non vivunt caste, sed luxuriose, sacrilegium committunt. Part. 2, tit. 5, cap. 8, § 2.

7. Temeritas asserendi incerta dubieque opinionis, difficile sacrilegii crimen evitat. *De Genesi ad litt. imperf.*, cap. 4.

8. Sacrilegium tanto est gravius peccatum, quanto committi non potest, nisi in Deum. Lib. 4 contra *Cresconium*, cap. 40.

9. Trahit ad consortium plerumque criminis plurimum, catena sacrilegii. *Ibid.*

10. Non unquamque tollere, hoc est sacrilegium ; sed qui aliquid de Ecclesia furatur, Jude perditio comparatur. Tract. 56 super *Evang. Joan.*, cap. xii.

11. Jejunis sacrilegorum, meliora sunt prædia justorum. *De Bono conjug.*, cap. 8.

12. Nimis amando sententiam suam, usque ad sacrilegium pervenire, diabolica presumptio est. Lib. 2 de *Baptismo contra Donat.*, cap. 5.

13. Justum est ut etiam in sacrilego non violentem quod verum invenio sacramentum ; nec sic emendem sacrilegium, ut in eo perpetrem sacrilegium. *De unico Baptismo*, cap. 3.

14. Religiosi sacrilegus persequuntur, non sane necesse studio, sed necessitate potius commulendi. Lib. 4 contra *Crescon.*, cap. 46.

15. Ei poena est, qui sanctum tractat illicite, et ille est corrigendus : non sanctum quod illicite tractat, illicite rescindendum. Lib. 2 contra *Crescon.*, cap. 30.

16. Quidquid proter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tum non est, rapina est, sacrilegium est. *Epist.* 2 ad *Pulconem.*

17. De verbis Domini humano sensu argumentari, sacrilegium est. Super *Hebr.*, cap. xxxi.

18. Sacrilegium, et contra leges est, si quis quod venerabilibus locis relinquatur, prave voluntatis studio, suis contaverit compendis retinere. Lib. 8 in *Registro*, ind. 3, cap. 6, *epist.* ad *Sabinum subdite.*

19. Amico quiquam rapere, furtum est : Ecclesiam vero fraudare, sacrilegium est. *Epist.* 2 ad *Nepotian.*

20. Pars sacrilegii est, rem pauperibus dare non pauperibus. *Epist.* 26, ad *Pennach.*

21. Vas Christo oblatum, Domino dedicatum, dementi temeritate polluere, sacrilegium est. *Epist.* 22, ad *Susannum*, in *corruptorem ipsius.*

22. Sacrilegium avaritiam copulatum est. Lib. 16 super *Isaiam*, cap. xix, super illud : *Opera eorum, opera inutilia.*

23. Hæc vivorum mors est, vivere sacrilegus. Super *Psalm.* cxxiii.

24. Sacrilegium committitur, si quis infregerit ecclesiam. *Epist.* ad *omnes Episcop.* Habet in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 16, quest. 4, can. *Quisquis*, § *Sacrilegium.*

25. Qui res Ecclesie abstulit, sacrilegium facit, et sacrilegus deputandus est. *Prose.*

26. Qui Ecclesia bona sine Ecclesia suscipit, tanquam raptor atque sacrilegus anathematizari debet. Lib. 1, *epist.* 13, ad *Alexand. papam.*

27. Absit, ut quod ex officinitum merito sacrum est, in sacerdotum manibus sacrilegium fiat. Lib. 4, *epist.* 1, ad *Albert. episc.*

28. Sciat se committere sacrilegium, sublata e possessione Dei rei sacratissima. *De Decalogo.*

29. Sacrilegii crimine incurrit, qui prædia ecclesiastica vexat. Hab. in *Decret. Gratiani*, parte 2, causa 12, quest. 2, can. *Prædia.*

30. Sicut qui Ecclesiam Dei devastat, et ejus prædia spoliat et invadit, sit sacrilegus : sic ille, qui ejus sacerdotes insequitur, sacrilegus judicatur. *Ibid.*, part. 2, causa 17, quest. 4, can. *Sicut.*

31. Non gravius est peccatum fornicatio, quam sacrilegium : sicut enim majus peccatum est, quod in Deum committitur, quam quod in hominem sic gravius est sacrilegium agere, quam fornicari. *Ibid.*

32. Quisquis de thesauro Ecclesie, vel de substantia Deo famulantium aliquid occulte abstrahit, sacrilegium perpetrat. Super *Epist.* ad *Romanos*, cap. II, can. 22.

33. Genus est sacrilegii, ubi christianus malorum cultibus communicat, quorum festivitibus defectatur. Lib. 6, de *Gubern. Dei.*

34. Sacrilegii genus est, Dei odisse cultores. *Ibid.*, lib. 8.

SACRILEGOS.

LACT. FIBRE.

ORIGENES.

PHILO JUD.

COLLECTOR.

GLOSS. ORD.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. ANTONINUS.

GLOSS. DECR.

GRATIANS.

S. HIERONYMUS.

SENELA.

S. ANTONINUS.

S. BERNARDUS.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. HIERONYMUS.

S. JULIANUS.

JOAN. VII.

S. PETERUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. PIUS PAPA.

S. HENRICUS.

SALFRANCO.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO. 35. Loca sacra et religiosa profana haberi, sacrilegium est. *Orat. 39, de Harusp. responsis.*, num. 9.

36. Sacrilegio poena est; nec ei soli, qui e sacris abstulerit, sed etiam ei qui sacro commendatum. *Lib. 2, de Legib.*, num. 40.

PLATO. 37. Quicunque deprehensus in sacrilegio fuerit poenis afflicatur. *Sisyph. 4, lib. 9, de Legibus.*

SENTENTIA. 38. Nihil in rerum natura tam secretum est, quod sacrilegium non inveniatur, sed illo divinus minus in sublimi sunt. *De Constitut. sapient.*, cap. 3.

39. Quisquis id quod deorum est sustulit et contempsit, atque in usum suum vertit, sacrilegus est. *Lib. 7, de Benefic.*, cap. 7.

40. In his observatur sacrilegium, que religio nunquam describitur.

41. Malum est sacrilegium, et plurima mala facit, sed cum tormentis et corporis et animi. *Epist. 87.*

42. Sacrilegia minuta puniuntur, magna tripulis fertur. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Fructum*, sent. 5; *Mentationem*, sent. 65; *Mysterium*, sent. 31; *Pauperes in genere*, sent. 23; 24; *Peccatum in genere*, sent. 290; *Sacerdotis dignitas*, sent. 10; *Sacrificium*, sent. 56; *Votum*, sent. 31.

SALUS ANIMÆ.

S. BONAV. *Definitio.* Sanctas animas consistit in recta et circumspici actione, in caute locationis observatione, in rectitudinis voluntatis, in ordinatione affectionis, et utilitatis cogitationis. *Lib. 2, de Profectu religionis*, cap. 8.

S. GREGOR. NYSS. Sanctitas animæ, est divine voluntatis prospera successus factus in anima. *Orat. 4, de Orat. Dominica.*

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERTUS M.G. 1. Zelus animarum verus et perfectus, est quædam aliquis sanctis meditationibus, ferventibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jeuniis, predicacionibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis bonis operibus pro salute animarum laborat.

S. AMBROS. 2. Si cor habes, intellige, quia omni necessitate major est necessitas animæ salutis. *Serm. 4, de Camelo.*

3. Quæstus est plane non medicus, ubi locrum non pecuniarum, sed acquiritur animarum. *Serm. 78.*

S. AUGUST. 4. Salus animæ cum immortalitate corporis, virtusque justitiæ, et victoria de cupiditatibus inimicis, et gloria et honor, et pax in æternum, non dantur nisi bonis. *Epist. 70, ad Bonifac.*

5. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adepta nihil timetur. *Epist. 45, ad Asi metropolitanam.*

6. Non solum de salute tua, verum etiam de multorum meditare. *De Salutar. docum.*, cap. 6.

7. Nescientes quis perinet ad prædestinatorum numerum, quis non pertinet, ad officii debemus charitatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri. *De Correct. et gratia*, cap. 15.

8. Nemo insanabili eo, qui sibi sanus videtur. *Super Psalm. cym.*, conc. 2, vers. 16.

9. Tibi non est salus, succumbit infirmitas, et deseritur veritas. *Super Psalm. cxviii.*, conc. 29.

10. Sane tibi esse videris? detrahe medicamenta, et vide quid poles. *Serm. 1, Dom. 2, Quares.*

11. Non alia salus animæ est, quam renovatio aut reconciliatio auctori suo. *De Quant. animæ*, cap. 3.

12. Nullus homo fit saluus, nisi quem Deus voluerit salvum fieri: sed ideo rogandus est ut velit, quia necesse est fieri si voluerit. *In Enchirid.*, cap. 103.

13. Tota spes salutis nostræ, zelus Dei est. *Conf. Admonit.*, cap. 11.

14. Non desiguntur salvare, qui dignatus est creare. *Tract. 3a, super Joan.*

15. Si commisi unde me damnare potes, tu non amissis unde salvare soles. *Lib. Medit.*, cap. 39.

16. Solus nulla est, nisi in societate Dei. *Tract. 1, super Epist. Joan.*

17. Est quasi vas vacuum, cui cura deest animarum. *In suis Proærbis*, verbo Est.

18. Frustra pro salute corporis laboratur, nisi salus animæ obtineatur. *Ibid.*, verbo Frustra.

19. Si ris salvari, nihil huic præpene salutis. *Ibid.*, verbo Si.

20. Nullatenus salvari putandus est, quando quis non timet inordinatis moribus adhærere, supercaveis verbis delectari, turbulenti cogitationibus devastari. *Homil. Dom. 42, post Trinitat.*

21. Duo sunt in quibus consistit nostra salus, justificatio et glorificatio. Altera inquit, altera perfectio est: in illa labor, in hac autem fructus laboris est. *In suis Sentent.*, cap. Duo.

22. Sine timore et amore Dei, salus esse non potest. *Serm. 37, super Cant.*

23. Benigne audiendum est, devote suscipiendum, sollicito conservandum quidquid ad animarum salutem pertinet. *Serm. 2, de SS. Petro et Paulo.*

24. Cum iudicium carnis ex anima pendat, carni nihil potest utilis quam salus animæ provideri. *In Declinat.*

25. Propter salutem tuam nihil cogites, quoniam in acquisitione salutis tue hermo est tibi germanior: nemo propinquior tuipe. *De Inter. domo*, cap. 65.

26. Animarum, prohi dolor! nec casus reputatur, nec salus. *Serm. ad Clerum in concilio Rhemeni.*

BORTIUS. 27. Animarum salus nihil aliud videtur esse, quam probitas: contraque aegritudo, quam vitia. *Lib. 4 de Consolat. philos.*, prosa 6.

S. BONAV. 28. O insanis agroti! anima tua languet in peccatis usque ad mortem æternam, et non querit medelam. *Serm. 10, in Rogat.*

29. Iuste salus illa, que turpiter amissa est per voluptatum, fertur recipitur per dolorem. *Lib. 4, Pharetra*, cap. 48.

30. Non commoda rerum, sed lucra queramus animarum. *Epist. ad Quendam provincial.*

31. Tanto diligentius cura animalibus curandis adhibenda est, quanto animarum morbus periculosior est, et cura difficilior, et sanitas præstantior animæ, quam corporis morituri. *Proæ.*

32. In quantum vero plus de corporis sanitate sumis, quam de animæ salute solliciti, in tantum convincimur illud plus diligere, et ejus sanitatem amplius desiderare. *Lib. 2, de Profectu relig.*, cap. 7.

S. CLEMENS ALEXAND. 33. Anima peccatrix dum adhuc in fragili suo corpuscule continetur, remedia sibi æterna præcedat. *Homil. 15.*

34. In remedium salutis eius semper tardus est, qui vitam suæ incertus est. *Homil. 17.*

35. Quod vivimus, non morti proleciat, sed salutis. *Ibid.*

36. Quidquid pro carne laboramus, totum peribit: hoc solum perire non poterit, quod unusquisque pro salute animæ in oculis respicit. *Homil. 20.*

CASSIODOR. 37. Non potest ab alio salus venire, nisi a salutis auctore. *Super Psalm. vii.*, vers. 2: *Neque qui salutem facit.*

38. Si corpus periculis exponitur, animam tamen salus illa servetur. *Super Psalm. lxxv.*, vers. 4.

39. Quid fortius quam animas salvare, que errorum suorum vitas poterant interire? *Super Psalm. lxxvii.*, vers. 42.

40. Salus non vi acquiritur, sed libertate: nec per hominum gratiam, sed per Dei fidem. *Lib. 10, Recognit.*

S. CYRILLUS ALEXAND. 41. Non ambulandum proficiat ad salutem, qui salutis vie non tenet veritatem. *De Unit. Eccles.*, cap. 2.

42. Natura est capax salutis, sed requiritur voluntas. *Cateches. 2.*

43. Domine sufficit ad sanitatem mihi, si tu minimeris uel. *Ibid.*

44. Etiam publicanus, etiam scortator alii, spera salutem. *Cateches. 3.*

45. Salus non ulter existere potest, nisi qui salutem consequuntur, dii fiant. *De Eccles. hierarch.*, cap. 1.

46. Qui salvari cupit, abstineat se non solum a malo; sed et quod bonum est faciat, necesse est. *Doctrina 12.*

47. Omnia sunt una sententia, ita impossibile esse salvari animam absque humilitate, ut navim sine clavis edificari. *Doctrina 14.*

48. Satis dives es, si vitam oblines. *Serm. 2 de Penitent.*

49. Si quis salutem in se invenire desiderat, de se prius celet, et se relinquat. *Serm. de Castigat.*

50. Deo res est gratis. Animarum lucram. *In suis Opuscul.*, collat. 12, de Humilit.

51. Salus hominuro, poena est damnationis. *Tract. 1.*

52. Citius Deo placuit est peccatorum salus. *Gloss. Int. Super illud Gen. xxvii: Affor mihi cibos.*

53. Custodia nostra salutis, et dux, doctrina est. *Super Levit.*, cap. xvi.

54. Major cura humane salutis Deo est, quam diabolo perditionis. *Serm. Non.*, cap. 25.

55. Qui salutem magnam misericordiam se queri salvari, non temporalis, sed æternæ vitæ salutem inquiri. *Super Psalm. Mosaisis*, in illud: *Secundum magnam misericordiam.*

56. Fallit quisquis per se vel per hominem putat salvari. *Super Psalm. xxxiii.*

57. Salus creaturæ, herum est Creatoris. *Super Hieron.*, esp. xv.

58. Invidia non vult homines salvari. *Super Luc.*, cap. xv.

59. Nullum est tam gratum Deo sacrificium, quam zelus animarum. *Super septem Psalmos David.* *Super Psalm. iv.*, vers. 11, *Psalm. 12*, super Esch.

60. Nemo de salute desperet, quia alii magni sunt morbi scelerum, qui deprimunt, omnipotens Deus est medicus, qui salvat. *Serm. 1 Dom. 2, post Pent.*

61. Melius est rem familiarem nimis, quam salutem animam perire. *Proæ.*

62. Melius est amittere quod, velimus nolimus, aliquando perituro: est melius est sponte dimittere, quam id amittere pro quo omnia dimittenda sunt. *Epist. 14, ad Grænitum.*

63. Sana sunt corpora, et animæ, que fortior est, denegat salutem. *Proæ.*

64. Quomodo corpus sanum dicitur, si nullo languore vexetur: ita anima absque vitio, si nulla perurbationis quatitur. *Lib. 3, Dialog. advers. Pelag.*

THEOPHILUS ALEXAND.

S. DOROTH.

S. EPIPHAN.

S. EUSEBIUS CÆSAR.

S. FRANC. ABBAS.

S. GREGOR. MAGNUS.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

RATMO.

S. HIERON.

SENTENTIE PAGANORUM.

- CICERO. 35. Loca sacra et religiosa profana haberi, sacrilegium est. *Orat. 39, de Harusp. responsis., num. 9.*
- 36. Sacrilegio poena est; nec ei soli, qui e sacris abstulerit, sed etiam ei qui sacro commendatum. *Lib. 2, de Legib., num. 40.*
- PLATO. 37. Quicunque deprehensus in sacrilegio fuerit poenis afflicatur. *Sixym. 4, lib. 9, de Legibus.*
- 38. Nihil in rerum natura tam secretum est, quod sacrilegium non inveniatur, sed illo divinus minus in sublimi sunt. *De Constitut. sapient., cap. 3.*
- 39. Quisquis id quod deorum est sustulit et consumpsit, atque in usum suum vertit, sacrilegus est. *Lib. 7, de Benefic., cap. 7.*
- 40. In his observatur sacrilegium, que religio nunquam describitur. *Ibid.*
- 41. Malum est sacrilegium, et plurima mala facit, sed cum tormentis et corporis et animi. *Epist. 87.*
- 42. Sacrilegia minuta puniuntur, magna tripulis fertur. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Fructum, sent. 5; Mentation, sent. 65; Mysticism, sent. 21; Pauperes in genere, sent. 23, 24; Peccatum in genere, sent. 290; Saccerdotis dignitas, sent. 40; Sacrificium, sent. 56; Vocem, sent. 21.*

SALUS ANIMÆ.

- S. BONAV. *Definitio.* Sanctas animas consistit in recta et circumspici actione, in caute locationis observatione, in rectitudinis voluntatis, in ordinatione affectionis, et utilitate cogitationis. *Lib. 2, de Profectu religionis., cap. 8.*
- S. GREGOR. NYSS. Sanctitas animæ, est divine voluntatis prospera successus factus in anima. *Orat. 4, de Orat. Dominica.*
- SENTENTIE PATRUM.
- S. ALBERTUS M. 1. Zelus animarum verus et perfectus, est quædam aliquis sanctis meditationibus, ferventibus desideriis, lacrymis, orationibus, vigiliis, jeuniis, predicacionibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis bonis operibus pro salute animarum laborat.
- S. AMBROS. 2. Si cor habes, intellige, quia omni necessitate major est necessitas animæ salutis. *Serm. 4, de Camelo.*
- 3. Quæstus est plane non medicus, ubi locrum non pecuniarum, sed acquiritur animarum. *Serm. 78.*
- S. AUGUST. 4. Salus animæ cum immortalitate corporis, virtusque justitiæ, et victoria de cupiditatibus inimicis, et gloria et honor, et pax in æternum, non dantur nisi bonis. *Epist. 70, ad Bonifac.*

- 5. Salus si diligitur, ibi adipiscenda desideretur, ubi adepta nihil timetur. *Epist. 45, ad Asi metropolitanum.*
- 6. Non solum de salute tua, verum etiam de multorum meditare. *De Salutar. docum., cap. 6.*
- 7. Nescientes quis perinet ad prædestinatorum numerum, quis non pertinet, ad officii debemus charitatis affectu, ut omnes velimus salvos fieri. *De Correct. et gratia, cap. 15.*
- 8. Nemo insanabili eo, qui sibi sanus videtur. *Super Psalm. cym, conc. 2, vers. 16.*
- 9. Tibi non est salus, succumbit infirmitas, et deseritur veritas. *Super Psalm. cxviii, conc. 29.*
- 10. Sane tibi esse videris? detrahe medicamenta, et vide quid poles. *Serm. 1, Dom. 2, Quæst.*
- 11. Non alia salus animæ est, quam renovatio aut reconciliatio auctori suo. *De Quant. animæ, cap. 3.*
- 12. Nullus homo fit saluus, nisi quem Deus voluerit salvum fieri: nec ideo rogandus est ut velit, quia necesse est fieri si voluerit. *In Enchirid., cap. 103.*
- 13. Tota spes salutis nostræ, zelus Dei est. *Conf. Admonit., cap. 11.*
- 14. Non desigimur salvare, qui dignatus est creare. *Tract. 3a, super Joan.*
- 15. Si commisi unde me damnare potes, tu non amissis unde salvare soles. *Lib. Medit., cap. 39.*
- 16. Solus nulla est, nisi in societate Dei. *Tract. 1, super Epist. Joan.*
- 17. Est quasi vas vacuum, cui cura deest animarum. *In suis Proærbis, verbo Est.*
- 18. Frustra pro salute corporis laboratur, nisi salus animæ obtineatur. *Ibid., verbo Frustra.*
- 19. Si ris salvari, nihil huic preprepe salutis. *Ibid., verbo Si.*
- 20. Nullatenus salvari putandus est, quando quis non timet inordinatis moribus adhærere, supercaveis verbis delectari, turbulenti cogitationibus devastari. *Homil. Dom. 42, post Trinitat.*
- 21. Duo sunt in quibus consistit nostra salus, justificatio et glorificatio. Altera inquit, altera perfectio est: in illa labor, in hac autem fructus laboris est. *In suis Sentent., cap. Duo.*
- 22. Sine timore et amore Dei, salus esse non potest. *Serm. 37, super Cant.*
- 23. Benigne audiendum est, devote suscipiendum, sollicito conservandum quidquid ad animarum salutem pertinet. *Serm. 2, de SS. Petro et Paulo.*
- 24. Cum iudicium carnis ex anima pendat, carni nihil potest utilis quam salus animæ provideri. *In Declinat.*

- 25. Propter salutem tuam nihil cogites, quoniam in acquisitione salutis tue hermo est tibi germanior: nemo propinquior tæpeo. *De Inter. domo, cap. 65.*
- 26. Animarum, prohi dolor! nec casus reputatur, nec salus. *Serm. ad Clerum in concilio Rhemeni.*
- BOETIUS. 27. Animarum salus nihil aliud videtur esse, quam probitas: contraque aegritudo, quam vitia. *Lib. 4 de Consolat. philos., prosa 6.*
- S. BONAV. 28. O insanis agroti! anima tua languet in peccatis usque ad mortem æternam, et non querit medelam. *Serm. 10, in Rogat.*
- 29. Iuste salus illa, que turpiter amissa est per voluptatum, fertur recipitur per dolorem. *Lib. 4, Pharetre, cap. 48.*
- 30. Non commoda rerum, sed lucra queramus animarum. *Epist. ad Quendam provincial.*
- 31. Tanto diligentius cura animalibus curandis adhibenda est, quanto animarum morbus periculosior est, et cura difficilior, et sanitas præstantior animæ, quam corporis morituri. *Proæc.*
- 32. In quantum vero plus de corporis sanitate sumis, quam de animæ salute solliciti, in tantum convincimur illud plus diligere, et ejus sanitatem amplius desiderare. *Lib. 2, de Profectu relig., cap. 7.*
- S. CLEMENS ALEX. 33. Anima peccatrix dum adhuc in fragili suo corpuscule continetur, remedia sibi æterna præcedat. *Homil. 15.*
- 34. In remedium salutis ævis semper tardus est, qui vitam suæ incertus est. *Homil. 17.*
- 35. Quod vivimus, non morti proleat, sed salutis. *Ibid.*
- 36. Quidquid pro carne laboramus, totum peribit: hoc solum perire non poterit, quod unusquisque pro salute animæ in oculis respicit. *Homil. 20.*
- CASSIODOR. 37. Non potest ab alio salus venire, nisi a salutis auctore. *Super Psalm. vii, vers. 2: Neque qui salutem facit.*
- 38. Si corpus periculis exponitur, animæ tamen salus illæsa servetur. *Super Psalm. lxxv, vers. 4.*
- 39. Quid fortius quam animas salvare, que errorum suorum vitis poterant interire? *Super Psalm. lxxvii, vers. 42.*
- S. CLEMENS PAPA. 40. Salus non vi acquiritur, sed libertate: nec per hominum gratiam, sed per Dei fidem. *Lib. 10, Recognit.*
- S. CYRILLUS. 41. Non ambulandum proficiat ad salutem, qui salutis viæ non tenet veritatem. *De Unit. Eccles., cap. 2.*
- S. CYRILLUS BEROSEUS. 42. Natura est capax salutis, sed requiritur voluntas. *Cateches. 2.*
- 43. Domine sufficit ad sanitatem mihi, si tu minimeris uel. *Ibid.*

- 44. Etiam publicanus, etiam scortator alii, spera salutem. *Cateches. 3.*
- 45. Salus non aliter existere potest, nisi qui salutem consequuntur, dii fiant. *De Eccles. hierarch., cap. 1.*
- 46. Qui salvari cupit, abstineat se non solum a malo: sed et quod bonum est faciat, necesse est. *Doctrina 12.*
- 47. Omnia sunt una sententia, ita impossibile esse salvari animam absque humilitate, ut navim sine clavis edificari. *Doctrina 14.*
- 48. Satis dives es, si vitam oblines. *Serm. 2 de Penitent.*
- 49. Si quis salutem in se invenire desiderat, de se prius ceat, et se relinquat. *Serm. de Castigat.*
- 50. Deo res est gratis. animarum lucram. *In suis Opuscul., collat. 12, de Humilit.*
- 51. Salus hominuro, poena est damnationis. *Tract. 1.*
- 52. Citius Deo placuit est peccatorum salus. *Gloss. Int. Super illud Gen. xxvii: Affo mihi cibos.*
- 53. Custodia nostra salutis, et dux, doctrina est. *Super Levit., cap. xvi.*
- 54. Major cura humane salutis Deo est, quam diabolo perditionis. *Serm. Non., cap. 25.*
- 55. Qui spiritum magnam misericordiam se queri salvari, non temporalis, sed æternæ vitæ salutem inquiri. *Super Orat. Mosaisis, in illud: Secundum magnam misericordiam.*
- 56. Fallit quisquis per se vel per hominem putat salvari. *Super Psalm. xxxiii.*
- 57. Salus creaturæ, herum est Creatoris. *Super Hierem., esp. xv.*
- 58. Invidia non vult homines salvari. *Super Luc., cap. xv.*
- 59. Nullum est tam gratum Deo sacrificium, quam zelus animarum. *Super septem Psalmos David. Super Psalm. iv, vers. 14, hostil. 12, super Esch.*
- 60. Nemo de salute desperet, quia alii magni sunt morbi scelerum, qui deprimunt, omnipotens Deus est medicus, qui salvat. *Serm. 1 Dom. 2, post Pent.*
- 61. Melius est rem familiarem nimis, quam salutem animæ perire. *Proæc.*
- 62. Melius est amittere quod, velimus nolimus, aliquando peritum est: melius est sponte dimittere, quam id amittere pro quo omnia dimittenda sunt. *Epist. 14, ad Grænitum.*
- 63. Sana sunt corpora, et animæ, que fortior est, denegat salutem. *Proæc.*
- 64. Quomodo corpus sanum dicitur, si nullo languore vexetur: ita anima absque vitio, si nulla perurbationis quatitur. *Lib. 3, Dialog. advers. Pelag.*

THEOPHILUS ALEXAND.

S. DOROTH.

S. EPIPHAN.

S. HIERONIMUS

S. FRANC. ASSISIAS.

S. GREGORIUS

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

RATMO.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

65. Stultitia est, si ex parte salvati cupit, qui ex toto perit. Epist. 8, de Scientia divini legis.

66. Sine divina legis et disciplina celestis scientia, difficile est quemquam posse salvati. Ibid.

67. Perire sibi existant diaboli, quidquid Christo salvatur: et mori Synagoga sua, quidquid Ecclesie vivificatur. Epist. 32, de Quinquagesima.

68. Nullus absque Dei gratia salvus fieri potest. Lib. 2 super Prov., cap. 21.

69. Hostia placabilis Deo, hominum salus est. Lib. 2 super Math., cap. 12, can. 2, num. 114.

70. Non lucrum est, sed perditio, animus interficere deceptorum. Prose.

71. Nullum enim majus lucrum potest esse, aut pretiosius, quam si humanam animam quis lucratur. Super Epist. ad Tit., cap. 1, in illud: Docentes qua non oportet.

72. Homo est agrotus, Deus medicus, vitia vitæ, medicum gratis, vasa sacramenta, antidota Spiritus sancti dona, diæta Scripturæ, dispensationes sanctorum, victus sanitates. Serm. 14, de Spiritu sancto.

73. In tribus salus æterna consistit: primum, abrenunciare regno et jungere se Deo; secundum, terræ contemnere et æternæ quærere; tertium, vitæ salutare et virtutibus operam dare. Lib. 4 Miscell., codic. 2, lit. 84.

74. Prius anima curatur, postea corpus sanatur: propter enim correctionem animæ infirmatum est corpus. Ideo ad sanitatem corporis oblinendam, prius curanda est anima, et si forte corpus ad pristinam sospitatem non convalescit, nihil periculi est, si tantum anima suam sanitatem receperit. Lib. 2 de Sacram., part. 10, cap. 3.

75. Felix negotio, ubi salus emittitur, et vita morte redimitur. Super Gen., cap. xxxv.

76. Salutis contraria est prosperitas mundi, sed adversitas ei proxima est. Super Psalm. cxv.

77. Boni, qui salutem suam, et aliorum querunt, magis volunt exemplo quam verbo docere. Super Ecclesiastic., cap. v.

78. Non est, qui salvat te: nec Deus, quia non debet; nec homo, quia non potest; nec diabolus, quia non vult; nec prelati, quia non curat. Super Ier., cap. xlvi.

79. Diabolus querit animas, sed nemo est qui eas requirat, et ei auferat: sed omnes requirunt pæless. Prose.

80. Si enim amittuntur animæ, non est qui de hoc sit sollicitus; quia de animarum salute est cura minor. Super Epist., cap. xxxiv.

81. Pretiosissimum quid est anima Deo, pro qua proprio Filio non peperit. Prose.

82. Nulli ergo sufficit propria salus. Super I Machab., cap. 18.

83. Multi nolunt Jesum regnare super se, scilicet aliquem nolunt, qui salutem querat animarum. Super Luc., cap. xix, in illud: Noluntas huic regnare super nos.

84. Multis modis preclarior virtus sublimiorque profectus est, animæ suæ curare languores, quam corporis alieni: quanto enim hoc sublimior carne est, tanto prestantior ejus est salus: quantoque preclarior excellentiorque est substantiæ, tanto graviore ac perniciosa est et ruine. Collat. 15, Abbat. Nesteroti, cap. 8.

85. Nihil ita gratum est Deo, ut animarum salus. Romil. 3 super Gen.

86. Indulgentissimum est justorum genus, et pro aliorum salute, quævis ferre libentissime eligunt. Romil. 24 super Gen.

87. Maximo proprium solet esse sanctorum, non scilicet gloriam, non honorem, non quidem aliud ante ferre proximorum salutem. Romil. 4 super Math., Oper. perf.

88. Cartior est tanto salutem a salutis discrimine distare, quanto perditio a salute simpliciter distat. Ibid. homil. 56.

89. Possibiles est ut benevolentior sis alteri, quam tibi: ut quid cum te ipsum molis salvati, alteram velis? Romil. 17 super Math., Oper. imperf.

90. Quanto pretiosior est anima quam corpus, tanto miserabilior perditio omnium quam corporum. Ibid., homil. 49.

91. Unius animæ perditio tantam habet jacturam, ut nulla ratio possit estimare. Prose.

92. Si unius animæ salutis tanti est, ut ob hanc Filius Dei fieret homo, tantaque potestur, perditio, cogita, quantum conciliabit penam. Romil. 3 super Acta Apost.

93. Nihil frigidius christiano alio non salvante. Ibid., homil. 29.

94. Salus christiani tum magis ostenditur, angessit atque intenditur, cum tolerat, cum patitur, cum omnia fortiter sustinet. Romil. 2 super II Cor.

95. Omnia facere pro salute proximorum, hoc est opus angelicum, magis autem Christi. Romil. 3 super Epist. ad Hebr.

96. Non id mihi persuadere possum salvum fieri quemquam posse, qui pro proximi sui salute nihil laboris impenderit. Lib. 6 de Sacerd.

97. Nemo amator forme cupislibet insanus, adversum adamantem tanto flagrat igni quanto studio Deus nostram appetit salutem. Epist. 5, ad Theodor. laps.

98. Ut primum anima de consequenda salute dubitat, non sentit amplius quo periclitetur precipitio. Ibid.

JOAN. CASS.

S. JOANNES CHRYSOST.

99. Nullum officium Deo charius est quam querere utilitatem, et salutem prospicere fratrum suorum. Orat. de B. Philoso.

100. Neque prorsus alia res est, que perinde declaret doceatque quis sit fidelis amans Christi, quam si fratrum curam agat, proque illorum salute geral sollicitudinem. Ibid.

101. Nihil est quod anima possit æquiparari, ne universus quidem mundus: etsi immensas pecunias pauperibus eroges, plus tamen effeceris, si unam converteris animam. Romil. 3 super I Cor.

102. In proximi salute, sua unicuique salus stat. Ibid., homil. 31.

103. Proximo prospicere, suam ipsius est salutem tueri. Ibid.

104. Nihil ita nostram salutem conservat, sicut Deum diligere. Romil. 30 super II Cor.

105. Pretiosior est vita anima, quam tota hujus mundi substantia: sed heu! quam viliter jam a plebsie aestimatur, qui aurum et argentum cumulando preferunt animabus. In cap. 2 Regule S. Bened., verbo Sicut.

106. Ut pœas, tuo est merito: ut salveris, meo auxilio. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 5, sent. 4.

107. Si salutis desiderio teporis, omnia que ad eam ducunt, effice: nam qui ut aliqd fiat expetit, quo id fiat quidvis agere debet. Lib. 2, epist. 27, ad Pallad.

108. Per summam curam ac diligentiam grassatur vulnerum animi curatio: nam qui electricam permature dixerunt, plerumque aperiri ne recrudescere consueverunt. Ibid., epist. 162, ad Hermogen.

109. Amator salutis suæ est, qui aliene mortis incursu, et eladibus enterorum, providus vitæ suæ factus est gubernator. De Ligno vitæ, de Tymo, cap. 4.

110. Hoc sacrificio nil majus, nil suavius, animarum scilicet intendere lucris. De Casto comitio, cap. 12.

111. Nihil humanæ salutis est necessarium, quod non in Christi humanitate resplendet. De Humilit., cap. 23.

112. Vera salus animarum, est finis fidei. Centur. 4, de Virt. et vito, cap. 19.

113. Prorsusquam videantur animæ ulcera, excubantibus, ut lucrum his pharmacis penam. Patentes. 202.

114. Animarum cura nihil est difficilius. Ibid., in lib. Ascetico.

115. Zelo et cetero salutem vestram ardentissimo charitatis affectu. Epist. 95, ad Henric. reg. Anglor.

116. Salus animæ, est sanitas corporis. Serm. 42.

117. Animarum salutem omnia postponere: tanto enim digniores sunt animæ corporibus et universis, quanto dignitate præcæmet eorum terræ. Tract. de Inst. cybe.

118. Beatus, qui sua vitæ custos est, et provisor est salutis alienæ. Serm. 155.

119. Oportet ut dum animarum fructus exquiritur, non humana lans, non popularis favor, non aliqua honoris reverentia, vel mentis intentione queratur. Lib. 5, epist. 12, ad Clerum Faventianum.

120. Hoc periculosa gravisque animæ ingerit ægritudo, ut noxia sumere velit: et que utilia sunt ac salutis proficiunt, spernat ac renuat. De Promiss., part. 2, cap. 6.

121. Unde sibi parabit salutem, qui de salutis materia bonis male utendo facti perniciem? Lib. 2 de Vita contempt., cap. 9.

122. Non est amarum, quo reformatur salus. In Peritaphano, de Eguano Romani mort., vers. 503.

123. Quam multos hodie videmus spiritu pauperes, spo gaudentes, charitate ferventes, multum abstinentes, admodum patientes, ad zelum animarum nimis tepidos, multumque torpentes. Part. 2, de Benjamin minore, cap. 11.

124. Nihil sibi placet Deo, sicut zelum et lucrum animarum. Part. 2 super Cant., cap. 21.

125. Ad salutem animæ obtinendam, nemo sufficiens est sine preveniente, comitante, et subsequente gratia Dei. Super Psalm. xxxii, vers. 17.

126. Procurator est quodammodo salutis humanæ, qui non tantum id agit ut ipse bonus sit, sed efficere et hoc nititur, ut alii mali esse desistant. Lib. 7 de Gubern. Dei.

127. Quid est perfecta sanitas? nisi in vita hæc bene agere? quid est perfecta sanitas, nisi rebus a Deo traditis bene uti? Ibid., lib. 4, ad Eccles. catholicæ.

128. Nunquam est de salute propria mens securi sapientis, licet multum inter sanctos et peccatores sit. Ibid., lib. 2.

129. Nullus salutem veram plus negligit, quam qui Deo aliquid anteposit: cum enim salus nostra munus ac misericordia Dei sit, que ei ratio consequenda salutis est, qui Deum ipsum despicit, in cuius misericordia salus nostra consistit? Ibid., lib. 4.

130. Qui aliud querit, quam anime suæ salutem, non invenit nisi tribulationem et dolorem. Lib. 1 de Imi. Chr., cap. 17, sect. 2.

131. Fatuus est et insanus, qui amat sibi nocere, et dimittit anime salutem. In Hortulo rosar., cap. 9, sect. 3.

132. Nihil utilius et salubrius cupienti ad vi-

S. PETERUS CHRYSOL.

S. PETERUS DAN.

S. PROSPER.

PRECEDENT.

RICHARD. A S. VICTORS.

ROBERT. BEL.

SALVIANUS.

THOMAS A KEMPIS.

HUGO A S. VICTORS.

HIERONIMUS

JOAN. TRITE.

S. HIERONIMUS

S. PETERUS CHRYSOL.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

S. MATTHEUS HARY.

S. NILUS.

PETERUS BLEPHENS.

lum aeternam pervenire, quam semper cogitare de animo sine salute. *Prose.*

433. Lege et percurre omnia, non est salus animae, nisi in Deo et in bona vita. In *Valle litor.*, cap. 17.

S. VALENTINUS
FIDUCIOSUS.

434. Difficilis est via salutis, quia facilior est semper exitus mortis. Homil. 2, de *divina vita*.

435. Maxima spes est recuperandam salutis, fontem posse languentis. Homil. 20, de *Avaritia*.

SENTENTIA PAGANORUM.

CAELO POCET.

436. Sit tibi praecipue, quod primum est, cura salutis. Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris. Lib. 2 *Diabolorum*, tract. 66.

CRISTIANUS.

437. Quid praestantius, quid utilius est quam cum corpore valitas, curare ut etiam animo valere possit? *Prose.*

438. Si quidem corpus animi gubernaculo, animus autem ministerio corporis indiget: at neque animus ergo bene gubernabit, nec affectum corpus animi recte parebit imperio. De *Consolat.*

439. Nemo omnino est negligendus. Lib. 4 de *Officiis*.

440. Animi qui se sanari voluerat, praecipueque pariter, sine ulla dubitatione sanantur. Lib. 3 *Traic. quasi*.

PLATO.

441. Sumendum tempus est, non minus in animorum morbis, quam in corporum. *Ibid.*

442. Si immortalis sit animus, de illo curam esse gerendam consentaneum est: grave igitur erit periculum, si quis nunc ipsum animum neglexerit. *Sisygia*, 4, in *Dialogo Phaedoniae*.

SENeca.

443. Cura animus cum recta ratione est philosophia. *Sisygia*, 6, de *Defectis*.

444. Quid nos decipimus? non est extrinsecus malum nostrum, infra nos est, in vicioribus ipsis sedet: et ideo difficulter ad sanitatem pervenimus, quin nos egrotare nescimus. *Epist.* 56.

445. Saepe ea, quae sanari ratione non poterant, sanata sunt tempore. De *Mortibus*.

Vide etiam tit. *Auxilium Dei*, sent. 75; *Cura*, sent. 28, 29, 32; *Desperatio*, sent. 28; *Diabitus*, sent. 24; *Joannis*, sent. 97; *Infermitas*, sent. 20; *Luceo*, sent. 25; *Occupatio*, sent. 16; *Pastor*, sent. 32a, 125; *Reddere rationem*, sent. 58; *Securitas*, sent. 22; *Timor*, sent. 62.

SALUS CORPORIS:

S. IERONIMUS.

Definitio. Sanitas corporis consistit in integritate membrorum et sensuum, et in ordinata qualitate humorum et vigore spirituum. Lib. 2 de *Profectu religiosorum*, cap. 8.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

Sanitas est integritas corporis, et temperantia naturae ex calido et humido, quod est sanguis;

unde et sanitas dicta est, quasi sanguinis status. Lib. 4 *Etymolog.*, cap. 5.

Sanitas corporis est integritas naturalis completionis, humorumque omnium commensuratio proportionalis. Part. 1, tract. 1, de *Statu interiori hominis*, cap. 11.

EMERITUS
VICI.

Incomunitas corporis, est salutis tuta atque integra conservatio. Lib. 2 de *Invent. rhetor.*

Diffinitio. Sanus humana est sanitas carnis, salutis divina integritas mentis: hanc homo diligit, illam Deus tribuit: hanc homo conservat, molestias fugiendo; illam Deus confirmat, molestias inferendo. Super *Psalm.* xvii, cap. 23.

HIERONYMUS
VICI.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quod saluti salus est, delectationis parum est. Lib. 10 *Confess.*, cap. 34.

S. AUGUSTINUS.

2. Quibus vills est corporis salus, manant rescis quam saluti. De *Vera relig.*, cap. 53.

3. Nulla res oblitit integritatem naturae suae, nisi in suo genere salva sit: ab eo autem est omnis salus, a quo est omne bonum et omne bonum est ex Deo, salus igitur omnis ex Deo est. *Ibid.*, cap. 18.

4. Previdendum est quod velut puro saniorum nimum corporis cultus obrepit, ne cum tardius abstergitur, in ipsis peno visceribus hujus mundi non exhaerenda post sentina considat. *Epist.* 91.

5. Sanus si diligitur, ibi adipiscenda desideratur ubi adepta nihil timetur. *Epist.* 15, ad *Armentarium*.

6. Sanitas a morbo plurimum distat, sed medici curatio, nisi morbo congruat, non perducit ad sanitatem. Lib. 4 de *Vivis*, cap. 18.

7. Melior est animi sequitas, quam corporis sanitas. Lib. 4 de *Civitate Dei*, cap. 13.

8. Quid prodest, si quod est exterius, sanum est, et putrefacta est medulla conscientiae? Super *Psalm.* xlv, vers. 1.

9. Magna gloria medici est, quando ex desperatione convalescit infirmus. Super *Psalm.* xvii, vers. 2.

10. Nemo insanabilior eo, qui sibi sanus videtur. Super *Psalm.* lvi, conc. 2, vers. 16.

11. Ubi non est salus, stentibus infirmis. Super *Psalm.* cxviii, conc. 29.

12. Salutem corporis multi habent, qui non invocant nomen Domini. *Epist.* 89, quest. 2.

13. Sanitas perfecta corporis, illa extrema totius hominis immortalitas est. *Epist.* 56.

14. Qualitas corporis, quae sanitas dicitur, cum sanum corpus est totum, tanta est in majoribus, quanta in minoribus partibus: non enim quae minus magne sunt; ideo minus sanae sunt, aut quae ampliores, ideo saniores. *Epist.* 67.

15. Curatio via est ad sanitatem. Lib. 1 de *Doctrina christi*, cap. 14.

16. Corporibus animalium nihil est aliud morbis affici, quam sanitate privari. In *Euchirid.*, cap. 14.

17. Corpori humano quicquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. De *Cura pro mort.*, cap. 18.

18. Experti morbi molestia, evidenter fil iucunditas sanitate. Lib. 14 de *Civitate Dei*, cap. 47.

19. Bonum est ut de salute corporis non atagas, nisi ut a Deo illam petas. Tract. 7 super *Joan.*

20. Corporum salus, quae vera expectatur a Domino, erit in fine in resurrectione mortuorum. *Ibid.*, tract. 17.

21. Salus carnis et reparatur et moritur, et cum reparatur, mors dilertur, non auferitur: tamen etiam ipsa salus a Domino est, per quamlibet datur, quomodo curat, et ministrante impertitur, ab illo datur, a quo est omnis salus. *Ibid.*, tract. 30.

22. A quo salus hominis, ab illo salus et pecoris. *Ibid.*, tract. 34.

23. Salus corporis, quae morbo perimitur, agritudine desolatur. Tract. 10 super *Epistolam Joannis*.

24. Non est sanus, qui acribit. Homil. 70 ex *III Homil.*, cap. 6.

25. Quam multi egrotant in lecto innocentes, et si non fuerint procedunt ad scelera committenda! Tract. 7 super *Joan.*

26. Laboribus sanitas, et sudoribus salus comparatur. Apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parvul.*, cap. 105.

27. Sanitas et commoda valetudo, quovis aere praestantior est: salus est corpore firmo ac valenti esse, quam immensas operes habere. Apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parvul.*, cap. 93.

28. Frustra pro salute corporis laboratur, nisi salus animae obtineatur. In suis *Proverbiis*, verbo *Frustra*.

29. Cum dolore abscondenda sunt, quae leviter sanari non possunt. *Ibid.*, verbo *Cura*.

30. Mala est sanitas carnis, quae hominum ducit ad infirmitatem. Serm. 53 ad *Sororum*.

31. Desidera plus valere mente, quam carne: adversa carnis remedia sunt animi. *Ibid.*

32. Satis dives es, si vitam obtines. Serm. 2 de *Psalm.*

33. Homo ipse se decipit, si cum in modulis fervere sibi sentiat morbum, per superficialitatem corporis molle deducit unguentum. Homil. 10 ad *Monachos*.

34. Vere vana est salus, quae expectatur ab homine: et prorsus vanissimum est, salutem ex-

pectare ab humana potentia, cum illam Deus habeat in manu sua. In *Eulucid.*, super *Psalm.* lxx, vers. 12.

35. Multa caelestia custoditur salus corporis, quae etiam custodia amittitur, amissa cum gravi labore reparatur, et tam reparata in dubio semper est. Lib. 2 *Moral.*, cap. 26, super *Psalm.* Job. xiv: *Brevi vivens tempore*.

36. Quanto quisque de restituta proximi salute exoritur hilarescere, tanto se indicat de alio alio doluisse. *Ibid.*, lib. 35, cap. 8.

37. Salus corporis quando ad bene operandum accepta despicitur, quanti sit numerus amissa sensatur. Part. 3 *Pastor.*, cap. 1, admodum 13.

38. Molestia corporalis, salus est cordis, quae ad cognitionem sui mentem vocat, quam plerumque salus abijcit: infirmitatis memoria reformatur. *Ibid.*

39. Utilis menti fit ipsa salus sui corporis, quam transita est vulnere divini amoris. Homil. 14 super *Eccl.*

40. Boni medici officium est, non solum scilicet removere, sed etiam remanentem custodiam sodalitate servare. Super *Septem Psalm. Psalms*, super *Psalm.* 1, vers. 4: *Salvum me fac*.

41. Ubi quanta magis extenditur inaequalitas corporis, ibi tanto difficilius ostenditur efficacia curationis. *Ibid.*, super *Psalm.* iii, vers. 5.

42. Cum corpus sanum est, anima egrotat: cum vero infirmum, anima floret, et ad superna respicit: voluptates superantur, et cum corpore marescunt. Orat. 4, *Cum a patre in convalescentia assumptus*, etc.

43. Si quis bona est valetudine, sanitate ad optima utatur: admodum veritas, redarguat, fidelialiter agat, vigilat, humi dormitet, jejuna, materiam extenuet: forestria et coelestia speculetur, omni studio mortem meditetur. Orat. 25.

44. Jucundior est sanitas adversa valetudine degustata. Habet apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parvul.*, cap. 93.

45. Qui egrotat, non aliter recipit sanitatem, nisi tenui cibo et castigato victu. Quibus recipitur sanitas: his et servari potest. Lib. *Adversus Jovinianum*.

46. Christiano sanitas absque virtutibus minus necessaria est. *Ibid.*

47. Preciosior salubritas est, quae post languoris recuperatur incommodum. *Epist.* 5, ad *Virginem in exilium missam*.

48. Remedius nodulifera cura perficitur, ut maroris praeco redempta sanitas, cherior habeatur et grata. *Prose.*

49. De periculis expectat auxilium, quem curat ignis et ferrum. *Epist.* 6, ad *Amicum*.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. IERONIMUS.

VIUO A S. VICTORE. 50. Prius anima curetur, postea corpus sanetur : propter enim correctionem animae infirmitas est corpus : ideo ad sanitatem corporis obtinendam, prius curanda est anima : et si forte corpus ad pristinam sospitatem conualescat, nihil periculi est, si tantum anima suam sanitatem recuperit. Lib. 2 de Sacram., part. 10, cap. 3.

RUOCCARD. 51. Nihil adeo sanitatem impedit, quam remedium crebra mutatio. Super Hierem., cap. XXXVIII.

S. INNOCENTII. 52. Differitur aliquando curatio, ne egrotus putet se non medici virtute, sed natura vigore, vel medicoritate aegritudinis sanatum, et sic vilipendat medicum, et perripendat languorem. Prosee.

53. Ex difficultate curationis magis cavetur infirmitas : quia quod facile sanatur, non multum curatur : et ideo differitur curatio aegritudinis, ut diligenter sit custodita sanitas. Super Psalm. IV, vers. 3.

S. FRANCIS CRYSTOST. 54. Qui post curam curatus est, sanitatis possidet donum. Homil. 2 de Lapso primi hom.

S. NEEES. 55. Si laeger fuerit, corpus cura, ut sanitatem adipiscatur, non ut deliciis enervetur. Parvnes. 72.

S. PETRUS DAMIANUS. 56. Inoculitatem postquam semel adeptus fueris, pervigili satage solertia custodire; nam nulla peior est, quam recidiva febris. Opuse. 44, cap. 43.

PHILO IUD. 57. Nostris corporibus infectum morbus, inoculitatem affert sanitas. De Temulent.

58. Sanitas incerta est, et infirmitatibus obnoxia. De Joseph.

59. Dulcior fit salus, cum dolor exercuit : et sanitas amissa dulcedinem languoris amaritudine commendat. Lib. 2 de Vita contemplativa, cap. 19.

FRUDENT. 60. Non est amarum, quo reformatur salus. In Peristephano, de Hypono Homani mart., vers. 563.

SALVIANUS. 61. Mihi quoddam sanitatis esse videtur, hominem interitum non esse sanum. Epist. 5, ad Culturam sororem.

S. VALER. EPISCOPUS. 62. Maxima spes est recuperanda salutis, fontem nosse languoris. Homil. 20, de Avarit.

PLATO. 63. Sanitas res est majoris pretii, quam opes aegroti, et diiores sunt sani aegrotis. Prosee.

64. Nemo enim est, qui non preferat sanitatem, cum modici argenti possessione, magni Regis opibus cum aegritudine. Sisygia 6, in Dialogo de Divitiis.

SENECA. 65. Nulla dura videtur curatio, cuius salutaris effectus est. Lib. 1 de Ira, cap. 5.

66. Difficilis ad salutem recursus est. Ibid., cap. 8.

67. Nihil esse enigmatum tam pretiosum potest, quod non salute nisi consummatum velit. Lib. 1 de Clement., cap. 10.

68. Hanc sanam et sobriam formam vite teneto, ut corpori tantum indulgeas, quantum homine valetudini satis est. Epist. 8.

69. Non est bona valetudo, mediocritas morbi. Epist. 85.

Vide etiam tit. Cura, sent. 42; Dolor, sent. 46; Maledictio, sent. 31; Medicina, sent. 45, 46; Pulchritudo, sent. 65; Satus animae, sent. 32; Voluntatis Dei, sent. 2.

SANCTITAS

Ethymologia. Non est dubium a sanctiando sanctitatem vocari. De fide et symbolo, cap. 9.

Sanctus idem est quod *ἅγιος* graeco, ab *α* quod est anima, et *γι* quod est terra, id est, sine terra. Super Iai., cap. 35, super Psalm. LXX.

Sanctitas est ab omni solvere libera perfectaque; ac omni ex parte incontaminata puritas. De Divina nomina., cap. 18.

Sanctitas est, sancterrenitate et carnalitate vivere. Super Psalm. CXXVI.

Sanctitas est scientia colendorum. Lib. 1 de Natura Deorum, num. 116.

Sanctum est illud, quod Deo gratum, iucundumque est. Sisygia in Dialogo de Sancto.

Sanctimonia est evitatio peccatorum, et honoris Dei secundum naturam cultus. Sisygia 6, de Defect.

Sanctitas est cultus Dei, placens Deo. Ibid.

Divisio. Sanctum accipitur duobus modis : alligando enim est sanctum idem quod purum, aliquando sanctum res dicitur ad cultum Dei consecrata. Opuse. 9, de Decem preceptis, de Tertio precepto, verbo Memeto.

Differentia. Inter sanctitatem et immaculatam hoc interest, quod sanctus, et immaculatus quoque intelligi potest : immaculatus vero, non statim est sanctus. Lib. 1 super Epist. ad Ephes., cap. 1, in illud : *Ut essetis sancti et immaculati.*

SENTENTIAE PATRUM.

1. Sanctorum quo majora merita, eo tutiora patrocinia sunt. Lib. 10, epist. 85, ad Sororem suam.

2. Sancti in eandem quadammodo consentiant, cum eos amor divinus ad coelestia contemplanda elevat : cadunt in terram cum eos amor proximorum ad ima retrahit. Super Apocal., cap. viii, in illud : *Et cecidit de caelo illa ardens.*

3. Melius est siliere, quam gesta sanctorum mendaciter proferre. Ibid., cap. XXI.

4. Valde difficilis est intra saecularis per liberam voluntatem, quam intra claustrum monacho-

rum sub disciplina, custodire vite sanctitatem. Epist. 1 ad Helianthum invecutum suum.

S. ANTONIO. 5. Non loca, sed vita et mores sanctorum faciunt Part. 1, tit. 15, cap. 21, § 7.

6. Sanctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Part. 1, tit. 15, cap. 21, § 1.

7. Nec somnus sanctorum vacat a merito. Part. 4, tit. 9, cap. 1, § 2.

S. ANTONIUS ABBAS. 8. Non potest haereditatem capere quisquam sine sanctitate. Epist. 2, ad Fratres.

S. ANTONIUS DE PADUA. 9. In sancte vite excellentia, tria requiruntur : ut sit constans in se, contemplans ad Deum, illuminans proximum. Serm. de Transfigurata.

S. AUGUST. 10. Ille iuste et sancte vivit, qui rerum integer aestimator est. Lib. 1 de Doctr. christ., cap. 27.

11. Nullus sanctus et iustus caret peccato, nec tamen ex hoc desinit esse iustus vel sanctus, cum affectu toneat sanctitatem. De Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 86.

12. Ista sunt quae sanctitatis causa servanda sunt, pudicitia corporis, et castitas animae, et veritas doctrine. De Mendacio, cap. 10.

13. Locus non facit sanctos, sed operatio bona locum sanctificabit et nos. Serm. 27 ad Frat. in eremo.

14. Tu os sanctus et sanctificans, non enim est sanctus propter te, qui nemo sit nisi abs te. Lib. 17 de Civit. Dei, cap. 4.

15. Deviat a via veritatis, qui negat a Christo custodiri sanctos. Contra serm. Arianos., cap. 32.

16. Non amant sancti suos doctores, si suorum sociorum eos invenierint desertores. Lib. 3 contra Falsit.

17. Omnequae in facis sanctorum elucent documenta iustitiae, nullas vel imperitorum dubitat debuisse concessi. Ibid., lib. 22, cap. 26.

18. Impugnabilia ligna sancti sunt. Tract. 6 super Iohann.

19. Dillectio sanctos discernit a mundo. Ibid., tract. 76.

S. BRIDA. 20. Duplex peccati reatus est, et non esse sanctorum quod crederis, et simulare quod sanctus sis. In suis Pron., verbo Duplicita.

S. BERNARD. 21. Tres sunt sanctorum status animatum : primus in corpore corruptibili, secundus sine corpore, tertius in beatitudine consummata. Serm. 3 Omnium Sanctorum.

22. Pretiosa est mors sanctorum, pretiosa plane, tanquam finis laborum, tanquam victoriae consummatio, tanquam vite janua et perfectae securitatis ingressus. Serm. in Trans. S. Malactae.

23. Tria sunt quae sanctum faciunt hominem : victus sobrius, actus iustus, sensus pius. Serm. 25 de Parvis serm. in principio.

S. ANSELM.

24. Tria sunt quae mortem sanctorum faciunt pretiosam : quies a labore, gaudium de novitate, securitas de sterilitate. Ibid.

25. Triformis est sanctorum dolor, quia ceciderunt de paradiso, quia tenentur in exilio, quia differuntur a regno. In suis Sententiis, verbo Triformis.

26. Si sanctus non es, esto : sanctum facit affectio sancta. Lib. 5 de Consid. ad Eugen. Pap.

27. Sanctitas facit hominem deformem. Serm. 2 in Hexamen.

28. Tria sunt quae faciunt hominem sanctum : victus sobrius, sensus pius, actus iustus. Super Psalm. CL.

29. Iste virtutes, scilicet humilitas, charitas, mansuetudo, devotio, largitas, sobrietas, castitas, sunt veram sanctum, et qui habet eas, sanctus est. Lib. 1 de Praefatu relig., cap. 6.

30. Ipsi sunt sancti, qui Deo largiente, ejus imitatores esse meruerunt. Super Psalm. CL, vers. 4.

31. Nullus velit dici sanctus, antequam sit : s. CLEMENS sed prius sit, ut verus dicatur. Epist. 1. PAPA.

32. Duo faciunt hominem sanctum, videlicet, s. EDMUND. cognitio et amor : cognitio veritatis, et amor bonitatis. In Speculo eccles., cap. 3.

33. Nemo sanctorum medicina Christi non indigni. In Respons. ad Paulum. s. GAUDENT.

34. Plus valet unus sanctus orando, quam innumerati peccatores preliando. Super Num., cap. xxxi. GLOSS. GRÆ.

35. Qui non sanctitatis habitum tenent, perfectionis meritum exequi non valent. Lib. 31 Moral., cap. 8. s. GREGORIUS MAGNUS.

36. Probatio sanctitatis non est signa facere, sed unumquemque ut se diligere, de Deo vera cognoscere, de proximo vero meliora, quam de seipso sentire. Ibid., lib. 20, cap. 9.

37. Sunt nonnulli, qui dum presentis mundi gloriam ejusdem mundi actionibus adipisci non possunt, speciem sanctitatis appetunt. Ibid., cap. 15, num. 13.

38. Pierunque quem sanctorum bonis actio ostentat, oborta terreni commotio occipit examinat. Ibid.

39. Non penam facit sanctos, sed iustitia. Super Apocal., cap. 1, in illud : *Quae dicitur Patmos.* HAYDO.

40. Sanctus securus esse non debet, quando in huius vite agone versatur. Epist. 44, ad Celsatium. s. HIERON.

41. Nihil sanctorum severitate iucundum, nihil suavitate tristius, nihil tristitia suavis. Epist. 15, ad Marcellam.

42. Sancta magis esse, quam videri, studo: quia nihil prodest estimari quod non sis, et duplicis peccati reatus est, non habere quod credatur, et quod non habeas simulare. Epist. 34, ad Maurinū filium.

43. Utinamque sanctitas est, ibi habitaculum Dei est. Super Psal. LXXI, vers. 8: Deus in loco sancto suo.

44. Sanctitas voluntate et studio comparatur. Lib. 1 super Epist. ad Ephes., cap. 1, in illud: Ut creemus sancti.

45. Nemo sine Christo sanctus est. Super Epist. ad Philipp.

46. Sanctitas mentis et corporis sine sobrietate difficile custoditur. Super 1 ad Timoth., cap. 11.

47. Non sanctorum filii sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui exercent opera eorum. Itab. in Decretis Gratiani, part. 4, dist. 40, can. Non est.

48. Iustum est, ubi sancti sunt, ut alios ad sanctitatem invitent, et eam precipiant. Super Levit., cap. 23.

49. Sanctum aut imitari debet quisque, si laudat: aut laudare non debet, si imitari detestatur: et qui alium laudat, se laudabilem prestat. Prose.

50. Qui sanctorum merita admiratur, mirabilis ipse vite sanctitate roddatur. Serm. super illud Sap. 11: Iustorum ovinum.

51. Medulla huius mundi sunt homines sancti sicut medulla quando in arbore fuerit sana, semper floret: sic quando sunt sancti, stat isle mundus. Homil. 4 super Math. Oper. imperf.

52. Ectellū ad fastigium sanctitatis non acquiescat, quia nemo extollit se ad sanctitatis altitudinem, nisi discente humilitate. Prose.

53. Si times ruinam de fastigio sanctitatis, fuge exaltationem cordis ad sanctitatem, et non patieris ruinam de fastigio sanctitatis. Ibid., homil. 5.

54. Sanctorum virorum est, non ibi querere mansionem, ubi clarioris sunt viri, sed ubi fideliores: nec gaudent ubi epulis largis sunt, sed ubi sanctitas floret. Ibid., homil. 38.

55. Vis appropere sanctus? circa vitam tuam celo austerus, circa alienum autem benignus: audiant homines te parva mandantem, et grandia videntem facientem. Ibid., homil. 43.

56. Que iustitia est ista, sanctos colere et contemnere sanctitatem? sine carnis iustis honorat, qui iustitiam spernit. Ibid., homil. 45.

57. Primos gradus pietatis est sanctitatem diligere, deinde sanctos: quia sancti ante sanctitatem, non fuerunt, sed sanctitas ante sanctos. Ibid.

58. Sanctus est, qui fidei consortis est, et vitam habet irreprehensibilem. Serm. 1 super Epist. ad Ephes.

59. Sanctimonia proprie excellens dicitur, mentis castitas. Homil. 4 super 1 Thes.

60. Sancti omnes sunt, qui fidem rectam sanctitali vite conjunctam habent: ista signa illi non faciunt, neque ejectione demones, sancti sunt. Homil. 11 super 1 Timoth.

61. Memoria sanctorum, animam malis oppressam excitat et recreat. Homil. 28 super Epist. ad Hebr.

62. Sicut in aeterna, cum est rotunda, nihil invanitas quod non videatur esse initium aut finis: sic inter sanctos, quantum ad tempus in illo seculo, nemo novissimus dicitur, nemo primus. Homil. 34 super Math. Oper. imperf.

63. Sanctum est quod dolo caret ac simulatione. Homil. 34 super 1 Cor.

64. Praedarum quidem est labores sanctorum admirari: imitari vero insulata, salutem prestat. Grati. 4.

65. In christiana religione ille sanctorum est, qui et humilior: et humilior, qui sanctorum. Serm. de Humilitate, consid. 4.

66. Nemo sanctus velius quis: nisi enim gratia Dei hominis obedientiam dirigit, ad sanctitatis regulam non appropinquat. Prose.

67. Grata igitur Dei bonae voluntatis assensu, perficitur sanctitatem. Lib. 3 de Vir. Ilustre. Ord. S. Benedicti, cap. 137.

68. Nisi mores sanctorum sanctos imitari stragemus, de illorum sanctitate frustra gloriamur. Ibid.

69. Frustra sibi de nomine sanctitatis blanditur, qui opera non facit sanctorum. In cap. 2 Regul. S. Benedicti.

70. Sanctitas elationem non sustinet: nec potest dici sanctus, qui de sanctitate gloriatur. Ibid., in cap. 4, verbo Debetur.

71. Insuper sanctitatis est, si in qui honore colitur, sancti Spiritus testimonio iustis comprobatur. Orat. 9 in Convectu abbat. habita.

72. Sancti in hoc mundo tabernaculum non est, quibus patria et domus in celo est. Lib. 3 de Summo bono, cap. 16, sent. 4.

73. Novem omnis sanctus, se alterius non preponere sanctitati. Ibid., cap. 19, sent. 3.

74. Nemo tam sanctus, ut non sanctorum debeat esse. Serm. 11 Quinquagesimae.

75. Nemo fidelis, sine bonis operibus, aut est, aut esse potest sanctus. In Apolog. pro Theodoro, cap. 3.

76. Si quis seipsum devoverit Deo, si nullis se negotiis secularibus implicaverit, si separatus est

et segregatus a reliquis hominum carnaliter viventibus, non querens ea quae super terram, sed quae in caelis sunt, iste merito sanctus appellatur. Prose.

77. Cum enim permixtus est turbis, et in multitudine fluctantium volatur, non vacat soli Deo, neque segregatus a vulgo est, non potest esse sanctus. Homil. 2 in cap. xx Lucei.

78. Unusquisque nostrum qui vult esse sanctus, consecrari debet Deo, et nullis postea negotiis, vel actibus, qui ad Deum minime pertinent, occupari. Ibid.

79. Qui peccat, exit de sanctis, non enim in loco sancta quaerenda sunt: sed in actibus et vita ac moribus. Prose.

80. Quae si secundum Deum sint, et secundum preceptum Dei habeantur, etiam in domo sis, etiam in foro, et quid dico in foro? etiam in theatro inveniaris verbo Dei deserviens, in sanctis te esse non dubites. Ibid., homil. 42 in cap. xxx.

81. Non est utilis sanctimonia, nisi finiatur cum vita: finis enim, non pugna, caronit. Serm. 9 de Purificat.

82. Dominum non amaro convinditur, qui sanctos eius, quae potest devotione, non venerantur: in devotio enim est capiti qui membris eius ingratis extiterit. Serm. 38, Quae Sanctorum.

83. Alios sanctitate precedas: felix illa anima, quae alius forma est sanctitatis. Tract. de Inst. episcopi.

84. Ille in oculis gerit albuginem, qui de se sanctitatis habet opinionem. Lib. 2, epist. 12, ad Denderium abbat.

85. Sanctorum omnium multitudo de Christo, quem abinet factum fundamentum, consendere salvagunt excois virtutum. Ibid.

86. Perquam accidit, ut sanctus inter peccatores laesit, et famam sancti obtineat peccator. Lib. 2 de Vita contemplativa, cap. 7.

87. Praesens vita sanctorum, quamvis gratia floreat, quamvis moribus inteat, non est in splendore, quia nondum exempta est a corruptione. Super Psal. cxx, vers. 4.

88. Quicumque sancto vivendo sanctus est, Deum portat in mentis sua, ad cuius imaginem est factus in anima. Super 1 Cor., cap. vi, can. 20.

89. Dicitur homo in qualescunque sanctitatis celsitudine sit, semper morum ruinam timere. Part. 1, lib. 2, de Erud. Aom. infar., cap. 4.

90. Sancti viri infirmiores se esse faciunt: quis si fortis fuerit, sanctus esse vix postulat. Lib. de Eubena. Dei.

91. Glorise mater est sanctitas. Super Psal. cxxix, vers. ult.

THEOPHYLACTUS.

THEODAS A. PEMPIS.

SENTENTIA PAGANORUM.

CICERO.

PLATO.

PLINIIUS II.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. HIERON.

S. BOSAV.

UNIVERSITATIS SIDMONTIS

UNIVERSITATIS SIDMONTIS

PETRUS BLESENS.

S. PETRUS DAM.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

ORIGENES.

S. JOANNES
GERSOVIC.

7. Hic sanguis effusus, omnem terrarum orbem abluat. Hic est salus animarum nostrarum, hoc abluat animas, hoc adornatur, hoc inflammatur.

8. Hic mentem nostram igne reddit splendidiorem, hic auro clariorem animam facit.

9. Hic sanguis effusus est, et eorum facit accessibile, horrenda scilicet Ecclesie mysteria, honorandum altare. Homil. 61 ad Popul. Antioch.

10. Sanguis Christi terrarum orbem est pretium: hoc Christus emit Ecclesiam, hoc eam omnem adornavit. Prover.

11. Sicut enim homines servos emenda, vitum erogat, et vitum eos ornare volens, id vitum facit: sic et Christus et sanguine nos sanat et ornavit sapientia. Ibid.

12. Sicut mulier affectionis natura cogente, genitum alere sui lacte foecunditate fecerat: sic et Christus, quos ipse regenerat, suo sanguine semper nutrit. Homil. ad Neoplytos.

S. LAURENTIUS
JUSTINUS.

13. Nullum adeo est grave peccatum, quod Christi sanguine non deleatur. Prover.

14. Si autem crucifixum velis abolevit sacrosancta Domini passio, quis dubitat quin aliorum valeat auferre delicta? De Discipul. monach. conversat., cap. 12.

S. THOMAS
AQUINAS.

15. Christus sua passione fecit balneum in sanguine suo, quo peccatores lavaret. Opusc. 6 super Symbol. Apost., art. 4.

16. Aperto latere Christi, aperta est janua paradisi: et luso sanguine ejus deleta est macula, placatus est Deus, ablata est debilitas, exorta est poena, exules revocantur ad regnum. Ibid. SENTENTIE PAGANORUM.

SENECA.

17. Volo iniuriis prelia sanguinis animarum vestrarum. Lib. 7 de Benef., cap. 9.

Vide etiam tit. Medicina, sent. 89; Relectio humana, sent. 1, 3, 6, 10, 15, 18, 20, 25, 26, 27, 32, 33, 37, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 49, 60, 63, 66, 72, 73, 77, 95, 98, 100, 104, 106, 108, 109, 110, 111.

SAPIENTIA IN GENERE.

S. ISIDORUS
HISP.

Etymologia. Sapiens dicitur est a sapore: quia sicut gustus aptus est ad discretionem saporis ciborum; sic sapiens ad discernentiam rerum alique causarum. Lib. 10 Etymolog., verbo Sapiens.

HUGO A. S.
VICTORE.

Sapiens a sapiendo dicitur; non ille qui saporis palato oris percipit, sed ille qui veritatem iudicio mentis comprehendit. Super Psalm. xxxvii, cap. 16.

HUGO CARD.

Sapientia est quasi sapida scientia. Super Ecclesiast., cap. vi.

S. AUGUSTINUS.

Definitio. Sapientia nihil est aliud, quam modus

animi, hoc est, quo sese animus librat, ut neque infra quam plenum est, coarctetur. De Beata vita, disput. 3.

Sapientia est intelligentia vel ad hominum, rectumque faciendam: vel abstinentia ditorum, factorumque improborum. De Divin. inst., lib. 5, de Justitia, cap. 18.

Sapientia est divinarum rerum cognitio. 2, 9, quest. 45. art. 4, argum. 2.

Sapientia est rerum divinarum, et humanarum scientia. Lib. 4 Theol. quest., num. 57.

Sapientia est scientia, quae rerum causas speculatur. Strygia 6, de Definit.

Divisio. Est sapientia terrena, animalis, diabolica. In quantum est cum affluentia temporum, terrena est; in quantum est cum delectatione nefaria, animalis est; in quantum est cum anhelatione superbia, diabolica est. Serm. 2 in Anacorete.

Differentia. Aliud est communiter sapere, aliud esse perfecte: qui communiter sapit, pro temporibus sapit: qui perfecte sapit, necesse sua spectare commoda. Lib. 3 Officior., cap. 2.

Sapientia humana consistit, hoc est, addiscitur: Domini autem sapientia non assuta est, non quesita. Serm. 3.

Hæc est sapientia et scientia recta distinctio, ut ad sapientiam pertinet æternarum rerum cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rerum cognitio rationalis. Lib. 12 de Trin., cap. 15.

Multum interest inter sapientiam et philosophiam: sapientia perfectum bonum est mentis humana; philosophia sapientie amor est, et affectio. Epist. 89.

Comparatio. Sicut qui thesaurus effudit, efficit ruderem terræ, et facit in altum foream, sedulo insisit labori, donec ad thesauros quos querit attingat: sic qui thesaurus sapientie invenire desiderat, quidquid sibi terrenum inesseprehenderit, expurgat, fossam in se humilitatis faciat, nec quiescat donec inveniat. Lib. 1 Prover., cap. 2, in illud: Sicut thesaurus opulentiæ.

Sicut sol oculorum, sic sapientia lumen est cordis. De Divin. instit., lib. 2, de Origine erroris, cap. 8.

SENTENTIE PATRUM.

1. Quanto excelsior virtus est sapientia, tanto magis nitendum est nobis, ut esseque eam possimus. Lib. 1 Offic., cap. 26.

2. Omnis sapiens liber est, omnis autem insipiens servus. Lib. 2, epist. 7, ad Simplicitatem.

3. Sapiens non metu frangitur, non potestate mutatur, non attollitur prosperis, non tristibus moritur. Prover.

LACTANTIUS.

CICERO.

PLATO.

S. BONAV.

S. AMBROS.

S. AUGUSTINUS.

SENECA.

S. AMBROS.

LACTANTIUS.

S. AMBROS.

4. Ubi sapientia, ibi virtus animi, ibi constantia, ibi fortitudo.

5. Sapiens idem est animo, non minuitur, non angelus rerum mutationibus: nec ut parvulus fluctat, ut circumferatur omni vento. Ibid.

6. Sapiens defectus rerum ignorat, et varium animum nescit. Ibid.

7. Sapiens manus perfectus in Christo, fundatus charitate, radicatus fide. Ibid.

8. Quocumque accesserit sapiens, ubique civis est, ubique sua omnia intelligit: nusquam se peregrinum, nusquam se hospitem judicat. Lib. 6, epist. 42, ad Sabinum.

9. Sapiens sis tibi, et nihil deest tibi ad sapientiam: sin autem tibi non fueris, nulli eris: nam si sapiens fueris, tibi metipsi eris. Serm. 3, Dom. 3, post Pascha.

10. Beata illa domus, quam vapor sapientie afficit, in ipsa ipse sapientia requiescit. Serm. Dom. 10, post Trinit.

11. Venite mortales ad studium sapientie, magnus hic fructus est: quid enim homini sapientia charius? venite igitur, ut sapientes sitis. Lib. 3, contra Academicos, cap. 9.

12. Major et miserabilior egestas nulla est, quam egere sapientia, et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. De Beata vita, disput. 3 diei.

13. Si sapientia non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. De Mortuis Eccles., cap. 17.

14. Nemo recte sapit, nisi acceperit spiritum sapientie. Epist. 105, ad Sertum.

15. Melius est sapientiam mercari, quam auri et argenti thesaurus: pretiosior est enim lapidibus optimis. Contra Admanium, cap. 19.

16. Aliquid aliter sapere quam se res habet, humana tentatio est: nimis autem amando sententiam suam, vel invidendo maioribus usque ad sacrilegium perentio, diabolica presumptio est: in nullo autem aliter sapere quam res se habet, angelica perfectio est. Lib. 2, de Dignitate, cap. 5.

17. Multi sunt, qui dicta sapientia studiosissima inquirunt, eamque in doctrina, non in vita volunt habere: ut non per moras, quos jubet sapientia, perveniant ad Dei lucem, quod est ipsa sapientia, sed per sermones, quos habet sapientia, perveniant ad hominum laudes, quod est vana gloria. Super Psalm. cxviii, conc. 29.

18. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. De Verbis Apostoli, serm. 4.

19. Qui sine vera sapientia æstimat se sapientem fieri posse, non sapiens, sed stultus est. Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, causa 26, quest. 2, can. Qui sine.

Tom. IV.

20. Ego similis, cum sapiens fuero. Lib. 2, contra Academicos, cap. 3.

21. Est sine dubitatione monstruosius, sapientem non approbare sapientiam, quam sapientium nescire sapientiam. Ibid., cap. 14.

22. Homo ordinatus, sapiens est. Lib. 1, de Lib. arbit., cap. 9.

23. Infans nec stultus, nec sapiens est. Ibid., lib. 3, cap. 24.

24. Sapiens peccat, si se avertit a sapientia. Ibid.

25. Sapientia est via recta, quæ ad veritatem ducit. Lib. 1, contra Academicos, cap. 5.

26. Homo intelligit sapientiam, et non est melior quam ipsa sapientia. Lib. 2 de Lib. arb., cap. 5.

27. Omne quod sapiens sit, non potest recte dici a sapientia esse separatum. Ibid., cap. 10.

28. Docti quanto remotiores sunt a labæ terrena, tanto magis sapientiam continent. Ibid., cap. 11.

29. Sapientia omnes amatores suos nullo modo sibi invidios recipit, et omnibus communis est, et singulis casta. Ibid., cap. 14.

30. Sapientia non est ab illo qui illuminat, sed ab illo qui illuminatur. Ibid., lib. 3, cap. 24.

31. Sapientia et stultitia, sunt sicut cibi utiles, et inutilis. Lib. 12, Cont., cap. 15.

32. Non injusta pena est post peccatum, inclusum esse aditum ad sapientiam. Lib. 2, de Gen. contra Manich., cap. 22.

33. Virtus ad operationem, sapientia vero ad disciplinam pertinet. De Morib. Eccles., cap. 16.

34. Sapientia si ita queratur ut dignum est, subtrahere esse, atque abscondere a suis dilectoribus non potest. Ibid., cap. 17.

35. Si duo sunt sapientes, quorum sit alter corpore grandior, neuter sapientior est. Epist. 57, quest. 1.

36. Homo sapiens esse debet, si est ut maneat, si nondum est ut fiat: Deus autem sapiens non esse debet, sed est. Epist. 101.

37. Sapientia quos primo alligaverit, colit postea; liberatque sese donat ad fruendum: et quos primo temporalibus nexibus erraverit, post æternis amplectitur alligat. Epist. 39.

38. Sapiens mens, id est, adepta sapientiam, antequam adipisceretur non erat sapiens. Lib. 1, de Doctr. christ., cap. 8.

39. Sicut nemo a seipso esse potest, ita etiam nemo a seipso sapiens esse potest, sed a Deo. In Enchirid., cap. 4.

40. Sapientia sine eloquentia parum prodest, eloquentia vero sine sapientia est. Lib. 4, de Doctr. christ., cap. 5.

41. Multi putant lumine suo fulgere animas, cum sapientes sunt. *Annot. in Job, cap. 37.*

42. Sapientia est solidus cibus post nutrimentum lactis. *Ibid., cap. 39.*

43. Deus veritas est: nec ullo pacto sapiens quisquam est, si non veritatem mente couingat. *De Trinit. coel., esp. 15.*

44. Quia bonum est sapientia, nemo dubitat quod bonum sui capacem esse sapientia. *de Nat. hom., cap. 48.*

45. Caret stultus sapientia, non igitur novit sapientiam: non enim oculis eam possit videre. *De Util. cred., cap. 13.*

46. Rationales animae de sapientia vivunt, quoniam mors est insipientia. *Lib. 1. contra Advers. levis, cap. 15.*

47. Perfecto sapiens eris, si te non esse credideris: atque ut sis, ah illo qui fecit sapientes, pio, suppliciter, instanterque poposceris. *Lib. 3. de Anima et ejus orig., cap. 1.*

48. Homines percipere possunt sapientiam, si se illius luci et calor admoverint: et amittere possunt, si inde malo affectu recesserint. *Tract. 2, super Joan.*

49. Mors nostra nisi veritatis lumine radictur, ad sapientiam non poterit venire. *Ibid., tract. 35.*

50. Si dicendo te esse sapientem, stultus factus es, de te otium, et sapiens eris: sed dic, dic, et intus dicit. *Serm. 8, de Verb. Dom. super illud: Math. xi: Et revelati es parvulis.*

51. Ut qui morbo laborant, medicinae auxilio indigent: sic stulti, sapientia opus habent. *Homil. in princ. Proverb. lib. apud D. Joan. Damasc. lib. 1 Parall., cap. 24.*

52. Quis in via mortum, seu rerum notitia errare timebit duce sapientia? *Setm ad Milites teatph., cap. 11.*

53. Quomodo dixerim in sapientia consummationem, quem video nec initiatum? *Serm. 36, de Parvis sermone.*

54. Sol non omnes, quibus lucet, etiam calefacit: sic sapientia multos quos docet quid sit facienda, non continuo etiam accendit ad faciendum. *Serm. 23, super Cant.*

55. Sapientiae otia, negotia sunt: et quo otiosior sapientia, eo exercitator in genere suo. *Ibid., serm. 85.*

56. Elsi sapiens alius sis, deest tibi sapientia, si tibi non fueris sapiens. *Lib. 2, de Consid. ad Eugen. Pap.*

57. Sapientia mundi terrena est: animalis, diabolica, inimica salutis, suffocatrix vite, mater tepiditatis, quae solet Deo vomitum provocare. *In Declamat.*

58. Nulla virtus nec angelica, nec humana

tantum fertilitat, ut sapientia. *Serm. 2, in Hexam.*

59. Sapiens ille est, qui humilis et mitis est. *S. CYPRIAN. lib. apud Bedam, in Scintillae, cap. 13.*

60. Solut sapiens liber ac princeps est, etiamsi aliqui sexcentes corporis dominos habeat. *lib. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parall., cap. 73.*

61. Si quis veram sapientiam velit acquirere, seipsum stultum reputet, saltem in se, quia ex seipso non habet, nisi ignorantiae tenebras: nec eripiat in mundo sapiens reputari, sed amet ut sciri. *Super 1 ad Cor., cap. m, art. 3.*

62. Sanna sapientia est, bona opera facere bene se custodire, et iudicia Dei considerare. *In suis Opus., oraculo 25.*

63. Sapientia mundana, terrena est, animalis, et diabolica. *Super Math., cap. v.*

64. Quanto magis quis sapientiam de divina assequitur, eo magis vitis subjacere indignatur, et potius esse a virtutibus, quas requirit. *Super Ecclesiasten, cap. 1.*

65. Humana sapientia quanto contra Deum se erigit, tanto veritate superente coram omnibus erubescit. *Super Hierem., cap. xxvii.*

66. Ne sis sapiens tibi soli: proliferare debes, et alios tecum docere. *Super Daniel, cap. 2.*

67. Ad veram sapientiam venire non possunt, qui false suo sapientiae fiducia desipiunt. *Lib. 43 Moral., cap. 14.*

68. Valde difficilis est, ut is qui se sapientem aestimat, mentem ad humilitatem reducat. *Ibid., lib. 46, cap. 27, super illud Rom. xii: Non plus sapere quam oportet.*

69. Sapientia hujus mundi infidelis est, quia mensura post mortem non est. *Ibid., lib. 31, cap. 20.*

70. Nullus sapientiam plene recipit, nisi qui ab omni se abstractore actionum, carnalium fluctatione contendit. *Ibid., lib. 48, cap. 25.*

71. Qui divina sapiunt, supra homines sunt. *Ibid., cap. 28.*

72. Minor est sapientia, si intellectu caret: et valde inutilis intellectus est, si ex sapientia non subsistat. *Ibid., lib. 1, cap. 16.*

73. Sapientia ad auxiliandum, majora pericula potest in civitate, quam acies potentissimorum virorum. *Super Ecclesiasten, cap. vi.*

74. Sapientiam auxilium in civitate plus est, quam potentissimorum hominum acies. *Prose.*

75. Sapientia tanti facio atque pretio, ut parvam etiam civitatem a paucis habitantem, atque adeo a magno rege cum exercitu circumcessam, magnam et frequentem existimem, si vel pauperem unum sapientem virum civem habeat. *Super Ecclesiasten, cap. vii.*

S. CYPRIAN.

DIVVS. ALEX.

DIONYSIVS. CARTIVS.

S. FRANCIS. ASSISIENS.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

HUGO A S. VICTORIS.

S. GREGORIUS. MAGNVS.

S. GREGORIUS. NAZ.

S. GREGORIUS. THAUMAT.

76. Sapientia ferro etiam ipso fortior est. *Ibid., cap. 9.*

77. Sapientia vera non est in foliis, ac flore verborum: sed in medullis ac fructibus sensuum, quo non aurem praetervolat, sed animum reficit. *Lib. 1, super Isaiam, cap. 55, super illud: Omnes sicutentes, venite ad aquas.*

78. Nihil magis ad spem percipiendae sapientiam mentes erigit, quam cum eos in sapientia jam clare miramur, aliquando parvulos et indoctos fuisse utomimus. *Lib. 1 Proe., cap. 4.*

79. Quamlibet simplex quisque sit et rusticus, qui arcana sapientiae comprehendere nequirit, si tamen sapientium exempla imitatur, jure inter sapientes ammorabitur. *Ibid., lib. 2, cap. 13, super illud: Qui cum sapientibus graditur.*

80. Curu nulli sint, qui sapientiam repraesentant, difficile invenitur, qui discernere quae vitium sapientem ab his qui videntur esse sapientes. *Super Ecclesiasten, cap. viii, super illud: Quis ita ut sapiens?*

81. Sapientia illuminat, stultitia excecatur. *Homil. 10, super Ecclesiasten.*

82. Ubi sapientia semper est, semper lux est: et ubi sapientia non semper est, tantum lux est quantum sapientia est: et ubi sapientia nunquam est, nunquam lux est. *Ibid.*

83. Ille sapit secundum mensuram fidei, qui nil sapit, nisi quod credit esse sapiendum. *In Annot. super Epist. ad Rom. in illud: Non plus sapere.*

84. Sapientia habitare nescit, nisi in corde pacifico, et amor illi, in quibus adhuc terrena desideria perstreperant, quo sit sapientia non novetur. *Lib. 3, de Arca Noe morali, cap. 1.*

85. Si Christus est sapientia, qui sapientiam pro humana laude quaerit, similis esse convincitur proditori Judae, qui Christum vendidit. *Ibid., cap. 6.*

86. Sapientia, per timorem seminatur, per gratiam rigatur, per dolorem moeritur, per fidem radicitur, per compunctionem oritur. *Ibid.*

87. Omnium expetendorum prima est sapientia, in qua perfecti boni forma consistit. *Lib. 4 Didace., cap. 2.*

88. Summum in vita solamen, et studium sapientiae: quem qui invenit, felix est: et qui possidet, beatus. *Ibid.*

89. Amor sapientiae, etiam marcescente corpore, dilectorem sui non deserit. *Lib. 3 Didace., cap. 15.*

90. Vera sapientia semper virtutem habet comitantem, quia hoc magis appetit scire quod magis expetit esse. *Lib. 4 Miscellan., codic. 1, tit. 43.*

91. Mundana sapientia meretrix est. *Super Proe., esp. xxii.*

S. CYPRIAN.

S. HIERON.

DIVVS. ALEX.

DIONYSIVS. CARTIVS.

S. FRANCIS. ASSISIENS.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

HUGO A S. VICTORIS.

S. GREGORIUS. MAGNVS.

S. GREGORIUS. NAZ.

S. GREGORIUS. THAUMAT.

92. Nihil perniciosius, quam sapientem se reputare, hoc est motus et evectio humilitatis. *Ibid., cap. xxvi.*

93. Non est major stultitia, quam quod homo sibi sapiens esse videatur. *Ibid., cap. xxviii.*

94. Quinque modis sapientia conspicitur: quidam distunt, ut sciant, quod est curiositas; quidam, ut sciunt appereant, quod est vanitas; alii, ut vendant et lucrulentur, quod est avaritia; alii, ut alios adhaerant, quod est laudatitia; alii, ut edificentur, quod est pia humilitas. Tres superiores sine fructu in commiscendo abundant: hi colligunt manna, sed putrescit in ore eorum. Duo posteriores fructum metunt. *Lib. 4 Miscellan., codic. 2, tit. 87.*

95. Sapientia hujus mundi est animalis, terrena, diabolica: animalis in luxuriosis, terrena in avaris, diabolica in superbiis. *Super III Reg., cap. 1.*

96. Curios nimis saepe accenduntur in sapientia perscrutandi, et accidunt ut sapientia tanto altius recedat, quanto profundius inquirunt. *Super Ecclesiasten, cap. viii.*

97. Bonus incomparabiliter est sapientiae thesaurus, qui distribuitur recipit incrementum. *Super Ecclesiasten, cap. xx.*

98. Sapientia curdis os regat et docet, et eo sapientiam cordis alius manifestet et communicet. *Super Luc., cap. xvi, in illud: Ego dabo vobis os et sapientiam.*

99. Difficile sane est inter secularia veram sapientiam invenire. *Homil. 83 super Joan.*

100. Sapientia quod stultum putatur, sapit: quod triste est, placeat: quod molle est, displicet: quod fluxum est, horret. *Serm. de Penit.*

101. Nonquam ad veram sapientiam pertingit homo, vitiorum affectibus pollutus. *Orat. 1 et Conventu abbat. habitis.*

102. Omnis qui secundum Deum sapiens est, beatus est: nullus enim magis sapiens, quam quem docerit Deus. *Prose.*

103. Excelis est omnibus rebus sapientia: nec esse potest alia iustitia sine sapientia.

104. Qui vero secundum sapientiam sapiens est, secundum Deum satus est. *Lib. 2 de Sum. bono, cap. 1, sent. 1.*

105. Ille recte sapit, qui secundum Deum sapit. *Ibid., cap. 29, sent. 11.*

106. Horret sapientia spurientum verborum ambitum, ac fuso munditatis eloquentiae miltis sermouibus perornatum. *Ibid., sent. 12.*

107. Nihil sapientis melius, nihil prudentia dulcius, nihil scientia suavius. *Lib. 2 de Synon., cap. 13.*

108. Noxia non vitantur, nisi per sapientiam in-

HUGO CALD.

JANVS. TULIVS.

S. ISIDORVS. HISPAL.

S. GREGORIUS. NAZ.

S. GREGORIUS. THAUMAT.

S. GREGORIUS. THAUMAT.

asias : sapiens omnia prudenter examinat, et inter bonum et malum intelligendo dijudicat. *Ibid.*

409. Dilige sapientiam, et manifestabitur tibi : accede ad illam, et appropinquabit tibi : assiduas esto illi, et instruet te. *Ibid.*

410. Sapientiam cum ceteris impartiris, tibi magis hanc auges : sapientia dando largior fit, retinendo minoratur. *Prove.*

411. Largiendo redundantiore est sapientia, et dum plus confertur, plus abundat. *Ibid.*, cap. 4.

S. JUSTIN.
MARTY.
412. Stulto, qui de sapientia querit, sapientia tribuetur : qui autem prudens iudicio suo videtur esse et, magne ignorantie nota laudetur. *Epist. ad Zenam.*

LACT. FIRM.
413. In sapientia omnia dicta prona sunt, audita suavia, facta intellectum, honesta suscepta. *Lib. 1 de Divin. inst.*, cap. 1.

414. Non in lingua, sed in corde sapientia est. *Ibid.*, lib. 3, cap. 13.

415. In sola religione, id est, in Dei summi notionis, sapientia est. *De Ira Dei*, cap. 22.

416. Primus sapientie gradus est, falsa intelligere : secundus, vera cognoscere. *Lib. 1 de Divin. inst.*, cap. 23.

417. Qui sapientie studet, nondum sapit : sed ut sapere possit, studet. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

418. Vulgus interdum plus sapit, quam sapiens, quia tantum opus est, sapit. *Ibid.*, cap. 5.

419. Nihil sapientia dignius inveniri potest. *Ibid.*, cap. 14.

420. Sapientia, nisi in aliquo actu fuerit, quo vim suam exerceat, inanis et falsa est. *Ibid.*, cap. 16.

S. LEO I.
421. Sapientia, que deorsum est, pudica est, pacifica, modesta, suadibilis, amans bonum, sine simulatione. *Adversus presumpt. Michaelis, et Leonis Acriensis episc.*, cap. 38.

422. Quid iniquius, quam iniqua sapere, et sapientioribus doctioribusque non credere. *Epist. 10, ad Flavian. Constantinop. episc.*, cap. 1.

S. PETERUS
423. Si semel suavitatem sapientie degustasset, omnia preter illam in fastidium vertentur : habet enim in se incomparabiles thesaurus deliciarum, atque omnium honorum gratiam largitur ad plenum. *Epist. 81, ad Simoa. Carnatens. cenone.*

424. Sapientia in corde viri nihil sublimius : sed si sensibus carnis obsecratur, nihil vilios. *De Patientia*, cap. 14.

PHILO THEO.
425. Quis est finis recte sapiendi? seipsum et omnem creaturam laudare stultitiæ. *De Migrant. Abraham.*

426. Est mentis lumen sapientia, sicut e diver-

so insipientia tenebrae sunt animæ. *Lib. 2 de Victimis.*

427. Quicquid est sapientia præcedit, amicum Deo, non servum est. *Lib. de Verbis Noe.*

428. Nihil sapientia tanto impedimento est, quanto natura carni. *De Gigant.*

429. Primus est sapiens in humano genere, sicut gubernator in navi, magistratus in civitate, imperator in exercitu, anima in corpore, mens in anima. *Lib. de Abraham.*

430. Acquisitio sapientie non sensu dicitur, sed mente sincerissima percipitur. *Lib. de eo : Quæ ratione divinarum heret sit.*

431. Nemo se placere Deo per mundi sapientiam patet, que tota carnalis est, et vera sapientia cum omni sua vanitate destruitur. *Epist. ad Demetriad.*

432. Apud se prudens est, et non apud Deum, qui sapientiam quam habet, non auctori omnis sapientie deputat, sed sibi suisque meritis et studiis. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xii, can. 16.

433. Apud se sapiens et prudens est, qui cum sit stultus sapientem se putat esse; et gloriatur in se, quia sperat scire, quod nescit. *Ibid.*

434. Nihil sapientie dono possidetur utilis, nihil invenitur diffusius, etenim thesaurus absconditus. *Part. 1, tract. 1, de Statu inter. hom.*, cap. 4.

435. Quanta cautela cor custodiendum est, in quo sapientia thesaurus invenitur : quo nihil otiosius, nihil utilius possidetur. *Ibid.*

436. Nihil sapientia ardentius diligitur, nihil dulcius possidetur : hinc est enim quod sapientes omnes esse volunt, pauci tamen almodum sapientie esse possunt. *Part. 4, de Benjamin minor.*, cap. 4.

437. Si quis vult esse sapiens, sit bonus : quia nemo vere est sapiens, nisi vere bonus. *Lib. 6 de Gubern. Dei.*

438. Sapientia christiani est timor et amor Christi : initium sapientie est in timore Christi, perfectio in amore. *Lib. 4 ad Eccles. catholic.*

439. Qui summum sapientie cultum utigerit, is et hominem se esse immeminit. *In suo Dione.*

440. Cum a Deo divina sapere postulemus, tum ipsi quæcumque ratione possumus, ut adequare sapientiam comparemus. *Epist. 136, ad Hecatan.*

SENTIENTE PAGANORUM.

441. Sapiens omnia sua bona secum portat. *In Sent.*, ab initio sent. 6.

442. Utiles est sapientia, propterea quod qui sapientes sunt, pietatem colere consueverunt. *Lib. 4 de Arte rhetor.*

443. Plurimum commoda veniunt, si moderatrix

omnium rerum præsto est sapientia. *Lib. de Invent. rhetor.*

444. Sapientia totius hominis custos et procuratrix est. *Lib. 4 de Finibus*, num. 17.

445. Sepe etiam sub pallio sordido latet sapientia. *Lib. 3 Tusc. quest.*, num. 56.

446. Quisquis est, qui moderatione et constantia quietus animo est, sibi ipse placatus, ut neque tabescat molestia, neque frangatur timore, nec sitienter quid appetat, nec alacritate fastidi gestions deliquescat, is est vere sapiens. *Ibid.*, lib. 4, num. 37.

447. Nec ququam sapere sapiens potest, qui sibi ipsi prodesse nescit. *Lib. 3 de Offic.*

448. Quid est optabilius sapientia, quid præstantius, quid melius, quid homine dignius? hanc qui expetunt, philosophi nominantur. *Lib. 2 de Offic.*

449. Sicut stultitia, etsi adepta est quod concupivit, nunquam se tamen satis consecutum putat : sic sapientia semper eo contenta est, quod adest : neque eam unquam sui penitet. *Lib. 5 Tusc. quest.*

450. Sapientia est proprium, nihil quod ponere possit facere, nihil invitum : splendide, constantiter, graviter, honeste omnia. *Prove.*

451. Nihil ita expectare, quasi certo futurum : nihil cum accidit, admirari, ut inopinatum, aut novum accidisse videatur. *Ibid.*

ELVO.
452. Itumquam sapientiam haud magni, imo nihil plane aestimandum censet : solus vero Deus sapiens est. *Sisygia 1, in Apolog.*

453. Corpus impedimento est ad sapientiam ipsam comparandam. *Sisygia 1, in Dialogo Phædonis.*

454. Sapientia est ille rectus et genuinus numerus, cuius vice omnia hæc sunt commutanda, cuius gratia et cum qua omnia et vendantur et emanant. *Ibid.*

455. Omni studio curaque elaborandum est, ut virtutem sapientiamque in vita consequamur. *Ibid.*

456. Sapientes, sapientie ratione sapientes sunt. *Sisygia 2, de Scientia.*

457. Vera sapientia, felicitas est. *Sisygia 2, in Dialogo Eutydem.*

458. Omni homini est incumbendum, ut non videatur tantum sapiens, sed etiam revera existat, sive privatim, sive publice.

459. Imperitia vitium est, sapientia virtus. *Sisygia 4, lib. 1, de Regum.*

460. Sapientia forma, si tanquam facies oculis cernitur, mirabiles amores excitaret sui. *Sisygia 5, in Dialogo Phædoni.*

461. Sapiens nihil facit, quod non debet : nihil

prætermittit quod debet. *Lib. 2 de Clement. ad Nevo.*, cap. 7.

462. Parci sapiens, consulti, corrigi. *Ibid.*

463. Puto multos potuisse ad sapientiam pervenire, nisi putasset se pervenisse. *De Tranquillit. animi*, cap. 4.

464. Sapiens nihil perdere potest, omnia in se reposit : nihil fortune credit, bona sua in solido habet, contentus virtute, que fortibus non involget, ideoque nec augeri, nec minui potest. *De Constant. sapientis*, cap. 5.

465. Nunquam decet sapientem facti sui penitere, nec unquam emendare quod sapienter fecerit, nec mutare consilium. *Lib. 4 de Benef.*, cap. 34.

466. Sapiens assessor sapientie, adheret quidem in corpore suo, sed optima sui parte abest, et cogitationes suas ad sublimia intendit. *Epist. 65.*

467. Sapiens assuescit futuris malis, et que ali diu patiendæ levia facit : hic levia facit, diu cogitando. *Prove.*

468. Audimus aliquando vocem imperitorum dicentium : Nesciham hoc mihi restare : sapiens autem scit sibi omnia restare : quicquid factum est, dicit : Sciebam. *Epist. 76.*

469. Sapientia artem domini retriquire est : artes serviunt vite, sapientia imperat. *Epist. 85.*

470. Sapiens ad utrosque casus aptus est : virtutem tam in secundis, quam in prosperis exhibet : honorum rector est, malorum victor. *Ibid.*

471. Nihil aliud est sapiens, quam humani generis pedagogus. *Epist. 88.*

472. Sapiens vir, etiam si nudus sit, sapiens apud te habetur. *Sent. 181.*

473. Non eris sapiens, si te reputaveris sapientem. *Sent. 188.*

474. Sapientia sapientis donum a Deo. *Sent. 209.*

475. Magnam acie esse sapientiam, per quam forte potes meruditerum insipientiam. *Sent. 275.*

476. Particeps Dei est, vir sapiens. *Sent. 304.*

477. Sapientis anima audit Deum, sapientis anima optatur a Deo, sapientis anima semper est cum Deo. *Sent. 401.*

Vide etiam tit. *Doctrina*, sent. 118; *Dogma*, sent. 41; *Humilitas*, sent. 104; *Inventus*, sent. 21; *Mortificatio*, sent. 19, 82; *Mens*, sent. 114, 115; *Omnitudo*, sent. 17; *Perfectio*, sent. 9; *Scientia in genere*, sent. 89; *Senectus*, sent. 38; *Stultitia*, sent. 21; *Veritas*, sent. 9; *Vita*, sent. 102.

SAPIENTIA DEI.

Definitio, Sapientia Dei divinus est gustus, ac communitatis anime ad perficiendam fidem, corroborandam spem, infundendum vigorem. *Part. 1 de Casu consilio*, cap. 12.

SIXTUS PHILOSOPHUS.

S. LAURENTIUS JUSTINUS.

8. AMBROS. Differentia. Sapientia humana consistit, hoc est, addiscitur: Domini autem sapientia non assumpta est, non quaerita, Serm. 3.

SENTENTIA PATRUM.

9. AMBROS. 4. Abscondita est Dei sapientia, dum non verba, sed in virtute est: non humana ratione percipibilis, sed spiritus efficacis credibilis: Super I Cor., II in illud: Quae abscondita est.

2. AGOST. 2. O sapientia, Dei, lux mentium nondum intellegunt homines quomodo fiant, quae per te atque in te fiunt: et conantur aeterna sapere, sed adhuc in praeterita et futuris rerum motibus eorum eorum volitat, et adhuc vanum est. Lib. 2 Conf., cap. 11.

3. Deus est sapientia in quo, et a quo, et per quem sapient quae sapient omnia, Lib. 1 Soliloq., cap. 1.

4. O mirissima lux purgatae mentis sapientia! non enim cessas innere nobis, quae et quanta sis: et natus tui sunt omnes creaturarum decora. Lib. 2 de Libero arbitrio, cap. 18.

5. Per sapientiam Dei fiunt omnia, et quae fuerunt, et quae futura sunt, et ipsa non fit: sed sic est ut fiat, et sic erit semper: quia potius fuisse, et futurum esse, non est in ea, sed esse solum, quoniam aeterna est: nam fuisse et futurum esse non est aeternum. Lib. 9 Confess., cap. 10.

6. Deus est sapientia mentes indigentes illuminans. Ibid., lib. 7, cap. 6.

7. Sapientia Dei hominem curans, seipsum exhibuit ad sanandum: ipse medicus, ipsa medicina. Lib. 4 de Doctrina christi, cap. 44.

8. Fraus Sapientia Dei, nihil est aliud quam et dilectione coherere, De Fide et Symbolo, cap. 9.

9. Nihil sapientius ipsa sapientia. De Gen. imperf., cap. 16.

10. Principium creaturae intellectus, est aeterna sapientia. Lib. 1 de Gen. ad lit., cap. 5.

11. Audiantur, vel videantur omnia bona praeccepta in ipsa incommutabili sapientia. Ibid., lib. 8, cap. 27.

12. Si sapientia Deus est, verus philosophus est amator Dei. Lib. 8 de Civit. Dei, cap. 1.

13. Cognitio creaturae in seipso decoloratur est, quam cum in Dei sapientia cognoscitur, velut in arte qua facta est. Ibid., lib. 14, cap. 7.

14. Illuminatur anima luce sapientiae Dei, sicut illuminatur anima luce corporis: et sicut aer tenebrescit ista luce deserta, ita tenebre aeternam intelligunt, sapientiae luce privata. Ibid., cap. 10.

15. Sapientia Dei incomprehensibili comprehensione omnia incomprehensibili comprehendit. Ibid., lib. 12, cap. 18.

16. Rationales mentes per voluntatem impiam tenebrosas, lucem sapientiae Dei nunquam absentem comprehendi non possunt: quod ab ea longe sint affecta, non loco. Lib. 2 contra Faust., cap. 2.

17. Homo in peccato non potest videre sapientiam, quia Deus est sapientia. Tract. 1 super Joann.

18. Sapientia Dei videri oculis non potest. Ibid. tract. 8.

19. Sapientia est Deus, et vult se amari: non solum dulciter, sed et sapienter. Serm. 19 super Cant.

20. Nihilum desipit, qui sapientiam Dei aliud aliquid putat, nisi id quod praestantissimum sit ordinare. Lib. de Passione Domini, cap. 46.

21. Vera sapientia, quae Christus est, inveniri potest, praeveneri non potest. Super Sap., cap. vi.

22. Solus sapiens dicitur est Deus, non sapiens ab alio sapientiam, neque per ejusdem alienius sapientiae participationem, sapiens nominatur. Lib. 1 de Spiritu sancto.

23. Nullus sapientiam Dei plene recipit, nisi qui se ab omni abstrahere actionum cura contendit. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 1, sent. 4.

24. Vera sapientia Dei Christus est, quae non operatur verbis, nec inculcans oratione, sed fide cordis agnoscat. Serm. 119.

25. Unus solus est sapiens, qui solus Deus est. De Migrat. Aegyptiae.

26. Homines quia sapere videntur, sapientes dicuntur: Deus vero cum sit, minus quam est praedicatur. Ibid.

27. Essentialiter Deus dicitur sapiens, et est: quia nihil est aliud esse, quam sapientem esse: nec sapientem esse, quam esse. Super Epist. ad Rom., cap. xvi, can. 27.

28. Sapientia Dei in nobis operatur bonum, postquam ei mundum cordis praebuerimus habitaculum, et cogitationes in opera verterimus. Epist. Paschalis, 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

29. Solus Deus sapiens est, Sisyg. 1, in Apology.

30. Non possum dicere aliam quamquam animi partem diviniorem, quam hanc, circa quam sapientia Dei versatur. Sisyg. 4, in Dialog. 1, Alcibiadi.

31. Sapientis nomen magnum est, soli quoque Deo convenire videtur. Sisyg. 5, in Dialogo Phaedri.

32. Sapientia in alto sedet, aetheriorum magister est, nulla molitur, paci faveit, et genus humanum ad concordiam vocat. Epist. 90.

33. Divina sapientia, vera est scientia. Sent. 302.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. PETRUS CHRYSOS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

S. REMIG.

S. THOMAS ALEX.

PLATO.

SENeca.

Sextus MILLAENUS.

SATIETAS ET SATURITAS.

5. BONAV. Dicitur. Quadruplex est saturitas: prima, bonorum temporalium; secunda, donorum spiritualium; tertia, premium eternalium; quarta, tormentorum infernalium. Prima, miseri avari sunt, sicut canes bolismum patientes, qui nunquam saturari possunt. Secunda septem sunt panes, septem dona Spiritus sancti, quibus saturamur: sed haec quidam sancti, quibus saturantur: sed haec quidam peccatis et laboribus suis emunt sibi famem animae, non saturitatem. Tertia, quia beati saturantur verè melle dulcissimo gratitudinis. Quarta, qui melle consiliis contra proximos saturari non possunt in mundo, malorum consiliorum poena saturantur in inferno. Serm. 4, Dom. 6, post Pentec.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. PETRUS CHRYSOS.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

S. REMIG.

S. THOMAS ALEX.

PLATO.

SENeca.

Sextus MILLAENUS.

REDOGARD. Quadruplex est satietas: bonorum, beatorum, maiorum, damnatorum. Super Psalm. xlii.

S. ISIDORUS HISPAL. Differentia. Inter saturitatem et satietatem hoc interest, quod saturitas de cibo tantum, satietas de reliquis dicitur rebus. Lib. 1 Differ., different. 163.

S. ISID. PEL. Productio. Saturitas contumeliae ac petulantiae mater est. Lib. 1, epist. 383, ad Philagrium.

SENTENTIA PATRUM.

1. Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. Serm. 37, de Quadrag.

2. Nec satietas unquam, nec finis aderit cupiditati. Serm. 81.

3. Non aliter satiatur cor hominis auro, quam cor hominis cura. Serm. Dom. 6, post Pascha.

4. Licita est satietas, illicita est ebrietas: tamen modesti homines ut longo se faciant a turpitudine ebrietatis, emolunt se aliquantum et a libertate satietatis. De utilit. jejuni.

5. Esurit pauper, esurit dives. Saturari querit pauper, saturari querit dives: saturatur pauper de vilis cibis, saturatur dives de pretiosis cibis. Saturitas aequalis est, possessio una est, quo ambo volunt pervenire: sed ille per compendium, ille circumit et vix fastidiosus satiatur. Serm. 5 de Verbis Dom.

6. Semper juncta est saturitati lascivia. Serm. 2, Dom. 1, Quadrag.

7. Saturitas castitatem prodit, nutrit illecebram. Serm. 1, ser. 4, post Dom. 2, Quadrag.

8. Exarsi aliquando satiri in inferis. Lib. 2 Conf., cap. 1.

9. Luxuria satietatem atque abundantiam se cupit vocari. Ibid., cap. 6.

10. Dum ad quietem satietatis ex indigentia molestia transo, in ipso transitu mihi insidiat laqueus concupiscentiae: ipse enim transitus voluptas est. Ibid., lib. 10, cap. 31.

11. In caelo satiabis me satietate mirifica, ita ut non esuriam, nec sitiam in aeternum. Lib. Math., cap. 25.

12. Sicut ventus non satiat ventrem, nec umbra rapit: sic nec temporalia, quae sunt umbra aeternorum, satiant animam. Super Ecclesiasten.

13. Saturitas civitatis non sinit eam dormire, qui sic saturatur ut semper famescat. Super Luc., cap. ix, in illud, Eccl. v: Saturus dormis, etc.

14. Experientia docet quod canetes res non satiant appetitum animae rationalis, eo quod homines his omnibus adeptis urdientiores sunt in acquirando. Serm. 3, post Pascha.

15. Omnis jucunditas, omnis suavitas, omnis potentia, omnis opulencia rerum creaturarum, afficere cor humanum potest, satiare non potest. In Soliloq., cap. 4.

16. Divinarum rerum nulla satietas est: sed quanto gustatur Dominus tanto sativus appetitur. Super Psalm. xxvi, vers. 12.

17. Diacorus satiari, nec in sumendis alimentis corporis, gula magis quam necessitati servimus. Homil. 19, super Eszech.

18. Ars magna est saliare, ne unusquisque per satietatem carnis ad inquietum prorumpat turpitudinis. Ibid.

19. Quanto uberius satiari cupimus, tanto et a quo totum acceptimus, largius conferamus. Lib. 10, in Registro, indict. 5, cap. 7, epist. 7, ad Savinellam.

20. Satianda est caro, sed ad hoc usque, ut in bono nobis opere famulari sufficiat. Homil. 19, super Eszech.

21. Esurire succedit saturitas, saturitatem excludit esuries. Super septem Pinos, Pinus, in Psalms. vi.

22. Quos saturitas de paradiso expulsi, reducti esuries. Epist. 22, ad Eustoch.

23. Mortis ex saturitate nimia concitantur. Lib. 2, aduers. Joann.

24. Etiam ex vilissimis cibis vitanda satietas est. Ibid.

25. Multa in hoc mundo sunt, et haec omnia cor hominis satiare non possunt. Lib. 7, super caput 7 Coloss. Hierarch.

26. Saturitatem ventris, sequitur levitas operis, et vanitas mentis. Lib. 2 de Claustro anim., cap. 20.

27. Si vis satiari, desinas esse cupidus: quia dum cupidus satiare non possunt. Lib. 2, de Contemptu mundi, cap. 7.

28. Nihil us corpori repugnat, et sanitati obest, ut satietas. Homil. 45 super Math., oper. perf. can. 1087.

29. Ubi ventis satur, ibi demones et diaboli exultant. Homil. 71, super Math., oper. perf.

S. BONAV.

CASSIODOR.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. HIERON.

REGO A S. VICTOR.

S. IOHANNES CANTUAG.

30. Paucis de celestibus satiari, imbecillae est animae; et parva accessione putare se ditescere, nauseabunda est et misera, siquidem pietas insatiabilis est. Homil. 12, super 1 Cor.

31. Satiestas, ingritudinis mater est. Homil. 65 ad Popul. Antioch.

32. Ubi satiatus fuerit, non potest esse appetitus: absente vero appetitu, quomodo potest adesse voluptas? Ibid.

33. Satiestas contumeliam initium est. Lib. 1. Parall., cap. 77.

34. Non est usque ad satiетatem reficiendum corpus, ne forte intreat animus: nam ex pluritudine ventris, cito excitatur luxuria carnis. In Regula monachor., cap. 9.

35. Quid illius poterit concupiscentiam satiare, cui Deus non potest in possessione sufficere? Oppos. 27.

36. Finis desiderii, satiestas est. Part. 1 de Gradib. charit., cap. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Omnium rerum satiestas, vitia facit satiетem. De Senect., num. 76.

Vide etiam tit. Avaritia, sent. 70; Certamen, sent. 14; Cibus, sent. 119; Fames, sent. 9, 19; Fornicatio, sent. 45; Laus, sent. 40; Libido, sent. 69; Mutier, sent. 65; Tribulatio, sent. 86.

SATISFACTIO.

Definitio. Satisfacere est honorem Deo debitum reddere. Part. 3, tit. 14, de Sacram., cap. 20.

Satisfactio penitentiae est: causas peccatorum excidere, nec eorum suggestionibus aditum indulgere. De Ecclesiast. dogmatibus, cap. 54.

Satisfactio est iustitia, qua quis inclinatur reddere Deo bonum alias indebitum, in recompensationem alterius debui, ut ablationem commodi proprii pro ablatione iusti. Part. 4, in Descript. terminor., cap. Iustitia.

Satisfactio est medicina curans peccata praeterita, et preservans a futuris. In supplemento, part. 3, quest. 12, art. 3.

Evolutio. Per satisfactionem tria magna bona proveniunt. Imperpetuo gratiae, remissio poenae, et remissio reliquiarum culpaе. Tit. 6. Compendii Theolog. veritatis, cap. 30.

SENTENTIA PATRUM.

1. Necessae est ut omne peccatum, satisfactio aut poena sequatur. Lib. 1. Cur Deus, cap. 15.

2. Tunc est Deo grata satisfactio, cum in opis merito qui satisfacit, nulla manet, inmeritatio, sed pia iugiter ferret dilectio. De Similitud., cap. 107.

3. Lacescit iudicem, qui post posita satisfac-

tione delicti, praemis querit honorari. In Meditad.

4. Miserando Deus delet iam facta peccata, si non satisfactio congrua negligatur. In Enchiridio, cap. 70.

5. Quicumque convitio vel maledicto, vel etiam criminis objectu aliquem laeserit, meminerit satisfactionis. Prose.

6. Vobis a verbis durioribus parcite, qua si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, unde facta sunt vulnera. In Regula 3, ad Clericos.

7. Qui multos offendit peccando, placare multos oportet satisfaciendo. De vera et falsa poenit., cap. 14.

8. Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam, de his qua facta sunt satisfiat Deo per poenitentiae dolorem. Homil. 59, Et quinquag. homil., cap. 9.

9. Humilis et veretunda debet esse satisfactio, quae emendatur superbia transgressio. Serm. 3 Super Cant.

10. Nonquam homo debet esse sine metu, quia satisfactio penitentiae divino tantum iudicio pensatur, non humano. Serm. 55 ad Sacerd.

11. Offensus est humilis satisfactio placandus. Speculo discipl., part. 1, cap. 10.

12. Non levi, nec transitoria opus est satisfactio pro malis illis, propter quae paratus est ignis aeternus. Homil. 29.

13. Magna infelicitas, perire sub pio Domino, ut iactes illi satisfacere, cui te cognoscis errasse. Super Psalm. cii, vers. 6.

14. Qui poenitentiam criminis tollunt, satisfactionis viam claudunt. De Lapis, cap. 13.

15. Beatus cernus, qui benigne reprehensus, acquiescit et libenter satisfacit. In suis Opusc. in Admonit. ad fratres, cap. 22.

16. Cessat iam ira Dei, cui satisfacit poena. Super Thron., cap. iv.

17. Nequaquam satisfactio, si ab iniquitate cessamus, nisi voluptates, quas dileximus, et contrario appositis lamentis insequamur. Part. 3 Pastor., cap. 1, admonit. 61.

18. Nihil confusio videtur adhibita satisfactionis lavatio, quem maculavit inonestus iterata facinoris turpitudine. Super septem Psalm. Poenit. super Psalm. iv, vers. 18.

19. Grandi plaga, alta et proluxa opus est medicina; grande scelus grandem habet necessarium satisfactionem. Epist. 22 ad Susannam leporem.

20. Satisfactio fit tripliciter, Deo, per orationem, sibi, per carnis macerationem; proximo, per elemosinarum largitionem. Super Gen., cap. xviii.

S. AUGUST.

S. INNOC. III.

JOAN. CASI.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. BERNARD.

JOAN. BAR.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. LEO I.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. VIKTOR.

S. YAFER. EPISCOPUS.

21. Non reputat diabolus si homo doleat, vel contreatur: tamen dolet, sed dissimulat; quod autem opere satisfaciat, hoc sustinere non potest, et maxime torquetur. Ibid., cap. 31.

22. Satisfactio duabus partibus continetur; una qua culpam vitamus, et altera qua poenitentiam periclitamur. Serm. 2 de Mart.

23. Indignum satisfactionis et indulgentiae est affectus peccatorum de nostris cordibus expulso. Collat. 20 Abbat. Pinusfi, cap. 5.

24. Tunc se is, pro satisfactione pervigilat a criminibus absolutum, ac de praeteritis admisisse veniam percepisse cognoscat, cum nequaquam cor suum eorumdem vitiorum illecebris senserit vel imaginatione perstringit. Ibid.

25. Satisfactio veram sibi divinis pietate conciliat. Serm. de Confess.

26. Peius est Dei offensam non satisfactione placare, quam peccando Dei bonitatem offendere. Ibid.

27. Serpentinum virus, satisfactionis antidoto recuratur. Ibid.

28. Nihil persuadet propitiandum esse, nisi cum mens manum operis extendit ad satisfaciendum. Prose.

29. Si quis enim fateatur culpam, inutilis est confessio, nisi satisfactionis animo curral ad veniam. Lib. 2 de Nugis curial., cap. 27.

30. Stultissimus omnium hominum est merito iudicandus, qui satisfacere in hac vita cum possit Deo pro peccatis, dilatat ad futuram. Lib. 1 homil. 43 ad Monachos.

31. Poenitentia satisfactio divino tantum pensatur iudicio, non humano. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 43, sent. 37.

32. Gravis negligentia, majore satisfactione curanda est. Serm. in Octava SS. Petri et Pauli.

33. Unusquisque quo magis gravatur offensis, eo majori gravandus est pondere satisfactionis. Opusc. 43, cap. 6.

34. Cuiuslibet Pagano (quantumlibet criminoso) accepto baptisate, nulla injungitur satisfactio; Christiano autem criminaliter peccanti, sed iam poenitenti et contenti, non sufficit Sacerdotis absolutio sola sine satisfactione injuncta. Part. 1, de Potest. ligandi et solvendi, cap. 22.

35. Non difficile homo cum opus fuerit, quodlibet impetrat, si fameratori suo celeri satisfactione respondeat. Homil. 4, de Promissis.

36. Ubi praevenerit verborum culpa, mox per satisfactionem sequitur medicina. Ibid., homil. 14, de Bona volunt.

Vide etiam tit. Graviorum actio, sent. 68; Patientia Dei, sent. 27; Poenitentia, sent. 337; Purgatio, sent. 39; Reconciliatio, sent. 9, 13; Tempus, sent. 56.

SCANDALUM.

Etymologia. Nota quod scilicet, vel scilicet Graecae, Latine dicitur vel obex [ad quem offendendum in via, non praevidentis pedibus nostris] vel laesio ipsa, qua in offendendo laedimur: vel ruina ipsa: unde versus.

Scandalum est quod obex impactio, curus. Super Luc., cap. xvii.

Definitio. Scandalum, est quo quis praebet verbo, aut opere in legem delinquens, et alium ad iniquitatem inducens. Quest. 64 questionum compendio explicat.

Scandalum est ubi recte ambulanti deceptio ad peccandum subijcitur. Super Luc., cap. xvii, Hugo card. super Lucam, cap. xvii.

Scandalum est dictum, vel factum minus reclusum, praehens alius occasionem ruinae. Part. 1 Centilogui, sect. 31. Et S. Thomas Aquin., 2, 2, quest. 43, art. 1.

Scandalum proprie dicitur impactio pedis ad aliquem duriorum materiam. Super Erodum, cap. 3.

Illud scandalum proprie dicitur, ubi recto itinere ambulanti, deceptio aliqua instruitur ad peccandum, et subijcitur causa peccati. Homil. 25, in cap. 333. Numer.

Divisio. Duplex est scandalum: activum, et passivum. Activum, quo quis alii dat occasionem ruinae spiritalis: passivum, est ipsa ruina facta ad obicem mali exempli alterius. Part. 1 Centilogui, sect. 31.

Duplex est scandalum, activum et passivum. Scandalum, activum est dictum, vel factum minus reclusum, praehens alteri occasionem ruinae: scandalum vero passivum, est malum, seu casus, quem alter incurrit ex dicto, vel facto alterius. Prose.

Scandalum passivum est duplex: unum quod nascitur ex malitia scandalizantis, qui ex sua perversitate non vult dicta sua, seu facta alterius (quamvis bona) bene interpretari: quod appellatur scandalum Phariseorum.

Alterum quod nascitur ex infirmitate, vel ignorantia scandalizati quod dicitur scandalum pusillorum. Super Epist. ad Rom., cap. 14, art. 18.

Scandalorum genera sunt diversa. Primum sunt illa, qua diaboli fraus paritur; secunda sunt, qua generat calliditas humana; tertia sunt, qua pari ipsa ex nobis suspicax, et incauta natura. Serm. 27.

SENTENTIA PATRUM.

1. Veritas nunquam relinquenda est propter scandalum. Serm. Dum. 6, post Pascha.

HUGO CARD.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BONAV. & HUGO CARD.

S. BONAV. & S. THOMAS AQUINAS.

HUGO CARD.

ORIGENES.

S. BONAV.

DMUNTISIUS CAUTEUS.

S. PETERUS CHRYSOL.

S. ANTONIUS DE PADUA.

30. Paucis de celestibus satiari, imbecillae est animae; et parva accessione putare se ditescere, nauseabunda est et misera, siquidem pietas insatiabilis est. Homil. 12, super 1 Cor.

31. Satiatrix, ingritudinis mater est. Homil. 65 ad Popul. Antioch.

32. Ubi satiatus fuerit, non potest esse appetitus; absente vero appetitu, quomodo potest adesse voluptas? Ibid.

33. Satietas contumeliam initium est. Lib. 1. Parall., cap. 77.

S. ISIDORUS
HISPAL.

S. PETERUS
DAMIANS.

34. Non est usque ad satiетatem reficiendum corpus, ne forte intreat animus; nam ex pleritudine ventris, cito excitatur luxuria carnis. In Regula monachor., cap. 9.

35. Quid illius poterit concupiscentiam satiare, cui Deus non potest in possessione sufficere? Opusc. 27.

36. Finis desiderii, satietas est. Part. 1 de Gradib. charit., cap. 2.

37. Omnium rerum satietas, vicia facit satiетem. De Saecul., num. 76.

Vide etiam tit. Avaritia, sent. 70; Certamen, sent. 14; Cibus, sent. 119; Fames, sent. 9, 19; Fornicatio, sent. 45; Laus, sent. 40; Lebedo, sent. 69; Mutier, sent. 65; Tribulatio, sent. 86.

SATISFACTIO.

S. ANTONY.

Definitio. Satisfacere est honorem Deo debitum reddere. Part. 3, tit. 14, de Saecul., cap. 20.

S. AUGUST.

Satisfactio penitentiae est: causas peccatorum excludere, nec eorum suggestionibus aditum indulgere. De Ecclesiast. dogmatibus, cap. 54.

JOAN. GENS.

Satisfactio est iustitia, qua quis inclinatur reddere Deo bonum alias indebitum, in recompensationem alterius debui, ut ablationem commodi proprii pro ablatione iusti. Part. 4, in Descript. terminor., cap. Iustitia.

S. THOMAS
AQUINAS.

Satisfactio est medicina curans peccata praeterita, et preservans a futuris. In supplemento, part. 3, quest. 12, art. 3.

Evolutio. Per satisfactionem tria magna bona proveniunt. Impetratio gratiae, remissio poenae, extirpacio reliquiarum culpa. Tit. 6. Compendii Theolog. veritatis, cap. 30.

SENTENTIAE PATRUM.

S. ANSELM.

1. Necessae est ut omne peccatum, satisfactio aut poena sequatur. Lib. 1. Cur Deus, cap. 15.

2. Tunc est Deo grata satisfactio, cum in ejus mente qui satisfacit, nulla manet, immemoratio, sed pia iugiter fervet dilectio. De Similitud., cap. 107.

3. Lacescit iudicem, qui post posita satisfac-

tione delicti, praemis querit honorari. In Meditad.

4. Miserando Deus delet jam facta peccata, si a. AUGUST. non satisfactio congrua negligatur. In Enchirid., cap. 70.

5. Quicumque convitio vel maledicto, vel etiam criminis objectu aliquem laeserit, meminerit satisfactionis. Prose.

6. Vobis a verbis durioribus parcite, qua si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, unde facta sunt vulnera. In Regula 3, ad Clericos.

7. Qui multos offendit peccando, placare multos oportet satisfaciendo. De vera et falsa poenit., cap. 14.

8. Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam, de his qua facta sunt satisfiat Deo per poenitentiae dolorem. Homil. 59, Et quinquag. homil., cap. 9.

9. Humilis et veretunda debet esse satisfactio, quae emendatur superbia transgressio. Serm. 3 Super Cant.

10. Nonquam homo debet esse sine metu, quia satisfactio penitentiae divino tantum iudicio pensatur, non humano. Serm. 55 ad Saecul.

11. Offensus est humilis satisfactio placandus. Speculo discipl., part. 1, cap. 10.

12. Non levi, nec transitoria opus est satisfactio pro malis illis, propter quae paratus est ignis aeternus. Homil. 29.

13. Magna infelicitas, perire sub pio Domino, ut iactes illi satisfacere, cui te cognoscis errasse. Super Psalm. cii, vers. 6.

14. Qui poenitentiam criminis tollunt, satisfactiois viam claudunt. De Lapis, cap. 13.

15. Beatus cernit, qui benigne reprehensus, acquiescit et libenter satisfacit. In suis Opusc. in Admonit. ad fratres, cap. 22.

16. Cessat iam ira Dei, cui satisfacit poena. Super Thron., cap. iv.

17. Nequaquam satisfactiois, si ab iniquitate cessamus, nisi voluptates, quas dileximus, et contrario appositis laementis insequamur. Part. 3 Pastor., cap. 1, admonit. 61.

18. Nihil confusio videtur adhibita satisfactionis lavatio, quem maculavit inonestus iterata facinoris turpitudine. Super septem Psalm. Poenit. super Psalm. iv, vers. 18.

19. Grandi plaga, alta et proluxa opus est medicina; grande scelus grandem habet necessarium satisfactionem. Epist. 22 ad Susannam lepitan.

20. Satisfactio fit tripliciter, Deo, per orationem, sibi, per carnis macerationem; proximo, per elemosinarum largitionem. Super Gen., cap. xviii.

21. Non reputat diabolus si homo doleat, vel contereatur; tamen dolet, sed dissimulat; quod autem opere satisfaciatur, hoc sustinere non potest, et maxime torquetur. Ibid., cap. 31.

22. Satisfactio dhabus partibus continetur; una qua culpam vitamus, et altera qua poenitentiam periclitamur. Serm. 2 de Mart.

23. Indignum satisfactionis et indulgentiae est affectus peccatorum de nostris cordibus expulso. Collat. 20 Abbat. Piusi, cap. 5.

24. Tunc se is, pro satisfactione pervigilat a criminibus absolutum, ac de praeteritis admisisse veniam percepisse cognoscat, cum nequam cor suum eorumdem vitiorum illecebris senserit vel imaginatione perstringit. Ibid.

25. Satisfactio veritatem sibi divina pietate conciliat. Serm. de Confess.

26. Peius est Dei offensam non satisfactione placare, quam peccando Dei bonitatem offendere. Ibid.

27. Serpentinum virus, satisfactionis antidoto recuratur. Ibid.

28. Nihil persuadet propitiandum esse, nisi cum mens manum operis extendit ad satisfaciendum. Prose.

29. Si quis enim fateatur culpam, inutilis est confessio, nisi satisfactionis animo curral ad veniam. Lib. 2 de Nugis curial., cap. 27.

30. Stultissimus omnium hominum est merito iudicandus, qui satisfacere in hac vita cum possit Deo pro peccatis, dilatat ad futuram. Lib. 1 homil. 43 ad Monachos.

31. Poenitentia satisfactio divino tantum pensatur iudicio, non humano. Lib. 2 de Sum. bono, cap. 43, sent. 17.

32. Gravis negligentia, majore satisfactione curanda est. Serm. in Octava SS. Petri et Pauli.

33. Unusquisque quo magis gravatur offensis, eo majori gravandus est pondere satisfactionis. Opusc. 43, cap. 6.

34. Cuiuslibet Pagano (quantumlibet criminoso) accepto baptisate, nulla injungitur satisfactio; Christiano autem criminaliter peccanti, sed jam poenitenti et contenti, non sufficit Sacerdotis absolutio sola sine satisfactione injuncta. Part. 1, de Potest. ligandi et solvendi, cap. 22.

35. Non difficile homo cum opus fuerit, quodlibet impetrat, si fameratori suo celeri satisfactione respondeat. Homil. 4, de Promissis.

36. Ubi praevenerit verborum culpa, mox per satisfactionem sequitur medicina. Ibid., homil. 14, de Bona humilit.

Vide etiam tit. Graviorum actio, sent. 68; Paternitas Dei, sent. 27; Poenitentia, sent. 337; Purgatorium, sent. 30; Reconciliatio, sent. 9, 13; Tempus, sent. 56.

SCANDALUM.

Etymologia. Nota quod *scandalo*, vel *scandalosus* Graecus, Latine dicitur vel obex [ad quem offendimus in via, non praevidentes pedibus nostris] vel laesio ipsa, qua in offendendo laedimur: vel ruina ipsa: unde versus.

Scandalum respivocum, obex impactio, curus. Super Luc., cap. xvii.

Definitio. Scandalum, est quo quis praebet verbo, aut opere in legem delinquens, et alium ad iniquitatem inducens. Quest. 64 *questionum compendio explicuit.*

Scandalum est ubi recte ambulanti deceptio ad peccandum subijcitur. Super Luc., cap. xvii, Hugo card. super Lucam, cap. xvii.

Scandalum est dictum, vel factum minus reclusum, praehens aliis occasionem ruinae. Part. 1 Centilogui, sect. 31. Et S. Thomas Aquin., 2, 2, quest. 43, art. 1.

Scandalum proprie dicitur impactio pedis ad aliquam duriorum materiam. Super Erodum, cap. 3.

Illud scandalum proprie dicitur, ubi recto itinere ambulanti, deceptio aliqua instruitur ad peccandum, et subijcitur causa peccati. Homil. 25, in cap. 333. Numer.

Divisio. Duplex est scandalum: activum, et passivum. Activum, quo quis alii dat occasionem ruinae spiritalis: passivum, est ipsa ruina facta ad obicem mali exempli alterius. Part. 1 Centilogui, sect. 31.

Duplex est scandalum, activum et passivum. Scandalum, activum est dictum, vel factum minus reclusum, praehens alteri occasionem ruinae: scandalum vero passivum, est malum, seu casus, quem alter incurrit ex dicto, vel facti alterius. Prose.

Scandalum passivum est duplex: unum quod nascitur ex malitia scandalizantis, qui ex sua perversitate non vult dicta sua, seu facta alterius (quamvis bona) bene interpretari: quod appellatur scandalum Phariseorum.

Alterum quod nascitur ex infirmitate, vel ignorantia scandalizati quod dicitur scandalum pusillorum. Super Epist. ad Rom., cap. 14, art. 18.

Scandalorum genera sunt diversa. Primum sunt illa, quae diaboli fraus parit; secunda sunt, quae generat calliditas humana; tertia sunt, quae pari ipsa ex nobis suspicax, et incauta natura. Serm. 27.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Veritas nunquam relinquenda est propter scandalum. Serm. Dum. 6, post Pascha.

2. Non est peccatum, si quis alii dicitur peccatum, sed si quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

3. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

4. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

5. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

6. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

7. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

8. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

9. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

10. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

11. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

12. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

13. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

14. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

15. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

16. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

17. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

18. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

19. Scandalum est, quando quis alii dicitur peccatum, et non peccatum.

2. Coram pio vivens imple, et si non obligat conscientiam, cruciat tamen sententiam. Epist. 115 ad Sebastianum.

3. Si quisquam patiatur aliquod scandalum, et in anima periclitetur, tantum os frigitur, quantum amat. Super Psalmo. vi. vers. 4: *Et ossa mea sicut cruentum ararunt.*

4. Illi patiuntur scandalum, qui relinquunt aut Christum, aut Ecclesiam. Super Epist. B. Joem., tract. 4, de cap. 11.

5. Qui scandalis gaudet, abundat in eis malignitas diaboli. Epist. 127.

6. Coarctat ubi veritas, et veritas necessaria in causa non est, non licet scandalum quodlibet posse a quolibet committi, nec iuste praecipii, nec innoxie consentiri. Epist. 7 ad Adam Monachum.

7. Cum carpuntur vitia, et inde scandalum oritur, ipse sibi scandalis causa est, qui facit quod argui debeat, non ille qui arguit. Epist. 78.

8. Ubi scandalum, ibi proculdubio charitatis est detrimentum. Epist. 82 ad Abbat. S. Joem. Carnum.

9. Verus amor non habet amaritudinem scandalis. Serm. 13 ad Sororem suam.

10. Non omnium scandala aequa sunt lance pensanda; aliter namque accipienda sunt scandala pusillorum, aliter Pharisaeorum: illorum quippe scandalum de ignorantia, istorum de malitia descendit; illi scandalizantur quia veritatem nesciunt, isti quia oderunt. De Praecepto et dispensis.

11. Melius est ut scandalum oriatur, quam veritas relinquatur. Apolog. ad Guillelm. Abbat., cap. Jam vero.

12. Propriae conscientiae inquinant, qui scandalizant proximos per argutas astutias, et astutas versutias, et versutas argutias. Expos. 2, super Psalmo. cxviii, cap. 7, vers. 14, art. 2.

13. Scandali privatio, puritatis est probatio: nam puritatis spectaculum, nullum objicit offendiculum: sicut purum speculum, nullum offendit oculum. Ibid., cap. 14, vers. 5, art. 2.

14. In quantum potes sine peccato, vitare debes scandalum proximi: quod si de veritate est, pro scandalis relinquere veritas non debet. Prose.

15. Est autem triplex veritas, quae non debet pro scandalo relinquii: scilicet vite, doctrinae et justitiae. Super Lucam, cap. xvii, in illud: *Utrius veniant scandala.*

16. Hoc scandalum impietatis spiritualis est, cum quis malis exemplo animam proximi occidit, et ideo ipse dignus morte efficitur. Ibid., etc.

17. Quis scandalizans obligatur, non solum ad

reddendam animam suam, verum etiam animam scandalizatum? Ibid.

18. Scandalum praebere, grave peccatum est; sed maxime in his, quorum vita trahitur in exemplum. Ibid.

19. Quos scandala homines faciunt, tot lapides in Deum mittunt. Serm. h. Dom. pass. super illud: *Tulerunt lapides, etc.*

20. Quam periculosum sit per scandalum perdere proximum, ostendit Eleazarus: legitur enim quod perdidit se corporaliter, nec proximo perdidit spiritualiter. Prose.

21. Eleazarus maluit vitam suam tormentis obijcere, quam utiquam magister perditionis existere. Serm. 2, ser. 3 Pentec.

22. Perdis proximum scandalizando, sed quod est miserabilius, perdis teipsum mortaliter peccando. Ibid.

23. Omne quod potest fieri, vel non fieri salva veritate, omittendum est propter scandalum. Censuror., part. 1, sect. 31.

24. Omnia agamus ne scandalizet proximus: vita oleum etsi valde recta fuerit, scandalum alius praebens, omne perdit. Lib. 3, Phaeacia, cap. 39.

25. Facilius grave peccatum occultum curatur quam scandalum. De sex alii Seraph., cap. 3.

26. Qui religionis suae scandalo non occurrat, honori proprio detrahit, et saluti: qui fidelis religionis filius est, nequaquam ejus scandalum parvi ducit. In Speculo discipuli, part. 1, cap. 28.

27. Qui coram aliis, scandala seminat, et tot tantis condemnationibus dignus est, a quo et quantis videtur. De Profes. monach., art. 9.

28. Damnum quod ex scandalo oritur explicari non potest. De non scandalizando.

29. Ex aliorum scandala, dum peregrinantur, lucrum cape. Adhort. 4.

30. Quanto quisque per scandalum destruxit, de tantis periculum damnationis incurrit: quantis detrimentum fuit, de tantis damna contrahit. Prose.

31. Sicut ille valde admirandus atque laudandus est, cujus cursus multorum profectus est, ita ille merito lugendus est, cujus vita multorum ruina est. Hom. 7, ad Monachum.

32. Qui cum plurimorum destructione se perdidit, cum plurimorum edificatione se redimat. Ibid., homil. 49.

33. In quantum sine peccato possumus, vitare proximum scandalum debemus: si autem de veritate scandalum sumitur, vitium permittitur nasci scandalum, quam veritas relinquatur. Hom. 7, super Ezech., super illud Math. xv: *Omnia plantatio, etc.*

S. BERNARD.

S. DOMIN.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

34. Sunt quaedam scandala, quae omnino despicienda sunt: quaedam vero cum vitari sine culpa possunt, despicienda non sunt, nec cum culpa severentur. Lib. 9 in Registro, indict. 4, cap. 39, epist. 39, ad Theodisium patrem.

35. Quid est quod Dominus aliis scandalum esse permisit, aliis venire prohibuit? nisi ut nos doceret, illa scandala quae nos ad peccata implicent, contemneret, et ea scandala quae placare sine peccato possumus, modis omnibus mitigare. Ibid.

36. Discordia consensit scandala generare. Ibid., lib. 2, indict. 46, cap. 3, epist. 3.

37. Quid necesse est in multorum scandala, ruinamque profari, quae secreto aut corripere valens, aut emendare? Lib. 3, advers. Ruffinum.

38. Qui scandalizatur, parvulus est; majore enim scandala non recipiunt. Lib. 3, super Math., cap. 48, can. 2, num. 179, super illud: *Quis scandalizaverit unum, etc.*

39. Non quod necesse sit venire scandala, aliquis sine culpa essent, qui scandalum faciunt: sed cum necesse sit in isto mundo fieri scandala, unusquisque suo vitio scandalis patet. Prose.

40. Necesse est quidem venire scandala: vale lacem ei, qui quod necesse est ut fiat in mundo, vitio suo facit, ut per se fiat. Ibid., super illud: *Necessit est ut veniant scandala.*

41. Domesticae calumniae scandala, gravissimum solent fidei exitium afferre. Super Psalmo. cxviii, vers. *Mirabilia testimonia tua.*

42. Trium sunt in scandalo: impudentia, casus, lassio. Super Psalmo. cxviii.

43. Nihil ita offendit et nocet religioni Catholicorum, ut scandali ansam praebere infidelibus. Homil. 7, super Gen.

44. Nullus debet scandali dare occasionem, sed morum lenitate, tibi clarior omnes erudire, et suae virtutis facere imitatores. Ibid., homil. 33.

45. Scandala sunt recta ad prohibe vitas confusio atque perversio. Hom. 60, super Math. Oper. imperf.

46. Quid prodest, si bonam vitam agendo teipsum salves, et malam famam habendo plurimos scandalizares? Homil. 6, super Math. Oper. imperf.

47. Vis non tibi venire scandalum? noli esse terrenus, sed caelestis, et scandalum non habebis. Homil. 17, et dicitur in Math.

48. Vita, ubi rectissima sit, si aliis fuerit scandalo, totum amittit. Homil. 58, super Joem.

49. Plures de scandalo pereunt, quam de crudelitate salvantur. Serm. 5, ser. 5, Passion.

50. Quae tui sunt officii praesta, nemini dans ansam, seu belli, seu dissidii, seu scandali. Serm. 22, super Epist. ad Rom.

51. Omni plaga gravius est proximum scandalizare, nam saepe numero mortem affert. Homil. 28, super 1 Cor.

52. Si graviter quis peccet, atque clam hoc faciat, et nomen scandalizet, minorem dabit penam: quam qui leviter peccavit, cum multorum scandalo. Serm. contra concubinatores.

53. Sicut ubique fuerit tritibum, necesse est ut inveniantur illic et zizania: sic ubique fuerit bonum Dei, illic erit et scandalum inimici. Homil. 13, super Math. Oper. imperf.

54. Non plus te scandalizet malus, quam edificet bonus. Lib. 4, de Regimine claustr.

55. Difficile scandalizatur, qui in suis oculis ut decet virum, dominatur. Ibid.

56. Nemo scandalizetur subito, quia non totum est scandalum, quod te scandalizat. Ibid.

57. Si super scandalo pusillorum terribilem penam statuit Deus, quid erit de scandalo praefatorum? Epist. 131, ad Quendam Prae.

58. Linguis occasio est scandali, quoties in detractionis profurium se diffundit. Ibid., in invectiva contra depravator.

59. Scandalum offendit sensus, mentem turbat, confundit intelligentiae puritatem, sanctos tentat, fatigat cautos, incutos dejicit, confundit omnia, conturbat omnes. Serm. 27.

60. Omne scandalorum Seminarium tollitur, si singulis quibusque membris, non quod voluntas ambat, sed quod necessitas expedit, implatur. Opus. 13, cap. 19.

61. Non evadit scandalum, qui alteri inferat scandalum. In Hortulo Rosar., cap. 17.

62. In terribili scandalo vitandum est, ut non solum temporalia lucra, sed etiam spiritalia ad tempus intermittenda sint, vel penitus omittenda ne in eis pusillius scandalizetur. Conc. 2, de S. Michaele.

Vide etiam tit. Concordia, sent. 6; Crimen, sent. 33; Defensio, sent. 12; Detractio, sent. 14; Haeresis, sent. 16; Peccatum in genere, sent. 319; Praelatus, sent. 180.

SCELUS.

Vile crimen.

SCHISMA.

Etymologia. Schisma a scissura animorum est vocatum. Super II Machab., cap. 12.

Schisma a scissura animorum nomen accepit; eodem enim modo, eodem ritu credit ut caeteri, solo congregationis delectatur dissidio.

Definitio. Schisma est vitium, quo quis sub sumi-

JOAN. TRITE.

PET. BLES.

S. IUSTUS CRYSOL.

S. PETER. DAN.

THOMAS A VILLANOVA.

S. THOMAS A VILLANOVA.

GLOSS. COND.

S. BERNARDUS.

BISPAL.

S. ANTONIUS.

mo Pontifice esse recusat, et membris Ecclesie et subiectis communicare renuit. Part. 2, tit. 3, cap. 11.

Schismatici proprie dicuntur, qui propria sponte, et intentione se ab unitate Ecclesie separant. *Ibid.*

S. AUGUST. Schisma est eodem opinantem, atque eodem ritu colentem, quo ceteri, solo congregationis defectu dissidit. Lib. 20, contra Faustum, cap. 3.

Schisma est recens congregationis ex aliqua sententiarum diversitate dissenso. Lib. 2, contra Crescon., cap. 7.

S. DOMIN. Schisma est illicita dissensio eorum, inter quos unitas esse debet; vel illicitus ab unitate dissen- sus. Part. 1, Centiloquii, sect. 26.

COLLECTOR. Schisma est, quando quis ab Episcopo suo, vel Ecclesie communionis, sine novo tamen dogmate, secedit; nec pari jure cum ceteris assentit.

S. THOMAS AQUINAS. Schisma proprie est, quod intendit se ab unitate Ecclesie separari. 2, 2, quest. 39, art. 1.

Schismatici dicuntur, qui subesse renunt summo Pontifici, et qui membris Ecclesie ei subiectis communicare recusant. *Ibid.*

S. HIERON. *Differetia.* Inter haeresim et schisma hoc arbitror interesse: quod haeresis perversum dogma habeat; schisma autem quod ab Ecclesia se separat. Super *Epist. ad Titum*, cap. III, in illud: *Haereticum hominem*, etc.

S. THOMAS AQUINAS. Haeresis et schisma distinguuntur: nam haeresis per se opponitur fidei, schisma autem per se opponitur unitati Ecclesiae charitatis. 2, 2, quest. 39, art. 1, in corpore ad 3.

S. AUGUST. *Origo.* Origo et pertinacia schismatis, nulla est alia, nisi odium fraternitatis. Lib. de *Baptismo contra Donatistas*, cap. 11.

S. LEO IX. Mater pestilens schismatum superbia est, ejusque crudelissima filia, invidia, et vana gloria. *Adversus presumptiones Michaelis*, cap. 38.

S. ANTONIN. *Comparatio.* Sicut amissio charitatis est via amittendi fidem, ita schisma est via ad haeresim. Part. 2, tit. 3, cap. 11.

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMEROS. 1. Extra catholicam quidquid est, contrarium est. Super I Cor. III, in illud: *Ipsentulus erit.*

S. ANTONIN. 2. Non est schisma tantum in separatione membrorum a capite, sed etiam in separatione pertinaci membrorum ab invicem. Part. 2, tit. 3, cap. 11, § 7.

S. AUGUST. 3. Quisquis ab hac Catholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere, quod a Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam, sed ira Dei ma-

net super eum. *Epist. 152, ad Populum factionis Donatiana.*

4. Nulli schismata facerent, si fraterno odio non excoecarentur. Lib. 1, de *Baptismo*, cap. 11.

5. Schismatis crimen, haereseis male perseverando facit. *Epist. 164.*

6. Petrus servo non libero, aurem dextram praescidit: ex quo significat eos, qui gladio schismatis feriuntur, servos esse carnalium desideriorum. De *Agone Christi*, cap. 29.

7. Illi qui per ignorantiam extra veram Ecclesiam baptizantur, sacrilegio schismatis valde- rantur. Lib. 1, de *Baptismo contra Donatist.*, cap. 5.

8. Nec in haeresi aut schismate constitutum, sanctorum orationes poterant adjuvare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 17.

9. Non potest esse religiosus in schismate constitu- tus. Lib. 4, contra *Crescon.*, cap. 21.

10. Schisma facere ab unitate Christi, aut in schismate esse, profecto malum est, et magnum malum. *Ibid.*

11. Idololatrias in populo Dei gladius interemit, Schismaticos autem terra hiatus absorbit. Lib. 1, de *Baptismo contra Donatist.*, cap. 8.

12. Perditionem sibi maximam de indignatione Dei acquirunt, qui schisma faciunt. *Epist. 76, ad Magnus.*

13. Avelle radium solis a corpore, divisionem lucis unitas non capit. *Prosev.*

14. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit: a fonte praecide rivum, praeci- sus aresecit. De *unitate Eccles.*

15. Possidere non potest indumentum Christi, qui scindit et dividit Ecclesiam Christi. *Ibid.*

16. Ad pacis praemium venire non possunt, qui pacem Domini discordiae furore ruperunt. *Ibid.*

17. Cum Deo manere non possunt, qui esse in Ecclesia Dei unanimes noluerunt. *Prosev.*

18. Ardeant hoc flammis, et ignibus traditi, vel obiecti hostis animas suas. ponant, non erit illa fidei corona, sed poena peribae, nec religiosa virtutis exitus gloriosus, sed desperationis interit- us. Occidi talis potest, coronari non potest. *Ibid.*

19. Quam unitatem servat, quam dilectionem custodit, aut cogitat, qui discordiae furore vesanus Ecclesiam scindit. *Ibid.*

20. Si Schismaticus extra Ecclesiam fuerit occi- sus, ad Ecclesiam non potest praemia pervenire. *Ibid.*

21. Quidquid a matrice discesserit, securum vi- detur, et spirare non poterit, substantiam salutis amittit. *Ibid.*

22. Non potest sibi constare discordia: non po-

ANGLOS.

test inter parientes schisma, perpetua pax servari. *Prosev.*

23. Ipsum schisma infidum est sibi; neque sibi coherere diutius potest, quod charitatis pertinet dissolvere gutturum. *Serm. 73, super Cant.*

GLOSS. VEC.

24. Schisma committit, qui se a bonis separat. In *Deortis Gratiani.*

GLOSS. ORD.

25. Schismatici indigni sunt societate et communi- one sanctae Ecclesiae, nec memoria eorum inter Catholicos habetur. Super I *Paralip.*, cap. 26.

26. Nisi quaedam veritatis simulatio praecedat, nec erunt schismata exacerbantium. Super *Deuter.*, cap. 1.

27. Schismatici simulantes quod zelo iustitiam moveantur, incautos ad suum schisma trahere nituntur. Super I *Machab.*, cap. 12.

S. HIERON.

28. Nullum est schisma, quod non sibi aliquam confusam haereseim, ut recte ab Ecclesia recessisse videatur. Super *Epist. ad Titum*, cap. 3, in illud: *Haereticum hominem*, etc.

HEGO A S.

VICTOR.

29. Quia Schismaticus divinus est ab unitate et a societate superna per odium, in corpore suo non recipit Christum. Lib. 2, *Miscellan.*, codic. 2, tit. 19.

30. Schismatici adversantur Spiritui sancto, qui ob hoc missus est, ut charitatis et pacis unitatem reformaret in nobis. Super *Prov.*, cap. 6.

S. DONATUS

MARTYR.

31. Nequias haereses, et eos qui schismata faciunt fugite, ut fontem malorum. *Epist. 10, ad Smyrnenes.*

JOAN. GERS.

32. Schisma disponit ad haeresim: quis recedens ab Ecclesia, errores fingit, ut recte disces- sisse videatur. *Prosev.*

33. Nulla est implicabilior irremediabiliorque divisio, quam illa quae fit sub religionis praetextu. *Tract. 2, de Schisma.*

34. Vae pesti schismatica, vae supra modum, si haereses parituri, quibus ipsum schisma irremediabiliter radicetur, et radicatum jugiter alatur, crescat, dilatetur atque roboretur. *Ibid.*

35. Hen schismus! fera pessima, monstrum horrendum, ingens, bipes, portentum pestiferum. *Prognost. coram August.*, consid. 1.

S. THOMAS

AQUINAS.

36. Schismate infidelitas est deterior: quia hoc Ecclesiae unitas, illa vero Dei ipsius veritas atque auctoritas directe violatur. 2, 2, quest. 39.

37. Quaquam Schismatici habere ordinis potestatem possint: Jurisdictionis tamen auctoritatem privantur. *Ibid.*, art. 3.

38. Ubi schismatis periculum timeatur, a punitione peccatorum cessandum est. 2, 2, quest. 43, art. 7.

Vide etiam tit. *Unitas*, sent. 51.

SCIENTIA IN GENERE.

S. ISIDORUS HISPALE.

S. ANTONIN.

PHILO JUD.

S. THOMAS AQUINAS.

S. AUGUST.

S. AMEROS.

SENTENTIAE PATRUM.

1. A Platone ad scientiam spiritum ascenditur: nam quamvis videatur aliquis scientiam possidere, stultus est si male vivit. Super *Apocal.*, cap. 4.

2. Gravatur scire quod vel exequi, vel vitare non possit: gravatur scire sine usu, atque opere cogitationis profunda. De *Paradiso*, cap. 7.

3. Tribus causis scientia potest adipisci, scilicet doctrina experimento, et ratione. De *Similitud.*, cap. 156.

4. Scientia ad finem charitatis adhibita multum est utilis, per se autem ipsam sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciosa est. *Epist. 119, ad Amarrium*, cap. 21.

5. Omnes qui sciunt, non sunt participes scientiae. De *Patient.*, cap. 6.

6. Quidquid scientia comprehenditur, scientis comprehensione fitur. Lib. 12, de *Civitate Dei*, cap. 18.

7. Tria sunt hominum genera improbanda ac detestanda. Unum eorum, qui se arbitrantur scire quod nesciunt; alterum eorum, qui sentiunt quidem se nescire, sed non ita quantum, ut invenire possint; tertium eorum, qui neque se scire existimant, nec quaerere volunt. De *Utilit. creandi*, cap. 11.

8. Fons et origo omnis scientiae Deus est, quem quanto plus quis libet, tanto plus sciit. De *triplici habitaculo*, cap. 6.

Etyologia. A Discendo scientia dicitur potest; nam scire dicitur ad a discere, quia nemo scit, nisi qui discit. Lib. 4, *Etym.*, cap. 1.

Definitio. Scientia est lucidus et completus habitus intellectus in certam rerum creaturarum cognitionem intellectivam perducens. Part. 4, tit. 16, cap. unie., § 6.

Scientia est ex multis intellectibus facultas, meditatione acquisita, ad finem aliquem bonum ac utilem. Lib. de *Querenda eruditionis gratia.*

Scientia est donum Dei, quo homo certum et rectum iudicium habet de rebus divinis, discernendo credenda a non credendis. 2, 2, quest. 9, art. 1.

Scientia est recta ratio scilicet. *Ibid.*, quest. 55, art. 1.

Differentia. Haec est sapientiam et scientiam recta distinctio, ut ad sapientiam pertinet aeternarum rerum cognitio intellectualis: ad scientiam vero temporalium rerum cognitio rationalis. Lib. 12, de *Tritin.*, cap. 15.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

9. Ego scientiam non appello, in qua ille qui eam proficitur, aliquando fallitur. *Lib. 1, contra Academicos*, cap. 8.

10. Scientia non est nisi eum res aliqua firma ratione percepta, et cognita est. *De Quant. animae*, cap. 26.

11. Omne quod scitur, ad scientiam pertinet. *Ibid.*, cap. 29.

12. Omne quod scimus, ratione scimus; nullus igitur sensus scientia est. *Ibid.*

13. Scientia per disciplinam datur, aut excitatur; nec quisquam nisi per disciplinam aliquid discit. *Lib. 1, de Lib. arb.*, cap. 1.

14. Scientia mala nunquam esse potest, quia ratione atque intelligentia paratur. *Ibid.*, cap. 7.

15. Scientia nostra, scientia Dei comparata, ignorantia *Lib. 2 Conf.*, cap. 4.

16. Quidlibet non latet, scitur; et omne quod scitur, ad scientiam profecto pertinet. *De Quant. animae*, cap. 29.

17. Sciri non potest quod nihil est. *Lib. 2, de Lib. arb.*, cap. 20.

18. In his rebus quas utrumque scio, magis te cupio esse scientem, quam scientiam nostram indigentem. *Epist. 132.*

19. Multi magis linguam certantibus, quam scientiam luminibus, delectantur. *Epist. 132.*

20. Magis eligo caudam ignorantiam, quam falsam scientiam confiteri. *Epist. 78.*

21. Scientia creatoris in comparatione scientiae Creatoris quolammodo vesperascit. *Lib. 18, de Civit. Dei*, cap. 7.

22. Ubi scientiae donum majus, ibi gravitas est inexcussibilis nocte periculum. *Lib. 2, super Luc.*, cap. 6, in illud: *Mensus ejus destra, arida*, etc.

23. Sunt qui scire volunt, sed sine bastam ut sciunt, et turpis curiositas est. *Prose.*

24. Sunt qui scire volunt, ut sciatur ipsi, et turpis vanitas est: scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.

25. Sunt qui scire volunt, ut scientiam suam vendant pro pecunia, pro honoribus, et turpis questus est.

26. Sunt qui scire volunt, ut edificent, et charitas est: et item qui scire volunt, ut edificent, et prudentia est. *Serm. 36, super Cant.*

27. Vitium scientiae secularis inebriat quidem, sed curiositate non charitate, implet non nutrit; inflans non edificans, ingratis non confortans. *Ibid.*, serm. 9.

28. Quid modus sciendi? Quid, nisi ut scias quo ordine, quo studio, quo fine quaerere nosse oporteat? quo ordine; ut si prius, quod maturius ad salutem; quo studio; ut id ardentius, quod veh-

mentius sed amorum: quo fine; ut non ad frivolum gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad redificationem tuam, vel proximi. *Ibid.*, serm. 36.

29. Quam salubrius disceres lesore, et hanc crucifixum! quam scientiam hauri facile (nisi qui mundo crucifixus erit) apprehendit. *Prose.*

30. Falleris fili, falleris si te putas invenire apud mundi magistros scientiam quam soli Christi Discipuli, illi est, mundi contemptores, Dei munere assequuntur.

31. Non hanc lectio docet, sed unctio: non littera, sed spiritus: non eruditio, sed exercitatio in mandatis Dei.

32. Non recte proditur ad lumen scientiae, nisi germen justitiae praecedat ad animam; ex quo formetur granum vite, et non palea glorie.

33. Nondum tibi ad justitiam seminasti, nondum apertis manipulos messuisti, et verum te praesonas sectari scientiam? *Epist. 108, ad Thoma de S. Automaco.*

34. Multi multa sciunt, et se ipsos nesciunt: alios inspicunt et seipsum deserunt. *Lib. Metit.*, cap. 1.

35. Multi quaerunt scientiam, pauci vero conscientiam: si tanto studio et sollicitudine quaeritur conscientia, quanto quaeritur secularis et vana scientia, et citius apprehenderetur, et utilius retineretur. *De Inter. dona.*, cap. 21.

36. Non est dignus scientia, qui scientiae insuperat preceptoris. *De Discipul. scholar.*, et hab. apud Bedam in *Axiomat. Philos.*, verbo *Non est.*

37. Ubi majus est donum scientiae, ibi transgressor majori subiacet culpe. *Super Luc.*, cap. 19 in illud: *Operari autem pauci.*

38. Fructus omnium scientiarum est, ut in omnibus edificetur fides, honorificetur Deus, componantur mores, hauriantur consolations. *De Rebus. oration. ad Theob.*

39. Beatus homo, qui scit Christum Jesum, etiam si alia nescit: infelix, qui scit omnia alia, illum autem nescit. *Unde verus.*

Ille est scire nihil, sine Christo plurima scire: Si Christum bene scis, satis est, si caetera nescis.

40. Scientia quas pro virtute inspicitur, per virtutem post modum melius invenitur. in *Speculo discipl.*, part. 4, cap. 13.

41. Fratres, qui scientis curiositate dicuntur, in illa tribulationis invenient manus suas vacuas. *Prose.*

42. Ideo vellem eos magis roborari virtutibus, ut cum tempus tribulationis venerit, secum haberent Dominum in angustia.

43. Nolo fratres meos cupidos esse scientiae et librorum, sed volo eos laudari super sanctam humilitatem: ventura est enim tribulatio, quando libri ad nihilum utiles, in fenestris et latebris projectentur. In suis *Opusc.*, collat. 15.

44. In libro crucis lege, et mundanas ac curiose scientias ne vacaveris. In suis *Opusc.*, apophthegm. 32.

45. Perfecta scientia est, et cuncta sollicite agere, et scire de suis meritis nihil esse. *Super Job*, cap. 37.

46. Tolerabilis Deo est, ut infirmitate aliquo ignorantia, cum humilitate quisquis peccat, quam cum elatione cordis alia comprehendat. *Lib. 17, Moral.*, cap. 7.

47. Omnes elati scientiam habere non appetunt, sed ostentare. *Lib. 23, cap. 4, num. 9.*

48. Perfecta scientia est scire omnia, et tamen iuxta quandam modum scientem se esse nescire. *Ibid.*, lib. 17, cap. 22, num. 24.

49. Vera scientia afficit non extollit: nec superbiens quos reproverit, sed lamentantes facit. *Prose.*

50. Cum quis vera scientia repletus fuerit, primo se scire appetit, et jam sui conscius, tanto per illam robustius sapit, quanto se infirmum in illa verus recognoscit. *Ibid.*, lib. 23, cap. 10, num. 17, super illud *Job. xxxiii: Disce ergo in auribus meis.*

51. Ars et mira discipline scientia est toto cordis adhibenda. *Prose.*

52. Quae penuria sua non frangit, a gratiarum actione non retrahit, in rerum temporalium desiderium non accendit, scilicet humiliari.

53. Qui receptis rebus non extollitur, qui eas ad usum vanae gloriae non intorquet, qui eas non possidet quod accepit, sed hoc cum indigentibus misericorditer dividit, scilicet abundare.

54. Qui accepta alimenta non ad ingurgitationem ventris mittit, sed ad reparationem virtutis, nec suis carni tribuit quam necessitas petit, scilicet satiare.

55. Qui alimentorum inopiam sine murmuratione tolerat, nec pro necessitate virtutis agit aliquid, unde anima peccati laqueum incurat, scilicet escire.

56. Quem nec abundantia in superbiis elevat, nec in necessitate cupiditas irritat, scilicet abundare, sic penuriam pati. *Homil. 19, super Ezech.*, super illud, *Philip. iv: Scio et humiliari*, etc.

57. Non sufficit scire quod bonum est, nisi custodiatur silentium quod electum est. *Epist. 22, ad Basileum.*

58. Scio quod nescio: pars enim scientiae est, scire quod nescias. *Lib. 13, super Ezech.*, cap. 43.

59. Magis ego velim rusticitatem justam, quam doctam multam: quia in altero, licet minor, tamen gloria est: in altero iuxta scientiae profectum, majora supplicia sunt. *Lib. 3 super Epist. ad Ephes.*

60. Scientia pietatis est nosse legem, intelligere Prophetas, Evangelio credere, Apostolos non ignorare. *Prose.*

61. Absque pietate notitia veritatis delectat ad praesens, sed aeternitatem non habet praemiorum. *Super Epist. ad Titum*, cap. 1, in illud: *Secundam formam electorum Dei*, etc.

62. In scientia avarus est, qui sensum non vult implere, quem caput. *Super II ad Cor.*, cap. ix in illud: *Hilarem datorem*, etc.

63. Invidiosus est scientia, quam vilia maculat impudica. *Lib. 3 De Pace*, cap. 13.

64. Summo opere cavendum est ei, qui quaerit scientiam, ut non negligat disciplinam. *Ibid.*

65. Nullam scientiam vilium tenes, quia omnia scientia bona est. *Ibid.*, cap. 14.

66. Multi scientiam habent, sed pauci sunt, qui noverint qualiter scire oporteat. *Ibid.*, lib. 5, cap. 9.

67. Coarctata scientia, juvenunda non est. *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

68. Scire expellit quinquae: quid credendum sit, scilicet, articulos fidei: quid faciendum, scilicet praeccepta: quid vitandum, scilicet peccata: quid timendum, scilicet poenam aeternam: quid appetendum, scilicet vitam aeternam. *Super Job*, cap. 27.

69. Scientia in tribus consistit: in fidei discussione, in temporalium administratione, in bona conversatione. *Super Psalm. xxviii.*

70. Quatuor necessaria ad habendam scientiam: Primum est intellectus: secundum, memoria: tertium, oratio: quartum, desiderium. *Super Prov.*, cap. 1.

71. Hodie multi congregant scientiam, non in suis cordibus, sed in codicibus, et desunt quibus congregat. *Ibid.*, cap. xii.

72. Non aliter desideres scire, quam quod necessarium est scire: neque timis etiam de necessariis inquires, nisi subditum quam valeas. *Super Ecclesiasten*, cap. vii.

73. Melior est bona vita sine scientia, quam scientia magna sine bona vita. *Super Ecclesiasten*, cap. xii.

74. Maxima pars intelligentiae est scire quod nescias. *Collat. 1, Abbat. Danielis*, cap. 9.

75. Non a scientia longe est, qui caput indiligere quid ignoret. *Collat. 10, Abbat. Isaac*, cap. 9.

76. Impossibile est, animam, quae mundanis vel

S. GREGOR.
MAGNIS.

BERNARD.

S. BONA.

S. HIERON.

V. BONA.

S. BERNARD.

®

IOAN. CAS.

lenititer discentibus occupatur; domum scientie promereri. Collat. 14, Abbat. Nesterovis, cap. 9.

77. Impossibile est inexpertum quemquam, scientiam spiritualem vel agnoscere, vel docere, nam qui ne ad accipiendum quidem capax est, quomodo quid idoneus ad tradendum? Collat. 15, Abbat. Nesterovis, cap. 14.

78. Impossibile est immundum animum (quantalibet desudaverit lectionis instantia) adipisci scientiam spiritualem. *Ibid.*

S. JOHANNES CHRYSOST. 79. Illud scire bonum est, quod proficit ad refectionem scienti; hoc autem scire, quod nihil prodest, magis nocet, et superfluum est. Homil. 50, super *Matth. Oper. imperf.*

80. Plerisque sunt habentes scientiam; multam, sed et sapienter dispensant. *Ibid.*, homil. 64.

81. Sapientia uniuscujusque in actu probatur, scientia autem in sermone. *Ibid.*

JOAN. SAER. 82. Illud quod scio futurum, si animi futurum non est, etsi forte putetur, non scitur tamen, quoniam illius quod non est, non scientia, sed opinio est. Lib. 2, de *Nugis curial.*, cap. 21.

S. JERONIMUS. 83. Ordinem serva tue scientie, et ne ut honorum ignarus supertranscendas ipsum Deum. Lib. 2, *advers. Jovin.*, cap. 43.

S. LEOD. DIEP. 84. Ad majoris cupis cumululum pertinet scire quemquam quod sequi debeat, et sequi nolle quod colat. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 1, sent. 9.

85. Utile est multa scire et recte vivere; quod si utrumque non valeamus, melius est ut bene vivendi studium, quam multa sciendi sequamur. *Ibid.*, sent. 11.

86. Nihil aliud agit amor mundanae scientie, nisi extollere laudibus hominem. *Ibid.*, lib. 3, cap. 43, sent. 9.

87. Scientia a malis abstinet: summum enim bonum est, scire quid careas: summa miseria, nescire quo londas. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 13.

88. Scientiam quam aure concipis, ore effunde. *Ibid.*, cap. 14.

89. Nulla sit tibi curiositas sciendi latentia: scire non cupias, quod scire non licet. *Ibid.*, cap. 14.

LAGY. PIER. 90. Qui se putant scire que nesciunt, inepte arroganterque desipiunt. Lib. 6 de *Divin. inst.*, cap. 18.

91. Verum scire non nisi ejus est, qui sibi docetus a Deo. *Ibid.*, lib. 7, cap. 7.

92. Opinari te scire quod nescias, non est sapientia, sed temerarii potius ac stulti. *Ibid.*, lib. 3, cap. 4.

S. PETER. BLES. 93. Velle scire, ut sciamus, superbia est: velle scire, ut sciamur, inanis gloria est: velle scire ut iuremur, simonia est: velle scire, ut edificemur,

prudenter est: velle scire, ut edificemur, charitatis est. *Serm. 2 de Adventu.*

94. Scientia quo melior est, eo ab invidis appetibilior. De *Pantibus*, cap. 44.

95. Scientia illa vera est, quae fuerit mixta virtuti. *Serm. 107.*

96. Viget semper ad scientias anima, cum vires corporis longa estate marcescant et languant. De *Somniis.*

97. Impigerrimus est amor scientie, inimicus somno, amicus vigiliis. Lib. de *Temulent.*

98. Scientia sanctitatis sine intentione bona, quid aliud est, quam imago aine vita? *Prose.*

99. Scientia sola sine sanctitatis effectui et bonitatis affectui, quid aliud est quam simulacrum vanum sine motu? Part. 1, lib. 4 de *Erud. hoci. inter.*, cap. 38.

100. Plus sciet ille, qui minus sciet in Paradiso, quam omnes magistri qui sunt in mundo. Lib. de *Concedi.*

101. Si plus scire cupias, quam sinaris: hoc ipsum genus quasi sacrilege temeritatis est. Lib. 3 de *Gubern. Dei.*

102. Nihil ultra regulam scire, omnia scire est. *Advers. hereticos*, cap. 14.

103. Omnis scientia operativa tanto perfectior est, quanto magis particularia considerat, in quibus actus. Part. 1, quest. 22, art. 3.

104. Quanto plus et melius scis, tanto gravius inde iudicaberis, nisi sanctus vixeris. Lib. 1 de *Imit. Chr.*, cap. 2, sect. 3.

105. Noli extolli de ulla scientia, sed potius time de data tibi notitia: si tibi videretur quod multa scis, scito tamen quia sunt multa plura que nescis. *Prose.*

106. Si vis utiliter aliquid scire et discere: ama nescire, et pro nihilo reputari. *Ibid.*

107. O quam cito transit gloria mundi! quatuor multi percutit per vanam scientiam in saeculo, qui parum curant de Dei servitio! utinam vita eorum scientie ipsorum concordasset, tunc bene studuissent et legissent. *Ibid.*, cap. 3, sect. 6.

108. Scientia non habet hostem, nisi ignorantem. In *Doctrinal. Jovanis*, cap. 2, sect. 2.

109. Scientia scientiarum, est scire se nihil scire. De *vita Gerardii Magni*, cap. 18, sect. 20.

SENTENTIA PAGANORUM.

110. Ne quid scire valeri velis: quod si quid aliis esse videaris, ipse tibi diffidit. In suo *Enchirid.*, cap. 18.

111. Scientia omnium rerum, maxime hominem beatum felicemque reddere potest. Syzygia 2, in *Dialogo Euthydemi.*

112. Quis scis, teneas et observes, aufscias melius. Lib. 8, epist. 23, ad *Nerin.*

PETRI CAL.

S. PETERI CERYSH.

PHILOSOPI.

SOCRATES.

RICHARDI S. VICTORIS.

JOHN. BAN.

ROBERTI A. SORDON.

SALVIANUS.

TERTULL.

S. THOMAS AQUINAS.

THEOPH. KEREK.

S. JOHANNES CHRYSOST.

BLAYO.

S. AUGUST.

PLINIIUS.

5093. Plus scire velle, quam sit satis, intemperantius est. Epist. 88.

113. Alienius rei scientiam habere te, nec ignotum nec molestum. De *Quatuor virt.*

115. Multa velle scire, curiositas animi putanda est. *Sent. 249.*

116. Hoc unum scio, me nihil scire. In suis *Sent.*, sent. 2.

Vide etiam tit. *Arrogantia*, sent. 1: *Eloquentia*, sent. 32: *Humilitas*, sent. 107: *LECTIO*, sent. 36: *Studium*, sent. 43, 47: *Virtutum contextio* in genere, sent. 10, 43, 22: *Virtutum contextio* in specie, verbo *Scientia*.

SCIENTIA DEI.

Definitio. Scientia Dei est omnium que sunt, fuerunt, et futura sunt, vera comprehensio, et plena notitia. Lib. 2 de *Nugis curial.*, cap. 21.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Vanis sunt certa omnes homines, quibus non inest Dei scientia: nec de his que videntur bona, poterunt invenire eum qui est. Lib. 8, *Conf.*, cap. 1.

2. Scientia nostra, scientie Dei comparata, ignorantia est. Lib. 11, *Conf.*, cap. 4.

3. Omnia scit illa sapientia, que format omnia. *Avdat. in Job*, 4, cap. 38.

4. Scientia creaturae in comparatione scientie Creatoris quodammodo vesperascit. Lib. 11 de *Civitat. Dei*, cap. 7.

5. Non propter inferiorum scientiam multum indiget Deus: quasi per eos fiat scientior: sed illo simpliciter ac mirabili modo novit omnia stabiliter, atque incommutabiliter. Lib. 5 de *Genesi ed. it.*, cap. 19.

6. Ex diligentia lectonum, nascitur scientia Dei. Homil. 42, super *Matth. Oper. imperf.*

SENTENTIA PAGANORUM.

7. Non possum dicere aliam quamquam esse animi partem diviniorum, quam hac, circa quam scientia Dei versatur. Syzygia 4, in *Dialogo 1. Alcibiadis.*

8. Vera germanaque scientia in eo est, qui vera est. Syzygia 5, in *Dialogo Phedri.*

SCRIPTA.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST. 1. Quae vera esse in scriptis meis perspexeris, tene, et Ecclesie catholice tribus: quae falsa, respice, et mihi qui homo sum, ignosce. Quae dubia, crede, donec tui responsunda esse, aut vera esse, aut semper credenda esse, vel ratio doceat, vel precipiat auctoritas. De *vera Relig.*, cap. 10.

Tom. IV.

2. Noli meis litteris quasi Scripturis canonicis inservire, sed in illis et quod non credabas, cum invenieris, incontinenter crede; in istis autem quod certum non habebas, nisi certum intellectoris, noli firme retinere. *Prose.*

3. Noli meas litteras ex tua opinione, vel contentione: sed ex divina lectione, vel innocensa ratione corrigere.

4. Si quid in eis veri comprehenderit, existendo non est meum: at intelligendo et amando, et tuum sit et meum.

5. Si quid autem falsi convixeris, errando fuerit meum: sed jam cavendo nec tuum sit, nec meum. Lib. 3, de *Trahit.*

6. Philosophi si qua forte vera et fidei nostrae accommodata dixerunt, non solum formidanda non sunt, sed ab eis etiam tanquam inpositis possessorebus in usum nostram vendicanda. Lib. 2, de *Doctrina christ.*, cap. 40.

7. Fateor me ex eorum numero esse conari, qui proficiendo scribunt, et scribendo proficiunt. Epist. 7.

8. Quod scriptum habetur, semper vacat ad legendum, cum vacat legendi. Epist. 1.

9. Utile est plures a pluribus fieri libros diverso stylo, non diversa fide, etiam de questionibus eisdem, ut ad plurimos res ipsa perveniat, ad alios sic, ad alios autem sic. Lib. 4, de *Trin.*, cap. 3.

10. Sane quisquis legis, nihil reprehendas, nisi eum totum perlegeris: atque ita forte minus reprehendas. De *Mendacio*, cap. 1.

11. Aut utiliter scripsit quisquam, et non utiliter ab aliquo intelligitur: aut utrumque inutiliter fit, aut utiliter intelligitur lector: cum ille contra, qui legitur, scripserit. Horum trium primum non improbo, ultimum non euro. *Prose.*

12. Unum igitur genus est probatissimum, et quisi purgatissimum: cum et bona scripta sunt, et in bonam partem accipiuntur a legentibus. De *utilitate erud.*, cap. 5.

13. Evidet plerumque, ut cum bene sanerit scriptor, bene etiam lector sentiat, sed aliud quam ille, et scire melius, scire inferius, utiliter tamen. *Ibid.*

14. Illud nihil ad rem cognoscendam valere arbitror, qualis fuerit ille qui scripsit: honestissime tamen bonus creditor, cujus litteris generi humano postulatque consultum est. *Ibid.*

15. Solent scriptores rerum gestarum, cum in suam personam venerint, ita se continere, tanquam de alio narrent quem de se narrent. Lib. 17, contra *Fruas*, cap. 4.

16. Cum scribis litteras, facit eas primo cor

nostrum, et deinde manus nostra. Tract. 18, super *Joan.*

17. Dicitur quisque agnoscere manum suam, cum id quod scripsit, agnoscit. *Ibid.*, Tract. 47.

18. Quisquis in Scripturis aliquid sentit, quem ille qui scripsit, ille non conscientibus fallitur. *De Doctr. chr.*, lib. 4, cap. 36.

S. BASILIUS
MAGNUS. 19. In parvo errore nullus sermo peccat, per diligentiam vero scribens id quod dicitur, corrigitur. Epist. 178, ad *Notarium*.

20. Scribe recte et ne seducas merces per scripturam obliquitatem ac torvitatem. Epist. 180, ad *Calligraphum*.

21. Superflua scribere, pomus vatum est: de vatis vero scribere, etiam iudicium est. Epist. 54, ad *Aletium* episc.

S. BERNARD. 22. Quantum tumultus est in mente dictantium, seu scriptantium? ubi multitudo perstrepti dictionum, ubi orationum varietas et diversitas sensuum concurret: ubi saepe respicitur quod occurrit, et requiritur quod excedit. Ubi quid pulchrum secundum litteram, quid consequentius iuxta sententiam, quid planius propter intelligentiam, quid utilius ad conscientiam, quid denique cui, vel post, vel ante ponatur, intentissime attenditur, multaque alia que a curiosis in huiusmodi curiosis observantur, ubi nulla quis invenitur. Epist. 89, ad *Ogerium canonicum*, regular.

23. Libens feci, quod te velle libenter agnoscere: melius inculcus videri sermone, quam esse frigidus charitate. Epist. 6, ad *Theodorum*, cap. 4.

S. GREGORIUS
MAGNUS. 24. Nala mo aliqua in scriptis meis, etsi dixisse non invenio; tamen quia omnino non dico, non defendo; bona vero si qua, divinitus accipiens, dixi; meo videlicet vitio minus me dixisse profiteor. Lib. 36, *Manu.*, cap. 49, num. 26.

S. HIERON. 25. Moveas manum, figas stylium, commoveas te, et quidquid potes scriptis ostendas. Epist. 3, ad *Dionisium*.

26. Novum multae genus, scribere quod occultes: si sunt vera, que scripsisti, cur publicum times? si falsa, cur scripturisti? Epist. 21, ad *Pammachium*, et *Meserchium*, lib. 1.

27. Quando sine nomine contra viti scribitur; qui irascitur, necessest sui est. *Ibid.*

28. Obsecro vos ut famulati pro me ad Dominum preces, ut quumda in hoc corporeculo sum, scribam aliquid gratum vobis, utile Ecclesie, dignum posteris. In prelat. super *Dansicem*.

29. Nullus tam imperitus scriptor est, qui lectionem non inveniat similes. Lib. 12, super *Isaiam*.

S. HUGO CARD. 30. Quod loquimur, transit; quod scribimus, manet. Super *Job*, cap. xii.

31. Multi sunt, qui voluit scribi in celo cum pauperibus, sed in terra cum divitibus et sublimibus secuti. Super *Psal.* xxx.

32. Scriptores virtutem dant verbis, memoriam rebus, vigorem temporibus. *Prover.*

33. Nos si de Ecclesia tollas, vacillat fides, charitas friget, spes decedit, ius perit, confunditur lex, in oblivionem transit Evangelium.

34. Impressura res papyrea est, et brevi tempore tota consumitur: scriptor autem membranis commendans litteras, et se et ea, que scribit, in tempore longinquum extendit.

35. Unde ipse ecclesiam dilat, fidem conservat, haereses destruit, vitia repellit, mores instruit, et dat incrementa virtutibus. *De laude Scriptior.*, cap. 4.

36. Scriptor pietate insignis Dei prece est, quia voluntatem ejus et preceptibus annuntiat et futuris. *Ibid.*

37. Scriptor devotus Deum laudat, Angelos laudat, justos confortat, peccatores emendat, humiles commendat, bonos conservat, superbos debellat, condemnat pertinaces. *Ibid.*

38. Fortius quos scribitur, nunti impicimus. *Ibid.*, cap. 6.

39. Non minus scriptor docet bona scribendo, quam predicator sancta predicando. *Ibid.*, cap. 11.

40. Gentilium scripta exterius verborum eloquentia nident, interior vacua virtutis sapientia manent. Lib. 3, de *San. Iona*.

41. Quandoque dicta laudabiliora casualiter scribendi se offerunt, que per studii vehementiam, et indaginem laboriosae meditationis inveniri non possunt. *Ad Henric. reg. Anglor.*

42. Omissis inanibus, scribas que Theologicam sapiant gravitatem, que ad honestatem fructificent, et edificent ad salutem. *Ibid.*, epist. 76, ad *Petrum*.

43. Breve vobis scribere inceperam, sed breve crevit in longum: exuberante dictandi materia, stylius licentius debilo evagatus est in immensum. *Ibid.*, epist. 109, ad *Radegundem*, *abbat.*

44. Optimum compensatur, si arguitur imperitissimus scriptor, dummodo proficiat sapienter auditor. *Opusc.* 27, cap. 5.

45. Liber, si placet, debet exulsiere satietatem: si displicet, debet movere fastidium. Lib. 5, epist. 2, ad *Nymphidionem*.

46. Quoties liber quisquam seritit jubetur, non tantum honorem spectat auctor a merito, quantum ab obsequio. *Ibid.*, lib. 9, epist. 16.

47. Non te offendat auctoritas scribens, utrum parve vel magno litteraturae fuerit, sed amor

patris veritatis te trahat ad legendum: non queras quis hoc dixerit, sed quid dicatur attende. Lib. 4, de *Instit. Chr.*, cap. 5, sect. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

PLINIO II. 48. Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid quo nos vixisse testemur. Lib. 3, epist. 7, ad *Cornelium Lupinum*.

49. Liber offensis, liber et secundis casibus et adversis caret. Lib. 5, epist. 20, ad *Utrium*.

50. Turpe est aliud loqui, aliud sentire. Epist. 24.

51. Quere quid scribas non quemadmodum et hoc ipsum, non ut scribas, sed ut sentias: ut illa que sentieris, magis applices tibi, et veluti signes. Epist. 115.

52. Scribe, ut dum scriperis, legas: omnia ad mores et ad sedandam rabiem affectuum referens. Epist. 89.

53. Quoties scribens aliquid diciturus es, scito morum tuorum te hominibus chirographum dare. *De moribus*.

SCRIPTURA SACRA.

AGG. A S. VICTORE. *Definitio.* Scriptura divina sunt, que a Catholica fidei cultoribus editas, auctoritas universalis Ecclesiam ad ejusdem fidei corroboracionem in numero discipulorum librorum computandas recipit, et legendas retinuit. Lib. 4, *De locuti.*, cap. 1.

JAN. CLAS. *Comparatio.* Scriptura sacra agro optimo ac fertili comparatur, qui cum multa sigat ac profert, que ad hominum victura sine aliqua ignis coctione proficiunt: quaedam nisi prius flamma calore mitigata, omnem asperitatem suae deposuerint crudelitatis, vel incongrua viibus humanis, vel noxia sentiantur. *Colat.* 8, *Abbat. Sereni.*, cap. 3.

S. TEREYTIUS
PAPA ET MART. Sicut stellas eodi non extinguunt nox, sic mentes fidelium et imberentes firmamento sanctae Scripturae non obscurat mundana iniquitas. In *Decretis*, part. 4, dist. 48, can. *Sicut*.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Sacra scriptura est vera domina omnium facultatum. *Psal.* 1, lit. 4, cap. 3, § 4.

2. Tanta est sapientia Scripturae, tanta eius profunditas, ut nullus valeat plene intelligere. Part. 3, in prologo § 2.

3. Studium sacrae scripturae illuminat intellectum: et inflammant affectum. Part. 4, lit. 11, cap. 2, § 3.

4. In sacra scripturae reperitur Dei perfectiones. Omnipotentia in *Genesi*: Dei elementa in *Exodo*; reverentia et majesticas in *Levitico*; patientia in libro *Numeri*; fortitudo in bellis *Jesus*; longanimitas et misericordia in volumine *Judicum*; providentia in libris *Regum*. Et sic de aliis. Part. 4, lit. 11, cap. 3, § 2. *Prose.*

5. Respicit ibi, et invenies Abel devotionem, Enoch contemplationem, Noe credulitatem, Abraham fideltatem, Isaac patientiam, Jacob prudentiam, Joseph castitatem, Moysi charitatem, Phinees sanctam emulationem, Aaron devotam oblationem, Iuda audaciam, Josue confidentiam, Booz equanimitatem, Samuelis integritatem, Booz redargutiones, Tobia correctiones, David misericordiam, Salomonis potentiam in Ecclesiaste, Elio zelum pietatis, Eitico telum equitatis, Isaia stabilitatem, Jeremia magnanimitatem, Ezechielis vigorem, Danielis ferocem, Mathathie singultus, Iuda Machabei cultus, Eleazari amorem patriae, Barie virore lacrimae, Christi Domini obedientiam, Matris eius innocentiam, Baptistae confessionem, Angelorum exultationem, Petri longanimitatem, Pauli sublimitatem, Andree magisterium in cruce, Jacobi desiderium in lico, Joannis sapientiam, Thomae scientiam, Alphaidis iustitiam, Philippi retulgentiam, Bartholomaei nobilitatem, Maththaei sanctitatem, Simonis constantiam, Thaddaei reverentiam, Maththaei humilitatem, Marci sinceritatem, Lucae vigilantiam, Barnabae eminentiam. *Ibid.*

6. Hic habet infans quod lactet, puer quod laudet, adolescens quod corrigat, juvenis quod sequatur, senior quod proceatur. *Prose.*

7. Hic discunt femina pudicitiam, populi inveniunt pietatem, viduae iudicium, pauperes protecorem, advena custodem.

8. Nunc inveniunt reges quod audiant, iudices quod timeant.

9. Haec tristem consolatur, laetum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, divitem, ut se cognoscat, increpat.

10. Omnibus se suscipientibus apte medicamenta tribuit, nec peccatorem despicit, sed per potentiam remedium ei ingerit.

11. Post haec Deus ostenditur, simulacra irritantur, fides asseritur, perfidia repudiatur, iustitia ingratulatur, prohibetur iniquitas, misericordia laudatur, credulitas abdicatur.

12. Veritas requiritur, mendacium damnatur, dolus accusatur, praedicator poenitentia, pax sequenda promittitur, spes certis postulat: sed quod his omnibus excellentissimum est, post haec Christi sacramenta laudantur. *Ibid.*, cap. 4, § 2.

13. Scripturae divinitus inspiratae, salutaris et salutis est, ad examinandum quod conveniens est, et honestum, et ad erudiendum atque corrigendum: ex ea enim discimus per quem, et a quo facti simus, et ad quem tendamus. Epist. 5, ad *Episcopos*.

providentia in libris *Regum*. Et sic de aliis. Part. 4, lit. 11, cap. 3, § 2. *Prose.*

14. Respicit ibi, et invenies Abel devotionem, Enoch contemplationem, Noe credulitatem, Abraham fideltatem, Isaac patientiam, Jacob prudentiam, Joseph castitatem, Moysi charitatem, Phinees sanctam emulationem, Aaron devotam oblationem, Iuda audaciam, Josue confidentiam, Booz equanimitatem, Samuelis integritatem, Booz redargutiones, Tobia correctiones, David misericordiam, Salomonis potentiam in Ecclesiaste, Elio zelum pietatis, Eitico telum equitatis, Isaia stabilitatem, Jeremia magnanimitatem, Ezechielis vigorem, Danielis ferocem, Mathathie singultus, Iuda Machabei cultus, Eleazari amorem patriae, Barie virore lacrimae, Christi Domini obedientiam, Matris eius innocentiam, Baptistae confessionem, Angelorum exultationem, Petri longanimitatem, Pauli sublimitatem, Andree magisterium in cruce, Jacobi desiderium in lico, Joannis sapientiam, Thomae scientiam, Alphaidis iustitiam, Philippi retulgentiam, Bartholomaei nobilitatem, Maththaei sanctitatem, Simonis constantiam, Thaddaei reverentiam, Maththaei humilitatem, Marci sinceritatem, Lucae vigilantiam, Barnabae eminentiam. *Ibid.*

15. Hic habet infans quod lactet, puer quod laudet, adolescens quod corrigat, juvenis quod sequatur, senior quod proceatur. *Prose.*

16. Hic discunt femina pudicitiam, populi inveniunt pietatem, viduae iudicium, pauperes protecorem, advena custodem.

17. Nunc inveniunt reges quod audiant, iudices quod timeant.

18. Haec tristem consolatur, laetum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, divitem, ut se cognoscat, increpat.

19. Omnibus se suscipientibus apte medicamenta tribuit, nec peccatorem despicit, sed per potentiam remedium ei ingerit.

20. Post haec Deus ostenditur, simulacra irritantur, fides asseritur, perfidia repudiatur, iustitia ingratulatur, prohibetur iniquitas, misericordia laudatur, credulitas abdicatur.

21. Veritas requiritur, mendacium damnatur, dolus accusatur, praedicator poenitentia, pax sequenda promittitur, spes certis postulat: sed quod his omnibus excellentissimum est, post haec Christi sacramenta laudantur. *Ibid.*, cap. 4, § 2.

22. Scripturae divinitus inspiratae, salutaris et salutis est, ad examinandum quod conveniens est, et honestum, et ad erudiendum atque corrigendum: ex ea enim discimus per quem, et a quo facti simus, et ad quem tendamus. Epist. 5, ad *Episcopos*.

23. Respicit ibi, et invenies Abel devotionem, Enoch contemplationem, Noe credulitatem, Abraham fideltatem, Isaac patientiam, Jacob prudentiam, Joseph castitatem, Moysi charitatem, Phinees sanctam emulationem, Aaron devotam oblationem, Iuda audaciam, Josue confidentiam, Booz equanimitatem, Samuelis integritatem, Booz redargutiones, Tobia correctiones, David misericordiam, Salomonis potentiam in Ecclesiaste, Elio zelum pietatis, Eitico telum equitatis, Isaia stabilitatem, Jeremia magnanimitatem, Ezechielis vigorem, Danielis ferocem, Mathathie singultus, Iuda Machabei cultus, Eleazari amorem patriae, Barie virore lacrimae, Christi Domini obedientiam, Matris eius innocentiam, Baptistae confessionem, Angelorum exultationem, Petri longanimitatem, Pauli sublimitatem, Andree magisterium in cruce, Jacobi desiderium in lico, Joannis sapientiam, Thomae scientiam, Alphaidis iustitiam, Philippi retulgentiam, Bartholomaei nobilitatem, Maththaei sanctitatem, Simonis constantiam, Thaddaei reverentiam, Maththaei humilitatem, Marci sinceritatem, Lucae vigilantiam, Barnabae eminentiam. *Ibid.*

24. Hic habet infans quod lactet, puer quod laudet, adolescens quod corrigat, juvenis quod sequatur, senior quod proceatur. *Prose.*

25. Hic discunt femina pudicitiam, populi inveniunt pietatem, viduae iudicium, pauperes protecorem, advena custodem.

26. Nunc inveniunt reges quod audiant, iudices quod timeant.

27. Haec tristem consolatur, laetum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, divitem, ut se cognoscat, increpat.

28. Omnibus se suscipientibus apte medicamenta tribuit, nec peccatorem despicit, sed per potentiam remedium ei ingerit.

29. Post haec Deus ostenditur, simulacra irritantur, fides asseritur, perfidia repudiatur, iustitia ingratulatur, prohibetur iniquitas, misericordia laudatur, credulitas abdicatur.

30. Veritas requiritur, mendacium damnatur, dolus accusatur, praedicator poenitentia, pax sequenda promittitur, spes certis postulat: sed quod his omnibus excellentissimum est, post haec Christi sacramenta laudantur. *Ibid.*, cap. 4, § 2.

31. Scripturae divinitus inspiratae, salutaris et salutis est, ad examinandum quod conveniens est, et honestum, et ad erudiendum atque corrigendum: ex ea enim discimus per quem, et a quo facti simus, et ad quem tendamus. Epist. 5, ad *Episcopos*.

32. Respicit ibi, et invenies Abel devotionem, Enoch contemplationem, Noe credulitatem, Abraham fideltatem, Isaac patientiam, Jacob prudentiam, Joseph castitatem, Moysi charitatem, Phinees sanctam emulationem, Aaron devotam oblationem, Iuda audaciam, Josue confidentiam, Booz equanimitatem, Samuelis integritatem, Booz redargutiones, Tobia correctiones, David misericordiam, Salomonis potentiam in Ecclesiaste, Elio zelum pietatis, Eitico telum equitatis, Isaia stabilitatem, Jeremia magnanimitatem, Ezechielis vigorem, Danielis ferocem, Mathathie singultus, Iuda Machabei cultus, Eleazari amorem patriae, Barie virore lacrimae, Christi Domini obedientiam, Matris eius innocentiam, Baptistae confessionem, Angelorum exultationem, Petri longanimitatem, Pauli sublimitatem, Andree magisterium in cruce, Jacobi desiderium in lico, Joannis sapientiam, Thomae scientiam, Alphaidis iustitiam, Philippi retulgentiam, Bartholomaei nobilitatem, Maththaei sanctitatem, Simonis constantiam, Thaddaei reverentiam, Maththaei humilitatem, Marci sinceritatem, Lucae vigilantiam, Barnabae eminentiam. *Ibid.*

33. Hic habet infans quod lactet, puer quod laudet, adolescens quod corrigat, juvenis quod sequatur, senior quod proceatur. *Prose.*

34. Hic discunt femina pudicitiam, populi inveniunt pietatem, viduae iudicium, pauperes protecorem, advena custodem.

35. Nunc inveniunt reges quod audiant, iudices quod timeant.

36. Haec tristem consolatur, laetum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, divitem, ut se cognoscat, increpat.

37. Omnibus se suscipientibus apte medicamenta tribuit, nec peccatorem despicit, sed per potentiam remedium ei ingerit.

38. Post haec Deus ostenditur, simulacra irritantur, fides asseritur, perfidia repudiatur, iustitia ingratulatur, prohibetur iniquitas, misericordia laudatur, credulitas abdicatur.

39. Veritas requiritur, mendacium damnatur, dolus accusatur, praedicator poenitentia, pax sequenda promittitur, spes certis postulat: sed quod his omnibus excellentissimum est, post haec Christi sacramenta laudantur. *Ibid.*, cap. 4, § 2.

40. Scripturae divinitus inspiratae, salutaris et salutis est, ad examinandum quod conveniens est, et honestum, et ad erudiendum atque corrigendum: ex ea enim discimus per quem, et a quo facti simus, et ad quem tendamus. Epist. 5, ad *Episcopos*.

JOAN. TERTIUS.

AGG. A S. VICTORE.

S. IERON. RESP.

S. PETRUS BLES.

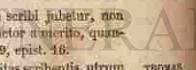
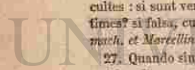
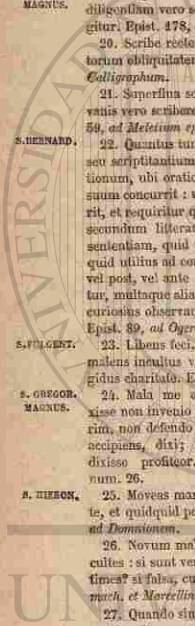
S. TEREYTIUS PAPA ET MART.

S. ANTONIN.

S. PIERRE DAMIEN.

S. HUGO CARD.

THOMAS A KEMPIS.

nostrum, et deinde manus nostra. Tract. 18, super *Joan.*

17. Dicitur quisque agnoscere manum suam, cum id quod scripsit, agnoscit. *Ibid.*, Tract. 47.

18. Quisquis in Scripturis aliquid sentit, quem ille qui scripsit, ille non conscientibus fallitur. *De Doctr. chr.*, lib. 4, cap. 36.

S. BASILIUS
MAGNUS.

19. In parvo errore nullus sermo peccat, per diligentiam vero scribens id quod dicitur, corrigitur. Epist. 178, ad *Notarium*.

20. Scribe recte et ne seducas merces per scripturam obliquitatem ac torvitatem. Epist. 180, ad *Calligraphum*.

21. Superflua scribere, penitus vitium est: de vasis vero scribere, etiam iudicium est. Epist. 54, ad *Aletium* episc.

S. BERNARD.

22. Quantum tumultus est in mente dictantium, seu scriptantium? ubi multitudo perstrepti dictionum, ubi orationum varietas et diversitas sensuum concurret: ubi saepe respicitur quod occurrit, et requiritur quod excedit. Ubi quid pulchrum secundum litteram, quid consequentius iuxta sententiam, quid planius propter intelligentiam, quid utilius ad conscientiam, quid denique cui, vel post, vel ante ponatur, intentissime attenditur, multaque alia que a curiosis in huiusmodi curiosis observantur, ubi nulla quies invenitur. Epist. 89, ad *Ogerium canonic.*, regular.

S. VULGENT.

23. Libens feci, quod te velle libenter agnoscere: melius inculcus videri sermone, quam esse frigidus charitate. Epist. 6, ad *Theodorum*, cap. 4.

S. GREGOR.
MAGNUS.

24. Nala mo aliqua in scriptis meis, etsi dixisse non invenio; tamen quia omnino non dico, non defendo; bona vero si qua, divinitus accipiens, dixi; meo videlicet vitio minus me dixisse profiteor. Lib. 36, *Manu.*, cap. 49, num. 26.

S. HIERON.

25. Moveas manus, figas stylum, commoveas te, et quidquid potes scriptis ostendas. Epist. 3, ad *Domitianum*.

26. Novum multae genus, scribere quod occultes: si sunt vera, que scripsisti, cur publicum fimes? si falsa, cur scripturisti? Epist. 21, ad *Pammachium*, et *Mascedonium*, lib. 1.

27. Quando sine nomine contra viti scribitur; qui irascitur, necessest sui est. *Ibid.*

28. Obsecro vos ut famulati pro me ad Dominum preces, ut quumda in hoc corporeculo sum, scribam aliquid gratum vobis, utile Ecclesie, dignum posteris. In prelat. super *Dansicem*.

29. Nullus tam imperitus scriptor est, qui lestorum non inveniat similes. Lib. 12, super *Isaam*.

BUCCARD.

30. Quod loquamur, transit; quod scribimus, manet. Super *Job*, cap. xii.

31. Multi sunt, qui volunt scribi in celo cum pauperibus, sed in terra cum divitibus et sublimitibus seculi. Super *Psal.*, xxx.

32. Scriptores virtutem dant verbis, memoriam rebus, vigorem temporibus. *Proec.*

33. Nos si de Ecclesia tollas, vacillat fides, charitas friget, spes decedit, ius perit, confunditur lex, in oblivionem transit Evangelium.

34. Impressura res papyrea est, et brevi tempore tota consumitur: scriptor autem membranis commendans litteras, et se et ea, que scribit, in tempore longinquum extendit.

35. Unde ipse ecclesiam dilat, fidem conservat, haereses destruit, vitia repellit, mores instruit, et dat incrementa virtutibus. *De laude Scriptior.*, cap. 4.

36. Scriptor pietate insignis Dei prece est, quia voluntatem ejus et precepsibus annuntiat et futuris. *Ibid.*

37. Scriptor devotus Deum laudat, Angelos laudat, justos confortat, peccatores emendat, humiles commendat, bonos conservat, superbos debellat, condemnat pertinaces. *Ibid.*

38. Fortius quo scribitur, tanti impingimus. *Ibid.*, cap. 6.

39. Non minus scriptor docet bona scribendo, quam predicator sancta predicando. *Ibid.*, cap. 11.

40. Gentilium scripta exterius verborum eloquentia nescit, interior vacua virtutis sapientia manent. Lib. 3, de *San. Iona*.

41. Quandoque dicta laudabiliora casualiter scribendi se offerunt, que per studii vehementiam, et indaginem laboriosae meditationis inveniri non possunt. *Id.*, ad *Henric. reg. Anglor.*

42. Omissis inanibus, scribas que Theologicam sapiant gravitatem, que ad honestatem fructificent, et edificent ad salutem. *Ibid.*, epist. 76, ad *Petrum*.

43. Breve vobis scribere inciperam, sed breve crevit in longum: exuberante dictandi materia, stylus licentius debilo evagatus est in immensum. *Ibid.*, epist. 109, ad *Radegundem*, *abbat.*

44. Optimum compensatur, si arguitur imperitissimus scriptor, dummodo proficiat sapienter auditor. *Opusc.*, 27, cap. 5.

45. Liber, si placet, debet exulsiere satietatem: si displicet, debet movere fastidium. Lib. 5, epist. 2, ad *Nymphidionem*.

46. Quoties liber quisquam seriliter jubetur, non tantum honorem spectat auctor a merito, quantum ab obsequio. *Ibid.*, lib. 9, epist. 16.

47. Non te offendat auctoritas scribens, utrum parve vel magno litteraturae fuerit, sed amor

JOAN.
TERTI.

AGRO A S.
VICIOTE.

S. HED.
RESP.

S. PAVL.
BRES.

S. THEOPH.
PAPA
ET MART.

S. ANTONIN.

S. PIERRE
DAMIEN.

S. PROSPER
REVEREND.

THOMAS
A RAVENN.

parvo veritate le trahit ad legendum: non queris quis hoc dixerit, sed quid dicatur attende. Lib. 4, de *Instit. Chr.*, cap. 5, sect. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

PLINIO II.

48. Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid quo nos vixisse testemur. Lib. 3, epist. 7, ad *Cornelium Lupum*.

NESECA.

49. Liber offensis, liber et secundis casibus et adversis caret. Lib. 5, epist. 20, ad *Urum*.

50. Turpe est aliud loqui, aliud sentire. Epist. 24.

51. Quere quid scribas non quemadmodum et hoc ipsum, non ut scribas, sed ut sentias: ut illa que sentieris, magis applices tibi, et veluti signes. Epist. 115.

52. Scribe, ut dum scriperis, legas: omnia ad mores et ad sedandam rabiem affectuum referens. Epist. 89.

53. Quoties scribens aliquid diciturus es, scito morum tuorum te hominibus chirographum dare. *De moribus*.

SCRIPTURA SACRA.

AGRO A S.
VICIOTE.

Definitio. Scriptura divina sunt, que a Catholica fidei cultoribus editas, auctoritas universalis Ecclesiam ad ejusdem fidei corroboracionem in numero discipulorum librorum computandas recipit, et legendas retinuit. Lib. 4, *De laudat.*, cap. 1.

JOAN. CLAS.

Comparatio. Scriptura sacra agro optimo ac fertili comparatur, qui cum multa signata ac profertur, que ad hominum victura sine aliqua ignis coctione proficiunt: quendam nisi prius flamma calore mitigata, omnem asperitatem suae deposuerint crudelitatis, vel incongrua viibus humanis, vel noxia sentiantur. *Colat.*, 8, *Abbat. Sereni.*, cap. 3.

S. THEOPH.
PAPA
ET MART.

Sicut stellas eodi non extinguunt nox, sic mentes fidelium et imberentes firmamento sanctae Scripturae non obscurat mundana iniquitas. In *Decretis*, part. 4, dist. 48, can. *Sicut*.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN.

1. Sacra scriptura est vera domus omnium factulorum. *Psal.* 1, lit. 4, cap. 3, § 4.

2. Tanta est sapientia Scripturae, tanta eius profunditas, ut nullus valeat plene intelligere. Part. 3, in prologo § 2.

3. Studium sacrae scripturae illuminat intellectum: et inflammant affectum. Part. 4, lit. 11, cap. 2, § 3.

4. In sacra scripturae reperitur Dei perfectiones. Omnipotentia in *Genesi*: Dei elementa in *Exodo*; reverentia et majesticas in *Levitico*; patientia in libro *Numeri*; fortitudo in bellis *Jesus*; longanimitas et misericordia in volumine *Judicum*; providentia in libris *Regum*. Et sic de aliis. Part. 4, lit. 11, cap. 3, § 2. *Proec.*

5. Respice ibi, et invenies Abael derotionem, Enoch contemplantionem, Noe credulitatem, Abraham fideltatem, Isaac patientiam, Jacob prudentiam, Joseph castitatem, Moysi charitatem, Phinees sanctam emulacionem, Aaron devotam oblationem, Juda audaciam, Josue confidentiam, Booz equanimitatem, Samuelis integritatem, Booz redargutiones, Tobia correctiones, David misericordiam, Salomonis potentiam in Ecclesiaste, Elio zelum pietatis, Eitico zelum equitatis, Isaia stabilitatem, Jeremia magnanimitatem, Ezechielis vigorem, Danielis fervorem, Mathathie singultus, Jude Machabei cultus, Eleazari amorem patriae, Barie viroreum laetiae, Christi Domini obedientiam, Matris eius innocentiam, Baptistae confessionem, Angelorum exultationem, Petri longanimitatem, Pauli sublimitatem, Andree magisterium in cruce, Jacobi desiderium in lico, Joannis sapientiam, Thomae scientiam, Alphaidis justitiam, Philippi retulgentiam, Bartholomaei nobilitatem, Maththaei sanctitatem, Simonis constantiam, Thaddaei reverentiam, Maththaei humilitatem, Marci sinceritatem, Lucae vigilantiam, Barnabae eminentiam. *Ibid.*

6. Hic habet infans quod lactet, puer quod laudet, adolescens quod corrigat, juvenis quod sequatur, senior quod proceatur. *Proec.*

7. Hic discunt femina pudicitiam, populi inveniunt pietatem, viduae iudicium, pauperes protecorem, advena custodem.

8. Nunc inveniunt reges quod audiant, iudices quod timeant.

9. Haec tristem consolatur, laetum temperat, iratum mitigat, pauperem recreat, divitem, ut se cognoscat, increpat.

10. Omnibus se suscipientibus apte medicamenta tribuit, nec peccatorem despicit, sed per potentiam remedium ei ingerit.

11. Post haec Deus ostenditur, simulacra irritantur, fides asseritur, perfidia repudiatur, justitia ingratulatur, prohibetur iniquitas, misericordia laudatur, credulitas abdicatur.

12. Veritas requiritur, mendacium damnatur, dolus accusatur, praedicator poenitentia, pax sequenda promittitur, spes certae postulat: sed quod his omnibus excellentior est, post haec Christi sacramenta laudantur. *Ibid.*, cap. 4, § 2.

13. Scripturae divinitus inspiratae, salutaris et utilis est, ad examinandum quod conveniens est, et honestum, et ad erudiendum atque corrigendum: ex ea enim discimus per quem, et a quo facti simus, et ad quem tendamus. Epist. 5, ad *Episcopos*.

®

S. SATURNUS.
PATRIARCH.

s. ACUTER.

14. Mira profunditas divinarum eloquiorum, sed mira profunditas, Deus meus, mira profunditas: horror est intendere in eam, horror honoris, et tremor amoris. Lib. 12, *Conf.*, cap. 14.

15. Odi hostes eloquiorum tuorum, Deus meus, vehementer: o si occidias eos deo gladio bis acuto, et non sint hostes eius; sic enim amo eos occidi sibi, ut vivat tibi. *Ibid.*

16. Omnes qui legimus, nitimur hoc indagare atque comprehendere quod voluit ille quem legimus: et cum eum veridicam credimus, nihil quod falsum esse vel novimus vel putamus, mitemus eum existimare dixisse. *Prosev.*

17. Dum ergo quisque constat id sentire in Scripturis sanctis, quod in eis sensit ille, qui scripsit: quid mali est, si hoc sentiat, quod tunc lax omnium veridicarum mentium Deo, ostendit verum esse, etiamsi hoc non sensit ille, quem legit? *Ibid.*, cap. 18.

18. Divinarum Scripturarum consideratione et tractatione pascimus animum, atque polemus. *De vera Relig.*, cap. 51.

19. Ipsa lectio divinarum Scripturarum secundum cuiusque lingue proprietatem accipienda est. *Ibid.*, cap. 50.

20. Habent consuetudinem divine Scripturae de rebus humanis ad divinas res verba transferre. Lib. 1, *de Genesi contra Manich.*, cap. 14.

21. Sincera et solida res est Scriptura, nec factis eloquiis ambit ad animum, nec illo lingua tectoria inane aliquid ad pendulum crepat: vulgum movet, non verborum, sed rerum avidum, et nihilum terret factura securum. *Epist. 1, ad Volucianum.*

22. Hic physica, quoniam omnes naturarum cause in Deo Creatore sunt. *Prosev.*

23. Hic ethica, quoniam vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum ea, que diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diliguntur, hoc est Deus, et proximus.

24. Hic logica, quoniam veritas, humenque animi rationalis, non nisi Deus est.

25. Hic laudabilis reipublice salus: neque enim cogitur et custoditur optima civitas, nisi fundamento et vinculo fidei, firmisque concordia, cum bonum commune diligitur: quod summum ac verissimum Deus est, atque in illo invicem sincerissime se diligant homines, cum propter illum se diligant, qui quo animo diligant, occultare non possunt. *Epist. 3, ad Volucianum.*

26. Tanta est Christianarum profunditas litterarum, ut in eis quotidie proficiamus, si eas solas ab ineunte pueritia usque ad decrepitem senectutem maximo otio, summo studio, meliore ingenio conaver addiscere. *Prosev.*

27. Non quod ad ea, que necessaria sunt salutis, tanta in eis perveniant difficultate; sed cum quisque ibi fidem tenuerit, sine qua pie recteque non vivitur, tam multa tamque multiplicibus mysteriorum umbraculis opacis intelligenda proficientibus restant.

28. Tantaque non solum in verbis, quibus ista dicta sunt: verum etiam in rebus, que intelligende sunt, latet altitudo sapientie, ut annoxiis, acutis, flagrantissimis cupiditate discendi hoc contingat, quod eadem Scriptura quodam loco habet, cum consummaverit homo, tunc incipit. *Ibid.*

29. Modus ipse dicendi, que sancta Scriptura contextitur, quam omnibus accessibilis, quamvis paucissimis penetrabilis; ea que aperta continet, quasi amicus familiaris sine fuce ad eor loquitur indoctorum atque doctorum. *Ibid.*

30. Ea, que sancta Scriptura in mysteriis occultat, nec ipsa eloquio superbo erigit, quo non audeat accedere mens larvinscula, et inercitula, quasi pauper ad divitem: sed invitat omnes humiliter sermone, que non solum manifesta pascit, sed etiam secreta exerceat veritate, hoc in promptis, quod in reconditis habens: sed ne aperta fastidiatur, eandem rursus aperta desiderantur, desiderata quodammodo renovantur, renovata suscitatur inlucuntur. *Ibid.*

31. His salubriter et prava corriguntur, et parva nutriuntur, et magna oblectantur ingenia. *Ibid.*

32. Illa sancte Scriptura inimice est animis, qui vel errando eam nescit esse saluberrimam, vel edit agrotando medicinam. *Ibid.*

33. Titubabit fides, si divinarum Scripturarum vacillat auctoritas: porro fide titubante, charitas etiam ipsa languescit. Lib. 1, *de Doctrina christ.*, cap. 37.

34. Opus est miscere pietate, neque contradicere divine Scripture, sive intellecte, si aliqua viba nostra percussit: sive non intellecte, quasi nos melius sapere, meliusque precipere possimus: sed cogitare potius et credere id esse melius et verius quod ibi scriptum est, etiamsi lateat, quam illud quod nos per nosmetipsos, sapere possimus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 7.

35. Non precipit Scriptura nisi charitatem, nec culpata nisi cupiditatem, et eo modo informat mores hominum. *Ibid.*, lib. 3, cap. 40. *Prosev.*

36. Non asserit Scriptura nisi Catholicam fidem, rebus preteritis et futuris et presentibus: preteritorum narratio est, futurorum presumptio, presentium demonstratio. *Ibid.*

37. Quidquid homo extra Scripturam didicerit, si noxius est, ibi damnatur; si utile est,

ibi invenitur: et cum ibi quis invenit omnia, que niliter alibi dicitur, multo abundantius ibi inveniet ea, que nusquam omnino alibi, sed in illarum tantummodo Scripturarum, mirabili altitudine, et mirabili humilitate discuntur. *Ibid.*, lib. 2, cap. 42.

38. Instructus divinarum Scripturarum studiosus, cum ad eas perscrutandas accedere coeperit, illud Apostolicum cogitare non cessat, Scientia inflat, charitas edificat. *Ibid.*, cap. 41.

39. Homo limens Deum, voluntatem ejus in Scripturis sanctis diligenter inquirat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 1.

40. Sententiarum veritas in sanctis libris Ecclesiasticis investiganda est. Lib. 2, *de Doctr. christ.*, cap. 34.

41. Major est Scripturae hujus auctoritas, quam omnis humani ingenii capacitas. Lib. 2, *de Genesi et lit.*, cap. 5.

42. Scriptura si loquitur, ut altitudine superbos irridet, profunditate attentos terret, veritate magno pascit, affabilitate parvulos nutrit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3.

43. Quidquid est in Scripturis sacris, altum et divinum est: inest omnino veritas, et reliquenda instaurandisque animis accommodatissima disciplina et plane ita modificata, ut nemo inde haurire non possit, quod sibi satis est, si modo ad hauriendum devote ac pie ut vera religio possit, accedat. *De utilitate credendi*, cap. 6.

44. Legenda est Scriptura divina, et Spiritus sancti dispensatio cognoscenda, et intuenta propheta, et rejicienda carnalis servitus, et liberalis intelligentia retinenda. *Contra Adimantum*, cap. 15.

45. Sanctarum Scripturarum auctoritatibus colla subdenda sunt, ut ad intellectum per fidem quisque perveniat. Lib. 1, *de Peccator. meritis et remis.*, cap. 21.

46. Cum in sacris voluminibus litterarum, aliqua veluti divinum resonante sententia movetur lector, vel sollicitus auditor, certa et inconcussa fide cognitur tenari debet, et nusquam deesse veritatem. *De Prodesinat. et gratia*, cap. 1.

47. Scriptura sacra communis quidam bona doctrine thesaurus est, apte singulis necessaria subministrans. In *Prologo Psal.*

48. Littere, que de celesti civitate nobis venerunt, ipse sunt Scriptura. Super *Psal.* xc, conc. 2.

49. In Scripturis sanctis profunda sunt mysteria, que ad hoc aliquandam ne videscant, ad hoc queruntur ut exerceant, ad hoc aperuntur ut prescant. Super *Psal.* xi.

50. In nullis Scripturis aliud inquiratis, quam charitatem, nemo vobis aliud precipiat. Quidquid

obscurum est in Scriptura, hoc ibi occultum est: quidquid ibi planum est, hoc ibi aperta est. Si nusquam aperta esset, non te pasceret: si nusquam occultum, non te exerceat. *Ibid.*

51. Honora Scripturam Dei, honora verbum Dei, etiam non apertum, differ pietate intelligentiam. Noli protrusus esse, accusare aut obscuritatem, aut quasi perversitatem Scripture: perversum hic nihil est, obscurum autem aliquid est non ut tibi negetur, sed ut exerceat accepturum. Super *Psal.* cxlvi, vers. 6.

52. Quod in sancto Evangelio breviter dicitur, non breviter oportet exponi, ut quod auditur, intelligatur, verba enim pauca Domini, sed magna sunt, non numero estimanda, sed pondere: nec ideo contentenda quia pauca, sed ideo querenda quia magna. Tract. 37, super *Evang. Joan.*, de cap. viii.

53. Divinarum Scripturarum multiplicem abundantiam latissimamque doctrinam sine ullo errore comprehendit, et sine ullo labore custodit, cujus cor plenum est charitate. *De Laudibus charit.*

54. Thesaurus magnus est divinarum Scripturarum, habens in se mirabilia precepta et multa, tanquam multas gemmas, et pretiosa monilia, et vasa ingentia, et magni metalli: sed quis potest scrutari thesaurum istum, et uti eo et pervenire ad omnia que ibi sunt? *De Disciplina christiana*, cap. 1.

55. In eo quod in Scripturis intelligis, charitas patet: in eo quod non intelligis, charitas latet. Ille tenet, et quod patet et quod latet in divinis sermonibus, qui charitatem tenet in moribus. *De Laudibus charit.*

56. Scriptura evidens est, auctoritas Scripture fundatissima est, fides in Scriptura Catholicissima est. *De Verb. Apost.*, serm. 14.

57. Sacrarum lectio Scripturarum divine est preagnitio non parva beatitudinis: in his enim quasi in quodam speculo homo seipsum considerare potest qualis sit, vel quo tendat. *Serm. 1, ser. 6, post Dom. Pass.*

58. Lectio assidua Scripturarum purificat omnia, timorem inquit gehennas, ad gaudia superca cor instigat legentis. *Ibid.*

59. Geminum confert donum lectio sanctarum scripturarum, sive qua intellectum mentis erudit, seu qua a mundi vanitatibus abstractum, hominem ad amorem Dei perducit. *Ibid.*

60. Sicut ex carnalibus cis alitur caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur et pascitur, et beatissimus est ille qui divinas Scripturas vertit in opera. *Ibid.*

61. Legite Scripturam, quia omni melle dulcior

est, omni pane enervior, omni vino hilarior, lenior oleo, sublimior auro, et argenteo purior. *Serm. 38, ad Frat. in oratio.*

62. Scriptura est omnium sapientiarum et doctrinarum magistra et domina, quae docet exterius blandos, et interiori fraudulentos cognoscere. *Prose.*

63. Haec est scientia scientiarum, angelorum foreculum, archangelorum pulmentum, apostolorum gloria, patriarcharum fiducia, prophetarum spes, martyrum corona, virginum fortitudo, monachorum reflectio, episcoporum rancio, sacerdotum cellarium, pitecorum principium, viduarum doctrina, conjugatorum pulchritudo, mortuorum resurrectio, viventium sempiterna protectio. *Ibid.*

64. Qui Scripturas non comprehendunt, amantem Deum, et simplici corde quod non intelligunt, querant: ne cum volumi variis sacrilegiis considerare veritatem, quam videre non possunt, redeat illa securus in crura. *Lib. 1, de Gen. contra Manichaeos, cap. 5.*

65. Quantum accedimus in Scripturis, et in eis assessimus, tantum nobis locutiones earum innotescunt. *Ibid., cap. 9.*

66. Obocura est Scriptura, et remota a sensibus hominum: sed quomodo se habeat, antequam intelligatur, credenda est. *Ibid., cap. 11.*

67. Quicquid divinarum Scripturarum perspicua firmat auctoritate, sine ulla dubitatione credendum est. *Epist. 112, in Prologo.*

68. In Scripturis sanctis Deus homines docet, quomodo cum hominibus agant, et ipsi Deo serviant. *De Agon. Christ., cap. 8.*

69. Scriptura divina ab una lingua profecta per varias interpretum linguas, innotuit gentibus ad salutem per orbem terrarum disseminata. *Lib. 2, de Doctr. christ., cap. 5.*

70. Spiritus sanctus ita Scripturas modificavit, ut locis apertioribus, fami occurreret, obscurioribus autem fastidia delingeret. *Lib. 2, de Doctr. christ., cap. 6.*

71. Dabit divinarum Scripturarum tractator et doctor, defensor esse recte debet, ac debellator erroris, et bonus docere, et mala deducere. *Ibid., lib. 4, cap. 4.*

72. Sapienter dicit homo, tanto magis vel minus, quanto in Scripturis magis, minusque profectus. *Ibid., cap. 5.*

73. Qui Scripturam intelligere non potest, Scriptura Dei dei honorem, sibi timorem. *Lib. 1, de Gen. ad Il., cap. 20.*

74. Quando in Scripturis sanctis legimus mala a Sanctis facta, non ideo quia facta credimus, etiam facienda credamus, ne violentiam praesepit,

sed passim sectarum exempla. *Contra Mendac., cap. 9.*

75. Auctoritatem Scripturarum religionis nobis, ceteris quibusque litteris anteponimus. *Lib. 14, de Civit. Dei, cap. 7.*

76. Multa in Scriptura umbrosa etque condensa sunt, quae mente querentis exerceant. *Ibid., lib. 18, cap. 32.*

77. Translatio Scripturae veteris Testamenti per septuaginta duos interpretes, de Hebraeo in Graecum mirabilis ac stupenda est: cum ad hoc opus separatim singuli sederint. *Ibid., cap. 42.*

78. Intelligenda sunt in Scriptura sancta, et non temere accusanda, quae imperiti videntur esse contraria. *Contra Advers., cap. 3.*

79. Sancta Scriptura non temerarios et superbos accusatores, sed diligentes et pios lectores desiderat. *Ibid.*

80. Sancta Scriptura verbis nostris loquens, etiam per haec verba demonstrat nihil digno de Deo dici posse. *Ibid., cap. 7.*

81. Nostrorum librorum auctoritas, totigentium consensione, per successiones Apostolorum, Episcoporum, conciliarumque robore, verbis adversa est. *Lib. 13, contra Faust., cap. 5.*

82. Qui Scripturam adverso animo legit, quia non ideo scrutatur ut sciat; sed quod nescit, scire se putat, hanc praesumptio tumidae arrogantiae, oculum cordis vel claudit, ut omnino non videat, vel distortet ut perverbe videat, et aliud pro alio probet aut improbet. *Ibid., lib. 16, cap. 14.*

83. Accipite integre canonice Scripturas, si integri esse desideratis. *De fide contra Manich., cap. 33.*

84. Haeretici Scripturas tenent ad speciem, non ad salutem. *Lib. 3, de Bapt. contra Donat., cap. 19.*

85. Sanctae Scripturae et docent et exhortantur. *De Gratia Christi, cap. 10.*

86. Merebitur homo Scripturam intelligere, si orando pulset, et non rixando accedat ad ostium veritatis. *Tract. 8, super Joann.,*

87. A Domino quidem est Scriptura; sed nihil sapit, si non tibi Christus intelligatur. *Ibid., tract. 9.*

88. Natae haereses non sunt nisi dum Scripturae bene intelliguntur non bene: et quod in eis non bene intelligitur, etiam temere et audacter asseritur. *Ibid., tract. 18.*

89. Pulemus Scripturam Dei tanquam agrum esse, ubi volumus aliquid edificare. Non sumus pigri nec superflicis colant, sedianus altius, donec perveniamus ad petram; petra autem erat Christus. *Ibid., Tract. 23.*

90. Scripturae nobis in huius saeculi nocte laetum lucernam accenduntur, ne in tenebris remaneamus. *Ibid., tract. 35.*

91. Haec est, quae, corda illuminat, linguam purificat, conscientiam probat, animam sanctificat, silem confortat, diabolum rejicit, Peccatum spernit, animas frigiditas calefacit, lumen scientiae ostendit, tenebras ignorantiae expellit, tristitiam saeculi extinguit, letitiam Spiritus sancti accendit, sitiienti potum tribuit, naturam frenat, prohibet levitatem, temperat dolorem, confortat spem, coronat senem, docet juvenem, mitigat indignantes, instruit errantes, sanat aegros, roborat infirmos, mentem stabilit, excitat somnolentos, otiosos increpat, pictos incitat, reges humiliat, humiles exaltat, rectas vias indicat, elemosynam imperat. *Ibid.*

92. Otiosum verbum in Scriptura esse dicere, blasphemiam ingens est. *Humil. 10, in Petrum.*

93. Scriptura facile afficit, et allicit ad legendum: ita ut quod in ea latet, delectat etiam cum labore investigare, nec fatiget inquirendi forte dilectus, ubi eloquii suavitas mulcet. *Prose.*

94. Lude constat hoc opus non humano ingenio, sed spiritus arte ite compositum, ut quamvis sit difficile intellecto, sit tamen inquisitu delectabile. *Serm. 4, super Cant.*

95. Scriptura sacra est puteus Jacob, ex quo hauriuntur aquae quae in oratione funduntur. *In Spero Monachor.*

96. In Scriptura vir sapiens, profunda fluviorum perscrutat, et abscondita producit in lucem. *De principis sacre Script.*

97. Est sacre Scripturae inattingibilis altitudo, propter auctoritatem inviolabilem; inexhaustibilis plenitudo, propter profunditatem impercrutabilem; infallibilis certitudo, propter processum irrefragabilem; impretablem validudo, propter fructum inestimabilem; incontaminabilem pulchritudo, propter puritatem impermixtibilem; inexcursabilem amplitudo, propter diffusionem irrefragabilem. *De principio sacre Script.*

98. Scriptura sacra est Pluvius voluptuosissimus, propter dulciores suavitissimarum delectationum; luminosissimus, propter fulgorem Olympissimarum speculationum; ignitissimus, propter fervores ardentissimarum inflammationum; inpotuosissimus, propter vigores sublimissimarum elevationum. *Ibid., super illud, Apoc. xxii: Ostendit mihi fontem.*

99. Scriptura sacra quiescens potio temperata est: si vjus amaritudo palatum tuum contristat, quid accedas mentium? quod non prodest tibi, prodest alteri. *Ibid.*

100. Injustis sacra Scriptura videtur injusta,

insipientibus stulta, obscenis immunda, vanis superflua: sapientibus autem videtur omnis sapientiae contentiva. *Ibid.*

101. In Scripturis sacris praeterita sine falsitate describuntur; praesentia plus quam videntur, ostenduntur; futura quasi perfecta narrantur. *Ibid.*

102. Ubique in Scripturis veritas regnat, ubique divina virtus irradiat, ubique panduntur humano generi profutura. *Ibid.*

103. Sacra Scriptura est panis: nam panis in cibano est sermo in historia abditus: in cartagine, est sermo moralis deocclus: in craticula, est sermo mysticus, et allegoricus. *Super Psalm. xi.*

104. Quinque sunt verba, quibus tota Scriptura comprehenditur: cresce, fuge, age, time, appete, crede in Deum, fuge vitium, age bonum, time supplicium, appete premium. *Serm. 3, Dom. 4, Quadr.*

105. Scripturae divinae sanctae profunditas commovet sermones habet, ut eam universi incunenter admittant: sensus autem resonat veritatis arcano, ut ipsa studiosissima vitalis sententia debeat indagari. *In Prologo, super Psalm. cap. 45.*

106. Scriptura sacra nullis modis genera suae locutionis exeret, definitionibus succincta, schematicis decora, verborum proprietate signata, syllogismorum complexionibus expedita, discipulis irrutillans. *Ibid.*

107. Scriptura sacra, schola est caelestis, eruditio vitalis, adiutorium veritatis, disciplina certissime singularis, quae discipulos occupat sensibus fructuosus, non inanium locutione verborum. *Super Psalm. xv.*

108. In scripturis divinis assidua cogitatione meditari, nullum tacitum, nulla saetia est: sed quanto quis plus hauserit, tanto amplius dulcia sensa percipit. *Super Psalm. lxxvii, vers. 12.*

109. Cur homini Christiano fideliter non liceat s. christian. spectare, quod licet divinis litteris scribere? *De Spectacul., cap. 2.*

110. In sacra Scripturis quasi speculo vides, et agnosces teipsum, et faciem cordis tui. *Prose.*

111. In imperfectum tuum clarissimum conspicias, quid agendum restat, et qualiter proficere debeas, discis. *In Exhort. ad Novit., art. 9.*

112. Ex divinis Scripturis divitias tibi congrega, et thesaurus qui nunquam eripi tibi poterit. *Illucip. in eolum promittere sataglio. De his Religio.*

113. Nihil discere est in divina Scriptura, neque opposita dictio adversum dictionem reperitur. *Haeres. 70, contra Audianos.*

S. BASILIUS
MAGNUS.
S. BERNARD.

S. DOMAY.

CASSIOPOL.

PROVVS OS
CARTIVS.

S. EPHEMUS.

S. EPHEMUS.

S. FRANCIS.
TIEHL.

144. Sancta Scriptura magis oblectat pios animos, quam aures delicatas, linguasque disertas: mentium enim, non aurium delicatas speciat. In *Annal. super Psalm. XXXII.*

S. VULGENT.

145. In Scripturis sacris studium tui cordis impende; et tibi si fueris, quisquis, quique debeas esse, cognosce. *Epist. 6, ad Theodorum, cap. 9.*

OLDS. INT.

146. Quantum quisque ex Scriptura proficit, tantum de ipsa proficit apud ipsam. *Super Eszech., cap. 1.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

147. Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddam speculum opponitur, ut interna nostra facies in ipsa videatur: ibi etenim facta, ibi pudica nostra cognoscimus; ibi sentimus quantum proficimus, ibi a profectu quam longe distamus. *Lib. 2. Moral., cap. 1.*

148. Sacra Scriptura omnem scientiam, atque doctrinam sine aliqua comparatione transcendit, vera prophetia, ad coelestem patriam vocat, a terrenis desideris ad superna amplectenda cor legentis immutat. *Prose.*

149. Doctis obscurioribus exarctet foras, et parvula humilium sermone blanditur: nec sine clausa est ut pavesci debeat, nec sic patet ut vilescat; quia usu fastidium tollit, et tanto amplius diligitur, quanto amplius meditatur.

150. Quo legentis enim humilibus verbis adjuvat, sublimibus sensibus levat: aliquo modo cum legentibus crescit, a rudibus lectoribus quasi recognoscitur, et amen doctis semper nova reperitur. *Ibid., lib. 20, cap. 11.*

151. Haereticis quia Scripturam sacram intelligere sua virtute multat, eam quibusdam nisibus rotunt. *Ibid., esp. 1.*

152. Non est secreta lufista in divinis paginis, vel fortia, vel raulta cognoscere, sed cognata custodiare. *Prose.*

153. Nam qui bene intelligit, quid intelligendo sperari debeat, agnoscit: quanto enim intellectu latus extenditur, tanto ad explenda opera enitius ligatur. *Ibid., lib. 22, cap. 3.*

154. Magne utilitatis est, ipsa obscuritas eloquiorum Dei, quia erroris sensum, ut fadigione dicitur, et exercitatus capiat quod capere non potest otiosus. *Homil. 6, super Eszech.*

155. Scriptura sacra staturam habet, quia mores ad standum dirigit: altitudinem habet, quia in coelesti patria aeterno vite gaudia promittit: horribilem aspectum habet, quia omnibus reprobus gehennae supplicia minatur. *Ibid., super illud: Statuta quoque erat rois.*

156. Scriptura sacra est recta in praesentis, alta in promissionibus, horribilis in minis. *Ibid.*

157. Scriptura sacra in utroque testamento, et admonendo recta est, et promittendo alta, et minando terribilis. *Ibid.*

158. Divina eloquia cum legente crescit: nam tanto illa quisque altius intelligit, quanto in eis altius intendit. *Ibid., homil. 7, super illud: Cunque ambularent, etc.*

159. Mira atque ineffabilis sacri eloqui virtus, cum superno amore legentis animus penetratur. *Ibid.*

160. Quo spiritus legentis tendit, illic divina eloquia levatur: quia si in eis altius quid videndo et sentiendo quaesieris, haec eadem sacra eloquia tecum crescent, tecum in altioribus ascendant. *Ibid., super illud: Quocumque ibat spiritalis, etc.*

161. Legentis spiritus si quid in sacris eloquiis scire morale, aut historicum quaerit, sensus lauce moralis historie sequitur: si quid typicum, mox figurata oculis agnoscitur. *Ibid.*

162. Immo tria in sacro volumine scripta sunt: Lamentationes; Carpes; Ver. Lamentationes, quia in eo scripta est penitentia peccatorum; Carpes, quia ibi promittuntur gaudia iustorum; Ver autem, quia illic expressa est damnatio reproborum. *Homil. 9, super Eszech.*

163. Scriptura sacra est aliquando cibus, aliquando potus. In locis obscurioribus, qui intelligi nequeunt, nisi exponantur, cibus est; in locis vero apertioribus, potus est. *Ibid., homil. 10.*

164. In ejus ore Scriptura sacra dulcis est, cuius vite viscera mandata Dei replentur: quia ei suavis est ad loquendum, cui interior impressa ad vivendum fuerit. *Ibid., homil. 10.*

165. Nemo in sacre Scripturae scientia ita perfectus est, ut proficere ultra non possit: quia inferior est omnis profectus hominis divinitatis altitudine eam inspirantis. *Super lib. Reg.*

166. Scriptura sacra tam mirabiliter ab omnipotente Deo condita est, ut etsi multipliciter videatur exposita, non desint tamen et secreta, quibus servet occulta. *Ibid.*

167. Sacra Scriptura, quia divinitus inspirata, tanto sublimius etiam praecelura hominum ingenia superat, quanto ipsi praecelari homines Deo inferioris sunt: et nihil in illis spiritali sublimitate conspiciunt, nisi quod ejus ipsius divina dignationis bonitate revelatur. *Ibid.*

168. Scriptura sacra suavis est in superficie littera, alior in typis allegoriae, moribus intrinsecis utilis, lucida in exemplis exhibendis, in laeis tamen singulari et historica assere, et typica proficere, et conferre moralia solet. *Ibid.*

169. Qui verbum Scripturae accipit, non in amore, sed in scientia, de plenitudine accipit, non

verbo, sed libri. *Lib. 4 in 1 Reg., cap. 4, super illud: Ascende ut comedas mecum.*

170. Civitas spiritalis Redemptoris est Scriptura sacra: haec civitas suis civibus tot defensionum munimina confert quot praepcepta, tot arma eis praebet, quot consilia salutis. *Lib. 1, in 1 Reg., cap. 1, exposit. allegorica, super illud: Et ascendeat vir, etc.*

171. Sacra eloquia visioni maris simillima narrantur: quia in eis sicut magna volumina sententiarum; et cumuli sensuum. *Homil. 6, super Eszech., super illud: Et aspectus rotarum, etc.*

172. Tanto magis debemus sacram Scripturam legere, quanto nos conspicimus sub tribulationum fasci lassari. *Lib. 2, in Registro, ind. 10, cap. 37, epist. 87, ad Nolaem episc. Salerni.*

173. Ut vilesceat Scriptura sacra nota non possit, sic mire disposita est, ut cognita mesaliur: et eo legatur gratis, quo quotidie discitur; ac dum semper roscentia intumet, suavis oblectat. *Prose.*

174. Qui nova velut nova contemnant, illa quae probant vetera, curarum secularium saturitate fastidiunt.

175. Dum quia terrenarum rerum cura immoderatus pascitur, in ea quae valde placere solet, recenti Scripturarum dulcedine non letatur. *Ibid.*

176. Dicere verbum aliquod in Scriptura redmndare, est grave nefas: quod si nihil redundat, nihil est inane, nihil supervacuum. *Orat. 4 super illud: Faciamus hominem, etc.*

177. Ama scientiam Scripturarum, et carnis vita non amabis. *Epist. 4 ad Rustic.*

178. Totum quod legitimus in divinis libris, nictet quidem et folget, etiam in cortice; sed dulcis in medulla est: qui edere vult mollem, frangat nucem. *Epist. 13 ad Paulin.*

179. Maximum ad iustitiam auxilium, est implere divinis eloquiis animam: et quod opere exequi cupias, semper corde meditari. *Epist. 14, ad Celsinum.*

180. Sicut divinae Scripturae semper in manibus suis, et iugiter mente volvantur. *Ibid.*

181. Scripturam sacram cognoscere, secumque semper revolvere, ingens ad conservandum iustitiam beneficium est. *Ibid.*

182. Ad sanctarum Scripturarum gravitatem confugiunt, ubi vera vulnerum medicina est, ubi dolorum certa remedia. *Epist. 24, ad Julian.*

183. Quod medicorum est promittunt medici, tractant fabryla fabri; et sola Scripturarum ars est, quam ceteri omnes passim vindicant: hanc garrola anus, hanc delirus senex, hanc sophista verborum; hanc universa praesumptum, lacernam, docent antequam discant. *Epist. 1, ad Paulin.*

184. Magis Scripturae auctoritate ducimur, quam cujuslibet eloquentis secularis. *In quest. super Genes.*

185. Nihil in Scriptura magis agere debes, quam animam divinis eloquiis pascere, et quantum ei per totam sufficere possit diem, hoc cum veluti cibo pinguiore satiare. *Epist. 1, ad Demetrius.*

186. Ha Scripturas sacras lege, ut semper memineris Dei illa verba esse, qui legem suam non solum sciri, sed etiam impleri jubet: nihil enim prodest facienda didicisse, et non facere. *Ibid.*

187. Debes sanctas Scripturas sine intermissione meditari, his tamen repleas mentem; et malis cogitationibus loqui aufertis, divinis animam sensibus occupare. *Ibid.*

188. Ignoratio Scripturarum, ignorantia Christi est. *Lib. 1 super Iohann.*

189. Quid loquax de physica, ethica, et logica? quidquid potest humana lingua proficere, et mortalium sensus accipere, volumus sanctorum Scripturarum continere. *Ibid.*

190. Moris est Scripturarum, obscuris manifesta subnectere: et quod prius sub enigmatibus Prophetae dixerint, aperta voce profere. *Lib. 5, super Isaiam, cap. 19, super illud: Omis Aegypti, etc.*

191. In explanatione sanctarum Scripturarum, non verba composita, et oratoris floribus adornata, sed crudeliter et simplicitas quaeritur veritatis. *Lib. 3, super Amos.*

192. Quicumque Scripturam aliter intelligit, quam sensus Spiritus sancti alligat, non conscripta est (sicut de Ecclesia non recesserit) tamen haereticis appellari potest. *Lib. 3 super Epist. ad Galat., cap. 5, in illud Rom. viii: Sapientia carnis inimica est Deo.*

193. Si quidquam est, quod in hac vita sapientem virum beneat, et inter pressuras et turbines mundi aequo animo manere persuadeat, id esse vel primum roor, meditationem Scripturarum. *Super Epist. ad Ephes.*

194. Haereticis corrupto intelligentie sensu divinatorum dictorum testimonia usurpant, et de his mentuntur. *Lib. 4 de Trinit.*

195. Haereticis dat Scripturam stylo Antichristi compositam. *Lib. contra Ariana, et Aurent.*

196. In sacra Scriptura quidquid docetur, veritas est: quidquid praecipitur, bonitas: quidquid promittitur, felicitas est. *De Scriptur. et Scriptur., cap. 1.*

197. Quisquis sacre Scripturae cibo pasci renuit, vitam animae suae perdere iam incipit. *In Prolog. 1, Allegoriae. Veteris Testam.*

198. Triplices intellectus sunt divinae Scripturae.

S. GREGOR.
NTES.

S. HEDON.

S. HILAR.

HUGO A. S.
VICTOR.

rae, quasi tres mensae. Videlicet, historialis, mysticus et moralis. *Prose.*

169. Prima simplicibus, secunda doctoribus, tertia communis utrisque.

170. In prima cibus gradior, in secunda subtilior, in tertia dulcior.

171. Prima saporem continet exemplorum, secunda vim mysteriorum, tertia dulcedinem morum.

172. In una Christus vinum ministrat, in secunda frangit panem, in tertia docet.

173. Prima pascit infantem, secunda figuris, tertia verbis: res miraculorum corroborat fidem, impletio figurarum spem, doctrina morum charitatem. *Lib. 3 de Claustris antea, cap. 8.*

174. Scriptura sacra est liber vilis, cujus origo aeterna, cujus incorruptibilis essentia, cujus cognitio vita, cujus Scriptura indelibilis, cujus inspectus desiderabilis, cujus doctrina facilis, cujus scientia dulcis, cujus profunditas imperscrutabilis, cujus verba immutabilia, et unum tamen verbum omnia. *Lib. 2 de Arc. Noe, cap. 11.*

175. Sunt nonnulli, qui divinae Scripturae scientiam quaerunt, ut vel divitias congregent, vel honores obtineant, vel famam acquirant: quorum intentio quantum perversa, tantum est miseranda. *Lib. 5 Delecto, cap. 10.*

176. Solidus est cibus iste sacrae Scripturae, et nisi masticetur, transgurgit non potest. *Prose.*

177. Talite moderamine uti oportet, ut dum inquirendo subtilis fueris, in praesumendo temerarius non inveniaris. *Ibid., lib. 6, cap. 4.*

178. Cathedra Doctoris sacra Scriptura est, in qua juxta populo praesidera debet, et per auctoritatem perceptionis, et per exemplum conversationis. *Lib. 1 Miscellanea, tit. 75.*

179. Divina Scriptura in quibusdam locis, quasi panis difficile editur, in quibusdam sicut vinum facile sorbetur, in omnibus quasi medicamentum et oleum animae, dum sumitur, medetur. *Lib. 1 Miscellanea, tit. 55.*

180. Divina Scriptura ceteris omnibus Scripturis, non solum in materia sua, sed etiam in modo tractandi, subtilitate et profunditate precellit. *Lib. 1 de Sacram., part. 1, cap. 5.*

181. Ad hoc tendit tota Scriptura, ut revocet a malo per timorem, et promoveat ad bonum per amorem. In fine *Prologi, super lib. Judice.*

182. Sacra Scriptura est vas ciborum et potum spirituum, quibus reficiuntur, et inebriantur spiritaliter animae Sanctorum. *Super Prose, x v.*

183. Sacram Scripturam, per quam cognoscitur Deus, pie legite, et perfecte intelligite: pie legite, qui cum devotione legite quae legit: et quae

non intelligit, non reprehendit, sed studiosè inquirent. *Super Sapient., cap. 1.*

184. Scriptura non solum cibus est, ubi difficultis est: sed etiam potus, ubi est facilis, vel vinum aeternae jucunditatis. *Super Isaiam, cap. 65.*

185. Quidquid laetel, quidquid patet in divinis sermonibus, et in tota sacra Scriptura, dilectio ipsa comprehendit. *Lib. 1 Contemplat. de Amore Dei, cap. 26.*

186. Festinandum tibi est, si ad veram Scripturarum scientiam vis pervenire, ut humilitatem cordis immobilis primobus consequaris: quae te non ad illam qua inflat, sed ad eam qua illuminat scientiam charitatis consummatione perducet. *Collat. 14, Abb. Nestorol., cap. 10.*

187. Nihil in divinis litteris lenere, et absque causa positum, etiam verbum quod fortuitum videri posset magnam thesaurum in se latentem continet. *Homil. 19, super Gen.*

188. In divinis litteris nihil superfluum, nec emergent, nihilque rationi contrarium continetur. *Ibid.*

189. Quanto quis Scripturis sacris est familiarior, tanto magis vilere potest latentem in ipsis thesaurum, pluresque percipere ineffabiles divitiarum fructus. *Homil. 18, super Gen.*

190. Talibus verbis Scriptura sacra utitur, ut quis arcano mysteria discere possimus. *Ibid., homil. 15.*

191. In divinis Scripturis, etiam in brevi lectione cuiusdam gravitas, et ineffabiles inveniuntur divitiae. *Ibid., homil. 16.*

192. Moe divinae Scripturae est, a rebus contingentibus nomina locis imponere, sicuti res contingant. *Ibid.*

193. Non est syllaba, vel apiculus in sacris litteris, in cujus profundo non sit grandis quispian thesaurus. *Ibid., homil. 21.*

194. Nulla est in humana natura vel corporis, vel animae passio, quae medicum ex sacra Scriptura accipere nequeat. *Prose.*

195. Ingraditur quis hinc tristitia et negotiorum sollicitudine oneratus, statim ut audivisset Prophetam dicentem: Quare tristis es anima mea? spera in Deum, omnem illam mentis tristitiam excidit.

196. Alius extrema praeiurat inopis, gravatim fert, et moeret videns alios divitiis affluere, et magno apparatu et pompa stipari: audit hic Prophetam dicentem: Facta in Dominum curam tuam, et ipse te eruet, et non timeas, cum ditatus fuerit homo, etc.

197. Alius despicitur et contemnitur, et ab amicis relinquitur, et hoc est quod mentis: quis maxime conturbat, si huc venerit, audit, dicen-

tem: Amici mei, et proximi mei adversum me stiterunt. *Ibid., homil. 29.*

198. Unus scopus divinae Scripturae est, ne quid factorem internitiat, sed veritatem homines doceat. *Ibid.*

199. Ingens bonum est divinarum Scripturarum peritia: haec enim facit animam optimis moribus proflitam, hanc in calum mentem transfert, hanc graditudinis studiosum reddit hominem. *Ibid., homil. 35.*

200. Magna divinae Scripturae virtus est, et multo in verbis latent sententiarum divitiarum. *Ibid., homil. 37.*

201. Nullam Scripturam habent rationem pulchritudinis, vel compositionis verborum, habent enim gratiam domesticam emulgentem, et pulchritudinem quae dicuntur. *Ibid.*

202. Processus non opinatur Catholicum, quod apparuerit Scripturae, sententia esse contrarium. *Homil. de Adam et Eva.*

203. Scripturae thesaurum praebent paratum illis, qui quaerunt opes in ipsis reconditas: satis est introspectisse, ut omni explorati fructu discendant, satis est tantum aperuisse, ut illico videant gemmarum splendorem. *Homil. 2 de Verbis Iui.*

204. Quidquid terribile est in Scripturis, usu vilesunt. *Homil. 30, super Matth. Oper. imperf.*

205. Quidquid quaeritur ad salutem, totum adimpletum est in Scripturis sacris. *Prose.*

206. Qui ignarus est, inveniet illi quod discat.

207. Qui contumax est et peccator, inveniet ibi futuri iudicii flagella, quae timeat.

208. Qui laborat, inveniet ibi gloriam et promissiones vitae perpetuae, quas meditando amplius ad opus.

209. Qui pusillanimis est et infirmus, inveniet ibi medicos iustitiae cibos, qui etsi plagarum animam non faciunt, tamen mori non permittunt.

210. Qui maganans est et fidelis, inveniet ibi spirituales ecclesiae continentioris vitae, quae perdurant cum fine ad Angelorum naturam.

211. Qui peccatus est a diabolo, et vulneratus est in peccatis, inveniet ibi medicamentis cibos qui eum per poenitentiam revocent ad salutem. *Ibid., homil. 41.*

212. Omnis Scripturae divina mensa est, in qua panis verbi nutritio animae positae est, supra quam omnes Christiani recumbant et epulantur in spiritu. *Ibid., homil. 33.*

213. Magnam praecipuum, profundum barathrum est, Scripturam ignoratio: et magna salus perditio, nihil de divinis legibus scire. *Conc. 3 de Lasaro.*

214. Omnium medicinarum thesaurus, divinae Scripturae sunt: sine stultitiam exuro, sine affectu sedare, sine peccatorum cupiditatem expellere, sine dolores contemnerem, sine fortium animam inducere, sine adversa spatio animo tolerare velimus, quam plurimum hinc remedia invenire possumus. *Homil. 35, super Joan.*

215. Haeretici sacras deleverunt litteras, infidelitati sunt Scripturam, omnino in illam intendere non valentes. *Serm. 11, super Epist. ad Philip.*

216. Si quis vel discere, vel ignorare opus sit, in Scriptura sacra addisces. Si arguere falsitatem, inde hauriamus: si corrigi, si castigari, ad exhortationem, ad solatium: si quid desit et oportet adipisci, ex ea discimus. *Homil. 9, super II Tim.*

217. Nihil proelatus, nihil amaranum sibi conducibilis est, quam divinae Scripturae percursori. *Lib. 4 de Fide Orthodox., cap. 18.*

218. Eiusmodi est Scripturarum gratia, ut exhausti atque constanti nequeat. *Ibid.*

219. Scias sanctam Scripturam esse linguam potentem Iacob, ex quo hauriantur aequae vitae Iacqumum, devotionis et dulcedinis. *De Spiritu sancto.*

220. Nihil in hac vita dulcius apprehenditur, nihil iocundius ac securius possidetur, nihil ita mentem a voluptatibus retrahit, sicut amor et scientia vera Scripturarum. *Lib. 3 de Vir. illust. Oct. S. Bened., cap. 445.*

221. Qui est amator sanctarum Scripturarum, sicut leo fortissimus bestiarum, ad nullus pavebit occursum. *Prose.*

222. Ipsa sacra scientia dat suo amatori in tribulatione constantiam, in adversitate tolerantiam, in humilitate victoriam.

223. Docet vita fugere, virtutes diligere, terrena despiciere, celestia quaerere, Deum super omnia amare. *Ibid.*

224. Scriptura torpentes ad devotionem excitat, mentem ad dilectionem Dei inflammant, contemptum praesentium suggerit, voluptatem carnis occidit. *Prose.*

225. Sine illa, hominis vita, aut voluptas, aut vanitas est: quia quis scientiam Scripturarum non amat, quid aliud quam vana potest diligere? *Ibid.*

226. Testimonium sacrae Scripturae est fortissimum ad arguendum, stabile ad corrigendum, efficax ad docendum, jucundum ad consolandum et validum. *Super Prolog. Regule S. Bened., cap. 2, text. 2.*

227. Nullius hominis consolatio tam efficax et sancta homini tribulato spiritus, sicut exhortatio sacrae Paginae. Quidquid quaeris, ibi invenies: quod desideras, ibi habebis. *Ibid.*

IDOLA.

JOAN. CAS.

S. JOAN. CARVOR.

S. JOAN. DAN.

JOAN. GERS.

JOAN. TITR.

®

228. Studium sacrae Scripturae manum a torpore excitat, torpentem terret, proficientem laudat, nescientem docet, doctum honorat. *Ibid.*

229. Inter omnia hujus mundi quaeque voluptuosa, jucunda, vel delectabilia, nihil me, teste Deo, plus delectat, plus satiat, plus et efficacius consolatur, quam sacra Scriptura; ibi invenio quod volo, instruo quid queram, confirmor ut sperem. *Ibid.*

230. Sancta sacrae Scripturae commendatio est, ut eam nemo explicare valeat: profunditas nimia, latitudoque maxima, quam nullus comprehendere potest. *Ibid.*

231. In sacra Scriptura animus cibus et potus est, dum juxta gratiam a Deo unicuique concessam sibi quisque quod faciat, inquirat et inveniat. *Ibid.*

232. Hic cibus sacratissimus est spiritus, hic consolatio mesiorum, confortatio debillium, liberatio captivorum, et refectio sanctorum animarum. *Ibid.*

233. Quod de sacris Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur. *Ibid.*

234. Quanto quisque magis in sacris eloquiis assiduis fuerit, tanto ex eis uberius intelligentiam capit: sicut terra, quo quanto amplius excolitur, tanto uberius fructificat. In cap. 6 Regut. S. Beves., verbo Sacras.

235. Tota series divinarum Scripturarum, quid continet aliud quam textum quemdam honorum ordinem, quo Deus hominibus vel jam praesentibus, vel etiam se daturum reprobis? Lib. 1, homil. 4 ad Monachos.

236. Scio vere nihil in hac vita homini salubrius posse contingere, quam si divinas cooperit Scripturas reverenter amare. *Ibid.*

237. Quanto quis in perdiscendis Scripturis fuerit studiosior, tanto minus carnalium voluptatum ardoribus inflammatur. *Ibid.*

238. Sacra Scriptura, est fons sapientiae, semita justitiae, forma disciplinae, apotheca salutis, magistra veritatis. De Laude Scriptur., cap. 2.

239. Scripturae quidem perfectae sunt, quippe a verbo Dei, et spiritu eius dictae. Lib. 1, Avers. heres., cap. 47.

240. Apponenti vel auferenti de Scriptura, potnam non modicam fore necesse est. *Ibid.*, lib. 6, cap. Venit.

241. Omnis latitudo Scripturarum in oratione Dominica, et Symboli brevitate concluditur. Lib. 1 de Sum. bono, cap. 51.

242. Quanto quisque magis ut sacris eloquiis assiduis fuerit, tanto ex eis uberius intelligentiam capit: sicut terra quo quanto amplius

excolitur, tanto uberius fructificat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 9, sent. 2.

243. Eloquia sacra exterius incompertis verbis apparent, intrinsecus autem mysteriorum sapientia fulget. *Ibid.*, cap. 13, sent. 3.

244. Quidquid dicitur quod Catholicarum auctoritate Scripturarum non probatur, a sacra non approbatur Ecclesia. *Provec.*

245. Est quidem fundamentum solidum, super quod omnis fidei veritas, omnisque veritatis solidatur auctoritas. De Casto Convul., cap. 19.

246. Sacra Scriptura nobis est a Domino exhibitae, ut in ipsa intellectus nostri curiositas solidetur, et velut in quodam speculo, interna nostra facies videatur. *Provec.*

247. Ibi quid verum, quid falsum sit conspiciatur, ibi pulchra cognoscuntur: ibi quantum intellectus proficiat, quantum capiat, sine offuscatione aperitur. *Ibid.*

248. Sine Scripturis sanctis, nulla vere est conceptionum vis Deo digna. Centur. 4 de Viri. et virgo, cap. 82.

249. Scriptura est cithara David, per quam Saulis insana temperatur. *Provec.*

250. Scriptura est vomer Samgar aratorius, quo terra nostri cordis excolitur.

251. Haec est maxilla asini, in qua Samson sitionis relictur, et mille Allophyli occiduntur. Epist. 125 ad Gualter., episc. Rothomag.

252. Sunt quidam, qui sacram Scripturam timent, alii irident, alii destruunt, alii contemunt, alii per eam transeunt, alii habitant in ea, qui timent eam, pigri sunt: qui irident, superbi: qui destruunt, haeretici: qui contemunt, falsi fratres: qui transeunt, hospites: qui habitant, cives. *Ibid.*, serm. 12 Quadrag.

253. Cuncta divinarum Scripturarum eloquia ad nil aliud, nisi ad animarum salutem crebris sunt voluminibus exarata. Quidquid enim in his praecipitur, quidquid prohibetur, totum proculdubio ad provecum fit animarum. Lib. 5, epist. 42 ad Quemdam thesaur.

254. Sacrarum Scripturarum paginae semper versantur in manibus: in his totus celo, his immoratur, in his jugiter requiescit. Lib. 6, epist. 29 ad Stephan. monach.

255. Nihil dicendum novum, nihil docendum est, quod non constet auctoritate Scripturarum. Lib. 1, super Numer., cap. 8.

256. Divinis Scripturis suavis nihil est. Lib. 3, super Cant. in illud: Qui pacis inter illos, etc.

257. Nihil tam utile est, ut Scripturarum diligentia scrutatio. Super Luc., cap. 16, in illud: Mittis eum in domum, etc.

S. THOMAS
AQUINAS.

258. Scriptura sacra est regula fidei, cui nec addere, nec subtrahere licet. 2, 2, quest. 1, art. 9.

259. Auctor sacrae Scripturae, est Spiritus sanctus: non solum verborum, sed etiam rerum. Super 1 Sent., quest. 3 prologi, art. 5.

260. Sacra Scripturae auctoritas, superior est omni ratione. Super 1 Sent., dist. 2, art. 1.

261. Veritas est in Scripturis sanctis quaerenda, non eloquentia: omnis Scriptura sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. *Provec.*

262. Quasere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis. Lib. 4 de Unit. Chr., cap. 5.

263. Ea, quae in divinis eloquiis praecipuntur, non solum non facere, sed etiam ignorare, peccatum est. Epist. ad Monachos.

264. Sicut stellas caeli non extinguit nox, sic mentes fidelium et inherentes firmamento sancta Scriptura, non obscurat mundana iniquitas. In Decretis Gratiani, part. 1, distinct. 38, can. Sicut. Vide etiam tit. Auctoritas, sent. 17; Christianus, sent. 102, 103; Doctrina, sent. 121; Lectio, sent. 3, 9, 38, 50, 54, 59, 60, 65, 74, 76, 77, 85, 100, 102, 104, 105, 111, 112, 119; Psalmus, per totum; Res, sent. 87; Scrutari, sent. 12, 15; Studium, sent. 29, 51, 56, 57, 61; Theaurus, sent. 5.

SCRUPULOSITAS.

Definitio. Scrupulositas est vacillatio quadam consurgens cum formidine ex aliquibus conjecturis debilibus et incertis. Part. 1, tit. 3, cap. 10, § 9.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Diabolus investigat complexiones hominum, et quos videt parvi cordis et pusillanimas et scrupulosos, ipsos aggreditur, et scrupulis occidit. Part. 1, cap. 10, § 10.

2. Mille surgunt apud aliquos scrupuli, more canum ablatantes, et haerere minantur ipsos qui valent in viam Dei, quos convincere et compescere melius quam per contemptum nequimus. *Ibid.*

3. Consilium salubre est, frequenter agere contra scrupulos leves et tepidos, vitando eos ad aliorum iudicium; quatenus ex consuetudine fiat homo robustus, solidus, et tranquillus in exercitio spirituali. *Ibid.*

4. In dubiis tutior via est eligenda, propter quod scrupulosus eligit viam rigidiorum. *Ibid.*

5. Ex scrupulo procedens tristitia, consumit vigorem et robur animi. *Ibid.*

6. Scrupulosus causatur ex complexione ad timorem idonea, ex segnitudo melancholica, et ex tentatione diabolica. *Ibid.*

S. LAURENTIUS
IUSTINI.

THOMAS
A. REMPIS.

S. VALER.
RESCOE.

S. ZEPHYR.
PAPA
ET MART.

S. MATHEUS
MARY.

S. ANTONIUS.

S. PETERUS
DAMIANUS.

S. IERONIMUS.

S. THEODOUS.

THEOPHILUS
LACTAN.

7. Ille se ad id quod credit et diligit, pertenturum esse desperat, cui male conscientia scrupulosus inest. Lib. 1, de Doctr. christ., cap. 40.

8. Deponendus sunt scrupulositates quaedam superfluae, quae conscientiam in erroris confusionem inducunt. In Speculo discipuli, part. 4, cap. 9.

9. Scrupulositas intelligentiam mysteriorum Dei superflua curiositate non invenit, sed fidem perdit, quam constat esse ducem salutis. Tract. 14.

10. Cum in dubiis constringimur, utiliter nimis subditur, ne in magnis aine venia peccamus. Lib. 32 Moral., cap. 17.

11. Scrupulum cogitationis scrupulose, aperta ratio dissolvat. Lib. 3 Dialogi., cap. 24, verbo Scrupulum.

12. Conscientia scrupulosa, omnia dubitat, et de omnibus disputat. Super Prae., cap. 19.

13. Scrupulositas, vitae aliorum est enucleator. Homil. 11, super Epist. ad Hebr.

14. Scrupulositas contra scrupulos agendum est, et ex ficto opere perdat certandum. Tract. de Praeparat. ad Missam., consid. 6.

15. Causant scrupuli inquietudinem mentis, quam fluctuare faciunt, a qua sicut muscae morientes perdunt suavitatem odoris, id est, devotiois et amoris sentimentum. Lib. 4, de Consul. Theolog.

16. Etsi turbationem aut vacillationem cor pati videtur ex scrupulosis motibus, modo per has, modo per illas passionum fluctuationes, manent tamen divinus amor firmus. *Ibid.*

17. Periculosa est scrupulositas, quae conscientiam in errorem precipitat. Lib. 4, ad Monachos, homil. 24.

18. Rejice superficuos aliquos inanes scrupulos; hi enim illuminationem internam prohibent, et conscientiam formidine, anxietate, privatione amore devenstant. In Speculo spirit., cap. 1.

19. Conscientiam scrupulosam, tanquam gravia impedimenta, Asecta semper devitet. In Iustit. spirit., cap. 8.

20. Qui scrupulositatem in anima pro parvis rebus habet, et non pro magnis, omnium quoque facit, mercedem amittit. Lib. 5, libell. 43, num. 14.

SENTENTIAE PAGANORUM.

21. Hominis conscientiam semper scrupulosus urit. Syzyg. 6, in Dialogo Aziachi.

22. Exprobandus dubia pro certis: non servamus modum rerum, statim in timorem venit scrupulosus. Epist. 13.

Vide etiam tit. Suspicio, sent. 15.

S. AUGUST.

S. BONAV.

S. GAUDENT.

S. GREGOR.
MAGNUS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES
CHRISTOST.

JOAN. DEUS.

JOAN.
TERTI.

LUDOVICUS
BESICUS.

IN VILIS
FATE.

PLATO.

SENECA.

UNIVERSITATIS
MAGNIFICENTIA

S. IERONIMUS.

S. IERON.
NISP.

THEOPHILUS
LACTAN.

SCRUTARI.

S. BONAV. Definitio. Scrutari est inquirere, investigare, subtiliter inspicere. Super cap. 5, Joannis.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Quid curiose queris investigare quod tibi non expedit scire, que cognoscere datur? Lib. 1, de Interpretat., cap. 9.

S. AUGUST. 2. Et consuetudine verum expertarum, inexplorata opera divina intrudere metitur humana. Epist. 146, ad Consentianum.

3. Mens humana prius hinc que facta sunt per sensus corporis experitur, eorumque notitiam pro inlimitatis humano modo caput, et deinde querit eorum causas. Lib. 4, de Genesi ad litt., cap. 32.

4. Ad celestia arcana penetranda, ratio per se non sufficit, nisi adjuva fidei. De Spiritu et anima, cap. 37.

5. Laudabilior animus est, cui nota est miseria sua, quam qui est non aspecta vias fiduciam et naturam rerum scrutatur. De Spiritu et anima, cap. 59.

6. Quanto magis inavia sunt que jubet qui jurat, tanto magis ea scrutatur animus, ut cognita faciat, et faciendo cognoscat, quia perfectius cognoscuntur cum fiunt. Super Psalm. cxviii, conc. 67.

7. Nilil est melius, nihil dulcius, quam divinum scrutari nullo strepente thesaurum; dulco est, homin est. Homil 25 ex Quinquaginta homil.

S. BERNARD. 8. Desinat anima quandiu in terra est, quia in caelis sunt, curiosos investigare, ne forte scrutatrix majestatis opprimatur a gloria. Prose.

9. Totum attende, et altiora te ne quaeraris, et fortiora te ne scrutatus fueris. Serm. 38, super Cant.

10. Formidolosa est scrutatio majestatis; at voluntatis tam lata quam pia. Ibid., serm. 62.

11. O custos cordis, si nondum es idoneus intrare ad temetipsum, quomodo ad illa rimanda idoneus eris, que sunt intra vel supra teipsum? prius fidi ad te, quam rimari presumas quam sunt supra te. De Inter. domo, cap. 65.

S. BONAV. 12. Scrutatio sacre Scripturae facienda est, cum diligentia, cum reverentia, cum reverentia, diligenter explorando, vehementer laborando, reverenter orando. Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 2, vers. 2.

13. Humilitatis est scrutari, non imprudenter, non impudenter, sed prudenter; imprudenter scrutantur curiosi, impudenter invidiosi, prudenter virtuosus. Ibid., cap. 5, vers. 5, art. 4.

14. Perscrutatio nimia perducit ad insipientiam.

Super Ecclesiasten, cap. 7, in illud: Ne plus cupias, etc.

15. Scrutamini Scripturas: scrutamini, inquam, acuminis ingenii, subtilitate studii, diligentia scrutandi, et in lumine fidei: studium incertitiam signat operis, seruitium diligentiam meditationis. Super Joan., cap. 5, in illud: Scrutamini Scripturas.

16. Cavo, es que supra naturam sumi, curiosius inquiras. Homil. 42 de Festis Paschal.

17. Unusquisque majora altioraque se non debet intelligere; sed de his solis, que ipsi pro capta permissa sunt cogitare. Epist. 8, ad Demophilum vobiscum.

18. In feminis periculosa valde est profunda secretorum perscrutatio divinorum. De morificat. vobiscum, art. 11.

19. Divina opera non discutienda sunt, sed credenda. Homil. 1 de Symbolo.

20. Quis que ille es, qui obscurorum profunda non fide, sed curiositate rimaris; hoc potius insinuas cordi tuo, ut grimas dispositiones quanto difficultas investigare te videris, tanto reverentius audieris. Ibid.

21. Magna discretione opus est, ne velit quis divinam naturam rimari ultra quam potest. Super Ezech., cap. 49.

22. Humanis modis perscrutari non valet divina secreta, et omne quod ratione perscrutari non potest, credere contemnit, et per inquisitionem nimiam in errorem labitur. Lib. 16 Moral., cap. 27.

23. Cum spirituali a scrutari volumus, necesse est ut ab intentione nostra carnalia removeamus. Prose.

24. Quia mens interna non penetrat, quam exteriorum actuum pulvis cecat. Lib. 4, in 1 Reg., cap. 2.

25. Quando mens infirmiorum actiones curiose perscrutatur, a semetipsa recedit. Serm. 2, Dom. 3 post Pent.

26. Solent vicini non suam, sed alienam discutere vitia. In Regula Monachor., cap. 49, de Paucis et Detract.

27. Mala et pestilens curiositas est, quam secretum alienum improbo scrutari contendit. Lib. 3, de Arce Nos morali, cap. 16.

28. Sunt nonnulli, qui scrutari arcana conantur, et imandata cognoscere, multa scire, et nihil facere. Lib. 5, Didasc., cap. 40.

29. Scrutatur Deus secreta, corda, renes, prelatos, ecclesiam, religiones, peccatum, opera humana voluntatem, scrutatur diabolus carnem, homines ad perdendum, sapientiam; scrutatur fatuus uxores alienas, opera Dei, majestatem Dei, opera

S. CYRILLUS ALEX.

S. DIONYSIUS AREOPAG.

MONSIEUR CARTIER.

S. EUSEBIUS EMISEN.

S. JOHANNES CHRYSOST.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

HAYMO.

S. JOAN. CLIA.

S. ISIDORUS HISPALENS.

IRINGO A S. VINCENZI.

HUGO A S. VICENTII.

HUGO CARD.

S. ISIDORUS PEL.

S. MACHAB.

propria; scrutatur sapiens scripturas, confessores, latentia sua peccata. Super Psalm. lxxvii.

30. Quidam scrutantur, ut sciunt, hinc est curiositas; ut laudentur; hinc est vanitas; ut lucrarentur, hinc est cupiditas; ut pervertantur, ut haereticus; ut edificentur, hinc est prudens humilitas; ut adificentur, hinc est charitas. Super Psalm. civiii.

31. Investigare quid de aliis dicatur, magnum periculum est: quoniam aliorum laus quandoque nos vult invidia, et infamia eorum quandoque nos inquinat, aut consensu, aut placentia. Prose.

32. Vacare talibus, nihil aliud est, quam venena sistre, et tymphae aut muscos venari.

33. Denique cum insania factor sit et famo odor: qui talis perscrutantur, velut canes sunt, qui omnia sibi occurrentia olfactunt, et ad singula naves suas applicant. Super Ecclesiasten, cap. 7.

34. Curiosus et nimis rerum divinarum perscrutator, nihil proficit, nihil invenit, praeter ultimam supplicium. Homil. 23, super Joan.

35. Aliorum facta curiose disquirere, impudentia singulari potissimum id argumentum est. Homil. 14, super 1 Timot.

36. Noli scrutari, o homo, causas proximi tui: sed si loquax es, et hac vitio detineris, loquere que tua sunt ad Deum. Homil. 24, super Epist. ad Hebr.

37. Scrutari non semper ignorantis est, sed exacte cognoscere volentis. Homil. 7, super 1 Cor.

38. Erudire, o homo! in terrenis, et his que hic sint: caelum autem non temere, nec curiose scrutaris; et utinam caelum, et non caeli Dominum, Prose.

39. Terram non nosti, dic mihi, de qua es, in qua es, ex qua nutritus es, quam habitas, quam calcas: sine qua nec respirare potes, et ea que tam procul absunt, temere disculis? Homil. 7, super 1 Theos.

40. Gravissimum est, velle abyssum iudiciorum Dei curiose perscrutari. Grad. 36.

41. Sic divina scrutare mysteria, ut semper ea cogites immensa. Lib. 4, de Sum. bono, cap. 8, sent. 19.

42. Ea que sunt supra hominis intelligentiam, scrutanda non sunt. Ibid., lib. 2, cap. 1, sent. 7.

43. Sicut solis radius dum conspicitur, acies oculi belebatur: sic et qui immoderate altiora se scrutatur, ab intentione veri obtunditur. Ibid., lib. 3, cap. 23.

44. Sordida mens sanctorum rerum quicquam utiliter perscrutari non potest. Lib. 1, epist. 30a, ad Charesmian.

45. Quanto plus volueris ratione sensum Dei

scrutari ac penetrare, tanto plus in profundum descendes, et nihil comprehendes. Homil. 12.

46. Quod scire licet, discutere non licet: credere convenit, non convenit percurrant. Serm. 49.

47. Doctrinae causa aliquid querere ac sciscitari, perquam utilis est. Habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 3, Paral., cap. 73.

48. Quae Deus oculis esse voluit, non sunt scrutanda: quae autem manifesta fecit, non sunt negligenda: ne et in illis illicita curiosi, et in istis, damnabiliter inveniamur ingrati. Lib. 1 de Vocat. gent., cap. 21.

49. Non appetamus habere cognitum, quod Deus voluit esse secretum: et ubi investigari non potest quare ita iudicet, sufficit scire quis iudicet. Ibid., lib. 2, cap. 24.

50. Extreme demencia est, rationem generorum curiose indagare. Quest. 68, super Genes.

51. Quod si curiosus aliquid inquirere libet ejusdem tua curiositas compendium sit divine laudis et gloria celebratio. Serm. 6 de Provident.

52. Nilil tam utile est, ut Scripturarum diligens scrutatio. Super Luc., cap. xvi, super illud: Misit eum in domum Patris mei, etc.

53. Nemo curiose aliorum facta veli perscrutari, nemo alios inspiciendo, ea negligat: sed ante omnia curam sui generis de reliquis laceat, que ad ejus commissionem non spectant. Serm. 3 ad Novit., divis. 1.

54. Quae supra nos nihil ed nos. In suis sententiis, sent. 1.

Vide etiam tit. Curiositas, sent. 35; Inveniri, sent. 33, 34; Judicium Dei, sent. 40; Mysterium, sent. 24, 36; Sapientia, sent. 95.

SECRETUM IN GENERE.

Definitio. Secretum est omne quod a nemine, vel a tam paucis scitur, ut neque sit famosum, neque notorium.

SENTENTIE PATRUM.

1. Non est fragilitatis nostre, celorum secreta discutere. De fide et symbolo., cap. 6.

2. Boni per malorum poenitentia vanitas, diligenti arcana veritatis inquirunt. Lib. 1 contra advers. legis, cap. 6.

3. Crucient me cordis arcana. Lib. Medit., cap. 4.

4. Secretum Dei intentos debet fecere, non adversos. Tract. 37, super Joan.

5. Quaedam secreta nimis abilita, cum dicta doceat possunt, petari a discente non possunt. Tract. 97 super Joan.

6. Regni Dei arcana et secreta prius querunt

ÆGYPT. SEN.

S. PETERUS CHRYSOLOG.

PIELO JUD.

S. PROPER.

S. THEODOC.

THEOPHYLACTUS.

THOMAS A KEMPIS.

SOCRATES.

COLLECTOR.

S. AUGUST.

- credentes, quo faciant intelligentes. Homil. 32 ex *Quinquag.* Homil.
- S. BERNARD. 7. Quid tam amicum verecundo animo, quam secretum? porro secretum et nox et lectulus habet. Serm. 86, super *Cant.*
8. Secretum consilium, secretum querit auditum. Epist. 407 ad *Thomam* proposit.
- S. CASSIUS ABRILAT. 9. Sancta anima, que secretum suum custodire voluerit, assiduitatis malum tota animi virtute fugiat. Epist. Ad *quosdam.*
- CASSIUS. 10. Licet nobis nullo celestiorum sint potestates colorum, nulli tamen creaturarum datum est cogitationum nostrarum plenissime secreta cognoscere. Super *Psal.* vii, vers. 10. *Scrutans corda*, etc.
- DIONYSIUS CARTHUS. 11. In feminis periculosa valde est profunda secretorum perscrutatio divinorum. De *meritibus*, art. 41.
- S. GREGOR. MAGNUS. 12. Qui occulta et intima querit, et exteriora non deserit: ea que necit adire, non invenit. Lib. 5, in *1 Reg.*, cap. iv.
13. Secreta non habentibus altitudo, quam ex eo quod non omnibus fidem habemus. Serm. 8, super *Epist.* ad *Ephes.*
- S. LAURENT. IUSTIN. 14. Ex charitatis refrigeratione nascuntur secreta. *Ibid.*
15. Ubi incomposita est lingua, ibi nil potest esse occultum. De *discip.* *Monast. conversat.*, cap. 15.
- PELLO JUD. 16. Est primum et efficacissimum, quod nemo secretum recte committit ebrio. De *Plant. Noe.*

SECRETORUM REVELATIO.

SENTENTIE PATRUM.

- S. ALBERT. MAGNUS. 1. Familiaris est Dominus simplicibus, quibus non indignatur arcanum suum revelare. In *Paradiso anime*, part. 1, de *Virtute*, cap. 39.
2. Peccat Deo, qui commissa sibi secreta mysteria, putaverit indignis esse vulganda. Super *Psal.* cxxviii, serm. 2, vers. 3.
- S. ANTONIN. 3. Non unicumque manifestes secreta tua, sed tibi qui possit, et velit juvare. Part. 4, tit. 5, cap. 20, § 7.
- S. ANTONIUS DE PADUA. 4. Qui confessionem, non deo verbo (quod pejus est omni homicidio) sed signo vel alio quocumque modo occulto, vel manifesto, irrisorie, vel applausorie demandant et manifestant (audacter dico) gravius peccant proditori Juda, qui Dei Filium Judaeis vendidit. Serm. 9 *Dom.* 1 *Quadrages.*
- S. AUGUST. 5. Nullum procedit rei alienius ex ore corporis verbum, cuius est in corde silentium. De *continent.*, cap. 1.
6. Secretorum revelatio, quia nihil est turpius, nihil execrabilius, nihil amoris vel gratie relinquens inter amicos, sed omnia replens amaritudi-

dine indignationis, et odii atque doloris felle cuncta aspergans, omnino cavenda est. De *Amicitia*, cap. 43.

7. Amicorum revelare secreta, sacrilegium est: quo fides amittitur, et animae captivata desperatio importatur; ut patet in Achilophel proditore. *Ibid.*

8. Ad secretatum spectat, sine timore et suspitione omnium consiliorum inter amicos, et secretorum revelatio. *Ibid.*, cap. 47.

9. Omne secretum quod sobrietatis custodit, temeritate publicat. De *Sobrietate*, cap. 3.

10. Res que nunquam debet de corde discedere, nec ab ore discedat. Tract. 7 super *Epist. Joan.*

11. Secreta Regis celare, hominum est, magna autem Dei revelare, honorificum. In suis *Prov.*, verbo *Secreta*.

12. Proditor secretorum, et tenax malarum suspitionum, utrobique perversus est. De *Inter. domo*, cap. 31.

13. Nullum secretum est, ubi ebrietas est. Serm. 25, ad *Saraceni.*

14. Qui secreta revelat, est sicut sacca sine fundo, et sicut vas sine operitorio. Tit. 3 *Divus*, cap. 7.

15. Magni secreti dignitas, denotore velamine perlegatur. Super *Psal.* cvii.

16. Gloriosi quicquid est, commissa tibi signa servare. Epist. 73 ad *Subiavianum*, cap. 3.

17. Nulli illo homine miserabilius, qui secretum nullum legit, sed ad arcana deludens ac prodenda est promptissimus. De *ita qui caret longanimitate*.

18. Frustra queris ab hominibus in terra, quod solus Deus novit in celo. Super *Daniel.*, cap. 2.

19. Quanto magis Sancti in presenti vita affliguntur, eo amplius illis secreta celestia manifestantur. Super *Apocal.*, cap. 1, in illud: *Que dicitur Patruos*, etc.

20. Secreta cordis motu corporis, et gestibus indicantur. Lib. 3 super *Ezech.*, cap. 8, super *illud Matth. xii: Ex abundantia cordis os loquitur.*

21. Si quis voluerit tuis misceri amicitias; et hunc videris prioris amici pendente secreta, hunc veluti perditum cave. Lib. 2 super *Prov.*, cap. 20, super illud: *Et qui recessit mysteria.*

22. Affabilitas familiarem facit, familiaritas secretum aperit, apertio secretorum amicitiam servat. Lib. 3 de *Claustris amicor.*, cap. 5.

23. Ad seniores semper sunt summa diligentia cuncta que in cordibus oriuntur, subdito confessionis relamine, delocanda. Collat. 2 *Abbat. Moysis*, cap. 11.

- S. JOHANNES CHRYSOST. 24. Ne dixeris ea que nosti, sed sile, si vis bonum nomen habere. Homil. 4 super *Acta Apost.*
25. Careas secretorum revelationem; si quidem fugatur amicus, maxime si secreta illius revelaveris. Serm. 9 super *Epist. ad Ephes.*
26. Si omnes fuerimus amici, nihil opus erit secretis: et si charitas nobis fuerit, non erit inter nos secretorum revelatio. *Ibid.*
27. Ubi nulla sunt secreta, ibi non potest esse ex secretorum revelatione amicitia diremptio. *Ibid.*
- S. HENRICUS HERTALENS. 28. Non omnibus ea que sunt clausa, aperienda sunt. Lib. 5, de *Sum. bono*, cap. 48, sent. 3.
- S. LAURENT. JUSTIN. 29. Citius panduntur secreta precibus, quam studio. De *signo vite*, tract. 13, de *Orat.*, cap. 2.
- PETRUS BURENS. 30. Mysterii, vel secreti revelatio execrabilis est. De *amicitia*, cap. 42.
- S. PAVLUS GABRIANUS. 31. Stultus quidquid occultum est, per impatientiam fundi, producit in medium! prudens, si dicet utilitas, sub clave silentii servat arcanum. Lib. 6, epist. 27 ad *Petr. Cerebros. monach.*
- S. THOMAS AQUINAS. 32. Loquaces homines ea, que silentio premi debebant, evocantes, lingue pruriginis quodammodo laborantes, in aures audientium indignas profundunt. Habel. apud D. Joan. Damasc., lib. 2; *Paroli.*, cap. 84.
33. Revelare secreta in malum persone, est contra fidelitatem. 2, 2, quest. 68, art. 1.
34. Non omnino est secretum, quod per sufficientes testes potest probari. *Ibid.*
- IN VIT. PATR. 35. Quocumque hora tegimus peccatum fratris nostri, tegit etiam Deus nostrum: et quocumque hora proditoriam culpam fratrum, et Deus nostras similiter prodit. Lib. 5, libell. 9, num. 6.
- SENICA. 36. Quod tacitum esse velis, nemini dixeris. De *Morbis*.
- Vide etiam tit. *Ebrietas*, sent. 16; *Mysterium*, sent. 27.

SECLUM SECULARIS.

- GLOSS. ORD. *Etymologia.* Secula dicuntur a sequendo, eo quod sequuntur in semet redeundo, ac revertendo. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 1, in illud: *Per quem facti et secula.*
- HUGO A S. VICTORE. Seculum dicitur a sequendo, quia unum sequitur post aliud. Super *Epist. ad Rom.* in illud: *In secula seculorum.*
- S. THOMAS AQUINAS. *Definitio.* Seculum nihil est aliud, quam periodus conjunctio rei. Part. 4, *Summa*, quest. 10, art. 2, in corp. ad 1.

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Quid mihi prodest carere secularibus, nisi fuero mitis et mansuetus? Lib. 5, super *Luc.*, cap. 6, in illud: *Beati mites.*
2. Non mediore periculum est, si cum habeas Tom. IV.

tanta eloquia Dei, loquaris que seculi sunt, audias que seculi sunt. Super *Psal.* cxviii, serm. 22, vers. 4.

3. Malus secularis est vere mortuus, et bonus regularis vere vivens. Part. 4, tit. 5, cap. 1, § 43.

4. Vana seculi hujus, si incerta concupiscentia, experta contemnas; fallax est enim in eis suavitas, et infructuosus labor, et perpetuus timor, et periculosa sublimitas, initium sine prudentia, et finis cum penitentia. Epist. 82, ad *Laryon.*

5. Amatores hujus seculi, quando res velut prosperas habent, fastu respiciunt salubres monitus, et quasi anilem reputant cautellam: quando autem in adversa agunt, magis cogitant evadere unde ad presens anguntur, quam capere unde curantur, et unde perveniunt ubi anguntur omnino non possunt. *Ibid.*

6. Mare hoc seculum est, non solum tempestatibus scopulisque periculosum, verum etiam bestis cupiditatum insidiantibus abundans. De *Cataclysmo*, cap. 1.

7. Amas seculum, absorbibit te: amatores enim suos vorare novit, non portare. De *Verbis Dom.*, serm. 43.

8. O vita seculi quam tantos decipis, de propriis tantos seduxisti, tantos excecasti, quam dum fugis nihil es, dum videris umbra es, dum exaltas fumus es: ibi licet es stultus, amara sapientibus, timenda es et fugienda. *Prosee.*

9. Seculum vanum est dum multa promittit, decipit eum qui ejus amicos voluerit esse, inimicus Dei constituitur, amicitia enim seculi, inimicitia Dei est.

10. Vita seculi, vita atrocissima, quam honores tumidant, dolores aestuant, aeres moribundant, ecce inflant, jejunia macerant, joci moribundant.

11. Vitium seculi tristitiam consumunt, sollicitudo coarctat, securitas hebetat, divitiæ superbiunt, paupertas excipit, juvenus extollit, senectus incurvat, frangit infirmitas, moror consumit, et super his omnibus mors atrocissima succumbituri furibunda. Serm. 49 ad *frat.* in *Fremo.*

12. Homines non valent camas confectere seculorum priorum, quas experti non sunt, cum his quas experti sunt. Lib. 3 *Conf.*, cap. 7.

13. Iam per viam seculi latam, nec deserebas me. *Ibid.*, lib. 6, cap. 5.

14. Nostras orationes sepe sanciat et debilitat caligo, et tumultus secularium. Epist. 84.

15. Omnis creatura non ante secula, sed a seculis: unigenitus autem ante secula, per quem facta sunt secula. Lib. 5 de *Gen.* ad *lit.*, cap. 19.

16. Secularis dicitur nulla, que in hoc seculo sic aguntur, ut brevi etiam tempore transeant. Lib. 16 de *Civit. Dei*, cap. 26.

- credentes, quo faciant intelligentes. Homil. 32 ex *Quinquag.* Homil.
- S. BERNARD. 7. Quid tam amicum verecundo animo, quam secretum? porro secretum et nox et lectulus habet. Serm. 86, super *Cant.*
8. Secretum consilium, secretum querit auditum. Epist. 407 ad *Thomam* proposit.
- S. CASSIUS ABRILAT. 9. Sancta anima, que secretum suum custodire voluerit, assiduitatis malum tota animi virtute fugiat. Epist. Ad *quosdam*.
- CASSIUS. 10. Licet nobis nullo celestiorum sint potestates colorum, nulli tamen creaturarum datum est cogitationum nostrarum plenissime secreta cognoscere. Super *Psal.* vii, vers. 10. *Scrutans corda*, etc.
- DIONYSIUS CARTHUS. 11. In feminis periculosa valde est profunda secretorum perscrutatio divinatorum. De *meritificat.* *visitation.*, art. 41.
- S. GREGOR. MAGNUS. 12. Qui occulta et intima querit, et exteriora non deserit: ea que necit adire, non invenit. Lib. 5, in *1 Reg.*, cap. iv.
13. Secreta non habentibus altitudo, quam ex eo quod non omnibus fidem habemus. Serm. 8, super *Epist.* ad *Ephes.*
- S. LAURENT. IUSTIN. 14. Ex charitatis refrigeratione nascuntur secreta. *Ibid.*
15. Ubi incomposita est lingua, ibi nil potest esse occultum. De *discipl. Monast. conversat.*, cap. 15.
- PELLO JUD. 16. Est primum et efficacissimum, quod nemo secretum recte committit ebrio. De *Plant. Noe.*

SECRETORUM REVELATIO.

SENTENTIE PATRUM.

- S. ALBERT. MAGNUS. 1. Familiaris est Dominus simplicibus, quibus non indignatur arcanum suum revelare. In *Paradiso anime*, part. 1, de *Virtute*, cap. 39.
2. Peccat Deo, qui commissa sibi secreta mysteria, putaverit indignis esse vulganda. Super *Psal.* cxxviii, serm. 2, vers. 3.
- S. ANTONIN. 3. Non unicumque manifestes secreta tua, sed tibi qui possit, et velit juvare. Part. 4, tit. 5, cap. 20, § 7.
- S. ANTONIUS DE PADUA. 4. Qui confessionem, non deo verbo (quod pejus est omni homicidio) sed signo vel alio quocumque modo occulto, vel manifesto, irrisorie, vel applausorie demandant et manifestant (audacter dico) gravius peccant proditori Juda, qui Dei Filium Judaeis vendidit. Serm. 9 *Dom.* 1 *Quadrages.*
- S. AUGUST. 5. Nullum procedit rei alienius ex ore corporis verbum, cuius est in corde silentium. De *continent.*, cap. 1.
6. Secretorum revelatio, quia nihil est turpius, nihil execrabilius, nihil amoris vel gratie relinquens inter amicos, sed omnia replens amaritudi-

dine indignationis, et odii atque doloris felle cuncta aspergans, omnino cavenda est. De *Amicitia*, cap. 43.

7. Amicorum revelare secreta, sacrilegium est: quo fides amittitur, et animae captivata desperatio importatur; ut patet in Achilophel proditore. *Ibid.*

8. Ad secretatum spectat, sine timore et suspitione omnium consiliorum inter amicos, et secretorum revelatio. *Ibid.*, cap. 47.

9. Omne secretum quod sobrietatis custodit, temeritate publicat. De *Sobrietate*, cap. 3.

10. Res que nunquam debet de corde discedere, nec ab ore discedat. Tract. 7 super *Epist. Joan.*

11. Secreta Regis celare, hominum est, magna autem Dei revelare, honorificum. In suis *Prov.*, verbo *Secreta*.

12. Proditor secretorum, et tenax malarum suspitionum, utrobique perversus est. De *Inter. domo*, cap. 31.

13. Nullum secretum est, ubi ebrietas est. Serm. 25, ad *Saraceni.*

14. Qui secreta revelat, est sicut sacca sine fundo, et sicut vas sine operitorio. Tit. 3 *Divus*, cap. 7.

15. Magni secreti dignitas, denotore velamine perlegatur. Super *Psal.* cvii.

16. Gloriosi quicquid est, commissum tibi signa servare. Epist. 73 ad *Jubaianum*, cap. 3.

17. Nulli illo homine miserabilius, qui secretum nullum legit, sed ad arcana deludens ac prodenda est promptissimus. De *ita qui caret longanimitate*.

18. Frustra queris ab hominibus in terra, quod solus Deus novit in celo. Super *Daniel.*, cap. 2.

19. Quanto magis Sancti in presenti vita affliguntur, eo amplius illis secreta celestia manifestantur. Super *Apocal.*, cap. 1, in illud: *Que dicitur Patruos*, etc.

20. Secreta cordis motu corporis, et gestibus indicantur. Lib. 3 super *Ezech.*, cap. 8, super *illud Matth. xii: Ex abundantia cordis os loquitur*.

21. Si quis voluerit tuis misceri amicitias; et hunc videris prioris amici pendente secreta, hunc veluti perditum cave. Lib. 2 super *Prov.*, cap. 20, super illud: *Et qui recessit mysteria*.

22. Affabilitas familiarem facit, familiaritas secretum aperit, apertio secretorum amicitiam servat. Lib. 3 de *Claustris amicis*, cap. 5.

23. Ad seniores semper sunt summa diligentia cuncta que in cordibus oriuntur, subdito confessionis relamine, delocanda. Collat. 2 *Abbat. Moyis*, cap. 11.

- S. JOHANNES CHRYSOST. 24. Ne dixeris ea que nosti, sed sile, si vis bonum nomen habere. Homil. 4 super *Acta Apost.*
25. Careas secretorum revelationem; si quidem fugatur amicus, maxime si secreta illius revelaveris. Serm. 9 super *Epist. ad Ephes.*
26. Si omnes fuerimus amici, nihil opus erit secretis: et si charitas nobis fuerit, non erit inter nos secretorum revelatio. *Ibid.*
27. Ubi nulla sunt secreta, ibi non potest esse ex secretorum revelatione amicitia diremptio. *Ibid.*
- S. HENRICUS HERTALENS. 28. Non omnibus ea que sunt clausa, aperienda sunt. Lib. 5, de *Sum. bono*, cap. 48, sent. 3.
- S. LAURENT. JUSTIN. 29. Citius panduntur secreta precibus, quam studio. De *signo vite*, tract. 13, de *Orat.*, cap. 2.
- PETRUS BURENS. 30. Mysterii, vel secreti revelatio execrabilis est. De *amicitia*, cap. 42.
- S. PAVLUS GALIARUM. 31. Stultus quidquid occultum est, per impatientiam fundi, producit in medium! prudens, si dicet utilitas, sub clave silentii servat arcanum. Lib. 6, epist. 27 ad *Petr. Cerebros. monach.*
- S. THOMAS AQUINAS. 32. Loquaces homines ea, que silentio premi debebant, evocantes, lingue pruriginis quodammodo laborantes, in aures audientium indignas profundunt. Habel. apud D. Joan. Damasc., lib. 2; *Paroli.*, cap. 84.
33. Revelare secreta in malum persone, est contra fidelitatem. 2, 2, quest. 68, art. 1.
34. Non omnino est secretum, quod per sufficientes testes potest probari. *Ibid.*
- IN VIT. PATR. 35. Quocumque hora tegimus peccatum fratris nostri, tegit etiam Deus nostrum: et quocumque hora proditoriam culpam fratrum, et Deus nostras similiter prodit. Lib. 5, libell. 9, num. 6.
- SENICA. 36. Quod tacitum esse velis, nemini dixeris. De *Morbis*.
- Vide etiam tit. *Ebrietas*, sent. 16; *Mysterium*, sent. 27.

SECLUM SECULARIS.

- GLOSS. ORD. *Etymologia.* Secula dicuntur a sequendo, eo quod sequuntur in semet redondo, ac revertendo. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 1, in illud: *Per quem facti et secula*.
- HUGO A S. VICTORE. Seculum dicitur a sequendo, quia unum sequitur post aliud. Super *Epist. ad Rom.* in illud: *In secula seculorum*.
- S. THOMAS AQUINAS. *Definitio.* Seculum nihil est aliud, quam periodus conjunctio rei. Part. 4, *Summa*, quest. 10, art. 2, in corp. ad 1.

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMBROS. 1. Quid mihi prodest carere secularibus, nisi fuero mitis et mansuetus? Lib. 5, super *Luc.*, cap. 6, in illud: *Beati mitis*.
2. Non mediore periculum est, si cum habeas Tom. IV.

tanta eloquia Dei, loquaris que secuti sunt, audias que secuti sunt. Super *Psal.* cxviii, serm. 22, vers. 4.

3. Malus secularis est vere mortuus, et bonus regularis vere vivens. Part. 4, tit. 5, cap. 1, § 43.

4. Vana seculi hujus, si incerta concupiscentia, experta contemnas; fallax est enim in eis suavitas, et infructuosus labor, et perpetuus timor, et periculosa sublimitas, initium sine prudentia, et finis cum penitentia. Epist. 82, ad *Laryon*.

5. Amatores hujus seculi, quando res velut prosperas habent, fastu respiciunt salubres monitus, et quasi anilem reputant cautellam: quando autem in adversa agunt, magis cogitant evadere unde ad presens anguntur, quam capere unde curantur, et unde perveniunt ubi anguntur omnino non possunt. *Ibid.*

6. Mare hoc seculum est, non solum tempestibus scopulisque periculosum, verum etiam bestis cupiditatum insidiantibus abundans. De *Cataclysmo*, cap. 1.

7. Amas seculum, absorbibit te: amatores enim suos vorare novit, non portare. De *Verbis Dom.*, serm. 43.

8. O vita seculi quam tantos decipis, de propriis tantos seduxisti, tantos excecasti, quam dum fugis nihil es, dum videris umbra es, dum exaltas fumus es: ibi licet es stultus, amara sapientibus, timenda es et fugienda. *Prosee*.

9. Seculum vanum est dum multa promittit, decipit eum qui ejus amicos voluerit esse, inimicus Dei constituitur, amicitia enim seculi, inimicitia Dei est.

10. Vita seculi, vita atrocissima, quam honores tumidant, dolores aestuant, aeres moribundant, ecce inflant, jejunia macerant, joci moribundant.

11. Vitium seculi tristitiam consumunt, sollicitudo coarctat, securitas hebetat, divitiæ superbiunt, paupertas excipit, juvenus extollit, senectus incurvat, frangit infirmitas, moror consumit, et super his omnibus mors atrocissima succumbituri furibunda. Serm. 49 ad *frat.* in *Fremo*.

12. Homines non valent carnis confectore seculorum priorum, quas experti non sunt, cum his que experti sunt. Lib. 3 *Conf.*, cap. 7.

13. Iam per viam seculi latam, nec deserebas me. *Ibid.*, lib. 6, cap. 5.

14. Nostras orationes sepe sanciat et debilitat caligo, et tumultus secularium. Epist. 84.

15. Omnis creatura non ante secula, sed a seculis: unigenitus autem ante secula, per quem facta sunt secula. Lib. 5 de *Gen. ad lit.*, cap. 19.

16. Secularis dicitur nulla, que in hoc seculo sic aguntur, ut brevi etiam tempore transeant. Lib. 16 de *Civit. Dei*, cap. 26.

17. Saeculorum ordo tanquam pulcherrimum carmen est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 48.

18. Nemo potest transire mare hujus saeculi, nisi erit Christi portatus. Tract. 2 super *Joa.*

19. Laetitia saeculi vanitas. *Ibid.*, tract. 7.

20. Populus fidelis non novit gaudere de saeculo. *Ibid.*

21. Iter hujus saeculi molestum est, plenum est tentationibus; in rebus prosperis ne exsollat, in rebus adversis ne frangat. *Ibid.*, tract. 12.

22. Si saeculum non amaramus, ad eum qui nos vocavit, pia mente perpetuo pulsavimus. *Ibid.* tract. 46.

23. Amor saeculi, contemptus est Dei; amor saeculi, thesaurizat morti. In suis *Proc.*, verbo *Amor.*

24. In hoc saeculo, conculeat fortior minus ferrem; ridet sapiens indoctum; simplicem fallit astutus; potens despiciat inbecillum. *Serm.* 2, *Nativit.*

25. Minus damnable est in saeculo perire, quam in monasterio. *Serm.* 2, de *S. Michael.*

26. Quid tibi cum saeculo, qui saeculum sprevisi? *Epist.* 2, ad *Fulconem.*

27. Multo facilius repesit multos saeculares converti ad bonum, quam quamquam de religiosis transire ad melius. *Epist.* 98, ad *Richard.* abbat.

28. Mare, saeculum est; naves, Ecclesiae. *Lib.* 2, de *Corinth.* ad *Eugen.* *Pap.*

29. In saeculo est Vita laboriosa, vita criminosa, vita carnalis, vita terrena, vita turbulenta, vita litigiosa, vita contentiosa, vita diabolica, vita luxuriosa, vita villosa, vita plena villis, vita iniquitatis. *Serm.* 20, ad *Savorem.*

30. Laeus hoc saeculum est, qui quasi delectabilis et tranquillus creditur; sed quas profunditates et mensuras habet ignoratur. Super *Psalm.* xxv, vers. 4, *Descendens in lacum.*

31. Odio debent esse, quas saeculi sunt, ut rebus celestibus totis impendantur affectibus. Super *Psalm.* cxviii, vers. *Dirigi omnem viam iniquitatis.*

32. Nihil appetere jam, nihil desiderare de saeculo potest, qui saeculo major est. *Epist.* 2, ad *Dionat.*, cap. 10.

33. Vincit a saeculo non potest, qui unde vincitur in saeculo non potest. *De Lapsis*, cap. 5.

34. Molestis et laqueis secularibus obligari non debent, qui divinis rebus et spiritibus occupati sunt. *Epist.* 66, ad *Clericum et plebem Furnitionorum.*

35. Quid tam vile, tam impium, tamque horrendum et fugiendum quam saeculum? *Prose.*

36. Quid tam injuriosum, tam ingratum, tam insensatum, imo tam furibundum ac stultum, quam saeculum? In *Exhort. ad Novitios*, art. 4.

37. Non potest ad divina contemplationis dulcedinem, cor saecularibus plenum negotiis aspirare; sed oportet ut saeculo moriatur. *De Motivis cat. visiois*, art. 12.

38. Magnam saeculo rapit praedonem, qui se abstrahere contendit a saeculo. *Serm. de castigat.*

39. Praesenti saeculo quasi tabernaculum ultimam. Super illud *Joia* 38: *Quasi tabernaculum pastorum.*

40. Plerumque ex actione saecularium confunditur vita Religiosorum. In *praefat. Moral.*, in cap. 2.

41. Qui pro amore praesentis saeculi a sensu rationis alienatus est, dum quicquid pro mundo sustinet, laeve reputat; laboris amaritudinem quam tolerat ignorat. *Lib.* 7 *Moral.*, cap. 8.

42. Omnes hujus saeculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt, in celestibus debiles. *Prose.*

43. Nam pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt, et pro spe perpetua non parum quidem in labore subsistant.

44. Pro terrenis lucris quaslibet injurias tolerant, et pro caelesti mercede, vel tenuissimi verbi terre contumelias recusant.

45. Terreno iudicio toto etiam die assistere, fortes sunt, in oratione vero coram Domino, vel unius horae momento lassantur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 19, *ut in 25.*

46. Repente alta saeculi corrumpit, pulchra transeunt, laeta et prospera evanescent. *Lib.* 5, in *I Regum*, cap. 3, super illud: *Et servite Domino.*

47. Qui in amore celestium fixus, saeculum perfecto desperavit, nulli omnino vanitati succumbit, nulla hunc adversarius dejicit, nulla prosperitate corrumpitur, flagella proficit. In *septem Psalm.* *Pentit.*, super *Psalm.* ii, vers. 13: *Speretis autem in Domino.*

48. Facile saeculi rumpit vincula amor Dei, et gehennae timor. *Epist.* 4 ad *Hiliodor.*

49. Quid agit, frater in saeculo, qui major es mundo? *Ibid.*

50. Delictus es frater, si et hic vis gaudere cum saeculo et postea regnare cum Christo. *Ibid.*

51. Quando eras in saeculo, ea quae erant saeculi diligebas; nunc autem, quia saeculum reliquisti, serva fœdus, quod pepigisti. *Ibid.*, *Epist.* 8, ad *Demetrium.*

52. Noli inter saeculares esse monachos, et inter monachos saecularis. *Epist.* 35, ad *Julian.*

S. EUGENIUS
EMILIANUS,
GLOSS. ORN.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

G. HILARIIUS

REGO A S.
VICTORE.

S. JOHANNES
CHRYSOSTOMUS.

53. Difficile, imo impossibile est, ut in utroque saeculo quis primus sit, ut et in caelo et in terra appareat gloriosus. *Ibid.*

54. Proh pudor! fragilior serpens vincti saeculum, et robustior superatur a saeculo. *Epist.* 40, ad *Rustic.*

55. Saeculum est ut mare impatiens natura, et sine ventis inflatum, erigens scilicet in ipsa tranquillitate minaces atque terribiles fluctus. *Epist.* 6, ad *Americum.*

56. Nihil ingratius saeculo, rebusque saeculi: quas dum tenemus, amittimus. *Lib.* 3, super *Amos*, cap. 6, super illud *Psalm.* lxxxix: *Subiitote Deo*, etc.

57. Rem saeculi famulus Dei, non sine saeculi ipsius vitiiis assuetur. Super *Math.*, can. 19.

58. In hoc saeculo diabolus insidiat, mundus adulatur, caro delectatur, anima excruciat, totus homo contrahitur. *Lib.* 4, de *Anima*, cap. 5.

59. In praesenti saeculo omnis laetitia periculosa est, omnis securitas caibus plena, omnis jucunditas laqueis impeditur. *Hom.* de *eo quod scriptum est in lect. Judic.*, cap. ii.

60. Qui saecularibus rebus servit, et illis deditus in proposito perseverat, necesse est ut illo celestem amittat thesaurum. *Homil.* 64, super *Math.* *oper. post.*

61. Crebra pericula in saeculo sunt, alia super alia detrimenta semper accidunt, spes tenuis, magna tam pecuniarum, quam corporis acervitis sollicitudoque animi continua. *Ibid.*, *homil.* 68.

62. Vinculum hujus saeculi est terrenarum rerum affectio. *Homil.* 69, super *Joa.*

63. Quemadmodum spina ubicunque tangitur, tangentem pungit; ita saecularia, ubicunque comprehenderit, ledunt. *Ibid.* 87.

64. Nulli est dubium incivium esse saeculum sancti Domini. Qui enim sanctorum in saeculo persecutionem non fuit perperass, aut ab inimicis jugulatus? *Serm.* 1 de *Martyr.*

65. Nemo diligitur a saeculo; nisi qui exera-bilis fuerit Deo. *Ibid.*

66. Figura hujus saeculi depressa est, vilis, temporalis, nihil habens sublime, nihil stabile, nihil recti: sed omnia perversa. *Serm.* 20, super *Epist.* ad *Rom.*

67. Sicut spina undecunque capitur, tantum pungit; sic saecularis undecunque detinetur, tantum tenet se, vel seculum contrahit. *Homil.* 32, ad *Popul. Antioch.*

68. Sentit praesentis saeculi fragilitatem, quam instabilis sit, quam cito fugiat omne quod in coelestium vincitur, quamque fluxus et corrupti-

bilis sit illius status, ita ut omnia tanquam in scena agantur et mimo. *Lib.* 4, de *Sacerd.*

69. Qui post abrenuntiationem, cum saecularibus versatur: in eosdem laqueis, in quos saeculares incidunt, incidit. *Gradu* 3.

70. Satis rarus est, ut qui inter saeculi voluptates positus est, a saeculi vitiiis maneat illibatus, in quibus nisi non cito implicetur, aliquando tamen extrahitur. *Lib.* 3, de *San. bono*, cap. 17, *sent.* 2.

71. Curae saeculares mentes exagitant: si ergo vis esse quietus, nihil saeculi appetas; semper mentis enim requiem habebis, si a saeculi curas abjeceris. *Lib.* 2 de *Synonyma*, cap. 17.

72. Qui in rerum saeculi amore defigitur, in Deo nullatenus delectatur: nemo potest amplecti Christum, simul et saeculum. *Prose.*

73. Difficile est Deum simul et saeculum diligere, utraque simul amari aequaliter non possunt.

74. Propter Deum ergo renuntia omnibus, a saeculi curis te propter Deum suspende.

75. Sine impedimento saeculi, Deo servire stode.

76. Nullus te amor saeculi a Dei amore separat, nulla te sollicitudo rerum saecularium ab intentione Dei suspendat. *Ibid.*

77. Nemo se decipiat, nullusque inanis spei seducatur fallacia, putans in saeculo facile se posse salvare. *De contemptu mundi*, cap. 15.

78. Saecularium quam periculosa sit vita percipitur, quorum conversio socialis est cum peccatoribus, cupidis, elatis, incompositis, et moribus effrenatis. *De compunct. et complacent.*, cap. 2.

79. Saecularium conversationes mentem a Deo segregant: quapropter ipsos nec alloqueri, sed alloquantes declina. *Porreus* 88.

80. Nemo flectit anathema saeculo, nisi in Spiritu Dei. *Epist.* 157, ad *Alexandr.* de *S. Athano.*

81. Saecularibus relinquatur saecularia jura componere, subditis servis Dei perituro hinc mundo se mortuos exhibere. *Opusc.* 12, cap. 27.

82. Nihil interest, ubi sis in saeculo, qui extra saeculum esis. *Ad Martyr.*, cap. 2.

83. Omnia imaginaria sunt in hoc saeculo, et nihil veri: sed omnia perversa. *Serm.* 20, super *Epist.* ad *Rom.*

84. Saecularis vite consuetudo consiliis observandis impedimentum praestat. *Contra retrahentes ad ingressum Regni*, cap. 6.

85. Saeculi vita diabolus hamus est, excoeranda voluptate, tanquam fliccebra quadam obductus, per quam eos, qui in fraudem inducuntur, ad inferum inferni gurgitem trahit. *Lib.* 1, in *Vita Barlaam et Josephat*, cap. 25.

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.

S. LAURENTIUS
JESUITA.

S. NILES.

INTR. BLES.

S. PAVLUS
DAMIANUS.

TERTULLI.

S. THOMAS
AQUINAS.

IN VITIS
PATR.

V. BIDA.

S. BERNARD.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

DIONYSIUS
CARTHAG.

Vide etiam tit. *Deliciae*, sent. 7; *Fructus*, sent. 37; *Intentio*, sent. 11; *Monachus*, sent. 139; *Mortificatio*, sent. 18, 20; *Occupatio*, sent. 8; *Religiosus*, sent. 170; *Relinquere*, sent. 221; *Remanentia* in genere, sent. 4, 35, 36, 37; *Vauitii*, sent. 48; *Victoria* in genere, sent. 46.

SECURITAS.

S. BERNARDUS HISPAL. *Etimologia.* Securitas dicitur, quasi sine cura.

S. BONAV. Lib. 10, verbo *Securus*. *Definitio.* Securitas est habitus secundum quem imminentes incommoditates, et rei inchoatae affines non formidantur. Part. 3, *Centioquies*, sect. 43.

S. THOMAS AQUINAS. Securitas est quaedam perfecta quies animi a timore. 2, 2, quæst. 129, art. 7.

S. BERNARD. *Productio.* Securitas negligentiam parit, et sepe incantum ad vitia transacta reducit. *De intr. Anon.*, cap. 45.

S. BONAV. Ex securitate nascitur voluptas. Super *Eccl. 12*, cap. 9.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Dei favore ubique tutus esse quisque potest: offensus autem homino, etiam domi non potest illius nec securus manere. Lib. 1, *Offic.*, cap. 24.

2. In omnibus actionibus, in quibus tibi es bene conscius, nunquam audeas esse securus. Lib. 10, epist. 84, ad *Demeitridem*.

S. ANTONIN. 3. Ille vere est securus, qui seipsum possidet, et ab exterioribus non movetur. Part. 4, tit. 3, cap. 7, § 2.

S. AUGUST. 4. Timor insolita et repentina exhorrescit, rebus que amantur adversantia, dum præcævet securitari. Lib. 2, *Confess.*, cap. 6.

5. Nemo securus esse debet in ista vita, quæ tota tentatio nominatur; ut qui fieri potuit ex deteriore melior, non fiat etiam ex meliore deterior. Lib. 10, *Conf.*, cap. 32.

6. Nemo securus est in his bonis, quæ potest invitiis amittere. Lib. 2, de *Lib. arbitrio*, cap. 43.

7. Lethæ oryxilla malorum productus, inter Scordinitas sanctus fuit: in monte vero securitate torpens induratus, cum filibus suis peccavit. *De conflictu vitior. et virt.*, cap. 14.

8. Nemo pervertere sit securus: ista enim duo occidunt animas; aut desperatio, aut perversa spes. *De verb. Dom.*, serm. 59.

9. Nemo est tanta firmitate suffultus, ut de stabilitate sua debeat esse securus. Serm. 2, in *Sabbato post Dominicam Quinquagesimæ*.

10. Periculosissima est in ultimam diem promissa securitas. Serm. 1, *fer. 8, post Dom. Palmæ*.

11. Tardum cor securum est. Epist. 216.

12. Securus es de Deo, quod non mutatur, de

SECURITAS.

homine autem nemo prudenter securus est. *De Catech. rual.*, cap. 25.

13. Infirmis animis hostia securitas. Lib. 4, de *Civit. Dei*, cap. 30.

14. Cavendum est ne quis ubi summum periculum est, insana sit lemeritate securus. Serm. 3, *Debeat. Ecclesie*.

15. Nunquam est securitas, neque in celo, neque in Paradiso, multo minus in mundo: In celo enim cecidit Angelus sub presentia divinitatis, Adam in Paradiso de loco voluntatis, Iudas in mundo de schola Salvatoris! Serm. de *Ligno, feno, et stipula*.

16. Quid tutum in Babylone, si Jerusalem manet securitimum. Serm. 55, *super Cant.*

17. Si vis pacem et securitatem veram habere, vide ne unquam securus sis: sciens pro certo nihil tibi tam immanum sicut presentem securitatem, quæ sine dubio æternam generat timorem. Lib. de *Passione Dom.*, cap. 22.

18. Quanto sumus securi de preteritis, tanto debemus esse solliciti de futuris. Serm. 55, ad *Sororem*.

19. Adepto veritatis, est vera securitas. Super *Sap.*, cap. 6.

20. Bona est securitas, ubi bona est custodia. Serm. 1 *dom.* in *octava Pasche*.

21. Nemo dum tutus, periculo proximus. Epist. 62, ad *Pomponium*, cap. 4.

22. Qui vero salvari optat, nullo tempore usque ad ultimum spiritum de se debet esse securus. *Doctrina* 22.

23. Qui in securitate vitis deditus est, in libertate captivus est. Homil. in *Libertis*.

24. Ex nimia securitate minus cavetur hostis. In suis *Opusc.* collat. 6.

25. Innocens semper securus est. Super *Job*, cap. XV.

26. Sepe quem tentationis certamen superare non valuit, sua deterius securitas stravit. Lib. 2, *Moral.*, cap. 27.

27. Sepe mens dum de virtutis suæ severitate resolvitur, insidiantie adversario, inopinatæ culpæ telo perforatur. *Ibid.*, lib. 9, cap. 7.

28. Electi quique quædam in vita sunt, securitatis sibi confidentiam non promittunt. *Ibid.*, lib. 20, cap. 5.

29. Sepe multis grave periculum, incauta securitas fuit, ut callidi hostis insidias non tentati, sed jam præsertim cognoscere. *Ibid.*

30. Dum mens secura redditor, in torpore laxatur. *Ibid.*, lib. 1, cap. 17.

31. Minus in quanto sit tentationum bello considerat, qui se per securitatem relaxat. *Ibid.*, lib. 2, cap. 10.

SECURITAS.

SECURITAS.

32. Sicut malis prævens securitas labor est, ita bonis prævens labor perpetuum securitatem parit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 42, *super illud Job. xi: Et defossus securus dormiat.*

33. Apud somnolentem in labore timoris deficit, qui securitatis sociam viam relinquit. *Ibid.*, lib. 12, cap. 21, num. 20.

34. Sunt impij, qui ita securi sunt quasi iustorum facta habeant, perversa mente gaudent in facinoribus, per culpam suam quotidie ad supplicium trahuntur, et securi sunt. *Ibid.*, lib. 16, cap. 25, num. 20.

35. Grave periculum est incauta securitas, et valde utile, etiam cum stamus, formidare ruinam. *Ibid.*, lib. 20, cap. 5.

36. Conversio securitatem parit: mater autem negligentiam solet esse securitas. *Ibid.*, lib. 24, cap. 7.

37. Nihil pejor est, quam securitatis gratia multa percurrere. In *Apolog. de Sua fuga*.

38. Melius est in periculis esse, quam secure agere. Epist. 50, ad *Cæciliam frat.*

39. Sanctus securus esse non debet, quædam in hujus vite agone versatur. Epist. 44, ad *Celantium*.

40. Timor virtutum custos est: securitas ad lapsum facilis. Epist. 5, ad *Faciolum*.

41. Apud Christianos securitas periculis emittit. Epist. 6, ad *Americum*.

42. Libertas securitatem, securitas negligentiam, negligentiam contemptum parit. Lib. 9, *super Hierem.*, cap. 32, *super illud: Qui posuerit signum, etc.*

43. Sicut justus in supplicio est securus, ita impius in securitate est pavidus. Lib. 2, de *Arca Noe morali.*, cap. 5.

44. Res que habetur in sinu, securus est. Super *Luce.*, cap. 6.

45. Multo magis laboriosum est in securitate concupiscentias vincere, quam in periculo divitiarum posse continere. Homil. 31, *super Math. oper. Imperj.*

46. Qui in malis vitis, omni caret securitate. Homil. 9, *super I Cor.*

47. Nunquam prudenter in securitate presentatur, cum periculum non vitatur. Part. 1, de *Regione claustr.*, tract. 2, reg. 2, art. 7.

48. Securitas periculo proxima est. *De venit. et miser. hum. vite.*, cap. 4.

49. Periculosus est securitas in hac vita malorum; et bonorum dolor tranquillus: nam iniquus post mortem ductus cruciandus, justus vero dormit post laborem securus. Lib. 3, de *Suprema bono*, cap. 1, sent. 8.

50. Quamvis quisquis sit justus, nunquam ne-

cesse est ut sit in hac vita securus: sed semper humilis caveat, ne in fine corruat. *Ibid.*, cap. 5, sent. 15.

51. Nullus in hac vita securus est, ut ille, qui nihil præter Christum appetit possidere. *De conflictu vitior. et virt.*

52. Solus ille securus incedit, qui sub ductu graditur verbi Dei. In *Fascicul. amoris*, cap. 2.

53. Multa percutit securitate: pericula quippe hominem circumspiciunt, vigilantem, sollicitum et robustum faciunt: securitas dormitantem, lentum, impudentem et remissum. *Prover.*

54. Sed donec viget famis, donec vivit caro, donec diabolus insidiatur, noli esse securus, nullum locum, nullum tempus invenies, in quo valeas esse securus. *De Discipl. Monast. concordant.*, cap. 14.

55. Securitas est, quæ non timet calumnias proximorum, non insidias latronum, nec impetus hostium. Serm. 34, de *S. Augustino*.

56. Qui deest securitas, quies perit. Serm. 22.

57. O quantum securitas habent, qui sibi bene sunt consci! et quantum perturbatos humilitati perpetratio pendenda peccati! Lib. 2, de *vita contemplat.*, cap. 13.

58. Securitas sine abundantia est securitas egestatis, abundantia sine securitate, est abundantia plena timoris et periculi. Super *Psalm. cxxvii*, vers. 2.

59. Qui securitate nimia vitantur, desunt esse perditii, cum destiterint esse securi. Lib. de *Gubern. Dei*.

60. Nemo sibi in vita, in morte, in dono blandiatur, poemis est homini ad perniciosam securitatem. *Ibid.*, lib. 4, ad *Eccl. Cathol.*

61. Qui securus agit, non est sollicitus, non possidet vitam et firmam securitatem: at qui sollicitus est, is vere poterit esse securus. *De cultu feminarum*, cap. 2.

62. Semper Sanctorum securitas plena timoris Dei existit, nec eo minus solliciti et humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus, et gratia emicuerunt. *Prover.*

63. Prætorum autem securitas, ex superbia et præsumptione oritur, et in fine in desolationem suisque vitur. Lib. 1, de *Imit. Christi*, cap. 20, sect. 3.

64. Nunquam promittis tibi securitatem in hac vita, quamvis bonus videaris conebitis, aut devotus Eremita. *Ibid.*

SENTENTIE PAGANORUM.

65. Securitas securitate mutua pacificanda est. Lib. 1, de *Clémentia ad Veron.*, cap. 49.

66. Securitatis magna portio est, nihil iniqui facere. Epist. 105.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. CYPRIAN.

S. DOROTH.

S. EUSEBIUS.

S. HILARION.

GLOSS. LAT.

S. GREGORI.

S. MAURIC.

JOAN. TRITH.

S. HEDORUS.

S. HISPAL.

S. LAURENT.

JESUM.

PETERUS BLESSENS.

S. PETERUS CANTUOL.

S. PROSPER.

ROBERTUS BELLARM.

SALVIANUS.

TERTULL.

THOMAS A KEMPIS.

SENSENA.

67. In ipsa securitate animus ad difficilia se preparat, et contra injurias fortune inter beneficia firmetur. *Epist. 18.*
 Vide etiam tit. *Cortanen.* sent. 67; *Confidentia.* sent. 26; *Frui.* sent. 47; *Laqueus.* sent. 45; *Osculum.* sent. 20; *Porciculum.* sent. 41. 43. 44; *Prosperitas.* sent. 17; *Secutum.* sent. 59; *Temperata.* sent. 25; *Timor Dei.* sent. 40.

SEDUCTIO.

HUGO CARD. *Etyologia.* Seductio est serorum ducere. *Super Epist. ad Galat.* cap. 6.

INNOCENTIUS GARTIUS. *Definitio.* Seductores sunt omnes, qui viliosis exemplis, pravis suggestionibus, blandis promissionibus, aut comminationibus, seu alio quovis modo, proximos suos decipiunt. *Super 1. Joan.* cap. 2, art. 2 in illud: *Qui seducunt vos.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Sunt qui seducunt per philosophiam, magno et blando, et honesto nomine colorantes, et lucras errorum serios. *Lib. 3, cap. 4.*

2. Ad quod aliquando persertor proferebat flammam, ad hoc tu prodicis linguam: seducendo facis, quod ille occidendo non fecit. *Tract. 5, super cap. 4, Evangel. Joan.*

3. Seducere, decipere est, nec Christus seductor, nec Apostolus ejus, nec quisquam seductor debet esse Christianus. *Prove.*

4. Seducere aliunde aliquem ad aliud persuadendo, ducere est. Si a malo ad bonum, bonus seductor est: si a bono ad malum, malus seductor est. *Ibid., tract. 29, de cap. 7.*

5. Hæreticus seductus multos seducere cupit, alios pecunia, alios potentia: lales sibi congregat, quos plurimum secum simul perdat. *Serm. 4 Dom. 5, post Epiph.*

6. Quid tam miraris, si te seducit inimicus, quando tu inopes seductor es? *Serm. 11, Dom. 5, post Epiph.*

7. Etiam si sapiens primus homo factus est, potuit tamen seduci. *Lib. 3, de Lib. arbit.* cap. 64.

8. Calabat me inimicus invisibilis: et seducebat me, quis ego seducillus eram. *Lib. 2, Confess.* cap. 3.

9. Iste mundus tanta rerum habe contritus est, ut etiam speciem seductionis amiserit. *Epist. 45.*

10. Non te seducat filius falsitatis, si filius es veritatis. *De Centio novo,* cap. 5.

11. Habitare vult diabolus corda hominum, et loqui illi omnia, que valent ad seductionem. *Tract. 4, super Epist. Joan.*

12. Seductor ut vendat, cum amaritudine blanditur. *Ibid., tract. 7.*

13. Seductori dat manum, qui dare dissimulat preceptorum. *Serm. 77, super Cant.*

14. Turpe est falsitate posse seduci, et veritate reduci non posse. *Epist. 292.*

15. Sicut magna crudelitas est affigere ægrotantes; sic magna perversitas est, seducere simplices. *Super Luc.* cap. 17.

16. Usitatum est hosti, homines ad primum seducere: ibi Dominum negavit Petrus. *In Speculo discipuli,* part. 1, cap. 32.

17. Diabolus obsessus semel pectora, molissimis seductionibus decipit. *Homil. 3, Epiphania.*

18. Seductor semper sanctitatem simulat, ut ad iniquitatem trahat. *Lib. 25, Moral.* cap. 14, num. 20.

19. Seductiones venenatis verborum sagillis animas inducunt. *Lib. 20, in Registro ind. 5, cap. 38, epist. 38, ad Firmian. Epist.*

20. Qui seducit possunt, quomodoque non reversuri possunt. *El. 106, in Decret. Gratiani,* part. 2; *de Penit., dist. 2, can. Otilius.*

21. Periculosior est presentio seductoris, quam aperta sermone. *Super Psal. lxxxviii.*

22. Magis insidit diabolus, sagax, et laborat, ut seducat magnum, quam parvum; justum, quam impium; sapientem, quam fatuam; et seductione magni seducantur et parvi; ut in seductione justis, seducantur et impii; ut in seductione sapientis, seducantur et fatui. *Serm. 1, Dom. 1, Quadages.*

23. Evam serpens seduxit, Maria Gabrieli consensit: sed seductio Evæ attulit mortem, consensus Mariæ peperit vitam. *Serm. de Genesi.*

24. Prius peccatis plurimus excæcatur homo, et sic diaboli seductione seducitur, et cædit in mortem. *Homil. 19, super Matth. Oper. Imperf.*

25. Omnis seductio non potest esse seductio, nisi habuerit boni colorem, per quod videatur bonum esse quod malum est. *Ibid., homil. 29.*

26. Spirituales viros seductio non consumit, sed carnales. *Ibid., homil. 45.*

27. Non est seductionum virtus, sed negligentia seductorum: si seductionum esset virtus, omnes seducerentur. Nunc autem ex eo quod non omnes seducuntur, apparet quia seductorum est negligentia, non seductionum virtus. *Ibid., homil. 48, super illud 24: Et seducant multos.*

28. Nil est, nihil est, inquam, quod sit patriâ frigiditas, sicut seductio et deceptio. *Serm. 44, super Epist. ad Ephe.*

29. Qui seductor, quod consentit, evidenter ignorat. *Lib. 2 de Summo bono,* cap. 17, sent. 3.

SENTENTIE PAGANORUM.

30. Illud omnium gravissimum est, quæpiam a seipso seduci, cum tunc ne minimum quidem

S. BONAV.

S. EUSEBIUS

S. GREGORIUS

MAGNUS.

HUGO CARD.

S. INNOCENTIUS

S. JOHANNES

CHRYSOST.

S. ISIDORUS

HERPACON.

PLATO.

abscedit, sed presens semper adest is, qui seducit, quomodo non id gravissimum periculum sit plenum? *Syzygia 3, in Dialogo Gratii.*

SEMIN.

SENTENTIE PATRUM.

4. Aliud est semen diaboli, aliud semen est Christi: quod seminat Christus, regnum est Dei; quod seminat diabolus, peccatum est. *Lib. 3, Hebraic.* cap. 10.

2. Impii quod in aperto jam clamare volunt, in secreto seminare non quiescunt. *Epist. 105.*

3. Ille sibi hominem alio semine operatus est, qui in rerum natura sine seminibus operatur et semina. *Epist. 3.*

4. Semina exorta sunt ex herbis et lignis, non autem illa ex seminibus, sed ex terra. *Lib. 5 de Gen. ad lit., cap. 4.*

5. Omnia primordia seminum, sive unde omnis caro, sive unde omnia fructus gignuntur, et humida sunt, et ex humore coalescunt. *Ibid., cap. 7.*

6. In semine omnia fuerunt primitus, non mole corporis magnitudinis, sed vi causal. *Ibid., cap. 23.*

7. Bona semina spargite, non terrea hyems. *De Quinquages.* cap. 6.

8. Semen futuro messis, opera sunt misericordie. *De octo quæst. Dulcissimi,* quæst. 4.

9. Nolite attendere ad utilitatem copulini, sed ad charitatem seminis, et potestatem seminantis. *De discipul. Christi,* cap. 1.

10. Si pro semine bono, non fructum, sed spinas attuleritis: non semen accusabit, sed spinis ignis debilis preparatur. *Tract. 3, super Joan.*

11. Messis prima de cruce ventilata est, ut esset semen unde alia messis consurgat. *Ibid., tract. 31.*

12. Homicida dicitur diabolus, non gladio armatus, ad hominem venit, verbum malum seminavit, et occidit. *Ibid., tract. 42.*

13. Seminantes non delinquamus, tempore enim proprio molentur. *Ibid., tract. 78.*

14. Aperite cor ad semina bona. *Tract. 5, super Joan.*

15. Seminatiois nostre mercedem, non in isto tempore quo seminamus speremus: hic enim messum cum labore serimus, sed in futuro fructus illius cum gaudio colligemus. *Homil. 18 ex Quinquages.* *Homil.*

16. Duo sunt que expellant semen verbi divini de corde hominis; scilicet male suggestiones hominum, et tentationes demonum. *Super Lucam,* cap. 8, in illud: *Et volucres cæli comederunt illud.*

S. BONAV.

S. AUGUST.

17. Tot semina jactis, quot bona opera facis. *Serm. a Dom. Pass.*

18. Bonum non seminat, nisi bonus, qui semen bonæ voluntatis ad bona opera studet producere. *Super illud Moral. 13: Qui seminavit bonum semen,* etc.

19. Quid est sermo, nisi semen? qui dum ordinale emittitur, audientis mens, quasi conceptus uteris ad boni operis prolem fetator: si vero importune delinquit, emittentem postquam generandi virtutem perdit. *Lib. 28 Moral., cap. 45, super illud: Job. xxxiii: Spiritus Dei fecit me.*

20. Ecce in uno grano minimi seminis, laetè tota que nascituræ est arboris moles. *Prove.*

21. Consideremus nunc ubi in illo parvo grano seminis laetè fortitudo ligni, asperitas corticis, saporis odorisque magnitudo, ubertas fructuum, viriditas foliorum: contractulum namque seminis granum non est validum.

22. Non est validum; unde ergo processit ligni duritia? Non est asperum, unde asperitas corticis erupit? Non est saporum, unde sapor in fructibus? Offectum nil redoleat, ostendit odor in fructibus fragrat? Nil in eo viride, ostendit unde foliorum viriditas exivit? Cuncta ergo in semine simul latent, que tamen non simul latent, que tamen non simul ex semine procedunt.

23. Ex semine quippe producitur radix, ex radice procedit virgultum, ex virgulto oritur fructus, ex fructu etiam producitur semen, quia semen laetè in semine. *Homil. 26, super Evang.*

24. Quisquis copiosum in cælis fructum habere desiderat, seminare, dum tempus est, non omittat. *Lib. 40 in Registro,* ind. 5, cap. 7, epist. 7 ad Sabinianum.

25. Lubrica mens semen perversum, quod primum sine modeste concipit, quasi parturientis postmodum sine pudicitia effundit. *Super Ecclesiasticum,* cap. 2.

26. Si semen non fructificat; non est hoc viri seminis, neque seminantis, sed semen insipientis. *Super Luc., cap. 8, in illud: Erat qui seminat,* etc.

27. Non negligendum est hoc malum, quod ab occultis parvisque seminibus augetur quotidie, et ab ortu suo lotus longinquaque dilatatur. *De grat. et Lib. arb., cap. 1.*

28. Nec terra sine semine, nec semen sine terra fructificat. *Homil. 44, super Matth. Oper. Imperf.*

29. Non agricoltus, neque seminum causa: sed terre conditio non naturaliter inada, sed voluntate constituta, major atque minor progressio fit. *Homil. 45, super Matth.*

30. Ibi spes est metendi, ubi fuerit diligens.

GLOSS. INF.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES

CHRYSOST.

S. LEO 1.

lia seminandi, Serm. 4 de *Jejan. septimi mensis.*

31. Qui serri non ad id respiciat, quod reliquit. Serm. 1 de *Recur. Dom.*

32. Dispensatio est nobis coelestis seminis in-juncta: var, si non spercerimus. Habet, in *Decret. Gratiani, part. 1, dist. 4, can. Dispensa-tio.*

33. Semen, ut reddat, intercipit: ut custodiat, perdit: ut integret, vitiat: ut ampliet, prius de-coquit: squadem uberiora et caultiora restituit, quam extirminavit. *De Reuer., cap. 12.*

SENECTUS.

Etyologia. Senex dicitur, quasi noscat, propter nimiam aetatem, vel sensum diminutionem, eo quod jam per vetustatem desipiat. Serm. *Dom. post Trin.*

Definitio. Senectus est imminutio animati, a tem-pore contingens. *Syzgia 6 de Defuit.*

SENESCENS PATRUM.

1. Sicut equalium penis doloret, ita senem tri-tior; qui magister quodam et ducti vira colori mori adolescentium, et velut mures prohibita infolit. *Prose.*

2. Nonque si hi qui sunt ignari locorum, cum solertibus viarum iter adoriri possunt; quanto magis adolescentes cum senibus debent norum sibi iter vito aggredi, quo minus errare possint, et a vero tramite virtutis deflectere?

3. Nihil enim pulchrius, quam eosdem senes, et magistros vites, et testes habere. Lib. 1 *Offic.*, cap. 43.

4. Erubescat senectus, que emendare se non potest; non annorum canities est laudanda, sed morum; nullus pudor est ad metra transire. Lib. 5, epist. 24 ad *Valentinianum Imperat.*

5. Vere senectus illa venerabilis, qua non canis, sed meritis albescit. *Prose.*

6. Ea est enim veneranda canities, qua est canities anime, in canis cogitationibus et operibus effulgens. Lib. 7, epist. 60 ad *Animum.*

7. Senectus ipse in bonis moribus, dulcior est, in consiliis utilior, ad constantiam spondeus mortis paratior, ad reprimendas libidines firmitior. Lib. 1 *Heim.*, cap. 8.

8. Senectus non capillis canis in capite, sed sensibus computatur: ille ergo bene senescit, qui bene senserit. Lib. 2 de *Abrabam.*, cap. 9.

9. Cum experientia sit magistra rerum, et senes plura fuerint experti, iuvenes pauca: hinc est quod prudentiores sunt senes, et difficiliter in iu-ventibus penitentia reperitur. Part. 1, tit. 5, cap. 1, §. 7.

10. Senibus sunt labores corporis minuendi. Part. 4, tit. 4, de *Tempor.*, cap. 10, §. 1.

11. Senes consilio debent alios iuvare, et exempla imitatione digna ministrare. *Ibid.*

12. Sit senectus vestra puerilis, et sit pueritia senilis; et nec sapientia vestra sit cum superbia, nec humilitas sine sapientia. Super *Psalm. cxxi.*, vers. 3.

13. Plus omnibus religioni operam dare senibus convenit, quos presentis seculi florida aetas transacta deseruit. *De duodecim abusion.,* cap. 2.

14. Dum luxus vite defectus appropriat, nihil aliud cogitare quam quomodo futura vite aditus pro-pre comprehendatur, quisque senex appetat. *Ibid.*

15. Qualiter in senectute ille ministrari sibi sperabit, qui in adolescentia sententibus obedientiam exhibere contemnit? *Ibid.*, cap. 3.

16. In senibus sobrietas et morum perfectio requiritur. *Ibid.*

17. Sicut fructus in arbore non invenitur, in qua pampinis, aut flos prius non apparuerit: sic et in senectute honorum legitimum assidui non poterit, qui in adolescentia disciplinam alieuius exercitationibus non laboraverit. *Ibid.*

18. Tantus est in malis senibus plerumque gurgis aviditatis, et insatiabilis vorago ventris et gutturis: et quanta boni senes prudentia sero-mantur, tanta isti violentia sepebantur. Serm. 2 *Dam. 25, post Trin.*

19. Senectus aliam aetatem quam speret, non habet. Epist. 110.

20. Futura dicitur senectus in iuvene, sed ta-men futura non est, si ante mortiturus est. Lib. 6 de *Gen. ad lit.*, cap. 47.

21. Non omnis senior senex, omnis autem senex senior dici potest. Lib. 6, *Locut. super Jona.*

22. Quanta est vita hominis etiamsi senescat? aut cum sibi homines optant senectutem, quid aliud optant nisi longam infirmitatem? *De Cate-chis. rud.*, cap. 16.

23. Decrepitam senectutem omnes optant, an-toquam veniat, omnes de illa cum veniet, tur-muram. Tract. 32, super *Joan.*

24. Si senex eris, pulcher non eris. *Ibid.*

25. Senes intraverunt, infantes exierunt: se-nectus enim veterosus, vetusta vita; infantia autem regenerationis, nova vita. Tract. 1 super *Epist. Joan.*

26. Venerabilis quodammodo est in natura humana, quod antiquus est. Serm. 4 *Exercita-tio.*

27. Ad efficiendum senem, plus in senili pro-ducta, quam in capillorum canitie momenti est. Apud D. Joan. Damasc. lib. 1 *Parall.*, cap. 68.

5. AUGUST.

8. BERNARD. 28. Morum insignia et ornamenta virtutum in illis proculdubio certissimum senibus, qui ab ipso tirocinio primave aetatis usque ad perfectum virum disciplinis coelestibus exercitati per viam Domini fortiter curaverunt. *De ord. vito.*

29. Matura aetas multis laboribus exercitata, jam novit per experientiam, quod didicit per scientiam. *Ibid.*

CASSIODOR. 30. Senectus humana morbis gravissimis saucia tendit ad finem, quereis onerosa, colore de-formis est. Super *Psalm. xci.*, vers. 16.

EVAGRIUS. 31. Canities senum, morum est lenitas: vita autem ipsorum, vera scientia. Habet. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 68.

32. Quanto quis magis senior est, tanto plus studere debet edificationi et perfectioni. Homil. 3 ad *Monachos.*

GLOSS. INT. 33. Verus senex est, non aetate: sed moribus, vel sapientia. Super III *Reg. xi.*

S. GREGOR. MAGNUS. 34. Senes sunt, qui non sola quantitate tempo-rum; sed morum grandevitate maturi sunt. Lib. 19, *Moral.*, cap. 14.

S. GREGOR. NAZ. 35. Si quis in senium vergit, nequamquam tamen anima senescat, suscipiat dissolutionem sanctorum prescriptum necessitate libertatis diem; placide ad reliqua pergat, ubi nemo amplius intempestivus est, vel senex: omnes spiritali aetate perfecti. Orat. 25.

36. Turpe est senescere aetatem, non senescere lasciviam. Orat. 3, de *S. Lavacro.*

S. HIERON. 37. Praestat canities cum prudentia conjuncta imperita juventuti. Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 68.

38. Omnes pene virtutes mutantur in senibus, et crescente sola sapientia, decrescunt cetera vir-tutes. Epist. 2, ad *Nephanianum.*

39. Cuncta que per corpus extentur, fracto corpore minorata fiunt. *Ibid.*

40. Senectus eorum, qui adolescentiam suam honestis artibus instruxerunt, et in lege Domini meditati sunt, aetate illi doctor, usu tritior, pro-cessu temporis sapientior, et veterum studiorum dulcissimum fructus odit. *Ibid.*

41. Jam memit caput, tremunt genia, dentes cadunt, et fronte ab senium rugis arata, scilicet est mors in foribus; velimus, nolimus, senescimus, ad *Fructum.*

42. Noli annorum nos aestimare numero, nec sapientiam canos reputes, sed canos sapientiam. Tom. 1, epist. 13, ad *Pavlinum.*

43. Impudicos senes, aetas lasciva condemnat. *Ibid.*

44. Inter abusiones hujus seculi, sola major est senis obstinatio, qui mortis proximus, mortis adventum non exhorret, audit nuntios mortis, et

credere non vult eis. Lib. 2, de *Claustro anim.*, cap. 16.

45. Senectus est fastidiosa, frigida, querulosa pigra, infirma, curva, sterilis. Lib. 4, de *prophet. rerum.*, cap. 17.

46. Senectus iusti venerabilis est, non quia diuturna, sed quia moribus comprobata, et vir-tutibus plena. Super *Sapient.*, cap. 15: *Canis sunt senus hominis.*

47. Ille bene canus est, qui bene sensatus est. *Ibid.*, super *ibid.*: *Canis sunt senus hominis.*

48. Ille bene senex est, qui est mundus et sim-plex. *Ibid.*

49. Senectus venerabilis in duobus consistit, in sensu sapientia, et munditia vite. *Ibid.*

50. Si quis ad senectutem processerit, cur ejus statim affligitur, caput concutitur, languet spiri-tus, foetet anhelitus, facies rugatur, statum cur-vatur, caligat oculi, nares effluunt, crines de-fluunt, tremit tactus, deprimit actus, dentes pre-trescunt, aures sudescunt. Lib. 1 de *Contempt. mundi.*, cap. 9.

51. Senex facile provocatur, difficile revocatur, cito credit, et tarde discredit, tenax, et cupidus, tristis, et querulus, velox ad loquendum, tardus ad audiendum, laudat antiquos, spernit moder-nes, vituperat presens, commendat praeteritum, suspirat, et anxiatur, torpet, et infirmatur. *Ibid.*

52. Non omnium seniorum, quorum capita canities legit, quoque ride longevitas sola com-mendat, nobis sunt imitanda vestigia, vel sectan-da; seu traditiones ac monita suscipienda: sed eorum quos laudabiliter vitam suam, ac probatis-sime comperimus in juventute signasse. *Prose.*

53. Sunt nonnulli, quorum etiam (quod est lugubrius) major est multitudo, qui ignavia se-nescunt, nuclearitatem sibi non maturitate mo-rum, sed annorum numerositate consequuntur. Collat. 2, *Abbat. Moysis.*, cap. 13.

54. Canities tunc est venerabilis, quando ea gerit qua canities decent: cum vero juvenititer ineptit, plus juvenibus ridicula erit. Homil. 7, super *Epist. ad Theol.*

55. Vere confusio est et irrisio, ut qui canitie ormentur extrinsecus, intrinsecus autem animam habeant puerilem. *Ibid.*

56. Rex quidam est senex, si voluerit: et eo, qui purpuram habet, regitur, si passiones animi vincat, et velut armigeros, subjicit, possessiones. *Ibid.*, homil. 8.

57. Senes citius frangant, quam hectas. Tract. de *parvul. ad Christian. tractandis.*

58. Senex facile provocatur, cito credit, et tarde discredit, in cap. 4, *Regul. S. Benedicti.*, verbo *Seniores.*

HUGO CARD.

S. INNOC. III

JOAN. CASS.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. GENS.

JOAN. TERTI.

59. Senior sine maturitate, quasi fistula sambuci contra pedibus ludentium. Lib. 1. hom. 11. ad *Monachos*.

60. Quis quisque senex inveniri desiderat, talis adolescens vivat. *De vanit. et mis. hum. vitio*, cap. 5.

61. Esse senex desideras, idcirco recusas. *Ibid.*, cap. 8.

LACT. FIRM.

62. Nihil est opere et manu factum, quod non conficiat et consumat vetustas. Lib. 6. de *Dirin. Inst.*, cap. 11.

PATRUS BLESENS.

63. Vales senes valitudinarios, quarum membra frigescent, cupiditas fervat: caro senectute opprimitur, et ambitio juvenescit. *Epist. 144. ad Gualter. Rothom. archiep.*

PIETRO JUD.

64. Revera senior, non ex longitudine temporis, sed ex laudata vita spectatur. *Prose.*

65. Siquidem qui imitum etatis in corpore viserunt sine probitate, longamvi pueri dicendi sunt; quia nunquam disceptans attingerunt dignas caute. *De Abrahamo*.

RICHARD. A. S. VICTOR.

66. Melior est senectus morum, quam annorum: meritorum, quam temporum. Part. 4. de *Different. sacris. Abovch et Mariae*.

67. Senectus bona est, quando exterior sensus decrescit, interior vero excrescit. *Prose.*

68. Senectus bona, quando eo ipso interior homo roboratur, quo exterior homo infirmatur. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

69. Senectus bona est, quae cum tarde invadit, etiam dolores non infert: nam tam qui cito evenit, quam qui tarde, sed non absque dolore, incommoda affert senectute. Lib. 4. *Delect.*, cap. 6.

CATO FORA

70. Multorum cum facta senex, et dicta recenses, Fac tibi succurrant, juvenis quae feceris ipse. Lib. 4. *Delect.*, *Meb.* 30.

71. Cum sapias animo, non irridere senectam: Nam quicunque senet, census puerilis in illo est. *Ibid.*, lib. 4.

CICERO.

72. Nihil opere, aut manu factum, quod non aliquando conficiat et consumat vetustas. *Orat. Ad. pro Murrillo*, num. 11.

73. Quid est jucunditas senectute sitpata studiis juvenutis? *De Senectute*, num. 28.

74. Conare mature fieri senem, si diu velis esse senex. *Ibid.*, num. 31.

75. In sensum sine sensu aetas senescit, nec: bito frangitur, sed durtumtate extinguitur. *Ibid.*, num. 38.

76. Est quiete et pure atque elegantier acta etatis placida ac levis senectus. *De Senect.*

77. Nemo est tam senex, qui se annum non putet vivere posse. *Ibid.*

78. Senectus si nihil aliud quidquam vitii importet secum cum advenit, unum id satis est, quod diu vivendo, multa quae non vult, videt. *Ibid.*

79. Si senectus habet aliquid tanquam pabulum studii atque doctrinae, nihil est otiosa senectute jucundius. *Ibid.*

80. Perpauci veniunt ad senectutem, quod accideret, si melius et prudentias viveretur. *Ibid.*

81. Mens et ratio et consilium in senibus est. *Ibid.*

82. Senectutis nullus est terminus, refoque in ea vivitur, quo ad minus officii exequi possis et tueri. *Ibid.*

83. Miserrima res, senex egens. In *Senect.*, sent. 3.

84. Eben! quam miserum est, fieri mortuendo senem. In suis *Senect.*, sent. 117.

85. Multi ad extremum senectutis limen perveniunt, ut in iis veram compositur proverbium, his pueri, senes. *Syzygia 6 in Dialogo Aristo.*

86. Quid in senectute felicitas, quam quod dulcissimum est in juvenita? Lib. 2. *Epist. ad Nepotem*.

87. Nihil turpius est, quam grandis nata senex: qui nullum aliud habet argumentum, quo se probet diu vixisse, praeter etatem. *De tranquillit. animi*, cap. 8.

88. Quid est turpius, quam senex vivere incipiens? *Epist.* 13.

89. Satis multum temperis sparsimus, incipimus in senectute vasa colligere: in frelo viximus, moriamur in porta. *Epist.* 19.

90. Si vis senem facere et implere vitam, non annis adjuvandum est, sed cupiditatibus detrahendum. *Epist.* 21.

91. Nil habet quod speret, quem senectus ducit ad mortem. *Epist.* 30.

92. Tam stultus est, qui mortem timet, quam qui senectutem: nam quemadmodum senestus adolescentiam sequitur, ita mors senectutem. *Epist.* 39.

93. Turpis et ridicula res est, elementarius senex. *Epist.* 36.

94. Arte senectutem curavi, ut bene viverem: in senectute enno, ut bene moriar. *Epist.* 61.

95. Senectus insanabilis morbus est. *Epist.* 108.

96. Complectamur senectutem, et amemus, plena est, si illa scias uti. *Prose.*

97. Gratissima sunt poma, cum frigunt: pueritium maximum in exitu decor est: deditis vino, potatio extrema delectat: quod in se jucundissimum hominis voluptas habet, in finem sui differt.

98. Jucundissima est ota dextra jam, non tamena praecipis: quam dolos est cupiditates fatigasse ac reliquisse! *Epist.* 12.

99. Clamo mihi ipse: numera annos tres, et

VATER, MAX.

pudebit eadem velle, quis vulneris puer. *Epist.* 27. 100. Duae res, quae hominibus amarissimo videntur, sunt senectus et orbitas. Lib. 6. *Delect. memorabil.*, cap. 2.

Vide etiam tit. *Adolescentia*, sent. 6; *Etas*, sent. 8; *Discre.*, sent. 0; *Honor*, sent. 130; *Humilitas in genere*, sent. 16; *Sejunctum*, sent. 64; *Juvenis*, sent. 3, 4; *Lascivia*, sent. 10, 23; *Lacuto*, sent. 17; *Mollitia*, sent. 71; *Mores*, sent. 65; *Novitium*, sent. 58; *Obstinatio*, sent. 29; *Otiolitas*, sent. 78; *Profectus*, sent. 98; *Reverentia*, sent. 22, 26; *Seceritas*, sent. 23; *Spes*, sent. 72; *Vita humana*, sent. 106.

DUGONGE.

SENSUS IN GENERE.

PIETRO JUD.

Etyologia. Sensus, sicut aliusio Graeci nominis ad *sis* *Genus* indicat, objecta infert intellectui. Lib. *Quod Deus sit immutabilis*.

Sensus sunt dicti, quia per eos anima subtilissime totum corpus agitatur vigore sentiendi. Lib. 11. *Etyologia*, cap. 1.

S. HIERONIMUS BRIPALLIS.

Difinitio. Sensus est ea animi vis, quae res materia constantes arripit ac diljudicat. Lib. 2. de *Pelo. orthod.*, cap. 18.

S. JOHANNES DAMASC.

Sensus est quaedam deficiens participatio intellectus. Part. 1. *Summe*, quesi. 77, art. 7.

S. THOMAS AQUINAS.

Divisio. Quinque sunt exteriores sensus: visus, auditus, olfactus, gustus, tactus. Part. 1. *Summe*, quesi. 78, art. 3.

S. ISIDORUS LISPAL.

Differentia. Inter sensum, et memoriam hoc interest: sensus rei cuiusque est adinventio, memoria rei inventae recordatio: ille exoptata reperit, haec reperia custodit. Lib. 2. de *Dij. s.*, dist. 20.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nullo modo se erigere potest, abjectus et vilis sensus, atque ignobilis, demersus in omnem infirmitatis voraginem vite hujus cupiditate. Lib. 2. *Epist.* 7. ad *Simplicianum*.

S. ANTONIN.

2. Cum male custodiuntur sensus, ejectur Christus, et intrat diabolus. Part. 1. lit. 2. cap. 3. § 7.

S. AUGUST.

3. Sensus res tradunt memoriae. Lib. 10. *Conf.*, cap. 10.

4. Sunt quinque partii corporis sensus, qui nec sine corpore, nec sine anima esse possunt; quia necesse sentire est nisi virentis, quod ab anima est corpori, neque sine corpore instrumentis, et quasi vasis atque organii videmus, audimus, carterisque tribus ultimur sensibus. *Epist.* 3. ad *Volterranum*.

5. Sensus nos multae bestiae sperant: itaque humana anima quanto in sensus declinat, tanto magis similiorem hominem pecori facit. *De Quant. animae*, cap. 28.

6. Sensus rationi vicinus est. *De Genet. ad ill. imperf.*, cap. 15.

7. Duo sunt in homine sensus, unus interior, et alius exterior: et uterque bonum suum habet, in quo reficitur. *Prose.*

8. Sensus interior in contemplatione divinitatis, sensus exterior in contemplatione humanitatis.

9. Cum exterior sensus mentis quasi obdormit, interior sensus mentis quasi obdormit.

10. Non cognoscit bona interioris sensus, qui jucunditate honorum exteriorum capitur.

11. Qui in carne vivit, in carne sentit, et dolores carnis fugit in quantum potest.

12. Cum mortuus fuerit sensus anime, quo vivit in carne, tunc vividicari incipit sensus ille, quo sentit semetipsum, et tunc sciet dolores suos, et incipiet sentire vulnera sua tanto gravius, quanto propius. *De Spiritu et Anima*, cap. 9.

13. Quidquid occurrit sensibus, non pro vero esse approbandum. Lib. 3. *contra Academ.*, cap. 16.

14. Ea quae sensu capiuntur, extra etiam non esse sentiuntur, et locis continentur. *Ibid.*

15. Sensus purus esse, non latere animam quod palitur corpus. *De quant. animae*, cap. 23.

16. Sensus nos multa bestia sperant, mente autem ratione et scientia nos Deus illis preposuit. *Ibid.*, cap. 28.

17. Pueri vagientes, quanto alieniores a ratione sunt, tanto facilius discurrunt sensu. *Ibid.*

18. Admonetur anima ne se ultra quam necessitas cogit, refundat in sensum, sed ab his polius ad seipsum colligat. *Ibid.*

19. Aliquando veraciter est sensus quam opinio, et aliquando veraciter opinio quam sensus. Lib. 3. de *Lib. arb.*, cap. 8.

20. Subiacent sensui corporis quaecunque corpora. *Ibid.*, cap. 25.

21. Mente colligimus ad qua nostri sensus penetrare non possunt. *De decem Chordis*, cap. 5.

22. Omnibus sensibus est sua cuique accommodata modificatio corporum. Lib. 2. *Guay.*, cap. 5.

23. Tactus est sensus carnis, quoniam sensus carnis est, et ipse est modus ejus. *Ibid.*, lib. 4. cap. 10.

24. Sensus aut natura movetur, aut consuetudine. *De Princip. dialecticis*, cap. 7.

25. Sensus corporis est alius incipit loco, nec percurrit totum, nisi ad ejus finem pervenerit. *Epist.* 66.

26. Quanta quae corporeus sensus attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. *Epist.* 214.

27. Sentire homo non potest, nisi vivat. *Epist.* 3.

28. Pars cerebri anterior origo sensuum est. Lib. 7. de *Gen. ad ill.*, cap. 17.

29. Que remota non sunt a sensibus nostris, presentia nuncupantur. Lib. 11 de Civit. Dei, cap. 3.

30. Ad humanum sensum vel allicendum vel offendendum, mos valet plurimum. *Ibid.*, lib. 15, cap. 10.

31. Nihil sensibile est quod sentire non potest. *De duob. anim.*, cap. 6.

32. Omnis anima nullo corporis sensu, sed solo intellectu percipi potest. *Ibid.*, cap. 3.

33. Omnis sensus ab anima inest corpori. Lib. 4 de Anima et orig., cap. 6.

34. Quando quisque nascitur antequam uti possit mente atque ratione, non regitur nisi sensibus. Tract. 15, super *Joan.*

35. Omnes corporis sensus cordi nostro nuntiant quid senserit foris. *Ibid.*, tract. 18.

36. Sensus hominis domum Dei est. Lib. 1 contra Julian., cap. 9.

V. REDA. 37. Qui suos non servat sensus, mortis cibi ipse reddit aditus. Lib. 2, super *Isac.*, cap. 7, in illud: Qui viderit matrem, etc.

S. BERNARD. 38. Non nocet sensus, ubi non est consensus. *De instr. domo*, cap. 10.

BOETIUS. 39. Felicissimi ejusque sensus delicatissimi est vet nisi ad nullum cuncta suppetant, omnis adversitatis insolens, minimis quibusque prosternerit. Lib. 2 de Consolat. *Philos.*, prosa 4.

S. GREGOR. MAGNUS. 40. Dum exteriores sensus ab hujus vite sollicitudinibus sopio, vacante mente vivacis interna cognosco: foris dormio, sed intus cor vigilat: quia dum exteriora quasi non sentio, interiora solertiter apprehendo. Lib. 33 *Moral.*, cap. 42, num. 21, super illud *Cant. v. Ego dormio, et cor meum vigilat.*

41. Ad custodiendam cordis munditiam, exteriorum sensuum disciplina servanda est. *Ibid.*, lib. 21, cap. 2.

RESYRUS. 42. Gravem molestiam internus homo contrahit ab externis sensibus. *Centur.* 2, sent. 70.

S. HIERON. 43. Capite sano, omnes sensus vigent. *Epist. 13 ad Paulin.*

HUGO CARD. 44. Peccatum mortale, quod concipitur per aliquem de sensibus, occidit sensus interiores et exteriores. Super *Job*, cap. xxxi.

45. Facilius est suggestiones diaboli superare, quam insulsius sensus carnalis, diaboli enim resistendo vincitur. Super *Proverb.*, cap. xvii.

46. Hostis noster est proprius sensus, ad quem debellandum mittit nobis Dominus contradietores. Super *Ecclesiast.*, cap. ix.

JOAN. CASS. 47. Nemo nobis magis, quam sensus, qui vere est intus noster domesticus, adversatur. *Collat. 18 Abb. Piammon.*, cap. 18.

48. Sensus omnis in gustu est. *Homil. 13 super 1 Tim.*

49. Solertia meliorem sensum reddit, pejorem facit negligentia: sensum desidia obtundit, segnitiam industria destruit. Lib. 2 de *Synon.*, cap. 42.

50. Sensus torpor exasperat, sensum desidia obtundit, industria acuit, exercitatione proficit sensus, experientia plus scit. *Ibid.*

51. Principes sunt, qui sensus regunt et refracant insatiabilem eorum impetum, quo rapiuntur ad supervacanea. *De Agricultura.*

52. Sensusum integritas humoribus vitiosis facile corrumpitur. *De Joseph.*

53. Include sensus intra quietis presidium, ne in sua desideria mentem distrahaat. *Hecatomid.* 2, sent. 10.

54. Noli nimis in sensu tuo confidere, sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. *Proec.*

55. Si hominem est tunc sentire, et hoc ipsum propter Deum dimitit, et alium sequeris, magis exinde proficies. Lib. 1 de *Imit. Christi*, cap. 9, sect. 2.

56. O quam felix, quam sapiens, quam pacifica et queta esset anima, si in humano corpore a Deo illuminata sine sensibus viveret, vel potius si a sensibus voluntarie alienata, eis uti despiceret. *Conc. fer. 6 post Dom. 3, Quadr.*

SENTENTIE PAGANORUM.

57. Omnis sensio diuturna novia est valde sensui ipsi, adeo ut aliquando eum privet vi sentendi. Lib. 11 *Theolog.*, cap. 2.

58. Sensus non cognoscit vere aliquid per animum, nisi situd prejudicet intellectus agens supra animum ipsum. *Ibid.*, lib. 42, cap. 20.

59. Sensus ubi conjunctus ab intelligentia est, laborem voluit insensibilem habet. *Sect. 11 Problem.*, quest. 33.

60. Omnia que sensibus servant, nos accendunt, et irritant. *Epist. 58.*

Vide etiam tit. *Custodia*, sent. 4; *Evocatio*, sent. 47, 48; *Insidia*, sent. 25; *Judicium priv.*, sent. 10, 11, 17, 18; *Oculus*, sent. 12; *Sensus quinque*, *Superfluitas*, sent. 4.

SENSUS QUINQUE.

SENTENTIE PATRUM.

1. Cum male custodiuntur sensus, efficitur Christus, et intrat diabolus. *Part. 1, tit. 2, cap. 3, § 7.*

2. Non sentimus ratione, sed aut visu, aut auditu, aut olfactu, aut gustu, aut tactu. *De quant. anime*, cap. 29.

3. Sensus tenemus, que aut videndo, aut contractando, aut audiendo, aut gustando, aut odorando cognoscimus. *De decem Categ.*, cap. 5.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. ISIDORUS HISPALENS.

PHILO JUD.

THALASITUS

THEODAS A KEMPES.

S. THOMAS A VILLANOVA.

ARISTOTEL.

SENECA.

4. In ipsis sensibus, quibus anima per corpus utitur, nihil est oculis præferendum. *De Morib. Eccl.*, cap. 20.

5. Sunt quinque partiti corporis sensus, qui nec sine corpore, nec sine anima esse possunt: quia neque sentire est nisi viventis, quod ab anima est corpori, neque sine corporis instrumentis, et quasi vasis atque organo, videmus, audimus, caracterisque tribus utimur sensibus. *Epist. 3 ad Valerian.*

6. In nostro corpore inest sensus singulis membris, sed non tantus quantus in capite, ubi pronus omnis est quinque partitus. *Epist. 57, quest. 2.*

7. Ad interioris hominis sensum, non acies pupille, non foramen auriculae, non spiramentum narium, non gustus faucium, non illius corporis tactus accedit. Lib. 11 de *Cleit. Det.*, cap. 27.

8. Quinque sensus multæ voluptatis, offendit dolor. Tract. 45 super *Joan.*

9. Quinque sensus non ad eternitatem nos regunt, sed ad ista temporalia vel appendenda, vel fugienda. *Ibid.*

10. Propter corporis unitatem, oculus et sibi et auri videt. *Ibid.*, tract. 18.

11. Per quinque sensus, quasi per quasdam januas, aut mors, aut vita ad animam nostram ingrediuntur. *Homil. 35 ex Quingues, Homil.*

12. Anima inchoat motum in omnibus sensibus a subtilitate visus, sed non in omnibus ad idem pervenit. In visu enim pervenit, represso colore usque ad ejus lucem; in auditu usque ad liquiditatem aeris calore ignis penetrat; in olfactu transit aerem purum, et pervenit usque ad humidam exhalationem; unde crassior hinc aura subsistit; in gusta et hinc transit, et pervenit usque ad humorem corpulentorem, quo etiam penetrato atque trajecto, cum ad terræam gravitatem pervenit, tangendi ultimum sensum agit. Lib. 5 de *Genesi ad ill.*, cap. 5.

GLOR. ORD. 13. Sensus exteriores sunt quasi quedam corporis fenestras, per quas latrones ad interiora ingrediuntur bona gratie rapientes. Super *II Reg. 21.*

14. Adam si in obedientia perseverasset, sensus corporis ad nullam malam voluptatem retententur. Super *Apoc.*, cap. xvii.

S. GREGOR. MAGNUS. 15. Nullum latet quod quinque sensus corporis nostri, videlicet, visus, auditus, gustus, odoratus, et tactus, in omne quod sentiunt atque discernunt, virtutem discretionis, et sensus a cerebro trahunt. *Proec.*

16. Et cum unus sit iudex sensus cerebri, qui intrinsece præsedet, per meatus tamen proprios sensus quinque discernit, Deo mira operante, ut neque oculus audiat, neque auri videat, neque

os olfactat, neque naris gustet, neque manus odoretur.

17. Et cum per unum sensum cerebri omnia disponantur, quilibet tamen horum sensus aliquid facere non potest, præter id quod ex dispositione conditoris accepit. Lib. 11 *Moral.*, super illud *Job. xii: Nomen auri verba judicant?*

18. Visus, auditus, gustus, odoratus, et tactus, quasi quedam viae mentis sunt, quibus foras veniat, et ea que extra ejus sunt substantiam, concupiscat. *Proec.*

19. Per hos etiam corporis sensus, quasi per fenestras quasdam exteriora quaque anima respicit, respiciens concupiscit. *Ibid.*, lib. 21, cap. 2, super illud: *Pepigi factus cum oculis meis, etc.*

20. Ad custodiendam cordis munditiam, exteriorum sensuum disciplina servanda est. *Proec.*

21. Nam quantalibet virtute mens pollet, quantalibet gravitate vigeat, caruales tamen sensus puerile quiddam exteriorum perstrepunt: et nisi interioris gravitatis pondere, et quasi juvenili quodam vigore refragentur, ad fluxa juvenum, et levia mentem evertem trahunt. *Ibid.*

22. Quinque carnis sensus prædit sumus, videlicet visu, gustu, olfactu, auditu, atque tactu. *Proec.*

23. Operari autem exterioris sine istis corporis quinque sensibus non valeamus.

24. His quippe officis suis iudex animus interior præsidet, et quid exterius agere juste possit, quasi isdem officio deservientibus agnoscit. *Homil. 37, super Eccl.*, super illud: *Et mensus est portam, etc.*

25. Per quinque sensus, quasi per quasdam fenestras, vitiorum in animum introitus est: non enim potest ante Metropolis et arcis mentis capui, nisi per portas ejus irruat hostis exercitus. *Proec.*

26. Anima capitur aspectu, auditu, odoratu, sapore, tactu. Lib. 2, *etperi. Joovin.*

27. Sensus noster illud cogitat quod videt, audit, odoratur, gustat, attractat; et ad ejus rei trahitur appetitum, cujus capitur voluptate. *Proec.*

28. Nec audire quippiam, nec videre possumus; nisi sensus in ea que certimus et audimus fuerit intentus. *Ibid.*

29. Sensus corporum quasi equi sunt sine ratione currentes: anima vero in origina modum retinet frenâ currentium. *Ibid.*

30. Sine quinque sensibus vivere possumus, id est, sine aspectu, auditu, odoratu, atque tactu: atque gustu autem et cibis, impossibile est humanum corpus subsistere. *Ibid.*

31. Sensus debent circumcisci, scilicet linguæ, utroque casu.

ne loquatur falsa, vel otiosa; pes, ne currat ad illicita; manus ne accipiat libenter manna, et ne perpetret mala; auris ne audiat detractionem; oculus, ne videat vanitatem. Super *Gen.*, cap. 17.

32. Quinque passiones, quinque sensibus sunt annexæ. Super *I Reg.*, cap. vi.

33. Perfecti debent esse in custodia quinque sensuum, ut vana non videant, mala non audiant, dulcia non gustent, stercora non olfiant, molli non palpent. Super *II Reg.*, xv.

JOAN. CASP.

34. Omni nobis cautione erandum est, ut omnes nostri corporis sensus, tanquam sacrosanda Domini holocausta in emulibus illibata atque intacta servemus. Collat. 24, *Abbat. Theone*, cap. 26.

S. HENRICH.

35. Unaquæque manus nostra digitos quinque habet, sed et sensus habemus quinque: quæ in nostris sunt visceribus, in quinque possunt numerari, cor hepatis, pulmones, splen, et renes. Lib. 2, *advers. Hæres.*, cap. 42.

S. HENRICH.

36. Per sensus carnis, morbus irregit menti. Lib. 2 de *Somma bono*, cap. 28, sent. 2.

S. HENRICH.

37. Vita quando per sensus carnis labem animi ingerunt, in ipsis sensibus regunt. *Prose.*

38. Neque enim alimur peccemus, nisi videndo, audiendo, atrectando, gustando, atque tangendo. *Ibid.*

39. Hinc inde sensui propria natura data est: nam quod valendum est, oculis capitur: quod audendum, auribus; molli et dura, tactu æstimantur: sapor gustu, odor, naribus docetur. Lib. 2 *Etymol.*, cap. 4.

S. LAURENT.

JUSTIN.

40. Grandis sensibus tuis est adhibenda custodia, ne amabilem solitudinis tuæ dissipent fructum. *De vita solitar.*, cap. 8.

S. NILES.

41. Sensus visus, ceteris sensibus prestat. *De Orat.*, cap. 144.

PHILO JUD.

42. Sensus in quinque dividitur, in usum, auditum, gustum, odoratum et tactum; quorum singulis Deus attribuit certas materias, et instrumenta propria ad subjecta iudicanda. *Prose.*

43. Colores visui, voces auditui, saporibus gustui, vapores odorati, tactui vero mollietas et durities. *De mundi Opific.*

44. Discas quid visus, quid auditus, quid gustus, quid odoratus, quid tactus sit. *Prose.*

45. Quid sit videre et quomodo videas, quid audire et quomodo audias, quid odorari, quid gustare, quid tangere et quomodo fiant hæc singula. *De Somnia.*

REPERTUS

AMB.

46. Cum quinque sint fenestree nostræ, per quas mors ingreditur (id est quinque sensus corporis) in animam, tanquam fur aut pædo, omnium ad ejusdem mortis opus, visus efficacissimus est. Lib. 1, super *Hieron.*, cap. 76.

47. Omnibus quinque sensibus dignior est visus: quia et spiritualior est, et pura demonstrat, quam alii sensus. Super *I Cor.*, cap. xii, lect. 3.

S. THOMAS AQUINAS.

48. Sensuum custodia, puritatis est causa, pacis disciplina, devotionis camera. In *Horacio Nasar.*, cap. 4.

THOMAS A. KEMP.

SENTENTIE PAGANORUM.

49. Cæsus est sensus ex omnibus maxime voluptarum, antedoneque præter cæteros sensus commovetur. Lib. 3, de *Oratore*, num. 99.

CICERO.

50. Sensus interpretæ ac nulli rerum, in capite, tanquam in arce, mirifice ad usus necessarios et facti et collocati sunt. Lib. 2, de *Natura deor.*, num. 120.

SENTENTIA.

Definitio. Sententia est determinata acceptio alterius partis contradictionis. JUDICIIUM certum de altera parte contradictionis.

COLLECTOR.

SENTENTIE PATRUM.

1. Sententia, sententia superiore mutatur. Lib. 2, de *Virginitate*.

S. AMBROS.

2. Quot homines, tot sententiæ. *Ibid.*

3. Novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris emendare delictum. Lib. 2, super *Luce.*, cap. 1, in illud: *Zacharias pater ejus*, etc.

4. Si sine acceptione personarum: max ubi liquebit de causa, justam de utraque parte feris sententiam. *Prose.*

S. ANTONIUS.

5. Nam dum causa accipit est, prolatanda est sententia: quia festinata judicis poritur positivitas.

6. Si igitur in iudicando periculum vitari non potest, nihil utilius quam differe sententiam.

V. BEDA.

7. Si autem alterutrum periclitari nullas, et rei difficultas moram non exigit, iniquissimum est iudicium proferri. Part. 3, lib. 3, cap. 1, § 9.

8. Sententia a majoribus conditum, irrevocabilem habet confirmationem. *Oration. contra Helias*.

S. ATILANUS MAGNUS.

9. Sententiarum veritas in sanctis libris theologicis investiganda est. Lib. 2, de *Doctr. christ.*, cap. 31.

S. AUGUSTINUS.

10. Mutata vita, mutatur sententia. *Serm. 47, ad Frat. in eremo*.

11. Nos in quemquam sententiam ferre non possumus, nisi aut convictum, aut sponte confessum. *Itab. in Decret. Gratiani*, part. 2, causa 2, quest. 4, can. *Nov.*

12. In diversitate sententiarum reorum concordiam parit veritas. Lib. 12 *Caus.*, cap. 30.

13. Sententia propria mutanda est ad voluntatem Dei. *Epist.* 65.

14. Qui sententiam suam quamvis falsam at-

que perveram nulla pertinaci animositate defendunt, nequaquam sunt inter hæreticos deputandi. *Epist.* 162.

15. Turpe est mutare sententiam, sed veram et rectam: nam et stultam, et noxiam, et laudabile et salubre est. *Epist.* 210.

16. De his quæ animo ac mente sentiuntur, sententia vocabulum accepit. Lib. 2, de *Civitate Dei*, cap. 3.

17. Nullus sententiæ proprie adhaerere debet. Lib. 2, de *Anima et orig.*, cap. 16.

18. Qui cum iudicio legunt, nulla venenata sententiarum pravitate leduntur. *Ibid.*, cap. 17.

19. Nihil amando sententiam usque ad hæresis sacrilegium pervenire, diabolica presumptio est. Lib. 2, de *Baptismo contra Donat.*, cap. 6.

20. Tutius est plerum, quam unus aut paucorum privatam sententiam sequi. *Ibid.*, lib. 3, cap. 4.

21. Ecclesie Catholice sententia adversus doctrinam sententiæ proponenda. *Ibid.*, lib. 5, cap. 17.

22. Sicut laudabile est a vera sententia non amoveri, ita culpabile persistere in falsa: quam nunquam tenere prima laus est, secunda mutare. Lib. 3, *contra Crescon.*, cap. 3.

23. Sententia loquatur, cuius verba sic fulgent, ut si eam voleritis abscondere, quæcumlibet tenebrarum latebras, suo nimio splendore perumpat. *Ibid.*, cap. 21.

24. Humana temeritas cum in sententiam assequi precipitatur erroris, relinquere propter vanitatem pudet, et detendere contra veritatem non pudet. *Ibid.*, lib. 4, cap. 38.

25. Gravis animus dubiam non habet sententiam. In suo *Proverb.*, verbo *Gravis*.

26. Nec propeca sis in sententia, nec vehementis in vindicta. *Epist.* 42, ad *Henric. Sconensium archiep.*

27. Mos perverarum mentium esse dignoscitur, si qua sententiæ suæ contraria propter istorum certitudinem inficere non possunt, fraudulenta calliditate pervertat, et ad sensum trahere conantur repugnantem. In *Apolog. Pausan.*, resp. 3, cap. 3.

28. Justi iudicis est, de singulis factis apto sententiam pronuntiare. *Cateches.* 2.

29. Absente alia parte sententiæ a iudice dicta nullam obtinet firmitatem. *Itab. in Decret. Gratiani*, part. 2, causa 3, quest. 9, can. *Absente*.

30. Sententiæ quæ misericordiam velat, fugienda est. In *Decretis Gratiani*.

31. Sententiam veram certamque de ipsis rebus non habemus, qui non possumus hominum indagare conscientiam. *Prose.*

32. Si suspiciones vitare non possumus (quia homines animos) definitivas tamen firmasque sententias continere debemus. Super illud *I Cor.* iv: *Me ipsum iudico*.

33. Sententiam, quæ velat misericordiam, non solum tenere, fratres, sed etiam audire, fugite: quia potius est misericordia. In *Decret.*, part. 4, dist. 56, can. *Ponderet*.

34. Apud Deum male dicitur, qui moribus dissonam profert sententiam. *Ibid.*, etc., can. *Si quis dixerit*.

35. Sententia iniusta potius iudicem ledit, quam eum in quem temere fertur. *Ibid.*, etc., can. *Nobile*, § *Hæc sententia*.

36. Non debet is potius sustinere canonicam, in cuius damnatione non est canonica prolata sententia. Lib. 2 *ex Registo*, indict. 41, cap. 43, epist. 9, ad *Antonium subdiacon.*

37. Omnipotens Deus plerumque mutat sententiam, consilium nunquam. Lib. 16, *Moral.*, cap. 4.

38. Sententia a sensu vocata est, et recta quem intelligit sapiens, non ex sola scientia, sed ex sententia dicere appetit, qui nequaquam tantummodo sciendo dicere, sed sentiendo desiderat experiri quod dicit. *Ibid.*, lib. 23, cap. 10, num. 17.

39. Omnis sententia quæ plus sacre Scripturæ testimoniis confirmatur, facilius creditur. Lib. 7, in *Registo*, indict. 2, cap. 53, epist. 53, ad *Secundum inchoatum*.

40. Græve est satis indecens, ut in re dubia, curti dicatur sententia. *Ibid.*, lib. 8, ind. 3, cap. 80, ad *Constantium episc.*

41. Plerumque iuste severitatis sententia per clementiam temperatur: magne autem districtioris hoc iudicium est, ubi animadversionis sententia replicando asseritur. Lib. 2, in *I Reg.*, cap. 3, super illud: *Prostrati erunt*, etc.

42. Iudicii ordo confirmatur, si arte inventus culpe discutionem, sententia profertur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 4, *Applicate huc universas angulos*, etc.

43. Sententia non a suo iudice dicta, nihil firmitatis obtinet. Lib. 11, in *Registo*, ind. 6, cap. 54, epist. 54, ad *Joan. Defensor*.

44. Sententia quæ sine scripto dicta fuerit, non nomen quidem sententiæ habere merebitur. *Ibid.*

45. Summopere prævendendum est, ne retores Ecclesie, et qui publica iudicia exercent, in dictandis sententiis, ultimus levitate aut furoris duci, sint precipites: sed causis prius diligenter ventilatis, cum res que ignorabatur ad notitiam pleniter venerit, tunc divina et humana lex resolvatur: et tunc secundum quod ibi constitutum

GRATIANUS.

S. GREGORIUS MAGNUS.

®

est (remota personarum acceptione) definitiva proferatur sententia. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, caus. 2, quest. 3, can. *Summopere*.

4. HIERON.

46. Non videt Christianos verbis dubiis harrere, et ambiguis librare sententias, quibus loquens magis, quam audiens desipit? Epist. 15, ad *Pamach.*

47. Ubi quid ambiguum est, non cito sententiam proferamus. Lib. 2, super *Matth.*, cap. 13, can. 10, num. 110, super illud: *Qui seminavit bonum semen.*

S. JOHANNES
CHRYSOST.

48. Nullae sententiae sunt ferendae, nisi probatio praecedat. Homil. 12, super *Genes.*

49. Iudicium praecedit mores, sententia actibus prior est. Serm. *de Jacob et Esau.*

50. Fons est perenniter manans divinarum vis sententiarum, nunquam deficiens, nunquam interquiescens. Homil. 5, de *Fide Anan.*

51. Nunquam diversa merita, una adstringit sententia. Serm. *de Elia.*

52. Non a male, sed a bene valentibus accipienda est sententia. Homil. 14, super *I Cor.*

53. Non confundamus divinas litteras, neque sancti Spiritus sententias propriis sententiis pervertamus. Lib. 2, de *Compunct. Cordis.*

54. Facilis impeditur sententia, quam revocatur. *De ruina Monast. Ordin.*, cap. 5.

S. ISIDORUS
HISPAL.

55. Melior est ex sententia veniens, quam ex opinione sententia: nam illa vera est, ista dubia. Lib. 2, de *Sion bono*, cap. 1.

NICOLAUS
DAP.

56. Altera parte absente, definitiva non feratur sententia. Habet. in *Decret. Gratiani*, part. 2, caus. 3, quest. 9, can. *Revers.*

PEIR. ILLAS.

57. Temerarium est in re periculosa et ardua, precipitare sententiam. Epist. 14, ad *Arsulph. Lectoniens. episc.*

58. Tu non nisi ex assertionem parium, et rationalium animi motu sentias ad sententias esse procedendum. *Ibid.*, tract. de *Inst. episcopi.*

S. PETRUS
BARLAN.

59. Saepe sententia quae ab uno considerata iuris equitate deponitur, ab aliis praedictum deputatur. Opusc. 7, cap. 26.

PHILO IUD.

60. Ingenuis sine furo e sincera conscientia liberam sententiam deponere decet generosus animos. Lib. *Quid omnia probus ubi sit.*

61. De inertiis tollis suspenditur sententia. *De Profugis.*

RICHARD. A
S. VICTORE.

62. Nulla sententia certior redditur, quam qua ex communi animi conceptione formatur. Part. 1, lib. 4, de *Trinit.*, cap. 5.

ARISTOTEL.

63. Pertinet, et in sententia obfirmatus, de sententia non decedit, etiamsi suadent ratio. Lib. 7, *Morat.*, cap. 9.

CICERO.

64. Viliosum est in sententia, si quid absur-

dum, aut alienum, aut non notum, aut submissum est in verbis, si iniquitatum, si abjectum, si non aptum, si durum est. *De optimo genere Orator.*, num. 7.

65. Quot homines, tot sententiae. Lib. 1, de *Fyrib.*, num. 15.

66. Gravis animus dubium non habet sententiam. In suis *Sent.*, sent. 151.

67. Index quam tulit de reo, sententiam, revocare non potest; immutabilis est, semel emissa. Lib. 3, *Controver.* 23.

68. Multi sunt, qui detracto verbo, aut mutato aut adjecto, putant se alienas sententias inveniisse: qui hoc faciunt, similes videri solent furibus, alienis pocula ansas mutantibus. *Ibid.*, lib. 5, *Controver.* 34.

69. Difficilis est sententia, quam non rem, sed vim rei quaerit. Lib. 3, de *Beauf.*, cap. 8.

Vide etiam tit. *Therapsis*, sent. 14; *Judicij corruptio*, sent. 68; *Mutator*, sent. 93; *Orator*, sent. 45; *Retor*, sent. 16.

SEPULTURA.

SENTENTIA PATRIUM.

MIRCA
PUL.

SENECA.

1. In sepulchris Christianorum, requies defunctorum est. Lib. 2, *Offic.*, cap. 28.

2. Nullis unquam negata defunctis inhiliterentur sepulture commercia sepulture. Lib. 5, epist. 31, ad *Valentinianum Imper.*

3. Sericea vestes, et auro intertexta velamina, quibus divitis corpus ambitur, damnata vivuntium, non subsidia defunctorum sunt. *De Nabothae*, cap. 4.

4. Unguentum accipis, o dives, postquam mortuus es, et furtivus es, perdis alienam gratiam, nec acquiris tuam. *Ibid.*

5. Sola virtus comes est defunctorum, sola sequitur misericordia. Lib. 7, super *Luc.*, cap. xvii in illud: *Homines cuiusdam dicitis*, etc.

6. Homines frustra pretiosa struant sepulchra, quasi ea animae, et non solius corporis recordacula sint. *De Bono mortis*, cap. 10.

7. Qui divina vocatione ab hac vita recedunt, cum Psalmis et psalterium tantummodo vocibus debent ad sepulchrum deferri. Part. 1, tit. 5, cap. 1, § 10.

8. Ubique corpora fidelium sepeliuntur, vel inscripta etiam inimicorum rabie relinquuntur, aut pro eorum libidine discerata absumantur, non ideo vel minus integra, vel minus gloriosa in eorum resurrectione futura sunt. In quest. super *Genes.*, lib. 4, quest. 141.

9. Provisis sepeliendis corporibus locus, bonae affectionis humane est erga funera suorum. *De Cura pro mortuis*, cap. 4.

S. ANTON.

S. ANTON.

S. AUGUST.

S. BONAV.

10. Nec aliquid obest fidelibus negata eorum corporibus sepultura: nec aliquid, si exhibeatur infidelibus. *Ibid.*, cap. 9.

11. Corpori humano quidquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. *Ibid.*, cap. 18.

12. Curatio funeris, conditio sepultura, pompa exequiarum, magis sunt vivorum solatia, quam subsidia mortuorum. Lib. 4, de *Civili Dei*, cap. 12.

13. Si aliquid prodest impio sepultura pretiosa, obest pio vilis, aut nulla. *Ibid.*

14. Sepultura humanorum corporum Christianis etiamsi fuerit negata, nil admittit. *Ibid.*, in titulo, cap. 43.

15. Nulla corpora Christianorum terra non terat, sed nullum eorum quisquam a colo et terra separavit, quam totam implet praesentia sui, qui novit unde resuscitet quod creavit. *Ibid.*, cap. 43.

16. Praeclaras exequias in conspectu hominum exhibet purpurato illi diviti turba famulorum: sed multo clariore in conspectu Domini ulcero illi pauperi ministerium praebuit angelorum, qui cum non extulerunt in marmoreum tumulum, sed in Abrahae gremium sustulerunt. *Ibid.*

17. Sepulture curam philosophi contempserunt. *Ibid.*

18. Non sunt contemnenda et abijcienda corpora defunctorum, maximeque justorum atque fidelium. *Ibid.*, cap. 43.

19. Antiquorum justorum funera officiosa pietate curata sunt, et exequis celebrata, et sepultura provisae: ipsique cum viverent, haec se sepeliendis, vel etiam transferendis suis corporibus, illis mandaverunt. *Ibid.*

20. Non hoc apud Deum perit, quod ex animis hominum membris officii diligentiusque persolvitur. *Ibid.*

21. Morere ut vivas, sepelire ut resurgas. *De verbis Apostoli*, serm. 15.

22. Qui humanitatem suam usque ad sepulchrum porrigit mortuorum, etiamsi id faciat mente tranquilla adductus, officio bonitatis, misericordiae tamen vocandus est. *De morib. Eccles.*, cap. 27.

23. Defuncta corpora necessariorum officii sunt deducenda ad sepulturam, nec simulata, sed religiose: non autem deservenda inimicorum obtruncationibus, tanquam canum moribus projicienda. Epist. 19, cap. 2.

24. Sepulchra foetida et immunda sunt intus, sed extra sunt pulchra: unde merito sepulchra dicuntur quasi senipulchra. Super *Luc.*, cap. xi, in illud: *Quia estis in monumenta.*

Tom. IV.

25. Non valet impio Ecclesiastica sepultura, sed potius est, et ad poenam. Serm. 2, de *S. Jacobi.*

26. Quid illi diviti valuit marmoreus locus? quid illi decor ille purpureus? quid turba plorantium famulorum, postquam ductus est ad infernum? *Ibid.*

27. O quam dura est domus ista sepulchri, et quam stricta, quam foetida; quam pauperula, et quam obscura, quam communis est omnibus divitibus et pauperibus, rusticis et regibus, viris et mulieribus, parvulis et senibus! Serm. 2, de *S. Jacobi.*

28. Heu! qui paulo ante vivebat in deliciis in palatio, totus manducatur a vermicibus in sepulchro. *Ibid.*

29. A sepultura sacra excluduntur omnes excommunicati, omnes haeretici, usurarii, et omnes peccatores, nisi prius absoluti fuerint et confessi. *Ibid.*

30. Contemptus corporum mortuorum, non ad parvam rectorum injuriam: nam si sepelire est pietatis officium, volatilibus cali abijcere, magna crudelitas constat exemplum. Super *Paula*. lxxviii, vers. 2.

31. Ad exaltandam memoriam filiorum, diligenter commendatur sepultura patrum. Super *Gen.*, cap. 47.

32. Sepelire mortuum, est opus misericordiae; et ideo de condemnatis ad mortem, et suspensis in patibulo praecipitur hic quod non preveatur sepultura. Super *Deuter.*, cap. 21.

33. Pompa funeris, agmina exequiarum sumptuosa, diligentia sepulture, monumentorum opulenta constructio, virorum quolibetque solatia sunt; non adjutoria mortuorum. Super illud I *Theosal.* iv: *Sicut et ceteri, qui ipse non habent.*

34. Cura sepeliendi et sepulchra construendi inter bona opera in Scripturis sanctis deputata sunt: impleant ergo homines erga suos officia postremi muneri. *Ibid.*, cap. 4.

35. Qui apud memorias Martyrum sepelitur, hoc tantum videtur mihi prodesse defuncto, ut commendans eum etiam Martyrum patrocinio, affectus pro illo supplicationis augetur. In *Decretis*, part. 2, causa 13, quest. 2, can. *Non estimemus.*

36. Grave nimis est, et procul nimis est a sacerdotis officio alienum, pretium de terra concessa patrumque quaerere, et de alieno velle facere licita compendium. Lib. 7, et *Registr.*, indict. 2, cap. 53, epist. 55, ad *Januarium episcop. Sardini.*

37. Sed si quando aliquem in Ecclesia vestra sepeliri conceditis, si quidem parentes ipsius,

CASSIODOR.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GRATIEN.

S. GREGOR.
MAGNUS.

proxime heredes pro luminaribus sponte quid offerre voluerit, accipi non vetamus: peli vero aut aliquid exigi, omnino prohibemus. *Ibid.*

33. Quod valde irreligiosum est, ne aut venalis fortasse, quod alicui, dicatur. Ecclesia, aut vos de humanis videamini mortibus gratulari, si eorum cadaveribus studeatis querere quolibet modo compendium. *Ibid.*

HAYMO.

39. Mortuo sepultura debetur. *Serm. 2, Dom. 2, post Pent.*

S. HIERON.

40. Legimus quomacumque ad funera et ad sepulturas quorundamlibet Sanctorum, angelos advenisse, et exequiis eorum obsequia preestitisse: nec non et animas electorum usque ad caelos cum hymnis et laudibus detulisse. *Epist. 10, ad Paulum et Fructosum. ad Avincpt. B. M.*

44. Ex simplici sepultura Domini, ambitio divitiarum condemnatur, qui nec in tumulis eidem possunt carere divitiis. *Lib. 4, super Math., cap. 27, can. 1, num. 349, super illud: Accepto corpore Joseph, etc.*

HUGO CARD.

43. Obsequium funera in quatuor consistit: in lacrimis, in vigiliis, in orationibus, in oblationibus. *Super Genes., cap. 23.*

43. Honestas sepultura, cum sine superfluitate et superstatione est, opus est misericordiae. *Super Ecclesiastic., cap. 38.*

S. INNOC. III.

44. Casuilibus mortuus privari non debet Ecclesiastica sepultura. *Lib. 3, Decret., cons. 75.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

45. Sepulturam non prohibeo, sed motus servetur, ut legatur corpus, non nudum mandetur terra. *Homil. 83, super Joan.*

46. Ubique sepeliatur, Dominus est terra et plebuitudo eius. *Homil. 26, super Epist. ad Hebr.*

S. JOHANNES DAM.

47. Omnia sepulcrum factore refertum est, memorie causa, et delectationis hostis. *Orat. 2, de Assumpt. beate Mariae Virginis.*

LACTANTIUS

48. Illud et maximum pietatis officium, est peregrinorum et pauperum sepultura. *Lib. 6, de Divin. inst., cap. 12.*

49. Non paliamur figuram et signum Dei fieri ac volaribus in gradum jacere, sed reddamus illi terra, unde oritur est. *Proso.*

50. Et quamvis in homine ignoto necessarium sepulcrum implerem, nulli prorsus minus negandum.

51. Et quod praestamus nostris per affectum, praestemus alienis per humanitatem, quae est multo certior iustiorque: cum jam non homini praestatur, qui nihil sentit: sed Deo, cui charissimum sacrificium est opus hoc iustum. *Ibid.*

ORIGENES.

52. Homini mortuo sepultura religiosa deferenda est. *Homil. 3, in cap. 3, Leticia.*

S. PETRUS

53. Miser dives accepit ante animae, quam cor-

poris sepulturam: nec ante quicquam corporis, quod postea traditur in sepulchro. *Serm. 124.*

54. Qui hodie induitur purpura, cras inceditur sepultura: hodie qui hominibus dominatur, cras a verminibus factus putredo corroditur. *Proso.*

55. Hodie qui regalibus infans redimuntur, cras vilibus panniculis examina cadaver obvolvitur.

56. Hodie splendet coronatus in regalis excellentia solio, cras fotat marcidus in sepulchro. *Lib. 7, epist. 7, ad Agnelem Imperatricem.*

57. Hinc est quod sepultura vocatur ex more memoria, sc. ut per eam memorantur vivi, et percipiunt refrigerium mortui. *Serm. 2, de Translatione S. Hilarii.*

58. Sepulcrum docuit est vermium. *Serm. 3.*

59. Vivi habent suas patrias, mortuorum omnino terra sepulcrum est. *Lib. de Joseph.*

60. Pars est benedictionis sepulchri et e contra, maledictionis, sepultura carere more animi. *Lib. 24, super Joan., cap. 16, in illud: Quis Pararete erit.*

61. Sepultura inventa est, ne horror et fotor sit vivis, et ad fidem resurrectionis futura. *Super 4, sent. dist. 15, quest. 2, art. 3.*

SENTENTIA PAGANORUM.

62. Iustitia est vita jam factis debitum praestare. *Lib. 1 de Virginitas, cap. 4.*

63. Mortuis parentibus ea pulcherrima est sepultura forma, quam moderatissima est. *Syzygus 4, lib. 4 de Legibus.*

64. Sepulera sint in locis nullo modo excultis, neque ad culturam aptis, eaque nec magna, nec magno opere exquisita, sed ut defunctorum corpora recipiant. *Ibid., lib. 12.*

65. Impensa monumenti supervacua est, memoria nostri durabit, si vita meruimus. *Lib. 9, epist. 19 ad Pisonem.*

66. Omnibus natura sepulcrum deest, naufragos idem finctus, qui exipit, sepeliri: suffocatos corpora eructibus in sepulcrum suam desunt: eos qui vivi uruntur, postea funerari: sed hominibus aut, insepultis obijciunt. *Lib. 8 Declam., cont. Travers. 4.*

67. No quis insepultus esset, feram natura prospexit: quem servitia proiecisti, dies condet. *Epist. 92.*

68. Non defunctorum causa, sed vivorum inventa est sepultura: ut corpora et vivi, et odore facta amoverentur. *De remediis fortitae.*

69. Hostis iudicatus, ultimum supplicio afficitur, sepultura honore spoliatur. *Lib. 4, Diector. memorat., cap. 7.*

Vide etiam tit. Infernas, sent. 98: Parentes, sent. 65: Suffragia defunctor., sent. 14, 15, 18, 23.

CHRYSOS.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. FERDIN.

DARLUM.

S. BONAV.

Disputatio. Sequi Christum est se perfecte illi configurare. *In cap. 18, Luc., super illud: Veni, sequere me.*

Quid est crucem accipere, et Dominum sequi, nisi patientiam servare, dum contingit affligi? *Serm. 8, de sancto Andrea.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Tunc citius nostra exauditur oratio, cum Christum, quem mens alloquitur, etiam corpus sequatur. *Serm. 56 de Cruce Christi.*

2. Is qui Deum sequitur, tutus semper est. *Lib. 4 de Abraham, cap. 2.*

3. Disce vir, disce Christiane, quomodo verum Jesum sequi debeas. *Super Psalm. xxxvii.*

4. Si vis mi Regi debere terram, relinque omnia, et sequere Christum. *Lib. 9 super Luc., cap. xx, in illud: Cuius habet imaginem, etc.*

5. Societas Christi, caeca est Christiani. *Serm. 61 de Pentecoste.*

6. Sequamur Jesum semper, nec desinamus: quod si semper sequamur, nunquam deficiamus, dat enim viam sequentibus se. *Lib. 7, epist. 54 ad Strichonem.*

S. THOMAS AQUINA.

7. Christum fortiter imitari, dignum est et salubre et honorificum. *In Speculo Evang., serm. cap. 4.*

S. ANSELM.

8. Quid est a mundo exire, et ad Christum ire, nisi vita refricare, et animam vinculo amoris Deo religare? *Serm. Dom. 5, post Pascha, super illud: Quia a Deo exiit.*

S. ANTONIUS DE PADUA.

9. Surge et sequere me, ut non ulterius calcet terram, sed ascendas in caelum. *De Passione Salvatoris.*

S. AUGUST.

10. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo miles esse et humiles corde, plus exultando et orando prouident, quam legendo et audiendo. *Epist. 112, ad Paulinum.*

S. BASILIUS.

11. Quisquis vestigia Christi sequitur, quasi pedes eius pretiosissimo odore perfundit. *Lib. 3 de Doctrina christi.*

S. CYPRIAN.

12. Crux carnis ipsa crucifigenda est, et transfigenda clavibus amoris Dei, ne solus et liberis membris reluctanter portare non possit: sequi enim Dominum, nisi eum peritas, omnino non vales: nam quomodo eum sequeris, si non es eius? *Epist. 38, ad Lactan.*

13. Incipit proficere homo, incipit velle ascendere, velle contemere terrena, fragilia, temporalia, sollicitudo aerali pro nihilo habere, Deum solum optare, laetitia non gaudere, a digne non contabescere, omnia etiam sua velle vendere, et pauperibus tribuere, et sequi Christum. *Super Psalm. cxx.*

44. Cum sequeris viam Christi, non tibi secuti prosperitates promittas: per dura ambulavit, sed magna promittit. *Proso.*

45. Sequere, non tantum attendere qua sturus es, sed et qui venurus sis: tolerabis dura temporalia, sed ad letitiam pervenies sempiternam. *Super Psalm. xxxvi, can. 2, vers. 23.*

46. Ut quid claudicatis ambobus inguilibus? Si Deus eligatur, scribitur illi: si mundus eligatur, ut quid fletum cor quasi Deo accommodatur. *Lib. 4 de Symbolo fidei, cap. 4.*

47. Non designatur quod fecit Christus, facere Christianus. *Tract. 68, super Evang. Joan., de cap. xiii.*

48. Via tibi factus est ipse Salvator, surge ambula, pigrescece noli. Habes quo, sed forte quæris quo? vides viam, et quæris quo ducat hæc ipsa via? ad vitam ducit: si amas vitam, et cupis ad vitam venire, a via noli errare. *De quatuor virt. charit.*

49. Via nostra Christus est, Christum attende. Pati veni, sed et glorificari: contemni, sed etiam exultari: mori, sed etiam resurgere. Opus te terret? mercedem vide. *Serm. 6 de Verbis Domi.*

20. Nihil dignius est quam ut homo sui iustitiam sit imitator, et secundum modum propriæ facultatis divini sit operis executor. *Serm. 2, Dom. post Dom. Quinquagesimæ.*

21. O quam plures sunt qui prius demonem sequuntur quam Deum! *Serm. 33, ad Fran. in eremo.*

22. Deum si sequimur, bene: si asequimur, non tantum bene: sed etiam beate vivimus. *De morib. Eccles., cap. 6.*

23. Multi concussant diabolo, et pauci Deum sequuntur. *De Cothetis. rud., cap. 19.*

24. Non vehementius diabolum prosterminis, quam cum humiliter Deum sequimur. *Ex homil. quinquagesimæ, homil. 60, cap. 3.*

25. Qui vult sequi Christum amando negat seipsum: si enim, perit homo amando se, profecto invenitur negando se. *Serm. 87 de Diversis, cap. 1.*

26. Plus imitator Christi: non Antichristi: Dei, non adversarii Dei. Imitatio Christi est humilis, imitatio diaboli est elatio. *Serm. 2, Exhortationum.*

27. Multa tibi toleranda, ut ad Christi imitationem pervenias: alapa seu pugillo cæcus est exprimit aliquis in faciem? eadem et Dominus est passus: columbarum pateris? et Dominus: nondum condemnatus es, nondum cruci affixus. *Homil. 10 de Iu.*

28. Discere semper habet, qui Christum vult imitari. *In suis Proverbiis, verbo Discere.*

29. Christum sequi, imitari est: quæ non

V. DEPA.

proxime heredes pro luminaribus sponte quid offerre volumini, accipi non vetamus: peli vero aut aliquid exigi, omnino prohibemus. *Ibid.*

33. Quod valde irreligiosum est, ne aut venalis fortasse, quod alicui dicatur, Ecclesia, aut vos de humanis videamini mortibus gratulari, si eorum cadaveribus studeatis querere quolibet modo compendium. *Ibid.*

HAYMO.

39. Mortuo sepultura debetur. *Serm. 2, Dom. 2, post Pent.*

S. HIERON.

40. Legimus quomacumque ad funera et ad sepulturas quorundamlibet Sanctorum, angelos advenisse, et exequiis eorum obsequia preestitisse: nec non et animas electorum usque ad caelos cum hymnis et laudibus detulisse. *Epist. 10, ad Paulum et Praxoch. de Avachpt. B. M.*

44. Ex simplici sepultura Domini, ambitio divitiarum condemnatur, qui nec in tumulis eidem possunt carere divitiis. *Lib. 4, super Math., cap. 27, can. 1, num. 349, super illud: Accepto corpore Joseph, etc.*

HUGO CARD.

43. Obsequium funera in quatuor consistit: in lacrymis, in vigiliis, in orationibus, in oblationibus. *Super Genes., cap. 23.*

43. Honestas sepultura, cum sine superfluitate et superstatione est, opus est misericordiae. *Super Ecclesiastic., cap. 38.*

S. INNOC. III.

44. Casuilibus mortuus privari non debet Ecclesiastica sepultura. *Lib. 3, Decret., cons. 75.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

45. Sepulturam non prohibeo, sed motus servetur, ut legatur corpus, non nudum mandetur terra. *Homil. 83, super Joan.*

46. Ubique sepeliamur, Dominus est terra et pleuitudo eius. *Homil. 26, super Epist. ad Hebr.*

S. JOHANNES DAM.

47. Omnia sepulcrum factore refertum est, memorie causa, et delectationis hostis. *Orat. 2, de Assumpt. beate Mariae Virginis.*

LACTANTIUS

48. Illud et maximum pietatis officium, est peregrinorum et pauperum sepultura. *Lib. 6, de Divin. inst., cap. 12.*

49. Non paliamur figuram et signum Dei fieri ac volaribus in gradum jacere, sed reddamus illi terra, unde oritur est. *Proso.*

50. Et quamvis in homine ignoto necessarium sepulcrum implerem, nulli prorsus minus negandum.

51. Et quod praestamus nostris per affectum, praestemus alienis per humanitatem, que est multo certior iustiorque: cum jam non homini praestatur, qui nihil sentit: sed Deo, cui charissimum sacrificium est opus hoc iustum. *Ibid.*

ORIGENES.

52. Homini mortuo sepultura religiosa deferenda est. *Homil. 3, in cap. 3, Leticia.*

S. PETRUS

53. Miser dives accepit ante animae, quam cor-

poris sepulturam: nec ante quicquam corporis, quod postea traditur in sepulchro. *Serm. 124.*

54. Qui hodie induitur purpura, cras inceditur sepultura: hodie qui hominibus dominatur, cras a verminibus factus putredo corroditur. *Proso.*

55. Hodie qui regalibus infans redimatur, cras vilibus panniculis examinetur cadaver obvolvitur.

56. Hodie splendet coronatus in regalis excellentia solio, cras fotat marcidus in sepulchro. *Lib. 7, epist. 7, ad Agnelem Imperatricem.*

57. Hinc est quod sepultura vocatur ex more memoria, sc. ut per eam memorantur vivi, et percipiant refrigerium mortui. *Serm. 2, de Translatione S. Hilarii.*

58. Sepulcrum docuit est vermium. *Serm. 3.*

59. Vivi habent suas patrias, mortuorum omnis terra sepulchrum est. *Lib. de Joseph.*

60. Para est benedictionis sepulchri et e contra, maledictionis, sepultura carere more animi. *Lib. 24, super Joan., cap. 16, in illud: Quis Pararete erit.*

61. Sepultura inventa est, ne horror et fotor sit vivis, et ad fidem resurrectionis futura. *Super 4, sent. dist. 15, quest. 2, art. 3.*

SENTENTIA PAGANORUM.

62. Iustitia est vita jam factis debitum praestare. *Lib. 1 de Virtutibus, cap. 4.*

63. Mortuis parentibus ea pulcherrima est sepultura forma, quam moderatissima est. *Syzygus 4, lib. 4 de Legibus.*

64. Sepulera sint in locis nullo modo excultis, neque ad culturam aptis, eaque nec magna, nec magno opere exquisita, sed ut defunctorum corpora recipiant. *Ibid., lib. 12.*

65. Impensa monumenti supervacua est, memoria nostri durabit, si vita meruimus. *Lib. 9, epist. 19 ad Pisonem.*

66. Omnibus natura sepulcrum deest, naufragus idem finitus, qui exipit, sepelitur: suffocorum corpora eracibus in sepulcrum suam desunt: eos qui vivi urantur, postea funerant: sed hominibus aut, insepultis obijciunt. *Lib. 8 Declam., cont. Travers. 4.*

67. No quis insepultus esset, ferum natura prospexit: quem servitia proiecisti, dies condet. *Epist. 92.*

68. Non defunctorum causa, sed vivorum inventa est sepultura: ut corpora et vivi, et odore facta amoverentur. *De remediis fortitae.*

69. Hostis iudicatus, ultimum supplicio afficitur, sepultura honore spoliatur. *Lib. 4, Diector. memorat., cap. 7.*

Vide etiam tit. Infernas, sent. 98: Parentes, sent. 65: Suffragia defunctor., sent. 14, 15, 18, 23.

CHRYSOS.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. FERDIN.

DARWIN.

S. BONAV.

Disuadeo. Sequi Christum est se perfecte illi configurare. *In cap. 18, Luc., super illud: Veni, sequere me.*

Quid est crucem accipere, et Dominum sequi, nisi patientiam servare, dum contingit affligi? *Serm. 8, de sancto Andrea.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Tunc citius nostra exauditur oratio, cum Christum, quem mens alloquitur, etiam corpus sequatur. *Serm. 56 de Cruce Christi.*

2. Is qui Deum sequitur, tutus semper est. *Lib. 4 de Abraham, cap. 2.*

3. Disce vir, disce Christiane, quomodo verum Jesum sequi debeas. *Super Psalm. xxxvii.*

4. Si vis mi Regi debere terram, relinque omnia, et sequere Christum. *Lib. 9 super Luc., cap. xx, in illud: Cujus habet imaginem, etc.*

5. Societas Christi, caeca est Christiani. *Serm. 61 de Pentecoste.*

6. Sequamur Jesum semper, nec desinamus: quod si semper sequamur, nunquam deficiamus, dat enim viam sequentibus se. *Lib. 7, epist. 54 ad Strichonem.*

S. ANSELM.

7. Christum fortiter imitari, dignum est et salubre et honorificum. *In Speculo Evang., serm. cap. 4.*

8. Quid est a mundo exire, et ad Christum ire, nisi vita refricare, et animam vinculo amoris Deo religare? *Serm. Dom. 5, post Pascha, super illud: Quia a Deo exiit.*

9. Surge et sequere me, ut non ulterius calcet terram, sed ascendas in caelum. *De Passione Salvatoris.*

S. AUGUST.

10. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo miles esse et humiles corde, plus exiando et orando producant, quam legendo et audiendo. *Epist. 112, ad Paulinum.*

11. Quisquis vestigia Christi sequitur, quasi pedes ejus pretiosissimo odore perfundit. *Lib. 3 de Doctrina christi.*

12. Crux carnis ipsa crucifigenda est, et transfigenda clavibus amoris Dei, ne solus et liberis membris reluctanter portare non possit: sequi enim Dominum, nisi eum peritas, omnino non vales: num quomodo eum sequeris, si non es ejus? *Epist. 38, ad Lantum.*

13. Incipit proficere homo, incipit velle ascendere, velle contemere terrena, fragilia, temporalia, sollicitudo aerali pro nihilo habere, Deum solum optare, laetitia non gaudere, a digne non contabescere, omnia etiam sua velle vendere, et pauperibus tribuere, et sequi Christum. *Super Psalm. cxx.*

S. BONAV.

44. Cum sequeris viam Christum, non tibi secuti prosperitates promittas: per dura ambulavit, sed magna promittit. *Proso.*

S. BONAV.

45. Sequere, non tantum attendere qua sturus es, sed et qui venurus sis: tolerabis dura temporalia, sed ad letitiam pervenies sempiternam. *Super Psal. xxxvi, can. 2, vers. 23.*

S. BONAV.

46. Ut quid claudicatis ambobus inguibus? Si Deus eligatur, scribitur illi: si mundus eligatur, ut quid fletum cor quasi Deo accommodatur. *Lib. 4 de Symbolo fidei, cap. 4.*

S. BONAV.

47. Non designatur quod fecit Christus, facere Christianus. *Tract. 68, super Evang. Joan., de cap. xiii.*

S. BONAV.

48. Via tibi factus est ipse Salvator, surge ambula, pigrescece noli. Habes quo, sed forte quæris quo? vides viam, et quæris quo ducit hæc ipsa via? ad vitam ducit: si amas vitam, et cupis ad vitam venire, a via noli errare. *De quatuor virt. charit.*

S. BONAV.

49. Via nostra Christus est, Christum attende. Pati veni, sed et glorificari: contemni, sed etiam exaltari: mori, sed etiam resurgere. Opus te terret? mercedem vide. *Serm. 6 de Verbis Domi.*

S. BONAV.

20. Nihil dignius est quam ut homo sui iustitiam sit imitator, et secundum modum propriæ facultatis divini sit operis executor. *Serm. 2, de Sabot. post Dom. Quinquages.*

S. BONAV.

21. O quam plures sunt qui prius demonem sequuntur quam Deum! *Serm. 33, ad Fran. in eremo.*

S. BONAV.

22. Dum si sequimur, bene: si assequimur, non tantum bene: sed etiam beate vivimus. *De morib. Eccles., cap. 6.*

S. BONAV.

23. Multi consulantur diabolo, et pauci Deum sequuntur. *De Cothetis. rud., cap. 19.*

S. BONAV.

24. Non vehementius diabolum prosterminis, quam cum humiliter Deum sequimur. *Ex homil. quinquaginta, homil. 60, cap. 3.*

S. BONAV.

25. Qui vult sequi Christum amando negat seipsum: si enim, perit homo amando se, profecto invenitur negando se. *Serm. 87 de Diversis, cap. 1.*

S. BONAV.

26. Plus imitator Christi: non Antichristi: Dei, non adversarii Dei. Imitatio Christi est humilis, imitatio diaboli est elatio. *Serm. 2, Exhortationum.*

S. BONAV.

27. Multa tibi toleranda, ut ad Christi imitationem pervenias: alapa seu pugillo cæcus est exprimit aliquis in faciem? eadem et Dominus est passus: columbarum pateris? et Dominus: nondum condemnatus es, nondum cruc afflixus. *Homil. 10 de Ia.*

S. BONAV.

28. Discere semper habet, qui Christum vult imitari. In suis Proverbiis, verbo Discere.

S. BONAV.

29. Christum sequi, imitari est: quæ non

V. DEPA.

tantum gressu, quam affectu oportet consolari. Lib. 2, super *Luc.*, cap. v, in illud: *Secutus est eum.*

30. Magna cupiditate sequendi Dominum ductus est, qui in nullo prorsus hujus vite respectu vel cogitationem sibi reservat. *Ibid.*

S. BERNARD.

31. Si hominis, o homo, humiliari dedignaris exemplum, certe non erit tibi indignum sequi auctorem tuum. *Prose.*

32. Si non potes forsitan sequi eum quocumque ierit, dignare vel sequi quo tibi condescendit:

hoc est, si non potes sublimem incedere semitam virginum, sequere vel Deum per lutescissimam viam humilitatis.

33. A cuius reclitudine, si qui etiam de virginibus deviamus, ut verum, falsum, nec ipse sequitur aequum quocumque ierit.

34. Sequitur quidem agrum conquinatus humilitatis, sequitur et virgo superbus, sed neuter quocumque ierit. *Homil. 1, super *Matth.**

35. Tu qui Christum sequeris, inventum absconde thesaurum: amia nesciri, laudet te os alienum, alleat tunc. *Serm. 3 de Nat. Domini.*

36. Quidam sunt, qui non sequuntur Christum, sed fugiunt: alii non sequuntur, sed praecedunt: nonnulli sequuntur, sed non assequuntur: alii sequuntur, et consequuntur. *Prose.*

37. Non sequuntur sed fugiunt, qui necdum peccare desistunt.

38. Non sequuntur, sed praecedunt, qui magistrorum sententias, suas praefereunt.

39. Sequuntur, sed non assequuntur, qui sequuntur se remissae agunt, vel usque ad finem non perseverantes, de medio thiere revertuntur.

40. Sequuntur, et consequuntur, qui viam humilitatis Christi deroto mentis affectu perseveranter imitantur.

41. Fructus imitationis Christi, mansio est aeterna beatitudinis. *Serm. 22 de Puritate serm. per totum.*

42. Imitator Christi tria debet agere: simplicis innocentiae sensum tenere, ut cum Christo puer efficiatur: abjectum et humilem habitum amare, ut infantiae Christi panis vilius involvatur: in disciplina simpliciter ambolare, ut cum Christo in praesepe positus inveniat. In suis *Sentent.*, cap. *Imitator.*

43. Quis non potest Christum libenter atque alacriter currat, qui ab errore liberat, et errata dissimulat: qui deinde merita vivendo tradit, premia moriendo consequitur. *Serm. 21, super Cant.*

44. Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi? *Prose.*

45. Ibi in Christiane auge tot cursus prolectusque metas, ubi Christus posuit eam, factus est obedientiae usque ad mortem. *Epist. 253, ad Abbat. Germin.*

46. Sans felices liquet esse, qui exonerati sunt, et sequuntur Dominum expedit. In *delectat.*

47. Vae portantibus crucem Christi, et non sequentibus Christum. In *Apolog. ad Guillelm. abbat.*

48. Nudus Christum nudum quisque sequatur. *Lib. de Passione Domini*, cap. 23.

49. Qui crucem post Christum portat, debet mundo mori: nam crucem ferre, semetipsum est mortificare: crucem ferre et non mori, simulatio hypocritarum est. *Serm. 1 ad Suroren.*

50. Bajulum crucis non gravat, sed levat: non deprimat, sed extollit: non quassat, sed erigit. *Serm. 2, in Gena Domini.*

51. Impedimenta ne persequat Christum homo sequatur: sunt septem: criminale flagitium, corporale solitium, temporale negotium, particularis litigium, populare consortium, paternale hospitium, pariale desiderium. Super *Luc.*, cap. 5, in illud: *Sequitur sunt sum.*

52. Magna beneficentia est sequentis Dominum in praesenti, et magna misericordia praemii in futuro. *Collat. 41, in cap. vii, Joan.*

53. Vere dicuntur crucem ferre et Dominum sequi, qui noverunt a deliciis abstinere, et carum ne valeat lascivire, sobrietate coercere. *Serm. 3, de S. Ambrosio.*

54. Multi vellent sequi Christum in prosperis et non in adversis: vellent cum Christo regnare, et non cum ipso certare in studio. *Tit. 2, Diat.*, cap. 1.

55. Verus Dei cultor, Christiane discipulus, ad hoc potissimum attentio mentis conata intendere debet, ut Christi Jesu crucem circumferat iugiter, tam mente, quam carne. *De ligno vite.*

56. Non potest expedite sequi Christum, qui operatus est temporalibus rebus. *Lib. Modit. vite Christi*, cap. 21.

57. Multi sunt qui Deum nolunt imitari in prosperis, unde necesse est deterreri in adversis. In *Soliloq.*, cap. 4.

58. Haec est summa et perfectissima Christi imitatio, haec est summa et perfecta religio et religiosa perfectio, scilicet Christum aequi in passione et morte. *Part. 1, in Stimulus amoris*, cap. 4.

59. Quid beatius quam illum equi, qui humanum genus inflicta morte fecit evadere? *Psalmi xxii.*

60. Non poterit quis Deum imitari, nisi eo quod sancte colat: neque colere, nisi eum imitatur. In *Orat. adhort. ad gentes.*

S. CYPRIAN.

61. Si Christum continentia sequitur, quid est illi cum terreno cultu, et cum ornamentis? quibus cum hominibus placere gestit, Deum offendit. *De discip. et habitu virgin.*, cap. 3.

DIONYSIUS

CARTHUS.

62. Qui Christi confessor dicitur, Christum quem confitetur imiletur. *De unit. eccles.*

63. In imitatione conversationis Passionisque Christi, tota nostra consistit perfectio. Super *Epist. I Petri*, cap. iv, art. 8.

64. Nudus querit nudus Jesus. In *Exhort. ad Novit.*, art. ult.

S. EUSEBIUS

CAESARIENS.

65. Impossibile est divitiis affluere, et Christum sequi. *Epist. ad Damas. Papam, de Morte D. Hieron.*

S. BOGVA

66. Sequentes Dominum tanto verius crucem tollunt, quanto acrius se edomant, et erga proximos charitatis compassione cruciantur. Super *lib. Judic.*, cap. 7.

GLOSS. ORD.

67. Mali Christum sequuntur, ut morientem lati aspiciant: mulieres sequuntur, ut quae vivere desiderabant, morientem, morientem, et mortuum plorarent. Super illud *Luc. xxii: Sequatur illum multa turba.*

S. GREGORIUS

MAGNUS.

68. Sequentes Dominum tanto verius crucem tollunt, quanto acrius et se edomant, et erga proximos suos charitatis compassione cruciantur. *Lib. 30 Moral.*, cap. 47, num. 33.

69. Redemptor noster per mortale corpus, omne quod egit, hoc nobis in exemplum actionis praebuit, ut pro nostram virum modulo ejus vestigia sequentes, inoffenso pede operis praesentis vitam carpiamus viam. *Lib. 1 Dialogi*, cap. 9, verbo *Redemptor.*

BATHO.

70. Tanto liberius Christum sequi potes, quanto minus divitiarum futilibus operis illicatus. *Serm. de S. Andrea.*

71. Maximum est sequi Christum, ut cum despectu quippiam possidendi, etiam omnia agere secundum voluntatem Dei studeamus. *Lib. 7, super Levit.*, cap. 23.

S. HIERON.

72. Nudum Christum nudus sequere: durum, grande, difficile: sed magna sunt praemia. *Epist. 6, ad Rustic.*

73. Veni, sequere me: verba veritas in opera, si nudam crucem nudus sequens, expeditior et levior exardis scalam Jacob. *Epist. 13, ad Paulinum.*

CASSIODORUS

74. Nos suffarinati auro, Christum pauperem sequimur. *Ibid.*

75. Tutissimum est ejus vestigia sequi, qui dixit: Ego sum via, veritas et vita. *Epist. 14, ad Celsianum.*

CLEMENS

ALEX.

76. Quid eo sapientius, qui contempta mundi stultitia, Christum secutus est, Dei virtutem, et Dei sapientiam? *Epist. 26, ad Parmenach.*

77. Tibi non sufficit opes contemnere, nisi Christum sequaris: Christum autem sequitur, qui peccata dimittit, et virtutum comes est. *Ibid.*

78. Qui in Christum credimus, Christi sectemur exempla. *Lib. 1, advers. Fortun.*

79. Crux Christi facilis est; nudum post Christum ire, ludus est, jocus est. *Lib. 2, dialog. advers. Pelag.*

80. Vis esse perfectio, et in primo stare fastigio dignitatis? fac quod fecerunt Apostoli, vende omnia que habes, et da pauperibus, et sequere Salvatorem, et nudam solamque crucem, nuda sequaris et sola. *Epist. 28, ad Helibiam*, quest. 1.

81. Si vis partem habere cum Christo, Christi tibi exemplo vivendum est. *Epist. 44, ad Maritium filium.*

82. Mens Christum sequens, non diu saeculi sustinet onus, nec se patitur istiusmodi vinculis alligari. *Epist. 19, ad Praxidiam, de Cereis paschali.*

83. Si Christi operis sequi, et in ejus servitio perseveraveris militare, finis militie tua erit regnum non terrae et temporis, sed aeternitatis et caeli. *Epist. 24, Ad quemdam militem.*

84. Nichil est dignum, quam ut homo sit auctoris sui imitator, et secundum modum propriae voluntatis divini sui operis executor. In *Regula monachorum*, cap. 48, de *Laude Religion.*

85. Ne semel patemus ardorem fidei posse sufficere, semper crux portanda est, ut semper nos Christum sequendo amare doceamus. *Lib. 1, super *Matth.**, cap. 10, can. 5, num. 96, super illud: *Qui non accipit crucem suam*, etc.

86. Cui mundus crucifixus est, sequitur Dominum crucifixum. *Lib. 3, super *Matth.**, cap. xvi, can. 2, num. 170, super illud: *Et tollit crucem suam*, etc.

87. Multi divites relicto, Dominum non sequuntur: sequitur autem Dominum, qui imitator ejus est, et per vestigia illius graditur. *Lib. 3, super *Matth.**, cap. 19, can. 2, num. 194, super illud: *Si vis perfectus esse*, etc.

88. Sequendus Jesus est, non tam pedibus, quam virtutibus. *Ibid.*, cap. 20.

89. Docerunt Christum secuti, et saecularis vitam sollicitudine, et palatium domus consuetudine non contineri. Super *Matth.*, can. 3.

90. Iste sequitur factorem suum, qui tendit ad quod dirigitur, qui festinat pervenire quo invitatur, qui legitime bene praesidentis obtemperat, qui jubentis imperio spontaneus se ad omnia voluntate inclinat. *Hamil. 10, super *Ecclesiasten**, in illud: *Ut sequi possit factorem suum*, etc.

91. Christi imitatores quanto descendunt ad vilis et aspera, tanto ascendunt ad gloriam et delicias Paradisi. Super *Gen.*, cap. xxviii.

S. HILAR.

HUGO A. S.

VITTORE.

RUDDCARD.

92. Tria requiruntur ad hoc, quod aliquis sit discipulus Christi: scilicet ut relinquat sua, suos, et seipsum, sic se tribulationi exponat. Super *Paulm.* XIII.

93. Quidam sequentibus Christum, ad vitam reformationem, ut discipuli: ad morborum curationem, ut infirmi: ad observationem fidei, ut Pharisei: ad corporalem refectionem, ut egeni: ad novorum miraculorum considerationem, ut curiosi. Super *Marc.*, cap. 1.

94. Abnegat se homo in prosperitate, tollat crucem in adversitate patienter sustinendo, et sequatur Dominum in vera dilectione. Super *Luc.*, cap. 9.

95. Qui inceperant Dominum sequi, non debent retro respicere, vel quasi canis ad vomitum redire, ne cum ureore Loth mutantur in stannam salis. *Ibid.*, cap. 9.

96. Maxima gloria est, sequi Dominum. Super *Joan.*, cap. 6.

97. Plurimi sunt, qui Deum sequuntur, et non assequuntur, quia fugit ab eis. Super *1 Tim.* IV.

IDIOLE.

98. Magna gloria est, sequi Dominum. Lib. 2, *Contemptus de vera patientia*, cap. 3.

JOAN. CAS.

99. Multis viis ad Deum tenditur: et ideo unusquisque illam quam semel arripuerit, irrevocabili cursu sui intentione conficiat, ut sit in quolibet professione perfectus. Collat. 14, *Abbat. Austerlatis*, cap. 6.

S. JOANNES CHRYSOST.

100. Qui relicto diabolo venit ad Christum, difficile revertitur ad diabolum. Homil. 2, super *Malth.*, *oper. imperf.*

101. Qui a diabolo venit ad Deum, nunquam debet amplius per illam viam ambulare, per quam venit ad diabolum. *Protec.*

102. Venisti per viam fornicationis? ambulata per viam castitatis: venisti per viam avaritiae? ambulata per viam eleemosynarum. Si autem per ipsam viam redieris, iterum sub regno vadis diaboli, et fit proditor Christi. *Ibid.*

103. Nihil est dignius, quam ut homo sit auctoritas sui imitator, et secundum modum propriae facultatis divini operis sit executor. *Ibid.*, homil. 38.

104. Valde mirum et prodigiosum est, eos qui videntur crucem suam sustulisse et sequi Christum, per latam et spatiosam viam incedere viam. Lib. 1, *de Compunct. cordis*.

JOAN. TRIV.

105. Ille vocatiter Dominum sequitur, qui ejus servat humilitatem. Super *Prolog. Regulae S. Benedicti*, cap. 1.

106. Si volumus sequi Christum in caelum ascendentem, oportet ut eum hic in terris imitemur humiliter. In cap. 7, *Regul. S. Benedicti*, grad. 2, verbo *Gradus*.

107. Christum imitari quisquis recusat, non Christianus est: quoniam quisquis Dominum et Salvatorem nostrum non sequitur, nihil ei prodest ad salutem quod Christianus nuncupatur. Lib. 1, homil. 1, *ad Monachos*.

108. Nemo Christum in veritate sequitur, qui carnem suam delicate nutrit. *Ibid.*, homil. 15.

109. Nemo cum Christo regnabit in caelis, qui cum sanctis moribus non imitatur in terris. *Ibid.*, homil. 17.

110. Si minister Christi es, Christum sequere: si autem imitari renueris, Christi minister non es. Epist. 14, *ad Nicol. Presbyt. Menneciv.*

111. Nec nostro ministerio Deus indiget, jussit enim sequeretur: sed ut nobis ipsi attribueret salutem. Sequi enim Salvatorem, participare est salutem, et sequi lumen, participare est lumen. Lib. 4, *Advers. haeres.*, cap. 28.

S. IRENEUS.

112. Tu praeda ornatus incedis, et spolia geris, quae irritant animos, etiam tuorum: quot periculis quot casibus, cum his malis opibus subjacet? Sequere Deum abjectis operibus, quae te premunt: libera te ipsum compediibus et catenis, et expeditus ad Deum curras. Lib. 6, *de Divin. inst.*, cap. 12.

LACT. FID.

113. Qui Deum secuti, parentes corporisque desideria contempserint, et virtutum praesentem voluptatibus, innocentiam justitiamque servaverint, hos Deus ut sui similes recognoscit. *De ira Dei*, cap. 19.

114. Deus nobis sequendus est, Deus adorandus: quoniam in eo est materia rerum, et ratio virtutum, et fons honorum. *Ibid.*, cap. 23.

115. Si praecipientem Christum sequi non potes, sequere antecedentem. Lib. 4, *de Divin. inst.*, cap. 24.

116. Quisquis rectum iter vitae tenere nititur, non terram debet aspicere, sed caelum: non hominem sequi, sed Deum. *Ibid.*, lib. 6, cap. 8.

117. Magna prorsus res est abnegare se, tollere quotidie crucem, et sequi Christum. *De Obedient.*, cap. 20.

S. LACRANT.

118. Nihil est dignius, quam ut homo sit sui auctoris imitator, et secundum modum propriae facultatis, divini sit operis executor. Serm. 5, *Quodrog.* in fine.

S. LEO I.

119. Frustra appellamur Christiani, si imitatores non sumus Christi. Serm. 5, *de Nativit.*

120. Summa tollis Philosophia Christiana haec est, ut ducentem nostrum Jesum per veram humilitatem sequi contendamus. In *Canon. vite spirit.*, cap. 7.

LUDOVICUS FLORENS.

121. Gaudet discipulus, dum imitatur magistrum: exultat servus, dum sequitur Dominum. Lib. 1, *Enchirid. parvulor.* Document. 12.

S. MAXIMUS MART.

122. Qui Dei charitatem in se possidet, non fatigatur sequendo Dominum Deum suum. Centur. 1, *de Charit.*, cap. 28.

PETR. BLES.

123. Nemo qui servit mundi materis, Dominum imitari potest. *De Incarnat. Verbi*.

124. Sequere eum, quem voceras sequi, et ipse votis tuis misericorditer et effluescit aspirabit. Epist. 14, *ad Clotie. quendam*.

125. Quod Filium Dei docuit, vos desolere non debet. *Ibid.*, epist. 147, *ad Episc. Burgorina*.

126. Omnis Christi actio, Christiani est lectio. *Ibid.*, serm. 9, *de Purificat.*

PETR. CEL.

127. Nihil ad caelum, emittibus tuius, quam sequi stralam sanguine Christi tinctam. Lib. 7, epist. 5, *ad Abbat. Villariens.*

S. PETRUS CHRYSOL.

128. Decipit, non accedit, qui promittit Dominum incaute sequi. Serm. 19, in prius.

S. PETRUS DAMIANUS.

129. *Rece nos relinquimus omnia, et secuti sumus te.* Solenne Verbum, magna promissio, opus sanctum, dignum benedictione, relinquere omnia, et sequi Christum. *Protec.*

130. Haec sunt verba voluntaria persuasoria pauperum, quae monasteria generant, qua claustra monachis, anachoretis silvas copiosius replereverunt.

131. Magnum revera est, relinquere omnia: sed majus, Christum sequi: cum multos omnia reliquissae, nec Christum secutos fuisse legamus.

132. Hoc opus, hic labor est, hic solutis humane summa consistit: nec Christum possumus sequi, nisi omnia relinquamus: quia oneratus cum sequi non potest.

133. Merito relinquit omnia qui sequitur eum, qui est super omnia. Serm. 9, *de S. Benedicto*.

134. In imitatione Christi, summa nobis felicitas reservatur. Serm. 67, *de Eralt. S. Crucis*.

135. Abnegator sui, sectator est Christi. Opus. 11, cap. 19.

VILLO IUD.

136. Revera solus liber est, qui solum Deum sequitur. Lib. *Quod omnis probus liber sit*.

137. Qui pietatis et summae virtutis sectator factus est, Deum sequi studet. Lib. *de Abraham*.

138. Debet curare mens, ut non modo indefessa et intenta sequatur Deum, verum etiam per callem rectam incedat, nec ad dextram declinans, nec ad sinistram. *De migrat. Ababa*.

S. PROSPER.

139. Quid est Christum sequi, nisi praestare beneficia etiam ingratis? non retribuere secundum merita sua malivolis? orare pro inimicis, amare omnes, miserari perversis, invitare aversos, suscipere in charitate conversos, et equanimiter pati ubi dolos ac superbos? Lib. 2, *de Vita contempt.*, ap. 21.

MICHAELUS A S. VICT.

140. Christum sequere, si non vis errare. Part. 1, *de Benjamin minore*, cap. 77.

141. Ubi sequitur Christum? videlicet vestigia Salvatoris sequitur in circuitu, vestigia Salvatoris sequitur in theatris. Lib. 6, *de Gub. Dei*.

142. Qui expediti, aut omnibus, aut pene omnibus sarcinis Salvatoris viam sequuntur et Dominum Jesum Christum non sanctitate tantum, sed etiam paupertate imitantur, Christi imagines sunt. *Ibid.*, lib. 2, *ad Eccles. Cathol.*

143. Imitatur Deum, quantum imitari licet, qui ea diligit odioque prosequitur, quae Deus amat ac detestatur. Lib. 12, *di Virtute activa*.

S. THEODOG.

144. Habet Jesus multos amatores regni sui creatus, sed paucos hajulatores suae crucis. *Protec.*

145. Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis, sed pauci usque ad bibendum calicem Passionis. Lib. 2, *de Imit. Christi*, cap. 14.

THOMAS A KEMPIS.

146. Tollis crucem tuam, et sequere Jesum, et libis in vitam aeternam: processit ille hajulanus siliu crucem, et mortuus est pro te in cruce, ut tu tuam portes crucem, et morti affectes in cruce. *Ibid.*, cap. 12, sect. 2.

147. Vita tua, vita nostra: nisi tu nos praecessisses et docuisses, qui sequi curaret? *Ibid.*, lib. 3, cap. 18, sect. 3.

148. Sequere me, ego sum via, veritas et vita: sine via non ilur: sine veritate non cognoscitur, sine vita non vivitur. *Protec.*

149. Ego sum via quam sequi debes: veritas, cui credere debes: vita, quam sperare debes.

150. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis.

151. Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. *Ibid.*, cap. 56.

152. Christus veritas est, et qui sequitur Christum, amator est veritatis, et omnis virtutis. In *Hortulo Rosar.*, cap. 10, sect. 2.

153. Fuge mundum et sequere Christum, ut evadas infernum, et intres cum eo in caelum. In *Hospital. pauper.*, cap. 9.

154. Jam sine manusculis nemo sequitur Deum. *Conc. de S. Romano*.

155. Non longe nobis querendus est, quem sequamur. Homil. 26.

S. THOMAS A VILLA SOVA.

S. VALER. EPISCOPUS.

SENTENTIÆ PAGANORUM.

156. Vetera sunt precepta sapientum: sequi Deum, et se noscere. Lib. 5 *de finibus*.

157. Danda est opera, ut Deo quam proxime fieri potest, assimilemur, atque conformemur: Deo autem nos assimilat justitia et sanctitas cum sapientia conjuncta. *Syrgia 2 de Scientia*.

158. Deo gratum amicumque hominem necesse est, cum quest maxime talem evadere qualis sit Deus. *Syrgia 4, lib. 11 de Leyibus*.

159. Deum sequere, quae autem dementia est potius trahi, quam sequi? *De beata vita*, cap. 15.

CICERO.

PLATO.

CICERO.

466. Optimum est Deum (quo auctore cuncta proveniunt) sine murmuratione comitari: malus miles est, qui Imperatorum gemens sequitur. Epist. 105.

461. Honor summus Deo, est scire eum et imitari: simile quidem Deo per omnia nihil est, gratia tamen ei est inferioris (quantum possibile est) imitatio. Sent. 38.

462. Relinques quae possides, sequere verbum Dei. *Ibid.*, sent. 256.

463. Sapienter sequitur Deum, et Deus animam sapientis. *Ibid.*, sent. 204.

Vide etiam tit. *Christiatus*, sent. 61; *Jesus*, sent. 50; *Imitatio*, sent. 6; *Lapsus*, sent. 9; *Melitas*, sent. 3; *Neque Deum*, sent. 26, 26; *Patris*, sent. 11; *Paupertas Christi*, sent. 24; *Poenitentia*, sent. 123; *Proprietatis*, sent. 99; *Relinquere*, sent. 78, 93; *Renunciatio rei*, sent. 5; *Via*, sent. 48.

SERVIRE DEO.

DIONYSIUS
CARTHUS.

Definitio. Quid est Christo servire nisi diabolo, mundo, carni, ac proprie voluntati victorialis dominari? Super *Apocalyp.*, cap. 5, art. 6.

BEGO A S.
VICIORE.

Divisio. Tripliciter servimus Deo, videntes eum in omnibus creaturis, habentes eum in nobismetipsis, cognoscentes eum in semetipso. Lib. 4, *Miscellan.*

HUGO CARD.

Modus serviendi Deo triplex est: per munditiam inferiorem, per bonam operationem, per rectam intentionem. Super *Luc.*, cap. 1.

S. THOMAS
ACQUINAS.

Duplex est Dei servitus: una timoris, illa amoris; timoris, quam non competit Sanctis; amoris, quae Sanctis convenit. Super *epist. ad Rom.*, cap. 1, lect. 4, in illud *Joan. 15*: *Jam non dicam vos servos, etc.*

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Cui Deus portio est, nihil debet curare nisi Deum, ne alterius impediatur necessitatis munere. *De fuga saeculi*, cap. 2.

2. Suis se abneget, qui servire Deo gessit. *Ibid.*, etc.

3. Servitus Dei voluntatis est, non necessitatis: est enim necessitatis infirmitas, voluntatis fortior: quia pulcherrimum est bonum, quod non ex necessitate fit, sed ex voluntate. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplicianum*.

3bis. Servum Dei non custodia corporalis, sed homini providentia seipsum consequitur. Lib. 5, *Epist. orat. in Augustinum*.

S. AMBROS.

4. Deo servire, regnare est. Lib. 10, epist. 84, ad *Demetriadem*. S. Augustinus, lib. *Medit.*, cap. 32.

S. AUGUST.

5. Tuus sum ego, et facilis vox et communis

videtur, sed paucorum: salus rarum enim est, qui potest dicere Deo, Tuus sum. Ille dicit, qui non solum voce, sed et corde dicit; ille dicit, qui adheret Deo totis sensibus, qui aliud cogitare non novit. Super *Psal. cxviii*, serm. 12, vers. 6: *Tuus sum ego*.

6. Servus Domini nihil debet alienis: pretiosa haec servitus, quae virtutum constat expensis. *Ibid.*, serm. 26, vers. 2.

7. Discere Deo esse subjectus, ut non quod ipse vis eliges, sed quod Deo scias esse placitum. Lib. 10, super *Luc.*, cap. 22, in illud: *Non meo voluntate, sed tua facta*.

8. Prudenter Deus tibi servare vult, non ut inietulato sua debiles liant, qui serviunt, et postea medicorum suffragia requirant. *Prose*.

9. Temperandum est enim, ut si fieri potest, ceptum obsequium gradatim provehatur, quam per inconsiderantiam minuat. Super 1, *Tim. v*.

10. Nulla major est dignitas; quam servire Christo. In *Ethor. ad Virginis*.

11. Melius esset ut Deo quis sine professione serviret spontaneus, quam in monasterio professione se obligans servire cogere. In *De similitud.*, cap. 24.

12. Vacare Deo non otium, scilicet malum, sed negotium negotiorum. Part. 2, tit. 9, de *Acedia*, cap. 14, § 1.

13. Miles Christi habere debet equum bonae voluntatis, scilicet humilitatis, stropas, seu strapadas constantiae, calcarea gemini timoris, frenum temperantiae, clypeum fidei, loriceam justitiae, galeam salutis, lanceam charitatis. Sermon. Dom. 21, post *Trinit.*

14. Generale pactum est societatis humanae, obediendi Regibus suis: quanto magis Deo regnatori universo creaturae ad ea quae jusserit sine dubitatione serviendum est? Lib. 3 *Conf.*, cap. 8.

15. Ille ab omnibus liberat, cui servire omnibus utilissimum est, et in cuius servitio placere perfecte sola libertas est. *De Quantitate animae*, cap. 34.

16. Non creaturae potius, quam Creatori serviamus. *De vera Relig.*, cap. 10.

17. Optimum minister tuus est, Deus, qui non magis intrinsetur hoc a te audire, quod ipse voluerit: sed patris hoc velle, quod a te audierit. Lib. 10 *Confess.*, cap. 26.

18. Tales servos suos meliores esse Deus iudicat, qui ei serviunt liberaliter. *De vera Relig.*, cap. 14.

19. Liberaliter Deo Angeli serviunt, sed non hoc Deo, sed ipsis prodest. *Ibid.*

20. Deus nostra servitute non indiget, nos vero

dominatione illius indigemus: ut operetur, et custodiat nos, et ideo verus solus est Dominus, quia non illi ad suam, sed ad nostram utilitatem salutemque servimus. Lib. 8 de *Genesi ad litteram*, cap. 14.

21. Justus liberaliter Deo servit, injustus autem compeditus, servit. *Prose*.

22. Boni tota voluntate Deo serviunt, mali autem necessitate. *De Agone christiano*, cap. 7.

23. Ubi homo Deo non servit, nullo modo potest juste corpori, aut humana ratio vitis imperare. Lib. 19 de *Civitate Dei*, cap. 21.

24. Quamlibet videatur minus corpori, et ratio vitis laudabiliter imperare: si tamen Deo animus et ratio ipsa non servit, sicut sibi serviendum esse ipse Deus precepit, nullo modo corpori vitisque recte imperat. *Ibid.*, cap. 25.

25. Sperate feliciter, cum servitis instantibus. *De senectute Virginitate*, cap. 27.

26. Magna felicitas est, esse Dei servum, etsi cum compeditus. Super *Psal. cxxix*, vers. 1: *Servite Domino in latitibus*.

27. Libera servitus est apud Dominum, libera servitus, ubi non necessitas, sed charitas servit. *Ibid.*

28. Servum te charitas faciat, quia liberum te veritas fecit. *Ibid.*

29. Servus es Domini, libertas es Domini, non te sic querens inmanumitti, ut recedas de domo manumissoris tui. *Ibid.*

30. Ut quid claudicatis ambobus inguilibus? Si Deus eligat, serviat tibi: si mandus eligat, ut quid fictum cor quasi Deo accommodatur? Lib. 4 de *Symbolo fidei*, cap. 1.

31. Scio Dominus, scio et fateor, quia indignus quidem sum tibi servire, sed tu non es indignus servitio creaturae tuae: da ergo mihi, Domine, unde tu es dignus, et ego ero dignus unde sum indignus. *Prose*.

32. Fac me quomodo vis a peccatis cessare, ut quomodo debeo possim tibi servire. In *Medit.*, cap. 10.

33. Christum ille non famulus, sed subsannator est, et dicitur, qui ipse se servum dicit, cui servus dissimulat. *De Vitae christiana*, cap. 1.

34. Vis ut serviat tibi caro tua? oportet te servare Deo tuo: regat te praepositus, ut possit a te regi subiectus; infra te est caro tua, supra te est Deus tuus. *De utilitate jejunii*.

35. Vis ut serviat caro tua animae tuae? Deo serviat anima tua: debes regi, ut possis regere. *De verb. Dom.*, serm. 69.

36. Qui Deo se committit, diabolum non timet. *Ibid.*, serm. 28.

37. Non est laboriosa, sed amabilis et optanda,

servitium Dei laudibus perpetuo assistere. Sermon. 4 de *Innoc.* et in ord. 1.

38. Qui propter lucrum temporale servit Deo, quisquis talis est, mercenarius est. Hab. apud Gratianum in *Decretis*, part. 2, causa 8, quest. 1, can. *Sunt*.

39. Tibi serviat quidquid utile puer dicit, tibi serviat quod loquitur et scribo et lego. Lib. 4 *Conf.*, cap. 15.

40. Non me fecisti ut sic te colam: sed ut quasi terram, ut sis incultus si te non colam: serviam tibi. *Ibid.*, lib. 12, cap. 1.

41. Magna est utilitas homini, quod Deo servit. Lib. 8 de *Gen. ad lit.*, cap. 13.

42. Nihil haec poena justius, quam ut non ad omnem nutum serviat corpus animae, sicut Domino suo detrahitur ipsa servit. *Ibid.*, lib. 9, cap. 11.

43. Quibusdam est utilis servitus: et Deo quidem ut serviat utile est omnibus. Lib. 19 de *Civitate Dei*, cap. 21.

44. Omnes sensus meos, cogitatus et actus dirigere digneris, ut de cetero tibi serviam. Lib. *Medit.*, cap. 37.

45. Oportet animam affectibus quidem imperare, Deo autem servit: neque enim fieri potest, ut ipsa simul et peccatum et Deum pro Rege habeat: verum necesse est ut vitium sub potestate roborat, Domino autem omnium serviat. Apud D. Joan. Damasc., lib. 4 *Parall.*, cap. 30.

46. Consectum servitium Deus non querit. In suis *Proph.*, verbo *Coactum*.

47. Fidelis et gratus Deo obsequium est, quod amore magis, quam metu geritur. *Ibid.*, verbo *Fidelis*.

48. Robustus corpore, nisi Deo, a quo vires habent, devote famulatur, pro hoc poenas patientur. *Ibid.*, verbo *Robusti*.

49. Professio haec est fidei Christianae, ut qui servit, jam non sibi vivat, sed ei qui pro omnibus mortuus est. Sermon. *De verbis Psal. xxxii*.

50. Nullus sapiens ab illius se vellet absolvere servitio, qui pro servitio regnare est, quia autem regnare nolit? *Prose*.

51. Vis regnare feliciter? servi benigno Jesu et regnabis; quia illi servitio, regnare est. Lib. de *Passione Domini*, cap. 30.

52. Ministerium ministrorum Christi triplex est, servitius, charitatis et dignitatis; servitius, corporis est castigatio; charitatis, mentis devotio; dignitatis, corporis Christi conservatio. Primum fit in afflictione; secundum in hilaritate; tertium in humilitate. Primum est sacrificium timoris; secundum est sacrificium amoris; tertium est sacrificium laudis. Lib. 8 *Florian.*, cap. 11.

BONZIUS.

53. Dei agi frangit atque obtemperare, justitiam summam libertas est. Lib. 1 de Consolat. Philoz., prosa 6.

S. DONAV.

54. Cui Dominus pius benedixit in naturalibus vel spiritualibus vel temporalibus donis, plus merito ipsi serviro debet. Serm. Dom. 3 post Pent.

55. Qui Deo servit amore, rectus et bonus est: qui tantum timore, curvus est et malus in voluntate. Serm. 1 Dom. 17 post Pent.

56. O quam securum, quam fructuosum est, huic regi serviro qui nihil quaerit a servo, quod sibi sit inutile, sed solum quod servo sit ad salutem. Serm. 3 de Sancto Nicolao.

57. Omnis qui accedit ad Dei servitium, se preparare debet ad bellum, quia saltem armatur diabolo contra cum. Serm. 2 de S. Agnate.

58. Ille minister dignus amore non est, qui propter Dominum portare mala non potest. Prose.

59. Sicut multi, qui tantum Deo servant in prosperis: sed nunquam ad Deum clamant, nisi cum se sentiant in adversis. Serm. 2 de Sancto Marco.

60. Multi sunt boni mercenarii, qui spe aeternorum Deo servant: sed nemo bene servit, nisi qui servit ei ex charitate. Super lib. 3 Sent., dist. 27, art. 2 quaest. 2.

61. Servire Deo, beatitudo animae, sanitas corporis, prudentia spiritus, vita coelestis. In Aphabet. Relig., lect. 22.

62. Servus Dei in his quatuor versari debet, ut Deo intendat orando, psallendo, meditando, studendo devotioni. Lib. 4 de Profect. Relig., cap. 33.

63. Si tu pro velle tuo servis Domino, ipse te remunerabit pro velle suo: si autem tu studueris ei servire pro velle suo, ipse remunerabit te pro omni velle tuo. Ibid., lib. 2, cap. 25.

64. O quam felix est, cui datum est mundum contempnere, et Christo servire! omni enim libertate melior est servitus Christi. In Colat. de Continenti saeculi.

65. Felix haec servitus, imo gloriosa libertas est, qui quis sponte in regnum venditus servituti, Deum et ejus vicarios potius quam seipsum super se rogare consuevit, sine prokurs renuntia voluntati. In Speculo discipul., part. 1, cap. 4.

I. CASARIUS

ABELAT.

66. Omnes Sancti qui Deo fideliter servant, lesioni et orationi vacare, et in bonis operibus perseverare contendunt. Homil. 8.

CASIODOR.

67. Tunc magis quisque liber redditur, cum fuerit Dei sortis captivus. Super Psalm. xvii vers. 42.

68. Deo virtutes coelestes servant, cui omnis potentia famulatur. Super Psalm. xlv, vers. 7.

69. Illi sub laetitia Domino servant, qui cum supra cuncta diligunt, et invidiam se fraternam charitate respiciunt. Prose.

70. O libera servitus! o servitium supra cunctas dominationes eximium! quibus laeta laetitia tribuitur, qualis in regnorum gloria non habetur. Super Psalm. cxxx, vers. 1: Servite Domino in laetitia.

71. Dei non est servus, nisi qui Sanctorum fuerit coetus aggregatus. Super Psalm. cxviii, vers. 422: Suscipe servum tuum, etc.

72. Servus Dei veraciter nequaquam dici potest, nisi qui ejus famulatur arbitrio. Ibid., vers. 425: Servus tuus sum ego.

73. Ille colas est pius ac religiosus, qui pulehro ac citra ullam reprehensionem in rebus humanis Deo servit. Lib. 7 Serm.

74. Summus ingenuitas est, Christi servum existere, atque sub ejus dominio permanere. Super Epist. ad Rom., cap. 1 art. 3.

75. Hoc potissimum Deo debemus, quod sicut totum quod sumus et habemus, ab ipso accepimus: sic totum ejus obsequium et laudibus mancipamus. In Hymno de temp. serviti ad Vesperas.

76. Dum vires nobis suppetunt, Domino in timore et recto corde serviamus. De recta vivendi ratione, cap. 91.

77. Cui non placet ministrare Domino uni, servit multis. De timore Dei.

78. Si in corpore tanquam corporis expertus Deo inservire cupis, cura ut sine ulla intermissione precationem occulte in pectore tuo habeas. De octo vitiis, cogit. de Superbia.

79. In hoc solum cognoscimus si es servus Dei, si errantem fratrem misericordiam reducas ad Deum, et si graviter errantem amore non detestaris. In suis Opuscul., epist. 6, ad Frat. Eliam.

80. Ille est servus Dei, qui non irascitur, nec turbatur pro aliquo, recte vivit, et sine proprio. Ibid., in admonit., ad Fratres, cap. 11.

81. Hou! quam bonum est, fratres, Deo, serviro: melior est Dei servitus, quam principatus. Prose.

82. Sed quis est, qui certo cognoscit se esse servum Dei? nihil melius est quam esse servum Dei, nihil tamen difficilius est homini certo cognoscere, quam si est Dei servus.

83. Ego vobis confiteor, quod rogavi Dominum ut mihi dignaretur ostendere, quando sum servus Dei, et quando non: ipse autem hominibus benignissimus sua dignatione respondit mihi: Servum meum veraciter te esse cognosce, cum sancta cogitas, loqueris, et operaris. In suis Opus., collat. 48.

CASARIUS

ABELAT.

BENIGNUS

CASARIUS.

S. CASARIUS.

EVAGRIUS.

S. FRANCIS.

ABELAT.

S. FRANCIS.

TITELMAN.

85. Fidelis Domini servus est, qui cogitat quae Domini sui sunt, qui loquitur quae Domini sui sunt, et operatur quae sunt Domini. In Armat. super Psalm. xv vers. 3: Qui loquitur veritatem, etc.

86. Operet eos qui sancto vivere volunt, et fideliter Deo in finem usque servire, nihil dissimulare, neque grande, neque parvum, quidquid in servitium deprehenderit. In Annot. super Psalm. cxxi.

S. FILIAMENT.

88. Ille Deo non vero servit, qui creaturam servit: quia ubi Deo non vero servitur, ibi Dei veritas in mendacium commutatur. Lib. ad Devotum, cap. 5.

GILBERTUS.

ANGLUS.

87. Est obsequendi necessitas jure conditionis, sed necessitatem ignorat libertas dilectionis. Serm. 19 super Cant.

CLOS. REG.

88. Deo propter Deum est servandum. In Decret. Gratiani.

GLOSS. INT.

89. Non timore sed amore servitis. Super illud Gen. xvii: Et esto perfectus.

GLOSS. ORD.

90. Non vult Deus coacta servitia: amore enim servitur ei, non timore; mente, non corpore. Super Ezech., cap. xxxv.

GLOSS. INT.

91. Omnis persona, omnis dignitas, omnis consanguinitas Christi servitio postponenda est. Super Num., cap. vi.

GLOSS. ORD.

92. Unusquisque secundum quod vires sibi suppetunt in verbo et factis obsequium studet prestare Deo. Super III Reg. x.

GLOSS. INT.

93. Sicut ab Angelis servitur Deo in caelis, ita ab hominibus servatur in terra. Super II Paralip. iii.

GLOSS. ORD.

94. Tantummodo qui per fiduciam amoris non timet, digna Deo reddit obsequia. Super Job, cap. ix.

GLOSS. INT.

95. Nulla melior majorve potestas, quam serviro Deo; qui bene servit amor. Super Ecclesiastic., cap. xxxiii.

GLOSS. INT.

96. Quam parus est Domino propter Dominum servitium! Super Matth., cap. xxiv.

GLOSS. INT.

97. Ministrat conditori, qui ejus iudicia pertimescit, de suis se virtutibus humiliat. Super illud xvi Luc.: Et ministrata mihi.

GLOSS. INT.

98. Nemo potest Deo serviro, qui mortua habet opera. Super Epist. ad Hebr., cap. 9 in illud: Ad servandum Deo viventi.

GLOSS. INT.

99. Quo majori libertate utimini apud homines, eo liberius divino famulati sitis subjugati. Super illud I Petri: Quasi liberi, etc.

S. GREGORIUS.

MAGNUS.

100. Vir bene Deo subiectus scit inter transentia vivere; sed inter lapsus decurrantium temporum mentis gressum regere; sed nec ad subiecta se erigere, nec ad objecta trepidare. Lib. 31 Moral., cap. 44.

101. Solum Deo servit, qui bonis operibus prava

non inserit: aam qui sic bona agit, ut mala non deserat, Deo soli nequaquam servit. Lib. 3 in I Reg., cap. v, super illud: Et servite soli Deo.

102. Ille vero Deo serviro appetit, qui ab hoc saeculo mente transire didicerit. Homil. 3 super Ezech.

103. Divina obsequia tunc bene exhibentur, cum exhibentis persona, carnalis voluptatis sordibus non foedatur. Prose.

104. Et acceptum Deo tunc est munus ministerii, cum per sanctas conversationis mandata Deo placita est personis ministri. Lib. 2 in I Reg., cap. 2.

105. Magnum est soli Domino serviro, quod est instanter bona agere, bonis actibus reproba non miscere. Ibid., lib. 3, cap. 5.

106. Eis qui fideliter Deo servant tanto amoris vinculo conjungitur Deus; ut quicquid eis ingeritur, divinum injuria adscribitur. Ibid., lib. 4, cap. 1.

107. In omni corde Domino serviro est, peccandi nullam in corde intentionem retinere. Prose.

108. Omnia quidem cor ad servitium Conditoris inflectitur, quando sic bona agit, ut mala per propositum nulla teneat. Ibid., lib. 5, cap. 2.

109. Divina obsequia cum instanti fervore magne devotionis exercenda sunt. Ibid.

110. Serviendo Deo, ejus mandata complentur: cui minimum in veritate servimus, quando ejus precepta pro sola superna retributione perticimus. Prose.

111. Nam qui de bono opere temporalem mercedem expectat, Deo in veritate non servit, quam falso propositum in sua operatione non diligit.

112. Qui in veritate Deo serviro empunt, totum cor in divinis obsequiis ponere jubentur: ut sic quae Dei sunt agant, ut in mente aliquid quod contra Deum sit, non relinquant. Ibid.

113. Ut agricolatae finis est, frugum perceptio: adificationis, sedium habitatio: navigationis, divitiae: certaminis, corona: sic virtuosae vitae finis est, ut servus Dei, et sis et voceris. De vita Moysis.

114. Deo serviro, summa libertas est: ab ejus servitute recedere, turpissimus servitus est. Serm. de Confessor.

115. Non potestis divites dominis serviro; et audet quisquam mendicem Christum facere, Manumque ad Dominum serviendo? Epist. 1 ad Heliodor.

116. Felix et animi dignus beatitudine, quem sanctus Christo occupat servientem, quem extrema dies Salvatoris invenit militentem. Epist. 34 ad Julian.

S. GREGORIUS.

NTS.

MAYMO.

G. WHELAN.

117. Quanta felicitas, non uxoris servum esse, sed Christi: non carni servire, sed spiritui! qui enim adheret Domino, unus spiritus est. Lib. 1 *adversus Iovinianum*.

118. Nihil honorabilius, nihilque gloriosius, quam servitus Christi: hæc sane preferenda imperatorum fastigio: hæc dignitati regie, hæc cuique sæculi glorie. In *Regula monachorum*, cap. 12.

119. Sunt qui in prosperis Domino servant, in adversis recedunt. Lib. 1 super *Prov.*, cap. in, super illud: *Discipulum me obsecras*.

120. Grandis dignitatis est et meritum esse servum Domini, et non servum peccati. Super *Psal.* cxv, vers. 6.

121. Sicut in celo Angeli tibi servant, et creatura servit: ita servit et homo. Super *Psal.* xlviii, vers. 6.

122. Dei illo est, qui non est servus peccati. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1 in illud: *Paulus servus Dei*.

123. Deo servire, est Deum diligere: qui non diligit, non servit: et qui diligit, servit: qui parum diligit, parum servit: qui multum diligit, multum servit: et qui perfecte diligit, perfecte servit. De *Allegor. super Exod.*, lib. 3, cap. 4.

124. Sive divites sint, sive pauperes, sive nobiles, sive ignobiles: quicumque accedunt ad servitium Christi, justum est, ut vivant de antona Christi. Super *Regul. S. August.*, cap. 4 super illud I *Tim. v*: *Dignus est enim operarius mercede sua*. Serm. 88, de *Diversis*.

125. Quam longe homo est a Deo, qui accedere jubetur, ut servus Dei fiat: quam longe est ab eo, ubi Filius est, qui nec dum esse capit, ubi servus est. Lib. 1 *Miscellan.*, cod. 1, lit. 69.

126. Quanto quis magis servit Deo, tanto amplius desideria multiplicantur. Super *Gen.*, cap. xxvi.

127. Servire debemus Domino tribus de causis: quia justum est, quia honestum est, quia utile est. *Prose.*

128. Iustum est, ut serviamus ei, quia nos fecit, quia nobis servit, quia nos eruit.

129. Et tanto devotius debemus ei servire, quanto nos digniores creavit.

130. Et quanto pretiosiori pretio nos eruit, tanto ardentius ei servire debemus. Super *Psal.* ii.

131. Maxima gloria est in presenti homini, servire Deo. Super *Psal.* lxxii.

132. Si hodie servis Domino, ne glorieris, quasi de futuro securus: quia qualis esse in futurum possis, aut quomodo vitam finiturus sis, providere non valet. Super *Prov.*, cap. xxvii.

133. Servitii Dei qualitas in duobus consistit: ut serviat quis Deo propter ipsum, et quod leve sit super se. Super *Epist. ad Rom.*, cap. vii.

134. Summa dignitatis est, ut Deo serviamus. Lib. 1 *Contemplat. de Amore Dei*, cap. 21.

135. Vere ille liber fit, qui coepit Deo esse caplivus. Lib. 7 de *Incurat.*, cap. 4.

136. Qui in timore servit Deo, invitus servit propter timorem: poenam quidem evadit, sed mercedem justitiae non habet. Homil. 42 super *Matth. oper. imperf.*

137. Sicut nihil prodest meretrici, si nomen habeat castum; sic nihil prodest peccatori; si Dei servus dicatur. *Ibid.*, homil. 45.

138. Non est gratuitum quod Deo servitur; quia premium est, quo servitus ista pensatur; ut iam negotiatio sit ista, non servitus; mercato sit, non famulatus. Homil. 4 in dictum *Joan. xv*: *Vos amici mei estis, etc.*

139. Qui premium in obsequium egeris, qui donis ad officia invitatus, quid faceres; si gratuitum subires servitium, qui tam liberale Christi contemnitis imperium? *Ibid.*

140. Amari non potes, si Christum contemnitis: contemni non potes, si servieris: servus non eris, si parveris. *Ibid.*

141. Christo servire, promovari est: et obsequii, sublimari. *Ibid.*, homil. 2.

142. O veneranda pietas Christi! qui premia tibi, ut obsequaris, promittit; dignitatem, ut famularis, ostendit: amicitiam invitat, ut servitum extorqueat. *Ibid.*

143. Apud Deum odibilior est, qui servus Dei se dicit, et mandata diaboli facit. Homil. 45 super *Matth. oper. imperf.*

144. Fieri non potest, ut qui glorie servus est, Christi quoque sincerus sit servus. Serm. 5 super *Epist. ad Philipp.*

145. Immundi non possunt servire Deo. Homil. 45 super *Epist. ad Hebr.*

146. Cum lacrymis servi Deo, ut possis diluere peccata tua. *Ibid.*

147. Hæc vere magna dignitas est, ac honorum optat, servum esse Jesu Christi: qui Christi germanus ac legitimus servus est, nunquam commutet, ut cuiusquam alterius servus fiat, alioqui non esset Christi servus. Serm. 4 super *Epist. ad Philipp.*

148. Servus Christi nihil habet præter Christum, nihil amat, nihil curat, nihil quaerit nisi Christum. Lib. 1, homil. 1 ad *Monachos*.

149. Gratia serviendum est Domino, quia bonus est. Lib. 2 ad *Monachos*, serm. 6.

150. Servitus erga Deum, Deo quidem nihil prestat, nec opus est Deo humano obsequio: ipsa autem servitibus ei, vitam, et incorruptam, et

DIOTIA.

JOAN. CAS.

S. JOANNES

CHRYSOST.

S. ISIDORUS

HISPALENS.

LACT. FLEM.

S. LAURENT.

JUSTUS.

LEPOTICUS

BLOSSIUS.

PETRUS

BLESSENS.

PHILO JUB.

JOAN.

TRITH.

S. JERONIMUS.

gloriam æternam tribuit. Lib. 3 *de Hæres.*, cap. 28.

151. Dei servum sine intermissione legere, orare, et operari oportet, ne forte mentem otio deditam spiritus fornicationis subripiat. Lib. 3 de *San. bono*, cap. 19, sent. 5.

152. Multi inveniantur Deo libere servientes, sub dominis constituti flagitiosus, qui etsi subiecti sint illis corpore, prelati tamen sunt mente. *Ibid.*, cap. 47.

153. Melior est subjecta servitus, quam elata libertas. *Ibid.*

154. Fuge sceleratas religiones, et vivo Deo famulare. De *ira Dei*, cap. 22, verbo græco *πίστευε*, post *Sibyllam*.

155. Non est fas hominem relicto Deo, census ac vite datore, terrenis fragilibusque famulari. *Ibid.*, cap. 23.

156. Servire Deo nihil aliud est, quam bonis operibus tueri et conservare justitiam. Lib. 3 de *Divin. Inst.*, cap. 9.

157. Nihil Christo Domino famulanti difficile, nihil arduum, nihilque estimandum est asperum. De *obedienc.*, cap. 26.

158. Nisi infidelis Deo est, qui quando Deus eum consolatur, Deo servire vult: sed quando spiritali consolatione destituitur, mox a Deo recedit et impura illicitaque solatia perquirat. In *Speculo spirit.*, cap. 43.

159. Conata servilla Dominus non acceptat: nimirum obsequia quam Deo impendimus, non ex opere, sed potius ex voluntate pensantur. *Epist. 123 ad Richard. Londons. episc.*

160. Vacuum a secularibus oportet esse animum, divise servituti obsequio consecratum. *Ibid.*, tract. De *Inst. episc.*

161. Tota ratio humilietur, totus intellectus captivetur in obsequium Christi. *Ibid.*, epist. 134, ad *Wilhelm. electum*.

162. Deo militetis, saltem ad modicum tempus, atque fœces vestre senectutis immoletis Altissimo, qui juvenilis et adolescentie vestre florem in rebus nugatariis expendistis. *Ibid.*, *Epist. ad quemdam iulianum*.

163. Servire Deo, maxima est gloriatio: non modo libertate major, sed et divitiis, et principatu, et omnibus rebus (quas mortales mirantur) pretiosior. Lib. de *Cherubim*.

164. Deo servire optabilius est, quam regnare. Lib. 1 de *Monach.*

165. Deo continue servire, non solum libertati preferendum est, sed et regno vel maximo. De *Plant. Noe*.

166. Apud omnes qui recte sapiunt, nihil honestius habetur, nihil optabilius, quam Deo parere. Lib. de *Abrahamo*.

167. Quanta dignitas, et quanta beatitudo esse s. PUGGHE. Dei servum; qui nullo præcedente merito, tanta prestantur! Super *Psal.* cxlii, vers. ultimo.

168. Deo quisquis servit, ille vere est nobilis: qui rebellis invenitur, degovet. In *Peristephano, de Hymno Romani mart.*, vers. 129.

169. Non contumeliosum est servire Deo, sed s. THEODOR. valde honorificum. Quæst. 12 super *Jeann. Nove.*

170. Florum hominum honor, servire Deo est. Super *Psal.* lxi, vers. 4.

171. Quædam servitum non admittit Dominus, voluntariam autem laudat, et diligit perfectam animi alacritatem. Super I *Paralip.*

172. Servire Christo, Deo gratum est. Lib. 5 super *Epist. ad Rom.*, cap. xiv.

173. Stude cum summa reverentia Deo servire in lætitia cordis, sicut Angeli sancti in cordis. Medit. 25 de *Christi Pass.*, cap. 3.

174. Vanitas vanitatum, et omnia vanitas, præter amare Deum, et illi soli servire. Lib. 1 de *Imit. Chr.*, cap. 1.

175. Melior est profecto humilis rusticus, qui Deo servit: quam superbus philosophus, qui se neglecto cursum colit considerat. *Ibid.*, cap. 2.

176. Tibi invenitur talis, qui velit Deo servire gratis? Lib. 2 de *Imit. Chr.*, cap. 11, sect. 3.

177. Non magnum mihi videri debet servire tibi, sed potius magnum mihi et mirandum apparere, quod tam pauperem et indignum dignaris in servum recipere, et dilectis servis tuis adunare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 40.

178. O grata et jucunda Dei servitus, qua homo variatè efficitur liber et sanctus! *Prose.*

179. O amplectendum et semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum, et gaudium acquiritur sine fine mansurum! *Ibid.*

180. Infelix est et miser, qui Deo non servit, vanus est et instabilis, et perdit totum quod habet. De *Hospital. pauper.*, cap. 3, sect. 2.

181. Qui Deo servire stant, debet ei potius, quam parentibus obedire. In *Dialog. Novit.*, cap. 8.

182. O magna cecitas illorum Adam! qui malunt servire peccato cum labore, quam Deo cum jucunditate. *Conc. de federe.*

183. Ipse sibi servitium indicit, qui invitatus servit, nam si voluntati servitium accomodas, non te famulum Dei invenies esse, sed filium. Serm. 3 de *Arca vita*.

184. Ista est servitus intolerabilis, quam indicit tyrannice, hoc est, diabolice dominationis superbia, impie captivitas injuria: ad officium vero, non ad servitium pertinet voluntarie superiori persone exhibere famulatum. *Prose.*

185. Nunquam potest fieri, ut sine offensa diem

S. PUGGHE.

PREDENT.

S. THEODOR.

S. JEANNE.

CHRYSOST.

THOMAS

A KEMPIS.

S. THOMAS

A VILLANOVA.

S. VALER.

EPISCOPUS.

transigat, quem negligentia addidit servitutis accusat. *Ibid.*

186. Servitii tui haec est ratio, ut beneficia Christi semper recolas. *Ibid.*

187. Inter omnia custodias precepta justitiae; uni Deo servias, Trinitatis humore servato. *Ibid.*

188. Apud Dominum gratiosus servitus locum comparat dignitatis. *Ibid.*, homil. 7 de *Misericordiis*.

SENTENTIA PATRUM.

PLATO. 189. Legibus qui servit, Deo servit. *Szyzygia 6, lib. 6 de Legibus.*

190. Optimo illa modo constat servitus, quae Deo parat: immoderata vero est illa, quae hominibus exhibetur. *Szyzygia 6, epist. 8 ad Dionem.*

SENeca. 191. Nihil cogor, nihil patior injuriam, nec in vitium servio Deo, sed assensu. *De constantia sapientis, cap. 5.*

192. Deo parere, libertas est. *De beata vita, cap. 15.*

SIXTUS PHILOSOPHUS. 193. Liber eris ab omnibus, cum Deo servieris. *Sent. 255.*

Vide etiam tit. *Cetera, sent. 80; Clericus, sent. 143; Displacere, sent. 11; Habere, sent. 57; Invenire, sent. 36; Militia, sent. 61, 70; Beneficium, sent. 18; Reddere rat., sent. 31; Realempio humano, sent. 71; Religio Christi, sent. 25; Religiosus, sent. 99, 141, 142; Relinquere, sent. 120; Rex, sent. 40; Sacrificium, sent. 81; Saculum, sent. 75; Sepulchrum Christi, sent. 82; Servitium, sent. 29, 42; Subjectio, sent. 65; Tentatio, sent. 66; Testificatio, sent. 87; Vocatio Dei, sent. 28; Utilitas, sent. 6.*

SERVITUS.

Etymologia. Servi dicuntur a servando: si servaveritis quod estis, servi hominibus. *Homil. super Psalm. cxviii.*

a. THOMAS AQUINAS. *Definitio.* Servitus est impedimentum boni utis potentiae, et ideo naturaliter eam homines fugiunt. *Part. 1 Summae, quest. 2, art. 4, ad 3.*

s. BONAV. *Differentia.* Quidam hominum serviant mundo, corpori suo, diabolo, Christo. Serviant mundo cupiditas, et avaritia; serviant corpori suo gulositas, et lascivitas; serviant diabolo fundus, et superbia; serviant Christo humilitas, et abjectio. *Serm. 2 de S. Nicetas.*

s. EUDORUS HEBEL. *Inter servitium et servitium hoc interest, quod servitii necessitas sit servandi, servitium dicitur numerum servorum. Lib. 1 Differ., differrent. 6.*

SENTENTIA PATRUM.

s. AMEROS. 1. Non natura servum facit, sed insipientia; nec inanimis liberum, sed disciplina. *Lib. 2, epist. 7 ad Simplicianum.*

2. Servit peccator formidini, servit malitiae, servit iracundiae, et sibi videtur liber; sed magis servit, quam si sub tyranno possum foret. *Ibid.*

3. Quam miseram et qui nascitur in libertate, moriamur in servitute. *Ibid.*

4. Servum te dicit, libertas es: si liberum te iactas, servus es. *Lib. 4 de Jacob., cap. 1.*

5. Servilis est omnis passio; et qui servus est peccati, multorum servus est. *Prose.*

6. Servit omnis, qui auctoritatem pure non habet conscientiam.

7. Servit quicumque vel metu frangitur, vel delatione irretitur, vel cupiditatis dicitur, vel indignatione exasperatur, vel morose delectatur.

8. Qui subiectus est vitis, multas se dominis addidit, ut servitio ei exire vix liceat. *Lib. 2, de Jacob., cap. 3.*

9. Non condito formis servum facit, sed probrosi insipientia. *Ibid.*

10. Servile est omne peccatum, libera est innocentia. *De Joseph., cap. 6.*

11. Servit ad minimum servitum dicit qui ipse sibi dominus facit, ipse vult habere quos timeat: nihil enim tam speciale servitutis est, quam semper timere. *Ibid.*

12. Quam tubera servitas, servit peccatis? semper in laqueis, semper in vinculis, nunquam liber a compedibus, qui servit semper criminibus. *De Nabulle, cap. 5.*

13. Qui sua potestate est ut non serviat, nos aliena potestate est ut serviat, quavis potestate sua servit possit. *Prose.*

14. Quamvis non illa, quam est servandi, sed illa que non est servandi, utitur potestate, nulla res potest illi dominari, ut servit. *In Dialogo de Libero arbitrio, cap. 2.*

15. In homine quamvis ipsa voluntate recta est, nec servit, nec subiecta est cui non debet. *Ibid., cap. 5.*

16. Iniquus est, qui vult sibi servitio quod infra se est, cum ipse servitio superiori velit. *Lib. 1, de Doctr. christiana, cap. 23.*

17. Bonus, si servit, liber est, malus autem etiam si regnet, servus est, nec minus hominis, sed, quod est gravius, tot dominorum, quot vitiorum. *Lib. 4, de Civit. Dei., cap. 3.*

18. Felicitas servitio homini, quam libidini, cum sevisimo dominatu vastat corda mortalium. *Ibid., lib. 19, cap. 15.*

19. Qui noluerit servitio charitati necesse est ut servitio iniquitati. *Exposit. 2, super Psalm. xvii, vers. 11.*

20. Noli servitio cum murmure: non enim id agunt murmura tua, ut non servias; sed ut malus servus servias. *Super Psalm. xcix.*

21. Verus est dominus, qui servo non indiget, et qui servo indiget. *Epist. 5.*

22. Qui per charitatem servit, libere servit. *In Expos. Epist. ad Galat., cap. v.*

23. Magis debent patres quod dominantur, quam servi tolerare quod servantur. *Lib. 19, de Civit. Dei., cap. 16.*

24. Nomen servitutis culpa meruit, non natura. *Ibid., cap. 15.*

25. Puto justum esse ut majori servias, quo tibi minor obtemperet. *De utilit. jejunii, cap. 5.*

26. Servus es, servum habes, sed dominus tuos servos habet: servus tuus plus est in potestate Domini tui quam in tua. *Ibid., cap. 4.*

27. Magna est iniquitas cum in homine superioribus inferioribus turpiter serviant. *Lib. 6, contra Julian., cap. 19.*

28. Liberat a servitute solus dominus, qui illam non habuit. *Tract. 11, super Joan.*

29. Servum si haberes, velles ut servit tibi: servum tuum non fecisti, et te servum deus facit. Vis ut tibi serviat cum quo factus es, et non vis servitio a quo factus es. *De decem Charit., cap. 10.*

30. Servus es, ne contemnas dominum. *Tract. 29, super Joan.*

31. Ardua res nimum, famulari post dominatum. *In suis Prover., verbo Ardua.*

32. Nulla turpius servitus graviore, quam servitus Judaeorum: quia quocumque berunt, post se trahunt, et ubique dominos oliandunt suos. *Lib. 4, de Civit. ad Eugen. Pap.*

33. Cuncta servitus miserabilior, sed affectata miser est. *Ibid.*

34. Famuli si vitiosi moribus sunt, perniciosa domus sarcina est. *Lib. 2, de Consolat. philoa., prosa. 5.*

35. Extrema servitus est, vitium servit. *Ibid., lib. 5, prosa. 2.*

36. Nihil miserabilius quam peccato servit. *Collat. 42, in cap. vii, Joan.*

37. Nulla est turpius servitus, quam illa que est vitium servit. *Collat. 42, super cap. vii, Joan.*

38. Servitio demomum est magis timenda, quam non finitur, quam servitus hominum, que aliquando finitur. *Ibid.*

39. Grave est offensus servitio, qui nullo placatur obsequio. *Serm. 2, Dom. 3, post Pascha.*

40. Quid spoi relinquatur servitio, ubi aeterna mors iuncta est servitio? *Homil. 4.*

41. Si forte hominis cuiusque servus datus Domini sui urgeatur imperiis, quocumque fugiendo evadere et declinare iniquum dominum potest, servus vero peccati quod fugiat? *Ibid.*

42. Licet hominibus quis serviat, Dei tamen

non hominum servus est, si in servitute quam hominibus impendit, Dei gratiam semper inquirat. *Super Levit., cap. 26.*

43. Nimum potens est, qui servitio non cogitur. *Epist. 4, ad Rustic.*

44. Fidelis et gravior semper obsequium est, quod ab amore, quam quod a metu profectitur. *Epist. 14, ad Celantiam.*

45. Quid a servitute animi indignus, quidve turpius? quam cum in eo aut dominatur odium, aut regnat invidia, quam cum aut avaritia possidet, aut captum tra tenet, vel certe cetera sibi vilia vendicant? *Prose.*

46. Multo est indignus mente servitio, quam corpore: a quo enim quis superatur, huius et servus est. *Epist. 1, ad Demetriad.*

47. Gravis est captivitas corporalis, quae iure libertatis amito, victorum dominatu subditur: et servitio tam quidem corpora, sed nequam capitur fidelis anime libertas. *Super Psalm. cxv.*

48. Servus debet esse obediens, fidelis, sapiens, hilaris, promptus. *Lib. 4, de Proprietatibus rer., cap. 17.*

49. Peccatori omnis creatura hostis: Justo vero servitio omnia. Nihil ergo est quod metuit justus, cui omnis creatura famulatur. *Super Johe, cap. 11.*

50. Vere illi servi sunt, qui vitium servit: liberi vero, qui iustitiam famulantur. *Super Ecclesiastic., cap. xxxiii.*

51. O extrema conditio servituti? Natura liberos genuit, sed fortuna servos constituit. *Prose.*

52. Servus cogitur pati, et nemo siniter compatitur: dolere compellitur, et nemo condolere permittitur: sic ipse non sumus est, ut nemo sit sibi: miseri qui castra sequuntur, quia miserum est vivere aliena preda. *Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 15.*

53. Servitio gravissima est in ordine libertatis, praesertim si liberis imperatur. *Homil. 29, super Gen.*

54. Gratus servus non querit curiose modum eorum que fiunt, sed relinquit incomprehensibili Domini sui providentiam, et credit dictis. *Ibid., homil. 38.*

55. Servorum mors est, quando non permittitur eis more suo agere, et impedimur eorum conatus, statim Dominorum raptis frenis, fugam capessant. *Ibid.*

56. Grati servi est, ut nunquam obmurmuret, et superior sitam his, que a domino suo fiunt, sed in silentio et gratitudine suscipiat omnia. *Ibid., homil. 45.*

57. Omnis qui diaboli sequitur voluntatem servus est diaboli, etiam liber sit: qui autem obe-

s. HIERON.

s. HILARUS

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

s. IERON. II

s. IOHANNES CHRYSOST.

V. BEHA.

B. BERNARD.

s. ANSELM.

ROBERTUS.

s. AUGUST.

s. HUGON.

s. GERARDUS ABELAT.

GLOSS. ORD.

dit Deo, ille vere ingenuus est, nisi fuerit servus. Homil. 41, super *Matth. oper. imperf.*

58. Ingenuitatem spirituales, non sordidat servitus corporalis, nec turpitudinem spiritualium honestat corporalis libertas. *Ibid.*

59. Servus delata domino absente probatur, presente autem domino quidquid fecerit, non est laus servi, sed domini. *Ibid.*, homil. 53.

60. Hosti domini sui servus nunquam famulatur, nisi a domino atrocissima severitate veletur. Serm. 1, de *Martyr.*

61. Quid tibi proferat, quod homini hominatum servas, si tempus affectibus subditus? Homil. 19, super 1 *Cor.*

62. Servus corruptus, pestis liberorum. Homil. 9, super *Epist. ad Colos.*

S. JOAN. DAM.

63. Proslabitus est homini servum efficit, atque adeo servorum servum, quam a turbidis animi affectibus in servitum trahi. Lib. 4 *Parall.*, cap. 12.

JOAN. GENS.

64. Servitus eo major est, quo dominatio major est. Serm. ad *Regem Francie*, nomine *Universit. Paris.*, part. 2, vers. 1.

JOAN. TRITH.

65. Servitio quanto sunt magis gratuita, tanto magis accepta. In cap. 7, *Regule S. Benedict.*, grad. 3, verbo *Inter.*

S. ISIDORUS HISPAL.

66. Melior est subjecta servitus, quam elata libertas. Lib. 3, de *Suavitate bono*, cap. 47, sent. 4.

LACT. FIRM.

67. Nullus alteri servit, nisi coactus: omne enim imperium metu constat. De *ira Dei*, cap. 23.

S. IEO 1.

68. Non fiat tibi servitus, ubi debet esse dominatus. Serm. 4, de *Resurrect. Dom.*

FETR. CELL.

69. Servitus peccati est servitium servitatis: servus namque peccati, servus est tot dominorum, quot vitiorum, *Prose.*

70. Imperant ei vitia; non domant, sed tyranni: non benevoli, sed inimici. Presenti, sed sine utilitate: imperant, sed sine miseratione: mandant, sed sine discretionem.

71. Sub his dominis vita nequior, mors melior, si tamen non amariot: si enim servus petat pacem, accipit lapidem, si piscem, serpentem: si escam, viperam; si vinum, venenum. De *Pavibus*, cap. 45.

PHILO JUD.

72. Servitus quaedam animi, quaedam corporis dicitur: corporibus dominantur homines, animis affectus et vitia. *Quod omnis probus liber sit.*

73. Qui humili servilique animo, humilibus servilibusque negotiis dat operam, servus est. *Ibid.*

74. Nemo malus liber est, sed omnes servant. *Ibid.*

75. Nullus ille insanit, ut servus, qui domino adversari non vult. Habet apud divum Joannem Damasocum, lib. 1 *Parall.*, cap. 100.

S. THEODOR.

76. Qui vere amat, nec ei quidem quem amat, servare recusat. Super *Epist. ad Galat.*, cap. v.

77. Corpora servorum obnoxia sunt, et adscripta dominis, mens quidem est tui juris. 2, 9, *Quaest.* 104, art. 5.

78. Ipse sibi servitium indicit, qui iussus servit. Homil. 3, de *Arca vita.*

79. Non habet in quo possit erubescere, cui necesse est invito servire. *Ibid.*, homil. 10, de *Peccatis.*

SENTENTIA PAGANORUM.

80. Cum omnis servitus est misera, tum vero intolerabile est, servire impuro, impudico, effeminato, et nunquam sobrio. Orat. 55, *Philipp.* 3, num. 12.

81. O rom miseram! domino servire non potuimus, conservo servimus. Lib. 12, epist. 3, ad *Cassianum.*

82. Servi heris, improbi servant cupiditatibus. In *Senect.*, sent. 42.

83. Improbum deest servire, utilis enim est; qui improbitas, servile quippam est. *Syzgia.* 4, in *Dialogo 1, Alcibiadi.*

84. Sibi servire, gravissima servitus est. Lib. 3, *Quaest.*

85. Paucos servitus, plures servitutum tenent. Epist. 22.

86. Nulla servitus turpior est, quam voluntaria. Epist. 47.

87. Infelix! servis hominibus, servis rebus, servis vitis. Epist. 77.

88. Huius quam miserum est! discere servire, ubi sis doctus dominari. In suis *Prose.*, in fine positus.

89. Ministrare aliis melius est, quam ob aliis ministrari. Sent. 320.

90. Esto servus, quoniam liber esse nescisti. Lib. 2, *Dictor. memorab.*, cap. 4.

Vide etiam tit. *Corpus*, sent. 67; *Divitia*, sent. 89; *Dominus*, sent. 14; *Dormire*, sent. 56; *Iniquitas*, sent. 49; *Libertas*, sent. 6; *Livido*, sent. 5; *Moris timor*, sent. 6, 7; *Necessitas*, sent. 29; *Sapientia* in genere, sent. 2; *Stultitia*, sent. 2, 3, 4; *Virginitas*, sent. 66.

SEVERITAS.

Ethymologia. Severus dicitur, quasi sevus verus: et sic severitas quasi seva veritas. Lib. 10, *Ethymol.*, verbo *Severus.*

Definitio. Severitas est, per quam iudicialia vindicta sequendo veri rigorem districtius in peccantem exercetur. De *fruct. carnis et spiritus*, cap. 14.

Differentia. Severitas a crudelitate differt. Haeo corrigi, illa cruciari: haec iustis convenit, illa perversos comitatur. Lib. 1, de *Claustro anima*, cap. 16.

S. THOMAS AQUINAS.

S. VALENT. EPISCOPI.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

CICERO.

DIODORUS.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS FRIG.

VALENTINUS MARTINUS.

S. BASIL. BRS.

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. ISIDORUS HISPALENS. Inter asperum et ferocem hoc interest, quod asper ad tempus, ferox a naturae sit. Lib. 1, *Differ.*, different. 7.

S. VALENT. EPISCOPI.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

CICERO.

DIODORUS.

PLATO.

SENECA.

S. BERNARD.

VALENTINUS MARTINUS.

S. BASIL. BRS.

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO A. S. VICTORIS.

49. Excedendum est potius circa misericordiam, quam circa severitatem. In *Decretis Gratiani.*

20. Quanto nobis nostri iudicis facta est severitas temperata, tanto erga se debet fieri nostra infirmitas accessiva. Homil. 39, super *Evang.*

21. Quando severitatem excessus qualitas exigit, agendum est, ut et culpam ulio corrigat, et correctis postea gratis non negetur. Lib. 8, in *Registro*, iudic. 3, cap. 46, epist. 16, ad *Clémentinam, Patriciam.*

22. Sancti quando foris severant, intus per amorem liquecunt. Lib. 6, in 1 *Reg.*, cap. 3.

23. Invenies plerumque severitas admonitionis ad profectum dirigit: senes vero ad meliora opera deprecatione blanda componit. Part. 3, *Pastoral.*, cap. 1, admonit. 2.

24. Bona est severitatis disciplina. Super *Psal.* cxviii, vers. 65: *Bonitatem fecisti cum servo tuo.*

25. Necesse est esse severitatis officium peccata arguentis, et vilia corrigentis. *Ibid.*

26. Evidens indicium est animo necdum vitiorum facibus eliquata, in criminibus alieni affecti misericordiam non condolare, sed rigidam iudicantis tenere censuram. Collat. 11, *Adv. Chaeironis*, cap. 10.

27. Per Deum severitas vitam, per diabolum blanditia mortem intendit: apud Deum est severitas, sed benigna: apud diabolum autem blanditia, sed nociva. Serm. de *Genesi.*

28. Non facile severitas iudicis flecitur, ubi edicti admonitio annullatur. Serm. super illud *Ysaie: Si volueritis.*

29. Asperitas mansuetudine, non alia asperitate dissolvitur. Homil. 26, super 1 *Cor.*

30. Severitas infirmioribus nequamquam est placida, nisi benignitatis dulcedine fuerit aliquantulum temperata. Part. 1, de *Regione claustral.*, tract. 2, reg. 2, art. 3.

31. Tum severitas lenitate utilior est, tum qui corrigi non possunt. De *necessar. quibusdam quaest.*, explicat. 80.

32. Severitas, nisi ea intra congruentes necessitatum pomas coarctat, fit sacra crudelitas. Lib. 6, de *Divin. Inst.*, cap. 14.

33. Debet mansuescere quandoque severitas. Epist. 100, ad *Antic. sum.*

34. Legalium sanctionum quandoque severitas, quos honestas pudor ab excessibus iniustitiae non coarctat. *Prose.*

35. Vigorum scilicet legis, quos recitandis limitem provaricare equivoce violentia pravitatis Lib. 8, epist. 2, ad *Civilium.*

36. Enervato rigore iustitiae, status evellitur disciplinae: et dum ultiora severitatis censura re-

CLOSS. DECH.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HILAR.

JOAN. CASE.

S. IOANNES CHRYSOST.

JOAN. TRITH.

S. IUSEN. MART.

LACT. FIRM.

PETRUS HILBERS.

S. PETERUS DALIANUS.

- primitur, temeraria delinquendi licentia relaxatur. *Opusc. 57, cap. 2, disertat. 1.*
- SALVIANUS.**
37. Hinc cognosci potest, quam iniqui et pravi sumus: alii severissimi sumus, nobis indulgentissimi: alii asperi, nobis remissi. *Lib. 4, de Gubern. Dei.*
- S. THOMAS AQUINAS.**
38. Agenda sunt multa cum invidis, benigna quadam asperitate pietatis. *Super Epist. ad Rom., cap. 12, lect. 3.*
- SENTENTIA PARANOMY.
- CICERO.**
39. Salutaris severitas vincit inanem speciem clementie. *Lib. Epist. ad Brutum, epist. 1.*
- MIVUS FULG.**
40. Bono justitie proxima est severitas. *In suis Sent., sent. 63.*
- SENECA.**
41. Severior loci disciplina format ingenium, aptumque magnis consiliis reddit. *Epist. 51.*
42. Severior esto in judicio, quam in sermone, vitam quam vultu. *De quaest. viri.*
43. Sis severus, non severus, sed hilarem non spernens. *Ibid.*
44. Proxima justitie modus, severitas. *De Moribus.*
45. Severissime nos adversum peccantes gerimus, et ipsi eadem committimus. *In suis Proverb. 16.*
46. Severitas assidua, amittit auctoritatem. *Ibid.*
- Vale etiam tit. *Judicium, sent. 46, 116; Monitor, sent. 46; Nimicus, sent. 25; Praefatio, sent. 27, 28; Punitio, sent. 45; Reddere rei, sent. 102; Sanctitas, sent. 11; Vindicta, sent. 13.*
- SIGNUM.
- S. AUGUST.** *Definitio.* Signum est quod sensum sensui, et prae se aliquid animo ostendit. *De princ. Dial. lect., cap. 5.*
Signum est res prae se speciem, quam ingentibus sensibus, aliud aliquid ex se faciens in cogitationem venire. *Lib. 2, de Doctr. christ., cap. 1.*
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AUGUST.**
1. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. *Epist. 5.*
2. Omnis doctrina vel rerum est, vel signorum sed res per signa dissociantur. *Lib. 1, de Doctr. christ., cap. 2.*
3. Omne signum res aliqua est, non autem omnis res etiam signum est. *Ibid.*
4. Signa divinitus data, quae in Scripturis sanctis continentur, per homines nobis indicata sunt, qui ea conscripserunt. *Ibid., lib. 2, cap. 2.*
5. Habent bustie quaedam inter se signa, quibus produnt appetitum animi sui. *Ibid.*
6. Omnia signa verbis comparata paucissima sunt. *Ibid., cap. 3.*

7. Homines docti videri volunt, non rerum scientia, sed signorum. *Ibid., cap. 13.*
8. Ea est miserabilis anime servitus, signa pro rebus accipere. *Ibid., lib. 3, cap. 5.*
9. Christiana libertas eos quos invenit sub signis utilibus, interpretatis signis quibus subditi erant; elevatos ad eas res, quarum illa signa sunt, liberavit. *Ibid., cap. 8.*
10. Sub signo servit qui operatur, aut veneratur aliquam rem significantem, nesciens quid significet. *Ibid., cap. 9.*
11. Qui non intelligit quid significet signum, et tamen signum esse intelligit, non ipse premitur servi. *Ibid.*
12. Christus vetera signa rerum non evacuavit arguendo, sed implendo mutavit. *Orat. aduersus Iudeos, cap. 3.*
13. Sacrificia visibilia cum sint in terrenis rebus exigua, magnarum et divinarum signa sunt rerum. *Lib. 1, contra aduers. legis, cap. 1.*
14. Noluit Christus stellam esse in fronte filiorum signum suum, sed crucem suam. *Tract. 3, super Joas.*
15. Christi signum in fronte gestamus, de quo non erubescimus, si et in corde gestamus. *Ibid.*
16. Qui perdidit signum Christi, accepit signum diaboli. *Ibid., tract. 1.*
17. Cuiusque rei ponis signum, ideo ponis, ne confusa cum aliis, agnosca a te non possit. *Ibid., tract. 25.*
18. Multi facile habent in fronte signum Christi et corde non recipiunt verbum Christi. *Ibid., tract. 50.*
19. Vere nobilissimum signum nobilissimum est Spiritus sanctus nobiliter non signavit. *Prose.*
20. Signat Spiritus sanctus electos omnes veritatis credendorum, signo honestatis morum, signo paupertatis terrenorum, signo charitatis Dei et proximo. *Serm. 1, Pent.*
21. Si quis pro signo sui rancoris, accepit signa sui amoris, statim confunditur. *Ibid., serm. 2.*
22. Consignavit Christus omnes nostras proprio spiritu, et membra corporis nostri suo sanguine preteso. *Ibid., serm. 3.*
23. Gloriosi ducis est, commissa sibi signa servare. *Epist. 73, ad Subianum, cap. 3.*
24. Vita vera estimatio in virtute est operum, non in ostensione signorum: nam sunt plerique qui etsi signa non faciunt signa tamen facientibus disparare non sunt. *Lib. 1, Dialogi, verbo Ego.*
25. Qui devota mente Deo adherent, cum rerum necessitas exposcit, exhibere signa solent: ut mira quaeque aliquando ex prece faciant, all-

S. DENAV.

S. DONAV.

S. CYPRIAN.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

- quando ex potestate. *Ibid., lib. 2, cap. 20, verbo Qui.*
26. Per signa animarum lucra querenda sunt, et illius gloria, cuius virtute illa eadem signa geruntur. *Lib. 9, in Registro, ind. 4, cap. 48, epist. 68, ad Augustinum episc. Anglorum.*
27. Cum virtute signorum concorditer loquitur ratio verborum. *Lib. 2, Dialogi, cap. 33.*
- S. HIERON.**
28. Scias in signorum magnitudine, non natura mutationem, sed Dei omnipotentiam demonstrari. *Epist. 97, ad Eustoch.*
- HUGO CARD.**
29. Per signa exteriora sapio dignoscitur dispositio mentis. *Super Balaamites, cap. 8.*
- S. IOHANNES CRYPTOST.**
30. Non minus signum est vincere absque signo eos qui persequuntur, quam signa facere. *Homil. 37, super Acta Apost.*
- S. PAVLUS CHRYSOL.**
31. Absque nobilitate morum nihil signa valent. *Homil. 33 super Matth.*
32. Signa fidei sunt praestanda, non doli: credenti data sunt, non sunt tentanti: et facienda sunt ad petens salutem, non ad facientis injuriam. *Serm. 11.*
- SILENTIUM.
- Vide TACTUENTIAS.
- SIMONIA.
- S. ANTONIN.** *Definitio.* Simonia non est aliud, quam emere, vel vendere, vel alium contractum non gratuitum facere pro spiritualibus habendis pretio rei temporalis. *Part. 2, tit. 1, cap. 4, § 1.*
Exigere vel exactus solvere, aut promittere, aut pacisci pro aliquo spirituali consequendo, pro pecunia seu re, quae pretio potest estimari, expressa simonia est. *Ibid.*
Emere vel vendere officia ecclesiastica, simonia est. *Ibid., cap. 5, § 21.*
- S. BONAV.** Simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spiritualis, vel spirituali annectum. *Part. 1 Centiloqui, sect. 30.*
- IOHANNES GERS.** Simonia est vitium, quo minus justo appetitui videntur sacramenta, dum pretio temporalis queruntur compensari. *Part. 4, in Descript. terminor., cap. Justitia.*
Simonia est vitium, quo quis inclinatur vendere usum rei, quam non subest potestati hominis, sed Dei: vel ubi non cadit commutatio. *Ibid.*
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS.**
1. Leprosam cum Giesi a sancto suscepisse se credant Elisaeo, qui gradum sacerdotalem estimant comparare. *De Dignit. sacerdot., cap. 5.*
2. Sicut validioribus morbis capite vitato, reliquum necesse est corpus inundatione superioris morbi lethalius irrigari: ita et hi qui caput videntur esse Ecclesiae, merito pestifero fratrum vitiant corpus: ita ut videas in Ecclesia passim

- quos non merita, sed penitus ad episcopatus ordinem proverunt. *Ibid.*
3. Nempe hoc est quod dolens, quia archiepiscopus carnaliter episcopum fecit: nam propter pecuniam spiritualiter leprosum ordinavit. *Prose.*
4. Oculis quidem carnalibus videtur quasi episcopus, et divinis obtutibus inspicitur leprosus magnus.
5. Per pecuniam acquisivit indebitum ordinem, et Deum perdidit in interiore homine: caro suscepit dignitatem, et anima perdidit honestatem.
6. Quod dedit cum episcopus ordinaretur, aurum fuit: et quod perdidit, anima fuit: cum alium ordinaret, quod accepit, pecunia fuit: quod dedit, lepra fuit.
7. Si gratia gratis datur, et auro non estimatur: a te cur gratia pecuniam comparatur gratiam, cum ordinaretur, non suscepisti, quia gratuito cum non meruisti: si gratiam non recepisti, quomodo episcopus officii potuisti? *Ibid.*
8. Non pretio taxatur Dei gratia, nec in Sacramentis lucrum queritur, sed obsequium sacerdotis. *Lib. 4 super Luc., cap. iv in illud: Et nolite leprosi erant, etc.*
9. Cito turpem sequitur lepra mercedem, et pecunia corpus animique male quassa commaculat. *Prose.*
10. Inexpiables enim venditi culpa mysterii, et gratiae: vindicta coelestis transit ad posterum. *Ibid., in illud: Nemo eorum mundatus est, etc.*
11. Per manum presbyteri pretium perditionis animae ipsius tibi diabolus dedit. *Prose.*
12. Si reus est ille, qui hominem homini vendit, quanto magis reus existis, qui hominem Christi sanguine redemptum non homini, sed, quod perniciosius est, diabolo vendidisti. *Super Apeccat., cap. xviii.*
13. Quicumque res ecclesiasticae (id est spiritualis) quae dona Dei sunt, non ad hos, ad quos insulata sunt, sed ad propria lucra munera linguas, vel pecuniam largitur, vel adipiscitur, simonia est. *Part. 3, tit. 1, cap. 4, § 2.*
14. Pecunia potest dari et recipi pro spirituali re, vel circa spiritualia licite et sine simonia, quinque modis: ratione praemiationis, ratione sustentationis, ratione provocationis, ratione punitionis, ratione vitandae vexationis. *Ibid.*
15. Cum simonia sit emere, vel vendere spirituale: vel annexum spirituale: quid spirituales, quid sanctus Christo? quem Judas vendendo simonia peccatum incurrit, et ideo laqueo suspensum crepuisse fertur. *Prose.*
16. Sic omnis simoniacus, nisi vere sum penitentem, laqueo damnationis aeternae suspensus, medius crepabit. *Serm. Dom. 3, Quatroy.*

S. ANTONIN.

S. ANTONINUS DE PAVIA.

- primitur, temeraria delinquendi licentia relaxatur. *Opusc. 57, cap. 2, disertat. 1.*
- SALVIANUS.**
37. Hinc cognosci potest, quam iniqui et pravi sumus: alii severissimi sumus, nobis indulgentissimi: alii asperi, nobis remissi. *Lib. 4, de Gubern. Dei.*
- S. THOMAS AQUINAS.**
38. Agenda sunt multa cum invidis, benigna quadam asperitate pietatis. *Super Epist. ad Rom., cap. 12, lect. 3.*
- SENTENTIA PARANOMY.
- CICERO.**
39. Salutaris severitas vincit inanem speciem clementie. *Lib. Epist. ad Brutum, epist. 1.*
- MIVUS FULG.**
40. Bono justitie proxima est severitas. *In suis Sent., sent. 63.*
- SENECA.**
41. Severior loci disciplina format ingenium, aptumque magnis conatibus reddit. *Epist. 51.*
42. Severior esto in judicio, quam in sermone, vitam quam vultu. *De quaestor. viii.*
43. Sis severus, non severus, sed hilarem non spernens. *Ibid.*
44. Proximum justitiam modus, severitas. *De Moribus.*
45. Severissime nos adversum peccantes gerimus, et ipsi eadem committimus. *In suis Proverb. lvi.*
46. Severitas assidua, amittit auctoritatem. *Ibid.*
- Vide etiam tit. *Judicium, sent. 46, 116; Minister, sent. 46; Nuntius, sent. 25; Praefatus, sent. 27, 28; Punitio, sent. 45; Reddere rei, sent. 102; Sanctitas, sent. 11; Vindicta, sent. 13.*
- SIGNUM.
- S. AUGUST.** *Definitio.* Signum est quod solum sensui, et prae se aliquid animo ostendit. *De princ. Dial. lect., cap. 5.*
Signum est res prae se speciem, quam ingentibus sensibus, aliud aliquid ex se faciens in cogitationem venire. *Lib. 2, de Doctr. christ., cap. 1.*
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AUGUST.**
1. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. *Epist. 5.*
2. Omnis doctrina vel rerum est, vel signorum sed res per signa dissociantur. *Lib. 1, de Doctr. christ., cap. 2.*
3. Omne signum res aliqua est, non autem omnis res etiam signum est. *Ibid.*
4. Signa divinitus data, quae in Scripturis sanctis continentur, per homines nobis indicata sunt, qui ea conscripserunt. *Ibid., lib. 2, cap. 2.*
5. Habent bustae quaedam inter se signa, quibus produnt appetitum animi sui. *Ibid.*
6. Omnia signa verbis comparata paucissima sunt. *Ibid., cap. 3.*

7. Homines docti videri volunt, non rerum scientia, sed signorum. *Ibid., cap. 13.*
8. Ea est miserabilis animae servitus, signa pro rebus accipere. *Ibid., lib. 3, cap. 5.*
9. Christiana libertas eos quos invenit sub signis utilibus, interpretatis signis quibus subditi erant; elevatos ad eas res, quarum illa signa sunt, liberavit. *Ibid., cap. 8.*
10. Sub signo servit qui operatur, aut veneratur aliquam rem significantem, nesciens quid significet. *Ibid., cap. 9.*
11. Qui non intelligit quid significet signum, et tamen signum esse intelligit, non ipse premitur servi. *Ibid.*
12. Christus vetera signa rerum non evacuavit arguendo, sed implendo mutavit. *Orat. aduersus Iudeos, cap. 3.*
13. Sacrificia visibilia cum sint in terrenis rebus exigua, magnarum et divinarum signa sunt rerum. *Lib. 1, contra aduers. legis, cap. 1.*
14. Noluit Christus stellam esse in fronte filiorum signum suum, sed crucem suam. *Tract. 3, super Joas.*
15. Christi signum in fronte gestamus, de quo non erubescimus, si et in corde gestamus. *Ibid.*
16. Qui perdidit signum Christi, accepit signum diaboli. *Ibid., tract. 1.*
17. Cuiusque rei ponis signum, ideo ponis, ne confusa cum aliis, agnosca a te non possit. *Ibid., tract. 25.*
18. Multi facile habent in fronte signum Christi et corde non recipiunt verbum Christi. *Ibid., tract. 50.*
19. Vere nobilissimum signum nobilis ille Spiritus sanctus nobiliter non signavit. *Prose.*
20. Signat Spiritus sanctus electos suos veritatis credendorum, signo honestatis morum, signo paupertatis terrenorum, signo charitatis Dei et proximo. *Serm. 1, Pent.*
21. Si quis pro signo sui rancoris, accepit signa sui amoris, statim confunditur. *Ibid., serm. 2.*
22. Consignavit Christus omnes nostras proprio spiritu, et membra corporis nostri suo sanguine pretiosos. *Ibid., serm. 2.*
23. Gloriosi ducis est, commissa sibi signa servare. *Epist. 73, ad Subianum, cap. 3.*
24. Vita vera estimatio in virtute est operum, non in ostensione signorum: nam sunt plerique qui etsi signa non faciunt signa tamen facientibus disparare non sunt. *Lib. 1, Dialogi, verbo Ego.*
25. Qui devota mente Deo adherent, cum rerum necessitas exposcit, exhibere signa solent: ut mira quaeque aliquando ex prece faciant, all-

S. DENAV.

S. DONAV.

S. CYPRIAN.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

- quando ex potestate. *Ibid., lib. 2, cap. 20, verbo Qui.*
26. Per signa animarum lucra querenda sunt, et illius gloria, cuius virtute illa eadem signa geruntur. *Lib. 9, in Registro, ind. 4, cap. 48, epist. 68, ad Augustinum episc. Anglorum.*
27. Cum virtute signorum concorditer loquitur ratio verborum. *Lib. 2, Dialogi, cap. 33.*
- S. HIERON.**
28. Scias in signorum magnitudine, non natura mutationem, sed Dei omnipotentiam demonstrari. *Epist. 97, ad Eustoch.*
- HUGO CARD.**
29. Per signa exteriora sapio dignoscitur dispositio mentis. *Super Balaamites, cap. 8.*
- S. IOHANNES CRYPTOST.**
30. Non minus signum est vincere absque signo eos qui persequuntur, quam signa facere. *Homil. 37, super Acta Apost.*
- S. PAVLUS CHRYSOL.**
31. Absque nobilitate morum nihil signa valent. *Homil. 33 super Matth.*
32. Signa fidei sunt praestanda, non doli: credenti data sunt, non sunt tentanti: et facienda sunt ad petens salutem, non ad facientis injuriam. *Serm. 11.*
- SILENTIUM.
- Vide TACTUENTIAS.
- SIMONIA.
- S. ANTONIN.** *Definitio.* Simonia non est aliud, quam emere, vel vendere, vel alium contractum non gratuitum facere pro spiritualibus habendis pretio rei temporalis. *Part. 2, tit. 1, cap. 4, § 1.*
Exigere vel exactus solvere, aut promittere, aut pacisci pro aliquo spirituali consequendo, pro pecunia seu re, quae pretio potest estimari, expressa simonia est. *Ibid.*
Emere vel vendere officia ecclesiastica, simonia est. *Ibid., cap. 5, § 21.*
- S. DONAV.** Simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spiritualis, vel spirituali annectum. *Part. 1 Centiloqui, sect. 30.*
- IOHANNES GERS.** Simonia est vitium, quo minus justo appetitui videntur sacramenta, dum pretio temporalis queruntur compensari. *Part. 4, in Descript. terminor., cap. Justitia.*
Simonia est vitium, quo quis inclinatur vendere usum rei, quam non subest potestati hominis, sed Dei: vel ubi non cadit commutatio. *Ibid.*
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS.**
1. Leprosam cum Giesi a sancto suscepisse se credant Elisaeo, qui gradum sacerdotalem estimant comparare. *De Dignit. sacerdot., cap. 5.*
2. Sicut validioribus morbis capite vitato, reliquum necesse est corpus inundatione superioris morbi lethalius irrigari: ita et hi qui caput videntur esse Ecclesiae, merito pestifero fratrum vitiant corpus: ita ut videas in Ecclesia passim

- quos non merita, sed penitus ad episcopatus ordinem proverunt. *Ibid.*
3. Nempe hoc est quod dolens, quia archiepiscopus carnaliter episcopum fecit: nam propter pecuniam spiritualiter leprosum ordinavit. *Prose.*
4. Oculis quidem carnalibus videtur quasi episcopus, et divinis obtutibus inspicitur leprosus magnus.
5. Per pecuniam acquisivit indebitum ordinem, et Deum perdidit in interiore homine: caro suscepit dignitatem, et anima perdidit honestatem.
6. Quod dedit cum episcopus ordinaretur, aurum fuit: et quod perdidit, anima fuit: cum alium ordinaret, quod accepit, pecunia fuit: quod dedit, lepra fuit.
7. Si gratia gratis datur, et auro non estimatur; a te cur gratia pecuniam comparatur gratiam, cum ordinaretur, non suscepisti, quia gratuito cum non meruisti: si gratiam non recepisti, quomodo episcopus officii potuisti? *Ibid.*
8. Non pretio taxatur Dei gratia, nec in Sacramentis lucrum queritur, sed obsequium sacerdotis. *Lib. 4 super Luc., cap. iv in illud: Et nolite leprosi erant, etc.*
9. Cito turpem sequitur lepra mercedem, et pecunia corpus animique male quassa commaculat. *Prose.*
10. Inexpiables etenim vendit culpa mysterii, et gratiae: vindicta coelestis transit ad posterum. *Ibid., in illud: Nemo eorum mundatus est, etc.*
11. Per manum presbyteri pretium perditionis animae ipsius tibi diabolus dedit. *Prose.*
12. Si reus est ille, qui hominem homini vendit, quanto magis reus existis, qui hominem Christi sanguine redemptum non homini, sed, quod perniciosius est, diabolo vendidisti. *Super Apoc., cap. xviii.*
13. Quicumque res ecclesiasticae (id est spiritualis) quae dona Dei sunt, non ad hos, ad quos insulata sunt, sed ad propria lucra munera largus, vel pecuniam largitur, vel adipiscitur, simonia est. *Part. 3, tit. 1, cap. 4, § 2.*
14. Pecunia potest dari et recipi pro spirituali re, vel circa spiritualia licite et sine simonia, quinque modis: ratione praemiationis, ratione sustentationis, ratione provocationis, ratione punitionis, ratione vitandae vexationis. *Ibid.*
15. Cum simonia sit emere, vel vendere spirituale: vel annexum spirituale: quid spirituales, quid sanctus Christo? quem Judas vendendo simonia peccatum incurrit, et ideo laqueo suspensum crepuisse fertur. *Prose.*
16. Sic omnis simoniacus, nisi vere sum penitentem, laqueo damnationis aeternae suspensus, medius crepabit. *Serm. Dom. 3, Quatroy.*

S. ANTONIN.

S. ANTONINUS DE PAVIA.

- S. AUGUST. 17. Qui pretium recipit de sacramentis, Giesia est, et plenus Iohra. Serm. 37 ad *Fratr.* in cenno.
18. O sacerdos si sacramentum dare distuleris, etiamsi fueris omni perpetrate vallatus, non pastor es, non minister Christi, sed mescator es. *Ibid.*
19. Non petas, non etiam tantum pro baptismo recipias, si cum Simone perire non velis. *Ibid.*
20. Facto pacto sacramentum vendit sacerdos, et Salvatorem suum prodit cum Iuda. *Ibid.*
21. Spontanea et sincera voluntate porrigere sacramenta, nihil petendo, nihil expectando, nihil de promisso desiderando, sed si tibi datur, iuste recipis, iuste possidere potes. *Ibid.*
22. Qui sacramenta emit, vel Ecclesiam, vel prebendas, vel Ecclesiarum introitus, vel saculari potentia hoc pro se procuravit, sciat quod cum Giesia et Simone jam damnatus est, et leprosus factus est. *Ibid.*
- S. BASILIUS MAGNUS. 23. Campaniarum rebus spiritualibus superinductis, cum vendis Dei donum; venditio enim facta est, sed tu cum voluit satanas venditis sis, gratia privaboris. Epist. 176, ad *Episcopos*.
- S. BERNARD. 24. Ipsa Ecclesiastica dignitas officia in tuorum questum, et beneficiarum negotium transiere; nec in his salus animarum, sed luxur queritur divitiarum. Serm. 6 super *Qui habitant*.
25. Serpit hodie pulida tabes per omne corpus Ecclesiam, et quo latius, eo desperatius, neque periculosius, quo interiori. Serm. 77 super *Matth.*
26. Nunc sub paucis infantie Iesu quatuor simonia, et inter nascentes virtutes, emortuorum vel cadavera vitiarum serulatur emissa malitia. Epist. 54 ad *Hymericum Rom. sedis cancellar.*
27. Nunc trahit sua quemque voluptas, et odorem turpis lucri sociantes, questum estimant pietatem, quorum certa est damnatio. In *Declarat.*
- S. DONAV. 28. Simoniaci hodie largitatem reputant magnam curialitatem. Serm. 5 in *Hexam.*
29. Ubi recipitur persona propter pecuniam, simonia est: quia ibi venditur spirituale, id est, consortium spiritualis societatis pro temporali, scilicet pro pecunia. In *Idello Apologetic.*, quest. 48.
- S. CYPRIAN. 30. Diaboli hanc sunt negotia, et nundinatores ejus, quicumque hanc exercent commercia. De *jejun.* et *tent. Christi*, cap. 6.
- S. GELASIVS PAPA. 31. Danient pariter et accipientem damnatio Simonis involvit. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa 1, quest. 1, can. *Quor.*
32. Giesitius dicendus est, qui vendit gratiam; simoniacus, qui emit: unde simoniaci exploras appellandi sunt. *Ibid.*
- GLOSS. 33. Quod detestabile sit crimen simoniae, qua-

- tuor exemplis probatur. Primo exemplo Giesi, qui propter simoniam quam commisit factus fuit leprosus; secundo, exemplo Iudo, qui vendit redemptorem omnium, propter quod laqueo se suspendit; tertio, exemplo Simonis magi, qui propter simoniam, quam committere voluit, fuit a Petro damnatus; quarto, exemplo Christi, qui omnibus peccatoribus in templo dimissis, solos simoniacos in delectationem eritinis excludit. *Ibid.*
34. Fur est, qui per simoniam intrat, et postquam intraverit malo exemplo occidit. Super illud *Ioh. x.*: *Omnes quiquid venerunt fares sunt.*
35. Beneficio illi in malolitionem convertitur, qui ad hoc ut fiat haereticus promovetur. In *Decret.*, part. 2, causa 1, quest. 1, can. *Benedictio*.
36. Tolerabilior est Macedoni, et eorum qui circa ipsum sunt, Spiritus sancti impugnationum impia heresis, quam simoniacorum. *Prosec.*
37. Illi enim creaturam et servum Dei Patris et Filii, Spiritum sanctum delinendo fatentur; isti vero Spiritum sanctum efficiunt suum servum. *Ibid.*, can. *Eos*.
38. Non solum qui spiritualia, sed etiam qui temporalia eis annexa pretio accipiunt, vel tributum, simoniaci judicantur. *Ibid.*, causa 1, quest. 3, can. *Sed*.
39. Nulla sit in electione episcopi venalitas, ne dum electores premia appetunt, discretionem electionis amittant: et illum dignum ad hoc esse arbitrentur officium, qui non datione, sed meritis placuerit. *Prose.*
40. Non solum indignus est sacerdotio, sed et aliis erit culpis obnoxius, quisquis Dei donum pretii praesumpserit venalitate mercari. Lib. 4 in *Registro*, indict. 13, cap. 67, epist. 23 ad *Catharinum Notarium*.
41. Ipse qui pretio ad sacrum Ordinem perducitur, jam in ipso proventus sui radice vitiatas, paratior est aliis venundare quod emit. *Ibid.*, cap. 95, epist. 52, ad *Virginium episcopum Arelat.*
42. Cum simoniacae heresis sit contra sanctam Ecclesiam exorta, cur non perpenditur? cur non videtur? quia cum quem quis cum pretio ordinat, prohibendo agit ut haereticus fiat. *Ibid.*
43. Grave omnino, et ultra quam dici potest, facinus est, Spiritum sanctum, qui omnia redemit, in officio sacri Ordinis venundare. *Ibid.*, lib. 7, indict. 1, cap. 5, epist. 5 ad *Brunchildam reginam Francorum*.
44. Si in ecclesiasticis officio quemquam habeat locum pecunia, fit scelestare quod sacrum est. Lib. 7 in *Registro*, indict. 2, cap. 110, epist. 110, ad *Syngrium episc.*

DECE.

GLOSS. DE.

COSTA. A.

S. OREGEN MAGNUS.

45. Si nulla de actu probatio, sollicitudo nulla de moribus, nulla sit de vita discussio: sed illo solommodo dignus, qui dare pretium susceperit, restituitur, simoniacus est. *Ibid.*
46. In sacerdotum officio ordinanda sinceritas vigeat, sit simplex sine venalitate consensus, pura praefatur electio, ut ad summa non suffragio venditorum proventus, sed Dei credatur esse iudicio. *Prose.*
47. Grave omnino est facinus, Dei donum velle pretio comparare, vel vendere. *Ibid.*
48. Ubi dona supernae gratiae venalia iudicantur ad Dei servitium, non vita quaeritur; sed magis contra Deum pecunia venerantur. *Prose.*
49. Quis veneratur quod venditur; aut quis non vide putet esse quod emitur? *Ibid.*, cap. 113, epist. 113 ad *Brunchildam*.
50. Simonia diabolica est plantatio, quoniam in ipsa Ecclesiam ortu surrepsit; sed zelo apostolice ultionis percussa atque damnata est. *Ibid.*, cap. 114, epist. 114 ad *Theodoric.* et *Theodbert. reges Francorum*.
51. Si dignus is beneficio eroditur, cui non actionis merita; sed praesentium copia suffragatur, restat ut nihil sibi in honoribus ecclesiasticis gravitas, nil defendat industria, sed totum auri prophanus amor obtineat. *Ibid.*
52. Tenet captivum cor saeva cupiditas, et licetum esse suadet malum quod imperat; atque id agit ut uno eodemque gladio et dantem et accipientem interimat. *Ibid.*, lib. 9, indict. 4, cap. 49, ad *Virginum episcopum Arelat.*
53. Nihil in danalis ecclesiasticis beneficiis auri saeva fames inveniat, nihil blandimenta surripiant: nihil gratia conferat: sed vitae sit proventus, sapientio incrementum, modestia morum. *Ibid.*, cap. 50, epist. 50, ad *Aethericum episc. Gallie*.
54. Sicut episcopum non decet manum, quam imposit, vendere: ita minister, vel notarius non debet in ordinatione ejus, vocem suam, vel calumniam venundare. Lib. 12 in *Registro*, in suis *Decret.*, verbo *Antequam*.
55. Vehementer delendum est, quod ad Dei dona non meritis accedatur, sed praemis procedatur. *Ibid.*, lib. 9, ind. 4, cap. 55, epist. 55, ad *Clothar. regem France*.
56. Quamvis sunt hodie in templo Dei, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt? *Prose.*
57. Columba ergo venditur, dum manus impositione, per quam Spiritus sanctus accipitur, ad pretium praebet. Romil. 17 super *Evang.*
58. Ipse qui ad sacrum Ordinem simonia perducitur, jam in ipsa proventus sui radice vitiatas, paratior est aliis vendere quod emit. Lib. 4 in *Registro*, indict. 13, cap. 100, epist. 56.
59. Cum quem quis pretio ordinat, provehendo agit ut haereticus fiat. *Ibid.*
60. Quicumque pretii studet datione sacrum Ordinem mercari: dum non officium, sed nomen attendit, sacerdos non esse, sed dici tantummodo inaniter concupiscit. *Ibid.*, lib. 7, ind. 2, cap. 110, ad *Syngrium episc.*
61. Nullus pro adipiscendis Ecclesiasticis ordinibus dare aliquid commodum praesumat, vel pro datis accipere. *Ibid.*
62. Presbyter si per pecuniam Ecclesiam obtinuerit, non solum Ecclesia privatur: sed etiam sacerdotii honore spoliatur. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 5, quest. 1, can. *Presbyter*.
63. Quia altare, et doctrina, et Spiritum sanctum emere, vel vendere, simoniacam haeresim esse nullus fidelium ignorat.
64. Quisquis contra simoniacam haeresim pro officii sui loco vehementer non exarsit, cum eo se non dubitet portione habiturum, qui prius commisit hoc piaculare flagitium. *Ibid.*, can. *Quisquis*.
65. Quicumque sacros Ordines vendunt, aut emunt, sacerdotes esse non possunt: anathema danti, anathema accipienti, hoc est simoniacarum haeresis. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 1, quest. 1, can. *Quicumque*.
66. Si quis dator, vel acceptor, Dei Ecclesiae vel Ecclesiastica beneficia (quae quidam prebendas vocant) sub pecunia intervenit susceperit, sive dando emerit, sive accipiendo vendiderit, a Simonia non excluditur perditione. *Ibid.*, caus. 1, quest. 3, can. *Si quis*.
67. Non solum Dominum vendentes de templo eiecit, sed etiam ementes: quia non solum illi rediunt, et ab Ecclesia alieni, qui spiritualia dona vendunt, sed etiam qui emunt, quod carius vendere possunt. Serm. *Dom. 11, post Pent.*
68. Nemo ambigat Jerusalem propter simoniam fuisse subversam. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 1, quest. 1, can. *Judica*.
69. Simoniacae haeresis contagium jam olim in E. Iam pullulavit: dehinc hujus haeresis duo leguntur auctores pestilentes emerisse. Alter sub Prophetica, alter sub Apostolica doctrina: prius Giesia magister esse venditum, deinde Simon auctor videtur emptionum. Horum sectatores sicut non sunt in errore diversi, ita nec in damnatione discreti. Lib. 2 de *Sacram.*, part. 46, cap. 2.
70. Simoniaci, qui sacramenta aut beneficia Ecclesiastica sub pretio necunt emendo, vel vendendo; isti eieci sunt de Ecclesia, si non numero, tamen merito. Unde versus:

EAYMO.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

Qui sacra vendunt, vel pro sacro pretium dant; Hoc procul expelle, factio de fune flagello. Super Luc., cap. xix.

S. JOANNES GREGORIUS.

71. In simonia nihil refert, si non dies pecuniam, sed pecunia loco adalaris, suburbanae, multaque machinaris. Homil. 5, super Acta Apost.

72. In Ecclesia venales factio sunt dignitates: mille hinc mala nascuntur, et tamen nemo est qui corrigat, nemo est qui reprehendat, sed viam quandam atque se-proclam tracta est hinc metes. Serm. 6, super Epist. ad Ephes.

JOLYNES BARNES.

73. Pulsant et precipitant potestates, si obsequia non sufficiunt, si intercessionis non prosunt, vires suas ambitio exorit, sua etiam facultatis divitibus ostendit, jam palam loquitur et in mantion elationis ascendit, et clamat: Haec omnia tibi dabo, si a fundamentis fidei cedens promoveris me. Proce.

74. Hoc si quidem cadere est cum certum sit ex autoritate sanctorum Patrum, quod per heresim simoniacam a sinceritate fidei corrumpit, quibus in spiritibus, illi est, rebis sacris et Ecclesiasticis, macerimonium avaritiae committit.

75. Nec refert quod pecunia intercedat in contracto, vel ante, vel post, cum omni tempore negotiantes in talibus damnatio simoniacae pravitatis inveniat. Lib. 7, de Negis Curial., cap. 19.

S. P. P. P.

76. Homo profano profano mundo sacerdotium accipit, rem videlicet coelestem pecunia suffuratus, novumque Caipham te prebens, ut qui res arcanas et mysticas argento tibi compararis. Lib. 1, epist. 114, ad Zosimum presbyterum.

77. Quisquis sacerdotium mercatur, hunc Christi carnificem Caipham esse constat. Ibid., Epist. 315, ad Leonium episc.

PETRES BLESSENSIS.

78. Simoniacum promovet, non honestas, sed cupiditas; non moralitas, sed venalitas; non scientia, sed pecunia; non electio, sed ambitio; non meritum, sed pretium; non virtus, sed contractus. Epist. 420, ad Decur. Turicens.

79. O negotiatio defestanda! pro honore transigunt animam perdere: quis scilicet, si hodie, vel cras subitane mortis sum expiat, et non ait qui eripiat? Proce.

80. Sic illi dementavit ambitio, ut per fas et nefas Ecclesiarum personatus acquirat, nec prope Deum ante conspectum suum, nec vereatur iudicia Dei.

81. Infelix ob inanis gloriae ventum suam animam jugulat, et insuper se infinitis et insolubilibus debitis obligare non cessat. Ibid.

S. PETRUS DAMIANUS.

82. Ille proculdubio dicendus est mercator Ecclesiae, qui per terrena quae roderit, ad honoris culmen ascendit: et per corporalis commercium

lucri emptor efficitur nihilominus sacramenti. Lib. 4, epist. 13, ad Alexandr. Papam.

83. Venalitas, si sibi nota est, contaminat consecratam: gratuita consecratio mundare non valet emptorem. Proce.

84. Obscenitas immundi fœdus commercii, soridat mundum: gratuita manus impeditio, non potest emaculare pollutum.

85. Dignitas, licet per manus impositionem gratuito sit accepta, nequam tamen mandat emptorem. Ibid.

86. Res Dei gratis accipienda est, gratis danda, non venaliter percipienda. Ibid.

87. Canonica sententia est illa, qui dicitur: Si quis Episcopus, aut presbyter, aut Abbas per pecuniam hunc obtinuerit dignitatem, deponatur ipse et ordinatus ejus, et a communione sancta modis omnibus abdicatur, et sit anathema sicut Simon Magus a Patro. Ibid.

88. Non solum qui majoribus praefertur Ecclesiae, sed et illi quosque qui vel plures agrorum, vel canonicas prebendas per interventum pecuniam pestilenter accipiunt, simoniacos haereticos tendentes non evadunt. Ibid.

89. Simoniacae heresis damnata semperque damnanda est venalitas et perniciosa injusmodi negotiatio. Opusc. 5, cap. Sponsio.

90. Si aliquis invidente diabolo pestifera simonia negotiatione aliquid agere presumpserit: datur simul et acceptor, cum ipso haereticus hujus auctore Simonis perpetuo anathematis vinculo constringatur. Ibid.

91. Simoniacus, licet perverso commercio efficitur haereticus, est tamen fidei catholicus: ejusque damnatio magis ex ambitione voleat descendere, quam ad perditionem pertinere. Opusc. 6, cap. 5.

92. Moderni temporis simoniaci, quia miraculis se ostendere posse non sperant; non Spiritum sanctum, nec ejus dona desiderant, sed obtinendi principatus ambitione succedunt, ad cultum tantummodo dignitatis anhelant. Ibid., cap. 6.

93. Simoniacus haereticus ex ipso diaboli fœde progreditur, et in perditionis filios postilensissime derivatur. Opusc. 80.

94. Simoniaci sunt non solum qui paciscuntur, sed etiam qui pecuniam non pactam postulant. Opusc. 31, cap. 5.

95. Multorum autoritatis luce clarior constat, quod ab ingressaris monasterium: non licet pecuniam exigere, ne et ille qui exigit, et ille qui solvit, simoniae crimen incurrat. In Decret. Gratiani, part. 2, c. 1, quæst. 2, can. Mulierum.

S. CUBANUS PAPA ET MART.

CICERO.

96. Male se res habet, cum quid virtute efficit debet, id tentatur pecunia. Lib. 2, de Offic. Vide etiam tit. Judas, vent. 12: Judaei corruptio, sent. 64; Reventia, vent. 16, 17.

S. ANTONINUS & HUGO CARD.

Ethymologia. Simplex dicitur quasi sine plica, scilicet duplicata. Part. 6, lit. 5, de Justitia, cap. 45, § 1. Et Hugo Card. super Job, cap. 8.

S. CLEMENS ALEX.

Definitio. Simplex est, qui doli ac fraudis expertus est, et remotus a simulatione, rectoque et erecto est animo. Lib. 1, Pedagogi, cap. 5.

EDGO CARD.

Simplex est, quae est sine plica erroris, et perversa delectationis. Super Job, cap. 12.

S. JOANNES CLAV.

Simplex est habitus animae varietate carens, totumque perversae intentionis ignarus, et qui nulla mala cogitatione moveatur. Gradu 24.

S. THOMAS AQUINAS.

Simplex est, qui non tendit in diversa, ad scilicet aliud intendat interim, et aliud pretendat exteriori. 2, 2, quæst. 3, art. 1.

SENTENTIAE PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS.

1. Familiaris est Dominus simplicibus, quibus non designatur arcana sua revelare. De Parvulis animas, part. 1, de Virtut., cap. 30.

S. ANSELMUS.

2. Omne quod arte elicitum, et fraude compositum est, caret merito simplicitatis. Lib. 3, Offic., cap. 9.

3. Bone sunt divites innocentes atque simplicitatis: omnis enim simplex oblectare non novit, nec invenire, suo contentus est, aliena non quaerit. In Exort. ad Virgines.

4. Simplicitas nihil discutit, nihil contractum, nihil suspectum, aut fraudulenterum putat, sed puro se fundit affectu. Lib. 3, epist. 19, ad Simplicianum.

S. ANSELMI.

5. Simplicitas excludit hypocrisis, quia ejus inimica est. Super epist. ad Rom., cap. 12, in illud: Qui tribuit in simplicitate, etc.

S. AUGUSTINUS.

6. Eris simplex, si te non mundo implicaveris, sed ex mundo explicaveris: explicando enim te simplex eris, implicando duplex eris. Tract. 23, super Evang. Joann., de cap. v.

7. Ignorantia atque stultitia, simplicitatis et innocentiae nomine tegitur. Lib. 2, Conf., cap. 6.

8. Sunt qui dicuntur simplices, et pigri sunt: vocantur simplices, sunt autem segnes. Tract. 6, super Joann.

S. BERNARDUS.

9. Nulla magis virtus necessaria est quam simplicitas impulis. Serm. 3, Epiph.

10. Simplex natura, simplicitatem cordis exquirat. Serm. 2, ad Primit. in crebro.

11. Simplicitas candor est, verus duplicitas. Serm. 71, super Cant.

SENTENTIAE PAGANORUM.

SIMPLICITAS.

97. Ut interior oculus vere simplex sit, duo sunt illi necessaria: claritas in intentione, et in electione virtutis. Proce.

98. Quomodo simplex erit oculus cum ignorantia veritatis? aut vera potest dici simplicitas, quam simplex ignorat veritas? De precepto et dispens.

99. Bona est simplicitas, ubi Christo adherens nimis est cum illo spiritus. Serm. 46, super Cant.

100. Cor consonet linguam. Super Psalm. xxxvi.

101. Apud hypocritarum sensum, simplicitas omnis in crimine est. Lib. 3, Moral., cap. 30.

102. Nil simpliciter facilius, quia quo innocentiam erga alios exhibet, nihil est quod pati ab aliis formidet: habet enim quasi arcem quamdam fortitudinis simplicitatem suam. Ibid., lib. 12, cap. 21.

103. Fiducia magnae securitatis, est simplicitas actionis. Part. 3, Pastoralis, cap. 1.

104. Vera cordis simplicitas est, quam frans non obruhit, non obtenebrat mendacium, non obvertat insidia, non obfuscat dolus, quam lux veritatis illuminat. In system Psalms. Psent. super Psalms. v, vers. 9.

105. Apud omnipotentis Dei simplice naturam multum humani cordis simplicitas valet. Lib. 3 Dialogi, cap. 15.

106. Vera simplicitas pacifica existit, et seditione caret. Orat. 3, de S. Lavacro.

107. Venerationi mihi semper fuit, sancta simplicitas. Epist. 59, ad Panemach.

108. Quis sanctior potest esse, quam qui vere simplicitatis virtutem tenens, nequam aliud corde premit, aliud ore vulgare mentitur? Epist. 1, ad Demetrium.

109. Nihil sic placet Deo, sicut simplicitas et innocentia. In Regula monachor., cap. 24, de Vert. humilit.

110. Humana simplicitas difficile fraudulenter simulata mentis intelligit. Super Math., cau. 22.

111. Simpliciter esse non potest, nisi ubi sobrium est; simplicitas in solo. Lib. 7, super cap. 6, Cant. hierarch.

112. Ubi simplicitas regnat, ibi malitia locum non habet. De Adam et Eva.

113. Via quaedam est ad perfectionem simplicitas. Homil. 7, super Acta Apost.

114. Solidus licet immora habet bona, dispersit ea: e contra autem agri simplex. Ibid.

115. Simplex si in vinculis et in carcere positus est, non opus habet custodia, et custodia custodia, sed multa est illi laxatio. Ibid.

GILBERTUS ARGENTI.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. CASSIUS NAX.

S. BERNON.

S. BERNARDUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. JOANNES CHRYSOST.

31. In simplicitate cavenda est stultitia, in prudentia vero malignitas. Homil. 36, super I Cor.
32. Sicut prudentia comeram malitiam habens, prudentia non est: ita simplicitas stultitia conjuncta, simplicitas non est. *Ibid.*
33. Quemadmodum nec amara pharmaca pretrepidam oportet, nec dulcia conferunt quiddam: ita nec simplicitas per se, nec prudentia. *Ibid.*

S. JOHANNES DAM.

S. IUD. FEL.

S. JOSEPH. ORFELITAN.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. LEO L.

S. VITH. HLES.

S. PETRUS CURVOGE.

S. PETRUS DAMIANUS.

SENeca.

36. Lingua simplex est, qui veram simplicitatem sequens, animo simplicior, vita et moribus simplicissimus. Lib. 3, epist. 45, ad Octavianum.

37. Simplicitas spiritualium plurimum est veneranda: quia se nec extollere auerunt et conscia puritate magis Deo quam hominibus placere conantur. Super Cant., cap. 4, explicat. 71.

38. Bona simplicitas ignara, quae Deum suum habet protectorem, quo sua innocentia servat custodiam. De casto convivio, cap. 21.

39. Plerumque in diaboli ruit laqueo incauta simplicitas. Epist. 14, ad Pulcherium Augustinum.

40. Malignis spiritibus detestabilis est ovina simplicitas. Epist. 111, ad Amic. quondam.

41. Simplicitas civem bonum facit. Serm. 166.

42. Veritas necit timorem, simplicitas hypocritarum ignorat. *Ibid.*, serm. 172.

43. Care duplicitem, esto simplex: ut quod lingua deponitur, mente veretur. *Prose.*

44. Qui simplex graditur, azymus est, novum hominem induit: qui in duplicitate, fermentum est, et in vetustatis errore permansit. Opusc. 48, cap. 8.

SENTENTIAE TAGAORUM.

45. Satius est simplicitate contemni, quam perpetua simulatione torqueri. De tranquillitate vite, cap. 15.
Vide etiam tit. Innocentia, sent. 31.

SINGULARITAS ET PARTIALITAS.

Definitio. Singularitas est quando quis hominem aliquid super alios se credit habere, quam multum amicus est diabolo. Super III Reg., cap. 11.

JOAN. GERS.

S. AUGUST.

S. ANTONIO.

Singularitas est vitium, quo quis querit distingui ab aliis aliter, quam oportet. Part. 4, in Descript. terminor., cap. Temperantia.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Sunt plerique qui singularem vitam proponentes singuli esse non possunt, sed singulares: querunt enim sine contubernio, atque utinam fratrum. Serm. 68, de S. Agnate Baptista.

2. Fecim homines sunt, qui volunt esse singulares. Part. 2, tit. 3, cap. 5, § 8.

3. In statu spirituali recedere a communi vita regula, a communibus constitutionibus patrum, a communibus caeremoniis et observantis sine causa urgente, vel speciali revelatione, valde periculosum est, et ad singularitatem pertinet. *Ibid.*

4. Religiosi, qui non contenti communibus, aliquid singulare agere volunt, in orando, in comedendo, in loquendo, et scilicet ut pro ceteris reprobentur, confusi remanent, nisi speciali insinatu Spiritus sancti moveantur. Part. 2, tit. 4, cap. 6.

5. Nulli magis commaculant communitatem discordia, quam solitudo et partialitas. *Ibid.*, cap. 8, § 4.

6. In clericiis continentis, in Ecclesia per partialitatem et singularitatem deficit vita regularis. *Ibid.*

7. Turpis omnis pars est, suo universo non congruens. Lib. 3 Confess., cap. 8.

8. Quid dicit tu amator singularitatis? communis loca, communem vitam, communem regulam quid fastidis? Apud S. Antonin., part. 2, tit. 3, cap. 3, § 8.

9. Occulta lege naturam amant singularitatem, que principantur. De Bona conjug., cap. 17.

10. Natura principiorum amat singularitatem. Lib. 1, de Nuptiis, cap. 9.

11. Omnem comparationem singularitas fugit. Lib. 1, de Musica, cap. 3.

12. In communi contubernio, partialis amicitias ac societas, dilectionis lex non permittit. Serm. 4, Exercitamentum.

13. Injuria est in congregatione, reperiri privatas quasdam fraternalitates, ac contubernia. *Prose.*

14. Equaliter itaque rejicienda est ex congregatione partialitas. *Ibid.*, serm. 5.

15. Partialitas nequam nihil aliud est, quam justitie interitus, bellorum suscitatio, discordiarum eventum, distractio patrum, stultitia consummata, iniqua crudelitas, pestilens malum, multiplicatio scelerum, fidei abnegatio, proflitio Christi, impenitens culpa, damnatio sempiterna. Serm. 25, Dona, 3, Quod.

16. Quid homi ex partialitate horetur partialis, penitus ignoro: nisi forte potent lucrum, pericula exproxi, et cum his aeternis suppliciis cruciar. *Ibid.*, art. 1, cap. 4.

17. Omnes partiales Christiani sunt renegati, et proditores contra Christum, et per consequens Christianorum. *Ibid.*, art. 2, cap. 4.

18. Errant a via veritatis, qui in solitudinem superbia recedentes, solam vitam habere non volunt, quorum singularitas associari non potest. Serm. 1, de SS. Petro et Paulo.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BONAV.

S. BERNARD. SENES.

CLEMENS ALEX.

CLOD. INT.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO CARD.

19. Nequissima plane et perniciosissima pestis est singularitas: universos turbat, fit omnibus discordie fomes et materia scandalorum. Serm. 1, de Septem peccatis.

20. Is qui singularitate sua ceteros turbat, Christum manifeste persequitur. Serm. 1, de Contemtu S. Pauli.

21. Amatores singularitatis nolunt esse contenti communi vita, non eis sufficit regulare jejunium, non solennes vigiliae, non imposita disciplina, non mensura eis partita in vestimentis et alimentis, sed privata praeserunt communibus. Serm. 19, super Cantica.

22. Singulares sua singularitate omnes turbant, et irritant. *Ibid.*, serm. 46.

23. Nisi opus tuum in unitate feceris, Deo qui unus est, acceptum profecto non erit. Serm. 5, Assumpt. Beate Virgine Marie.

24. Ubi proprietatis, ibi singularitas, ubi autem singularitas, ibi diabolus: ubi vero diabolus, ibi sine dubio sordes, sive rubigo. Epist. 11, ad Caritatem.

25. Turpe est singulari, qui se supra ceteros jactat, si non plus ceteris aliquid agat, per quod ultra ceteros appareat. De gratia, humilitate, gradu 5, de Singularitate.

26. Non melior esse studet, sed videri: non melius vivere, sed videri vivere gestit. *Ibid.*

27. Monachus singularis, ad omnia sua strenuus est, ad communia piger, vigilat in lecto, dormit in choro. *Ibid.*

28. Singularitatem fuge, et communitate esto contentus. In Formula honeste vite.

29. Sine licentia Religiosus suas singularitates facere non debet, quippe cui nec corpus unum habere licet in propria voluntate. In Speculo discipuli, part. 1, cap. 4.

30. In victo et moribus, novitatis nota, et singularitatis est diversitas fugienda. *Ibid.*, part. 2, cap. 2.

31. Si quis utatur singularibus, et laetatur universa se generalibus, et id quod servit habeat pro eo quod dominatur, a veritate excedit. Lib. 6, Strabat.

32. Res privata superbos facit. Super Psalm. CXXII.

33. Superbi singularitate gaudent culminis, et non equalitate conditionis. Lib. 24 Moral., cap. 44.

34. Cum bene vivitur, valde cavendum est, ne mens deperdit ceteris, de gloria singularitatis elevetur. *Ibid.*, lib. 6, cap. 16, num. 21.

35. Ubi proprietatis singularum est, ibi altriuscuius diversitas. Epist. 2, ad Pamachum.

36. Singulares facile capiuntur. Super Iva., cap. XXXVI.

37. Maltum diligit diabolus singularitatem. Super Hierem., cap. 31.

38. Quidquid inter famulos Dei presumitur ab uno vel paucis, nec catholice pro eum corpus fraternalitatis tenetur, nisi superfluum aut elatum est, et ob id noxium judicandum, magisque spicuum bonitatis, quam virtutis ostentans. De Convul. inv., lib. 1 de Habitu., cap. 3.

39. Generali omnium constitutioni paucorum non debet praeponi, nec prajudicare sententia. *Ibid.*

40. Nisi insolens ait singularitatis diversitas, non offendit inaequalitas. *Ibid.*

41. Quidquid extra consuetudinem presumitur, utnunc commune, ut vanitatis et glorie atque singularitatis morbo pollutum, antiquissimum Patrum traditio notavit. *Ibid.*, lib. 5, cap. 23.

42. Quidquid in conversatione fratrum minima communis usus recipit vel exeret, omni studio declinamus. *Ibid.*, lib. 14, cap. 18.

43. Caveatur omnis singularitas, quia singularitas nocera est pauci. Super Prolog. Regule S. Benedicti., cap. 2, text. 8.

44. Singularitatem vitiosam diligenter fuge. In Speculo spirit., cap. 5.

45. Qui in congregatione aliqua vivit, ubi honesta et sancta lex, atque institutio communis est, nolam vitiosae singularitatis vitium vitare debet. Lib. 1, Enchirid. parvular., docum. 16.

46. Nunquam singulariter vivas, non habeas (ut vulpes) foream, non (ut volucres) nidum, non loculos sicut Judas. Epist. 133, ad Willhem. Electionem.

47. Vitae in communi sine singularitate. *Ibid.*, serm. 50, de S. Augustino.

48. Detestabilis alius est vitium singularitatis. *Ibid.*, serm. 50.

49. Aliquid singulare non habent, qui communiter omnia possident. Opusc. 24, cap. 6.

50. Qui communibus non sunt contenti, peculi singularis ambient proprietate gravari. *Ibid.*

51. Qui quorundam habere privata, amittit communia. Lib. 3, de Inlt. Chr., cap. 13.
Vide etiam tit. Dominus, sent. 70; Monasterium, sent. 40.

SITIS.

Definitio. Sitis est alienus indignitiae affectio, et ad eam explendam querit conveniens auxilium, non autem vinum ardens ac fumosum. Lib. 2, Pasdagot., cap. 2.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Non propter voluptatem bibendum est, sed propter infirmitatem: pro remedio igitur parcius, pro delictis redundantius. Lib. 10, epist. 82, ad Verecens. Eccles.

JOAN. CASS.

JOAN. TRITH.

LEO GOTTES BLESCH.

PETRUS HLESENS.

S. PETRUS DAM.

THOMAS A Kempis.

CLEMENS ALEX.

S. AUGUST.

18. Ebrrius quaedam salsiscula comedant, quo fiat molestus ardor, quem dum extinguit, potatio illi delectatio. Lib. 8 *Confess.*, cap. 3.

19. Fames et sitis quidam dolores sunt, urunt et sicut febris necant, nisi alimentorum medicina succurrat. Lib. 10 *Confess.*, cap. 31.

20. Bibamus non quantum exigit gula, sed quantum natura imbecillitas postulat. *De salut. doctina.*, cap. 37.

21. Medicamentum sitis, potus est. *Homil. 38 ex Quinquagesima beati.*

22. Bibendi voluptas nulla est, nisi precedat sitiendi molestia. *Lib. 8, Genl.*, cap. 3.

23. Non potest bibere simul calicem Christi, et calicem demoniorum. Calix demoniorum superbia est, calix demoniorum detractio et invidia est: calix demoniorum crapula et ebrietas est: quae cum imperant vel mentem, vel ventrem tuum, Christus in te non inveniet locum. *Epist. 2, ad Galatam.*

24. Ab homine sitiente multo ardentius delectatur potus, quam cibus ab esuriente. *Lib. de Passione Dom.*, cap. 13.

25. Sitientis veniat indolenter, non differendo: veniat festinaster, non tardando, vel torpendo: veniat perseveranter, non deficiente. *Collat. 38, in cap. 7, Joan.*, super illud: *Si quis sitis veniat ad me.*

26. Sitio, inquit Dominus: Domine quid, sitis? ergo ne te plus cruciat sitis, quam crux? *Prose.*

27. De cruce aies, et de siti clamas, Sitio: quid? vestrum fidem, vestram salutem, vestrum gaudium; plus alicuius vestrarum, quam corpora mea cruciatu me tenet. *Lib. 1 Pharetra.*, cap. 2.

28. Vigilare ad ignem, sitim provocat, et habitare compellit. *In Speculo discipl.*, part. 1, cap. 32.

29. Turpe est siti pectre, qui reliquis potum subministrat. *De Confess.*

30. Nescit potus refocillationem, qui non ante expertus est sitim. *In Anot.*, super *Psalm.* lxx, vers. 22.

31. Esurire, sitire, lassescere, vinculis corruptionis sunt. *Lib. 4, Moral.*, cap. 30, super illud *Job. 11: Et quoniam victi, etc.*

32. Christus in cruce positus sitiobat et penitentiam precantium, et fidem exoptabat peridorum. *Super septem Psalm. Psal.*, super *Psalm.* v, vers. 10, in illud: *Et potum meum cum fletu miscedera.*

33. Non sufficit sicera, non cerevisia: sed studiose conficitur mulsum, syrupus, claretum labore multo, sollicitudine magna, sumptu non medico. *Lib. 2, de contemptu mundi*, cap. 19.

18. Ebrrius majori siti versatur, quam qui medico vino usus est. *Homil. 81, super Matth. oper. per.*

19. Quid est fames et siti deterius, quid servius, quid intolerabilius? *Homil. 28, super Epist. ad Hebr.*

20. Sitis et fames carnis luxuriam interimit, fames et sitis carnis libidinem superat. *Lib. 2, de Symon.*, cap. 4.

21. Aquam Salvator a muliere postulat, et sitire se simulat, ut sitientibus aeternam gratia largiatur. *Prose.*

22. Sitigbat Christus: sitiebat plane non potum hominum, sed salutem sitiebat: non aquam mundi, sed redemptionem generis humani. *Homil. de Ethimogenie.*

23. Quid molestius, quidve acerbius, cum sitim suam quis, non resistendo temperare, nec impediendo possit extinguere? *Part. 1, de grad. violent. charit.*

SENTENTIA PAGANORUM.

24. Sitis res magis anxia est, quam fames: cuius indicium est, quod suavis sitientes bibimus, quam esurientes comedimus. *Secl. 28, Problem.*, quest. 5.

25. Hoc bibe, quod possis, si tu vis, vivere aeterna. *Lib. 4, Dialectic.*, matr. 50.

26. Cibi condimentum, est fames; potionis, sitis. *Lib. 2, de Virtutibus*, num. 90.

27. Omne poculum tibi suave sit, quod sitim extinguit. *Soni.* 290.

SOBRIETAS.

Etymologia. Sobrietas idem est, quod commensuratio: Bria enim graece idem est quod mensura. *Super II ad Cor.*, cap. 5, lect. 3.

Sobrietas sumitur a mensura: dicitur enim aliquis sobrius, quasi briaui, id est, mensuram servans. *2. quest. 129, art. 1.*

Definitio. Sobrietas est virtus, qua corporis alimenta cum moderamine adultantur, in cibo et potu et somno. *Lib. 2, de profectu Religios.*, cap. 46.

Sobrietas est pura ab illecebris utriusque hominis temperantia, sicut quod ebrietas seorsum ne separata sit. *De fruct. carnis et spirit.*, cap. 13.

Sobrietas est virtus specialiter sumpta, motus gulo retrahens. *Super I Petri*, cap. 5.

Sobrietas est quaedam specialis virtus, qua removens speciale rationis impedimentum ex nimio potu proviens. *2. 2. quest. 146, art. 10. Productio.* Quantum malorum auctor est ebrietas, tantorum a diverso honorum sobrietas. *De his verbis: Resipuit Noe.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Habet suas habenas mentis sobrietas, quibus regitur et gubernatur. *Lib. 1, Offic.*, cap. 3.

2. Bonus est sobrietas, quia peccatum ebrietas. *Lib. 10, epist. 82, ad Verceilens. Ecclesiam.*

3. Mens sobria passiones omnes cohibet, sensus gubernat, sermonem regit. *De Noe et Arca.*, cap. 41.

4. Sobrietas mentis, medicina est corporis. *Ibid.*

5. Ornet mores tuos sobrietas et frugalitas. *Epist. 182, ad Bonifacian.*

6. Quid tibi prodest sobrietas, si vitia ebrietas exerceas? *De bona disciplina*, cap. 8.

7. Sobrietas perseverantis, inestimabilis est animi fortitudo: omnes eam virtutes, et omnes laudum semper tituli concipiunt, quia sine ipsa ornari aut placere non possunt. *Cap. 1.*

8. Sobrietas est castitas sensus et mentis, membrorum omnium corporisque tutela, castitatis pudicitiaeque munimen, pudori proxima, amicitiae pacisque serva, honestati semper conjuncta, criminum vitiorumque omnium profuga, recti iudicii tenax, memoriae recordationisque inseparabilis sapientia, secretorum custos, arcum velamen, lectionum et doctrinae capax, studiorum et artium bonarum disciplina pariter et magistra, ingeniorum capiendarum pedisequus, bona fame semper avida, in cogitationibus salubria atque officia creans, virtutis singulari auxilium, cuncta cum ratione disponens, in congregatione honestorum seipsum semper ingerens. *De Sobrietate*, cap. 1.

9. Sobrietas temeritatem fugit, pericula cuncta declinat, mutuis officiis obtemperat, superbiam abestatur, demona familiarumque cum moderatione gubernat, fidem sibi committentibus servat. *Ibid.*

10. Debet congrua observatio sobrietas: cum sacerdotali affectu certare, quia qui non sobrietas accesserit ad divinae maiestatis altarium, sentiet imitatorum mortis interitum. *Ibid.*

11. Sobrietas non in sola integritate carnis consistit sed etiam in cultu et ornata, vita pariter et moribus consistit. *Serm. 2, Dom. 24, post Trinit.*, etc.

12. In mente sobria sermo effluat est, pinguior oratio, frequentior lectio, et ferventior affectus. *Serm. 25, super Cant.*

13. Si manducas, mulsam tuam sobrietas porras. *Apud D. Antonin.*, part. 4, tit. 4, cap. 4, § 2.

14. Quod cum sobrietate sumitur, sapit suavius, sumitur jucundius, reficit salubrius, minus

gravat stomachum et facilius digeritur, et minus peccatur, et est honestus et religiosus. *Lib. 2, de Profectu Relig.*, cap. 47.

15. Sobrius agitur est ad bonum, castior est, magis cautus in lingua, promptior ad devotorem, et purior est in affectu. *Ibid.*

16. Si sobrietatem volumus diligere, ebrietatem quasi foveam inferni debemus longe refugere. *Homil. 20.*

17. Tutissimum cordis munimentum est sobrietas, cum instanti oratione, iungitur Scripturarum meditatione. *De duplici Martyrio.*

18. Sobrietatem custodit, quisquis moras suas vilanque componit. *Lib. 4, de remiss. peccator.*, cap. 28.

19. Pines sunt, qui cum vino sint sobrii, eorum largitate sunt ebrii. *Epist. 22, ad Bonifacian.*

20. Tanta sit in sumendo cibo sobrietas, tanta talisque parcitas, ut venter potius conquaretur, quam gaudeat. *In Regula manachor.*, cap. 37, de Cibus.

21. Nihil est quod nobis obesse potest, modo sobrii vinum. *Homil. 80, super Gen.*

22. Ubi sobrietas luget, ibi pax, ibi unanimistis abstinentia coronatur. *Homil. 4, super Psalms. 1.*

23. Vis acquirere sensum et sapientiam? sobrietas tibi necessaria est. *Prose.*

24. Vis habere animam sanctitatem, imo et corporis? opus est tibi sobrietate.

25. Vis placare Deum, et de praeteritis peccatis salutarem agere penitentiam? sume sobrietatem.

26. Vis servare justam tuam hereditatem in paradiso? sobrietas necessaria est.

27. Vis claudere portam omnibus vitis? amplectere sobrietatem. *Serm. Dom. 1, Quadrag.*

28. Sobrietas ab igne luxuriam protegit. *De li. gno vita*, tract. 11, de Sobrietate, cap. 3.

29. Sobrietas mentem regit, ne a sui soliditate deficiat. *Ibid.*

30. Felix plenus sobrietas et sobrietas, qua quanto copiosius sumitur, tanto abundantius crescit. *Ibid.*

31. Cum moderata et sancta sobrietas sit, ita corpus attenuat, ut mentem elevet et regat.

32. Sic prorsus necesse est, ut artem sobrietatis quisque tenet, quantum non carum, sed vitia occidat. *Prose.*

33. Saepe enim dum in illa hostem inseparatur, etiam civem quem diligimus, trucidamus: et plerumque dum quasi concivi compatimur, ad praebium hostem nutrimus. Propterea medicus et sobrius cibus, et carni et anime utilis est. *Ibid.*

S. LEO I. 34. Beata mens, que peregrinationis sue tempora, casta sobrietate transcurrit, et in iis per que necesse est eam ambulare non remanet, ut hospita magis quam domina terrenorum, nec affectibus si innoxia humanis, nec promissionibus deit divinis. *Serm. 2, Quatrag.*

S. VILUS. 35. In victu parco, fit animus prudens: in lauto, mens in profundum demergitur. *Orat. 4, de Gula.*

PETR. BLES. 36. Ad sobrietatem rerum temporalium moderator usus pertinet, necessitati satisfaciens, non servitius voluptati. *Epist. 132, ad Quendam Abbat.*

S. PETRUS BARIANUS. 37. Assuetum jejuniis corpus, sobrietatis roborat. *Opusc. 42, cap. 25.*

38. Sobrietatis castitatis presidium. *Opusc. 49, cap. 2, in fil.*

39. Unum est ut sobrietatis quotidie tibi omnia sit individua; nec aliquando a te gula pruriente, dirivis. *Ibid., cap. 2.*

40. Si vis inter delicias sub sobrietatis legibus vivere, cave quomodo inter ipsa simplicia alimenta ebrietatis freno laxare. *Ibid.*

PHILO JUD. 41. Sobrietatis non solum animabus, verum etiam corporibus, omnium confessione, utilissima est. *De verb. Respert. Noe.*

42. Quid sobria mente prestantia est? que gloria? que divitiis? quod robur? que potentia? denique quid aliud ex his que mirantur homines?

S. PROSPER. 43. Sensus quos dicuntur crassos elicere, vel gravare congesta delicia, consuetudo parcitatis exonerat, et velut a quadam polluta religione excretionis attenuat. *Lib. 2, de vita Contemp., cap. 22.*

44. Illi magis parcimoniam sermo censendi sunt, qui sibi non aliquid rerum perceptiones, sed delectationes corporis interdiciunt. *Ibid., cap. 23.*

S. SIBONIS EPISCOPUS. 45. Disruptum ganea stomachum, nulla sarcire res melius, quam parcimonia solet. *Lib. 2, epist. 9.*

S. THOMAS AQUINAS. 46. Sobrietatis maxime requiritur in juvenibus, in mulieribus, in senibus, in episcopis, seu quibuslibet Ecclesiam ministris, in regibus: In juvenibus, quia viget in eis concupiscentia delectabilis propter fervorem etatis; in mulieribus, quia in eis non est sufficiens robur mentis, ad hoc quod concupiscentiis resistant; in senibus, in quibus ratio debet vigere ad aliorum eruditionem; in episcopis, seu quibuslibet Ecclesiam ministris, quia mente devota debent spiritualibus officiis insistere; in regibus, quia per sapientiam debent populum subditum gubernare. *2, 2, quest. 149, art. 5.*

THOMAS A KEMPIS. 47. Sobrius victus et potus, sanitas est animae et corporis. *De discipl. claustr., cap. 12.*

48. Nisi quis sobrius fuerit, ministerium suum implere non poterit. *Epist. ad Monachos.*

49. Sobrie vivamus, quia per sensus corpora nostri etsi non velimus, fires ingreduntur: quomodo enim potest non fescari domus, si fumus exterior ascendens fenestras apertas invenerit? *Lib. 5, libell. 42, num. 32.*

50. Nisi exterior noster homo se sobrie gererit, impossibile est custodire interiorem. *Ibid., num. 46.*

51. Eruditio juvenibus sobrietatis est, senibus solatiium, pauperibus divitiis, divitiis ornamentum. *In suis Sentent., sent. 43.*

Vide etiam tit. *Castitas*, in productione; *Deliciae* sent. 62; *Evicta*, sent. 17, 18, 165; *Sancitas*, sent. 46; *Vinum*, sent. 40, 59; *Virginitas*, sent. 45.

Definitio. Societas est duorum unus animus in duobus corporibus propter vim amoris constitutus. *Lib. 3, de Sum. bono, cap. 28, sent. 3.*

Triplex est societas: quaedam turbans et impediens, sicut societas malorum; quaedam subsidio et solatio indigens, sicut societas uxorum et infirmorum; quaedam adjuvans et promovens, sicut societas perfectorum. Prima est fugienda; secunda est toleranda; tertia est appetenda. *Super Ecclesiasten, cap. 4.*

1. Fugienda est insipientium societas, etsi aliqua generis copulerentur necessitudine. *Protee.*

2. Noxie sunt enim societates cum insipientibus, et inficiunt sobriam mentem ac deolorant. *Lib. 1, epist. 4, ad Irenaeum.*

3. Non turbatur navis, que Petrum habet, turbatur illa que Judam habet: etsi multa illis discipulorum merito navigabant, tamen eam adime perfidia proditoris agitabat: in utraque Petrus, sed qui suis mentis firmus est, turbatur alienis. *Protee.*

4. Caveamus igitur perfidum, caveamus proditorem, ne per unum plurimum fluctemus. *Lib. 5, super Luc., cap. 1.*

5. Societas Christi, esca est Christiani. *Serm. 6, de Pentecoste.*

6. Hoc valde gloriosum est, cum aliquis bene agit inter male agentes, ubi male agere consuevit. *Part. 2, tit. 3, cap. 4.*

7. O nimis inimica amicitia, seductio mentis investigabilis: eam dicitur: Eamus, faciamus, et pugnet non esse impudentem. *Lib. 2, Confess., cap. 9.*

8. Perfectorum virorum consortio frueri. *De salutar. docum., cap. 48.*

S. VALE. EPISCOPUS.
IS VIT. PATE.

REGIUS.

S. HUBERTUS HISPALENSIS.
S. DONAV.

S. ABEROS.

S. JULIARD.

S. ASTRONS.

S. AUGUST.

9. Cum malis hominibus nulla tibi sit connectio, si non valeas, Domino miserante, eos ab errore suo revocare. *Ibid.*

10. Inobis modis non te maculat malus, si ei non consentias, et si redarguas: hoc est non communicare, non consentire. *De verb. Dom., serm. 18.*

11. Majus malum in separatione bonorum committitur, quam in malorum commixtione fugimus. Et hab. in *Glossa ord., super Epist. 11 ad Cor., cap. 6*, in illud: *Etseparamini*, etc.

12. Communio malorum non maculat, sed consensio factorum. Et hab. apud Gratianum in *Decretis*, part. 2, causa 23, quest. 4, con. *Si quis.*

13. Quarentes licentiam male faciendi, querunt sibi exempla male viventium, et multos infamant, ut socio invenisse videantur. *Serm. 2, de Comuni vitis clericor.*

14. Perpurgato anime est societatem humanam suscipiende. *De quant. anime, cap. 33.*

15. Omnes Deum pietate tentantes, ad unam pertinent societatem. *De Catechiz. rud., cap. 19.*

16. Major societas debet esse nobis cum philosophis, quam cum poetis. *Lib. 6, de Civit. Dei, cap. 6.*

17. Humana societas quot et quantis abundat malis, quis enarrare valeat, quis aestimare sufficiat? *Ibid., lib. 19, cap. 5.*

18. Sociale quoddam est humana natura. *De bono Conjug., cap. 1.*

19. Societas amicebilis magnum bonum est. *Ibid., cap. 9.*

20. Omnium societas fraudulentum socium naturaliter non vult. *Lib. 1, de Nuptiis, cap. 4.*

21. Salmus nulla est, nisi in societate Dei. *Tract. 4, super Epist. Joan.*

22. Peccata aliorum, bonorum societatem maculare non possunt. *Lib. 4, contra Crescon., cap. 26.*

23. Si propter Deum vitarius societatem virorum, per Deum habebis societatem Angelorum. *Serm. 58, ad Sororem.*

24. Non mediocrius titulus virtutis est, inter praves vivere bonum, et inter malignantes innocentiam retinere candorem, et morum lenitatem. *Serm. 48, super Cant.*

25. Non terret celatudo, quam societasimilitudo. *Ibid., serm. 85.*

26. Inter bonos bonum esse, salutem habet: inter malos vero, et laudem. Illud tantae facilitatis est, quantum et securitatis: hoc tanta virginitatis, quantum et difficultatis. *Epist. 25, ad Hugonem archiep. rothomagensis.*

27. Amabilis socius, omnibus est officiosus, et nulli onerosus. *Lib. 28, cap. 4.*

28. Vere ille homo est laudabilis, qui in societate malorum est bonus. *Serm. 60, ad Sororem.*

29. Sicut ille est culpandus, qui malus est inter bonos: ita ille est laudandus, qui bonus est inter malos. *Ibid.*

30. Si vis bene vivere, malorum societatem declina. *Ibid.*

31. Bonis te conijunge, bonorum consortium appetit, bonorum societatem require. *Ibid.*

32. Si fueris bonorum socius, conversationis eris et virtutis. *Ibid.*

33. Periculosum est vitam cum hominibus malis ducere, perniciosum est vitam cum his, qui prave voluntatis sunt sociare. *Ibid.*

34. Melius est habere malorum odium, quam consortium. *Ibid.*

35. Sicut multa habet bona vita communis Sanctorum, sic plurima mala affert societas malorum. *Ibid.*

36. Ut probis atque improbis, nullum focus est; ita ipsi inter se improbe nequeunt convivere. *Lib. 4, de Consolat. philos., prosa 6.*

37. Qui est in societate, necesse est, quod sit sollicitus quomodo se conformet societati. *Super Ecclesiasten, cap. 4.*

38. Mala societas in celo perdit gloriam, in mundo addit culpam, in inferno convolvit penam. *Serm. 3, Dom. 3, post Epiph.*

39. Remedium est, quem converti velle non videris, vitare si possis. *Super Psal. cxviii, vers. Declinate a me maligni.*

40. Consortes et participes alienorum delictorum sunt, qui fuerint delinquentibus copulati. *Epist. 68, ad Clerum et plebem in Hispania.*

41. Societas parum valet, ubi non est focus: nec amor. *In Speculo Eccles., cap. 28.*

42. Nullum sit unquam cum vitis laedus: sic diligatur homo, ut ejus vitium odietur. *Epist. ad Donat. Papam de morte D. Hieron.*

43. Nil tam nocet homini, quam mala societas: talis enim efficitur homo, qualium societas fruitur. *Ibid.*

44. Sicut mala nocet societas, ita bona prodest: nihil potest huic comparari thesauro, qui bonam invenit societatem, vitam invenit divitiis affluentem. *Ibid.*

45. Societas inter bonum et malum contrahi potest, ut tamen ex societate boni, malus edificetur. *In Decret. Gratiani.*

46. Perversi similitum societate gaudent. *Super Gen., cap. 21.*

47. In bonis nihil debet apparere quod contractum fuerit ex malorum societate. *Ibid., cap. 35.*

BOETIUS.

S. DONAV.

CASSIODOR.

S. CYRRIAN.

S. EDMUND.

S. EUSEBIUS CESAURENSIS.

GLOSS. INT.

GLOSS. GND.

S. GREGOR.
MAGNUS.

48. Res immensi preconi est, inter malos laudabiliter conversari. Lib. 1, *Moral.*, cap. 4, in titulo.

49. Unum est pro quo vitari societas debet malorum, ne si fortasse corrigi non valeant, ad imitationem trahant: et cum ipsi in sua malitia non mutantur, eos qui sibi conjuncti fuerint, pervertant. Homil. 9, super *Ezech.*

50. Ipsa malorum societas, purgatio bonorum est. Lib. 9, in *Registro*, indict. 4, cap. 39, epist. 39, ad *Theodosium Patricium*.

51. Perfecti vici perverfos proximos non debent fugere, quia et eos sepe ad rectitudinem trahunt, et ipsi ad perversitatem nunquam trahuntur. *Prose.*

52. Infirmi societatem debent fugere malorum, ne mala quoque frontenter aspiciunt, et corrigere non valent, delectantur imitari. Homil. 9, super *Ezech.*

53. Qui sancto viro adherat, ex ejus assiduitate visionis, seu locutionis, exemplo operis, accipit ut ascendat in amorem veritatis, peccatorum suorum tenebras fugat, et in desiderio divinae lucis inardescit. *Ibid.*, homil. 5, super illud: *Et similitudo omnium, etc.*

54. Consortia non parum, vel ad virtutem, vel ad improbitatem occasionem praebere solent. Orat. 6, in *Funere Caesaris Fratris*.

55. Prudenter illi faciunt, qui dum vivunt, societati sese accommodant, ex qua quoque sunt optima lucrifaciunt. *Prose.*

56. Etenim ubi duo viri in rem eandem recte inveniunt, etiam alter ex ipsis accipit aliquid incommodi, non tamen parum ex se habet auxilii, quomodo in re eadem socium est natus.

57. Est autem maximum incommodum viro infelicitate agenti, si socius refractarius desistatur.

58. Qui vero conjunctum vivunt, etiam vitae suae prosperitatem sibi ipsis duplicant; qui autem vitam societatis expertem ducunt, horridum sibi ipsi vivendi genus adveniunt; nec experitur, quomodo etiam si quis insidietur hominibus inter se connatis, hanc certo et temerario consilio utatur, et quomodo funiculum triplex non facile rumpi soleat. Super *Eccliam*, cap. iv.

59. Sicut bonorum consortium multum adjuvat, sic malorum societas frequenter multum nocet. Serm. *Dom. 9, post Pent.*

60. Tales habent socios, quorum contubernio non infamantur. Epist. 2, ad *Nepotianum*.

61. Inter vulgus sociare meliores, quia in omni conditione et gradu optimis mixta sunt pessima. *Ibid.*, epist. 4, ad *Basilium*.

62. Quid tu mulieris delectat societas? quid fragilem et fulvum ratem magnis committis fluctibus,

et grande periculum navigationis incerte securus ascendit? *Prose.*

63. Nescis quid desideres, et tamen sic te jungeris, quasi aut ante desideraveris, aut, ut levissimi dicam, postea desideraveris sis.

64. Sed ad ministerium isto extra est affixus. Elige ergo animum deformem, oblige probate in Domino continentiae: quid tu adolescentula, quid pilehra, quid luxuriosa delectat? Epist. 12, ad *Gratianum*.

65. Sabularium, et maxime potentium, consortium devota. Epist. 13, ad *Paulinam*.

66. Quaevis infinita res cingat peccantium multitudo, et innumera sint exempla vitiorum: vos tamen in societate natiuitatis memores esse debetis, ut inter malos viventes, omne malum vincatis. Epist. 1, ad *Demetriadem*.

67. Nulla societas, justorum societate melior. *De Emulo Christi*.

68. Solatium est misero, socios habere peccatorum. Super *Deut.*, cap. 1.

69. Multum nocet mala societas, et multum juvat bona societas. Super *Eccliam*, cap. 13.

70. Revera non erant socii in gloria, qui noleant esse socii in miseria. Super *I Cor.* 1.

71. Certissima est prudentissimorum virorum illa sententia, veram concordiam, et individuum societatem, nisi inter emendatos mores, quibusque virtutibus, ac propositis viros stare non posse. Collat. 16, cap. 28.

72. Noveris te etiam in futuro saeculo eorum sorte censendum, cum quibus in haec vita in lucri detrimento consorcio, vel gaudio, vel more re hunc conatus. Collat. 24, *Abbat. Abraham*, cap. 11.

73. Melius est non habere hic societatem cum malis presentium bonorum; quam hic habere presentium bonorum, et pervenire ad perpetuum supplicium malorum. Homil. super *Psalm.* xxxiii.

74. Male cum hoste conjungitur, qui separari sententia divina precipitur; et sine utilitate ab inimico non separatur, qui perniciose hosti conjungitur. Serm. super illud *Gen. iii*: *Inimicitia ponemus, etc.*

75. Harum natura sic se habet, ut quoties bonus malo conjungitur, non ex bono malus melioretur, sed ex malo bonus contaminetur. Homil. 14 et *Divers. in Matth.*

76. Diversitas rerum non potest habere consortium. *Ibid.*

77. Sceleratorum conjunctio maxime nocera potest, talitumque societas innocentes perniciem affert. *Ibid.*

78. Perdit res quoque quod nascitur, si aliquando immulo copuletur. *Prose.*

HUGO I. A.
VICTOR.

HUGO I. A.

HUGO I. A.

HUGO I. A.

JOAN. CHR.

JOAN. CHR.

S. JOANNES

S. JOANNES

JOAN.

JOAN.

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

S. JOANNES

79. Si bonus malo connectitur, aut parus redimatur, aut cito ab invicem separantur.

80. Nefas est jungere, quod natura copulari non patitur. Homil. super illud *Joan. iv*: *Veni et hauri, etc.*

81. Inter socios dum servatur fides, perseverans societas invenitur. *Prose.*

82. Tolle fidem, et societas inter homines non erit: sicut amicitia, ita fides societate consistit. Homil. 1, in dictum *Joan. xv*: *Vos amici mei estis.*

83. In humana societate, nihil consuetudine firmius, nihil constantius. Homil. 7, super *I Cor.*

84. Ubi quae majores sunt, nihil amplius ceteris habent, quam quod minoribus magis sunt obstricta, et sollicitudinem debent, et causae aequaliter omnes uniuscujusque perfare student, sibi magna profecto societas est. *Ibid.*, homil. 31.

85. Socios habere perditionis sum, et simul peccatorum, id gaudium execrabile omnino est. Homil. 10, super *I Thimoth.*

86. Solest societas eorum, qui minoris alieni particeps sunt, doloris maximam partem auferre. Homil. 1, super *II Tim.*

87. Quemadmodum cum qui ferendo oneri accedit socius, cum qui solus ferebat leviusse dicitur: ita et in aliis omnibus hujusmodi societas ex miscratione profecta, vim maximam alleviationis habet. *Ibid.*

88. Societas potus et ebrietatis ineunt plurimi. *Ibid.*

89. Magnam bonorum virorum usum atque consuetudinem, utilitatem habet. Lib. 3, *Parall.*, cap. 71.

90. Rerum natura sic est, ut quoties bonus malo conjungitur, non ex bono malus melioretur, sed ex malo bonus contaminetur. *Prose.*

91. Diversitas animi rerum nunquam potest habere concordiam, et multos sollicitas nefanda societas. Lib. 1, homil. 11, ad *Monachos*.

92. Multis nocuit societas mala, et qui delectatur habitare cum reprobis, non erit immunis a contagione peccati. *Ibid.*

93. Nihil periculosius amico timende Deum, et nihil perniciosius socio, qui prave est voluntatis. *Ibid.*

94. Facile decipitur juvenilis animus consortio perversorum. *De Inst. viae Sacerdot.*, cap. 1.

95. Nulla congregatio tam sancta exiit, quam malorum societatem non sit experta. Orat. 2, in *Convento Abbat.* habitis.

96. Tenendi est cum sanctis viris unitas charitatis: et quanto se quisque subtrahit mundo, tanto opus est, ut se associet bonorum consortio. Lib. 2 de *Summo bono*, cap. 3, sent. 6.

97. Qui a fraternitate secestrat, a divina charitatis participatione privatur. *Ibid.*, sent. 7.

98. Bonis te conjunge, bonorum consortium appello, bonorum societatem requirere, sanctis individue adhaere. *Prose.*

99. Si fueris socius conversationis, eris et virtutis. Qui cum sapientibus graditur, sapiens est: qui cum stultis, stultus est: similis enim simili conjungi solet.

100. Infamiam tibi nutris, si indignis te sociaveris: melius est habere malorum ceterum, quam consortium. Lib. 2 de *Syneon.*, cap. 8.

101. Vita malos, cave iniquos, fuge improbos, sperne ingratos: a te fuga tamen hominum, qui ad vitam prout sunt. *De contemptu mundi*, vario *Vita*.

102. Haec est perfecta justitia, quae custodit humanam societatem. Lib. 6 de *divin.* *Inst.*, cap. 12.

103. Societas hominis est, ac beneficia natura, quae sola cognationem cum Deo habet. *Ibid.*, lib. 5, cap. 18.

104. Quod societas inter se hominum, et necessitudinis vinculum dissolvit, ab ignorantia veri Dei nascitur. In *Epitome*, verbo *Duos*.

105. Nemo bonus recte cum malis habitat. *De triumpho Christi agone*, cap. 6.

106. Cum inimicis crucis Christi nulla consensio jungatur, nisi in imperium consortio sanctitatis fidelium pollatur. Serm. 4, *Quadrages.*

107. Nunquam vivit alicui in amore esse conjunctus, qui a divina fuerit societate diversus. Lib. 4, epist. 3, ad *G. Episc. Auximanum*.

108. Etiam mundus sit quis in se, malorum tamen nunquam societate polluitur. Opusc. 27, cap. 4.

109. Semper similia similibus conveniunt, monachum monachis, clericum clericis, laicum laicis cohabitare. Lib. 1, epist. 16, ad *Ponticum*.

110. Non eris socius multorum in malitia: quid si paucorum? imo ne unius quidem mali. Nam malus vel unus multiplex est vitis, cujus societas damnum affert maximum. *De Migrat. Abrah.*

111. Qui impie vivit, abhorret a collegio bonorum. Super *Malach.*, cap. ii.

112. Prodest animae saluti societas bona, et nocet conventio prava. In *Horatio Rom.*, cap. 1.

113. Qualis unusquisque est, tales etiam socios diligit: devotus devotum, pudicus pudicum, sanctus sanctum, vagus vagum, dissolutus querit dissolutum. *De discipl. Cleric.*, cap. 15, sect. 2.

114. Juvat bona societas, colloquens de Deo: nocet mala societas, fabulans de mundo. In *Harpis pauper.*, cap. 3.

115. Si cum proximo habitas, esto sicut columna lapides, quae si injuriatur, non irascitur:

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

LACT. FIRM.

S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
MAGNUS.

si glorificatur, non extollitur. Lib. 7, cap. 42, num. 2.

116. Non mensures teipsum, sed adhaere bene conversanti. In *Scnt.*, in fine positus, sent. 66.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

117. Inso et temperato et bono qui se iunxerit, melior in his ipsis bonis animi evadet. *Seci. 29, Problem.*, quest. 10.

118. Viri et uxoris societas similis est optimatum potestati, pro dignitate namque vir praesidet, et in eis quum virum deest: quum vero uxori accommodantur, haec illi tribuit. Lib. 8, *Ethic.*, cap. 10.

119. Aequalis aequalum delectat, et ipsi familiares sodales sunt. *Ibid.*, cap. 12.

120. Societas antehabere quiddam est, cum inimicis enim in via quidem communicare volunt homines. Lib. 4, *Polit.*, cap. 11.

CICERO.

121. Omnium societatum nulla praestantior est, nulla firmiter, quam cum viri boni moribus similes sunt familiariter conjuncti: nihil enim amabilius, nec opulenti, quam morum similitudo honorum. Lib. 1, *Offic.*

FELICITUS.

122. Scito, si sodalis pollutus fuerit, cum etiam quem is attigerit, necessario pollutus, etiam parus ipse fuerit. In suo *Enchirid.*, cap. 45.

MEX. PUEL.

123. Comes facundus in via pro vehiculo est. In suis *Sentent.*, sent. 83.

SENTIA.

124. Salva esse societas, nisi amore et custodia partium non potest. Lib. 2, *de Ira.*, cap. 31.

125. Tranquillitas inimicus est, comes perturbatus. *De Tranquillitate animi*, cap. 7.

126. Nullus boni sine socio jucunda possessio est. *Epist.*

127. Honesta et turpia, virtutis et malitia societas efficit. *Epist.* 31.

128. Cum bono viro vivendum est, non quando iuvat, sed quando oportet. *Epist.* 101.

129. Qui equo animo malis immiscetur, malus est. *De Moribus.*

Vide etiam tit. *Christianus*, sent. 107; *Familiaris*, sent. 14; *Lux*, sent. 62; *Negra Deum*, sent. 40; *Peccatum in genere*, sent. 202; *Perversus*, sent. 9, 24; *Senectus*, sent. 1, 2, 3.

SODOMIA.

S. BONAV.

Definitio. Peccatum contra naturam, seu Sodomia, est luxuria, qua naturalis usus coeundi maris et feminas dissipatur. Part. 4, *Centiloquii*, sect. 24.

JOAN. GENS.

Sodomia est vitium contra naturam, quo non observantur partes modi ad generationem idonei. In *Descript. terminor.*, cap. *Temperantia*.

S. PETRUS.

Differentia. Si pessima est Blasphemia, nescio in

quo sit melior Sodomia: illa enim facit hominem errare, ista perire. *Prose.*

Illa a Deo animam dividit, diabolo ista conjungit: illa de paradiso se eiecit, ista in tartarum mergit. *Opusc.* 7, cap. 26.

Comparatio. Sodomia assimilatur homicidio, quia utrumque destruit speciem humanam, quantum in se est, sed peiori modo sodomita. *Prose.*

Nam homicida destruit separando animam a corpore, quae tamen remanet immortalis, et corpus demum reassumpit: sed sodomita destruit impediendo ne sit homo, id est, ne generetur. Part. 2, tit. 5, *de Lucturia*, cap. 4, § 2.

Productio. Sodomiae vitium pesilentia general, et forte ista est causa quare in multis civitatibus Italiae frequenter superveniunt pestes, quia magis abundat tale vitium, quam in aliis. *Prose.*

Et unus deditur huic vitio est tam infectivus, ut sit sufficiens inficere totam unam civitatem. Part. 2, tit. 5, *de Lucturia*, cap. 4, § 2.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ab ea parte corporis, quae ad generandum non est instituta, si etiam conjunge que utatur, contra naturam, et flagitiosum est. Habetur in *Glissa ord.*, super *epist. ad Rom.*, cap. 1 in illud: *Religio naturalis usus, etc.*

2. Flagitia quae sunt contra naturam, usque ac semper detestanda sunt, atque punienda: quibus sodomitarum fuerunt: violatur quippe ipsa societas, quae cum Deo nobis esse debet cum eadem natura, cuius ille auctor est. Lib. 3, *Confess.*, cap. 8.

3. Quisquis natura sua male utitur, malus esse judicatur. *De Spiritu et Anima*, cap. 50.

4. Nullum vitium ita contra naturam est, ut naturae deleat etiam extrema vestigia. Lib. 19, *de Civit. Dei*, cap. 12.

5. Usus qui est contra naturam execrabiliter fit in meretrice, sed execrabilior in uxore. *De Bono conjugali*, cap. 11.

6. Illa est turpitudine, illa est immunditia, illa summa miseria, a qua fugiunt, quam daemones videntes, oculos claudunt. *Prose.*

7. O quam abominabile vitium! o quam detestabile crimen! o quam mortiferum damnum! o quam pessimum scelus! o quam inauditum et execrabile malum! *Serm. 47, ad Fratres in exilio.*

8. Haec est illa sodomia, quam Deus odio summe habet, quam detestantur sancti, quam execrantur beati, quam fugiunt illi qui regnum Dei consequuntur aeternum. *Ibid.*

9. Ipse Filius Dei, Rex totius curiae coelestis,

haec vitium amiratur, ut videns illud in humana natura introductum, fere desit incarnari. Apud S. Antonin., part. 2, tit. 5, cap. 4, § 3.

S. BONAV.

16. Valde turpe est, naturae et rationi contrarium, ut homo immunditiam diligat, quam bruta declinat. *Prose.*

14. O humana confusio! o detestanda perversio! ut immunditiam, quam detestatur brutum, amplexetur homo. *Serm. 4, de SS. Apostolis.*

12. Vitandi sunt cum masculis nefandi concubitus, et infrigiferae sationes: natura enim masculinum non ad semen suscipiendum, sed ad id effundendum virum fecit. Lib. 2, *de Pedagog.*, cap. 10.

S. ANTON.

S. CYPRIAN.

13. Impudicitia etiam extraordinaria et portentosa contra ipsam naturam, ex viris per viros monstrata conquirunt. *De bono pudicit.*, cap. 2.

S. HIERON.

14. Superbia, avaritas, rerum omnium abundantia, otium, et deliciae, peccatum sodomiticum est. Lib. 5, cap. 16, super illud *Luc. xiv. Omnis qui se exaltat, etc.*

15. Nocte illa quae Christus natus est, omnes qui reperiuntur illo vitio laborantes, mortui sunt subito: non enim voluit pati tantam ignominiam reperi in natura nostra, quam assumpserat. Apud D. Antonin., part. 2, tit. 5, cap. 4, § 2.

HUGO CARD.

16. Sodomiam hominem ignominiosum reddit et abominabilem, propter temeritatem et magnitudinem flagitii. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 1.

S. AUGUST.

17. Flamma gehennalis morum non sustinet, execrabilem istam preventit tollere nationem, alios enim peccatores expectat. *Ibid.*

S. INNOC. III.

18. Quid hoc sodomiae turpitudinem operantibus turpius? quid hoc crimine criminiosius? Lib. 2, *de Contemptu mundi*, cap. 24.

S. JOAN. CHRYSOST.

19. Sodomita non solum dogma habet satanicum, sed et vitium agunt prorsus diabolicum. *Serm. 4, super Epist. ad Rom.*

20. Eum usum, qui juxta naturam est, ignominia facientes, deflectunt in eum qui contra naturam est. *Ibid.*

21. Certum est difficiliora esse, et turpiora, quae praeter naturam sunt: ita ut nequam homines aliquando voluptatem sentire: genuina quidem et vera voluptas est, quae juxta naturam est. *Ibid.*, etc.

22. Extrema perditionis argumentum est, quando utrumque et vitiorum ac femininum genus corruptum esse in hoc peccato deprehenditur. *Ibid.*

23. Quemadmodum saepe fit, ut multi naturali ac consueto corporis alimento relicto, terra parvisque lapillis vescantur, et alii vehementer siti concepti saepe putridi coeni desiderio miris modis sificiantur: sic habent et illi, qui ad illegitimum.

Tom. IV.

num illum, qui contra naturam est, amorem fabricandi anhelant. *Ibid.*

24. Quando hominibus illa tam absurdum libidinibus adventit vehementia, signum est quod illos Deus dereliquit: a Deo enim derelinquantur, quia per iniquitatem illum prius dereliquerant. *Ibid.*

25. Quid viro constuprato detestabilis? quid scelerius? o demontiam! o insaniam! o brutis irrationabiliores, canibusque impudentiores! *Ibid.*

26. Unde irrepit petulantia et lasciva illa concupiscentia, tam hostiliter humanae adversa naturae (suo tanto hostiliter periculosiorque, quanto corporibus potius est animae) nimirum ex deliciis, atque ignorantia Dei? *Ibid.*

27. Plerique invenimur fastiditis mulieribus, irrationabilibus copulari bestiis, vel contumeliam inferre mortibus. *Ibid.*, serm. 9.

28. Quae juxta naturam sunt, majoris sunt voluptatis, quam quae praeter illam committuntur. *Ibid.*

29. Quid detestabilis mulieri ne, an maribus commisceri? Invenies tamen moniales, fratribus relictis, matrum corpora summa injuria concupiscere. *Serm. de Amore Dei*, etc.

30. Mefue delicias sodomitarum, ne sodomitica patiaris incendia. *Homil. de Militia christiana.*

31. Discibe ab omni luxuria, et omnem ignium sodomiticorum fontem in temetipso victo extingue. *Ibid.*

32. Sodomiam amor nequissimus est, morbus acerbis atque insanabilis, pestis teterima atque omni pernicie immanior et gravior. Lib. 1, *Advers. vituperat. vitae monast.*

33. Omnes quidem cupiditates ignominiosae sunt, maxime tamen erga viros virorum insaniam. *Serm. 4, super Epist. ad Rom.*

34. Adulteria cave, et masculi insanam cubile. *LACT. FERUS. De Ira Dei*, cap. 22, verbo graeco *φάρμα*, post syllabam.

35. Mares admiscuit diabolus maribus, et nequissimos coitus contra naturam, contraque institutum Dei machinatus est. Lib. 6, *de Divin. Inst.*, cap. 23.

36. Non potest haec res pro magnitudine sceleris enarrari: nihil amplius istos appellare possum, quam impios et parvitas, quibus non sufficit sexus a Deo datus, nisi et suum serum profane ac petulantiter illudant. *Ibid.*

37. Immanitate conceptus ac sceleratissimi criminis vestri adulteros vincitis, homicidas exciditis, raptores, sacrilegos, patricidas, incestos, atque omnium pene reorum flagitia superatis. *Opusc.* 6, cap. 37.

S. PETR. DAM.

38. O oculus inauditus! o facinus lacrymarum fonte lugendum! si hi morte plecendi sunt, qui facientibus ista consentiunt: quod dignum illis poterit excogitari supplicium, qui cum suis spiritualibus illius hic mala extrema damnatione puniendi committunt? *Ibid.*, epus. 7, cap. 6.
39. Ut nihil videtur, tolerabilis est cum pededo, quam cum viro in luxurios flagitium labi. *Prose.*
40. Quanto videlicet levius iudicatur qualibet solum perire, quam secum quoque alium ad historiam perniciosa trahere.
41. Misericordia quippe conditio est, ubi sic unius ruina punit ex altero, ut cum unus excogitatur, alter in mortem necessario subsequatur. *Ibid.*
42. Hoc vitium nulli proterve est vitio conferendum, quod omnium imitanditatem superat vitiorum. *Prose.*
43. Hoc siquidem vitium, mors est corporum, inferitus est animarum: carnis pollut, mentis lumen extinguit, spiritum sanctum de templo humani pectoris eicit, incantorem luxurios diabolum introducit.
44. Mittit in errorem, subtrahit deceptis menti funditus veritatem: oculi laqueos preparat, cadenti puteum ne egrediatur oppiat.
45. Infernum aperit, paradisi januam claudit: abscedit membrum ecclesie, et in vorax projicit gehennae estuantis incendium.
46. Hoc vitium superne patrie muros copatur evectere, et redire vixit Sodomae satagit mens reparare.
47. Hoc est, quod sollicitatem violat, pudicitiam necat, castitatem jugulat, virginitatem licite irreverentibus est) spurcissimum contagium merone trucidat.
48. Omnia foedit, omnia maculat, omnia pollut: et quantum ad se, nihil purum, nihil a sordibus alienum, nihil mundum esse permittit. *Ibid.*, cap. 16.
49. Animalverte, miser, quam densa te, caligo aeternis involvat: in virtum securus furor te illudinis impellit: in tuum te speciem, hoc est, vitium luxurios rabies incitat. *Ibid.*, cap. 17.
50. Hoc perdit homines perpetrare non metuent, quod ipsa quoque bruta animalia pechorecent. *Prose.*
51. Quod ab humane pravitatis temeritate committitur, irrationabilium pecorum iudicio condemnatur. *Ibid.*
52. Vix ubi infelix sodomitis, de ejus interitu tristatur Angeli, insulant piusibus inimici, factus est praeda demonum, rapina crudelium, spoliium impiorum. *Ibid.*
53. Pestis illa gomorrhiana, nunc inhabitatiosa tui corporis viri, que domum Joah crudelis homicidia ultione damnavit. *Ibid.*, cap. 18.
54. Nulla religio, nulla sano meritatio, nulla vite perfectio oculis superni iudicis digna deccuritur, que tam torpis immunditatis sordibus inquinat. *Ibid.*, cap. 21.
55. Quos nuncardor sodomitice libidinis veret, post modum etiam cum ipso totius iniquitatis auctore flamma perpetuae combustionis exuret. *Ibid.*, cap. 22.
56. Infeme est, et teterrimum sodomie peccatum, quod carnis voribus nimium folet. Lib. 6, super *Genes.*, cap. 2.
57. Omnia vitiorum; que ad luxurios pertinet, pessimum est quod contra naturam est. 2, 2, quest. 151, art. 12.

SOL.

SENTIENTIA PATRUM.

1. Solis radius nulli proprius, nulli longinquior est, equalis est omnibus. *Prose.*
2. Similis sol et Indis et Britannis eodem momento videtur, cum oritur.
3. Nec cum vergit in occasum, minor apparet Orientalibus, quam Occidentalibus: nec Occidentalibus cum oritur, inferior quam Orientalibus estimatur. Lib. 4, in *Hexam.*, cap. 6.
4. Sol a nullo distat, nulli presentior, nulli absentior est. *Ibid.*
5. Si vis magnitudinem solis, non solum oculo mentis, sed etiam corporis aestimare, considera quanti stellarum glebi axem eoli videntur obtexere, et innumeris insignire luminibus; non queunt tamen tenebras noctis, et eoli nubis detergere. *Prose.*
6. Simil ut sol ortus sui signa promissit, omnes stellarum ignes sub umbis luminaris fulgore vanesunt: aperitur aer, colique facies purpurascant robore perfunditur. *Ibid.*
7. Si sol unus est, non sunt duo: non hic et sol lucet, et non est. Lib. 3, *contra Academ.*, cap. 13.
8. Nihil inter visibilia pulchrius invenitur sole. *De Morib.*, *Manich.*, cap. 8.
9. Per deum sol principatum tenet, luna vero per noctem. Lib. 1, *de Genes.*, *contra Manich.*, cap. 14.
10. Dupliciter errat qui desiderat alterum so-

NIPPUR.
AZB.S. THOMAS
ACQUINAS.

PLATO.

S. AUGUSTINUS.

- lem et humani vultu destrahi. Lib. 3, *de Lib. Arb.*, cap. 9.
11. Christiani non sunt, qui solem et humani, non modo diligendos, sed etiam colendos putant. *De Morib. ecclies.*, cap. 29.
12. Luna non angitur ad oculos nostros, nisi a sole recedendo; neque admittit, nisi ad solem ex parte alia propinquando. *Epist.* 119, cap. 4.
13. Aliter absorbet terra aquam siliant, aliter solis radius candens: illa indigentia, iste potentia. *Epist.* 40, quest. 1.
14. Totus circuitus solis verus nuncupatur, non ab Oriente usque in Occidentem, sed ab Oriente usque ad Orientem. *Epist.* 8.
15. Sol presentia sua facit diem, noctem vero absentia. Lib. 1, *de Gen. ad lit.*, cap. 10.
16. Per tenebratum distantiam mutati oculi, mutatum solem sentiunt. *Amos.* in *Job*, cap. 30.
17. Tanto magis luna lucet terrenis aspectibus, quanto magis recedit a sole; cum autem propinquat soli, interimitur terris. *Ibid.*, cap. 25.
18. Non oportet solem vituperare, quoniam quidam peccantes, puni a iudicibus jubentur ad solem. Lib. 12, *de Civit. Dei*, cap. 4.
19. Sol oculis sauciat ex delectabili molatus effluat, cum ipse apud seipsum maneat idem qui fuit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 1.
20. Cum Dominus crucifixus est, solis obscuratio non ex canonico siderum cursu accidit, quia tunc erat Pascha Judaeorum, quod plena luna tollimur agit: regularis autem solis defectio, non nisi tunc sine contingit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 15.
21. Radius solis et lunae terra contingitur, nec istam contaminant lacem. *Ibid.*, lib. 9, cap. 10.
22. A sole luna recedit et ad solem versus accedit. Lib. 20, *contra Faust.*, cap. 8.
23. Musca sole presentior est, quia vivit. *De duob. Animab.*, cap. 4.
24. Ne adoratores solis amplius tumescant, relinquit significati Christum per solem, ejusdem similitudinis causa, non proprietatis substatum. Lib. 12, *contra Faust.*, cap. 12.
25. Pulchrior est iste sol, quam petrus fuit, et tamen iste sol non est Deus tuus. *De Discipul. Christ.*, cap. 9.
26. Nubo tegitur sol, non ab obscuretur, sed ut temperetur. *Tract.* 34, super *Joan.*
27. Lumen quod fecit solem, sul fecit et nos, factum est sub sole propter nos. *Ibid.*
28. Sol videntes faciem illustrat et occidit ambrosiam ad solem habentes illustrantur in carne, sed non umbra illuminantur in acie. *Ibid.*, tract. 35.
29. Deus lux est longe presentior, quam sol. *Tract.* 4, super *Epist. Joan.*
30. In cordibus nostris habitat sol justitie per fidem: si ergo intrasseris, ne occidat sol iste in corde tuo super iracundiam tuam, ne forte irascaris, et occidat tibi sol justitia, ut in tenebris remaneas. *Homil.* 45, *ex Quinquag. homil.*, cap. 6.
31. Sol iste corruptioni subjectus, adeo pulcher est, adeo magnus, velocissimus quidem motu, suas aulem peragers ordine decentissimo periodos, moderata quidem ad universum praeditus magnitudine, ut haud quaquam proportionem soli reliqua machina admensurata transgrediat. *Homil.* 6, *de Civit. lunarium.*
32. Sol est quasi quidam oculus splendidus creaturam ipsam conddecorans. *Ibid.*
33. Sol prophetaque est, nemo, remotior nemo: sed equali semper intervallo cunctis hominibus ipse quocumque tractus telluris habitans, obvium se offert. *Prose.*
34. Neque enim iis qui orientis habitant regiones, sol occidens magnitudinem suam imminuit: neque ab iis qui regiones occidentis incolunt, minor exoriens unquam conspicitur. *Ibid.*, *homil.* 6, *Hexam.*
35. Sol non omnes quibus inest, etiam calefacit. *Serm.* 23, super *Cont.*
36. Claritas lunae, non nisi a sole est. *Serm.* 27, super *Contica.*
37. Sol omnes stellas splendore sui fulgoris obfundit, et contegit. Lib. 9, *Recompit.*
38. Avellae radium solis a corpore, divisionem lucis umbra non capit. *De Unit. Ecclies.*
39. Solis radius non est diversus, et tamen cum diversis non sit, diversus sunt qui in lute operatur et cera: quia uno eodemque sui ignis calore lutum durat, et ceram liquat. *Homil.* 17, super *Ezech.*
40. Sol post pluviam clarior fulget. Lib. 3, *de Civitate aem.*, cap. 7.
41. Sancti distunt sol, quia non mutantur, qui sunt lucidi, quia sunt calidi, quia sunt sicuti per simplicitem. *Super Psalms.* 131m.
42. Quotidianus ortus et occasus solis; quid aliud est quam mundi interitus? quia autem per occultas vias oritur et occidit, quid aliud demonstrat, nisi quod humana vita labitur, dum nescitur? *Super Ecclesiasten.*, cap. 1.
43. Quatuor proprietates inveniantur in solo. Claritas in substantia, quia ignea est et lucida; impassibilitas in natura, quia perpetua consistit, et incorrupta; subtilitas in radio, quia sine obstaculo penetrat vitrum; agilitas in moto, quia

S. BASILIUS
MAGNUS.

S. BERNARDUS.

S. CLEMENS
PAPA.

S. CYPRIANUS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.HUGO A. S.
VICTORS.

HUGO CARD.

S. INNOCENTIUS.

uno die discurrat ad orientem in Occidentem. Serm. in Sabbat. quatuor Tempor.

S. JOHANNES CHRYSOST.

44. Sol clariorum diem efficit, rutilans auro mo jubare, et radiis, et quotidie speciem suam vigescentem ostendens; et simul atque mane ortus fuerit, omne hominum genus, ad suorum operum studia excitans. Homil. 6, super Gen. in al- lid: *Fecit dies luminaria magna.*

45. Sol non solum calefacit, sed et arefacit: et non solum arefacit, sed et arurit, multum utilita- tis praestans. *Ibid.*

46. Sol graeco sermone Helios appellatur: unde Helios vere Helios, quoniam curru atque equis fulgentibus igne de Oceani flactu, id est, de mundi commotione per montium scopulos, id est, per magnorum laborum difficultates progrediens, ad caelestia deuectus ascendit. Homil. de Aicens. Elix.

47. Deus ipse solis radios ad terram conver- tit, et lucem facit inferius vergere, dicens ipsi: Inferius prospice, et hominibus luce, propter illos enim factus es. Homil. 9, ad Popul. Antioch.

48. Cum solem videris exorientem, Creatorem admittere: quando ipsum se celantem et evanescentem videris, naturae imbecillitatem discis, nec ipsum ut Deum adores. *Ibid.*, homil. 10.

S. IERONIMUS

49. Dies a sole magis effulgescit et augetur. Lib. 2, aduers. *Haer.*, cap. 27.

S. IERONIMUS

50. Pukhra est luna, et sol praclarior. Lib. 2, Epist. 133, ad Tituch. *lect.*

S. SYNECUS EPISCOPUS

51. Non lucere soli laboriosum est, ut pole cu- jus in natura splendor, et fons ipse luminis con- tinetur. *De Regno ad Arcadium Imperat.*

52. Nihil sole in rebus, aspeclabilibus aut diri- nis, aut communiis est. *De inuicent.*

53. Solaris radius quamvis communis contingat, purus nec inquinatus manet. *Ibid.*, epist. 57, ad- uers. *Andronic.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

54. Sol est, qui omnia movet. Sect. 11, *Problem.*, quest. 5.

PLATO.

55. Solis et caeterorum astrorum motus, cau- sam Deum esse, aio. Lib. 13, de *Legibus.*

SENECA.

56. Sol spectatorem, nisi cum deficit, non ha- bet. Lib. 7 *Quaest.*, cap. 1.

57. Et sceleratis sol oritur, et piratis patent martis. Lib. 4, de *Benefic.*, cap. 26.

TRISTEMO.

58. Sol tantus, terra simul amplior atque mari: minores tamen supra se stellas innumeras con- uerli patitur. *De Potest. et sup. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 5.

SOLITUDO.

S. ALBERTUS

Definitio. Solitudo vera est abstrahere mentem a sollicitudine, et occupatione actionum exteriorum, et ab omni delectatione creaturarum. In *Paradiso anime*, part. 1, de *Virt.*, cap. 32.

Desertum, seu solitudo significat sanctorum vitam. gloss. ecc.

Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. gloss. ecc.

Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. gloss. ecc.

Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. gloss. ecc.

Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. gloss. ecc.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Nunquam minus solus sum, quam cum solus esse videor: nec mihi otiosus, quam cum otiosus. Lib. 6, epist. 41, ad *Sabinum.*

S. AMBROS.

2. Conueniens est desertum saluti, ubi non est. Era que persuadent, non est tuique que blandiunt. Serm. 1, *For. 3*, post *Dom. 2*, *Quadrages.*

S. AUGUST.

3. Ama solitudinem, fuge multitudinem, ne comprehendaris in verbo, ne confundaris in facto. Serm. 3, ad *Fratre. in eremo.*

4. Demorandus in solitudine, jejuniu valde necessarium est. Serm. 28, ad *Fratre. in eremo.*

5. Ecce in solitudine sumus, ut secundum apostolicam formam quietius vivere valeamus: locus non facit sanctos, sed operatio bona: locum sanctificabit et nos. *Ibid.*, serm. 27.

6. Solitudo mihi ad negotium flendi aptior suggeratur. Lib. 8 *Conf.*, cap. 12.

7. Multi asque adeo sunt dei amore flagrantis, ut eos in summa continentia, atque mundi hujus incredibili contemptu, etiam solitudo delectet. *De Morib. Eccles.*, cap. 30.

8. Difficile est in turba videre Christum, solitudo quaedam necessaria est menti nostrae, quaedam solitudinis intentionis videtur Deus: turba strepitum habet, visio ista secretum desiderat. *Tract. 47*, super *Joan.*

9. Non vivas aliter in solitudine, aliter in ioro. In suis *Proverb.*, verbo *Non.*

V. HIERON.

10. Solitudinem querit, qui cum innocentibus vivere cupit. *Ibid.*, verbo *Solitudinem.*

S. HIERON.

11. Solitudo superborum est, ubi esse solos reputant, solos appetunt reputari. *Prose.*

12. Liberatus est, odit societum: astutus est negotis secularibus, neminem vellet sibi similem inveniri.

13. Potentior est, si discesse viderit alterum, et cruciatur: fortis est aut formosus, da ei parum et colubescit.

14. Solitarius est, sed erroribus: errat in solitudine sua, non enim solus habitare poterit. Serm. de *Nimia fallacia.*

15. O sancta anima sola esto, ut soli omnium serves teipsum, quena ex omnibus tibi elegisti:

fuge publicum, secede ab amicis et intimis, nihil tibi est cum turbis, nihil cum multitudine caeterorum. Serm. 40, super *Cant.*

16. Solo indidit tibi mentis et spiritus solitudo: solus es, si non communia cogites, si non affectes praesentia, si despicias quod multi suspiciant. *Prose.*

17. Solus es, si fastidias quod omnes desiderant, si jurgia devites, si damna non sentias, si non recorderis injuriarum: alioquin si solus corpore es, non solus es. *Ibid.*

18. Recordatio tenebrarum exteriorum, facit non horrere solitudinem. Epist. 1, ad *Robertum.*

19. Malum quod nemo videt, nemo arguit: ubi autem non timetur reprehensor, securus procedit tentator, licentius perpetratur iniquitas. *Prose.*

20. In memore latus latitat, ubi vivere licet ut libet: in conventu vero bona, si qua facis, nemo prohibet: malum autem facere si vis: non licet. Epist. 115, *Ad quamlem sanctimoniale.*

21. Vere solus est, cum quo Deus non est, vere reclusus est, qui in Deo liber non est: solitudo enim et reclusio sunt nomina miseriae. *De Vita solitaria.*

22. Cum quo Deus est, nunquam minus solus est, quam cum solus est: tunc enim libera fruitor gaudio suo, tunc ipse solus est sibi ad fruendum Deo in se, et se in Deo. *Ibid.*

23. Sanctae solitudinis secretum, et solitarii professionis titulus, non nisi perfectis convenire videtur. *Ibid.*

24. Qui habitat secum, non nisi seipsum, quilibet ipse est, habet secum. *Ibid.*

S. DONAT.

25. Fuge hominem et saeculi rumores, quia non potes satis esse Deo et hominibus. In *Alphabetic. Religiosor.*, lect. 5.

26. Solitudo via est primaria ad cordis munditiam, et tutela ad custodiam. *De modo confitendi*, etc., cap. 16.

27. Solitudinem veluti matrem orationis et munditiae quisque amplectatur: et ibi in lectione et sui cordis scrutatione se quotidie exercet. *Ibid.*

28. Ista sancta singularitas est munimen invicium sanctimoniae, expurgatio fortis infamiae, fortitudinis firmitas, lasciviae petulantis infirmitas, proprietatis praesidium, infirmitatis exidion, animae victoria, corporis praeda, libertas gloriarum, captivitas criminum, promoua sanctitatis, repugnum turpitudinis, sinceritatis indicium, absolutio scandalorum, exercitium continentiae, evanescio luxuriae, pax secura virtutum, impugatio iniqua bellorum, puritatis culmen, libidinis carcer, honestatis portus, lorica pudoris, spoliu

proprietatis, murus incorruptionis, destructio vulgaritatis, dignitas integritatis, fornicationis eversio, addictio claritatis, delectatio praeratiuum, affectio vitorum, refrigerium pudicitiae, pesna petulantiae, acquisitio triumphorum, facinarum detrimentum, requies salutis, perditionis exitium, vita spiritus, carnis interitus, status qualitatis angelice, funus humanae substantiae. Epist. ad *quendam.*

29. Non potest homo se evasisse pericula, cum in Eremum venerit: quia quanto subtilius, tanto difficilius a tentatore invaliditur, qui omnia virtutum germina in ipso ortu strangulare molitur. *De Jejuniis et tent. Christi*, cap. 1.

30. Solitudo carens arbitrio, et Eremus assentatorum satellio vacua, eligenda est. *Ibid.*

31. Omnibus modis est utilis a mundo secessus. S. BARTHOLO.

32. Qui in solitudine versatur, a triplici liberatur bello, visus scilicet, auditus, et loquax. *De Vita spirit.*, cap. 10.

33. Desertum penitentibus constat convenire. *Gloss. INT.* Super illud *Math.* 11: *In deserto Judae.*

34. Prodest solitudo corporis, si solitudo est mentis. Lib. 30, *Moral.*, cap. 12, num. 23, super illud *Job xxxix*: *Cui dedit in solitudine.*

35. Quid prodest solitudo corporis, si solitudo defaerit cordis? *Ibid.*

36. Qui corpus remotus rivit, sed tumultibus conversationis humane terrenorum desideriorum cogitationibus se inserit, non est in solitudine. *Ibid.*

37. Nolo pristinarum necessitudinum recordari: mudo amat Erenus. Epist. 1 ad *Helioior.*

38. O desertum Christi floribus vernans! o solitudo! in qua illi nascuntur lapides, de quibus civitas magni Regis extrahitur; o Erenus familiaris Deo gaudens! *Ibid.*

39. Infinita Eremi vastitas te terret? sed tu Paradisum mente deambula: quotiescumque illic cogitatione conscenderis, loties in Eremo non eris. *Ibid.*

40. Hospitium tuium, aut raro, aut nunquam, mulierum pedes terant. *Ibid.*, epist. 2 ad *Neposian.*

41. Viderint alii quid sentiant: unusquisque enim suo sensu ducitur. Mihi oppellum carcer, et solitudo paradisus est. *Prose.*

42. Quid desideramus urbium frequentiam qui de singularitate censetur? *Ibid.*, epist. 4 ad *Ruic.*

43. Primum tractandum est, utrum solus an cum aliis in monasterio vivere debeas. *Prose.*

44. Mihi quidem placet, ut habes Sanctorum contubernium, nec ipse te deceas, et absque Docto-

S. CYRILLUS

S. BARTHOLO.

S. BARTHOLO.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

ARIELAT.

uno die discurrat ad orientem in Occidentem. Serm. in Sabbat. quatuor Tempor.

S. JOHANNES CHRYSOST.

44. Sol clariorum diem efficit, rutilans auro mo jubare, et radiis, et quotidie speciem suam vigescentem ostendens; et simul atque mane ortus fuerit, omne hominum genus, ad suorum operum studia excitans. Homil. 6, super Gen. in al- ludi: *Fecit dies luminaria magna.*

45. Sol non solum calefacit, sed et arefacit: et non solum arefacit, sed et arurit, multum utilita- tis praestans. *Ibid.*

46. Sol graeco sermone Helios appellatur: unde Helios vere Helios, quoniam curru atque equis fulgentibus igne de Oceani flactu, id est, de mundi commotione per montium scopulos, id est, per magnorum laborum difficultates progrediens, ad caelestia deuectus ascendit. Homil. de Aicens. Elix.

47. Deus ipse solis radios ad terram conver- tit, et lucem facit inferius vergere, dicens ipsi: Inferius prospice, et hominibus luce, propter illos enim factus es. Homil. 9, ad Popul. Antioch.

48. Cum solem videris exorientem, Creatorem admittere: quando ipsum se celantem et evanescentem videris, naturae imbecillitatem discis, nec ipsum ut Deum adores. *Ibid.*, homil. 10.

S. AMBROS.

49. Dies a sole magis effulgescit et augetur. Lib. 2, aduers. Haer., cap. 27.

S. ISIDORUS PELUSIOT.

50. Pukhra est luna, et sol praclarior. Lib. 2, Epist. 133, ad Tituch. Isclor.

S. SYNECUS TRIPOLIT.

51. Non lucere soli laboriosum est, ut pole cu- jus in natura splendor, et fons ipse luminis con- tinetur. De Regno ad Arcadium Imperat.

52. Nihil sole in rebus, aspectabilibus aut divi- nis, aut communiis est. De inuicent.

53. Solaris radius quamvis communis contingat, purus nec inquinatus manet. *Ibid.*, epist. 57, ad- vers. Andronic.

SENTENTIAE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

54. Sol est, qui omnia movet. Sect. 11, Problem., quest. 5.

PLATO.

55. Solis et caeterorum astrorum motus, cau- sam Deum esse, aio. Lib. 13, de Legibus.

SENECA.

56. Sol spectatorem, nisi cum deficit, non ha- bet. Lib. 7, Quaes., cap. 1.

57. Et sceleratis sol oritur, et piratis patent martis. Lib. 4, de Benefic., cap. 26.

TRISTEMO.

58. Sol tantus, terra simul amplior atque mari: minores tamen supra se stellas innumeras con- uertere patitur. De Potest. et sup. Dei, cui titulus Pimander, cap. 5.

SOLITUDO.

S. AMBROS.

Definitio. Solitudo vera est abstrahere mentem a sollicitudine, et occupatione actionum exteriorum, et ab omni delectatione creaturarum. In Paradiso anime, part. 1, de Virt., cap. 32.

Desertum, seu solitudo significat sanctorum vitam. Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam. Desertum, sive solitudo significat sanctorum vitam.

fuge publicum, secede ab amicis et intimis, nihil tibi est cum turbis, nihil cum multitudine caetero- rum. Serm. 40, super Cant.

16. Solo indidit tibi mentis et spiritus solitu- do: solus es, si non communia cogites, si non affectes praesentia, si despicias quod multi suspi- ciant. Prose.

17. Solus es, si fastidias quod omnes deside- rant, si iurgia deuites, si damna non sentias, si non recorderis injuriarum: alioquin si solus cor- pore es, non solus es. *Ibid.*

18. Recordatio tenebrarum exteriorum, facit non horrere solitudinem. Epist. 1, ad Robertum.

19. Malum quod nemo videt, nemo arguit: ubi autem non timetur reprehensor, securus pae- dit tentator, licentius perpetratur iniquitas. Prose.

20. In memore latus latitat, ubi vivere licet ut libet: in conventu vero bona, si qua facis, nemo prohibet: malum autem facere si vis: non licet. Epist. 115, Ad quamlibet sanctimoniale.

21. Vere solus est, cum quo Deus non est, vere reclusus est, qui in Deo liber non est: solitudo enim et reclusio sunt nomina miseriae. De Vita solitaria.

22. Cum quo Deus est, nunquam minus solus est, quam cum solus est: tunc enim libera fru- tur gaudio suo, tunc ipse solus est sibi ad fru- endum Deo in se, et se in Deo. *Ibid.*

23. Sanctae solitudinis secretum, et solitari- professionis titulus, non nisi perfectis conuenire videtur. *Ibid.*

24. Qui habitat secum, non nisi seipsum, quan- tis ipse est, habet secum. *Ibid.*

S. DONAT.

25. Fuge hominem et saeculi rumores, quia non potes satis esse Deo et hominibus. In Alphaet. Religiosor., lect. 5.

26. Solitudo via est primaria ad cordis munditi- am, et tutela ad custodiam. De modo confitendi, etc., cap. 16.

27. Solitudinem veluti matrem orationis et munditiae quisque amplectatur: et ibi in lectione et sui cordis scrutatione se quotidie exercet. *Ibid.*

S. CYPRIANUS ARLIAT.

28. Ista sancta singularitas est munimen inuic- tum sanctimoniae, expurgatio fortis infamiae, for- titudinis firmitas, lasciuiae petulantis infirmitas, proprietatis praesidium, infirmitatis exidionem, anime victoria, corporis praeda, libertas gloriarum, captivitas criminum, promoua sanctitatis, repug- num turpitudinis, sinceritatis indicium, absolutio scandalorum, exercitium continentiae, evanescio luxuriae, pax secura virtutum, impugatio in- quieta bellorum, puritatis culmen, libidinis car- cer, honestatis portus, lorica pudoris, spoliun

proprietatis, murus incorruptionis, destructio vulgaritatis, dignitas integritatis, fornicationis eversio, addictio claritatis, delectatio praeratiuum, afflictio vitiorum, refrigerium pudicitiae, pesna petulantiae, acquisitio triumphorum, facinarum detrimentum, requies salutis, perditionis exitium, vita spiritus, carnis interitus, status qualitatis an- gelice, funus humanae substantiae. Epist. ad quae- dam.

29. Non potest homo se evasisse pericula, cum in Eremum venerit: quia quanto subtilius, tanto difficiliora tentator inuaditur, qui omnia virtu- tum germina in ipso ortu strangulare molitur. De Sejuniis et tent. Christi, cap. 1.

30. Solitudo carens arbitrio, et Eremus assen- tatorum satellio vacua, eligenda est. *Ibid.*

31. Omnibus modis est utilis a mundo secessus. S. BASILIO.

De Perfect. Spirit., cap. 28.

32. Qui in solitudine versatur, a triplici libera- tur bello, visus scilicet, auditus, et loquax. De Vita spirit., cap. 10.

33. Desertum penitentibus constat conuenire. Saper illud Math. ix: In deserto Iulian.

34. Prodest solitudo corporis, si solitudo est mentis. Lib. 30, Moral., cap. 12, num. 23, super illud Job xxxix: Cui dedit in solitudine.

35. Quid prodest solitudo corporis, si solitudo defaet cordis? *Ibid.*

36. Qui corpus remotus rivit, sed tumultibus conversationis humane terrenorum desideriorum cogitationibus se inserit, non est in solitudine. *Ibid.*

37. Nolo pristinarum necessitudinum recorde- ris: mudo amat Erenus. Epist. 1 ad Helior.

38. O desertum Christi floribus vernans! o solitu- do! in qua illi nascuntur lapides, de quibus ci- vitas magni Regis extrahitur; o Erenus familia- ris Deo gaudens! *Ibid.*

39. Infinita Ereni vastitas te terret? sed tu Pa- radisum mente deambula: quotiescumque illic cogitatione conscenderis, loties in Eremo non eris. *Ibid.*

40. Hospitium tui, aut raro, aut nunquam, mulierum pedes terant. *Ibid.*, epist. 2 ad Nepo- dian.

41. Viderint alii quid sentiant: unusquisque enim suo sensu ducitur. Mihi oppidum carcer, et solitudo paradisus est. Prose.

42. Quid desideramus urbium frequentiam qui de singularitate censemur? *Ibid.*, epist. 4 ad Rusic.

43. Primum tractandum est, utrum solus an cum aliis in monasterio vivere debeas. Prose.

44. Mihi quidem placet, ut habes Sanctorum contubernium, nec ipse te deceas, et absque Docto-

S. CYRILL.

S. BASILIO.

S. PRAELEM.

GLOSS. INT.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

re ingrediariis viam, quam nunquam ingressus es, statimque tibi in partem alteram declinandum sit, et errori pateas, plusque aut minus ambulans, quam necesse est: ne aut currens lassaris, aut morum faciens obdormias.

65. In solitudine cito subrepiit superbia, et si parumper jejuna verit solitarii, hominibus non vident, putat se alicujus esse motu, oblitus quo sui, unde et quo venerit, intus corde, lingua foris vagatur.

66. Judicat alios, quo gula roborit porrigit manum, dormit quantum voluerit, nullum veretur, facit quod voluerit, omnes inferiores se putat, crebrisque in urbibus, quam in cellula est.

67. Quid igitur? solitariam vitam reprehendimus? minime: quippe quam sepe laudavimus? sed de ludo monasteriorum hujusmodi volumus egressi milites, quos erant dura rudimenta non terreat, qui specimen conversationis suae nullo tempore dederint. Ibid.

68. Desertum omni amonibus civitate, et ad quoddam Paradisi instar Sanctorum coetibus obstruitur. Epist. 38 ad Theodosium.

69. Sapiens nunquam solus esse potest: habet secum homines qui sunt, quoque nunquam fuerint boni, et animo liberum, quocumque vult, transfert. Quod corpore non potest, cogitatione complectitur: et si hominum insipia fuerit, loquitur cum Deo: nunquam minus solus, quam cum solus fuerit. Lib. 1 advers. Jovinian.

70. Grandis est fortitudo Egyptum dimittere, et in extrema solitudine commorari. Epist. 5 ad Fabiolam.

71. Monachum solitudo facit, non publicum. Epist. 34 ad Oceanum, de Vita clericorum.

72. Melius est habitare in extrema solitudine, quam inter hominum scelera contumari. Lib. 2, super Hierem., cap. 9, super illud: Quid debet me in solitudine.

73. Solitudo deserti est mortificatio carnis, contemptus mundi, abjectio sui. Super Joel in illud: Solitudo deserti, etc.

74. In solitudine canit turtur, et semper turtur solitudinem diligit: quia singulariter dilectionem quaerit. Prose.

75. Non audietur in plateis vox ejus, neque locis clamorem suum proferet: intus resonat, intrinsecus canit, et non possunt audire turturam, nisi qui intus sunt.

76. Qui elongant se in solitudine, qui secretum inhabitant, qui in silentio requiescunt, isti sicut qui vocem turturis audiunt. Serm. de Assumpt. B. M. de Cantibus.

77. Solitudo sicut novit emendatis moribus contemplationem purissimam reservare: ita eorum,

qui minus emendati sunt, vitam non solum servare, verum etiam exaggerare consuevit. Lib. 8 Corin. inst., cap. 17.

78. In congregationibus infinitum solutis acquirunt, et sani in solitudine esse non possunt, nisi quos prius Eremiorum medicina sanaverit. Collat. 19 Abbat. Joannis, cap. 13.

79. Eremita perfectio est, exulam mentem a cunctis habere terrenis, eamque (quantum humana imbecillitas sinit) uniro cum Christo. Ibid., cap. 8.

80. Non quia bonus est anachoresis, universis eum congruam comprobamus: a nullis enim non solum instructus, sed etiam perniciosa sentitur. Collat. 24 Abbat. Abruher., cap. 8.

81. Solitudo propter invocationem nominis Domini Dei, gratior est, quam civitates. Prose.

82. Solitudo civilitatibus dignior est, quae virtute jasti ornatur, et orbe toto fit fulgidior. Hom. 33 super Gen.

83. Negligenti ac sapino nihil prodest solitudo: non enim locus virgatis facit proditus, sed mens et mora. Ibid., hom. 43.

84. Qui in solitudine agit, servatit et potentior his, qui in mediis civilitatibus versantur, ingenti hominum pressio treti. Ibid.

85. Tranquillitatis mater Eremita est, quietus portus, omnis turbationis expultrix. Homil. 54 super Math. oper. perf.

86. Felix ista conversatio, despiciere homines, Angelos querere, urbes deserere, et in solitudine invenire Christum. Homil. 1 super Marc.

87. Idoneus ad verum Philosophiam locus solitudo est. Homil. 41, super Marc.

88. Qui moratur in solitudine, in mediis versante civitatibus, et humanum habente multum auxilium, tantior est et potentior. Homil. 45 ad Populum Antioch.

89. Nihil est tam malum, quam solitudo, et status inconciliabilis et inaccessus. Ibid., homil. 51.

90. Solitudo virtutis fructus uberrimos garminat. Lib. 1 Advers. Jovinian. vite Monach.

91. Is, qui animi morbo laborans, quietem solitudinis arripere nititur, ei simul est, qui ex navi in pelagus exiliens, per tabulam ad terram pervenire quaerit. Grad. 27.

92. Ea, qui solus quietis solitudinem persequitur, Angelica virtute opus est. Ibid.

93. Solitarius est forma terrestris Angeli, qui orationem suam placida desiderit, et solitudinis literis desidia et torpore liberavit. Ibid.

94. Solitarius negligens, mendacia loquitur et per anigmata se a quiete desitisse hominibus persuadere quaerit. Ibid.

75. Solitarii veri signa ista sunt: Mens tranquilla, nullisque agitata perturbationum fluctibus, castissima intentio, raptus ad Deum, praesens semper cruciatum memoria, mortis prope, infatigabilis se inestabilis oratio; custodia inviolabilis, nullis praedonibus patens; fornicationis mortificatio, totius affectionis mortalis ignorantia, mundi mors, gastris marginis fastidium, theologiae materia, discretionalis fons, promptus lecyne, loquacitatis exterminatio, multitudine declinatio. Ibid., gradu 27 de Differ. quietis.

76. Momento qui in solitudine degit, Angeli Arcani solitarii institutum, atque insere quomodo ad se advenientes, ne id quod erat majus amitteret, insolentibus plerumque remisit. Ibid.

77. Summo tibi metu opus est, charissime, in solitudine: nihil enim persequi et fugere accidiam, ut timor, potest. Ibid.

78. Fugienti turbam, solitudo laudatur. Lib. 3, de Divin. Inst., cap. 17.

79. Opinatio sibi convenienti quiesca remota et contemptioris instans: nam sicut publicum corporalis actio, ita solitudinis secretum existit contemplatio. Serm. de Pentecost.

80. Nemo temerario ausu, qui mentis est timidus, affectione frigidus, tardus ingenio, dulcedine orationis privatus, virtutibus inopis, diabolicarum tentationum ignarus, subinet nescius et amator, sanctae quietis statum in solitudine praesumat assumere. Serm. de Vita solitar., cap. 11.

81. Qui solitariam vitam elegit, cuncta quae vertuntur in hoc mundo, a se aliena atque peregrina existimare debet. Homil. 45.

82. Tu qui vitam agis solitariam, conversandi rationem praeter omnes hujus mundi homines obtinere debes. Ibid., homil. 48.

83. Inimici jaculis invulnerabilis est, qui solitudinem diligit. Orat. 2, de Exilio.

84. Solitudinis hostis est, quisquis voluptatis amore flagrat. Ibid., orat. 3, de Superb.

85. Solitudo saepe adversus est virtutum, quam virum fortem fortissime precipitat reatum. Epist. 9, ad quemdam.

86. Si qua desperatis, si qua amaritudo, si qua prius fuerat in solitudine formido, imitigata est sanguine Jesu effusione, dulcorata est ligni crucis immersione, sublata est levi cohabitatione. Prose.

87. Socio Jesu quid in solitudine times? pascente Jesu, quid esuris? lavante et ungente Jesu, quid dolores perennis? Lib. 4, epist. 12, ad Joann. Saresburiens.

88. Fugendus est mundus, qui tenebras parit, et petendi est remotio, ubi tanquam in deserto verum lumen erumpit. Lib. 6, epist. 5, ad Monachos Chiniens.

89. Necessa est ut purus homo, ab hominum se frequentia subtrahat, ut superis numeris capax fiat. Prose.

90. Mens humana dum vacat ab aspectibus hominum, sancti Spiritus meretur ingressum. Lib. 7, epist. 6, ad Agnetem Imperatricem.

91. Solitaria vita, coelestis doctrinae schola est ac divinarum artium disciplina. Opus. 14, cap. 19.

92. Eremita est Paradisi deliciarum, ubi tanquam redolentium speciei pigmentorum, vel tantilantes flores aromatum, sic fragrantia spirant odoramenta virtutum. Ibid.

93. Eremita mors vitorum, ac proculdubio fomes et vita virtutum. Ibid.

94. Vita Eremitica balneum est animarum, mors criminum, purgatorium sanctorum. Ibid.

95. O Eremita mundi persequens effugiam laborantium quies, morientium consolatio, ab aestu saeculi refrigerium: peccati repudium, libertas animarum. Prose.

96. Te David peccat cum mundi mala perferret, et cum timidi et tenebrosi cordis tedium sustineret. Ibid.

97. O vita Eremitica, vita benedicta, viridarum animarum, vita sancta, vita angelica, exdra gemmarum coelestium, curia spiritualium sanctorum. Prose.

98. Olor tunc cunctorum aromatum fragrantiam superat, sapor tunc super distillantem favos. Ibid.

99. Solitarius est victor demonum, socius angelorum, exul mundi, haerens Paradisi, abnegator sui, sectator Christi. Ibid.

100. Solitudinis singulare certamen tanto periculosius agitur, quanto serius alienum auxilium dimittens praesolatur. Lib. 1, epist. 20 ad Gildibert.

101. Non tibi blandiatur propria solitudo, nec vilesceat aliorum multitudo. Ibid.

102. Quanto es a secularibus remotior, tanto Deo propinquior. Ibid.

103. Professio te Eremitam, devotio facit Evangelistam; et quod per te ipsum non potueris, tuis laboribus promeraris. Ibid.

104. Segregat se qui vult sanctificari. Lib. 3, super Hierem., cap. 42, in illud: Congrega eos, etc.

105. Solitudo est coelum a mundano tumultu sequestratum, plomque omni tranquillitate ac pace. Super Luc., cap. 44.

106. Solitudo non est ipsa essentia perfectionis, sed perfectionis instrumentum. 2. 2. quest. 183, art. 8.

107. Vita socialis necessaria est ad exercitium perfectionis instrumentum. Ibid.

S. JOHANNES CHERBERT.

LACT. PIVM.

S. LAURENTIUS JUSTINUS.

S. MACARIUS APOST. SEN.

S. NIKLAS.

PETRUS BLESSENSIS.

WYTR. CELL.

S. PAVLUS DAV.

S. JOHANNES.

S. MAURITIUS ABRAS. CL.

S. THEODORUS.

S. THOMAS AQUINAS.

JOAN. CLAS.

407 bis. Vila socialis necessaria est ad exercitium perfectionis, solitudo autem perfectis competit. *Ibid.*

408. Vita solitariorum, si debite assumatur, preeminet vita sociali, sed imperfectis periculosissima est. *Ibid.*

THOMAS A
EMPIS.

409. Vera devotionis nutritus est solitarius et religiosus inclusus, *Serm. 14 ad Novit.*, divis. 5.

410. Solitudo corporis et cordis pariter querenda est et custodienda, nam corporis bona est et tuta, sed cordis melior et tutior. Qui tamen primam abiicit, alteram non inveniet; quia una est altitudo custodia, et hae duo confoventur mutuo. *Serm. 7 ad Fratres*, divis. 4.

411. Perfectis et spiritualibus solitudo quasi locus et Paradisus voluptatis est, et tanquam hortus dilectionum amantissima. *Proze.*

412. Quodammodo enim servi Dei sibi ipsos inveniant, cum in cubiculo solitarios se conspiciunt? *Ibid.*, *serm. 7*, divis. 2.

413. Interiorum solitudinem querere et amare debet, quisquis uniti Deo cupit: hanc enim nisi menti insiderit, corporis etiam solitudo, multitudine fit. *Ibid.*, *serm. 9*.

414. O quam salubre, quam iucundum, et suave est, sedere in solitudine: loqui cum Deo, ac frui solo summo bono, in quo sunt omnia bona! in *Solibus anime*, cap. 9.

415. Solitudo devotionis est mater, turba vero conturbat. In *Exercit. spirit.*, cap. 4.

416. Vita solitaria Deo et Angelis grata est, pacisque semper amica. *Ibid.*

IN VIT.
DATA.

417. Multi in monte possit, ea quae popularia agent eunt, perierunt. *Lib. 5, libell. 2, de Quietis*, num. 34.

418. Melius est enim, ut cum multis sis, et solitariam vitam agas voluntate, quam cum solus sis, esse cum multitudine proposito mentis. *Ibid.*

419. Qui vult Erenum habitare, debet esse Doctor, non qui doceri egeat, ne detrimentum sustineat. *Lib. 5, libell. 10 de Discret.*, num. 90.

420. Si non dixerit homo in corde suo: Quia Deus et ego solus in isto mundo sumus, non habet requiem. In *Serm.*, in fine postis, sent. 71.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

421. Homini solitariam vitam agenti, molesta et acerba vita est, non enim ei qui solus vivat continenter numerare fungi facile est. *Lib. 9 Moral.*, cap. 9.

CICERO.

422. Nihil solitudine iucundius. *Lib. 12, epist. ad Albiam*, epist. 10.

423. Nihil est mihi amicis solitudo; in hac mihi omnis sermo est cum litteris. *Ibid.*, epist. 16.

424. Nihil aptius est solitudine. *Ibid.*, epist. 17.

425. Solitudinis comes est austeritas. *Epist. 4 ad Dionem.*

426. Miscenda est solitudo et frequentia: illa nobis facit hominum desiderium, hanc nostris, et erit altera alterius remedium: odium turbae sanabit solitudo, tedium solitudinis turba. *De Tranquil.*, cap. 15.

427. A turba, quantum potes, te separa. *Lib. 4 Quirit.*

428. Satis sunt mihi pauci, satis est unus, satis est nullus, *Epist. 7*.

429. Fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam unum. *Epist. 10*.

430. Iocundum est esse secum quam diutissime, cum quis se dignum, quo fruatur, efficit. *Epist. 58*.

431. Cum necessarii non est agendum, ut de te homines loquantur, sed ut ipse tecum loquaris. *Epist. 68*.

432. Quae observanda tibi sint ut tutior vivas, dicam: nihil ego proderit, quam quiescere: minime cum aliis loqui, plurimum tecum. *Epist. 105*.

433. Versat nos et precipitat traditus per manus error, alienisque perimus exemplis; sanabimur, si modo separemur a cetero. *De Vita beata*, cap. 4.

434. Non est per se magistra solitudo innocens, sed ubi lesis ac spectator abcessit, vilia subsistant. *Epist. 94*.

435. Solitudinem querat, qui vult cum innocentibus vivere. *De Moribus*.

436. Non aliter vivas in solitudine, aliter in foro. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Favor*, sent. 6; *Monachus*, sent. 28; *Multitudo*, sent. 32; *Negotium*, sent. 34; *Oratio*, sent. 184; *Perfectio*, sent. 87; *Religiosa Congreg.*, sent. 20, 21, 43, 54; *Religiosus*, sent. 101; *Tertius*, sent. 45.

SOLLICITUDO.

Etymologia. Sollicitus dicitur, quasi solers citus. *Lib. 10 Etymol.*, verbo *Sollicitus*.

Definitio. Sollicitudo est rationalis studium, adhibendum ad aliquid consequendum: quod majus est tibi est timor, minus est tibi est securitas. 2, 2, quest. 35, art. 6.

Deiis. Triplex est sollicitudo: providentia spiritualis, quoad animam; providentia temporalis, quoad corpus; avaritie, vel curiositatis. *Supr. Epist. 1 Sancti Petri*, cap. v.

Prima precipitur, secunda permittitur, tertia prohibetur. *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Sollicitudo mentem perturbat, perturbatam s. ANTONIUS

PLATO.

SENECA.

DE PADOA. distrahit, distractam dividit, divisam diabolus rapit, raptam sic animam interficit. *Serm. Dom. 15 post Trinit.*

2. Querentibus regnum Dei, et iustitiam eius, id est hoc preponentibus ceteris rebus, ut propter hae cetera queramus, non debet subesse sollicitudo ne illa desint, quae in hac vilitate, propter regnum Dei sunt necessaria. *De Serm. Dom. in monte*, lib. 2.

3. Sollitudinis plena sunt cepta, donec perdantur ad finem. *Lib. 7 de Civit. Dei*, cap. 7.

4. Non est quod blandiatur celestis ubi sollicitudo major: illa discrimen intendit, hae amicum probat. *Lib. 2 de Consol. ad Eugen. Pap.*

5. Non locus est otio, ubi tedula urget sollicitudo. *Ibid.*

6. Sollitudo exteriorum certam mentis inculat signum est. In *Declarat.*

7. Quanto sumus securi de praeteritis, tanto debemus esse solliciti de futuris. *Serm. 55 ad Sororem*.

8. Sollitudines rerum mentem conturbant. *Serm. 8 ad Sororem*.

9. Sollitudo auget cruciatum. *Tit. 8 Diavol.*, cap. 1.

10. Quanto quisque sollicitior circa se fuerit, tanto plus metuit. *Homil. 27*.

11. Omnem humanam sollitudinem deleat ex animo, qui in animam cura versaris. *Cateches. 1*.

12. Certam nobis imponat sollitudinem, incerta conditio. *Homil. 1 ad Monach.*

13. Vere non minima infelicitas est, curis seculi et sollitudinibus vite hujus misere distrahi atque divexari. In *Anast. super Psal. xiii*.

14. Non labor et providentia damnatur, sed sollitudo mentem suffocans. *Super Math.*, cap. 6.

15. Sollitudo, quae subditis exteriori impenditur, sub certa necessitate est mensura teneatur. *Part. 2 Pastor.*, cap. 7.

16. Illa praepositorum sollitudo utilis est, illa est cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, et furor sibi mihi vendicat. *Lib. 8 in Registro*, indict. 3, cap. 12, epist. 12, ad *Guidonem ducem*.

17. Praepositorum sollitudo, subditorum est cautela, quia qui super rem creditam vigilat, hostis insidias declinat. *Ibid.*, lib. 9, indict. 3, cap. 8, epist. 8, ad *Bonum Abbat. monasterii Lyrinensis*.

18. Tanto de se uniusquisque sollicitus metuit, quanto ignorat quod restat. *Homil. 30 super Ecclij.*

19. Sollitudines et voluptates terrenae impediunt cogitationibus suis, guttur mentis strangulant, et dum bonum desiderium intrare ad cor non sinunt, quasi aditum flatibus vitalis nocent. *Ibid.*, *homil. 15*.

SOLLICITUDO.

SOLLICITUDO.

20. Omnis sollitudo tua, debet esse in custodia. *Epist. 1 ad Demetriad.*

21. Animus secularium sollitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum; nisi prius ipas mundi sollitudines evangelicae in se falcis succiderit. *Epist. 37 ad Panmach. et Ocean.*

22. Sollitudines carnales quanto chariores sunt, tanto plus discernant, et fatigant. In *Regula monachorum*, cap. 18; *de Laude religionis*.

23. Labor exercendus est, sollitudo tollenda. *Lib. 1 super Math.*, cap. vi super illud: *Ne sollicitus sitis*, etc.

24. Sollitudo est cor urens de bonis acquisitionibus custodiendis et tuendis contra invidiam proximorum. *Super Ecclesiasten*, cap. v.

25. Multi ita solliciti sunt de alieno negotio, quod perdant suum. *Serm. 1 Thess.*, cap. iv.

26. Nequaquam te vitentis diei praeterita cura conterat: cuius enim diei spatium vitaram esse te nescis, quam ob causam illius sollitudine torqueris? *Homil. 20 super Math. oper. perf.*

27. Sicut oculus quanto mundior fuerit, tanto longius videt: sic anima quanto longius fuerit a sollitudine mundi, tanto amplius Deo proximior erit. *Homil. 10 super Math. oper. imperf.*

28. Sollitudo desperationis est filia, quia desperatio sollitudinem generat. *Ibid.*, *homil. 16*, in illud: *Ne sollicitus sitis*, etc.

29. Qui curis et sollitudinibus est liber, vacat ab odio, litibus, contentione, jurgis et ceteris vitis pessimis. *Homil. 2 super Epist. ad Hebr.*

30. Sollitudines rerum semper mentem conturbant; nulla te ergo sollitudo rerum secularium ab intentione Dei suspendat. *Lib. 2 de Synonym.*, cap. 17.

31. Animus perfectus ab omni est sollitudine vacuum, impius vero sollitudinibus teritur. In *lib. Ascetic.*

32. Animum quae tot labyrinthis intricata est, necesse est ancillari. *Epist. 16 Ad quemdam episc.*

33. Rerum abundantia aculos parit sollitudinem, sollitudo radix est anxietatis. *Opusc. 12*, cap. 25.

34. Ubi est sollitudo, non est absolute beatitudo. *Lib. 1 de Vita contemplat.*, cap. 8.

35. Mens excecatur praesertim sollitudine. *Super Math.*, cap. 6 in illud: *Si lux, quae in te est*, etc.

36. Sollitudo ejus, qui corporali labore panem acquirit, non est superflua, si sit moderata. 2, 2, quest. 55, art. 6.

SENTENTIA PAGANORUM.

37. Non potest animum dolentem a sollitudine avertere, nisi aut ratio, aut honesta occupatio. *De consolat. ad Helviam*, cap. 16.

s. HIERON.

s. HUGO CARD.

s. JOHANNES CHRYSOST.

s. JOHANNES CHRYSOST.

s. JOHANNES CHRYSOST.

s. JOHANNES CHRYSOST.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

s. ISIDORUS HISPAL.

38. Nemo sollicito bono fruatur. Epist. 14.
 39. Calamitosus est animus futuri anxius : et ante miseria miser, qui sollicitus est. Epist. 98.
 40. Quotidianae sollicitudines, pro modo habendi quomque discernunt. Epist. 145.

SOMNUS.

Vide SOMNUS.

SORTILEGIUM.

Vide DIVINATIO.

SPECTACULUM.

DIOMITRIUS
CARTHUS.

Etymologia. Τετραγωνον graece, hinc spectaculum significat. Super *Acta Apost.*, cap. 19, vers. 49.

Definitio. Theatrum est locus semicirculi habens figuram, in quo stantes populi ludos scenicos intus respiciunt. Super *Acta Apostolorum*, cap. 19, art. 49.

Theatrum est privatum consistorium impudicitiae ubi nihil probatur, quaro quod alibi non probatur. De *speculo*, cap. 17.

SENTENTIA PATRUM.

SANTONUM.

1. Non congruit ministris altaris, vel quolibet clericis spectaculis aliquibus interesse. Part. 2, tit. 3, cap. 7, § 5.

2. Hic Hieronymus, quod non credit viro, si dicat se illasum evasisse a spectaculis chorearum. Part. 2, tit. 6, cap. 6, § 4.

S. AUGUST.

3. Cum homo spectat tragica, qua pati ipse nolle, et tamen dolor ipse est voluptas ejus, quid est, nisi miserabilis insania? Lib. 3, *Confess.*, cap. 2.

4. Non diligamus visibilia spectacula, ne ab ipsa veritate aberrando et amando umbras, in tenebris projiciamur. De *vera Relig.*, cap. 55.

5. Cohibeat se a spectaculis saeculi, qui perfectum vult consequi gratiam. De *vera et falsa penit.*, cap. 15.

6. Spectare vis? esto spectaculum. Super *Psalms*, xxxix, vers. 7.

7. Donare res suas histrionibus, vilium est immanis, non virtus. Tract. 100, super *Evang. Joan.*, de cap. xvi.

8. Baptizet me spectacula theatra, plena imaginibus miseriarum. Lib. 3, *Conf.*, cap. 1.

9. Ludi scenici, spectacula turpitudinum, et licentia vanitatum, hominum vitis instituti sunt. Lib. 1 de *Civili Dei*, cap. 32.

10. Stadia spectaculorum sunt homines damnosius similes. De *Catech. rudib.*, cap. 16.

11. Non nubunt vestigia tua frequentando spectacula, et deserendo Ecclesiam. De *Catechismo*, cap. 2.

S. BASILIDUS

12. Adulter diaboli est, et a suis cultoribus sic

indigitatus, qui obtempta temperantiae, Christi milites ad indecora spectacula inest. Orat. 27.

13. Si dum spectacula minime spectantis spectas, abreptus esses a morte, quo te Christus collocaret in ordinem? *Ibid.*

14. Spectacula vana, rogo, quid corpori praesentant? certe nihil: frivola prorsus et inanis ac nugatoria consolatio. Serm. de *Convers. ad Clericos*, cap. 8, num. 14.

15. Qui non vult illaqueri a demonibus in quoque carnalis lascivie, debet quantum potest declinare spectacula vanitatum. Serm. 2, *Dom.* 11, *part. Pent.*

16. Indecora spectacula ita mentem eventulant, ut sentis instabilitas ad cupiditates feratur precipites. Lib. 2, *Psalms*, cap. 7.

17. In theatris conspicias, quod tibi et doleri sibi, et pudori. Epist. 2, ad *Domat.*, cap. 6.

18. Quo pudica fortasse ad spectaculum processerit, de spectaculo revertitur impudica. *Ibid.*

19. Qui ad diabolicum spectaculum vadit, Christo tanquam diabolo renuntiat. De *speculo*, cap. 3.

20. Fugienda sunt Christianis fidelibus spectacula. *Ibid.*, cap. 6.

21. Theatra sunt fetida que convenis, reconditis illis omnis exiit. De *disciplina et habit. virg.*

22. Pompa diaboli est, in theatris spectacula. *Catech. mystagogica* 1.

23. Non sis curiosus in frequentia spectaculorum, ubi conspicias intusque petulantias, omni contumelia et impudicitia repletas. *Ibid.*

24. Si circensibus, si mobilitate histrionum quispiam deleatur, per oculorum fenestras animae capta libertas est. Lib. 2, *adv. Justin.*

25. A spectaculis removeamus oculos, et ab omnibus que anime contaminant puritatem. Lib. 6, super *Ezech.*, cap. 20, super illud: *Et dicit ad eos*, etc.

26. Cohibeat se a ludis et a spectaculis scenici, qui perfectum vult consequi remissionis gratiam. Serm. 53, de *Divis.*

27. Nihil tam damnosum hominis moribus, quam in spectaculis residere. Super *Hierem.*, cap. 48.

28. Quidquid in deliciis spectaculorum geritur, non est oblectatio, sed pernicies, sed poena, sed supplicium. Homil. 3, de *David et Saul.*

29. Quid prodest temporaria spectaculorum voluptas, dum perpetuus nascitur dolor? *Ibid.*

30. Ubi animi spectaculum est, ibi non sexus, non aetas, non dignitas luxu saeculi, non aliud quicquam impedire potest. *Ibid.*

31. Ex spectaculis nascitur ad lasciviam exhor-

S. BERNARD.

S. BONAV.

CLEMENS
ALEX.

S. CYPRIAN.

S. CYRILLUS
HIEROSOL.

S. HIERON.

ECCLIA &
VICIORS.

ECCLIA
VICIORS.

S. JOANNES
CHRYSOST.

tatio, tum ab illis qui spectaculis interibunt, tum ab illis qui vos viderunt in spectaculis, postea illis enarrant. *Ibid.*

32. In spectaculis non solum vides res infantas, sed etiam audis spurciloquia: et ex ipso incessu forte metricis, habitaque mollioris, ubi et auditu et cantu diabolico leduntur aures: auditus de eo quod audis, visus de eo quod vides, et undique percutitur mens tua. Homil. 1, in *Psalms*, 1.

33. Cuncta que in spectaculis sunt, turpissima sunt; verba, vestitus, incessus, voces, cantus, modulationes, oculorum eversiones, ac motus, fibie, fistulae, et ipsa fabularum argumenta, omni turpi lascivia plena sunt. Homil. 38, super *Math.*, *oper. imperf.*

34. Qui theatra peti, sibi maxime nocet: frustra et incessum tempus consumit, et scandalum alii offert. *Ibid.*

35. Jucunde vivendi gratia, negligentiores juvenes scenae laqueis capiuntur. *Ibid.*, homil. 69.

36. Theatrum contagiosissima pestis est, virus pestiferum, inavidiabilis negligentium laqueus, et incontinentium voluptuosa perditio. *Ibid.*, homil. 74.

37. Inter Thymelicos, qui exercent vana ludibria, de ipsis ludibriis sibi invicem adversantur: ut qui pejus deridetur, melior aestimetur. Homil. 45, super *Math.*, *oper. imperf.*

38. Quidquid in spectaculis mortiferis dicitur, satanae pompa est, et lascivia. In fine *Prologi super Joam.*

39. Demorum sunt, non hominum, secularia spectacula. Homil. 31, super *Joam.*

40. Ex theatris veniunt homines multo luto sordidati, in maribus, in gestibus, in verbis, in risu, in desidio. Homil. 29, super *Acta Apost.*

41. In theatro est risus, turpitudine, pompa diabolica, effusio, insumptio temporis, expensio dierum inutilis, concupiscentia absurda, adulteri mediatio, scortationis gymnasium, intemperantiae schola, adhortatio turpitudinis, occasio risus, lascivitas exemplum. *Ibid.*, homil. 62.

42. Magna mala theatra efficiunt civitatibus: magna, inquam, et noxia omnia homines quam magna. *Ibid.*

43. In theatra ascendere, et que illic sunt spectare, non videtur multis manifestum esse peccatum: et tamen infinita vitia mala solet inferre. Homil. 15, ad *Populum Antioch.*

44. In theatris immunitio fornicationem, petulantiam, et omnem incontinentiam parit. *Ibid.*

45. Pompa satanica sunt theatra. *Ibid.*, homil. 21.

46. In theatro risus est, atque ineffectus, diabolicus fastus, effusio, temporis impeditum, et superflua dierum consumptio. *Ibid.*, homil. 62.

47. Theatrum est adulteri meditatio, male cupiditatis inductio, fornicationis gymnasium, intemperantiae schola, turpitudinis exhortatio, risus materia, inhonestatis exemplum. *Ibid.*

48. In spectaculis nihil invenies absque satanica operatione fieri. Homil. 6, super *Gen.*

49. Qui ad spectacula delectationis causa veniunt, et oculos pascunt illicita hinc spectaculis, perfecti adulteri discedunt. *Ibid.*

50. Podes, non in theatra et spectacula damnosa, circenseque ludos aut dirigendi: sed in ecclesias et domos precationum, et ad martyrum locos, ut ab illis benedictio precipitatur, et a diabolicis laqueis irretiri non sinatur. Homil. 45.

51. Spectacula potentia sunt ad corrumpendos animos, que vitanda sapientibus, et cavenda sunt totaliter. In *Epitome*, cap. *Superest.*

52. Cum homines ad oculi spectaculum excitati sunt, tamen spectacula publica non continentur: et his delectantur et libenter intersunt, que quoniam maxima sunt irritamenta vitiorum, et ad corrumpendos animos potissime valent, tollenda sunt. Lib. 6, de *Divin. inst.*, cap. 20.

53. In scenis nescio an sit corruptela vitiosior: nam et comice fabulae de stupris virginum loquuntur, aut amoribus meretricum: et quo magis sunt eloquentes, qui flagitia illa firmerunt, eo magis sententiarum elegantia persuadent, et facilius inhaerent auditum memoriam versus numeros et ornatu. *Prose.*

54. Rom tragice historiae subjungunt oculis parricidio, et incestu regum malorum, et eorum nata scelera demonstrant.

55. Histrionum quoque impudentissimi motus, quid aliud, nisi libidines docent et instigant? quorum enervata corpora: et in mulieribus incessum habitumque mollia, impudicas feminas inhonestis gestibus mentiuntur. *Ibid.*

56. Plus spectaculi exhibent, qui spectandi gratia ad spectacula veniunt: cum exclamare, et offerri, et exire coeperint. *Ibid.*

57. Vitanda sunt spectacula omnia, non solum no quid vitiorum peccatoribus insidet, que sedata et pacifica esse debent: sed na cuius voluptatis consensu delinunt, et a Deo atque a bonis operibus avertat. *Ibid.*

58. Quid scenae? num sanctiores spectantur? in qua comedia de stupris et amoribus, tragodia de incestis et parricidiis fabulatur: histrionum etiam impudici gestus, quibus infames feminas im-

tantur, libidines quas saltando exprimunt, docent. *Prose.*

59. An non minus corruptela disciplinarum est? in quo fiunt per imaginem que non sunt, ut fiant sine pudore, quia vera sunt.

60. Spectant hæc adolescentes, quorum lubrica ætas, que frenari ac regi debet, ad vitia et peccata his imaginibus eraditur.

61. Circens non innocentior assumitur, sed maior hic furor est: siquidem mentes spectantium laeta feruntur insanis, ut non modo in convitia, sed etiam in rixas, nec non et in perulia et contentiones sepe consurgant.

62. Fugienda igitur sunt omnia spectacula, ut tranquillum mentis tenere possimus. In *Epitome*, cap. *Supereit*.

MIN. VELL.

63. Enevis histrio amorem in spectaculo dum fingit, infligit. In suo *Octavia*.

S. PROSPER.

64. Delectationi spectulorum presentium quisque incomparabiliter anteponat sui Creatoris intuitum. Lib. 4, de *Vita contempta*, cap. 8.

SALVIANUS.

65. Nihil ferme vel eximium, vel flagitiorum est, quod in spectaculis non sit. Lib. 6, de *Gubernatione Dei*.

66. Omnes qui spectaculis delectantur, etiam quando non spectant, innoxii tamen a spectaculo manibus mente non sunt, quia semper velant spectare, si possent. *Ibid.*

67. In theatris nihil criminum restu valet, quia et concupiscentis animus, et auditus auris, et aspectu oculi polluuntur. *Ibid.*

68. Sole spectulorum impuritates sunt, quoniam unum admodum faciunt et agentium aspicientium crimen. *Ibid.*

69. Qui forte ad spectaculum puri venerant, de theatro adulleri revertuntur. *Ibid.*

70. In spectaculis quaedam spoliata fidei est, et a symbolis ipsius, et coelestibus sacramentis lothalis pravaricatio. *Prose.*

71. Que est enim in baptismo salutari Christianorum prima confessio; nisi ut renuntiare se diabolo ac pompis eius, atque spectaculis et operibus protestentur? ergo spectacula et pompæ, etiam iuxta nostram professionem opera sunt diaboli.

72. Quomodo, o Christiane, spectacula post baptismum sequeris, que opus esse diaboli confiteris?

73. Romulisti semel diabolo, et spectaculis eius; necesse ergo est ut prudens et sciens, dum ad spectacula remans, ad diabolum te ridere cognoscas. *Ibid.*

74. Dum in theatris et circis ludimus, desperamus. *Ibid.*

75. Cum duo sint maxima mala, si homo aut

scipsum perimat, aut Deum lædat, hoc utrumque in ludis publicis agitur. *Prose.*

76. Nam per turpitudines criminosas, æterna illic salus Christiane plebis extinguatur; et per sacrilegas superstitiones, maiestas divina violatur.

77. Colitur namque et honoratur Minerva in gymnasiis, Venus in theatris, Neptunus in circis, Mars in arenis, Marcius in palæstris; et illo pro qualitate actorum, cultus est superstitionum. *Ibid.*

78. Quidquid immunditiarum est, hoc exercetur in theatris: quidquid luxuriosum, in palæstris: quidquid immoderatum, in circis: quidquid furoris, in arenis. *Prose.*

79. Alibi est impudicitia, alibi lascivia, alibi intemperantia, alibi insanis: ubique dæmon, imo per singula ludiorum loca universa dæmonum monstra. *Ibid.*

80. Admiseri Christianum hominem spectaculorum superstitioni, genus est sacrilegi; et corum cultibus communicat, quorum festivitibus delectatur. *Ibid.*

81. Omne spectaculum sine concessione spiritus non est. De *Spectaculo*, cap. 15.

82. Tragœdiæ et comedie, que fiunt in theatris, æolorum et libidinum sunt anctiores cruentæ, lascivæ, impin, et prodigæ. *Ibid.*, cap. 18.

83. Mulier que theatrum adit, inde cum dæmonio redit. *Ibid.*, cap. 26.

84. Qui apud spectacula versantur, cum diabolo communicando a Domino exciderunt. *Ibid.*

85. Absit a Christianis, penes quos modestia, et temperantia florent, spectare spectacula. *Prose.*

86. Absit a Christianis, penes quos continentia viget, castitas colitur, iniustitia expellitur, spectare spectacula.

87. Absit a Christianis, penes quos peccatum eradicatur, justitia exercetur, lex regnat divina, religio tractatur vera, spectare spectacula.

88. Absit, inquam, a Christianis, quos veritas gubernat, gratia servat, pax protegit, sapientia docet, Christus, qui vera est vita, regit, spectare spectacula. Lib. 3, ad *Autolycon*.

89. Theatra frequentare non est necesse. In *Enchirid.*, cap. 49.

90. Qui mimos in spectaculis frequentat, non est otiosus, hic ager est, imo mortuus. De *brevis vite*, cap. 13.

91. Nihil est tam damnosum bonis moribus, quam in aliquo spectaculo desidero: tunc enim per voluptatem facilius vitia surrepunt. *Epist.* 7.

Vide etiam tit. *Cruz*, sent. 16, 17; *Oculus*, sent. 52; *Vanitas*, sent. 19.

SPES.

S. ANTONIN. *Etymologia*. Spes dicitur, quasi pes; quia est pes progrediendi ad ardua. Part. 4, tit. 7, de *spe*, cap. 1.

CASSIODOR. Spes dicta est quasi stabilis pes. Super *Psalm.* xxxii, vers. 6.

CATHERIN. ROMANUS. *Definitio*. Spes est virtus divinitus infusa, per quam certis cum fiducia nostra salutis, et æternæ vitæ bona expectantur.

S. BONAV. Spes est virtus, qua quis se ad aliud quod credit, per venturum presumit.

S. BRUNO. Spes est expectatio futuræ bonæ rei cum desiderio Super I *Tm.* 1.

ROBERTUS CLETHUS. & HUGO CARD. Spes est certa expectatio futuræ felicitatis, ex gratia Dei et meritis propriis proveniens. Super I *B. Joan.*, cap. 3, et Hugo card. super *Psalm.* iv.

HUGO A S. VICTORE. Spes est certitudo futuri commodi adipiscendi. Super *Epist.* ad *Romanos*.

Spes est animi motus, immobiliter ad ea, que certa ratione expellit accipiendæ suspensus. De *fruct. carnis et spirit.*, cap. 17.

HUGO CARD. Spes est anchora, et fortitudo animæ. Super *Prov.*, cap. 22.

JOAN. CASS. Spes est, qua mentem de presentibus avocans, universas corporis voluptates coelestium præmiorum expectatione contemnit. Collat. 11, *Abbat Chæronensis*, cap. 6.

S. THOMAS AQUINAS. Spes est, qua id speramus, quod non habemus. 1, 2, quæst. 67, art. 4.

JOAN. GREG. Spes est virtus, qua quis expectat bonum sibi futurum secundum dictamen rectæ rationis. Part. 4, in *Descript. terrarum*, cap. *Temperantia*.

PLATO. Spes est expectatio boni. De *Definit.*

HUGO A S. VICTORE. *Productio*. Spei comites sunt contemplatio supernorum, gaudium, modestia, confessio, patientia, compunctio, longanimitas, De *fruct. carnis et spirit.*, cap. 17.

S. LAURENT. JUSTIN. Futurorum spes laborantibus, et sub pressuris presentis vitæ desudantibus, requiem parit. Part. 1 de *Ligno vite*, tract. 8: de *Spe*, cap. 2.

S. THOMAS AQUINAS. *Comparatio*. Sicut anchora in mari navem immobilitatis, ita spes animam firmat in Deo. Super *Epist.* ad *Hebr.*, cap. 6, lect. 4.

S. ANTONIN. 1. Causa spei experientia est. Part. 1, tit. 6, cap. 7.

S. ANTONIN. 2. Spes est honorum futurorum expectatio, qua exprimit humilitatis affectum, et sedulium servitutis obsequium. *Serm. Dom.* 23, post *Trinitat.*

S. ANTONIN. 3. Cujuscunque rei adipiscendæ spem quisque non gerit, aut legare amat, aut omnino non amat, quamvis quam pulchra sit videat. Lib. 10, de *Trinit.*, cap. 1.

4. Illi qui non sperant in Domino, spes illo- rum mortalis, spes illorum caduca, fragilis, volatilis, transitoria, inanis erit. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 3: *Spera in Domino*.

5. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. Super *Psalm.* ciii, vers. 24.

6. Magnum gaudium habet spes gaudens. Gaudium nostrum, fratres, nondum est in re, sed jam in spe: spes autem nostra tam certa est, quasi jam res perfecta sit. Super *Psalm.* cxxviii, et super *Psalm.* cxxvii.

7. Spes coelestis Timorem seculi expugnat, consolationes mundanas extirpat, cogitationes dirigit. *Serm.* 10, ad *Fratr.* in *eremo*.

8. In metu cum aliqua spes subest, vehementiores vires appareat adolescent. De *quant. animæ*.

9. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. *Epist.* 119, cap. 14.

10. Mala hujus mundi tolerabilia ducuntur spe futuri. *Epist.* 156.

11. Spes non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum. In *Enchirid.*, cap. 8.

12. Ex abundantia iniquitatis frigescent, qui spem ponunt in hominibus. *Annot.* in *Job*, cap. 37.

13. Non potest esse in pace, qui spem ponit in homine. *Tract.* 4 super *Joan.*

14. Deus exaudit gementem, et coronat sperantem. *Ibid.*, tract. 7.

15. Operarius in agro fructum sperans, minus sentit laborem. *Homil.* 29, *Ex quinquag. Homil.*

16. In malis sperare bona, nemo nisi innocens solet. In suis *Proverb.*, verbo 10.

17. Tristitiam facili, quorum spes existit in iudis. *Ibid.*, verbo *Tristitiam*.

18. Spes est in virtute quasi scintillatio in familie. *Prose.*

19. Sicut sine fomite durare non potest scintillatio: subtrahæ enim fomitem, interit, emoritur: subministra, vivet: Sic spes, nisi sine fundamento, sine pabulo moritur, inedia deficit, extinguatur sine nutrimento, arcescit succisa radice. *Serm.* 1, super *Salve Regina*.

20. Spes sine vita virtutum et devotiois dulcedine, non est spes sed presumptio. *Ibid.*

21. Sunt qui sperant quidem in Domino; quia sic de misericordia eius altissimis blandiuntur, ut a peccatis suis non emendentur; vana est omnino spes ista, et hæc confusio, eo quod charitas desit. *Serm.* 1, super *Qui habitat*.

22. Spes triplex est: de fide præceptorum, ori-

S. AUGUSTIN. non gerit, aut legare amat, aut omnino non amat, quamvis quam pulchra sit videat. Lib. 10, de *Trinit.*, cap. 1.

4. Illi qui non sperant in Domino, spes illo- rum mortalis, spes illorum caduca, fragilis, volatilis, transitoria, inanis erit. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 3: *Spera in Domino*.

5. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. Super *Psalm.* ciii, vers. 24.

6. Magnum gaudium habet spes gaudens. Gaudium nostrum, fratres, nondum est in re, sed jam in spe: spes autem nostra tam certa est, quasi jam res perfecta sit. Super *Psalm.* cxxviii, et super *Psalm.* cxxvii.

7. Spes coelestis Timorem seculi expugnat, consolationes mundanas extirpat, cogitationes dirigit. *Serm.* 10, ad *Fratr.* in *eremo*.

8. In metu cum aliqua spes subest, vehementiores vires appareat adolescent. De *quant. animæ*.

9. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. *Epist.* 119, cap. 14.

10. Mala hujus mundi tolerabilia ducuntur spe futuri. *Epist.* 156.

11. Spes non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum. In *Enchirid.*, cap. 8.

12. Ex abundantia iniquitatis frigescent, qui spem ponunt in hominibus. *Annot.* in *Job*, cap. 37.

13. Non potest esse in pace, qui spem ponit in homine. *Tract.* 4 super *Joan.*

14. Deus exaudit gementem, et coronat sperantem. *Ibid.*, tract. 7.

15. Operarius in agro fructum sperans, minus sentit laborem. *Homil.* 29, *Ex quinquag. Homil.*

16. In malis sperare bona, nemo nisi innocens solet. In suis *Proverb.*, verbo 10.

17. Tristitiam facili, quorum spes existit in iudis. *Ibid.*, verbo *Tristitiam*.

18. Spes est in virtute quasi scintillatio in familie. *Prose.*

19. Sicut sine fomite durare non potest scintillatio: subtrahæ enim fomitem, interit, emoritur: subministra, vivet: Sic spes, nisi sine fundamento, sine pabulo moritur, inedia deficit, extinguitur sine nutrimento, arcescit succisa radice. *Serm.* 1, super *Salve Regina*.

20. Spes sine vita virtutum et devotiois dulcedine, non est spes sed presumptio. *Ibid.*

21. Sunt qui sperant quidem in Domino; quia sic de misericordia eius altissimis blandiuntur, ut a peccatis suis non emendentur; vana est omnino spes ista, et hæc confusio, eo quod charitas desit. *Serm.* 1, super *Qui habitat*.

22. Spes triplex est: de fide præceptorum, ori-

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. ROMAN.

STOES. ORD.

tur spes venia; de fide signorum, spes gratia; de fide promissorum, spes glorie Serm. 1, *particular.*, serm. a medio.

23. Spes a tribulatione liberat et confortat, mentem elevat et al. salvat. Lib. 5, *Compend Theolog.* verit.

24. Lubrica spes est, qua inter fomenta peccati salvari se sperat. *De singulari. Clericor.*, cap. 2.

25. Impiorum Spes est rerum non substantium, ideo cito evanescit. Super illud Job vii: *Spes hypocheris perit.*

26. Docuit, qui spe bona frustratur. Super illud Psal. v: *Decidunt a cogitationibus.*, etc.

27. Quasi in aquis defensionibus fundamentum ponere est, in rebus labentibus opem fiduciam vel solidare. Lib. 22, *Moral.*, cap. 2.

28. Spes in incertitudine divinarum opulentia; spes est indubitatam ante thesaurum thesaurus. *Prover.*

29. Tanto spes in Deum solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 12.

30. Tanto animus a laboris afflictione ea subtrahit, quanto per spem ad summum extollit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 7.

31. Ille bene novit in exterioribus miseris subsistere, qui seipsum de interna spe gaudere. *Ibid.*, lib. 13, cap. 3, num. 3.

32. Sancti viri sic de spe certum, ut tamen semper sint de tentatione suspecti. *Ibid.*, lib. 20, cap. 5.

33. Solet mortuum animum spes vel falsa fervore: sed ut peccatum suam regredi graviter sentiant, spem de venia amittunt. *Ibid.*, lib. 8, cap. 8, super illud Job vii: *Memento quia cinis es.*

34. Quo plus caro premittitur, eo de celesti spe animus securius labatur. *Ibid.*, lib. 31, cap. 17, super illud Job xxxix: *Terram ungula fudit.*, num. 28.

35. Sicca spes est huius mundi, quia omnia que hic arantur cum festinatione morcescunt. Homil. 4a, super *Esach.* super illud, *Cant.* viii: *Quo habitata in horis.*, etc.

36. Cum spem suam quis in Deo posuerit, ad exorandum Deum confidentior erit. In *sermone Pauli. Panit.* super *Psalm.* vii, vers. 9.

37. Spes per desideria atque suspensa, introducit ad quietis gaudia. Homil. 17, super *Esach.* in illud: *Et ante faciem portae.*

S. MARCOS.

38. Pericula maris spes laevi delectat. Super *Marc.*, cap. 4, can. 6, num. 9, super illud: *Pentecostini.*, etc.

39. Spes futurorum, omnem confessionem expellit: unde probatur non habere spem, qui pro-

cepit confunditur Christi. Super *Epist.* ad *Tit.*, cap. 5, in illud: *Spes autem non confundit.*

40. Inter adversa sperare, magnum est solatium oppressorum. Super *Psalm.* xxxvii, vers. 15.

41. Semper futurorum bonorum spes presentia incommoda levius ferre facit. Homil. 17, super *Gen.*

42. Spes plena hominis, plenum est gaudium cordis ipsius. Homil. 53, super *Matth.* *oper. in prof.*

43. Spes est future pollicitationis religiosus assensus, promissa gloria devota intentio, sanctorum destinata sublimitas, bonorum expectatio futurorum, cognitio fidei, credulitas propinquitas, destinatio preciorum tempus, futura expectatio meritorum. Serm. de *S. Ate.*, *spe.* et *charitate.*

44. Spes est incertarum divinarum opulentia; spes est indubitatam ante thesaurum thesaurus. *Prover.*

45. Hac laborum requies, hac charitatis janua, hac desperationis jugulatio, hac absentium imago est. Gradu 30.

46. Spe subnixus, a cordis jugulator est. *Ibid.*

47. Tanto spes in Deo solidior surgit, quanto pro illo quisque graviora pertulerit. In cap. 4, *Regul. S. Bened.*, verbo *putat.*

48. Spes in Deum, firma turris est. Lib. 2, *epist.* 47, ad *Pemprogium.*

49. Ille bene novit in exterioribus miseris sustinere qui seipsum de spe interna semper gaudere. *De ligno vite.* tract. 8, de *Spe.*, cap. 2.

50. Futurorum spes laborantibus, et sub pressura presentis vite desudantibus, requiem parit. *Ibid.*

51. In agone positus, dolorem mitigat spes coronam. *Ibid.*

52. Spes est quasi columna, que totum spirituale edificium sustentat; qua deficiente edificium corruit, et in lathrum desperationis concidit. *Ibid.*

53. Spes anchora est animam cum servans, ne procedit tentationum irremptat. *Ibid.*

54. Gemma preciosissima et optissima spes est, que ad modum gemme perlicida est, et pervia in suo interiori. *Ibid.*

55. Spes elisos erigit, et vires reparat. *Ibid.*

56. Ubi virtutes exercentur, ibi spei abundant gaudia. *De casto convivio.*, cap. 11.

57. Illa certis spes est, que bonis operibus committitur: que autem sola existit, presumptio nominanda est. *Ibid.*

58. Futurorum spes laborantibus requiem parit, sicut et in agone positus dolorem vulnerum

S. INOCENT.

S. PAVLUS.

CHRYSOST.

S. JOAN. C.

JOAN. TAUL.

S. IUD. BEL.

S. LAURENT.

JUSTIN.

ORIGENES.

MET. CELL.

S. PAVLUS.

S. PAVLUS.

THEOD. 400.

NAVIARUS.

S. SYNECUS.

EPISCOPUS.

S. THEODOR.

THEOPH. LACTUS.

AMBROSI.

CICERO.

PLATO.

S. ANASTAS.

MAGNUS.

HUGO A. S.

VICTOR.

mitigat spes coronam. Homil. 6, in cap. 15, *Genes.*, super illud: *In requie sancta.*

59. Spes que differtur, affligit animam. Lib. 1, *epist.* 28, ad *Don.* *episc.* S. *Macchil.*

60. Contemnenda sunt omnia cuncta, que certis; si ad ea vultis pertingere, que speratis. Serm. 5, de *S. Severo.*

61. Spes est animarum alimentum. Lib. *De eo quod dicitur.*, etc.

62. Recte homini quid magis potest esse proprium, quam spes? qui enim desperat non est homo. *Ibid.*

63. Futuri expectatio timorem gignit, presentis usus modestiam. *Ibid.*

64. Spes proprium ornamentum humane anime est. Lib. *de Abraham.*

65. Sanctus et laudabilis est, qui bene sperat, sicut et diverso profanus et vituperabilis, qui non sperat. *Ibid.*

66. Omnia in rebus humanis, spe futurorum agunt: vita queque ipsa hanc temporaria non nisi spe altius se suscipiatur, solus Deus est de quo desperatur. Lib. 2, ad *Ecclies.* *catholica.*

67. Spe hominum genus alitur. *De innoxia.*

68. Spes alitrix maxime mortalium vestitium animam gubernat. *Ibid.*

69. Qui divina spe munus est, firmus inconcususque manebit. Super *Psalm.* cxxv, vers. 1.

70. Spes fortiores efficit animam, et ad pericula confidentiorem. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 12, in illud: *Spe gaudentes.*

SENTENTIE PAGANORUM.

71. Senectus parum sperare potest, juvenis spe plena est. Sert. 30, *quest.* 1, *Problema.*

72. Spes sola hominem in miseris consolari solent. *Orat.* 4, *pro Catilina.*

73. Magnum est premium, spes futura felicitatis. In *Dialogo Phaedonis.*

Vide etiam tit. *Acquirere.* sent. 42; *Damnatio.* sent. 20; *Deus.* sent. 36, 37; *Dilectio.* sent. 78; *Hypocritus.* sent. 68; 49; *Innocentia.* sent. 22; *Malum.* sent. 26; *Medicina.* sent. 84; *Meritum.* sent. 15, 56; *Miserordia Dei.* sent. 50; *Pergrinitio.* sent. 13; *Præsumptio.* sent. 64; *Penitentia.* sent. 209; *Remuneratio.* sent. 24; *Retrospectus.* sent. 12; *Salus animæ.* sent. 64.

SPIRITUS IN GENERE.

Etymologia. Dicitur spiritus *spiritus* quasi *spiritus* *spiritus*, omnis animus: eo quod natus instat, coloris quocumque volat feratur et moveatur. Lib. *Vita dicit.* cap. 2, de *Spiritu.*

Definitio. Spiritus est quedam vis animo motu interior, ubi corporaliu reru subtilitudo exprimitur. Lib. 2, de *Anima.* cap. 5.

Spiritus est, qui in unoquoque homine toti corpori præest, cuius arbitrio: et instinctu corpus ipsum movetur. Lib. 1, *Collyrii hereticor.*, cap. 1.

Spiritus est fatus et ventus quidem in rebus corporeis per impulsione et motionem respiracionis factus. Part. 1, *Summæ.* *quest.* 36, art. 1.

Differentia. Anima et spiritus idem sunt in homine, quamvis aliud anima notet, et aliud spiritus: spiritus namque ad substantiam dicitur, et anima ad vivificationem; eadem est essentia, sed proprietates diversa. Lib. 2, de *Anima.* cap. 4.

Inter animam, animam, spiritum et mentem hoc interest: quod anima est qua vivimus, animam quo regimur, spiritus quo speramus, mens qua cogitamus. Lib. 1, de *Differentiis.* *differe.* 477.

SENTENTIE PATRUM.

1. Nescit in his, nisi in mortuis corporis voluptatibus solus spiritus remanere. In *Eschort.* ad *Virginas.*

2. Qui secundum corporis appetitum vivit, caro est: qui secundum præcepta Dei, spiritus est. Super *Psalm.* xviii, *serm.* 4, vers. 1.

3. Omnia corpora reguntur per spiritum vite, et spiritus vite irrationalis per spiritum vite rationalem, et spiritus vite rationalis deservit atque peccator, per spiritum vite rationalem pium et justum, vitæ per ipsum Deum. Lib. 3, de *Trinit.*, cap. 4.

4. Omnium justorum spiritus, etiam adhuc in carne viventium, in quantum divina capiunt, non sunt in hoc mundo. *Ibid.*, lib. 4, cap. 20.

5. Spiritus hominis, est ipsa anima pre spirituali natura, vel pro eo quod spiritus in corpore appellatus est spiritus. *De Spiritu et Anima.* cap. 9.

6. Est anime quasi maritus quodammodo spiritus hominis, qui animalem affectionem tanquam conjugem regit. *De lxxxiii quest.* 65.

7. Episcopus spiritum diaboli et spiritum mundi, ut accipias spiritum Dei: spiritus diaboli operatur gaudium iniquitatis, et spiritus mundi gaudium vanitatis. In *Manuali.* cap. 27.

8. Nemo scit hominum, que sunt hominis, nisi spiritus hominis. Lib. 10, *Conf.*, cap. 5.

9. Ipse spiritus hominis cum aliquando errat, et aliquando præcedit sapit, mutabilem se esse clamat. Lib. 2, de *Gen. contra Manich.* cap. 8.

10. Est animo natura perfecta, cum spiritum suo subditur. *De fide et Synb.*, cap. 10.

11. Nullo modo spiritu præstantius est corpus imo perspicuo modo spiritus corpore. Lib. 12, de *Gen. ad lit.*, cap. 26.

12. Et spiritu nostro opera carnis mortificemur spiritu Dei agimur. *De Continent.* cap. 5.

LUDOVICUS BLOSSIUS.

S. THOMAS AQUINAS.

HUGO A. S. VICTOR.

S. ISIDORUS HISP.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

®

13. Qui non ducitur spiritu, sequitur ut carne ducatur. In *Expos. epist. ad Galat.*, cap. 5.
14. Quomodo spiritus sensibilia dignificat, ita spiritalia spiritus. *Amat. in Job*, cap. 42.
15. Tanto minus anime sudidior caro, quanto magis adversus spiritum contempserit. Lib. 19, de *Civit. Dei*, cap. 4.
16. Deus in mundo insiduit spiritus, quibus intelligendum dedit, et suae contemplationis habiles capereque sui praestitit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 1.
17. In beatitudine illa voluit spiritus, ut prolium erit corpus; nec voluit aliquid spiritus quod nec spiritum possit docere, nec corpus. *Ibid.*, cap. 39.
18. Melior est quilibet spiritus etiam corruptus, quam corpus quodlibet incorruptum. De *Natura boni*, cap. 5.
19. Malum inest in carne contra spiritum contempserit, etiam non sit in spiritu non consentiente, et contra etiam contempserit. Lib. 3, contra *Julian.*, cap. 14.
20. Ubi caro imperat et spiritus servit, perversa domus est: rectus ergo homo ubi spiritus imperat, caro servit. Tract. 2, super *Joan.*
21. Corpus meum vivit de spiritu meo, et tamen de tuo. *Ibid.*, tract. 26.
22. Accedat spiritus ad carnem, quomodo accedit charitas ad scientiam, et predest plurimum. *Ibid.*, tract. 27.
- V. PEDA.
23. Bellum optimum agitur, cum spiritus carni adversatur. In suis *Proph.*, verbo *Bellum*.
- S. BERNARD.
24. Semper in robusto et vegeto corpore, animus mollior atque tepidior jacet: et rursus in corpore debili et infirmo fortior viget promptiorque spiritus. Epist. 258.
25. Nihil predest spiritus timoris, ubi non est spiritus charitatis. Epist. 258, ad *Eugen. Pap.*
26. Spiritus nominis quod virile est et spirituale meditari. De *Vita solit.*
27. Spiritus hominis in appetitu boni, subtilis et efficacia natura conditus, et in arte creatricis sapientiae omni corpore melior est, omni etiam luce corpora lucidior ac dignior. *Ibid.*
28. Quid, o homo, dormit in te spiritus Dei, et vigilat in te spiritus mundi? Serm. de *Maria humil.*
- S. BONAV. & S. BERNARD.
29. Non est praesentior noster spiritus ubi animus, quam ubi amat. De *sistem. itineris. iterant.*, lib. 4, dist. 4; Et S. Bernard. de *Præcepto et dispensat.*
- CLEMENS ALEX.
30. Sine spiritu, corpus est terra et cinis. Lib. 3, *Sermon.*
- S. CYPRIAN.
31. Non est caro dietatrix peccati, nec inventrix malitiae, nec cogitatrix iniquitatis, nec dispositrix agenda; sed officina et spiritus, qui in ea, et per

- eam quaecunque affectaverit, sequitur et consummat. De *Cardinal. oper. Christi*, cap. 4.
32. In terrenis caro quiescit, sed spiritus deficit. Super *Job*, cap. 11.
33. Moderati viri carnem regunt, et spiritui subdunt. Super *Psalm. cxxxvii.*
34. Spiritus hominis, spiritus elationis est. Lib. 7, *Moral.*, cap. 3, num. 3.
35. Si pie spiritus sub Deo premitur, caro illicite super spiritum non levatur. Lib. 26, *Moral.*, cap. 13, num. 12.
36. Habet spiritus commissum sibi dominum carnis, si tamen sub Deo recognoscit iura legitime servitutis. *Ibid.*
37. Si spiritus auctorem carnis superiorem contemnit, iura a subjecta carne praedum suscipit. *Ibid.*
38. Quanto in nobis quotidie de Dei spiritu virtus crescit, tanto noster spiritus deficit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 14.
39. Tanto facius ac diffidius, caro se contra spiritum erigit, quanto sibi eam praesidens spiritus per extenuationem subdit. *Prose.*
40. Spiritus per attentionem sic carnem domat, ut tanto superbiat, et cito conquiescat. Lib. 5, in *I. Reg.*, cap. 1.
41. Nequaquam receptaculum spiritus Dei quicquam efficitur, nisi spiritu auto primus eructetur. In *septem Psalm. Penit.* super *Psalm. vii.*, vers. 7.
42. Ille in cuius spiritu dolus non est, beatus est: ille vero in cuius spiritu dolus est, infelix est. *Ibid.*, super *Psalm. ii.*, vers. 3.
43. Sicut carne quiescente spiritus deficit, ita caliditate convalescit. *Ibid.*, super *Psalm. vii.*, vers. 16.
44. Sicut carnem dura convulserunt, ita spiritum mollia necant. *Ibid.*
45. Spiritus ex quo carne contraria sunt, et que illam debilitare queant, expetit. Lib. 3, super *epist. ad Galat.*, cap. 5, in illud: *Caro concupiscit adversus spiritum.*
46. In rebus conditis nihil excellentius est spiritu. Lib. 3, de *Vanitat. mundi.*
47. Spiritus hominis domus Dei est, quis omne bonum intus in spiritu est, quis secundum voluntatem spiritus est: omne autem malum foris extra spiritum est, quia non est secundum spiritum. *Homil. 4.* super *Matth. oper. imperf.*
48. Omnis principatus animi, spiritus est. *Homil. 48.* super *I ad Cor.*
49. Caro a spiritu possessa, oblitam quidem sui, qualitatem autem spiritus assumens, conformis facta est verbo Dei. Lib. 5, *advers. Haeres.*, cap. *Truductus.*

CLOES. III.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HENRICUS EDIBURGUS.

THOMAS A. KEMPIS.

S. ANTONIO DE PADUA.

S. HIERON.

S. HIERON.

RUGO A. S. VICTORIS.

S. JOANNES CHRYSOSTOMUS.

S. HIERON.

PETERUS. HILAN.

RICHARD. A. S. VICTORIS.

S. HENRICUS EDIBURGUS.

THOMAS A. KEMPIS.

S. ANTONIO DE PADUA.

S. HIERON.

S. HIERON.

RUGO A. S. VICTORIS.

S. JOANNES CHRYSOSTOMUS.

S. HIERON.

50. Spiritus ab origine corruptus, corripit carnem: caro post originem corrupta, corripit spiritum. Serm. 41.
51. Spiritus humanus tunc proculdubio sanctus esse incipit, quando quod pietatis est, diligit: quod impietatis, detestatur et odit. Part. 1, lib. 6, de *Trinit.*, cap. 10.
52. Sicut spiritus humanus vita est corporum: sic spiritus sanctus vita est spirituum. *Ibid.*
53. Nescit omnino, nescit quid de spiritu angelico, quid de spiritu divino sentire debeat, qui spiritum suum prius non cogitat. Part. 1, lib. 3, de *Contemplat.*, cap. 6.
54. Nilul tam varium est ac versatile, quam spiritus. De *Tamonia.*
55. Caro trahit deorsum, spiritus trahit sursum: caro querit mollia et blanda, spiritus simulat dura et aspera. Si sequeris carnem, decipieris: si sequeris spiritum, coronaberis. In *Hospit. pauper.*, cap. 3.
56. Quanto caro plus premitur, tanto spiritus plus elevatur. De *Discipl. cloutr.*, cap. 12, sect. 1.

SENTENTIA PAGANORUM.

57. Magnanimos nos natura produxit: et ut quibusdam animalibus ferum dedit, quibusdam subdolum, quibusdam pavidum: ita nobis gloriosum et excedens spiritum, quarentem ubi honestissime, non ubi tutissime vivat, simillimum mundo. Epist. 104.

SPIRITUS SANCTUS.

- Etyologia.* Ideo Spiritus sanctus vocatur, quia Patris et Filii sanctitas est: nam cum sit et Pater Spiritus et Filius Spiritus, et Pater sanctus et Filius sanctus: proprie tamen ipse vocatur Spiritus sanctus, tanquam sanctitas coessentialis et consubstantialis amborum. Lib. 7, *Etymol.*, cap. 3.
- Definitio.* Spiritus sanctus est maxima potentia, divinum quoddam et investigabile, sanctificans per Christum omnes qui sunt a Deo conscripti. *Galechsi* 16.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Lib. 2, super *Luce.*, cap. 4, in illud: *Emergens autem Maria*, etc.
2. Animae sponsus est Spiritus sanctus, dum ipsam sibi unit, castam et foecundam reddi: castam mentis puritate, foecundam boni operis prole. Serm. *Dom. 2.* post *Epiph.*
3. Montem, quam Spiritus sanctus inflammat, nec ignis adversariis, nec flamma diabolica persecutionis consumere potest. Serm. *Dom. 6.* post *Pascha.*

Tom. IV.

4. Spiritus sancti gratia est spiraculum vitae, quam cum Deus spirat in faciem animae, procul dubio animam de morte ad vitam resuscitat. *Ibid.*
5. Sicut ignis urit, purgat, calefacit, illuminat, sic Spiritus sanctus urit peccata, purgat corda, torporem excutit, ignorantiam illuminat. Serm. 1 *Pentec.*
6. Spiritus sanctus dividens singulis prout vult, ubi vult, quando vult, quantum vult, quibus vult, gratiam suam inspirat. *Ibid.*
7. Tollis Spiritus sanctus loquitur, quoties bonum cogitamus. Serm. 2 *Pentec.*
8. Gratia Spiritus sancti dat scire, et velle. *Ibid.*
9. Ideo missus est Spiritus sanctus in Apostolos in forma ignis, ut eos calefaceret ad alios incendendos: quia qui non ardet, non incendit. Serm. 3, de *Evangel.*
10. Dilatio, quae ex Deo est, et Deus est, proprie Spiritus sanctus est. Lib. 15, de *Trinit.*, cap. 18.
11. Quid amabilius et quid suavius et quid sanctius Spiritu sancto? amor Patris et Filii ipse est, per quem omnes sunt sancti, quicunque sunt sancti. De *Spiritu et Anima*, cap. 53.
12. Spiritus sanctus nos facit petere quidquid desideramus accipere, ipse nos facit querere quem cupimus invenire, ipse nos facit pulsare ad quem nitimur pervenire. Super *Psalm. cxviii.* conc. 14.
13. Sanctus spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quid ergo fratres mei? Hoc dicitur sumus, quis spiritus gemit, ubi perfecta et aeterna beatitudo est et cum Patre et Filio? Non ergo Spiritus sanctus in aemulatio, sicut semelipsum, in illa Trinitate, in illa beatitudine, in illa aeternitate substantiae gemit, sed in nobis gemit, quia genere nos facit. Tract. 6, super *Evangel. Joan.*, de cap. 1.
14. Non habent Spiritum sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. Epist. 50.
15. Spiritus sanctus integer de integro, non praecedit unde procedit: sed tantus cum illo, quantum ex illo; nec minuit eum procedendo, nec auget habendo. Epist. 66.
16. Spiritus aliter adjuvat nondum inhabitans, aliter in habitans. Epist. 105.
17. Fides impetrat spiritum largiorem, diffundit spiritus charitatem. Epist. 144.
18. Deus, qui spiritus est, sui vivificat corpus, ut spiritale efficiat, absumens omnem corruptionem. Epist. 146.
19. Ille pescat in Spiritum sanctum, qui nescit in finem vitae voluerit credere in Christum. De *fide et oper.*, cap. 16.

44

20. Spiritus sanctificationis non transit, sed manet. In *Annot. super Job*, cap. 6.
21. Spiritus sanctus operatur intrinsicus, ut volens aliquid medicina, que exhibetur extrinsecus. Lib. 15, de *Civitate Dei*, cap. 24.
22. Spiritui sancto templum non facimus, sed nos ipsi sumus. *Contra Jem. Arctan.*, cap. 29.
23. Qui accipiunt Spiritum sanctum, amorem cœlestium terrenis contemnunt. Lib. 1, de *Anima et Orig.*, cap. 14.
24. Esto verus, non fictus catholicus ne te ficiat Spiritus sanctus. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.
25. Spiritus sanctus etiam veteris Testamenti tempore, piis omnibus non tantum adjutor, sed et largitor fuit. Lib. 3, ad *Hebraeos*, cap. 7.
26. Fatendum est Spiritum sanctum, etiam antiquis temporibus, non solum mentes bonas adjuvasse, verum etiam bonas eas fecisse. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.
27. Hominum nemo mundus nascitur: et ideo donec mundetur Spiritu sancto, sub spiritu immundo esse cogitur. Lib. 2, *contra Julian.*, cap. 1.
28. Cum Pater Spiritus sit, et Filius Spiritus sit, quoniam Deus Spiritus est: et Pater sanctus, et Filius sanctus sit: propterea tamen nomine amborum Spiritus, vocatur Spiritus sanctus. *Tract. 122, super Job.*
29. Spiritus sanctus Spiritus benignus, Spiritus dulcis, Spiritus fortis, infirma roborans, aspera planans, corda purificans. *Serm. 6, Ascens.*
30. Spiritus paracletus domus pignus salutis, robar vite, scientie lumen, et sic in tribus istis ille Spiritus docet omnia que pertinent ad salutem: quia in ipsis est plena et absoluta perfectio. *Serm. 2, Pentec.*
31. Spiritus sanctus multiplex dicitur, quia multipliciter filius hominum inspiratur: si quidem conceditur eis ad usum, ad miraculum, ad salutem, ad auxilium, ad solatium, ad fervorem. *Ibid.*, serm. 3.
32. Doctrina Spiritus sancti non curiositatem acuit, sed charitatem accendit. *Serm. 3, super Cant.*
33. Mens, que ignorat abscessum Spiritus sancti patet seductioni: et que rectum non observat, est ingrata visitationi. *Ibid.*, serm. 17.
34. Spiritus sanctus aliquando recedit, ut auctus requiratur: et rursus dignanter ad hoc redit, ut consolatur. *Ibid.*
35. Vigilandum est, et vigilandum omni hora, quia necesse est, ut Spiritus sanctus venturus sit, seu deum abiturus: et enim et redit spiritus ille, et qui stat eo tenente, deserto cadat necesse est. *Ibid.*

35. Spiritus sanctus monet, et movet, et docet. Monet memoriam, rationem docet, movet voluntatem. *Serm. in Festo Pentecoste*, num. 5.
37. Ne minimum palceam peccati intra cordis quod possidet Spiritus sanctus habitaculum par situr residere: sed statim igne subtilissime circumspeditionis exurit Spiritus ille dulcis et suavis. *Ibid.*, serm. 2.
38. Maxime hostiliter agit, qui spiritum vitæ in fonte cordis extinguit. *Super Luc.*, cap. 47.
39. Nihil excellentius, nihil pretiosius, nihil nobilissimum Spiritu sancto. *Serm. 3, Dom. 3, post Pascha.*
40. Sicut ignis appositionis lignorum augetur et conservatur ne deficiat: sic nos ardorem ignis Spiritus sancti per devotum et jugem recordationem conservare debemus. *Serm. 4, Pent.*
41. Sunt in Spiritu sancto tres proprietates. Primo, est ineffabilis veritas: secundo, liberalis claritas: tertio, inseparabilis potestas. *Ibid.*, serm. 9.
42. Vere bonus est Spiritus sanctus: bonus utique in peccatorum remissione, in virtutum collatione, in communium illuminatione, in animarum elevatione. *Prolog.*
43. Primo modo bonus est incipientibus, secundo proficientibus, tertio consummantibus, quarto perseverantibus. *Ibid.*, serm. 2.
44. Tria nos docet Spiritus sanctus, intelligere, vincere, facere: docet intelligere omniam veritatem, docet vincere mundi vanitatem, docet facere Dei voluntatem. *Ibid.*, serm. 12.
45. Repletio Spiritus sancti est purgativa, illuminativa, perfectiva, confirmativa. Purgat defectum, illuminat intellectum, perficit affectum, confirmat perfectum. *Serm. 3, fer. 3, Pentec.* super illud *Act. 11: Repleti sunt omnes Spiritu sancto.*
46. Spiritus sanctus ignis est amorosus, illuminans intellectum, et pariter inflammans affectum. *De repleti donis Spiritus sancti in genere.*
47. Spiritus sanctus per donum timoris, humiliat alta: per donum pietatis, liquefacit dura: per donum scientias, illuminat obscura: per donum fortitudinis, consolidat molliora: per donum consilii, restringit fluida: per donum intellectus, clarificat nebula: per donum sapientie inflammant frigida. *Ibid.*
48. Spiritus sanctus domum perfectum dicitur quia a Patre et Filio, ut donabilis spiratur. *De Specie donis Spiritus sancti in genere*, cap. 1.
49. Unus est tantum Spiritus sanctus. Ille Patet, sicut unus est Deus Pater, neque est secundus Pater: et sicut unus est unigenitus Filius et Verbum Dei, fratremque non habet: sic

- unus est tantum sanctus Spiritus, et alius non est Spiritus æqualis cum illo dignitate. *Cateches. 16.*
50. Si pœne est obnoxius, qui adhaeret fari, qui versatur cum illo: quam spem habebit, qui Spiritui sancto adversatur? *Ibid.*
51. Sicut mare cum turbatur, oleo infuso cedit natura sua tempestas, lenitate olei procellam extinguente: sic anima nostra cum lenitur gratia Spiritus sancti, jussu deo tranquillatur. *De Perfect. Spirit.*, cap. 35.
52. De Spiritu sancto accipimus, ut sapiamus inter bonum malumque discernere, justa diligere, injusta respicere. *Prose.*
53. De Spiritu sancto accipimus, vite amorem, et gloria ardore succensci, ut erigero a terrenis mentem ad superna et divina valeamus. *Homil. in die Pentec.*
54. Magnum est Spiritu sancto illustrari, sed multo majus est, impiari. *Homil. 1 de S. Joan. Bapt.*
55. Ubi perleverit spiritus amoris, ibi scientiarum aroma utilis flumini, nempe meditationes, orationes, suspiria, singultus, lacrymæ, ipsa colloquia. *Serm. 39 super Cant.*
56. Ubi nulla quies, ubi Spiritus sancti consolatio docet. *Super Thren.*, cap. 3.
57. Spiritus sanctus quorum corda tangit, prolimis coelestis exercitus miles finit. Lib. 5 in *1 Reg.*, cap. v, super illud: *Quorum Deus tangit corda.*
58. Sancti Spiritus gratia cum sibi divites subijcit, pauperes non repellit: cum fortes humiliat, virens ad se debiles non recusat: cum nobiles colligit, simul et ignobiles apprehendit: cum sapientes suscipit, imperitorum stultitiam non contemnit. Lib. 6 *Moral.*, cap. 8, num. 7.
59. Spiritus sanctus mentem quam replet, et illuminans irrorat, et irrorans illuminat: ut et de luce ejus videat quid appetat, et de rore ejus refrigeret, ne lassescat. *Super Cant.*, cap. iv super illud: *Horus concubans.*
60. In lingua igneus apparuit Spiritus sanctus, quia omnes quos repleverit, ardentes pariter et loquentes facit. *Homil. 39 super Evang.*, super illud *Luce. xi: Ignem veni mittere in terram.*
61. Spiritus sanctus quos replet, simplices et ardentes facit: simpliciter puritate, ardentes stimulatione. *Ibid.*
62. Spiritus sanctus cum sensus honeste vivendum instruit, audaces modo, modo timidos reddat: audaces ad presumentiam, timidos ad superbia impellit ut necessariam postulent, retrahit nimis presumentio vitium incurvant temeritatem. Lib. 4 in *1 Reg.*, cap. 4, super illud: *Ecce ego, et forte inducet nobis, etc.*

63. Indicia Spiritus sancti sunt, excellentia domus humilitatis: quia sanctus Spiritus quo majori honorum electorum corda irradiat, eo abundantiori dono humilitatis ditat. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Septem dicitur expectabis me.*
64. Legem non constringitur sancti Spiritus donum. Lib. 1 *Dilogi*, cap. 1, verbo *Neguvam.*
65. Spiritus sanctus cor quod replet, elevat, et ardor malitie ad inferiora semper incurvat. *Homil. 2 super Eccl.*
66. Spiritus sanctus erat quidem semper, et est, et erit: neque incipiens, neque desinens: sed semper Patri et Filio coordinatus, et connumeratus. *Orat. 5 de Pent.*
67. Nemo sancti Spiritus participare fieri potest, qui non in excelsa hujus vitæ parte versatur: nam qui ea que sursum sunt sperant, et animo interiorum rempublicam recte colunt, Spiritum sanctum assequuntur. *Orat. in Pentecost.*
68. Negat talem sanctificationis Spiritum sanctum, qui cum privat potestate sanctificandi. In *Exposit. 2 Fidei.*
69. Spiritus sanctus recte Paracletus vocatur, quia corda fidelium ne inter hujus sæculi adversa deficiant, coelestis vite desideria sublevat ac reficit. *Serm. vigilia Pent.*
70. Qui sunt isti tres spiritus? principalis spiritus, Pater est: rectus spiritus, Christus est: Spiritus sanctus, Spiritus sanctus est. *Epist. 9 de Trinitate vicit.*, super illud *Paulo. 1: Spiritus principalis confirma me.*
71. Spiritus sanctus torrens voluptatis Dei est, qui irrigat omnem animam spiritalibus fluentis, ut fructum exhibeat sanctitatis. *Super Psal. xxxv*, vers. 9.
72. Spiritus sanctus expellendus est, promerendus est, et fide preceptorum atque observationum retinendus. Lib. 2, de *Trin.*
73. Nihil dulcius Spiritus sancti in vita suavis. *Serm. 3 de Spirituali Christi omnia.*
74. Mustum est ardor Spiritus sancti, qui quos inebriat, loquentes facit. *Super Job*, cap. 32.
75. Spiritus sanctus non libenter habitat, nisi turbis et frequentia, et dissipatione et rixæ sui: sed Spiritus sanctus proprie sedem habet solitudinem. *Homil. 3 super Marc.*
76. Spiritus sancti gratia, cum menti illapsa est, statim irrigari, omni fonte ubi riuus scaturit, manum deficit, manum vacuat, nunquam stat. *Homil. 10 super Luc.*
77. Nihil imbecillius illis, qui a Spiritu sancti sunt auxilio destituti. *Ibid.*, homil. 65.
78. Dies Pentecostes, dies propitiationis, dies remissionis, dies est indulgentia. *Serm. de Pent. de Spiritu sancto.*

79. Spiritus sanctus fuit semper, et est, et erit: neque incipit, neque desinit, sed semper Patri consubstantialiter familiaris. *Ibid.*

80. Spiritus sanctus vita natura vivens et vivendum vivificator est, lux de luce et lucis suppeditor, per se bonus et fons bonitatis, per se Dominus sui juris, Deus de Deo deificans, virtus omnipotens. *Ibid.*

81. Spiritus sanctus, spiritus absque materia, absque rege, absque senio, absque successore, absque flumine, absque sordibus, absque confusione. *Ibid.*

82. Spiritus sanctus, spiritus quem nemo interpretari potest, impervestigabilis est, imperscrutabilis est, impartibilis, incircumscriptus, indissolubilis, incommutabilis, incomprehensibilis. *Ibid.*

83. Spiritus sanctus non spiritus est ventorum, non spiritus angelicus, non spiritus corporalis, non spiritus aeris; sed Spiritus optatus, Spiritus personam in Deitate habens, Spiritus sapientia, intellectus et exaltationis. *Ibid.*

84. Spiritus sanctus, spiritus pacis et fidei, spiritus gratiae et intelligentiae, spiritus libertatis et mansuetudinis, spiritus salutis et illustrationis. *Ibid.*

85. Spiritus sanctus imaginis nostrae est reformatio, mentis perfectio, animae instauratio. *Ibid.*

86. Spiritus sanctus auctor est fidei in Deum, spiritualium mentalium oculorum nostrorum sol, interni hominis nostri lumen, et lucifer in peccatoris caelo. *Ibid.*

87. Spiritus sanctus opulentia est filiorum Dei, aeternorum honorum thesaurus, pignus aeterni regni, primitiae vitae aeternae, et signaculum gratiae baptismi. *Ibid.*

88. Spiritus sanctus cibum est diligentium Christum, quo nunquam satiantur, ipse potus est animarum filiorum Dei, ipse charitas eorum, qui sibi conjuncti sunt. *Ibid.*

89. Spiritus sanctus animarum est exultatio, cordis tripudium, ignis, fons vorulentus. *Ibid.*

90. Spiritus sanctus lugentium est consolatio, mortuorum depositio, mentis requies, sapientiae communicatio, prudentiae inventio, praesentiae illustratio. *Ibid.*

91. Spiritu sancto reges inunguntur, sacerdotes ordinantur, Prophetae illustrantur, doctores declarantur, ecclesiae sanctificantur, altaria fundantur, unguentum consecratur, aquae purgantur, diemones alligantur, morbi curantur. *Ibid.*

92. Spiritus vocatur sanctus, Dominus, vivificator, consolator et Paracletus. *Ibid.*

93. Spiritus paracletus, hoc est, inhortator: inhortatur semper ad bonum corda fidelium, inhor-

tatur animam ut Deo se uniat, inhortatur mentem ut a malis desistat. *Ibid.*

94. Spiritus sanctus cor ad se attrahit, ineffabili et mentali charitate exhilarat, edulcat, calefacit, a terrenis transfert, et ad caelestia vocat. *Ibid.*

95. Spiritus sanctus, Spiritus veritatis, Spiritus Dei, Spiritus Domini, Spiritus patris, Spiritus Filii, Spiritus Christi. *Serm. De adorando Spiritu.*

96. Quomodo poterimus allicere auxilium spiritus, eique persuadere, ut apud nos manere velit? Per opera bona, et optimam vivendi rationem. *Serm. de Verb. Apost.: Habentes eundem Spiritum, etc.*

97. Spiritus sanctus in anima remissa et sequi permanere non sustinet. *Homil. 24 super Epist. ad Hebr.*

98. Sicut aranearum stamina statim venti non suscipiunt, sic neque animae secularis, neque homo animalis gratiam poterit Spiritus sancti suscipere. *Ibid.*

99. Quandiu quis ignitus incedit, omnia superat, omnia excedit, omnia contemnit. *Ibid.*

100. Flamma ferocis insuperabilis res est, et importabile est cunctis rebus incendium Spiritus sancti. *Ibid.*

101. Ferror Spiritus sancti, tanquam ignis, omnia consumit. *Ibid.*

102. Spiritus sancti gratia nunquam parva est et vilis, sed magna et mirabilis, et dantis magnificentia digna. *Homil. 1 ad Popul. Antioch.*

103. Spiritus sanctus ignis est, ut incitamentum et fervorem gratiae, et peccatorum assumptionem significet. *Homil. 31 super Joan.*

104. Nullum bonum percipitur, quod per Spiritum sanctum non concipitur. *Super Prolog. Regulae S. Bened., cap. 2.*

105. Lux animarum nostrarum Spiritus sanctus est, sine quo nullum bonum, nec incipitur, nec terminatur. *Ibid.*

106. Quem Spiritus excitat, nemo ligare potest. *Ibid., cap. 2.*

107. Sanctum semper opus inspira, ut cogitem; compelle ut faciam, suade ut diligam, confirma ut tenam, custodi ne perdam. *In Orat. de Corp. viar.*

108. Datur Spiritus sanctus in presenti, ut iustificet impios, roboret debiles, innocentes rejiciat pietate, doceat ignaros, pugnantes adjuvet, custodiat patientes, erudiat dubios, intelligentes illuminet, amantes succedat. *De fasciulo amor., cap. 9.*

109. Spiritus sanctus quemadmodum est potius in opere, in sermone efficacior, in dilectione fervidus: ita est in consolando promptus, et in exhortando intentus, et in se communicando munificens. *De perfect. gradib., cap. 5.*

S. LEO I.

110. Spiritus sanctus inspirator est fidei, doctor scientiae, fons dilectionis, signaculum castitatis, et totius est causa virtutis. *Serm. Pentec.*

S. MACCHAB. EPIT. SEN.

111. Christiana Religio via est, ut ubi est Spiritus sanctus, ibi statim sequatur conflictus et persecutio. *Homil. 15.*

S. PETERUS DAMIANUS.

112. Anima mortua est, quae non gestat divinum Spiritum: Spiritus enim divinus est animae vita. *Ibid., homil. 30.*

113. Nisi quis gratia Spiritus sancti mereatur affari, licet conetur, licet ad tempus eniti videatur, nunquam tamen ad bona peragenda prorsus assurgere, nunquam Deo placiti operis valet fructus afferre. *Serm. 21 de Spiritu sancto.*

114. Spiritus sanctus lumen mentibus ingerit, desiderium excitat, vires infundit: illustrat ut videamus, provocat ut volumus, roborat ut bona que volumus, implere valeamus. *Ibid.*

115. Sicut anima est vita corporis, ita et vita animae Spiritus sanctus est: et sicut corpus, anima recedente, collabitur, ita et eadem anima, si spiritus vivificator abcesserit, necesse est ut moriatur. *Ibid.*

S. PETR. LONGEB. MAG. SENTENT.

116. Recte in Spiritum sanctum delinquere dicuntur, qui suam militiam, Dei bonitatem superare putant, quibus placet malitia propter se. *Lib. 2 Sentent., dist. 43.*

PHILO IUD.

117. Deus inspirat, mens inspirationem caput, spiritus ex inspiratione accipitur. *Lib. 1 legis Aalegor.*

RICHARD. A S. VICTORE.

118. Sicut spiritus humanus vita est corporum, sic Spiritus sanctus vita est spirituum, ille vita est sensitivus, ille vita est sanctificans. *Part. 1, lib. 6 de Trinit., cap. 10.*

ROBERTUS WILLEN.

119. Spiritus sanctus dicitur sine quo nullus spiritus, sanctus efficitur. *Ibid.*

S. THEODOS.

120. Venite ad scholam Spiritus sancti, quae nulla utilior inveniri potest. *Super Psal. xxxiii, vers. 11.*

S. THEODOS.

121. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

SENeca.

122. Prope te est Deus, locum est: sacer intra nos spiritus sedet, malorum honorumque nostrorum observator et custos. *Epist. 11.*

Vide etiam tit. *Dilectio Dei*, sent. 44; *Eleemosyna*, sent. 81; *Gratia Dei*, sent. 107, 160; *Jejunium*, sent. 139; *Miratio*, sent. 34; *Peccatorum remissio*, sent. 36; *Perfectio*, sent. 90; *Poenitentia*, sent. 49; *Paenitentia*, sent. 92; *Patria*, sent. 32; *Signum*, sent. 19, 20; *Solitudo*, sent. 99; *Trinitas*, sent. 66.

S. LACRATA JUSTIN.

123. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

124. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

125. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

126. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

127. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

128. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

129. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

130. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

S. LACRATA JUSTIN.

131. Spiritus sanctus est Dominus, etiam si nolint ii qui adversus spiritum bellum gerunt. *Super I Paralip.*

vel temporum varietate per diversa jactatae reventio. *De fractis. carnis et Spirit., cap. 14.*

Stare proprie loquendo significat quandam positionis differentiam, secundum quam aliquid disponitur, quasi in quadam immobilitate. 2, 2, quest. 183, art. 1.

Divisio. Triplex est status, incipientium, proficientium, perfectorum. *Super Psal. xvii.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Homo cordis nostri absconditis ex corporis statu, aut levior, aut jaclaudior, aut stupidiior, aut contra gravior, aut constantior, aut purior, aut maturior estimatur. *Lib. 1 Offic., cap. 18.*

2. Hominis appellatio est dignus, qui non movetur a suae mentis stabilitate propter ventum verborum. *Serm. 1 Pentec.*

3. Tanto minus se quisque stabilem esse sentit, quanto minus laeret Deo, qui summe est. *Epist. 56, ad Dioscorum.*

4. Firmamentum stabilitatis in amicitia, est fides: nihil enim est stabile, quod infidum est. *De Amicitia, cap. 24.*

5. Omnia ibi stant, ubi nihil transit. Vis et in ibi stare et non transire? illic curro, id ipsum nemo habet ex se: corpus habet, non est id ipsum, quia non in se stat: anima humana nec in se stat, non est id ipsum. Ergo id ipsum nemo habet ex se, sed Dominus est qui vere est id ipsum. *Super Psal. xxi.*

6. Nemo tanta esse firmitate suffultus, ut de stabilitate sua debeat esse securus. *Serm. 2 Sabb. post Dom. Quingages.*

7. Laxalis curis mutabilium rerum, bona stabilitas et certa queramus. *Epist. 113.*

8. Monstruosa res est, ingens auctoritas, et nutans stabilitas. *Lib. 2, de Convid. ad Eugen. Popom.*

9. Impossibile est hominem in eodem statu semper permanere: sed aut peior fit, aut melior. *Doctrina 12.*

10. Nemo potest immobilis stare, qui mobilia diligit. *Lib. 3 Moral., cap. 24.*

11. Nemo est tam firmitate suffultus, ut de stabilitate debeat esse securus. *In Regula monachorum, cap. 3, de Castit.*

12. Sta, non ut proficias, sed ne deficias: sta permanens in eo quod copisti, non rediens ad id quod misisti: sta ergo in timore. *Lib. 1, Miscellan., codic. 1, tit. 69.*

13. Firma animam tuam proposito, exerce virtute, castela muni.

14. Firma, ut cedere nolit tentationi; exerce, ut resistere possit: muni, ut ubi non potest vincere, sciat declinare. *Ibid.*

15. Tres status Ecclesiae: status poenitentiae, HUGO CARO.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

VICTORIE.

status iustitie, status glorie. Super *Exod.*, cap. 23.

JOAN. GERS.

16. Propter amorem Christi status inferior semper plus placere debet, et dulcescere cordi, quam status superior, quia vanitas est. *Prose.*

17. Quanto in inferiori et humiliori statu quis fuerit, tanto verius sepe bona agit, et facilius habita custodit. *Epist. pro confort. tenuit.*

S. LAURENT. JUSTIN.

18. Quanto uniuscuiusque maior est status, tanto peticiois est ratio. *Serm. de Eudocim.*, cap. 21.

S. THOMAS A VILLANOVA.

19. Magnus status, sed magis pondus. *Serm. Dom. 3. Advent.*

SENTENTIE MACANORUM.

SENeca.

20. Sapiens sicut rectus sub quolibet pondere. *Epist. 71.*

21. Hoc a te exige, qualem statum miseris prestare te, telem usque ad exitum serves. *Epist. 120.*

STATUS PRISTINI RECUPERATIO.

SENTENTIE PATRIUM.

S. AUGUST.

1. David de criminalibus mortiferis penitentiam egit, et tamen in honore suo perstitit; et beatus Petrus, quando amarissimas lacrymas fudit, ritique Dominum negasse penitentem, et tamen Apostolus mansit. *Epist. 56. ad Romanos.*

2. Animam mortuam non plangamus, quam possumus per penitentiam ad statum pristinum revocare. *Serm. 4. pro Defunctis.*

3. Antiquaverit in presentis loco posse docere aliquem post peccatum, si tamen vita pristina penitentia diluerit. *Hab. in Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 50, can. *Cum.*

4. Sacerdos si cadit, valet et habet restitutionis locum post dignam peractam penitentiam in honorem suum, prophetarum teste, qui ait, Numquid qui cadit, non adiciet ut resurgat? *Ibid.*, dist. 50, can. *Sacerdos.*

5. Quicumque Dei auxilio corrigitur, quod amiserat peccando, recuperat. *De morib. Eccl.*, cap. 24.

S. BONAV.

6. Penitentia reducit in gradum pristinum, et omnes defectus revocat ad perfectum. *Tit. 3. Dilect.*, cap. 1.

FRANCISCUS BETHM.

7. Quomodo is, qui Dei iudicia non amat, sed odit ea, blasphematur, et obcuratur, sperare possit, quod fortuna pristina restituatur? *In Ezechiel.*, super *Psalm. xxxv.*

8. Si quando contigerit, ut iustus ex humana fragilitate ad casum declinet, ne collidatur sive confringatur, sed quantum restituitur in statum pristinum. *In Ezechiel.*, super *Psalm. xxxvi.*, vers. 25.

GRATIANS.

9. Indubitanter Domini fideles post satisfactio-

nem dignam posse redire ad honorem pristinum, quis dubitat? *In Decret.* part. 1, dist. 50, can. *Post deest.* § *Errant.*

10. Mutatur homo a peccato, et gratia Dei resurgit lapsus, et in pristino manet officio. *Ibid.*

11. Exemplis et auctoritatibus probatur post actam penitentiam, gradus pristinos licite posse administrare, et ad majores posse conascendere. *Prose.*

12. Maria enim soror Aaron postquam lepra percussa est, quia in Moyse murmuraverat, acta penitentia a peccato mundata est, et pristinum gradum prophetandi recepit.

13. Aaron etiam post consultum vitulum, in summum sacerdotem consecratus est.

14. David post adulterium et homicidium, spiritali prophetia mundatus est, et in pristino gradum prophetie recepit, et in pristino gradu permansit.

15. Achab quoque post mortem Nabuthi viri sanctissimi, per penitentiam humilitatis in regia sede remansit.

16. Et pretereuntes nulla exempla veteris Testamenti, Petrus negavit Christum, et postea Princeps Apostolorum factus est.

17. Paulus Stephanum lapidavit, et tamen a Deo in Apostolum electus est.

18. Multi quoque ab haeresi ad unitatem catholicæ fidei revertentes, in suis honoribus suam receperunt, alii vero ad episcopalem etiam gradum sunt promoti; ut pote Augustinus, et alii quam plures.

19. Joannes Chrysostomus duabus synodis orthodoxorum episcoporum fuit iudicatus, sed iterum fuit restitutus.

20. Marcellus episcopus Anchyra Galatia depositus fuit, sed postmodum recepit episcopatum.

21. Aselepius iudicatus a synodo, Ecclesiam suam postea recepit.

22. Martinus Episcopus Andronopolis damnatus a Papa Julio, recepit Ecclesiam sui episcopatus.

23. Cyrillus episcopus Hierosolymitanus depositus fuit, postea reconciliatus est Ecclesiam suam.

24. Simili modo Polycarbum eiusdem Ecclesie Hierosolymitanæ pontificem, Sixtus Papa damnavit, et iterum ipse eum reconciliavit.

25. Innocentius Papa Fortunatum episcopum damnavit, sed postea ipse eum in proprium locum restituit Ecclesie sue.

26. Nicetum episcopum a Felice Papa damnatum, Gelasius Papa successor illius reconciliavit, et Ecclesie sue restituit.

27. Leontius dum esset presbyter; depositus fuit; sed postea in Antiochia Patriarcha extitit.

28. Gregorius quartus Papa Theodosium, quem Eugenius eius antecessor presbyteri honore privaverat, sanctæ Ecclesie Sequinus consecravit Episcopum.

29. Sabas episcopus iudicatus fuit, sed sancta synodus canonice suam illi restituit Ecclesiam.

30. Rothardum episcopum sanctæ Svesionis Ecclesie a synodo, cui Carolus interfecti Rex, condemnatum; et Sophidium Placentinum episcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambas reconciliavit. *In Decret.*, part. 1, dist. 50, can. *Si post.*, § *E contra.*

S. GREGOR. MAGNUS.

31. Si lapsus ad eum ordinem revertendi licentia concedatur, vigor canonice procedubio frangitur disciplinam: dum per reversionis spe, pravæ actionis desideria quisque concepere non formidat. *Lib. 1. in Registro*, indict. 13, cap. 64, *epist. 17. ad Constantium episc. Mediolan.*

32. Post dignam satisfactionem credimus posse redire quemlibet ad honorem. *Ibid.*, lib. 6, ind. 2, cap. 33, *epist. 53. ad Secundianum.*

BARTHO.

33. Licet quis peccet, tamen si penitentiam egerit perfectam non amittit pristinum dignitatem suam aut gradum. *Super Apocal.*, cap. 2, in illud: *Et morbo candelarum, etc.*

S. HIERON.

34. Quicumque dignitatem divini gradus non custodiant, contenti fiant animam salvare; roserit enim ad pristinum gradum post lapsum difficultas est, non autem impossibile. *Hab. in Decret. Gratiani*, part. 1, distinct. 50, can. *Quicumque.*

S. HEDERICUS HERVALER.

35. Illos ad pristinos gradus redire canon præcipit, quos penitentia præcessit satisfactio, vel condigna peccatorum confessio. *Prose.*

36. Necessè est illos restaurari in locum honoris, qui per penitentiam, reconciliationem meruerunt divini pietatis.

37. Hi enim non immerito consequuntur ademptæ dignitatis statum, qui per eversionem non penitentia receptive noscuntur vite remedium. *De lapsu sacerdot.*, vel *Masuram episcoporum.*

38. Ille pristino honori restaurari potest, qui per penitentiam satisfactionem novit priora delicta delere. *Prose.*

39. Eum vero non posse restaurari qui nec luget quæ gessit, et lugenda sine ullo pudore religionis, vel timore iudicii divini committit, cognoscit. *Ibid.*

S. LAURENT. JUSTIN.

40. Numquam quis ad pristinum rediret statum, nisi viribus totis constet reparare a quo cecidit, atque reformari quod peccando deformavit. *De civitate euniorum*, cap. 21.

S. PAVLUS.

41. Paterna pietas contenta non est innocen-

tiam reparare solum, nisi pristinum restituat et honorem. *Serm. 3. de Prodigio.*

42. Necessè est emendata castigataque vita, ac reduce temperantia, una cum ea pristina ornamenta restituat. *De Regno ad Arcadium Imperatorem.*

43. Omnia in statum pristinum redeunt, cum abessecessit. *De Resurrectione*, cap. 42.

44. Penitentia quamvis revocet omnes defectus, restituendo in pristinum gradum, non tamen semper restituit in pristinum dignitatem. *In Supplemento*, part. 8, quest. 28, art. 1.

45. Veni, Domine Jesu, et tolle me de terra aliena, revoca obiectum ad patriam, et in pristinum lapsum restituat. *In Soliloq. animæ*, cap. 7, sect. 3.

STUDIUM.

Definitio. Studium est animi assidua et vehemens ad aliquam rem applicata, magna cum voluntate occupatio. *Lib. 1. de Invent. Rhét.*

SENTENTIE PATRIUM.

1. Studiosi frequenter discunt ea, quæ melius esset nescire, quam scire. *Part. 3. tit. 5. de Doctrinis*, cap. 2, § 2.

2. Non Parisiis vel Bononiæ studuisse, sed diligenter studuisse laudabile est. *Ibid.*

3. Studii finis debitas est honor Dei, salus proximi et edificatio sui. *Ibid.*, cap. 2, § 12.

4. Tria cavenda sunt quæ profectum studii impediunt: curiositas, instabilitas, rixandi libido. *Part. 4. tit. 4. cap. 11. § 1.*

5. Venite mortales ad studium sapientie, magnum hic fractus est: quid enim homini sapientia clarior? venite igitur, ut sapientes sitis. *Lib. 3. contra Academicos*, cap. 9.

6. Eruditio disciplinarum liberalium, modesta animæ atque sitientia, et alacritas, et peraverantior, et compiores exhibet amatorum amplectendæ veritatis, ut ei ardentius appetant, et constantius insequantur, et inhereant postremo dulcissimi. *Lib. 1. de Ordine*, cap. 8.

7. Studiosus ita vivendum est, ut se abstinere a veneris rebus, ab illecebris ventris et gutturis, ab inanis negotiis ludorum, a tempore somni, atque pigritie, ab emulatione, obtracatione, invidia, ab honorum potestatumque ambitionibus ab ipius etiam laudis immoedia cupiditate. *Lib. 2. de Ordine*, cap. 8.

8. Quilibet studiosus non amat incognita, eum ardentissimo appetit instat scire quod nescit, sed ipsum cognatum scire amat. *Lib. 10. de Trinitate*, cap. 1.

9. Instructus divinarum Scripturarum studiosus, eum ad eas perscrutandas accedere cœperit, illud

CERYLOS.

S. SYNEIUS EPISCOPIUS.

TERTULL.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

CICERO.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

status iustitie, status gloria. Super *Exod.*, cap. 23.

JOAN. GERS.

16. Propter amorem Christi status inferior semper plus placere debet, et dulcescere cordi, quam status superior, quia vanitas est. *Procec.*

17. Quanto in inferiori et humiliori statu quis fuerit, tanto verius sepe bona agit, et facilius habita custodit. *Epist. pro confort. tenuit.*

S. LAURENT. JUSTIN.

18. Quanto uniuscuiusque maior est status, tanto peticiois est ratio. *Serm. de Eudocim.*, cap. 21.

S. THOMAS A VILLANOVA.

19. Magnus status, sed magis pondus. *Serm. Dom. 3. Advent.*

SENTENTIE MACANORUM.

SENeca.

20. Sapiens sicut rectus sub quolibet pondere. *Epist. 71.*

21. Hoc a te exige, qualem statum miseris prestare te, telem usque ad exitum serves. *Epist. 120.*

STATUS PRISTINI RECUPERATIO.

SENTENTIE PATRIUM.

S. AUGUST.

1. David de criminalibus mortiferis penitentiam egit, et tamen in honore suo perstitit; et beatus Petrus, quando amarissimas lacrymas fudit, ritique Dominum negasse penitentem, et tamen Apostolus mansit. *Epist. 56. ad Romanos.*

2. Animam mortuam non plangamus, quam possumus per penitentiam ad statum pristinum revocare. *Serm. 4. pro Defunctis.*

3. Antiquaverit in presentis loco posse docere aliquem post peccatum, si tamen vita pristina penitentia diluerit. *Hab. in Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 50, can. *Cum.*

4. Sacerdos si cadit, valet et habet restitutionis locum post dignam peractam penitentiam in honorem suum, prophetarum teste, qui ait, Numquid qui cadit, non adiciet ut resurgat? *Ibid.*, dist. 50, can. *Sacerdos.*

5. Quicumque dei auxilio corrigitur, quod amiserat peccando, recuperat. *De morib. Eccles.*, cap. 24.

S. BONAV.

6. Penitentia reducit in gradum pristinum, et omnes defectus revocat ad perfectum. *Tit. 3. Dilect.*, cap. 1.

FRANCISCUS BETHM.

7. Quomodo is, qui dei iudicia non amat, sed odit ea, blasphematur, et obcuratur, sperare possit, quod fortuna pristina restituatur? *In Ezechiel.*, super *Psalm. xxxv.*

8. Si quando contigerit, ut iustus ex humana fragilitate ad casum declinet, ne collidatur sive confringatur, sed quantocius restituatur in statum pristinum. *In Ezechiel.*, super *Psalm. xxxvi.*, vers. 25.

GRATIANS.

9. Indubitanter Domini fideles post satisfactio-

nem dignam posse redire ad honorem pristinum, quis dubitat? *In Decret.* part. 1, dist. 50, can. *Post deest. § Errant.*

10. Mutatur homo a peccato, et gratia dei resurgit lapsus, et in pristino manet officio. *Ibid.*

11. Exemplis et auctoritatibus probatur post actam penitentiam, gradus pristinos licite posse administrare, et ad majores posse consequere. *Procec.*

12. Maria enim soror Aaron postquam lepra percussa est, quia in Moysen murmuraverat, acta penitentia a peccato mundata est, et pristinum gradum prophetandi recepit.

13. Aaron etiam post consultum vitulum, in summum sacerdotem consecratus est.

14. David post adulterium et homicidium, spiritali prophetia mundatus est, et in pristino gradum prophetie recepit, et in pristino gradu permansit.

15. Achab quoque post mortem Nabuthi viri sanctissimi, per penitentiam humilitatis in regia sede remansit.

16. Et pretereuntes nulla exempla veteris Testamenti, Petrus negavit Christum, et postea Princeps Apostolorum factus est.

17. Paulus Stephanum lapidavit, et tamen a deo in Apostolum electus est.

18. Multi quoque ab haeresi ad unitatem catholicæ fidei revertentes, in suis honoribus suam receperunt; alii vero ad episcopalem etiam gradum sunt promoti; ut pote Augustinus, et alii quam plures.

19. Joannes Chrysostomus duabus synodis orthodoxorum episcoporum fuit iudicatus, sed iterum fuit restitutus.

20. Marcellus episcopus Anchyra Galatia depositus fuit, sed postmodum recepit episcopatum.

21. Aselepius iudicatus a synodo, Ecclesiam suam postea recepit.

22. Martinus Episcopus Andronopolis damnatus a Papa Julio, recepit Ecclesiam sui episcopatus.

23. Cyrillus episcopus Hierosolymitanus depositus fuit, postea reconciliatus est Ecclesiam suam.

24. Simili modo Polycarbum eiusdem Ecclesie Hierosolymitanæ pontificem, Sixtus Papa damnavit, et iterum ipse eum reconciliavit.

25. Innocentius Papa Fortunatum episcopum damnavit, sed postea ipse eum in proprium locum restituit Ecclesie sue.

26. Nicetum episcopum a Felice Papa damnatum, Gelasius Papa successor illius reconciliavit, et Ecclesie sue restituit.

27. Leontius dum esset presbyter; depositus fuit; sed postea in Antiochia Patriarcha extitit.

28. Gregorius quartus Papa Theodosium, quem Eugenius ejus antecessor presbyteri honore privaverat, sanctæ Ecclesie Sequinus consecravit Episcopum.

29. Sabas episcopus iudicatus fuit, sed sancta synodus canonice suam illi restituit Ecclesiam.

30. Rothardum episcopum sanctæ Svesionis Ecclesie a synodo, cui Carolus interfecti Rex, condemnatum; et Sophidum Placentinum episcopum merito reprobatum, Nicolaus Papa ambas reconciliavit. *In Decret.*, part. 1, dist. 50, can. *Si post.*, § *E contra.*

S. GREGOR. MAGNUS.

31. Si lapsus ad eum ordinem revertendi licentia concedatur, vigor canonice procedubio frangitur disciplinam: dum per reversionis spe, pravæ actionis desideria quisque concepere non formidat. *Lib. 1. in Registro*, indict. 13, cap. 64, *epist. 17. ad Constantium episc. Mediolan.*

32. Post dignam satisfactionem credimus posse redire quemlibet ad honorem. *Ibid.*, lib. 6, ind. 2, cap. 33, *epist. 53. ad Secundianum.*

BARTHO.

33. Licet quis peccet, tamen si penitentiam egerit perfectam non amittit pristinum dignitatem suam aut gradum. *Super Apocal.*, cap. 2, in illud: *Et morbo candelarum, etc.*

S. HIERON.

34. Quicumque dignitatem divini gradus non custodiant, contenti fiant animam salvare; roserit enim ad pristinum gradum post lapsum difficulte est, non autem impossibile. *Hab. in Decret. Gratiani*, part. 1, distinct. 50, can. *Quicumque.*

S. HEDORUS HERVALENS.

35. Illos ad pristinos gradus redire canon præcipit, quos penitentia præcessit satisfactio, vel condigna peccatorum confessio. *Procec.*

36. Necessè est illos restaurari in locum honoris, qui per penitentiam, reconciliationem meruerunt divini pietatis.

37. Hi enim non immerito consequuntur ademptæ dignitatis statum, qui per eversionem non penitentia receptive noscuntur vite remedium. *De lapsu sacerdot.*, vel *Masuram episcoporum.*

38. Ille pristino honori restaurari potest, qui per penitentiam satisfactionem novit priora delicta delere. *Procec.*

39. Eum vero non posse restaurari qui nec luget quæ gessit, et lugenda sine ullo pudore religionis, vel timore iudicii divini committit, cognoscit. *Ibid.*

S. LAURENT. JUSTIN.

40. Numquam quis ad pristinum rediret statum, nisi viribus totis constet reparare a quo cecidit, atque reformari quod peccando deformavit. *De civitate dei*, cap. 21.

S. PAVLUS.

41. Paterna pietas contenta non est innocen-

tiam reparare solum, nisi pristinum restituat et honorem. *Serm. 3. de Prodigio.*

42. Necessè est emendata castigataque vita, ac reduce temperantia, una cum ea pristina ornamenta restituat. *De Regno ad Arcadium Imperatorem.*

43. Omnia in statum pristinum redeunt, cum abessecessit. *De Resurrectione*, cap. 42.

44. Penitentia quævis revocationis defectus, restituendo in pristinum gradum, non tamen semper restituit in pristinum dignitatem. *In Supplemento*, part. 8, quest. 28, art. 1.

45. Veni, Domine Jesu, et tolle me de terra aliena, revoca obiectum ad patriam, et in pristinum lapsum restituat. *In Soliloq. animæ*, cap. 7, sect. 3.

STUDIUM.

Definitio. Studium est animi assidua et vehemens ad aliquam rem applicata, magna cum voluntate occupatio. *Lib. 1. de Invent. Rhét.*

SENTENTIE PATRIUM.

1. Studiosi frequenter discunt ea, quæ melius esset nescire, quam scire. *Part. 3. tit. 5. de Decretis*, cap. 2, § 2.

2. Non Parisiis vel Bononiæ studuisse, sed diligenter studuisse laudabile est. *Ibid.*

3. Studii finis debitas est honor Dei, salus proximi et edificatio sui. *Ibid.*, cap. 2, § 12.

4. Tria cavenda sunt quæ profectum studii impediunt: curiositas, instabilitas, rixandi libido. *Part. 4. tit. 4. cap. 11. § 1.*

5. Venite mortales ad studium sapientie, magnum hic fractus est: quid enim homini sapientia clarior? venite igitur, ut sapientes sitis. *Lib. 3. contra Academicos*, cap. 9.

6. Eruditio disciplinarum liberalium, modesta animæ atque siccitatis, et alacrioris, et perverentioris, et compiores exhibet amatorum amplectendæ veritatis, ut ei ardentius appetant, et constantius insequantur, et inhæreant postremo dulcissimi. *Lib. 4. de Ordine*, cap. 8.

7. Studiosus ita vivendum est, ut se abstinere a veneris rebus, ab illecebria ventris et gutturis, ab inanibus negotiis ludorum, a tempore somni, atque pigritiæ, ab emulatione, obtracatione, invidia, ab honorum potestatumque ambitionibus ab ipso etiam laudis immoedia cupiditate. *Lib. 2. de Ordine*, cap. 8.

8. Quilibet studiosus non amat incognita, eum ardentissimo appetit instat scire quod nescit, sed ipsum cognatum scire amat. *Lib. 10. de Trinitate*, cap. 1.

9. Instructus divinarum Scripturarum studiosus, eum ad eas perscrutandas accedere cœperit, illud

CERYLOS.

S. SYNEIUS EPISCOPIUS.

TERTULL.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

CICERO.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

Apostolicum cogitare non cesset, Scientia inflat, charitas edificat. Lib. 2, de Doct. christ., cap. 41.

10. Ad divina enodanda explicanda, limatior accedit intento. Lib. 10, de Trinit., cap. 1.

11. Omnis amor studentia animi, id est volentis scire quod nescit, non est amor ejus, rei quam nescit, sed ejus quam scit, propter quam vult scire quod nescit. Ibid.

12. Quanto purius acutius intelligit et studet ardens, tanto est laudabilior ingenii. Ibid., cap. 11.

13. Sæculo impendi sunt scholæstici, ut humilitate indulti christiana, discant non contemnere, quos cognoverint morum vitia, quam verborum amplius, devitare. De Catech. rudibus, cap. 6.

14. A studio cognoscende veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet officium. Lib. 19, De Civitate Dei, cap. 49.

15. Omnis studiosus vocandus est, qui ea que ad animam nutriendam liberaliter, atque ornandam pertinent, impensissime requirit. De utilit. credendi, cap. 9.

16. Erubescat superbus et infelix peccator, et timeat elatione emotos, scientia inflatus, cui plus placet ars Aristotelis, quam scientia Beati Apostoli, plus codex Platonis quam liber divinus; quem nulla lectio beatificat, nulla scientia edificat, nullus sermo sapit, nisi fuerit grammaticæ conceptus, dialecticæ imaginatus, rhetoricæ purpuratus. Prose.

17. Vana luxur vitæ studia relinquunt homines, et de studio vanitatis veniant ad studium veritatis, et de studio stultitiam ad studium sapientiam non augetur. Lib. 3, in I Regum, cap. 5, super illud: Edificavit tibi altare Dominus.

18. In his qui flagrant ingendi amore perspicue veritatis, non est improbandum studium, sed ad ordinem revocandum; ut a fide incipiat, et bonis operibus nitatur pervenire quo tendit. Lib. 22, contra Paganos, cap. 53.

19. Tunc beatus est studiosus sapientiam, cum Deo frui corporit. Lib. 8, de Civitate Dei, cap. 9.

20. Differt curiosus a studioso, quod curiosus ea requirit, que nihil ad se attinent: studiosus autem contra, que ad se attinent requirit. De utilit. cred., cap. 9.

21. Studia silentium amant, quietem desiderant cordis in labore corporis, paupertatem spiritus, et hominem conscientiam. De vita solit.

22. Studia vera scrutantur virtutum non tam flores, quam radices, non ut hauriant, sed ut sint: non ut sciantur, sed ut habeantur. Ibid., etc.

23. Modus studendi quatuor habere debet condiciones. scilicet ordinem, assiduitatem, complacentiam, commensurationem. Serm. 19, Hexam.

24. Non plus le extendas, quam ingenium tuum potest ascendere, nec infra maneat. Ibid.

25. Qui non ordinat studium, sicut sicut pulli equorum, qui modo currunt huc, modo illic; sed iumentum plano passu vadit. Ibid.

26. Tantum proficit unus durus, dummodo ordinat studium suum, sicut ingeniosus et inordinatè studens. Ibid.

27. Terrena sapientie studia sunt infructuosa, imo periculosa. Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 2, vers. 3, art. 2.

28. Non est reputandus otiosus, qui insisit labori cognoscenda veritatis: eo quod pluris meriti est, quam exercitatio corporalis. Serm. 2, Dom. 1, Quadrages.

29. Nihil in hac vita dulcius sentitur, nihil avidius sumitur, nihil mentem a mundi amore sic separat, nihil sic animam contra tentationes confortat, nihil hominem ab omni opus bonum et sanctum laborem sic excitat et inflammat, ut studium sacra Scripture. Super Septem Epist. canonicas.

30. Nullam studium improbum, habet cum Deo commercium. Super Job, cap. 2.

31. Valde officiosum est doctoris studium, si per hoc quod ab illo in terris agitur, celeste ædificium non augetur. Lib. 3, in I Regum, cap. 5, super illud: Edificavit tibi altare Dominus.

32. Humano studio ad divina pervenire impossibile est: non est confidendum de viribus propriis, sed de dignatione Spiritus sancti. Ibid., lib. 5, cap. 4.

33. Qui bonis studiis comptus est, iudicio magnus est, non favore. Lib. 8, in Registro, inlud. 3, cap. 37, epist. 37, ad Innocentium episcopum.

34. Litterarum ardor, nulla promissio extinguitur, imo ipse magis ætate inflammatur. Epist. 4, ad Demetriad.

35. Ipsa litterarum studia teneris melius inseruntur ingenio: idque penitus inherere sensibus solet quod primitus sedet in mente. Ibid.

36. Litterarum radices amaræ sunt, fructus dulces. Lib. 1, super Hieroniam, cap. 1, super illud: Vigila vigilante ego video.

37. Non prodest a vitis recessio, nisi optima comprehendas: quia non tam intus sunt, in bonis studiis laudanda quam flos. Lib. 2, super Epist. ad Galatas, cap. iv, in illud: Ubi est ergo beatitudo vestra.

38. Studium sicut ingenium, fugat otium, scientia

S. BOYAN.

VICTOR.

lie parit amorem, scientiam conservat, avertit animam a vanis et inutilibus, peccati odium gignit, quietem et pacem querit. Lib. 4, de Propriet., cap. 17.

30. Tria sunt necessaria studentibus: natura, eruditio, disciplina. In natura consideratur, ut facile audita percipiat et percepta firmiter teneat. In eruditio, ut labore et sedulitate naturalem sensum excolat. In disciplina, ut laudabiliter vivens lares cum scientia componat. Lib. 3, Diatoc., cap. 7.

40. Tria sunt que precipue studiis legentium obesse solent: negligentia, imprudentia, fortuna. Ibid., lib. 5, cap. 5.

41. Studium non tardos et habetes sensus, sed natura ingenia expellit: qua investigando sic subtilitatem teneat, ut in discernendo prudentiam non amittat. Ibid., lib. 6, cap. 4.

42. Exercitatio studii salutaris mentem exarcat, perspicacitate dealbat, candore puritatis et innocentie clarat, a rubigine vitiorum detergit, et ab omni corrosione peccati conservat ileksam. Super Ecclesiastem, cap. 19.

43. Impossibile est, qui proposito acquirendum laudis humane, studio lectionis insisit, domum veram scientie promereri. Collat. 14, Abbat. Neoteritis, cap. 9.

44. Cum omni cautione devota, ne tibi per studium lectionis, non scientie lumen, nec illa perpetua, que per illuminationem doctrinae permittitur gloria, sed instrumenta perditionis de arrogantia vanitate nascentur. Ibid., cap. 10.

45. Vacare cunctis cogitationibus humana mens non potest, et ideo quando spiritalibus studiis non fuerit occupata, necesse est eam illis quam pridem didicit implicari. Ibid., cap. 13.

46. Sicut in bello non omnis qui pugnat vincit, nemo tamen vincere potest, nisi pugnaverit: sic non omnes qui student, et legunt acquirunt scientiam: nemo tamen acquirere potest, nisi qui ad studiosus fuerit ad legendum, aut assiduus ad audiendum. Homil. 48, super Matth. Oper. imperf.

47. A vitis redimitur animus, et suavi et mira quidam etiam in adversis, jucunditate reficitur, cum ad legendum vel scribendum affixæ mentis intendit acumen. Lib. 1, de Nugis curial.

48. Non est studium sine amore, non scientia sine labore, non victoria sine certamine. Prose.

49. Habet labor iste solatium, quem divini amoris contrahat incendium. Lib. 2, de Vir. illustr. ord. S. Benedict., cap. 145.

50. Si quis non habet, ubi cor suum in sancto studio delectabiliter occupet, necesse est, ut vanis inserviens, turpiter sordescat. Ibid.

S. BOYAN.

DIONYSIUS GARDINUS.

JOAN. GASS.

GLOSS. GAD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

S. HIERON.

JOAN. SAB.

JOAN. TRITE.

GRUO A. V.

51. Non prosperabuntur studia, que legibus obedientie repugnant. De laude scriptor., cap. 19.

52. Nihil in hac vita dulcius sentitur, nihil avidius sumitur, nihil mentem a mundi amore sic separat, nihil sic animam contra tentationes confortat, nihil hominem ab omni opus bonum et sanctum laborem sic excitat et inflammat, ut studium sacra Scripture. Super Septem Epist. canonicas.

53. Frustra studium literarum impenditur, si cordis habitaculum intus negligatur. Ibid.

54. Studium secularium litterarum, carnali et nondum mortificato, periculosum et mortificum est. Ibid., orat. 3.

55. Amor et exercitium, studium perficiunt litterarum. Ibid., orat. 5.

56. Ad studium tria imprimis necessaria sunt. Primum est amor, secundum, est exercitium, et usus, tertium, est solitudo corporis et tranquillitas mentis. Epist. 43, ad Nicol. presbyt. Metensis.

57. Impossibile est divina quæpiam utiliter scire posses scripturas, qui adhuc vitiorum impuritatis subjicitur. Prose.

58. Ut igitur in divinis scripturis fructuosum sit studium, flamma charitatis incendat studentis affectum. Epist. 19, ad Magist. Henric.

59. Quanto majora fuerint litterarum studia, tanto animus arrogantia fastu inflatus majore intumescit jactantia. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 13, sent. 9.

60. Simplicioribus litteris non est preponendus fucus grammaticæ artis. Ibid., sent. 10, etc.

61. Qui sapientie studet, nondum sapit: sed ut sapere possit, studet. Lib. 3, de Divin. inst., cap. 2.

62. Nihil in hac vita magis solidat intellectum, solidatque ostendit, quam studium sacra Scriptura. De ligno vite, tract. 9, de Perseverant., cap. 4, part. 1.

63. Studium humanum sine Dei auxilio, neminem assequi optatum non potest. In Libr. ascetico.

64. Quis tanto studio ac labore divina querit studia, quanto querit humana? Homil. 42, in cap. xxxiv, Exodus.

65. Cur causaris studiorum laborem, et ad otium toto corpore suspiras? Prose.

66. Labor scholasticus otium est, sed otium negotiosum, et quod animum reddit ad honesta sollicitum. Epist. 9, ad Quendam.

67. Studiosus esse non potest, cuius animum voluntarius discendi affectio non accendit. Ibid., epist. 81, ad Simon. Carnotens. canonic.

68. Qui in studiis negligens est, aut remissus, non multum dissimilis est ab eo, qui languente appetitu, atque insipienti palato cibum recipit, cibosque gulis fastidientis stomacho violenter intrudit. Ibid.

S. ISIDORUS.

LACT. PIEM.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. NILUS.

ORIGENES.

S. PETRUS ALEX.

UNIVERSITATIS ALBERTINÆ

ALBERTINÆ

PIELO JER. 69. Generatio pulcherrima studiorum, estuans turpium. Lib. *Quod Deus est immutabilis*.

S. SIGONIVS 70. Quia pauci studia nunc honorant, simul et naturali vicio fixum est, radicatumque pectoribus humanis, ut qui non intelligunt artes, non mirentur artifices, Lib. 5, epist. 10.

THEOPH. 71. Numquam ad hoc legis verbum, ut de illor aut sapientior potius videri: studio mortificationi videretur, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficultatum questionum. Lib. 2, *de Divi. Chr.*, cap. 43.

CICERO. 72. Non possem vivere, nisi in litteris viverem. Lib. 9, epist. 26, *ad Papiam*.

73. Hominis est intemperantis, abuti otio et litteris. Lib. 1, *Tusc. quest.*

FRANCIS II. 74. Nulla studia tantum sunt, ut amissionem officium deseratur quod religiosissime custodientibus studiis ipsa precipiant. Lib. 3, epist. 8, *ad Uranum*.

75. Ut ex studiis gaudium, esse studia ex hilaritate proveniunt. Lib. 8, epist. 19, *ad Morin.*

76. Studiorum salutarium, etiam extra affectum, laudanda tractatio est. *De beata vita*, cap. 20.

77. Non potest studium salutare fieri, sine fragillitatis cura. Epist. 47.

78. Desiderio studere, torqueri est. Epist. 71.

79. Otium sine litteris mors est, et hominis, vivi sepultura. Epist. 82.

80. Aut lectio ingenium, et studio fatigatum, non sine studio tamen reficit. Epist. 84.

81. Illud studium vere liberale est, quod liberum facit; hoc sapientia studium est, salubre, forte, magnanimum, caetera passibilia et paucilla sunt. Epist. 88.

82. Studere non ut plus alii scias, sed ut melius. Epist. 89.

83. Non multum ad studium locus confert, nisi se sibi praestet animus. Epist. 184.

84. Qui ad Philosophorum scholas venit, quotiens vocam aliquid boni refert, ut semper donum reddat, aut sanctorum: ex enim Philosophia vis est, ut non solum studentes, sed etiam conversantes juvet. Epist. 108.

Vide etiam tit. *Dovobis*, sent. 60; *Diligentia*, sent. 11; *Bolinger*, sent. 20; *Sapientia*, sent. 57; *Scriptura sacra*, sent. 199; *Servitus*, sent. 45; *Senectus*, sent. 73; *Verbum Dei*, sent. 30.

COLLECTOR. *Etyologia*. Stultiloquium - graeco *stullos* dicitur, significatque perverbum sententiarum verborum, per quae quis praebet delictiones luxuriae aliis bonis.

S. ANSELM. *Definitio*. Stultiloquium est stulta verborum prolatio, nullam utilitatem, nullamque utilitatem

continens, sine industria et discretione facta. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 5.

STULTILOQUIUM esse existimo eorum, qui aliquid narrant turpia, ut risum moveant, et fabulose simulata magis illudant eis, quibus placere desiderant. Lib. 3 super *Epist. ad Ephes.*, cap. 5, in illud: *Turpitudinem et stultiloquium*, etc.

Differentia. Inter stultiloquium, et scurrilitatem hoc interest: quod stultiloquium nihil in se sapiens, et corde hominis dignum habet: scurrilitas vero de prudenti mente descendit, et consulto appetit quaedam, vel urbana verba, vel rustica, vel turpia, vel faceta, ut risum moveat audientibus. Lib. 3 super *Epist. ad Ephes.*, cap. 5, in illud: *Turpitudinem et stultiloquium*, etc.

Hoc distat inter stultiloquium, et scurrilitatem: quia stultiloquium nullas utilitates habet: scurrilitas vero plerumque ab ore sapientium procedit, et consistit quaedam utilitate. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 5, canon. 4.

Comparatio. Sicut equus effrenis per anfractus, et in via plana vel ardua quersus transmittit: sic lingua stultorum recta vel frivola, ut quolibet supponit, indifferenter ac leviter effluit. Lib. 6, epist. 27 et *Petrus Carthagenus monachum*.

SENTENTIA PATRUM.

1. Stultus valde est, qui non prius verbum dicit ad linguam rationis, quam educat ad linguam oris. Serm. 3, *ad Fratres in exilio*.

2. Stultiloquia nunquam nisi contra mandatum, et Dei mandatum usurpantur. *De precepto et dispens.*

3. Fatuus est, qui fatua loquitur. In *Decret. Gratiani*.

4. Potest quisque respiciendo Deum placere, quera contigit stulte loquendo offendisse. Super *Prov.*, cap. xvi.

5. Os ab Omnipotenti Deo tanto minus exauditur in precibus, quanto amplius iniquitative studii locutione. Lib. 3, *Dialogi*, cap. 45, verbo *Apud*.

6. Stultitia verborum nugueitas conjuncta est. Super *Eccl.*.

7. Stultiloquium resimo non illorum tantum, qui aliqua narrant unde risum moveant, et fabulose simulata magis illudant illis, quibus placere desiderant: sed etiam illorum, qui pendentes seculi putantur: et de rebos physicis disputantes. In *Regula monachorum*, cap. 26, de *Juramento*.

8. Stultiloquium ad fatuas et ineptas famulas transferendum est, nullum in se sapiens, et corde hominis dignum habet. Lib. 3, super *Epist. ad Ephes.*, cap. v in illud: *Turpitudinem et stultiloquium*.

S. MICHAS.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOAN. BEM.

JOAN. TERTI.

S. KRINO.

GLOSS. REBR.

S. PETER. BARBARUS.

S. JUST. MART.

S. AUGUST.

LACT. FIRM.

S. AMBROS.

S. MARI.

9. Stultiloquium et scurrilitatem non decet esse Christianum. *Ibid.*

10. Sermo spurcus est stultiloquium. Serm. 14, super *Epist. ad Ephes.*

11. Ex facibus perjuriam proveniunt, et stultiloquia. *Ibid.*, serm. 47.

12. Ineptia loquacitas paucis jucunda non est. Lib. 4 *Parall.*, cap. 78.

13. Stultiloquium non solum monachis, verum etiam omnibus interdicitur christianis. Lib. 4, homil. 9, *ad Monachos*.

Etyologia. Stultus quasi de statu suo tuitus, id est, sublatu sit. *De Ornament. Eccles.*, cap. 10 de *Castitate*.

Stultus dicitur quasi extollus, ab extollo: quia extollit. *Prose*.

Vel dicitur stultus, quasi statim ulius, ab uliescor: quia stultus statim uliosum exprobit, nec deliberat.

Vel proprius stultus est, qui per stuporem non movetur injuria: sevitiem enim perfert, nec ulius est, nec ullo ignominiam metu movetur: quia stultus est hebetior corde. In *Decret. Gratiani*.

Dicitur a spiritu amens, quasi absque mente: et stultus is cujus sensus ignorantie depravatus et corruptus est. *Epist. ad Romanos*.

Definitio. Stultitia est rerum appetendarum et vitandorum non quolibet, sed vitiosa ignorantia. Lib. 3, *de Libero arbitrio*, cap. 24.

Stultitia est in facili dietisque per ignorantiam recti ac boni erratio. *De divin. inst.*, lib. 5, de *Justitia*, cap. 18.

Differentia. Differt stultitia a fatuitate: quia stultitia est hebetudo cordis, et obtusio sensuum: fatuitas autem est totaliter spiritualis sensus privatio. 2, 2, *quest. 86*, art. 1.

1. Stultus regere se non potest, et nisi moderatorem habeat, precipitatur propriis voluntatibus. Lib. 2, epist. 7, *ad Simplicianum*.

2. Stulto et imperato servitus est, et quod pejus est, cum paucioribus preest, pluribus dominis et gravioribus servit. *Prose*.

3. Servit enim propriis passionibus, servit cupiditatibus suis, quarum dominatum nec nocte potest fingere nec die.

4. Quia intras se dominus habet, intras se scurrilitatem patitur intolerabilem: generata enim servitus eius est, altera corporis, altera animi. *Ibid.*

5. Recidenda insipienti potestas est, non adjuvanda libertas: quia in libertate insipientia, ruina voluntatis est. *Ibid.*

6. Stultitia etiam stultorum iudicio misera est. Lib. 1, *contra Academ.*, cap. 7.

7. Aversionem stultitia consequitur, stultitia quippe quaedam cecitas est. Lib. 3, *de Libero arbitrio*, cap. 24.

8. Infans nec stultus, nec sapiens est. *Ibid.*

9. Serpens sapientia decepti simus, Dei stultitia liberamur. Lib. 1, *de Doctrina christi*, cap. 14.

10. Stultitia vera est falsa sapientia. *De Peccat.*, cap. 9.

11. Caret stultus sapientia. *De utilit. cred.*, cap. 13.

12. Lamentari quisque sana mente mavult, quam latari in amentia. Lib. 8, *de Civit. Dei*, cap. 27.

13. Ut qui morbo laborant, medicinae auxilio indigent: sic stulti, sapientia opus habent. Homil. 12 in *prime. Prov.*, et hab. apud divum Joannem Barms. lib. 1 *Parall.*, cap. 24.

14. Quid stulti proprium? non posse et velle nocere, in suis *Prov.*, verbo *Quid*.

15. Stultus quod vivil, mortem potius quam vilam esse censuerim: quomodo vita cum sterilitate? Serm. 63, super *Gen.*

16. Stultus reputatus fuit Christus, quando recessit ab appetitu aliorum: stultior, quando voluit affligi: stultissimus, quando voluit crucifigi: et tamen haec est sapientia sanctorum. Serm. 2, in *Hexam.*

17. Insipienti non nisi sua placent: omnis enim stultitia laborat fastidio sui. In *Speculo discipuli*, part. 4, cap. 16.

18. Stulti sunt in sensu leves, ita et in verbo precipites. *Ibid.*, part. 2, cap. 2.

19. Stultus est, qui inter vanitatem stultorum versatur. *De recta vivendi ratione*, cap. 72.

20. Aut quidam: Ego me esse stultum existimo, fatuum esse non opinor, id est, obtusis quidem sensibus, non tamen nullis. In *Decretis Gratiani*.

21. Stulti esse apud vos dicitur, ut in Deo vere esse sapienter valeatis. Super *Job*, cap. 17.

22. Tanto quisque amplius intus stultus fit, quanto conatur exterius sapiens videri. Lib. 48 *Moral.*, cap. 26.

23. Stultitia unius, multis periculum accersit, etiam si multis levis et contemptibilis sit: in *Eccl.*, cap. 9.

24. Sapientia illuminat, stultitia excecat. Homil. 10, super *Eccl.*

25. Stultus, qui necit discernere inter bonum et malum, nec potius effugit, nec blandius emolitur. Super *Prov.*, cap. 4.

26. Stultum laedere, semper bonum est. *Ibid.*

27. Stulti tunc facie corriguntur, cum stultitiam suam non cognoverint. *Ibid.*, cap. 26.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

V. BIDA.

S. BERNARD.

S. BONAVENT.

GLOSS. REBR.

GLOSS. ORD.

S. PETER. B.

S. PETER. B.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

28. Non major stultitia, quam quod homo sibi sapiens esse videtur. *Ibid.*, cap. 28.

29. Stultus mavult esse phreneticus ridens, quam sapiens plangens. Super *Ecclesiasten*, cap. 2.

30. Contingit sæpe quod ille, qui fatuus appareret exterius in facie, sapiens sit interius in corde. Super *Iac.*, cap. 6.

S. IOHANNES
CHRYSOST.

31. Natura stultum fieri, nihil habet criminis: per prudentiam vero stultum fieri, et venia privatur, et majus affert supplicium. Serm. 20, super *Evangelium ad Romanos*.

32. Stultus mundo ille est, qui exteriori contempta sapientia, sibi persuadet nihil ei ad fidei susceptionem profuturam. Homil. 29, super *I Cor.*

S. ISIDORUS
HISPALENSIS.

33. Nihil stultitia pejus, nihil insipientia detestius, nihil turpius. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 13.

34. Insipiens assidue peccat, facile decipitur, stultus in vita cito dilabatur. *Ibid.*

LACT. FIRM.

35. Stultus quid sit hominum ac justum, nescit, et ideo semper peccat: ducitur enim quasi captivus a vitia, nec resistere ullo modo potest, quia caret virtute, quam nescit. Lib. 5, de *Divin. inst.*, cap. 18.

PHILO JUD.

36. Nullum homini gravius malum stultitia accidere potest. Habet apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parvul.*, cap. 24.

37. Mochi atque interitus cause, est stultitias. *Ibid.*

38. Stultus nulla in re consistere solet, pondusque est ipsius omnis vita, nec firmo ullo gradu definit. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

39. Stultitia rationis est vitium, ac morbus, infelicitatis vitæ totius causa. Lib. 1, de *Virtutibus*, cap. 3.

40. Stultitia proprium est, prave de rebus judicare, praveque consulere, prave presentibus cum rebus congressi conflictarique, prave de iis rebus, que in vita bona malaque versantur, sentire. *Ibid.*, cap. 6.

CATO POET.

41. Insipiens esto, cum tempus postulat aut res: Stultitiam simulare loco, prudentia summa est. Lib. 2 *Distichor.*, metr. 41.

SENECA.

42. Nihil inanis est, diligenti stultitia. Lib. 3, *Controu.*

43. Stulto nulla re opus est: nulla enim re scit uti, sed omnibus eget. Epist. 9.

44. Omnis stultitia laborat fastidio sui. *Ibid.*

45. Stulti vita ingrata est, trepida est, tota in futurum fertur. Epist. 15.

46. Humilis res est stultitia, obiecta, sordida, servilis, multis affectibus et severissimis subiecta. Epist. 37.

47. Nihil stultitia peccatum habet, tam superne

illi metus quam infra, ad omnia pavet. Epist. 59.

48. Ut sis bestus, ut stultum videri sine. Epist. 71.

49. Inter cætera mala, hoc quoque habet stultitia, semper incipit vivere. Epist. 13.

Vide etiam tit. *Derisio*, sent. 6; *Disputatio*, sent. 36; *Familiaribus*, sent. 116; *Proævio*, sent. 27; *Prodigalitas*, sent. 4; *Profectus*, sent. 116.

SUASIO.

SENTENTIE PATRUM.

1. Sicut graviori dignus est supplicio, qui persuaserit crimen infantulo, et incensum precipitavit: ita qui invalidum et insipientem et improvidum circumscripserit persuasionem erroris. Super *Psal.*, cxviii, serm. 21, vers. 5.

S. AMBROS.

2. Exiguus momenti mens inclinatur humana; et huc atque illuc pro versutia suadentis frequenter impellitur. Lib. 4, super *Luc.*, cap. 4, in illud: *Jesus ductus est in desertum*.

3. Exempla facilius suadent, quam verba. Super *I Cor.*, xiv.

4. Lingua male persuadentium, gladius acutus est. Part. 4, tit. 6, cap. 13, § 4.

S. ANTONIO.

5. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibilum unius verbi deiciatur. Part. 4, tit. 5, de *Justitia*, cap. 12, § 2.

6. Prudentia excubias, atque diligentissima vigilantis est, ne subrepente paulatim inanis suasionem fallamur. De *Moribus Eccles.*, cap. 34.

S. AUGUST.

7. Non mihi videtur magnas laudis futurum fore hominem, si propterea posset bene vivere, quia nemo male vivere suaderet: cum et in natura posse, et in potestate habeat velle non consentire suadenti. Lib. 11, de *Genesi ad lit.*, cap. 4.

8. Noli putare te non esse homicidam, quando fratri tuo mala persuades: si fratri tuo mala persuades, occidis. Tract. 42, super *Evangelium Joann.*, de cap. viii.

9. Sicut propria cogitatione non peccat invitus, ita dum consentit male suadenti non utique nisi voluntate consentit. *Prose.*

10. Sed tanta gravitas est, non solum nullo suadenti propria cogitatione peccare, sed etiam peccatum alteri suadere, quam ad peccandum alterius suasionem tradere. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 10.

11. Non sicut mihi adiacet suadere, eo modo adiacet etiam persuadere cuiuslibet. Epist. 156.

12. Per artem rhetoricam et vera suadentur et falsa. Lib. 4, de *Doctrina christi*, cap. 2.

13. Quod non est verum, nemini est omnino suadendum. *Contra mendac.*, cap. 19.

14. Non mihi sinas accidere, quibus mihi impietas persuadetur. *Annot. in Job*, cap. 10.

15. Malignus suavior peccati, etiamsi non persuaserit, merito pomam deceptoris incurrit. Lib. 3, *contra Crescon.*, cap. 5.

16. Ad doctrinam perinet, cum suadetur omne quod bonum est. De *Grat. Christi*, cap. 10.

17. Nisi radicem mali humanus reciperet sensus, nullo modo male suadenti accommodaretur assensus. Lib. 1, *contra Julian.*, cap. 9.

18. Diabolus suadere potest, cogere omnino non potest. Homil. 12, et *Quinquag. homil.*

S. BERNARD.

19. Exemplum operis, est plurimum faciens suadibile quod dicitur, dum monstrat factibile quod suadetur. Serm. de *S. Benedicto*.

20. Dabis voci tue verbum virtutis, si quod suades prius tibi illud cognoveris persuasisse, validior operis, quam oris vox est. Serm. 59, super *Cant.*

21. Quocumque modo alius alium, exemplo, verbo, blanditiis, terroribus, negligentis, ad peccandum induci, animam suam perdit. Serm. 2, *fer. 3 Pent.*

S. DONAT.

22. Sicut melius persuadet vita quam signa, et exempla quam verba: sic efficacius persuadet contemptus mundi et mortificatio carnis. Serm. 4, *Dom. 4 post Pent.*

23. Tanto difficilius est resistere alienius persuasioni, quanto ille qui persuadet, magis amatur. Super *lib. 2 Sent.*, dist. 21, art. 2, quest. 3.

24. Non esset laudabile bene vivere, nisi esset qui male vivere suaderet. *Ibid.*, dist. 23, art. 4, quest. 2.

25. Cum diabolus suadet peccatum, quodammodo exigit a nobis ut prostremus et arma nostra, quibus nos occidat. Lib. 1, de *Perfect. relig.*, cap. 2.

S. GREGORIO.

26. Facile est antiquo insidiatori infectis vetita suadere, qui potuit liberis atque incorruptis sua calliditate decipere. Super *Paula.*, xviii, vers. 13.

S. HIERON.

27. Vera ratio est persuadendi, cum id possidet ut impetremus a vobis, quod concupiscitis. In *Epist. parænetica ad Valerian.*

28. Ad negligentiam vitæ, non nos negligentium turba persuadent: cessent, cessent inquam solatia malemenda discriminis. *Ibid.*

S. AUGUST.

29. Humilis que dicit, non ex auctoritate precipit, sed ex ratione persuadet. Super illud *Job vi: Loquentes id quod iustum est*.

S. GREGORIO.

30. Difficile inimico resistitur, si persuasionibus illius anima delectatur. Super *septem Psalmos penitent.*, super *Psalm.* iii, vers. 7.

S. HIERON.

31. Tanta debet esse efficacitas, qui alios movet, ut bona non solum dicat, sed et persuadent. Lib. 6, in *I Reg.*, cap. iii, super illud: *Ad immanandum Domino vent.*

32. Nullius suasioni consentias, in qua gravari

potes. Lib. 7, in *Regist.*, indict. 2, cap. 2, epist. 2, ad *Januar. episc. Carulitan.*

33. Cave venenata animalia, que de curio tuo saturari ventrem suum cupiunt: non enim suadent quod tibi, sed quod sibi prosit. Epist. 10, ad *Furiam*.

S. HIERON.

34. Diabolus non cogendo, sed suadendo nocet. Lib. 4, de *Animæ*, cap. 17.

S. VICTOR.

35. Diabolus homini persuadere potest, assentiendi autem voluntatem dare non potest. Serm. de *Cloesti*.

HUGO A. S. VICTOR.

36. Diaboli est quidem suadere, sed nostrum persuasiones ejus superare: suadet hominibus terrenos honores, ut auferat caelestes: hortatur ad mundi divitias, ut spirituales adimat. Homil. 5, *ex divers.*, in *Matth.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

37. Profecto inanis est ratio hominis, qui nihil persuadendi potest, qui semper et in omnibus opinionum lubrico vacillet. Lib. 7, de *Nagis curial.*, cap. 2.

S. ISIDORUS HISPAL.

38. Hæretici haustum lethiferi succi hominibus persuadendo propinquant. Lib. 3, de *Sum. bone*, cap. 13, sent. 11.

S. PETRUS BLESSENS.

39. Humana suasio sine gratia Dei, nihil aliud est, quam res sonans, aut cymbalum tintiens. Epist. 54, ad *Pictor. archid.*

S. PROSPER.

40. Absit ab animis piorum, et Christi sanguine redemptorum, stulti miumum et perniciosa persuasio. Epist. ad *Trifinum*, de *Lib. Arbitr.*, cap. 1.

41. Vide etiam tit. *Decipio*, sent. 10; *Diabolus*, sent. 74; *Iniquitas*, sent. 63; *Invitas*, sent. 23; *Orator*, sent. 3; *Peccatum in genere*, sent. 23, 24; *Prædicatio*, sent. 234; *Suavitas*, sent. 40.

SUAVITAS.

SENTENTIE PATRUM.

1. Multa videntur in hoc seculo premita ac suavia esse, que non sunt: luxuriosus videtur jucunda, sed exhausto fit amara patrimonio. *Prose.*

S. AMBROS.

2. Dulcis parat libidinis, cum ferret: sed eadem horrida, et execranda est, cum proditur.

3. Suaves cupulae sunt, cum sumuntur: sed fastidæ, cum digeruntur.

4. Non est ergo vera suavitas: nisi que secundum verbum Dei est: ut quis honorum meritorum atque virtutum subsidiis gaudeat se esse munitionem. Super *Psal.* cxviii, serm. 9, vers. 4.

5. Nihil tam cœcum, quam secularis suavitas periculum, que dum mulet animum, vitam obruit, et corporeis quibusdam scopulis sensuum mentis illidit. Lib. 4, super *Luc.*

6. Quam suave mihi subito factum est, errore a suavissimis margaritis: et quas amittere metus fuerat jam dimittere gaudium est! *Prose.*

7. Ejictebas enim eas a me, vera tu et summa

S. AUGUST.

S. AMBROS.

S. PROSPER.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

suauitas: eieciabus, et intrahos per eie omni voluptate dulcor, sed non carni et sanguini: omni luce clarior, sed omni seruitio inferior, omni honore sublimior, sed non sublimibus in se. Lib. 9, *Conf.*, cap. 1.

8. Fortitudinis est, ab omni mortifera suauitate rerum transmittit esse extrahere et, unde se auerrens, conuicere ad dilectionem aeternorum. Lib. 2, de *Doctrina christi.*, cap. 7.

9. Sicut sepe sumenda sunt et amara salubria ita semper vitanda est permixta dulcedo. *Proec.*

10. Salubri suauitate, vel suauiter salubritate quid melius? quanto enim magis illic appetitur suauitas, tanto facilius salubritas prodest. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

11. Fallax dulcedo est, quam plures atque maiores posarum amaritudines consequuntur. *Proec.*

12. Quis ab hominibus nondum spiritalibus gratiam percipientibus suauis admittitur quod volatur, fallit perentium falsa dulcedine. Lib. 3, de *diuersis Quaest. ad Simplician.*, quest. 1.

13. Cogitamus quantis amaritudinibus admittitur sit, si quid dulce ac fructuosum in via huius vite occurrit suo nobis illud. *De Spiritu et Anima*, cap. 49.

14. Dulcedo huius saeculi ad tempus fauces indulcet, sed in magnam amaritudinem postea conuertitur. Super *Psal.* cxxv, vers. 4.

15. Dulce est semper ad considerandum, quod ad amandum et laudandum semper suauis est. In *Memoriis*, cap. 28.

16. Morio carnis mortifera suauitate traham carnem meam, solui timens. Lib. 6, *Conf.*, cap. 12.

17. Amor rerum temporalium non expugnat: nisi aliquis suauitate aeternorum. Lib. 6, de *Moribus*, cap. 10.

18. Mundi iustitias moror est; omnis suauitas, dolor est; omnia dulces, amarus est; omnis decorum fœdum. *Epist. ad quosdam Sanctimoniacos.*

19. Non est dignus dulcoris acuminis, qui amaritudinis insensit insensum gravamine. *De disciplina scolasticorum*, et habet. opud Bodan.

20. Tanto ceterum suauitatis abundantius est copia quod etiam ad capiendum eam non sufficiunt cordium nostrorum vasa. *Serm.* 44, *Pent.*

21. O homine Deus, si tam nobilis est odor, quam dulcis est tunc dulcedinis sapor, si tanta virtutis est modica de gustata, quantum iucunditatis habet felix inebriatio? *De Solit.*, cap. 2.

22. Caro mel inimici appetit, dulcedo enim eius ad extremum, felle et amaritudine suos amatores replet. *De recta vivendi Re.*, cap. 9.

23. Cum ea que sensui suauia sunt, in viti conspiciunt, vide ne caparis isodem: nam in illo laqueus et esca mortali laetitia, neque enim undam placator haurim in aquam mitti. *Ibid.*, cap. 29.

24. Captivos post se trahit sensus pestifera et inimica dulcedo. *Proec.*

25. Virus amaritudinis obscuratur fraude dulcedinis.

26. Provoct prius odor suavis poculi, sed prefoct infusus sapor in venis.

27. Mel est quod ascendit in labia: sed est, quod descendit in viscera. *Homil.* 3, *Epiphani.*

28. Fallax dulcedo est, quam plures atque maiores posarum amaritudines sequuntur. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 7.

29. Si dulcoris vera appetimus, prius necesse est, ut hic amara toleremus. Lib. 26 *Moral.*, cap. 42.

30. Valde dulcor est sanctis viris superna die, celestis iocunditas: eo quod dulcoris, ac valde dulcoris per amorem Dei saturantur. Lib. 4, in *I Reg.*, cap. 19, super illud: *Rursum itaque post Sauli respondit.*

31. Seruus Dei non semper amarus de suo debet ore proferre, sed quod dulce et suauis est. Lib. 4, *Dialog. aduers. Pelag.*

32. Quod raritate dulcor est, assiduitate in amaritudinem vertitur. Lib. 8, super *Ocean.*, cap. 48. *De immo mortis*, etc.

33. Vera dulcedo quanto perfectius sentitur, tanto desiderabilius appetitur. *De Alleg.*, in *Luc.*, super *Magnificat*, vers. 2.

34. Si vere dulce est quod percipitur, et hoc dulcoris necesse est, si amplius percipiatur. *Ibid.*

35. Gustata suauitate dulcedinis Dei, marcescit in homine carnalis voluptas. Super *Gen.*, cap. 32.

36. Mali quod cum suauitate hie bibunt, in morte cum amaritudine eroment. Super *Hierem.*, cap. 48.

37. Suauitas que est in Deo nostro, dulcis est, sapore sancto repleta est, nutrit, fortet, defendit, et fortificat. *Proec.*

38. Consolationem prestat, benignitatem non negat, tolerantiam facit, iustum, sustententem, humilem, benignum, largum, sobrium, castum, castitate plenum, hospitalitate prœditum, prudentia ornatum, temperantia clarum, fortitudine firmum, iustitia liberatum. Super *Psal.* lxxvii.

39. Inspice diligentius aduentum in te suauitatem, ne forte ab avaris medicis, imo vero insidiatibus subdole tibi preparata sit. *Grad.* 28, de *Different. quæst.*

40. Suauitas variorum voluptatum appetitur, quibus enervatus animus extinguatur. Lib. 7, de *Divin. Inst.*, cap. 6.

41. Quidquid est suave, persuadeat: et animo penitus, dum delectat, insidet. *Ibid.*, lib. 6, cap. 21.

42. In suavi colloquio non est suauitas admittenda. *De Charitate*, cap. 52.

SENTIENTIE PLAGIANTIBUS.

43. Omne suave, quod mixtum cum suaviori est, suauis redditur. *Secl.* 19, *Problem.*, quæst. 48.

Vide etiam: tit. *Conuersatio*, sent. 42; *Felicitas*, sent. 40; *Prosperitas*, sent. 65; *Sonettus*, sent. 41.

DEFINITIO. Subtilis est, qui aliquis superioris jurisdictioni ad obediendum subiectus est.

DIVISIO. Quadruplex est subjectio: est subjectio secundum conditionem; est subjectio secundum necessitatem; est subjectio secundum timorem; est subjectio secundum dilectionem. Super *Psal.* cix.

DUPLEX est subjectio: una voluntaria, altera involuntaria. Super *Epist. ad Philipp.*, cap. 2, lect. 3.

PRODUCTIO. Humilitas sicut subiectionem parit, sic subjectio humilitatem. *Proec.*

Libertatem omnino fugit humilitas, et subiectionem fugit elatio. Stat subjectus humilis, notus sibi, iudicatus a se, prostratus omnibus, deoribus Deus, beneuolus fratribus. Part. 2, de *Companet. et Complacit.*, cap. 2.

SENTIENTIE PATRIBUS.

1. Qui subiectus est vitiis, multis se dominis addidit, ut seruitio ei exire vix liceat. Lib. 2, de *Jacob.*, cap. 8.

2. Disco Deo esse subiectus, ut non quod ipse vis eligas, sed quod Deo vis esse placitum. Lib. 19, super *Luc.*, cap. xxii, in illud: *Non meo voluntas, sed tua fac.*

3. Multum provoct subditos facta presidentia. Part. 4, tit. 5, de *Iustitia*, cap. 3, § 2.

4. Omnis creatura, vult nolle nisi Deo et Domino suo subiecta est. *De Agone Christiano*, cap. 7.

5. Non ordo rectus, aut ordo appellandus est omnino, ubi deterioribus meliora subieciuntur. Lib. 1, de *Lib. Arbit.*, cap. 8.

6. Iniquus est, qui vult sibi seruire quod infra se est, cum ipse seruire superiori nolit. Lib. 1, de *Doctr. christ.*, cap. 28.

7. Potentior animus non cogit in aliquid, nisi quod sue potestati subditum est. *De inuicem. animæ*, cap. 18.

8. Hæc est libertas nostra, cum subditum veritati. Lib. 2, de *Lib. Arbit.*, cap. 13.

9. Corpori celesti etiam corpora terrena subiecta sunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. 14.

10. Est anime natura perfecta, cum spiritui suo subditur. *De Fide et symbol.*, cap. 19.

11. Omnia corporalia in ordine suo diuine providentie legi subdita administrantur. *De Agone Christi*, cap. 8.

12. Ut corpus nostrum seruituti subiciamus, facile fieri potest, si prius nos ipsos subiciamus Deo bona voluntate et charitate sincera. *Ibid.*, cap. 7.

13. Subiciamus animam Deo, si volumus seruituti subicere corpus nostrum. *Ibid.*, cap. 12.

14. Sublimibus Angelis Deo beate seruitibus, subdita est omnis natura corporum. Lib. 8, de *San. ad h.*, cap. 24.

15. Appetitus cum rationi subditus non est, miserus facit. Lib. 1, de *Lib. Arbit.*, cap. 8.

16. Qui per ipsam subiectionem noluit tenere quod vere est, affectat per superbiam elationem simulare quod non est. Lib. 14, de *Ciuit. Dei*, cap. 13.

17. Homo subdit sibi quod habet commune cum bestia, subdit Deo quod habet commune cum angelis. Lib. 22, contra *Fouet.*, cap. 38.

18. Peccatis merito humana natura subdita est hosti. Lib. 6, contra *Julian.*, cap. 20.

19. Subdita nobis erunt omnia, si nos subditi sumus Deo. *Tract.* 8, super *Epist. Joan.*

20. Ardua res nimium, famulari post dominatum. In suis *Proc.*, verbo *Ardua*.

21. Sicut summa et intolerabilis superbia est, superiori se proponere; ita inferiori se subdere, summa et plens iustitia est. *Proec.*

22. Sicut grandis et gravis est superbia, proferre se equali, aut equare prebato, ita magnum humilitatis est, inferiorum se extubere equali, aut equali inferiori. *Serm.* 4, *Epiph.*

23. Parum est esse subiectum Deo, nisi sis et omni humane creature propter Deum. *Serm.* 42, super *Cant.*

24. Causa ruinae subditorum, est ruina prelatorum: reformatio subditorum, est bona vita prelatorum. Super *Lament. Hierem.*, cap. 1, in illud: *Parce ejus destructio.*

25. Vita subditorum tribus modis prelatos alloquitur: per miseriam; per desiderium; per obedientiam. *Ibid.*, cap. 2.

26. Sit homo interior totus Deo, sit exterior totus prelato subiectus. In *Speculo discipul.*, part. 2, cap. 3.

27. Intolerabile iugum peccatorum, et fœda dominatio, et erubescenda subjectio. *Homil.* A.

UNIVERSIDAD ADRIANO DE NEBRISINA

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

28. Si te non regit superior, cruciat te et affligit inferior, inclinet sub iugo Dei cervicem suam anima tua, ut et sub iugo animæ tuæ colium suum subijcitur caro tua. *Ibid.*, homil.

29. Maxima consolatio boni prelati, est digna conversatio subditorum. Super *Epist. ad Hebr.*, cap. 13, art. 43.

30. Si regibus et prelati tam prohibita sunt atque damnable, se super subjectos suos extollere, quanto est iniquius damnableque si quis se elevet super eos, quibus non preest, aut super æquales, et potissimum super majores superiorumque suos: quod proceras diabolum est? Super *Epist. Jacobi*, cap. 1.

31. Christo subijci cave recusus, quoniam ex ea subijctione fructus certus atque securus proficiscitur. De *Vita spirit.*, cap. 15.

32. Qui non vult subesse uni, subijcitur multis. De *Timore Dei*.

33. Subditus prelatum suum, non hominem considerare debet, sed illum pro cuius amore est subiectus. In suis *Opus.*, collat. 5.

34. Quidam sunt subditi proprii sensus, errore decepti, qui quocumque superioris præceptum, quod indomita voluntati repugnat, statim regule iudicant esse contrarium. *Ibid.*, Serm. 5.

35. Subjectus peccato, facit quod non vult. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 7.

36. Cum subjectorum corda superbia castigat, hoc sumopere genere nititur, ut sua sola considerare funditus negligant, et semper tactis cogitationibus, rectoris sui iudices fiant. Lib. 34 *Moral.*, cap. 18.

37. Sicut prelati curandum est, ne eorum corda aestimatione singularis sapientie locus superior extollat: ita subditi providendum est, ne sibi rectorum facta displiceant. *Ibid.*, lib. 25, cap. 14.

38. Dum aliene voci humiliter subdimur, nosmetipsos in corde superamus. *Ibid.*, lib. 35, cap. 10.

39. Sollicitudo, quam subditi exteriori impendunt, sub certa necessitate mensura tensusat. Part. 2 *Pædagog.*, cap. 7.

40. Iudicare de subditis digne nequeunt, qui in subditorum causis suis, vel odium, vel gratiam sequuntur. Homil. 26, super *Evang.*

41. Rector peccantem subditum, nisi correctum honorare debet; subditus autem nec tunc prelatum despiciere, cum se iustum, et illum agnoverit peccatorem. Lib. 2, in *I Regum*, cap. III, super illud: *Puer autem Samuel*.

42. Quisquis alieno imperio subjectus est, hoc solum consideret, quia quod sibi secundum Deum

injungitur valde magnum et exersum in lucro est menti, quod vitam præparet in mercede retributionis. *Ibid.*, super illud *I Cor.* VII: *Circumcisio nihil prodest*, etc.

43. Audacius a subjectis delinquitur, si prelatorum infirmitas agnoscat. *Ibid.*, lib. 4, cap. 5.

44. Spiritus beati de se nulla presumentes, virtuti sui officii perpetua humilitate subijciunt. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, super illud: *Et infirmi succedite sibi robare*.

45. Ad hoc locorum gradus rationis ordo distinxit, et iudicia esse constituit, ut nec prepositi in opprimendis se frustra valeant occupare subiectas, nec subjecta contra suos prepositos offensa sit resultandi licentia. Lib. 7, in *Registro*, iud. 1, cap. 8, epist. 8, ad *Leonem episc. Cateviana*.

46. Ille Deo subjectus esse cavet, qui aliquid de sua virtute posse præsumit. Super *Pædagog.* XXXIV, cap. 54.

47. Subjectio tres continet gradus: primus est, subdere se majori; secundus, subdere se pari; tertius, subdere se minori. Serm. de *Ananti. B. M.*

48. Quem conditio subijci, famulus addicit, servitus ipsa compellit: cum discretis ista separatim consistant, dum alius est dominus, alius servus, alius imperans, alius qui dignitate suscipitur, alius qui conditione subijci demonstratur. Homil. 1, in dictam *Joan. xv*: *Vos amici mei estis*, etc.

49. Homo ille beatus est, si imperanti animo serviat corpus, si virtutibus subjecta sint vitia. *Prose.*

50. Unde tibi homo ex te nascetur iudicium, dum imperas servo, et non pares domino: dum famulus dominaris, et dominantem ipse non servas? *Ibid.*

51. Virtus subditi, est honor et obedientia. Homil. 26, super *I Cor.*, in illud: *Debet mulier velamen labere*.

52. Quando qui preest, subditum suum diligit, tunc omnia bene compacta sunt: non ita subijci queritur dilectio, sicut principis erga subditum. Homil. 10, super *Epist. ad Colos.*

53. Amanti subijci nihil omnino erit difficile. *Ibid.*

54. Qui subditus persistit, nihil indignus censet, nihil abjectus, quam aliena ditioni subijci. Homil. 1, super *II Thimoth.*

55. Subditus nihil sit servilis, quam aliene potestati subjacere. Homil. 67, ad *Popul. Antioch.*

56. Qui subjectus est, atque alterius parat

imperio, ipse adversus seipsum sententiam fert. *Græc. h.*

S. JOHANNES BAPT. 57. Omnes qui recte subesse didicerunt, recte quoque imperio fungi scient, cum ad potentiam pervenerint. Lib. 1 *Parall.*, cap. 21.

S. THEODORUS BISEPENSIS. 58. Non erit caro subjecta animæ, nec vitium rationi, si animus non est subditus conditori. *Prose.*

59. Tunc autem recte subijciuntur nobis omnia que sub nobis sunt, et nos subijciuntur eis, a quo nobis illa subjecta sunt.

60. Nam et que videntur subjecta esse ei, qui Deo subjectus non est, illo potius subijcitur ei, qui suam voluntatem subjugat smori eorum que sibi esse subjecta existimat. Lib. 1, de *Summa bono*, cap. 9, sent. 2.

S. LAURENTIUS JUSTIN. 61. Hoc est singulare trophæum, carnem spiritumque subjugare conditori. *Prose.*

62. Nunquam Deo qui poterit esse subjectus, qui menti suo imperare nequivit. Serm. de *S. Hieronymo*.

63. Ille veraciter subesse novit, qui omnium se agnoscit minimum. De *Compect. et complinet.*, cap. 2.

LENOVICIA BROSUS. 64. Optatius tibi sit subesse, quam preesse. In *Speculo Spirit.*, cap. 2.

S. PAULINUS. 65. Nemini subjectus est, qui se soli Deo subijcit. *Epist. ad Amant. episc.*

PHILO THEO. 66. Illissimum est præstantioribus subijci. Habet apud D. Joan. Damasc. lib. 2 *Parall.*, cap. 76.

S. THOMAS AQUINAS. 67. Subditi suos prelatos sequuntur dupliciter, scilicet quantum ad facta et dicta. Quantum ad facta, dum subditi prelatorum exempla sequuntur; quantum vero ad dicta, dum eorum præceptis obediunt. Super *I Cor.*, cap. 2, lect. 4, in illud: *Imitatores mei estote*.

68. Cujuslibet subditi virtus est, ut bene subdatur ei a quo gubernatur. 1, 2, *Quest. 92*, art. 1.

THOMAS A KEMPIS. 69. Nil quietius spontanea subijctione. Serm. 1, ad *Novit.*, divis. 1.

70. Multo tilius est stare in subijctione, quam in prelatu. Lib. 1, de *Unit. Chr.*, cap. 9.

71. Curra line vel illius, non invenies quietem, nisi in humili subijctione sub prelati regimine. *Ibid.*, cap. 9, sect. 1.

72. Tanto plus proficit in virtutibus et sapientior erit, quanto humilis superioribus se submittet. In *Dialogo Novit.*, cap. 2.

SENTENTIA SAGANORTH.

73. Serviant desideria melioribus. Epist. 65. Vide etiam lit. Dominus, sent. 16; *Exemplum*, sent. 55, 56; *Imperare*, sent. 26; *Libido*, sent. 6; *Mens*, sent. 80; *Prelatio*, sent. 38, 136, 100; *Ration. IV.*

ritas, sent. 6; *Resipere*, sent. 17; *Reverentia*, sent. 12, 48; *Spiritus in genere*, sent. 15.

SUBLIMITAS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Tota tenet, qui alta timet. Part. 1, in *Apolo.*, cap. 15.

2. Magna sublimitas, magnam debet habere cautelam. De *Dignit. Sacerdot.*, cap. 3.

3. Honores hominum in sublime ponunt, sed diu in alto cum stare non sinunt. Part. 4, lib. 3, cap. 7, § 11.

4. In sublimitate positi quanto magis elevantur, tanto magis sublimari conantur, ut lapsum graviorem ruunt. Serm. 2 *Dion. 4 Quadrag.*

5. Quanto his celsior potestate, tanto humilior flas pistato. Epist. 54, ad *Maccedoniam*.

6. Potentior est et tutior solidissima humilitas quam ventosissima celsitudo. Lib. 8, de *Trin.*, cap. 7.

7. Viri sublimis culpa, grave peccatum est, in *Quest. vet. et novi Test.*, quest. 16.

8. Quanto quis sublimior est, tanto magis (licet leve peccatum ejus) grave est crimen. *Prose.*

9. Sicut humilitas in potente sublimis et magna est, ita et culpa ejus pro crimine habenda est. *Ibid.*, quest. 102.

10. Peregite viam sublimitatis, pede humilitatis. De *sancta Virginit.*, cap. 52.

11. Quo potestas sublimior est, eo ad peccandum major audacia, que totum sibi licere credit quod potest. De *vita christiana*, cap. 3.

12. Si peccatrices animæ permittantur habitare in sublimitibus locis, inhonestum est; quia non conveniunt illis, quibus nec bene ulli possunt, nec ornamentis aliquid conferunt. Lib. 3, de *Lib. Arb.*, cap. 9.

13. In creaturis quærebant sublimitates, et irruerunt in confusiones et errores. Lib. 1 *Conf.*, cap. 29.

14. Quanto nunc major erit exaltatio malorum, tanto gravior erit in futuro dejectio: et brevis quidem erit exaltatio, æterna vero damnatio. Super *Pædagog.* XXXVI, in illud: *Et exaltati*, etc.

15. Altior professio virtutis, altiores debet ritum tenere vivendi. De *Templo Salomonis*, cap. 7.

16. Quanto quis altior profecerit, tanto gravius (si corruperit) colliditur. Serm. de *Cantico Læcchie regis*.

17. Sublimis gradus, sed eo amplius periculosa est ruina. Serm. 2, ad *Paulum*.

18. Tanto quisque debet esse humilior, quanto est sublimior. Serm. de *Donis Spirit. S.*, cap. 2.

19. Nemo repente fit summus : ascendendo, non **vocando**, apprehenditur summus scalæ. *Serm. 4, de S. Andrea.*

20. In alto posito non alium sapere difficile est, et omnino inusitatum : sed quanto inusitatus, tanto gloriosius. *Epist. 42, ad Hieronymum Senonensem archiep.*

21. Timor de adepta altitudine, tædium magis, quam placere facit altiora. *Ibid.*

22. In alto non alium sapere, sed humilibus consentire, nil Deo charius, nil rarius apud homines. *Epist. 123.*

23. Ad hoc vos Deus in sublimitate posuit, ut tanto majori Ecclesie utilitati viratis, quanto in ea eminentiori auctoritate præstetis. *Epist. 229, ad tres Episc.*

24. Aligerem locum scribitis esse, sed non tutiorem; sublimiorem, non accentiorem; terribilissimam protinus, terribilissimus est locus iste. *Epist. 237, ad Eugen. Pap.*

25. In sublimitate sine vanitate esse quis potest? *Serm. de Quæque vegetat.*

26. Per humilitatem ad sublimitatem ascenditur, hoc est alla via præter ipsam : qui enim aliter ascendit, cadit. Ergo descendit ut ascendas, humiliare ut exalteris. *Serm. 2, de Omnibus SS.*

28. Mira res ! quia quanto plus te elevas, tanto plus a Deo distas. *Serm. 3, de Uno confesso, etc., in ord. 26.*

27. Magna superbia est, altum petere gradum : ad alta semper diabolus suadet honores ambire, et fugere despectum. In *Alphabet. Belg.*, lect. 42, pag. 629.

28. Sicut præemptoria est altitudo quæstula, ita et periculosissima est obliata. *De Pénit. et cont.*, cap. 5.

29. Ha decepti in sublimitate complexi humilitas, ut qui vocatus est superius nesciat se sublimem. *Ibid.*

30. Quanto aliquis seipsum erigit altius inanisque extollit, tanto moretur profundius cadere. *Super Epist. ad Rom., cap. 1, art. 4.*

31. Qui altius est, cadens majoris casus reperiit. *Epist. ad Damas. papam, de morte D. Hieron.*

32. Sublimius Christiani vera et integra, est humilitas animi. *Epist. 6, ad Theodoram, cap. 9.*

33. Decet ut qui majoris est gradus, pluribus virtutum actibus mirandus fulgeat. *Super Psalm. LXXII.*

34. Eklilo casus est. *Super Psalm. LXXII.*

35. Nemo infima deserens, repente fit summus. *Lib. 22, Moral., cap. 41.*

36. Cœ quod sine disciplina est, exultari non valet : quia humana mens sicut male elevata,

in infimis premitur : sic bene pressa, in sublimibus levatur. *Ibid.*, lib. 13, cap. 11.

37. Quanto quis hic altius erigitur, tanto curis gravioribus oneratur. *Ibid.*, lib. 17, cap. 12.

38. Omnis superbia eo ipso in imo jacet, quo in alta se erigit : ut inde magis cunctis supplicata sit, unde cunctis expetit superbie. *Ibid.*

39. Nequaquam valet in culmine humilitatem discere, qui in imis positus non desinit superbiere. *Prosec.*

40. Quid est potestas culminis, nisi tempestas mentis? *Part. 1 Pastoralis, cap. 9.*

41. Ille veraciter sublimis est, qui in suis cogitationibus humiliatur. *Lib. 4, in Registro, indict. 43, cap. 82, epist. 58, ad Joan. Episc. Constantinap.*

42. Rectus ordo cujuslibet electi est, ut ante sublimitatem ecclesiasticæ culminis, culmen concedat virtutis, pro honore Dei culmen obtineat gloriosum, sed majori sublimitate fulgeat in revelata virtutum perfectione. *Lib. 4 in Reg., cap. 5, super illud : Et altior erit omni populo.*

43. Alta speculi vitæ spiritualibus sunt vitanda, non appetenda, quia ex oculis se aperiant, et que absorbendo recipiunt, ad inferna perducunt. *Prosec.*

44. Quidquid in hoc sæculo altum cogitur, non est vera altitudo, sed torrea que ad inferna perducit. *Lib. 4 in Reg., cap. 5.*

45. Qui sublimis est ordine, sublimis est estimatione. *Ibid.*, super illud : *Cum advertisset numerum suum, etc.*

46. Cœlestia desideria, spirituales virtutes in sublimi sunt : affectus autem terreni, concupiscentias sæculares in infimis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 3, super illud : *Surrexit et accendit, etc.*

47. In sublimi postulo detrimentum est, si majora non aggregantur, sed in modicis consistit. *In Apolog. de sua fuga.*

48. Quanto sublimior assensu es, tanto lapsus periculosior. *Epist. 8, ad Demetrium.*

49. Quanto quis humilior, tanto sublimior est. *Epist. 26, ad Pammach.*

50. Difficile, imo impossibile est, ut in utroque sæculo qui primus sit, ut in celo et in terra appareat gloriosus. *Epist. 34, ad Julian.*

51. Excessu periculosius stant : et citius corrumpunt, que sublimia sunt. *In Regula Monachor., cap. 24, de Virt. humilitat.*

52. Latentur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum : non est tanti gaudii exordia feruisse, quam maroris de sublimioribus corruisse. *Lib. 23, super Ezech., cap. 41.*

53. Sunt quidam qui dum volunt terminos excedere, et ad alta voltare, in ima merguntur.

S. BONAV.

S. CYPRIAN.

S. DIONYSIUS CARTHUS.

S. TEREENTIUS CRESSENTIENS.

S. FULGENT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

Lib. 1, super *Matth.*, cap. vi, can. 5, num. 49, super illud : *Respect volutatis celi.*

54. Nisi parva fuerint, magna omnino non possunt : ad summa non scandinavus, nisi per ima gradiamur. *Super Epist. ad Eph.*

55. Melius tibi est ut humilis sis, et vilearis : quam sublimis et ignoraris. *Super Psalm. cxviii, cap. 72.*

56. Habet unde cadat, qui in alto est. *Super Epist. ad Rom., cap. 7.*

57. Qui humilis est, is ad verum sublimitatis acumen volavit : amplectamur igitur humilitatem, si sublimis fieri desideramus. *Homil. 66, super Matth. oper. perf.*

58. Externa celsitudo, necessitatis atque timoris est; interior vero (que in humilitate consistit) celsitudinis divinis similis esse cognoscitur : que non solum appellatione ac nomine, sed reipsa sublimitas est. *Ibid.*

59. Sublimis esse dicitur aut proceritate corporis, aut quia in editiore loco sit collocatus. *Ibid.*

60. Sicut ramum arborum in excoelo positurum, etiam si leve aura flaverit, movet : sic et sublimis homines in culmine dignitatum existentem, etiam levis natiæ fama conturbat. *Homil. 2, super Matth. Oper. imperf.*

61. Si quis sublimis esse, ne sis sublimis, et sublimis eris. *Serm. 7, super Epist. ad Philipp.*

62. Nemo repente fit summus : sed a ramis quibusque inchoat, ut ad maxora perveniat. *Apud D. Antonin., part 4, in prologo.*

63. Si ne humiliare, tunc sublimis efficior. *Homil. 25, super Epist. ad Hebr.*

64. Gradus altior, ornatum altiorum requirit. *Prosec.*

65. Quanto altior gradus, tanto, si ruas, erit periculosior casus. *Epist. 1, ad novum Probyt.*

66. Saepe mens ad summa ab imis erigitur, et saepe a summis ad infima pondore carnis inclinata reflectitur. *Lib. 3, de Summo bono, cap. 15, sent. 11.*

67. Quanto quisque amplius sæcularis honoris dignitate sublimatur, tanto gravius curarum pondus aggravatur : et quo magis monte et cogitatione subjicitur, quibus sublimitatis gradu præponitur. *Ibid.*, cap. 48, sent. 3.

68. Omne quod supereminet plus moribus afficitur, quam honoribus gaudet.

69. Quanto quisque in superiori constitutus est loco, tanto in majori versatur periculo. *Prosec.*

70. Et quanto splendore honoris celsior quisque est, tanto si delinquat peccator major est. *Ibid.*, cap. 50, sent. 5.

71. In summo honore, summa sit humilitas :

HERO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOHN. FELIX.

S. GREGOR. HEPHAL.

S. HIERON.

quamvis summus sis, humilitatem tene : quamvis sis sublimis potestatis, in te celsitudinem reprime. Non te extollat honor, præfide humilis culmina sublimitatis. *Lib. 2, de Synonym., cap. 16.*

72. Tanto quisque sublimior est, quanto justior. *Lib. 5, de Divin. instit., cap. 16.*

73. Coram Deo humilis et albetus est, qui fuerit conspicuus et sublimis in terra. *Ibid.*

74. Quid tam insolitum, tam pavendum, quam sublimitas humilii dignitas non merenti? *Serm. 2, de Anniver. die assumpt. ejus ad Pontificat.*

75. Miseri ad hoc altius extollitur, ut decendant altius. *In suo Oratione.*

76. Eum qui te sublimem extulit, confitro : ut in ea sublimitate permanens. *Orat. 8, de Superb.*

77. Si altior, quam melior esse appetis : non premium, sed precipitium expectabis. *Epist. 132, ad quemdam Abbat.*

78. Pensate vos, qui estis positi in superlativo gradu hominum : si tantus est lapsus a gradu positivo, quam gravior est a superlativo? *Ibid.*

79. Culmen celsitudinis, occasio est peccandi. *Lib. 1, Epist. 20, ad Cuthbertum antipap.*

80. Quanto sublimis teipsum extuleris, tanto citius graviorque casus ad terram propinquum tibi locum relaberis. *Lib. de eo quod deterius potiori, etc.*

81. Disce supercilium deponere, disce cavere. Antè pedes forecum, quisquis sublime minaris. *In Psychomach. De superb. et humilit. pugna.*

82. Nemo dignus est a Deo sublimari, nisi qui scilicet pro Deo vituperia pati. *In Valle illor., cap. 17, sect. 2.*

LACT. FIRM.

S. LEO L.

MIN. FELIX.

S. NILES.

PETRES HILSENS.

S. PETRES DANIAN.

PHILO JUD.

FRUDENT.

POETA.

THOMAS A REMPIS.

PLINIIUS H.

SENECA.

COLLECTOR.

SUBSTANTIA.

Definitio. Substantia est entis essentia, que subsistat.

SENTENTIE PATRUM.

1. Que est substantia Dei? ipsum quod Deus est, simplex, singulare, per se nulla conceptione permixtum, lympidum, bonum, perfectum, beatum, integrum, sanctum, totum. *Lib. de Fide contr. Arianos, cap. 4.*
2. Nullus motus sine substantia. *De Immort. animæ, cap. 3.*
3. Omnis substantia aut vivit, aut non vivit. *Ibid.*
4. Absit ut quod potest in corpore qualitas

S. AMBROS.

S. AUGUST.

creati corporis, non possit in seipsa substantia Creatoris. Epist. 57.

5. Cum sint omnes substantiæ naturaliter bonæ, ordo in eis laudatus honoratur, perversitas culpata damnatur. Epist. 20, cap. 2.

6. Quidquid in Deo intelligi potest, substantia est. De fide et Symbolo, cap. 9.

7. Nulla omnino est creatura, quæ non a Deo initiatur perfectionemque habeat substantia sue. De Genes. imperf., cap. 4.

8. Sicut substantiam quæ movetur per tempus ipsa præcedit et locum præcedit substantia quæ tantum per tempus quæ nec per locum, nec per tempus. Lib. 8, de Genesi ad lit., cap. 20.

9. Præstantior est imago corporis in spiritu, quam ipsam corpus in substantia sua. Ibid., lib. 12, cap. 16.

10. Omnis substantia aut Deus, aut ex Deo. Lib. 2, de Lib. Arb., cap. 13.

11. Substantiæ intelligibiles sensibilibus substantiis incorrupta veritate lege præponuntur. De duob. animab., cap. 6.

12. Substantia non per seipsum, sed per suas qualitates, sicut aqua et ignis dicuntur sibi esse contrarias. De Natura et gratia.

13. Corporis substantia in viris fidelibus, sive conjugatis, sive continentibus, templum Dei est. Lib. 1, ad Nupt.

14. Plus concupiscentia mundi, quam substantia nocet. In Declarat.

15. Limesa et glutinosa nimis, non modo exterior, verumtamen inferior substantia nostra videtur, et facile cor hominum omnibus quæ frequentat, adheret. Ibid.

16. Temporalis substantia multis est nociva, et damnationis æternæ occasio. Lib. 2, de Profectu relig., cap. 44.

17. Solet inter fratres major substantia discordiæ fieri gravioris causa. Lib. 1 Moral., cap. 4.

18. Terræ fundamentum est substantia carnis. Ibid., lib. 5, cap. 29, super illud Job iv: Quantu magis hi, qui habitant, etc.

19. Qui indigent proximo exteriorum substantiam præbet, sed vitam suam a nequitia non custodit, rem suam Deo tribuit, et se peccato: hoc quod minus est obicit auctori, et hoc quod minus est servavit iniquitati. Ibid., lib. 19, cap. 14.

20. Terrena substantia superna fideiati comparata, pondus est, non subsidium. Homil. 37 super Evang.

21. Si habes substantiam, vende, et da pauperibus: si non habes, grandi onere liberatus es: nudum Christum nudus sequere, durum, grande, difficile, sed magna sunt præmia. Epist. 4, ad Rustic.

22. Sicut in Christo sunt tres substantiæ in una persona, sic in Deo tres sunt personæ in una substantia. Prose.

23. In tribus substantiis est aliud, sed non alius: in tribus autem personis est alius, sed non aliud. Serm. 2, de Genes. SS.

24. Ille substantiam quam colloca, ubi patriam habes; qui peregrinus es in hoc mundo. Homil. 15, super Math. Oper. imperf.

25. Quis est stultitia illic relinquere res suas unde exiturus es: et illic non premittere, quod iurus es? Ibid.

26. Humana substantia semper pauper est: et quantumvis homo habuerit, nihil se putat habere. Ibid., homil. 33.

27. Illa substantia sola vera est, quæ omnino desiderium satiat, et adhuc superabundat. Ibid.

28. Negotiatorum substantia non stabilis est: aut enim ipsis viventibus peritura est: aut a malis heredibus dissipanda est, aut ad extraneos et inimicos ventura est. Ibid., homil. 33.

29. Substantia hominis non est corpus, sed anima. Ibid., homil. 25.

30. Substantia substantiam superiore nunquam perfecte intelligere potest, diamus parum interest. Homil. 5 de Incomprehens. Dei natura.

31. Ipsa Dei substantia ignaturur; non an sit, sed quid sit. Ibid.

32. Quia substantia consistit Deus, nescimus. Ibid., homil. 2.

33. Auget inopiam multiplicata rerum temporalium substantia. Epist. 17, ad Quendam cleric.

SENTENTIÆ Paganorum.

34. Nulla substantiarum intellectivarum et naturalium existit, quin operetur, præter substantiam infamam et debilissimam, cuius actionem aliquam apparere est impossibile. Lib. 7, Theolog., cap. 3.

Vide etiam tit. Eleemosyna, sent. 224; Negotiatio, sent. 46, 47; Pastor, sent. 82.

SUFFICIENTIA.

Definitio. Sufficientia est habitus quidam, qui ad unum finem pervenit ita ut neque quid deat, neque redundet; ejus mater est justitia, nutritrix autem virtus. Lib. 2 Pedagogi, cap. 12.

Sufficientia est temperantia circa appetitum habendi, qua quis non plus appetit, quam sufficit. Part. 1, in Descript. terminor., cap. Temperantia.

SENTENTIÆ Patrum.

1. Satis mihi est quod habeo (alienum non requiro) sive parum, sive multum habeam, mihi plurimum est. Prose.

2. Sufficit mihi in quo sum, nec deest, nec super

S. ISIDORUS

S. ANTONIUM

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. AUGUST.

PETRUS DA

ARISTOTE

S. BASILIUS MAGNUS

V. BEZA.

BONIFIDIUS.

CLEMENS ALEX.

JOANNES

S. AVRELIUS

perdit. Non deest, quia nihil quero amplius: non superduo quia non soli mihi habeo, sed pluribus. Lib. 2 Offic., cap. 17.

3. Perfectum est cui nihil deest; nullus autem est in vita presenti, cui non deat aliud, et cui sufficit quod habet. Part. 2, tit. 12, de Infidelitate, cap. 9, § 1.

4. Ad victum necessarium pauca sufficient, et paucis pauperes voluntarii sunt contenti. Part. 1, tit. 12, cap. 3, § 1.

5. Quod saluti satis est, delectationi parum est. Lib. 10 Conf., cap. 31.

6. Sufficientiam appeti non deest propter seipsam, sed propter salutem corporis. Epist. 121, ad Probam, cap. 6.

7. Sufficientiam rerum necessarium non propter seipsam queri solet, cum detenter queritur, sed propter necessitatem. Ibid.

8. Sufficientiam non indescere vult, quisquis vult, nec amplius vult: aliqui non ipsam vult, et ideo nec descere vult. Ibid.

9. Plus vult quam sat est, avarorum est: tantum autem sat est, quantum sibi exigit naturæ in suo genere conservandæ modus. Lib. 1, de Lib. Arbit., cap. 17.

10. Sufficientia vel propria, vel amicorum, quamvis temporalis est, pro æternæ vitæ adoptione abicienda est. Epist. 121, cap. 7.

11. Quid ei sufficit, cui virtus felicitasque non sufficit? Lib. 4, de Civit. Dei, cap. 21.

12. Plus homo appetendo minus est, qui dum sibi sufficere delegit, ab illo qui ei vere sufficit, deficit. Ibid., lib. 11, cap. 13.

13. Paupertas cum sufficientia, omni fructu et voluptati a modestis præfertur. Homil. 7, in Hexam.

14. Quod satis est cui contingit, nihil amplius optet. In suis Prov., verbo Quod.

15. Si quod natura satis est, replere indigentiam vult, nihil est quod fortune affluentiam petas: pauci enim minimisque natura contenta est. Lib. 2, de Consolat. Philæ, prosa 5.

16. Naturæ minimum, avaritiæ nihil satis est. Ibid., lib. 3, pros. 3.

17. Quid homini sufficit, cui conditor ipse non sufficit? In Collat. de Contemptu sæculi.

18. Duplex est sufficientia, indigentis et contentiscentis. Sufficientia indigentis sufficit sustentare naturam, ut possit ad servandum Deo perdurare: et hæc sufficientiam natura docet. Sufficientia contentiscentis excedit mensuram, limites non habet, nisi impossibilitatis, hoc solum relinquat quod non sperat adici. Lib. 2, de Profectu relig., cap. 65.

19. Ille ditissimus est, cui sua sufficiunt. De s. sermone. Novit, in Eccles., cap. 7.

20. Bona nutritrix est charitas, quæ copiosum habet vitiæ, nempe sufficientiam. Lib. 2 Pedagogi, cap. 1.

21. Victus qui inundat et obruit sufficientiam, homini multum officii, animam segnem et inertem reddit, corpus vero valetudinarium, et quod in morbis facile prolabitur, efficiens. Ibid.

22. Nescit sufficientiam rerum temporalium externam commoditatem, qui non aliquando passus est earum magnam indigentiam. In Annot., super Psalm. lxx.

23. Numquid satis est? fortassis satis, sed laborant non satis amanti. Serm. 2, super Cant.

24. Qui abundant in bonis spiritualibus, temporalia quantumcumque modica eis sufficiunt, imo pro divitiis compulantur. Super Psalm. xxxii.

25. Sufficit tibi quod habes, ne superflue queas quod adipisci non vales. Super Eccles., cap. 29.

26. Mira secretitas est cordis, aliena non querere, sed uniuersumque dei sufficientia contentum manere. Lib. 15 Moral., cap. 13.

27. Grandis exultatio anime est, cum parvo contentus fueris. Lib. 2, alicora, Joann.

28. Victus et vestitus, divitiæ Christianorum est. Epist. 1, ad Paulin.

29. Accipe quod in ventrem mittis, non quod in sæculum: accipe tunicam, que corpus tegat, non que areas impleat. Super Psalm. cxix, vers. 5: Dat escam esurientibus.

30. Detur delictis quod sufficit, ne deficiat, non quo superbias. Lib. 2, de Claustro anim., cap. 18.

31. Nolimus superflua desiderare, sed sufficientiam, et sic semper ditabimur. Homil. 16, super I Cor.

32. Quæ superflua sunt, imminuenda, et sufficientia solum est amanda. Homil. 19, super II Cor.

33. Sufficientia divitiarum usum peti, sine quibus non licet vivere. Ibid.

34. Qui nihil ultra necessarium sufficientiam requirunt, in gratiarum actione vivunt, et in omni alacritate sunt et splendore. Homil. 1, super Epist. ad Coloss.

35. Qui supra quod est satis habent, non modo in ipsa sufficientia, sed et in necessariis quibusdam impediuntur. Homil. 7, de Pauli.

36. Presentibus pro sufficientia utamur, cœli erimus cives, et magna fuit fidentia. Ibid.

37. Paucis contentus esto, et simplicibus delectare. Lib. 1, Bêchir. parvular., document. 12.

38. Incrementum non exigit quod satis est operem extrinsecam sufficientia non mendicat, et

S. CLEMENS ALEX.

FRANCISCUS TITTMAN.

GILBERTUS ANGLIÆ.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS MAGNUS.

S. BERNARDUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

LEODIGTIUS ELOSIVUS.

PETRUS BLESSENSIS.

adjectione non indiget plenitudo. Epist. 86, ad *Alexandr. Carthas.*

39. Sufficiens est, que non inhiat querendis, non licetbat questis, nec cruciatur amissa. *Ibid.*, serm. 31, de *S. August.*

40. Cui Christus sufficit, nihil deficit. *Ibid.*, tract. de *Herodes. Pergerat.*

PRUDENT.
FORTA.

41. Summa quies, ut velle super quam postulet usus
Debitas, ut simplex alimonia, velle et una,
Infirmitas laeta, ac recreet medicos inter artus.
In *Psychon. de avariti. et largiti. Pagan.*

SALVIANUS.

42. Sive sorus, sive setas, sive infirmitas, suffi-
cientibus debet esse contenta; ut quid quid tempo-
rarium excedit usum, religiosum obtinuit obli-
vium. Lib. 2, ad *Eccles. Cathol.*

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

43. Sufficiens acquisitionis ad vitam bonorum,
non inhiat est. Lib. 1, *Polit.*, quest. 5.

CATO
ROSA.

44. Commoda natura nullo tibi tempore deest,
Si contentus eo fueris, quod postulat usus.
Lib. 1, *De Dicitior.*, metr. 7.

CICERO.

45. Qui contentus sunt rebus satis, satis esse pu-
tant, quod est nihil, appetunt, nulla re egent, ni-
hil sibi dasset sentiant, nihil requirunt. De *Parado-
xis*, cap. 6.

46. Aperta res est, et quotidie nos ipsa natura
admonet, quam paucis, quam parvis rebus eget,
quamve vilibus. Lib. 5, *Tres. Quasi.*

SENECA.

47. Cupiditati nihil satis est, nature satis est,
etiam parum. De *Consolat. ad Helvium*, cap. 11.

48. Necessarius rebus exilia sufficiunt, superva-
cuis nec regna. *Ibid.*

49. Se contentus est sapiens ad beate vivendum,
non ad vivendum. Epist. 9.

50. Sufficit ad necessitatem id quod natura pos-
cit. Epist. 96.

51. Nunquam parum est, quod satis est; nun-
quam multum est, quod satis non est; quod nature
satis est, homini non est. Epist. 119.

52. Quid tunc re impudentius, quid autilius?
Nihil satis est morturi, imo morientibus. Epist.
120.

SEXTUS
PHILOSOPI.

53. Stude tua sorte contentus esse. *Sent.* 324.
Vide etiam tit. *Ingenium*, sent. 45; *Lazaria*,
sent. 97; *Mediocritas*, sent. 26; *Nutrimenrum*,
sent. 64; *Quærens Deum*, sent. 163; *Religio seu
Congregatio*, sent. 72; *Voluptas*, sent. 6.

SUFFRAGIA DEFUNCTORUM.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERT.
MAGNUS.

1. Ad proximos, qui sunt in purgatorio, vera
habenda est compassio, ut eos a tanta acerbitate
ponarum, quas sustinent, dignetur Deus eripere.
In *Paradiso anime*, part. 1, de *Virtut.*, cap. 12.

2. Suffragia membrorum Ecclesie possunt pro-
desse membris indigentibus: quia vero post mor-
tem non desinunt esse membra corporis, suffragia
vivorum possunt prodere. Part. 1, tit. 10,
cap. 2, § 3.

3. Suffragium Ecclesie militantis est quasi ba-
culum, quo sustentantur anime, et consolantur
in purgatorio, ut in eo auxilio perveniant ad
triumphantem. Part. 3, tit. 32, cap. 2.

4. Gratior est Deo pro fratre deprecatu, ubi sa-
crificium charitatis offertur. Epist. 126, ad *Antoni-
um*.

5. Non negandum est defunctorum animas pie-
tate suorum viventium relevari, cum pro illis sa-
crificium mediatoris offertur, vel elemosynam in
Ecclesia fiunt. In *Euchirid.*, cap. 110.

6. Cum sacrificia sive altaris, sive quarumcum-
que elemosynarum pro baptizatis defunctis offer-
runtur; pro valde bonis gratiarum actiones sunt;
pro non valde malis, propitiaciones sunt. *Ibid.*

7. Nemo se sperat, quod hic negaverit (cum
obierit) apud Deum promereri. *Ibid.*

8. Suffragia quibus prosunt, aut ad hoc pro-
sunt, ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabili-
or fiat ipsa dampnatio. *Ibid.*

9. Ante mortem fieri debet, quod postea
prodesse post mortem, non tunc quando recipiendam
est, quod quisque gesserit ante mortem. De *Cura
pro mortuis*, cap. 1.

10. Genero vita quod gessit quisque per cor-
pus, efficitur ut prosint, vel non prosint, quan-
cumque pro illo pie fiunt, cum reliquerit corpus.
Protrep.

11. Nam meritum, per quod ista prosint, si
nullum comparatum est in hac vita, frustra proci-
ditur post hanc vitam. *Ibid.*

12. Esi nusquam in Scripturis veteribus om-
nino legeretur pro mortuis sacrificium; non parva
hac consuetudine clarior auctoritas, ubi in preci-
bus sacerdotis, que Domino Deo ad ejus altare
funduntur, locum suum habet etiam commenda-
tio mortuorum. *Ibid.*

13. Cum recitatis animis ubi sepulchrum sit cha-
risimi corpus; et occurrit locus nomine alienius
martyris, eidem martyri animam dilectam com-
mendat recitantis et precibus affectus. *Protrep.*

14. Qui cum defunctis a fidelibus charissimis
exhibetur, cum prodere non dubium est illis, qui
cum in corpore viverent, talia sibi post hanc vi-
tam prodere meminerunt. *Ibid.*, cap. 4.

15. Si aliqua necessitas vel humani corporis,
vel in locis sanctis humani nulla data facilitate
permittit, non sunt pretermittenda supplicatio-
nes pro spiritibus mortuorum. *Ibid.*

16. Supplicationes faciendas pro omnibus in

S. ANTONIUM.

S. AUGUST.

Christiana societate defunctis, etiam tacitis nomi-
nibus quotiennaque sub generali commemoratio-
ne suscipit Ecclesia: ut quibus ad ista desunt
parentes, aut filii, aut quicumque cognati vel ami-
ci, ab una eis exhibeatur pia matre communi.
Ibid.

17. Ubi cumque jaceat vel non jaceat defuncti
corpo, spiritui requies precibus est acquirenda.
Ibid., cap. 5.

18. O quam grandis crudelitas! o vere magna
inhumanitas! ecce infirmus jacet et clamat, et a
medicis consolatur: clamat porcus, et omnes
cum eo clamare non cessant: cecidit asinus, et
omnes eum sublevaro festinant; sed clamat in
tormentis fideles et non est qui respondeat. Serm.
14, ad *Evrat.* in *crem.*

19. Ora pro defunctis, ut cum fuerint in eterna
vita, pro te orare non negligant. *Ibid.*

20. Clamant quotidie qui jacent in tormentis;
clamant, et pauci sunt qui respondeant: ululant,
et non est qui consolatur eos. *Ibid.*

21. Pro defunctis semper orandum est, etsi non
proficiet eis, quia beati vel damnati sunt, oratio
in sinu nostro convertetur. *Ibid.*

22. Orationibus sancte Ecclesie, et sacrificio
salutari, et elemosynis, que pro eorum spiri-
tibus erogantur, non est dubitandum mortuos ad-
juvari: ut eum eis misericordius agatur a Domi-
no, quam eorum peccata meruerunt. *Protrep.*

23. Hoc enim a Patribus traditum, universa ob-
servat Ecclesia, ut pro eis qui in corporis et san-
guinis Christi communione defuncti sunt, cum ad
ipsum sacrificium loco suo commemorantur orat-
ur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur.

24. Cum vero eorum commendandorum causa
opera misericordie celebrantur, que eis dubitet
suffragari, pro quibus orationes Deo non inantur
allegantur?

25. Non omnino amigendum est, ista prodere
defunctis, sed talibus qui ita vixerint ante mor-
tem, ut possint eis hanc utilia esse post mortem.
Serm. 32, de *Verbis Apostoli.*

26. Ubi religiosus amicus elegit humare quam
dumtaxat, nullo modo debet a supplicationibus ne-
cessariis in ejus commendatione cessare. De *Cura
pro mortuis*, cap. 5.

27. Oblaciones pro spiritibus dormientium, vero
aliquid adjuvare credendum est. Epist. 64.

28. Prestare dignetur defunctis fidelibus obedi-
entiam, et requiem sempiternam. Lib. *Medit.*,
cap. 10.

29. Compassionem mortuis debemus et orationem,
qui in locis purgatoris palpantur. Serm.
de *triplici genere bonorum.*

30. Pro illis vigilandum est in orationibus, et

S. BERNARD.

subveniendum sacrificio singulari, qui in locis
purgatoris emundantur. Serm. de *S. Nicolao.*

31. Animabus purgandorum defunctorum maxi-
me prosunt suffragia. Serm. de *Animabus.*

32. O qualis et quanta mendicitas fidelium in
purgatorio! mendicis sunt, et tamen mendicare
non licet, nisi quod pro eis mendicat Ecclesia.
Protrep.

33. Quanto mendicitas major est, tanto in sub-
veniendo pietas virtuosior esse debet. *Ibid.*

34. Suffragia prosunt mortuis, non quibuscum-
que, sed medicioribus bonis, ut pote, illis qui sunt
in purgatorio: non valde malis, scilicet illis qui
sunt in inferno: nec valde bonis, scilicet his qui
sunt in celo. In *Brevioly.*, part. 7, cap. 3.

35. Cum ratione severitatis justitie, iusti in
quibus est reatus culpa debeant post hanc vitam
in purgatorio tormentari, debent etiam ratione
suavitatis misericordie relevari, et auxilium per
suffragia accipere. *Ibid.*

36. Suffragia, que communiter fiunt pro de-
functis, licet omnibus bonis valesit pro modulo
suo, his tamen amplius valent, qui magis meruerunt,
ut sibi valesent et prodessent, dum erant
in statu vite. *Ibid.*

37. Suffragia que specialiter fiunt pro aliqui-
bus, quis intentio facientis est recta, et secundum
flectim precibus: ideo plus valent illis pro quibus
determinata fiunt, licet etiam aliis aliquo modo
communiuntur. *Ibid.*

38. Suffragia, que communiter pro defunctis
fiunt, quamvis pro modulo suo omnibus prosint,
illis tamen amplius, qui dum essent in vita, magis
meruerunt ut sibi prodessent. Lib. 7, *Com-
pend. theol.*, vert. cap. 5.

39. Defunctis fratribus, amito eorum transitu,
quam citius possunt quique subveniant, et debi-
tum obsequium salvere, nulla occasione postpo-
nant: talia enim suffragia, non absque peccatis
cedende offensæ periculo negliguntur. In *Speculo
discipl.*, part. 2, cap. 3.

40. Prosunt et preces pro his, qui decesserunt.
Hæres. 75, contra *Aerium.*

41. Illa que adjuvant spiritus defunctorum,
scilicet oblationes, erogationes, multo per eis ob-
servantur abundantius que homines impendant.
Super *I ad Thimoth.*, cap. 4.

42. Illis sacre victimæ mortuis prosunt, qui
hic vivebulo obdormunt: ut eos etiam post mor-
tem beata adjuvent que hic pro ipsis ab aliis
fiunt. Lib. 4, *Dialo.*, cap. 57.

43. Inter hec autem pensandum est quod tu-
tor sit via ut bonum quod quisque post mortem
suam sperat agi per alios, agat ipse dum vivit

S. DOMAY.

S. FRIBAN.

Hæres. 75, contra *Aerium.*

GLOS. ORD.

S. ORBOD.

MAGNUS.

adjectione non indiget plenitudo. Epist. 86, ad Alexandr. Carthuis.

39. Sufficiens est, que non inhiat querendis, non licetbat questus, nec cruciatur amissa. Ibid., serm. 31, de S. August.

40. Cui Christus sufficit, nihil deficit. Ibid., tract. de Hierosol. Peregrinat.

PRUDENT. FORA.

41. Summa quies, ut velle super quam postulet usus. Debitas, ut simplex alimonia, vestis et una, Infirmos legat, ac recedat medicos. Inter artus.

SALVIANUS.

42. Sive sorsus, sive setas, sive infirmitas, sufficientibus debet esse contenta; ut quid quid temporarium excedit usum, religiosum abstinet oblitium. Lib. 2, ad Eccles. Cathol.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

43. Sufficiens acquiritionis ad vitam bonorum, non inhiat est. Lib. 1 Polit., quest. 5.

CATO ROSA.

44. Commoda natura nullo tibi tempore deest, Si contentus eo fueris, quod postulat usus. Lib. 1 De Dicitior., metr. 7.

CICERO.

45. Qui contentus sunt rebus satis, satis esse putant, quod est nihil, appetunt, nulla re egent, nihil sibi dasset sentiant, nihil requirunt. De Paradiso, cap. 6.

SENECA.

46. Aperta res est, et quotidie nos ipsa natura admonet, quam paucis, quam parvis rebus eget, quamve vilibus. Lib. 5 Trac. Quasi.

47. Cupiditati nihil satis est, nature satis est, etiam parum. De Conolat. ad Helvium, cap. 11.

48. Necessarius rebus exilia sufficient, supervacuis nec regna. Ibid.

49. Se contentus est sapiens ad beate vivendum, non ad vivendum. Epist. 9.

50. Sufficit ad necessitatem id quod natura possit. Epist. 96.

51. Nunquam parum est, quod satis est; nunquam multum est, quod satis non est; quod nature satis est, homini non est. Epist. 119.

52. Quid tunc re impudentius, quid stultius? Nihil satis est morturibus, imo morientibus. Epist. 120.

SEXTUS PHILOSOPH.

53. Stude tua sorte contentus esse. Sent. 324. Vile etiam ut. Inveniam, sent. 45; Lazarus, sent. 97; Medicorum, sent. 26; Nutrimeniam, sent. 64; Quiescere Deum, sent. 163; Religio seu Congregatio, sent. 72; Voluptas, sent. 6.

SUFFRAGIA DEFUNCTORUM.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERT. MAGNUS.

1. Ad proximos, qui sunt in purgatorio, vera habenda est compassio, ut eos a tanta acerbitate pomarum, quas sustinent, dignetur Deus eripere. In Paradiso anime, part. 1, de Virtut., cap. 12.

2. Suffragia membrorum Ecclesie possunt prodesse membris indigentibus; quia vero post mortem non desinunt esse membra corporis, suffragia vivorum possunt prodesse. Part. 1, tit. 10, cap. 2, § 3.

3. Suffragium Ecclesie militantis est quasi baculum, quo sustentantur anime, et consolantur in purgatorio, ut in eo auxilio perveniant ad triumphantem. Part. 3, tit. 32, cap. 2.

4. Gratior est Deo pro fratre deprecatu, ubi sacrificium charitatis offertur. Epist. 126, ad Antonin.

5. Non negandum est defunctorum animas pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel elemosynam in Ecclesia fiunt. In Eschiria, cap. 110.

6. Cum sacrificia sive altaribus, sive quorumcumque elemosynarum pro baptizatis defunctis offeruntur; pro valde bonis gratiarum actiones sunt; pro non valde malis, propitiaciones sunt. Ibid.

7. Nemo se sperat, quod hic negligit (cum obiorum) apud Deum promereri. Ibid.

8. Suffragia quibus prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat ipsa dampnatio. Ibid.

9. Ante mortem fieri debet, quod postea prodesse post mortem, non tunc quando recipiendam est, quod quisque gesserit ante mortem. De Cura pro mortuis, cap. 1.

10. Genero vita quod gessit quisque per corpus, efficitur ut prosint, vel non prosint, quocumque pro illo pie fiunt, cum reliquerit corpus. Prosee.

11. Nam meritum, per quod ista prosint, si nullum comparatum est in hac vita, frustra queritur post hanc vitam. Ibid.

12. Elsi nusquam in Scripturis veteribus omnino legeretur pro mortuis sacrificium; non parva hac consuetudine clarior auctoritas, ubi in precibus sacerdotis, que Domino Deo ad ejus altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum. Ibid.

13. Cum recollit animus ubi sepultum sit charissimi corpus; et occurrit locus nomine alienius martyris, eidem martyri animam dilectam commendat recollantis et precibus affectus. Prosee.

14. Qui cum defunctis a fidelibus charissimis exhibetur, cum prodesse non dubium est illis, qui cum in corpore viverent, talia sibi post hanc vitam prodesse meminerunt. Ibid., cap. 4.

15. Si aliqua necessitas vel humani corporis, vel in locis sanctis humani nulla data facilitate permittit, non sunt pretermittenda supplicaciones pro spiritibus mortuorum. Ibid.

16. Supplicationes faciendas pro omnibus in

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

Christianam societate defunctis, etiam tacitis nominibus quotumcumque sub generali commemoracione suscipit Ecclesia; ut quibus ad ista desunt parentes, aut filii, aut quicumque cognati vel amici, ab una eis exhibeatur pia matre communi. Ibid.

17. Ubiuscumque jacet vel non jacet defuncti caro, spiritui requies precibus est acquirenda. Ibid., cap. 5.

18. O quam grandis crudelitas! o vere magna inhumanitas! ecce infirmus jacet et clamat, et a medicis consolatur: clamat porcus, et omnes cum eo clamare non cessant: cedit asinus, et omnes eum sublevaro festinant; sed clamat in tormentis fideles et non est qui respondeat. Serm. 14, ad Frat. in cremo.

19. Ora pro defunctis, ut cum fuerint in eterna vita, pro te orare non negligant. Ibid.

20. Clamant quotidie qui jacent in tormentis; clamant, et pauci sunt qui respondeant: ululant, et non est qui consolatur eos. Ibid.

21. Pro defunctis semper orandum est, etsi non proficiet eis, quia beati vel damnati sunt, oratio in sinu nostro convertetur. Ibid.

22. Orationibus sancte Ecclesie, et sacrificio salutari, et elemosynis, que pro eorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari: ut eum eis misericordius agatur a Domino, quam eorum peccata meruerunt. Prosee.

23. Hoc enim a Patribus traditum, universa observat Ecclesia, ut pro eis qui in corporis et sanguinis Christi communione defuncti sunt, cum ad ipsum sacrificium loco suo commemorantur oratur, ac pro illis quoque id offerri commemoratur.

24. Cum vero eorum commendandorum causa opera misericordie celebrantur, que eis dubitet suffragari, pro quibus orationes Deo non inaudire allegantur?

25. Non omnino amilgendum est, ista prodesse defunctis, sed talibus qui ita vixerint ante mortem, ut possint eis hanc utilia esse post mortem. Serm. 32, de Verbis Apostoli.

26. Ubi religiosus amicus elegit humare quam diutius, nullo modo debet a supplicationibus necessariis in ejus commendacione cessare. De Cura pro mortuis, cap. 5.

27. Oblaciones pro spiritibus dormientium, vero aliquid adjuvare credendum est. Epist. 64.

28. Prestare dignetur defunctis fidelibus oblationem, et requiem sempiternam. Lib. Medit., cap. 10.

29. Compassionem mortuis debemus et orationem, qui in locis purgatoris palpantur. Serm. de triplici genere bonorum.

30. Pro illis vigilandum est in orationibus, et

S. BERNARD.

subveniendum sacrificio singulari, qui in locis purgatoris emundantur. Serm. de S. Nicolao.

31. Animabus purgandorum defunctorum maxime prosunt suffragia. Serm. de Animabus.

32. O qualis et quanta mendicitas fidelium in purgatorio! mendicis sunt, et tamen mendicare non licet, nisi quod pro eis mendicat Ecclesia. Prosee.

33. Quanto mendicitas major est, tanto in subveniendo pietas virtuosior esse debet. Ibid.

34. Suffragia prosunt mortuis, non quibuscumque, sed medicioribus bonis, ut pote, illis qui sunt in purgatorio: non valde malis, scilicet illis qui sunt in inferno: nec valde bonis, scilicet illis qui sunt in celo. In Brevisol., part. 7, cap. 3.

35. Cum ratione severitatis justitie, iusti in quibus est reatus culpa debeant post hanc vitam in purgatorio tormentari, debent etiam ratione suavitatis misericordie relevari, et auxilium per suffragia accipere. Ibid.

36. Suffragia, que communiter fiunt pro defunctis, licet omnibus bonis valesat pro modulo suo, his tamen amplius valent, qui magis meruerunt, ut sibi valesent et prodescent, dum erant in statu vite. Ibid.

37. Suffragia que specialiter fiunt pro aliquibus, quis intentio faciendos est recta, et secundum Deum procedit: ideo plus valent illis pro quibus determinate fiunt, licet etiam aliis aliquo modo communicentur. Ibid.

38. Suffragia, que communiter pro defunctis fiunt, quamvis pro modulo suo omnibus prosint, illis tamen amplius, qui dum essent in vita, magis meruerunt ut sibi prodescent. Lib. 7, Compend. theolog. vertit., cap. 5.

39. Defunctis fratribus, amito eorum transitu, quam citius possunt quique subveniant, et debitum obsequium salvere, nulla occasione postponant: talia enim suffragia, non absque peccatis committenda offensa periculo negliguntur. In Speculo discipl., part. 2, cap. 3.

40. Prosunt et preces pro his, qui decesserunt. Serm. 75, contra Arianum.

41. Illa que adjuvant spiritus defunctorum, scilicet oblationes, erogaciones, multo pro eis observantur abundantius que homines impendant. Super I ad Thesal., cap. 4.

42. Illis sacre victimis mortuis prosunt, qui hic vivebulo obdormunt: ut eos etiam post mortem bona adjuvent que hic pro ipsis ab aliis fiunt. Lib. 4 Dialogi, cap. 57.

43. Inter hec autem pensandum est quod iustior sit via ut bonum quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, agat ipse dum vivit

S. DOMAY.

S. FERDINAND.

GLOS. ORD.

S. ORBIGN.

MAGNUS.

per se: hostius quippe est liberum exire, quam post vincula libertatem quaerere. *Ibid.*, cap. 58.

54. Si culpa post mortem insolubiles non sunt multorum solet animas, etiam post mortem, sacra oblatio hostiis salutaris adjuvare: ita ut hanc aliquando ipsa defunctorum animae expetere videantur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 55, verbo *Si culpa*.

S. HIERON.

55. Dum pro cunctis animabus psalmus vel missa dicitur, nihil minus quam si pro uno quolibet ipsorum diceretur, accipitur. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 3, de *Consecrat.*, dist. 5, can. *Non misericorditer*.

HUGO A. S. VICTORE.

56. Omnis ei consolatio post hanc vitam denegabitur, qui defunctis in hac vita minus suffragatur. Lib. 4, *Miscellan.*, codic. 2.

REGOCARD.

57. Major est misericordia, quae sit cum mortuis, quam quae sit cum vivis: quia vivi aliquo modo possunt se juvare, mortui non possunt. Super *Ruth.*, cap. 3.

58. Suffragia Ecclesiam non praesunt damnatis; baptismus cum decessit aut est in mortali, et sic ei non sunt adjuvamenta suffragia: aut decessit in charitate, et tunc aut non indiget suffragiis, quae statim evolat, et sic sunt pro eo gratiarum actiones: aut indiget, et sic sunt pro eo propitiaciones. Super II *Cor.* v.

S. IOHANNES CHRYSOST.

59. Orandum est, ut defunctus requiem adipiscatur, et ut propitium iudicem inveniat. Homil. 35, super *Matth. Oper. pers.*

60. Putas defunctum maculis inquinatum abesse? da sibi sua, ut illis se a maculis detergat: putas in iustitia ipsum decessisse? praebere sibi tua, ad mercedis et retributionis adjectionem. *Ibid.*

61. Si multe barbarae gentes una cum defunctis res eorum cremare solent, quanto equius defuncto tu illis tuo tradere potes: non ut in cinerem redigantur, sed ut gloriosum magis illum reddant? *Ibid.*

62. Honor mortuo, non fietus est: non ejulatus, sed hymni et psalmi et vita optima: si vis mortuum honorare, fac elemosynas. Homil. 61, super *Joan.*

63. Non frustra oblationes pro defunctis fiunt, non frustra preces, non frustra elemosynae, hanc omnia Spiritus sanctus, volens ut nos multos juveamus. Homil. 21, super *Acta Apost.*

64. Non est temere excoGITatum, prece, supplicationibus, elemosynis et oblationibus mortuos juvare: nec frustra memoriam mortuorum inter sacra mysteria celebrare, ut accedere, ut his consolatio hinc aliqua fiat. Homil. super I *Cor.*

65. Nec temere qui altari, inter horrenda mysteria clamat, pro omnibus in Christo dormienti-

bus, et pro his qui memoriam celebrant illorum, nam nunquam ista fierent, si pro illis commo-
mationes non essent faciendae. *Ibid.*

66. Ne defatigatur mortuis suorum in purgatorio detentis. Quare devoti homines, adjuvate animas parentum et amicorum vestrorum, qui defuncti sunt, et in carcere purgatorii relegati. Serm. 2, pro *Defunctis*.

67. Non temere ab apostolis hanc sancta suere, ut in tremendis mysteriis defunctorum agatur commemoratio. Homil. 69, ad *Popul. Antioch.*

68. Juvetur defunctus non lacrymis, sed prece, supplicationibus, elemosynis, oblationibus. Homil. 41, super I *Cor.*

69. Non frustra ab apostolis sanctum est, ut in celebratione venerandorum mysteriorum, memoria fiat eorum, qui hinc discesserunt: noverunt illis multum hinc emolumenti fieri, multum utilitatis. Serm. 3, super *Epist. ad Philipp.*

70. Pauperibus defunctorum nomine dare, illis non nihil refrigerii accedit. *Ibid.*

71. Quemadmodum pro vivis oramus, ita et pro mortuis orari potest. *Ibid.*

72. Non inconsiderate ac temere, nec sine ratione pro defunctis orare, ab apostolis est institutum. In *Orat. pro defunctis*.

73. Id periculum est defunctis, etiam post mortem, preces eas ac missas et elemosynas, quae pro illis fiunt, magnopere prodesse. *Ibid.*

74. Nos debemus libenter pro omnibus fidelibus defunctis orare: quia hoc opus summum charitatis est et misericordiam. Prosece.

75. Propter quod, dilectissime, meliorem et ut pariter admones, ut petatis oculum frequenter dirigamus ad memoriam defunctorum, ut quid pro eorum absolutione novimus prodesse, devota exequamur festinatione.

76. Consideremus quam gravi tenentur tormento, et quod nisi purgati fuerint, ad requiem transire non possint: etenim consolatio, maxime in Christi meritis et sanctorum suffragiis et fidelium constat oblationibus.

77. Quotiescunque ad perceptionem corporis Christi te preparas, et perceptum tecum habes, esto quiescens memor fidelium defunctorum: et implora tanto ardentius misericordiam Dei, quanto certius retines in te pignus aeternae redemptionis.

78. Saepe de mane, saepe de vesperis charissimorum tuorum recogita obitum, quomodo se habeant, et quomodo aliquid facias pro eis, quod ipsis potest prodesse, et tibi non obesse.

79. Nunquam cibum corporalem sumas, nisi prius fidelibus defunctis aliquam spiritalem elemosynam mittas. Epist. de *pia Memor. defunctor.*

80. Oremus pro charis nostris, quia post modicum ipsos sequimur, et cum melius habuerint

omnino in eadem necessitate recordabuntur nostri. *Ibid.*

71. Nullus est christianorum, quin satis credere possit aliquos esse amicorum suorum in purgatorio detentis. Quare devoti homines, adjuvate animas parentum et amicorum vestrorum, qui defuncti sunt, et in carcere purgatorii relegati. Serm. 2, pro *Defunctis*.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

72. Hic est Christianae miserationis affectus, ut pro uno quoque mortuo sacrificium Deo offeratur. Lib. 3, de *summo bono*, cap. 62.

73. Sacrificium pro defunctorum fidelium requie offerri, vel pro eis orari, quia per totum hoc orbem custoditur, credimus quod ab Apostolis traditum sit. Prosece.

74. Hoc enim catholica Ecclesia, qua nisi crederet fidelibus defunctis dimitti peccata, non pro eorum spiritibus, vel elemosynam faceret, vel Deo sacrificium offerret. Lib. 4, de *Offic. Eccles.*, cap. 18.

S. JOHANNES BAPT.

75. Mitte fidelibus amicibus, quae in penis purgatorii adhaere delinuntur, spirituales elemosynas orationum. In *Speculo spirit.*, cap. 3.

S. PETRUS BLESSENSIS.

76. Memoria mortuorum agitur, ut hi qui in purgatorio poliuntur, plenam consequantur absolutionem, vel panis mitigationem. Serm. 35, *Omnia SS.*

S. PETRUS DAMIANUS.

77. Quisquis prohibet orationes oblationes, sacrificia pro defunctis prodesse non posse, hic profecto haereticus esse convincitur. Lib. 5, epist. 4, ad *Andream*.

78. Orationes et suffragia sunt alimenta defunctorum. Opusc. 33, cap. 55, in titulo.

79. Sacra oblationis hostia, relictio creditur esse defunctis. *Ibid.*, cap. 5.

80. Suffragia defunctorum: Pro his, qui in caelo sunt, non est orandum: quia eos, non pro eis orare debemus; pro his, qui in inferno sunt, suspendende sunt preces, quibus clausa est misericordiae janua, et totius spes interitus salutis; quibus tantum vigilandum est in orationibus, et subveniendum sacrificio singulari, qui locis purgabilibus abundanter, ut benignus Pater poenitentiam eorum in satisfactionem, satisfactionem in glorificationem cito converlat. Serm. 69, de *S. Nicol.*

81. Qui sine fide operante per dilectionem, ejusque sacramentis de corpore exierunt, frustra illis post mortem a suis pietatis officia impendantur; ejus dum hic essent, pignora caruerunt. Lib. 4, *Scilicet*, dist. 45.

S. ROBERTUS BELLARM.

82. Optimum atque utilissimum est, mortuorum animas operari. Conc. 4, de *Morte*, part. 2.

83. Fructuosus omnino est mortuis, quam viventibus operari ferre. *Ibid.*

84. Opera quae fiunt, prosunt mortuis propter unionem charitatis et fidei: et ideo non prosunt, nisi illis qui decessunt cum charitate et fide. Super I *Cor.*, cap. 15.

85. Bona opera valent mortuis non solum ex vi charitatis, sed etiam ex intentione faciendis. *Ibid.*

86. Suffragia vivorum auxilio sunt eis, qui in purgatorio detinentur, cum opera unius possint valere alteri ad satisfactionem. In *Supplement.*, quest. 71, art. 6.

87. Convenienter Augustinus ponit tria praecipua subsidia vivorum pro mortuis: Eucharistiam, elemosynam, et orationem. *Ibid.*, art. 9.

88. Suffragia vivorum prosunt defunctis secundum quod univertis viventibus in charitate, et secundum quod intento viventis fertur in mortuos. *Ibid.*

89. Illa opera praecipue nata sunt mortuis, suffragia, quae maxime ad communicationem charitatis pertinent, vel ad directionem intentionis ad alierum. *Ibid.*

90. Suffragia pro uno defuncto facta, aliis prosunt ratione charitatis, qua bona fiunt bonis communia: ratione vero intentionis, magis ei pro quo fiunt prosunt; imo soli, si solum ratio dimissionis panis habeatur. *Ibid.*, art. 42.

91. Debemus eis subvenire, qui sunt in purgatorio. Nimis esset durus, qui non subveniret clero suo, qui esset in carcere terreno: multo ergo magis est durus, qui non subvenit amico qui est in purgatorio, cum nulla sit comparatio pomum mundi ad illas. Opusc. 6, super *Symbol. Apost.*, art. 5.

92. Damnatos nulla suffragia sanctorum, nulla valebunt adjuvare beneficia amicorum. Serm. 6, ad *Fratre*, divis. 3.

93. Qui pro fidelibus defunctis missas celebrat, et vigiliis legit, cum Jesu ad monumentum Lazari transit. In *Horatio robor.*, cap. 17, sect. 3.

94. Per Beate Mariae gloriosam merita juvantur, qui in purgatorio sunt et in terra. De *Discipul. claud.*, cap. 14, sect. 3.

BENEDICTUS Paganorum.

95. Iustus est hominibus vita functis opem ferre, quam vivis: quia vivi praesidio esse possunt illi defuncti nihil praeterita possunt. Sect. 29, *Problema*, quest. 9.

96. Justitia est vita iam functis debitum prestare. Lib. 4, de *Virtutib.*, cap. 4.

97. Defunctorum memoria jucunda est: defunctorum cogitatio dulcis ac blanda est. Epist. 63.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMAS.

ARISTOTELIS.

SENECA.

96. Obliviscitur suorum, ac memoriam eum corporibus efflere, et effusissimo flere, meminisse parcissime, inhumani animi est. Epist. 99.

SUFFRAGA SANCTORUM.

Vide infra textum.

SUPERBIA.

S. ANTONIUS. Etymologia. Superbia dicitur a super et ea, quasi supra se jers. Serm. Serapis.

S. ISIDORUS. Superbia dicitur est, quia vult super videri quam est. qui enim vult supereredit quod est, superbus est. Lib. 49. Etym. verbo Superbus.

S. ANSELM. Definitio. Superbia est perversa constantis appetitus. Super Epist. ad Rom. cap. 1.

S. BONAV. Superbia est amor vel appetitus proprie excellentie. In Declarat. terminat. theologiae, verbo Peccata.

S. AUGUSTINUS. Superbia est singularis excellentie tumensque animi super omnes ceteras mundi gloriam et supereminentem appetitum. De Fruct. carnis et spir. 1. cap. 3.

S. THOMAS. Superbia est quia homo contra rectam rationem cupit supereredit modulum suae conditionis. 2. 2. Quaes. 162. art. 1.

JOAN. LUD. Descriptio. superbia est divitiarum, virtutis, suorum perditio. Gradu 22.

Superbia est Dei abrogatio, inventio demonum, aspernatio hominum, condemnatio mater, sterilitatis augmentum, laudum progenies, divini adjutorii expulsio, praesentis praesertim, lapsus minister, casus materia, iracundiae fons, simulationis janna, firmamentum demonum, desideriorum custos, sceleris et crudelitatis artifex. Ibid.

Superbia est animae suprema inopia, dum illa divitias imaginatur, locumque esse in tenebris existimat. Ibid.

Superbia est festus oblivionem peccatorum ingerens. Ibid., etc.

S. MAXIMUS. Superbia est arrogantia, vanaeque gloria permixtio. Centuria 5, de Virt. et vicio, cap. 7.

S. NICH. Superbia est animi tumor sapia pletus, qui si maturetur in magnam erumpit falloriam. Orat. 8, de Superbi.

S. AMBROS. Productio. Sive in lapsu diaboli, sive in peccatione hominis, initium semper est superbia. Lib. 10. epist. 84, ad Demetriadem.

S. AUGUSTINUS. Superbia est nociva virtutum, mater vitiorum, porta inferni, magistra erroris, caput diaboli, vitiorum principium. Serm. 21, ad Petr. in ceno.

S. BONAV. Ista quatuor sunt causa superbiae: multum potest, multum habere, multum scire, multum credere se valere. Serm. 1, de sancto Marco.

Initium omnis peccati semper superbia est, quae

natione coelestis, sublimium mentes inhabitat, sub cinere et cilicio latans. Lib. 2 Pharetra, cap. 6.

Ex superbia nascitur quicquid morum pravitate peccatur. Super Psalm. xxx.

Radix cuncti mali, et vitiorum regina, superbia est. Prose.

Septem enim principalia vicia de hac virulenta radice proficiunt: scilicet inanis gloria, invidia, ira, tristitia, avaritia, ventris ingluvis, luxuria. Lib. 31 Moral., cap. 17, super illud Job xxxviii: Exhortationem duem, etc.

Superbiae comites sunt: Luxuria, ventris ingluvis, avaritia, tristitia, ira, invidia, vanitas gloria. De Fruct. carnis et spir., cap. 3.

Superbia malorum omnium dur, princeps, et consummatio est. Gradu 21.

Initium superbiae est inanis gloria, medium vero despectio proximi; et laborum suorum impudens divulgatio, laudis amor: finis autem, est abrogatio divini adjutorii, propitiae studii elatio, confidentia, et demoniacus mos. Ibid., gradus 22.

Superbia radix omnium malorum est; mortificatio fontem, Arescent rivuli, si fontis vena praescinditur; nec rami convalescent radice snecis. Delicium vicia, si elatio jugulatur. Lib. 3, de Nugis curial., cap. 3.

Peccati mater est superbia, cujus crudelissime filiae sunt invidia et inanis gloria. Adversus Praesumptiones Michaelis et Leonis Aedou episcoporum, cap. 38.

Superbia est fundamentum omnium peccatorum. Serm. 1, Dom. 1 Adventus.

Principium septem vitiorum regina et mater, superbia est. Lib. 2, de Sum. bono, cap. 37, sent. 8.

Superbia sicut origo est omnium criminum, ita ruina cunctarum virtutum: ipsa est enim in peccato prima, ipsa in conflictu postrema. Ibid., cap. 38, sent. 7.

De superbia nascitur arrogantia, nec de arrogantia nascitur superbia. Ibid., cap. 38, sent. 9. Comparatio. Sicut in corde principium est venarum, et prima virtus creans sanguinem: sic a cordis superbia procedit omne malum. Serm. Dom. 3 Quadrag.

Sicut inimus magis ascendendo deficit, sic superbus plus exaltatus plus evanescit. Tit. 4, Diocet., cap. 3.

Sicut aranea se evascent torendo telum, ut muscas capiat, sic superbus perdit animam, ut cupiat laudem humanam. Ibid.

Sicut superbia mergit ad tartarum, ita humilitas

fallit ad eorum. Super Psalm. cxviii, vers: Bonum mihi quia humiliasti me.

EUGENIUS. Sicut nubes rore et aquis concresecunt, ita superbia crescit ex divitiis. Super Lucam, cap. 59.

BENEDICTUS. Superbie indicia. Signa superbiae haec sunt: Clamor in locutione, amaritudo in silentio, dissolutio in hilaritate, furor in tristitia, honestas in imagine, inhonestas in actione, rancor in reprehensione. De Inter. Dono, cap. 44.

S. PROPERTIUS. Hi quos superbus meatus tabes purulenta corrumpit, seniorum suorum non observant imperata.

Indicant de suis negligentibus objurgati, aut rebellant insolenter, aut curmurrant.

De loco superiori disceptant.

Pensiferi se etiam maioribus impudenter affectant.

Simplicitatem spiritualium fratrum irridentes exagitant.

Suas sententias procaeter jactant.

Obsperia delata fastidiosus, negata pertinaciter querunt.

Natales moribus auspiciunt.

Junioris suos elati despicunt.

Conferri sibi aliquos posse non credunt.

Aequi senioribus dedignantur, super eos se solo animi tumore constituunt.

Non servant in obsequio reverentiam, in sermone modestiam, in moribus disciplinam.

Habent in intentione pertinaciam, in corde duritiam, in sermone jactantiam.

In humilitate sunt fallaces, in locutione mordaces, in collo peritinos.

Subjectionibus impatientes, potentiae sectatores, omnibus bonis odibiles.

Ad opus bonum pigri, ad communionem veri, ad obsequium duri.

Ad loquendum quod nesciunt prompti, ad supplantandum parati, ad omnia quibus subsistit fraternalis societas inhumani.

Tenerarii in audendo, clamosi in loquendo, fastidiosi in audiendo, presumptuosi in docendo.

Elevati deformiter in cochino, onerosi amicis, infesti quiescunt, ingradi beneficus, infideli obsequii, et impotenti subjectis. Haec sunt superbiae grassantis indicia, quibus Deus offenditur et recedit, ac superba corda desinit. His malis diabolus pastus exultat, insistat ut veniat, superbas mentes intrat ut leuaret; erigit ut elidat, fovet ut perdat. Lib. 3, de Vita contemplativa.

Quid tam superbum, quam cum ipsi inflati superbia sub peccato sint, alios indigne ferant peccatores vivere? Lib. 1, Offic., cap. 14.

Malum superbiae maxime virtutibus est ca-

vendum quia nullis opportunis insidiat quam quibus laus justa debetur. Lib. 10, epist. 84, ad Demetriadem.

Nolle habere quae Dei sunt, et ibi summa consistere meritum, ubi divinum cessavit auxiliium, haec superbia omni peccato nocentior, omni genere est elationis insanior. Prose.

A quibuslibet enim lapsibus delictorum facile surgit, quando opem a reparatore suo poscitur elatus, huic autem ruina nihil subvenit.

Quia difficile peccatum suum superbus agnoscit, aut etiam intellexit, non curat ad medicum, sed de se sibi remedium postulat. Ibid.

Superbia proprio subjecto nocet; nam bona de se convertit in mala: unde de vita monitur, de sanitate agrolat, de medicina interficat, et a mortuo occidit. Part. 2, titulo 3, cap. 3, § 4.

Cum se noverit diabolus per superbiae conciliis fuisse dejectum, ideo eos, qui pervenerint in magnam mensuram, aggreditur per superbiae. Epist. 2, ad Fratres.

Superbus conculat, contemnit, subsannat, conculat inferiorum, contemnit equalem, subsannat superiorem. Serm. Quinquages.

Solet contingere, ut qui oculum superbiae non cognoscit, eandem per hauria vitium cogitum erubescat. Serm. Dom. 3, Quadrag.

Superbia divini amoris calorem, et aeterni luminis atque veritatis auriferi claritatem. Ibid.

Diabolus tanquam lupus, quicquid proserit pede superbiae, occidit. Serm. Dom. 2, post Pascha.

Si superbia non esset, non essent haeretici, neque schismatici. De Vera Relig., cap. 25.

Superbia in recte facis timenda est, non illa quae laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur. Epist. 58, ad Discipulum.

Sicut inter ignem et aquam tenenda est vita, ut nec extratur homo, nec demergatur; sic inter spicem superbiae et voraginem desolati fieri nostrum temperare debemus. Epist. 81, ad Eudorium abbat.

Superbia odit consordium; et quantum in ipso est, solum cupit emicare omnis superbus. Epist. 129, ad Honoratum, cap. 16.

Cum scipso sibi quasi suo bono antimus gaudet, superbus est. Epist. 56, ad Diacorum.

Nullum vitium est, cui magis divina lege resistitur, et in quod magis accipiat dominum jus ille superbissimus appetit, quam superbia. Lib. 6, de Trinit., cap. 16.

Quae superbia sanari potest, si humilitate filii Dei non sanatur? De Agone christi., cap. 14.

Superbiam coniecit profunda humilitas 2

S. ANTONIUS.

S. ANTONIUS.

S. ANTONIUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

quia humilitas homines sanctis angelis similis facit, et superbia demones ex angelis facit. *De Salut. docum.*, cap. 18.

20. Superbia est omnium peccatorum initium et finis, et causa: quia non solum peccatum est ipsa superbia, sed etiam nullum peccatum esse potest, aut potest, aut poterit sine superbia. *Ibid.*, cap. 19.

21. Superbia et cupiditas in tantum est unum malum, ut nec superbus sine cupiditate, nec sine superbia possit cupidus inveniri. *Ibid.*, etc.

22. Superbus est Deo odibilis, et diabolo similis. *Ibid.*, cap. 22.

23. Humilis licet habitu villa sit, gloriosus tamen est virtutibus apud Deum: superbus autem, etsi decorus et clarus videatur aspectu, tamen apud Deum operibus vilis est. *Ibid.*

24. Et verbus, et gestis, et vultu, et incessu, semper superbi dignoscitur superbia et levitas. *Ibid.*

25. Non est superbia vitium dantis potestatem, vel etiam potestatis ipsius, sed animam perverso amantis potestatem suam, potentioris iustitia contempta. *Lib. 12, de Civit. Dei*, esp. 8.

26. Superbia querit in alium referre, quod perperam fecit: nusquam hic solet petitio venias, nusquam imploratio medicinae. *Ibid.*, lib. 14, cap. 14.

27. Sicut prodest humilitas servientibus, ita nocet superbia dominantibus. *Ibid.*, lib. 19, cap. 15.

28. Tanto quisque caveat ne superbia decipiat, quanto sanctius aliquid proficitur. *De sancta Virginit.*, cap. 56.

29. Superbia perverso imitatur Deum; odit namque eum sociis aequalitatem sub alio, sed imponere vult sociis dominationem suam pro illo. *Lib. 19, de Civit. Dei*, cap. 12.

30. Superbiam sequitur invidentia, tanquam filia pedissequa: eam quippe superbia continuo parit, nec unquam est sine tali prole atque comite. *De sancta Virginit.*, cap. 31.

31. Superbia et invidentia, diabolus praesertim. *Ibid.*

32. Quae gravior offensio, quam ut superbia illi displicens, qui pro te superbis displicuit? *Ibid.*, cap. 38.

33. Vitiolorum omnium humanorum causa, superbia est. *Lib. 2, de peccator. Meritis et Remiss.*, cap. 17.

34. Cetera vitia tantum in malefactis valent, sola autem superbia etiam in recte factis cavenda est. *De Natura et Gratia*, cap. 27.

35. Multa peccata per superbiam committuntur, sed neque omnia superbe fiunt, quae perpe-

ram fiunt: certe a nescientibus, certe ab infirmis, certa plerumque a floribus et genentibus. *Ibid.*, cap. 29.

36. In qua magis parte humilitas collocanda est? sine dubio falsitatis (si in ea quae veritatis probatur esse) superbia est. *Ibid.*, cap. 34.

37. Et mundabor a delicto (maximo) quo alio nisi superbia? non enim est majus delictum quam apostatare a Deo, quod est initium superbiae hominis, et vero illo immaculatus est, qui etiam hoc delicto caret quia hoc est ultimum redeuntibus ad Deum, quod recedentibus primum fuit. *Exposit. 1 super Psalm. xvii*, vers. 14.

38. Delictum magnum arbitror esse superbiam, quod deiecit angelum, quod ex angelo fecit diabolum, cuique in aeternum interclusit regnum caelorum. *Ibid.*, *expor. 2*.

39. Erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. *Ibid.*

40. Primum peccatum superbia est, ultima poena est ignis aeternus, aut ignis infernus iam damnatorum. *Super Psalm. xvii*, vers. 8.

41. Omnia vitia in malefactis timenda sunt, superbia in benefactis plus metuenda est. *Super Psalm. lxxvii*, conc. 2, vers. 45.

42. Terram felicitatis regnum superbia est. *Super Psalm. lxxxii*, vers. 5.

43. Superbus, quod pejus est, justum se vult videri, cum non sit: et quia iustitiam diligere difficile est, difficile est superbus agnoscere. *Super Psalm. cxxi*, vers. 4.

44. No sibi existimet parci superbia dura mortaliu, de superiorum supplicio terronda est angelorum. *Tract. 95, super Evang. Joan.*, de cap. xvi.

45. Vae homini, cuius auriga superbia est: necesse est enim ut princeps est. *Tract. 8, super Epist. Joan.*, de cap. iv.

46. Servo Dei cui surreperit superbia, continuo ibi est et invidia: non potest superbus esse, et non invidus. *De Verb. Dom.*, serm. 53.

47. Prior est in vitis superbia, deinde invidia: non enim invidia peperit superbiam, sed superbia peperit invidiam: non invidet, nisi amor excellentiae, amor excellentiae superbia vocatur. *Ibid.*

48. Ubi inflatio, inanitas est: diabolus ubi inavenerit, nidum facere molitur. *Ibid.*

49. Superbia fallax infirmorum est magnitudo, quae ubi mentem possederit, erigendo deiecit, inflando evanescit, distendendo dissipat. *Homil. 29, ex Quingentesima homil.*

50. Superbus Deum negligit, diabolus servit, verba divina despiciit, vana et inutilia diligit, falsas suggestiones amat, instructiones divinas recusat. *Serm. 62, ad Frat. in eremo.*

51. Dum superbus terrena sequitur, fugiunt ab eo caelestia: dum transitoria concupiscit, aeterna amittit. *Ibid.*

52. Superbus inferiorum se ceteris existimat, etiam omnium inferiorum existat. *Ibid.*, serm. 67.

53. Superbia vitio nihil est immanius. *Lib. 2, contra Academic.*, cap. 8.

54. Superbiae diaboli accessit invidia, ut hanc superbiam homini persuaderet, per quam sentiebat se esse damnatum. *Lib. 3, de Lib. Arb.*, cap. 25.

55. Nihil est superbia aliud, nisi deserto secreto conscientia, foris videri velle quod non est. *Lib. 2, de Gen. contra Manich.*, cap. 5.

56. Mater omnium haereticorum, superbia est. *Ibid.*, cap. 8.

57. Generalis amor actionis, quae avertit a vero, a superbia profisciscitur. *Lib. 6, de Musica*, cap. 13.

58. Homo fit superbus, cum suae potestatis vult esse. *Lib. 2, de Lib. Arb.*, cap. 19.

59. Superbus a se longe facit Deum, non locorum spatio, sed mentis affectu. *Lib. 6, de Musica*, cap. 13.

60. Est superbia peccatum quod homines latet, quando etiam in factis laudabilibus possit obrepere. *Annot. in Job*, cap. 10.

61. Per superbiam elati in alto more nivis congelascunt et cadunt. *Ibid.*, cap. 38.

62. Sunt homines demonibus similes superbia non scientia. *Lib. 9, de Civit. Dei*, cap. 20.

63. Superbus angelus per superbiam a Deo ad semetipsum conversus, de spiritali paradiso cecidit. *Ibid.*, lib. 14, cap. 14.

64. Superbia officium, humilitate regredimur. Caput omnium mortuorum superbia, quia caput omnium peccatorum superbia. *Tract. 25, super Joan.*

65. Cura superbiam, et nulla erit iniquitas. *Ibid.*

66. Superbia expulit eos, qui non potuerunt stare: non enim nitit foras, nisi superbia. *Ibid.*

67. Intima projicit superbus, intima appetit humilis. *Ibid.*, tract. 25.

68. Spiritus hujus mundi facit superbos. *Homil. 14, ex Quingent. homil.*, cap. 6.

69. Ne superbis, ne te offeras: ne inferis dum laudaris, ne glorioses teipsum, neque magnum quid esse teipsum puta. *Homil. 10, in Hexem.*

70. Superbus cum sit Deo odibilis, diabolo similis est. *In Admonit. ad filium spirit.*

71. Superbus homo est decorus videatur aspectu et clarus, tamen humiliter eum manifestant opera ipsius. *Ibid.*

72. Superbia arx est agritudinum, Deum bello

pellit, ad naturam pertinentia ignorat, diaboli verbo jactatur, virtutis cursus inutilis efficitur. *Orat. 35.*

73. Superbia solo corrumpit omnia bona. *In v. vera. suis Proser.*, verbo Superbia.

74. Septemplacitum occupat nos lepra superbiae: in proprietate possessionum; in gloria vestium, in voluptate corporum; in ore quoque dupliciter, similiter et in corde. *Serm. 3 Proser.*

75. Est superbia cordis, superbia oris, superbia operis, superbia habitus. Superbia cordis est, quando homo in oculis suis magnus est, superbia oris vel linguae, quae et jactantia dicitur, est quando homo non solum magna de se sentit, sed etiam loquitur; superbia operis est, quando homo exteriori quadam superbia, ut magnus appareat, agit; superbia habitus est, quando homo ut gloriosus videatur, pretiosis se ornari vestibus. *Serm. 3, de parvis Serm.*

76. Superbia de supernis ad ima precipitat, humilitas de iunior ad superna elevat; angulus enim in caelo superbiens, ad tartara corruit; homo in terra se humilians, ad caelos ascendit. *Serm. de Donis Spirit. sancti*, cap. 2.

77. Trabs in oculo grandis et grossa, superbia in mente est; quae quadam corpulentia sui vana, non sana, tumida, non solida, caelum mentis obscurat, veritatem obumbrat. *Proser.*

78. Si trabs ista tuam occupaverit mentem, jam tu te videre, jam te talem qualis es, vel qualis esse potes, non poteris sentire: sed qualem te amas, talem te vel putes esse, vel speres fore. *De Grad. humilit.*, verbo Inquirimus.

79. Quid facit superbia sub pannis humilitatis Jesu? laborat cum Christo, sed cum Christo non regnat: sequitur Christum in paupertate sua, sed in gloria non sequitur. *In Apolog. ad Guillelm. abbat.*, cap. Venerabilis.

80. Superbia et cupiditas in tantum est unum malum, ut nec superbus sine cupiditate, nec cupidus sine superbia esse possit. *Serm. 37, ad Sororem.*

81. Gravis labor superbia: huc est quae non recipit disciplinam, curari non renuit, medelam non sustinet; illeus pessimum, quod ne minimis saltim digitis palitur attrahat. *Lib. 6 Floran.*, cap. 15.

82. Timenda superbia, si enim in mente caeli stare non potuit angelus superbus, quomodo ascendere potest homo superbus? *Serm. 1, Deon. 3 Quadrag.*

83. Quid homo superbus? Hodie es, et eras facta non eris; hodie vivis, et eras inuritur. *Serm. 4, de Uno conf.*, et in ord. 26.

84. Superbia extinguit lucem sapientiae, existi-

S. BASILICE

MAGNUS.

S. BASILIS

SELEDC.

S. BERNAR.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

cat rorem gratiæ expulsi pulverem vanitatis. *Til. 1 Diat.*, cap. 3.

85. Superbus mox inflando deficit, et punctus modica febre, vel tribulatione annihilatur. *Ibid.*

86. Superbus protinus vilipendit, id est, gratiam et gloriam, et villa care emit, id est, gloriam transitoriam. *Ibid.*

87. Si homo laicus in saeculo constitutus superbiam habeat, peccatum est; monachus vero si habuerit, sacrilegium. *Homil. 48.*

88. Superbia venenum, humilitas antidotum. *Ibid.*

89. Omnis qui superbiam diligit, diabolo plenus est. *Ibid.*, homil. 23.

90. Volucres caeli, superbi sunt homines; qui inflante vento jactantiae, quasi per inane aeris celerantur, et humilia despiciunt, cum altius eleventur. Super *Psalm.* viii, vers. 8: *Volucres caeli*, etc.

91. Superbia omnium malorum mater est, scelerum fons, vana nequitia. Super *Psalm.* xviii, vers. 14.

92. Quanto superbia mundi plus extollit, tanto amplius evanescit. Super *Psalm.* ci, vers. 4.

93. Erubescant elati, et supsi accepta ratione convincant, ubi credunt locum habere superbiam, cum caelum et terram ab humilitate videant occupatum. Super *Psalm.* cxiii, vers. 5.

94. Cetera vita regnant in impiis, superbia vero de spirituali excellentia virtuosos fortis tangeo solet. Super *Epist. I, ad Cor.*, cap. 10, art. 10.

95. Superbia arbori excelatissimæ, sed putridæ similis est, cujus undique facile confringuntur rami; in quam si quis accenderit, celeriter in profundum corrueat. *De recta vivendi ratione*, cap. 4.

96. Divitis conjuncta est superbia; et ubi superbia, ibi pecus. *Epist. ad Romanos, pap., de Morte dei Hieron.*

97. Vix superbiorum plene sunt offendiculis, plene præruptissimis precipitiis. *Prose.*

98. Quia ubi est superbia, ibi est indignitas, ibi animositas, ibi labor, ibi tribulatio. *Homil. 4 Epistolæ.*

99. Qui fasti mundi superbiunt, præconia veritatis audire non possunt. Super *Judit.*, cap. 5.

100. Superbus quo hic plus valet, etiam plus lingua ejus offendetur contra homines, et contra Deum. Super *Job*, cap. 15.

101. Paulisper elatio in precordis crescit, et cum so vastius extenditur, oppressa mentis oculum funnitus claudit. *Lib. 2° Moral.*, cap. 13.

102. Omnis culpa gravior est, quando de commisso vilio superbitur. *Ibid.*, lib. 7, cap. 12, num. 15.

103. Vinea semper esse superbia potentibus solet. *Ibid.*, lib. 7, cap. 12.

104. Omnis peccati initium est superbia; per hanc enim diabolus ipse succumbit, per hanc loquentem bonum stravit. *Prose.*

105. Eo etenim telo salutem nostram immortalitatis impetit, quo vitam sub beatitudinis exiit. *Ibid.*, lib. 34, cap. 18, num. 17.

106. Nulla mala ad publicum prodirent, nisi superbia in occulto mentem constringeret. *Ibid.*

107. Superbia quasi generalis pestifer morbus, corpus omne corrumpit. *Ibid.*

108. Quidquid superbia invadente agitur, etiam esse virtus ostenditur, non per hoc Deo, sed soli vane gloriæ servitur. *Ibid.*, etc.

109. Quasi tyrannus quidam obsessam civitatem interceptit, cum mentem superbia irumpit. *Prose.*

110. Et quo diorem quemque cepit, eo in domino durior exurgit, quia quo amplius res virtutis sine humilitate agitur, eo latius ista dominatur.

111. Quisquis vero ejus tyrannidem captiva mente suscepit, hoc primum damnum patitur, quod clauso cordis oculo iudicium perdit. *Ibid.*

112. Cuncta que ab aliis bene geruntur, superbo displicent, et sola ei, que ipse val prave egerit, placeant. *Prose.*

113. Semper aliena opera despici, semper miratur que ipsa facti: quia et quidquid egerit, egisse se singulariter credit; atque in eo quod exhibet per gloriæ cupiditatem, sibimetipsi favet per cogitationem.

114. Et cum se in cunctis transcendere ceteros æstimat, per lata cogitationum spacia secum deambulans, laudes suas tacitus clamat. *Ibid.*

115. Malorum locus, est superbia; bonorum vero locus, est humilitas. *Ibid.*, lib. 8, cap. 12.

116. Superbia odium generat, humilitas amorem. *Ibid.*, lib. 7, cap. 15, num. 23.

117. Pinguis cervix est opulenta superbia, alficuntibus rebas, quasi multis carbibus fulta. *Ibid.*, lib. 12, cap. 22, super illud *Job* xv: *Et pinguis cervix armatus.*

118. Superbia et inanis gloria, per omnes quod agunt, Satana voluntati faulantur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 26, num. 28.

119. Superbia et vana gloria habent hoc proprium, ut eum quem infecerint, in cogitatione sua super ceteros homines exhibant, et modo per ambitum rerum, modo per desiderium dignitatum, quem semel captam tenerint, quasi in honoris altitudinem elevent. *Ibid.*

120. Omnis superbia eo ipso in imo jacet, quo in altate erigit. *Ibid.*, lib. 47, cap. 12.

121. Difficile est ut elatio que regnat in corde, non erumpat in voce. *Ibid.*, lib. 20, cap. 1.

122. Cuncta superbia agitur se cogitatione tormentibus, inest elatior in locutione, amaritudo in silentio, dissolutio in hilaritate, furor in tristitia, inhonestas in actione, honestas in imagine, erectio in inessu, rancor in responsione. *Ibid.*, lib. 34, cap. 18, num. 10.

123. Evidentissimum reproborum signum, superbia est; at contra humilitas clestorum quam quisque cum habeat, cognoscitur, sub quo rege milites invenitur. *Ibid.*

124. Superbia esse sine invidia, atque inani gloria nullatenus potest: superbus enim honorem, quem ipse amat, alii invidet. *Homil. 42, super Ezech.*

125. Multo deformior est illa superbia, que sub quibusdam humilitatis signis laet. *Epist. 4 ad Celsianum.*

126. Superbo nihil est deterius, et omni vento inanis. Super *Ezech.*, cap. vi, super illud: *Melior est aspectus, etc.*

127. Quoties sunt qui trahunt currum elationis; amor dominationis, amor propriae laudis, contemptus et inobedientia. Rote vero sunt, jactantia, arrogantia, verboribus, et levitas; auriga, spiritus superbia; amatores invidi sunt, qui furantur, infrenes sunt equi, volubiles rota, auriga perversus, et qui portatur infirmus. *Lib. 2, de Clandulo animo*, cap. 6.

128. Superbia invidiatur secularibus, ut in pravo comprehendat opere: Religiosis vero insidiatur per gloriam laudis humanæ. *Ibid.*, cap. 7.

129. Religiosis tribus modis insidiatur superbia: tunc cum aliquis se solum existimat esse justum; vel quando nimium de justitia exultat; vel quando cessat de bono opere. *Ibid.*

130. Superbia omne aliud vitium patitur, præterquam se. Super *Prosa*, cap. 8.

131. Superbi pleni sunt vento, sed humilitate vacui. Super *Ecclesiasticus*, cap. 24.

132. Superbus quanto altius surgit, tanto citius evanescit. Super *Isaiam*, cap. 9.

133. Quis superbus extra se est, quia supra se est. Super *Luce*, cap. 14.

134. Superbia propriis armis se interfecit. Super *Epist. ad Romanos*, cap. 7.

135. O superbia cunctis importabilis, et odiosa! inter omnia vitia, tu semper es prima, tu semper es ultima; nam omne peccatum te accedente committitur et te recedente dimittitur. *Lib. 2, de Contemptu mundi*, cap. 81.

136. Superbia terram everit, et linguam con-

fulsi, prostravit Goliam, et suspendit Aman; interterit Ninivorem, et peremit Antiochum. *Ibid.*, cap. 32.

137. Omnis fere vitiosus, diligit albi simillan: superbus autem oculi elevationem. *Ibid.*, cap. 34.

138. Nullum est vitium iudici quod ita omnes virtutes exhaustat, emetaque justitiam et sanctitatem hominem spoiet ac denudet, ut superbie insium. *Prose.*

139. Tanquam generalis quidam ac pestifer morbus, non unum membrum pariterque ejus debilitare contentus: sed solidum corpus lethali corrumpit exitio, et in virtutum jam fastidio collocato gravissima ruina dejicere ac trucidare conatur. *Lib. 12 Causæ Inst.*, cap. 3.

140. Quisquis superbie morbo fuerit occupatus, non solum nullam subjectionis, aut obedientiam regulam custodire dignatur; verum ne ipsam superbis quidem suis doctrinam perfectionis admittit. *Ibid.*, cap. 27.

141. Semper superbia cogitantes, repentina humilitate obruntur, nihil enim superbia detestabilis, nihil arrogancia crudelitas reperitur. *Homil. super Psalm.* cxxxi.

142. Superbia virtutem incorpoream et sublimi detrahit ac dejicit, eo quod diabolum, cum diabolum non esset, ut hoc esset, efficit. *Homil. 3, de Verbi Incarn.*

143. Ex actionum eminentia nata est superbia. *Ibid.*

144. Mala maxima, et illa omnia que toto orbi intulere perniciem, ex superbia mentis exorta sunt. *Homil. 15, super Math. Oper. perf.*

145. Quid turbulenti superbia? aut quid hoc timore animi furiosum? *Ibid.*, homil. 30.

146. Nihil superbia pejus, que mentis vires, a natura hominibus concessas ita dejicit, ut amens ex prudentia se animo stolidos efficere videatur. *Ibid.*, homil. 59.

147. Nihil tam alienum a divina amore hominem reddit, nihil tam facile in gehennam intravit, quam superbia insania. *Homil. 8, super Joan.*

148. Inimicus est omnis superbus, et eodem quo diabolum cruciatu damnatur. *Ibid.*

149. Quid superbia insanis? quid hac oratione sceleratus? Nihil aliud est superbus, quam depravatio animi, et morbus gravissimus, nox altitudo quam ex insania ortum ducens. *Ibid.*, homil. 45.

150. Nihil superbo homine insanis; quamvis dilectissimus sit: quo qui humanis bonis superbit, miser est et infelix. *Ibid.*

151. Ex superbia nascitur imperperum despectus, peccatiarum concupiscentia, amor principatus, molta desiderium gloriæ. *Homil. 43, ad Popul. Antioch.*

JOAN. CHR.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. CASSIUS
AGELAY.

CASSIUS.

EPIPHANUS
CARYCUS.

S. EPHEMUS.

S. PUSCUS
CASSIUS.S. SYRINUS
KALICENUS.

GLOSS. INT.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. JOAN. CLIX.

152. Sicut avari quanto plura acceperint, tanto pluribus egent: ita superbi quanto majori funguntur honore, tanto plus concupiscunt. *Ibid.*

153. Disciplina superbiorum lapsus est, stimulus, demon, derelictio, stupor. *Grad.* 22.

154. Non solum non permittit superbiae execrabilis pestis in anteriora progredi, sed etiam ex altitudine desicit. *Ibid.*

155. Superbus est putricum malum, interius putridum, exterius vero discorem praesertans. *Ibid.*

156. Superbus demone opus non habet, ipsa enim sibi jam et demon et hostis et inimicus est. *Ibid.*

JOAN. TRITH.

157. Audeo dicere, quia melior est peccator humilis, quam Pharisaeus superbus. *Super. protog. Regul. S. Bened., cap. 2, text. 19.*

158. Omnium bonorum evanescatio superbia est, et virtutum mater singulorum. *Ibid.*

159. Superbia virtutum est mors omnium, et emendiorum fons et scaturigo vitiorum. *lib. 4, homil. 48.*

160. Omnis superbus ignarus est, etiam si magnus inter mortales et inclitus vultur. *Ibid., homil. 49.*

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

161. Omni vitio deterior est superbia; seu quia a summis personis assumitur, seu quod ex opere iustitiae et virtutis exortitur, minusque culpa ejus sentitur. *Prose.*

162. Luxuria vero carnis ideo notabilis omnibus est, quoniam statim per se turpis est, et tamen peccante Deo, superbia minor est.

163. Sed qui destinetur superbia, et non sentit, labitur egris luxuria: ut per haec humilitas, et a confusione surgat, et a superbia.

164. Omnis peccans superbus est: eo quod faciendo vitia contemptum habent divina praecepta.

165. Recte ergo initium omnis peccati superbia, quia nisi precesserit mandatorum Dei inobedientia, transgressionis non sequitur culpa.

166. Omnis superbia tanto in imo jacet, quanto in altum se erigit: tantoque profundius labitur, quanto exaltatus elevatur.

167. Qui enim per propriam attollitur superbiam, per Dei iustitiam inclinatur. *lib. 2, de Sum. bono, cap. 38.*

168. Qui inflantur superbia, vento pascuntur. *Ibid., sent. 4.*

169. Superbia omnium peccatorum est maxima: quia tam per virtutes quam per vitia humanam mentem exterminat. *Ibid., sent. 7.*

170. Ibi cadit superbia, ubi et nascitur: ut non sit superbus aliud culpa, aliud poena, sed ipsa culpa sit illa et poena. *Ibid., sent. 8.*

S. LAURENT.

171. Detestanda est pestis superbiae, quae in

momento privat hominem divitiis prerogatis. *De Compaet. et Complacito, cap. 2.*

172. Nulli unquam Deus pepercit superbienti, sive in caelo, sive in terra. *Ibid.*

173. Vicinum est rectis actionibus superbia malum, et de proximo semper virtutibus insidiat: elatio. *Serm. A. Quadrag.*

174. Animus superbus a Deo deseritur, et demeritur in ludibrium. *Orat. 8, de Saperb.*

175. Gravissimus atque omnium truculentissimus est superbiae affectus, ac perfectos polissimum oppugnat, eosque qui ad virtutum fastigium evecti sunt, dejicere contendit. *Orat. 8, de Saperb.*

176. Quia superbit terra et cinis, ut homo arrogantia sublevetur, oblitus quid erit, et quam fragili vasculo continetur, et quibus stercoreibus immergatur, et quia semper purgamento de sua carne projicit? *Homil. 9, in cap. xvii. Ezech., super illud: Insipientes Sodomae, etc.*

177. Cum detestabilis sit ubique superbia, detestabilior est in professore humilitatis. *Prose.*

178. Quod enim rubigo est in ferro, quod in veste tinea, quod fel in lacte, quod venenum in melle, hoc est superbia in habitu monachali. *Epist. 90, ad Guilelm. Abbat.*

179. Superbia natione celestis est: semper in altum nititur, ut gravius cadat.

180. In cuius corde radicem superbia fixit, licet quibusdam superductis humilitatis aliquando hyssoculis coloretur, nequaquam tamen ne vel tenuiter effluat, an latenter erumpat, undique cohibetur. *lib. 6, epist. 9, ad Gebizon. Abbat.*

181. Humanam mentem superbia vitream reddit, ut corruptionis ichum per impatientiam ferro non possit. *Ibid.*

182. Superbia est peccatorum omnium causa; quoniam non solum peccatum est ipsa, sed etiam nullum peccatum fieri potuit, potest, aut poterit sine ipsa. *lib. 3, de Vita contempt., cap. 2.*

183. Erecta cervix, facies torva, truces oculi, et sermo terribilis: namque superbia clamant. *Ibid., cap. 8.*

184. Superbi non servant in obsequio reverentiam, in sermone modestiam, in moribus disciplinam. *Ibid.*

185. Qui in superbia eriguntur, et in sua elatione persistunt, sic pestruntur, ut non mollescentur: non enim desinant destri, qui non desunt elevari. *Super. Psal. cx, vers. 7.*

186. Malum superbiae maxime virtutibus, est cavendum, quia nullis opportunis insidiatur: quam quibus laus debetur. *Epist. ad Benetrin.*

187. Superbi ruinas nihil subvenit, quia aut difficile peccatum suum superbus agnoscit, aut

JESUS.

PRUDENT.

S. LEO I.

S. MILIX.

S. PULCH.

ORIGEN.

S. VALER. EPISCOPUS.

PETR. NIA.

S. PETRUS DAMIANUS.

ARISTOTEL.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

etiam intellexit, non currit ad medicum, sed de eo sibi remedium pollicetur. *Ibid.*

188. Frangit Deus omne superbum. *In Psychomach. De superb. et humili. Pagina.*

189. Iustum valde est, ut qui ex divina muneribus insolenter intumescit, ex propria ruina discat quam nihil sit, et per semetipsum quae nihil possit. *Part. 4, lib. 2, de Erud. hom. inter., esp. 80.*

190. Proprium superbiorum est, superbiae origine, et bucces inflare, et omnes despiciere. *Super. Psal. cxxx, vers. 4.*

191. Excensanda quidem omnia peccatorum genera, sed omnium maxime detestabilis superbia: *Sect. 10, super Ezech., in illud 28: Eleantum est cor, etc.*

192. Nunquam ille aut sine suo, aut sine alterius peccato diem transigit, qui superbia elatus incedit. *Homil. 44, de Bona humilit.*

193. Superbia est vilitatis vitium, et indicium ignobilitatis; nescit enim extolli nobilitas mentis. *Ibid.*

194. Superbus nil putat in consiliis rectum, nisi quod solus senserit, nil putat rectum, nisi quod sibi ipse persuaserit: vult solus audiri, ac solus omnium ore laudari. *Ibid.*

195. Excedit sine dubio ille superbiae modum, cui nulla est conscientia facultatum. *Ibid.*

196. Citatus et facilis est superbiorum sermo, plenus contumelias et relictus injuriis: nunquam sine vulnere missus, nunquam sine dolore jaculatus. *Ibid.*

SENTENTIA YAGANORUM.

197. Superbi cum stulti sint, tum seipso quoque ignorant. *lib. 4 Moral., cap. 3.*

Vide etiam tit. *Cadens, sent. 3; Caritas in genere, sent. 66; Continentia, sent. 11, 42; Deus, sent. 45, 46; Diabolus, sent. 127; Differentia, sent. 5, 34, 33; Divitia, sent. 37, 40, 43; Domare, sent. 4; Excusatio, sent. 8; Humilitas in genere, sent. 36, 149, 459, 497, 225, 252; Humilitas Christi, sent. 6, 8, 40, 22, 23; Immodestia, sent. 28; Invidia, sent. 48, 22; Leticus, sent. 43; Lex Dei, sent. 424; Monachus, sent. 453; Nobilitas, sent. 4; Ovis, sent. 2; Religio, sent. 42, 80; Singularitas, sent. 38; Sublimitas, sent. 39; Subjectio, sent. 8, 9, 36; Timor in genere, sent. 43; Timor Dei, sent. 27; Vita humana, sent. 68.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Nihil est quod se sensum obstruat, et phantasiam decedat, sicut tibi superfluitas. *Part. 4, tit. 4, de Temperantia, cap. 4, § 4.*

2. Castera quae superbiae jacent, aliorum sunt Tom. IV.

SUPERFLUITAS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nihil est quod se sensum obstruat, et phantasiam decedat, sicut tibi superfluitas. *Part. 4, tit. 4, de Temperantia, cap. 4, § 4.*

2. Castera quae superbiae jacent, aliorum sunt Tom. IV.

necessaria, superflua divitum, necessaria sunt pauperum. *Super. Psal. cxlvii, vers. 2.*

3. Res aliena possidentur, cum superflua possidentur. *Ibid.*

4. Sicut pili non sunt pars corpora, sed quaedam superfluitas procedens a corpora humore: sic bona temporalia non sunt nobis naturalia, sed aliena et superflua. *De Contemp. mundi, cap. 3.*

5. Ultra necessarium, de pauperibus superflua: more proteritis, da pauperibus vilia. *Serm. 5, de Verbis Dom.*

6. Corpus cum eiecit superfluum; si lenitur, cum voluptate: si asperere, cum dolore. *lib. 6, de Modis, cap. 5.*

7. Cum superflua diliguntur, arietis adepta: quam concupiscentia constringunt. *Epist. 34.*

8. Quod sine causa factum est, dicitur superfluum, nec prodest, nec nocet. *Expos. Epist. ad Galat., cap. 3.*

9. Solet a viris peritis dici, superflua non nocent. *lib. 4, de Civit. Dei, cap. 27.*

10. Hominis superflua pedibus Domini necessaria sunt, id est, pauperibus. *Tract. 50, super Joan.*

11. Superfluitas tuis verborum quam rerum vitiosa est. *In suis Proo., verbo Superfluitas.*

12. Tolle superflua, et salubria surgunt: utilitati accedit, quidquid cupiditati domis. *Serm. 58, super Cant.*

13. Non sis superflus in victu, nec notabilis in vestitu. *Epist. 42, ad Henric. Senonens. archiep.*

14. Exterior superfluitas, interioris vanitatis indicium est. *In Apologia ad Guilelm. abbat., cap. Diab.*

15. Superfluum tollit necessarium; aufer superflua et nulli deest necessaria. *De inter. Domo, cap. 26.*

16. De superfluitate aliorum copia, nascitur agra aliorum copia. *Ibid., etc.*

17. Non arguitur superfluitas, quam excusat hospitalitas. *Ibid., cap. 58.*

18. Non est Evangelicis pauperis gaudere superfluis, et luxibus indulgere. *In Speculo discipl., part. 2, cap. 6.*

19. Quod superest, superfluum est. *lib. 2, de Profectu relig., cap. 44.*

20. Dare superfluum necessitatis est. *lib. 5, Compend. theol. vers., cap. 80.*

21. Superflua tua non sibi Deus indiget expendere, sed tibi vult in aeterna beatitudine conservare. *Homil. 9.*

22. Si quid superfluum, quo frater egrotat, possidemus, et non tribuimus, rursum: imo pejus quam qui furatur aliqui ex inopia et necessitate. *Prose.*

23. Iste tantum ultra necessitatem retinet, quo

V. BEDA.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. GERARDUS ABELIAT.

S. HUGENUS CARRIENSIS.

centum vireant, qui fame pereant: ille uni fur- tum facit: iste lot, quot non condonat patientibus necessitatem. Epist. ad Damas. Pap., de morte D. Hieronymi.

24. Libi est misericordia et discretio, ibi nec superfluitas, nec induratio. In suis Opus., in Adami., ad Fratres, cap. 26.

25. Rapere aliena convincitur, qui ultra neces- saria sibi retinet. In Decretis Gratiani.

26. Uimini mundo ad necessitatem, sed non dilige ad superfluitatem. Super illud I. Joan. u. 2: *Nolite diligere mundum.*

27. Aliena rapere convincitur, qui superflua sibi retinere conatur. In Regula monachorum, cap. 4, de Paupertate.

28. Hec vivorum mors est, vivere luxu. Super Pauli. CESTII.

29. Carni providenda sunt necessaria, ne deficiat: et superflua ressecanda, ne saviat. In Amos., super Epist. ad Rom. in illud: *Vales istam lechem*, etc.

30. Quidquid superfluum habetur, mortiferum est. Super Regul. D. Augustini, cap. 9.

31. In superfluitate habitus religiosi amor se- quitur, non amor Dei: amor patet, non amor peccati notatur. Lib. 2, de Claustro vita., cap. 8.

32. Exterior superfluitas, animi turbat vanita- tem. Ibid., cap. 18.

33. Qui in necessitate articulo non contentus etiam superflua retinet, sed et tot moribus esse dignum, quot inopes propter ipsius avaritiam moriuntur. Serm. 7. Delectat.

34. Fratre omni prosperitate, et cum satisfac- tis tuo usu, que supervacua tibi ac classa jacet, in necessarium usum pauperum converte. Homil. 20, super Gen.

35. Excellentis et magnae immunitatis est, scribis et arcis includere superflua, et non illis sublevare proximorum inopiam, sed potius sine a rubigine et tinea corrumpi. Ibid., homil. 35.

36. Que utilitas superfluum, ita ut ventrem distendas pre nimia voracitate, et mentis judicium obledas pre immunda potatione? Ibid., homil. 37.

37. Superfluum est quod supervacuo atque abundanter adjectum est. Homil. 47, super Math. Oper. perf.

38. Nihil ita sublimitatem virtutis ostendit, et magnitudinem animi, si nihil superfluum possi- deas. Ibid., homil. 33.

39. Noli superflua pro superfluis laborare, ne labor fiat tunc, fructus autem alterius. Homil. 16, super Math. Oper. imperf.

40. Nolimus superflua desiderare: sed sufficien-

tiam, et sic semper ditabimur. Homil. 16, super 1 Cor.

41. Id quod neque cum fit, predest; neque si non fiat, officit, sano superfluum est. Ibid., homil. 20.

42. Que superflua sunt, imminuenda, et suf- ficientia sola estimanda. Homil. 10, super 1 Cor.

43. Superfluum est, quod plus est, quam usus requirit, et est inutile. Ibid.

44. Mala ubique est superfluitas. Serm. 44, super Epist. ad Ephes.

45. Ras superflua et inutilis, nihil aliud quam damnata parit. Serm. 10, super Epist. ad Philip.

46. Noli superflua pro superfluis laborare, ne labor quidem fiat tunc, fructus autem alterius. Homil. 16, super Math. Oper. imperf.

47. Que in supervacuo impensurus es, ad meli- orem convertes. Lib. 5, de divitiis. Inst., cap. 42.

48. Debet negari superfluum nostris, ut super- sil unde claritas impendatur extraneis. Opus. 13, cap. 19.

49. Superflua in malam rem obleganda sunt, a quibus accensae contumacientiam absumunt omnes virtutes uno incendio. De Gigant.

50. Quidquid sine quo potest vivi, percipitur: non sustentanda vita, sed movente luxurie car- nis impenditur. Lib. 3, de Vita contempt., cap. 17.

51. In rebus tantum necessarius est solus, in superfluis laqueus. Lib. 2, ad Eccles. cathol.

52. Superfluitas timoris et diffidentia, facit super- fluitatem sollicitudinis. 2, 2. quost. 47, art. 9.

SENTENTIA PARABOLICUM.

53. Supervacua contendere non est virtus, sed cum contemptis necessariis. Epist. 10.

54. Recipiunt supervacua delictum. Epist. 49.

Vide etiam tit. Eternitatem, sent. 72, 73, 74; Sufficiens, sent. 24.

SUPERSTITIO.

Etymologia. Superstitio dicta est, eo quod sit su- perflua, aut superstitiosa observatio. Lib. 10 Etymol., verbo Superstitio.

Definitio. Superstitio est vitium oppositum adora- tioni et religioni per excessum, quo quis aliter et quando non debet, et sic de eius circum- stantibus, ostendere nititur latram extorere. Part. 4, in Descript. terminor., cap. Justitia.

Superstitio in speciali est vitium, quo quis incli- natur recurrere ad alium quam ad Deum pro providentia de futuris: vel non in ordinem et reverentiam sicut providentissime largiturus. Ibid.

Superstitio est inordinatus, vana, ac falsus cultus Dei vel sanctorum ejus.

Divisio. Superstitio dividitur in superstitionem

veri nominis, et in superstitionem falsi nominis. Prose.

Superstitio veri nominis, est veri Dei cultus in- debitus.

Superstitio falsi nominis, est cultus Dei non veri.

SENTENTIA PATRUM.

8. ANSELM. 1. Quolibet noxia superstitio, fornicatio est. Super 1 Cor. vii.

8. ACETES. 2. Omnes artes hujusmodi vel nugatoriae, vel noxiae superstitionis, ex quadam pestifera socia- tate hominum et demonum, quasi pacta infidelis et dolose amicitia constituta, penitus sunt repu- diande et fugiende a Christiano. Lib. 2, de Doc- trina Christi, cap. 23.

3. Non falsa religionis superstitio terreamur. Lib. 1, de Genesi ad litter., cap. 21.

4. Qui superstitione se involvunt, misera se implicunt servitute. De vera Relig., cap. 38.

5. Omnis superstitio cum sit magna poena hominum, et periculosissima turpitudine, honor est ac triumphus superstitionum. Ibid., cap. 55.

6. Sacrificia que exhibemus Deo, vera religio est, cum autem demouibus, noxia superstitio. Lib. 3, Epist. 19, quost. 3.

7. Quisquis rebus preteritis restrictus utitur, quam se habent mores eorum cum quibus vivit, aut temperans, aut superstitionis est. De Doctr. christ., cap. 42.

8. Agamus Dominum Deo nostro gratias, qui su- perditiones subvertit per Christi humilitatem, per apostolorum predicationem, per fidem martirum. Lib. 4, de Civitate Dei, cap. 30.

9. Haresis non religio, sed superstitio est. Lib. 2, contra Gaudent., cap. 11.

10. Religio per inanem gloriam fit superstitio. De Junio et Tent. Christi, cap. 1.

11. Superstitiosus falsus religio vera subver- titur. Tract. 1, contra Demetriam.

12. Non parcendum est, si quis superstitiosa collo aliget. Homil. 8, super Epist. ad Colos.

13. Superstitio tanto peior est, quanto plura miscetur bona: quoniam unde debet honorari Deus, honoratur diabolus. In Trilogia astrologia, proposit. 21.

14. Qui superstitionibus inservit, gratiam fidei negat, et librum tollit arbitrium. Epist. ad Nicolaum presb. Hermetico.

15. Multi vana superstitionibus pertinaciter inhaerentes obdurant se contra manifestam verita- tem: qui cum vident iter rectum, devios sequuntur anfractus. Lib. 4, de divitiis. Inst., cap. 4.

16. Unde superstitiones vigent, nisi ex incuria sacerdotum? De Compunct. et Oportuna, cap. 4.

17. Nisi molle pietatis venenum superstitionis

diheretur, non ita facile Christianorum aliqui vellet illud bibere. In conon. Vite spirit., cap. 5.

18. Superstitiosas observaciones, omnemque usum magicæ, vel divinatorie artis excutere. In Spero spirit., cap. 1.

19. Superstitio est vitium virtutis larva circum- datum, quod Philosophia tertium genus impletatis esse deprehendit. Epist. 67, ad Theophilum.

SENTENTIA PARABOLICUM.

20. Superstitiosus qui est imbutus, quietus esse nunquam potest. Lib. 1, de Falsis, num. 60.

21. Superstitioe sublata, religio non tollitur, sed confirmatur. Lib. 2, de Divinit., num. 148.

22. Neque civitates tantum, sed vivos etiam superstitionis contagio pervagata est. Lib. 10, epist. 100, ad Trajan.

23. Religio Deum colit, superstitio violat. Lib. 2, de Clement., ad Neron., cap. 5.

24. Superstitio error insanus est amandus ti- met, quos colit violat. Epist. 123.

Vide etiam tit. Debitio, sent. 4.

SUPPLICIUM.

Definitio. Supplicium est quid afflictivum, puni- tivum culpe luenti.

SENTENTIA PATRUM.

1. Omnia supplicia, graviorum suppliciorum vincuntur formidine. Lib. 1, Offic., cap. 38.

2. Aeterna lex incommutabili stabilitate firmavit, ut in voluntate meritum sit: in beatitudine autem et miseria, premium atque supplicium. Lib. 1, de Libero Arbit., cap. 16.

3. Quis non intelligat magis beneficium quam supplicium impendendum, ubi nec sarcinæ relaxatur auidia, nec possitendi medicina sub- trahitur? Epist. 150, ad Marcellinum.

4. Tanto sunt incredulum et perentium bene- ficia gratiora, quanto peccantium justiora sup- plicia. Epist. 54, ad Macellinum.

5. Meo compellitur humani generis charitate intervenire pro reis, ne istam vitam sibi inani per supplicium, ut ea finita non possint finire sup- plicium. Ibid.

6. Tanto rectius majoro supplicio dignum judicaveris animam, quanto magis vitiosus odit instrumenta virtutum. De Patientia, cap. 2.

7. Convenientius injustus dolet in supplicio quam laetus est in delicto. Prose.

8. Sicut laetitia deserit boni in peccato, tristitia est voluntatis male: ita dolor amisi boni in sup- plicio testis est naturæ bonæ. Lib. 19, de Ci- vit. Dei, cap. 43.

9. Melius ordinatur natura, ut iuste doleat in supplicio, quam ut impie gaudeat in peccato. De Natura boni, cap. 9.

10. Felix comprobatur esse, qui sic cogitat de supplicio ante supplicium, ut postea supplicii affligat periculum. *De Speculo peccatoris*, cap. 3.
11. Timet futurum supplicium, qui praesens iudicis contempsit remedium. *Homil. 49, ex Quinquagesima homil.*
12. Nullus locus invidiosus est, ut non sit in supplicio, qui non erit in regno. *Hab. in Glossa ord., super illud 1. ad Galat. : Regnum Dei non consequentur.*
13. Supplicia peccantium, non tantum sunt tormenta, sed et vitiorum incrementa. *Hab. in Glossa ord., super illud Rom. 1. : Mores illi, etc.*
14. Non frustra instituta sunt supplicia : haec enim cum timentur, coercentur mali et quietius inter malos vivunt boni. *Epist. 54.*
15. Quammodum de peccato factum est supplicium, sic de supplicio fiat meritum. *Lib. 9, de Gen., ad litt., cap. 10.*
16. Non tunc peccat quisquam, cum evitat supplicium, sed cum facit aliquid dignum supplicio. *De Mandat., cap. 13.*
17. Fuge illa tormenta, ubi nec tortores deficient, nec testi moriuntur. *De Catech. rud., cap. 35.*
18. Morborum medicamenta tormenta sunt, ut homines a peccatorum exitio, penali eruantur auxilio. *Lib. 29, de Civit. Dei, cap. 22.*
19. In supplicio sanus, peccato transgressionis mortales ex immortalibus facit. *De duob. Animab., cap. 13.*
20. Peccantes in suppliciis ordinantur, quae ordinatio quae eorum naturae non competit, ideo poena est : sed quia culpa competit, ideo iustitia est. *De Natura boni, cap. 7.*
21. Suscepit Christus sine reatu supplicium nostrum, ut inde solveret reatum nostrum, et finiret eorum supplicium nostrum. *Lib. 14, contra Faust., cap. 4.*
22. Si omnibus debitor damnationis supplicium redderetur, non iniuste proculdubio redderetur. *De Nat. et Grat., cap. 5.*
23. Tantis est suppliciorum, quantum est diversitas peccatorum. *Tract. 89, super Joan.*
24. Perspicuum est a quoque bonis praemia, nunquam soleribus deesse supplicia. *Lib. 4, De consolatio. philos., prosa 3.*
25. Sicut probis prohibita ipsa sit praemia, ita improbis nequid ipsa supplicium est. *Ibid.*
26. Feliciores sunt improbi supplicia invenes, quam si eos nulla iustitia poena coerceat. *Ibid., lib. 4, prosa 4.*
27. Post breve gaudium, succedit sine fine supplicium. *Homil. 15.*
28. Effugere intoleranda supplicia, et incendia

S. CYPRIANUS
ANGLAY.
S. ROBERTUS

- aeterna non poterunt, qui se ad meliora non converterint. *Homil. 3, Epist.*
29. Qui Deum non senserunt per beneficia, sentiant per supplicia. *Super Leiam, cap. 5.*
30. Sicut quando humor est in cadavere, vermes nascuntur ex putredine : sic ex ipsa materia peccatorum gignuntur supplicia. *Super Iamam, cap. 14.*
31. Ad iustitiam Dei perites, ut nunquam supplicio carant, quorum mens in hac vita nunquam voluit carere peccato. *Super Epist. ad Rom., cap. 2, in illud : Qui reddet unicuique, etc.*
32. Solos poena a supplicio liberali, quos immutat : nam quos praesentia mala non corrumpunt, ad sequentia perducunt. *Lib. 9 Moral., cap. 24.*
33. Non morientem mortificat, qui iustum damnat : et non victurum vivificare nititur, qui reum a supplicio absolere conatur. *Homil. 26, super Eoang.*
34. Inexcusabiliter mereat supplicium, qui praesentibus, si voluisset, potuit vitare peccatum. *Part. 3, Pastor., cap. 1, admonit. 23.*
35. In peccatore quaedam sunt supplicia incrementa vitiorum. *Homil. 2, super Ezech.*
36. Supplicia aeterna nequaquam sunt tormenta, ceptura sunt, unde nec metuenda sunt, quae in aeternum perseverant. *Super Apocal., cap. 1.*
37. Innocens inter ipsa tormenta, fruatur conscientiae securitate : et cum de poena metatur, de innocentia glorietur. *Epist. 1, ad Demetriad.*
38. Qui per beneficia non senserunt Deum, sentiant per tormenta. *Lib. 1, super Hierem., cap. 11, super illud : Et in tempore afflictionis, etc.*
39. Aliorum tormenta, aliorum remedia sunt : camque puniunt homicida, recipit quidem ipse quod fecit, sed alii deterrantur a scelere. *Ibid., cap. 3, super illud : Et dixit Dominus ad me, in diebus Iosue.*
40. Qui reus est divini odii, reus est aeterni supplicii. *Super Math., cap. 12.*
41. Ne gaudeamus super aliorum supplicia, longinquam vindictam : sed tanquam ab hominibus supplicio et poena liberati. *Homil. 2, super II Thessal.*
42. Vult Deus, ut a nobis ipsis peccatorum supplicium exigamus, nec amplius ipse ad exigat. *Prose.*
43. Idcirco minatur ultionem, ut metu contemptum tollat, cum vero solis malis formidamus, non ulterius in supplicium progreditur. *Homil. 8, super I Cor.*
44. Unus hie diaboli astus est, nimirum quod

GLOSS. ORD.

S. IUSTIN.
MART.

LACT. FIRM.

ORIGENS.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. PETRUS
CHRYSOL.

S. HIERON.

DAVID.

S. PAVLUS
APOSTOLUS

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

- BAKASC. plerique homines, velut tot ac tantarum sententiarum oblit, supplicii finem sibi ipsis fingant, ut hac ratione audacius peccent. *Lib. 4 Paral., cap. 15.*
5. IUSTIN. MART. 45. Dum Christiani supplicii afflictuorum numerus eorum crescit. *Epist. ad Diognetum.*
- LACT. FIRM. 46. Quanto fuerint graviora tormenta, tanto majorem virtutis gloriam pariunt. *Lib. 5, de divit. Instit., cap. 2.*
- ORIGENS. 47. Multo gravius est accipere peccatum, et habere secum, quam morte mulctari : mors quae poena causa inferitur pro peccato, purgatio est peccati ipsius, pro quo iubetur inferri. *Prose.*
48. Absolvitur enim peccatum per poenam mortis, nec superest aliquid quod pro hoc crimine iudicii dies, et poena aeterni ignis inveniat.
49. Ubi vero quis accipit peccatum, habet illud secum, ac permanet cum ipso, nec aliquo supplicio poena, que diluatur, transit, cum ipso est etiam post mortem : et quia temporalia hic non persolvit, ibi expendit aeterna supplicia. *Homil. 14, in cap. XXIV Levit., super illud : Homo si maleverit, etc.*
50. Supplicium tanto est gravius, quanto interior. *Sermo. 135.*
51. Nullum est supplicium damnati, ubi non est poena peccati. *Ibid.*
52. Mors quae poena causa inferitur pro peccato, purgatio est peccati ipsius, pro quo iubetur inferri. *Opus. 57, dissertat. 2, cap. 1.*
53. Multo gravius est parcere peccato, quam morte mulctari : hic enim mors pro vindicta datur, et apud iustum iudicem non iudicatur bis in id ipsum. *Ibid.*
54. Graviora delicta, atrociora supplicio sunt plectenda. *Quest. 50, super Exod.*
55. Illa nobis ante omnia sunt cogitanda supplicia, ubi homo vivit durante poena, ubi nec tormenta corpori, nec sunt membra tortori. *Homil. 1, de Bono discipuli.*
56. Perfectae fidei est, lucrativis locum dare supplicia. *Ibid., homil. 16, de Bona martyri.*
57. Nullum equae grave et acerbum est supplicium, a Deo abhorreri, et a fidelissima ipsius fide abijci, gloriaque illa, quae nullis verbis exponi potest, orbi. *Lib. 1, in vita SS. Barlaam et Josephat, cap. 8.*
- SENTENTIA PAGANORUM.
58. Magnis delictis, magna supplicia statuta sunt. *Sect. 29, Problem., quest. 13.*
59. Multo utilius est unius improbi supplicio, multorum improbatum coercere, quam propter multos improbos unum parcere. *Orat. 8, in Verrem, lib. 3, act. 4, num. 208.*
60. Vir fortis est, ne supplicii quidem mo-

BAKASC.

S. IUSTIN.
MART.

LACT. FIRM.

ORIGENS.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. PETRUS
CHRYSOL.

S. HIERON.

DAVID.

S. PAVLUS
APOSTOLUS

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

S. IERON.

- veri, ut tortor fecisse poeniteat. *Orat. 28, pro Milone, num. 83.*
61. Quo major vis est animi, quam corporis, eo sunt graviora tormenta, quae concipiuntur animo, quam illa quae corpore. *Orat. 53, Philipp. 2, num. 9.*
62. Heu dolor ! quam miser est, qui in tormento vocem non habet ! *In suis Sent., 165.*
63. Convenit ei omni, qui supplicio recte addictus est, velut melior eradat, vel certe ille caeteris hominibus sit exemplo, ut alii supplicium ejus videntes, formidine eorum ponantur meliores fiant.
64. Non minus principi turpia sunt nulla supplicia, quam medico multa funera : remissus imperantur, melius patretur. *Lib. 1, de Clement., cap. 24.*
65. Corpusculum hoc, custodia et vinculum animi, hinc atque illic iactatur, in hoc supplicia exerceantur : animus ipse sacer et aeternus est, qui possit non injuri manus. *De Consolat. ad Helvium, cap. 2.*
66. Nemo ad supplicia exigenda pervenit, nisi qui remedia consumpsit. *Lib. 1, de Clement. ad Neron., cap. 14.*
- Vide etiam tit. *Dolor, sent. 16, 19; Flagellum Dei, sent. 173; Iustitia Dei, sent. 20, 22; Peccatum in genere, sent. 113; Peccatum mortale, sent. 36; Poena, sent. 69; Praemium, sent. 11, 14, 16, 36, 54; Punitio, sent. 49, 51; Purgatorium, sent. 29; Rex, sent. 32; Virtus, sent. 58.*
- SUSPICIO.
- Definitio. Suspicio est in opinando cum dubitatione temeraria, etiam sententiando quae ad ipsam non pertinent. *Part. 1 Centilogia, sect. 16.*
- Suspicio est vitium intellectuale inclinans ad superfluum et leviter timendum et iudicandum de incommodis. *Part. 4, in Descrip. terminor., cap. Virtus.*
- Suspicio est opinio mali, quando ex levibus indicibus procedit. *2, 2, Quael. 60, art. 3.*
- SENTENTIA PATRUM.
1. Suspicio trepidum facit. *Super I Tim. v.*
2. Si diabolus famam innocentis maculare non poterit, hoc ei persuadere tentat, ut per malevolae suspciones de fratre suo iudicet, et sic ab illo implicatus abhorretur. *Epist. 137, ad Celerum.*
3. pro omnibus cavenda est suspicio, quae est amicitiae venenum. *De Amicitia, cap. 21.*
4. Non temeraria de alio suspicio nostra decipiat, ne aliena de nobis falsa nos frangat. *Lib. 2, de Civit. Dei, cap. 23.*
5. Si suspiciosus in vitio est, eo quod non com-

MITUS PUB.

PLATO.

SENeca.

S. BONAV.

JOAN. GRES.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

perta suspicari: quanto magis credulus, qui hoc a suspicio differt, quod ille incognitis aliquid, iste nullam tribuit dubitationem? De Util. credendi, cap. 9.

6. Quod agimus, occultum est, et ideo datur suspitionibus locus, ut audeat magis iudicare de oculis hominum, et falsa plerumque, etiam vera, tamen incognita temere suspicari. Prose.

7. Male suspicari non debet quilibet non videndo quod latet, et non intridendo quod eminet. Super Psalm. cxviii, conc. 12.

8. Pax animae de incerta non iudicat, incognita non confirmat, proclivior est ad bene credendum de homine, quam ad male suspiciendum. Super Psalm. cxxxviii, vers. 3.

9. Magnum est et gloriosum, et usque ad coelum ore profertendum, nunquam malis actibus locum dedisse: sed multo fortius est, nunquam falsis suspitionibus laborasse. De Bonis discipulis, cap. 8.

10. Circum coram hominibus bene conversari, et nihil facere quod veniat in malum suspitionem. De Oribas, cap. 9, in fine.

11. Malevolus animus quasi dalsiter sapit, quod pessime suspicatur. De Veris Dom., vers. 53.

12. Tulus erit nunquam, qui suspitione laborat. In suis Proverbiis, verbo Tulus.

13. Nos suspicio patitur credere nos ab aliis amari. Sermon 5, Assumpt. B. M.

14. Si aliqua aut in signo aut in opere quolibet data sit indignationis occasio, materia suspitionis est. Sermon de Spiritibus.

15. Non est sincerus amor, ubi dabsentia scrupulus suspitionis facem relinquit. Epistol. 178, ad Innocent. pap.

16. Humana suspicio facile fallit. In notabili Documento.

17. Suspicio pessimissima probatus incerta, qua viro non convenit Christiano. Super Psalm. cxviii, vers. Quod suspicatur cum.

18. Mendacissime sunt suspiciones, et omnibus habentibus nocent. Doctr. 9.

19. Nihil gravius suspitionibus, quam adeo noxie sunt, ut si in nobis paululum insidiant, nitalur statim permedera ut credamus nos ipse evidenteriam carnere ea etiam, que de quo sunt, neque fuerunt. Ibid.

20. Nihil est gravior suspitionibus: curamus ergo quo possimus studio et diligentia suspiciones omnes a nobis abigere. Ibid.

21. Mala suspiciones animam, quam possederint, nunquam quiescere, aut nulla pace frui possunt. Ibid.

22. Qui parati sunt suspicari quod non vident, parati sunt semper reprehendere et nunquam

initari. In Decret., part. 2, causa 11, quest. 3, can. Inter. § Hoc vider.

23. Tardum ad suspensionem mali est, id quod non facile ad malum commovetur. Orat. 4, Cuius a patre in conspectum assumptus.

24. Caveo omnes suspiciones, et quidquid probabiliter fingi potest, ne fingatur, antea devila. Epistol. 2, ad Negotium.

25. Purga suspiciones hominum, et convicos criminantem: ne si dissimulaveris, consentire videaris. Epistol. 18.

26. Secreta verbiuia, non carent suspitione. In Regula monachorum, cap.

27. Se a vitio alienum non esse indicat, quisquis animorum suorum ad suspensionem facile inclinat. Super Psalm. xl, cap. 50.

28. Plerisque ab amicis in suspensionem adducit, videtur omnibus motibus intolerabilis. Homil. 3, de Fide Amici.

29. Malevolis suspiciones, sunt gubernantium. Prose.

30. Qui benevole suspicatur, vincit cupit: tunc enim letatur, quando falsum inventum fuerit, quod male suspicabatur. Homil. de Suetonia.

31. Vita integra nullam unquam patitur suspensionem. Homil. 38, super. Math. Oper. imperf.

32. Qui omnia liget, omnia suspicatur et facile credit, quidquid fuerit suspicatus. Homil. 4, super. Math. Oper. imperf.

33. Sicut difficile aliquem suspicatur malum, qui bonus est: sic difficile aliquem suspicatur bonum, qui malus est. Ibid.

34. Amantes etiam que tuta sunt, suspecta habent, ex multo dilectionis fervore. Homil. 4, super. 1 Thesa.

35. Modestis ornatis omnem improbam suspensionem tollit. Homil. 21, ad Popul. Antioch.

36. Quid miserius viro malam habente suspensionem? quid ad roendum proclivius? quid patrum? Nonne in naufragio semper est? Homil. 52, super. Acta Apost.

37. Nullum iudices suspitionis arbitrio, periculum est enim de suspitione quamquam iudicare: ante proba, et sic iudica. Lib. 2, de Synonymis, cap. 16.

38. Suspiciones sinistra fongende sunt, probandaque est nostra opinio. Epistol. ad Zenon.

39. Nunquam fixa mente suspicari tibi malum esse, ubi utrum malum latet, incertus est: quod si violentius se ingesserit intempitiva suspicio, ne consensere, sed oblitiscere. Prose.

40. Qui nimis facile de aliis sinistra cogitat, miser admodum est, et raro conquiescere potest. In canon. Vita spirit., cap. 32.

S. GREGORIUS NAZ.

S. HIERONYMUS

HUGO A S. VICTORE.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

S. CYPRIANUS

S. AUGUSTINUS

S. BASILIUS

S. CASSIODORUS

S. CYPRIANUS

S. GREGORIUS NAZ.

S. HIERONYMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

41. Suspicionum semper curiositas inquietat, timoris stimulus suggerit, et multiplicemurbationis materiam subministrat. De Amicitia, cap. 13.

42. Sinistra suspicio pavide mentis arcana conturbat. Lib. 6, epistol. 4, ad Eugen. abbat.

43. Suspiciones male mentem obfuscant, faciuntque ut ea que extra viam sunt, videantur esse in via. Hecontand. 1, sentent. 87.

44. Qui bene in pace est, de nullo suspicatur, qui autem mala contentus est, variis suspitionibus agitur. Lib. 2, de Imitatione Christi, cap. 3.

45. Ubi levis suspicio, ibi frequens indignatio. In lib. Rosar., cap. 12, sect. 2.

46. Magnam quidem et gloriosum, et usque ad coelum omnium ore profertendum, nunquam malis actibus locum dedisse: sed multo fortius est, nunquam falsis suspitionibus laborasse. Homil. 4, de Bonis discipul.

SENTENTIA PARANORUM.

47. Ne cures, si quis facito sermone loquatur, Conscius ipse sibi, de se putat omnia dici. Lib. 1, Distichor., metr. 32.

48. Quod tibi suspectum est, confestim diserte quid sit. Lib. 4, Distichor., metr. 20.

49. Suspectus evocans, ne sis miser omnibus horis: Nam timidis et suspectis, aptissima mors est. Ibid., lib. 4, metr. 87.

50. Ne quid suspicaris. In Distich. sapient., ex Græco, dist. 10.

51. Ad tristiam partem strema suspicio. In suis Sent., sent. 7.

52. Tollenda ex animo est suspicio et conjectura, fallacissima irritamenta, non deverti suspicioni argumentatio. Lib. 2, de Ira, cap. 24.

53. Amens quod suspicatur, vigiliam somniat. In suis Proverb.

Vide etiam tit. Aspectus, sent. 99; Secretatorum receditio, sent. 12; Sententia, sent. 32.

SUSURRATIO.

41. Etymologia. Susurro a sono locutionis dicitur, quia non in facie aliquis, sed in aure loquitur secreta derogando. Super epistol. ad Rom., cap. 1, in illud: Susurrones, etc.

Definitio. Susurratio est locutio mala occulte facta de aliquo ad tollendum ejus amicitiam cum alio. Part. 2, titul. 8, de Invidia, cap. 5.

Susurratio est voluntas loquendi inimicis discordias inter fratres, ut perscrutentur proximorum propter ipsius hominum contrarios. Part. 1, Gentilicquii, sect. 19.

Susurro est, qui in facie alii blanditur, et absens

eidem detrahit, et mala de illo, sicut bilinguis, aliis insinuat. Super Levit., cap. 19.

Susurro dicitur latens, sive astutus detraitor, qui in presentia ungit, etiam absentia pungit. Super Prov., cap. 26.

Susurro proprie dicitur ille, qui inter amicos occulte seminat discordias. Super Ecclesiastic., cap. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Qui susurrat, prius suas quam aliorum radices evellit. Procat. 2, ante Misam.

2. Qui susurrat, consequens est ut in adversis proximi exultet, in prosperis autem tristitiam contrahat. Ibid.

3. Plus peccat, qui amorem proximi a corde alterius (per susurrationem scilicet) minuit, quam qui victum ab ore pauperis rapit. De Similitud., cap. 150.

4. Susurratio est quarta filia invidia. Part. 2, titul. 8, de Invidia, cap. 5.

5. Susurri verba semper mala. De salutarib. Documentis, cap. 49.

6. A nimium sonantibus abhorremus, et quasi susurrantia non amamus. Lib. 6, de Musica, cap. 13.

7. Si quis susurro jurgia seminare, et pacem turbare velle reperitur, remedio cilius obvietur: eo quippe pessime, quo inlume pesti. Epistol. 129, ad Januarium.

8. Susurrones discordie sunt seminifores. Super Epistol. ad Rom., cap. 4, art. 4.

9. Susurrator occulte malum dicit de proximo, et intendit proximorum suum dilectionem corrumpere, discordias disseminando. Super Epistol. Jacobi, cap. 4, art. 6.

10. Veritas angulos non amat, nec querit susurrones. Epistol. 4, ad Rustic.

11. Susurro genus hominum perniciosissimum est. Epistol. 27, ad Eusebium.

12. Susurro suam rodit autorem, et dum amulum ledere nititur, in semetipsum proprio roro laceatur. Ibid.

13. Susurro simulat laudem verborum, et parit audire unde jurgia seminet. Lib. 3, super Prov., cap. 26, super illud: Verba susurronis, etc.

14. Susurro inceptor litis, et bilinguis est. Ibid.

15. Susurrones proprie advocati diaboli sunt: et quod dei est, diabolo attribunt. Super Prov., cap. 24.

16. Sicut ligna, materia, sive effus, sunt ignis: ita susurro, fontana sunt jurgiorum. Ibid., cap. 26.

17. Operet obumbrare, et contondere delicta proximorum, tu autem ea tradicis, sub pretextu honestatis: non efficeris accusator tantum, sed et susurro. Homil. 21, super Epistol. ad Hebr.

S. AMBROSIO

S. ANTONINUS

S. AUGUSTINUS

S. BERNARDUS

DIONYSIUS CARTHUS

S. HIERONYMUS

HIERONIMUS

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS

UNIVERSITATIS
GRATIENSIS

- S. MAXIMUS MART.** 18. Ne tanquam benevolos eos existimes, qui tibi sermones ad aurem apportant, dolorem et odium erga fratrem in te operantes; tuncis vera narare videantur. *Centur. 4. de Charit., cap. 34.*
- ORIGENES.** 19. Susurrantium et detractorum os aperit diabolus. *Homil. 3. in cap. vii. Eros.*
- S. SIDONIUS EPISCOPIUS.** 20. Verbis est ille, quam membris execrabilior. *Lib. 3. epist. 48. ad Appollinar.*
- S. THOMAS AQUINAS.** 21. Quanto amicitia honori prestat, tanto susurratio, per quam amicitia tollitur, detractio (per quam honor laeditur) gravior est peccatum. *2. 2. quæst. 74. art. 2.*
- IN VIT. PATR.** 22. Susurrans serpenti ad Evam eam de paradiso eiecit: qui proximo obloquitur, serpenti susurrans similis est: quoniam es audientis animam perdit, et suam non salvat. *Lib. 5. libello 4. de Continentia, num. 52.*
- SECRETA.** 23. Neminem susurrato appetas, neminem suffodias; palam aggredere. *De quatuor Virtut.*

TACITURNITAS.

- S. ISIDORUS HISPALENS.** *Etymologia.* Taciturnus dicitur, quasi in tacendo diuturnus. *Lib. 10. Etym.* verbo *Taciturnitas.*
- S. ALBERTUS MAGNUS.** *Definitio.* Taciturnitas verba et perfecta est, non solum moderari linguam a verbis illicitis, sed etiam ab utilis et licitis. *Part. 4. in Paradiso anime, cap. 31.*
- HUGO A. S. VICTORE.** Taciturnitas est cum quadam fructuosa animi quiete a verbis, etiam utilis lingue sue coercitio. *De Fruct. carnis et spiritus, cap. 15.*
- JOAN. GRES.** Taciturnitas est temperantia modificativa verborum. *Part. 4. de Descript. terminor., cap. Temperantia.*
- HUGO A. S. VICTORE.** *Divina.* Tris sunt silentia: silentium oris; tranquillitas mentis; relaxatio mysterii. Verba primi silentii discreta; secundi, secreta; tertii, manifestatio mysterii. *Lib. 2. de Claustra anime, cap. 16.*
- S. ISIDORUS HISPALENS.** *Differentia.* Inter tacere et silere hoc interest, quod qui desinit loqui, silet: et qui non capit, tacet. *Lib. 4. de Differentiis, different. 55.*

SENTENTIA PATRUM.

- S. ALBERTUS MAGNUS.** 1. Ad amorem taciturnitatis inducere nos debet sanctissimum exemplum Domini nostri Jesu Christi, qui taciturnitatem commendans, de impositione criminum interrogatus, se noluit excusare, sed tacere. *In Paradiso anime, part. 4. de Virt., cap. 34.*
2. Silentium cor distractum componit, conscientiam serenitatem inducit, et ad recipiendam gratiam divinam, habitum mentem facit. *Ibid.*
3. Ubi non est taciturnitas, ibi homo de incelli ab adversario superatur. *Ibid.*
4. Ubi non est moderatio lingue, ibi nunquam erit perfectio vite. *Ibid.*

5. Nil debemus pro cæteris discere, quam tacere, ut possimus loqui: no nos prius vox contemnet nostra, quam absolvat aliena. *Proec.*
6. Periculorum est condemnationis loquendo, cui tacendo potest esse tutior.
7. Complures vidi loquendo peccatum incidisse, vix quemdam tacendo: ideoque tacere nosse, quam loqui difficultius est.
8. Scio loqui plerosque, cum tacere nesciant: rarum est tacere quamquam, cum sibi loqui nihil profit; sapiens ergo, qui tacere novit. *Lib. 1. Offic., cap. 2.*
9. Si servus convitiium dicit, justus tacet: si inimicus contumeliam facit, justus tacet: si perversus criminatur, justus non respondet. *Proec.*
10. Hæc sunt arma justorum, ut tacendo vincat, sicut periti facilius cedendo solent vincere fugientes. *Ibid., cap. 5.*
11. Maxima virtus est tacendi: nullum ergo ex ore verbum quod revocare velis, proferas, sed pariter loquendi fiducia sit. *Lib. 3. de Virgini.*
12. Non mediocriter virtus est tacere: est enim et tempus tacendi, sicut tempus loquendi. *De Iustitia, virgini, cap. 4.*
13. Maximus actus verecundie, silentium est. *Lib. 1. Offic., cap. 18.*
14. Silentium juvat ad mentis refectionem, et gratiam consequendam. *Part. 4. lib. 5. cap. 1. § 45.*
15. Utinam isti, qui tacere volunt manibus, omnino et lingua. *De Opere monachor., cap. 22.*
16. Tapeat lingua necesse est, ubi ipsa veritas sibi adest: læcet lingua in bono negotio, que in malis causis obtinere consuevit. *Serm. 2. fer. 2. post Dom. Palmæ.*
17. Tacet, qui defensionem non cogit: bene tacet, qui defensionem non desperat. *Serm. 1. fer. 2. post Dom. Palmæ.*, et *Serm. 2. et in ord. 118.*
18. Loquaces laudare non audeo, sed tacentes beatos prædicare præsumo. *Serm. 6. ad Fratr. in arena.*
19. Non solum a malis sed etiam quandoque a bonis silere, laudabile est. *Ibid.*
20. Aliquando aliquis veri tacere utile est. *In Eros. Epist. ad Galat., cap. 11.*
21. Deus parit dum tacet, sed non semper faciebit. Audi dum non tacet in verbo, ne non tibi vacet audire, dum non tacet in iudicio. *De decem Chordis, cap. 1.*
22. Silentium custos est religionis. *Serm. 2. post actus. Epist.*
23. Domum silentium a factantia est, hominum a blasphemis, bonum a murmure, et a detractio. *Serm. Nativit. D. Mariæ.*
24. Silentium infringere, animi negligentis

- aut dissoluti spiritus indicium est. *De Precepto et Dispens.*
25. Silentium maximus actus verecundie est. *De Ordine vite.*
26. Pythagoras legem dedit silentii discipulis suis, ut tacentes per quinquennium, loqui discerent: et tu non vis tacere, cui virtus silentii propria est. *Ibid.*
27. Sapiens est qui novit tacere. *Ibid.*
28. Non semper silentium studendum est, licet cum magno studio, silentium sit servandum: sed jamam oris nostri quandoque claudere, quandoque aperire debemus; quatenus ita taceatur mala, ne cum malis etiam bona et vilia laceantur. *Lib. de Passione Dom., cap. 26.*
- S. SOCRAN.** 29. Si dignum quippiam relatione non habes, tace. *In Speculo discipuli, part. 1. cap. 20.*
- CASSIODOR.** 30. Tacit quod loqui fas fuit; locutus est quod tacere debuisset. *Super Psalm. xxxi.*
31. Facilius tacendo culpa relugitor, quam loquendo. *Super Psalm. xxxviii.*
- CLEMENS ALEX.** 32. Ubi silentium est, sermo est prestantius. *Lib. 2. Stromat.*
- S. BILDOCH.** 33. Silentii munus expertus est periculi. *Ibid.*
34. Præclara res est silentium, nihilque aliud quam mater sapientissimum cogitatum. *De Perf. spiritus, cap. 70.*
- S. ANTONIO.** 35. Sil religiosus in observatione silentii rigorosus. *Super Epist. Jacobi, cap. 1. art. 3.*
- S. CYPRIAN.** 36. Taciturnitas juveni, sicut equo frenum est. *De Timore Dei.*
- S. FRANCIS ANGIENS.** 37. Taciturnitas modesta, et puri cordis est firma custodia, et inter virtutes magnas non modica. *In suis Opuscul., apophthegm. 16.*
- GILBERTUS ANGLIENS.** 38. Monachorum est non colloquium, sed silentium. *Serm. 7. super Cant.*
- GREGORIUS.** 39. Facilius loquitur, qui obstupescendo tacet. *Super Job, cap. 9.*
40. Quod garrulitas admisit, silentium delectat. *Super Levitic., cap. xxv.*
- GREGORIUS.** 41. Penna est iniquo tacere. *Super Job, cap. 11.*
- S. GREGORIUS MAGNUS.** 42. Qui murum silentii non habet, putat inimici jaculis civitas mentis. *Lib. 7. Moral., cap. 17.*, num. 25, super illud *Proec. xxxv. Sicut urbs patens, etc.*, et in *Pasce.*, lib. 3, cap. 1, admonit. 15.
43. Imperita mentis, silentium penam putat. *Ibid.*, lib. 10, cap. 3.
44. Non tam pro custodia puritatis, quam obstinatione protervia, quidam tacere subjecti solent. *Lib. in 1. Reg., cap. 11, super illud: Indica vobis ergo et Samuel.*
45. Sicut incauta levitudo in errorem prostrahit, ita indiscretum silentium, hoc qui erudiri poterant, in errore dærelinquit. *Part. 2. Pastoral., cap. 4.*
46. Utinam tanta utilitas e sermonibus nasceretur, quanta e taciturnitate. *Orat. 5. de sua Excusat.*
47. Nescitis quantum bonum divinitus sit consecutus, cui silere licet. *Proec.*
48. Loquere, si quid silentio prestantius habes; silentium autem amplectere ubi silere prestat, quam loqui. *Itab. apud D. Joan. Damascen., lib. 1. Parall., cap. 78.*
49. Sermo debet esse silens, et silentium loquens. *Epist. 45. ad Marcellian.*
- S. SYMPHON.** 50. Christiani interdum pudoris est, etiam apud amicos tacere, et humilitatem suam magis silentio consolari, quam retractando veteres amicitias, ambibitiois crimen incurere. *Epist. 4. ad Pammach.*
51. Sit certa aliquis librata, ratioque opportunitate gratissima silentii verique ratio. *Epist. 1. ad Demetriad.*
52. Nunquam omnino virginis os loquatur, ut tacuisse melius sit. *Ibid.*
53. Religio sancta non potest esse in loquacibus, qui nullo possum tempore silere. *In Regula monachor., cap. 22. de Silentio.*
54. In choro, dormitorio, cenaculo, claustrato, ac capitulo, omni tempore loqui non docet. *Ibid.*
55. Discat aliquando recte tacere, qui nunquam didicit loqui. *Itab. apud Bedam, in suis Sententiis, cap. 16.*
- HUGO A. S. VICTORE.** 56. Silentium secretum honorat. *Lib. 10. super cap. 15. Coelsti Hierar.*
57. Tegenda sunt nonnunquam aliqua que dici possent, ut semper superat quod iustus requiritur, et ne vilescat, si totum exponatur. *Ibid.*
58. Amet monachus silentium claustrati, ut non amet negotia principum, nec secularium vagus querat accessum. *Lib. 2. de Claustrato anime, cap. 16.*
59. Stultum tacere, semper bonum est: sapientem vero aliquando tacere, aliquando loqui necesse est. *Super Proec., cap. 17.*
60. Hic est primus disciplina actualis ingressus, scilicet silentium. *Collat. 14. Abbat. Nestoritis, cap. 9.*
61. Si religiosa non tacere, lucrum est: tacere, dispendium. *Homil. 7. et Divers. in Math.*
62. Melior es, tace, ut persistas esse melior: quia si loquaris, omnia exinauris: si te putas meliorem, desisti: si non putas, multum sane proficisci. *Homil. 2. super II. Tim.*
- S. JOHANNES CRYSTOSTOM.** 63. Noli præter rationem silere, ne ex tui silentii improbitate aliis turbationis et amaritudinis auctor sis. *Gradu 4.*
64. Taciturnitas est mater orationis, captivitas

S. MAXIMUS
MART.

18. Ne tanquam benevolos eos existimes, qui tibi sermones ad aurem apportant, dolorem et odium erga fratrem in te operantes; tuncis vera narare videantur. *Centur. 4. de Charit., cap. 34.*

ORIGENES.

19. Susurrantium et detractorum os aperit diabolus. *Homil. 3. in cap. vii. Eros.*

S. SIDONII
EPISCOPI.

20. Verbis est ille, quam membris execrabilior. *Lib. 3. epist. 48. ad Appollinar.*

S. THOMAS
AQUINAS.

21. Quanto amicitia honori prestat, tanto susurratio, per quam amicitia tollitur, detractio (per quam honor laeditur) gravior est peccatum. *2. 2. quæst. 74. art. 2.*

IN VIT.
PATR.

22. Susurrans serpenti ad Evam eam de paradiso eiecit: qui proximo obloquitur, serpenti susurrans similis est: quoniam es audientis animam perdit, et suam non salvat. *Lib. 5. libello 4. de Continentia, num. 52.*

S. THOMAS
AQUINAS.

23. Neminem susurrato appetas, neminem suffodias; palam aggredere. *De quatuor Virtut.*

TACITURNITAS.

S. ISIDORUS
HISPALENS.

Etymologia. Taciturnus dicitur, quasi in tacendo diuturnus. *Lib. 10. Etym., verbo Taciturnitas.*

S. ALBERTUS
MAGNUS.

Definitio. Taciturnitas verba et perfecta est, non solum moderari linguam a verbis illicitis, sed etiam ab utilibus et licitis. *Part. 4. in Paradiso anime, cap. 31.*

HEGO A. S.
VICTORIS.

Taciturnitas est cum quadam fructuosa animi quiete a verbis, etiam utilis lingue sue coercitio. *De Fruct. carnis et spiritus, cap. 15.*

JOAN. GREG.
VICTORIS.

Taciturnitas est temperantia modificativa verborum. *Part. 4. de Descript. terminor., cap. Temperantia.*

HEGO A. S.
VICTORIS.

Divina. Tria sunt silentia: silentium oris; tranquillitas mentis; relaxatio mysterii. Verba primi silentii discreta; secundi, secreta; tertii, manifestatio mysterii. *Lib. 2. de Claustro anime, cap. 16.*

S. ISIDORUS
HISPALENS.

Differentia. Inter tacere et silere hoc interest, quod qui desinit loqui, silet: et qui non capit, tacet. *Lib. 4. de Differentiis, different. 55.*

SENTENTIA PATRUM.

S. ALBERTUS
MAGNUS.

1. Ad amorem taciturnitatis inducere nos debet sanctissimum exemplum Domini nostri Jesu Christi, qui taciturnitatem commendans, de impositione criminum interrogatus, se noluit excusare, sed tacere. *In Paradiso anime, part. 4. de Virt., cap. 34.*

2. Silentium cor distractum componit, conscientiam serenitatem inducit, et ad recipiendam gratiam divinam, habitum mentem facit. *Ibid.*

3. Ubi non est taciturnitas, ibi homo de incelli ab adversario superatur. *Ibid.*

4. Ubi non est moderatio lingue, ibi nunquam erit perfectio vite. *Ibid.*

S. AMBROS.

5. Nil debemus pro cæteris discere, quam tacere, ut possimus loqui: no nos prius vox contemnet nostra, quam absolvat aliena. *Proec.*

6. Periculorum est condemnationis loquendo, cui tacendo potest esse tutior.

7. Complures vidi loquendo peccatum incidisse, vix quemdam tacendo: ideoque tacere nosse, quam loqui difficultius est.

8. Scio loqui plerosque, cum tacere nesciant: rarum est tacere quamquam, cum sibi loqui nihil profit; sapiens ergo, qui tacere novit. *Lib. 1. Offic., cap. 2.*

9. Si servus convitiium dicit, justus tacet: si indignus contumeliam faciat, justus tacet: si perversus criminetur, justus non respondet. *Proec.*

10. Hæc sunt arma justi, ut tacendo vincat, sicut periti facilius cedendo solent vincere fugientes. *Ibid., cap. 5.*

11. Maxima virtus est tacendi: nullum ergo ex ore verbum quod revocare velis, proferas, sed parior loquendi fiducia sit. *Lib. 3. de Virgini.*

12. Non mediocriter virtus est tacere: est enim et tempus tacendi, sicut tempus loquendi. *De Iustitia, virgin., cap. 4.*

13. Maximus actus verecundie, silentium est. *Lib. 1. Offic., cap. 18.*

14. Silentium juvat ad mentis refectionem, et gratiam consequendam. *Part. 4. lib. 5. cap. 1. § 45.*

15. Utinam isti, qui tacere volunt manibus, omnino et lingua. *De Opere monachor., cap. 22.*

16. Tapeat lingua necesse est, ubi ipsa veritas sibi adest: læcet lingua in bono negotio, que in malis causis obtinere consuevit. *Serm. 2. fer. 2. post Dom. Palmæ.*

17. Tacet, qui defensionem non egit: bene tacet, qui defensionem non desperat. *Serm. 1. fer. 2. post Dom. Palmæ, et serm. 2. et in ord. 118.*

18. Loquaces laudare non audeo, sed tacentes beatos predicare presumo. *Serm. 6. ad Fratr. in arena.*

19. Non solum a malis sed etiam quandoque a bonis silere, laudabile est. *Ibid.*

20. Aliquando aliquod veri tacere utile est. *In Eros. Epist. ad Galat., cap. 11.*

21. Deus parit dum tacet, sed non semper facit. Audi dum non tacet in verbo, ne non tibi vacet audire, dum non tacet in iudicio. *De decem Chordis, cap. 1.*

22. Silentium custos est religionis. *Serm. 2. post actus. Epist.*

23. Donum silentium a factantibus est, hominibus a blasphemis, bonum a murmurantibus, et a detractoribus. *Serm. Nativit. D. Mariæ.*

24. Silentium infringere, animi negligentiam

S. AMBROS.

aut dissoluti spiritus indicium est. *De Precepto et Dispens.*

25. Silentium maximus actus verecundie est. *De Ordine vite.*

26. Pythagoras legem dedit silentii discipulis suis, ut tacentes per quinquennium, loqui discerent: et tu non vis tacere, cui virtus silentii propria est. *Ibid.*

27. Sapiens est qui novit tacere. *Ibid.*

28. Non semper silentium studendum est, licet cum magno studio, silentium sit servandum: sed jamam oris nostri quandoque claudere, quandoque aperire debemus; quatenus ita taceatur mala, ne cum malis etiam bona et vilia laceantur. *Lib. de Passione Dom., cap. 26.*

S. SOCRAT.

29. Si dignum quippiam relatione non habes, tace. *In Speculo discipuli, part. 1. cap. 20.*

CASSIODOR.

30. Tacit quod loqui fas fuit; locutus est quod tacere debuisset. *Super Psalm. xxxi.*

CASSIODOR.

31. Facilius tacendo culpa relugitor, quam loquendo. *Super Psalm. xxxviii.*

CASSIODOR.

32. Ubi silentium est, sermo est prestantius. *Lib. 2. Stronot.*

CASSIODOR.

33. Silentii munus expertus est periculi. *Ibid.*

S. BERNARD.

34. Præclara res est silentium, nihilque aliud quam mater sapientissimum cogitatum. *De Perf. spiritus, cap. 70.*

S. BERNARD.

35. Sil religiosus in observatione silentii rigorosus. *Super Epist. Jacobi, cap. 1. art. 3.*

S. BERNARD.

36. Taciturnitas juveni, sicut equo frenum est. *De Timore Dei.*

S. FRANCIS
ASSISIENSIS.

37. Taciturnitas modesta, et puri cordis est firma custodia, et inter virtutes magnas non modica. *In suis Opuscul., apophthegm. 16.*

GILBERTUS
ANGLIS.

38. Monachorum est non colloquium, sed silentium. *Serm. 7. super Cant.*

GILBERTUS
ANGLIS.

39. Facilius loquitur, qui obstupescendo tacet. *Super Job, cap. 9.*

GILBERTUS
ANGLIS.

40. Quod garrulitas admisit, silentium delectat. *Super Levit., cap. xxv.*

GILBERTUS
ANGLIS.

41. Penna est iniquo tacere. *Super Job, cap. 11.*

S. BERNARD.

42. Qui murum silentii non habet, putat inimici jaculis civitas mentis. *Lib. 7. Moral., cap. 17. num. 25. super illud Proec. xxxv. Sicut urbs patens, etc. et in Passor., lib. 3. cap. 1. admonit. 15.*

43. Imperia mentis, silentium penam putat. *Ibid., lib. 10. cap. 3.*

44. Non tam pro custodia puritatis, quam oblatione protervis, quidam tacere subjecti solent. *Lib. in 1. Reg., cap. 11. super illud: Indica vult ergo ei Samuel.*

45. Sicut incauta levitudo in errorem prostrahit, ita indiscretum silentium, hoc qui erudiri poterant, in errore dærelinquit. *Part. 2. Pastoral., cap. 4.*

46. Utinam tanta utilitas e sermonibus nasceretur, quanta e taciturnitate. *Orat. 5. de sua Excusat.*

47. Nescitis quantum bonum divinitus sit consecutus, cui silere licet. *Proec.*

48. Loquere, si quid silentio prestantius habes; silentium autem amplectere ubi silere prestat, quam loqui. *Itab. apud D. Joan. Damascen., lib. 1. Parall., cap. 78.*

49. Sermo debet esse silens, et silentium loquens. *Epist. 45. ad Marcellian.*

50. Christiani interdum pudoris est, etiam apud amicos tacere, et humilitatem suam magis silentio consolari, quam retractando veteres amicitias, ambibitiois crimen incurere. *Epist. 4. ad Pammach.*

51. Sit certa aliquis librata, sicutque opportunitate gratissima silentii verique ratio. *Epist. 1. ad Demetriam.*

52. Nunquam omnino virginis os loquatur, ut tacuisse melius sit. *Ibid.*

53. Religio sancta non potest esse in loquacibus, qui nullo possumt tempore silere. *In Regula monachor., cap. 22. de Silentio.*

54. In choro, dormitorio, cenaculo, claustro, ac capitulo, omni tempore loqui non docet. *Ibid.*

55. Discat aliquando recte tacere, qui nunquam didicit loqui. *Itab. apud Bedam, in suis Sententiis, cap. 16.*

56. Silentium secretum honorat. *Lib. 10. super cap. 15. Coelst. Hierarc.*

57. Tegenda sunt nonnunquam aliqua que dici possent, ut semper supersit quod latus requiratur, et ne vilescent, si totam exponatur. *Ibid.*

58. Amet monachus silentium claustrum, ut non amet negotia principum, nec secularium vagus querat accessum. *Lib. 2. de Claustro anime, cap. 16.*

59. Stultum tacere, semper bonum est: sapientem vero aliquando tacere, aliquando loqui necesse est. *Super Proec., cap. 17.*

60. Hic est primus disciplina actualis ingressus, scilicet silentium. *Collat. 14. Abbat. Nestor., cap. 9.*

61. Si religiosa non tacere, inermis est: tacere, dispendium. *Homil. 7. ex Divers. in Math.*

62. Melior es, tace, ut persistas esse melior: quia si loquaris, omnia exinasti: si te putas meliorem, desisti: si non putas, nullum sane proficisci. *Homil. 2. super II. Tim.*

63. Noli præter rationem silere, ne ex tui silentii improbitate alius turbationis et amaritudinis auctor sis. *Gradu 4.*

64. Taciturnitas est mater orationis, captivitas

S. BERNARD.
NAZ.

S. BERNARD.

HEGO A. S.
VICTORIS.

HEGO CARD.

JOAN. CAS.

S. JOANNES
CERYSSOT.S. JOANNES
CLAV.

rorestio, ignis divini amoris observatio, cogitationum diligens inspectio, specula hostium, carcer huius, lacrymarum amica, memoria mortis operatrix, suppliciorum patrix, iudicis indagatrix, sagax memoris subministratrix, inimicis fiducia, quietis conjux, ambrosiam doctrinam ad-versatrix, scientiam adjectis, speculationis opifex, secretis in Deum profectus, occultus associatus. Ibid., gradu 11.

65. Studiosus silentii appropriat Deo, ipsique jugiter in abdito cordis assistens, illustratur ab eo. Ibid.

66. Jesu silentium admirationi et reverentia Plalad fuit. Ibid.

JOAN. CHRIS.

67. Ubi censura silentii narratur arctius, ibi religio viget laudabilius et perfectius. In Quest. quatuor cum suis Respons., quest. 4, conclus. 3.

JOAN. TRITH.

68. Qui tacere nescit, Religiosus non est. Super Prolog. Regule S. Benedicti, cap. 2, text. 8.

69. Optima custodia conscientiam est taciturnitas. Ibid.

S. LAURENT. JUSTIN.

70. Revera nullus scit fructuose loqui, qui ignorat prudenter tacere; taciturnitas namque bene loquendi principium est. De Discip. monach. conversat., cap. 15.

71. Silentii virtus hoc est, non semper tacere: sed illa sola, que loqui non licet. Ibid.

72. Pacifica mens, cultrix Dei, et virtutum amatrix, provida gubernatione intra claustra silentii cohibet linguam. Ibid.

PEYRUS BLESSENS.

73. Cum honoratio et propotus persona loqui voluerit, tenere debent, qui circumstant, silentium. Serm. 6.

S. PETERUS DAMIANUS.

74. Templum Dei per silentium crescit; quia cum mens humana per exteriora se verba non fundit, in sublimi fastigium spiritus sancti stricta consurgit: tantoque subcesserit, in altiora sustollitur, quanto per silentii custodiam circumclusa sese extrinsecus fundere prohibetur. Lib. 7, epist. 6, ad Agnetem imperatricem.

75. Custos justitie, silentium est. Ibid.

76. Mens humana dum intra silentii claustra iudique circumcluditur, in superiora sublimis erigitur, ad Deum per celeste desiderium rapitur, et in amore eius per ardorem spiritus inflammatur: et tanquam fons virtus, dum per verborum circulos fluere hinc inde non sinitur, undis excrecentibus, in altiora cumulat. Ibid.

77. Silentium perseverantem monachum vigilem reddit. Opusc. 12, cap. 25.

78. Assuescat lingua sub taciturnitatis se cohibere censura, tunc discat, quid loquendo postmodum graviter proficit: ne si hunc districtum negligit custodire silentium, loquendi postmodum nequeat frenare prurium. Opusc. 69, cap. 4.

79. Sermone mors est silentium. Lib. de Temulent.

80. Qui de omnibus alienis tacet, de omnibus pacem habet: o pretiosum verbum, utile, semper animo retinendum! Serm. 3, ad Nocti, divis. 1.

81. In nullo statu et ordine stabilis pax et disciplina, si non adest censura silentii, quietis amica, devotionis nutrimentum, contentionis obstratio, vanitatis fuga. Ibid., serm. 4, divis. 3.

82. In silentio discitis, qualiter et cui loqui debeat. Ibid.

83. Nulla iurgia cessare facit, qui patiens est et tacet. Ibid., serm. 13, divis. 3.

84. Bonum est silentium servare, et verba sua caute ponderare: qui enim silentium bene servat, quasi sacculum prenia plenum secum ad domum mentis portat. Prose.

85. Dixit enim quidam expertus: quidquid boni tacendo colligo, hoc fere totum loquendo cum hominibus dispergo. Ibid.

86. Una hora silentii cum Deo expense, plus laudabit conscientiam, quam tres horarum fabulis consumptis. Ibid., serm. 30, divis. 6.

87. Silentium amplex solitudinis est: nam raro bene, nisi in solitudine custoditur. Ibid., serm. 8.

88. Vellem me pluries tacuisse, et inter homines non fuisse. Lib. 7, de Imli. Christ., cap. 40.

89. Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet. Ibid., cap. 20, sect. 2.

90. Oris silentium, pectus domesticum. In Hortulo raper., cap. 8, sect. 2.

91. Qui nescit tacere cum tempus est, confundit se coram multis. Ibid., cap. 9, sect. 2.

92. Inter confusos linguam sonos, nervinum ponit tacuisse. Homil. 5, de Oris insolentia.

93. Sicut nimium malos loqui ingratum est, ita inutile est bonos semper tacere. Prose.

94. Tacendum est plane, cum improbus sermone labia quietas sollicitat: et loquendum, cum eos audiens pacis studia commendat.

95. Ita et loqui et tacere, pariter est: est autem utriusque pariter causa, verborum tenuitas mensuram.

96. Magnum est tacere, magnum est et loqui: sed sapientis est utrumque moderari.

97. Non aliquoties nimia taciturnitas stultitiam adscribitur, sicut et verborum nimietas ad furorrem referitur.

98. Jam malo aliquis tacendo stultus, quam nimium loquendo iudicatur insanans. Ibid.

99. Taciturnus requiem possidet. Lib. 7, cap. 32, num. 3.

100. Qui in taciturnitate silentiarii non redies-

PERO 224.

THOMAS A. AQUINA.

ARISTOTEL.

ETHO. POST.

CRICID.

EPICURUS.

MINDS FOR.

RENEL.

S. VALENT. EPISCOPUS.

NESTOR PLAGIOPOL.

TALITHES DEATHENS.

IS. VIT. PATR.

tur, neque in ejus sermone edificabitur. Lib. 5, Ethol. 15, de Humilit., num. 42.

101. Pergrinatio nostra est tacere. In Sent., sent. 62.

102. Impossibile est sine custodia oris proficere hominem vel in una virtute: prima enim virtus, custodia oris est. Ibid., sent. 96.

SENTENTIE PAGANORUM.

103. Mulieri decus affert taciturnitas, sed non ita viro. Lib. 1, Politi., cap. 8.

104. Virtutem primam esse puta, compeccare linguam. Prose.

105. Proximus ille Deo, qui scit ratione tacere. Lib. 1, Discipul., metr. 5.

106. Nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum. Ibid., metr. 24.

107. Si quis stultus es, ea re taces: non tamen quia taces, ea re stultus es. Lib. 4, de Arte rhet.

108. Tibi diligentissime est lingua continenda. Lib. 4, epist. ad Quintan frat., epist. 4.

109. Majori ex parte silentium prestatum, aut necessaria dicuntur, eoque paucis. In suo Ethol., ror., cap. 41.

110. Miserum est tacere cogi, quod cupis loqui. In suis Sentent., sent. 224.

111. Quaedam salius est cause detrimento tacere, quam veredundie dicere. Lib. 1, Contravers., 2.

112. Non minus magna virtus est, scire decipere, quam scire dicere. Ibid., lib. 4, Contravers., 28.

113. Quid prodest silentium, si affectus fremunt? Epist. 56.

114. Magna res est vocis, et silentii temperamentum. De Maribus.

115. Qui nescit tacere, nescit loqui. Ibid.

116. De quibus ignoras, tace: de quibus autem certus es, loquere opportune. Sent. 132.

117. Sapiens vir, et cum tacet, honorat Deum, Ibid., Sent. 488.

118. Xenocrates cum maledico sermone quorundam summo silentio interesset, uno ex his querente, cur huius linguam suam cohiberet: quia, inquit me fuisse locutum aliquando penituit, tacuisse nunquam. Lib. 7, Dector, memorabil., cap. 2.

Vide etiam tit. Amisio, sent. 104; Castitas, sent. 44; Clamor, sent. 69; Interrogatio, sent. 22; Leprositas, sent. 29, 74, 73, 75, 116, 121, 122; Modestia, sent. 85; Multiloquium, sent. 22; Pains Christi, sent. 30, 31; Verbum otiosum, sent. 7; Verecundia, sent. 9.

Definitio. Temerarius est, qui aggreditur quod super viros est. Serm. 6, in Heron.

Temeritas est nequitia, quando audent quod nequit vel intemperantia sui. Super Epist. ad Rom., cap. 1.

Temeritas est rationis expertus proccas animi indisciplinatus excursus. De Fruct. carnis et epist., cap. 6.

Temeritas est defectus consilii, et species imprudentie. 2, 2, Quest. 53, art. 2.

Temere fieri dicuntur, que ratione non reguntur. Ibid., Quest. 53, art. 3.

Temeritas est cum inconsiderata laborum persequione, periculum presumptuosa susceptio. Lib. 4, de Arte rhet., ad Heron.

Temeritas est audacia excessiva ad timores, ubi non est opus. De Defectu.

Differentia. Inter temeritatem et audaciam hoc interest: quod temeritas sine consilio dicitur, audacia post consilium. Lib. 1, de Differentiis, differ. 114.

SENTENTIE PATRUM.

1. Impunitate nutritur audacia. De Nove et Aves, cap. 10.

2. Composit se humana temeritas, et id quod non est non querat, ne id quod est non inveniat. Lib. 2, de Genesio contra Manich., cap. 3.

3. Qui vera virtute fortis est, non temere audent. Epist. 29, ad D. Hieronymum.

4. Temeritas asserenda incerta dubisque opinionis, difficile asserigie crimen evitat. De Genesio ad He. imperf., cap. 4.

5. Quidquid casu fit, temere fit. De 83, Quest., quest. 24.

6. Per sulpham temeritas, non bene affecti animi signum est. De Valli, credendi, cap. 41.

7. Temeritas est quilibet ausus, quem non perturrit prudentia. Lib. 1, de Convid. ad Eugen. Pap.

8. Quomodo humana temeritas audent reprehendere, quod minime comprehendere valet? Ibid., lib. 2.

9. Quid ad omnia se magis temere, quam libere consuevit ingere, impossibile est cum aliquando non errare. De duodecim Grad. Inanill., gradu 2.

10. Quid miserius, quam ut res fragilis tantis ausibus insolent? Super Psalm. cxxxvi.

11. Nimium precepta est, qui transire contentum, ubi alium contexturum decidisse. De Singular. clericis, cap. 2.

12. Temeritas suos crudeliter capill amatores: non enim est malitia, cuius non sit maior temeritas. Ad Monachos., parones. 47.

S. BONAV.

GLOSS. ORD.

HUGO A. S. VICTORIE.

S. THOMAS AQUINAS.

CICERO.

PLATO.

S. THOMAS HISPAL.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

S. EPHREM.

13. Temeritas odit veritatem, mendacium diligit, disciplinam non admittit, admonitiones rejicit, insolentia gaudet, contumaciam fovet, reprehensionem non suscipit, voluptates nutrit, Deum contemnit, homines non erubescit. *Ibid.*, etc.

14. Omnis actio temeritate vacare debet. Super *Levit.*, cap. 11.

15. Temeritas facilitatis veniam continet, et inconsultus color, calumnie vitio caret. In *Decret.*, part. 2, causa 2, quest. 3, can. *Si quis*, § *Temeritas*.

16. Temeritas insensu soboles existit, Orat. 20.

17. Illud tibi cavendum est, ne audax et temerarius sis, ne abloqui te intempestiva, et pramatura mors abripiat. Super *Ecclesiasten*, esp. 7.

18. Grandes materias, ingenia parva non sustinent; et in ipso comatu ultra vires aua succumbunt. *Epist.* 3, ad *Hebr.*

19. Quam delectatorum est temeritatis impetus! Super *Psalm.* cxxxv.

20. Non providere quod desideretur, sed statim ignota cupere, furiosa audacia est, et preceps temeritas. Super *Ecclesiasten*, cap. 6.

21. Sunt nulli temerarii in periculis et naufragiis spiritualibus: temerantium enim est non cavere, ubi multa sunt pericula. Super *II Cor.* 13.

22. Audacia temeritatis plena, impudens et pertinax adeo est, ut impossibilia etiam invadere non veretur. *Homil.* 71, super *Matth. Oper. imperf.*

23. Temeritas est, quando quis ira percitus conviciotus modo qui neminem decet, aut seipsum ulciscitur; aut aliquo modo iniuste quidquam audet. *Serm.* 5, super *Epist. ad Philipp.*

24. Qui in homines temerarius est, in Deum quoque temeratus est. *Homil.* 7, super *II Tim.*

25. Qui cuncta vult improba temeritate rimari, hic perit temeritate sua. *Ibid.*, homil. 8.

26. Fortitudo si nulla necessitate cogente, aut non pro causa honesta certam periculum subierit, in temeritatem convertitur. *Lib.* 6, de *divina Inst.*, cap. 12.

27. Impia temeritas sibi ipsi fraudat, sed rectis cordibus non potest. *Epist.* 36, ad *Martin.* Presb.

28. Temeritas non intervenit presumptionis, ubi est diligentia pietatis. *Epist.* 92, ad *Rustic.* Narbonens. *episc.*, cap. 16.

29. Ex ignorantia temeritatis magni casus proveniunt. De *Migra. Abrah.*

30. Temere se in periculis obicere, Deo gratum non est. Super *Matth.*, cap. 12, in illud: *Secenti illic.*

31. Quocunque super mensuram sunt, demomium sunt. In *Sent.*

SENTENTIE PAGANORUM.

32. Nihil est tam sanctum, quod non aliquando violet audacia. Orat. 2, pro *Rocio*.

33. Nunquam temeritas cum sapientia commiscetur. Orat. 40.

34. Animus paratus ad periculum, si sua cupiditate, non utilitate impellitur, temeritatis potius nomen habet, quam fortitudinis. *Lib.* 1, de *Offic.*

35. Crescit audacia experimento. *Lib.* 9, *epist.* 33, ad *Cassianum*.

36. Temeritas sub titulo fortitudinis latet. *Epist.* 45.

37. Plerumque temeritatem casus juvat. *Lib.* 3 *Distor. viennensium*, esp. 8.

38. Temeritatis impulsus hominum mentes concussit, nec sua pericula respiciere, nec aliena facta justa estimatione prosequi valent. *Ibid.*, lib. 9, cap. 8.

Vide etiam tit. *Juvenius*, sent. 30: *Nescire*, sent. 13: *Securitas*, sent. 11.

TEMERANTIA.

Etymologia. Temerantia dicta est, vel eo quod salubritas provident, vel quod corpus a sordibus conservat. De *Defect.*

Definitio. Temerantia vera et perfecta, est justa moderatio motuum interiorum, et exteriorum operum. In *Parvatio animo*, part. 1, de *Virt.*, cap. 11.

Temerantia est affectio coercens et cohibens appetitum ab his rebus, que turpiter appetuntur. *Lib.* 1, de *Lib. Arbit.*, cap. 13.

Temerantia est declinatio prosperorum; contentum enim prospera. *Serm.* 4, de *Uno Martyre*.

Temerantia est virtus; sine qua omnis virtus est sine modo, quasi equus sine freno, et asinus sine chamo. *Ibid.*

Temerantia est amor Deo sese integrum, incorruptumque conservans. Part. 3, *Cantilogii*, sect. 52.

Temerantia est in illicitis animi impetibus ratio firmata et discreta dominatio. De *Fruet. carnis et spirit.*, cap. 15.

Temerantia est habitus laudabilis inclinans animam, ut afflictionibus et operationibus inolevergentes moderate sint, et ordinatis sequantur rectam rationem. Part. 6, in *Descript. termin.*, cap. *Temerantia*.

Temerantia est ratio in libidinem, atque in alios non rectos impetus animi, firma et moderata dominatio. *Lib.* 2, de *Invent. rhetor.*

Intemperantia est a tota mente, et recta ratione defectio. *Lib.* 4, *Tuscul. Quest.*

Temerantia est moderatrix omnium commodiorum. *Ibid.*, lib. 5.

1840. Temerantia est moderatio animo circa cupiditates, que in ipsa secundum naturam sunt. De *Defect.*

1841. Temerantia. Hae duae partes sunt temerantia, continentia scilicet et abstinentia. Super *Epist. ad Tit.*, cap. 1.

1842. Temerantia. Ex temerantia procedit continentia, castitas, sobrietas, parcitas, largitas, moderantia, honestas, verecundia, abstinentia, modestia. De *quatuor Virtutibus*.

1843. Temerantia comites sunt: discretio, morigerantia, taciturnitas, jejuniun, sobrietas, afflictio carnis, coneluptus seculi. De *Fruet. carnis et spirit.*, cap. 15.

1844. Temerantia. Sicut a sessore mediante freno ducitur equus, sic caro a spiritu freno temerantia gubernatur. Tit. 5, *Diante*, cap. 6.

1845. Temerantia. Quemadmodum temerantia sedat appetitiones omnes, et efficit ut haec recta rationi pareant: sic huic inimica temerantia omnem animi statum inflammant, conturbant, incitat. *Lib.* 4, *Tue. Quaeat.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Temerantia modum ordinemque servat omnium, que, vel agenda, vel dicenda arbitramur. *Lib.* 1, *Offic.*, cap. 24.

2. Ea est tranquillitas animi, et temerantia, que neque studio querendi afflicta, neque egentia metu angitur. *Ibid.*, cap. 36.

3. In modestia et temerantia maxime tranquillitas animi, studium mansuetudinis, moderationis gratia, honesti cura, decoris consideratio spectatur. *Ibid.*, cap. 43.

4. Cibus parcimonis, potus abstinentie, docet vicia nescire, qui docet causas nescire vitiorum. *Lib.* 1, de *Virginit.*

5. Temerantia sacroto vinculo charitatis, mysterioque contemplatione celestium, negligit corporis voluptates. *Ibid.*, lib. 3.

6. Temerantia est correctiois praevia, disciplina magistra. *Lib.* 1, de *Jacob.*, cap. 2.

7. Temerantia a peccato abstinet, sacculum calet, illicebrosos non quaerit. *Lib.* 5, super *Luce.*, esp. 6, in illud: *Beati pauperes*, etc.

8. Habet vir temperans in his rebus mortalibus et fluentibus vite regulam utroque testamento firmatam: ut eorum nihil diligit, nihil per se appetendum putet, sed ad vite iustus atque officiorum necessitatem quantum satis est, usurpet, utentis modestia, non amantis affectu. De *Mortuis Eccles.*, cap. 21.

9. Omne officium temerantiae est contemere omnes corporum illicebrosas, laudemque popularum, totumque amorem ad invisibilia et divina conferre. *Ibid.*, cap. 19.

10. Actio qua sese animus optulante Deo, ab amore inferioris pulchritudinis extrahit, virtus est qua temerantia dicitur. *Lib.* 6, de *Macca.*, esp. 15.

11. Non posse a libidinis operibus temperare non est natura insititum hominis, sed poena damnata. *Lib.* 3, de *Lib. Arb.*, cap. 18.

12. Corpus nostrum, cum per temerantiam castigamus, si hoc propter Deum facimus, sacrificium est. *Lib.* 10, de *Civit. Dei*, cap. 6.

13. Temerantia in senecta, non est temerantia, sed protervitas impotentia. *Com.* 13, de *Baptism.*

14. Temperatum omne tam Deo qua hominibus est acceptabile. In suis *Proc.*, verbo *Temperatum*.

15. Non est temerantia in solis rescendis superfluis, sed in admittendis necessariis. *Lib.* 1, de *Convid.* ad *Eugen. Pap.*

16. In omnibus negotiis temerantia utilis est. De *Ornam. Eccles.*, cap. 2.

17. In cibo et potu moderantiam serva, necessitatem, non delectationem require. In *Elzhoti*, ad nocti., art. 2.

18. Moderati viri carnem regunt, et spiritali subdunt. Super *Psalm.* cxxxvii.

19. Facilius anima demergitur a demonibus, que temerantiam negligit. *Centur.* 2, sent. 57.

20. Esto temperatus in corde, medicus in opere: anima enim que temperantiam custodit, salubriter vivit. De *Anima medicina*, esp. 2.

21. Temerantia necessaria est, ne modera modum excedat. Super *Cent.*, cap. 8.

22. Non habet perpetuum castimonis puritatem, quisquis non iugum temperantis aequalitatem tenere contentus est. *Lib.* 5, de *conviv. inst.*, esp. 9.

23. Generalis hic temerantiae modus est, ut secundum capacitatem virum, vel corporis, vel etatis, tantum sibi met cili unusquisque concedat, quantum sustentatio carnis, non quantum desiderium saturitatis exposcit. *Colat.* 2, *Abbat. Moysis*, esp. 22.

24. Omne quod cum moderazione fit, salubriter fit: que cum temerantia fiunt, salubria sunt. *Lib.* 2, de *Synonyma*, cap. 16.

25. Ita temerantia adhibenda est, ut et vita carnis non prevaleant, et vis ad ministerium bone operationis sufficiat. In *Regula monachor.*, cap. 9.

26. Sic nobis cediti est moderanda libertas ut etiam aliae cupiditates eadem lege fruantur. *Serm.* 4, *Quadrages.*

GLOSS. ORD.

CRISTIANUS.

S. GREGOR. NAZ.

S. GREGOR. THEOPHAT.

S. HIERON.

S. HILARIUS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

LACT. FIRM.

S. LEO II.

PHILO JUD.

THEOPHYLACTUS.

IX VITI PATR.

CICERO.

HUGO CARD.

S. BONAV.

HENRICH L.

VENICUS.

S. BOSAV.

VALER. MAT.

CICERO.

S. ARBOD.

S. ALBERT. MAGNUS.

S. ARBOD.

S. BONAV.

S. BONAV. & S. AUGUST.

PHILO JUD. VICTOR.

JOHN. SIB.

S. ACOSTA.

CICERO.

S. BASILIUS MAGN.

S. REPA.

S. BERNARD.

S. BRUNO.

DIONYSIUS CARTHIS.

GLOSS. INT.

HUGO A. S. VICTOR.

HUGO CARD.

JOAN. CASS.

S. ISID. USD.

S. LEO I.

27. Maxime frangit continentie caro moderanda est, et quidquid sublimibus desideriis obstat, au-putandum. *Serm. 7. Quadreg.*
 28. Sicut quedam sunt, qua nulla possunt ratione convelli: ita multa sunt, que aut pro consideratione statum, aut pro necessitate rerum oportet temperari. *Epist. 92. ad Rustic. Narbonens. episcopum.*
 29. Delectatio edendi, etiam corporum contraria est saluti, nisi ratio temperantia obstatat illicebere, et quod futurum est oneri, subtrahat voluptatis. *Serm. 8. de s. c. septimi mensis.*
 30. Felicitas semper parca temperantia est, quam profusa luxuria. *Serm. 8. de s. c. septimi mensis.*
 31. Temperantia, temperantem facit, abstinentiam, parem, sobrium, moderatum, pudicum, tacitum, serium, verecundum. Libidines framat, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat. Omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat. Cogitationes pravas removet, inserit sanctas. Ignem libidinosam voluptatis extinguit, animi sporoz desiderio future remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit, et totam semper ab omni viliorum tempestate defendit. *Lib. 3. de Vita contemplat., cap. 19.*
 32. Homo qui temperatus est, Deo est charus, similis enim illi est, qui vero non est temperatus, ab inimicis plane est. *Lib. 12. de Virtute activa.*
SENTENTIE PAGANORUM.
 33. Abstineo a voluptatibus efficiuntur temperati: et facti jam temperati maxime ab istis possunt abstinere. *Lib. 2. Ethic., ad Nicomach., cap. 2.*
 34. Qui a corporis abstinet voluptatibus, si hoc ipso gaudet, temperatus est: si molestie fert, intemperans. *Ibid., cap. 3.*
 35. Temperantiam exerce. *In Diocm sapient. ex Cere., dict. 8.*
 36. Temperantia si in te est, non sinet te quidquam immoderate facere. *Lib. 2. Tuc. quest.*
 37. Temperantia voluptatibus et cupiditatibus dominatur. *De Convivio.*
 38. Nullum est temperantie cum dissoluta nimisque voluptate commercium. *Lib. 3. de Republ.*
 39. Sæpe quidquid virtute erat partum, intemperantia corrumpit. *Epist. 4.*
 40. Temperantia voluptatibus imperat: alius quid aliqui abicit, alias dispensat, et ad sanum modum redigit. *Prose.*
 41. Sicut optimum esse modum capulorum, non quantum velis, sed quantum debeas sumere. *Epist. 88.*
 42. Nihil æque tibi proderit ad temperantiam

S. PROSDOC.
S. JERODOR.
S. ANSTOTEL.
S. CHILO
S. LACED.
S. CICERO.
S. PLATO.
S. SENECA.

omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis est, et huius insecti. *Epist. 144.*
 Vide etiam tit. *Licentia*, sent. 44; *Monachus*, sent. 74; *Nimiatas*, sent. 143; *Virtus eucloata*, per totum; *Virtutum connectio in genere*, sent. 6, 38; *Virtutum connectio in specie*, verbo *Temperantia*.
TEMPLEUM.
Eymologia. Templeum dictum est, quasi lectum amplum. *Serm. Dom. 1 post Epiphani.*
Definitio. Templeum est locus orationis, et oblationis Deo summo dicatus. *Super Apocad., cap. 21.*
SENTENTIE PATRUM.
 1. Adorari in templo debet, non negotiari, vel confabulari. *Part. 3. tit. 42. de Ecclesiis, cap. 7, § 2.*
 2. Habitat in singulis Deus, tanquam in templis suis, et in omnibus simul in unum congregatis, tanquam in templo suo. *Epist. 57. ad Dardanum.*
 3. Templeum totius summe Trinitatis sancta est Ecclesia. *In Anachoritis, cap. 56.*
 4. Templeum Dei violat, qui violat unitatem. *Super Psaltn. x. vers. 4: Domus in templo sancto tuo.*
 5. Si negotiorum domus non debet fieri domus Dei, dissolutionis debet fieri. *Tract. 10. super Evangel. Joann., de cap. II.*
 6. O error horrendus! itane, o Cnipsa, ut placeas Deo parentis placentem Deo, et templum Dei virum foris prosterntur, ne Dei templum lapideum deseratur? O essentibus emittas! *Ibid., tract. 93. de cap. xvi.*
 7. O quam plures sunt qui prius tabernam visitant, quam templum! *Serm. 33. ad Fratr. in eremo.*
 8. Templeum uni et soli vero Deo debetur. *Epist. 49. quest. 3.*
 9. Templeum Dei sumus in ista peregrinatione, sed magis in caelis. *Epist. 57. quest. 4.*
 10. Simul omnes unum templum, et singuli singula templa sumus: quia non est Deus in omnibus, quam in singulis major. *Ibid.*
 11. Sanctificatio qua efficiuntur et singuli templa Dei, et in unum omnes templum Dei, non est nisi reatorum, quod nisi nati homines esse non possunt. *Ibid., quest. 2.*
 12. Deus qui ubique presentis est, et ubique totus, non in omnibus habitat: sed in eis tantum quos efficit beatissimum templum suum, vel beatissima templa sua. *Ibid.*
 13. Videns diabolus templa demonum deserti, hæreticos movit. *Lib. 18. de Civit. Dei, cap. 51.*
 14. Nos martyribus nostris non templa sicut diis, sed memorias sicut hominibus mortais, quo-

S. ANTONIO
S. BASILIO
S. MAGRO.
S. BERNARD.
S. AUGUST.
S. CLOIS-ORB.
S. GREGOR.
S. MAGRO.
S. HIERON.
S. HASSNES
S. BRAYSON.

rum apud Deum virum spiritibus fabricamus. *Ibid., lib. 22. cap. 10.*
 15. Templeum non est factum ab hominibus, nisi aut vero Deo, aut eis qui pro diis habentur. *Lib. 3. contra Maxim., cap. 3.*
 16. Spiritui sancto templeum non facimus, sed nos ipsi sumus. *Contra serm. Arianos., cap. 29.*
 17. Nos loens Dei sumus, quoniam templum ejus sumus. *Tract. 141. super Joan.*
 18. Si templa construis sanctis Dei, eorum etiam trophaea constituit. *Apud D. Joan. Damasc., orat. 4. de Imag.*
 19. O vanitas vanitatum! sed non vanior quam insano: fulget Ecclesia in parietibus, et in parietibus egret: suos lapides induit auro, et suos filios nulos deserit. Invenimus curiosi quo delectentur, et non inveniunt miseri quo sustententur. *In Apolog. ad Guillelm. Abbat., cap. O vanitas.*
 20. Templeum sanctum est. Deo mens pia, et altare optimum cor ejus. *Ibid.*
 21. Sancta et laudabilis vite consuetudo, templum est. *Super illud Psaltn. v: Adorabo ad templum, etc.*
 22. Illud vere templum Domini est, in quo fides vera, conversatio sancta, et omnium virtutum chorus est. *Super illud Hierem. vi: Templum Domini, etc.*
 23. Quid procast audacter ingredi limen domus Domini, et erecta stare cervicis; et non solum cor, sed et marus habere pollutas? *Ibid.*
 24. Templeum Dei superna patria est. *Lib. 2. in 1. Rer., cap. 3. super illud: Emulam suam videt in templo.*
 25. Figuram civilis superus, Salomonis templum gestavit. *Super septem Psaltn. Psaltn. in Psaltn. I., vers. 19.*
 26. Verum Christi templum anima credentis est: illam exorna, illum veste, illi offer domat, in illa Christum suscipe. *Prose.*
 27. Quam utilitas est, parietes fulgere geminis, et Christum in paupere fame periclitari? *Epist. 13. ad Paulin.*
 28. Vis aureum et argenteum, non tam charum Deo est, quam templum corpora virginialis. *Epist. 22. ad Eustach.*
 29. Jæus ingressus in templum, ea que templi non erant, projecit. *Ibid.*
 30. Via corpus Christi in templo honorate, non despicias ipsum nudum: neque hinc quidem in Ecclesia sericis pannis induas, foris autem frigore ac nuditate conici, negligas. *Prose.*
 31. Cum ades exopias, noli afflictum fratrem despiciere, hoc enim templo multa principibus: nam illud infideles, reges et latrones capere possunt, quidquid autem benigne in fratrem reverts,

nee diabolus ipse poterit nunquam eripere, sed manet thesaurus æternis reconditum. *Homil. 54. super Matth., Oper. perf.*
 32. Quid facis homo? nullorum speciem curiosius in ecclesia persecutaris: nec hereticis, lauta Dei templum efficiens contumelia? prositidinnome illa videtur ecclesia, et foro ignobilior! nam in foro crudelitas: etiam times ne quis te vidat: in ecclesia vero Dei, nec hereticis, nec pavescis, nec stupeo. *Ibid., homil. 74.*
 33. Templeum hominum, est edificatio lapidum pulchre composita: templum autem Dei, est congregatio doctorum religiose conversantium. *Homil. 47. super Matth., oper. imperf.*
 34. Argenteas ipsum catenas ad lucernas in templo suspendis, quoniam autem in carcere vincuntur ne vis quidem viseres. *Homil. 69. ad Pop. Antioch.*
 35. Pietatis argumentum est, assidue ad sancta loca commeari, ac crebris intercessionibus Deum placare. Vult enim Deus homines ad templorum portas continue appellere. *Lib. 2. Parall., cap. 44.*
 36. Sit nobis Deus, non in templis, sed in corde nostro concentratus: destructibilia sunt omnia, que manu fiunt. Mundemus hoc templum, quod non fumo, non pulvere, sed malis cogitationibus sordidatur, quod non seris ardentibus, sed claritate ac luce sapientie illuminatur. *De ira Dei, cap. 23.*
 37. Nobis templa Deo simpliciter congestis in altitudinem saxis struenda sunt, in suo cuique consecrandum est pectore, quoniam ipsum est Dei templum. *Lib. 6. de Tron. Inst., cap. 25.*
 38. In templum Domini (quod est Ecclesia Christi) nil contaminatum inferri, nil profanum oportet admitti. *Serm. 4. Quadreg.*
 39. Veri Dei templum non patet profanis sacrificiis. *Lib. 2. de Virtutib.*
 40. In templa passim omnes sordidi atque flagitiosi, suis ulla penitus reverentia irrompant: non quia non omnes ad exortandum Deum currere debeant, sed quia qui ingreditur ad placandum, non debet egredi ad excoerbandum. *Lib. 3. de Gubern. Dei.*
 41. Templeum profecto Dei sumus, sed cum beneficiamus; verum non est Dei templum, ubi convenit multitudo vitiorum. *Homil. 14.*
SENTENTIE PAGANORUM.
 42. Templeum sanctum est Deo, mens pia: et altare est optimum ei: totum mundum et sine peccato. *Sent. 60.*
 43. Vide etiam tit. *Zelus*, sent. 28.
TEMPORALE.
SENTENTIE PATRUM.
 1. Qui cum quanto labore ea, que in mundis sunt

S. ANTONIO
S. BASILIO
S. MAGRO.
S. BERNARD.
S. AUGUST.
S. CLOIS-ORB.
S. GREGOR.
S. MAGRO.
S. HIERON.
S. HASSNES
S. BRAYSON.

S. PAUL.
S. DAN.
S. LEO I.
S. JULIUS.
S. SALVATOR.
S. VALER.
S. EPISCOPO I.
S. SIXTU.
S. PHILOSOP. I.

quaruntur, divites, delicias, voluptates, honores, dignitates : cum quanto timore ea amittendi possidentur, et sollicitudine : cum quanto dolore perdantur, vel auferantur. Part. 2, tit. 5, cap. 14, § 3.

2. Temporalia sunt vitia ob conditionem, deceptibilia ad felicitatem, defectibilia ad perfectionem, impatiabilia ad irrogationem, impediabilia ad perfectionem, obligabilia ad rationem, nocibilia ad conservationem. Part. 4, tit. 14, cap. 2.

3. Quid est aurum et argentum ? certe spuma terræ : quid aurum ? nonne stercus vermicum vilissimorum ? *Protes.*

4. Quid vestes linceæ ? nonne velles pecorum ? quid palatia ? nonne lapides inmensibiles ? quid agri ? nonne terra ? quid gloria temporalis ? nonne ventus ? *Ibid.*, cap. 2, § 4.

5. Abundantia temporalium infelix anima ita auferatur, et sepulta mole constantinis male premitatur. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

6. Non est evidentiis signum eternæ damnationis, quam cum temporalia ad votum succedunt : sanctis autem Dominus subtrahit temporalia, ne amittant eterna. *Serm. 4 post fest. Trinit.*

7. Fides spernit temporalia, que quisquis diligit, fidem abiicit. *Ibid.*

8. Non tibi alienis exemplis persuadendum est, quam fluxa et fragilia, et plena calamitatum sint omnia, que bona mortales putant : cum ita ex aliqua parte bene expertus sis, ut ex te ceteris persuadere possimus. Lib. 1, *contra Academicos*, cap. 4.

9. Jubeat lex eterna avertere amorem a temporalibus, et cum mundatam convertere ad eterna. Lib. 1, *de Lib. Arbit.*, cap. 15.

10. Nondum habet ad eterna contemplananda idoneam mentis aciem, qui temporalibus credit. *De vera Relig.*, cap. 54.

11. Animus nullo modo sanus existimandus est, qui non temporalibus eterna preponit. *Epist. 121, ad Proban.*, cap. 7.

12. Quanto sunt charitati futura meliora, tanto sunt indignitati violentiora presentia. *Epist. 124, ad Anastas.*

13. Inter temporalia et eterna hoc interest, quod temporale aliquid plus diligitur, antequam habeatur, rilesit autem cum advenit : eternum autem ardentius diligitur adeptum, quam desideratum. Lib. 1, *de Doctrina Christi*, cap. 38.

14. Invidiosa temporalia deceptum agros, utilia temporalia suscipiunt sanandos, et trahunt ad eterna sanatos. Lib. 4, *de Trinit.*, cap. 18.

15. Temporalia antequam sint non sunt, et cum sunt, fugiunt : et cum tugerint, non erunt. Lib. 3, *de Lib. Arbit.*, cap. 7.

16. Bonus temporalibus non bonis exaltatur, nec malis frangitur : malus autem ideo infelicitate punitur, quia temporalium felicitate corrumpitur. Lib. 1, *de Civit. Dei*, cap. 8.

17. Temporalibus magis tendum est, quam fruendum, ut frui mereamur æternis. *Ibid.*, lib. 11, cap. 25.

18. Qui temporalibus gaudent, bona eterna desiderare non noverunt. *Super Psalm. lxxvii*, vers. 2.

19. Sicut poli non sunt pars corporis, sed quedam superfluitas procedens a corporis humore : sic bona temporalia non sunt nobis naturalia, sed aliena et superflua. *De Contemptu mundi*, cap. 3.

20. Nihil est aliud male facere, quam neglectis æternis temporalia sectari. Lib. 1, *de Libero Arb.*, cap. 16.

21. Non sicut eterna temporalibus, ita ea que diutius abolerentur, ita que breviter tempore transierunt, praeferenda sunt. Lib. 6, *de Musica*, cap. 4.

22. Amantur temporalium non expugnatorum, nisi aliqua navitate eternarum. *Ibid.*, cap. 16.

23. Temporalibus bonis non fiunt homines boni, sed aliunde boni facti, bene utendo faciunt ut ista sint bona. *Epist. 121*, cap. 2.

24. A dolore amissionis honorum temporalium atque detrimento, tanto quisque securior, quanto ea vel minus amaverit, vel tanquam non habens habuerit. *De Fide et Oper.*, cap. 46.

25. Repente plerique accidunt tribulationes que turbant quietem ipsius vite mortalis, cum est in securitate rerum quamvis temporalium. *Annot. in Job*, cap. 10.

26. Deus temporalia movens, temporaliter non movetur. Lib. 19, *de Civit. Dei*, cap. 12.

27. Pro amore eternorum, temporalia mihi curata vilescunt. *Tract. 52, super Joan.*

28. Christus propter te factus est temporalis, ut tu fias æternus : quia et ille sic factus temporalis, ut tu fias æternus. *Tract. 2, super Epist. Joan.*

29. Qui non temporalia querit in Ecclesia, intrat ut sibi aliquid eternum promissum inest quod perveniat. *Ibid.*, tract. 5.

30. Transitoria ista que stare tibi nullo pacto queant, fac ut a te transeant, non per te. *Protes.*

31. Rivus qua fluit, cavat terram : sic discursus temporalium conscientiam rodit. Lib. 4, *de Consil. ad Eugen. Pap.*

32. Qui deligitur in amore temporalium rerum, in Deo nullatenus delectatur : quin curie temporalium rerum, ab intentione Dei avertunt animum. *Serm. 8, ad Sororem.*

33. Septem sunt in temporalibus, que homines

appetunt : pecunia, scientia, pulchritudo, dignitas, potentia, fortitudo, sanitas. *Super Psalm. civ.*

34. Si temporalia petas, quomodo illo preestabit, que si habes, precepit ut contemnas ? *Super Luc.*, cap. 14, in illud : *Omnia que peti accipit.*

35. Illa omnia temporalia bonis æternis bonis comparata, sunt vilissimis stercorem. *Serm. 1, de SS. Philipp. et Jacobo.*

36. Non est Christiane dignitatis, in temporalibus exaltari, sed potius deprimi. Lib. 1 *Phoretas*, cap. 9.

37. Quid vis ? an amare temporalia et transire cum tempore, an Christum amare et in æternum vivere ? In collat. *de Contemptu seculi.*

38. Ille homo in vita temporalis, quantas sollicitudines, labores, molestias, timores, et mille incommoda sustinet pro rebus temporalibus sive acquirendis, sive augumentandis, sive conservandis. In annot. *super Psalm. lxxvii*, vers. 8.

39. Qui abundant in bonis spiritualibus, temporalia quantumcumque modica eis sufficiunt, imo pro divitiis computantur. *Super Psalm. lxxvii*.

40. Pro amoris magnitudine, omnia temporalia sunt mihi fastidio. *Super illud Cant. v. : Amore languens.*

41. Temporalia in hac vita Deus ad utendum, eterna ad fruendum : illa, unde bona facimus : ista, unde boni efficiamur. *Super illud I Tim. vi. : Qui prestat nobis abunde, etc.*

42. Perfectus Christianus quomodo debet res terrenas jurgando defendere, quas nunc precipitur non possidere ? Lib. 31 *Moral.*, cap. 8.

43. Qui terrenarum rerum amore vincitur, in Deo nullatenus delectatur. *Ibid.*, lib. 43, cap. 8.

44. Si semel in appetitu supernæ patrie forti stabilitate animus figitur, minus rerum temporalium perturbatione vexatur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 26, num. 15.

45. Qui transeuntia amplectitur, eo ipso ad decursum ducitur, quo decurrentibus implicatur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 24.

46. Quidquid temporale est subitum est, et ad instar panis momentaneum. *Ibid.*, lib. 45, cap. 24.

47. Tanto quisque minus dolet, quod desint eterna, quanto magis gaudet, quod adsint temporalia : at qui minus dolet quod desint temporalia, certius expectat ut adsint eterna. *Ibid.*, lib. 22, cap. 2.

48. Tanto nos necesse est instantius eterna querere, quanto a nobis cognoscimus velocius temporalia fugisse. Lib. 3 *Dialoq.*, cap. 38.

49. Temporale bonum difficile habetur, et cito amittitur. Lib. 5, in *I Rey.*, cap. 2.

50. Continuis successus temporalium, est cer-

tum futuro calamitatis indicium. *Itab. apud D. Antonin.*, part. 4, tit. 3, cap. 7, § 10.

51. Prava mens quanto magis transitoria appetit, tanto amplius lotus a desiderio eternorum confutescit. *Super Thren.*, in illud *u. : Accitici sunt cæcici, etc.*

52. Quam magnum damnum incurrit, qui pro rebus transiuntibus, hoc unde debet esse beatus, perdit ! *Super Regul. D. Aug.*, cap. 8.

53. Terrena corrumpuntur, finem expectant, pulchritudinis amittunt lucem, bonitatis fructu privantur. Lib. 4, *de Claustro anime*, cap. 4.

54. Ille prudentissimus est, qui sic scit transiuntia in usum vertere, ut tamen non noceat in eorum defectu mentem a sua stabilitate declinare. Lib. 4, *de Vanit. mundi.*

55. Cœci sunt homines, cum temporalia preponunt spiritualibus. *Super Gen.*, cap. 21.

56. Continuis successus temporalium, manifestum est divine reprobationis indicium. *Ibid.*, cap. 21.

57. Scientia verbi Dei amittitur, dum nimis ad temporalia intenditur. *Ibid.*, cap. 37.

58. Prae desiderio eternorum rejicienda sunt temporalia. *Ibid.*, cap. 47.

59. Tanto acutius temporalia despiciunt sancti quanto etiam hæc habere malos curant. *Super Job*, cap. 17.

60. Temporalia sunt mendacium : primo promittunt securitatem, et solvant timorem : secundo promittunt quietatem, et solvant eorum : tertio promittunt delectationem, et pungunt : quarto promittunt honorem, et solvunt opprobrium : quinto promittunt libertatem, et inducunt servitutem : sexto promittunt beatitudinem, et faciunt miserum. *Super Psalm. iv.*

61. Temporalia superficialia et falsa et vana sunt : unde nihil est tibi soliditatis, quod vel morderi possit, vel comedi : sed linguantur, et desiderium accendunt non satiant, sed peccatores ad appetendum provocant. *Super Psalm. lxxxi.*

62. Non est genus tormenti, quo temporalia non torquent amatores suos. *Super Becket.*, cap. 1.

63. Stultus est, cui sapientia temporalia, et desipiunt spiritualia. *Super Isa.*, cap. 32.

64. Non est Christianæ dignitatis his temporalibus exaltari, sed potius deprimi : cum mali nihil habeant in celo, et boni nihil in mundo. Lib. 2, *de Contemptu.*, *de vera patient.*, cap. 1.

65. Nihil perpetuum quod videtur : que enim videntur temporalia sunt : que autem non videntur, eterna. *Epist. 15, ad Romanos.*

66. Omnia humana in figura tantum sunt, et

HUGO A. S. VICTORIS.

HUGO CARD.

IBIDITA.

S. IGNAZIUS MARI.

sicut umbra et somnium transeunt, nihil solidum, nihil verum habentia. Homil. 35, super Gen.

67. Fluxa sunt temporalia, nec quidquam hic firmum ac stabile: non divitiis, non potentia, non gloria, non vita ipsa, sed singula finem habent. Homil. 4, de Fide Anan.

68. Necessarium est qui terrenis rebus habuit, a celestibus decidat. Homil. 7, super Joan.

69. Præsentia omnia, præ futura bestiditatis spe, ridicula sunt. Ibid., homil. 43.

70. Præsentia nihil aliud sunt, quam thesaurum et verminum cæca. Homil. 83, super Iam.

71. Res ipse singulis diebus, ubi quisvis clarus declamant, quam aut omnia lux mundi vilis, quam ridicula, quam turpis, quam periculosa, quam profana barallari. Serm. 14, super Epist. ad Rom.

72. Carnalis homo rebus presentibus addictus est, atque in his perpetuo versatur. Homil. 8, super II Cor.

73. Cura rerum temporalium hyems est atque hyems tristior. Homil. 7, super II Cor.

74. Nihil formidolosius hominis rebus temporalis affixo, propiora quod ille vivit vitam Cain, quotidie temptat. Ibid.

75. Labor immensus in mundanis, fructus autem parvus, sæpius ne parvus quidem. Ibid., homil. 9.

76. Despicimus presentia et desideramus futura: presentia enim umbra sunt et solatia. Homil. 50, super Genes.

77. Quid in ipsis rebus presentibus utilitatis est quod quod stabile sit ac duraturum? Prose.

78. Neque id solum, verum etiam tuu quoque cum adsunt, ingens ipsis æruma conjuncta est, ingens maeror, ingens et perpetuum sollicitudo.

79. Si quidem carum voluptati ac perceptio nihil non mentium se doloris aduentum est, ipsarum divitiarum paupertas sunt, ipsarum sublimitas, extrema dejectio. De SS. Barlami et Jomphat, cap. 2.

80. Cuncta temporalis quasi herba virgines arcescunt et transcunt, ideoque pro æternis rebus, que nunquam arcescunt, recte ista Dei servus confemul, quia in eis stabilitatem non aspiet. Lib. 3, de Summo bono, cap. 46, sent. 6.

81. Terrena omnia servando amittimus, largiendo servamus: patrimonium enim retentum perit, manet autem erogatum. Ibid., cap. 60, sent. 3.

82. Diti enim cum rebus nostris durare non possumus, quia non nos illas incivendo deserimus, aut illas nos viventes desunt. Ibid.

83. Suo augmento perit, dum id quod videtur

in futuro proficere, in præterito deficit. Ibid., cap. 61, sent. 2.

84. Si bona mundi luxuri peritura credimus, cur peritura tanto amore cupimus? Ibid., cap. 41, sent. 8.

85. Qui temporalia maluerit, eandem æternis: qui terrena præteritor, æstetia non habebit. Lib. 6, de Divin. Inst., cap. 21.

86. Bona temporalia fallacia sunt, quorum incepta et caduca possessio est. Ibid., lib. 7, cap. 37.

87. Temporalia sunt fugienda, ut ad æternam veniamus. In Epitome, cap. Ius.

88. Speranda sunt terrena, ut celestibus one-rentur. Ibid.

89. Temporalia amata inquam, inquinata rationem animi Dei amore digna non est. De Ligno vite, tract. 4, de Charit., cap. 12.

90. Neque ille est, cui sorient humana. Paracet. 14.

91. Omnia mundana, utilia et femus, et bulia sunt. Ibid., Paracet. 214, etc.

92. Inlucens temporalibus, deserit sempiternum. Serm. 22.

93. Ad hoc duntaxat temporalia bona, quatenus per hæc acquiruntur æterna, ne (quod abest) in statuta districti iudicis malum præponderet, pondus boni operis inanescat. Lib. 4, epist. 2, et B. epist.

94. Cogita temporalia mutari momento transiunt, et simul hæc efflorescunt, marcescere. Lib. 2, de Victoris.

95. Qui temporalia bona solentur ac diligit, quis et quantis sit divinis dulcedinis multitudine non dicit. Lib. 2, de vita Contemplat., cap. 16.

96. Totum quod in hoc mundo agitur, temporale est et transitorium. Super Psalm. cxvii, vers. 8.

97. Dimittite omnia transitoria, quære æterna. Prose.

98. Quid sunt omnia temporalia, nisi transitoria, nisi seductoria? Lib. 3, de Imitat. Christ., cap. 1.

99. Abundantia temporalium, occasio est iurgiorum et miter viliorum. De Discip. electis., cap. 42.

100. Vere nihil est stultius, quam quærere dubia, et assequere peritura. Homil. 20, de Acacit.

SENTENTIA PAGANICUM.

101. Fragilia et caduca non minus quam ipsi homines, occidunt desinantque. Lib. 2, epist. 15, ad Octavianum.

102. Omnia humana brevia et caduca sunt, infimil temporis nullam partem occupant. De Consolat. ad Marcianum, cap. 20.

103. Angustus animus est, quem terrena delectant. De Consolat. ad Helvium, cap. 9.

LACT. FIRM.

SALUSTIUS. JUREM.

S. XELOS.

S. PETERI CHRYSO.

S. PETERI DAMIANI.

SALUSTIUS. JUSTIN.

PHILO JUB.

LACT. FIRM.

S. PROSPER.

THOMAS A. AQUINA.

104. Quidquid circa te fæcet rerum, tanquam hospitalis loci sarcinus spectra. Epist. cu.

105. Ostenduntur res iste, non possidentur, et dum placent, transeunt. Epist. ex.

Vide etiam tit. Acquirere, sent. 17; Comparationes, sent. 23; Delectatio, sent. 93; Dispositio, sent. 9; Fastidium, sent. 8; Petiti, sent. 62; Rapina, sent. 6, 7, 8; Retinere, sent. 32; Res, sent. 53, 65, 67, 69, 73, 75, 76; Sarcinas, sent. 42; Vaniloquium, sent. 81.

DEFINITIO. Tempus est vicissitudo dierum et noctium. Super Epist. ad Hebr., cap. 10, in illud: Tempus amplius non erit.

S. GREGOR. MAGN. Si tempori dicit mensura, aut mensura opportunitas cum eo quod restat, omnino etiam id quod adest, est inutile: sed et in tempore conveniens est symmetria, et in mensura utilis est opportunitas. Homil. 4, super Eccles.

Tempus est mensura habens finem et principium. In Prologo super Joan.

Tempus nihil aliud est, quam mensura motus colorum. Part. 2, serm. de Vita solitaria, cap. 10.

Tempus generaliter definire difficile est, pars quædam æternitatis est, et est id quod nunc utimur. Lib. 4, de Invent. rhetor.

Divino. Omnia tribus temporibus contineri necessario est: præterito, presenti, futuro. Prose.

Præteritum est origo, presentis substantia, futuri dissolutio: incipimus enim cum nascimur, et sumus cum vivimus, et desinimus cum interimus. De Divin. Inst., lib. 2, de Origine erroris, cap. 11.

Tempus tribus partibus constat, præterito, presente, et futuro. Epist. 124.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Habet thesaurum inquam, qui tempus ei concessum virtuosum expendit. Part. 2, lit. 1, cap. 3, § 3.

2. Unicusque tempori congruit propria sollicitudo, sicut tempori sæculari competit sollicitudo meliendi, et tempori æterni sollicitudo vindicandi. Ibid., cap. 25, § 2.

3. Debet tempus diligenter conservari, non perdi: nam et pretiosissimum est et brevissimum et est ejus usus examen dendum subtilissimum. Prose.

4. Tam pretiosum est tempus, quod damnati darent omnes thesaurus mundi, si haberent in potestate sui, pro habendo momento temporis. Part. 2, lit. 6, de Acedia, cap. 14, § 1.

5. Nihil ita proprium possidemus, sicut tempus. Ibid.

6. Omne tempus tibi impensum a te exigatur, qualiter fuerit expensum: et sicut capillus a capite non peribit, ita nec momentum a tempore, de quo non exigatur ratio. Ibid.

7. Quid est tempus? si nemo ex me quærat, scio: si quærenti explicare velim, nescio: scilicet tamen dico scire me, quod si nihil præteriret, non esset præteritum tempus, et si nihil adveniret, non esset futurum tempus, et si nihil esset, non esset presens tempus. Lib. 11 Confess., cap. 14.

8. Spatium temporis quod subvenit: breve est, longum est amant. Super Psalm. cxvii, vers. 20.

9. Nihil de præterito revocatur, quod futurum est transitorium expellatur, nondum habetur dum venit, non tenetur dum venerit. Super Psalm. xxxvii, vers. 6.

10. In omnibus actionibus et motibus nostris, et in omni prorsus agitatione creaturæ, duo tempora invenio, præteritum et futurum. Prose.

11. Præsens quæro, nihil stat: quod dixi, jam non est: quod dicitur sum, nondum est: quod vixi, jam non est: quod victurus sum, nondum est.

12. Præteritum et futurum invenio in omni motu rerum: in veritate que manet, præteritum et futurum non invenio, sed solum presens, et hoc incorruptibiliter, quod in creatura non est. Tract. 38, super Evangel. Joan., de cap. viii.

13. Incertus dies tanquam quotidianum sperandus est. De Decem horis, cap. 2.

14. Non quiescent usque nunc murmurare homines laudando tempora præterita, accusando tempora presentia. De Tempore barbarico, cap. 3.

15. Dies malos dux res faciunt, malitia et miseria hominum. Prose.

16. Ducunt viæ, agunt tempora, oritur sol, occidit sol, transeunt tempora.

17. Cui molesta sunt tempora, si homines sibi non sint molesti?

18. Ergo dies malos una res faciunt, miseria hominum et malitia hominum: sed miseria communis est non autem malitia. De Verbis Apostoli, serm. 24.

19. Perde aliquid ut Deo vases, non litibus perde: et eo quod perdes, pretium est temporis. Prose.

20. Quando aliquid amittis, ut aliquid habes, tunc emis: quod habes, emptum est, quod amittis: pretium est.

21. Quomodo ergo perdis nummos, ut emas tibi aliquid: sic perde nummos, ut emas illi quietem.

S. AUGUST.

(R)

22. Quanto tempus perdidisti, tanto melius est, ut nunquam amittas, et tempus redimas. *Ibid.*
23. Sic se habet miseria conditionis humane et Dei miseratione, ut prius sit tempus mortis, posterius lætitiæ: prius sit tempus laboris, posterius quietis. *Serm. 2, fer. 5 Pascha.*
24. Duo sibi tempora ordine suo succedunt, tempus fieri et tempus fieri: nemo se circumveniat, fratres, non est in hoc mundo tempus ridendi. *Serm. 1, de S. Laurentio.*
25. Deus non operatur ad tempus, et tamen facit tempora, et quietem ex tempore. *Lib. 13, Conf., cap. 37.*
26. Deus fecit tempora, et ideo antequam faceret tempora non erant tempora. *Lib. 1, contra Manich., cap. 2.*
27. Dicuntur tempora eterna, non tamen sic sunt eterna tempora quomodo eterna est Deus; quia Deus est ante tempora, qui fabricator est temporum. *Ibid.*
28. Multum pretiosa rebus salubribus impendenda temporum spatia. *Lib. 2, de Gen. ad Et., cap. 2.*
29. Nulla tempora vel sunt, vel esse poterunt, vel poterunt, quorum Deus non sit creator. *Ibid., lib. 4, cap. 201.*
30. In Dei dispositione iam tempora facta sunt, quæcumque futura sunt. *Lib. 10, de Civit. Dei, cap. 12.*
31. Falsum est nihil esse posse sine fine temporis, nisi quod initium non habet temporis: inventa est enim anima beatitudo, quæ cum initium temporis habuerit, finem temporis non habebit. *Ibid., cap. 31.*
32. Tempus quoniam mutabilitate transcurrit, æternitati mutabili non potest esse coterminum. *Ibid., lib. 12, cap. 15.*
33. Peccata que vindicantur longissimi temporis poenis, brevissimo tempore perpetrantur. *Ibid., lib. 21, cap. 14.*
34. Non habet tempus, per quem factum est tempus. *Tract. 42, super Joan.*
35. Non Christum tempus ut inoperaretur impedit, sed tempus Christus, quo moreretur elegit, qui etiam tempus quo de Virgine natus est, cum Patre constituit, de quo sine tempore natus est. *Ibid., tract. 104.*
36. Quid est redimere tempus, nisi cum opus est, etiam detrimento temporalium commodorum ad æterna querentia et capessenda spatia temporis comparare? *Homil. 1, ex Quinquag. Homil., cap. 2.*
37. Curramus dum licent habemus, ne proterea salutis tempora negligamus. *Ibid., Homil. 16.*

38. Turpe est presentis temporis occasione dimittere, et postea aliquando quod præteritum est revocare. *Conc. 25, ad Adolescentes.*
39. Tempus miseriarum est mater. *Orat. 27.*
40. Omnis dies velut ultimus tractandum est. *In suis Pros., verbo Omnia.*
41. Habet justus tempus, quod bene expendit: huic tempus habenti, tempus in fine datur, *Prosec.*
42. Ille vero tempus non habet, qui male vivendo tempus amittit pretiosissimum. *Serm. 13, fer. 4, post Dom. 1 Quadrag., art. 3, cap. 4.*
43. Tanta est pretiositas temporis, quod parvo in tempore lucrari posset homo veniam et gratiam et gloriam. *Serm. 42, Dom. 5 Quadrag., art. 2, cap. 2.*
44. Nemo parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis? si quidem volat verbum irrevocabile, volat tempus irremabile, nec advertit insipiens quid amittat. *Prosec.*
45. Libet consolabulari (alium) donec hora prætereat, donec pertransat tempus: donec hora prætereat, quum tibi ad agendam penitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miseratio conditoris indulget.
46. Donec transeat tempus, quo divinam tibi propitiare debueras pietatem, properare ad angelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad promissam felicitatem, excitare remissam voluntatem, flere commissam iniquitatem. *Serm. de Triplici custodia lingue.*
47. Quantos videmus quasi oblitos sui sine non redimere, sed amittere tempus, ut de moribus et affectionibus suis vix ultima apud ipsos mentio fiat. *Serm. contra Vitium ingratiæ.*
48. Nihil pretiosius tempore, sed heu! nihil hodie vilius æstimatur: transeunt dies salubris, et nemo recogitat, nemo sibi non reditura momenta perisse causetur. *In Declinat.*
49. Omne tempus, in quo de Deo non cogitas, hoc te compites perdidisse: omnis siquidem res aliena est a nobis, tempus autem tantum nostrum est. *Lib. Medit., cap. 6.*
50. Præteritum tempora more fluentis aquæ. *Super Psalm. lxxvi.*
51. Nihil pretiosius tempore, quia nihil pretiosius posidenti, nihil pretiosius proficenti, nihil pretiosius pervenienti. *Expos. 2, super Psalm. cxviii, cap. 8, vers. 14.*
52. Quatuor sunt tempora, que homines frequenter debent habere in memoria: tempus acceptabile nostre reconciliationis; tempus miserabile humane resolutionis; tempus formidabile extremo damnationis; tempus intolerabile æterni

S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.

53. Omnia tempus tibi impensum, requirit Deus qualiter sit expensum. *Prosec.*
54. O quam infestus est diabolus homini in hoc tempore, et tanto certe infestior, quanto tempus infestandi suspiculis brevius. *Serm. 1, Dom. 1 Quadrag.*
55. Modo reliquit nobis Deus tempus ad satisfaciendum, sed tunc accipiet tempus ad puniendum. *Ibid.*
56. Omne tempus cum Deo utiliter expendas, nihil enim est pretiosius tempore. *In Alphab. relig., lect. 44.*
57. Sicut qui male agit, tempus perdit, sic qui bene agit, tempus quidem habet, sed non redimit; sed preparando se ut sit idoneus ad bene agendum, tempus redimere dicitur. *Super Epist. ad Ephes., cap. 5, in illud: Redimite tempus.*
58. O si tempus penitentium quasi incertum disponeretur, quando est in potestate positum, quomodo desideraretur amissum? *Homil. 17.*
59. Purco tempori, quoniam vita brevis est, non est hoc tempus temere consumendum. *Lib. 5 Stromat.*
60. Anceps temporum palpator est. *Epist. ad Donat., cap. 8.*
61. Quid vitam nostram deperdimus? labi tempus et perire nobis advertimus, vixque timeamus. *Prosec.*
62. Tempus si pereat, nec ipsam amissum, nec aliud pro eo potest aliquando restaurari. *Doctrina 2.*
63. Consideratione æterni, amplius paret brevis temporis. *Super Job, cap. 14.*
64. Modus est temporis, ut statum non habeat mansions. *Lib. 4 Moral., cap. 2.*
65. Tempus per ventura tendit ad esse, semper ex præteritis festinat non esse. *Ibid.*
66. Illud tempus quo fugere non licet, modo debet cogitari dum licet. *Homil. 12, super Evang.*
67. Nulli tempus elabi sinant, quod iterum revocare impossibile existit: siquidem præsens tempus est operationis, futurum vero retributionis. *Orat. 5, de Via Euxæ.*
68. Præsens tempus omnis generis contrariis est eventibus referent: que jam nascuntur, paulo post moriuntur: que plantantur, postea erelluntur: que jam sanantur, mox occiduntur: domus que nunc edificantur, post destruantur: qui jam plorant, alio tempore rident; nunc terrena concupiscunt, post abiciuntur. *Super Eccles., cap. 3.*
69. Eternitati comparata, brevis est omnium temporum longitudo. *Epist. 17, ad Cyprian.*

S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.

70. Exiguum temporis perituri, æternitatis est pretium. *Epist. 6.*
71. Omne tempus in quo te non meliorem senseris, hoc æstima perdidisse. *Epist. 14, ad Mauritiu Rhom.*
72. Nihil longum est, quod finem habet: et omnis retro temporum series transecta non procedit. *Prosec.*
73. Omnia orta occidunt, et aucta senescunt! nihil est enim opere et manu factum, quod non conficiat et consumat vetustas. *Lib. 3, super Ezech.*
74. Omne tempus, in quo non virtutibus, sed vitis deservitur, perit: et quasi non fuerit, reputatur ut nihilum. *Super Aggeum, cap. 1 super illud: Et factum est verbum Domini, etc.*
75. Ne dicas meliora tempora olim Moysi, quam nunc Christi tempore, legis fuisse, quam gratia: virtutes dies bonos viventi faciant, vita malos. *Super Ecclesiasten, cap. 7, super illud: Ne dixeris, quid factum est? etc.*
76. Nullum tempus intermittitur requie, totum dolori et labori occupatur, et nihil utilitati et saluti acquiritur. *Homil. 12, super Ecclesiasten.*
77. Nihil suo tempore abijciendum, et nihil non suo tempore eligendum: sed sic animus ad usum temporis præparetur, ut tamen ad mutabilitatem temporis non mutetur. *Ibid., homil. 13 in illud: Omnia tempus habent.*
78. Temporis est subiacere mutabilitati, et pati vicissitudinem. *Ibid.*
79. Tunc tempus est omni rei, quando iustum est, ut fiat quod sciendum est, quidquid illud fuerit, vel a Deo sine homine, vel ab homine, cum Deo. Nam sine Deo ab homine ut aliquid fiat, ita tempus nullum est, sicut iustum nihil fieri sine Deo ab homine potest. *Ibid.*
80. Tu comedendo, bibendo, jocando, ridendo, et otiose vivendo, perdis tempus, quod tibi indulsit Deus ad acquirendam gratiam, et ad promerendam gloriam. *Lib. 3, de Anima, cap. 41.*
81. Tempus transit, iudicium tuum appropriat. *Lib. 4 Contemplat., de Innocent., cap. 6.*
82. Sicut amissum ac præteritum tempus, ulterius revocari non potest, ita non illa quidem que perierunt, emolumenta restitui. *Collat. 6 Abbat. Theodori, cap. 5.*
83. Transit tempus, et transit cum tempore beneficiæ memoria. *Homil. 65, super Math. Oper. imperf.*
84. Si vel parvum argenti amiseris, id omnino demum appellas: si totos dies in dixitoli operibus consumperis, nihil amisisse opinaris. *Prosec.*
85. Omnia potius sunt amittenda, quam tem-

S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.S. BASILII
MAGNI.

102. Perspicio quid, cui aptum sit tempori, quid, ubi, quando, qualiter, quando facere debeas, et temporum regulas inspic. Lib. 2, *de Symplicibus*, cap. 16.
103. Nunc omnia tempus vite huius, quo delectis frui videmur, quam noctia unius somnus est, ad aeternitatis comparationem? *De Ligna vite*, de *Fide*, cap. 5.
104. Quid pretiosius tempore? quid, queso, illo fructuosius? quid carius? quid excellentius? quid amabilius? *Prose*.
105. Sed, proh dolor! pene ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius possidetur. *Serm. de Vita solitaria*, cap. 10.
106. Nullum temporis momentum praeterit, in quo merita non valent cumulari aeterna. *Ibid.*
107. Nihil inque tam nostrum, tanquam proficuum ad merendum caelestia, quam tempus; misericorditer nobis indultum est, quatenus per commendabilia opera ipso mediante, vitam mereamur aeternam. *De Compunctis*, et *Complanctis*, cap. 2.
108. Hoc optima noverunt, quicunque illud amiserunt: videmus nihilominus apud universos nihil tempore tractari peius.
109. Veniet, veniet necessitatis hora, quando quanti sit praesens tempus noscetur, non ad meritum, sed ad supplicium. *Ibid.*
110. Vir spiritualis etiam minutum temporis perditionem multum ponderat; non autem putat se tempus inutiliter traducere, quando intus Deo vacans, foris nihil agit. *In brevi Regula Tyranni*, verbo *Mores*.
111. Nullius perinde rei, ut temporis, penuria laboramus. Habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 19.
112. Scias non modicum esse temporis illius iacturam, quod in otio aut fabulis expenditis. *Tract. de Inst. Episc.*
113. Maximum aeternitatis argumentum, est tempus. Lib. *quod Mundus sit incorruptibilis*.
114. Tempus imago aeternitatis est. Lib. *de eo: Qui rerum divinarum heres sit*.
115. Tempori parere, praeclearum est. Habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 2 *Parall.*, cap. 69.
116. Callata tempus remediis non spernamus. s. *responsio* nae in quem placidum nitomque sensimus, iracundiam non penitentibus aeternam constituat, penitentium sententiam. *De Promissis*, part. 2, cap. 33.
117. Omne tempus malorum positum est: quid enim tam exiguum, quam quod in hoc tendit, ut non sit? Apud D. Augustinum.

101. Perspicio quid, cui aptum sit tempori, quid, ubi, quando, qualiter, quando facere debeas, et temporum regulas inspic. Lib. 2, *de Symplicibus*, cap. 16.

102. Perspicio quid, cui aptum sit tempori, quid, ubi, quando, qualiter, quando facere debeas, et temporum regulas inspic. Lib. 2, *de Symplicibus*, cap. 16.

103. Nunc omnia tempus vite huius, quo delectis frui videmur, quam noctia unius somnus est, ad aeternitatis comparationem? *De Ligna vite*, de *Fide*, cap. 5.

104. Quid pretiosius tempore? quid, queso, illo fructuosius? quid carius? quid excellentius? quid amabilius? *Prose*.

105. Sed, proh dolor! pene ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius possidetur. *Serm. de Vita solitaria*, cap. 10.

106. Nullum temporis momentum praeterit, in quo merita non valent cumulari aeterna. *Ibid.*

107. Nihil inque tam nostrum, tanquam proficuum ad merendum caelestia, quam tempus; misericorditer nobis indultum est, quatenus per commendabilia opera ipso mediante, vitam mereamur aeternam. *De Compunctis*, et *Complanctis*, cap. 2.

108. Hoc optima noverunt, quicunque illud amiserunt: videmus nihilominus apud universos nihil tempore tractari peius.

109. Veniet, veniet necessitatis hora, quando quanti sit praesens tempus noscetur, non ad meritum, sed ad supplicium. *Ibid.*

110. Vir spiritualis etiam minutum temporis perditionem multum ponderat; non autem putat se tempus inutiliter traducere, quando intus Deo vacans, foris nihil agit. *In brevi Regula Tyranni*, verbo *Mores*.

111. Nullius perinde rei, ut temporis, penuria laboramus. Habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 1 *Parall.*, cap. 19.

112. Scias non modicum esse temporis illius iacturam, quod in otio aut fabulis expenditis. *Tract. de Inst. Episc.*

113. Maximum aeternitatis argumentum, est tempus. Lib. *quod Mundus sit incorruptibilis*.

114. Tempus imago aeternitatis est. Lib. *de eo: Qui rerum divinarum heres sit*.

115. Tempori parere, praeclearum est. Habet, apud D. Joan. Damasc., lib. 2 *Parall.*, cap. 69.

116. Callata tempus remediis non spernamus. s. *responsio* nae in quem placidum nitomque sensimus, iracundiam non penitentibus aeternam constituat, penitentium sententiam. *De Promissis*, part. 2, cap. 33.

117. Omne tempus malorum positum est: quid enim tam exiguum, quam quod in hoc tendit, ut non sit? Apud D. Augustinum.

118. Breve tempus aetatis satis longum est, ad bene honesteque vivendum. *Ibid.*

119. Breve tempus aetatis satis longum est, ad bene honesteque vivendum. *Ibid.*

120. Breve tempus aetatis satis longum est, ad bene honesteque vivendum. *Ibid.*

118. Misere dementia eorum, qui student, quomodo possint tempus suum perdere, dicentes: Lucimus aetate, et huiusmodi, et interim transiit tempus et trademur illud oblivioni sine iudicio. Lib. *de Consuet.*
119. Nunc tempus est valde pretiosum; sed, proh dolor! quod hoc utilius non expendis, in quo promoveri vales, unde aeternaliter vivas: veniet quando unum diem seu horam pro emendatione desiderabis, et nescio an impetrabis. Lib. 4, *de Inst. Chr.*, cap. 23, sect. 5.
120. Omnia tempus cum Deo non impensum, plange velut amissum. In *Exercit. spirit.*, cap. 2, sect. 2.
121. Oh si quis haberet plenam notitiam, et aperios oculos, intellecto comprehenderet temporis brevitatem. *Serm. Dom. 3 Adonius*.
122. Praesens tempus labori praestitum est, futurum autem mercedi. Lib. 4, in *Vita SS. Barlaam et Josephat*, cap. 24.
- SENTENTIA PAGANORUM.
123. Tempus non esse perditum, aut vit esse, ac exiguum quisquam suspicabitur: nam aliud ipsius fuit, aliud non est; aliud est futurum, et nondum est. Lib. 4 *Physic.*, cap. 10, text. 88.
124. Cum simul esse tempus, et neque prius, neque posterius, nihil aliud sit, quam in eodem nunc esse, si priora posteriorave in hoc nunc sunt, ea profecto quam ante centies centenos annos sunt facta, simul cum his erunt, quo hodierno die confluentur, et neque prius quidquam alio, neque posterius erit. *Ibid.*, cap. 10, text. 92.
125. Tempus ubique est aequo et apud omnia. *Ibid.*, cap. 10, text. 96.
126. Tempus nec ut quantum quid est, nec ut quale tempore definitur. *Ibid.*
127. Tempore motum, motu vero tempus metimur. *Ibid.*, cap. 12, text. 113.
128. Ita dispensa tempus, quasi et alii victurus, et mox moriturus. In *Scut.*, sent. 2.
129. Labitur exiguo, quod parvum est tempore longo. Lib. 2 *Distichor.*, metr. 82.
130. Tempori parere. In *Dictis sapient. ex Graeco*, dist. 5.
131. In omnibus quid tempora petant, considerandum est. Lib. 2, *de Invent. Rhetor.*
132. Longum tempus breve est imperat. *Orat. 45, Philipp.*, 3, num. 2.
133. Minimis momentis maxime inclinationes temporum sunt. *Orat. 47, Philipp.*, 5, num. 26.
134. Hora quidem cedunt, et dies et menses, et anni: nec praeteritum tempus unquam revertitur, nec quid sequitur sciri potest. *De Sanct.*
135. Breve tempus aetatis satis longum est, ad bene honesteque vivendum. *Ibid.*

130. Quomodo tempus aliud jam expectamus ad rem aequam opportunam, quam quod nunc est a divino Numine concessum? *Epist. 7, ad Dionysium*.

131. Hoc quidquid est, temporis est fatuus et caducus, si non datur facis. Lib. 3, *Epist. 7, ad Caninianum Rufum*.

132. Oh quam bonum tempus, in re mala perdis! Lib. 3, *de Iry*, cap. 28.

133. Male dispensamus tempus, quod nobis natura consumendum delit: alii patet illo utimur, alii prodige, alii se impendimus, ut debeamus rationem reddere. *De Tranquillit. animi*, cap. 3.

134. Re omnium pretiosissima luditur, fallit autem homines, qua res incomparabilis est; quia sub oculis non venit, ideoque vilissima aestimatur, imo pene nullum pretium ejus est, *Prose*.

135. Nemo existimat tempus, utinam illo laxius quasi gratuito. *De Brevit. vite*, cap. 8.

136. Praesens tempus brevissimum est, adeo quidem, ut quibusdam nullum videatur: in eura enim semper est, finis, praecipitatur: ante desinit esse, quam venit. *Ibid.*, cap. 10.

137. Quaedam tempora eripiuntur nobis, quaedam subducuntur, quaedam effluunt. *Prose*.

138. Turpissima tamen est iactura, qui per negligentiam fit: et si vobis attendere, magna vita pars dilabitur male agentibus, maxima nihil agentibus: tota aliud agentibus.

139. Quam mihi dabis, qui aliquid pretium tempori ponat? qui diem aestimet? qui intelligat se quotidie mori? In hoc enim fallitur, quod mortem praecipimus, magna pars ejus jam praeterit, quidquid aetatis retro est, mori tenet.

140. Tu vero omnes horas complectere, sic fiet ut minus ex crastino pondeas, si hodierno manum injeceris.

141. Dum differitur, vita transcurrit: omnia nobis aliena sunt, tempus autem nostrum est. *Epist. 4*.

142. Satis multum temporis sparsimus; incipimus in senectute vasa colligere: in freto viximus, moriamur in portu. *Epist. 49*.

143. Utque ad haecrum quidquid transiit temporis, perit. *Epist. 24*.

144. Infinita est velocitas temporis, que magis apparet respicientibus: nam ad presentia intentione falli, adeo praecipitis fugia transitus levis est. *Epist. 49*.

145. Stultus est, qui non exigui temporis mercede, magnum rei alicam redimit. *Epist. 85*.

146. Id agamus, ut nostrum omne tempus sit: non erit autem, nisi prius nos nostri esse cooperimus. *Epist. 71*.

453. Respice celeritatem rapidissimi temporis, cogita brevitatem hujus spatii, per quod citatissimi currimus. Epist. 99.

454. Honestè servit, qui succumbit temporis. In suis *Proverb.*

SIXTUS
PHILOSOPH.

455. Omne tempus, quo de Deo non cogitas, hoc puta te perdidisse. *Sent.* 17.

456. Sapientis vir parcat, ne perdat tempus. *Ibid.*, sent. 243.

THEOPH.
PHILOS.

457. Pretiosissimus sumptus est tempus. In suis *Sent.*, sent. 1.

Vide etiam tit. *Cartomen*, sent. 184; *Peccata*, sent. 9; *Mors*, sent. 158; *Neglectio*, sent. 16; *Penitentia*, sent. 74, 169.

TENEBRÆ.

S. AUGUST.

Definitio. Nihil sunt aliud tenebræ, quam aer carens luce. Lib. 11, de *Civ. Dei*, cap. 10.

Nihil est aliud adesse tenebræ, nisi abesse lucem. Lib. 9 *Conf.*, cap. 3.

S. PAVLUS
MAGNUS.

Tenebras dicimus aerem aliquem esse lucis expertum, aut locum objecti corporis obumbratum, aut quancunque causa carentem lumine locum. Homil. 2, *Hexon.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AUGUST.

1. Homo tenebratur dum plus amat creaturam, quam Creatorem. Lib. 2, de *Lib. Arb.*, cap. 16.

2. Infideles homines tenebræ sunt, qui per fidem conversi ad Deum, quadam premissa illuminatione lux fiunt. Epist. 120, cap. 23.

3. Privationes possunt tenebræ nominari. De *Gen. imper.*, cap. 5.

4. Non omnes tenebræ noc. Lib. 1, de *Gen. ad lit.*, cap. 12.

5. Homo a Deo sibi presente illuminatur, absente autem continuo tenebratur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 12.

6. Per tenebrarum difformitatem mutati oculi, mutatum solem sentiunt. *Amos*, in *Job*, cap. 10.

7. Homines peccatis suis tenebræ sunt. *Ibid.*, cap. 28.

8. Nihil absurdius quam ibi esse accommodatius, et aptius incolæ amatorisque tenebrarum, ubi lucis perpessitate gaudetur. De *Morb. Manich.*, cap. 9.

9. Ubi lux non est, tenebræ sint necesse est. Lib. 11, de *Civ. Dei*, cap. 9.

10. Cum acies oculi corporales currit per species corporales, misquam tenebræ videt, nisi ubi cœperit non videre. *Ibid.*, lib. 12, cap. 7.

11. Sicut nec tenebrescit luce defectus, ita tenebreco animam intelligimus sapientie luce privatum. *Ibid.*, lib. 11, cap. 10.

12. Non mussemus tenebræ, si in tenebris serper essemus: sed lucis notitia contrarium suum

non sinit incognitum. De *duabus animabus*, cap. 8.

13. Peccata tenebræ animarum sunt. Lib. 1, de *Baptismo contra Donat.*, cap. 11.

14. Mens in tenebris est, nisi luce vestiatur. Tract. 2, super *Joan.*

15. Multi cum fuerint diutius in tenebris, infirmatur acies ipsorum, quasi jejuniis lucis. Tract. 13, super *Joan.*

16. Oculi in tenebris patent, et non vident. *Ibid.*, tract. 14.

17. Oculi si se a lucerna averterint, tenebrantur: si se converterint, illuminantur. *Ibid.*, tract. 22.

18. Tenebræ metuendæ sunt merum, non oculorum; et si oculorum, non exteriorum, sed interiorum. *Ibid.*, tract. 35.

19. Amando tenebræ, in tenebris remanent. *Ibid.*, tract. 15.

20. Si recordis a lumine, in tenebris computaris. *Ibid.*, tract. 48.

21. Qui in tenebris ambulat, nesciunt quo eunt; quia tenebræ excœcaverint oculos eorum. Tract. 4, super *Epist. Joan.*

22. Recordatio tenebrarum exteriorum, facit

non horrere solitudinem. Epist. 4, ad *Hoberium nepotem suum.*

23. Tenebræ hinc fugantur, eoque magis quo lux major est. Epist. 1, ad *Catum Monach.*

24. Mens tenebris obducta, ad impudentiam trahit. Ad *Monachos*, parentes. 46.

25. In tenebris residemus, si promoveri cessamus. Homil. 1, ad *Monachos.*

26. Qui lucem justitiæ non querit, de tenebris non recedit. Super *Job*, cap. xv, in illud: *Non recedat de tenebris.*

27. Non novit lux tenebras, id est, non aspiciit: quia si aspiceret, tenebræ non essent. Super illud *Math.* vi: *Nequam novi vos.*

28. Sunt tenebræ, ubi Christus non respicit: ubi lux illa vera non ingreditur, que sic lucet in tenebris, ut tamen non comprehendatur a tenebris. In *Psalm. Penit.*, super illud *Psalm.* vi: *Non avertas faciem tuam, etc.*

29. Lucem debet conspiciere, qui vult de tenebris judicare: ut in illis videat quid de tenebris aestimet, per quas videre præcipitur. Lib. 29, *Moral.*, cap. 6.

30. Lucerna in tenebris lucere carnitur, sed in solis radio posita tenebratur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 28.

31. Homini diviti, dies tenebrarum sunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.

32. Clarus sit fumen comparitione tenebrarum. Epist. 66, ad *Rudic.*

33. Quando peccator mala operatur, aut cogitat, in tenebris est, sed in tenebris propinquiori-

bus: quando autem in haeresim quandam incidit, hinc projicitur in tenebras exteriores. Homil. 53, super *Math. Oper. imper.*

34. Tenebræ quam splendor lippientibus oculis commodiores sunt. Homil. 7, super *I Cor.*

LUC. PIV.

35. Multi lucem relinquunt, ut in tenebris evadere debiles jactent. Lib. 4, de *divin. Inst.*, cap. 4.

S. LAURENT.
JURIST.

36. Lucem debet intueri, qui vult de tenebris judicare. De *Ligno vite*, tract. 12, de *Humilit.*, cap. 4.

37. Tenebrosi effecti, imo tenebræ Verbi lucem recipere non merentur. De *casto Connub.*, cap. 17.

S. LEO I.

38. Lux separaret a tenebris, et fugiant filios diaboli filii veritatis. Serm. 4 *Quadrages.*

PETR. II ES.

39. His, qui de tenebris progrediuntur ad lumen, lux imperitiosa molesta est, donec oculi luminis assuescant. Epist. 137, ad *Alexand.* de *S. Arbano.*

S. PAVLUS
CHRYSOST.

40. Lucem tenebræ fugiunt, tenebræ luce redeunt abscedente. Serm. 44.

PHILO. JEN.

41. Brevis lux melior est, quam aeterna tenebræ. Lib. *Quis rerum divinarum, haeres.* sit.

SENTENTIE PAGANORUM.

S. HIERON.

42. Tenebræ sunt invisibiles, quas etiam visus discernit. Lib. 3, de *Anima*, cap. 19, text. 103.

ARGOTEL.

S. PAVLUS
AQUINAS.

Definitio. Tentare est experimentum de aliquo sumere. Super *I ad Thesal.*, cap. 3, lect. 1.

Tentare nihil aliud est, quam experiri, seu probare: unde tentare hominem, est probare virtutem ejus. *Opus.* 7, super *Pater noster*, petit. 6.

S. DONAV.

Divisio. Duplex est tentatio. Est tentatio violenta, scilicet adversitas; est tentatio deceptoris, scilicet prosperitas. Super *Psalm.* lxxiii.

HICO A S.
VICIORS.

Triplex est tentatio: probationis; deceptionis; explorationis. Tentat Deus ut probet; tentat diabolus ut decipiat; tentat homo ut exploret et sciat. Super *I ad Cor.*, quest. 81.

HIERON. A
S. VICTORS.

Septem sunt genera tentationum. Prima importuna; secunda dubia; tertia subtilis; quarta occulta; quinta violenta; sexta fraudulenta; septima perplexa. Prima inquietat, secunda exagitat, tertia vincit, quarta excœcat, quinta emervat, sexta infatigat, septima dilaniat. Part. 2, super *Psalm.* xc.

S. DONAV.

Comparatio. Sicut torrens trahit poleas, et ista leviam ad Oceanum; sic torrens tentationis trahit secum vanos, non humiles; ad Oceanum inferni. Tit. 1 *Diocet.*, cap. 3.

SENTENTIE PATRUM.

S. ANTONIN.

1. Neminem prostrata Dei gratia intentationem facit, ut vultu cum hoste confligit. *Præse.*

S. ANTONIN.

2. Cum laudabilis sit, atque felix, pugnand-

tem non potuisse vinci, quam desiderem non potuisse tentari. Lib. 2, de *Voca. Gen.*, cap. 10.

3. Diabolus ubique insidiatur homini, ubique congregitur: sed ubi mulierem non invenit, victus abscedit. Serm. 37, in *Quadrages.*

4. Accipit quidem diabolus tentandi licentiam, sed non accipit copiam subruendi, nisi sua sponte labatur infirmus affectus, qui sibi auxilium non nocit accedere. De *Parulio*, cap. 2.

5. Quælibet jacula justo nocere non possunt, cui Deus lux est. De *Nobuthe*, cap. 14.

6. Tunc potestas diabolo gravioris tentationis permittitur, cum culpa animæ gravior reperitur. Super *Psalm.* xxxv.

7. Justus optat probari, tentari non timet. Super *Psalm.* cxviii, serm. 14, vers. 2.

8. Tentatio est causa victoriæ, materia triumphi: dives ille qui tentationem non sensit in hoc sæculo, in penis est apud inferos. Lib. 4, super *Luc.*, cap. iv, super illud *Math.* 7: *Arctis et angustis est via.*

9. Diabolus incessanter pius persequitur, et tanto periculosus, quanto ocellitus. Super *II Tim.* iii, in illud: *Persecutionem patienter.*

10. Ignorantia lucis sæculo quid sit tentatio, quia ita occupati sunt vitiis, et pressi occupationibus mundi, quod non expectant tentationes, sed eas præveniunt, et demones provocant ad tentandum eos. Part. 5, tit. 16, cap. 10, § 3.

11. Vila nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione, quia profectus noster per tentationem nostram fit: nec sibi quisque immo-tescit nisi tentatus, nec potest coronari nisi inimicum et tentationes habuerit. Super *Psalm.* lxx.

12. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut excœcetur, ut probetur, ut qui te nescias, a te ipso inveniaris. Super *Psalm.* lxxi.

13. Quadrati lapidis similis debet esse Christianus: in omni tentatione sua Christianus non cadit, etsi impellitur, etsi qui vertitur, non cadit: nam quadratum lapidem quancunque vertatur, stat. Super *Psalm.* lxxviii.

14. Premunatos, sed non opprimunt: urgent nos, sed non demergunt. Super *Psalm.* xxxi, *Enarrat.* 2, vers. 8: *In altitudo aguarum multarum.*

15. Si tentator deficit, ut dasset, Domino tu fecisti: locus et tempus si deficit, et tu hinc descendit festus: affuit tentator, non deficit locus, non deficit tempus; sed ut non consentirem, in me tenuisti. In *Solutio anime*, cap. 16.

16. Si Deus cessat tentare, magister cessat docere: sed Deus tentat ut doceat, diabolus tenta-

®

453. Respice celeritatem rapidissimi temporis, cogita brevitatem hujus spatii, per quod citatissimi currimus. Epist. 99.

454. Honestè servit, qui succumbit temporì. In suis *Proverb.*

SIXTUS PHILOSOPH.
455. Omne tempus, quo de Deo non cogitas, hoc puta te perdidisse. *Sent.* 17.

456. Sapiens vir parat, ne perdat tempus. *Ibid.*, sent. 243.

THEOPHIL. PHILOS.
457. Pretiosissimus sumptus est tempus. In suis *Sent.*, sent. 1.

Vide etiam tit. *Certamen*, sent. 184; *Pulsula*, sent. 9; *Mors*, sent. 158; *Negativa*, sent. 16; *Penitentia*, sent. 74, 169.

TENEBRÆ.

S. AUGUST. *Definitio.* Nihil sunt aliud tenebræ, quam aer carens luce. Lib. 11, de *Civ. Dei*, cap. 10. Nihil est aliud adesse tenebræ, nisi abesse lucem. Lib. 9 *Conf.*, cap. 3.

S. PAVLUS MAGNUS. Tenebras dicimus aerem aliquem esse lucis expertum, aut locum objecti corporis obumbratum, aut quancunque causa carentem lumine locum. Homil. 2, *Hexon.*

SENTENTIAE PATRUM.

S. AUGUST. 1. Homo tenebratur dum plus amat creaturam, quam Creatorem. Lib. 2, de *Lib. Arb.*, cap. 16.

2. Infideles homines tenebræ sunt, qui per fidem conversi ad Deum, quadam præmissa illuminatione lux fiunt. Epist. 120, cap. 23.

3. Privaiones possunt tenebræ nominari. De *Gen. imperf.*, cap. 5.

4. Non omnes tenebræ noc. Lib. 1, de *Gen. ad lit.*, cap. 12.

5. Homo a Deo sibi præsentè illuminatur, absente autem continuo tenebratur. *Ibid.*, lib. 8, cap. 12.

6. Per tenebrarum differentiam mutati oculi, mutatum solem sentiunt. *Amot.* in *Job*, cap. 10.

7. Homines peccatis suis tenebræ sunt. *Ibid.*, cap. 28.

8. Nihil absurdius quam ibi esse accommodatius, et aptius incola amatoresque tenebrarum, ubi lucis perspicuitate gaudetur. De *Morb. Manich.*, cap. 9.

9. Ubi lux non est, tenebræ sint necesse est. Lib. 11, de *Civ. Dei*, cap. 9.

10. Cum acies oculi corporales erunt per species corporales, misquam tenebræ videt, nisi ubi cœperit non videre. *Ibid.*, lib. 12, cap. 7.

11. Sicut aer tenebrescit luce defectus, ita tenebre scro animam intelligimus sapientie luce privatum. *Ibid.*, lib. 11, cap. 10.

12. Non mussemus tenebræ, si in tenebris serper essemus: sed lucis notitia contrarium suum

non sinit incognitum. De *duabus animabus*, cap. 8.

13. Peccata tenebræ animarum sunt. Lib. 1, de *Baptismo contra Donat.*, cap. 11.

14. Mens in tenebris est, nisi luce vestiatur. Tract. 2, super *Joan.*

15. Multi cum fuerint diutius in tenebris, infirmatur acies ipsorum, quasi jejuniu lucis. Tract. 13, super *Joan.*

16. Oculi in tenebris patent, et non vident. *Ibid.*, tract. 14.

17. Oculi si se a lucerna averterint, tenebrantur: si se converterint, illuminantur. *Ibid.*, tract. 22.

18. Tenebræ metuendæ sunt merum, non oculorum; et si oculorum, non exteriorum, sed interiorum. *Ibid.*, tract. 35.

19. Amando tenebræ, in tenebris remanentis. *Ibid.*, tract. 45.

20. Si recordis a lumine, in tenebris computaris. *Ibid.*, tract. 48.

21. Qui in tenebris ambulat, nesciunt quo eunt; quia tenebræ excœcaverunt oculos eorum. Tract. 4, super *Epist. Joan.*

22. Recordatio tenebrarum exteriorum, facit non horrere solitudinem. Epist. 4, ad *Hoberium nepotem suum.*

23. Tenebræ hinc fugantur, eoque magis quo lux major est. Epist. 1, ad *Catum Monach.*

24. Mens tenebris obducta, ad impudentiam trahit. Ad *Monachos*, parentes. 46.

25. In tenebris residemus, si promoveri cessamus. Homil. 1, ad *Monachos.*

26. Qui lucem justitiæ non querit, de tenebris non recedit. Super *Job*, cap. xv, in illud: *Non recedat de tenebris.*

27. Non novit lux tenebras, id est, non aspiciet: quia si aspiceret, tenebræ non essent. Super illud *Math.* vii: *Numquam novi vos.*

28. Sunt tenebræ, ubi Christus non respicit: ubi lux illa vera non ingreditur, que sic lucet in tenebris, ut tamen non comprehendatur a tenebris. In *Psalm. Penit.*, super illud *Psalm.* vii: *Non avertas faciem tuam, etc.*

29. Lucem debet conspiciere, qui vult de tenebris judicare: ut in illis videat quid de tenebris aestimet, per quas videre præcipitur. Lib. 29 *Moral.*, cap. 6.

30. Lucerna in tenebris lucere cernitur, sed in solis radio posita tenebratur. *Ibid.*, lib. 5, cap. 28.

31. Homini diviti, dies tenebræ sunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.

32. Clarus sit fumen comparatione tenebrarum. Epist. 66, ad *Rudic.*

33. Quando peccator mala operatur, aut cogitat, in tenebris est, sed in tenebris propinquiori-

S. HIERON.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

S. GREGOR.

bus: quando autem in hæresim quandam incidit, hinc projicitur in tenebras exteriores. Homil. 53, super *Math. Oper. imperf.*

34. Tenebræ quam splendor lippientibus oculis commodiores sunt. Homil. 7, super I *Cor.*

LUC. POMP. 35. Multi lucem relinquunt, ut in tenebris exco se debiles jactent. Lib. 4, de *divin. Inst.*, cap. 4.

S. LAURENT. JURET. 36. Lucem debet intueri, qui vult de tenebris judicare. De *Ligno vite*, tract. 12, de *Humilit.*, cap. 4.

37. Tenebrosi effecti, imo tenebræ Verbi lucem recipere non merentur. De *custo Connub.*, cap. 17.

S. LEO I. 38. Lux separaret a tenebris, et fugiant filios diaboli filii veritatis. Serm. 4 *Quadrage.*

PET. HES. 39. His, qui de tenebris progrediuntur ad lumen, lux imperinis molesta est, donec oculi luminis assuescant. Epist. 137, ad *Alexandr. de S. Albano.*

S. PAVLUS MAGNUS. 40. Lucem tenebræ fugiunt, tenebræ luce redeunt abscedente. Serm. 44.

PHILO. JEN. 41. Brevis lux melior est, quam æternæ tenebræ. Lib. *Quis rerum divinatur, hæres. sit.*

S. HIERON. 42. Tenebræ sunt invisibiles, quas etiam visus discernit. Lib. 3, de *Anima*, cap. 19, text. 103.

TENTATIO.

Definitio. Tentare est experimentum de aliquo sumere. Super I *ad Thesal.*, cap. 3, lect. 1.

Tentare nihil aliud est, quam experiri, seu probare: unde tentare hominem, est probare virtutem ejus. *Opus.* 7, super *Pater noster*, pet. 6.

S. DONAT. *Divisio.* Duplex est tentatio. Est tentatio violenta, scilicet adversitas; est tentatio deceptoris, scilicet prosperitas. Super *Psalm.* lxxiii.

IRCO A. S. VICTOR. Triplex est tentatio: probationis; deceptoris; explorationis. Tentat Deus ut probet; tentat diabolus ut decipiat; tentat homo ut exploret et sciat. Super I *ad Cor.*, quest. 81.

S. HIERON. A. S. VICTOR. Septem sunt genera tentationum. Prima importuna; secunda dubia; tertia subtilis; quarta occulta; quinta violenta; sexta fraudulenta; septima perplexa. Prima inquietat, secunda exagitat, tertia vincit, quarta excœcat, quinta emervat, sexta infatuat, septima dilatat. Part. 2, super *Psalm.* xc.

S. DONAT. *Comparatio.* Sicut torrens trahit poleas, et ista levit ad Oceanum; sic torrens tentationis trahit secum vanos, non humiles; ad Oceanum inferni. Tit. 1 *Diecta*, cap. 3.

S. HIERON. 1. Neminem probris Dei gratia intentabilem facit, ut vultu cum hoste confligit. *Præse.*

2. Cum laudabilis sit, atque felix, pugnan-

tem non potuisse vinci, quam desiderem non potuisse tentari. Lib. 2, de *Voca. Gen.*, cap. 10.

3. Diabolus ubique insidiatur homini, ubique congregitur: sed ubi mulierem non invenit, victus abscedit. Serm. 37, in *Quadrage.*

4. Accipit quidem diabolus tentandi licentiam, sed non accipit copiam subruendi, nisi sua sponte labatur infirmus affectus, qui sibi auxilium non novit accersire. De *Paralip.*, cap. 2.

5. Quælibet jacula justo nocere non possunt, cui Deus lux est. De *Nabuche*, cap. 14.

6. Tunc potestas diabolo gravioris tentationis permittitur, cum culpa animæ gravior reperitur. Super *Psalm.* xxxvii.

7. Justus opiat probari, tentari non timet. Super *Psalm.* cxviii, serm. 14, vers. 2.

8. Tentatio est causa victoriæ, materia triumphorum: dives ille qui tentationem non sensit in hoc sæculo, in penis est apud inferos. Lib. 4, super *Luc.*, cap. iv, super illud *Math.* 7: *Arctia et angustia est via.*

9. Diabolus incessanter pius persequitur, et tanto periculosus, quanto ocellitus. Super II, *Tim.* iii, in illud: *Persecutionem patienter.*

S. AUGUST. 10. Ignorantia lucis sæculo quid sit tentatio, quia ita occupati sunt vitii, et pressi occupationibus mundi, quod non expectant tentationes, sed eas præveniunt, et demones provocant ad tentandum eos. Part. 5, tit. 16, cap. 10, § 3.

11. Vila nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione, quia profectus noster per tentationem nostram fit: nec sibi quisque immo-tescit nisi tentatus, nec potest coronari nisi inimicum et tentationes habuerit. Super *Psalm.* lxx.

12. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut excœcetur, ut probetur, ut qui te nescias, a te ipso inveniaris. Super *Psalm.* lxxi.

13. Quadrati lapidis similis debet esse Christianus: in omni tentatione sua Christianus non cadit, etsi impellitur, etsi qui vertitur, non cadit: nam quadratum lapidem quancunque vertatur, stat. Super *Psalm.* lxxvii.

14. Premunthos, sed non opprimunt: urgent nos, sed non demergunt. Super *Psalm.* xxxi, *Enarrat.* 2, vers. 8: *In ditibus aquarum multarum.*

15. Si tentator deficit, ut dasset, Domino tu fecisti: locus et tempus si deficit, et tu lino dasset tu fecisti: affuit tentator, non deficit locus, non deficit tempus; sed ut non consentirem, in me tenuisti. In *Solutio. anime*, cap. 16.

16. Si Deus cessat tentare, magister cessat docere: sed Deus tentat ut doceat, diabolus tenta-

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

S. ANSELM.

ut decipiat. Serm. 2, fer. 4 post Dominic. 1 Quadr.

17. Diabolus ubique insidietur homini, ubique congregitur sed ubi mulierem invenit, vincit; ubi mulierem non invenit, victus abscedit. Serm. 1, fer. 4 Dom. 2 Quadr.

18. Nemo de suis viribus confidat quando suffert tentationem, quia ut mala fortiter performas, a Deo est, non nostra est patientia. Serm. 1, de S. Vincent.

19. Vocabulum tentationis diversas intelligentias habet, eo quod alia sit tentatio deceptionis, alia tentatio probationis: secundum illam non intelligitur qui tentat, nisi diabolus, secundum hanc vero tentat Deus. Epist. 146.

20. In hoc seculo necesse est, ut civis regni colorem inter errantes et impios tentationibus agitentur, ut exerceantur, et tanquam in fortibus, sicut strum, probentur. Epist. 205.

21. Temporibus huius vite laboriosa, aliqua arduosior, excedente atque ab infirmitate perficiendo virtuti, necessaria sunt tentationes. Lib. 3, de Gen. ad lit., cap. 46.

22. Diabolus adventitius est ad tentandum, si quidem labeat homo etiam proprias tentationes. Annot. in Job, cap. 20.

23. Invoxa Dominum cui credis, ut teneatur to adversus tentationes diaboli. De Catechiz. rud., cap. 25.

24. Non omnis culpanda est tentatio, quia et gratulanda est, qua sit probatio. Lib. 16, de Civit. Dei, cap. 32.

25. Non cessat diabolus pios tentare, ut animas humanas ad afflictionem succumbat, aut elatione vanescat. Lib. 1, contra Gaudent., cap. 21.

26. Tentat libido, ut accendat. Lib. 2, contra Julian., cap. 16.

27. Forniceus diabolus oppugnat, immittendo varias tentationes: sed ille non consentit, cui Deus intus loquitur. Tract. 2, super Epist. Joan.

28. Laboribus temporalibus exercemur, et tentationibus vite presentis erudimur. Ibid., tract. 7.

29. Tentatio accidit, persevera usque in finem, quia tentatio non pervenerat usque in finem. Tract. 15, super Joan.

30. Non parva est tentatio, si contra tuam sit causam tua postulatione. Ibid., tract. 75.

31. Ecclesia catholica inter tentationes vivi, crescit, perdurat, pervenit; sed, cum pervenerit, succedet quies labori. Homil. 45, ex Homil. Quinquag.

32. Quis diabolus falsi contra nos non potest dicere, quod vera que dicat; ideo tentat, ut habeat quod dicat. Ibid., homil. 38, cap. 4.

33. Frequenter speratur prosperitas, qui superari non poterat adversitate. In suis Proc., verbo Frequenter.

34. Tentator perigill hos acrobios pulsat insidiis, quos maximo videt abstinere a peccatis. Ibid., verbo Tentator.

35. Tanta arte pugnandi diabolus fideles semper impugnat, ut nullum eis unquam securum a certando tempus relinquat. Lib. 2, super Edoas., cap. 14.

36. Impossibile est humanam animam non tentari. Lib. 4, super Marc., cap. 14, in illud: Ne intres in tentationem.

37. Sape antiquus hostis postquam monti nostre tentationum certamen intulit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut illate malitia finem præbeat, sed ut corda que per quietem secura reddidit, repente rediens, facibus inopinatis irrumperet. Lib. 1, super Luc., cap. 19, in illud 11: Diabolus recessit ab illo.

38. Filigamus potius ardore quam cedere: eliamsi gravis tentationum fervor, utriusque hominis statum vehementer affluerit. Serm. 3, vigili. Nativit.

39. Potest inimicus excitare tentationis motum, sed in te est si volueris dare, seu negare consentium. Serm. 5, Quadr.

40. Diabolus plus confidit in adiutorio carnis, quantum magis nocet domesticus hostis. Lib. Medit., cap. 15.

41. Caro suggerit mollia, mundus vana, diabolus amara. Ibid., cap. 14.

42. Quod resistentem fatigat, vincentem coronat. De inter. Dona., cap. 10.

43. Demonum officium est suggestiones malas ingerere, nostrum est illis non consentire. Lib. Medit., cap. 14.

44. Diabolus dupliciter tentat, ut Leo, et ut Draco. Prius tentat ut draco, ad seducendum; postmodum ut leo ad frangendum. Prius animam tentat molliore per blanditias, postea tentat frangere per panas. Super Luc., cap. 19, in illud: Resisti ob illo.

45. Habes signum vere dilectionis, si non reperis impetu tentationis. Serm. 2, Dom. 17 post Pent.

46. Quanto tentans est versutior et callidior, tanto difficillius est ejus laqueos et cautelas evadere. Super lib. 2 Sent., dist. 21, art. 2, quest. 3, argum. 2.

47. Sanctus vir se tentari post virtutes desiderat, ne ex confidentia virtutum torpescat. Super lib. 2 Sent., dist. 2.

48. Tentat Deus ut erudiat, diabolus ut decipiat,

V. HEDL.

S. GERANUS
EPISCOPUS
CASEROGRO.

CLEMENS
ALEX.

S. CRISOSTOMUS.

GRATIANUS
CAUSIDUS.

S. BOGROT.

S. BERNARDUS.

S. BOSS.

FRANCISCUS
XAVIERUS.

mundus ut allicit, homo ut concupiat, caro ut inficiat. In Controv., part. 1, sect. 2.

49. A carne, a mundo, a diabolo, et a Deo procedunt tentationes. Lib. 4, de Perfectu relig., cap. 2.

50. Ioseph diabolus hostis noster contra nos inermis est, et solis astutis suggestionibus nos impugnat, audendo ut peccemus, non cogendo. Ibid.

51. Illa tentatio magis periculosa est, que minus molestia sentitur. Ibid., lib. 2, cap. 2.

52. Tunc maximam impugnationem sustinet, quando se quis impugnari non sentit. Homil. 34.

53. Boni viri diaboli quidem tentatione pulsantur, sed Dominum adiutorem habere non desunt. Super Psalm. cviii, vers. 11: Non sit illud iuror, etc.

54. Martyrii occasio, est quavis tentatio. Lib. 4 Stramat.

55. Vacuum esse passionibus, non est non impugnari a demonibus: sed illud potius, ad illis impugnatum non expugnari. De Perfect. spirit., cap. 98.

56. Finis tentationis est cognitio: homo tentat aliquem et bene et male: bene, dum querit eum cognoscere ut prosit: male dum querit eum cognoscere ut nocent. Super Epist. Jacobi, cap. 1, art. 2.

57. Magis timere debet Christianus se non esse in statu salutis et gratie, et ad electorum consortium non pertinere, dum nil adversitatis, nil tentationis sibi contingit. De Mortificat. viciosa.

58. Tanto quisque instantius atque ferventius Deo adhaereat, et in acibus virtutis se occupet, quanto acius et frequentius tentationibus impugnetur. De Perfectu Spirit. art. 18.

59. Necessario bonum dici potest secundum Deum, nisi approbetur tentatione. Doctrina. 10.

60. Nulla unquam tentatio, strenuam pietatis athletam offendant. De recta vitendi Ratione, cap. 54.

61. Non est grave oppugnari tentationibus, sed grave est per ignaviam cedere. De Pagna carnis, cap. 3.

62. Cupis non succumbere tentationi? omnem tuam voluntatem abeinde, et requiem obtinebis. Ad Monachos, Barcelona. 8.

63. Nemo a stimet se a Deo deteri, cum traditur tentationi. Homil. in Litanis.

64. Inimicus noster mille contra nos nocendi exercet ingenia: juniores quoque et insipientes, vel indecorosis gula blandimentis attentat, vel aculeis non edomitis passim impugnat. Proleg.

65. Meliores vero quoque aceniores per elationis atque jactantiae malum pro profecto ipso ac meritis propriis expugnare conatur. Ibid., homil. 8, ad Monachos.

66. Nullus se Dei servum reputare debet, quoniam per tentationem et tribulationem non transierit. Proleg.

67. Annulus est quemdammodo vieta tentatio, quo Dominus servi sui animam sibi desponsat, in suis Opus., collat. 28.

68. Nulla virtute potest diabolus expugnare hominis animum (quantumvis corpus atterat foris) nisi propria voluntate consentiat. In David., super cap. Job.

69. Qui gravissimis tentationibus sollicitatur ad malum, ita ut pone consentiat, ipse est in maximis periculis, et quasi morti proximus. In Amos, super Psalm. ix.

70. Diversis machinis diabolus utitur, et cum certamine manifesto eedit, ad hoc se victum demonstrat, ut vincat: ad hoc fingat simulat, ut persequentem missis post tergum sagittis, occidat. Proleg.

71. Evidentibus quippe vitis provocat, in quibus si palam superetur, illico superbiam pernicissime jaculatur; et vitium auctor in eo quod vincere non potest vitia suis, vincit virtutibus alienis.

72. Armis, quibus eliditur, surgit: et virtute, qua deicitur, deicit.

73. Laudat, qua se perspicit superari, virtutem ut victus possit captivare vincentem.

74. Inpet enim cordi jactantiam, ut graviore lapsu de alto possit deiecer, si quos in hominibus videt gradu firmiore pugnare.

75. Nam cum gula delectamenta porrigit, si suscipiatur, fomitem libidinis subministrat: si respiciatur, jactantiam de abstinentia seminat.

76. Insinuat dilectionem pecunie, si temerit assensum, avaritiam gladio animam confidit incautam: si autem fuerit repulsus, insidias (quas per tenacitatem tendere non potuit) per libertatem nequissimus tendit. Epist. 3, ad Probam., cap. 15.

77. Quos tentatione libido superare non potest, gravioribus stimulis urget. Super illud Gen. xix: Vini que faciebant.

78. Diabolus ut inermis vincatur, cum aperta mala suggerens, omnia bona simuliter tollere conatur; sed armatus venit, cum alia bona intacta præterit, alia latenter corrumpit. Super Job., cap. v.

79. Sicut nos Deus tentari, ut videamur nobis infirmi, et tamen custodit. Super illud Job 11: Ecce in manu tua, etc.

80. Cum tentatio nos percutit, elatio mentis succisa eedit, ut jam quærat manam levantis. Super illud Job 11: Succidat me.

S. FRANCIS
ASSISIENSIS.

FRANCISCUS
XAVIERUS.

S. PULGENTIUS.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

81. Vita tentationibus est referta. Super illud *Job vii: Militia est vita hominis, etc.*
- GLOSS. INT. 82. De carne exit tentatio, quae consumit, et sine sonitu perforat, ita ut aliquando mens non sentiat. Super *Job, cap. xiv.*
- GLOSS. ORD. 83. Diabolus durus terat, cum sub specie virtutis quasi infirmis laqueus occultatur. *Ibid., cap. xl.*
- GLOSS. INT. 84. Diabolus quanto magis frangitur, tanto tentat subtilius. *Ibid., cap. xli.*
- GLOSS. ORD. 85. Requies diaboli, lectulus tentationis est. Super *Isaiam, cap. xiv.*
86. In tentationem inducitur, qui tentationes frangitur. Super illud *Math. vi: Et ne nos inducat in tentationem.*
87. Tentatio est necessaria ad coronam. Super *Math., cap. vi.*
88. Vere omnes mali, vel fidei boni, ingruente qualibet tentatione, peiores fiunt. *Ibid., cap. vi.*
89. Tribus modis diabolus impugnat. Carnis concupiscentia, exterioribus mundi oblectamentis; et per se, cum universos ventos impulsione laxat. Super *Math., cap. vi.*
90. Utile est sanctis, tentationibus examinari; ut vel tentati, quam fortes fuerint appareant; vel cognita per tentationem sua infirmitate, fortiores fieri discant. Super *Luce, cap. xxii.*
- S. GREGOR. MAGNUS. 91. Mens in Deum immobiliter fixa, tentationum impetum despici, nec equalibet terroris jacula perterritus. *Lib. 31 Moral., cap. 47.*
92. Erga deum celestis militis pectus antiqua hostis tanto acutiora spicula perquirat, se quanto despici robustius conspiciat. *Ibid.*
93. Daemonem audit, qui tentationem sentit: exaudit vero, qui tentationi consentit. *Ibid., lib. 4, cap. 34.*
94. In hac vita dum sumus, aliquando tentari vitis necesse est. *Proec.*
95. Cum tentamur vitis, pia dispensatione nobiscum agitur, ne his virtutibus, quibus proficimus, extollamur.
96. Vita dum nos tentat, proficiens in nos virtutes humiliant; per tentantia vitis discimus, quid de nobis sumus, et per illa restringimur, ne intrinsecus extollamur. *Ibid., lib. 23, cap. 17.*
97. Diabolus eos pulsare negligit, quos quicquid iure possidere se sentit. *Ibid., lib. 23, cap. 17.*
98. Diabolus humanas mentes in quadam fervore insimul concutit, sed aperta opera qualiter concussi animam ut evasit ostendit: intus namque prins ebullit in elatione, quod foris postmodum spumat in opere. *Ibid., lib. 34, cap. 18.*
99. Antiquus hostis neque in exordio intentio-

- nis ferit, neque in itinere actionis intercipit, duriores in fine laqueos tendit, quem tanto nequitius obsidet, quanto solum sibi remansisse ad decipiendum videt. *Ibid., lib. 1, cap. 20.*
100. Pia mens cum tentationum procella incretore intrinsecus videtur, intra conscientiam portum fugit. *Ibid., lib. 2, cap. 9.*
101. Sepe aereae potestates mundas mentis cogitationes ardore libidinis, et castos motus animi lurinam tentatione perturbant. *Ibid.*
102. Iustus tentatus non solum vires, a quo accipiat, discit: sed quanta eas vigilantia servet, intelligit. *Ibid., cap. 27.*
103. Antiquus hostis humanum genus duobus modis tentare conuenit: ut videlicet corda stantium aut tribulationibus frangat, aut persuasione molliat. *Ibid., lib. 3, cap. 6.*
104. Diabolus non solum per seipsum, sed et per eos, qui nobis adhaerent nos tentat. *Ibid.*
105. Si post virtutum munera nulla tentatione animus concepit, has se habere ex semetipso gloriatur. *Ibid., lib. 8, cap. 47.*
106. Diabolus ex se tentare quolibet injusto appetit, sed eos qui tentandi sunt, prout tentandi sunt, non nisi tentari Deum iuste permittit. *Ibid., lib. 48, cap. 8.*
107. Iusti animam gratia vocat, tentatio interrogat. *Ibid., lib. 59, cap. 49, super illud Eccles. iv: In primis elegit eum, etc.*
108. Si tentationi in corde nascenti festine non resistitur, hac eadem, qua intritur mora roboratur; et existens foris in operibus, vinci vix prevalet, quia ipsam intus membrorum dominam mentem captivam tenet. *Ibid., lib. 24, cap. 7.*
109. Tanto altius inter tentationum fluctus mens attollitur, quanto sollicitus ab huiusmodi cogitatione vacuatur. *Ibid., cap. 17.*
110. Cum per tentationem humilitas proficit, prospera est ipsa adversitas, quae mentem ab elatione custodit. *Ibid., lib. 26, cap. 28.*
111. Diabolus singulis hominibus vitis conveniunt insidiatur, et prius complexionem multescensque perspicit, et tunc temptationis laqueos opponit: alius letis, alius tristibus, alius timidis, alius letis moribus existit. *Proec.*
112. Quia laetitia voluptas iuxta est, letis moribus luxuriam proponit.
113. Quia tristitia in iram facie labitur, tristibus poculum discordiae porrigit.
114. Quia timidi supplicia formidant, paventibus terrores intentat.
115. Quia elatos extolli laudibus conspiciat, nos ad quasque voluerit, blandis favoribus trahit. *Ibid., lib. 28, cap. 12.*

116. Humanum est, tentationem in corde perpeti: demoniacum vero est in tentationis certamine in operatione superari. Part. 1. *Paoloralis, cap. 11, super illud Cor. x: Tentatio vos non apprehendat.*
117. Omnino metuenda et cavenda est hostis astutia, ne quos aperta nequit tentatione subvertere, latente telo saevius valeat trucidare. *Lib. 7, in Regibus, indict. 2, cap. 110, epist. 110.*
118. Blanda et leta appetenda callidis adversarius mentibus suggerit, qui nunquam melius vincitur, quam cum ad devotes orationis lamenta curritur. *Lib. 5, in 1 Regum, cap. 3, super illud: Absconderunt se.*
119. Afflicto electae mentis, omnis diabolicae tentationis peremptorius numerus est. *Ibid., super illud: Afflicti est populus, etc.*
120. Cum tentamur, divina gratia iuxta est, ut sustinentes adjuvet; iuxta et divina iustitia, ut deficientes damnet. *Ibid., super illud: Ecce Samuel veniebat.*
121. Humanum cor ad omnem tentationis impulsio facile concutitur, si virtute constantia interius non firmatur. *In septem Psalm. Psal., super Psalm. m, vers. 40.*
122. Antiquus hostis terrarum locis a tentatione non excluditur, quia si in paradiso hominem stravit, quis locus extra paradisum esse potest, in quo mentes hominum penetrare non valeat? *Lib. 8 in Regibus, indict. 3, cap. 45, epist. 45, ad Palatinum Praesbyter.*
123. Manifestum est quod nisi Deus ipse auxiliatus fuerit, et ad se clamantes defenderit, hostis noscitur vinci non poterit. *Ibid., lib. 4, indict. 13, cap. 106, epist. 56.*
124. Si inter tentationum breves tenebras fortes sumus, cito divina lux auxilii aderit, in eujus sylvam tenebrarum virtus evanescent. *Lib. 5, in 1 Regum, cap. 1.*
125. Dum Deus tentata corda tangit, ad spem victoriae erigit. *Ibid.*
126. Tentatis electis, divini auxilii splendor valde vicinus est. *Ibid.*
127. Malignus spiritus ut mentes tentando superet, prius tenebras cogitationum malarum objicit, deinde concupiscentiarum flammam accendit quia nisi prius mentem excaverit, ad pravitatem concupiscentiam non impellit. *Ibid.*
128. Si illi tam graves tentationes sustinent, qui excessu corpore solis cogitationibus oppugnantur, quid patitur nulla, quae dulciter tentatur? *Epist. 22, ad Eustoch.*
129. Sancto fidei ignite diaboli extinguuntur sagittae. *Ibid.*

130. Nusquam diabolus aperta fronte se prodit. *Epist. 90, de Vita Mathei.*
131. Tanto facilis vincitur, quanto ei citius repugnatur. *Epist. ad Demetrium.*
132. Frequentibus procellis christiana vita qualiter aique tentatur, et pressuris labatur et crescit. *Epist. 6, ad Amicum.*
133. Miser et infelix est, qui non fuerit in felicitate tentatus. *Ibid.*
134. Extorram se noverit ab amore Dei, qui nescit tentationibus vexari. *Ibid.*
135. Quid quisque possit, nisi tentatus non dicit. *Ibid.*
136. Impossibile aliquem (sicut sanctus sit) sine tentatione transire in hoc saeculo. Super *Psalm. lxxv, vers. 48.*
137. Praecedit tentatio ut sequatur victoria. *Lib. 4, super Math., cap. 4, can. 5, num. 16, super illud: Tunc reliquit eum diabolus.*
138. Hummam est, in corde tentationem perpeti: diabolicum vero est in tentationibus certamine fatigari. *De Allegor., super Exod., lib. 3, cap. 17.*
139. Diabolus tanto acrius justum per tentationes pungit, quanto eum ad sublimiora et secretiora per habitum, et vitam ordinis cernit transire. *De Allegor., super IV Reg., lib. 7, cap. 14.*
140. Multum prosunt tentationes electis, quia per tentationis victoriam pertingunt ad coronam. *De Orat. Dom., cap. 2, pet. 6.*
141. Quatuor sunt cause tentationum: prima est loci amonitas; secunda est locus divitiarum; tertia est pretiosus ornatus; quarta est mulierum species. *Lib. 4, de Claustr. anime, cap. 4.*
142. Labore annihilatur pondus tentationum, otio multiplicatur tentatio. *Ibid., lib. 2, cap. 14.*
143. In hoc saeculo diabolus insidiatur, mundum aduleatur, caro delectatur, anima excrucatur, locus homo conturbatur. *Lib. 4, de Anima, cap. 5.*
144. Suggestit diabolus, delectatur caro, spiritus consentit. *Lib. 2, de Nuptis spirit., cap. 1.*
145. Dominus saepe permittit tentari de vitio aliquo, ne tentati de alio succumbamus. Super *Gen., cap. 14.*
146. Tentationes fortes et dure, testimonium sunt quod fugerit homo a diabolo: diabolus enim non vexat, nisi adversarios suos. *Ibid., cap. 31.*
147. Diabolus illum qui recedit ab eo, foris persequitur, omni peccatorum genere tentans, nunc de isto, nunc de illo: et si forte inveniat offensum, cito subvertit eum. *Ibid.*
148. Tentatio cui non consentitur, non est peccatum, sed materia excrucanda virtutis. Super *Job, cap. 1.*

149. Tentatione pulsante cognoscit homo qualis ex se, et qualis ex Deo sit. *Ibid.*, cap. 33.

150. Quia Deus misericors est et probari tentationibus nos permittit, non reprobari: cito consolationem infundit, et paginam tentationum interna pax tranquillat. *Ibid.*, cap. 34.

151. Volens tentari diabolus, sed tentando, nesciens, pergit et probat. *Ibid.*, cap. 41.

152. Tentationes et insultus vitiorum, iustus non nocent, sed prosunt. Super *Psalm.* cxvii.

153. Omnium tentationum gravissima est non tentari: hinc enim gravissima vis est tentatio, quia quicunque vulnera facit. *Prose.*

154. Primum est stultas secretas, secundum est torpor animi, tertium est contempus fratrum, quantum est elatio mentis, quantum est negligentia sui. Super *Sap.*, cap. iii.

155. Hoc est optimus modus contra tentationes diaboli, non litigare cum eo, id est, non turbari: quia ex quo homo non consentit, nec turbatur, diabolus statim cessat. Super *Isa.*, cap. 56.

156. Tunc facile occiditur diabolus, quando tenera est tentatio, et resistitur. *Ibid.*, cap. 37.

157. Multi devoti tentationibus demonis, per electionem egrotant, et plurimi moriuntur. *Ibid.*, cap. 38.

158. Si diabolus, cuius potestas magna est, te graviter tentaverit, locum tuum ne dimiseris. Super *Thren.*, cap. 4.

159. Iustus homo in tentatione non solum purgatur a culpa, sed etiam virtutibus confortatur ad bona digna speranda. Super *Esai.*, cap. 4.

160. Non debemus pelere: ut moveatur tentatio: sed ut animus non vincatur. Super *Joan.*, cap. 12, in illud *Matth.* vi: *Et ne nos inducat in tentationem.*

161. Quanto quis melior, et austerioris vite, magis tentatur. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. 8.

162. Non in hoc differt a peccatore vir sanctus, quia non similiter et ipse tentatur: sed quia hic etiam magna impugnatione non vincitur, ille autem etiam parva tentatione superatur. *Prose.*

163. Non esset justus alienus laudabilis fortitudo, si vinceret in tentatione, cum utique victoria locum habere non possit absque adversitate certaminum. Collat. 18, ubi *Petrus*, cap. 13.

164. Constantis, et vigili, et sobrius, a tentationibus firmus evadit, et quanto majores sunt, tanto ejus fortitudo magis augetur. *Prose.*

165. Desse autem et supinus si vel tenuis tentationum aura efficitur, statim commoretur et decedit. Homil. 2, super *Gen.*

166. Mos Dei est, ut nec a tentationibus viros virtute claros totaliter liberet, sed in ipsis tentationibus tantam suam declaret virtutem, ut tenta-

tionem ipsam eis fiant occasio iustitie magne. *Ibid.*, homil. 62.

167. Tentationis ignis positus super carnem, comburit radices concupiscentiarum in ea, ut non facie concupiscit. Homil. 2, super *Matth. Oper. imperf.*

168. Quanto gravior fuerit tentatio, tanto magis facit clarescere animam. *Ibid.*

169. In aqua semel baptizamus, in igne autem per tentationem pene dum vivimus. *Ibid.*

170. Qui murmurat de periculo tentationis, murmurat necesse est de periculo probationis. *Ibid.*, homil. 49.

171. In spiritualibus rebus nisi processerit tentatio, non potest esse probatio. *Ibid.*

172. Qui ad bellum transmittitur, ad gloriam paratur: et cui tentatio imponitur, correctio ei ostenditur. *Ibid.*, homil. 31.

173. Diabolus his maxime insidet, qui spiritualia attingunt negotia: ibi multa fraudes, ubi virtus: illic invidia, ubi misericordia. Homil. 1, ad *Popul. Antioch.*

174. Nihil illa claros et bonos emulatores hominis stultitibus, sicut tuba tentationum. Epist. 7, ad *Olympianum.*

175. Justus, ob id ipsum quod strenue diabolus confutatus est, tentationibus afficitur. Homil. 43, super 1 *Cor.*

176. Nihil horum te perturbet, si mali in quiete, tu in tentationibus ac pressuris vivis. Homil. 8, super 11 *Tim.*

177. Fortis armatura in tentationibus patientia est. Homil. 30, super *Epistolam ad Hebr.*

178. Tribus generalibus modis diabolus omne bellum in omnibus excitatur. Aut ex nostre negligentia, aut ex superbia, aut ex demerita invidia. Ex his primus miserabilis est, secundus miserrimus, tertius autem lentus. Grad. 26.

179. Nullum certum argumentum est, quod demones a nobis veluti sint, si nos acerrime oppugnent. *Ibid.*, grad. 26, de *Different. quatuor.*

180. Tentaria? leta communis est mors quantum vivendum: absque tentationibus nullo pacto processit vita ducitur tolera quam habes, quia dum decuit, certus esto, succedet altera tibi fortassis asperior. Lib. 3, de *Concord. theologic.*, prosa 4.

181. Quanto homo justus pluribus impugnatur tentationibus, et quanto renitens eis pluribus vincitur, tanto frequentius, certius, et ideo fortius, quia humiliter, in Deum se precipit, de Deo sperat, et confidit. Lib. 4, de *Concord. theologic.*, prosa 3.

182. Stet miles Christi, ne preceat tentari: hostes enim debiles sunt, non vincunt, nisi volentem. Super *Prolog. Regule S. Benedicti*, cap. 2.

183. Necessarium est, et omnino utile, ut ten-

temur: sed magnopere cavendum, ne superemur. *Ibid.*, cap. 2, text. 8.

184. Licet diabolo data sit facultas tentandi, non tamen datur ei potestas nocendi, nisi quantum Deo permittente, utile est ad nostram exercitacionem. *Ibid.*, cap. 2, text. 17.

185. Licet quibusdam intolerabiles diaboli tentationes videantur, tamen ubi sentit resistantem, facillime debilitatur: quanto enim percussus fuerit, tanto magis refrigerat et deficit. *Prose.*

186. Hostis ille debilis est, non vincit nisi volentem. *Ibid.*

187. Ante conversionem procedit turba peccatorum, post conversionem sequitur turba tentationum. *Prose.*

188. Utile est Dei servo post conversionem tentari, quantum a terrore negligentie sollicitudinis vitis ad virtutes animam per exercitium preparat meritorum. *Ibid.*, cap. 2, text. 32.

189. Plus laedit diabolus una oratio, quam nos ejus offendat tentatio. In cap. 7 *Regule S. Benedicti*, grad. 4, verbo *Hoc.*

190. Tentationibus notis semetipsum innotescimus et experimur, si Deum veraciter timeamus. Lib. 4, homil. 10, ad *Monachos.*

191. Neminem antiquus hostis tentando, potest deicere, nisi quem invenierit prius a semetipso defecisse. *Prose.*

192. Ocio qualis torpentem, incautum supplantat militem, illumque prosternit facillime, quem armo invenerit dondatum. *Ibid.*

193. Nisi mens prius excreta fuerit, voluntas demoni non succumbit. *Ibid.*, homil. 24.

194. Diabolus tentat improbe et prociaciter, sicut canis: quia saepe repulsus, saepe redit: et sicut canis impudens per unam januam pulsus, redit per aliam. *Prose.*

195. Tentat vitia frequenter et assidue, ut quem impetu vincere non potest, saltem tadio vincat. Lib. 4, de *Tentat. relig.*, cap. 4.

196. Tentatio, cui non consentimus, occasio nobis est meritorum. *Ibid.*, cap. 44.

197. Sicut aurum in igne splendet, sic homo bone voluntatis in tentatione proleat. *Ibid.*

198. Nulla sunt sine tentationum experimentis opera virtutum, nulla sine probationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. *Prose.*

199. Nam sicut caro si sale non aspergitur, statim nigra fit et corrumpitur: ita et anima, nisi tentationibus continuis salietur, cito resolvitur et velatur. *Ibid.*

200. Non adversus Dominum murmurare, nihil enim impium pietas parit: non tentat ut perimat, sed probatur ut approbet. *Ibid.*, lib. 2, cap. 4.

200. Est variati hostis ista conditio, ut impetu magis cometur tentare quam vincibus: quod si quempiam suis iniquis suggestionibus in primis molibus fortiter senserit oblectari, contentum abscedit confusus. Epist. 3, ad *quendam Monachos.*

201. Qui tentatus non est, scire non potest, cuius fortitudinis existat: pulsetur contraria, ostendit utrum sapiens sit, an stultus, sibi ipse innotescit. *Ibid.*

202. Tentationes nobis ad virtutum exercitia utiles sunt, quae et mala purgant preterita, et premia nobis cumulant aeterna. *Ibid.*

203. Valde necessarium est justum in hac vita a iustocibus vitis tentari: ut dum vitis pulsatur, de virtutibus non superbit. *Prose.*

204. Tentari oportet justum, sed tentatione plaga, non tentatione hincis. Lib. 3, de *omnino Bono*, cap. 4, sent. 42.

205. Ex se diabolus tentare quoslibet injusto appetit: sed eos qui tentandi sunt, et prout tentandi sunt, non nisi tentari Deus iuste permittit. *Ibid.*, cap. 5.

206. Diabolus non est immisor, sed inceptor potius vitiorum: neque alibi concupiscentia fomenta succendit, nisi ubi prius pravum cogitationis delectationes asperxit. Qui si a nobis aperitur, sine dubio confusus abscedit, statimque franguntur tentationis ejus jacula. *Ibid.*, sent. 6.

207. Qui suggestiones diaboli non recipit, in ejus insidias minima transit. *Prose.*

208. Nam facile in consequenti opere repellitur, si prima oblectamenta illius respiciunt.

209. Diabolus serpens est lubricus, cuius si capilli, id est, prima suggestioni non resistitur, tota interna cordis, dum non ventur, illabitur. *Ibid.*, sent. 13.

210. Tentationum diabolice ruinam initia fragilia sunt: quae si non moventur, sed per usum in consuetudinem transeunt, in novissimis fortiter convalescent, ita ut aut nunquam, aut cum difficultate vincantur. *Ibid.*, sent. 44, etc.

211. Diabolus suis fautoribus blanditur, Dei vero servis tentamenta molitur. *Ibid.*, sent. 16, etc.

212. Diabolus sanctos omnes non tentando possidet, sed tentando persequitur: nisi qui non in eis intrinsecus regnat, contra eos extrinsecus pugnat. *Prose.*

213. Tunc contra eum, quem possidet, diabolus acris terit, quando es virtute divina ab eo expellendum cognoscit. *Ibid.*, sent. 17, etc.

214. Plus contra eos diabolus diversis tentationibus insidet, qui possunt aliis sua utilitate prodesse: ut dum illi impediuntur, non proficiant qui decedunt sunt. *Ibid.*, sent. 19, etc.

UNIVERSIDAD

UNIVERSIDAD

5. 2005. CLIX.

1015. CLXX.

1016. CLXXI.

215. Diabolus quando decipere quæquam querit, prius naturam uniuscuiusque intendit, et inde se applicat: unde aptum hominem ad peccandum insperat. *Prose.*
216. Ex ea parte homines diabolus tentat, qua eos pro excremento humere facile inclinari ad vitia conspiciat, ut secundum humoris consuetudinem adhibeat et tentationem. *Ibid.*, sent. 23.
217. Quem non decipit diabolus, per carnis luxuriam, cupiditatis ac nocendi malitia tentat. *Prose.*
218. Quem autem nec sic decipit, insidiatur ei superbiæ ruina: undeque enim dolos præparat, quosque inveniat viam, per quam incautum decipiat. *Ibid.*, sent. 27.
219. Unusquisque ad tentationem animum, preparare debet: minus enim, dum sperata advenit. *Ibid.*, cap. 58, sent. 8.
220. Non potes tentationes vincere, nisi de juvenis eruditis; educatis enim vitio, crescit carnis tentatio. Lib. 2, de *Synonyma*, cap. 4.
221. Patientia virtus deficit, nisi tentatione emulatur. *De Ligno vitæ*, tract. 5, de *Patientia*, cap. 4.
222. Ad tentationem pugnans animus preparamus, et intelligamus, quia quanto studiosioris pro nostra salute fuerimus, tanto vehementius ab adversariis tentamur. *Ibid.*
223. Nulla sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine probatione fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine aggressionis victoria. *Ibid.*
224. Non potest absque tentatione homo ad perfectionem venire: nec sibi immolescit, nisi tentatus: nec potest coronari, nisi vincit: nec potest vincere, nisi certaverit: nec potest certare, nisi inimicum et tentationem habuerit. *Ibid.*
225. Ad virtutis perfectionem præcambio tentatio via est: que non solum hominem perficit, verum etiam divinam providentiam thesuros patefacit. *De Cæto Comad*, cap. 6.
226. Optimum humane infirmitatis medicamentum, est tentatio. *Prose.*
227. Ex impulsu animi tentationis, humilitatis lux emicat, dum sibi ipsi animus notus sit qualis sit. *Ibid.*
228. Nemo se fallat, nemo se decipiat, neque ita quisquam de cordis sui puritate confidat, ut patet se nullis tentationum periculis subjacere, cum pervigil ille tentator, eos acrioribus pulset insidias, quos maxime viset abstinere a peccatis. *Prose.*
229. Tentatione vincitur, qui vincit ab eadem non veretur. *Serm. 3 Quadragesimæ.*
230. Fallitur prorsus quicumque inter tentatio-

- nes hujus vite ab omni se vulnere credit immunem. *Ibid.*, serm. 3.
231. Quantumlibet sapienter et provida iudex animus suis exterioribus præsit, inter ipsas tamen curas nimis ei semper vicina tentatio est. *Serm. 5, de Jejun. septuagintæ mensis.*
232. Nulla sunt sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine perturbationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. *Serm. 1 Quadragesimæ.*
233. Tentat sanitas, tentat infirmitas; dum illa materia est negligentis, et hæc causa tristitias. *Serm. 11 Quadragesimæ.*
234. Facilius et feliciter ipsum malignum spiritum prava suggerentem vincere solemus, si ejus immisiones tanquam muscas volitantes contemnimus. *In Speculo spirit.*, cap. 3.
235. Arce tentationes, tentatus vero tibi fortunam præsta. *Parentes*. 158.
236. Quod corpori sano valentique cibus est, idem est tentatio animo forti ac generoso. *Orat. 6, de Acedia.*
237. Plumas emittunt venti: et tentatio confirmat animi fortitudinem. *Ibid.*
238. Sicut caro, si sole non aspergatur, quævis sit magna, et præcipua, corrumpitur: ita et anima, nisi tentationibus acidibus quodammodo salutar, continuo resolvitur ac relaxatur. *Homil. 27, in cap. xxxiii Num.*
239. Fortitudo quedam et munimem est anime, tentationum. *Ibid.*
240. Necessè omnes qui volunt exire de regno diaboli, et fines ejus evadere, tentationum ingruentium certamina tolerare. *Serm. 33, de S. Christophoro.*
241. Vitia, que intra nos sunt, tentationibus in tentatione concordant, et vires iniquis spiritibus administrant. *Opusc. 13, cap. 24.*
242. Carni, que tentatur, necesse est ut presidens spiritus principetur: ut cum illa abijcit pugnam, iste quasi desuper intendant miseretur virgum, dum rigidi terroris adhibet disciplinam. *Opusc. 32, cap. 6, grad. 19.*
243. His qui ad celestem patriam tendunt, tentationes desse non possunt. *Ibid.*, cap. 7, grad. 29.
244. Sæpe tentatio virtutibus adhibetur, ut laborioso Christi militi merces uberius acquiratur. *Ibid.*
245. Per mala tentationum ad præmiorum bona transitur. *Ibid.*, cap. 7, grad. 20.
246. Per experimenta tentationum ad bonitatem (que præcambio Christi est) pervenitur. *Ibid.*
247. Cavendum est, ne dum tentationes repunt, subreant. *Super Psalm. ciii, vers. 28.*

248. Qui nunquam tentatur, nunquam probatur. *Super Palm. cxxiv, vers. 2.*
249. Ad insignem utilitatem fidelium materia est reservata certaminum, ut non superbiat sanctitas, dum pulsatur infirmitas. *Lib. 1, de Vocat. genti.*, cap. 8.
250. Laudabilis est atque feliciter pugnantem non potuisse vini, quam desiderem non potuisse tentari. *Ibid.*, lib. 2, cap. 35.
251. Si quis forte aliqua victus tentatione corruerit, non absorbeat tristitia, nec de Dei miserationis diffidat. *Ibid.*, cap. 37.
252. Omnis tentatio surgit aut interius, aut exterius: interius per cogitatum, exterius per sensum. *Part. 1, de Benjamin minore*, cap. 31.
253. Milites Christi non minus vincunt tentationes fugiendo, quam tolerando. *Super Psalm. xl, in prius.*
254. Demones nullum tempus, nullum modum, nullum oppugnandi locum intentionum relinquunt: undique laquei, undique machinæ concitantur, donec animam penitus subegerint; aut capere se posse desperent, donec aut ejecerint, nisi spem omnem deposuerint. *De Provida*, sect. 1.
255. Post tentationem consolatio. *Quest. 6, super Deuteronom.*
256. Vere magnam et vehementem est tentationis bellum, remissio, et delicia, et regnum, et potestas, et forma corporis. *Super II. Reg.*, quest. 25, cap. 2, in illud: *Et erit mulier aspecta valde pulchra*, etc.
257. Impugnatur homines a demonibus ex ipsillorum malitia, ordo autem impugnationis ab ipso Deo est. *Part. 1, quest. 114, art. 1.*
258. Tentare ut necat, ita diaboli proprium est, ut homini non competat, nisi ut diaboli ministro. *Ibid.*, art. 2.
259. Diabolus hominem spirituales non statim tentat de gravibus peccatis, sed paulatim a levioribus incipit, ut postmodum ad graviora perducat. *Part. 3, quest. 41, art. 4.*
260. Diabolus non superveniret tibi ad tentandum, nisi te in majore effectu videret. *De triplici Tentat.*
261. Non poterit aliquis diu in disciplina et devotione perseverare, qui contra tentationes viriliter non pugnat. *Serm. 1, ad Novit.*
262. Nullus, quævis imbecillis, frangatur aut tentationibus perturbetur: sed meminerit quod tanto ibi erit corona prædiosior, quanto fuerit in resistendo conflictus major. *Serm. 5, Ad frat.*
263. Nescimus sæpe quid possimus, sed tentatio aperit quid sumus. *Lib. 4, de Inat. Chr.*, cap. 13, sect. 5.

Tom. IV.

264. Quando in mundo vivimus, sine tentatione esse non possumus. *Prose.*
265. Nemo tam perfectus est et sanctus, qui non habet aliquando tentationes, et plene eis carere non possumus. *Ibid.*, cap. 13, sect. 1.
266. Sunt tentationes homini sæpe valde utiles, licet molesta sint, et graves: quia in illis homo humiliatur, purgatur, et eruditur. *Prose.*
267. Omnes sancti per multas tentationes transierunt et profecerunt: et qui tentationes sustinere nequeverunt, reprobi facti sunt et defecerunt. *Ibid.*, cap. 13, sect. 2.
268. Non est aliquis ordo tam sanctus: nec locus tam secretus, ubi non sint tentationes. *Ibid.*
269. Multi querunt tentationes fugere, et gravius incidunt in eas: per solum fugam non possumus vincere, sed per patientiam et veram humilitatem efflicimur fortiores. *Ibid.*, cap. 13, sect. 3.
270. Vigilandum est præcipue circa initia tentationis: quia tunc facilis hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur, sed extra limen statim ut pulsaverit, illolvitur. *Ibid.*, cap. 13, sect. 5.
271. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur: et in parvis quotidianis sæpe vincuntur: ut humiliati nunquam de reipsum in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur. *Ibid.*, cap. 13.
272. Suggestionem spernere diaboli, insignis est virtutis, et magis meriti. *Ibid.*, lib. 3, cap. 6, sect. 2.
273. Tentationibus et tribulationibus probatur homo, quantum proficit, et ibi majus meritum existit, et virtus melius patescit. *Ibid.*, lib. 4, cap. 13, sect. 8.
274. Valde vilis quandoque res est, unde gravis tentatio provenit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 29.
275. Virtus monachi in tentationibus apparet. *Lib. 5, libell. 7, de Fortitud.*, num. 43.
- SENTENTIE PAGANORUM.
276. Non dubium est, quin certius robur sit, quod non vincitur, quam quod non læcessitur, cum dubis sint vires in experie. *De Constantia sapient.*, cap. 3.
277. Pulsari homo potest, capi non potest, nisi velit. *Epist. 74.*
- TENTATIO CHRISTI.
- Vide CHASTUS TENTATIO.
- TEPIDITAS.
- SENTENTIE PATRUM.
1. Tepide viventes Christiani, difficiliter corri-

guntur quam pagani. In suis *Præc.*, verbo *Tepide*.

2. Tepidi, si diu ita permanserint, sub onere aut opprimuntur, et succumbunt, aut quodammodo in inferno sunt. *Serm.* 3, de *Apost.*

3. Tude tam perniciosa tepiditas emanat, quia affectus, id est voluntas eorum, qui tepidi sunt, nondum purgata est, nec hominum sine voluntate non poterunt, a propria concupiscentia abstracti graviter et illiceti. *Præc.*

4. Amant enim in carne suas terrenas consolatiunculas, sive in verbo, sive in signo, sive in facto, sive in aliquo alio: et si hoc incurrunt aliquando, non tamen penitus rumpunt; inde est quod raro affectiones suas dirigunt in Deum, et eorum compunctio non continet, sed horaria est.

5. Impleri autem desideria Domini anima non potest, que his tepiditatibus subiacet; et quanto magis illis evapohitur, tanto magis istis impletur: si multum, multum: si parum, parum.

6. Neque enim spiritus et caro, ignis et tepiditas in uno domicilio commorantur prosperam cum tepiditate ipsi Domino saltem somnium provocare. *Ibid.*

7. Quorum tepida conversatio, horum obedientia sine devotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine edificatione. *Præc.*

8. Quos, ut videmus, vix gehennæ metus indubet, vix pudor cohibet, vix frenat ratio, vix disciplina coeret.

9. Non tibi horum vita inferno penitus approquare videtur, dum intellectu affectu, et effectu intellectu repugante, necesse habent mittere manum ad opera fortium, qui cibo fortium minime sustentantur, socii plane tribulationis, sed non consolationis?

10. Ergo minus obsecro; quicunque ejusmodi sumus, resarcimus animas, spiritum rescoligimus, stupentes perniciosa tepiditatem, etiam non quia periculosa est, et Deo saltem etiam vomitum provocare: certe quia molestissima, plena miseria et doloris, et inferno plane proxima umbra mortis iure censetur. *Psalm.* *Serm.* 6.

11. Si tepidus es, et evas, jam formidans, non discedas ab eloquio Domini, et inflammas tibi; quiloquium ejus ignitum valde. *Serm.* de *multiplici Utilitate verbi Dei*.

12. Sepso corde tepido et arido necessimus, orationi incommittimus: persistentibus autem repente infunditur gratia, pinguisque pectus, replet viscera inundatio pietatis. *Serm.* 9, super *Cent.*

13. In tepiditatem incidis, cum incipis reatissius agere. *Serm.* 1, ad *Frates*.

14. Si semel animam, animæ incuria, et spiritu dormitante, frigus tepiditatis pervaserit, mox aubit quidam animi rigor, et vigor lenescit; languor fingitur vitiis; horror austeritatis intenditur; timor sollicita paupertatis; contumeliam amicum; subtrahitur gratia; protrahitur longitudo vite; sopitur ratio; spiritus exanguis; defervescit novitius fervor; ingravescit tepor fastidiosus, reliquescit fraterna charitas; blanditur voluptas; fallit securitas; revocat consuetudo, dissimulatur lex; abdicitur jus, sus proseriditur; demingitur timor Domini. *Serm.* 63, super *Cent.*

15. Postremo fit saltus de excelso in abyssum, de pavimento in sterquilium, de solio in cloacam, de celo in ventum, de claustro in saccum, de paradiso in infernum. *Ibid.*

16. Semper in robusto et vegelo corpore, animus mollior atque tepidior jacet. *Epist.* 253, ad *abbat. Geron.*

17. Perniciosa tepiditas, quia periculosa est, quia molestissima est. *Lib.* 6 *Florum*, cap. 45.

18. Gratia Dei in tepiditas virtutem annitit. *Serm.* 2, *dom.* 2, post *Pent.*

19. Asutus et crudelis hostis diaboli, calliditate veteris ariditatis, ac multiformis ingenii, annas que simul persuasione nequissima delectat ac tepidas effleat, etiam in aliorum subversione eas tibi servio compellit. *Homil.* 35.

20. Melius tibi fuerat in saeculo mansisse frigidum, quam in monasterio non esse ferventem. *Homil.*, *homil.* 30.

21. Nullus respicitur, nisi qui tepidus invenitur. *Super Psalm.* lxxxix.

22. Multi sunt: qui in initio conversionis sua, in servitio Dei ferventes existunt; sed processu temporis tepescunt. *Super Apostol.*, cap. 2, art. 4.

23. Vir in torpore ac negligentia diis suis transigens, seipsum decipit. *Ad Monachos*, parines. 34.

24. Ille Deus, tantorum numerum repræmisisset non vult in servitio suo habere tepidum, despici fastidiosum; recusat coetum, respuit indевotum. *Homil.* 2, ad *Monachos*.

25. Periculosum est atque perniciosum, negligentius ac tepidius agendo multorum animas depravare. *Ibid.*, *homil.* 4.

26. Spiritu tepido et paulatim a gratia frigescere necesse est carnes et sanguinem, que sua sunt, quætere. In suis *Opus.*, collat. 40, de *Necessaribus*.

27. Animum ejus, qui proxime Deum accedere velit, non tepescere oportet, sed spiritu fervere. *Super Luce.*, cap. 45.

28. Qui in sanctis monasteriis sunt tepidi, moriendi sunt quasi egri; non sunt efficiendi, ut

MAURO.

HUGO CARD.

ANAS. CASS.

S. BOIXA.

K. CERAMUS ARELUC.

CASIMIRO.

HONORATUS GAMBIE.

S. JONNES GANTIGN.

S. EPHRE.

PAUL. TURT.

S. FRANC. ASSISIENS.

OTLOS. OZZ.

S. GREGOR. MANGRE.

mortui. *Lib.* 4, in l *Reg.*, cap. 4, super illud: Non exardet vos.

29. Torpentes sibi hæc posse ad salutem sufficere credunt, quod sua dimiserunt, quod varia crimina sub habitu religionis constituit, non admittunt: atque idcirco dormiunt, non admittunt: atque idcirco dormiunt, libant, et secure vivunt; dumque hoc faciunt, tepidi existunt. *Super Apostol.*, cap. 2, super illud: Quia tepidus es, etc.

30. Novitii primo fervorem magnum concipiunt, sed postmodum tepiditatem pariunt. *Super Luce.*, cap. xxxiii.

31. Sicut immensa gloria fideliter servientibus Deo repræmititur in futurum; ita postea gravissima preparantur his, qui tepide negligenterque que promiserunt fuerint executi. *De Canon. inst.*, *lib.* 4, de *Inst. reman.*, cap. 33.

32. Cum monachus elatione cordis in perniciosissimum teporem noxiisque concitetur: nec verus monachus, nec secularis electus est. *Ibid.*, *lib.* 12.

33. In qui professus monachum, nec tamen vitam perfectionis arripit, a spirituali ferros igne disciscit. *Præc.*

34. Qui semel tepido exoratus initio monachi caput abuti vocabulo, nec fervore, quo debuit iter sua professionis arripuit; non et se ulterius perfecta sapere, nec alterius poterit monitis erudiri. *Collat.* 4, *abbat. Danielis*, cap. 40.

35. Ividens est tepida mentis indicium, si verborum salutarium medicamina, quavis studio nimis assiduitatis ingestam, fastidiose negligenterque suscipiat. *Collat.* 43 *abbat. Nestoratis*, cap. 43.

36. Is enim tepidus animus est, etiam si multi temporis curricula ad sui penitentiam introstrat, nihil firmum atque robustum poterit promereri: nec Deum facile ad misericordiam commovebit. *Homil.* de *Jana prophetis*.

37. Nihil adeo nocet Deo serviro volentibus, sicut mentis tepiditas, que semper in principio ex parte quadam negligentia oritur; sed nisi statim curetur, successive mirabiliter augetur. *Part.* 4, de *Reptione claustr.*, tract. 4, reg. 4, art. 7.

38. Cum monachus in tepiditate fovam semper occident, ad pristinum fervorem difficulter revertit. *Quæst.* 5, in *convictio abbati habita*.

39. Tepidus est, qui secleribus et vitiis majoribus non involvitur, et tamen sine fervore Dei amoris, otiosus inter alios conversatur. *Ibid.*

40. Citius ad veram penitentiam frigidus convertitur, quam a consuetæ negligentia tepidus emendatur. *Ibid.*

41. Multa remissa conversio in pristino errore revertit, ac vivendi tepore resolvit. *Præc.*

42. Horum ergo exempla quisque conversus

evitia, ne dum timorem Dei a tepore incipit, rursus mundanis erroribus immergatur.

43. Tepiditas in conversatione olosa verba et vana cogitationes esse notans non conspicit; quod si a tepore mentis evigilaverit, ea que levissima existimant, lentissimè quasi horrenda atque atrocisæ pertimescit. *Lib.* 2, de *rum. Bonis*, cap. 40, sent. 4.

44. Væ qui eromitur, quoniam regno Dei inoptus judicatur. *De castis Cornubi.*, cap. 7.

45. Tepiditas charitatem suffocat, devotionem extinguit, virtutes debilitat, oculos ercat, egravat corpus; enervat mentem. *Ibid.*, cap. 45.

46. Sicut vita continens et abstinentie labor, atque agoniam certaminis, faciunt nunquamque vicium virtutis appellari: ita e contrario remissa vita et ignava, facit vicium ignavie appellari. *Homil.* 25, in cap. xxxi, *Romer.*, super illud: Dixit ad viros virtutis, etc.

47. Nihil remissum, nihil tepidum habeamus in nobis: sed cum fervore spiritus, et calore lidet euncta pergamus. *Lib.* 9, in cap. xii, *Epist. ad Rom.* super illud: Spiritus fervens, etc.

48. Vicina morti labes est torpor animorum. *Epist. ad Mochar.*

49. Devotior est fervidus penitens, quam tepidus innocens: cum ille materiam fervoris habeat, hic tepiditatis. *Serm.* 56, de *S. Martin.*

50. Mens que tot ætionum secularium ventos recipit, ab amoris intimi fervore tepescit. *Opus.* 12, cap. 11.

51. Nunc quia Christum agnovisti, et negligis quem agnovisti, qui susceptus es, quasi infra os Dei per lidet agnitorem, projicaris per teporem. *Lib.* 4, de *Generatione Dei*.

52. Si incipis tepescere, incipies male habere. *Lib.* 4, de *Invitatione*, cap. 25, sect. 11.

53. Sicut carbo frigidus conjunctus igni ardens, fit calidus et ardens, sic tepidus sociatus ad fervido et devoto, fit ampe fervidus et devotus. *In Hortula Rosarum*, cap. 1.

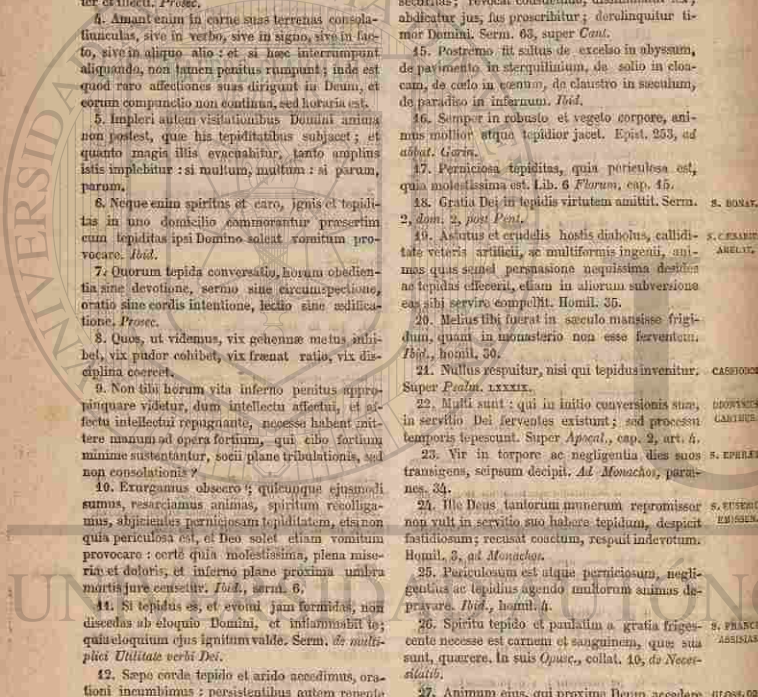
54. Tepidus de mane, raro fervescit in vespere. *Ibid.*, cap. 12.

55. Sunt quidam ÷cti et tepidi fratres, in quibus non est fervor spiritallis, sed tantum exterior appetit habitus humilis cum affectu honoris. *Serm.* 4, ad *Naves*, div. 4.

56. Sicut ad successum ollam mittere non appropinquant; si vero tepida fuerit, insident in ea, et faciunt vermes: ita et monachus successum igne divini amoris fingunt demones, tepidum vero illudunt et insontunt. *Lib.* 3, num. 204.

Vide etiam *lit. Inopere*, sent. 53.

TERRA. *Etymologia.* Terra a *terro, teris*, dicta est. *Serm.* 3, S. ANTONIS DE PADUA.

CASSIODOR. Terra dicta est a *terendo*, quod commeanium gressibus atteratur. Super *Psalm.* xi vers. 19.
 YUGO CARD. Divino. Triplex est terra, terra, quam terminus; terra, quam gerimus; terra, quam quærimus. Prima est terra mortuorum; secunda, est terra mortuis, scilicet corpus mortuum per peccatum; tertia est terra viventium in æternum. Super *Genes.*, cap. 24.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Terra exercituum est hominis, cœlum corona. *Eustr.* 1, super *Genes.*, ad *Hieronim.*

S. ANTONIUS DE PADUA. 2. Vere conterritus; qui se terram agnoscit. *Serm. Dom. 22 post Translatum.*

S. AUGUST. 3. Melius est carne ambulare super terram, quam cupiditate ire sub terram. Super *Psalm.* lxxi. vers. 9.

4. Non vis ut det te Deus manducandum draconis? nisi esse cibum draconis. Ubi dictum est draconis: Terram manducabis; ubi dictum est et prævaricatori: Terra es, et in terram ibis; cibus serpentis esse non vis, nisi esse terra; non eris terra, si terra non supias. Super *Psalm.* ciii, cone. 4.
 5. Terra corpus est simplex, quia elementum. *De Quant. animæ*, cap. 1.

6. Inter omnia elementa mundi terra videtur minus speciosa, quam cœtera. Lib. 1, de *Gen.*, contra *Ariam.*, cap. 7.

7. Aliter absorbet terra aquam siliens, aliter solis radius candens; illa indigentia, iste potentia. *Epist.* 49, quæst. 1.

8. Acutum cor nihil est, quando in terra est. *Epist.* 246.

9. Deus fecit hominem et bestias, ut impleret terram bonis terrenis. *De catechis. Rud.*, cap. 13.

10. Deus terram fundavit, atque fecundat. *Lib. 7, de Civitate Dei*, cap. 29.

11. Altera pars sumus cœli, altera terræ. *Lib. Medit.*, cap. 37.

12. Pone in terra terrena, sursum cor. *Tract.* 48, super *Joan.*

13. Terram sapitis, terrenis pascinimi, delectamini, inhabetis, sursum corda non habetis. *Tract.* 38, super *Joan.*, in illud: Vos de decore estis, etc.

S. BERNARD. 14. Quid, o homo, que super terram sunt desideras et diligis, cœlestia vero non curas? *Serm. de Misericordia humana.*

S. BONAV. 15. Terra sunt, qui terrena sapunt. *Expos.* 2, super *Psalm.* cxviii, cap. 2, vers. 3, art. 2.

16. Terra fertilis si diu inculca fuerit, silvescit; si nimis cogitur fructificare, lit macra; sed si medium tenetur, fertilis perseverat. *Lib. de Profectu relig.*, cap. 1.

16 bis. Qui terrenis inhæret, invenire non potest, nisi quod in terrenis habet. *De septem Invenitur xternitatis*, lit. iii, dist. 5.

17. Omnia que de terra orta sunt, in terram revertentur. Quid terra de terram vendis? momento quod terras, et in terram revertetur. *Hab. in Decret. Gratiani*, part. 2, causa 13, quæst. 2, can. in *Ecclesiasten.*

17 bis. Terram teris, terram geris, et in terram convertetur, qui de terra sumeris. *Ibid.*

18. In quantum to a terrenis abstractioris, in tantum te cœlestibus insinabis. *Homil.* 3, *Epist. plan.*

19. In terrenis caro quiescit, sed spiritus definit. Super *Job*, cap. 41.

20. Terrena sapunt, qui imaginem terreni, non cœlestis possunt. Super *Hieron.*, cap. 1.

21. Omne terrenum revertitur in terram. Super *Daniel.*, cap. 7.

22. Terrena operans, terrena expectans est. Super *Luc.*, cap. 14.

23. Terra, quia nos omnes genuit, macet est orantium. *Lib. 2 Moral.*, cap. 12.

24. Altitudines terre sunt, lucra rerum, blandimenta subditorum, divitiarum abundantia, honor et sublimitas dignitatum: que terreni eo ipso alta estimant, quo magna putant. *Ibid.*, lib. 31, cap. 49.

25. Terram semper innotuit qui curvus est. *Homil.* 31, super *Eccl.*

26. Qui terrenarum rerum amore vincitur, in Deo nullatenus delectatur. *In septem Psalms. Penult.*, super *Psalm.* lii, vers. 14.

27. Quisquis terreno studio terram relinquit, terram non relinquit, sed appetit. *Homil.* 40, super *Eccl.*

28. In terra seditio est, bella, atque discordia. *Epist.* 29, ad *Theodorem.*

29. Christiani cœlum debent amare, non terram. *Epist.* 37, ad *Pammach.* et *Ocean.*

30. Qui terrena sapunt, et terrenis inhiant, carnis desiderio solent aggravari. *Lib. 2, de Claustræ animæ*, cap. 23.

31. In rebus conditis nihil terra infirmus, vel corruptibilis invenitur. *Lib. de Vanit. mundi.*

32. Est terra, que plena est furore Domini: et est terra, que plena est correptione Domini. *Prose.*

33. Terra, que plena est furore Domini, est infernus: terra, que plena est correptione Domini, est ignis purgatorius. *Serm.* 63, de *Divert.*

34. Est terra, que plena est voluptate Domini, que est paradisi: et est terra, que plena est sustentatione Domini, et est hic mundus. *Ibid.*

35. Terra dedit, nec cogitare, nec loqui, nec audire possunt, nisi de terrenis: quis ibi cor, ibi

CONCILIUM
TRIBUENSS. EUSEBIUS
KESSEN.

GLOS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
MAGNES.

S. EUSEBIUS.

YUGO A T.
VICTORIE.

LACT. GRAN.

REGOLAR.

lingua, ibi aures eorum sunt. Super *Prov.*, cap. 17.

S. JOANNES CHRYSOST. 36. Terra ipsa est nutritrix, et mater nostra ipsa-que nostra patria est, et commune sepulchrum. *Homil.* 2, super *Genes.*, in illud *Gen.* 1: Terra autem invisibilis erat.

37. Terra quasi optima nutritrix singulis temporibus et anni partibus varia et diversa dona nobis profert, præcepto dominico serviens. *Ibid.*, homil. 21.

38. Nos qui non de terra in terram vocamur ut Abraham: sed de terra in cœlum, tanta sumus negligentia, ut præferamus terram cœlo. *Ibid.*, homil. 31.

39. Que utilitas, si terra sit fructuosa et ferax, homines autem mali. *Ibid.*, homil. 33.

40. Tu ad terram quasi porcus diaboli artibus persuasus devolveris. *Homil.* 50, super *Math.* *Oper. post.*

41. Omne quod de terra suscepimus, in terra dimittitur. *Homil.* 26, super *Math.* *Oper. imp.*

42. Terra non germinat nisi pluviam susceperit, nec pluvia fructificat sine terra. *Ibid.*, homil. 32.

43. Terrena perpetrare est quod terrenum efficit, quemadmodum cœlo digna operari, est quod cœlestem reddit. *Homil.* 42, super *I Cor.*

44. Donec anima terrena miratur, necessario cœlestia spernit ac despiciit. *Lib. 2, de Compunct. cordis.*

45. Terra nobis est et patria et sepulchrum. *Homil.* 9, super *Gen.*

46. Despicie terram, ut cœlesti diripiis regnum. Quicumque in terris acquisieris, servilia sunt: sin illa despicias, in regia eris illustris. Si ea ipsa despicias, Deus illa curabit: si ea nos curare velimus, ipsa illa despiciet. *Homil.* 10, super *I Tim.*

47. Non estis de terra, nec de terra venistis: sed pro tempore de terra suscepistis terram, ut per terram vineatis terram. *Homil.* 45, super *Math.* *Oper. imp.*, in illud: Nolite thesaurizare, etc.

48. Si qui se corpori robustique terrenis addixerunt, premuntur in terram, nec assopii possunt divini munus gratiam. *De Ira Dei*, cap. 10.

49. Cum homines Deus artifex ore sublimi, statu recto figuratos, ad contemplationem cœli et notitiam Dei excitaverit, curvare eos ad terram malunt pendum more. *Ibid.*, cap. 20.

50. Humilis et curvus et promus est, qui ab aspectu cœli, Deique Patris aversus, terrena (que calcare debuerat) veneratur. *Ibid.*

51. Non est fas hominem relicto Deo sensu ac vite datore, terrenis famulari. *Ibid.*, cap. 25.

52. Opes et corpus ipsum hominis, cuius hospitio utitur, terra est. *Lib. 2, de divin. Inst.*, cap. 2.

53. Vere cæci sunt, qui cœlestia non videntes, et tenebris ignorantiam circumfusi, terrena et frugilia venerantur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 26.

54. Terreni homines nihil sapunt, nisi terram. *Ibid.*, lib. 6, cap. 1.

55. Terra carnis nostre, nisi assiduis fuerit subacta cultura, cito de segni otio spinas trilobosque prodeunt, et partu degeneri dabit fructum non horreis intendendum, sed ignibus concremandum. *Serm.* 4, de *Jejun. Pentec.*

56. Terra est domus omnium mortalium: cœlum quo abit Adam, et omnes qui post eum fuerunt: illuc quo abit ille, ad quem dictum est: Terra es, et in terram ibis. *Lib. 1, in Job*, super illud: Natus ibi illuc.

57. Qui a terrenis vacat, spiritualium notitiam cœtus assequuntur. *Epist.* 7, ad *Quendam.*

58. Terram sapitis, terram loqueris, terram legis. *Ibid.*, *epist.* 9, ad *Rudolph. Lezovien.*, *epist.*

59. Terra est homo, quia de terra sumitur, in terra conversatur, in terram revertitur: terram spicit, terram lingit, terram sicit. *Prose.*

60. Pro terra litigat, pro terra pugnat: nec cessabit a talibus, donec in terram, qui de terra est revertatur.

61. Hieronias propheta terro vocat hominem terram, quia homo tripliciter terra est. *Prose.*

62. Terra est, quia de terra creatus est: terra est, quia in terra conversatur: terra est, quia in terram revertetur.

63. Terra est creatione, terra est conversatione, terra est morte. *Ibid.*, super *Job*, cap. 1.

64. Nemo potest connecti terras, et jungi cœlo. *Serm.* 164.

SENTENTIE PAGANORUM.

S. PETRUS CHRYSOL. 65. Terra est alitrix generis humani. *In Dialogo Timæi.*

66. Emetidamur quæcumque terras, nullam inventuri sumus solum intra mundum, quod alienum homini sit. *De Consolat. ad Helviam*, cap. 9.

67. Angustus animus est, quem terrena delectant. *Ibid.*

68. Nemo sapiens, qui deorsum respicit in terram. *Sent.* 378.

S. LEO I.

Petrus
Eusebius.

PLATO.

SIXTUS
PHIL.

VALENTIN
MAXIMUS.

69. Videte ne dum terram custoditis, caelum amittatis. Lib. 7, *Dictor.*, cap. 2.
Vide etiam tit. *Deperatio*, sent. 36; *Homo*, sent. 58; *Intentio*, sent. 49; *Mosa*, sent. 35; *Occupatio*, sent. 27; *Præcisio*, sent. 27; *Relinquere*, sent. 61; *Theismus*, sent. 31, 32, 33; *Vita Dei*, sent. 65.

TESTIMONIUM.

COLLECTOR.

Etymologia. Testis dicitur quasi antestis, hoc est, ante stans: vel ut aliqui volunt, quasi tenens scutum.

S. AUGUST.

Testimonia græce martyria nuncupantur, quo verbo iam utimur pro laico eloquio; unde illos qui propter testimonium Christi, diversis passionibus humilitati sunt, et usque ad mortem pro veritate certant, non testes, quod latine utique possemus appellare; sed græce utique martyres appellamus. Super *Psalm.* cxvii, vers. 6, in illud: *Testimonia tua exquiri.*

S. PROSPER.

Definitio. Quis est testis falsus, nisi qui hominem quemlibet de criminibus indiciensis obsecrat? Lib. 2, *De Vita contempta.*

S. AUGUST.

Testimonium recte esse dicitur, quo verum veritas approbatur. Lib. 2, *de Gubernatione Dei.*

SENTENTIA PATRUM.

S. ANSELM.

1. Conscientia propria sufficit unicuique ad testimonium. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 2.

S. ANTONIN.

2. Testificando falsum advenientes, tenetur ad restitutionem omnium, qua exinde proximus perdidit propter ejus testimonium. Part. 2, tit. 1, cap. 49, § 7.

S. AUGUST.

3. Qui divina testimonia non requirunt, pondus humani testimonii perdididerunt. *Epist.* 50, ad *Bonifac.*

4. Testis est, qui adest, non in cubiculo adest peritum, sed in cubilibus consociatarum vestrarum. Super *Psalm.* lxxv.

5. Inimicus servatione, carnem potest occidere; in autem dicendo falsum testimonium, animam occidit. Super *Psalm.* lxxix, vers. 17.

6. Falsus testis linguam suam et animam suam prius trucidat, et alterum laedere se percipio conatur, male nititur lingua, nec ideo malum est lingua: opus est Dei lingua, sed bono opere Dei male utitur illanquitia. Tract. 27, super *Evang. Joan.*, de cap. vi.

7. Veritas queritur per duos testes, ita sic se habet humani generis consuetudo: sed famam fieri potest ut et duo mentiantur, ut in Suzanna causa accidit. *Ibid.*, tract. 26, de cap. 8.

8. Humana deos divinis, non divinis humanis testimoniis confirmari. *De Sobrietate*, cap. 1.

9. Testimonium martyrum impii audire no-

lunt, ut rivant: et testimonium dormientium audiunt, ut pereant. *Homi.* 36, ex *Quinquagesima Homil.*

10. Quid vult falsus testis, nisi mordendo nocere, et consumere mentiendo? *Serm.* 2, *Sabbat.* post 3 *Dom. Quasr.*

11. Non debet vendere testis verum testimonium. *Epist.* 53.

12. Constat nostra scientia ex visis rebus et creditis: sed in his que vidimus, nos ipsi testes sumus; in his que credimus, aliis testibus movemur ad fidem. § 112, cap. 3.

13. Hæc duo sunt, testis et testimonium, quorum ad oculos unum, ad aures alterum pertinet. *Ibid.*

14. Quia nec corpora tenam experti sumus, nec mente assequi valimus aut valens, eis sine ulla dubitatione credenda sunt testibus. In *Enchiridion*, cap. 4.

15. Non spero quoscumque loquimur, testes sumus; sed apud eos quibus expedit et debet, pro nos cognoscere aut credere veritatem. *Præfac.*

16. Cum autem ille te interrogat, aut vult ex te aliquid nosse, qui cum rem quærit que non ad eum pertinet, aut quam ei nosse non expedit non testem, sed proditorem requirit.

17. In quo si ei mentiaris, a falso testimonio fortasse alienus eris, sed a mendacio profecto non eris. *Demonstratio*, cap. 47.

18. Falsi testimonii non minus reus est, qui de seipso falsum fatetur, quam si adversus proximum hoc faceret. Lib. 1, *de Civit. Dei*, cap. 20.

19. Sicut homo jurans adhibet testem Deum, ita scilicet Deus. Lib. *contra Advers. legis*, cap. 11.

20. Martyres testes dicuntur, testes autem Christi, veri testes sunt. *Ad Donat.*, post *collat.*, cap. 1.

21. Deus testis habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. Tract. 1, super *Epist. Joan.*

22. Non desideratur Deus testis esse, qui iudex est: quoniam qui testis est, ipse iudex erit. Tract. 36, super *Joan.*

23. In iudicio nec falsos testes addoces, quibus iudex fallatur: tunc enim ipso erit iudex cause tue, qui modo est testis vite tue. *De decem Chordis*, cap. 2.

24. Mentiri Deo potes, Deum fallere non potes. Tract. 26, super *Joan.*

25. Multi homo Jude scilicet, quod Dominum conmagistram, Deumque suum pecunia vendiderit, velut immane et nefarium exhorrent, nec tamen cavent. *Prover.*

S. HONAV.

26. Nam cum pro muneribus falsum contra quemlibet testimonium dicitur: profecto quia veritatem pro pecunia negant, Deum pecunia vendunt. Lib. 4, super *Moz.*, cap. xv, in illud: *Transierunt et pecuniam*, etc.

S. CALISTUS
PAPA.

27. Attendenda est non solum testimonii veritas, sed etiam testium honestas. *Serm.* 2, *Dom.* infra oct. *Ascens.*

28. Nullum putaveris locum sine teste. In *Speculo discipuli*, part. 1, cap. 30.

S. CALISTUS
PAPA.

29. Testes per quamcumque Scripturam testimonium non forant, sed presentes de iis que nocuerunt et viderunt, versatur testimonium profertant. Apud Gratianum, in *Decretis*, part. 2, causa 3, quest. 9, cau. *Testes.*

CASIODOR.

30. Mendacii sui pœnas recipiet, qui falsum testimonium proferre contendit. Super *Psalm.* xxxvi.

31. Probibitatum testimonium est, quod præstat ingratus; et non potest gratiosum dici, quod confirmat ille, qui reus est. Super *Psalm.* lxxv.

32. Pro multis malis peccata bonum testimonium damus, atque de bonis mala dicimus nescientes; et necesse est verecundiam incurral, qui ignorans aliquid testimonio assererat. Super *Psalm.* cxvii, vers. *Quod suspicatus sum.*

CONST.

33. In testibus fides, dignitas, mores, gravitas moderanda vel examinanda est. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 4, quest. 2, can. *Si testes*, § *In testibus.*

CONST.

34. Testes qui adversus fidem suam testationis vacillant, audiendi non sunt. *Ibid.*

NATIONEEL
CAP. 6.

35. Non dicas, Nemo me vidit; neque putes quod testis factorum non sit: homo quidem quandoque non est, sed non errans testis est in cœlo. *Cateches.* 18.

S. CYRILLUS
HIERONOL.

36. Allius testis non admittitur, nisi in crimine injuriarum. Hab. in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 3, quest. 9, can. *Abusus.*

S. CYRILLUS
HIERONOL.

37. Falsus testis nocet mordendo, et consumit mentiendo. Super illud *Eccl.* x: *Eccc ego iudex cum eras locutus.*

S. FELIX
PAPA.

38. Qui testem habet in cœlo, si ab hominibus reprehendatur, non caret. Super *Job.* cap. xvi.

S. GREG.

39. Ille veraciter testis fidelis est, qui necit mentiri. Super illud *Apost.* 1: *Qui est testis fidelis.*

S. GREG.

40. Ob carmen famosum damnatus, intestabilis erit. In *Decret.*, part. 2, causa 4, quest. 9, can. *Si testes*, § *Ob carmen.*

S. GREG.

41. Nullus idoneus testis in re sua intelligitur. *Ibid.*, etc., § *Nullus.*

S. GREG.

42. Ubi numerus testium non adhibetur, etiam duo sufficient: pluribus enim locuto, duorum numero contenta est. *Ibid.*, etc., § *Ubi.*

S. INNOC.

43. Eos testes ad veritatem adjuvandam adhiberi oportet, quoniam gratia et potentia, fidem religioni iudiciali debitam possunt præparare. *Ibid.*, etc., § *Eos.*

S. INNOC.

44. Testes Dei sunt, qui per exercitium sancti operis, testantur, que electos secum sua præmia veritatis. Lib. 9, cap. 35.

S. INNOC.

45. Qui sine teste ambulat, recte non vivit. Lib. 10, in *Registro*, indict. 5, cap. 22, ad *Joan.* subdicitur.

S. INNOC.

46. Amicorum circa sunt iudicia; nunquam ergo de amicorum testimonio glorieris. *Prover.*

S. INNOC.

47. Illud verum est testimonium, quod ab inimica voce profertur: alioqui si amicus pro te dixerit, non testis, aut iudex, sed fautor putabitur. *Epist.* 15, ad *Pammach.*

S. INNOC.

48. Fidele testimonium est, si non habet causas mendacii. In *Regula Monachorum*, cap. 24, de *Virt. humilit.*

S. INNOC.

49. Falsus testis est, qui non eodem sensu dicta intelligit quo dicuntur. *Lih.* 4, super *Matth.*, cap. 26, can. 6, num. 309, super illud: *Novissime tenebant duo falsi testes.*

S. INNOC.

50. Duo testes sunt, vita et conscientia: homo testis, bona vita. Coram Deo testis est conscientia, coram hominibus vita. Lib. 2, *De Claustr. anim.*, cap. 17.

S. INNOC.

51. Testes iniqui sunt adulatores, falsum testimonium adulando perhibentes. Super *Psalm.* xxvi.

S. INNOC.

52. Equus testis est, cuius vita et verba, æqua libra sibi respondent: iniquus autem testis est, cuius verba sunt grana, et vita palea, qui bona dicit, et mala fecit. Super *Psalm.* xxxiv.

S. INNOC.

53. Hodie periclitatur causa homini, propter defectum testium: adversarii enim tot et tanta habent dicere in testes, et in facta, et in dicta testium, quod per eos parum, aut nihil de jura suo possit dominus obtinere. Super *Prover.*, cap. 18.

S. INNOC.

54. Falsus testis est, qui nec juratus, nec rogatus fort testimonium. Super *Isa.*, cap. 43.

S. INNOC.

55. Testis ille non est idoneus, qui non interfuit testandis. Super *Acta Apost.*, cap. 2.

S. INNOC.

56. Testes ex auditu et fama, sufficienter non probant. Lib. 2, *Decret. Const.*, const. 48, in titulo.

S. INNOC.

57. Diligenter examinandi sunt testes, et puniendi illi, qui eos impediunt, et effluviata testium multitudo est per iudicem referenda. *Ibid.*, const. 52, in titulo.

S. INNOC.

58. Cum de fama vel rito falsitatis inquiritur, cogendi sunt testes. *Ibid.*, const. 62, in titulo.

S. INNOC.

59. Falsi testes possunt facere malum famam, non tamen possunt interficere conscientiam. *Ho. mil. de Susanna.*

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A. S.
VICTORE.

HUGO CARD.

S. INNOC. III

S. JOANNES
CHRYSOST.

60. Testimonium cuiuspiam nequaquam idoneum est, nisi cum bonas vitas institutio commendat. *Prose.*

61. Nemo potest alterius esse testis idoneus, nisi prior fuerit suus. *Homil. 3, super Matth. Oper. imperf.*

62. Inimicorum testimonium in iudicio et verum fuerit, quasi suspectum reprobatur. *Ibid., Homil. 42.*

63. Id veritatis maximum est argumentum, cum qui inimicos in testimonium adducit. *Homil. 92.*

64. Duos habere testes, hoc profecto magnae probationis indicium est. *Homil. 15, super I Tim.*

65. Non ad multitudinem respici oportet sed ad sinceram testium fidem, et testimonis, quibus potius lux veritatis assistit. *Lib. 5, de Nuptiis carnat., cap. 14.*

66. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. *Super Prolog. Regule S. Benedicti, cap. 2, text. 28.*

67. Si mendacium gratis dicitur, quanto magis si venale queritur? neque enim docet multiplex convectus testium falsorum, si tantum presentia sit numerorum. *Lib. 2, de Sum. bona, cap. 55, sent. 1.*

68. Testis falsidicus tribus est personis obnoxius: primum Deo, quem perjurando contemnit; deinde iudici, quem mentiendo fallit; postremo innocenti, quem falso testimonio ledit. *Ibid., sent. 2, etc.*

69. Testibus falsis conjunctis, tarde mendacii falsitas reperitur: quod si separati fuerint, examine iudicantis cito manifestantur. *Prose.*

70. Nam sicut in unitate pravorum testium grandis est fortitudo: ita in separatione major infirmitas.

71. Fraudulenta cito apprehenditur, cum mendacium falsidicorum testium sibi non convenit.

72. Utrum pene crimen habent, et qui falsitatem promittit, et qui supprimit veritatem: quia et ille obesse vult, et iste prodesse non vult.

73. Prior est autem testis, qui laedit, quam qui prestare nolit: nam ille malignus est, iste inutilis. *Ibid., sent. 4, etc.*

74. Iniquus testis, quamvis sua falsitate corpori rebusque officiat, anime tamen nihil oberit, nisi maximum lucrum conferat, si impeditus equanimiter toleret. *Prose.*

75. Erit autem ille apud Deum condemnatus, qui adversus innocentem falsum testimonium vel dicit, vel dicentibus credit.

76. Nam non solum ille reus est, qui falsum de

alio profert testimonium; sed et is qui cito a reo criminibus prebet. *Ibid., sent. 6, etc.*

77. Qui metu polestalis virtutem occultat, eisdem veritatis iracundiam sibi colibus provocat: quia plus pertimescit hominem, quam divinam trepidet indignationem. *Ibid., sent. 7, etc.*

78. Testimonio tuo nulli notices, ad nullius periculum vocem testimonialis adhibeas. *Lib. 2, de Synonyma, cap. 16.*

79. A cupiditate instabili opium, falsis testimonis erupere. *In Epistole, cap. Data.*

80. Punienti sunt testes, qui ad calumniam aliquid testificantur: nos eorum voces tanquam plurimum admittantur, quos temporum quidem diversitas simul interfuisse prohibuit. *Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, causa 3, quest. 9; can. Nihilominus.*

81. Qui falsum testimonium dicit, diabolus aperit os ejus. *Homil. 3, in cap. vi Exod.*

82. Si quis es que vides in delicto proximo sui, vel non indicat, vel in testimonium vocatus, non que veris sunt dixerit, peccatum quod commisit ille quem celat, ipse suscipit, et pena commissi revolvitur ad conscientiam. *Homil. 3, in cap. iii Levit.*

83. Velat Dominus falsum testimonium, non ignarus falsos testes multis magnisque molestis se involvere. *Prose.*

84. Primo sanctam veritatem violant, qui nihil est in rebus sacratis, solis in morem illustrante negotia, ne quid eorum in obscuro latent. *De Decalogo.*

85. Falsarius testis nulla variaeque contingens, reddi ut locusta famam, vitam, actusque alienos, donec totum adversus quem falsus contingit, radicitus exterminet. *De Promiss., part. 1, cap. 36.*

86. Falsus testis innocentem nullis provocantibus meritis arguendo, videri vult reus. *Lib. 2, de Vita contemplat., cap. 3.*

87. Humana dicta argumentis ne testibus egent, Dei autem sermo ipse sibi testis est: quia necesse est quidquid incorrupta veritas loquitur, incorruptum sit testimonium veritatis. *Lib. 3, de Gubern. Dei.*

88. Testium inducto publicam procedere debet in correctione denuntiationem. *2, Quest. 33, art. 8.*

89. Testis est dicere que scierit, aut audierit, cum veritate sermonis. *Lib. 4, de Arte rhetor.*

90. Solent testes in reos, non in innocentos interrogari. *Lib. 1, epist. 53, ad Vocatum Romanum.*

91. Testimonium veritati, non amicitie reddas. *De quatuor Virtut.*

SENTENTIA FAGANORUM.

JOAN. SAR.
JOAN. TRITH.
S. THEODORUS
HISPALENSIS.

LACTANTIUS.

S. LEO I.

ORIGENES.

PHILO THE.

S. PROPER.

SALVIANUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. FRANCISCUS
ASSISIENSIS.

S. THEODORUS
SAR.

SENeca.

92. Nullum putaveris locum sine teste. *De Moribus.*

Vide etiam *lit. Julius, sent. 68; Passio Christi, sent. 32; Restitutio, sent. 26; Reus, sent. 17.*

THEOLOGIA.

COLLECTIO. *Etimologia.* Theologia dictio est graeca: nomen est Deus dicitur, *Xyces* sermo: unde theologia est sermo de Deo, vel de divinis.

Definitio. Theologia est scientia de divinis. *Super Lib. 1 Sentent., quest. 1, art. 1, ad h.*

Divisio. Triplex dicitur theologia: Prima que Dei est; secunda, rationalis et nostra; tertia, sensus et symbolica. *Exposit. 1, super Psalm. cii.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Artes de caelo tractant homines, non theologiam. *Epist. 61, ad Fratres episcop.*

2. Theologia sola est scientia perfecta, quoniam incipit a primo, quod est primum principium, et pervenit ad ultimum, quod est premium aeternum. *Prose.*

3. Incipit a summo, quod est Deus altissimus, et pervenit ad infimum, quod est infernale supplementum.

4. In hac cognitione theologiae est sapor perfectus, vita et salus animarum: et ideo ad eam addiscendam inflammari debet desiderium omnium Christianorum. *In Breviloq., part. 1, cap. 1.*

5. Omnia dona Dei sunt valde bona, et omnium honorum causa: sed nullum illa nostrum cor inflamat, et illud ad amandum bonitatem ejus excitat, ut donum theologiae, cum sit solus matulinus gratia Dei. *De perfect. spirit., cap. 67.*

6. Mens nostra ad theologiam se dicit libenter propter lassitudinem, et laxitatem res divinas contemplandi. *Ibid., cap. 68.*

7. Ante omnem actum, et in theologia maxime, ab oratione inchoandum nobis est. *De divinis. Novina., cap. 3.*

8. Ad Theologiam tum erimus idonei, quando superando passiones a nobis ipsi omnem affectionem carnalem exterminaverimus, nullamque occupationem mente retinuerimus. *De Virtute, cap. 10.*

9. Placet mihi, quod sancte theologiae litteras fratribus intropteris, ita tamen ut neque in te, neque in ceteris extinguatur sancte orationis spiritus. *In suis Opus., epist. 3, ad S. Antonium de Psalms.*

10. Opportunum tempus, non parum idoneum theologiae consecrandum est. *Lib. 1, de Theologia.*

11. Argutores ac sophistas, non theologos

COLLECTIO.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. SERAP.

S. BAMBILIUS
MAGNER.

S. ROBERT.

S. MARCELL.

S. PROPER.

S. BERNARDUS
PREBAC.

S. BERNARDUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

S. FRANCISCUS
ASSISIENSIS.

S. THEODORUS
SAR.

SENeca.

agunt homines. *Hab. D. Joan. Damase., lib. 2 Parall., cap. 80.*

12. Via theologiae profecto longe est major, quam humana. *Homil. 4, super I Cor.*

13. Tatum non est cum veste, neque cum passione aliqua, theologiam attingere: dogmatum enim ejus ingenium est alta profunditas. *Grad. 27.*

14. Castitas discipulum theologum facit. *Grad. 30.*

15. Theologia ecclesiastici corporis oculus est, et venit etiam spirituales nabes glutinosas, coquens et in cetera membra delegans. *Serm. de quatuor David., divis. 2, consid. 1.*

16. Inutilis est theologia, vana proorsus, inutilis et noxia, si non comes affuerit devotio. *Tract. 7, super Magnificat.*

17. Theologia philosophiae praeficitur: quoniam sicut naturam gratis, sicut ancillam domina, sicut discipulum magistra, sicut tempus aeternitas, sicut ratiocinationem intelligentia; sic theologia philosophiam exsuperat. *Lib. 1, de Consolat. theol., prosa, 2.*

18. Philosophia et theologia sine devotione, dispergunt superbos, et deprimunt. *Tract. 7, super Magnificat.*

19. Theologia domina est omnium scientiarum; nulla enim scientia reperitur (si casta est) quam non theologia obsequatur et ancilletur. *Lect. 2, de Theol., consid. 4, part. 4.*

20. Theologia est magna vitas spiritualis, divinae, et catholicae gubernatrix. *Serm. ad Reg. Franc. nomine Univers. Paris.*

21. Si es theologus, vero orabis, si eris theologus et vere orabis, theologus vero eris. *De Orat., cap. 57.*

22. Dui te invitavi ad studiosam Theologiam militiam, ne abhorres hunc laborem. *Epist. 9 ad Quendam.*

23. Sane laborem theologiae facultatis non debet abhorere: scholasticae namque hominis labor non est in operibus, sed in verbis. *Ibid.*

24. Theologia est anime pabulum, et pontificatus vitiolum. *De Scient. utiliorib.*

25. Theologia habet principia certa, non simpliciter per se nota theologo, sed per viam credulitatis, supponendo ea a Deo, qui ea habet per scientiam superiorum. *Super 1 sent., quest. 1 prolog., art. 1, in contrar.*

26. Toti Theologia ordinatur ad habendam notitiam de Deo. *Ibid., art. 2, in contrar.*

27. Theologia est sapientia non solum tertio modo, sed etiam secundo, et ideo non solum est speculativa, sed etiam practica. *Ibid., quest. 2, art. 1, ad 3.*

S. JOHANNES
CHRYSOSTOMUS.

S. JOAN. CL.

JOAN. GREG.

S. HILDES.

PETRES
BLESENSIS.

S. THOMAS
AQUINAS.

28. Theologia doctrina notificat Deum per humen fidei: unde non oportet quod circa universalia versetur, sed circa ipsam Deum, qui est principale subiectum hujus doctrine, et circa alia prout sunt à Deo, vel est Deum. *Ibid.*, ad 4.

29. Theologia, quantum ad materiam, et modum cognoscendam, est alia scientiis perfectior, quantum ex parte scientiis sit imperfectior. *Ibid.*, quæst. 2. in contrar., et ad 4.

30. Theologia est nobilissima doctrina, quia per unum simplicissimum modum quoad est veritas prima, cui innititur, extendit se non solum ad speculabilia, sed et ad operabilia. *Ibid.*, ad 4.

THESAURUS.

HUGO CARD. *Etyologia.* Dicitur thesaurus à *thesis*, quod est positio, et *aurum*: unde thesaurizare, est aurum ponere, scilicet in arca, vel alibi. Super *Psalm.* xxxviii.

COLLECTOR. *Descriptio.* Thesaurus est vetus depositio pecunie, mobilisve rei pretiosæ, cuius non extat memoria, nec dominus.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Donatum thesaurum qui non abscondit, perdit. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.

S. AUGUST. 2. Theauri montem possunt plerumque subverti: at mens que non thesauris subvertitur, sine ulla thesauris facilius et expeditius potest vivere. Lib. 44, de *Tribu.*, cap. 44.

3. In thesauro pauperum dulcissima requies, et vera securitas est: ad ipsum enim amittendum nec latro admittitur, nec naufragium metuitur: servat secum quod intus habet, nudus erudit, et plenus est. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 2, vers. 22.

4. Non dormiat in thesauris suis, qui pauperi prodasse potest. De *duodecim Avision.*, cap. 4.

5. Nihil est melius, nihil dulcius, quam divitium scrutari nullis strepente thesauro: dulcis est, honorum est. Homil. 25, ex *Quinquagesima Homil.*

S. BERNARD. 6. Theauri quos thesaurizare debemus, tres sunt: desiderium plerisque in corde; doctrina veritatis in voce; assiduitas perseverans in homine, in suis *Sentent.*, cap. *Theauri*.

7. Minus speres miser, et infollentis, cum thesauro pecunie, thesauro ire pariter cumulari. In *Declaratione*.

8. Cur thesaurizans in terra, homo, cum sine dilatione transeat et illud, quod colligit et ipse qui colligit? Lib. *Meditat.*, cap. 17.

S. BONAV. 9. O caritas! tristatur homo, si perit thesaurum mundi, et non curat, si perit fidem, cha-

ritatem, iustitiam, et patientiam, prolesum thesaurum Spiritus sancti. *Prose.*

10. O si cogitamus cum quanta distractione thesaurizans iste ponderetur in die redditionis, id est mortis vel iudicii, antequam in domum thesaurorum celi recipiatur, quam diligenter eum custodierimus! Sermon. 3, *fr. 2 Perit*.

11. Quantum credendus est thesaurus corporalis comparatus thesauro spirituali? quanto est minus corpora nobilitate, tanto thesaurus animæ est thesauro corporali melior. Thesaurus animæ est quo solo anima diva est. *Prose.*

12. Si multum doles pro omissione thesauri corporalis, quantum dolorem deceat habere pro omissione thesauri spiritualis? Sermon. 1 de *S. Mathew.*

12 bis. Non dormiat in thesauris suis, qui pauperi dormire non sinit. De *duodecim Avision.*, cap. 4.

13. Facilius anima thesaurus non in arca, sed in memoria portatur. Homil. 4, de *Symbolo*.

14. Inter omnia, que vanitas sunt hominum, illa est vel precipua, vel apertissima, quod magno studio, cura, sollicitudine, ac labore thesauri magnos, homines cupidissime congregant, ignorantes quibus ista sic congregent. In *Evangelio.* super *Psalm.* xxxviii, vers. 40.

15. Thesaurum nostrum in cordis portamus, ut etiam cor nostrum in cordis habere possimus. *Prose.*

16. Necessè est enim, ut quo processerit dilectionis thesaurus, illic etiam cognitionis sequatur affectus.

17. Ut ergo in cordis thesaurizemus, cordis diligamus.

18. Vis nosse ubi thesaurizans? attende quid amas: vis nosse quid amas? attende quid cogitas.

19. Ha fiet ut thesaurum tuum ex tuo amore cognoscens, et amorem tuum indicio tuo cogitationis intelligas. Sermon. 1, de *Confessione*.

20. Inventus thesaurus absconditur, ut servetur: quo studium celestis desiderii a multisque spiritibus quiescere non sufficit, qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. *Prose.*

21. Depredari enim desiderat, qui thesaurum publice portat in via. Homil. 2, super *Evangelio*.

22. Thesaurus spiritualis tanto magis cumulari, quanto magis temporalis thesaurus studiis pro Deo expenditur. Sermon. de *Virginitate*.

23. Qui thesaurus effudit, dicit ruderem terram, et facti in alium foream, sedulus inestit labori: donec ad thesaurus quos currit, attingat: sic enim thesaurus sapientia invenire desiderat, quid-

quid sibi terrenum inesse deprehendit, expurgat, fossam in se humilitatis facit, nec quiescit, donec inveniat. Lib. 1, super *Prose.*, cap. 2.

24. Sæpe plerique thesaurizant, et congregant multa, que aut desidia filiorum everit, aut fisco occupat, aut diripiunt alieni. Super *Psalm.* xxxviii, vers. 10, *Theaurizet*, etc.

25. Illi quique habent cor, ubi est thesaurus. Golosi thesaurus venter est: luxuriosi thesaurus epule sunt: lascivi ludicra; amatoris libido. Lib. 4, super *Math.*, cap. 6, vers. 5, num. 46, super illud: *Ubi enim est thesaurus tuus, etc.*

26. Thesaurus ex proliosis congeritur, reconditur, custoditur; augmentatur: in tempus necessitatis reservatur. Lib. 4, de *Proprietate*, cap. 18.

27. In thesauro homo habetur firmus; pretiositas; secretum; pulchritudo; sollicitudo; contentia. Super *Luce.*, cap. 6.

28. Thesaurus malorum est inobedientia, et intractabilitas, et iniquitas. *Prose.*

29. Fugo thesaurum iniquitatis, et reconde thesaurum elemosynas: hominum opus quod possit anno peccatum extinguere, quod idemum sit ad solventium omnem iniquitatem. Homil. super *Psalm.* xcv.

30. Diabulus quasi quosdam laqueos facit thesauros in terra, ut homines istis thesauris et celestibus spoliis. Homil. 12, super *Math.*, *Oper. perfecti*.

31. Qui collocat thesauros in terra, non habet quod speret in celo; et in vanum aspectu in celum, ubi nihil repositum habet. *Prose.*

32. Qui divitias suas reponit in celo, non habet spem in terra: ut quid enim delectaretur in terra, qui nihil habet in terra?

33. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, quia non estis de terra, nec de terra venistis, sed pro tempore de terra suscepistis terram, ut per terram vincatis terram: sed de celo estis, et de celo venistis, et iterum redituri estis in celum, nisi ultro remanere volueritis in terra.

34. Qui thesaurizat in terris, duplex facit peccatum: primum, quia male congregat: secundo, quia cor habens in terra, nunquam que Dei sunt recordatur, sed semper que terre.

35. Qui autem thesaurizat in celo, duplicem iudicium facit: primo, quia bene foverat: secundo, quia spem habens in Deo, semper que Dei sunt cogitat et meditat, et non que terre. Homil. 15, super *Math.*, *Oper. imperf.*, in illud: *Nolite thesaurizare, etc.*

36. Thesauros tuos ad celestia regna transnolle: Smerare in pauperibus Dominum, in egenis Christum, et pascere et vesti. Sermon. 1, de *Martha*.

37. Parentes filios thesaurizans lex nature præcipit. Homil. 27, super II *Cor.*

38. Sicut is, qui competitus est, ambulare non valet: ita et qui pecunias sibi thesaurizat, in celum ascendere non possunt. Grad. 26.

39. Thesaurus facile exhauritur, si nullis interrim pecuniis reficiatur. De *tempore vite*, tract. 5, de *Patient.*

40. Thesaurus animæ non est auri, non argenti, neque gemmarum: sed spiritualis, invidibilis humanis obtutibus, immensaque valoris. De *contemptu mundi*, cap. 19.

41. Thesaurus hominis est quidam fructuum ejus congregatio, laborumque collectio. Sermo. 7, de *Jejun.* septimi mensis.

42. Si opes congreges, ut plenus habeas sufficientiam vite hujus, teipsum decipis. *Prose.*

43. Auget enim inopiam multiplicata rerum temporalium substantia. Epistol. ad *Quendam Cleric.*

44. Thesaurum, qui non abscondit, perdit. Sermon. 7.

45. Thesaurus celi, est manus pauperis: quod suscepit ne in terra perat, reponit in celum. *Ibid.*, serm. 8.

46. Jacens animus plebeius est, qui mammutum thesauris regalibus anteponit. *Ibid.*, serm. 22.

47. Thesaurus cor hominis aut per elemosynam levat ad celum, aut per avaritiam demergit in terram. *Prose.*

48. Homo, mitte et præmitte thesaurum tuum in celos, ne celestem animam demergas in terram. *Ibid.*

49. Quæris ut acquiras, acquiris ut perdas, perdis ut dolas; thesaurizas, et ignoras qui. Sermon. 59, de *S. Nicol.*

50. Cedit, cedit terrena pecunia, ubi celestis thesaurus admittitur. Opus. 42, cap. 4.

51. Loca thesaurorum de meritis thesaurizationum nominavit Apostolus. Illi enim dicuntur esse jam thesauri, ubi sunt thesaurizantes futuri: ut qui cupiditati et avaritiæ thesaurizarent, in inferno se opes locare cognoscerent: qui vero misericordie et humanitati, celestes se thesauros preparare gauderent. Lib. 1, ad *Eccl.* *Cathol.*, super illud, *Math.* vi: *Nolite thesaurizare*.

52. Duo thesaurorum genera monstrantur: unum scilicet quo filius thesaurizant patres, aliud quo sibi filius, ut erudant illos officio ac timore divino: sibi ut thesaurizant sibi thesauros in celo. *Ibid.*

53. Illius thesaurus tinea comedit, qui vanitas servit, et vitam suam in hujus mundi pompa consumit. Homil. 7, de *Miseriordia*.

S. JOANNES CLEU.

S. ALACRENT. JUSTIN.

S. LEO I.

PETR. ELES.

S. PAVLUS CROSOI.

S. FERDIN. DAM.

SALVIANUS.

S. VALER. EPISCOPUS.

28. Theologia doctrina notificat Deum per humen fidei: unde non oportet quod circa universalia versetur, sed circa ipsam Deum, qui est principale subiectum hujus doctrine, et circa alia prout sunt à Deo, vel est Deum. *Ibid.*, ad 4.

29. Theologia, quantum ad materiam, et modum cognoscendam, est alia scientiis perfectior, quantum ex parte scientiis sit imperfectior. *Ibid.*, quæst. 2. in contrar., et ad 4.

30. Theologia est nobilissima doctrina, quia per unum simplicissimum modum quoad est veritas prima, cui innititur, extendit se non solum ad speculabilia, sed et ad operabilia. *Ibid.*, ad 4.

THESAURUS.

HUGO CARD. *Ethymologia.* Dicitur thesaurus à *thesis*, quod est positio, et *aurum*: unde thesaurizare, est aurum ponere, scilicet in arca, vel alibi. Super *Psalm.* xxxviii.

COLLECTOR. *Descriptio.* Thesaurus est vetus depositio pecunie, mobilisve rei pretiosæ, cuius non extat memoria, nec dominus.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN. 1. Donatum thesaurum qui non abscondit, perdit. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.

S. AUGUST. 2. Theauri montem possunt plerumque subverti: at mens que non thesauris subvertitur, sine ulla thesauris facilius et expeditius potest vivere. Lib. 44, de *Tribu.*, cap. 44.

3. In thesauro pauperum dulcissima requies, et vera securitas est: ad ipsum enim amittendum nec latro admittitur, nec naufragium metuitur; servat secum quod intus habet, nudus erudit, et plenus est. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 2, vers. 22.

4. Non dormiat in thesauris suis, qui pauper prodesset potest. De *duodecim Avision.*, cap. 4.

5. Nihil est melius, nihil dulcius, quam divitium scrutari nullis strepente thesauro; dulcis est, honorum est. Homil. 25, ex *Quinquagesima Homil.*

S. BERNARD. 6. Theauri quos thesaurizare debemus, tres sunt: desiderium plerumque in corde; doctrina veritatis in voce; assiduitas perseverans in homine, in suis *Sentent.*, cap. *Theauri*.

7. Minus speres miser, et infollentis, cum thesauro pecunie, thesaurum ire pariter cumulari. In *Declaratione*.

8. Cur thesaurizans in terra, homo, cum sine dilatione transeat et illud, quod colligit et ipse qui colligit? Lib. *Meditat.*, cap. 17.

S. BONAV. 9. O caritas! tristatur homo, si perit thesaurum mundi, et non curat, si perit fidem, cha-

ritatem, iustitiam, et patientiam, prolesum thesaurum Spiritus sancti. *Prose.*

10. O si cogitamus cum quanta distractione thesaurus iste ponderetur in die redditionis, id est mortis vel iudicii, antequam in domum thesaurorum celi recipiatur, quam diligenter eum custodierimus! Serm. 3, *fr. 2 Perit*.

11. Quantum credendus est thesaurus corporalis comparatus thesauro spirituali? quanto est minus corpora nobilit, tanto thesaurus animæ est thesauro corporali melior. Thesaurus animæ est quo solo anima diva est. *Prose.*

12. Si multum doles pro omissione thesauri corporalis, quantum dolorem deceat habere pro omissione thesauri spiritualis? Serm. 1 de *S. Mathew.*

12 bis. Non dormiat in thesauris suis, qui pauper dormire non sinit. De *duodecim Avision.*, cap. 4.

13. Facilius anima thesaurus non in arca, sed in memoria portatur. Homil. 1, de *Symbolo*.

14. Inter omnia, que vanitas sunt hominum, illa est vel precipua, vel apertissima, quod magno studio, cura, sollicitudine, et labore thesauri magnos, homines cupidissime congregant, ignorantes quibus ista sic congregent. In *Evangelio*, super *Psalm.* xxxviii, vers. 10.

15. Thesaurum nostrum in cordis ponimus, ut etiam cor nostrum in cordis habere possimus. *Prose.*

16. Necessè est enim, ut quo processerit dilectionis thesaurus, illic etiam cognitionis sequatur affectus.

17. Ut ergo in cordis thesaurizemus, custodia diligamus.

18. Vis nosse ubi thesaurizans? attende quid amas: vis nosse quid amas? attende quid cogitas.

19. Ha fiet ut thesaurum tuum ex tuo amore cognoscas, et amorem tuum indicio tue cogitationis intelligas. Serm. 1, de *Confessione*.

20. Inventus thesaurus absconditur, ut servetur; quo studium celestis desiderii a multisque spiritibus quiescere non sufficit, qui hoc ab humanis laudibus non abscondit. *Prose.*

21. Depredari enim desiderat, qui thesaurum publice portat in via. Homil. 2, super *Evangelio*.

22. Thesaurus spiritualis tanto magis cumulari, quanto magis temporalis thesaurus studiis pro Deo expenditur. Serm. de *Virginitate*.

23. Qui thesaurus effudit, dicit ruderem terram, et facti in alium foream, sedulus inestit labori: donec ad thesaurus quos currit, attingat: sic enim thesaurus sapientia invenire desiderat, quid-

quid sibi terrenum inesse deprehendit, expurgat, fossam in se humilitatis facit, nec quiescit, donec inveniat. Lib. 1, super *Prose.*, cap. 2.

24. Sæpe plerique thesaurizant, et congregant multa, que aut desidia filiorum everit, aut fisco occupat, aut diripiunt alieni. Super *Psalm.* xxxviii, vers. 10; *Theaurizet*, etc.

25. Illi quique habent cor, ubi est thesaurus. Golosi thesaurus venter est: luxuriosi thesaurus epule sunt; lascivi ludicra; amatoris libido. Lib. 4, super *Math.*, cap. 6, csa. 5, num. 46, super illud: *Ubi enim est thesaurus tuus, etc.*

26. Thesaurus ex proliosis congeritur, reconditur; custoditur; augmentatur; in tempus necessitatis reservatur. Lib. 4, de *Propriet.*, cap. 18.

27. In thesauro homo habetur firmus; pretiosus; secretum; pulchritudo; sollicitudo; contentia. Super *Luc.*, cap. 6.

28. Thesaurus malorum est inobedientia, et intracubilitas, et iniquitas. *Prose.*

29. Fugo thesaurum iniquitatis, et reconde thesaurum elemosynas: hominum opus quod possit anno peccatum extinguere, quod idemum sit ad solventium omnem iniquitatem. Homil. super *Psalm.* xcv.

30. Diabulus quasi quosdam laqueos facit thesuros in terra, ut homines istis thesauris et celestibus spoliis. Homil. 12, super *Math.*, *Oper. perfecti*.

31. Qui collocat thesuros in terra, non habet quod speret in celo; et in vanum aspectu in celum, ubi nihil repositum habet. *Prose.*

32. Qui divitias suas reponit in celo, non habet spem in terra: ut quid enim delectaretur in terra, qui nihil habet in terra?

33. Nolite thesaurizare vobis thesuros in terra, quia non estis de terra, nec de terra venistis, sed pro tempore de terra suscepistis terram, ut per terram vincatis terram: sed de celo estis, et de celo venistis, et iterum redituri estis in celum, nisi aliter remanere volueritis in terra.

34. Qui thesaurizat in terris, duplex facit peccatum: primum, quia male congregat: secundo, quia cor habens in terra, nunquam que Dei sunt recordatur, sed semper que terre.

35. Qui autem thesaurizat in celo, duplicem iudicium facit: primo, quia bene foverat: secundo, quia spem habens in Deo, semper que Dei sunt cogitat et meditat, et non que terre. Homil. 15, super *Math.*, *Oper. imperf.*, in illud: *Nolite thesaurizare, etc.*

36. Thesaurus tuus ad celestia regna transmittit: Smerare in pauperibus Dominum, in egenis Christum, et pascere et vesti. Serm. 1, de *Martyria*.

37. Parentes filios thesaurizans lex nature præcipit. Homil. 27, super II *Cor.*

38. Sicut is, qui competitus est, ambulare non valet: ita et qui pecunias sibi thesaurizat, in celum ascendere non possunt. Grad. 26.

39. Thesaurus facile exhauritur, si nullis interum pecuniis reficiatur. De *typo vite*, tract. 5, de *Patient.*

40. Thesaurus animæ non est auri, non argenti, neque gemmarum: sed spiritualis, invidibilis humanis obtutibus, immensaque valoris. De *contemptu mundi*, cap. 19.

41. Thesaurus hominis est quidam fructuum ejus congregatio, laborumque collectio. Serm. 7, de *Jejun.* septimi mensis.

42. Si opes congreges, ut plenus habeas sufficientiam vite hujus, teipsum decipis. *Prose.*

43. Auget enim inopiam multiplicata rerum temporalium substantia. Epist. 17, ad *Quendam Cleric.*

44. Thesaurum, qui non abscondit, perdit. Serm. 7.

45. Thesaurus celi, est manus pauperis: quod suscipit ne in terra perat, reponit in celum. *Ibid.*, serm. 8.

46. Jacens animus plebeius est, qui mammutum thesauris regalibus antepont. *Ibid.*, serm. 22.

47. Thesaurus cor hominis aut per elemosynam levat ad celum, aut per avaritiam demergit in terram. *Prose.*

48. Homo, mitte et præmitte thesaurum tuum in celos, ne celestem animam demergas in terram. *Ibid.*

49. Queris ut acquiras, acquiris ut perdas, perdis ut dolas; thesaurizas, et ignoras qui. Serm. 59, de *S. Nicol.*

50. Cedit, cedit terrena pecunia, ubi celestis thesaurus admittitur. Opusc. 42, cap. 4.

51. Loca thesaurorum de meritis thesaurizantium nominavit Apostolus. Illi enim dicuntur esse jam thesauri, ubi sunt thesaurizantes futuri: ut qui cupiditati et avaritiæ thesaurizant, in inferno se opes locare cognoscant: qui vero misericordie et humanitati, celestes se thesaurus preparare gauderent. Lib. 1, ad *Eccl.* *Cathol.*, super illud, *Math.* vi: *Nolite thesaurizare*.

52. Duo thesaurorum genera monstrantur: unum scilicet quo filius thesaurizant patres, aliud quo sibi filius, ut erudant illos officio ac timore divino: sibi ut thesaurizant sibi thesuros in celo. *Ibid.*

53. Illius thesaurus tinea comedit, qui vanitas servit, et vitam suam in hujus mundi pompa consumit. Homil. 7, de *Miseriordia*.

S. JOANNES CLEU.

S. ALACRENT. JUSTIN.

S. LEO I.

PETR. ELES.

S. PAVLUS CROSOI.

S. ESTHER DAM.

SALVIANUS.

S. VALER. EPISCOPUS.

54. Stultitia genus est. clausum tenere, quod potest multiplici labore proficere, et ad usum aeternae vite fructum exhibere justitiae. Unde utilius iudicio esse accommodare, quam abscondere: et timori magis credere, quam terrae deputari. *Ibid.*

55. Non dubie ille penis exonerat profundum, qui thesaurum suum praemittit ad caelum. *Ibid.*

56. Thesaurus res est, quam habere falsum est gaudium, certissimumque periculum publicare. *Serm. 2, de Avaritia.*

SENTENTIA PAGANORUM.

57. Theaurum quidem desiderare, inhumandum est: inventum autem auferre, non est sapientis. *Sent. 290.*

TIMOR IN GENERE.

Definitio. Timor est contractio animae ad seipsum ob expectationem quorundam, quae non appetuntur. In *Libro sui ductis*, cap. 2, de Verbo.

Timor est insignis admiratio, tanquam ob id quod vel factum est, vel est. *Lib. 2, Stromat.* Timor est per quem mentis fluctans angustia ex contritorum expectatione generatur. *De Fructibus carnis et spiritus*, cap. 7.

Timor est certe confidentiae, ac securitatis privatio. *Grado 20.*

Timor est consternatio animae ob mali expectationem. *De Definit.*

Divisio. Quinque sunt timores. Scilicet: timor naturalis, timor mundialis, timor servilis, timor initialis, timor filialis. *Lib. 2, de Sacram.*

Timor in sex dividitur. Scilicet: in segnitium, in erubescendum, in verecundiam, in admirationem, in stuporem, in agoniam. *Super Epistol. ad Rom.*, cap. VIII.

Segnitias, est timor future opinionis. Erubescencia, est timor in expectatione convitii. Verecundia, est timor in turpi facto. Admiratio, est timor ex magna admiratione. Stupor, est timor ex inconsonata imaginatione. Agonia, est timor pro casu, scilicet, per infortunium.

Timor est aut filialis, aut initialis, aut servilis, aut mundanus. 2, 2, quest. 19, art. 2.

Differentia. Humanus timor diffidentiam tribuit, divinus autem spei firmitatem concedit. *Super Psalms. XXIV*, vers. 4.

Origo. Omnis timor habet ortum ab amore: quia nullus timet perdere, nisi quod amat, et ideo amor et timor ab eodem foveantur. *Opusc. de Modis confitendi*, cap. de Peccatorum origine.

Comparatio. Sicut in moriculis natura propter virtutis debilitatem ad interiora sese recipit:

ita in timentibus, calor cum spiritibus ad interiora contrahitur. 1, 2, quest. 44, art. 1 in corp.

SENTENTIA PATRUM.

1. Tuta timet, qui alta timet. *Part. 1, in Apologia*, cap. 15.

2. Timor temporalis tutaminis serrat excubias, sed nescit diuturnitatis custodiam. *Prose.*

3. Raque ubi timor demerit, audacia obrepit, quoniam fidem non timor cogit, sed affectus exhibet. *Lib. 2, Offic.*, cap. 7.

4. Aliud est timere, quia peccaveris, aliud timere, ne pecces: ibi formido de supplicio, hic sollicitudo de premio. *Lib. 10, epist. 24, ad Demetrium.*

5. Quae poena major, quam timere [quod vitare non possit, nec quod tamen erudire] *Super Psalms. xxxv.*

6. Hominem vereris presentem, Dei Patris et Filii non vereris presentiam? *Prose.*

7. Deus enim novit ocella hominum; incipit scire quod times et timere ne pecces. *Super Psalms. cxviii*, serm. 1, vers. 2.

8. Timor insolita et repentina exhorrescit, rebus quae amantur adversantia, dum praecavet securitati. *Lib. 2 Conf.*, cap. 6.

9. Necesso est ut qui metuit aliquid, fugiat: quisquis itaque metuere movit, est profecto absurdissimus, quia fugiendo habet id ipsum quod fugit. *De 83 Quest.*, quest. 33.

10. Omnis sapiens fortis est, nullus autem fortis aliquid metuit. *De Beata Vita*, in disput. 3 dici.

11. Serva quod intus est, et non timebis foris. *Super Psalms. xxxv.*

12. Modo fac quod in posterum times, et non habebis quod in posterum timeas. *Serm. 2, post ser. 3, Dom. Pas.*

13. Severitas potestatum timeri vult: quis autem timendus, nisi unus Deus? *Lib. 11 Conf.*, cap. 6.

14. Timeri et amari velle ab hominibus non propter aliud, sed ut inde sit gaudium, quod non est gaudium; misera vita et feda praesentia: hinc sit maxime non amare te, nec caste timere. *Ibid.*, lib. x, cap. 36.

15. Sunt qui dum nimis timeant, ne quasi in dexteram rapti, extollantur; in sinistram lapsi demerguntur. *Epist. 81.*

16. In hoc mundo non timere impossibile est. *Epist. 82.*

17. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt, quos corrigat timor. *Epist. 50.*

18. Age quidquid potes, ne fiat quod merito timeas. *Contra Mentacium*, cap. 9.

19. Mala vota sunt optare habere quem timeas ut possit quem vincas. *Lib. 4, de Civit. Dei*, cap. 15.

20. Infirmis pueris necessarius est timor. *Ibid.*, cap. 30.

21. In omnibus quae humana infirmitas timet, sola iniquitas iure damnatur. *Lib. 22, contra Faust.*, cap. 78.

22. Nolite timere quando facitis bene, ne videat alter: time ne propterea facias, ut tu lauderis: nam videat alter, ut Deus laudetur. *Tract. 8, super Epistol. Joan.*

23. Fuga animi timor est. *Tract. 46, super Sagan.*

24. Quod amor ministrat, timor dissipat. *Lib. Medit.*, cap. 2.

25. Animum timor saepe afficit, bestitia extollit. *Ibid.*

26. Homines plusquam Deum timere, non est religio christiana. In suis *Prose.*, verbo *Homines.*

27. Timor color est, dum libertatem tingit, tegit, et eam nihilominus sibi met reddit dissimilem. *Serm. 82, super Cant.*

28. Continuus timor non sinit esse felicem. *Lib. 2, de Consolat. Philo.*, prosa 4.

29. Sapiens semper in metu est. *Prose.*

30. Quanto quisque sollicitior circa se fuerit, tanto plus metuit.

31. Qui de praesentis suspirat malis, de futuris periculis pervigili sollicitudine contemnit. *Homil. 29.*

32. Cum quis desperavit iam se de praesentis non habere quod luceat, non sit securus: habet de futuro quod timeat. *Ibid.*

33. Sicut oportuno tempore timere, providentia est: ita demeritis probatur esse conjugium, inepta se quadam trepidatione confundere. *Super Psalms. xii.*

34. Timor humanus non laudem parturit, sed vituperationem. *Super Psalms. xxi.*

35. Humanus timor diffidentiam tribuit. *Super Psalms. xxiv.*

36. Peccatores mundi timeant de adeptis felicitate fraudantur, ne divitiis minus perfruuntur inventis, ne acquisitis priventur honoribus. *Prose.*

37. Ille viri formidant amittere, quae se tamen necunt humana conditione relinquere: et illa non timeant, per quae verissimo timore torquenti sunt. *Super Psalms. li.*

38. Revera non potest hominem timere, qui se mundana non formidat amittere. *Super Psalms. lvi.*

39. Expedi plus bene timere, quam male fidere. *Prose.*

40. Ille trinus sibi consulti, qui semper infidus extimescit. *De Singularit. Clericorum*, cap. 2.

41. Major regibus, quam ceteris metus est: tam ille timere cogitur, quam timebitur. *Lib. 2, Epistol. ad Donat.*

42. Qui non timeat, de se praesumat. *Epistol. ad Damascum Papam, de Morte divi Hieronymi.*

43. Qui sanctior et sapientior est, plus scumper timeat: nam qui altius est, cadens majores casus recipit. *Ibid.*

44. Inqui ubi timeat, ubi vere timeendum non est. *In Annot. super Psalms. xxi.*

45. Si bona est conscientia, non est timeendum. *Super Psalms. cxxxv.*

46. Mens non revocatur, nisi timore. *Super Epistol. ad Rom.*, cap. 11.

47. Contra naturam superbiere est, ab equali velle timeri. *Lib. 21 Moral.*, cap. 10.

48. Sic sub auctoritate superbia, et humores timor sub humilitate se palliat: ut saepe nec ille valeat considerare quid Deo, nec iste quid debeat proximo. *Homil. 9, super Ezech.*

49. Humani terrores fumo sunt similes, qui levi aura raptus evanescit. *Lib. 8, in Registro*, indict. 3, cap. 36. *Epistol. 56, ad Maximianum episc. Salonitanum.*

50. Timeri ab omnibus homo deleratur, si ipse auctorem omnium, ut homo timeat. *Homil. 10, super Ezech.*

51. Qui timeat ubi timeendum est, non plus timeat quam timere deest. *Orat. 2, in praesentia S. Basilii.*

52. Jactans est animi, formidolosa timere: et inertis est, tuta sectari. *Epistol. 6, ad Amicorum.*

53. Praetectorum experientia ad formidinem incallendum malum habet momenti. *Homil. 28, super Gen.*

54. Neminem metuit, qui nullus mali sibi ipsi conecius est. *Serm. 14, super Epistol. ad Philipp.*, in *Moral.*

55. Ubi timor est, livor non est: ubi timor est, pecuniarum amor non vexat: ubi timor est, extinctus foror est, cupiditas improba correpta, omnis irrationalis passio exterminata. *Prose.*

56. Ubi timor est, ibi et elemosinae studium, et orationis attentio, et lacrymarum ferventes et continue, et gemitus compunctionis. *Lib. 15, de Popul. Antioch.*

57. Nihil tantum peccata consumit, virtutem vero crescere facit et germinare, quantum continui timoris natura. *Ibid.*

58. Qui non vivit in timore, recte illum agere difficile est. *Ibid.*

59. Necesso est, ut quem nulli timeant, et ipse timeat multos. *De Venit. et Muer. hum. vite*, cap. 6.

S. JENO EP. ET MALI.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. ANASTAS. PATRIARCHE.

S. CLEMENS ALEX.

HUGO A. S. VICTORE.

S. JOAN. CL.

HEATO.

HUGO A. S. VICTORE.

HUGO GARD.

S. THOMAS AQUINAS.

CASSIODOR.

S. THOMAS AQUINAS.

S. EUSEBIUS CAESARIENS.

S. FRANCISCUS THELEM.

GLOSS. INT.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. GREGOR. NAZ.

S. HIERON.

S. JOANNES CHRYSOST.

JOAN. TRIST.

60. Odium timor avertit, fidem metus tollit : ubi timor est, audacia sequitur : ubi metus est, desperatio occurrit. Lib. 2. de Synonymis, cap. 16.

61. Timiditas in sapiente esse non debet. Lib. 2. de diva. Inst., cap. 3.

62. Maturus, quiesco, tam saluti prospicere velis : ne tunc timere velis incipias, cum non possis. Epist. 11. ad Quendam Cleric.

63. Nihil timetis eorum, quae sub caelo sunt, quoniam protegit Deus coeli. *Ibid.*, serm. 12. *Quadrages.*

64. Victoris cupidus, nescit timere. Serm. 22. 135.

65. Quis est qui timent volens? *Ibid.*, serm. 135.

66. Nihil fortius ad expugnandum gratiam Dei, quam timor humanus, qui plures quos opprimat. Serm. 98. de S. Andr.

67. Aliter quis timet, ne malum quo puniatur, incurrit : aliter ne bonum, quod delectatur, amittat. Lib. 3. de Vita Contemplat., cap. 31.

68. Timoris vacillans maximus, est legum timor. Epist. 2. ad Joan.

69. Quis tu, ut times a mortali homine? hostis est, cras non comparat : Deum time, et hominum terrores non expavesces. Lib. 3. de Inst. Cler., cap. 36, sect. 3.

SENTENTIAE PAGANORUM.

70. Vir fortis timore vacat. Lib. 3. *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 6.

71. Is, qui metuendo exuperat, timidus est : nam timet ea quae non oportet, et ut non oportet, desinit autem et in confidendo : metuentiam male sese habet circa spem, quippe cum universa metuat. *Ibid.*, cap. 7.

72. Plus in metuendo nulli est, quam in illo ipso quod timetur. Lib. 6. epist. 4. ad Torquatum.

73. Qui se metui volunt a quibus metuuntur, eosdem ipsi metiantur necesse est. Lib. 2. de Offic.

74. Metus absit claris retineatur. *Ibid.*

75. Minus est quam servus, dionibus qui servus timet. In suis *Sentent.*, sent. 282.

76. Multos timere debet, quem multi timent. *Ibid.*, sent. 226.

77. Stultum est timere, quod vitari non potest. *Ibid.*, sent. 206.

78. Multis terribilis, caveto multos. In *Diectis sapient.*, ex Augustino, dict. 5.

79. Quisquis ab omni timore voluerit fieri vacuus, timeat quod sunt timendis. Lib. 1. de Legibus.

80. Timor est emendator asperimus. Lib. 7. epist. 17. ad Celerem.

81. Necesse est multos timere, quem multi timeant : ita natura constituit, ut quod alieno metu

magnum est, a suo non vacet. Lib. 2. de Ira, cap. 11.

82. Si vultis nihil timere, cogitate omnia esse timenda. Lib. 6. *Quaest.*, cap. 2.

83. Qui in ipsa re trepidare moluerit, ante rem exerceat. Epist. 48.

84. Plura sunt, quae nos terrent, quam quibus praesunt : et saepius opinioniones, quam re laboramus. Epist. 13.

85. Quid ad te quam potius sit quam times, cura id propter quod times nemo non possit. Epist. 4.

86. Nihil tam certum est ex his, quae timebuntur, ut non certius sit et formidata subdare et sperata decipere. Epist. 13.

87. Si vis omnem sollicitudinem exuere, quicquid veraris ne evocati, eventurum utique propone : et quodvisque illud est malum, tecumque metire, ac timorem tuum laxa : intelliges pro certo aut non magnum, aut non longum esse, quod metuis. Epist. 24.

88. Tam demens est qui timet, quod non est securus, quam qui timet, quod non est paucius. Epist. 30.

89. Hoc primum imbecillio mentis atque egregie est, fortitudine inoperta. Epist. 30.

90. Proprium est necitum trepidare. Epist. 07.

91. Nihil est nec miserius, nec stultius, quam semper timere. Epist. 98.

92. Qui timetur, timet : nemo potuit terribilis esse secure. Epist. 105.

93. Stultum est timere, quod vitare non potest. De *Morbis*.

94. Qui a multis timetur, multos timet. *Ibid.*

95. Cum alius timueris, teipsum verere : cum saepe sine aliis esse potes, sine te nunquam. *Ibid.*

96. Animus vereri qui scit, scit tunc ingredi in suis *Provi*.

97. Quotidie damnatur, qui semper timet. *Ibid.*

98. Nonnumquam loquens, nullum timebit. *Sent.* 378.

99. Fidelis homo semper in metu est, usque quo est ad Deum. *Ibid.*, sent. 414.

Vide etiam tit. *Discretio*, sent. 44 ; *Dolor*, sent. 69, 60 ; *Dulcor*, sent. 25 ; *Episcopus*, sent. 10 ; *Lapsus*, sent. 45 ; *Poenitentia in genere*, sent. 66 ; *Servitus*, sent. 41 ; *Sullitudo*, sent. 48, 437 ; *Victoria in genere*, sent. 55.

TIMOR DEI.

Etymologia. Deus Hebraice, immo dicitur timor, quia qui solus est timendus. Super *Ezech.*, cap. 28.

Definitio. Timor Dei, est fide et moribus, praecipue

586. timor divinum diligens custodia. Part. 4. de *Virginit.*, cap. 22.

Timor Dei, est anxietas cordis, retrahens hominem ab illicito usu membrorum, sensuumque exteriorum, ne anima a Deo peccatis vel aliquantulum separetur. *Ibid.*

Timor Dei retinaculum quoddam et salutare vinculum est, quo arctetur homo, ac prohibeatur a commissione malorum. Sect. 4. super *Psalm.* XIII.

Quid aliud est Deum timere, nisi non timere adversus Dominum Majestatis? *Prose.*

Quid est timor ille, nisi votiva subjectio, obedientia non coacta, ulro impensa reverentia?

Quid est timor ille, nisi reverentia humilis, ex debiti necessitate impensa, necessitate non passa?

Quid est timor ille, nisi temeritatis et negligentiae magis privato, quam necessitatis coactio? Serm. 19. super *Cant.*

Timor Domini, est in fide et bonis moribus divinum praesceptorum vigilans custodia. De *Fructu carnis et Spiritu*, cap. 12.

Timor Dei nihil aliud est, quam murus et praesidium, ac turris animo inextinguibilis. Lib. 1. *Peregrin.*, cap. 4.

Timor Domini nihil aliud est, quam nulla (per laudanda sunt) bona praesumere. Part. 4. de *Legibus*, tractatus de *Timore*, cap. 2.

Deum timere, est cuncta quam Deus prohibet, exorcendo, et abominando, contemnere. *Prose.*

Ille Deum timet, qui satagit cavere quae prohibentur. Opusc. 26. cap. 5.

Prose. De timore Domini nascitur compunctio, de compunctio procedit contemptus facultatum, de contemptu humilitas procreatur, de humilitate mortificatio voluntatum generatur : mortificatio extirpantur atque marcescunt universa vicia, expulsiōne vitarum virtutes fructificant, pullulatione virtutum paries cordis acquiritur : puritate charitatis perfectio possidetur. Lib. 4. de *Inst. monachorum*, cap. 43.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Timor Dei quantalibet terroribus inferatur, non aliud agit, quam ut quem fecerit timendum, faciat et volentem : nec solum volentem, sed etiam sapientem. Lib. 2. de *Veritate gent.*, cap. 9.

2. Deum timere, gaudere est. Lib. 10. epist. 84. ad *Demetri.*

3. Sicut timor saeculi indicatus est, ita timor Dei magna fortitudo. Lib. 3. de *Sermon.*, cap. 2.

4. Qui Christum timet, non timor est subditus, sed devotus : et pavidus hic timor, non infirmitatis est. Super *Psalm.* cxxvii, serm. 6. vers. 1.

5. Bene timet, qui hominem se esse cognoscit. *Ibid.*

6. Timor Dei expellit peccatum tribus modis, corrigendo scilicet praeterita, vitando praesentia, cavendo futura. Part. 4. lib. 6. de *Causis peccatorum*, cap. 10, § 4.

7. Cum timor Dei funditur et radiceur in charitate, crescente charitate auguetur timor. *Prose.*

8. Mens quam plus est illuminata et inflammata, plus timet. *Ibid.*

9. Timor Dei utilis est peccantibus, penitentibus, tribulatis, tentatis et contumplatis. *Prose.*

10. Primo utilis est peccantibus, quia peccator considerans Dei misericordiam, ad statum penitentiae adducitur.

11. Secundo utilis est penitentibus, quia inducit ad contritionem, confessionem et satisfactionem.

12. Tertio utilis est tribulatis, quia facit tribunal patientem, gaudentem, constantem in tribulationibus.

13. Quarto utilis est tentatis, quia tentatum facit diligenter in pugna spirituali, incantit sollicitudinem in aggreddendo, perseverantiam in pugando, et confidentiam in vincendo.

14. Quinto utilis est contemplatis : sicut enim servus Domino, cui servit, assistit saepius, obsequitur humiliter, alioquitur dolens ; sic facit timor Dei de contemplatis. *Ibid.*, etc. cap. 16, § 3.

15. Timor Dei cogitationem de nostra mortalitate, et de futura morte necesse est incutiat, et quasi clavatis carnibus omnes superbia mutus ligno crucis affigat. Lib. 2. de *Doctr. Christiana*, cap. 7.

16. Homo timens Deum, voluntatem ejus in Scripturis sanctis diligenter inquirat. *Ibid.*, lib. 3. cap. 1.

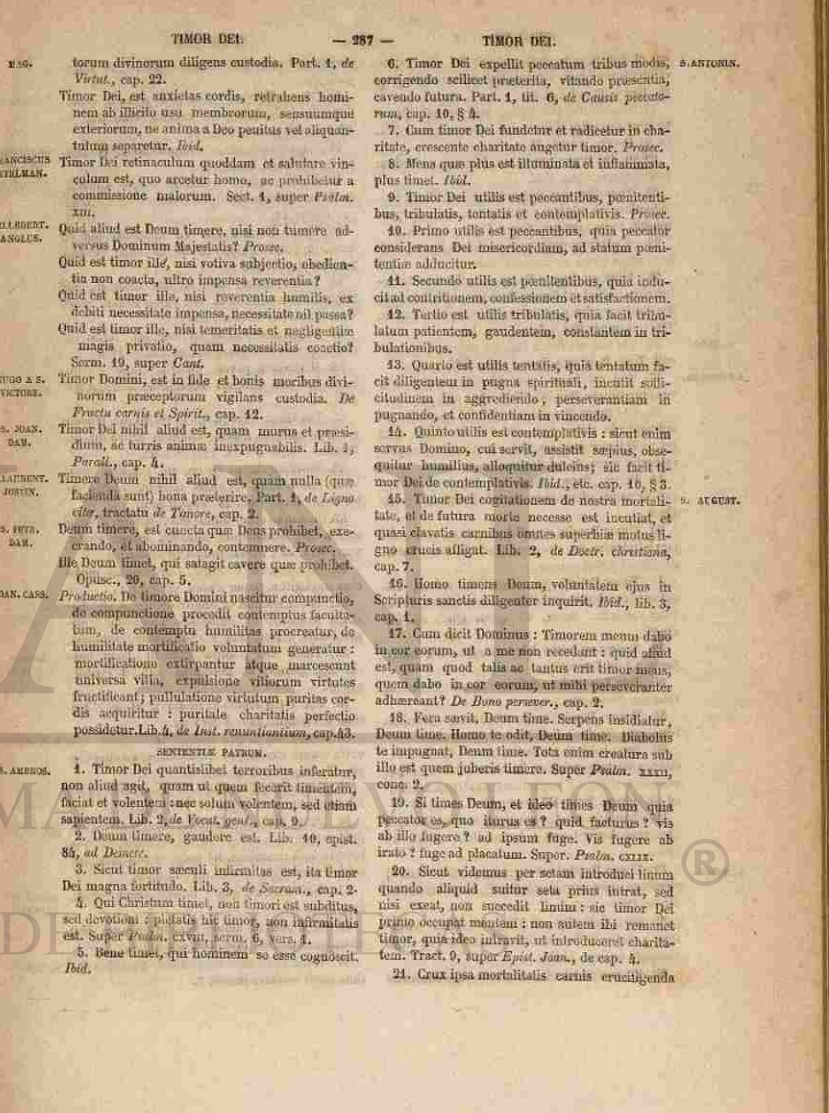
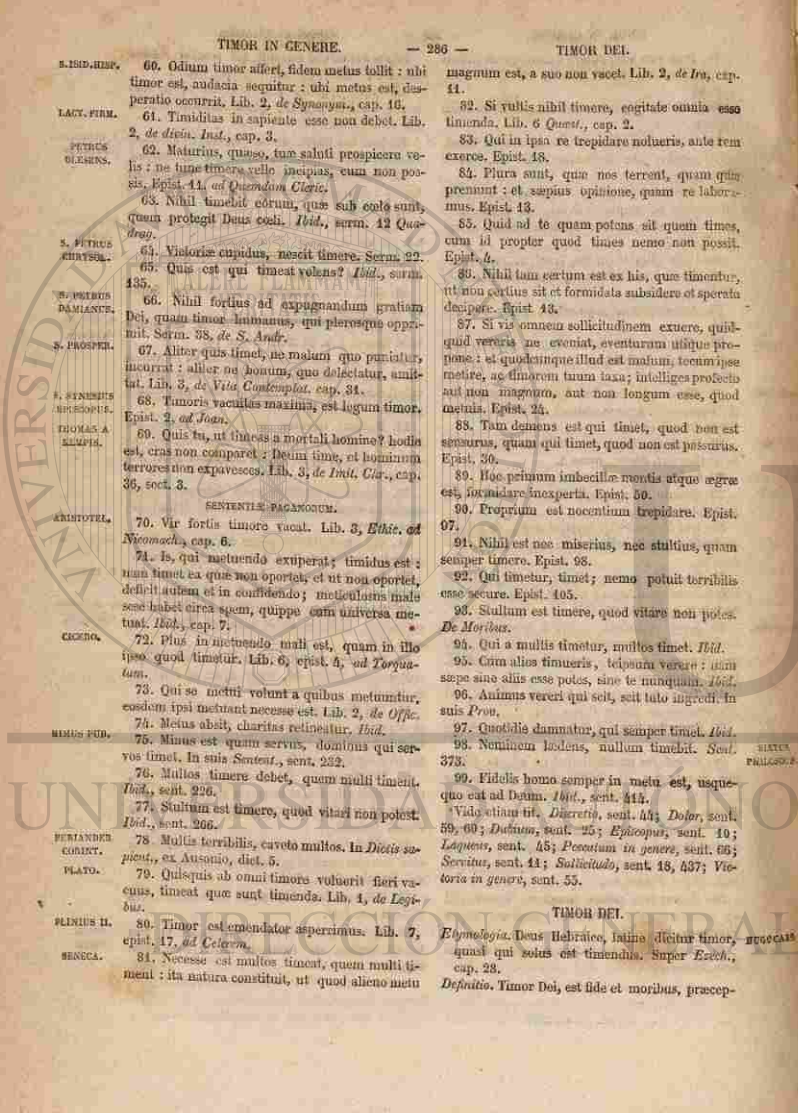
17. Cum dicit Dominus : Timorem meum dabo in cor eorum, ut a me non recedant : quid aliud est, quam quod talis ac tantus erit timor meus, quem dabo in cor eorum, ut mihi perseveranter adhaerant? De *Bono persever.*, cap. 2.

18. Fera servit, Deum time. Serpens insidiatur, Deum time. Homo te odit, Deum time. Diabolus te impugnat, Deum time. Tota enim creatura sub illo est quem jubetis timere. Super *Psalm.* xxxiii, vers. 2.

19. Si times Deum, et ille times Deum quia peccator es, quo timus es? quid fueris? vis ab illo fugere? ad ipsum fuge. Vis fugere ab irato? fuge ad placatum. Super *Psalm.* cxxii.

20. Sicut videmus per setam introduci limum quando aliquid sultur seta prius intrat, sed nisi exeat, non succedit limum : sic timor Dei primo occupat mentem : non autem ibi remanet timor, quia deo intravit, ut introduceret charitatem. Tract. 9. super *Epist. Joan.*, de esp. 4.

21. Crux ipsa mortalitatis carnis eructigenda

est, et transgrediendo clavis timoris Dei, ne solutus et liberis membris, reluctantem portare non possis. Epist. 38, ad *Anton.*

22. Cupiditatis nimenda initium est, Deum timere; qui solus timeri sine amore non potest. In 83 *Quest.*, quest. 36.

22. *Ita.* Dei timor non solum inchoat, sed etiam pericit sapientem. *Ibid.*

23. Timor Dei non magnam est presidium procedentibus ad salutem: cum autem quisque pervenerit, fors mittitur. Super *Psalm.* v, vers. 9.

24. Si adhuc propter possum timere Deum, nondum ams quem sic timere. *Præc.*

25. Aliud est timere Deum, ne mittat te in gehennam: aliud est timere Deum, ne recedat a te: ille timor nondum est castus, hic autem castus. *Tract.* 9, super *Epist.* *Joan.*, cap. 4.

26. Ubi non est timor Dei, ibi regnum est peccati. *Tom.* 2, in suis *Præc.*, verbo *Ubi.*

27. Non est locus quo admittas superbiam, repletus timore Domini. *Serm.* 54, super *Cant.*

28. Ubi timor Domini non est, ibi perditio est anime: ubi timor non est, ibi dissolutio vitæ est: ubi timor non est, ibi abundantia peccatorum. *Serm.* 4, ad *Sororem.*

29. Exigit Deus timori, ut Dominus: honorari ut pater, ut sponsus amari. *Serm.* 83, super *Cant.*

30. Timor Domini expellit peccatum, sive quod jam admissum est, sive quod tentat intrare. *Serm.* de *Diversis Affect.* anime.

31. Timor Dei est quo concutitur anima, discutitur conscientia, excutitur super lethalis, incutitur solitudo. *Serm.* de *optem Donis Spiritus sancti.*

32. Nunquam homo debet esse sine Dei metu. *Serm.* 56 ad *Sororem.*

33. Tota beatitudo est timere Deum. *Serm.* 5, *Omnia Sanctorum.*

34. Timor Domini radix est et custos omnium bonorum. De *donis Spiritus sancti*, cap. 4.

35. Bene initium sapientie timor Domini dicitur, quia tunc primum Dominus anime sapit, cum eam afficit ad timeendum, non cum inseruit ad gaudendum. *Serm.* 23, super *Cant.*

36. Deum timere timore casto, et mandata eius observare, hoc est omnis homo. *Lib.* de *Amore Dei.*

37. Timor Domini est preciosus, sicut hortus; virtuosus, sicut venus; preciosus, sicut thesaurus. *Tit.* 5, *Dictæ*, cap. 1.

38. Sicut Mater Dei est Virgo et decor virginum: sic timor Domini castus decor est, et virgo virtutum anime. *Ibid.*

39. Vis mereri ut ad summum complementum

pervenias? certe time Deum. *Serm.* 2, de *septem præceptis.*

40. Timor Dei facit recedere a peccato, et sollicitat in opere bono, ut bonum bene fiat. In *Alphab. Religiosor.*, lect. 19.

41. Sapienter semper in compunctione, et semper in metu est. *Homil.* 29.

42. Sicut remissa securitas culpas admittit, ita timor desiderabilis delicta semper excludit. Super *Psalm.* 11.

43. Timor Domini non ad miseriam, sed ad gaudium ducit: quippe qui beatos efficit, et sanctos operatur. *Ibid.*

44. Deum timere, non trepida confusio, sed imperturbata constantia est. Super *Psalm.* xviii, vers. 10: *Timor Domini sanctus.*

45. In omni sanctitate versatur, qui suum iudicem et timere cognoscitur et amare. *Ibid.*

46. Mixta cum pavore dilectio, timor est Domini, qui usi seculari reverentia nuncupatur. *Ibid.*

47. Dei timor quia iustus et rectus est, tandem generalis amorum tribuit, ardorem charitatis inflammant. Super *Psalm.* xxxi, vers. 24.

48. Nesciunt timere Deum, qui hæretica pervasitate cæcæ sunt, vel idolis scelerata mente deserviunt. *Ibid.*, vers. 25, *Tinet cum.*

49. Humanus timor diffidentiam tribuit, divinus autem spei firmamenta concedit. Super *Psalm.* xxiv, vers. 16: *Firmamentum est Dominus.*

50. Si motus Dei nescitur, conversionis medicina negligitur. Super *Psalm.* cx, vers. 9.

51. Timor Domini ex amore descendit, ex charitate nascitur, ex dulcedine præparetur. Super *Psalm.* cxxvii, vers. 1: *Qui timet Dominum.*

52. Timor Dei peccata extrudit: bona ergo est ars, terrere ne peccemus. *Lib.* 2 *Podag.*, cap. 8.

53. Timor Dei erudit ac castigat, et in dilectionem resilit. *Lib.* 2 *Stromet.*

54. Nunquam aliquis metum Dei capiet, nisi si. *STADOC.* extra omnes vias hujus sollicitudines positas fuerit. De *Project. spirit.*, cap. 46.

55. Gnum qui laudabiliter agunt, Dei timor fundamentum est. Super 1 *Petri*, cap. ii.

56. Timor Dei omni Christiano est necessarius, quia præservat a vitis, custodit in bonis, et sollicitum facit timentem, ne cadat in laqueum inimici. Super *Epist.* *Petri*, cap. 1, art. 3.

57. Nihil dulcius, quam timere Deum. *Ibid.*, cap. 4, art. 6.

58. Nihil adeo ab anima depellit timorem Dei, ut quisquam presumptio. *Doctrina* 4.

59. Timor Dei comes est justitie, qui illam optime novit servare. *Homil.* 2.

S. CESARIUS
AHELAT.
CAESAROD.

S. PAS.
IAPA.

S. FRANG.
ASSISILAS.

CLEMENS
ALEX.

GRIGOR.
ALEX.
&
GLOSS. GRD.

DIONYSIUS
CARIUS.

S. KRISTUS.

60. Talis sit timor Dei, ut desperatio non se intermisceat. *Ibid.*, *homil.* 13.

61. Qui timorem Dei sibi vindicat, carnis voluptatem non admittit. De *timore Dei.*

62. In quo non est timor Dei, omnibus diabolus patet, atque insidias. *Es non habente timorem Dei.*

63. Nihil præstantius esse potest timore Domini. De *Vita spirituali*, cap. 17.

64. Scamper mente timorem Dei sumit; nam timor Dei velat gladius anceps est, omnem concupiscentiam pravam excidens. De *Patientia et Consummat.*

65. Initium remuntiationis Monachi, est timere Dominum: qui enim divini timoris expers est, extra portas regni Dei demorabitur. Ad *Monachos Pereni.*

66. Ne desiparis, o homo: impossibile enim est sine timore Dei proficere. *Ibid.*, *paræm.* 39.

67. Magnam lumen anime est timor Domini, ex ea tenebras depellens, ipsamque mundam ac puram reddens. De *humilit. comparanda.*

68. Timor Domini Paradisus est deliciarum: ubi vero non est timor Domini, ibi vulpes habitabunt. De *Timore Dei.*

69. Timor Dei in corde iusti, sicut scutum est in manu militis. *Ibid.*

70. Qui omnipotentem Deum metuit, nec contra Evangelium, nec contra apostolos, nec contra prophetas, nec contra sanctorum Patrum instituta agere aliquid ullo modo consentit. *Iab.* apud *Gratian.* in *Decretis*, causa 2, quest. 3, part. 2, cap. Qui.

71. Ubi est timor Domini ad atrium suum extendendum, ibi inimicus non potest habere locum ad ingrediendum. *Opusc.* in *Admonit. ad fratres*, cap. 26.

72. Timor Dei de plantario ortus charitatis: non audeo dicere quod charitas est, nec tamen audeo negare. *Serm.* 19, super *Cant.*

73. Timor Dei non videtur, quia nihil vel peccati vel periculi metuit: et timor manet, quia nihil audacter vel temere presumit. *Ibid.*

74. Timor Dei approximatur ad charitatem: pene illa est, sed pene non est: causa distat, par est affectus. *Ibid.*

75. Tremunt Angeli, presentiam Dei contemplant; pavent homines, iudicium expectantes: formidant demones, virtutem ingentissimam sentientes. Super *Orat. Manasses*, super illud: *Omnes pavent et tremunt.*

76. Timor Domini fiduciam fortitudinis præstat, quia mens nostra tanto valentius terrores rerum temporalium despiciit, quanto sa auctori earum veracius formidine subdit. Super *Præc.*, cap. 14, in illud: *In timore Domini.*

77. Qui vere timet Deum, non potest esse sine fide. Super *Eccles.*, cap. 1.

78. Tria commendantur timentibus Deum, credere, sperare, diligere. *Ibid.*, cap. 3.

79. Sicut erubrum grana a paleis accernit, ita timor Dei sortidas cogitationes a corde repellit. *Ibid.*, cap. 27.

80. Qui Deum quasi sempre presentem pertimescit, neminem fraudare intendit. *Ibid.*, cap. 29.

81. Catholicus Deum timens, omnia agit Doctorum consilio et Scripturarum documento. *Ibid.*, cap. 32.

82. Qui Deum timet, scientia non caret. Super *Math.*, cap. 5.

83. Timor Dei corrigit, timor hominum differit, sed voluntatem non auferit. *Ibid.*, cap. 14, super illud: *Timet populum.*

84. Aliquando biande loquitur Deus, ut amaretur: aliquando terribiliter, ut timeatur. Super *Job*, cap. 38.

85. Timor Dei non est miserie, sed gaudii. Super *Psalm.* 11.

86. Melius est ut servato Dei timore egeas opibus, vel etiam quolidiano victu; quam ut desiderio plura acquirendi Dei timorem perdas. Super *Præc.*, cap. 15.

87. Ortus justus est, cum incipit Deum timere. Super *Eccles.*, cap. 3, in illud: *Tempus nascendi.*

88. Qui magis timet Deum, magis sapiens est: et quanto sapientior, tanto fructibus bonorum operum plenior, non enim timor Dei otiosus est. Super *Eccles.*, cap. 1, in illud: *Plebsque sapienter, timere Deum.*

89. Timor unius Dei, alios expellit timores. Super *Levi.*, cap. 35.

90. Mens non revocatur, nisi timore. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 2.

91. Qui Deum timet, nihil negligit, Deum timere est nulla que faciendi sunt bona præterire. *Lib.* 1 *Moral.*, cap. 3.

92. Sepe pigras mentes amor ad opus excitat; et inquietas in contemplatione victu; timor refrascunt. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17.

93. Ille revocatur vim divini timoris intelligit, qui se a cunctis pravis operibus custodit. *Ibid.*, lib. 49, cap. 6.

94. Qui rationis sensum peccando ad timorem Dei non habuit, tanto in nullo timentus est, quanto hoc quod esse debuit, non est. *Homil.* 10, super *Ezech.*

95. Anchora cordis est pondus timoris Dei. *Lib.* 6 *Moral.*, cap. 47.

96. Qui neglecto Dei timore peccata peccatis accumulavit, profecto ut meretrix frontem obtudat.

V. BEGA.
S. BERNARD.

S. BONAV.

GLOSS. INT.

S. GREGOR.
MAGN.

S. KRISTUS.

in septem Psalm. ponit. super Psalm. 7, vers. 10.

97. Sæpe mens dum plus justo trepidat, dum pavore quatitur, tetet hanc vivere, quam se ad vitam vel per labores ambigit pervenire. Lib. 9 Moral., cap. 17.

98. Timere ab omnibus homo debuerat, si ipse auctorem omnium ut homo timuisset. Homil. 10, super Ezech.

99. Ex initio timoris, ad vinculum perducimur magne charitatis. Lib. 5 in I Reg., cap. 1.

100. Illa timor probabilis est, qui dum mentem concutit, ad boni operis studium trahit. Prose.

101. Nonnulli sunt, qui per timorem Dei quædam mala respuunt, aliqua bona agunt, et tamen nec mala plene deserunt, nec bona sufficienter operantur. Ibid., cap. 2.

102. Ubi timor Dei, ibi mandatorum est observatio. Orat. 2, de Epiphania.

103. Timor Dei salutaris quidem est hominibus, verum rarus. Super Eccles., cap. 5.

104. Qui cum timore Dei obsecundat, quam illi sunt contraria tangit. Ibid., cap. 7.

105. Qui cum Dei timore incedit, sæpe submittit, adversa omnia effugit. Super Eccles., cap. 7.

106. Nihil aliud anima discat audire, nihil loqui, nisi quod ad timorem Dei pertinet. Epist. 7, ad Lestam.

107. Timor Dei virtutum custos est. Epist. 5, ad Fabiolam.

108. Tantus mentem tuam repleat timor Dei, ut indignari omnino non audeas, et iram metu vincas. Epist. 1, ad Denetriam.

109. Vera vita est, Deum nosse et timere. In Regula Monachor., cap. 27.

110. Timor Dei animas sanctorum integras, ac pudicas purasque conservat. Lib. 14, super Ios., cap. 50.

111. Homo timeat Deum, non timore gehennæ, aut timore pœnæ, sed timore sancto : sic timeat, ut quem amat, per negligentiam non perdat. Super Psalm. xviii, vers. 10 : Timor Domini sanctus.

112. Ræcus ipso est, cum quo periculis timoris Dei, per amorum argumenta conerescit. Super Psalm. cxviii, in illud : In quo corrigit adolescentior.

113. Dolor et timor quasi duæ molæ sunt : inter quas molitur justus, ut fiat panis, et possit comedi a Christo, et Ecclesiam incorporari. Super Genes., cap. 26.

114. Timor Dei est quasi pondus virtutum, qui non sinit justos extolli vento superbiæ. Super I Reg., cap. 6.

115. Timor dei sollicitator est instantissimus, et

custos vigilantissimus, qui pigritiam et negligentiam instanti stimulatione excutit. Super Ecclesiasten, cap. 7.

116. Timor Dei oritur ex consideratione ejus potentie. Super Sapient.

117. Ubi major timor Dei, ibi major sapientia : timor amaritudinem pœnæ habet, sed generat dulcedinem sapientie. Super Eccles., cap. 1.

118. Nihil melius, quam timor Dei, nihil utilius incipienti, nihil cautius protelanti, nihil tutius pervenienti. Ibid., cap. 23.

119. Timor Dei thesaurus est, in quo omnes divitiæ virtutum clauduntur, ne a demonibus vel vitibus rapiantur et maxime a fure domestico, id est superbiis, quo plus nocet. Super Ios., cap. 33.

120. Summus sequitatis est, ut Deum timeamus. In Contemplat. de amore Dei, cap. 21.

121. Crux nostra, timor Dei est. Lib. 4, de Inst. remittit., cap. 35.

122. Principium nostre salutis, ejusdemque custodia, timor Domini est : per hunc initium conversionis, et virtutum purgatio, et virtutum custodia, his qui inibuntur ad viam perfectionis accipitur. Ibid., cap. 39.

123. Cum timor Dei penetraverit hominis mentem, contemptum rerum omnium parit, mensuræ ipsius gignit horrorem. Ibid.

124. Timor venis est, quem non penarum terror, nec cupido pramiorum, sed amoris generat magnitudo. Collat. 1, abbat. Charemon., cap. 13.

125. Tanta uberitas timor Dei est, ut quem sanel sua virtute possiderit, non partem, sed totam ejus occupet mentem. Ibid.

126. Vita amara est Dei timor. Serm. in Job et Abraham.

127. Anima, que Dei timorem excessit, ut rationem habenas moderantem eiecit, quavis malitia locadecurrit, donec in exitu barathrum delata præcipitetur. Homil. 5, de Verbis Ios.

128. Deum, non hominem timeas : si hominem times, ab eo ipso, quem times, desideberis : si vero Deum times, hominibus quequo venerabilis eris. Homil. 83, super Matth.

129. Ubi timor Dei est, ibi et castitas est : ubi autem non est timor Dei, ibi neque castitas est. Homil. 1, Oper. super, super Matth.

130. Donec homo timet Deum, non eum diligit : cum autem diligere cœperit, jam non eum tantummodo timet, sed et eum amplius diligit. Prose.

131. Timere servorum est, diligere autem filiorum : timor sub necessitate est, dilectio in libertate. Ibid., homil. 41.

IDIOTA.

JOAN. CAÏ.

S. JOANNES CHRYSOST.

132. Qui Deum timet, homines non erubescit. Ibid., homil. 52.

133. Facile deviat a justitia, qui in causis non Deum, sed homines formidat : hinc peccandi differtaculentem, non avertit voluntatem. Homil. 25, ex versis in Matth.

134. Solus Dei timor nocentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, perpetem tribuit facilitatem. Ibid.

135. Qui virtuti studet, et Deum timet, is sapiensissimus est. Homil. 49, super Ios.

136. Quodles non adest vehementis timor Dei, mortua sit anima necesse est, ac mortuus infelicitior. Homil. 6, super II ad Cor.

137. Bestimor maximum remedium est amoris, Ibid., homil. 7, in Moral.

138. Illa est vera requies, ubi solus Dei timor est volupe plus. Homil. 6, super Epist. ad Hebr.

139. Magnum bonum est, Dei timorem possidere. Homil. 2, ad Popul. Antiochen.

140. Timor Dei nihil aliud est, quam verus et munimentum, et tunc inespugnabilis adversus insidias diaboli. Ibid., homil. 15.

141. Qui non vivit in timore, recte illum agere difficile est. Ibid.

142. Si Dei timorem habeamus, nihil nobis est opus : si vero non hunc habeamus, etiam regem ipsum possideamus, sumus omnium pauperissimi. Ibid., homil. 69.

143. Nihil illi adequari poterit, qui timere Dei præditus est. Serm. 3, super Epist. ad Philipp.

144. Timeamus dilectissimi Dominum, timeamus eum etiam in captivitate fuerimus, omnibus erimus clariore. Prose.

145. Timor adit Dei, et nihil erit tria.

146. Tametsi purporetatem dicas, tametsi agritudinem, tametsi captivitatem, tametsi servitudinem, et si quid aliud tristitium, non eorum gravia non erunt, sed magis adjuncta, si Deum timeamus. Homil. 26, super Epist. ad Hebr., in Moral.

147. Timor Domini innumeratis animis virtutes superat. Lib. 1 Parvill., cap. 4.

148. De timor ab omni passione, ac perturbatione immunis est. Ibid.

149. Fieri non potest, ut qui Dei timore præditus est, melancolicus sit. Ibid.

150. Qui Deum timeat, omnia et divina legi concupiscunt, et agit. Ibid.

151. Quod peccamus, non altitudine nobis oritur, quam quod Dei metis a nobis nobis oritur, cap. 12.

152. Timor Dei semper emendat, timor expel-

lit peccatum, timor reprimit vitium, timor facit hominem doctum atque sollicitum. Prose.

153. Ubi timor Dei non est, ibi perditio est : ubi timor Dei non est, dissolutio vitis est : ubi timor Dei non est, ibi scelerum abundantia est. Lib. 2, de Synonym., cap. 6.

154. Radix sapientie, est timere Dominum : et rami illius, longitudo dierum. De Confessio. et virtut.

155. Multi a crimine in crimen corrumpunt, quia Dei cognitionem habentes, timorem ejus negligunt. Lib. 2, de Summo bono, cap. 19, sent. 1.

156. Major Dei metus causa est, cur ea, que chura habentur, minime amittantur. De necessariis quibusdam quest. explicat. 68.

157. Qui Deum metuit, use dolore, nec egestatem, nec exilium, nec carcerem, nec mortem metuit. Lib. 6, de vero Cultu, cap. 17.

158. Primum justitie officium, est Deum cognoscere ut parentem, eumque meliorem ut Dominum, et diligere ut Patrem. In Epistola divina. Ibid., verbo Deus.

159. Timor Dei solus est, qui custodit hominum inter se societatem, per quem vita ipsa sustinetur, manuit, gubernatur. Lib. de Ira Dei, cap. 12.

160. Utilis plane est timor Domini, et cum solitudine inquirendis : qui enim sine ipso facili, non poterit justificari. de Ligna vite, tract. de Timore, cap. 1.

161. Timor Dei virtutes excitat, ne rubigine otii consumantur. Ibid., cap. 2.

162. A malo presentis pœnæ reddit timor Dei hominem securum : qui enim timet Deum, non trepidat : et qui illum possidet, non corrumpit. Ibid.

163. Si ad momentum a domo mentis dissociat Dei timor, quasi absente domina cogitationum se clamor (velut ancillarum) garrula turba multiplicat, et affectionum carnalium ignis accenditur. Prose.

164. Ut vero ad mentem timor rellerit, mox confusio tumultuosa comperit, et more ancillarum se ad injunctum opus, mens ipsa trepide respicit. Ibid.

165. Beatiss ille, cui donatum est timere Deum. Ibid., cap. 5.

166. Qui timet Dominum, semper conjunctum habet humilitatem omnium. Centur. 1, de Charitate, cap. 8.

167. Omnia que timeantur, rationaliter dectantur : Deus autem sic timeandus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur. Sent. 77.

168. Timor Domini per humilitatem ad sublimia gradus est. Ibid., sent. 87.

S. JUSTIN.

MART.

LACT. PRIM.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. MAXIMUS MART.

S. PROSPER.

S. GREGOR. MAG.

S. GREGOR. THAUMAT.

S. HIERON.

S. BILANUS

HUGO CARD.

S. JOANNES PAUL.

S. PIERRE.

169. Timoris, quo Deus metuitur, nulla est in appellatione distinctio: sed aliud est timere, quia peccaveris: aliud timere, ne pecces. *Epist. ad Demetriad.*
- MICHAEL & S. VICTOR. 170. Timor Domini est prima virtutum proles, sine qua ceteras habere non potes. Part. 1, de *Benjamin. savori*, cap. 8.
- TERTULL. 171. Timor Dei fundamentum salutis est: timendo cavebimus, cavendo salvemur. De *Culu feminarum*, cap. 2.
- THALASSIUS 172. Qui timet Deum, suspensus curam gerit, et a pravo consorcio se alienat. *Hepatanale 3*, sententia 63.
- THEOPHYLACTUS 173. Elai seviat concupiscentia carnis, timorem Dei habens, et tolletur exus insania. Super II, ad *Cor.*, cap. 7, in illud: *Sanctificationem in timore Dei.*
- THEOPHIL. ALEX. 174. Mors Dei timore vallata, flammis superat, variis tormo torum spernit dolores: quidquid adversi evenit, calcat et despicit. *Epist. Paschali*, 3.
- S. THOMAS AQUINAS. 175. Potest Deus timeri, non quidem sicut aliquid inanimatum: sed ut a quo nihil aliquid potest esse potest. 2, 2, *Quaest.* 19, art. 1.
176. Paupertatem spiritus ad nos pertinere certum est, qui filiali timore Deo se voluntario subiiciunt. *Ibid.*, art. 13.
- THOMAS A. REMPUS. 177. Timor Dei facit a peccato recedere; pericula tentationum praecavere; de praeteritis nihil dolere; a praesentibus delectationibus abstinere; de necessariis vitam sobrie sumere; discrete actus suos regere; semper ad perfectiora tendere; quae Deo placent inquirere. *Serm.* 15, ad *Novit.*, civis. 2.
178. Non est vera libertas, nisi in timore Dei. *Lib. 2, de Institutione Chr.*, cap. 21, sect. 2.
179. Quis in ut timens a mortali homine? hodie est, cras non erit: Deum time, et hominum terrores non expavesces. *Ibid.*, lib. 3, cap. 36, sect. 3.
180. Qui sine Dei timore est, cito corrumpit in malum. *In Valle litto.*, cap. 11, sect. 2.
- N. VIT. PAT. 181. Sicut lucerna obscurum cubentium illuminat, ita timor Dei cor, in quod veniit, illuminat. *Lib. 5, libell. 3, de Compunct.*, num. 7.
- S. ZENO EPISCOPUS. 182. Nihil est ante omnia timendi Deum tum necessarium atque conveniens, quam ut scipsum noverit. *Serm.* 2, de *Genes.*
183. Omnis timor Domini in amore est, non in metu. *Ibid.*, *serm.* de *Psalm.* cxxvii.
184. Exulta, Christiane, et Deum fortiter timere, diaboli si vis incendia non timere. *Ibid.*, *serm.* 5, de *Daniel.*
185. O necessarius timor! qui nihil aliud agit, nisi ut bestias efficiat: qui timet arte, non casu:

voluntate, non necessitate: religione, non culpa: qui Deum metuit, non naturam. *Ibid.*, *serm.* de *Timore.*

SENTENTIAE PAGANORUM.

186. Deum time prius et ama, ut ameris a Deo. De *quatuor Virtut.*
187. Tollissima res est nihil timere praeter Deum. In suis *Prov.*
188. Fidelis homo semper in meta est, usquequo eat ad Deum. *Sentent.* 414.
- Vide etiam tit. *Abundantia*, sent. 47: *Amicitia*, sent. 183; et virtutum connectio, scilicet *Timor et Amor; Timor et Gaudium; Timor et Scientia; Timor et Spes.*

TIMOR MORTIS.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Si terribilis apud viventes mors aestimatur, non mors ipsa terribilis est, sed opinio de morte, quam unusquisque pro suo interpretatur affectu, aut pro sua conscientia perhorrescit. De *Bono mortis*, cap. 8.
2. Curis in quibus non gravis est timor mortis non est gravis tuse: sed grave est vivere sub metu mortis. *Prose.*
3. Non ergo mors gravis, sed metus mortis: melius autem opinionis est, opinio vero nostrum infirmilias contrarias veritati. *Ibid.*, etc.
4. Nihil habemus quod in morte metuamus, si nihil quod timendum sit, vita nostra commisit. *Ibid.*
5. Nihil est quod in morte timeamus, nihil quod debeamus dolere, si aut nature repenti, vita quae accepta est rependatur, aut petenti impendatur officio, in quo religionis cultus, aut virtutis unius est. *Orat. de Fide reuerret.*
6. Qui mortem reformidat, servus est: servit profecto, et miseram quidem servitutem. *Prose.*
7. Nihil enim sic animam ad omnem servitutem deiecit, quomodo formido mortis. *Lib. 2, epist. ad Simplicianum.*
8. Mors cum impendere coepit, ideo cavetur, ut diutius timeatur. *Prose.*
9. Nam inter tot casus fragilitatis humanae, quam nullae mortes timentur, cum certa una cum venerit, restat ceteras non timeri: et tamen fugitur una eam omnes timeantur.
10. Quibus excruciantur doloribus, qui curantur a medicis et secantur? namquid ut non moriantur? sed ut aliquanto serius moriantur.
11. Et nonnunquam ipsis doloribus victi contingunt moriuntur quos mortis timore suscipiunt. *Epist.* 44, ad *Armenianum.*
12. Nihil est difficilius quam et metuere mor-

- em et ab illecebris hujus mundi, sicut pericula ipsa postulant, temperare. De *Quantit. animae*, cap. 33.
13. Qui timendo mori, mentitur, moritur antequam moriatur: mentiri vis ne moriaris, et mentiris et morieris et cum vitam unam mortem, quam differre poteris, auferre non poteris, incidis in duas, ut prius moriaris in anima, postea in corpore moriaris. Super *Psalm.* xxx, concion. prima, vers. 7.
14. Mors quam timent homines, separatio est anime a corpore: mors autem vera quam non timent homines, separatio est a Deo. *Prose.*
15. Et plerumque cum timent homines istam, quae separat animam a corpore, incidunt in illam ubi anima separatur a Deo. Super *Psalm.* xlviii, conc. 2, vers. 14.
16. Timendo mortem carnis tuam, mortem dabis animae tuae. *Tract.* 66, super *Evang. Joan.*, de cap. xiii.
17. Plus amas mortem, quam vitam tuam: mori male times, et male vivere non times. *Prose.*
18. Corrige male vivere, timo male mori, sed non timere. *Prose.*
19. Quidquid egeris, quantumcumque invigilaveris, quomocumque fegeris, quolibet munimenta quaesieris, quibuslibet divitiis te redemeris, quibuslibet calliditatibus hostem teleseris, non falls mortis labrem. *Prose.*
20. Nihil enim aliud agis, ut non cito ab hoste moriaris, nisi ut serius aliquando a febre moriaris.
21. Habes quod agas, ut nunquam moriaris: et si times mortem, ama vitam: vita tua Deus est, vita tua Spiritus sanctus est. De *verbis Apostoli*, *serm.* 18.
22. Vel mortem time, si peccatum non times. *Homil.* 42, ex *Quinquaginta Homil.*
23. Talem te prepara, ut mortem timere non possis, ut post mortem vivere incipias, qui ante mortem moriendo vivebas, vel vivendo maritabaris. *Serm.* 44, ad *Fratr. in Breneo.*
24. Si mors sic timetur, quae limit temporalem laborem: quomodo timenda est quae militi in eternum dolorem? 139.
25. Nihil agunt qui mori timent, nisi ut paulo posterioris moriantur. *Epist.* 269.
26. Eam mortem debes timere, quam tibi ipse facis de Deo blasphemando. *Epist.* 244.
27. Nolle timere crucem et mortem, quia si nocerent homini, non ea pateretur homo, quem suscepit Filius Dei. De *Agone Chr.*, cap. 14.
28. Uli mortis timor est, nec vita dicenda. De *Epicur.*, cap. 8.

29. Dices bene mori, si didiceris bene vivere. De *Discipl. Chr.*, cap. 12.
30. Mortem timeas, ventura est si timeas, non efficies ut non sit quod times. *Ibid.*, cap. 14.
31. Multi perverse timeo mortem corporis, incidunt in mortem animae. *Tract.* 43, super *Isaia.*
32. Mortem carnis omnino homo timet, mortem animae pauci. *Prose.*
33. Pro morte carnis, quae sine dubio quandoque ventura est, curant omnes ne veniat, inde est quod laborant: id autem agunt ut multum mors differatur, non ut evadatur. *Ibid.*, *tract.* 49.
34. Si cupis vitam tenere in Christo, noli mortem timere pro Christo. *Ibid.*, *tract.* 51.
35. Mortem timeam, an non timeam, venire habet: si timeas non efficies ut non sit quod times. De *Disciplina Chr.*, 11.
36. Mira stultitia! peccator timet mortem, et quod expavescit expectat: dum moritur, adhuc mortem evadere arbitrat: quod cum optat, illud sperat: quod abhorret, quodammodo non expectat. *Prose.*
37. Cupit vivere, eredit vivere: nolle mori, non eredit mori: et miratur mori, quia omnino nolle mori, et evadere cupit, quia evadere credit. *Serm.* 44, *ser.* 8, *post Dom.* 1 *Quadrages.*, art. 1, cap. 2.
38. Peccatum mors animae est: si mors corporis est cavenda, et timenda, et pro illa differenda tantum multi laborant homines: multo magis pro morte culpae cavenda, et pro morte poena vitanda. *Collat.* 52, super cap. xxxi *Joan.*
39. Non Christianus ille est, qui pro veritate mori timet. *Epist. ad Augustin.*, de *miraculis D. Hieronymi.*
40. Si cupis vitam tenere in Christo, noli mortem timere pro Christo. *Prose.*
41. Non se cogitet Christianum, qui pro Christo mori se non invenit preparatum. *Epist. ad Damas.* *Papam de morte Divi Hieronymi.*
42. Pressus vita semper incerta est, tanto semper mors surripit timori debet, quanto nunquam praevideri valet. *Lib. 2 Moral.*, cap. 20.
43. Mors ipsa cum venerit vincitur, si priusquam veniat, semper timeatur. *Homil.* 13, super *Evang.*
44. Quanto morti vicinior efficeris, tanto fieri sollicitior, atque timidior debes. *Lib. 7 in Registro*, *lib.* 2, cap. 4, *epist.* ad *Januarium episc.* *Carsulanum.*
45. Quid te subtrahis? quid tergiversaris? quia si mortem differre possimus, et vitam facere longiorem, sic timeamus ad ultimum pervenire. *Epist.* 3, ad *Heliodor.*

S. AMBROS.

S. BERNARD.
SEN.

S. BONAV.

S. CYRILLUS
ALEXAND.S. EUSEBIUS
CAESARIENS.S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. HIERON.

NOTA.

S. JOHANNES
CHRYSOST.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.

46. Egredere quid times? egredere animus meus, quid dubitas? septuaginta prope annis servivisti Christo, et mortem times? Apud D. Hieron., epist. 15, de Vita Illiriana.

47. Mors non est timenda viro justo, tunc quia certa est, et necessaria, tunc quia brevis est, et transitoria, tunc quia utilis est, et meritoria. Lib. 5. *Contemplat. de morte*, cap. 9.

48. Mors amara est, et terribilis abundantibus iniquitate, affluentiis prosperitate, delictibus bonitate, carnis adversitate, et non languentibus infirmitate. *Ibid.*

49. Horrendum quid mors est, et formidolosum, sed non ita qui supernam sapientiam contemplantur. *Homil. 82.*

50. Homo mortem contemnit, non tremat, non metuit: quicunque tales non sunt, brutis pejores sunt. *Serm. 6, super Epist. ad Philipp. in Serati.*

51. Qui mortem recte metuit, nunquam in bono opere torpescit. Lib. 4, *homil. 47, ad Romanos.*

52. Mortem non times, quoniam raro bene moritur, qui non ut quotidie moriturus preparatur. *Ibid., homil. 20.*

53. Quanto vivamus in hoc mundo divites, tanto mortem amplius formidamus. *Ibid., homil. 25.*

54. Bona conscientia mortem non metuit. *De Institutione vite*, cap. 7.

55. Omnis homo qui divitiis et honoribus mundi affluit, mori peritescit. *De Vita et Misera hujus vite*, cap. 3.

56. Male viris, et idcirco mori pertimescit, sed frustra metuit, frustra peritescit, evadere mortem non poterit. *Ibid., cap. 8.*

57. Quis est qui mortem subtritur timet? qui timendo bene vivit. *Prose.*

58. Mortem impii timeant et metuant, sed timentes male vivunt: nihil prodest metui, ubi non est profectus. *Ibid., cap. 10.*

59. Multi vitam odio habent: et tamen mori timeant, quod plerumque in angustia contingere solet, sique contraria affectu et vivendi habent tedium, et moriendi metum. Lib. 3, *de Sum. bono*, cap. 62, sent. 2.

60. Nemo dubitat, quin timidi et imbecillius sit animi, aut dolorem metere, aut mortem: quae quisquis non exhorruit, fortissimus iudicabitur. Lib. 6, *de Dicit. Int.*, cap. 47.

61. Non mors terret, nec dolor frangat, quoniam vigor animi et constantia inobscussa servetur. In *Epist. cap. Nam.*

62. Perspicuum est, nihil esse mentem in servitute rodere, ut mortis metum. Lib. *Quod omnis probus liber sit.*

63. Homines mali altissimum supplicium mortem existimant, et haec in divino iudicio vix est poenitentium. *De Praemis et Poenis.*

64. Non est timendum quod nos liberat ab omni timendo: si times vita decedere, quia optimam nescis: certo mortem timere non debes, quam malam nescis. *Prose.*

65. At cum times, scis malam: non scies autem malam, nec times, si non aliquid esse post mortem, quod eam malam faciat, ut times. *De Testimonio animi*, cap. 4.

66. Inter omnes timores, timor mortis est maximus, est enim finis terribilium: unde si homo timorem mortis superat, superet omnes timores, et hoc superato superatur omnis mundi inordinabilis. *Prose.*

67. Quando enim bene considerat homo, quod filius Dei Dominus mortis, mori voluit, non timet mori. *Super Epist. ad Hebr., cap. 2.*

68. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem times. Lib. 1, *de Vita, Chr.*, cap. 23.

69. Stude nunc taliter vivere, ut in hora mortis vales potius gaudere, quam timere. *Ibid., cap. 23, sect. 6.*

SENTENTIA FAGANORUM.

70. Is homo fortis proprie dicitur, qui civis honestam mortem, et ea omnia quae afferunt ipsam, interitus est. Lib. 3 *Ethic. ad Nichomachum*, cap. 6.

71. Ne times illam, quae vitae est ultima finis: Qui mortem metuit, quod vivit, perdit id ipsum. Lib. 4. *Distichor.*, metr. 42.

72. Linque metum lethi, nam stultum est, tempore in omni.

73. Dum mortem metuis amittere gaudia vitae. *Ibid., lib. 2, metr. 15.*

74. Facili proponas, mortem non esse timendam: Quae bona si non est, finis tamen illa malorum est. *Ibid., lib. 4, metr. 67.*

75. Multum venturi ne cures tempora fati: Non mortem metuit, qui est contemnere vitam. *Ibid., lib. 4, metr. 48.*

76. Turpis fuga mortis, omni est morte peior. *Orat. 50, Philipp. 8.*

77. Quid id quod vitari non potest, metuit: is vivere animo quieto nullo modo potest. *Prose.*

78. Sed qui non modo, quin necesse est mori, verum etiam quia nihil habet, mors, quod sit horrorendum, mortem non timet, magnum is sibi presidium ad beatam vitam comparat. Lib. 2, *Tue. quest.*

79. Mortem horis singulis impendentem, metuens, quis poterit animo securo consistere? *De Senect.*

TERTULLI.

BERNARDUS
SIBINIUS.

PLATO.

S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.S. THOMAS
AQUINAS.

ARISTOTELI.

CATO MAIOR.

CICERO.

TIMON.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIUS
DE PADUA.S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. AUGUSTINUS.

80. Mors terribilis est his, quorum cum vita omnia extinguuntur, non his quorum emori laps non potest. *De Paradiso*, cap. 3.

81. Homines mortem vel optare incipiunt, vel timore detestant. Lib. 1, *Tue. Quest.*

82. Nemo justus esse potest, qui mortem timet. Lib. 2, *Offic.*

83. Mortem optare, malum: timere, peius. In *Dicit sapient. ex Aesonio*, dict. 3.

84. Mors est omnium bonorum maximum, et tamen mortem pertimescunt homines, quasi recte nosset illam omnium malorum esse maximum. *Syzygia. 4, in Apolog.*

85. Ipsum illud mori nemo reformidat, qui non plane sit rationis destitutus, et animo ignavo alique imbelli. *Syzygia. 3, de Aethor.*

86. Fieri non potest, ut is qui cui ea credit esse vera, quae apud inferos esse perhibentur, formidabilis quidem illa et terroris plena, sit immunitas a mortis metu. *Syzygia. 4, lib. 3, de Republ.*

87. Crudelis est quam mori, semper timere mortem. Lib. 3, *Declam.*, controvers. 5.

88. Equid quod tam cito fit, timesis diu? *De divina Provid.*, cap. 6.

89. Saepe causa moriendi est, timere mori. *De Tranquill. anim.*, cap. 11.

90. Plerumque inter mortis metum, et vitae tormenta miseri fluctuant: et vivere nolunt, et mori nesciunt. *Epist. 4.*

91. Mihi crede: adeo mors timenda non est (modo conscientia tua tibi fiduciam faciat) ut beneficio ejus nihil antefendum sit. *Epist. 24.*

92. Tunc mortem, ut nunquam times, semper cogita. *Epist. 20.*

93. Mors, quam pertimescimus ac recusamus, intermittit vitam, non eripit: venit iterum, quae nos in lucem reponit dies. *Epist. 6.*

94. Stultitia est timere mortis mori. Venit qui occidit, expecta, quid occupas? quare suscipis alienae civilitatis procuratorem? utrum invides extruisti tuo, an parvis? *Epist. 70.*

95. Delicati timeant mortem, cui vitam quam fecere similes. *Epist. 82.*

96. Nullum animal ad vitam prodiit, sine metu mortis. *Epist. 124.*

97. Dies iste, quem tanquam extremum reformidas, aeterni natalis est. *Epist. 102.*

98. Nullis timor mortis, verum relictis ignavis exercuit. *De Volunt. divini*, cui Gilius Asclepius, cap. 10.

Vide etiam tit. *Laqueus*, sent. 23; *Mendacium*, sent. 45, 46; *Mors Christi*, sent. 21; *Senectus*, sent. 20.

1. Omnia supplicia, graviorum suppliciorum vincuntur formidibus. Lib. 1, *Offic.*, cap. 38.

2. Prudentibus delictorum supplicia terrores sunt. *De Bona morte*, cap. 3.

3. Aliud est timere, quia peccaveris; aliud timere, ne pecces: ibi formido de supplicio, hic sollicitudo de praemio. Lib. 48, *epist. 84, ad Demetrius.*

4. Quae poena major, quam timere quod vitare non possis, nec quod timeris evadere? *Super Psalm. xxiv.*

5. Sicut clavus clavum eicit, sic timor gehennae delationem luxuriae. *Serm. Dom. 9, Quadrag.*

6. Non bonus quisquam est timore poenae, sed vere justitia. *Epist. 54, ad Macedonianum.*

7. Melius est doctrina homines duai, quam poenae timore compelli. *Prose.*

8. Nullis profuit prius timore cogi, ut postea possint doceri, aut quod jam veritas didicerunt, opere sectari.

9. Sicut meliores sunt, quos dirigit amor: ita plures sunt, quos corrigit timor. *Epist. 60, ad Bonifac.*

10. Inaniter putat victorem se esse peccati, qui poenae timore non peccat, quia etsi non impletur foris negotium male cupiditatis, ipsi tamen mala cupiditatis intus est hostis. *Prose.*

11. Quis coram Deo innocens invenitur, qui vult fieri quod velatur, si subtrahis quod timetur?

12. In ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia impure non potest fieri.

13. Inimicus justitiae est, qui poenae timore non peccat: amicus autem erit, si ejus amore non peccat: tunc enim vere timebit peccare.

14. Qui gehennam metuit, non peccare metuit, sed ardere: ille autem peccare metuit, qui poenam ipsum sicut gehennam odit: ipse est Bonini timor castus. *Epist. 144, ad Annes.*

15. Sicut ille est iniquissimus, quem nec verba corporales deterrent ab immunda operibus: ita ille justissimus, qui nec poenarum corporum terrores roborat a sanctis operibus. *Ibid.*

16. Charlotte Christo, non poenae timore coheremus. *Ibid.*

17. Mandatum si fit timore poenae, non amore justitiae, serviliter fit, non liberaliter, et ideo nec fit. Non enim fructus est bonus, qui de charitatis radice non surgit. *De Spiritu et Letteris*, cap. 14.

18. Ex lege timeamus Deum, ex fide speramus in Deum: sed timetibus poenam abscondit gratia. *Ibid., cap. 29.*

19. Facile est poenam timere, sed non hoc est Deum timere, illo scilicet Domini timore pietatis. In *Question. super Exod.*, quest. 35.

20. Timor poenarum etsi nondum habet delectationem bone conscientie, saltem intra claustra cogitationis coercet malam cupiditatem. Lib. 2, *Contra Iul. Pellican.*, cap. 53.

21. Quando timore poenæ, non amore justitiæ fit bonum, nondum bene fit bonum, nec fide in corde quod fieri videtur in opere, quando mallet homo non facere, si posset impune. Lib. 2, *Contra Iul. Epist. Pelag.*, cap. 9.

22. Qui timore poenæ innocens est, non est innocens; quamvis non nocet, cum vult nocere. Non enim nocet alteri per effectum malum, sed sibi plurimum per cupiditatem malam. Super *Psalm.* xcii.

23. Qui timore poenæ, non amore justitiæ opus legis facit, profecta in vitia facit; quod autem in vitas facit (si posset fieri) malit atque non jubari. Super *Psalm.* cxviii, conc. 44.

24. Quando bonum opus, quod lex imperat, fit timore poenæ, non amore justitiæ, cum Deus metuitur non amatur, serviliter fit non liberaliter. Super *Psalm.* cxviii, conc. 47.

25. Timor iste, quo non amatur justitia, sed timetur poena, servilis est, quia carnalis est. *Ibid.*, conc. 25.

26. Timor nondum castus est, si timore facit quidquid boni facit, non timore amittendi bonum illud sed timore patiendi malum. Super *Psalm.* cxviii.

27. Si nihil in te facit amor lucis, facit timor doloris. Tract. 18, super *Evang. Joan.*, de cap. v.

28. Quando timore facis quod justum est, non Deus te delectat. *Ibid.*, tract. 41, de cap. viii.

29. Non timere poenam, sed ama justitiam, nondum potes amare justitiam? time vel poenam, ut pervenias ad amandam justitiam. *Ibid.*

30. Quantum charitas crescit, timor decrescit: et quantum illa fit interior, timor pellitur foras. *Prosec.*

31. Major charitas, minor timor: minor charitas, major timor. Tract. 3, super *Epist. Joan.*, de cap. iv.

32. Si adhuc propter poenam times Deum, nondum amas quem sic times. *Prosec.*

33. Aliud est timere Deum, ne mittat te in gehennam: aliud est timere Deum, ne recedat a te. Ille timor nondum est castus, hic autem castus est. *Ibid.*

34. Timor poenæ est quidam custos et quasi pedagogus legis: littera est tutans, nondum gratia juvenans. *De Verb. Apostoli.*, serm. 18.

35. Si timore gehennæ non facis malum, est quidem in te fides, quia credis futurum Dei esse

judicium: gaudeo fidei tue, sed adhuc timeo malitiam tuam. Homil. 9, ex *Quinquaginta homil.*

36. Vetus homo aut non facit, aut timore facit quod facit; non amore, sed timore. Serm. 1, *Dom. à Quadr.*

37. Modo fac quod in posterum times, et non habebis quod in posterum timeas. Serm. 1, *fer. 3, post Dom. Pass.*

38. Quod fit timore poenæ, nondum fit quemadmodum fieri oportet. In *Enchirid.*, cap. 124.

39. Lex non timore poenæ, sed justitiæ amore completur. *De Fide et Operib.*, cap. 21.

40. Sub lego est, qui timore supplicii, quod lex minatur, non amore justitiæ, se sentit abstinere ab opere peccati. *De Natura et Grat.*, cap. 57.

41. Fidei credit aliquis in Christum, sed odit Christum: habet confessionem fidei in timore poenæ, non in amore coronæ. Tract. 10, super *Epist. Joan.*

42. Ille timor quo times ne in ignem æternum mittaris cum diabolo, non est castus, non enim venit ex amore Dei, sed ex timore poenæ. Tract. 9, super *Epist. Joan.*

43. Non est magnum timore poenam, sed magnum est amare justitiam: qui ergo amat justitiam, nihil timet; timet plane, non ne incidat in poenam, sed ne amittat justitiam. Tract. 43, super *Joanem.*

44. Amare, filiorum: timere, est servorum. In suis *Proph.*, verbo *Amare*.

45. Vigiliis times et jejuniis, manuumque laborum; sed hæc levia sunt meditantis flammis peccatas. *Epist.* 1, ad *Robertum nepotem suum*.

46. Ille quasi servus timet, qui bonum quod facit, non timore amittendi bonum quod non amat, sed timore patiendi malum, quod formidat, facit. Serm. 4, ad *Sororem*.

47. Metu poenarum revocatur, qui incentiva gravitate succenditur. Super *Psalm.* cxviii, vers. *Memor sui judiciorum, etc.*

48. Qui facit Dei voluntatem pro timore gehennæ, hic adhuc novitius est et incipiens; cum propter se bonum non exoret, sed timore poenarum. *Doctr.* 4.

49. Si quis a malo, declinat ob metum poenæ, est ut servus qui dominum veretur. *Ibid.*

50. Qui divino timore nolunt suam refricare humanam, humano timore indigent. *Adhort.* 4.

51. Beneficis nemo serviliter timens, respondet: talemmodo qui per fiduciam amoris non timet, dignitati reddit obsequia. Super *Job.*, cap. ix.

52. Deus poenæ terret, bonis demulcet. Super *Psalm.* ix.

53. Metu poenarum revocat a malis. Super *Psalm.* cxviii: *Memor sui judiciorum,*

V. BEDA.

S. HIERON.

CASSIODOR.

S. DOROTE.

S. EPICRAN.

CLOSS. ORS.

S. CYPRIAN. MAENUS.

S. GREGOR. NYSS.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORIS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES CRYSTOR.

54. Cum ex peccato præsens poena metuitur, et amissa Dei facies non amatur, timor ex timore est, non ex humilitate. Lib. 4, *Moral.*, cap. 25.

55. Cum quis timore adhuc bona agit, a malo penitus non recessit: quia eo ipso peccat, quo peccare vellet, si peccare in ille potuisset. *Ibid.*, lib. 1, cap. 12.

56. Qui a perversitate opere ex timore perstringitur, perversa libenter ageret, si liceret. *Ibid.*, lib. 9, cap. 22.

57. Tanto quisque minus iudicem trepidat, quanto in bonis actibus solidius stat. *Ibid.*, lib. 10, cap. 11.

58. Qui propterea bonum facit, quia tormentorum mala metuit, vult non esse quod metuat ut audacter illicita committat. Part. 3 *Pastor.*, cap. 1, admonit. 14.

59. Plerique divinæ districtiōnis judicium metuunt, et tamen prava agere non desistunt: ille timor probabilis est, qui dam mentem concepit, ad boni operis studium trahit. Lib. 5, in *I Reg.*, cap. 2.

60. Non timore poenarum, sicuti mancipium a vitis declinat. *De Vita Afegip.*

61. Amare, filiorum: timere, servorum est. *Epist.* 2, ad *Nepotian.*

62. Fidelius et gravius semper obsequium est, quod ob amore, quam quod a metu proficiscitur. *Epist.* 14, ad *Celantian.*

63. Multo melius est timore poenarum emendare peccata, quam spe prosperorum divinæ sententiæ subiacere. Lib. 3, super *Hierem.*, cap. 14, in illud: *Et dixit: A, A, A.*

64. Qui recte timet supplicia, fide fugit vitia, spe tendit ad merita, charitate currit ad præmia. Super *Abdiam*, in illud *Ezech.* xlviii: *Hæc est terra, etc.*

65. Si amor Dei te tenere non potest, saltem timeat et terreat timor iudicii, metus gehennæ, laquei mortis, dolores inferni, ignis urens, vermis corrodens, sulphur fetens, flamma tartarea, et omnia mala. Lib. 3, de *Anima*, cap. 41.

66. Servi est timere, et ex timore operari: filii autem amare, et ex amore omnia facere. Super *Hebr.* ad *Rom.*, cap. 8.

67. Timor naturalis, est horror poenarum; et timor humanus est quo nimis timetur poena corporis: ita ut prius peccaret, quam poenam sustineret. Super *I Cor.* ii.

68. Status ille proprie est perfectorum, qui non timet poenam, in quantum est poena, sed in quantum est separatio a Deo. *Ibid.*, cap. 7.

69. Qui sanæ mentis est, obsecrans Dei magis timet, quam ullam gehennam. Homil. 5, de *Fide Amur.*

70. Non potest cogitare peccatum, qui supplicium cogitando veretur. *Prosec.*

71. Formido supplicii, abolitio est peccati. Serm. super illud *Isa.*: *Si volueritis, etc.*

72. Si nihil male admittis, nihil prorens est quod extimescas: si male ac seculare vivis, iudicem time. Lib. 1 *Parall.*, cap. 42.

73. Mortem timeo, quia mihi acerba est: gehennam timeo, quia sempiterna est: ignem timeo, quia nunquam extinguatur: tartarum timeo, quia caloris expertus est: tenebras timeo, quia luce vacant. *Ibid.*, cap. 87.

74. Oportet ut quom gaudia celestia non allidere valent, poenæ infernales compellant. Super *Prolog. Regul. S. Benedict.*, cap. 2, text. 33.

75. Multi timore poenarum bona facere incipiunt, sed amore Christi perficiunt. In cap. 7, *Regul. S. Benedict.*, grad. 12.

76. Etsi metu poenarum recedere a malo ad consequendum Dei regnum minime sufficit, operantem tamen ad timorem filiam parat. Lib. 2, ad *Monachos*, serm. 7.

77. Qui solo supplicii timore in se vitia reprimunt quamvis non expleat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi, doletque sibi illicitum, quod lex prohibere dignoscitur. *Prosec.*

78. Ille mercedem boni operis percipit, qui amando justitiam facit: non is, qui eam solo metu poenarum in vitas custodit. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 24, sent. 1.

79. Quamvis quis in hac vita sit justus, tamen dum ex corpore suo egreditur, pertimescit, ne dignus supplicio sit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 62, sent. 49.

80. Compara poenam tuam totam gehennæ: leve est omne quod poteris; si timeas, illas poenas time. *Prosec.*

81. Istæ enim temporales sunt, illæ æternæ: istæ finem habent, illæ perpetuæ sunt.

82. In istis moriendo tormenta recedant, in illis moriendo æternus dolor succedit. Lib. 1, de *Syon.*

83. Si a prava actione formidanda poena proderet, profecto formidantis animam nulla spiritus libertas tenet: nam si poenam non metueret, culpam proculdubio perpetraret. *Prosec.*

84. Ignorat itaque gratiam libertatis, quem ligat timore poenæ servitus. *De ligno vite, de Timore*, cap. 5.

85. Timor potentie superioris est vermis arrodens, qui conscientiam jugiter torquet. Serm. 59, de *S. Nicol.*

86. Metu ultionis, omnis iniquitas refrænatur. Lib. 4, ad *Evag. Marcon.*, cap. 16.

87. Tristitiam parit timor suppliciorum. *Heos Thalassius tentat.* 2, sent. 71.

S. JOHANNES DAMASCEN.

JOAN. VITRIB.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. LAURENT. JUSTIN.

S. PETRUS DARIANUS.

TERTULL.

TRALASSIUS

S. THOMAS AQUINAS.

88. Non semper aliquis obedit legi ex bonitate perfecta virtutis, sed quandoque quidem ex timore peccati. 1, 2, *Quæst.* 92, art. 1.
89. Quisquid fit timore servili, male fit. Super 2, *Sent.*, dist. 42, art. 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

MIMVS PVB.

90. Quotidia damnatur, qui semper limet. In suis *Sent.*, sent. 262.
Vide etiam *lit. Demosthenis*, sent. 20: *Liberum arbitrium*, sent. 75; *Præmissa*, sent. 11; *Supplicium*, sent. 11.

TRACTIO.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN.

1. Sicul magnus trahit ad se ferream, ita humilitas trahit gratiam; et ecclesiam consolationem. Part. 3, *lit.* 16, cap. 10, § 5.

S. AUGUST.

2. Dispicit tibi, qui traheris ad salutem, cum tua malitia ad perniciem traxeris. *Epist.* 204, ad *Donat.*

3. Nemo venit nisi trahens: quare illum trahit et illum non trahit, noli velle iudicare, si non vis errare; non traheris, oia ut traheris. *Proæp.*

4. Trahitur animus amore, amando trahitur, sine læsione corporis trahitur: vide si tractus es, et a Patre tractus es.

5. Trahit sua quemque voluptas, non necessitas, sed voluptas; non obligatio, sed delectatio.

6. Bannum viridem ostendis ovi, et trahit illum; necesse pueri demonstrantur, et trahitur; et quod errat trahitur, amando trahitur. *Tract.* 26, super *Evang. Joann.*, de cap. 11.

7. Videte quomodo trahit Pater; docendo delectat, non necessitatem imponenda (sic quomodo trahit). *Ibid.*

8. Ille trahitur ad Christum, aut datus ut eradat in Christum. *Lib.* 4, ad *Bonifac.*, cap. 3.

9. Trahuntur homines, non ut nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant. *Ibid.*, cap. 10.

10. Nolite cogitare inivum trahi, trahitur animus et amore. *Tract.* 26, super *Joann.*

S. BASILIUS MAGNUS.

11. Claritudo in vultu, multos labrinos ad sui imitationem attrahit: et hoc peccis est quedam admiratio. Super *Psalm.* 1, conc. 1.

12. Sicut stipula ubi ignem ollecti, statim accenditur: ita femina masculi coeque contingens, non opus habet multo labore, neque amore ut attrahat, statim habet latenter incensum voluptatis scintillam. *De Virginit.*

S. BERNARD.

13. Non omnis qui trahitur, invitus trahitur: trahit Christus animam quodammodo invivam, ut faciat voluntarium: trahit torquentem, ut reddat currantem. *Serm.* 21, super *Cant.*

14. Non expectatur ratio, ubi affectio trahit. *Epist.* 12, ad *Corinth.*

15. Generosus est animus hominis, et facilis ducitur, quam trahitur. Super *Luc.*, cap. 5.

16. Sponsa dicit: Trahe me post te; unde ad ipsum trahimur? quando mens ad ipsum existimatur, et supra nos excedimus. *Ibid.*, cap. 18, in illud *Cant.* 1: *Trahe me post te.*

17. Sicut funiculo naves ad portum trahuntur ita charitatis vinculo trahuntur ad portum salutis æternæ. *Serm.* 2, in die Pent.

18. Quibus beneficia Dei recipimus, tollis trahi sumus: inter que tamen nos maxime trahere debet passionis Christi beneficium, quod tam magnam ipse Christus judicavit, quod merito totum mundum trahere deberet. *Serm.* 1, *fer.* 4 *Psalm.*

19. Ecce nemo potest venire ad Christum, nisi trahens: si ergo pro gratiam non trahor, quomodo venire possum? *Ibid.*

20. Invitatur homo verbi exhortatione, allicitur premissa promissione, jubetur præcepti obligatione, trahitur beneficii exhibitione. *Ibid.*

21. Trahit hominem Deus, trahit hominem diabolus, trahit homo. Trahit Deus ad bonum, diabolus ad malum, trahit homo ad utrumque. *Proæp.*

22. Trahit Deus hominem a malo ad bonum, homo ad bonum, a mundo ad celum. Primo trahit incipientes, secundo proficientes, tertio perfectissimos. Trahit quandoque per flagella, quandoque per beneficia.

23. Trahit quoque diabolus hominem de bono ad malum, de malo ad malum, de mundo ad infernum.

24. Trahit homo hominem ad culpam, ad gratiam, ad penam. *Ibid.*, *serm.* 2.

25. Trahendi sunt homines non solum verbis vel consiliis, sed etiam exemplis et adiutoris: Dominus enim cum diligit specialiter, qui ad bonum alios trahit.

26. Trahit Christus animos iustorum de inferno, trahit quotidie homines per doctrinam et gratiam in mundo, trahit quosdam omnes, et angelos et homines et demones ad locum iudicii in die novissimo. *Serm.* 4, *Dom.* 11: *Omnia traham ad meipsum*, etc.

27. Trahit Christus homines ad se, mortis sui merito, trahit multiplex beneficio, trahit doctrina verbo: sed, heni, diabolus phires trahit quem Christus, trahit enim quicquid huncm Christi credit: trahuntur autem ad penam mortales, qui in esse diaboli exultant viventes. *Ibid.*

28. Nulla esse sic fortiter attrahit oves, nulla saggens alie violenter piscos, sicut mulieres attrahunt homines. *Serm.* 2, *Invent. sancti Crucis.*

29. Sicut torrens trahit paleas, et ista levra ad

S. THOMAS.

30. Ita est pessimus et ingratisimus, qui plus diabolus firmatus, quam divinis beneficiis est tractus. In *Stimulo amoris*, part. 1, cap. 7.

31. Generosus est animus, hominis, et facilis ducitur, quam trahitur. *Sup. Epist.* ad *Rom.*, cap. 12, art. 10.

32. Quemadmodum unum peccatum trahit aliud, sic una actio virtuosa trahit aliam. *Sup. Epist.* II *Petri*, cap. 1, art. 1.

33. Attrahunt demones et alliciunt quibusdam blandimentis et ostentatione boni secundum speciem, animos simplicium; ac deinde in mortem rapiunt allectos et insecutis animas. In *Annal.* super *Psalm.* 11: *Dom.* attrahit eum.

34. Iniqui quique quo plus in hoc mundo proficiunt, plures secum ad infernum trahunt. *Lib.* 6, *Moral.*, cap. 4.

35. Ille apud Deum magis in amore est, qui ad eum amorem plurimos trahit. *Ibid.*, *lib.* 14, cap. 22.

36. Non erit qui non trahitur: quia quem divina gratia non adjuvat, molestia sua corruptionis gravatur. *Super Cant.*, cap. 1, super illud: *Trahe me post te.*

37. In mundo despectus tanto celerius ad Deum trahitur, quanto nihil habet in sæculo, ubi delectetur. In *septem Psalm.* *Pœnit.* super *Psalm.* 11, vers. 12.

38. Etas mollis et tenera in utramque partem flexibilis est, et quocumque duxeris, trahitur. *Epist.* 12, ad *Gaudentiam.*

39. Difficile est humanum animam aliquid non amare, et necesse est ut in quocumque mens trahitur, trahatur affectus. *Epist.* 22, ad *Eustoch.*

40. Si in magneto lapide et sustinis hinc esse vis accitit, ut annulos, et stipulam, et festucas sibi copulent: quanto magis Dominus creaturarum omnium ad se trahere poterat, quos volebat. *Lib.* 1, super *Matth.*, cap. 6, super illud: *Ne solliciti sitis*, etc.

41. Trahe me post te. Trahe me torquentem, ut me reddas currantem: trahit me peccantem, ut me reddas penitentem: trahit me ignorantem, ut me reddas scientem. In *Contemplat.* de *V. M.*, cap. 4.

42. Invocantes se Deus sequitur, et trahit: sanctos diligit, flagitiosos fugit. *Serm.* 7, de *Rever.*

43. Oportet ut quem quædam colecta non allicere valent, pene infernales compellant. *Super Prolog.* *Regul. S. Benedict.*, cap. 2, text. 83.

44. Necesse est mentem illo tendere, quo desiderio trahitur. *De Fortitud.*

DECTA.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOHN.

TRAHIT.

PHILOSDP.

Oceanum: sic torrens tentationis trahit secum vatos, non tardes ad Oceanum inferni. *Tit.* 1 *Diect.*, cap. 3.

45. Qui in cordibus trahendorum hoc egit ut crederent, hoc efficit ut valent: non enim esset unde traherentur, si sequeres fide et voluntate non esset. *Proæp.*

46. Quoniam qui non credunt, nec trahuntur omnino, nec veniunt: neque accedunt qui dissentiant, sed recedunt.

47. Qui ergo veniunt, amore trahuntur: dilecti enim sunt et dilexerunt: quassiti sunt et quæsierunt; et quod eos voluit Deus velle, voluerunt. *Lib.* 2, de *Vocat. gent.*, cap. 27.

48. Qui veraciter diligit, et trahitur et trahi cupit. *Lib.* 1, super *Cant.*, cap. 1, in illud: *Trahe me post te*, etc.

49. (Nullus potest venire ad nos, nisi Pater traxerit eum). Hoc autem dicit, non ut libertatem tollat arbitrio, sed ut ostendat, quod multa habet opus cooperatione a Deo is qui crediturus est. *Super Joann.*, cap. 6.

50. Trahit vehementer amor Iesus ad eos amatores suos. *Medit.* 2, de *Adventu*, cap. 2.

Vide etiam *lit. Conversio*, sent. 20; *Erasmio*, sent. 65; *Invent.*, sent. 31, 35.

TRIBULATIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quælibet jaena justo noscere non possunt, cui Deus lux est. *De Nabulle*, cap. 14.

2. Deus suorum non est immemor, sed semper dat eis in tribulatione solatium. *Super II Cor.*, cap. 7, super illud: *Consolatus est nos Deus.*

3. Quante mentaque tribulatio sit brevis in tempore, semper tamen tribulatio Deus assisit, ut levius tribulationem ferat. *Part.* 4, *lib.* 3, cap. 7, § 12.

4. O quam dulcis, quam levis tribulatio, quam dilecti sustinent pro Christi nomine! *Proæp.*

5. Lapides Stephano, craticula Laurentio, cardines ignis Sacerdotis dulces fuerunt, quis quasi lac pro Christo suserunt.

6. Sola enim humilitas cum Spiritus aviditate, novit fugere tribulationem. *Serm.* *Dom.* *infra octav.* *Nativit.*

7. Quanto magis igne tribulationis quæ incendit, tanto clarior efficitur. *Serm.* *Dom.* 2 *post Pascha.*

8. Cruciatu corporis, malas animas misericorditer affligit, bonas autem fortiter purgat. *De Agone christianorum*, cap. 7.

9. Gaudendum Christianis est, dum reple conversantes prestantur in hoc speculo. *De Quant. Vit.* et *Nov. Testam.*, quæst. 15.

10. Nullus hominum est tanta justitia preclitus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis, vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad

S. PROVERB.

DEPERTUS ANG.

THEOPHIL.

THOMAS A REISS.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. AUGUST.

S. THOMAS AQUINAS.

88. Non semper aliquis obedit legi ex bonitate perfecta virtutis, sed quandoque quidem ex timore poenae. 1, 2, *Quaest.* 92, art. 1.

89. Quisquid fit timore servili, male fit. Super 2, *Sent.*, dist. 42, art. 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

MIMVS PVB.

90. Quotidia damnatur, qui semper limet. In suis *Sent.*, sent. 262.

Vide etiam *lit. Domagala*, sent. 20: *Liberum arbitrium*, sent. 75; *Praxiana*, sent. 14; *Supplicium*, sent. 11.

TRACTIO.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONIN.

4. Sicul magnus trahit ad se ferream, ita humilitas trahit gratiam; et ecclesiam consolationem. Part. 3, lit. 16, cap. 10, § 5.

S. AUGUST.

2. Dispicit tibi, qui traheris ad salutem, cum tua malitia ad perniciem traxeris. *Epist.* 204, ad Donat.

3. Nemo venit nisi trahens: quare illum trahit et illum non trahit, noli velle iudicare, si non vis errare; non traheris, oia ut traheris. *Proav.*

4. Trahitur animus amore, amando trahitur, sine latione corporis trahitur: vide si tractus es, et a Patre tractus es.

5. Trahit sua quemque voluptas, non necessitas, sed voluptas; non obligatio, sed delectatio.

6. Bannum viridem ostendis ovi, et trahit illum; necesse puero demonstrantur, et trahitur; et quod errat trahitur, amando trahitur. *Tract.* 26, super *Evang. Joann.*, de cap. 11.

7. Videte quomodo trahit Pater; docendo delectat, non necessitatem imponenda (sic quomodo trahit). *Ibid.*

8. Ille trahitur ad Christum, aut datus ut eradat in Christum. *Lib.* 4, ad Bonifac., cap. 3.

9. Trahuntur homines, non ut nolentes erodant, sed ut volentes ex nolentibus fiant. *Ibid.*, cap. 10.

10. Nolite cogitare inivbum trahi, trahitur animus et amore. *Tract.* 26, super *Joann.*

S. BASILIVS MAGNVS.

11. Claritudo in vido, multos labrivos ad sui imitationem attrahit: et hoc peccis est quaedam admiratio. Super *Psalm.* 1, conc. 1.

12. Sicut stipa ubi ignem ollecti, statim accenditur: ita femina masculi coeque contingens, non opus habet multo labore, neque amore ut attrahat, statim habet latenter incensum voluptatis scintillam. *De Virginit.*

S. BERNARD.

13. Non omnis qui trahitur, invitus trahitur: trahit Christus animam quodammodo invivam, ut faciat voluntarium: trahit torquentem, ut reddat currantem. *Serm.* 21, super *Cant.*

14. Non expectatur ratio, ubi affectio trahit. *Epist.* 12, ad *Corinth.*

15. Generosus est animus hominis, et facilius ducitur, quam trahitur. Super *Luc.*, cap. 5.

16. Sponsa dicit: Trahe me post te; unde ad ipsum trahimur? quando mente ad ipsum existimatur, et supra nos excedimus. *Ibid.*, cap. 18, in illud *Cant.* 1: *Trahe me post te.*

17. Sicut funiculo naves ad portum trahuntur ita charitatis vinculo trahuntur ad portum salutis aeternae. *Serm.* 2, in die Pent.

18. Quibus beneficia Dei recipimus, tollis tracti sumus: inter que tamen nos maxime trahere debet passionis Christi beneficium, quod tam magnam ipse Christus judicavit, quod merito totum mundum trahere deberet. *Serm.* 1, fer. 4 *Pent.*

19. Ecce nemo potest venire ad Christum, nisi tractus: si ergo per gratiam non traher, quomodo venire possum? *Ibid.*

20. Invitatur homo verbi exhortatione, allicitur promissu, promissio, jubetur precepti obligatione, trahitur benefici exhibitione. *Ibid.*

21. Trahit hominem Deus, trahit hominem diabolus, trahit homo. Trahit Deus ad bonum, diabolus ad malum, trahit homo ad utrumque. *Prosev.*

22. Trahit Deus hominem a malo ad bonum, homo ad bonum, a mundo ad celum. Primo trahit insipientes, secundo proficientes, tertio perverentes. Trahit quandoque per flagella, quandoque per beneficia.

23. Trahit quoque diabolus hominem de bono ad malum, de malo ad malum, de mundo ad infernum.

24. Trahit homo hominem ad culpam, ad gratiam, ad poenam. *Ibid.*, *serm.* 2.

25. Trahendi sunt homines non solum verbis vel consiliis, sed etiam exemplis et adiutoris: Dominus enim cum diligit specialiter, qui ad bonum alios trahit.

26. Trahit Christus animos iustorum de inferno, trahit quotidie homines per doctrinam et gratiam in mundo, trahit quosque omnes, et angelos et homines et daemones ad locum iudicii in die novissimo. *Serm.* 4, Dom. 11: *Omnia traham ad meipsum*, etc.

27. Trahit Christus homines ad se, mortis sui merito, trahit multiplex beneficio, trahit doctrina verbo: sed, heni, diabolus phires trahit quem Christus, trahit enim quicquid huncm Christi credit: trahuntur autem ad poenam mortales, qui in esca diaboli exultant viventes. *Ibid.*

28. Nulla esca sic fortiter attrahit oves, nulla ssgena sic viventer piscos, sicut mulieres attrahunt homines. *Serm.* 2, *Incant. nuncio Crucis.*

29. Sicut torrens trahit paleas, et ista levra ad

S. TORAV.

Oceanum: sic torrens tentationis trahit secum vatos, non tardes ad Oceanum inferni. *Tit.* 1 *Dicte*, cap. 3.

30. Ite est pessimus et ingratisimus, qui plus diabolus firmatus, quam divinis beneficiis est tractus. In *Stimulo amoris*, part. 1, cap. 7.

31. Generosus est animus, hominis, et facilius ducitur, quam trahitur. *Sup. Epist.* ad *Rom.*, cap. 12, art. 10.

32. Quemadmodum unum peccatum trahit aliud, sic una actio virtuosa trahit aliam. *Super Epist.* II *Petri*, cap. 1, art. 1.

33. Attrahunt daemones et alliciunt quibusdam blandimentis et ostentatione boni secundum speciem, animos simplicium; ac deinde in mortem rapiunt allectos et insecutis animas. In *Annal.* super *Psalm.* 11: *Dom attrahit eum.*

34. Iniqui quique quo plus in hoc mundo proficiunt, plures secum ad infernum trahunt. *Lib.* 6, *Moral.*, cap. 4.

35. Ille apud Deum magis in amore est, qui ad ejus amorem plurimos trahit. *Ibid.*, lib. 14, cap. 22.

36. Non erit qui non trahitur: quia quem divina gratia non adjuvat, molestia sua corruptionis gravatur. *Super Cant.*, cap. 1, super illud: *Trahe me post te.*

37. In mundo despectus tanto celerius ad Deum trahitur, quanto nihil habet in saeculo, ubi delectetur. In *septem Psalm.* *Poenit.* super *Psalm.* 11, vers. 12.

38. Etes mollis et tenera in utramque partem flexibilis est, et quocumque duxeris, trahitur. *Epist.* 12, ad *Gaudentiam.*

39. Difficile est humanum animam aliquid non amare, et necesse est ut in quocumque mens trahitur, trahatur affectus. *Epist.* 22, ad *Eustoch.*

40. Si in magnetis lapide et succinis hinc esse vis facitur, ut annulos, et stipulam, et festucas sibi copulent: quanto magis Dominus creaturarum omnium ad retrahere poterat, quos volebat. *Lib.* 1, super *Matth.*, cap. 6, super illud: *Ne solliciti estis*, etc.

41. Trahe me post te. Trahe me torquentem, ut me reddas currantem: trahit me peccantem, ut me reddas penitentem: trahit me ignorantem, ut me reddas scientem. In *Contemplat.* de *V. M.*, cap. 4.

42. Invocantes se Deus sequitur, et trahit: sanctos diligit, flagitiosos fugit. *Serm.* 7, de *Rever.*

43. Oportet ut quem quibusda coledia non allicere valent, poena infernalis compellant. *Super Prolog.* *Regul. S. Benedict.*, cap. 2, text. 33.

44. Necesse est montem illo tendere, quo desiderio trahitur. *De Fortitud.*

FRONTESIVS CABRIVS.

FRANCISCVS YVELL.

S. GREGOR. MAGNVS.

S. BERNARD.

DECTA.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOHN. TRAPIL.

PHILOSDP.

45. Qui in cordibus trahendorum hoc egit ut crederent, hoc effecit ut traherent: non enim esset unde traherentur, si sequaces fide et voluntate non essent. *Prosev.*

46. Quoniam qui non credunt, nec trahuntur omnino, nec veniunt: neque accedunt qui dissentiant, sed recedunt.

47. Qui ergo veniunt, amore trahuntur: dilecti enim sunt et dilexerunt: quassiti sunt et quassierunt; et quod eos voluit Deus velle, voluerunt. *Lib.* 2, de *Vocat. gent.*, cap. 27.

48. Qui veraciter diligit, et trahitur et trahi cupit. *Lib.* 1, super *Cant.*, cap. 1, in illud: *Trahe me post te*, etc.

49. (Nullus potest venire ad nos, nisi Pater traxerit eum). Hoc autem dicit, non ut libertatem tollat arbitrio, sed ut ostendat, quod multa habeat opus cooperatione a Deo is qui crediturus est. *Super Joann.*, cap. 6.

50. Trahit vehementer amor Jesus ad eos amatores suos. *Medit.* 2, de *Adventu*, cap. 2.

Vide etiam *lit. Conversio*, sent. 20; *Erasmio*, *sent.* 65; *Instit.*, sent. 31, 35.

TRIBULATIO.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quodlibet iacula justo nocere non possunt, cui Deus lux est. *De Nabulle*, cap. 14.

2. Deus suorum non est immemor, sed semper dat eis in tribulatione solatium. *Super II Cor.*, cap. 7, super illud: *Consolatus est nos Deus.*

3. Quante mentaque tribulatio sit brevis in tempore, semper tamen tribulatio Deus assisit, ut levius tribulationem ferat. *Part.* 4, lit. 3, cap. 7, § 12.

4. O quam dulcis, quam levis tribulatio, quam dilecti suscipit pro Christi nomine! *Prosev.*

5. Lapides Stephano, craticulae Laurentio, cardones ignis Sacerdoti dulces fuerunt, quis quasi lac pro Christo suserunt.

6. Sola enim humilitas cum Spiritus aviditate, novit fugere tribulationem. *Serm.* Dom. *infra octav. Nativit.*

7. Quanto magis igne tribulationis quod incendit, tanto clarior efficitur. *Serm.* Dom. 2 post *Pascha.*

8. Cruciatu corporis, malas animas misericorditer affligit, bonas autem fortiter purgat. *De Agone christianorum*, cap. 7.

9. Gaudendum Christianis est, dum reele conversantes prestantur in hoc speculo. *De Quant. Vit.* et *Nov. Testam.*, quest. 15.

10. Nullus hominum est tanta justitia prelitus, cui non sit necessaria tentatio tribulationis, vel ad perfeclendam, vel ad confirmandam, vel ad

S. PROSPE.

DEFFENTVS ANG.

THEOPHIL.

THOMAS A REISS.

S. AMBROS.

S. ANTONIVS.

S. ANTONIVS DE PADVA.

S. AUGUST.

probendam virtutem. Lib. 22, *contra Faustum*, cap. 20.

41. Per severitatem et misericordiam Dei, tribulationum flagellis solet perfricta castigari. Lib. 2, *contra litt. Petulant.*

42. Intellegat homo medicum esse Deum, et tribulationem medicamentum esse ad salutem, non penam ad damnationem. *Prose.*

43. Sub medicamento enim positus ureris, securis, clamas: non audit medicus ad voluntatem, sed audit ad sanilitatem. *Epos.* 2, super *Psalm.* xxi, vers. 2: *Deus meus clamabo ad te, etc.*

44. Quidquid acciderit justo, voluntati divina deputat, non potestati inimici: sœvire ille potest, ferre, si Deus noluerit, non potest: et si ille rogerit ut faciat, novit suum quemadmodum excipiat. Super *Psalm.* lxxvii, conc. 2, vers. 48: *Confermat justos Dominus.*

45. In tribulatione positus Christianus probatur, si non desinatque Deum suum: nam quando bene est homini, desertus est sibi Christianus. *Prose.*

46. Ignis intrat in fornacem, et fornax aurificis magni sacramenti res est, ibi est aurum, ibi est palea, ibi ignis in angusto operatur: ignis ille non est diversus, et diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit: in quibus autem habitat Deus, nunquam in tribulatione meliores sunt, tanquam aurum probati. Super *Psalm.* xxi, *Exposit.* 2.

47. In te tribulatio fornax aurificis est, si tamen aurum sis, et non palea, ut sordibus carcas, non in cinerem converteris. Super *Psalm.* xxx, conc. 3.

48. Nolite lassas manus in tribulationibus dimittere, non nutent genua vestra, viriliter agite ad perpelienda et toleranda omnia. *Ibid.*

49. Nullum majus, nullum melius negotium est in tribulatione, quam recedere ab eo strepitu, qui foris est, et ire in interiora mentis secretaria. Super *Psalm.* lxxiv, conc. 2.

50. Inter tribulationes humanas animæ, nulla est major tribulatio, quam conscientia delictorum. Super *Psalm.* lxxv, vers. 1: *Adjutor in tribulationibus.*

51. Multe sunt tribulationes, et in omni tribulatione ad Deum confugiendum est: sive sit tribulatio in re familiaris, sive sit in salute corporis, sive de periculo clarissimorum, sive de aliqua re ad hujus vite sustentationem necessaria, omnino aliud refugium non debet esse homini christiano, quam Salvator ejus, quam Deus ejus, quem cum fugerit fortis sit: non enim ipse in se fortis erit, aut sibi ipse fortitudo erit, sed

ille illi fortitudo erit, qui refugium ejus factus est. *Ibid.*

52. Opus est semper tribulationibus erudiri in isto sæculo: sed tribulari non possumus: nisi ab eis qui longe sunt a sanctis. Super *Psalm.* lv, in proœmio.

53. Si putas te non habere tribulationes, nondum cepisti esse Christianus. *Ibid.*, in *Exposit.*

54. Ad hoc exagitat tribulatio, ut exinaniat vas quod plenum est nequitia, et impletur gratia. *Ibid.*, super illud: *In ira populum confringes.*

55. Implet tribulationibus omnia, ut in tribulationibus positi, omnes recurrant ad te, ne deliciis et securitate perversa seducantur. *Ibid.*

56. In fornace ardet palea, et purgatur aurum: illa in cineres vertitur, a sordibus illud eruitur. *Prose.*

57. Fornax mundus, palea iniqui, aurum justis, ignis tribulatio, aurifex Deus: quod vult aurifex facio, ubi me ponit artifex tolero. Jubeor ergo tolerare, novit ille purgare. Ardens licet palea ad incendendum me, et quasi consumendum me; illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo. Super *Psalm.* lxxi, vers. 5.

58. Omnes tribulationes flagella sunt corrigentis, ne sit sententia patientis. Super *Psalm.* lxxv, vers. 49.

59. Quam dulcis est semper tribulatio, et quam necessaria est tibi! Super *Psalm.* lxxv, vers. 43.

60. In die tribulationis tuæ Deum exquire, non per Deum aliud, ex tribulatione Deum, ut ad hoc Deus removeat tribulationem, ut securus inhabereas Deo. Super *Psalm.* lxxvii, vers. 2: *In die tribulationis meæ.*

61. Vita ista parva tribulatio est; si non est tribulatio, non est peregrinatio: si autem peregrinatio est, aut parum patriam diligis, aut sine dubio tribularis. *Prose.*

62. Ista vita tribulatio est, quæcumque prosperitate fulgeat, quibuslibet deliciis abundet atque circumfloreat. Super *Psalm.* cxxxvii, vers. 8: *Si ambulavero in medio tribulationis, etc.*

63. Premunt nos, sed non opprimunt: urgent nos sed non demergunt. Super *Psalm.* cxxi, enarrat. 2, vers. 8: *In diluvis aquarum multarum.*

64. Utile quiddam est tribulatio, utile medicamentum, tanquam contra diaboli tentamentum. Super *Psalm.* l.

65. Nemo tribulatio libentius succurrit, quam qui in tribulationum casus expertus est. *De Vita christi*, cap. 8.

66. Estote fortes, tribulatio mundi non vos

frangat, habetis virorum fortium magna exempla. *De Tempore barbarico*, cap. 4.

67. Sicut in fornace purgatur aurum, sicut lima purgat ferrum, sicut flagellum separat a grano paleam: sic in fornace tribulationum, patientia exercetur, fortitudo roboratur, constantia solidatur, spes ad celestia invilatur. *Serm.* 10, *ad Fratres in Eremito.*

68. Tribulatio tanquam emplastrum mordax urit te, sed et sanat te.

69. Deus tribulationes hujus sæculi, dulcedine tanquam bonus medicus miscet. *Epist.* 67.

70. Quid non misericorditer prestatur hominibus a Deo, a quo etiam tribulatio beneficium est? *Ibid.*

71. Si aliquis tribulationes pro nomine Christi passus, non defecerit a fide, nec a bona via devieris, majorem mercedem accepturus es. *De Gatech. rud.*, cap. 25.

72. Propter hoc unum sunt tribulationes hominibus, ut magnus sibi potensque nemo videatur, presumens de viribus suis. *Annot. in Job*, cap. 9.

73. Quid justus unico, cui tamen pater non pepercat? et quid evidenti, quod nec justis parcat, emendans eos variatæ tribulationum? *Lib.* 22, *contra Faust.*, cap. 14.

74. Non tribulationes quæ probationis gratia sanctis immittuntur, lætitiæ invisibilibus hostibus nostris pariunt: sed cum tribulati desperavimus, tunc lætantur, plauduntque ac exultant. Super *Psalm.* cxxx, conc. 7.

75. Tribulatio est porta celi et gloriæ. *Serm.* 9, *Dom.* 8 post *Psalm.*, art. 3.

76. Tribulatio tria confert: exercitium; probationem; premium; ne virtus amoris olei tempore frigescat; ut nostræ constantia fortitudo ad exemplum hominibus innotescat; ut juxta tribulationis modum, immensum gloriæ pondus accipiat. In suis *Sentent.*, verbo *Tribulatio*.

77. Hæc est via vite tribulatio presens, via gloriæ, via civitatis habitaculi, via regni celestis. *Serm.* 1, *Dom.* *Psalm.*

78. Quot corpus illecebras, quot oblectamenta mundus habere videtur, tot patitur tribulationes, tot sustinet tentationes vir justus. *Serm.* *de Sex Tribulatio.*

79. Donec in carne est anima, inter spinas profecto versabitur, et necesse est ut patitur inquietudines tentationum, et tribulationum aculeos. *Serm.* 48, super *Cant.*

80. Bonum mihi, Domine, magis tribulari, dummodo ipse sis mecum, quam regnare sine te, equaliter sine te, sine te gloriari. *Prose.*

81. Bonum mihi in tribulatione magis te am-

plecti, in camino habere te mecum, quam esse sine te, vel in celo. *Serm.* 17, super: *Quis habitat.*

82. Ad virtutem spectat, tribulationes fortiter sustinere; ad sapientiam, gaudere in tribulationibus. *Serm.* 85, super *Cant.*

83. Vite tribulationum, vite vite sunt, ducentesque ad vitam. *Serm.* *de Virt. obedient.*

84. Tribulationis purgatio animam peccatis execratam videre facit. *Serm.* *h. Quinquag.* in illud *Luc.* xviii: *Confestim vidit.*

85. Dominus contra animam peccatricem quasi preliatur, dum spina tribulationis eum pungit, ut convertatur. *Serm.* 1 *Dom.* in oct. *Pavch.* super illud: *Quis dabit me spinam?* etc.

86. Multi non ad Deum redeunt, nec penitentiam agunt, nisi a tribulatione cognunt, *Serm.* 2 *de S. Marco.*

87. Tribulatio eum sit ad Deum redeundi via, non solum patienter ferenda, sed etiam desideranda. *Ibid.*

88. Viri justi ad modum auri posunt liquefieri, sed non in pondere et in valore minui, nec corrumpi: imo aurum fit pulcherrimum et splendidissimum, dum ab igne inflammatur. *Serm.* 2, *de sanctis Philippo et Jacobo.*

89. Plus homo in tribulationibus proficit, quam dum consolatus existit. *Serm.* 4, *de uno Mart.*

90. Sicut pluvia in terram descendens elevat semina, sic et tribulatio animam intrans erigit desiderium. *Lib.* 4, *Pharetra*, cap. 48.

91. Sunt quidam qui ab igne tribulationis non mandantur, sed uruntur: tales non sunt aurum, sed scoria: non granum, sed palea: non oleum, sed amara. *Tit.* 7 *Dieta*, cap. 5.

92. Tribulationes mundi dulcesunt, si per inermium pressionis Christi trassant. *Ibid.*, cap. 7.

93. Sicut lima purgat et facit splendere metallum, ita tribulatio abradit rubiginem vitiorum. *Lib.* 1, *de Prospectu Relig.*, cap. 25.

94. Utilior sæpe exercitatio tribulationis, quam quies prosperitatis. *Lib.* 2, *de Prospectu Relig.*, cap. 71.

95. Quanto tribulatio intensior, tanto magis promptior consolatio. *De Stimulo amoris*, part. 2, cap. 6.

96. Deus filios suos diversis tribulationibus exercere non cessat. *Homil.* 15.

97. Tribulatio Deum nobis misericordem facit, restantque solvit. Super *Psalm.* lxxv, vers. 1: *Adjutor in tribulationibus.*

98. Nostra tribulatio illa est, quæ proprie salutis formidine generatur, non quæ carnalium rerum timore concutitur. Super *Psalm.* clix, vers. 16.

S. BOZAV.

S. CESARIUS
ANGLIÆ,
CASSIODOR.

DIONYSIUS
CARTHAG.

S. HIERONYMUS
GESALENSIS.
S. HIERONYMUS
EMOSINENSIS.
S. FRANCISCUS
ASSISIENSIS.
FRANCISCUS
TITULUS.
S. PULCHER.
S. GAUDENTIUS.
GLOSS. IXT.

69. Tribulationibus crebris atque martyriis, robur animae consensescit. Super *Psalm. lxx*, vers. 40.

70. Tribulatio istius saeculi fidelibus voliva correctio est, quam impii non accipiunt, quoniam a futuris muneribus arceantur. Super *Psalm. lxxii*, vers. 6.

71. Eos magis Deus in tribulationibus exercuit, quos aeterno bono coronandos esse decrevit. Super *Psalm. lxxvii*, vers. 66.

72. Quavis tribulatio in seipsa amara sit et poenalis, tamen multipliciter utilis est et fructuosa quam maxime: idcirco cum gaudio spirituali est acceptanda et sustinenda. *Prose.*

73. Si enim Dei intuitu et amore equanimiter toleretur, purgat a vitis, disponit ad gratiam, emipue purgat, et virtutes augmentat, et Christo propter nos passio patientem conformat.

74. Est quoque signum probabile praedestinationis aeternae, et salutis adoptivae, ac dilectionis Dei ad hominem. Super *Epist. Jacobi*, cap. 1, arti 2, in illud: *Omnne passum existens, etc.*

75. Sicut vita Christi in mundo tribulationibus facta plena, sic electorum christianorum vita in hoc saeculo diversis tribulationibus exercetur, probatur, et diversitate gloriae sempiternae digna efficiunt. *De mortificat. vivificat.* in proemio.

76. Magis timere debet christianus, se non esse in statu salutis et gratiae, et a electorum consortio non pertinere, dum illi tribulationis et afflictionis sibi contingit. *Ibid.*

77. Hae tribulationes, quae cito labuntur, sustinentur: haec enim sola via est, qua iter ad patriam coeli. *Epist. ad Damas. Papat. de Mart. D. Hieronymi.*

78. Quaelibet tribulatio ab humilitate mitigatur ac vincitur. *Homil. 1, de Ezechiel.*

79. Nemo se Dei servum reputare debet, quousque per tribulationem non transierit. In suis *Opus.*, collat. 28.

80. Dum foris tribulatio corpus premit, intus per gaudium spiritus dilatetur. In *Annot. super Psalm. iv*, vers. 1, sect. 1.

81. In tribulationibus et afflictionibus opportunum solet et gratium esse libertatis adiutorium, et iudicium esse potentis refugium. In *Elucid.*, super *Psalm. ix*, vers. 2, sect. 1.

82. In tantum prodest tribulatio Christianis, ut per hanc spiritus iusti Deo sacrificium fiat. *Epist. 7, ad Venantianum*, cap. 14.

83. Pietatis cultores, quod interitum variis tribulationibus afflicti, triplex esse ratio invenitur: prima correctio, secunda purgatio, tertia probatio. In *Pract.*, ad *Benedictum*.

84. Quem vident homines calamitatibus fatiga-

tum, putant a Deo desertum. Super illud *Psalm. lxx: Deus dereliquit eum.*

85. Fortis tribulationis ferrea fragilibus est, aenea perseverantibus. Super *Ecclesiasticum*, cap. iii.

86. Tanto merces uberior, quanto gaudium et exultatione in tribulatione fides erit devotior. Super illud *Math. v: Merces vestra copiosa est in caelis.*

87. Tribulatio iustis est illuminatio, confumatio, cibis correptio, obstinatis obsecratio. Super *Apocalypsim*, cap. 2.

88. Bonorum mens, quo duriora pro veritate s. carceres tolerat, eo eternitatis premia certius sperat. *Prose.*

89. Nequaquam retributionis gaudium de aeternitate colligitur, quod non hic prius pia tribulatione seminatur. *Lib. 10*, cap. 12.

90. Praenuntia tribulationis est letitia satietatis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 2.

91. Magna consolatio tribulationis est, si cum adversa patimur, auctoris nostri ad memoriam dona recurremus. *Ibid.*, lib. 3, cap. 7.

92. Durum est appere quod cruciat, sequi quod vitam fugat. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6, num. 7.

93. Carmen in nocte, est laetitia in tribulatione. *Ibid.*, lib. 26, cap. 12, num. 41.

94. Aurem cordis tribulatio aperit, quam saepe lux mundi prosperitas claudit. *Ibid.*, cap. 23, num. 30.

95. Singulare et saluberrimum est consolationis remedium tribulationis patienti, ad Deum in interiora mentis penetratilia confugere, et ibi cum invocare, ubi nemo videt. Super *septem Psalm. penitentialium*, super *Psalm. vii*, vers. 13.

96. Grandis tribulatio, ubi nullus evadendi est aditus, ubi nulla libertatis spes, ubi nulla repugnantis fiducia. *Ibid.*

97. Tribulatio electorum, superni gaudii introitus est. *Lib. 5*, in *1 Regum*, cap. iii, super illud: *Afflicti est populus, etc.*

98. Electis suis Deus in hac vita non promisit gaudia delectationis, sed amantissimum tribulationis, ut medicina morte per amarum poculum ad dulcedinem saeculae salutis redeant. *Lib. 9*, in *Registro*, indict. 4, cap. 39, ad *Theotimum Puericum*.

99. David tanto in Dei misericordiam spem suam fixerat, quanto miserabilibus indultum suis tribulationis sensibat: verum ubi desiccat hostibus pressus carnit, hancicidium aduitero inculis securus adiecit. In *septem Psalm. Penit.*, super *Psalm. iv*.

100. In summa tribulatione positus, sola est consolatio misericordia Creatoris. *Lib. 8*, in *Regis-*

S. HIERON.

S. HILARID

HERO A S. VICTOR.

HERO CARD.

tro, indict. 3, cap. 31, epist. 31: ad *Libertum*. *Exprobat.*

101. Incertum est, utrum ad Dominum pertineat, quam pressura mater gloria ventilando non purgat, premedo non nutrit, castigando non probat, cedendo non curat. *Epist. 6, ad Amianum.*

102. Devotio tribulationis reddetur, sempiternis fructibus fecundata. *Ibid.*

103. Nos urit Dominus, ut curet; tentat ut liberet; vexat, ut salvet. *Ibid.*

104. Amat perveris homines pro hujus mundi gloria et prosperitate tribulationes, cunctisque pro ea auditoribus libenter servit et gravium laborum iugo devotissime colla submittunt. *Lib. 2, super Lamentationem Hieremie*, cap. 8, super illud: *Neplevi me amaritudinibus.*

105. Nunquam Deus elongabitur ab eis, qui propter illum sustinent: cum ipis est in tribulatione, non loco, sed auxilio. Super *Psalm. xxxiii*, vers. 18.

106. Qui tribulationem non patitur, justus non est. *Ibid.*, vers. 19.

107. Propter hoc tribulat Deus peccatores, aut ut emendantur, aut ut per illos corrigat bonos. Super *Psalm. lxxv*, vers. 2.

108. Magnitudo tribulationum, magnitudo premium est. Super *Psalm. xxxiii*, vers. 18.

109. Bona est omnis passio, hinc omnes tribulationes, per quas justificationes Dei cognoscuntur. Super *Psalm. cxviii*, vers: *Donationem fecisti cum servo tuo.*

110. Igne tribulationis justus examinatur: quia perfecta virtus in adversitate cognoscitur. Super *Psalm. xxi*, cap. 18, cap. 11.

111. Urit tribulationis adversitas. *De Anima medicina*, cap. 6.

112. Sicut unguenta nisi commota; aromata, nisi incensa sunt trās, laetius nesciunt redolere: ita sancti, qui virtutibus redolent, tribulationibus immolentur. *Lib. 1, Miscellan.*, codic. 2, tit. 112.

113. Sicut aquis duo habet: scilicet aculeum punctionis et dulcedinem mellis: ita tribulatio iustorum amaritudinem habet exterioris in carnis, sed intus esse dulcedinem in mente. Super *Gen.*, cap. xxxv.

114. Triplex gradus sustententium tribulationes. Primus sustinet patienter, secundus libenter, tertius desiderat. Primus dolet, secundus gaudet, tertius desiderat. Primus, bonus, secundus, melior; tertius, optimus. Super *Jacob.*, cap. 22.

115. Sex tribulationibus in hac vita percussit Dominus iustos: quae sunt, fames, frigus, labor, morsus, mora. Super *Job*, cap. 5.

116. Tribulatio opportuna et utilis est, quia

purgat, roborat, humilist, impellit ad Deum, et levilicat. Super *Psalm. ix*.

117. Mali hic non tribulantur. Super *Psalm. xxxiii*.

118. Tribulationes ad Dei memoriam nos stimulant. Super *Psalm. lxxi*.

119. Tribulatio a Deo est, quicunque aut qui eam inferat. Super *Psalm. xxi*.

120. Paradisi vis est in tribulationibus. Super *Psalm. cxv*.

121. Quatuor genera sunt tribulationum iustorum. Primum datur ad peccatorum purgationem: secundum datur ad humilitationem et conservationem; tertium datur ad augmentum carnis, et probacionem: quartum datur ad divina gloria manifestationem. Super *Psalm. cxviii*.

122. Iustus ipse tribulatio pressus, gaudium est, non afflictio. Super *Proverb.*, cap. 10.

123. Quanto quis in presenti patientius sustinet tribulationes, tanto magis ei vita aeterna cumulatibit meritum. Super *Ecclesiasticum*, cap. 2.

124. Dominus tribulatos habet ante oculos suos, sicut via mater filium in iram. Super *Hieron.*, cap. 6.

125. Iusti quanto amplius impetuntur, tanto gloriosius coronantur. *Ibid.*, cap. 49.

126. Boni calcantur per pressuras, et tribulationes, sed non conculeantur. Super *Math.*, cap. 7.

127. Quanto gravior tribulatio, tanto copiosior erit postea consolatio. Super *Marc.*, cap. 14.

128. Verus pauper, verus iustus, verus lugens, verus misericors, verus iustus, verus mundus, verus pacificus tribulatione probatur, et purior et fortior efficitur. Super *Math.*, cap. 5.

129. Tribulatio est cum fine, necesse sine fine: multo maior est gloria, quam labor. Super *Epist. ad Rom.*, cap. viii.

130. Tribulationes sunt quasi exardus Domini, quem immittit contra nos, ut nos acquirat sibi, et pleno subjiciat suae voluntati. Super *Egypt. ad Hebr.*, cap. x.

131. Vita praesens tribulationibus plena est: tanta ejus est tribulatio, ut nec vita sibi dicenda, sed potius mors, vel quippiam aliud morie deterioris, cum vix aliquis pertranssed sine tribulatione vel ulicium diem. *Lib. 2, Contemplat. de vera patient.*, cap. 2.

132. Tribulatio materiam habet poenae. *Ibid.*, cap. 3.

133. Tribulatio producit amarorem, et componitionem, inducit timorem, et contritionem; educit languorem, et infacionem: adducit vigorem, et curationem. *Ibid.*, cap. 6.

MOIS.

134. Tribulatio est via vite, via glorie, via civitatis habitaculi, via regni. *Ibid.*, cap. 9.

135. Adjutrix virtutis est tribulatio, quam Deus dat electis suis hic in terrenis, ut eos remuneret in upernis. *Ibid.*

136. Bonum est mihi Domine tribulari, dummodo tu sis mecum. *Prose.*

137. Melius est mihi in tribulatione amplecti te, et in casu tribulationis habere te mecum, quam esse sine te. *Ibid.*, cap. 10.

138. Nequaquam contemnenda est tribulatio, quo cordis est sanctorum, et via ad vitam recta. *Ibid.*, cap. 12.

139. Tribulatio elationem deprimit, lasciviam refrenat, intemperantiam edomat, motus illicitos suffocat, cervicem submitit, supercilia deponit, oculos ligat, linguam frenat, iram sedat, incessum foras, in viam pacis dirigit, ad scientiam erudit, ad timorem exercet, ad gloriam coronat. *Ibid.*

140. Tribulatio contra carnis concupiscentiam, dat continentiam; contra oculorum concupiscentiam, constantiam; contra ambitionem seculi, humilitatem. *Ibid.*

141. Quemadmodum aurum in conflatoria fornacia purgatur, ita tribulationis accessione justus virtus clarior fit et illustrior. Homil. 39, super *Gen.*

142. Magnum bonum est tribulatio, et tanquam virtutum omnium mater est. Homil. 1, super *Psalm. 1.*

143. Tribulationes illatas cum omni gratularum actione tolerare, magnanime opus est sequentiatum. Homil. 10, super *Math. Oper. perfect.*

144. Omnis tribulatio, que contingit Christianis secundum carnem, est baptismus ignis, Homil. 3, super *Math. Oper. imperf.*

145. Sicut gramm tritici inclusum in paleas, foras non egreditur, nisi fuerit trititatum: sic et homo de impedimentis mundialibus, quasi in palea involutus, difficile egreditur, nisi fuerit aliquo tribulatione vexatus. *Ibid.*

146. Nihil ita amicos facit, ac confirmat, sicut tribulatio. Homil. 42, super *Act. Apost.*

147. Ubi lacryme sunt, illic tribulatio est: ubi tribulatio, ibi multe Philosophia et intentio. Serm. 24, super *Epist. ad Ephes.*

148. Nihil ita cor philosophicum facit, sicut tribulatio. *Ibid.*

149. Plena est vita humana exercitantibus te, et facientibus fortiores. Homil. 19, super *Epist. ad Hebr.*

150. Magnum bonum est tribulatio: duo namque efficit magna, a peccato mundat, et fortiores reddit. *Ibid.*, homil. 28.

151. Vinculum est indurptum tribulatio, di-

lectionis argumentum, et compunctionis et reverentis materia. Homil. 66, ad *Popul. Antioch.*

152. Ubi tribulatio, ibi et consolatio: et ubi consolatio, ibi et gratia. *Ibid.*

153. Tunc anima purgatur, cum propter Deum tribulatur. *Ibid.*

154. Quod ignis est auro, hoc et amimis tribulatio: sordem abstergens, faciens mundos, claros reddens et splendidos. *Ibid.*

155. Si discipulus es, angustiam et asperam incede viam, nec segru fatens, nec indignaris. *Ibid.*

156. Non ita cor contumens efficit, sicut tribulatio. *Ibid.*, homil. 79.

157. Nihil horum te perturbet, si mali in quiete, tu in pressuris vivis. Ea quippe rei natura est, non esse possibile, ut vir qui malis indixerit bellum, pressuris careat. *Prose.*

158. Nemo certans, requiem querat, nemo amplectatur quietem, Nefas est pugilem Dei vacare deliciis, non fisci epulanti luctantem: luctantem quidem sunt presentia omnia, certantem, bellum pressura, angustia, stadium. Homil. 8, super *II. Tim.*

159. Non potest justus non tribulari, etiamsi dives sit. Homil. 26, super *Epist. ad Hebr.*

160. Universos justos ex tribulationibus reparas claruisse. *Ibid.*, homil. 29.

161. Spectabiliores tribulatio facit tribulatos, et vexatos meliores reddit. Homil. 1, ad *Popul. Antioch.*

162. Respicimus semper ad Dominum flagellantem: neque enim vestro potest aliunde tribulatio: tenet quippe ligatum leonem infernalem, ne furiat quantum vellet: non file, sed detinens eum rogandus est, non adversarius quivis alius, sit homo, sit bestia, sit ignis, sit aqua, ut monendus est, timeatur moderans illa Deus: et hinc oritur magna securitas. Lib. 4, de *Consol. Theolog.*, perusa 4.

163. Quis non tribulari velit, ut mercedi Christi voce laudari, et celesti copioso monecedi numerari? Lib. 4, homil. 19, ad *Monachos.*

164. Tribulatio necessaria est his, qui salvantur: ut quodammodo contriti, attenuati, et compersi pro patientiam, apti sint ad convivium Regis. Lib. 5, *advers. Hæres.*, cap. Venit.

165. Tunc justis gaudia disponuntur eterna, quando presenti tribulatione probantur. Lib. 3, de *Sanna bono*, cap. 58, sent. 3.

166. Omnes vite hujus tribulationes aquis similes comparantur preteritibus: quis si quid in hac vita tribulationis acciderit, non stat, sed celeriter transit. *Ibid.*

167. Tribulatio hujus temporis finem habet,

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. GEN.

JOAN. TRIN.

S. IUSTINUS.

S. ISIDORUS HISPAL.

pena hujus vite brevis est: et qui affligit, et qui affligitur, temporalis est. Lib. 1, de *Syonism.*

168. Utilis est tribulatio, utiles sunt vite hujus pressare: malorum pravitas non te occidat, sed erudiat, pravorum adversitas non te dejiciat, sed extollat. *Prose.*

169. Humana tribulatio arguat te, non interficiat: quanto enim in hoc seculo frangimur, tanto in perpetuum solidamur.

170. Quanto in presentem affligimur, tanto in futuro gaudebimus.

171. In fornace probatur aurum, ut sorde careat: tribulationis camino purgatis, ut purior appareas. *Ibid.*

172. Est in justis tribulatio amoris indicium, future beatitudinis presagium, et predestinationis testimonium. *De casto Conub.*, cap. 6.

173. Tribulationes in hac vita, preclarissima Dei dona sunt, et non est ullum certius signum divine electionis, quam ut quis adversa humiliter, ac resignato animo propter Deum toleret. In *Speculo spirit.*, cap. 8.

174. Nihil est quod affectum animo sic indicet, ut carnis tribulationem patientis eruptionis. Centur. 1, de *Vit. et vitio*, cap. 21.

175. Tribulatio expurgat animam, que nubigenam contraxit sordibus voluptatis. *Ibid.*, cap. 61.

176. Tolera tribulationes, inter ipsas enim virtutes, quemadmodum inter spinas rose nascuntur et germinant. *Parvens.* 92.

177. Quidquid patieris, momentaneum est, ideo quod leve est, equanimiter est tolerandum, et quod momentaneum est, quantoctius evolare confidas. *Prose.*

178. Gande et exulta: quis quod tribulationis sustines, momentaneum est: quod glorie presolaris, æternum est.

179. Leve est, quod toleras: pondus est, quod expectas. Gande ergo, pro tribulatione gloriam, pro levitate pondus, pro momentaneo recepturus æternum. Lib. 8, epist. 6.

180. Sancti viri, omne quod virtutibus redolent, in tribulationibus immotesunt. Serm. 17, de *S. Vitale Mart.*

181. Melius est cum tribulatione exacerci quam cum prosperitate puniri. Super *Psalm. cxiv*, vers. 2.

182. Quanto justis durius premitur exterior, tanto delectabilis gloriatur interior. Part. 1, de *Benjamin minore*, cap. 35.

183. Ideo Deus immitit saepe tribulationes justis, ut dum patienter sustinent, appareant virtutes eorum, et in virtute proficiant. Opusc. 7, super *Pater noster*, petit. 6.

184. Quanto frequentior vexatio tribulantis, Tom. IV.

LACRIM. JUSTIN.

LUDOVICUS MAGNUS.

S. MAXIMUS MARTIN.

S. NICOI.

S. PETRUS DAMIANUS.

JOAN. GEN.

JOAN. TRIN.

S. IUSTINUS.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS

tanto laudabilior virtus patientis. Serm. 6, ad *Novit.*, divis. 3.

185. Quando aliqua tribulatio tibi adventit, tunc Christus cum cruce tibi obviat, et iter ad celeste regnum, quo pergere debeas, ostendit. *Ibid.*, Serm. 29, divis. 11.

186. Nemo est in mundo sine aliqua tribulatione vel angustia, quamvis rux sit vel Papa. Lib. 4, de *Just. Chr.*, cap. 22.

187. Non dignus est alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. *Ibid.*, lib. 2, cap. 9, sect. 7.

188. Vult Deus ut tribulationem sine consolatione pati discas, et ut illi totaliter te subicias, et humilior ex tribulatione fias. *Ibid.*, cap. 12, sect. 4.

189. Credis te evadere quod nullus mortalium potuit preterire, que Sanctorum in mundo sine cruce et tribulatione fuit? et quomodo tu aliam viam queris, quam hanc regiam viam, que est via sanctorum? *Ibid.*, cap. 42, sect. 6.

190. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est et sapit pro Christo; tunc bene tecum esse astima, quia invenisti paradisum in terra. *Prose.*

191. Quando pati grave tibi est, et fugere queris; tandem male habebis, et sequetur te ubique fuga tribulationis. *Ibid.*, cap. 42, sect. 11.

192. Ne deficias in tribulatione, quia tribulatio ignis consumens est, purgat peccata, extinguit presumptionem, fugat dissolutionem, ingerit salubrem tristitiam, dat odium mundanorum, et facit Christi imitatore. *De tribus tabernacul.*, cap. 3, sect. 5.

193. Satis virilis es, quando nil obviat adversi: bene etiam consultus, et alios nosti roborare verbis: sed cum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficiis consilio et robore. Lib. 3, de *Just. Chr.*, cap. 57, sect. 1.

194. Animamque esio, et ad majorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si te saepius percipis tribulationem. Homo es, et non Deus: caro es, et non Angelus. *Ibid.*, cap. 57, sent. 3.

195. Transit cito quod cruciat, permanet in æternum quod coronat. *Conc. Jusebr.*

SENTENTIA PAGANORUM.

196. Magnus es vir, sed unde scio, si tibi fortuna non dat incalutatem exhibendas virtutes. *Prose.*

197. Miserrum te iudico, quod nunquam miseri miser, transisti sine adversario. *De Divina Provid.*, cap. 4.

198. Ipsi Deus consulti, quos esse quam honestissimos cupit, quoties illis materiam prebet ali-

A KEMPIS.

S. THOMAS A VILVA NOVA.

SENeca.

quid animose fortissime faciendi. *Ibid.*, cap. 4.

499. Quid miraris honos viros, ut confirmetur, concili? non est arbor solida nec fortis, nisi in quam frequens ventus incurat: ipsa enim vexatione constringitur, et radices certius figit. *Ibid.*

200. Magis arguat sena inopertus. *Ibid.*

201. Erratis, si quem iudicatis exceptum: veniet ad illum diu felicem portio: quisquis videtur dimissus esse, dilatus est. *Ibid.*

202. Vive ut convenit, delibera tecum et perpende, quid velis: quis ut in illa aeterna venias, per ista exendum est. *De Consolat. ad Marcianum*, cap. 43.

203. Illustrat fortuna, dum vexat. *Epist.* 79.

204. In tribulationibus quis se fidelis agnoscitur.

205. Prepara et opta te ad tribulationes et latus eris. *Ibid.*, sent. 372.

Vide etiam tit. *Adveritas*, sent. 48; *Caro*, sent.

74; *Diferentia*, sent. 28; *Exaudire*, sent. 89;

Fides, sent. 51; *Firmitas*, sent. 2; *Flayellum Dei*,

sent. 168; *Gaudium actus*, sent. 12; *Impudentia*,

sent. 22; *Inabititas*, sent. 47; *Lexio*, sent. 27;

Locus Dei, sent. 5; *Lux*, sent. 74; *Molesto*, sent.

43, 19; *Passio in genere*, sent. 38, 39; *Profectus*,

sent. 7; *Purgatorium*, sent. 35; *Psallimonia*,

sent. 3; *Religiosus*, sent. 125; *Remuneratio*, sent.

26; *Sobrietas*, sent. 21; *Tentatio*, sent. 273; *Veritas*,

sent. 139; *Vetum*, sent. 61.

TRINITAS.

S. BONAV. *Eymologia*. Trinitas est Trium unitas. In lib. 2.

Sent., dist. 24, art. 3, quest. 2.

S. IEDORUS *Trinitas appellatur eo quod fiat totum unum ex*

quibusdam tribus, quasi Trinitas. Lib. 7. Eymolog., cap. 4.

S. ANAST. *Definitio*. Trias seu Trinitas nihil aliud est, quam

unitatum compositio: sed in divinis est Trinitas

substantia, seu subsistentia omnem numerum

supergressa. Lib. VII. de divinis, cap. 2. de Spiritu.

S. JOAN. *Trinitas est non disparium rerum enumeratio,*

verum aequalium et parum dignitatem habentium

comprehensio. Lib. 1. Parvul., cap. 1.

BUGOARD. *Divitio*. Quinque sunt Trinitates. Prima est in-

creata, a qua cecidit homo; secunda creata,

qua cecidit; tertia, per quam cecidit; quarta,

in quam cecidit; quinta, per quam resurget;

primo Trinitas est, Pater et Filius et Spiritus

sanctus. Potentia, sapientia, benignitas; secunda

Trinitas est, ratio, voluntas, memoria; tertia

Trinitas est, suggestio, delectatio, consensus;

quarta Trinitas est, impotentia, ignorantia,

concupiscentia; quinta Trinitas est, fides, spes,

charitas. Super Gener., cap. 5.

1. Nulla operationum distantia, nulla discretio est, ubi vel in Patre, vel in Filio, vel in Spiritu sancto, nulli secunda plenitudo virtutis est. In *Prosal.*, super *Luc.*

2. Nihil prescriptum, nihil circumscriptum, nihil emensum, nihil dimensum Trinitas habet. *Procec.*

3. Non loco clauditur, non opinione comprehenditur, non estimatione concluditur, non estate variatur. *Lib. 2, super Luc.*, in illud: *Hic enim erit magnus, etc.*

4. Trinitatem in unitate investigare, temeritas est: credere, pietas; nosse, vita aeterna est. *Part. 2, tit. 30, de Deo*, cap. 2, § 2.

5. Sancta Deitatis Trinitas increata, aeterna, et incommutabilis est, et nullius variationis capax. *De incarnat. Christi.*

6. Nihil potest in Trinitate temporibus locisve distare, sed hoc tria equalia esse, et coneterna, et omnino esse una natura: non a Patre aliam, et a Filio aliam et a Spiritu sancto aliam, nondum esse creaturam: sed omnia et singula, qua creata sunt, vel creantur, Trinitate creante subsistere. *Procec.*

7. Nec quinquam liberari a Patre sine Filio et Spiritu sancto, aut a Filio sine Patre et Spiritu sancto, aut a Spiritu sancto sine Patre et Filio, sed a Patre et Filio et Spiritu sancto, uno, vero, verisque immortalis, id est omni modo incommutabili solo Deo. *Epist. 102, ad Evodium.*

8. Multa sunt, qua de Trinitatis ineffabilitate dicuntur, non ut ipsa dicatur, alioquin non est ineffabilis; sed ut illis dictis, illa dici non posse intelligatur. *Epist. 50, ad Elpidium.*

9. Creditur honorifice unitati, non fiat injuria Trinitati. *Epist. 178.*

10. Trinitas nihil aliud est tota, quam Deus: nihil est tota, quam Trinitas; nec aliquid ad naturam Dei pertinet, quod ad illam non pertinet Trinitatem, et tres persone sunt ipsius essentialis. *Lib. 15, de Trinit., cap. 7.*

11. Trinitas divinarum personarum est summum bonum, quod purgatissimis mentibus conficitur. *Lib. 4, de Trinit., cap. 2.*

12. In Trinitate nihil creatum aut serviens, ut vult Dionysius fons Aris; nihil inaequale, ut vult Eranonius; nihil inaequale gratis, ut vult Athanasius; nihil anterius posterique aut minus ut Aris; nihil extraneum aut officiale alteri, ut Macedonius; nihil persuasionis, aut surreptionis incertum, ut Manichaeus; nihil corporeum, ut Melito et Tertullianus; nihil corporaliter elongatum, ut Andronicus et Vadianus; nihil sibi invisibile a creaturis, ut Origenes; nihil creaturis visibile, ut

E. IERAPUS.

S. ANTONIS.

S. ATHANAS. MAGNUS.

S. AUGUST.

Fortunatus; nihil motibus vel voluntate diversum, ut Marcion; nihil ex Trinitatis essentialia ad creaturam naturam abductum, ut Plato et Tertullianus; nihil officio singulare, nec alteri communiabile, ut Origenes; nihil confusum, ut Sabellius; sed totum perfectum, quia totum ex uno et eodem ex toto. *De Ecclesiasticis dogmatibus*, cap. 4.

13. Ubi quaeritur unitas Trinitatis, Pater et Filius et Spiritus sanctus, nec periculosus alieni creatur, nec laboriosus aliquid quaeritur, nec fructuosus aliquid invenitur. *Procec.*

14. Quisquis ergo haec legit, ubi pariter certus est pergit mecum; ubi pariter humilis, quaerat mecum; ubi errorem suum cognoscit, rediat ad me; ubi meum, rotoet me; ite ingrediamur simul charitatis viam tendentes ad eum, de quo dictum est: Quisite faciem ejus semper. *Lib. 1, de Trin.*, cap. 3.

15. In summa Trinitate tantum est una, quantum tres simul sunt, nec plus aliquid sunt duas, quam una, et in se infinita sunt: ita et singula sunt in singulis, et omnia in singulis, et singula in omnibus, et omnia in omnibus, et unum omnia. *Ibid.*, lib. 6, cap. 16.

16. Charitas in seipsa representat Trinitatem: hanc ratio sentit, et peccata requirit; hanc charitas invenit, et videndo beati quiescit: hanc in presenti fides sequitur, spes in caelum usque committit: charitas perenniter amplatur. *De Spiritu et anima*, cap. 39.

17. In Patre unitas, in Filio aequalitas, in Spiritu sancto unitas aequalitatisque concordia. *Lib. 1, de Doctr. chr.*, cap. 5.

18. In Trinitate nemo alium aut praecedit aeternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. *De fide ad Petrum*, cap. 1.

19. Mirabile illud de Trinitatis unitate, et de unitatis deifica Trinitate sacramentum, magis est credendum, quam exponendum. *Lib. 2, de Visitatione in form.*, cap. 2.

20. Trinitati pie, sobriquet intelligenda, omnis excubet vigilanti christiana. *Lib. 3, de Lib. Aris*, cap. 21.

21. Deum diligere debemus triam quendam unitatem, Patrem et Filium et Spiritum sanctum, quod nihil dicam aliud, nisi id ipsum esse. *De Morib. eccles.*, cap. 14.

22. Trinitas unus est Deus; nec ideo non simplex quia Trinitas. *Lib. 11, de Civil. Dei*, cap. 10.

23. Spiritus sanctus non tantum est patris, sed Patris et filii, cum quo est Trinitas Pater et Filius et Spiritus sanctus, non creatura sed Creator. *Ibid.*, lib. 13, cap. 24.

24. Non tres Deos, sed unum Deum credimus Patrum et Filium et Spiritum sanctum quamvis Pater Pater, et Filius Filius sit, et Spiritus sanctus, Spiritus sanctus. *Contra Adimant.*, cap. 1.

25. Nihil facit Pater, nisi per unigenitum Filium, non sine Spiritu sancto, quia inseparabilia sunt opera Trinitatis. *Contra term. Arianaorum*, cap. 11.

26. Si substantiam quaeris, ipsa Trinitas unus est Deus. Si personam, alterest Filius. *Contra Felician.*, cap. 3.

27. Natura qua facta non est, et tamen ex Deo est; aut genita est ab illo, aut procedit ex illo. Quae genita est, Filius est unicus, qui procedit, Spiritus sanctus, et haec trinitas unius est ejusdemque naturae. *Lib. 2, de anima et orig.*, cap. 3.

28. Non est illic quidquam integrum, ubi Pater et Filius et Spiritus sanctus non est unum. *De cult. agr. Dom.*, cap. 3.

29. Faciamus voluntatem Patris, voluntatem Filii, voluntatem Spiritus sancti; quia Trinitas hujus una voluntas, una potestas, una majestas. *Tract. 22, super Joan.*

30. Deus Trinitas, Pater et Filius et Spiritus sanctus, veniat ad nos dum venimus ad eos; veniunt subveniendo, venimus obediendo; veniunt illuminando, venimus intuendo. *Ibid.*, tract. 76.

31. Nullus Deum Trinitatem esse scisset, nisi ipse sic immotescere voluisset; et tamen nullus hominum sicut Angeli spicit Trinitatem. *Ibid.*, tract. 92.

32. Est Deus Pater, Filius, et Spiritus sanctus; Filius Deus ex Deo, Spiritus sanctus Deus ex Deo; et hirtes unus Deus, non tres. *Tract. 7, super Epist. Joan.*

33. Nihil ex toto divina ac beate Trinitatis creatum est. *Epist. 60, ad Antiochos. Eccles.*

34. Sola sedet Trinitas summa, quae sola in se est, et ideo sola vera est, sola se fruitur, sola nullum eget, sola sufficit sibi. *Serm. de Verbis Iani.*

35. Pater est verus, id est veritas; Filius est verus, id est veritas; Spiritus sanctus est verus, id est veritas, et hi tres unus verus, id est una veritas. *Serm. 80, super Cant.*

36. Nihil est in Trinitate dispar, ubi est totum summum; nil distans, ubi totum est unum; nil hiatus, ubi totum est integrum; nil denique imperfectum vel egens, ubi totum est totum. *Epist. 190, ad Innocentium Papam.*

37. Sacramentum hoc magnum est, et quidem venerandum, non scrutandum: quomodo plurali-

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

Quis in unitate, et hac unitate, aut ipsa in pluralitate scitari, hoc temeritas est, credere putas, nosse vita, et vita eterna est. Lib. 5, de *Consid. ad Eugen. Pap.*

38. Inter omnia quae recte unum dicuntur, arcem tenet unitas Trinitatis, quia tres personae una substantia sunt. Lib. 5, de *Consid. ad Eugen. Pap.*

39. Patrem et Filium cum Sancto Spiritu co-generare, vita est aeterna, habitudo perfecta, summa voluptas. Lib. *Metil.*, cap. 1.

40. Pater Deus est, et Filius Deus, Deus et Spiritus sanctus: Deus vero nullas habet differentias, quibus differat a Deo, quia nullo eorum differt. *Prose.*

41. Differentiae ibi adest, ubi adest pluralitas ubi adest pluralitas, ibi adest unitas. *De Trinit.*

42. Pater charissime quam beatissima Trinitas amanda sit, quae sic tota nobis intendit, amo quae se totum nobis impendit. *Serm. 3, de SS. Trin.*

43. Personarum Trinitas non praedicit unitati, nec essentia unitas praedicit Trinitati. In *Centilog.*, part. 3, sect. 2.

44. Beata Trinitas potest in Scripturis ostenditur in figuris, relictis in creatura. Lib. 1, *Compend. Theolog. verit.*, cap. 10.

45. Credere dignum est totam Trinitatem (cui una, atque omnipotens natura est) omnium rerum indefectam semper habere notitiam. *Super Psal. 11.*

46. In sancta Trinitate nihil Scriptura divina vult minus majusve sentiri, nec ipsa nomina putitur esse diversa. *Super Psal. 139, vers. 8.*

47. Aeternus Pater, aeternus Filius, aeternus Spiritus sanctus; distinctio enim in personis, unitas cognoscitur in natura. *Prose.*

48. Omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus; trinum quidem nomen sed una virtus, una potentia.

49. Filius a Patre incomprehensibiliter genitus; Spiritus sanctus a Patre et Filio indefinibiliter procedens, potestas non accedens, sed individua manens. *Super Psal. LXXX.*

50. Laudemus unum Patrem et Filium, una cum sancto Spiritu, qui unus est omnia, in quo omnia, per quem omnia unum, qui est undequaque bonus, undequaque pulcher, undequaque sapiens, undequaque justus. Lib. 3, *Prolog.*, cap. 12.

51. In hac divini magisterii schola Trinitatis, Pater est qui docet et instruit; Filius, qui arcana Dei revelat nobis et aperit; Spiritus sanctus, qui nos replet et imbut. A Patre potentiam accipiunt, a Filio sapientiam, a Spiritu sancto innocentiam. Pater eligit, Filius diligit, Spiritus sanc-

tus conjungit et unit. A Patre nobis datur aeternitas, a Filio imaginis ejus conformitas, a Spiritu sancto integritas et libertas. *De Baptismo Clerici cap. 3.*

52. Trinitas ubique latens est, ubique apprens, vocabulis personisque discreta, inseparabilis vero substantia Deitatis. *Exposit. super symbol. Apost.*, cap. 9.

53. Una Trinitas unus est Deus, Pater et Filius et Spiritus sanctus: non alienum a se ipsa in se possidens, increata, ingentia, non facta, sed faciens, non creatura nomen habens in seipso, sed creans, una existens et non mulae. *Iheros. 76, contra Anomeos.*

54. Semper Trinitas est Trinitas, et nunquam additionem accipit; neque diminutionem. In *lib. Ascensu.*

55. O sancta Trinitas, quae Trinitas in uno nomine numeratis. *Prose.*

56. Non enim dicitur unitas et dualitas, neque unitas et unitas, sed unitas in Trinitate, et Trinitas in unitate, uniformiter, unico nomine, unus Deus, Pater in Filio, Filius in Patre, cum sancto Spiritu. *Ibid.*

57. In tribus Trinitatis personis numerus esse potest, ordo esse non potest: ubi totum unum est, nihil ibi potest esse, vel tertium vel secundum. *Prose.*

58. Nam etsi distinctionem recipit Trinitas, gradum tamen nescit aequalitatis. *Homil. 2, de Synagoga.*

59. In illa una substantia Trinitatis est unitas in origine, aequalitas in prole, in charitate unitatis aequalitatisque communia. Nulla est divisio illius unitatis, nulla diversitas illius aequalitatis, nullum fastidium illius charitatis. Lib. 2, *ad Montanum*, cap. 11.

60. Ibi enim nihil discrepat: quia aequalitas clara et una, naturaliter et incommutabiliter perseverat. *Ibid.*

61. Sola se potest Trinitas revelare, quia se plene potest ipsa Trinitas nosse: et quantum se dederit agnoscendam, tantum se condonat revelandam. Ibi autem est plena sui cognitio, ubi non est naturalis ulla discretio. Lib. 2, *ad Trainundum regem*, cap. 10.

62. Etsi unaqueque personarum Deus sit, omnes tamen personae, non tres Dei, sed unus esse Deus dicuntur. *Super Psal. LXXV.*

63. Vera aeternitas, et vera immortalitas, non est nisi in Deitate Trinitatis, cui quod est esse, perfectum est, quia natura initio carens, incrementum non indiget, sicut nullum finem, ita nullam recipit mutabilitatem. *Super Septem Psal. Psal.*, super *Psal. v*, vers. 27.

BOSTIUS.

S. BONA.

CASSIODOR.

CLEMENS ALEX.

S. CYPRIAN.

S. HIERONIMUS EPISCOPUS.

S. JULIENUS.

GRIGOR. MAGNUS.

S. GREGORIUS MAGNUS.

BAYNO.

S. BERNARD.

HUGO A. S. VICTORE.

S. INNOCENTII III.

JOAN. CASS.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. JOAN. DAM.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

64. In ista Trinitatis substantia nihil est creatum, quia nihil est inchoatum: nec aliquid ibi superius cognoscitur, quia nihil anterior aut posterior invenitur: in eo quod Trinitas est, unum est, aeternum est, verum est. *Serm. 1 Octava Pascha.*

65. Absque Spiritu sancto, imperfectum est mysterium Trinitatis. *Epist. 28, ad Helviam*, quast. 9.

66. Trinitatis quia vera est inenarranda est, invisibilis est, omnipotens est: sese praedicat, sese annuntiat dignanter omni creaturae visibili et invisibili. *Epist. 17, ad Cyrillum de explanat. fidei.*

67. Nihil in Trinitate subitanem, nihil neperum, nihil temporale, nihil impotens, nihil minus, nihil inaequale. Trinitas veneranda, deprecanda: Trinitas inenarranda, investiganda, incomprehendenda. *Ibid.*

68. Mysterium Trinitatis recta confessio, ignorantio est scelerum. Lib. 18, *super Isaacum*, in proemio.

69. Tota Trinitas omnium rerum summa origo, perfectissima plenitudo, beatissima delectatio est. *De question. circa Epistolam ad Romanos*, questione 282, in illud: *Quoniam ex ipso*, etc.

70. Non potest in Deo esse aliquid diversum ab ipso, et unum est totum quod est, et propterea vere est Trinitas, et unitas manet: quia ibi est, qui a nullo est, et est ibi, qui ab illo est, et pariter cum utroque, qui ab utroque est, Trinitas est. Lib. 1, *de Sacram.*, part. 3, cap. 22.

71. Tres sunt personaliter, una quaque ratione distinctus: Pater generatione, Verbum filiatione, Spiritus sanctus processione, unum essentialiter. Lib. 2, *Myster. Missae*, cap. 62.

72. Quaevis in Trinitate persona, hancorem in se totius continet Trinitatis. Lib. 7, *de Incarnat.*, cap. 21.

73. Ubiqueque affuerit una Trinitatis hypostasis, illo et spiritus adest, inseparabiliter quippe ubi ipse coheret ipsa Trinitas, atque exactissime unita est. *Serm. 43, super Epist. ad Romanos.*

74. O Trinitas sancta sub numerum cadens, Trinitas uno nomine comprehensa! Non enim dicitur unitas vel dualitas, nec unitas et unitas: sed Trinitas in unitate, et unitas in Trinitate, uno videlicet, atque eodem modo et nomine. Lib. 4 *Parvul.*, cap. 1.

75. Non est procreata Trinitas, sed sempiterna, et una in Trinitate Deitas, et una sancte Trinitatis gloria. *Ibid.*

76. Trinitas etiam post Verbi Incarnationem Trinitas mansit. *Ibid.*, lib. 3, cap. 8.

77. Tota summe Trinitatis majestas, atque majestatis unitas, in omnium sufficientissime rutilat vita Sanctorum: cum in virtutibus Pater, in sa-

pietate Verbum, in donis Paracletus agnoscitur. *De casto convivio*, cap. 19.

78. Consubstantialis sempiternae Trinitatis essentia, in nulla est diversa: quia simul est temporalis, simul et incommutabilis: simul quod est, esse non desinit. *Serm. 12, de Passione.*

79. In Trinitate nihil dissimile, nihil impar est: et omnia quae de illa possunt substantia cogitari, nec virtute, nec gloria, nec aeternitate discreta sunt. *Serm. 1, Pentec.*

80. Sicut trium divinarum personarum una est essentia, ita etiam una est operatio, una et eadem voluntas. In *Speculo spirit.*, cap. 40.

81. Non nisi sobrie loquaris de mysterio altissimae Trinitatis: quia tam impossibile est, ut quis illud explicet, quam impossibile ut homo in terra stans, coelum digito contingat. *Ibid.*

82. In sancta Trinitate tanta est communio, ut sapientia, potentia, aeternitas, et omnia quae pertinent ad Trinitatis essentiam, sint unum, nec illi unioni praedictae distinctio personarum. *De Charitate*, cap. 34.

83. Trinitas est in personis, et unitas in substantia divinitatis. *Super 1 Cor.*, cap. 15, can. 23.

84. Nullus in Trinitate est altero major, nullus ibi altero minor, nullus ibi anterior, nullus ibi posterior, sed omnes personas aequales simul et coaeternas esse constat. Part. 1, lib. 3, *de Trinit.*, cap. 24.

85. In singulis summa simplicitas, in omnibus simul vera et summa unitas, utrobique autem miranda identitas. *Ibid.*, cap. 22.

86. In divina Trinitate unus Deus est, sed non tres Dei, propter personarum inconfusam comprehensionem. *Super Joan.*, esp. x, in illud: *Si non fecero opera Patris mei*, etc.

87. Ubi est una sacrosanctae Trinitatis persona, illae etiam reliquae sunt. *Super Epistolam ad Romanos*, cap. 7, in illud: *Si Christus in vobis est*, etc.

88. Quid prodest tibi alia de Trinitate disputare, si careas humilitate, unde displices Trinitati? Lib. 1, *de Imitatione Christi*, cap. 1, sect. 3.

SENTENTIA PAGANORUM.

89. Non convenit quod Deus existat solus, neque non producat aliud ens mobile receptaculum suae lucis, intellectum videlicet: sic etiam non deest quod solus intellectus extet, et non subit opus respiciens ejus luminis splendorem. Lib. 7, *Theolog.*, cap. 2.

90. Tri sunt a nobis animo perspicienda: id quod fit, id unde idipsum quod fit, assimilatur: tertium illud est, quod haud possumus animo percipere. In *dialogo Timaei.*

91. Mens Deus utriusque sexus fecunditate ple-

S. LEO I.

EUSEVICUS BLOSUS.

PETROS HELIENS.

S. BERNARDUS.

RICHARD. A. S. VICTORE.

THEOPHYLACTUS.

THOMAS A. KEMPIS.

AMBROSIUS.

PLATO.

TRISTEM.

missimus, vita et lux cum Verbo suo mentem ol-
 leram opificem peperit, qui quidem Deus ignis,
 atque spiritus ammen. Lib. *de potestate et sapientia*
Dei, cui titulus *Pimander*, cap. 4.
 92. O vital! solam quod est in meo salva. O
 lux! totum me illumina. Spiritus Deus, Verbum
 tuum me regit spiritiflex opifex : tu solus es Deus,
 tu Pater, tu Dominus, tuque mens. *Ibid.*, cap. 43.

TRISTITIA.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Dicitur tristes secundum aetymolo-
 giam, quasi tristes stans : quia ipse tristitia ter-
 rit, id est affligit et consumit corpus. Part. 3,
 tit. 6, cap. 6, § 1.

S. ANASTAS. *Definitio.* Tristitia est inopia appetitionis. *Lib. via*
duca, cap. 2, de Verbo.

S. NILUS. Tristitia est animi contractio, et inamor ad iracundiam
 proficiens. *Orat. 5, de Tristitia.*

JOAN. CASS. *Divitio.* Tristitia generat sunt duo : Unum quod
 vel iracunda desinet, vel de illa dicitur ac
 desiderio praeputio, esse dicitur generatur. Aliud
 quod de irrationabili menti anxiata, ven
 desperatione descendit. *Collat. 5, Abbat. Serapionis*,
 cap. 11.

S. ANTONIN. *Profectio.* Tristitia secularis ex adversis malis il-
 latis nascitur, quae nisi refrenetur, animus sibi
 succumbit, et ad vindictam appetendam et in-
 dignationem inducit. Part. 4, tit. 3, cap. 7.

JOAN. CASS. De ira tristitiam necesse est pullulare : quamob-
 rem ut tristitia propellatur, ira prius est extru-
 enda. *Prosev.*

De tristitia accidit necesse est pullulare : sed ut
 aedia vincatur ante tristitia superanda est.
Collat. 5, Abbat. Serapionis, cap. 10.

TRISTITIAE PATRIA.

S. ANTONIN. 1. Sicut gaudium est species delectationis, ita
 et tristitia est species doloris. *Prosev.*

2. Tristitia esse potest de presenti, praeterito,
 et futuro : sed dolor corporalis non potest esse ni-
 si de presenti. Part. 1, tit. 6, cap. 6.

3. Sicut pondus grave, quod solus unus portat,
 alleviatur ex societate alterius secum portantis :
 sic onus tristitiae levius et melius fert unus, si
 alius secum ferat. Part. 2, tit. 8, *de Invidia*, cap.
 5, § 3.

S. AUGUST. 4. Causa tristitiae tuae, peccatum est : causa lacri-
 mae tuae : justitia. *Super Psalm. xlv, vers. 2 :*
Ut quid tristes incedo? etc.

5. Melior est tristitia iniqua patientis, quam
 laetitia iniqua facientis. *Super Psalm. lvi, vers. 9.*

6. Tristitia modicus est ratio. *Code. 5, de Crati-*
actione.

S. BASILIS
MAGNIS. 7. Nimis tristitia, peccati causa efficitur. Apud
 Divum Joannem Damascenum, lib. 4 *Parall.*,
 cap. 23.

8. Tristatur facili, quorum spes extat in imis.
 In suis *Proverbiis*, verbo *Tristatur*.

9. Pene tristitia languet manus, sensus hebet-
 cit, horret lingua eloqui. *Epist. 167, ad Innocen-*
tiam Papam.

10. Omnis boni impedimentum tristitia est. *De*
Inter. domo, cap. 51.

11. Si bene et pie vixeris, nunquam eris tris-
 tis : bona vita semper habet gaudium. *Serm. 11,*
ad Saronem.

12. Expello a te tristitiam : quia sicut tima co-
 medit vestimentum, et sicut vermis rodit lignum,
 ita tristitia nocet cordi. *Ibid.*

13. Occupatio prodest tristibus, ut obliviscantur
 tristitiam. *Lib. 1, de Profectu Relig.*, cap. 33.

14. Servo Dei non convenit exterius tristitiam
 ostendere, aut faciem habere turbulentam. In suis
Opere, apophtheg. 18.

15. Merorem et laetitiam in uniuscujusque
 electi animo, tribus modis alternari invenimus, in
 conversione, probatione, et morte. *Super Job*, cap.
 33.

16. Unde ille lucret, qui potestatem suscipit,
 inde perversis quisque, qui corrigi melius, in
 tristitia tenebrebit. *Lib. 16 Moral.*, cap. 25, num.
 29.

17. Por tristitiam vultus corrigiunt animus de-
 linguentis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 31, num. 83.

18. Tristitia tanto magis exteriora bona adipisci
 desiderat, quanto gaudium non habet ad quod in-
 trinsecus recurrit. *Ibid.*, lib. 31, cap. 17, num. 31.

19. Tristitia angustiosum malum spiritualis
 laetitiae campo devoratur. *Lib. 5, in I Regum*, cap.
 iv, super illud *Eplae. vi : Non est nobis collectatio*,
 etc.

20. Tendere mens nullatenus potest, quae semper
 juvenca, bona coelestia latenter cogitat. *Ibid.*

21. Risus festum sequitur, gaudium tristitia co-
 mitatur. In *septem Psalm. Psal.*, super *Psalm. vi*,
 in prologo.

22. Mens affecta tristitia, minus se ad ea quae
 utilitatis sunt erigit, et ante incipit succumbere,
 quam labore. *Lib. 8, in Registro*, indict. 3, cap. 1,
 epist. 1, ad Romanum *de Saronem.*

23. Triste est quidem inspicere, quidquid de-
 lectabile creditur, modo cordi lamentabile appa-
 ret. *Ibid.*, lib. 1, ind. 9, cap. 6, epist. 6, ad Nar-
 san.

24. Diffidentia quodammodo genus est, contra
 hoc quod quilibet praedicat, torquenti mensura.
Ibid., lib. 7, ind. 2, cap. 111, epist. 114, ad Areg-
 gium *epic.*

25. Tristem esse praestet : quam solutis mori-
 bus. In *Tetract.* et hab. apud divum Joannem Da-
 mascenum, lib. 2 *Parall.*, cap. 79.

V. BEGA.

S. BERNARD.

S. BONA.

S. FRANCIS

ASSISIENS.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR

MAGNIS.

S. JOAN.

CLIV.

S. ISIDORUS

HISPAL.

S. JUSTIN

HART.

S. LEO I.

S. GREGOR

NAF.

S. GREGOR.

THEMAY.

S. HIERON.

S. BONA.

S. FRANCIS

ASSISIENS.

S. GREGOR

ORD.

S. INNOC. III.

S. JOAN.

CASS.

S. JOHANNES

CHRYSOST.

S. GREGOR

NAF.

26. Sapientum animae elata, tristitia contra-
 huntur. *Super Ecclesiam*, cap. 7.

27. Ille est superbus ac invidios, aut sui fasti-
 diosus boni, quem ejus probatio reddit tristitorem.
Epist. 5, ad virginem in exilium missam.

28. In omnibus pene rebus humanis difficile
 potest esse laetitia, nisi tristitia ante praecesserit.
Ibid.

29. Nulla res ita inebriat, ut animi tristitia,
 qua ducit ad mortem, haec abominanda ebrietas
 est. *Super Joel*, cap. 1, super illud : *Espergici-*
mini vobis.

30. Saeculi tristitia est, aut de amissis rebus pro-
 priis, aut de alienis non iustis dolere, vel de al-
 terius felicitate torqueri : secundum Deum vero
 tristitia est, sive sus, sive aliena ligere commissa.
Super I ad Cor., cap. vi, in illud : *Saeculi autem*
tristitia, etc.

31. Exultatio sine tristitia, mater nonnunquam
 est dolorum : tristitia sine exultatione, quaedam
 amaritudo vivendi est. *Serm. 74, in Divers.*, *De*
santo Joanne Baptista.

32. Semper mundano laetitia tristitia repen-
 tina succedit : et quod incipit a gaudio, desinit in
 merore. *Lib. 1, de contemptu mundi*, cap. 23.

33. Tristitia tranquillum animum ac inilem non
 patitur, et ad cuncta operationum officia impa-
 tientem et asperum reddit. *Lib. 9, Censur. inst.*,
 cap. 4.

34. Est aliud detestabilis tristitiae genus, quod
 non correctionem vitae, nec emendationem vili-
 rium, sed perniciosissimam desperationem animus
 in se delinquenti. *Prosev.*

35. Quod nec Cain fecit post fratricidium poenit-
 ere, nec Judam post traditionem ad satisfactionem
 remedia festinare, sed ad suspendium laquei sua
 desperatione pertraxit. *Ibid.*, cap. 9.

36. Absque illa, quae vel pro salutari peniten-
 tiae, vel pro studio perfectionis, vel pro desiderio
 suscipitur futurorum, omnis tristitia tanquam
 oculi, et quae mortem inerat, aequaliter repellenda
 est, ac penitus extrudenda. *Ibid.*, cap. 12.

37. Licet tristitia sint quae occidunt in hoc sae-
 culo, sunt tamen momentanea : bona autem in
 alio immortalia sunt et aeterna. *Homil. 25, super*
Gen.

38. Nulla tristitia ejus animorum, qui exemplaris
 est vitae, expugnat. *Homil. 80, super Joan.*

39. Charitatis tristitia et flatus, quolibet risu,
 quolibet saho sunt amoniores. *Homil. 32, super*
I Cor.

40. Magnam et philosophicum animum nihil
 carum rerum, quae in hac vita tristitiam pariant,
 molestare potest. *Serm. 3, ad Philipp.*

41. Tristitia quando ultra mensuram animum

distendunt, suo libum robore privant. *Ibid.*, *serm.*
 10.

42. Tristemur tristitia, quae gaudii sit maior :
 et non letetur gaudio, quod tristitiam pariat.
Serm. 15, ad Philipp.

43. Tristemur tristitia, ex qua germinat re-
 quies et rufocillatio. *Ibid.*

44. Anima semel tristitia repleta, nihil audire
 est idonea. *Homil. 11, ad Popul. Antioch.*

45. Nullus in hac vita inveniri potest a tristitia
 purus et rufocillatio. *Ibid.*

46. Merendum societatis gravem tristitia ve-
 hementiam auferre consuevit. *Ibid.*

47. Solet meroris nimis, si pertinacius incur-
 buerit, consumere vires. *Lib. 2, de Compunct.*
cordis.

48. Tristitia animarum, erudite tormentum est.
Epist. 7, ad Olympiam.

49. In omnibus passionibus nihil pejor et per-
 niciosius animi tristitia. *Ibid.*

50. Prosum neminem invenies tristitia exor-
 tem : neque enim fas est, ut homo qui scilicet, mor-
 talemque hunc agit vitam, angoris sit expertus, sive
 quisquam dives sit, sive flex. *Homil. 1, super II*
Tim.

51. Mesitiam angustias faciunt et dolores.
Homil. 21, super Ep. ad Hebr.

52. Utilius est parentes merore afficere, quam
 Deum. *Gradu 3.*

53. Nuditus rerum omnium, tristitiam sudocat.
Ibid., *Gradu 26.*

54. Sicut vestimentum tinea, et vermis devorat
 lignum, ita tristitia cor hominis excidit. *Hab. apud*
Bedam, in suis *Scintillis*, cap. 51.

55. Cor laetum bonam valetudinem facit, viri
 autem tristitia arescunt ossa. *Ibid.*

56. Si vis nunquam tristis esse, bene vive : se-
 cura conscientia tristitiam leviter sustinet, bona
 vita gaudium semper habet. *Lib. 2, de Synon.*,
 cap. 11.

57. Mundi hujus tristitia mortem parit iis qui
 ab ea vincuntur. *Epist. ad Zenon.*

58. Religiosus tristitia aut alienum peccatum
 jugat, aut proprium : nec de hoc dolet, quod cir-
 vina justitia agitur : sed de eo merore, quod
 humana iniquitate committitur. *Homil. in Festo*
omnium Sanctor.

59. Tristitia cum explenda voluptatis materia
 supposita, in ventrem descendit : deficientem autem
 illis in peccatis (ubi est iracundia sedes) ingreditur.
In Lib. Aeternu.

60. Tristitia laetis est, quod hominem ma-
 stum facile devorat. *Ibid.*, *orat. 5, de Tristit.*

61. Animi vermis tristitia est, qui parentem
 excidit. *Ibid.*, *ad imit.*

S. JOAN.

CLIV.

S. ISIDORUS

HISPAL.

S. JUSTIN

HART.

S. LEO I.

S. NILUS.

62. Doloribus afflicti mater, dum filium parit, sed posteaquam peperit, non amplius dolo: tristitia vero et in ipso partu dolorem affert, et posteaquam nata est, vehementer exorciat. *Ibid.*

63. Qui tristitia se sint opprimi, spirituum est experts consolationis. *Ibid.*

64. Cum improbus tristicite spiritus animam invaserit, omnes ipsius nervos ac robur frangit. *Ibid.*

65. Tristitia vermis cordis est, mentem ad sese trahens ac divellens. *Ibid.*

RABANUS.

66. Tristitia salubris penitentes a peccatis munda. *Lib. 1, de Londe Crucis.*

RICHARD. A. S. VICTORIS.

67. Fœlit tristitia, que non de creatura, sed de Creatore concepitur, que nulla presentis vite læget incommoda; dignum plane est, ut Deum totius consolationis consolatorem habeat. *Parte 1, de Grada charit., cap. 2.*

TRALASSIUS

68. Omnis tristitia voluptatis repressio est, etiam de mundana sentias. *Heavenot. 1, sent. 7a.*

S. THOMAS AQUINAS.

69. Tristitia, que hominem ad malum fugiendum, vel vitandum impellit, maximam illi præstat utilitatem. 2, 2, quest. 39, art. 3.

THOMAS A. KEMPIS.

70. Tristitiam facile vincit, qui nil terrenum novit amare. *De Recognit. propr. fragilit., cap. 4, sect. 2.*

SENTENTIE PAGANORUM.

SENECA.

71. Tristitia inhabilis est ad dispiciendas res, utilla exogitanda, periculosa vitanda, æqua estimanda. *Lib. 2, de Clement. ad Neroem, cap. 5.*

72. Qui imperturbatus est, sine tristitia est, qui sine tristitia est, beatus est. *Epist. 83.*

73. Egritudo animi in sapientem virum non cadit, serena enim ejus mens est: nec quidquam incidere potest, quod illam obducet. *Lib. 2, de Clement. ad Neroem, cap. 5.*

74. Tristitiam, si potes, ne admiseris: sin minus, ne ostenderis. *De moribus.*

75. Nunquam sit tristis facies tibi, incommodo alterius. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Donare, sent. 44; Gala, sent. 74; Novitius, sent. 7; Sanctitas, sent. 41; Vocatio Dei, sent. 28.*

TURPILOQUIUM.

S. CLEMENS ALEX.

Definitio. Turpilouquium est de vitiosis factis oratio. *Lib. 2, Paragoge, cap. 6.*

JOAN. GRIS.

Turpilouquium est vitium, quo quis dicit iliberalia et obscena verba cum impudentia.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Adulterinus sermo juvenentis, nodus adolescentium est. *Lib. 1, de Pœnit., cap. 12.*

S. ANTONIN.

2. Turpilouquium est causa destructiva castitatis. *Part. 4, tit. 4, de Temperantia, cap. 6, § 2.*

3. Spina laceraas est turpilouquium sermonis. *Ibid., cap. 6, § 6.*

4. Qui obscenis carminibus aurem libenter aperit, hanc animam suam portam mortis efficit. *Lib. 2, super Luc., cap. 7, in illud: Qui viderit mulierem, etc.*

V. ERGA.

5. Cum otiosa verba tanquam minima spernimus, ad turpia atque inhonesta dilabimur. *Serm. de Triplici genere cogitat.*

S. BERNARD.

6. Audire quod turpo est, pudori maximo est. *De ordine eoz.*

7. Immunditia oris, testis est immundi cordis. *Præce.*

S. BONAV.

8. Non credant homines se habere corda munda, qui verba habent immunda. *Serm. 4, de senect. Apostolica.*

9. Quis sepulcro patenti fœditius? et quid ore festido immundius? *Ibid.*

S. CESARIUS ABBAT.

10. Anima per turpilouquia et scurrilitates vulneratur, forte etiam moritur. *Homil. 20.*

CLEMENS ALEX.

11. Cum verba omnia a cogitatione et moribus emanant, fieri non potest ut verba aliqua emittantur ridicula, que non procedant a moribus ridiculis. *Lib. 2, Paragoge, cap. 5.*

12. Perfœta dicendi licentia, turpitudinem usque adeo auget et amplificat, ut eam deducat ad turpilouquium. *Ibid.*

13. Ad impudentiam via est turpis sermo, et utriusque finis est turpium verba perpetratio. *Lib. 2, Stromat.*

DYDYL. ALEX.

14. Pœniculium sepe affert, turpia verba audire. *Habetur apud divum Joannem Damascenum, lib. 1 Parvul., cap. 16.*

FRANCISCUS TITELMAN.

15. Tu fidelis discas, cum alieni mali turpia narraveris, eadem verborum honestate velare, neque honestis turpibus operam præbens, sed turpium locutionem fugiens. *In Annot., super cap. 1 Job.*

GLOSS. ORD.

16. Libilinosum aliquando turpis sermo demonstrat. *Super Eccl., cap. 8.*

S. GREGOR. MAGNUS.

17. Plerique turpitudinis opera non erercent, sed linguam a turpilouquione non cohibent. *Lib. 6, in 1 Regum, cap. 1, super. illud: Non parvas et, etc.*

S. GREGOR. NAZ.

18. Occlude verbis turpibus aures tuas. *In Teor., et hab. apud. D. Joan. Damasc., lib. 1 Parvul., cap. 16.*

S. GREGOR. TRACIAT.

19. Omni ratione fugiendum est turpium verborum proluvium. *Super Eccl., cap. v.*

S. HIERON.

20. Anima christiana turpia verba non intelligat. *Epist. 7, ad Lætan.*

21. Nunquam verbum inhonestum audias; aut si audieris, non inseceris: perditie mentes hominum uno frequenter levitate sermone, tentant claustra pudicitie. *Ibid., epist. 8, ad Demetriad.*

22. Turpe verbum alba lascivum, nunquam de ore virginis profertendum est. *Epist. 27, ad Eualoch.*

23. Apud christianos solocismus est magnus, et vitium, turpe quid vel narrare vel facere. *Epist. 1, adverna Helvidium.*

HUGOCARD.

24. Qui scurrilia loquitur et cachinnis ora dissolvit et aliquid profert turpitudinis, hic non otiosi verbi, sed criminosi tenetur reus. *Lib. 2, super Matth., cap. 12, can. 10, num. 126, super. illud: Quoties omne verbum otiosum, etc.*

S. JOHANNES CHRYSOST.

25. Sermo turpis et audientes inquinat, et reverentiam psallam surripit. *Super Becclesianum, cap. 7.*

26. Ubi verba turpia, ibi demones et diabolus exultant. *Homil. 74, Super Matth. Oper. perf.*

27. Sermo spurcus est, turpilouquium. *Serm. 14, super Epist. ad Ephes.*

28. Mulieres non facile impudens quidquam effutiant, et tu vir a turpilouquo non abistines. *Ibid., serm. 13.*

29. Ubi turpitudi, ibi et urbane facies. *Ibid., serm. 18.*

30. Sanctus non est, qui facies loquitur, sed ridiculus. *Ibid.*

31. Ubi turpilouquium est, ibi diabolus adest. *Homil. 12, super Epist. ad Galas.*

32. Turpis actiois est turpe verbum. *Homil. 57, ad Pop. Antioch.*

33. Ubi turpia verba, illic demones choreas agunt. *Ibid.*

34. Certamen quoddam diabolicum est eorum, qui turpia loquuntur, ut obscenorum et turpium verborum contentione excellant; et illi superiores habentur, qui plura turpia verba effundunt. *Homil. 12, super 1 Cor.*

35. Qui turpia loquitur, ridiculus est, et seipsum primum afficit contumelia: perinde ac si quis cœcum aliquid emittat ex ore, ita seipsum polluit. Quod si hic furus tam impurus est: cogita qualis sit hujus cœni fons. *Proce.*

36. Vis igitur scire quantum sit malum, turpia loqui? considera audientes, quomodo rubore suffunduntur, dum tu loqueris indecora.

37. Quid enim vitiosum est homine turpilouquo? quid contemptum? satus est purulentiam ab ore dimittere, quam verbum obscenorum. *Homil. 6, super 11. Cor.*

38. Nilil perinde offendit sanctum ac purum, ut verba turpia: nec alia res tepus improbos et inverecundos facit, sicut talia vel dicere vel audire. *Proce.*

39. Nilil ita dissolvit nervos pudicitie, ac hęc pernicax flammis.

40. Unguentum pretiosum in ore tuo possit

Deus tu vero cadavere foetidiora ibi repositi verba, ipsamque inferius animam torpidam et immobilem reddis. *Ibid.*

41. Turpis sermo, impudici cordis indicium est. *Proce.*

JOAN. TERTI.

42. In quorum locutione turpi ora quodam frequenter resonant, sanctitatis verba aut nunquam aut rarissime audiuntur. *Lib. 1, homil. 11, ad Monachos.*

43. Turpilouquis vacantes, castos se corde non existimat. *De Inst. vite sacer., cap. 3.*

44. Internis libidinis indicium est, dum verba quis turpia loqui consuevit. *Ibid.*

45. Sicut mali mores in bono colloquio corriguntur, ita bonos mores turpia colloquia corrumpunt. *Lib. 2, de Sum. bono, cap. 29, sent. 5.*

S. IUDORUS HIRPALSIS.

46. Despicis sermones impudicos, fuge inhonesta verba, nulla curas tuas impudicitia subrepat. *Lib. 2, de Synonym., cap. 8.*

47. Cavenda est verborum obscenitas, fugienda est turpitudos sermonis: quadi enim sermo ostenditur, talis et animus comprobatur. *Ibid.*

48. Ineptas fabulas non loquaris, turpia et inania verba nunquam garris. *Ibid.*

49. Linguam tum a verbis iliberalibus, minusque honestis compesce. *In Canan. vite spirit., cap. 31.*

ICCOVICUS HIRPALSIS.

50. Qui scurrilitates ac turpitudines de ore suo profertur, diabolus aperuit os eorum. *Homil. 3, in cap. vii Exod.*

ORIGEN.

51. Turpilouquium inhonestum est in prelo, et plerumque damnosum. *Epist. 49, ad Prælat. quemdam.*

PETR. HES.

52. Absurdum est nimis in prelo scurrilitati operam dare, et labia Christi Evangelio consecrata, immunda et damnable verborum prociacitate pollucere. *Ibid.*

53. Non sperandum est quod ab ulla turpitudine se cohibeat, qui immunditiam lingue non retrahat. *Ibid.*

54. Caventur a sacerdote scurrilia verba, mordax eloquentia ascodat, et urbana dicacitas innescit. *Proce.*

S. PETERUS DAMIANUS.

55. Quomodo ex ore sacerdotis oratio ad Deum munda dirigitur, quod videlicet pravi sermonis sordidus inquinatur?

56. Quomodo inter Deum et homines lingua mediatrix efficitur, que iram judicis ex proprio reatu et ipsa meretur? *Lib. 2, epist. 1, ad Episcopos cardinales.*

PHILOSC.

57. Turpes sunt illi, qui in rebus turpibus ingeni industria specimen edunt: et cum ad res præclaras descendas tardi sunt, contra ad turpia percipienda celerissimi atque acutissimi hab.

apud divum Joan. Damasc. lib. 4, *Parall.*, cap. 16.

E. PROSER. 58. Turpia verba per aures ingressa, quid prevalant, si non fuerint arbitrio mentis admissa? quando autem prevalant, non ipsam corrumpunt mentem, sed jam corruptam sponte rejiciunt. Lib. 3, *de Vita contemplat.*, cap. 6.

RICHARD. A. S. VICTOR. 59. Verba dissoluta et inepte prolata externis deformant, et intus rectitudinem mentis dissipant. Part. 2, super *Cont.*, cap. 19.

BORGATE. 60. Verba turpia, factor, qui ex aperto oris sepulchro exhalat. Super *Psalm.* xlv, vers. 7.

S. SIDONTIS EPISCOPUS. 61. Verba esse ille, quam membris exorabitur. Lib. 3, epist. 13, *ad Apollinam*.

62. Quibus citra honestatis nitorem lingua polluitur infrenis, his conscientia quoque sordidissima est. *Proec.*

63. Facilius obligit ut quisquam seria loquens vivat obscuro, quam valeat ostendi, qui pariter existat improbus, et probus moribus. *Ibid.*

THEOPH. LACTUS. 64. Quando vitioris quamquam obscuro loquentem, scias prood multo plura habeat in cordis, quam qua loquitur. Super *Math.*, cap. xii, in illud: *Ex abundantia cordis or loquitur, etc.*

S. VALENTIS EPISCOPUS. 65. Qui non dubitet quas sunt turpia dicere: nec ea qua sunt pudenda contendantur audire. Homil. 5, *de Oris involentia*.

66. Cavendum est ne scenico sermone alter alterum ledat, et theatralibus verbis voreundum fecit lese testimonium invidiat. *Ibid.*, homil. 6, *de Otios. verb.*

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL. 67. Omnino obscenitas verborum exterminanda est de civitate: ex turpiter enim loquendi licentia, sequitur et turpiter facere. Lib. 7, *Polit.*, cap. 17.

DIOGENES. 68. Qui forma decorus, indecoro loquitur, ex eburna vagina plumbeum educit gladium. In *Sentent.*, sent. 11.

SICRATUS. 69. Periculolum est etiam ad orationis obscenitatem progressi. In suo *Euchrid.*, cap. 35.

70. Cum igitur tale quippiam incidit, aut si ferat opportunitas oburgabis eum, qui sermonem illum injeccit, aut taciturnitate saltem ex robore vultus ostendes eam orationem tibi displicentem. *Ibid.*

SENECA. 71. Longe discendendum est ab omni obscenitate verborum. Lib. 1 *Controvers.* 1.

72. A verbis turpibus abstineo, quis eorum licentia impudendum nutrit. *De quiete virt.*

73. Turpia non dicentis, paulatim etiam pudor per verba discedit. *De moribus*.

Vide etiam tit. *Origo*, sent. 48; *Reddere rationem*, sent. 1; *Risus*, sent. 70; *Scurritas*, per totum.

SENTENTIA PATRUM.

1. Intelligere quod turpe sit, pudori maximo est: spectare vero, horroni. Lib. 1 *Offic.*, cap. 18.

2. Nulla sunt, que quasi facie populari turpia videntur, aliquo tamen fine laudabili, honesta monstrantur. Lib. 2. *Soliloq.*, cap. 16.

3. Turpis omnis pars est suo universo non congruens. Lib. 3 *Conf.*, cap. 8.

4. Quanto etate major, tanto vanitate turpior. Lib. 7 *Conf.*, cap. 1.

5. Quare non hac hora finis turpitudinis mee? *Ibid.*, lib. 8, cap. 12.

6. Pulchrum per seipsum consideratur atque laudatur, cui turpe ad deformem contrarium est. Epist. 5.

7. Nullam turpitudinem paupertas parit. Super *Psalm.* xlv, conc. 4, vers. 6.

8. Feda admodum pulchris, pulchriora reddunt, magis prope facia referuntur. Epist. 78, *ad Suggestum Abbat.*, num. 6.

9. Turpido anime, deformitas est corporis. Super *Psalm.* xvi.

10. Turpissima illius est facies, cujus violata est virginitas. *Ad monachos*, parones. 1.

11. Gratia est diabolo et acceptus, qui in turpitudine ei flagitius vivit. Super *Joan.*, cap. 39.

12. Turpem vite speciem proponere, nihil est aliud quam seipsum, spectaculo ac ludibrio exponere. Epist. 71, *ad Celestium*.

13. Latet impudens turpido, velo pudicitiae lecta. Homil. 12, super *Ecclesiasten*.

14. Ubi precedit spiritus clatio, sequitur carnis turpido. *De erot. Dom.*, cap. 16.

15. Omnis qui turpe aliquid committit, in aliqua turpitudinis specie Belphegor consecratur. Super *Nuon.*, cap. xxv.

16. Cum quid turpe facis, quod me spectante ruberes.

Cur spectate Deo non mingis ipse rubes? Super *Expositum*, cap. 8.

17. Deformitas ipsa merori minime est, si probo careat. Homil. 4, super 1 *Tim.*

18. Non rerum unquam specie illustrabitur, quem sua turpitudinis macula dehonestat. Lib. 5, *de Nugis Curial.*, cap. 17.

19. Quicquid honori subtrahitur, turpitudini reservatur. *De ruina Monast. Ordinis*, cap. 6.

20. Pessima res est, omnibus servit turpitudinibus. *Parones*. 19.

21. Omne quod turpe est, Deo displicet. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1, can. 22.

22. Turpia atque obscena sociantes, etiam iuxta

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

S. BONAV.

S. EPIPHAN.

GLOSS. GRÆ.

S. GREGOR. MAG.

RUGO A. S. VICTOR.

RUGO CAND.

S. JOHANN. CHRYSOST.

JOAN. SUD.

JOAN. TRITH.

S. TULLI.

S. HIERONYMUS.

SALVIANUS.

opinionem suam beati sunt, quia adipiscuntur quod volunt, re tamen ipsa beati non sunt, quia quod volunt, nolle debuerant. Lib. 1, *de Gubern. Dei*.

23. Etiam res turpes atque damnabiles necessitate non agimus: pro ipsa tamen rerum turpium voluntate damnamur. *Ibid.*, lib. 6.

24. Omnes turpitudines rerum unum sunt: qui sibi rerum turpium voluntate sociantur. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

25. Est improbi pro nulla re honesta vel meliorem, res turpissimas facere. Lib. 3 *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 1.

26. Quid est mirum, quod turpe aliquid admittat, cui nihil sit magnum? Lib. 4 *Moral.*, cap. 3.

27. Turpia agentem, pudore affici, bonum est. *Ibid.*, lib. 3.

28. Turpia fuge. In *dictis Sapient.*, ex Græco, dist. 4.

29. Liber est is existimandus, qui nulli turpitudini servit. Lib. 9, *de Arte Libetor*.

30. Nihil cupientes magis accendit, quam prosperi turpitudinis conscientia. *Suason.* 7.

31. Conciliari nisi cum turpi ratione, amor turpium non potest. Epist. 29.

32. Intellige turpia esse, quibus malitia conjuncta est. Epist. 31.

33. Tunc consummata est infelicitas, ubi turpia non solum delectant, sed etiam placent. Epist. 93.

34. Nihil turpe est, cuius placet prelium. Epist. 95.

35. Omnia tolerabilia, præter turpitudinem credo. *De Quatuor virt.*

36. Turpe quid amarus, to sine teste timo. In *dictis Sapient.* ex Ausonio, dist. 1.

37. Decretum est eum, qui turpe quid commiserit, pati. *De potest. et sap. Dei*, cui titulus *Pemmaner*, cap. 12.

Vide etiam tit. *Impudentia*, sent. 25; *Metricum*, sent. 52.

TYRANNIS, TYRANNUS.

Definitio. Proprie tyrannus est, qui in communi republica non jure principatur. Super *Job*, cap. 15.

15. Et Gregor. Magn., lib. 12 *Moral.*, cap. 29.

Tyrannus est, qui violenta dominatione opprimit subditos. Super *Ecclesiasten*, cap. 11.

Tyrannus est, qui alienos servos sibi cogit servire. *Ibid.*

Tyranni sunt, qui populi præsumt, et suo statu condunt arbitrio, ut subditorum violentor extorqueant facultates. Part. 2, *de Obedientia*, cap. 4.

TYRANNIS, TYRANNUS.

Tyrannus est qui violenta dominatione populum premit. Lib. 7, *de Nugis Curial.*, cap. 17.

Tyranni vocantur, pessimi atque improbi reges, dominationem cupiditate crudelissimam in populis exercentes. Lib. 9 *Etyim.*, cap. 3, vers. 10. *Fortes*.

Tyrannidem est, dicitur, dominantium unius ad proprium commodum invidentis. Lib. 3 *Poetic.*, cap. 5.

Tyrannus est, quis non paulatim, neque ciam, sed per apertam vim aliena abripit, et sacra et sancta, et privata et publica. Lib. 1, *de Republi. Differentia*. Quid interest inter tyrannum et regem? nisi quod tyranni ex voluptate sevant, reges non nisi ex causa ac necessitate. *Proec.*

Non reges occidere solent, sed quoties illi furi publica utilitas persuadet; tyranni vero servilia cordi est.

Tyrannus a rege distat factis, non nomine. Lib. 4, *de Clementia ad Nerone*, cap. 11 et 12.

Comparatio. Quemadmodum venenum corpus occidit humanum, sic tyrannus est venenum, quod totam vitam politicam et regalem ad interitum ponit. Part. 4, *Grat.* *ad Regem Francor.*, vers. 3.

TYRANNIS, TYRANNUS.

1. Tolerabiliora perjuris, quam sacramenta sunt tyrannorum. Lib. 1, *de Virginitate*.

2. Tyrannus in malo genere sensit, nec aliqua pietate movetur, nec humanitate blanditur. *Serm.* 1, *Dom.* 21 *post Trin.*

3. Quis facile dicat quid vocetur libido dominandi; quam tamen plurimum valent in tyrannorum animis, etiam civilia bella testantur? Lib. 14, *de Civit. Dei*, cap. 15.

4. Nec tyrannice factionis perversitas laudabilis erit, si regia clementia tyrannus subditos tractet: nec vituperabilis ordo regis potestatis, si rex crudelitate tyrannice saviat. *De Bono conjug.*, cap. 14.

5. Tyrannus dum innocentes ingerit mortis pondus, transmittit Martyres ad coronas. Super *Psalm.* xxv, vers. 5.

6. Crudelitas tyrannorum, nostra correctio est; furoris flamma, probatio. Super *Psalm.* cxvii, vers. 18.

7. Electorum numerus crescit, quantum se tyrannorum ira succendit. Super *Psalm.* cxvii, vers. 1. *Multi qui perierunt*, etc.

8. Tyrannorum crudelitas consilia despicienda sunt atque speranda. In *omnes Sanctos*.

9. Tyrannorum more ac frontibus non deterrent animos ac fortissimos Christi milites. *De laudib. SS. Mart.*

10. Nihil sibi flere valet tyrannus in corpora,

JOAN. BARRESI.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. AUGUSTINUS.

S. BASILIUS MAGNUS.

PLATO.

SENECA.

S. AMBROS.

S. AUGUSTINUS.

S. AMBROS.

S. AMBROS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

EMISSUS. Dei timore et castis jejuniis consecrata. Homil. 3, Epiphani.

GLOSS. ORD.

11. Nero, Domitianus, et Trajanus, hominum quidem principes, damnorum autem licetores et satellites fuerunt. Super *Josue*, cap. 2.

12. Tyrannus mendacium est diaboli, qui inebriatur sanguine innocentium. Super *Judith*, cap. xii.

13. Principes capiuntur hamo tyrannidis et superbiam. Super *Abacuc*, cap. 1.

14. Tyrannus nec laudem meretur, nec duritiam est. In *Apologet. de sua fuga*.

15. Nero tyrannus, hostis iustitiae, primus persecutionem in Christianos excitavit; matrem quoque suam, sororem, uxorem, et pene omnes propinquos suos interfecit. Lib. 6, *Excerptioinum*, cap. 6.

16. Julianus Apostata et tyrannus, ad bellum Particum profectus, amplius effrenata rabie in Christi cultores desinare cepit: sed cum a Ctesiphonte castra movisset, et jam pugnaturus accessitum ordinaret (incertum a quo) ventre sauciatus punitur: et dum moreretur, cepit Christum Deum blasphemare, dicens: Viciisti, Galilae, viciisti: alque in his verbis selestius expiravit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 3.

17. Tres sunt tyranni, qui contra nos acies suas produciunt: diabolus, mundus, et caro. *Prose.*

18. In exercitu diaboli militant vitia, in castris mundi prospera et adversa, in societate carnis desideria terrena.

19. Ex his tribus duo conjuraverunt tertio ad subversionem nostram: mundus enim et caro, diabolo auxilium ferunt contra nos: unus est vicinus, alter domesticus; mundus enim iuxta nos, caro nobiscum. Idecirco confidit diabolus magis in auxilio carnis, quia plus nocet domesticus hostis. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 1, tit. 105.

NEGOCARD.

20. Tyranni bona exteriora rapiunt: exterius depradantur, et amore rerum servire non cessant. Super *Job*, cap. 35.

21. Semper agitantur tyranni in hoc mundo. Super *Psalm. xiv.*

22. Tyranni sunt singulares per superbiam, feri per crudelitatem. Super *Psalm. lxxxix* in illud: *Et angustaris feras*, etc.

23. Tyrannus dum bonos persequitur, limat et purgat; et solidat eos. Super *Ecclesiasticum*, cap. 5.

24. Non est provocandus tyrannus, sed fugiendus: ubi fides vel caritas non periclitatur. Super *Ecclesiasticum*, cap. 9.

25. Quatuor de causis proficiuntur tyranni Prima, ut Dominus laudetur in eorum humiliazione,

et populi oppressi ab eis liberatione; secunda, ut sancti probentur; tertia, ut gravius et iustius puniantur; quarta, ut recipient mercedem bonorum, quae fecerunt. *Ibid.*, cap. 11.

26. Tyranni pleni sunt crudelitate, sed vacui pietate. *Ibid.*, cap. 25.

27. Sub Diocletiano et Maximiano tyrannis, persecutio fuit in toto orbe. Super *Ezech.*, cap. 26.

28. Dominus quasi spinas conservat tyrannos, ad faciendam sepe vineae usus. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 9.

29. Ad hoc excitat Dominus tyrannos persecutores, ut eorum bene utatur severitas: bene enim usus est severitas Neronis, quia per eum tot gloriosos Martyres fecit. *Ibid.*

30. Deus etsi det tyranni potentiam et virtutem periclitandi Sanctos non tamen metet eos ad talem finem; novit enim Deus bene uti malis. *Ibid.*, cap. 9.

31. Tyranni sunt Synagoga satanae, quia irrationabiles et pleni peccatis, quibus ratio adversatur. Super *Apostol.*, cap. 3.

32. Hi sunt tres hostes Ecclesiae generales: tyranni, haeretici, falsi fratres. Primi, res Ecclesiae diripiunt; secundi, eam destruant, tertii, mores corrumpunt. *Ibid.*

33. Tyranni, quanto sunt potestate fortiores, tanto sunt malitia deteriores. *Ibid.*, cap. 17.

34. Complures tyranni ad pavimentum usque humiliati sunt: humilis vero, et de quo nihil tale sperabatur, diadema tulit. Homil. 1, super II *Thess.*

35. Quemadmodum venenum et intoxicatio corpus occidit humanum, sic tyrannus est venenum, quod totam politicam vitam et regnum ad interitum ponit. *Sermone ad Regem Francorum nomine Universitatis Parisiensis*, partit. 2, verit. 3.

36. Haro tyrannus morte moritur naturali: odio enim habetur et a Deo, et a mundo. *Ibid.*

37. Tyrannus est adversariae fortitudinis, et Luciferiano pravitatis imago. Lib. 8, de *Nugis curial.*, cap. 17.

38. Origo tyranni iniquitas est, et de radice toriasta mala, et pestifera germinat. *Ibid.*

39. Tyranni potestas bona quidem est, tyrannide tamen nihil est pejus. *Prose.*

40. Est enim tyrannis a Deo concessa homini potestatis abusus; in hoc tamen malo multus et magnus est bonorum usus.

41. Patet ergo non in solis principibus esse tyrannidem, sed omnes esse tyrannos, qui concessa desuper potestate in subditis abutuntur. *Ibid.*, cap. 18.

42. Tyranno nihil tutum est, aut quietum. *Ibid.* cap. 23.

S. ISID. PELL.

43. Tyrannus ad suam, regnum autem ad subditorum utilitatem omnia refert. Lib. 3, epist. 194 ad *Taurum*.

JOST. ORG.

44. Quanti tyranni una cum auctore suo diabolo conati sunt ecclesiae virtutem dirumpere, sed prevalere nullo modo poterunt? *Prose.*

45. Nec martyres illorum persecutio, nec virgines carnalis delectatio, nec misericordes cupiditas, nec humiles temporalis gloria dejicit ambitio. Super *Cont.*, cap. 6.

LACT. PIRM.

46. Pro bellis immanibus sunt habendi, qui contra jus humanitatis, et fas omne spoliunt, cruciant, occidunt, exterminant. Lib. 6, de *Divin. Institut.*, cap. 19.

S. LEO I.

47. Ecclesia Dei per furorom crudelitatis tyrannorum non minuitur, sed augetur. Serm. 6, Epiphani.

48. Omnis innocentia, omnis pudor, omnisque libertas sub Neronis tyranni laborabat imperio. *Prose.*

49. Cujus furor per omnium viliorum inflammatus excessum, in hunc eum usque torquentem suae precipitavit insaniam, ut primus homini christiano atrocitatem generalis persecutionis inferret, quasi per Sanctorum neces gratia Dei posse extingui. Serm. 1, in *Natali SS. Petri et Pauli*.

50. Extincto tyranno soluta acies sunt tyranni. Serm. 11.

51. Tyrannus est tyranni habitum qui praesumit. *Ibid.*, serm. 155.

52. Tyranni quanto sunt majores, tanto peiores: quanto fortiores, tanto ferociores, impotentiam et pauperum oppressores. Lib. 6, epist. 27.

53. Tyrannis proclive est quidvis efflicere, quod rabido efferturque animo concipiunt. *De confus. linguar.*

54. Nero non est, nisi aut volente, aut permittente Deo. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. 13, can. 1.

55. Regie dignitati tyrannis vicina, et locibus admodum propinqua est, sicut fortitudini temeritas, liberalitati prodigalitas. *De Regno ad Arcadium Imperatorem*.

56. Regi pro moribus leges sunt, tyranno pro legibus mores. *Ibid.*

57. Crudelitas tyrannorum, gloria est Christianorum. Lib. ad *Scapulam*, cap. 5.

58. Tyrannis est contraria regno, summi namque bonum sequitur ipse tyrannus. Lib. 8, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 10.

59. Pravus Rex, ut tyrannus. *Ibid.*

60. Studet bellum concitare tyrannus, ut negotiis occupetur civis, et indigentia ducis continuo delineantur. Lib. 5 *Polit.*, cap. 2.

61. Tyranni est maxime amicus diffidere, quasi velint omnes, possint autem maxime amicum eum subvertere. *Ibid.*

62. Nullo quidem honesto, nullogue libero delectari, tyrannicum est: se enim solum esse talem putat tyrannus. *Ibid.*

63. Tria coniectat tyrannus: unum, ut animos immanitatum evium; nemo enim parvi animi contra tyrannum insurgit; secundum, ut civis inter se dissidentes reddat: non evititur enim tyrannus, nisi civium aliqui inter se fidem habeant; quo propter et bonos viros persequitur, quasi pestiferos, et adversarios dominationis suae; tertium, impotentia agendi: nemo enim sibi impossibilis aggreditur, sique neque tyrannidem tollere, si potentia desit. *Ibid.*

64. Omnium gubernationum brevissime durare solent paucorum potentia et tyrannus. *Ibid.*, cap. 12.

65. In tyrannum extinctum, aut seorsimam exercitatum, nemo miseretur, nemo dolet: nam adversus hoc genus hominum, proorsu vim, omneque stimulos amicitiae dolor. *De Consulat.*

66. In tyrannorum vita nulla fides, nulla caritas, nulla stabilis esse potest benevolentiae fiducia. *De Amicit.*

67. Vir tyrannicus sit ille, qui vel natura, vel institutis, vel utrisque tomulentus, et amoris impotens, et furiosus evadit. Lib. 9, de *Republ.*

68. Infelicitissimus apparat, qui diuisione et maxime tyrannide potitur: si revera iniquissimus est atque miserissimus. *Ibid.*

69. Tyrannus a rege distat factis, non nomine. In suis *Proverb.*, in fine positus.

70. Cum ubi minatur tyrannus, tunc cuius sis, memor maxime esto. Sent. 352.

71. Tyrannus beatitudinem non auferit. *Ibid.* sent. 74.

UNGUENTUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Unguentum accipis, o dives postquam mortuus es, et foetidus es: perdis alienam gratiam, nec acquiris tuam. *De Nabulhe*, cap. 1.

2. Unguenta, in quibus jacet dissolutus, arte demonis sunt collecta. Serm. *Dom 6, post Pascha*.

3. Pari modo exagialatum, et exhalat horribiliter eorum, et suaviter fragrat unguentum. Lib. 4, de *Civitate Dei*, cap. 8.

4. Vasculum quod fator quidam ante invasit, unguenti infusionem capere non potest, nisi prius clatum fuerit. Apud D. Joan. Damasc. lib. 4 *Puall.*, cap. 29.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS

PHILICENTI.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS

DE PANTIA.

S. AUGUST.

S. BASILIUS

MAGNUS.

EMISSUS. Dei timore et castis jejuniis consecrata. Homil. 3, Epiphani.

GLOSS. ORD.

11. Nero, Domitianus, et Trajanus, hominum quidem principum, damnorum autem licetores et satellites fuerunt. Super *Josue*, cap. 2.

12. Tyrannus mendacium est diaboli, qui inebriatur sanguine innocentum. Super *Judith*, cap. xii.

13. Principes capiuntur hamo tyrannidis et superbiam. Super *Abacuc*, cap. 1.

14. Tyrannus nec laudem meretur, nec duritiam est. In *Apolog. de sua fuga*.

15. Nero tyrannus, hostis iustitiae, primus persecutionem in Christianos excitavit; matrem quoque suam, sororem, uxorem, et pene omnes propinquos suos interfecit. Lib. 6, *Excerptio. num.*, cap. 6.

16. Julianus Apostata et tyrannus, ad bellum Particum profectus, amplius effrenata rabie in Christi cultores desinare cepit: sed cum a Ctesiphonte castra movisset, et iam pugnaturus accessitum ordinaret (incertum a quo) ventre sauciatu punitur: et dum moreretur, cepit Christum Deum blasphemare, dicens: Viciisti, Galilae, viciisti: alque in his verbis selestus expiravit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 3.

17. Tres sunt tyranni, qui contra nos acies suas produunt: diabolus, mundus, et caro. *Prose.*

18. In exercitu diaboli militant vitia, in castris mundi prospera et adversa, in societate carnis desideria terrena.

19. Ex his tribus duo conjuraverunt tertio ad subversionem nostram: mundus enim et caro, diabolo auxilium ferunt contra nos: unus est vicinus, alter domesticus; mundus enim iuxta nos, caro nobiscum. Idecirco confidit diabolus magis in auxilio carnis, quia plus nocet domesticus hostis. Lib. 4 *Miscellan.*, codic. 1, tit. 105.

NEOCARD.

20. Tyranni bona exteriora rapiunt: exterius depradantur, et amore rerum servire non cessant. Super *Job*, cap. 35.

21. Semper agitantur tyranni in hoc mundo. Super *Psalm. xiv.*

22. Tyranni sunt singulares per superbiam, feri per crudelitatem. Super *Psalm. lxxxix* in illud: *Et angustia ferus*, etc.

23. Tyrannus dum bonos persequitur, limat et purgat; et solidat eos. Super *Ecclesiasticum*, cap. 5.

24. Non est provocandus tyrannus, sed fugiendus: ubi fides vel caritas non periclitatur. Super *Ecclesiasticum*, cap. 9.

25. Quatuor de causis proficiuntur tyranni Prima, ut Dominus laudetur in eorum humiliazione,

et populi oppressi ab eis liberatione; secunda, ut sancti probentur; tertia, ut gravius et iustius puniantur; quarta, ut recipient mercedem bonorum, quae fecerunt. *Ibid.*, cap. 11.

26. Tyranni pleni sunt crudelitate, sed vacui pietate. *Ibid.*, cap. 25.

27. Sub Diocletiano et Maximiano tyrannis, persecutio fuit in toto orbe. Super *Ezech.*, cap. 26.

28. Dominus quasi spinas conservat tyrannos, ad faciendam sepe vineae usus. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 9.

29. Ad hoc excitat Dominus tyrannos persecutores, ut eorum bene utatur severitas: bene enim usus est severitas Neronis, quia per eum tot gloriosos Martyres fecit. *Ibid.*

30. Deus etsi det tyranni potentiam et virtutem periclitandi Sanctos non tamen metet eos ad talem finem; novit enim Deus bene uti malis. *Ibid.*, cap. 9.

31. Tyranni sunt Synagoga satanae, quia irrationabiles et pleni peccatis, quibus ratio adversatur. Super *Apocal.*, cap. 3.

32. Hi sunt tres hostes Ecclesiae generales: tyranni, haeretici, falsi fratres. Primi, res Ecclesiae diripiunt; secundi, eam destruant, tertii, mores corrumpunt. *Ibid.*

33. Tyranni, quanto sunt potestate fortiores, tanto sunt malitia deteriores. *Ibid.*, cap. 17.

34. Complures tyranni ad pavimentum usque humiliati sunt: humilis vero, et de quo nihil tale sperabatur, diadema tulit. Homil. 1, super II *Thess.*

35. Quemadmodum venenum et intoxicatio corpus occidit humanum, sic tyrannus est venenum, quod totam politicam vitam et regnum ad interitum ponit. *Sermone ad Regem Francorum nomine Universitatis Parisiensis*, partit. 2, verit. 3.

36. Haro tyrannus morte moritur naturali: odio enim habetur et a Deo, et a mundo. *Ibid.*

37. Tyrannus est adversariae fortitudinis, et Luciferiano pravitate imago. Lib. 8, de *Nugis curial.*, cap. 17.

38. Origo tyranni iniquitas est, et de radice toriata mala, et pestifera germinat. *Ibid.*

39. Tyranni potestas bona quidem est, tyrannide tamen nihil est pejus. *Prose.*

40. Est enim tyrannus a Deo concessus homini potestatis abusus; in hoc tamen malo multus et magnus est bonorum usus.

41. Patet ergo non in solis principibus esse tyrannidem, sed omnes esse tyrannos, qui concessa desuper potestate in subditis abutuntur. *Ibid.*, cap. 18.

42. Tyranno nihil tutum est, aut quietum. *Ibid.* cap. 23.

S. ISID. PELL.

43. Tyrannus ad suam, regnum autem ad subditorum utilitatem omnia refert. Lib. 3, epist. 194 ad *Taurum*.

JOST. ORG.

44. Quanti tyranni una cum auctore suo diabolo conati sunt ecclesiae virtutem dirumpere, sed prevalere nullo modo poterunt? *Prose.*

45. Nec martyres illorum persecutio, nec virgines carnalis delectatio, nec misericordes cupiditas, nec humiles temporalis gloria dejicit ambitio. Super *Cont.*, cap. 6.

LACT. PIRM.

46. Pro bellis immanibus sunt habendi, qui contra jus humanitatis, et fas omne spoliunt, cruciant, occidunt, exterminant. Lib. 6, de *Divin. Institut.*, cap. 19.

S. LEO I.

47. Ecclesia Dei per furorom crudelitatis tyrannorum non minuitur, sed augetur. Serm. 6, Epiphani.

48. Omnis innocentia, omnis pudor, omnisque libertas sub Neronis tyranni laborabat imperio. *Prose.*

49. Cujus furor per omnium viliorum inflammatus excessum, in hunc eum usque torquentem suae precipitavit insaniam, ut primus homini christiano atrocitatem generalis persecutionis inferret, quasi per Sanctorum necis gratia Dei posse extingui. Serm. 1, in *Natali SS. Petri et Pauli*.

S. PETERS

CHRYSO.

50. Extincto tyranno soluta acies sunt tyranni. Serm. 11.

51. Tyrannus est tyranni habitum qui praesumit. *Ibid.*, serm. 155.

S. PETERS

MARITIMUS

AMB.

GENIAC.

THILO JUB.

52. Tyranni quanto sunt majores, tanto peiores: quanto fortiores, tanto ferociores, impotentiam et pauperum oppressores. Lib. 6, epist. 27.

53. Tyrannus proclive est quidvis efflicere, quod rabido effertoque animo concipiunt. *De confus. linguar.*

S. BENIGIUS

54. Nero non est, nisi aut volente, aut permittente Deo. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. 13, can. 1.

S. SYNERUS

EPICOPUS

55. Regie dignitati tyrannus vicina, et locibus admodum propinqua est, sicut fortitudini temeritas, liberalitati prodigalitas. *De Regno ad Arcadium Imperatorem*.

56. Regi pro moribus leges sunt, tyranno pro legibus mores. *Ibid.*

TERTULL.

57. Crudelitas tyrannorum, gloria est Christianorum. Lib. ad *Scapulam*, cap. 5.

ARISTOTEL.

58. Tyrannus est contraria regno, summi namque bonum sequitur ipse tyrannus. Lib. 8, *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 10.

59. Pravus Rex, ut tyrannus. *Ibid.*

60. Studet bellum concitare tyrannus, ut negotiis occupetur civis, et indigentia ducis continuo delineantur. Lib. 5 *Polit.*, cap. 2.

61. Tyranni est maxime amicus diffidere, quasi velint omnes, possint autem maxime amicum eum subvertere. *Ibid.*

62. Nullo quidem honesto, nullogue libero delectari, tyrannicum est: se enim solum esse talem putat tyrannus. *Ibid.*

63. Tria coniectat tyrannus: unum, ut animo immanitatem evium; nemo enim parvi animi contra tyrannum insurgit; secundum, ut civis inter se dissidentes reddat: non evititur enim tyrannus, nisi civium aliqui inter se fidem habeant; quo propter et bonos viros persequitur, quasi pestiferos, et adversarios dominationis suae; tertium, impotentia agendi: nemo enim sibi impossibilis aggreditur, sique neque tyrannidem tollere, si potentia desit. *Ibid.*

64. Omnium gubernationum brevissime durare solent paucorum potentia et tyrannus. *Ibid.*, cap. 12.

65. In tyrannum extinctum, aut seorsim exhereditatum, nemo miseretur, nemo dolet: nam adversus hoc genus hominum, proorsu vim, omneque stimulum amittit dolor. *De Consulat.*

66. In tyrannorum vita nulla fides, nulla caritas, nulla stabilis esse potest benevolentiae fiducia. *De Amicit.*

67. Vir tyrannicus sit ille, qui vel natura, vel institutis, vel utrisque tomulentus, et amoris impotens, et furiosus evadit. Lib. 9, de *Republ.*

68. Infelicitissimus apparat, qui diutissime et maxime tyrannide potitur: si revera iniquissimus est atque miserissimus. *Ibid.*

69. Tyrannus a rege distat factis, non nomine. In suis *Proverb.*, in fine positus.

70. Cum ubi minatur tyrannus, tunc cuius sis, memor maxime esto. Sent. 352.

71. Tyrannus beatitudinem non auferit. *Ibid.* sent. 74.

UNGUENTUM.

SENTENTIA PATRUM.

1. Unguentum accipis, o dives postquam mortuus es, et foetidus es: perdis alienam gratiam, nec acquiris tuam. *De Nabulhe*, cap. 1.

2. Unguenta, in quibus jacet dissolutus, arte demonis sunt collecta. Serm. *Dom 6, post Pascha*.

3. Pari modo exagialatum, et exhalat horribiliter corum, et suaviter fragrat unguentum. Lib. 4, de *Civita. Dei*, cap. 8.

4. Vasculum quod fator quidam ante invasit, unguenti infusionem capere non potest, nisi prius clatum fuerit. Apud D. Joan. Damasc. lib. 4 *Puall.*, cap. 29.

CICERO.

PLATO.

SENECA.

SIXTUS

PHILICENTI.

S. AMBROS.

S. ANTONIUS

DE PANTIA.

S. AUGUST.

S. BASILIUS

MAGNUS.

5. Est unguentum contritionis, devotionis, pietatis. Primum pungitivum, dolorem faciens; secundum temperativum, dolorem leniens, tertium sanativum, morbum expellens. *Serm. 10, super Cant., num. 4.*
6. Unguentum compunctionis hominis est, quo unguuntur pedes Domini: unguentum devotionis melius, quo unguuntur caput: unguentum pietatis optimum, quo totum unguuntur corpus homini. *Ibid., serm. 12, num. 10.*
7. Qui unguentum Christi fragrantiam non sentit, aut est mortuus, aut pulvis. *Ibid., serm. 22.*
8. Oportet viros unguentis non olere, sed vitam prohibentem. *Lib. 2, Predic., cap. 8.*
9. Spiritus feminae Christi (qui est regalis unctio) non unguentis et dissipata. *Ibid.*
10. Unguenta animam inaccessibilem agrotare significat. *Ibid., lib. 3, cap. 2.*
11. Homo ipse se docuit, si cum in medullis fervere sibi sentiat morbum, per superficiem corporis molle deducat unguentum. *Homil. 10, ad Moachos, num. 28.*
12. Sicut bonus odor ex virtute est, sic fator ex vitio. *Lib. 14, Moral., cap. 26, num. 28.*
13. Non olet, qui bene semper olet: quasi quassam pestis, et venena pudicitia, peregrini manis olentes pelliculas, virgo devitet. *Epist. 8, ad Demetriad.*
14. Odoris suavitas, et diversa thymiamata, et ammonum, et cyphi, muscus, quod dissolutus et amatoribus conveniant, nemo (nisi dissolutus) negat. *Lib. 2, Advers. Jecian.*
15. Odor unguentorum, fragrantia virtutum est: unctio eorum, exhibitio est honorum operum. *Lib. 2, de Nuptis, part. 1, cap. 2.*
16. Unguentis spiritualibus tres sunt species, unguentum humilitatis, unguentum consolationis, unguentum confessionis. Unguentum humilitatis, lacrimam curat elationis, unguentum consolationis, laniationem refovet fracta mentis: unguentum confessionis, ab inimicis vis extrahitur invelerat doloris. *Ibid.*
17. Obliviscere se unguentis preciosis, cura est ista meretricibus amoribus implicatorum ac perditorum. *Coen. 1, de Lazaro mendico.*
18. Non to oportet olere unguentum, sed virtutem. *Ibid.*
19. Nihil immundius anima, quod fœtque corpus fragrantiam habet unguentorum. *Ibid.*
20. Corporis ac vestium fragrantia, arguit intus latere animum grave olentem, et immundum. *Ibid.*
21. Quis proclaram aliquid, aut bonum fragris opimibatur, de eo qui spirat unguentis? *Ibid.*

CLEMENS
ALEX.

S. KRISTOPH.
EMISSUS.

S. GREGOR.
MAGNUS.

S. BILSON.

HUGO A S.
VICTORI.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

22. Qui corpus oblitit unguentis, mulieribus gaudet: illum diabolus aggreditur, et ejus animam omni vitiorum genere complet. *Ibid.*
23. Si vis unguenta spirare, spiritus anima tua fragrantiam spiritualem, ut tum liba ipsi, tum aliis afferas utilitatem. *Ibid.*
24. Quid unguentis corpus tuum ungit, quod intrinsecus immunditia plenum est? *Homil. 2, super I Timoth.*
25. Quid putredine pervium corpus pretiosis aromatis condis, veluti si quis unguentum injiciat corno, aut molli lateri balsamum? *Ibid.*
26. Sunt, si vis, unguenta pretiosa, sunt pleni caelestis fragrantiam odores, quibus insurgere possis, que non ex Arabia, neque ex Ethiopia, neque ex Persia: sed ex ipso convehuntur celo; emanant non auro, sed voluntatis prestantissimo insinatio. *Ibid.*
27. Hujusmodi tibi unguentia eme, quorum odor implere orbem possit. *Ibid.*
28. O mulier! quid fortitudinem corporis tui unguentis perdis? unguentum quippe mollioris illi est, non robur: si autem ab eis recedens, aliter temetipsam tractas, tunc pulchritudo tibi corporis generatur. *Homil. 29, super Epist. ad Hebr.*
29. Unguentum jejuniis est spirituale, et per oculos, et per linguam, bonam animam dispositionem et odorem demonstrans. *Homil. 10, ad Pempt. Antioch.*
30. Non unguento unguuntur athleta Christi: nihil anima immundius, quando corpus talam habet odoris suavitatem. *Ibid., homil. 29.*
31. Intolerabilis est imitator, que mollem veterem suam variis unguentis perfundit. *Lib. 1, Perall., cap. 76.*
32. Unguentis et aromatis se delinire, scelus est nefandissimum. *De Humilit., cap. 11.*
33. Operum bonorum, non odorum fragret unguentum. *Epist. 4, ad Severum.*
34. Libenter aromatum diu species scribit, presertim si illius odor suavis est, cui ministerium exhibetur. *Opusc., 11, cap. 20.*
- SENTENTIE FAGANORUM.
35. Malentem unguentis, convenerunt Ebedinibus, et incedentem parere, ut feminis placeat, femina mollior est. *Lib. 2, Controvers., contr. 9.*
- UNITAS, ET UNIO.
- Ethnologia.* Unio dicta est, propterea quod unam hant: hoc est, quod res coeant, et commisceantur. *De Definit.*
- Definitio.* Unio sive unitas, est rerum inter se distantium communis convenientia quadam. *De Definit.*

S. ATHAN.
MAGNUS.

S. LAURENT.
JUSTIN.

S. PAULINUS.

S. PETRUS
CAMPANUS.

SENECA.

- UNITAS, ET UNIO.
- UNITAS EST sine commensura continuatio, et duorum inter se conjunctorum corporum latus. *Lib. 2, Quæst. cap. 2.*
- SENTENTIE PATRUM.
1. Palestra copula est seniorum atque adolescentium: alii testimonio, alii solatio sunt, alii magisterio, alii delibetationi. *Lib. 4, Offic., cap. 20.*
2. Plus est mente conhaeti, quam corpore copulati. *Lib. 3, epist. 31, ad Valentinianum imper.*
3. Nescit unitas ordinem. *Lib. 3, de Spiritu sancto, cap. 13.*
4. Unitas pravariari non potest. *De Paradiso, cap. 5.*
5. Multi minuti, dum congregatur unanimes, tant magni. *Super Epist. ad Romanos, cap. 13.*
6. Multi unum corpus sumus in Christo: ne per hoc nemo poterit esse justus, quantum fuerit ab unitate hujus corporis separatus. *Epist. 60, ad Bonifac.*
7. Quævis multitudo eo minus vincitur, quo magis in unum coit: unde ipsa collis in unum, cuneus nominatus est, quasi cuneus. *Lib. 2, de Ordine, cap. 15.*
8. Mirabilis fuit conjunctio prima, mirabilis fuit secunda, nos minus mirabilis erit tertia, cum homo, Angelus, et Deus, unus erit spiritus. *De Spiritu et Animo, cap. 14.*
9. Charitas christiana, nisi in unitate Ecclesie non potest custodiri. *Lib. 2, contra Iul. Pelitian., cap. 77.*
10. Dissensio et divisio facit hereticos, pax vero et unitas facit catholicos. *Ibid., cap. 66.*
11. In Templo Dei violat, qui violat unitatem. *Super Psal. 3, vers. 4: Dominus in Templo caele suo.*
12. Omnium nostrorum anima, per unam fidem una anima est: et omnes nos quicumque in Christum credimus, propter unitatem corporis ejus unus homo sumus. *Super Psal. ciii, conc. 4, vers. 1.*
13. Unanimes unum sentientes: iste est locus sanctus Domini. *Super Psal. lxxvii, vers. 6.*
14. Tenemus unitatem fratres mei; præter enim unitatem, et qui facit miracula, nihil est. *Tract. 13, super Evangel. Joann., de cap. 3.*
15. Unitas Christi et Ecclesie una est. *Serm. 2, de Communi vita clericor.*
16. Omne ambiguum molestum est, quia certam non habet unitatem. *Lib. 3, de Lib. arb., cap. 23.*
17. Omnis forma ad unitatis regulam cogitur. *Lib. 1, de Genes. contra Manich., cap. 12.*
18. In quantum quodque unitatem aditatur, in tantum est. *De Marth. Manich., cap. 6.*

SENECA.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

S. JOHANNES
DAM.

S. LAURENT.
JUSTIN.

S. PAULINUS.

S. PETRUS
CAMPANUS.

SENECA.

19. Non est participes divine charitatis, qui hostis est unitatis. *Epist. 50.*
20. Omnis pulchritudinis forma, unitas est. *Epist. 63.*
21. Quibus mali placent in unitate, ipsi communicant malis. *Epist. 162.*
22. Omnis natura simulibus inter se partibus, servat unitatis officium. *De Gen. imperf., cap. 16.*
23. Non habent Dei charitatem, qui Ecclesie non diligunt unitatem. *Lib. 3, de Baptismo contra Donat., cap. 18.*
24. Extra unitatem Ecclesie habet sua Christus, et in unitate Ecclesie habet sua diabolus. *Ibid., lib. 4, cap. 9.*
25. Dicunt falsum, qui non sunt in unitate. *In Psalmo contra partem Donati.*
26. Qui dividit se a membris Christi, non amat unitatem. *De Unit. cred., cap. 6.*
27. Non habet charitatem, qui dividit unitatem. *Tract. 6, super Joan.*
28. Si amas unitatem, non nihil habes: nam etiam tibi habet, quisquis in illa habet aliquid. *Ibid., homil. 32.*
29. Unitas membrorum charitate concordat. *Ibid.*
30. Unitas spiritus, vinculum est perfectionis. *S. BARNAB. Serm. 4, Ananias, B. M.*
31. Debet quisque perfectus unitatem habere ad seipsum, debet et ad proximum: ad seipsum per integritatem, ad proximum per conformitatem. *Serm. 5, Assumpt. B. M.*
32. Tria sunt, que solent impedire unitatem: nimietas, pusillanimitas, levitas. *Ibid.*
33. Nihil pretiosius inveniens unitate, non parcat omnibus cæteris propter eam. *Jejuniis, vigiliis, orationibus undaucter præferat unitatem. Serm. 26, de Parisi sermone.*
34. Est Unitas naturalis, Unitas carnalis, Unitas virtualis, Unitas moralis, Unitas spiritalis, Unitas societas, Unitas personalis, Unitas principalis. Unitas naturalis, est inter corpus et sanguinem. Unitas carnalis, est inter virum et mulierem. Unitas virtualis est, que hominem aliusque conjungit. Unitas moralis est, que nos conjungit proximo. Unitas spiritalis est, que conjungit nos Deo. Unitas socialis est, ubi idem velle est, et idem nolle. Unitas personalis, est in Christo. Unitas principalis, que et substantialis, est in Trinitate. *Ibid., serm. 80.*
35. Vechomini illi; per quem unitatis vinculum juscundum turbatur. *Serm. 29, super Cant.*
36. Nisi opus tuum in unitate feceris, Deo qui unus est, acceptum profecto non erit. *Serm. 5, Assumpt. B. M.*

36. Melius est ut pereat unus, quam unitas. *Epist. 102, ad quemdam Abbat.*

37. Jungant se animi, qui juncti sunt institutis: irivinc se foreant, irivinc se defendant, invincem regem sua portent. *Epist. 243, ad Conradum regem Roman.*

38. Est unitas, quae collectiva potest dici, cum, verbi causa, multilapides faciunt acerrimum: constitutiva, cum multa membra unum corpus, vel multa partes unumquodque totum constitunt: consensuana, cum per charitatem multorum hominum est cor unum, et anima una. *Lib. 5, de Consid., cap. 8, num. 48.*

39. Sanctior est copula cordium, quam corporum. *Serm. 5, ad Sorocem.*

BOETHIUS.

40. Libi abest pluralitas, ibi adest unitas, de *Trinit.*

S. BONAV.

41. Triplex est unitas, in bonis, in malis, in Trinitate. *Super Psalms. lxxv.*

42. Homo non potest Deum diligere, nisi ei uniat: uniri ei non potest, nisi eum cognoscit, habet, et tenet, intelligit, scilicet, voluntate et memoria. *Serm. 4, Dom. 17.*

43. Ubi est hodie unitas? Ino ubi non discordia? *Serm. 2, de SS. Apostolis.*

44. Proli dolori dolore habesco, quia est major unitas columbarum, major struthionum, major grunum et auserum, quam hominum. Nam illa simul vadunt, simul comedunt. *Ibid.*

45. Cum plures sunt uniti per amoris vinculum, est in eis absque dubio major abundantia meritorum. *Tit. 4, Diaste, cap. 1.*

46. Quid pace honestius? quid unitate jucundius? *In Speculo discipul., part. 2, cap. 3.*

CASSIODOR.

47. Justissima regula est, ut ab omnibus in unum fit, quod sancta unitas constat offerri. *Super Psalms. xxxiii, vers. 3.*

GLOSS. INT.

48. Nescit numerum unitas. *Super Psalms. cxvi.*

49. Mali sunt in multitudine, boni in unitate. *Super Judith., cap. 5, in illud: In multitudine decorum erunt.*

GLOSS. ORD.

50. Inter superbos et arrogantes nunquam unitas et firma concordia servari potest. *Super I Machab. 12.*

S. GREGOR.

51. Quisquis ab hac unitate matris Ecclesiae, sive per haerem de Deo perversa sentiendo; seu errore schismatis, proximam non diligendo, dividit, charitatis ejus gratia privatur. *Lib. 18 Moral., cap. 44, num. 15.*

52. Sicut noxum esse solet, si unitas desit bonis: ita perniciosum est, si non desit malis. *Ibid., lib. 33, cap. 24.*

53. Perversos unitas corroborat, dum concordat: et tanto magis incorrigibiles, quanto unanimes facit. *Ibid.*

54. Sicut perniciosum est, si unitas desit: ita perniciosius est, si non desit malis: reproborum enim unitas honorum vitam tanto diutius praeparat, quanto ei se per collectionem durior opponit. *Ibid., lib. 33, cap. 4.*

55. Vera requies in unitate est, dividi quippe unum non potest: ubi enim scissura divisionis est, vera requies non est. *Homil. 24, super Beang.*

56. Plus in charitate animorum unitas, quam corporalis potest venerari presentia. *Lib. 2, in Registro, indict. 11, cap. 86, epist. 47, ad Columbanum episcopum Novidior.*

57. Perfectio viri in praeconio ponitur unitatis: ut qui seculum polester despicit, mentem non dividat, sola supernis inhiat, et tantum ad aeterna gaudia suspirat. *Lib. 1, in 1 Regum, cap. 5, exposit. Moral., super illud: Fuit vir unus, etc.*

58. Nemo est qui vera possit invenire salutis remedium, nisi ad unitatem fidei veniat. *Super septem Psalms penitentiales, super Psalms. v, vers. 24.*

59. Unus Dominus unitatem diligit. *Serm. in Sabbato post Pascha.*

60. Casta conjunctio sexum non habet nuptialem. *Epist. 29, ad Theodorum.*

61. Speciosum nomen est pacis, pulchra est opinio unitatis. *Lib. contra Arianos et Auxent.*

62. Nihil est quod diabolus tantum timeat, quantum charitatis unitatem. *Super Regal. D. August., cap. 1, in illud Matth. v: Vade prius reconciliari fratri tuo.*

63. Qui amat litem, destruat unitatem: *Lib. 2, de Claustro animae, cap. 21.*

64. Quos virtus uniti, peccatum disjungit. *Super Job., cap. 8.*

65. Hoc est illud solum, quod diabolus magis timet, scilicet concordia unitatem. *Super Prov., cap. vi.*

66. Sicut unitas, quae est inter caput et corpus, diligitur: sic etiam incomparrabiliter diligi debet unitas, quae est ex vera dilectione inter Deum et hominem. *Lib. 1, Contemplat. de Amore Dei, cap. 28.*

67. Quae amicitia, quae familiaritas tantam trahere unionem possit, quantum fidel cognatio? *Homil. 14, super Joannem.*

68. Nihil regne gratum acceptationem, sicut nos unanimes esse, et mutuo devinciri. *Homil. 40, super Mathiam Operis perfecti.*

69. Multitudinem unitas refugit, unum unitas requirit: nam quantum multitudinam concesseris, tantum ab unitate recesseris. *Lib. 4, de Regione Civitatis, tract. 3, regione 3, art. 1.*

70. Multitudo est unitati opposita, et quanto se

mens ad multa conulerit, tanto ab unitate recedit. *Ibid., art. 4.*

S. LEO I.

71. In unitate Sanctorum, ibi idem amatur, idem diligitur, idemque sentitur: nec superbus locus est, nec invidis, nec avaris. *Proser.*

72. Et quidquid est istud, quod aut vanitas gloriatur, aut ira exurit, aut luxuria lascivit, non in Christi federe, sed in diaboli parte censetur, longeque a sedibus pietatis excluditur. *Serm. 10, Quadrages.*

73. Nulla ratione vero est unum, quod aliqua inaequalitate est diversum. *Serm. 3 Pentec.*

S. LEO IX.

74. Sicut calamitosum est, si unitas desit bonis: ita perniciosum, si adest malis. *ad Petrum episcop.*

ILDOVICUS

BLOBIUS.

75. Magna prorens res est, tempore hujus exiit Deo per mysticum nudaque unionem in divino lumine copulari. *In Speculo spirit., cap. 11.*

76. Nemo uniri Deo potest in olio, nisi et amet et desideret Deum. *In Apolog. pro Thaulero, cap. 3.*

DATVO.

77. Non illis esse poterit unitas voluntatis, ubi multifaria fuerit diversitas facultatis. *Opusc. 9, cap. 6.*

S. PASTOR

DAMIAN.

78. Ubi divisio rerum, ibi proculdubio non est unitas animorum. *Opusc. 27, cap. 2.*

S. HILARI.

PHILO JUD.

79. Unitas nec additionem, nec subtractionem potest recipere. *Lib. de eo: Quis rerum divinarum haeres sit?*

MICHAEL

VICTORI.

S. PROSPER.

80. Quod charitate catholica non unitur, haeretica unitate dissepigitur. *Super Psalms. cxxxviii, vers. 9.*

S. THOMAS

AGUINAS.

81. Perfectio hominis est, ut cor ejus congregetur in unum: quia quanto aliquid est magis unum, tanto est Deo similis, qui vere unus est. *Super I Timoth., cap. 6, lect. 2.*

EUROCAR.

82. Tanto altius perfectus Deus unitur, quanto in eo magis suam virtutem exercet. *Contra Graecos et Armenos, cap. 6.*

THOMAS

A KEMPIS.

83. Nulla major extat juvenitatis in monasterio religiosorum et congregatione Fratrum, quam unanimitas animorum, et concordia morum. *Serm. 1, ad Novit., divis. 4.*

84. Tanto quis Deo unitur, et plus illuminatur, quanto a mundi curis magis elongatur. *Epist. 6.*

SENTENTIA PAGANORUM.

SENICAL.

85. Ubi consensus atque unitas erit, ibi virtutes esse debebunt: dissident enim vitia. *De Vita beata, cap. 9.*

UNIVERSITAS.

SENTENTIA PATRUM.

S. AUGUST.

1. Hinc universitas Dei justitia regitur. *De quantitate anime, cap. 33.*

Tom. IV.

2. Considerantem universitatem nulla offendit deformitas. *Ibid., cap. ult.*

3. Hoc Universitas Dei providentia regi creditur. *Libro 1, de Libero arbitrio, cap. 1.*

4. Etiam mala faciunt ad decorum universi. *Ibid., lib. 3, cap. 9.*

5. Cum non peccantibus adest hesitudo, perfecta est universitas: cum vero peccantibus adest miseria, nihilominus perfecta est universitas. *Ibid.*

6. Turpis omnis pars est, suo universo non congruens. *Lib. 3 Conf., cap. 8.*

7. Omnibus suis partibus constat infima universitas. *Ibid., lib. 4, cap. 11.*

8. Deus omnibus utitur ad gubernationem universitatis, cui summa lege dominatur. *Libro 1, de Gen. contra Manich., cap. 16.*

9. Universitatis integritas multo major est quam domus nostra. *Ibid.*

10. Universum ab unitate nomen accepit. *Ibid., cap. 21.*

11. Res pro defectibus etiam suis ad universitatis amplexum ordinantur. *Epist. 46.*

12. Deus conditor universitatis, rebus quas condidit consulit. *Lib. 4, de Doct. christ., cap. 10.*

13. Ex omnibus consistit universitatis admirabilis pulchritudo. *In Enchirid., cap. 10.*

14. Rebus inter se similibus universitas constat, ut singulae sint quiddam sunt, et omnes ipsam universitatem compleant. *De Gen. impof., cap. 16.*

15. Quae sigillatim sunt delinquendo deformis, semper tamen cum eis universitas pulchra est. *Lib. 5, de Gen. ad lit., cap. 24.*

16. Natura universitatis corporalis non adjungitur extrinseco corporaliter. *Ibid., lib. 8, cap. 25.*

17. Mali non efficiunt malitia sua, ut sub Dei administrantis imperio, deus et ordo universitatis illius ex parte turbetur sive turpetur. *Ibid., lib. 11, cap. 21.*

18. Deus est universitas pulchritudinem, quarum partium vel similitudine, vel diversitate contextat. *Lib. 46, de Civit. Dei, cap. 8.*

19. Omnis pars ad universi (cujus pars est) integritatem refertur. *Ibid., lib. 19, cap. 16.*

20. Non universum condidit Deus in singulis, sed ad universi complexum condidit singula. *Lib. 21, contra Faust., cap. 5.*

21. Universum partibus semper jure optimo proponitur. *Lib. 2, de Baptismo contra Donat., cap. 9.*

22. Universitas est palmo Dei tenetur, et universitas terre pugilo concluditur. *Lib. 4, de Trin., verbo Circumspicienti.*

URBANTAS ET SCURRILITAS.

S. ANSELM.

Scurrilitas est facetia joculatorum verborum, quo quidam industria et ingenio artis profertur, ut audientes ad risum moveantur. Super *Epist. ad Ephes.*, esp. 5. *Ibid.*: Aut scurrilitas, etc.

MONYTHUS CARTRUS.

Scurrilitas est jocularitas risum concilians. Super *Epist. ad Ephes.*, esp. 5, art. 5.

S. THOMAS AQUINAS.

Scurrilitas est jocularitas quaedam proveniens ex defectu rationis non valentis cohibere verba, exteriores neque gestus. 2, 2, quest. 143, art. 6.

Differentia. Inter multiloquium et scurrilitatem hoc interest: quod multiloquium pertinet ad verba superfluitatis, scurrilitas vero pertinet ad verba ratione inhonestatis. 2, 2, quest. 143, art. 6.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Teritur officii pudor, avaricia emicat, rixus subrepi, modestia solvitur, dum affectatur urbanitas. Lib. 3, de *Virgin.*

S. ANTONIN.

2. Vera urbanitas facit hominem in dictis vel factis iudicis sui jocosus congruenter se habere, ut non sit nimis agrestis et rigidus, neque nimis levis et jocosus. Part. 1, tit. 1, cap. 3, § 2.

S. BASILIUS MAGN.

3. Ab omni facetia ac urbanitate abstinere convenit: contingit enim ut molli circa facta occupati & recta ratione aberant, animas ad risum movendum diffusas, et prudentem meditationem ac pacitatem destruant. In *Cons.*, cap. 12.

S. BERNARD.

4. Verbum scurrile, quod faceti urbanae nominis colorant, non sufficit peregrinari ab ore, sed et procul ab auro relegandum est. Lib. 2, de *Consid. ad Eugen. Pap.*

5. Fœdo ad cachinnos moveris, fœdus moves. *Ibid.*

6. Sermo ejus qui loquitur, sit potius rusticanus, quam urbanus. In *Speculo Monachor.*

CLEMENS ALEX.

7. Urbane et lepide loquendum est, non risus autem movendus. Lib. 2 *Pedag.*, cap. 5.

S. GREGOR. MAGNUS.

8. Duplicitas iniquitatis nomine palliata diligitur, dum mentis perversitas, urbanitas vocatur. Lib. 10 *Moral.*, cap. 10.

9. Urbani sunt, qui postposita intentione celestium, exterioribus studiis se ostendere stru-nos conantur. Lib. 6, in I *Regum*, cap. iii, super illud: *Et vocavit Iovi Amavidab.*

S. HIERON.

10. Risu dignas urbanitates, et cæteras ineptias amatorum in comœdiis erubescimus, in ec-culli hominibus detestamur: quanto magis in monachis et clericis, quorum et sacerdotium propo-sito, et propositum ornatur sacerdotio? *Epist.* 2 ad *Neptolan.*

11. Urbanitates, et quidquid per aures introit,

virilitatem mentis effluant. Lib. 2, *advers. Jo-cian.*

12. Gratia, qua mundus gratiosi simus, non est nihil proditio quaedam, sicut osculum Juda. Super *Proc.*, cap. 31.

13. Sermo spurcus est, festiva urbanitas. *Serm.* 41, super *Epist. ad Ephes.*

14. Libi turbulatio, ibi et urbanae facetiæ: ubi risus intempestivus, ibi et urbanae facetiæ. *Ibid.*, *Serm.* 17.

15. Sanctus non est, qui facetias loquitur, sed ridiculus. *Ibid.*

16. Ex facetiis perjuriam proveniunt et stultitia. *Ibid.*

17. Urbanitas mollem facit animam et desi-dam, et contraria egege parturit et bella. *Ibid.*

18. Mentem suam que facetia urbanis dedita est, magna mala, magna distulit, et vastitas in-habitant. *Prose.*

19. Harmonia illius hinc est, marcidum est odidium, tumor exterminatus est, pietas fœgita. *Ibid.*

20. Parasitorum est urbanitas, inimorum, sal-tatorum, et prosternium mulierum. *Ibid.*

21. Si quisquam est ignobilis, si quisquam est turpis et obscenus, iste est urbane facetiosus. *Ibid.*

22. Multis urbanitas virtus etiam quædam gratuita esse videtur, et hoc ipsum iactu dignum est. *Ibid.*

23. Nihil urbanitate minus habet gradus. *Ibid.*

24. Multa absurda urbanitas inducit, et mores turpes. *Ibid.*

25. Qui facetiis urbanis stultel, mox convicia-tur, mox maledicit, sibi que ipsi innumera mala accumulât. *Ibid.*

26. Ubi urbanitas est, ibi diabolus adest. Ho-mil. 12, super *Epist. ad Coloss.*

27. Omnia mundana risus sunt, facetiæ, et ur-banitas. Homil. 15, super *Epist. ad Hebr.*

28. Si quidam facetum quid loquitur, risus con-ferunt presentes occupat. *Ibid.*

29. Scemmata etiam struere, et excoGITare, urbanorum est. *Serm.* 17, super *Epist. ad Ephes.*

30. Urbano nihil impudentis: itaque os illius non gratia, sed dolore plenum est. *Ibid.*

31. Qui os suum Domino consecratum scurrilibus verbis pollutit, quid aliud quam sacrile-gium facit? tollens membra sua Deo dicata, et instrumenta facit diaboli. In esp. 6 *Regul. S. De-ned.*, verbo *Scurrillitas*.

32. Non erit alienum, urbanitate et jocis du-rissem et morositatem dolere eorum, qui nimium sapiunt. *Epist. ad Zenon.*

33. Non erit alienum, urbanitate et jocis du-rissem et morositatem dolere eorum, qui nimium sapiunt. *Epist. ad Zenon.*

HUGO CARD.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. TERTI.

S. JEREM.

MINUT. FEL.

33. Procul est a simplicitate, subtilis urbanitas. In suo *Octavio*.

S. PETRUS DAMIAN.

34. Caventur a sacerdote scurrillia verba, mortis eloquentia abscedit, urbana dica-citas evanescat. Lib. 2, *epist.* 1, ad *Episcopos cur-diales*.

35. Scurrillisti deserviens, alios socum per vanam lætitiâ destruit, et in hoc insuper reus est, quod otiosa verba inutiliter fundit. Lib. 5, *epist.* 2, ad *Damian. fratrem suum*.

36. Satus est uberibus lacrymarum rivulis semper affluere, quam alios in risum, facetia quadam dicacis scurræ urbanitate compellere. *Ibid.*

37. Scurrillia quæque, urbanitates, sales, face-tias, leporesque verborum, a labiis tuis tanquam gentilitatis quoddam præputium circumcidea. *Opus.* 69, cap. 11.

38. Loquitur est ipse urbanus, non dicax, ri-ciduosque nec lætus arrogansque nec constans, curiosusque nec perspicax, atque indecenter af-fectato lepore plus rusticus. Lib. 3, *epist.* 13, ad *Apollinar.*

39. Verbis est ille, quam moribus execra-bior. *Ibid.*

40. Solet nimia oris facetia excitare motus ani-morum, et sermo lætitia accinctus, reciprocam parare conviciam. Homil. 6, de *Otiosis verbis*.

41. Cavendum est, ne scenico sermone alter alterum lædat, et theatralibus verbis recundum fratri læse æstimationis incutiat. *Ibid.*

42. Urbanitas mediocritas est, et urbanus inter-rustionum et scurrarum medius. Lib. 3 *Ethic.* ad *Eudomian.*

43. Vitandus est in omni genere urbanitatis, facetiarum quidam lepos. Lib. 1, de *Oratore*.

44. In omnibus regibus urbanitas est extimes-cenda. *Suavor.* 1.

45. Qui urbanitatem nesciunt continere, nec periculosos abstinere sibi. De *triquilid. omni.*, cap. 4.

46. Non sibi scurrillitas, sed grata urbanitas. De *quatuor virtut.*

47. Urbanitas mediocritas est, et urbanus inter-rustionum et scurrarum medius. Lib. 3 *Ethic.* ad *Eudomian.*

48. Vitandus est in omni genere urbanitatis, facetiarum quidam lepos. Lib. 1, de *Oratore*.

49. In omnibus regibus urbanitas est extimes-cenda. *Suavor.* 1.

50. Qui urbanitatem nesciunt continere, nec periculosos abstinere sibi. De *triquilid. omni.*, cap. 4.

51. Non sibi scurrillitas, sed grata urbanitas. De *quatuor virtut.*

52. Urbanitas mediocritas est, et urbanus inter-rustionum et scurrarum medius. Lib. 3 *Ethic.* ad *Eudomian.*

53. Vitandus est in omni genere urbanitatis, facetiarum quidam lepos. Lib. 1, de *Oratore*.

54. In omnibus regibus urbanitas est extimes-cenda. *Suavor.* 1.

55. Qui urbanitatem nesciunt continere, nec periculosos abstinere sibi. De *triquilid. omni.*, cap. 4.

56. Non sibi scurrillitas, sed grata urbanitas. De *quatuor virtut.*

USURA.

Etymologia. Usura bene foras appellatur, eo quod ita vile ac fornicata est. De *Tobias*, cap. 4.

Usuram ab usu arbitror dictam, quod sicut vestes uti, ita usaris patrimonium scindantur. *Ibid.*, esp. 13.

Usura dicitur ab usu: quia si pecunia fuerit agi-tata de manu in manum, usu ipso multiplicatur. Homil. 63, super *Matth. Oper. imperj.*

Usuræ ab usu appellatae sunt, quæ creditæ preu-

niæ procurant semper augmentum. Super *Psalm. LXXI*, vers. 11: *Et Usuris*.

Usura est incrementum fornicis, ab usu, aris cre-diti nuncupata.

Usurae nomen secundum grammaticos ab usu di-citur, et significat primo suo intellecto rem, que per usum alienius rei acquiritur. *Opus. de Usuris*, cap. 1.

Usura secundum rationem propriam, dicta est res, quæ ex usu aris acquiritur. *Ibid.*

Dicitur usura, quasi usus rei, vel aris, seu usu rea: datur enim ob usum aris, id est, pecunie vel alterius rei, que usu consumitur, et ob hoc est rea et mala. Part. 2, tit. 1, cap. 7.

Definitio. Usura est lucrum ex mutuo principa-liter intentum, ut aliquid plus ultra recipiatur. Part. 2, tit. 1, cap. 6, § 1.

Usura est sub specie negotiationis, sciente domi-no, alienæ rei contractio. Part. 1, *Contrologij*, sect. 41.

Usura est ubi amplius requiritur, quam quod datur: quia quidquid ultra sortem exigitur, usura est. Hab. in *Oseris Gratiani*, part. 2, causa 13, quest. 3, can. *Usura*.

Fœnus est pecunia ad usum accommodata: qui enim miseretur pauperis, fenerator Domino: quia ideo erogati modica temporalia, ut ab eo recipiat ampliora æterna. Lib. 2, super *Prov.*, cap. 19, super illud: *Fenerator Domino*.

Usura est pecunie, aut alienius rei mutuo datæ cum favore receptio. De *fruct. carnis et spiritus*, cap. 8.

Usura est vitium oppositum commutativæ justi-tiæ, quo quis inclinatur vendere usum rei, que non habet usum distinctum a dominio, sicut est in pecunia, cujus dominium est usus ejus. Part. 4, in *Descript. temeror.*, cap. *Justitia*.

Usura est omnis superabundantia ejuslibet rei, quam pari mens similis ei, a quo primo dicitur usura. *Opus. de Usuris*, cap. 4.

Usurarius est ille, qui non mutat gratis, sed pro spe illicitus incrementi, quod tunc accipit, vel sperat accipere. *Ibid.*, cap. 4.

Quid fornis et usury, nisi humanæ cupiditatis extra naturam quaesita nomina? Lib. 7, de *Be-nessic.*, cap. 10.

Divisio. Triâ sunt genera usurariorum. Quidam privatim usuros faciunt, alii sperie faciunt sed non in magna quantitate, ut misericordes vi-deantur; alii pernici et sperfissius usurarii, ab omnibus salam, quasi in foro recipiant et faciunt. *Serm. Dom. Sepuag.*

Usura dividitur in tacitam, et manifestam: tacita usura est, cum quis ratione dilationis plus justo

S. ISIDORUS HISPALEN.

S. THOMAS AQUINAS.

S. ANTONIN.

S. BERNARD.

CONCILIUM AGATHENSE.

S. HIERON.

HUGO A. S. VICTOR.

JOAN. GREG.

S. THOMAS AQUINAS.

SENeca.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. BERNARD.

vendit, et accipit: et cum quis ratione mutui servitium vel munus accipit. *Prose.*
Usura manifesta est, cum promissum ex pacto interverit accipiendi amputis, vel etiam obligatio ex pacto ad simile mutuum faciendum. In *Speculo uniano*, cap. 2.

Productio. Fœnus radix mendacii, et causa perfidie est. *De Tobia*, cap. 8.

SENTENTIA PATRUM.

1. Ille est supplantator, qui usurarum capit emolumenta. *Prose.*

2. Itaque vir Christianus si habet, det pecuniam, quasi non recepturus, aut certe sortem quam dedit, recepturus, habet in ea non mediocre usuram gratiæ: alioquin decipere illud est, non subvenire.

3. Quid enim diris, quam ut des pecuniam tuam non habent, et tunc duplum exigas? qui simpliciter non habuit unde solveret, quamodo duplum solvet? *Lib. 9, epist. 70, ad Vigilium.*

4. Erubescit usure nomen, et licet non erubescit usura. *Serm. 59, de Avaritia.*

5. Usure arte nequissima; ex ipso etiam auro aurum nascitur. *Serm. 81.*

6. Usuram omnes prohibuerunt Sancti: quo gravius enim malum fœnus est, eo laudabilior qui illud refugit. *De Tobia*, cap. 2.

7. Usuras solvit, qui victu indiget. *Ibid.*, cap. 3.

8. Non novit pecunia fœneratoris uno loco diutius stare, solita transire per plurimos, uno tenere sæculo. *Prose.*

9. Versari ac numerari expellit: usum requirit, ut acquirat usuram, fluctus quidam maris, non fructus. *Ibid.*, cap. 6.

10. Dum destruit pecunia, usura superfluit; tempus minuitur, fœnus augetur; thesaurus exinanitur, sors accumulatur. *Ibid.*

11. Nihil interest inter fœnus et fœnus, nihil inter mortem distat et sortem. *Ibid.*, cap. 10.

12. Quoties vidi a fœneratoribus teneri defunctos pro pigrone, et negari tumultum, dum fœnus exposcitur? *Prose.*

13. Peccatorum roas post mortem carcer emittit, vos clauditis: legum severitate defunctis absolvitur, a vobis tenetur. *Ibid.*, cap. 10.

14. Pecunia fœnoris hodie seminatur, eras fructificat: semper parit, et nunquam interit: semper plantatur, vix evellitur. *Prose.*

15. Vult semper fœnerator acquirere, nunquam perdere: nunquam custodire pecuniam suam, semper explere: nunquam sanare, semper occidere. *Ibid.*, cap. 14.

16. Sors usure cito generat, et nunquam desinit, imo cum exordium crescendi acceperit, in infinitum extendit augmentum. *Ibid.*, cap. 13.

17. Sors fœnoris cum fuerit crescentibus exacta centesimis, et vetustatem sui renovat, et partus solitus adjunctione multiplicat. *Ibid.*, cap. 13.

18. Usuram petere suffocare est: hominem fœnerare, occidere est. *Ibid.*, cap. 14.

19. Plerique refugientes præcepta legis, cum dederint pecuniam peccatoribus, non in pecunia usuras exigunt, sed de mercibus eorum tanquam usurarum emolumenta percipiunt, et usuram faciunt. *Prose.*

20. Esca enim usura est, et vestis usura est, et quodcumque sorti accessit, usura est, quod velis et nomen imponas, usura est. *Ibid.*, cap. 14.

21. In usuram exigo, cui merito nocere desideras: cui jure inferuntur arma, huic legitime indicantur usure. *Prose.*

22. Quomodo bello non potes facile vincere, de hoc cito potes de centesima te vindicare.

23. Ab hoc usuram exigo, quem non sit erimen occidere: sine ferro dimicat, qui usuram flagilat.

24. Sine gladio et ferro de hoste ulciscitur, qui fuerit usurarius, et extractor inimici. Et ubi jus belli, ibi etiam est jus usura. *Ibid.*, cap. 15.

25. Fœnus non pecunia sus solvitur, sed augetur: numerando coaccratur, et crescit. *Ibid.*, cap. 24.

26. Opulentia usuris minuitur, paupertas usura non levatur: nunquam enim malum malo corrigitur, nec vulnus curatur vulnere sed exasperatur ulcere. *Ibid.*

27. In usuario contracto, fit fœnerator socius. *S. AUGUSTINUS.*

28. Usura est omni lege prohibita, naturali, divini, et humani. *Part. 2, tit. 1, cap. 6, § 1.*

29. Si mutuum dederis, pecuniam tuam a quo plus quam dedisti expectes accipere (non solum pecuniam, sed quodquid aliud, sive triticum, sive vinum, et hujusmodi) usurarius es. *Ibid.*

30. Usura semper rodit et consumit pauperum ossa, et die et nocte, et in festis et in feriis, et dormiendo et vigilando operatur, et nunquam desinit usura. *Ibid.*, cap. 6, § 3.

31. Quid dicam de usuris que ipse leges et iudices reddi jubent? an crudeliter est, qui abtrahit aliquid vel eripit diriti, quam qui trucidat pauperem fœnoris? hæc hujusmodi male utique possidentur, et vellem ut restituerentur, sed non est quo iudice repetantur. *Epist. 54, ad Macedoniam.*

32. Senatoribus fœnus diffamia est. *De quest. Vet. et Novi Testamenti*, quest. 102.

33. Si fœneraveris homini, id est mutuum pe-

cuniam tuam dederis, a quo aliquid plusquam dedisti expectes accipere; non pecuniam solum, sed aliquid plus quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quolibet aliud: si plus quam dedisti expectas accipere, fœnerator es, et in hoc improbandus, non laudandus. *Prose.*

34. Sed si vis utilis esse fœnerator, attende quid facit fœnerator: minus vult dare, et plus accipere: hoc fac et tu: da modica, accipe magna: da temporalia, accipe æterna: da terram, accipe cœlum. *Psalm. xxxvi, conc. 3, vers. 27: Tota die miseretur et fœneratur.*

35. Non potest usuras accipere, qui Dominum noluerit fœnerare: qui dat pauperibus, Deum fœnerat. *Serm. 3, fer. 3, post Dom. 2 Quadrages.*

36. Deus nunquam avarus est, et usuras exigit. *lib. 1 Conf., cap. 4.*

37. Cum Deus opera misericordiam præcipiat, non utique usurarum crudelitas suscipienda est. *Lib. Exortation. Deuterion.*

38. Qui usuris seipsum obnoxiam facit, quas persolvere non potest, servitutum vite spontaneam suscipit. *Super Psalm. xiv, conc. 4, vers. 6.*

39. Ne ignores te majus additamentum peccatis facere. *Ibid.*

40. Qui mutuum ad usuram petit, in rerum desperatione medius hæret. *Ibid.*

41. Mutuum sumere cum usura, principium mendacii est, ingratiitudinis occasio, perfidiam ac perjurii. *Ibid.*

42. Servus est ejus, qui mutuum dedit, is qui mutuum accepit, et servus mercenarius inevitabilem servitutem ferens. *Ibid.*

43. Dives es? ne sumas mutuum: pauper es? ne sumas mutuum. Si enim dives es, mutuo non indiges: si vero nihil habes, mutuum non rependes. *Ibid.*

44. Dicunt vipera materiam vitæ perrodentes parti: et usure orosis ac consumptis debitorum solum solum generantur. *Ibid.*

45. Fœneratorum pecuniam, et sacerdotibus parit et valescens renovat. *Ibid.*

46. Prava profecto mutui datio cum usura, et danti et accipienti: huic quidem in pecuniis, illi vero in ipsam animam damnum inferens. *Ibid.*, vers. 6.

47. Nemo vulnere vulnus curat, nemo malis malo medetur, nec paupertas fœnore corrigitur. *Super Psalm. xiv.*

48. Leporis sicut ejus esse nature, ut simul et purgant et nutriant et superferant: sic et fœneratoribus pecunia simul tempore et dantur ad usuram et gignunt et superferant. *Ibid.*

49. Iudicio furis, aut furi concurrentis, uter-

que subjacet, et qui dat et qui accipit. *Quest. 142.*

50. Demus usuram, sed Deo, non homini. *Homil. 29, ex Quingentesima homil., cap. 2.*

51. Usura est radicalio charitatis, extinctio fraternæ dilectionis, fons propriæ amoris, capitibus vero corruptela, mater illegalitatis, origo deceptionum, legalis proditio, domesticum furtum, dolosa pietas, pauperum homicida, impia in propinquos, perniciosa in proximos, destructio patriarum, inquietus cancer, morbus contagiosus, animarum perditio. *Serm. 44, fer. 3, post Dom. Pas.*

52. Usura est terrorum inextinguibilis sitis, cœcitas mentis. *Ibid.*, feria 4.

53. Quid est usura? venenum patrimonii. *Epist. de Cura et regimine rei familiaris.*

54. Quid est usura legalis? latro prædicans quod intendit. *Ibid.*

55. Mirum est quod non timeant homines, quod post buccellam, quam de usura acquirunt, intret in eos Satanas. *Serm. 1 Dom. 3 Quadrages.*

56. Leo accepta prædia quiescit ad tempus, nonquam quiescit usurarius: imo ipsum tempus necessarium (quod ex natura quiesci est deputatum) convertit in computum: qui etiam quiescit, usura vigilat. *Serm. 1 de SS. Apostolis.*

57. Zachæus dicebat, Si aliquem defraudavi, reddo quadruplum: sed utinam usurarii modo renderent simpliciter. *Tit. 2 Dicitis, cap. 4.*

58. Ad usuram dari pecunia prohibetur, quia vitium cupiditatis est, exigere velle quod cognoscis te non commodasse. *Super illud Deuter. xxiii: Non fœnerabis, etc.*

59. Accepta pecunia cum ad usuras datur, amittitur, nisi caute tribuatur. *Lib. 22 Moral., cap. 3, num. 5.*

60. Stultus est debitor, qui gaudens pecunias mutuas accipit cum usura: et tempus quod redere debeat, non attendit. *Ibid.*, num. 5.

61. In usura pecunia etiam non data recipitur. *Homil. 9, super Evang.*

62. O improbum fœnoris inventum! quod qui latrocinium et participium nominaverit, non præcens ab eo quod desit, aberrabit. *Homil. 4, super Beathanen.*

63. Sortis dilatio, usuram parturit. *Epist. 16, s. Hieron. ad Marcellam.*

64. Putant quidam usuram tantum esse in pecunia quod providens Scriptura divina omni rei aufert super abundantiam, ut plus non recipias, quam dedisti. *Lib. 6, super Ezech., cap. 48, super illud Luc. ix: Fœneravit his, etc.*

65. Alii pro pecunia fœnerata solent munuscula accipere diversi generis, et non intelligunt usuram

S. BERNARD.
SERMON.

S. BONAV.

CROSS. ONA.

S. GREGORIUS.
MAGNUS.S. GREGORIUS.
NYSS.

S. HIERON.

appellari superabundantiam, quidquid illud est, si ab eo quod dederit, plus acceperit. *Ibid.*

66. In lege usurae accipi prohibentur: usura enim est plus accipere, quam dare. *Super Psal. lxxv, vers. 11.*

HUGO CARD.

67. Usurarius nunquam dicitur, sicut diabolus. *Super Psal. xiv.*

68. Usura est aequalitas naturae: facit enim ut fructum non seminatum crescat, non mortuam vitam reviviscat, dando deos modios trimenti pro tribus, et huiusmodi. *Ibid.*

JOAN. CASS.

69. Grata est feneratori occupatio, quae majorem solvit augmenta, conquirit: et non solum percipientem datat, verum etiam nihil minuit largienti. *Collat. 22, Abbat. Theonae, cap. 1.*

FRANCIS. XAVIER.

70. In his sensibilibus pecuniis prohibendum est, ne quis usuram accipiat, quia uterque magno damno afficitur: debitor inopia alteritur, creditor augens divitias, et peccatorum accumulatur sibi multitudinem. *Homil. 61, super Gen.*

71. Nihil lupus secuti usura furpae, nihil homo crudelitas: quia fenerator alienam incommode rem suam auget, et uberiores questus ex amici calamitate capit. *Math. oper. per.*

72. Multi cum magis locare pecuniam student usuris, cupiditate lucri minus diligenter conditionem eorum examinant, quibus pecuniam credent, atque ita cum nauris sortis quoque ipsius iacturam faciunt. *Ibid., homil. 29.*

73. Feneratoris inaudite excoptionis genera sunt, quae nec gentiliam quidem legibus comprehendantur, multum literas maledictionis plenas negotiatores conscribunt. *Ibid., homil. 62.*

74. Quis nisi usuris mutuum dat, in prima facie sua videtur dare, usura autem non est data, sed alterius tollit. *Homil. 12, super Matth. oper. imperf.*

75. Similis est pecunia usurarii aspidis morsui. Sicut enim qui ab aspidem percussit, quasi delectatus vadit in somnum, et sic per suavitatem soporis maritur: sic qui accipit sub usuris, pro tempore delectatur, et per suavitatem beneficii non sentit quomodo captivus afficitur. *Prose.*

76. Sicut venenum aspidis latenter per omnia membra discurrit et corrumpit: sic usura per totas facultates ejus, qui eam accipit, discurrit et convertit eas in delictum. *Ibid.*

77. Cum usura in domum alicujus intraverit, totam substantiam ejus ad se trahit et convertit in delictum. *Ibid.*

78. Fenerator mutat pecuniam, ut tollat usuras. *Ibid., homil. 38.*

79. Qui agrum locat, ut agrariam recipiat: aut

domum, ut pensiones accipiat, num similis est ei, qui pecuniam dat ad usuram? *Ibid.*

80. Usurae cursus interrupti, qui statim summam universam restituit: quaequam vero auxit, quisquis concedit mulium temporis apud se detinuit. *Serm. 7, super Epist., ad Rom.*

81. Usurarii in mensis urbibus latrocinantur, et ideo tanto latronibus peiores sunt, quanto difficilius observantur: et majore confidentia ea ipsa audent, quae illi timidi latitantes tentant. *Ibid., serm. 11.*

82. Pecuniam si quam quis crediderit, non accipiat usuram, ut beneficium incoluere sit, quod succurrit necessitati: plus autem accipere, quam dederit, injustum est. *Prose.*

83. Qui usuram facit, insidiatur quodammodo ut ex alterius necessitate praedetur. *Lib. 6, de Divitiis, Dist., cap. 18.*

84. Mala semper est ratio feneratoris, quia pecuniam et misisse et auxisse peccatum est: ut aut miser sit mittendo quod dedit, aut miser accipiendo quod non dedit. *Serm. 6, de Jejun., de ceteri mania.*

85. In usura multipliciter facit injus et tribus incrementis, sed mentis substantia contabescit. *Ibid.*

86. Foenus pecuniae, fumus est animi. *Ibid.*

87. Qui dolorem quaerit de pecunie suae cupiditate usuris, et per aliena cupit damna ditari, electus dignus est egestate puniri. *Ibid.*

88. Christianos se dici cupiunt et non sunt, qui lucri turpis cupiditate ita sunt capti, ut usurariam exercere pecuniam, et fenerator velint discere. *Epist. 1, cap. 3.*

89. Erubescit usurae nomen, et licrum non erubescit usurae. *Homil. 2, de Avaritia.*

90. Divitis incumberet, pecuniam fenerator auget, possessiones auctionibus dilatare, industria et questus est apud hoc saeculum, sed apud Deum crimen et poena est. *Epist. 2, ad Sever.*

91. Usurari quaere te: perde usuram, ut te valeas invenire. *Serm. 28.*

92. Potest inveniri tam avarus, aut cupidulus, aut importunus fenerator, ut quatuor pauciores drachmas feneratori malit, quam donare? Id spoliatoris magis, quam feneratoris est. *De Somniis.*

93. Frustra fenerator, qui de receptione desperat. *Lib. 2, ad Ecles. Catholic.*

94. Secularis pecunia usura, peccatum. *Lib. 2, in Deo.*

95. Usura vitium est detestandum, et aeterna morte dignum. *De Usuris, cap. 5.*

SENTENTIA PAGANORUM.

96. Nemini mutuum dare ad fenus liceat. *Lib. 5, de Legibus.*

LACT. FRON.

S. LEU. 1.

S. MAXIMUS

TRIPSONIS

S. ANTONI.

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

Vide etiam tit. Clericus, sent. 144, 145, 146; Elenagyna, sent. 12; Misericordia, sent. 20; Negotiatio, sent. 50, 51; Ordo sacer, sent. 44.

USUS, UTI.

S. ANTONI. Definitio. Usus est jus utendi alienis rebus salva rerum substantia. Part. 3, tit. 5, cap. 3, § 1.

S. AUGUST. Uti est quod in usum venerit, ad id quod animas obtinendum refertur. Lib. 1, de Doctrin. christ., cap. 4.

S. THOMAS AQUINAS. Usus rei alienus est applicatio rei illius ad aliquam operationem. 4, 2, quest. 16, art. 1. Uti est applicare aliquid principium actionis ad actionem. *Ibid.*, etc. art. 2.

S. AUGUST. Differentia. Differunt uti et frui: uti est assumere aliquid in facultatem voluntatis: frui est uti cum gaudio, non adhaesione, sed jam rei. Lib. 10, de Trinit., cap. 11.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Usus cito infectio naturam, Lib. 4 Offic., cap. 20.

S. AMBROS. 2. Bonus usus ejus jam virtus est, quae in magnis reperitur bonis, quibus male uti nullus potest. Lib. 1, Retract., cap. 9.

3. Nemo bene utendo, male utitur. Lib. 2, de Libero Arbitrio, cap. 19.

4. Virtuosus nemo male utitur, ceteris autem bonis, id est, modis et minimis, non solum bene, sed etiam male quisque uti potest. *Prose.*

5. Et ideo virtute nemo male utitur, quia opus virtutis, est bonus usus istorum, quibus etiam non bene uti possumus. Lib. 2, de Lib. Arbitrio, cap. 19.

6. In usu rerum abesse oportet libidinem. Lib. 3, de Doctr. christiana, cap. 12.

7. Omnis, qui fruitur, utitur: assumit enim aliquid in facultatem voluntatis, cum sine delectatione: non autem omnis, qui utitur fruitur. Lib. 10, de Trinit., cap. 11.

8. Usus illicitus, abusus potius, vel abusus nominandus est. Lib. 1, de Doctr. christ., cap. 4.

9. Quisquis rebus preterantibus restrictio utitur, quam sese habent mores eorum cum quibus vivit, aut temperans, aut superstitiosus est. *Prose.*

10. Quisquis vero se eis utitur, ut melas consuetudinis honorum, inter quos versatur, excedat, aut aliquid significat, aut flagitiosus est.

11. In omnibus enim talibus non usus rerum, sed libido utentis in culpa est. *Ibid.*, lib. 3, cap. 12.

12. Recta ratione male uti nemo potest. Lib. 2, de Libero Arbitrio, cap. 18.

13. Sicut peccata bonis Dei male utuntur, dum

non corriguntur: sic contra, Deus etiam malis eorum bene utitur, non solum ad justitiam suam, quam his digna in fine retribuere, sed etiam ad executionem et profectum Sanctorum sporum, ut ex ipsa etiam malorum peccata boni proficiant, et probentur et manifestentur. *Epist. 141, ad Maximian.*

14. Quisquis natura ma male utitur, malis sese judicatur. *De Spiritu et Anima, cap. 42.*

15. Abstantur illis, qui bona Dei maculant verbis incoercitis. *Ibid.*, etc.

16. Omnia humana perversio est (quod etiam vitium vocatur) fruendis uti velle, et utendis frui. *Prose.*

17. Omnis autem ordinatio est (quae virtus etiam nominatur) fruendis frui, et utendis uti. *De Ixxxiii quest., quest. 30.*

18. Utitur assumendis, vel respuendis ad valetudinem, tolerantiam ad patientiam, ordinandis ad justitiam. *Ibid.*

19. Temporalibus magis utendum est, quam fruendum, ut frui mereamur aeternum. *Lib. 11, de Civit. Dei, cap. 25.*

20. Perversi frui volunt nummo, uti autem Deo: quoniam non nummum propter Deum impendunt, sed Deum propter nummum colunt. *Ibid.*

21. Tantum valet ordinatio Creatoris, et ordo creaturae, ut in rebus ad utendum concessis, etiam cum modus exceditur, longo sit tolerabilis, quam in eis, quae concessa non sunt, vel unus vel rarus excessus. *De Dono conjugalis, cap. 11.*

22. Bene utitur bono, continentiam dedicans Deo: male utitur bono, continentiam dedicans idolo. *Prose.*

23. Male utitur malo, concupiscentiam relaxans adulterio: bene utitur malo, concupiscentiam restringens concubio. *Lib. 4, de Peccator. meritis et remis., cap. 29.*

24. Omnia quibus uteris in hac vita, sic tibi debent esse, tanquam sabbulum victori, non tanquam domus habitatori. *Super Psal. lxxiv, vers. 3.*

25. Sicut iniqui male utuntur bonis operibus Dei, sic contra Deus bene utitur malis operibus iniquorum. *Tract. 27, super Evang. Joann., da cap. vi.*

26. Omnibus bonis Dei, male utitur malus: et contra malis hominum malorum bene utitur bonus. *Ibid.*

27. Utuntur divites consuetudine infirmitatis suae: utere cibus electis, pectosis, quia sic concupiscit, quia non aliter potest: conceditur tibi, utere necessariis, da pauperibus superflua: utere pectosis, da pauperibus villa. *Serm. 5, de Verbis Dom.*

28. Non prodest bona res non bene utenti. Lib. 4 Conf., cap. 16.

29. Sic utaris hoc mundo, tanquam non utens; ut ex bonis ejus bona facias, non malus fias. Epist. 70.

30. Non afflēt anima pertere utens creaturis: ut ordinationem effugiat creatoris; quoniam si illa male utitur bonis, illa bene utitur etiam malis; ac per hoc illa pertere bonis utendo fit mala; illa ordinate etiam malis utendo, permanet bonus. Epist. 129, cap. 2.

31. Usus rerum est legitimus, ut anima in lege Dei maneat. De Ven. imperf., cap. 1.

32. In omnibus rebus, non ex eorum rerum natura quibus utimur, sed ex causa utendi, et modo appetendi, vel improbandum est, vel probandum quod facimus. Lib. 3, de Doctr. christ., cap. 12.

33. Boni ad hoc utuntur mundo, ut fruantur Deo: mali autem contra, ut fruantur mundo, uti volunt Deo. Lib. 15, de Civit. Dei, cap. 7.

34. Malum est male uti bono. De Nat. boni, cap. 36.

35. Nullus bonis terrenis bene utitur, nisi qui et non uti potest: multi quidem facilius se abstinent ut non utantur, quam temperant ut bene utantur. Nemo tamen potest eis succurrere uti, nisi qui potest et continere non uti. De Bono consuj., cap. 24.

36. Non ad fruendum ametis, quod ad utendum habere debetis. Tract. 2, super Epist. Joan.

37. Sicut bonum est bene uti malis, ita honestum est bene uti inhonestis. Lib. 5, contra Julian., cap. 9.

S. BERNARD.

38. Non natura virtutes, sed usus facit: tum est aut abutendo et confundendo facere vitia, aut bene ordinateque utendo virtutes. Lib. 2, de Consid. ad Eugen. Pap.

S. KUSEBIUS

39. Ipsa creaturis, quae extra nos sunt, quae a foris adjacent, quae bene facta sunt, malis male utitur. Homil. 4 Egypt.

GLOSS. ORD.

40. Non parva condamnatio est, scire bonum, et necesse quomodo uti debeat. Super Job, cap. XXXII.

S. HIERON.

41. Ad conferendum labores, et ad virtutis notitiam experimenti opus est usu, eligendarum scilicet virium nutritio. Epist. 6, ad Anacim.

42. Solidum corpus est, molesque robusta membrorum, quam frequens usus agitarebit. Ibid.

S. JOANNES

43. Verba divites sunt, et inexhaustae facultates, enperia tantum, quantum usui satis, et ex quo ad usum pertinent recte dispensare. Homil. 37, super Gen.

44. Abstineas a rebus tuis, ut tanquam tuis utaris alienis. Homil. 15, super 1 Cor.

45. Licet hominibus et pecuniis et delictis et voluptatibus cum modestia uti: et qui his immodeste abutuntur, omnia corrumpunt. Sermon. 13, super Epist. ad Ephes.

46. Nescit uti suo, qui semper abusus est alieno. Lib. 7, de Negit. curial., cap. 16.

47. Bonis bene utuntur, qui illis sibi commissis in rebus salutaribus praefructur. Prose.

48. Bonis male utuntur, qui aut iusto pro temporali lucro judicant, aut aliquid boni pro vana gloria appetitu faciunt.

49. Malis male utuntur, qui noxias cogitationes operibus pravis perlicunt.

50. Malis bene utuntur, qui luxuriam carnis conjugali honestate restringunt.

51. Sed sicut male bene uti bonum est, sic bono bene uti, melius est: et sicut bono male uti malum est: sic malo male uti, pessimum est. Lib. 3, de Summo bono, cap. 60.

52. In bonis immoderatus usus esse non debet: bona enim immoderate usu, noxia efficiuntur. Lib. 2, de Synon., cap. 46.

53. Jugis usus in naturam se verit: omnia usui cedant, usui omnia pareat, res ipse se agit ut usus erit: quod cum difficultate corporis, per usum cum voluntate perficitur. Ibid., cap. 42.

54. Voluntatis est et iudicii, uti bene aut male. De necessit. quibusd. quest., explicat. 46.

55. Rerum usum tribuit Deus, sed privatum damnat affectum. Sermon. de Ratione Palmar.

56. Qui bene usus est magnis, utitur bene et modicis. Sermon. 3, de Jejun. decimi mensis.

57. Nihil rerum a Deo nobis in usum daturum Scriptura tollit, sed immoderatum usum castigat, et rationi non consentaneum emendat. Centur. 4, de Charit.

58. Cuncta condita Omnipotens Deus usibus hominum tradidit, solas autem animas suo usui reservavit. Lib. 4, epist. 2, ad B. Egypt.

59. Manifestissimum est jus possessionis omnium rerum ad Deum pertinere, usum vero solum ad creaturam. Lib. de Cherubim.

60. Quando bene malis usuri sunt, qui male bonis uti non desunt? Lib. 3, de Vita contempl., cap. 9.

61. Divinis beneficiis bene uti, est ut datis omnia illum honores, a quo data ipsa accipimus. Prose.

62. Nos usum tantum earum rerum accipimus, quas tenemus: commodati enim a Deo facultatibus utimur, et quasi precarii possessores sumus.

JOAN. BAP.

S. IRONIDI

HISPALENSIS

S. JUSTIN.

MART.

S. LAURENT.

JUSTIN.

S. LEO I.

S. MAXIME

MART.

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

S. PAVLUS

63. Quid rectius? quid honestius? quam ut tibi res ab eo discedat, qui usum habuit, revertatur ad eum possessio, qui utendam concessit?

64. Inestimabile malum est, bonis a Deo datis non bene uti. Lib. 1, ad Eccles. Catholic.

65. Quotiesmodum injusti male utuntur non tantum malis, verum etiam bonis; ita iusti bene utuntur non tantum bonis, sed etiam malis. 2, 2, quæst. 104, art. 1.

66. Quicumque aliquis in sumum usum assumit, non vere illa amat, sed usum et magis seipsum. De Perfect. vite spirit., cap. 13.

SENTENTIA PAGANORUM.

67. Rebus, quarum est aliquis usus, et bene uti, et male etiam possumus: is autem optime re quavis utitur, qui eam virtutem habet, quae ad rem illam accommodatur. Lib. 4 Ethic. ad Nicomach., cap. 1.

68. Utere quæsit, sed ne videaris abuti. Lib. 3 distich. metr. 45.

69. Usus magister est optimus. Orat. 39, pro Robario.

Vide etiam tit. Fruit., sent. 37; Liberum arbitrium, sent. 61; Mordus, sent. 85; Superfluitas, sent. 26.

UTILITAS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Nihil est utile, nisi quod ad vitam æternam prosit gratiam. Lib. 2 Offic., cap. 9.

2. Nihil iudicandum utile, nisi quod in commune prosit: quomodo enim uni potest prodesse quod inutile sit omnibus? Nihil certe non videtur, qui inutile est omnibus, sibi utilis esse posse. Ibid., lib. 3, cap. 4.

3. Non vincat honestatem utilitas, sed honestas utilitatem. Ibid., cap. 6.

4. Multa bona praestantur invitis, quando eorum consuetudo utilitati, non voluntati. In Eucherid., cap. 72.

5. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi: nec sic actuosus, ut contemplationem non requirat Dei. Lib. 19, de Civit. Dei, cap. 19.

6. Magna est utilitas homini, quod Deo servit, iudicando Deum utile facit. Lib. 8, de Generi ad lit., cap. 13.

7. Utiliter vide, utiliter audi, utiliter loquere, utiliter responde. Sermon. 2, Exercitamento.

8. Quotiesmodum splendor locum sponte sequitur, et unguentum fragrans odor: sic etiam probrum actionum utilitas necessario comes est. Apud D. Joan. Damasc., cap. 11.

9. Adhibere sollicitudinem, ubi non est utilitas, est curiositas. Super Ecclesiasten, cap. 8.

10. Utilitas carnalis singulariter pertrai desiderat, quod delectatione avida concupiscit. Super Psalm. XXXIII.

11. Omnia est utilitate, nihil sine ratione. Super Psalm. CXXXII.

12. Qui parere utilitati proximorum praedicatione refugit, de quo si districte iudicetur, ex tantis procedubio rei sunt, quamvis venientes ad publicum prodesse poterunt. Prose.

13. Qua mente is qui proximis profuturus emittet, utilitati eorum secretum proponit sumum: quando ipse summi Patris Unigenitus, ut multis prodesset, de sinu Patris egressus est ad publicum nostrum. Part. 1, Pastor., cap. 5.

14. Nullus vestrorum neglecta utilitate communi, suo haere prospiciat. Lib. 2, in Registro, indict. 11, cap. 68, ejusd. 29.

15. Nulla praevalat utilitas, ex qua formidatur animarum periculum. In Regula monachor., cap. 19.

16. Nil sine causa appeti debet, nec desideria trahit, quod utilitatem non promittit. Lib. 5 Di-dact., cap. 6.

17. Quod utile est saepe dicere, non debet esse pigrum, nec audire molestum. Super Deut., Prologo.

18. Res diligentius, quanto est sollicitus quaesita, servatur, cum ipsius utilitas agnoscerit. Super Joannem, cap. 1.

19. Sicut majus bonum minori bono praepositur, ita communis utilitas speciali utilitati praefertur. Lib. 3, Decret. Const., const. 89.

20. Unusquisque ad communem utilitatem omnia conferre debet quae sua sunt: sive sapientiam, sive principatum, sive quicquid aliud. Homil. 78, super Math. oper. perf.

21. Nulla re alia Deum magis irascitur, quam si proximi commoditatem despicias. Ibid.

22. He perfectae Christianae religionis regula est, hic certissimus terminus, hoc supremum cacumen, quaerere qua communi omnium comprehendant utilitatem. Homil. 25, super 1 Cor.

23. Qui quaerere commodum proximi in utilitate proximi non valet, coronam rebus his propositam nunquam assequetur. Prose.

24. Constat utilitas privata, utilitate proximi. Ibid., homil. 33, in illud: Non quaerit quae sua sunt.

25. Ne quaeras ergo quod tuum est, ut invenias tuum: non qui quod suum est quaerit: non invenit quod suum est.

26. Nemo quaerit quod summa est, sed quod proximi est unusquisque: propria enim utilitas sita est in utilitate proximi, et illius utilitas in ea. Ibid.

CASSIODOR.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. HIERON.

REGO & S.

VICTOR.

HEGO CARD.

S. INNOC. III.

S. JOANNES

CURYSOST.

®

27. Bonum virum oportet publica utilitate facia sua omnia metiri. Lib. contra Gentiles.

28. Nullum officium Deo charius est, quam querere utilitatem, et saluti prospicere futurum sanorum. Orat. de B. Philopono.

29. Qui contemptis commodis propriis Domini commoda querit: non sua despiciit, sed maiori committitur. Humil. 19, super II Thm.

30. Habet privata voluptati cuiusvis preferendam esse multorum utilitatem. Lib. 1, de Nativitate Curial., cap. 4.

31. Perendum est, nisi scias que ad vitam sunt utilia, ut appetas: que periculosas, ut fugias et vitas. Lib. 3, de divinis Iust., cap. 5.

32. Publica preferenda sunt propriis, et illi intelligenda est precipua ratio utilitatis, ubi vigilet cura communis. Serm. 3, de festo septuagesime.

33. Plurimorum utilitas, unius utilitati preferenda est. Epist. ad Benign. archiep., hab. in Decret. Gratiani, part. 2, causa 7, quest. 1, can. Scias.

34. Quidquid Deo favente agitur, omnino bonum est ac utile: sicut inutile quidquid, citra opem numinis. De Abraham.

35. Tantum abest ut aliorum commodis aliquid cura propria incommodabile prestemus: ut omnes vel maxime nostris commodis cum aliorum incommodo consultamus. Lib. 3, de Gubern. Dei.

36. Omnes ad effectum atque appetitum utilitatis sue, nature ipsius magisterio atque impulsione docentur: Ideoque et qui militavit sibi commode; et qui negotiantur, id sibi utile: et qui agricola sunt, id sibi fructuosum esse existimant. Lib. 2, ad Eccles. catholicis.

37. Consuetudini utilitatem anteponeat prestabilis est. Epist. 55, ad Marc. Antiochie.

38. Ea, que sunt ad finem accommodata, utilia dicuntur: et ipsa utilitas interdum usus nominatur. 1, 2, quest. 16, art. 3.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

39. Quætera utilitatem ubique, maxime congruit magnanimitas et ingenium hominibus. Lib. 3 Polit., cap. 3.

CICERO.

40. Nihil est utile, quod non idem honestum: nihil honestum, quod non idem utile sit. Lib. 3, de Offic.

41. In eadem re et utilitas et turpitudine esse non possunt. Ibid.

42. Non nostre nobis utilitates omittende sunt, alitque tradenda, cum his ipsi cœquos: sed sue cuique utilitati (quod sine alterius injuria fiat) servandum est. Ibid.

43. Pervertant homines ea, que sunt funda-

menta vitæ, cum utilitatem ab honestate sejungunt. Provec.

44. Omnes enim expetimus utilitatem, nec facere aliter illo modo possumus: non quis est qui utilia fugiat? aut quis potius est, qui ea non studiosissime prosequitur?

45. Utilitatis notum non tam splendendum, quam necessarium ducimus, unde omnium regula una est: aut illud quod utile esse videtur, ne turpe sit: aut si turpe, ne videatur esse utile. Ibid.

46. Ubi utilitas, ibi etiam est pietas. In suo Enchirid., cap. 33.

47. Id quod utile est, honestum esse: quod autem inutile est, turpe esse perspicuum est. Lib. 5, de Republ.

48. Oportet privatis utilitatibus publicas, mortalibus æternas antefere. Lib. 7, epist. 48, ad Celsianum.

49. Non utilitas quidquam est, quam sibi utilem fieri. Lib. 1, de Benefic., cap. 11.

50. Nihil tam utile est, quod in transitu prosit. Epist. 2.

51. Non potes quisquam bene degere, qui se tantum intinet, qui omnia ad utilitates suas convertit. Alteri vias oportet, si vis tibi vivere. Epist. 48.

Vide etiam tit. Damnum, sent. 6; Exaudire, sent. 424; Inventus, sent. 37; Mucosus, sent. 61; Prædator, sent. 47; Regimes, sent. 58; Republica, sent. 11; Salus animæ, sent. 119; Societas, sent. 90.

UXOR.

Etymologia. Uxor dicitur, quasi amxor: quia antiquitus imungebantur nubentes snavi et odorifera unctioe: unctio designat lenitatem, odor bonam famam uxoris. Part. 3, tit. 1, cap. 1, § 5.

Uxor dicta est, quasi ut soror. Super Psalm. cxxvii, vers. 3: Uxor tua, etc.

Uxores vocantur, quasi unxiore, quia antiquitus moris erat ut nubentes puellæ oleo ungerentur. Lib. 9 Elym., cap. 8.

SENTENTIE PATRUM.

1. Mulier viri dicitur, non servit: regendum se præbeat, non corcedendum. Indigna est conjugio, que digna est jurgio. Lib. 10, epist. 82, ad Verulian. Eccles.

2. Vir uxorem tanquam gubernator dirigat, tanquam consortem vite honores, participet ut coheredi gratia. Ibid.

3. Prima conjugis fides, castitatis gratia est. Lib. 1, de Abraham., cap. 9.

4. Bonitas uxoris multoties virum iniquum efficit bonum. Part. 1, tit. 6, cap. 2, § 2.

5. Debet uxor regi mansuete, corrigi secreta, diligi completo. Provec.

6. Mansuete, non cum tyrannide austeritatis, aut rigore: verbis non verberibus, amore non timore, dulcedine non amaritudine. Part. 3, tit. 14, de Sacramentis, cap. 9, § 1.

7. Ad castitatem uxoris multum facit sobrietas, et cibi parcitas, quibus maxime mulieres debent polle. Part. 4, tit. 2, de Prudentia, cap. 5, § 2.

8. Quærenda est in uxore verocundia: alioquin si mulier verocundiam perdit, efficitur audacissima sine freno. Ibid.

9. Nihil esse sentio quod magis ex arce deiciat animum virilem, quam blandimenta fœmine, corporumque contactus, sine quo uxor haberi non potest. Lib. 1, Soliloq., cap. 10.

10. Coniux, que adulterium animum gerit, etiam timore viri non adulterium perpetrat, tamen quod deest operi, inest voluntati. Provec.

11. Casta vero aliter timet, nam et ipsa timet virum, sed caste: timet illa ne vir infestus adveniat, ista vero ne offensus abscedat.

12. Non amanti enim presentia vicini molesta est, amanti autem absentia. Epist. 120, ad Hæmolar., cap. 21.

13. Cavendum est viro illuc ire vivendo, qua timet ne uxor sequatur imitando. Lib. 2, de Adulterio conjugis, cap. 8.

14. Puritimum est, ut pudicitiam vir ab uxore exigit, quam ipse non exhibet. Ibid.

15. Nullius viri posterioris mulier uxor esse incipit, nisi prioris esse desierit: esse autem desinet prioris, si moriatur vir ejus, non si fornicetur. Ibid., cap. 4.

16. Tu exigis castitatem ab uxore, et non vis reddere hoc uxori: et cum deesses in virtute procedere uxorem, quoniam castitas virtus est, et tu sub uno impetu libidinis cadis, et vis uxorem tuam victricem esse: tu vicus jaces.

17. Si caput est vir, melius debet vivere vir, et procedere in omnibus bonis factis uxorem suam, ut illa imitetur virum, et sequatur caput suum. De decem charis, cap. 3.

18. Vir à femina exigit castitatem: præbe illi exemplum, non verbum. Provec.

19. Tu es caput, qua is, vide: hæc enim debes ire, qua illi non sit periculosum sequi: imo tu ipse qua vis eam sequi, illic debes ambulare.

20. Ab imbecillium sexu exigis fortitudinem: carnis concupiscentiam ambo habetis: qui fortior est viror vincit: et tamen, quod dolendum est, multi viri à feminis vincuntur.

21. Servant femine castitatem, quam viri servare nolunt, et in ea quod non servant, se viros

videri volunt, quasi propterea sit fortior sexus, ut eum facilis subijget inimicus.

22. Ineta est, præciliu est, pugna est: vir fortior femina, vir caput femina: femina pugnax et vincit, vir hosti succumbit? stat corpus, et caput jacet.

23. Quales uxores vultis ad vos venire, tales et vos debent ipsas invenire.

24. Quis juvenis est, qui non castam velit ducere uxorem? et si accepturus est virginem, quis non intactam desideret? intactam queris, intactus esto: puram queris, noli esse impurus.

25. Non enim illa potest, et tu non potes? si fieri non possit, nec illa posset: qua vero illa potest, doccet te qua fieri potest. De verbis Dom., serm. 46.

26. Velis, nolis, illa que præter uxorem tuam tecum dormit, meretrix est. Serm. 8, in Oct. Pasche.

27. Clara mariti et uxoris debet esse conjunctio. Lib. 12, de Civit. Dei, cap. 26.

28. Quamvis Dominus dederit uxorem viro, relinquenda est tamen, si opus est, propter regnum celorum. Contra Adimant., cap. 3.

29. Longe minus peccat quamlibet assiduam uxorem, quam vel rarissimum ad fornicationem. De bono conju., cap. 11.

30. Illicite etiam cum legitima uxore concubitur, ubi prolis conceptio devitatur. Lib. 2, de Adult. conjug., cap. 12.

31. Quis nescit uxorem marito tanquam domino debere servire? Lib. 22, Contra Faust., cap. 30.

32. Qui nescians uxorem duxerit alienam, ex illo fit adulter ex quo didicerit, nisi discusserit. Lib. 2, contra Crescon., cap. 26.

33. Quando tu uli uxore amplius, quam necessitas procreandum liberorum cogit, volueris, jam peccatum est. De decem charis, cap. 11.

34. Qui ducera uxorem optat, in illa castitatem amet, non carnis faciam. Tract. 6, in Epist. Joan.

35. Mulier opum amans, ejusmodi viro con-

juneta, duplex morbus est: nam et delicias accendit, et voluptatum amorem auget. Homil. 7, ad Divites. Et hab. apud D. Joan. Damasc., Lib. 1, Parall., cap. 70.

36. Sicut debilia navigia procelle ac tempestates dispergunt, atque inundant: sic pravi uxorum affectus virorum debiles animas corrumpunt ac pessumdant. Homil. 7, ad Divites.

37. Malam uxorem potius risu, quam lenito castigabis. Epist. de cura et regim. rei familiaris.

38. In eligenda uxore quatuor requiruntur: scilicet pulchritudo, divitiis, genus, et moras. Super Psalm. xlv.

JOAN. SARRES.
LACT. PINK.
S. LEO I.
S. FELICIS PAPA.
S. PAVLO JUD.
S. SALVIANUS.
S. SYNERUS EPISCOPIUS.
S. THOMAS AQUINAS.
SENTENTIE PAGANORUM.
ARISTOTEL.
CICERO.

VICTORIA.
PLATO.
S. AUGUST.
PLINIIUS.
SERENA.
S. AMBROS.
S. BERNEARD.
S. BONAVENT.
S. BERNARD.
S. BONAV.

S. BASILIIUS MAGNUS.
S. BERNARD.
S. BONAV.

39. Triplici causa ducitur uxor : causa prolis, causa adiutorii, causa incontinentiae. *Ibid.*

S. C. S. ANTONIUS
ARELAT.
S. FLEMENS.
PAPA.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS
MAG.

S. HIERONIMUS.

40. Qua fronte uxorem integram vis invenire, cum sis ipse corruptus? *Homil. 48.*

41. Uxor est vito: canons et socia, in unum corpus a Deo confilata. *Lib. 6, Const. Hab. in Glossa ord. super Malach., cap. 2.*

42. De meretrice uxor facta, pristinos mores non derelinquit. *Super Oseam, cap. 2.*

43. Ille uxorem habens sed quasi non habet, qui sic studet placere conjugi, ut tamen non displiceat Creatori. *Super illud I Cor. vii: Tanquam non habentes.*

44. Nihil homini melius contingit conjuge casta. *Orat. 9, in Funere patris.*

45. Uxor heres pudicitiae pretium est. *Epist. 9, ad Salomonem.*

46. Maritalis auctoritatis umbra, tutamen uxoris est. *Ibid.*

47. Dirivine magis in uxoribus eligi solent; quam pudicitia: et multi non oculis, sed digitis uxores ducunt. *Lib. 1, ad eum, Jochem.*

48. Uxorem pauperem alere, difficile est: divitem ferre tormentum. *Ibid.*

49. Nulla est uxoris electio, sed qualiscunque obvenierit, habenda: si iracunda, si fatua, si deformis, si superba, si fectida, quodcumque vitii est, post nuptias dicitur. *Prose.*

50. Equus, asinus, bos, carnis, et vilissima mansuetudo, vestes quoque et lobetes, scilicet lignum, calli et ureolae fidelis probantur prius, et sic emittuntur; sola uxor non ostenditur, ne ante displiceat, quam ducatur. *Ibid.*

51. Quid prodest diligens custodia, cum uxor serrari impudica non possit, pudica non debeat? Infida enim custos est castitatis necessitas: et illa vero pudica dicenda est, cui licuit peccare, si voluisset. *Prose.*

52. Pulchra cito adamatur, foeda facile concipiscit: difficile custoditur quod plures amant: molestum est possidere, quod nemo habere dignetur.

53. Minore tamen miseria deformis habetur, quam formosa serratur.

54. Nihil tutum est, in quod totius poli vota suspicant: alius forma, alius ingenio, alius facie, alius liberalitate sollicitat; aliquo modo, vel aliquando expugnatur, quod undique inest. *Ibid.*

55. Bona et suavis uxor, rara avis est. *Ibid.*

56. Nihil est foedius quam uxorem amare suam, quasi adulteram. *Ibid.*

57. In aliena uxore omnis amor turpis est, in sua nimius. *Ibid.*

58. Sapiens vir debet amare conjugem *etiam*, non officere. *Ibid.*

59. Miser est, qui uxorem bonam perdit: miserior, qui malam possidet: satis felicitior est, qui utrumque illud non novit. *Epist. 24, ad Quemdam Mitem.*

60. Uxoris timere est, et cum timore virum diligere; viri tantum diligere, quia dilectio perfectorum est. *Lib. 2, super Michaeam, cap. vii, super illud I Cor. ii: Uxor timet virum, etc.*

61. Quid pulchritudinem uxorum queritis, quae meretricibus apta est, non uxoris? *Super Malach., cap. ii, super illud: Et uxor desiderii tui.*

62. Viri quales uxores cupiunt invenire, tales exhibent se uxoris. *Super epist. ad Ephes., cap. 5, in illud: Viri debent diligere uxores suas.*

63. Non est uxor ducenda sapienti: primum enim studia philosophiae impedit, nec potest quicquam libris et uxori pariter inservire. *Lib. 1, de Nuptiis carnalibus, cap. 1.*

64. Attendenda est semper a viro uxoris facies, et pulchritudo laudanda: ne si alteram inasperit, se existimet displicere. *Prose.*

65. Si totam et domum regendam commiseris servandam est: sin aliquid tuo arbitrio reservaveris, lidem sibi haberi non putabit, et in odium vertitur et jurgia, et nisi cito consuleris, forte parabit venena anus. *Ibid.*

66. Uxor, quae bona sit et mavis, rara aut nulla est. *Ibid.*

67. Liberorum causa uxorem ducere, ne nomen nostrum interest, vel ut habeamus senectutis praesidia, et ut certis utamur hereditibus, stolidissimum est. *Ibid.*

68. Si quis uxoris non est expertus incommenda, experto credat. *Ibid.*

69. Cicero rogatus ab Hirtio, ut post repudium Terentiae, sororem ejus duceret, non acquiescit, dicens, non se posse et uxori et Philosophiae pariter operam dare. *Ibid.*

70. Prostan putat aliquis concordiae providere, si pauperem ducat uxorem: Marcus Cato censorius habuit uxorem Paulam humiliter loco natam, vinolentam, impotentem, et Catoni superbam. *Ibid.*

71. Non acquiescit mulier superba viro sapienti, nec potentem veretur irata. *Ibid.*

72. In aliena uxore, omnis amor turpis, in sua nimius. *Ibid.*

73. Divites in uxoribus magis eligi solent, quam pudicitia: et multi non oculis, sed digitis uxores ducunt. *Ibid.*

74. Ducuntur plerumque uxores, non causa

formationis vitandae, sed causa luxuriae explendae: nec causa prolis, sed causa pecuniae. *Ibid., etc.*

75. Optima est uxor, quam non avaritia conciliat, nec luxuria copulat. *Ibid.*

SUGGARD.

S. INNOCENTII

S. HIERONIMUS
CRISTOST.

76. Bona uxor dicitur illa mulier, quae est sapiens, sedula, casta, tacita, foecunda, humilis, viro consentiens. *Super Psalm. cxxvii.*

77. Uxor sola vult diligi, et landari alterius amorem, suum suspiciatur dedecus. *Prose.*

78. Amandum est omne, quod diligit: odiendum est omne, quod odit.

79. Vincere vult, sed vinci non valet: famulari non patitur, sed dominari molitur.

80. Cuncta vult posse, nulla non nosse: si pulchra fuerit facile adamatur: si foeda, non facile concipiscitur. *Lib. 1, de Contemptu mundi, cap. 16.*

81. Quando et pax, et viniculum dilectionis cum muliere et viro fuerit, omnia simul affluunt bona, et nullis insidiis expositi, sed magno et inexcipibili quodam muro circumdati sunt. *Homil. 38, super Gen.*

82. Apud pauperes uxor et ancilla et ministra est, et procreat filios, et ipsa mater, et nutrix est: apud divites autem non est ita, sed cum generaveris filium, statim eum trahis foris: crucescit fieri nutrix, quae facta est mater. *Homil. 1 Psalm. l.*

83. Viro casto qualiscunque uxor bona videtur: quia perfecta charitas vitia non sentit. *Homil. 32, super Math. oper. imperf.*

84. Patronus turpitudinis ejus est, qui crimen celat uxoris. *Ibid.*

85. Non potest Deo esse fidelis, qui uxori suae perfidus est. *Ibid.*

86. Uxor neminem debet sapienterem reputare, quam virum suum: etsi sit alter sapientior, tamen illa sapienterem esse alterum intelligere non debet. *Prose.*

87. Uxor neminem fortiozem debet putare, quam virum suum: etsi alter fortior sit, tamen illa intelligere non debet alterum fortiozem.

88. Uxor neminem formosiozem, debet credere, quam virum suum: etsi sit alter formosior, tamen eorum oculis ejus, alter formosior non debet apparere. *Ibid., homil. 42.*

89. Uxor non facile decipitur, habens consiliatorem virum: deinde nec facile de facultatibus aliquid aliis dat, cum sit in potestate viro. *Ibid., homil. 44.*

90. Domum, si ritiosa sit, licet denego vendere: uxorem vero semel acceptam, non item fas est eis, a quibus accepceris, reddere: sed necesse est in perpetuum eam domi habere nisi malis ea

ejecta reus fieri aduberis. *Homil. 22, ex dicitur. in Math.*

91. Habet voluptatem quamdam admonitio uxoria, cum plurimum amet illum, cui consultat. *Homil. 60, super Joan.*

92. Uxor serva et domina est viro. *Homil. 18, super I Cor.*

93. Cum vir et uxor domi dissentiant, nihil melius navi tempestate iactata, cum gubernator adversus praece directorum dissentit. *Ibid.*

94. Vincit uxoris puritas viri immunditiam: et fidelis viri puritas, infidelis uxoris immunditiam superat.

95. Nullus magister ita persuadere potest, quam modum uxoris. *Ibid.*

96. Quamvis viri subdita sit mulier, tamen ut uxor, ut libera, et pari in honore est habenda. *Ibid., homil. 26.*

97. Si alienus qui dextram maxillam percunt etiam sinistram praebere oportet, longe magis asperior uxori viri ferendus est. *Ibid.*

98. Ultima ignominia est, non uxoria quae verberatur, sed viri qui verberat. *Ibid.*

99. Si invicem omnia ferenda sunt, multo magis uxoris. Si pauper sit, non exprobrato: si stultus, non ei insultare, sed esto modestior: etenim tuum membrum est, et caro una facti estis. *Prose.*

100. Sed ebria est et iracunda: igitur dolendum est, non irascendum: ipsa admonenda est, et consilio adjuvanda, et omni constanti amittendum, ut illis liberetur affectibus. *Ibid.*

101. Fertur quendam Philosophum (cum malum haberet uxorem, pravam, temulentam, et interrogaretur quare ejus mores toleraret) respondisse, ut gymnasium et palaestram Philosophum domi habeat. *Ibid.*

102. Vir si diligit, uxor quoque ex eo reddetur amica: uxor si subdita sit, reddetur vir mansuetus. *Homil. 10 super Epist. ad Coloss.*

103. Ne dominari temere, quia uxor subjecta est: neque tu mulier inferas, quia a viro diligaris. Nec amor viri uxorem extollat, nec subjectio uxoris virum inflat. *Ibid.*

104. Praecipuum domesticae pacis, ac honorum omnium fundamentum illud est, si uxor viro per omnia consentiens sit. *Homil. 4, super Epist. ad Tit.*

105. Uxor, quae domus curam habet, pudica sit necesse est. *Ibid.*

106. Contumeliam facit uxor? Ne sit uxor tibi: est enim muliere, contumeliam facere, moribus est annua, defectus est. *Homil. 62, ad Popul. Avstiac.*

107. Uxor pulchra, suspitionis plena res est, et invidiarum. *Prose.*

108. Uxor deformis, res est fastidiosa. *Ibid.*, homil. 67.

109. Uxori junctus, uxore nihil et sollicitudine pejus asserat: uxore carere, nihil liberalius quam uxorem non haberi testatur. *Ibid.*

110. Viri est, ut diligenti operi, male contentam uxorem repellat. Homil. 17, super *Gen.*

111. Ex causa fornicationis licenter diverit conjux a conjuge; et plerumque peiorum est infidelitas, qui crimine oclat uxoris. Lib. 6, de *Navigis curia*, cap. 26.

112. Melius est uxorem dicere, quam per libidinis ardorem perire. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 40, sent. 12.

113. Tres ob causas ducitur uxor: prima est causa prolis, secunda causa adjutori, tertia causa innocentis. Lib. 9, *Hymol.*, cap. 8.

114. Miser est, qui uxorem bonam perdit; miserior, qui malam possidet: sed satis felicior est, qui utrumque non novit. *Epist. ad Quintam Militem.*

115. Ubi uxor rectas iudicat, dignum est, ut ei vir auctoritatis sua legibus non obsistat. Lib. 7, *Epist. 18, ad Gallum, comites.*

116. Nam multum uxor abest a vilitate servarum, ubi poterit familias ancillarum maritus est. Lib. 7, de *Gubern. Dei.*

117. Uxor nulla deformis est merito suo, satis placent eum electa est, seu moribus, seu fortuna commendata. *De cultu faminarum*, cap. 4.

118. Mulier non est formata de pedibus viri, tanquam ancilla: nec de capite, tanquam domina; sed de latere tanquam socia. Super *I Cor.*, cap. vii, text. 1.

119. O uxor infelix es, si necis quid agatur in domo: infelicior certe, si scieris. *Serm. de Continent.*

120. Non potest uxor timere maritum, quam non timet Christum. *Ibid.*, serm. 2, de *Avrit.*

SENTENTIE PAGANORUM.

121. Existimare debet uxor bene composita, mores viri esse legem sine velle impositam sibi a Deo, per conjunctionem matrimonii, atque consortii: quos siquidem aequo ferat animo, perfecta regni domini, sin contra, difficilis. *Prose.*

122. Quapropter decet non solum in prosperis rebus, secundaque fortuna, unanimum se viri prestare, et inservire velle: verum etiam in adversis.

123. Si sit in rebus defectus vel corporis negotio, vel alienato mentis, equo ferat animo, et obsequatur, nisi forte turpe aliquid sit, vel indignum. Lib. 2, *Economic.*, cap. 1.

124. Uxor viro jubenti aliquid turpe, parere non debet. *Ibid.*

125. Maximus honor est sobrie uxori, si ceruat virum suum observantem sibi castitatem, nec de ulla muliere magis cogitantem, sed prae ceteris omnibus haec suam et fidem existimantem. *Ibid.*, cap. 2.

126. Tanto magis studebit uxor se castam et fidam prestare, quanto se cognoverit fideliter atque juste a viro diligi. *Ibid.*

127. Nihil magis suum est uxori, nec magis illi viro praestandum, quam sancta et intemerata societas. *Ibid.*

127 bis. Appropinquandum vero est uxori cum magna temperantia, atque modestia: atque in verbis, in operibus vero fide atque honestas, conversatione fides et moderatio. *Ibid.*

128. Virum et uxorem in his, quae improba et impudica sunt, sibi invicem consentire nequam debere, manifeste praecipit Poeta: in his vero quae quam maxime fieri poterat, pudica sunt et iusti concorditer sibi invicem inservire. *Ibid.*, cap. 4.

129. Vir uxoris parentibus, non minus, quam propriis silveneri debet, uxorem autem viri. *Ibid.*

130. Consentaneum est uxorem rem familiarum recte administrare, ut domesticae res conservet, et obtemperet viro. *De Virtute.*

131. Insolens malum est beatiorum (id est divites) cum immensum pondus auri attulerit, cum pecunia aegre oneraverit, quid aliud quam ut illi servianus, desiderat? Lib. 4 *Contronera*, 9.

132. Omnes uxores divites, servitutum exigunt: volunt enim in suis regnare divitiis. *Ibid.*

133. Nemo uxorem duxit, nisi qui abduxit. Lib. 4, de *Benefic.*, cap. 9.

134. Quid jucundius, quam uxori tam carum esse, ut propter hoc (id est corior flus?) *Epist.* 401.

135. Non multum uxor abest a contemptu viri, qui se nimis suscipit. *De Remediis fortuitior.*

136. Uxor adventum hominum est. *Ibid.*

137. Adulter est in suam uxorem, omnis impudens amator ardentior. *Sent.* 222.

138. Reverentiam habens uxori, habebit eam reverentiam. *Ibid.*, sent. 226.

Vide etiam tit. *Conjugium*, sent. 109, 110, 113, 114; *Facies*, sent. 43; *Meretricium*, sent. 56; *Mulier*, sent. 73, 88; *Plethora*, sent. 83; *Pulchritudo*, sent. 103.

VACARE DEO.

SENTENTIE PATRUM.

1. Vacare Deo, non otium, scilicet malum, sed negotium negotiorum. Part. 2, tit. 9, de *Acedis*, cap. 14, § 1.

PLATO.

SENECA.

S. CRISTIANUS.

S. AUGUSTINUS.

S. BERNARDUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYRILLUS.

S. GREGORIUS.

S. IERONIMUS.

S. LAURENTIUS.

S. MARTINUS.

S. PAVLUS.

S. PETERUS.

S. ROMANUS.

S. VICTOR.

2. Summa hominis perfectio in hoc consistit, quod mens hominis Deo vacet. Part. 4, tit. 12, cap. 2.

3. Homo a sollicitudinibus liberatus, liberius divinis et spiritualibus vacat. *Ibid.*, cap. 3.

4. Qui Deo se committit, diabolum non timet. *De verb. Dom.*, serm. 28.

5. Perde aliquid, ut Deo vaces, non libius perde. *De verbis Apostoli*, serm. 24.

6. Felices plane, qui soli Deo vacant intelligendo, diligendo, fruendo. *Serm.* 6, de *Ascens.*

7. Absit, abit ut qui Deo vacat, ad tumultuosam aspiret fratrum officium vitam. *Serm.* 3 *Assumpt.* B. M.

8. Otiosum non est vacare Deo, imo negotium negotiorum omnium hoc est. *De vita solit.*

9. Non sint ita nimie occupationes, ut nos Deo vacare non sinant. Homil. 10.

10. Ad terrenas et saeculares actus vacare non possunt, qui Deo sibi vacent. *Epist.* 66, ad *Clericum et plebem Euranorum.*

11. Beati sunt religiosi, si tanto sincerius, stabilius, fructuosius vacant Deo, quanto prae ceteris se corporaliter elongaverunt a saeculo. *De Hymno S. Iovis. Epist.*

12. Qui vacare Deo negligit, suo sibi iudicio humen opus visuosus thesaurit. Lib. 6 *Moral.*, cap. 8. Super illud *Psalm.* xiv: *Vacate et videte, etc.*

13. Prælati vacare Deo appetant ex gratia dilectionis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 25, num. 29.

14. Christianus homo sui potestatem non habet, sed Deo vnaet. *Epist.* 41, ad *Polycarp.*

15. Quanto liberior intus fueris ab impedimentis rerum transentium, tanto facilis tibi, felicisque Deo vacare poteris. In *Canon. vite spirit.*, cap. 13.

16. Vir spiritualis non se putet tempus inutiliter tradere, quando intus Deo vacans, fors nihil agit. In *brevis Regula tyroni*, verbo *Mores.*

17. Impossibile est, ut mens Deo vacet, si virtutes has tres: dilectionem, continentiam, et orationem non possidet. *De Incarnat. Verbi.*

18. Cum ab his inferioribus animus vacat, circa Deum occupatur. *Epist.* 103, ad *Pythagorem.*

19. In divinum exercitium vacare, hoc perfectiorum est. Opusc. 9, de *Decem precept.*, praenep. 3, verbo *Memento.*

20. Impeditur animus hominis ne libere possit Deo vacare, non solum ex amore exteriorum rerum, sed multo magis ex interiorum passionum impulsu. *De Perfect. vite spirit.*, cap. 8.

21. Beati, qui Deo vacare gestunt, et ab omni impedimento saeculi se exculant. Lib. 3, de *Init. Christ.*, cap. 1, sect. 4.

22. Dei vacationem omnibus exterioribus ante-

pone: non enim poteris Deo vacare, et in transitu pariter delectari. *Ibid.*, cap. 63.

23. Ubiqueque fuerit bonus homo occupatus cum Deo orando, meditando, studiando, scribendo: ibi adsunt Angeli sancti congratulando, adsunt et demones ipsam turbando et distrabendo. In *Hor. tuto Roser*, cap. 14.

SENTENTIE PAGANORUM.

24. Sine Deo non poteris vivere Deo. *Sent.* 255. Vide etiam tit. *Lacer.*, sent. 20; *Paulinus*, sent. 51; *Religiosis*, sent. 81.

VACARE SIBI.

SENTENTIE PATRUM.

1. Mihi eum vacare non credam, qui sibi non vacet. Lib. 2, *Offic.*, cap. 12.

2. Vellem ut mihi aliud agerem, quam reddere me mihi, cui me maximo debeo. *De quant. animae*, cap. 29.

3. Multi vacant exterius in lenochis, sed tumultuantur in conscientiis suis. Super *Psalm.* xcii.

4. Is, qui aliis praesent in solitudine, vix unquam vel raro secure vacat sibi. *Serm.* 53, super *Cont.*

5. Tibi vaca, multa tu ipse tibi sollicitudinis materia es. *De Vita solit.*

6. Redde te tibi, et si non semper, vel saepe, saltem interdum. Lib. *Medit.*, cap. 5.

7. Vaca, et ubiqueque fueris, tunc esto: noli te trahere, sed commode. *Ibid.*, cap. 6.

8. Tot annorum circulos transigisti, mundo, frustra operam navas, et quadraginta diebus non vacabis pro anima tua? *Cateches.* 1.

9. Non est aptus ad vacandum nec sibi, nec virtuti, qui natura malus est. Lib. *contra Manich.*

10. Animus vacans sibi, liber est a foris cura, seipsum possidens, tranquillus et quietus, et templum spirituale. Lib. 3, de *Claustr. anim.*, cap. 11.

11. Vir qui sibi vacat, praesentis vitae naufragium evadere poterit. *De casto Connub.*, cap. 6.

12. Laudabilis quidem, proximorum invigilare saluti, non tamen debuit, vacare sibi, si necessaria actio. *Ibid.*, cap. 12.

13. Quanto liberior intus fueris ab impedimentis rerum transentium, tanto facilis tibi, felicisque Deo vacare poteris. In *Canon. vite spirit.*, cap. 55.

14. Sapientis est suarum rerum scingere, non perperam acti rerum se immiscere. *Epist.* 103, ad *Pythagorem.*

15. Quare aptum tempus vacandi tibi. Lib. 1, de *Init. Chr.*, cap. 20.

SENTENTIE PAGANORUM.

16. Jucundum ac salutarum et illud vivendi

S. ANTONIUS.

S. AUGUSTINUS.

S. BERNARDUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYRILLUS.

S. GREGORIUS.

S. IERONIMUS.

S. LAURENTIUS.

S. MARTINUS.

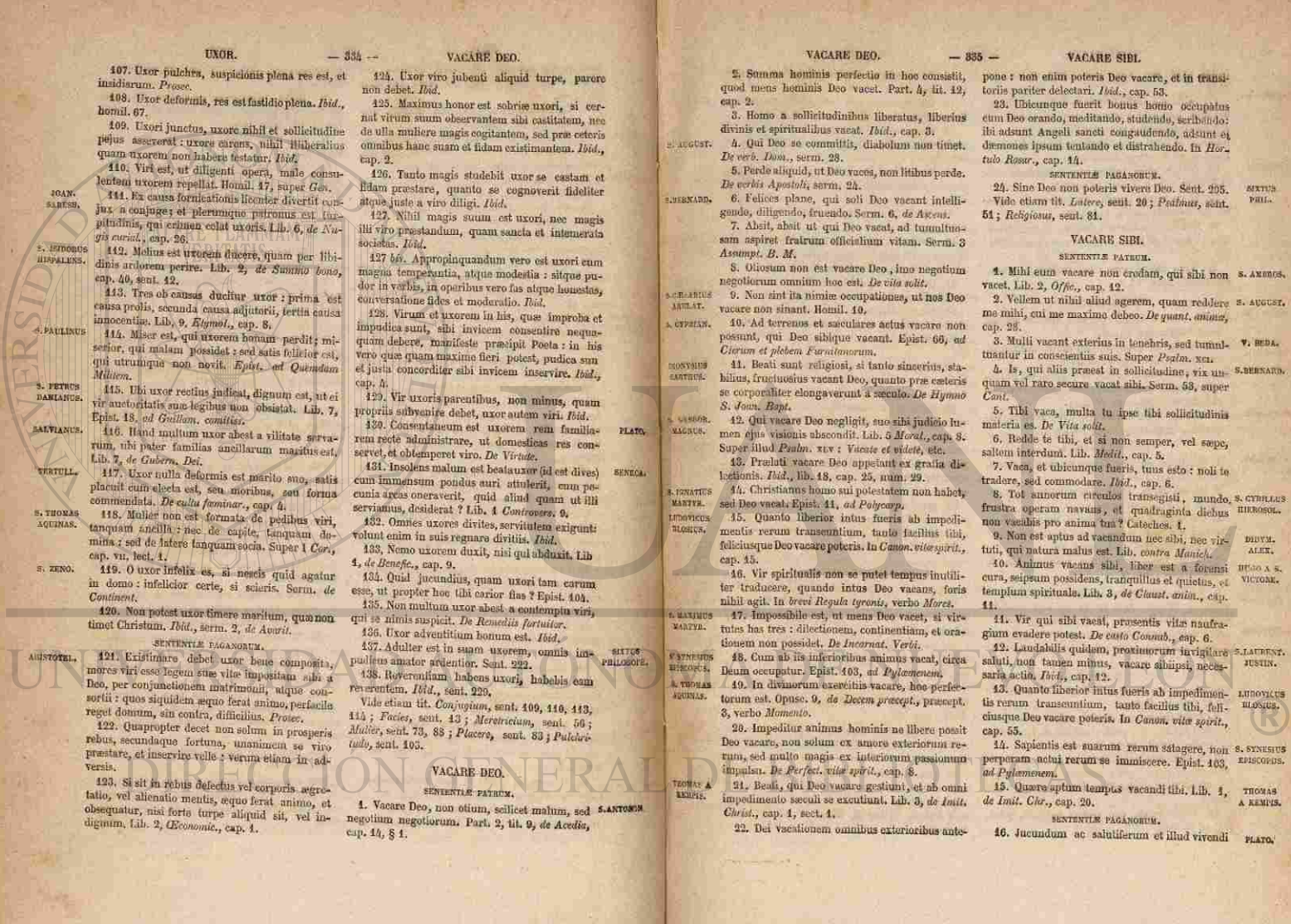
S. PAVLUS.

S. PETERUS.

S. ROMANUS.

S. VICTOR.

PLATO.

107. Uxor pulchra, suspitionis plena res est, et invidiarum. *Prose.*

108. Uxor deformis, res est fastidiosa. *Ibid.*, homil. 67.

109. Uxori junctus, uxore nihil et sollicitudine pejus asserat: uxore carere, nihil liberalius quam uxorem non haberi testatur. *Ibid.*

110. Viri est, ut diligenti operi, male contentam uxorem repellat. Homil. 17, super *Gen.*

111. Ex causa fornicationis licenter diverit conjux a conjuge; et plerumque peiorum est infidelitas, qui crimine oclat uxoris. Lib. 6, de *Navigis curia*, cap. 26.

112. Melius est uxorem ducere, quam per libidinis ardorem perire. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 40, sent. 12.

113. Tres ob causas ducitur uxor: prima est causa proli, secunda causa adjutori, tertia causa innocentis. Lib. 9, *Hymol.*, cap. 8.

114. Miser est, qui uxorem bonam perdit; miserior, qui malam possidet: sed satis felicior est, qui utrumque non novit. *Epist. ad Quintam Militem.*

115. Ubi uxor rectus iudicat, dignum est, ut ei vir auctoritatis sua legibus non obstat. Lib. 7, *Epist. 18, ad Gallum, comites.*

116. Nam multum uxor abest a vilitate servarum, ubi poterit familias ancillarum maritus est. Lib. 7, de *Gubern. Dei.*

117. Uxor nulla deformis est merito suo, satis placent eum electa est, seu moribus, seu fortuna commendata. *De cultu faminarum*, cap. 4.

118. Mulier non est formata de pedibus viri, tanquam ancilla: nec de capite, tanquam domina; sed de latere tanquam socia. Super *I Cor.*, cap. vii, lect. 1.

119. O uxor infelix es, si necis quid agatur in domo: infelicior certe, si scieris. *Serm. de Continent.*

120. Non potest uxor timere maritum, quo non timet Christum. *Ibid.*, serm. 2, de *Avrit.*

SENTENTIE PAGANORUM.

121. Existimare debet uxor bene composita, mores viri esse legem sine velle impostam sibi a Deo, per conjunctionem matrimonii, atque consortii: quos siquidem aequo ferat animo, perfecta regni domini, sin contra, difficilis. *Prose.*

122. Quapropter decet non solum in prosperis rebus, secundaque fortuna, unanimum se viri prestare, et inservire velle: verum etiam in adversis.

123. Si sit in rebus defectus vel corporis negotio, vel alienato mentis, equo ferat animo, et obsequatur, nisi forte turpe aliquid sit, vel indignum. Lib. 2, *Economic.*, cap. 1.

124. Uxor viro jubenti aliquid turpe, parere non debet. *Ibid.*

125. Maximus honor est sobrie uxori, si certat virum suum observantem sibi castitatem, nec de ulla muliere magis cogitantem, sed prae ceteris omnibus haec suam et fidam existimantem. *Ibid.*, cap. 2.

126. Tanto magis studebit uxor se castam et fidam prestare, quanto se cognoverit fideliter atque juste a viro diligi. *Ibid.*

127. Nihil magis suum est uxori, nec magis illi viro prestandum, quam sancta et intemerata societas. *Ibid.*

127 bis. Appropinquandum vero est uxori cum magna temperantia, atque modestia: atque in verbis, in operibus vero fas atque honestas, conversatione fides et moderatio. *Ibid.*

128. Virum et uxorem in his, quae improba et impudica sunt, sibi invicem consentire nequam debere, manifeste praecipit Poeta: in his vero quae quam maxime fieri potest, pudica sunt et iusti concorditer sibi invicem inservire. *Ibid.*, cap. 4.

129. Vir uxoris parentibus, non minus, quam propriis silveneri debet, uxorem autem viri. *Ibid.*

130. Consentaneum est uxorem rem familiarum recte administrare, ut domesticae res conservet, et obtemperet viro. *De Virtute.*

131. Insolens malum est beatiorum (id est divum) cum immensum pondus auri attulerit, cum pecunia aetas oneraverit, quid aliud quam ut illi servianus, desiderat? Lib. 4 *Contronera*, 9.

132. Omnes uxores divites, servitutum exigunt: volunt enim in suis regnare divitiis. *Ibid.*

133. Nemo uxorem duxit, nisi qui abduxit. Lib. 4, de *Benefic.*, cap. 9.

134. Quid jucundius, quam uxori tam carum esse, ut propter hoc (id est corior flus?) *Epist.* 401.

135. Non multum uxor abest a contemptu viri, qui se nimis suspicit. *De Remedii fortuitior.*

136. Uxor adventum hominum est. *Ibid.*

137. Adulter est in suam uxorem, omnis impudens amator ardentior. *Sent.* 222.

138. Reverentiam habens uxori, habebit eam reverentiam. *Ibid.*, sent. 226.

Vide etiam tit. *Conjugium*, sent. 109, 110, 113, 114; *Facies*, sent. 43; *Meretricium*, sent. 56; *Mulier*, sent. 73, 88; *Plethora*, sent. 83; *Pulebriculus*, sent. 103.

VACARE DEO.

SENTENTIE PATRUM.

1. Vacare Deo, non otium, scilicet malum, sed negotium negotiorum. Part. 2, tit. 9, de *Acedis*, cap. 14, § 1.

2. Summa hominis perfectio in hoc consistit, quod mens hominis Deo vacet. Part. 4, tit. 12, cap. 2.

3. Homo a sollicitudinibus liberatus, liberius divinis et spiritualibus vacat. *Ibid.*, cap. 3.

4. Qui Deo se committit, diabolum non timet. *De verb. Dom.*, serm. 28.

5. Perde aliquid, ut Deo vaces, non libius perde. *De verbis Apostoli*, serm. 24.

6. Felices plane, qui soli Deo vacant intelligendo, diligendo, fruendo. *Serm.* 6, de *Ascens.*

7. Absit, abiat ut qui Deo vacat, ad tumultuosam aspirat fratrum officium vitam. *Serm.* 3 *Assumpt.* B. M.

8. Otiosum non est vacare Deo, imo negotium negotiorum omnium hoc est. *De vita solit.*

9. Non sint ita nimie occupationes, ut nos Deo vacare non sinant. Homil. 10.

10. Ad terrenas et saeculares actus vacare non possunt, qui Deo sibi vacent. *Epist.* 66, ad *Clericum et plebem Euranorum.*

11. Beati sunt religiosi, si tanto sincerius, stabilius, fructuosius vacant Deo, quanto prae ceteris se corporalius elongaverunt a saeculo. *De Hymno S. Joani. Epist.*

12. Qui vacare Deo negligit, suo sibi iudicio humen opus visuosus thecondit. Lib. 6 *Moral.*, cap. 8. Super illud *Psalm.* xiv: *Vacate et videte, etc.*

13. Pralati vacare Deo appetant ex gratia dilectionis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 25, num. 29.

14. Christianus homo sui potestatem non habet, sed Deo vnaet. *Epist.* 41, ad *Polycarp.*

15. Quanto liberior intus fueris ab impedimentis rerum transentium, tanto facilis tibi, felicisque Deo vacare poteris. In *Canon. vitae spirit.*, cap. 13.

16. Vir spiritualis non se putet tempus inutiliter tradere, quando intus Deo vacans, foris nihil agit. In *brevi Regula tyroni*, verbo *Mores.*

17. Impossibile est, ut mens Deo vacet, si virtutes has tres: dilectionem, continentiam, et orationem non possidet. *De Incarnat. Verbi.*

18. Cum ab his inferioribus animus vacat, circa Deum occupatur. *Epist.* 103, ad *Pyllanem.*

19. In divinum exercitium vacare, hoc perfectiorum est. Opusc. 9, de *Decem precept.*, praenep. 3, verbo *Momento.*

20. Impeditur animus hominis ne libere possit Deo vacare, non solum ex amore exteriorum rerum, sed multo magis ex interiorum passionum impulsu. *De Perfect. vitae spirit.*, cap. 8.

21. Beati, qui Deo vacare gestunt, et ab omni impedimento saeculi se exculant. Lib. 3, de *Init. Christ.*, cap. 1, sect. 4.

22. Dei vacationem omnibus exterioribus anto-

pone: non enim poteris Deo vacare, et in transitu pariter delectari. *Ibid.*, cap. 63.

23. Ubiqueque fuerit bonus homo occupatus cum Deo orando, meditando, studiando, scribendo: ibi adsunt Angeli sancti congratulando, adsunt et demones ipsam turbando et distrahendo. In *Hor. tulo Rosar.*, cap. 14.

SENTENTIE PAGANORUM.

24. Sine Deo non poteris vivere Deo. *Sent.* 205. Vide etiam tit. *Letero*, sent. 20; *Paulinus*, sent. 51; *Religiosis*, sent. 81.

VACARE SIBI.

SENTENTIE PATRUM.

1. Mihi eum vacare non credam, qui sibi non vacet. Lib. 2, *Offic.*, cap. 12.

2. Vellem ut mihi aliud agerem, quam reddere me mihi, cui me maximo debeo. *De quant. animae*, cap. 29.

3. Multi vacant exterius in lenochris, sed tumultuantur in conscientiis suis. Super *Psalm.* xcii.

4. Is, qui aliis praesent in solitudine, vix unquam vel raro secure vacat sibi. *Serm.* 53, super *Cant.*

5. Tibi vaca, multa tu ipse tibi sollicitudinis materia es. *De Vita solit.*

6. Redde te tibi, et si non semper, vel saepe, saltem interdum. Lib. *Modit.*, cap. 5.

7. Vaca, et ubiqueque fueris, tunc esto: noli te trahere, sed commode. *Ibid.*, cap. 6.

8. Tot annorum circulos transagisti, mundo, frustra operam navas, et quadraginta diebus non vacabis pro anima tua? *Cateches.* 1.

9. Non est aptus ad vacandum nec sibi, nec virtuti, qui natura malus est. Lib. *contra Manich.*

10. Animus vacans sibi, liber est a foris cura, seipsum possidens, tranquillus et quietus, et templum spirituale. Lib. 3, de *Claustr. anim.*, cap. 11.

11. Vir qui sibi vacat, praesentis vitae naufragium evadere poterit. *De casto Connub.*, cap. 6.

12. Laudabilis quidem, proximorum invigilare saluti, non tamen debuit, vacare sibi, si necessaria actio. *Ibid.*, cap. 12.

13. Quanto liberior intus fueris ab impedimentis rerum transentium, tanto facilis tibi, felicisque Deo vacare poteris. In *Canon. vitae spirit.*, cap. 55.

14. Sapientis est suarum rerum scingere, non perperam acti rerum se immiscere. *Epist.* 103, ad *Pyllanem.*

15. Quare aptum tempus vacandi tibi. Lib. 1, de *Init. Cler.*, cap. 20.

SENTENTIE PAGANORUM.

16. Jucundum ac salutarum et illud vivendi

JOAN. BARTEH.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

S. PALLADIUS.

S. PETRUS DAMASCENUS.

S. BASILIANUS.

S. THOMAS AQUINAS.

S. ZENO.

AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. BERNARDUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYRILLUS.

S. CASSIUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. CYPRIANUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. AUGUSTINUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

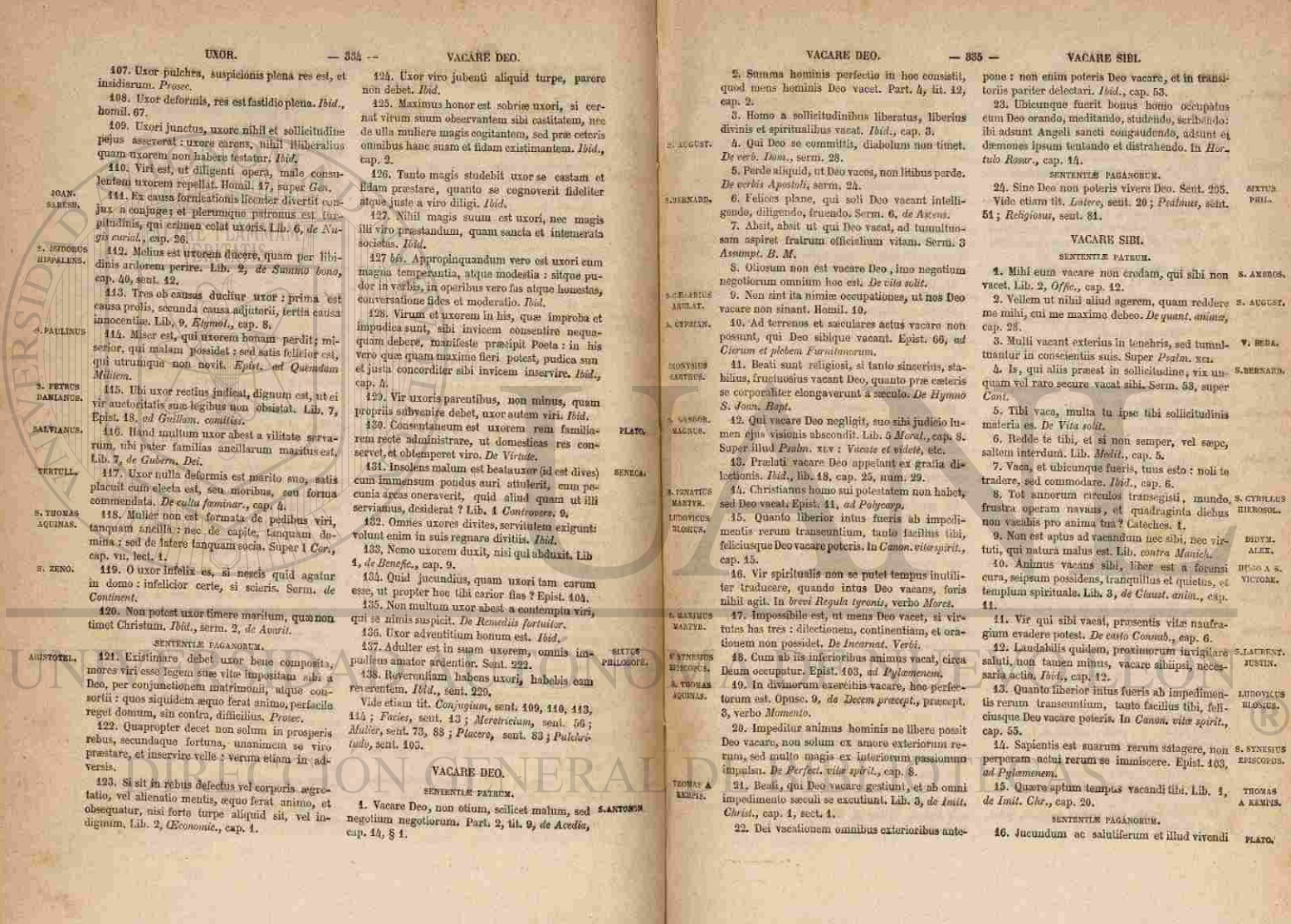
S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

S. BERNARDUS.

PLINIO II.

SENECA.

GLOSS. ORD.

S. JOANNES CHRYSOST.

ORIGENES.

HUGO CARD.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

genus, agere sua, non aliena. Epist. 9, ad Archytm.
 17. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus inquietor: mecum tantum loquor. O regiam sinceramque vitam! o dulcem otium honestumque, ac pene omni negotio pulchrius? Lib. 6, Epist. 6, ad Marcianum Fundanum.
 18. Occupationes recedantur, et sibi totus animus vacet. Lib. 3, Quæst. in præfat.
 19. Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut pauper similis. Epist. 17.
 20. Omnia impedimenta dimitte, et vacua bona menti: nemo ad illam perrexit occupatus. Epist. 65.
 21. Vaco utique vaco: sed ubicunque sum, meus sum. Epist. 63.

VANILOQUIUM.

Definitio. Sermo inanis est, qui virtutis actione caret. Super Job, cap. 6.
 Vaniloquium est quod nullam habet utilitatem. Homil. 16, super Epist. ad Hebr.
 Inanis dicitur omnis sermo, in quo non est intrinsecus aliquid pro Deo vel pro mandato Dei. Homil. 25, in caput. xxix Numer.
Divisio. Vana loqui dicitur tripliciter inutiliter, superfluo, temporaria, super Psalm. xi.

SENTENTIE PATRUM.

1. Non debet esse Christianus vaniloquax. Serm. 2, Dom. 24 post Trinit.
 2. Sermo vanus, vanæ conscientie index est. Serm. 3, ad Fratres, in eremo.
 3. Custodite linguam, servate linguam, claudite linguam velle ferre; quoniam sermo vanus in vacuum non ibit. *Ibid.*, serm. 26.
 4. Crude verbum, non verbis inanibus. Lib. 2, contra Crescon., cap. 9.
 5. Videtur quodammodo vaniloquo homini similem se præbere, qui ipse verbis contradicit. Apud D. Joan. Damasc., lib. 2 *Parall.*, cap. 86.
 6. Vaniloquia nunquam nisi contra mandatum, et Dei mandatum usurpantur. De *precepto et dispensatione*.
 7. Nihil de scripturis, nihil de saluto agitur ammirarum; sed nugæ et risu et verba profertur in ventum. Prose.
 8. Pudet dicere, sed magis pudet acritari: et si pudet audiri, non pudet emendari. In *Apolog. ad Gaiet. Abbat.*, verbo *Dicitur*.
 9. Si secularis loquatur tecum, et vana proponit, quam citius potes succide sermonem, et transferas te ad ea que Dei sunt. In *relatiis documentis*.
 10. Vanus sermo cito polluit mentem. Serm. 30, ad Sororem.

11. Vanus sermo demonstrat vanam conscientiam. *Ibid.*
 12. Qui continens esse vult, debet vana locutiones vitare. Serm. 2, de *Invent. S. Crucis*.
 13. Dissoneo a vaniloquio linguam, qui ad profectum aspiras. in *Speculo discipl.*, part. 4, cap. 20.
 14. Processurus in publicum, presunt teipsum, et animo statue a verbis inanibus abstinere. *Ibid.*
 15. Verba vana, mentis aperiant vanitatem. *Ibid.*, cap. 31.
 16. Nulla certe permanet in homine quies mentis, qui multorum vaniloquiis implicatur. Epist. ad Augustin. de *miraculis D. Hieronymi*.
 17. Quis mihi reddet hunc diem, quem in vanis fabulis perdidit? Homil. 9, ad *Monach.*
 18. Væ illi Religiosis, qui delectati se in verbis otiosis et vanis, et cum his homines perducit ad risum. In suis *Opus.*, in *Admonit. ad Fratres*, cap. 29.
 19. Loquuntur ad invicem homines quos vanitates sunt, non quo veritatis. In *Flacido*, super *Psalm. xi*, vers. 2: *Vana locuti sunt*, sect. 4.
 20. Dum verba consolatoria aliqui plus cepto sustentant, in vana devolvuntur. Serm. 31, super *Canf.*
 21. Stulti, per vaniloquium humiles quos despiciunt, affligunt: sed hi per doctrinam sapientium ne decipiantur, se muniunt. Super *Prov.*, cap. 14.
 22. Quot supervacuis verbis a silentio sui censura mens dissipatur, quasi tot rivis extra se ducitur. Lib. 7 *Moral.*, cap. 17.
 23. Sicut vana sunt multa somnia, sic et multa verba inania existunt. Super *Ecclesiasten*, cap. 5.
 24. Ut plerumque insomnia vana, sic etiam plerumque verba. Super *Eccles.*, cap. v.
 25. Contradicendum est et impieciat insolentem, et insolentem vaniloquo et vaniloquin seducenti. Lib. 3, de *Trin.*
 26. Loca in quibus vana et superflua dici debent, invenire non possum. De *Instruct. Novit.*, cap. 15.
 27. Inanis est omnis sermo, in quo non est intrinsecus aliquid de Deo, vel Dei mandato. Super *Matth.*, cap. xii.
 28. Omnis sermo vanus, qui dicitur, immundo spiritu dicente profertur. Homil. 11, super *Matth. Quer. imperf.*
 29. Qui se summi Domino consecratur vaniloquiis polluit, quid aliud quam sacerdotium facit? tollens membra sua Deo dicata, et instrumenta facit diaboli. In cap. 6, *Regul. S. Bened.*, verbo *Scurrilitas*.

S. BONAVENTURA.

LACT. FERM.

S. LAURENTIUS JUSTIN.

S. PETERUS DAM.

RICHARD. A S. VICTORE.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMPIS.

SENECA.

SITUS PHILOSOPH.

COLLECTOR.

HUGO CARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

30. Vani sermones in ore Christiani esse non debent, bonos enim mores corrumpunt. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 29, sent. 5.
 31. Vanus sermo cito polluit mentem, et facile agitur quod libenter auditur. Prose.
 32. Nihil unquam vani ex ore tuo, quod impedire possis, procedat: nihil quod non expedit, sonus vocis erumpat. Lib. 2, de *Synonym.*, cap. 8.
 33. Nemo vaniloquium philosophorum indolens ad contemptum se dei erudit, quod est maximum nefas. De *Ira Dei*, cap. 23.
 34. Nihil sic dissolvit mentem, compunctionem dissipat, confusionem inducit, denigrat honestatem, et interioris gustus dulcedinem tepescit, sicut inanis et presumptuosa loquacitas. De *discipl. monast. conversat.*, cap. 15.
 35. Quid vaniloquio potest esse deterius? quod non modo per semetipsum intelicem animam lethalius gravat, sed et ipsam honeste vite religionem, quo hominem Deo Jungit, evacuat. Serm. 73, de *Vitio lingua*.
 36. Quot verbis vanis et superfluis aliquis utitur, tot modis extra se ducitur, et a custodia sua dissipatur. Part. 2, super *Canf.*, cap. 49.
 37. Sicut qui temerarius est in asserendo, ita vaniloquus in probando, dum frivola quedam pro rationibus inducit. De *Forma absolut.*, cap. 2.
 38. Ex vanis verbis fit animus vagus et lubricus, vix valens ad interiora sua redire post longos gemitus et fletus. Serm. 8, ad *Novit.*, divis. 3.
 39. Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subjectum est Deo? Lib. 3, de *Unit. Chr.*, cap. 14, sect. 4.
 40. Qui libenter vana audit et profert, vili pretio animam suam vendit. In *Hortulo Rosar.*, cap. 12, sect. 3.
 SENTENTIE PAGANORUM.
 41. Sermo tuus non sit inanis, sed aut suadeat, aut moneat, aut consolietur, aut præcipiat. De *quatuor virtut.*
 42. Oratio vel vota pigri, sermo vanus. Sent. 113.
 43. Melius est lapidum frustra jactare, quam verbum *Ibid.*, sent. 144.
 44. Melius est animam perdere, quam verbum vanum de Deo proferte. *Ibid.*, sent. 350.

VANITAS.

Etymologia. Vanitas dicitur, quasi vani inanitas. Vanum dicitur, quasi ex nihilo veniens, vel ad nihilum vadens. Super *Ecclesiasten*, cap. 4.
Definitio. Vana superbia seu vanitas, est vitium, quo quis tam de eo quod est, quam de eo quod non est, suis magis quam Dei laudibus delectatur. Epist. 42, ad *Henricum archiep.*
 Tom. IV.

Nihil studium est vanitas, quam superbia fumus. Serm. 66, Per. 5, post *Dom. Passionis*, art. 3, cap. 4.
 Vanum dicitur, quod est inane, fragile, et caducum, et ad ipsa firmissima veritate discretum. Super *Psalm. 11*, vers. 7.
 Vanitas mundi est, cum modum necessitatis excedendo, in voluptatem abimus. Lib. 3, de *Arca Noe moral.*, cap. 10.
 Vanitas est inflata quedam circa delectationes varias animi languentis affectio. Lib. 3, de *Vita contempt.*, cap. 10.
 Vanum dicitur illud, quod non habet stabilitatem, seu firmitatem. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 1, lect. 7.
 Quid est vanitas, nisi cultus divitiarum, et solarium studio voluptatum? Homil. 6, de *Oratione verbe*.
Divisio. Triplex est vanitas. Prima vanitas est, non profutura appellere; secunda transeuntia congregare; tertia, labore parva aliis possidenda relinquere. Homil. 12, super *Ecclesiasten*.
Comparatio. Vanitas quinque comparatur. Prima, sumitur ab umbra; secunda, a nuntio; tertia, a navi; quarta, ab ave; quinta, a sagitta. Super *Sapient.*, cap. 5.
 Ista quinque ita cito transeunt, quod etiam post se nullum vestigium relinquunt. *Ibid.*
Conditiones quindecim vanitatis. — 1 Vanitas est potentiam honoris avida simul et nescia, — 2 morbo excellentie inanis afflata, cava, morbida, et turbulenta, — 3 ammirarum levium domina, male fundatis omnibus blanda, — 4 repugnabilis fumea, capiendis seductoria, captis invidia, — 5 simulatio quedam virtutum, anima vitiorum, fomes carnalium delectationum, habes morum, appetito dignitatum, — 6 dulcis miseris, amara perfectis, periculosa dubis, imperiosis subjectis, infirma fundatis, — 7 incautos facile captiva, captivos oblecta, ambrosios verat, angustus inflat, inflatos humiliat, — 8 cui servitium tumidi, sub qua jacet elati, quam inveniant, ad quam currunt lapsuri, in qua sibi videntur stare jam lapsi, — 9 hec est vanitas, quam non aliquis virtutes (ut putatur) strangulat: sed licentiam vitiorum (cum fuerit a vitiosis recepta) corroborat, — 10 mentes virtutum plenas omnino non penetrat, — 11 vacuos, ac nullis fultus virtutibus tentat, et ipsos festu ruinosos ambrosios inflatos, in oculis dedecora quadam publice fuscidi delectatione precipitat, — 12 sicut vacuum navim tempestas in diversa tumulis fluctibus jactat, — 13 et in aere frumentum granis sua gravitate manentibus, levit ex ea ventus pleas rapit, — 14 non vitiosos facit vanitas, sed

ostendit, — 15 que illos sui afflatus vento circumfert, ac lubricis circumactos affectibus rotat. Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 40.

S. PROPER. *Indicia vanitatis vanitatum.* — 4 Qui se ad omnes vanitates impulsus, studio propicie voluntatis accommodat, — 2 qui se de operibus, quorum ibi consilium non sunt, turpiter jactant, — 3 qui sanctos viros sui comparatione depreciant, — 4 qui vitio auree popularis elati, nihil sibi deesse perfectionis existimant, — 5 qui se ab omnibus predicant per nefas affectant, — 6 occurrentium salutationibus gaudent, — 7 suis adulatores appetunt, — 8 voluptatibus parant, — 9 omnibus turpibus placent, — 10 gestiunt docere quod nesciunt, — 11 credi de se sublimia volunt, — 12 delectabilia gravibus anteponunt, — 13 execrantur verbo, quod animo concupiscunt, — 14 appellationes virtutum vitia suis imponunt, — 15 seipso fallunt, et faventes sibi decipiunt, — 16 in promissione honesta veloces, in exhibitione mendaces, — 17 a bono mutabiles, mali tenaces, in verbo graves, in animo turpes, ubique fallaces, — 18 laeti ad prospera, fragiles ad adversa, inflati ad obsequia, anxii ad opprobria, — 19 immoderati ad gaudia, faciles ad humilia, difficiles semper ad honesta.

Hic et similibus delinatis vanitas premit, nec eos aut suum morbum sentire, aut ad medicum venire permittit. Lib. 3, de Vita contemplat., cap. 40.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS. 1. Frequenter vanitatum offusio ita mentem occupat, ut quod studeas vitare, hoc cogites, animoque volvas: quod cavere difficile est homini, exire autem impossibile. De fuga saeculi, cap. 1.

2. Vanitas circus est, quia nihil prodest, vanitas est equorum velocitas, quia mendax ad salutem est: vanitas thestrum est, vanitas ludus omnis. *Ibid.*

3. Omnia que nascuntur in mundo, infirma, caduca, corruptibilia, ac vana sunt. Super *Epistolam ad Romanos*, cap. viii, in illud: Vanitati creatura subjeta est.

S. ANTONIN. 4. In mundo est vanitas, cujus finis est factor vitiorum, ignis tormentorum, et cinis mortuorum. Part. 1, tit. 5, cap. 4, § 1.

S. AUGUST. 5. Pereant omnia hec vana et inanitia: vita hinc misera est, mors incerta. Lib. 6 *Conf.*, cap. 14.

6. Vana saeculi hujus, si incerta concupisti, experta contempsisti. *Epistolam ad Laryum*.

7. Homo qui ratione uti potest, in tantum habet pigrum quod querendum veritatem efficitur, in quantum plus velit in tenebris vanitatis remanere. De quantitate anime, cap. 15.

8. Vanitas vanitatum: vanitas est fallacia;

vanitantes autem, vel falsi, vel fallentes, vel utriusque intelliguntur. *Ibid.*, cap. 33.

9. Ne incidamus in vanitates vanitatum, cum mentiamur: tolle vanitantes, et nulla erit vanitas. De vera Religio, cap. 33.

10. Creatura vanitati subjeta est, quando de dila est temporalibus rebus, que transeunt tanquam umbra. In *Expos. super Epistolam ad Romanos*, propos. 63.

11. Quid stultius, quam fidere in vanitate? De *Annot. in Job*, cap. 31.

12. Quae vides, bona putas, falleris; sanus non es, nimia sebre phreneticus factus es: vorum non est quod amas, vanitas est, insaniam mendax est. Super *Paulum*, xxxix, vers. 6: Non respicit in vanitates.

13. Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiae, typhi, minae, tumores, flos feci est. Super *Paulum*, cii, vers. 44: Sicut flos agri, etc.

14. In vanitate precipuum locum obtinet amor laudis humane, propter quam multa magna fecerunt, qui magni in hoc saeculo nominati sunt, quoscentes non apud Deum, sed apud homines gloriam, et propter hanc pereperunt mercedem suam, vana vanum. Super *Paulum*, cxviii, conc. 12.

15. Si vanum est propter hominum laudem bona facere, quanto vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam sive retinendam, quia omnia vanitas? *Ibid.*

16. Si vita nostra tibi est, ubi est veritas: non est vita nostra sub sole, ubi est vanitas. *Ibid.*, conc. 12.

17. In ea que stant sic inbio, verumtamen sic, quomodo hic sum, quando carnem mortalem porto, quando inter scandala suspero, quando timeo ne cadam qui sto: universa vanitas omnis homo vivens. O insana vanitas, et omnia vanitas, et vanitas vanitatum. Super *Paulum*, xxxviii, vers. 8: Verumtamen universa vanitas.

18. Quid vanius eo qui putat plus valere numquam quam Deum? Super *Paulum*, li, vers. 7.

19. O vanitas vendens vanitatem, vanitatem aulicis vanis et credituris. Homil. 36, ex *Quinquaginta homil.*

20. Vanitates concupiscens diabolicas, perpetuas incurrit penas. *Serm. 36 ad Fratres in eremo.*

21. Urbanus esse gestiebam abundantia vanitate. Lib. 3 *Conf.*, cap. 1.

22. Quanto aetate major, tanto vanitate turpior. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.

23. Noli esse vana anima, et obdurescere in aure cordis tumultu vanitatis. *Ibid.*, lib. 4, cap. 11.

24. Cum amantur vana, perpetratur mala. *Epistolam*, 70.

25. Tollantur omnia vana, tunc patriam tuam florantem videbis. *Epistolam*, 292.

26. Vanitas plus potest elanare quam veritas. Lib. 6 de Civitate Dei, cap. 27.

27. Ea putatur gloria vanitatis, nullis cedere vitibus veritatis. *Ibid.*, lib. 6, cap. 1.

28. Omnia humana natura per peccatum primi hominis, in vanitatem de veritate collopa est. *Ibid.*, lib. 17, cap. 11.

29. Non a vanitate nisi veritas liberat. Lib. 6 contra *Julianum*, cap. 42.

30. Multi oculis carnis vident vanitatem, nos cordis oculis veritatem. *Tract. 7, super Joannem*.

31. Cum se homines hominibus vendunt, dant isti nummas, ut se vanitatibus vendant. *Ibid.*, tract. 8.

32. Rector mens avaro a me vanitatem. Lib. *Medici*, cap. 1.

S. BERNARD. SENEX. 33. Multa est malitia vanitatum, tantaque lahe inficit humanas mentes, ut cum transierint in affectum, omne rationis iudicium perturbat. *Serm. 47, Per. 6 post Dom. Pass.*, art. 3, cap. 4.

34. Spiritum vanitatis studeas exstinguere, et quantumcumque illum senseris, negare omnino consensum. *Serm. 1, in Festo SS. Petri et Pauli*.

35. Vanus est, qui in vanitate est, aut in vanitate curiositatis, aut erroris. *Proter.*

36. Vanitas curiositatis procedit a vanitate iniquitatis, et generat vanitatem mortalitatis. *Serm. 2, super Salvatorem Regium*.

37. Fumulus triplex difficile sumptur, curiositatis, voluptatis, et vanitatis. *Serm. 1 Annot. B. M.*

38. Non est que vanitas intret, ubi veritas iam letum occupavit. *Serm. 5, Omnium SS.*

39. Vanitas vanitatum, quam nihil sit, vel ex ipso nomine manifestus indicator: vanus utique labor, qui studio vanitatis assumitur. *Serm. de Contemptu, ad clericos*, cap. 12.

40. Appetitus vanitatis, est contemptus veritatis: contemptus veritatis, causa coecitatis. *Epistolam*, 48, ad Petrum cardinalem.

41. Quid vanitas quam diligere vanitatem? et quid iniquus quam contemnere veritatem. *Epistolam*, 48, ad Petrum diaconum.

42. Vanum cor, vanitatis notam ingerit corpori: et exterior superfluitas, interioris vanitatis indicium est. In *Apologia ad Guillelmum abbatem*, cap. *Dicitur*.

S. BERNARD. 43. Morum sensus vanitas delinet, qui in vanitate, inquam in veritate delectantur. *Expos. 2, super Paulum*, cxviii, cap. 3, vers. 5, art. 3.

44. Omnia vanitas, quia non valent, propter

qui obscuritatem; non implent, propter sui vanitatem; non permanent, propter sui fluxibilitatem. Super *Eccliam*, cap. 1.

45. Vanitas vanitatum: id est, a vanitatibus oritur vanitas; et omnia vanitas, ergo omnia creata dilectorum bestium non faciunt, sed vanum. Super *Eccliam*, cap. 12.

46. Vane in omnibus, in honoribus, in divitiis, in voluptatibus vanitas est, sicut vanum est somnium, et vana est umbra: umbram equi pro equo tenere, vanitas est: sic transitoria, respectu aeternorum sequi, vanitas est. Haec vanitatem cognoscere in inferno, qui noluit salubriter cognoscere in mundo. *Serm. 1, Dom. 12 post Pent.*

47. Difficile est ut inter vanitates saeculi quis positus, a vitis maneat libatus. In *Collat. de Contemptu saeculi*.

48. Iste est vanissimus, qui plus vanitatem, quam Dominum diligit. De *stimulo amoris*, part. 1, cap. 7, gradu 7.

49. Vanitas in falsitate versatur. Super *Paulum*, xxx, vers. 7.

50. Vanitates mundanas Christianis vere religiosis, non deoris esse vitandas, perspicuum est. Super *Epistolam Jacobi*, cap. 2, art. 4.

51. Stultus est, qui inter vanitatem stultorum, versatur, et in rebus vanis suam vitam transigit. De *Recla vivendi ratione*, cap. 27.

52. Vanitas rerum humanarum est haec, quoniam ipseus est distractio et occupatio varia. De *Pena*.

53. Vanitatem tanto magis fuge, quanto melior effeceris: caetera enim vitia crescent vitia, vanitas virtutibus. In *Epistolam Paracleti ad Valerianum*.

54. Hoc timeo, hoc verum pto, hoc multiplici experientia didici, quod et non bonus est finis, qui in mundi vanitatibus semper vixit. *Epistolam ad Damasum papam, de Mortis D. Hieronymi*.

55. Quam nihil es, et quantum aliquoties prestat, vanitas terrenorum l multum praecipis dum teneris; sed plus tribuis, dum repudiaris. *Proter.*

56. Sectarum tuos dilecta escriptas, contempnires tuos despecta glorificas.

57. Magnas pro odium ac fugam tui, es collatura divitias. *Serm. de Castig.*

58. Ea que carnis sunt et mundi, revera nihil aliud quam vanitas sunt et mendacium: in quibus nihil est solidum ac verum bonitatis, et que suis sectatores misere decipiunt, pro felicitate quam promittunt, aeterna mortis sumpenda adducunt. In *Ephesios, super Paulum*, iv, vers. 3: *U quid diligitis vanitatem?* etc., sect. 1.

59. Deliciae et temporalia bona, et malarum

CASSIODOR.

DIONYSIUS CARTHES.

S. EPIFANI.

S. RECHER.

S. MARCELINUS C. SERRAUS.

S. EUSEBIUS EMESSEN.

FRANCISCUS TITELI.

concupiscentiarum adimpletio, nihil sunt nisi vanitas. In *Annot. super Psalm. iv*, vers. 3, sect. 1.

60. Dicuntur bona temporalia et educa vanitates et insanie false, non quod non vere sint vanitates (verissime enim nil nisi vanitas sunt, et vanitas utique vanitatum) sed false ab effectu, quod fallant omnes suos amatores. In *Annot. super Psalm. xxx*.

61. Certe omnis homo donec in hac vita corporis vivit, nihil aliud est quam vanitas, imo inversa et integra vanitas. In *Blucid. super Psalm. xxxviii*, vers. 8, sect. 1.

GLOS. ORD.

62. Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. Quia omnia more fluentis aque transiunt et non rediunt. Super *Eccl. i*, cap. 1.

S. CROCOD. HAGON.

63. Si vanitatis culpam iniquaquam caute commiserit, ab iniquitate protinus meris incauta devoratur. *Prose.*

64. Vanitas mentem obumbrat, iniquitas cecat. Lib. 40 *Mor.*, cap. 9.

65. Vanitatis fides est, ut cum peccato mentem sauciat, hanc ex culpa iudicem reddat: quatenus sui reatus oblitus, quem amississe se innocentiam non dolet, justo excrucata iudicio, simul et humilitatem perdat. *Ibid.*, cap. 40, num. 15.

66. Vana sunt omnia; quidquid in hoc saeculo laetum, delectabile sublime, aut prosperum cernitur, vanum profecto est. *Prose.*

67. Repente alta saeculi corrunt, pulchra transiunt, leta et prospera evanescent.

68. Vana sunt gaudia saeculi, quae quasi mamenta blandiantur, sed amatores suos, cito transendo decipiunt. Lib. 5, in *1 Regum*, cap. 2, super illud: *Et servit Dominus*, etc.

69. Qui in amore coelestium fixus, saeculum perfecte despexit, nulli omnino vanitati succumbet. In *Septem Psalm. Davit.*, super *Psalm. ii* vers. 13: *Sperantem autem in Domino*.

P. HIERON.

70. In comparatione aeternorum honorum vana sunt omnia, etiam bona temporalia. Lib. 5, in *1 Reg.*, cap. ii.

71. O miserabilis humana conditio? et sine Christo vanum omne quod vivimus! *epist. 3, ad Heliodor.*

72. Qui faciunt vanitates, ita confundunt vanitatem quasi diligant, et thesaurum invenisse se putant. Super *Joannem*, cap. 2, super illud *Eccl. i*: *Vanitas vanitatum*, etc.

73. Ille qui ea agit, quae mundanae vanitatis sunt apta, telas texit araneae. Super *Psalm. xxxv*, vers. 15: *Sicut araneam*, etc.

74. Omnia quae in mundo sunt, vanitas est, insanie false sunt ira, rixa, deceptiones, in quibus homines insanunt, ut peccent. Super *Psalm. xxxix*, vers. 6: *Non respexit in vanitates*, etc.

75. Ille vanitatem in corde habet, qui transitoria diligit. Super *Psalm. xi*, cap. 10.

REGO A. VICTOR.

76. Vanitas est totus temporalis fructus hominis, et in vanum laborat omnis homo, nihil accepturus praeter vanitatem de universo labore suo. Homil. 1, super *Eccl. i*.

77. O homo! considera in quanta vanitate vivis qui quotidie cernis praeterire quod es; nec tamen scire ulla ratione potes quale sit quod futurus es. *Ibid.*

78. Magna est vanitas corporis, sed multo major vanitas spiritus, qui per vagas cogitationes fere semper evanescit. In *Annot. super Epistolam ad Rom.*, in illud: *Christus vocem facit*, etc.

79. Vanitas est gladius mundi, quem fugere debemus. Super *librum Jud.*, cap. 8.

REGO CAN.

80. Homo est vanus in opere, vanior in sermone, vanissimus in cogitatione. Super *Psalm. xi*.

81. Vanitas est, quae nec placentiam conforti continenti, nec fulemcentum inveniendi, nec fructum laboranti. Super *Eccl. i*, cap. 1.

82. Tolle iniquitates, et nulla erunt vana. Super *Eccl. i*, cap. 3.

83. Ista duo maxime tenent homines in peccato: vanitas mundi, et voluptas carnis. Super *Isai.*, cap. 16.

84. Quanto plus homines de vanitate temporalium congregant et laborant, ut astum cupiditatis eringuant, tanto vanitatis ventum in se fortiorum inveniant, et aestu cupiditatis magis calent. Super *Hierem.*, cap. 2.

85. Fieri non potest ut caro nata de vanitate, non sit vanitatis amatrix. Homil. 43, super *Matth. Oper. perf.*

S. JOHANN. CROCOD.

86. Extrema insaniam est, hominem ridiculum, probrosum, turpem, ignominiosum, et omni supplicio dignum, adhuc tamen in vanitatibus gloriari velle. Serm. 11, super *Epist. ad Rom.*

87. Vani pietatis faciem gerunt, et honesti apparent, bonorum autem operum sunt expertes. Homil. 41, super *II Cor.*

88. Vanitas vanitatum sunt domus splendidae, plurimum et superfluum aurum, factus est vanae gloriae studium, mentis superbia et chatio, haec omnia vana sunt. Serm. 12, super *Epist. ad Ephes.*

89. Inhumana et crudelis et tyrannica vanitas est captivus suis. Homil. 37, *ut Popul. Antioch.*

90. Nihil somnii vanitati praesentium rerum conditio praestat, sive illae tristes, sive sint prosperae. Homil. 10, super *Matth. Oper. imperf.*

91. Vis beatus esse? abice molem carnis huius, ut non consendas vanitati. In cap. 7, *Regulae S. Bened.*, grad. 7.

92. Quidquid corrumpitur, recte vanitas vanitatum nominatur. *De vanit. et miseria human. vitae*, cap. 2.

93. Vana sunt omnia, quae in mundo cernuntur: vanus homo, vanus divitias, vani honores, omnia vana. *Ibid.*

94. Quid haec vanitas vanitate? terra manet, quae hominum causa facta est, et ipse homo terre dominus in pulverem repente dissolvitur. *Ibid.*

95. Vana sunt omnia, et non solum vana, sed et vanitas vanitatum. *Prose.*

96. Vanus est mundus; quoniam eos quos amatores tolerat, morientes minime salvat.

97. Vani sunt omnes honores saeculi: quia quos magnos coram hominibus faciunt, repente solos et ignobiles in morte derelinquunt.

98. Vana sunt divitiae, quia possessores suos a morte non liberant, sed de abusu gravius damnant.

99. Vana est omnis potestas terrena: quoniam eos quos in sublimitate posuit, in puncto deserens ad inferos transmittit.

100. Vana sanguinis alti nobilitas: quoniam quos gloriosos coram hominibus facit, morientes escam vermicibus concedit.

101. Vana est parentela ampla familia: quoniam qui nobilitate generis vivis ab aliis secerantur, mortuus bestis comparatur.

102. Vana est cognatio carnis; quia interrumpere non potest sententiam mortis.

103. Vanum est dulce maritale conjugium: quoniam quos vivos diligit, mortuos confestim derelinquit.

104. Vana est liberorum multae impensis laboriosa educatio: quoniam parentem, quem vivum sequitur, mortuum delectatur.

105. Vanum est quidquid in mundo pretiosum comitur: quoniam cito valde amittitur.

106. Cum ergo vana sint omnia, profecto vanus evanescere desiderat, quisquis vanitatem amat. *Ibid.*

107. Totum vanitati datur, quod erat debitum veritati. *Epist. 87, ad Hugonem episcopum.*

108. Gravis est vanitas, quam non levigat sanctitas. *De Pontibus*, cap. 15.

109. Vanitas efficit vanitantes, et ipsi vanitantes faciunt vanitatem: et dnm mundus (qui transitorius est homines, quos decipit, vanos efficit, et homines mundum, quem insanis diligit, in vanitatem vertant. Lib. 4, *epist. 15, ad V. Episc.*

110. Veritatis adversaria vanitas est, quae licet agro, cedit tamen victa viribus efficacioribus. *De Praeclis.*

111. Nemo in huius mundi vanitate confidit, quam videt infirmis stare vestigiis, cuius cultus temporalis atque insanis est, et ornatus fumo, ventoque similis. Homil. 6, *de Verb. otiosis.*

112. Talis est decor vultus vanitatis; ut si speciem illius vitae aspicias, quae solitium flore est composita, promissae fructum nec exhibere videris, quod dum minime parturit, maculam perpetuae sterilitatis incurrit. *Ibid.*

113. Ille ad coelus opulentissimus pergit, qui a se pompam temporariae vanitatis excludit. *Ibid.*

114. Totum quod videtur in terra, nihil est aliud quam universa vanitas, sive universus vanitatis. *Prose.*

115. Quidquid in mundo est, sive sanitas, sive robur, sive palchritudo, sive divitiae, sive dignitas, sive potentia, totum fragile et momentaneum est. Super *Psalm. xxxviii*, vers. 8.

116. O qui sciiviliam haberet verae charitatis, profecto omnia terrena sentirent plena fore vanitatis. Lib. 1, *de Inst. Chr.*, cap. 15.

117. Nemo in huius mundi vanitate confidit, quam videt infirmis stare vestigiis, cuius cultus temporalis atque insanis est, et ornatus fumo, ventoque similis. Homil. 6, *de Verb. otiosis.*

118. Nemo in huius mundi vanitate confidit, quam videt infirmis stare vestigiis, cuius cultus temporalis atque insanis est, et ornatus fumo, ventoque similis. Homil. 6, *de Verb. otiosis.*

119. Talis est decor vultus vanitatis; ut si speciem illius vitae aspicias, quae solitium flore est composita, promissae fructum nec exhibere videris, quod dum minime parturit, maculam perpetuae sterilitatis incurrit. *Ibid.*

120. Ille ad coelus opulentissimus pergit, qui a se pompam temporariae vanitatis excludit. *Ibid.*

121. Propter vanitatem huius mundi difficile est cuiquam ad coelstia pervenire. *Ibid.*, homil. 17, *de Bono martyri.*

SENTENTIA PAGANORUM.

122. Nihil quidquam est turpius vanitate. Lib. 4, *de Offic.*

123. Proiece omnia vana, si sapias, imo ut sapias: et ad bonam mentem magno cursu, ac totis viribus tende. *Epist. 17.*

124. Ne gaudes vanis, fundamentum hoc est bonae mentis: etiam culmen. *Epist. 23.*

Vide etiam tit. *Consolatio*, sent. 42; *Dia.*, sent. 41; *Elloquentia*, sent. 11; *Enn.*, sent. 44; *Genidium*, sent. 41; *Hypocritis*, sent. 32; *Ornatus*, sent. 26; *Pecunia*, sent. 53; *Populus*, sent. 16; *Spectaculum*, sent. 15; *Templum*, sent. 19; *Theatrum*, sent. 53; *Voluptas*, sent. 33.

VENATIO.

Definitio. Venatio est ferarum in sylvis, recreationis, seu praedationis causa, persecutio.

Venatores sunt, qui feras laqueis captare consueverunt, et muta animantia vinculis alligare. Super *Psalm. cxviii*, scrib. 8, vers. 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Quid jejunare visceribus, et luxuriare venatibus? castigare corpus media, mentem exercere nequitia? *Prose.*

2. An putatis illum jejunare, qui primo diluculo, non ad Ecclesiam venit, sed virgulis congregat servulos, disponit retia, canes producit, saltus silvasque perfrustat?

BOBERTUS

SELLARUS.

THOMAS

A. LEBER.

S. VALEN.

EPISCOPUS.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

CICERO.

SENeca.

3. Servulus secum pertrahit, fortasse magis ad Ecclesiam proclivantes, et voluptatibus suis peccata accumulata aliena, nescius rem se futurum tam de suo delicto, quam de perditione servorum.

4. Toto igitur die venatibus immoratur, nunc clamorem immoderatum effert, nunc eulentium latenter indicit, letus si aliquis operit, tratus si id quod non habebat, amiserit.

5. Tanto denique studio se gerit, quasi ideo indicium jejuniū fuerit, ut venetur. *Serm. 39, de Jejunio.*

6. Nullum invenimus divinarum in serie Scripturarum, de venatibus iustam. Super *Psal. cxv, serm. 8, vers. 5.*

S. ANTONIN.

7. Venatio, que fit sine clamore et caubus (ut ponere loquunt, et rete, et hujusmodi) levis est clericis. Part. 3, tit. 13, de Clericis, cap. 2, § 4.

S. AUGUST.

8. Nullo modo sunt onerosi labores amantium, sed etiam ipsi delectant; sicut venantium, occupationum, et piscantium: in eo quod amatur, aut non laboratur, ut et labor amatur. *Prose.*

9. Quam pudendum et dolendum est, si delectat labor ut fera capiatur, et non delectat ut Deus acquiratur. *De Dono viduitatis, cap. 24.*

10. Quis cæcus, que frigora, que pericula ab equis, a fossis, a precipitiis, a fluminibus, a feris perferunt venatores: quæta laborem castriendi et sitiendi, quantas vilissimi et sordidissimi cibi et potus angustias, ut bestium capiunt? et interitum nec ipsius bestia carnes, propter quam hæc tanta suscitent, sunt epulis necessarii. Quamquam esis aper corvæ capitur, magis suave est venantis animo, quibus captus est, quam comedendis pulis, quia coctis est. *Serm. 9, de Virgini Dom.*

11. In die festo nullus in venatione se occupet, et diabolico mancipetur officio. *Serm. 1, Dom. 26, non Trinit.*

12. Milites Christi abhorrent venationem, nec ludicra illa avium rapina delectantur. *Ad milites templi, cap. 4.*

S. HIERON.

13. Multi sunt venatores in hoc mundo, qui animam nostram venari conantur; diabolus venator est qui animas nostras venari cupit ad perditionem. Super *Psal. xc, vers. 3: De lapsum venantium.*

14. Piscatores invenimus sanctos in Scripturis sanctis, sed penitus non invenimus sanctum aliquem venatorem. *Ibid.*

JOAN. BARNES.

15. Quid eo bestialius, qui omisso officio de media nocte surgit, ut sagacitate canum, venatorum industria, studio commilitum, servulorumque fretus obsequio, temporis et fame factura, rerum laborisque dispendio, de nocte ad noctem pugnet ad bestias? *Lib. 1, de Nuptiis Curial., cap. 1.*

16. Quomodo dignus est vita, qui nihil aliud novit in vita, nisi vanitatis studio servire in bestias? *Prose.*

17. Quos vero species illa venationis oblectat, ut aves avibus insequantur, si tamon hoc genus ancipiti venationi censens amectendum, meliori quidem venatur infamia, sed non impari levitate.

18. Venatica tam terrestris quam aerea, quanto solidior, tanto fructuosior est. *Ibid., cap. 4.*

19. Licet plurimi venationem exerceant, ut sub eo preteritu sumptus faciant parcos, domi raris, sepius in mensa aliena, multitudinem vitant, dum silvas, saltus, lacusque circumveniunt, voluptatis aut potius vanitatis imagine consolentur. *Ibid.*

20. Raro invenitur quisquam venatorum (modestus aut gravis, raro continens, et, ut credo sobrius annuans. *Ibid.*

21. Esau venationem exercuit, et benedictionis paternæ meruit defraudari. *Ibid.*

22. Interroga patres tuos et amantissimum tibi, majores tuos, et dicet se musquam sanctum legis venatorem. *Prose.*

23. Quod si nomen venatorum de prophetica professione blandiatis, qua se venatores missarum Dominus pollicetur, qui de umbrosis et excelis venatur erroneo, bestiolium vitam noteris inersari, non commendari venantium vanitatem. *Ibid.*

24. Potest venatica esse utilis et honesta, sed ex loco, tempore, modo, persona et causa: si persona nulloque venatit studium, dum suo insitit officio, et non præcipit alienum. *Ibid.*

25. Esau dum officium venationis exsequitur, gratia primogenituræ, et paternæ benedictionis fraudatus est. *Epist. 56, ad Gauller. Roffens. episcopum.*

26. Si curratur ad inventionem et initia venationis artis, potest ex ipsa inventionis sua damnabilis. *Prose.*

27. Hujus enim artificii, aut potius maleficii, legitur fuisse inventrix gens Thebana, feda paricidii, detestanda incestibus, insignis fraudis, note perjurii.

28. Deriserunt eos Athenienses, fingentes eum quodam involuero Dardanum venatorem raptum ad peculis, et a peculis ad illicitos et infames amplexus.

29. Ut de sanctis patribus taceam, vir in numero virorum illustratum poterit inveniri, qui exercuit artem venationis gratia voluptatis. *Ibid.*

30. Non bene conveniunt cithicum et accipiter, afflictio carnis et exercitium venationis. *Ibid., epist. 61, ad Saruberiens. Archid.*

SENTENTIE PAVANORUM.

GREGO.

31. Consuetudinis magna vis est: pernoctant enim venatores in nive, in montibus uri se patiuntur. *Lib. 2 Thec. questionum, num. 40.*

PLATO.

32. Congrua venationis laus et vituperatio concipienda est, ut illud venationis genus, qua ad honestatem juvenum animi informetur, commendetur, que contra, vituperetur. *Lib. 7, de Legibus.*

PLINIVS II.

33. Undique silet et solitudo, ipsamque illud silentium, quod venationi datur, magna cogitationis incitatione sunt. *Lib. 1, epist. 7, ad Cornelian. Tacitum.*

VENDITIO.

COLLECTOR.

Definitio. Venditio est alienatio rei auz, jurisque sui in alium translatio. *Lib. 5, de Beneficio, cap. 10.*

S. ANTHON.

1. In contractibus etiam vitia eorum, que venient prodi jubentur: ac nisi intimaverit venditor (quavis in jus emptoris transscriptis) doli actione vacuatur. *Lib. 3 Offic., cap. 10.*

2. Non ita solet constare emptio atque venditio: bonum est emere, sed in pace, quod propria voluntate venditur, non inde predatione. *Prose.*

3. Respicie contractus originem, venditionis auctorem, pretii quantitatem, et intelliges prædæ magis, non venditionis emptorem. *Serm. 69, de Avaritia.*

4. Sicut Judæi Christum pro triginta denariis emerunt, ita postea Romani triginta Judæos pro uno denario venderunt. *De Positione Domini.*

5. Minus quidam vel seipsum intuendo, vel alios quoque experiendo, vili velle emere, et caro vendere, omnibus id credit esse commune. *Lib. 15, de Trinit., cap. 3.*

6. Que honeste emuntur, non illicite venduntur. *Tract. 19, super Evang. Joan., de cap. 2.*

S. ANTONIN.

7. Seductor ut vendat, cum amaritudine blanditur. *Tract. 7, super Epist. Joan., de cap. 4.*

S. AUGUST.

8. Non debet vendere testis verum testimonium. *Epist. 51.*

9. Adulatorum laudem suam, tanquam oleum, vendunt stultis. *Epist. 120, cap. 31.*

10. Omnes se hominibus vendunt, dum isti nunquam ut se vanitatibus vendant. *Tract. 8, super Joan.*

11. Venale habent totum, qui nolunt restitui: emi nolunt, et vendere volunt. *Ibid., tract. 10.*

12. Qui scripturis fallunt populos, a quibus querunt honores, vendunt boves et oves, id est ipsas plebes, et cui vendunt, nisi diabolo? *Ibid.*

13. Cum emere cupis, hoc optas ut res suas alii reliquendant: non autem poteris emere, si

alium non compulsus fuerit vendundare. *Homil. 8, ex Quintus. homil.*

14. Id quod venustus, studiosissime queritur; et quod rarius invenitur, pretiosius emitur. *In Apol. ad Guilelm. Abbat., verbo Dicitur.*

15. Vendo blasphemum cum autis vobis, non quando per pauperem emi non potest. *Epist. de Cura et regimine rei familiaris.*

16. Vis aliquando vendere? cave cum vendera volueris, ne partem hereditatis vendas. *Prose.*

17. Melius enim est gravem pati famem, quam patrimonii venditionem. *Ibid.*

18. Nihil emas in consortem potentioris, ne tibi fortorem societ. *Ibid.*

19. Difficile est inter ementis et vendentis consortium non intervenire peccatum. *Serm. à Dom. 2, post Epiphaniam, et S. Leo 1, epist. 92, ad Rustic. episc. Narbonens., cap. 10.*

20. Qui aliquid vendit aut emi, eorum que a se venduntur, aut emuntur, nunquam dicit duo pretia. *Prose.*

21. Urani pretium ac simplex dicens, et vera dicere studens, si id non consequatur, dum veritatem assequitur, dives est recta animi affectione.

22. Absit jurandum, auctor omnium que venduntur. *Lib. 3 Pædag., cap. 11.*

23. Vili pretio opus vendit, qui magna impendit, sed minima recipit. *Lib. 8 Moral., cap. 25.*

24. Nemo renuntiaturus seculo, bene potest vendere, que contempnit ut venderet. *Epist. 1 ad Paulin.*

25. Molles mollia querunt, alii pretiosus, delicti speciosus; sed id quod vilius occurrit, non quod carius, emendum puto. *Lib. 2, de Claustro animæ, cap. 18.*

26. Omnes honores hujus sæculi venduntur et emuntur, et omnis questus eorum in venditionis seu mercedis consistit. *Homil. 36, super Matth. Oper. imparf.*

27. Qui emit et vendit, sine mendacio et perjurio esse non potest: necesse est enim in hie jure, quis non tantum valet res, quantum eam comparat; et ille juret, quis plus valet res, quam vendit. *Ibid., homil. 58.*

28. Omnes vendit et non lucrari vult ab eo quod se invenit vendit? *Lib. 6 Advers. hæres., cap. 10.*

29. Non ita solet constare emptio, sicut venditio: bonum est emere, sed in pace, quod propria voluntate venditur, non in deprestatione. *Prose.*

30. Respicie contractus originem, venditionis auctorem, pretii quantitatem, et intelliges prædæ magis, non venditionis emptorem. *Homil. 2 de Avaritia.*

S. BERNARD.

S. BONAY. & S. LEO I.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

S. CLEMENS ALEX.

S. HUGO A. S. VICTORE.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. MAXIMUS EP. TAURIN.

S. PAULINUS 31. Vendere patrimonium et donare pauperibus, stultitia est huius seculi, sed sapientia Deo est. *Epist. 2, ad Sever.*

S. THOMAS AQUINAS 32. Vendere et emere rem unam pro alia, vel non in debita mensura, ac rei qualitate, illicitum est. 2, 2, quest. 77, art. 2.

33. Pretium rerum venalium non consideratur secundum gradum nature, cum quandoque pluri vendatur unus equus quam unus servus: sed consideratur secundum quod res in usum hominis veniunt. *Ibid.*

S. VINCENTIUS YERBARI 34. Caveamus ne vendamus nos diabolo medico pretio: superbus vendit se diabolo medico vento superbie et vanitatis, avarus pro uno denario, luxuriosus mota delectatione: gulosus uno cibo, vel una poterna vini. *Serm. de Circumci.*

SENTENTIE PAGANORUM.

PLATO 35. Liberum sit commercium, quod in vendendo versatur. *Lib. 2, de Republ.*

36. Qui in foro aliquid vendit, non rerum quas vendit pretia addicat, sed ipso pretio simpliciter indicato, minime pretium auguat: nec qui vendit, merces suas nimium laudet, nec tanti sibi eas constituisse iurjurando confirmet. *Lib. 2, de Legib.*

PLINIUS II 37. Mala emptio semper ingrata est, eo magis quod exprobrare stultitiam domino videtur. *Lib. 4, epist. 24, ad Helvium Hupen.*

38. Emas non quod opus est, sed quod necesse est: quod non opus est, asse carum est. *Epist. 94.*

39. Quarimus, non quale sit quid, sed quanti. *Epist. 15.*

Vide etiam tit. *Judas, sent. 10; Negotio, sent. 26; Simonia, sent. 23; Tertii, sent. 11, 12.*

VENENUM.

CASSIODORUS *Etymologia.* Venenum dictum est, eo quod per venas serpat. Super *Psalm. xiii, vers. 5: Venenum aspidum, etc.*

S. HEDONIS HIPALENSIS Venenum dictum est, eo quod per venas vadit: in-fusa enim pestis ejus per venas vegetatione aucta discurrit, et animam eximit. Unde non potest venenum nocere, nisi hominis teligenti sanguinem. *Lib. 12 Etymol., cap. 11.*

S. BONAV. *Comparatio.* Sicut virus serpenti vitam conservat, sic homini mortem propinat. *Tit. 2 Diata, cap. 1.*

SENTENTIE PATRUM.

S. ANTONINUS 1. Fratres fugiendum est virus, quod de remediis creat morbos, conficit de medicis languorem. *Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.*

S. AUGUSTINUS 2. Libidinosus crudelitas vel libido crudelis est, ubi propter luxuriam sterilitatis venena procurantur. *Lib. 1, de Nuptiis, cap. 15.*

3. In hoc venenum imitari debemus serpentis, quia venenum deponit, sed non quia iterum venenum resumit. *Serm. 4, ad Frat. in exerto.*

4. Venenum commixtum dulcedini facilliter sumitur, et qui recipit moritur. *Ibid., serm. 31.*

5. Sai immoderatus acceptus, venenum est. *De Morib. Manich., cap. 8.*

6. Si scorpionem venenum malum esset, prius scorpionem perimeret. *Ibid.*

7. Venena que per inconvenientiam perniciosa sunt, convenienter adhibita, in salubria medicamenta vertuntur. *Lib. 14, de Civit. Dei, cap. 22.*

8. Possunt dolores curari doloribus, et veneni venena depelli. *De Nat. et grat., cap. 28.*

9. Qui dant venenum, addunt mellis aliquantum, ut per id quod dulce est, lateat quod amarum est, et bibatur ad perniciem. *Tract. 7, Super Joan.*

10. Qui blanduntur, ocellis inmittunt venenum. Super illud *Apocal. ix: Similes serpentibus.*

11. Venenum mors quidem est homini, sed tamen vita serpenti. *Lib. 3 Moral., cap. 7, super illud Job ii: Si bona accipimus, etc.*

12. Non est venenum, quod superet venenum aspidis, et basilisci. *Centur. 2, sent. 94.*

13. Coluber ad libandum veniens, nisi aqua venenum deponit: ne eum venenum aqua concretum occidat. *Epist. 19, ad Praxidam, de Cere Paschal.*

14. Venenum inficit, corrumpit, et perimit. *Lib. 4, de Propriet. rerum, cap. 49.*

15. Lethalis est venenum peccati, quam venenum serpentis. Super *Psalm. cxvii, vers. 3.*

16. Consuetudo naturam immutat, usque adeo ut venenum chiresse possit. *Tract., de Abstinent. Carnum, verbo Tertium.*

17. Omne venenum frigidum est, idecirco anima, que ignea est, fugit venenum, quia frigidum. *Prose.*

18. Serpentum vero quot genera, tot venena: quot species, tot perniciosa: quot colores, tot habentur et dolores. *Lib. 3, super Genes., cap. 20.*

19. Non solum in sevis invenitur draconibus regnare noxium virus: sed etiam in originis apam venena latere corporibus. *Homil. 6, de Ovisis verbis.*

SENTENTIE PAGANORUM.

20. Quicunque ad alterius incommodum veneficium nititur, non tantum ad hominum perniciem, sed et ad pecorum, aut aliorum injuriam modum calamitatem, sive illa sit lethalis, sive non, capite puniatur. *Lib. 11, de Legibus.*

Vide etiam tit. *Medicina, sent. 87, 93; Vinum, sent. 4, 5.*

VENIA.

COLLECTOR *Etymologia.* Venia inde dicitur, quod optanti evadit.

HUGO A S. VICTORE *Definitio.* Indulgentia, seu venia est remissio reus alium ex sui consideratione descendens. *De fract. carnis et spirit., cap. 18.*

SENeca *Venia est pœne meritis remissio.* *Lib. de Clementia, ad Neronem, cap. 6.*

Venia est pœne meritis remissio. *Ibid., cap. 7.*

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROSIIUS 1. Quia bonus est Deus, sparare potes tuorum peccatorum indulgentiam: non vult enim vindicare, qui est paratus ignoscere. *De fuga sæculi, cap. 3.*

2. Agnoscat se esse hominem, qui novit ignoscere: et vias Christi sequatur. *De obitu Theodosii Imper.*

3. Solet citius mereri indulgentiam, qui verocundius deprecatur. *Serm. 46, de Penit. Petri Apostoli.*

4. Si dimiseris, bene convenit ut dimittat tibi, si non dimittis, quomodo frum cononis ut dimittatur tibi? *Lib. 5, de Sacram., cap. 4.*

5. Facilitas venie incertum tribuit delinquenti: cum enim uni sacerdos indulget indigno, plurimos facit ad prolapsionis contagium provocari. Super *Psalm. cxviii, serm. 8, vers. 2.*

6. Pulcherrimum affectande conversionis exemplum, quod tam cito latroni venia relaxatur: et uberior est gratia, quam peccatio: semper enim plus tribuit, quam rogatur. *Lib. 10, super Luc., cap. 33.*

S. ANASTASIUS PATRIARCHA 7. Si non dimittis injuriam, que tibi facta est, non orationem pro te facis, sed maledictionem super te inducis: sic enim dicis: Sic mihi dimitte, sicut et ego dimisi. Habetur apud Bedam, *In Scintillis, cap. 5.*

S. ANSELMIUS 8. Non est differenda acquisitio venie, ne distinatur recessus difficiliorum reditum operatur. *De mensuratione crucis, verbo Subtilitatis.*

S. AUGUSTINUS 9. Malis parce viri bono: quanto melior, tanto casu mitior, quanto fit celsior potestate, tanto humilior fiat pietate. *Epist. 64, ad Macchianum.*

10. Omnia peccata videntur venabiliora, cum is qui reus est, correctionem promittit. *Ibid.*

11. Peccatis proximi facile ignoscit, qui sibi novit ignosci. *De fide et symbolo, cap. 10.*

12. Ea elemosyna nihil est majus, qua ex corde dimittimus quod in nos quisque peccavit. *In Eucharistia, cap. 73.*

13. Tardus Deo videtur peccator veniam dare, quam ipsi peccatori accipere. *Prose.*

14. Sic Deus festinat absolvere reum a tormen-

to conscientie suæ, quasi plus cum cruciatu compassio miseri, quam ipsum miserum compassio sui. *De Spiritu et anima, cap. 6.*

15. Non est innocens parcendo sinere, ut in malum gravius incidatur. *Lib. 19, de Civit. Dei, cap. 16.*

16. Quando parco, cantas et laudas: quando castigo, murmuras: quasi quando parco sim Deus fons, et quando castigo non sim Deus tuis. Super *Psalm. xlii, vers. 18.*

17. Tanto major laus est ignoscentis, quanto major exaggeratio est peccata contentis. Super *Psalm. cxv, vers. 6.*

18. Si peccator peccatum suum cognoscit, illi Deus et ignoscit. Super *Psalm. xxxi, enarrat. 2, vers. 5.*

19. Iterum venia est quod dicit Dominus, et vere ita se res habet, ut si frater peccaverit septuagies septies, ignoscat: si autem peccaverit septuagies octies, jam liceat tibi non ignoscere? *Prose.*

20. Audeo dicere, ut etsi septuagies octies peccaverit ignoscat: et si centies peccaverit, ignosce: et quid dicam toties et toties? omnino quoties peccaverit, ignosce.

21. Si septuagies septies peccata tibi Christus donavit, si hinc usque ignorat, et ultra negavit: pone et tu limitem, et ulterius noli ignoscere.

22. Si autem Christus mille peccata peccatorum invenit, et tamen omnia donavit, noli tu subducere misericordiam.

23. Non enim sine causa Dominus septuagies septies dixit: cum omnino nulla culpa sit, quam non debeas ignoscere. *De Verbis Domini, serm. 45.*

24. Dicit Dominus, Dimitte, et dimittetur tibi: sed ego prior dimisi, dimitte vel postea. Nam si non dimiseris, revocabo te; et quidquid tibi dimiseram, replicabo tibi. *Ibid.*

25. Ne dicas in lingua, ignosce, et corde differas, novit Deus ubi dicas: vocem tuam homo audivit, conscientiam tuam Deus conspexit. *Prose.*

26. Mellis est enim cum clamus ore et dimittis in corde: quam blandus ore, crudelis in corde. *Ibid.*

27. Multi non erubescunt peccare, et non erubescunt veniam rogare: non erubescunt de inquietate, et erubescunt de humilitate. *Homil. 40, ex Quinquaginta Homil.*

28. Blanda allocutio, venie est postulatio. *Ibid.*

29. Volo concordare, sed ille, me lesi, illo in me peccavi, et non vult veniam postulare: quid ergo disturus sum? vado ad illum, et tu pete veniam. *Ibid.*

30. Ipse se seducit, et de morte sua iudat, qui

noc cogitat : potest mihi extremi temporis indulgentia subvenire. Serm. 1, fer. 3, post Dominicam Palmam.

31. Si resistis veniam roganti, contemneris et tu cum rogatoris : clausisti contra pulsatum, clausuram inuenis cum pulsaveris. Prose.

32. Nam si aperderis viscera indulgentia roganti te, aperiet et tibi Deus, cum rogaveris eum. Serm. 2, Don. Rogat.

33. Qua fronte, quo affectu, qua devotione a Deo potes veniam postulare, si fratrem dum odis, petis quod tibi dimittat, sicut et tu debita dimittis? Prose.

34. Crede ergo mihi, quod tantum tibi dimittet, quantum et tu dimittis alteri. Serm. 9, ad Fratres in eremo.

35. Promisit Deus veniam poscenti, sed non promisit usque in crastinum differenti. Ibid., serm. 30.

36. Sibi non parenti, Deus parcat. Epist. 53.

37. Credendum omnino, nullo modo nobis ignosci ea que peccamus, si nos inexorabiles ad ignoscenda peccata fuerimus. De fide et simbolo, cap. 10.

38. Cum ignosci ei qui peccat in te, inde dimittis, sed nihil amittis, imo vero abundantius irrogaberis. Homil. 27, ex quinquag. Homil., cap. 2.

39. Timendum est ne plura putrescant, dum pluribus parcat. Epist. 89, questione 3.

40. Vide ne dum spe venia peccatorum agmen colligis, peccatum quidem cumulas, veniam autem minime consequaris. Apud Divum Joannem Damasc. Lib. 1 Parall., cap. 22.

41. Facilis venia hule est danda, qui non peccat ex industria. In suis Proo., verbo Facile.

42. Sic alius ignosce, ut tu tibi peccanti illos ignoscere cupis. Ibid., verbo Sic.

43. Ex quo minor reputatur culpa, eo minuitur et gloria indultoris. Prose.

44. Magnitudine indulgentie, magnitudinem ultionis attende. Serm. 1, Epiphon.

45. Veniam sibi adjudicat, qui munus largitoris attenuat. Serm. 16, super Cant.

46. Apud Deum iudicem ipsa cognitio culpe; imperatio est venie. Lib. Motu., cap. 11.

47. Magna gloria est, si cui nocere potuisti, parcas : et mobile vindicte genus est, ignoscere victo. De inter. domo, cap. 23.

48. Tunc opus est prelatu, ut eo minus tibi parcendum patet, quo magis omnes offenderit, si uni parceret. De Duodecim gradibus humilitatis, gradu 9.

49. Si pauperi portigis elemosinam, et in te peccanti non tribuis veniam, nihil tibi prodest. Homil. 21.

50. Dei est iustitia, parere supplicanti. Super Psalm. lxx, vers. 1.

51. Sine humilitate, alicui veniam sperare non licet; nec tibi est taciturnitas confessionis, venia est speranda criminis. In Decretis, parte 2, de Penit., dist. 1, can. Quis aliquando.

52. Qui sibi nunc in culpa parcat, ei postmodum in poena non parcat. Lib. 11 Moral., cap. 17.

53. Sepe pietas per inordinatam misericordiam errare solet, si forte pepererit qua parcenda non sunt. Homil. 19, super Ezech.

54. Inordinata pietas, cum temporaliter parcat, ad eternam supplicium pertrahit. Ibid.

55. Non sit exactor vindicte, qui petitur est venia. In Regula monache., cap. de Patientia.

56. Confidentiam habe, et veniam consequeris. Super Gen., cap. 4.

57. Qua venia dignus erit, qui alterius poena emendatior non est? Homil. 20, super Gen.

58. Non exactor est vindicte, qui petitur est venia. Homil. 38, super Matth. Oper. imperf.

59. Si non vis alius parere, parce tibi. Epistola ad studentes Collegii Navarra, part. 4.

60. Nihil movet ad veniam; nisi cum nocenti nudam detegit culpam. Lib. 2, de Nugis etriol., cap. 27.

60 bis. Nullus desperare debet veniam, etiam si circa finem vite ad penitentiam convertatur. Lib. 2, de Summo bono, cap. 14, sent. 6.

61. Supplicii oranti veniam deprecare : petenti quoque tibi veniam, libenter indulgo. Lib. 2, de Synonymis, cap. 7.

62. Fit perquam sepe, ut venia careant, qui gratiam sibi neglexerunt oblatam. Lib. 1, de Spirit. interit., cap. 4.

63. Que est vanitas, uni parere, et omnes in discipulis adducere? Invenitur enim omnes uno peccante. Quae. 67, dissertat. 2, cap. 2.

64. Ignosci aliquatenus ignorantia potest, contempnitas vero veniam non meretur. Lib. 6, de Gubern. Dei.

65. Felicitas multo est, et laudabilis suis aliquem etiam immérito ignoscere, quam in suos etiam merito vindicare. Epist. 4, ad Parentes.

SENTENTIE PAGANORUM.

66. Ignosceas alius multa, nihil tibi. In dictis Senecae, et Aelianis, dict. 2.

67. Bonis nocet quisquis pepererit malis. In suis Sent., sent. 63.

68. Parcedendum est, ubi enim parcat, cum videtur alteri parere. Lib. 1, de Clement., cap. 5.

69. Parcat sapiens, consulit, corrigi. Ibid., lib. 2, cap. 7.

CASSIODOR.

GRATIANDUS.

S. GREGORIUS.

MAGNUS.

S. HIERONYMUS.

HUGOCARDUS.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

S. ISIDORUS HISPALITENSIS.

S. LACTANTIUS.

JUSTINUS.

S. VINCENTIUS.

FERREUS.

S. BONAVENTURA.

S. PETERUS DAMIANUS.

SALVIANUS.

CLAUDIUS.

LIPIUS.

MINIUS.

PERIUS.

RENEUS.

70. Qui ignoscit fatetur aliquid se, quod fieri debuit, omisisse. Ibid.

71. Ignosci amat, qui quod odit ostendit. De Moribus.

72. Alteri semper ignoscito, tibiipsum nunquam. Ibid.

73. Bonis nocet, qui malis parcat. Ibid.

74. Tam omnibus ignoscere, quam nulli, crudelitas est. In suis Proverb., in fine poeisis.

Vide etiam tit. Culpa, sent. 79; Desperatio, sent. 16, 17; Detractio, sent. 81; Ecclesia, sent. 28, 29; Eleemosyna, sent. 18; Judicium in genere, sent. 26; Lascio, sent. 35; Meditatio, sent. 64; Misericordia Dei, sent. 50; Occisio, sent. 19; Passio Christi, sent. 26; Peccatorum remissio, per Iohannem; Placare Deum, sent. 15; Punitio, sent. 5, 6, 32; Recidivatio, sent. 9, 11; Reus, sent. 9; Vindicta in genere, sent. 27, 28.

VERBUM IN GENERE.

S. ANASTAS. Etymologia. Verbum, quod lingua profertur, dicitur à λέγω à dicendo. In libro via duci, cap. 2, de Verbo.

S. ANTONIN. Verbum dicitur, quasi verum bonum, id est, manifestans. Parte 4, tit. 5, de Justitia, cap. 15, § 1.

S. ISIDORUS HISPAL. Verbum dicitur, eo quod verberato aere, sonet. Lib. 1, Etymolog., cap. 8.

S. ANASTAS. Definitio. Verbum vocale est mentis et cogitationis nuntius. In libro via duci, cap. 2, de Verbo.

S. AUGUST. Verbum est inlucosusque rei signum quod ab audiente possit intelligi, a loquente prolatum. De Principe, dialect., cap. 5.

Verbum est quiddam corde concipitur. Annot. in Job, cap. 30.

S. VINCENT. Verbum proprie, est conceptus mentis. Serm. 5, Ferrar., Dominice 8 post Trinitatem.

S. BONAV. Comparatio. Sicut inauris ornat aurem, et margarita in corona ornat faciem : sic verbum bonum ornat sapientem. Serm. 2, Hecan.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS. 1. Adulterinus sermo juvenule, nodus adolescentium est : verba adolescentis, vincula sunt amoris. Lib. 1, de Penit., cap. 13.

S. ANTONIN. 2. Tanta est humana fragilitas, ut ad sibillum minus verbi dejiciatur. Parte 4, tit. 5, de Justitia, cap. 12, § 2.

S. AUGUST. 3. Sermone humano verba nova, vel minus utilia, moderate ac decenter aspersa, splendorum addunt. Epist. 49, ad Deogratias, quest. 6.

4. Romani maximus auctor Tullius eloquii, nullum unquam verbum, inquit quod revocare vellet, emisit : que quidem laus, quamvis preclarissima videatur, tamen credibilior est de nimium fabro, quam de sapiente perfecto. Epist. 7, ad Marcellum.

5. Bonorum ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Lib. 4, de Doctrina christiana, cap. 11.

6. Verba propterea sunt instituta, non per que se invicem homines fallant, sed per que in alicuius quisque notitiam cogitationes suas perferat. Prose.

7. Verbis uti ad fallaciam, non ad quod instituta sunt, peccatum est. In Enchiridio, cap. 22.

8. Nullum procedit rei alicujus ex ore corpora verbum, cujus est in corde silentium. De Continent., cap. 1.

9. Susrri verba semper mala. De salutar. doctrina, cap. 49.

10. Interest quemadmodum verbum procedat ex animo, quia rem linguam non facit, nisi mens rea. De Verb. Apost., serm. 28.

11. Verbis nisi verba non discimus. De Magistro, cap. 11.

12. Omne verbum sonat : cum enim est in scripto, non verbum, sed verba signum est. De princ. dialect., cap. 5.

13. Monoce ut semper verum curam magis quam verbum te habere delectet. De Quant. animae, cap. 6.

14. Qui omnia per verbum condit, humana verba non querit. Epist. 121, cap. 11.

15. Ineffabili majestati nulla verba congruunt. Contra Adimant., cap. 11.

16. Nemo utitur verbo, nisi aliquid significandi gratia. Lib. 4, de Doctr. christ., cap. 2.

17. Omnia signa verbis comparata, paucissima sunt. Ibid., lib. 2, cap. 3.

18. Non mentitur quisquam si aliis verbis dixerit, quid ille voluerit, cujus verba non dicit. Lib. 2, de Consens. Evang., cap. 28.

19. Fortitudo mea in verbis est, non in factis. Annot. in Job, cap. 19.

20. Malle debet veriores, quam discipulos audire sermones. De Catech. rud., cap. 0.

21. Modus sermonis sive scriptus, sive blandius profertur, moderandus est. In Esop., super epist. ad Galat., cap. vi.

22. Aliquando sermo deficit, ubi etiam intellectus proficit. Tract. 15, super Joan.

23. Magis sermo patitur doloctionem, quando intellectus non habet perfectionem. Ibid.

24. Quando concipis verbum quod proferas, ram vis dicere : et ipsa rei conceptio in corda tuo, jam verbum est. Ibid., tract. 14.

25. Nihil aliud sunt verba, quam signa : significando enim verba sunt : tolle significationem verbo, strepitus inanis est. Ibid., tract. 45.

26. Placent vobis verba, ego quero facta. Homil. 28, ex Quinquagesima Homil., cap. 7.

UNIVERSIDAD

S. CECILIANUS ARELAT.

27. Quisquis verbum in ore habet, et in corde non habet; aut doctus est, aut vanus: quisquis vero in corde et non in ore, aut superbus est, aut timidus. *Serm. ad Milites tempis, esp. 12.*
28. Sicut insipis ornat anrem, et margarita in coram ornat faciem: sic verbum hominum ornat sapientem. *Serm. 2, in Hexam.*
29. Bonorum ingeniorum insignis in dolens est, in verbis verum amare, non verba. *Super Sap., cap. 6.*
30. Sustineas verbum asperum proximi, ut evadas verbum asperum Christi. *Serm. 4, Dom. 4 Adoent.*
31. Otiosa, jocularia, juratoria, contentiosa, malitiosa, vel secularia verba, nec pura sunt, nec religiose conveniunt dignitati. In *Speculo discipl., part. 1, cap. 20.*
32. Sermo, fructus est cogitationis, et verba omnia a cogitatione et moribus emanant. *Lib. 2, Pedag., cap. 5.*
33. Qualis sermo, talis vita. *Lib. 3, Stromat.*
34. Vitanda sunt omnia verba iniqua, detractoria, mendosa, pungitiva, derisoriva, vana, curiosa, noxia, fraudulenta, otiosa, juramenta, perjurata, falsa testimonia. *Super Epist. 1 Petri., cap. III, art. 6.*
35. Impi, quo facilius noceant, sermones suos leves, blandos atque molles faciunt amplius quam ullum oleum viscat esse molle aut blandum. In *Eloqu. sup. Psalm. LIV.*
36. Tanquam acutissima jacula sunt verba dolosa impiorum, quibus vulnerant et perimunt. *Ibid., vers. 24.*
37. Verbum dulce facilius movet, et fovet suavis, mitigat inimicos, et amicos multiplicat. *Serm. 34, super Cant., apud divum Bernard.*
38. Qui sapientium verba audire negligit, vitam suam gubernare non novit. *Super illud Prov. 1, Audite sapientis.*
39. Nullum verbum sine voce auditur, nec vox sine intelligentie verbi valet: vox viam verbo preparat, ut audiat atque recipiat. *Super illud Math. in 1 Epp. vix clamentis.*
40. Ab omni rectitudinis statu deperunt, qui per noxia verba dilabuntur. *Lib. 7 Moral., cap. 17, num. 45.*
41. Apud homines cor ex verbis: apud Deum verba pensantur ex corde. *Ibid., lib. 26, cap. 7.*
42. Injustis semper gravis sunt verba justorum, et quae ad meditationem prolata audiunt, haec quasi superimpositum pondus ferunt. *Ibid., lib. 8, cap. 22.*
43. Ad spernum desiderium inflammare auditores suos nequeunt verba, quo frigido corde profertur. *Ibid., cap. 26.*

44. Humane aures verba talia judicant, qualia foris sonant: divina vero iudicia, talia ea audiunt, qualia ex intimis profertur. *Ibid., lib. 26, cap. 7, num. 7.* Super illud *Job xxv: Nisi quid cepta tibi videtur?* etc.
45. Recedant verba quae vanitatem inflant, et charitatem vulnerant. *Lib. 7, in Registro, iudic. 1, cap. 30, epist. 30, ad Eulog. episc. Alexandr.*
46. Non verbis quero prosperari, sed moribus. *Ibid.*
47. Si non vales verba ferre pulveris, quid facturus es ad iudicium conditoris? *Ibid., lib. 4, ind. 9, cap. 33, epist. 33, ad Venant.*
48. Verba tua ponderet cogitatio, et linguam officium animi libra dispense. *Epist. 14, ad Celantium.*
49. Auferantur omnia signimenta verborum, cessent simulati gestus, et ante occasionem sermo placidus. *Epist. 1, ad Demetriad.*
50. Secreta verba, non earent suspitione. In *Regula Anachor., cap. 20.*
51. Fictitia verba, instrumenta sunt diaboli. *Ibid., cap. 2.*
52. Pro signo sunt interioris hominis verba erumpentia: quomodo libidininosus, qui sua caliditate calat vitia interdum turpis sermo demonstrat. *Lib. 3, super Ezech., cap. vii, super illud Math. xii: Ex abundantia cordis ex loquitur.*
53. Verba sensum enuntiant, sensus rationis est motus, rationis motum veritas incitat. *Lib. 5, de Trin.*
54. Fallax verbum, etiamsi facunde aut compositè dicitur: nihilominus tamen ab auditore, aut noxiu, aut otiosum reputatur. *De inst. Novit., cap. 17.*
55. Dicitur quis potens in verbis, quia efficax est ad operandum, vel quia prudens in loquendo, vel quia modus dicens est efficax, vel quia promptus ad loquendum. *Super Ezod., cap. 5.*
56. Verba quae de alta radice superbiae veniunt, cum quadam altitudine, de ore loquentis procedunt. *Super Job, cap. 34.*
57. Non magis queras ornatum verborum, quam fructum auditorum. *Super Ecclesiastic., cap. 4.*
58. Verba instructionis et correctionis, utilia sunt animae: verba recreationis vel consolationis corpori: haec tamen indifferentia sunt, nisi fiant eo fine, ut mediante corpore proficiat anima. *Super Math., cap. 12.*
59. Omnia verba secularia, quamvis sint composita et ingeniosa (quoniam non habent in se virtutem Dei) mortua sunt. *Homil. 46, super Math. Oper. imperf.*
60. Sermo incircumspecte prolatus, integros in-

- terdum familiis subvertit, et animas audientium perdidit. *Proser.*
61. Pecuniarium iacturam reparare licet, verbum autem semel elapsum revocare non licet. *Homil. 29, ex diversis, in Matth.*
62. Sermo, seu verbum minister est cordis. *Serm. de Levium peccator. inaeulis.*
63. Docilissimi viri sententia est verba accipienda esse ex sensu, ex quo fiunt; non ex sensu, quem faciunt. *Epist. 240, ad Robertum.*
64. Res, non verba quaeruntur. *Lib. 3, de Divina. Inst., cap. 43.*
65. Verba tua odiosa mordacitate, aculeisque immodestis, et intempestivis careant. In *Canon. viti spirit., cap. 13.*
66. Leve est omne verbum, quod neque testimonio solidum, neque auctoritate verum est. *Lib. 6, epist. 23, ad Nicolaum monach.*
67. Prudentibus viris non placent phalerata, sed fortia: cum non res pro verbis, sed pro rebus enuntiandis verba sint instituta. *Lib. 3, de Vita contemptiva., cap. 34.*
68. Potentes sunt verbo, qui verbi famulantur imperio: qui ipsius implentur virtute, cui serviant. *Super Psalm. cii, vers. 19.*
69. Ubi composita fuerint verba, et cum disciplina prolata, testimonium dant constantiae mentis, prudentiae, atque discretionis. *Part. 2, super Cant., cap. xii.*
70. Maximum pondus in verbis est, cum aut nulla narrantur, aut seria. *Lib. 4, epist. 2, ad Agricolam.*
71. Oculata verba graviora sunt, quam illos quae prolapam profertur. *Super Psalm. 7, vers. 11: Linguis suis dolose aperant.*
72. Homo ex verbis suis cognoscitur de qua regione et patria sit. *Opusc. 9, de Decem praecipis, praecip. 8, verbo Loquaris.*
73. Verborum intolerabile vulnus est: difficile autem sanare potest alius doloris causam, quae semel peccatori infixa, seorsum animae talenter invaserit. *Homil. 5, de Oris incontinentia.*
74. Sine remedio est culpa verborum. *Ibid.*
75. Videmus frequenter etiam verborum facta in crimen venire, et nimia facilitate verborum amicitis odia succedere. *Ibid.*
76. Ubi verbis verba succedunt, incendio fomenta praestantur. *Ibid., homil. 12.*
77. Negotiator est, qui alienis verbis vult gloriari. *Lib. 5, libell. 8, num. 6.*
78. Nullum verbum mihi, quod non salva conscientia procederet, excessum est. *Lib. 4, Quaest. in praesat.*

79. Non delectent verba nostra, sed prosint. *Epist. 75.*
80. Non acerbo, sed blanda timeas verba. *De quatuor virt.*
81. Verba rebus, non personis estimanda sunt. *De moribus.*
82. Non verbum, sed ratio precedat actus tuos. *Sent. 66.*
83. Sapiens verbis innolescit paucis. *Ibid., sent. 43.*
84. Melius est lapidem frustra iactare quam verbum. *Ibid., sent. 144.*
85. Verba sine sensu sunt opprobria. *Ibid.*
86. Levius est omne vulnus, quam verbum. *Ibid., sent. 175.*
87. Verba tua pietate semper plena sint. *Ibid., sent. 214.*
88. Fidelium pauca sint verba, opera autem multa. *Ibid., sent. 370.*
- Vide etiam tit. *Contamelta, sent. 24; Disputatio, sent. 10; Eloquentia, sent. 22, 32; Locutio, sent. 39; Praedicatio, sent. 50.*

- Definitio. Verbum Dei virtus naturae est, et divinitatis substantia. *Lib. 2, Hexam., cap. 3.*
- Verbum Dei est semen ordinatum ad generationem spiritualem causandam. *Part. 3, tit. 18, cap. 1.*
- Verbum Dei est Filius Dei Patris, per quod omnia facta sunt. *De Essentia divinitatis.*
- Verbum Dei est ipse conceptus Dei, quo seipsum et alia intelligit. *Super Epist. ad Hebr., cap. 1, lect. 2.*
- Comparatio. Sicut cibus et delicias caro, ita spiritus verbi divinis convalescit. *Homil. 9, in cap. xvi Levitic.*
- Sicut imber facit nisi semina obruta, et prope mortuum sepultura vigeant: sic verbum Dei veluti quidam ros est in cans, ut hominum naturam resurgat. *Super Cant. Isaia, in illud: Ros enim, etc.*
- SENTENTIAE PATRUM.
1. Vulnerat Dei verbum, sed non nocet. *Lib. 3, Virginius.*
2. Ubi vivit verbum Dei, et maxime in animis vivit piorum, nec unquam moritur plenitudo divinitatis. *De iuga saeculi, cap. 2.*
3. Ubi bonum consilium, ubi est Dei verbum, Prose.
4. Hoc verbum medicina est, non pena: hoc verbum sanat, non perdit: hoc verbum sit in corde tuo, sit et in ore tuo.
5. Hoc verbum sit in oculis, ubi diabolus insidiat: intret hoc verbum, creat diabolus: nam

si irroperit diabolus, Christus recedit. Super *Psalm* xlv, in *praefat.*

5. Nemo eget iudicio sui, qui verbo Dei abundat. Lib. 2, super *Luc.*, cap. 10, *Factum est verbum Domini*, etc.

6. Verbum Dei fides nostra est, verbum Dei lux est, Lib. 7, super *Luc.*, cap. xi, in illud: *Ne ego lucem accendi.*

7. Libe est anima vitalis substantia, qua alitur et pascitur, et gubernatur: nec quidquam est aliud, quod vivere faciat rationabilem animam, quam eloquium Dei. Super *Psalm* cxviii, serm. 7, vers. 2.

8. Nihil terrenum, nihil saeculare, nihil corporale, nihil leve atque mutabile in eloquio consistendum est caelestibus. Super *Psalm* cxviii, serm. 42.

9. Quisquis verbo Christi pascitur, pabulum non requirit: nec enim potest sacculi panem capere, qui pane reficitur Salvatoris. Sermon. 35, de *sejunctio Domini*.

10. Negligit fumum corporis, qui pabula lectionis intendit, nec ventris curam habere poterit, qui alimentum verbi coelestis acquirit. *Prose.*

11. Ipsa enim est reflectio, qua signat animam, qua impingit viscera, cum de divinis eloquiis cibum accipimus.

12. Ipsa est esca, qua vitam aeternam tribuit, et insidias a nobis diabolica temptationis excludit. *Ibid.*

13. Divia est verbum Dei. Lib. 9, epistol. 73, ad *Thymotheum*.

14. Verbum Dei pascitur anima virtutibus: quia spiritus animae, Dei verbum est. De *bono motu*, cap. 5.

15. Quomodo possunt verba Dei delicia esse in faucibus tuis, in quibus est amaritudo nequitiarum? Super *Psalm* cxviii, serm. 43, vers. 8.

S. ANSELM.

16. In Trinitate non dicitur verbum, nisi Filius: quia nec ille cuius est verbum, potest esse verbum suum, nec verbum potest esse cuius est verbum. In *Monologio*, cap. 37.

S. ANTONIUS ABRAS.

17. Non cum labore operatur Deus, sermo autem Dei, opus est eius, et consilium sermo ipseus est. Sermon. de *Vanitate mundi*.

S. ANTONIUS DE PADUA.

18. O verbum non verberans, sed cor inebrians! o verbum dulce confortans peccatorem! o verbum aqua frigida animae sitienti! Sermon. *Dom. 4, Adventus*.

S. AUGUST.

19. Sicut ex carnalibus escis altitudo caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur et pascitur. De *salute doctum*, cap. 23.

20. Vido ne lectum fastidiumque verbi Dei te necet, et metuendum est, ne anima minus sapiat

verbum Dei, et fastidio moriatur. Super *Psalm* cxv, vers. 8.

21. Omnia divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere, potius quam summa cor ad eorum rectitudinem corrigere. Super *Psalm* cxviii, conc. 1.

22. Veritas incommutabilis, quod est verbum Dei, Deus apud Deum, per quem facta sunt omnia, in se manens innovat omnia. Super *Psalm* cxv, vers. 4.

23. Custoditio verborum Dei, intelligenda est operatio preceptorum: frustra enim custodiuntur memoria, si non custodiuntur ocyia: nam quidam verba Dei tenendo agunt ne obliviscantur, nec agunt vivendunt corrigantur. Super *Psalm* cxviii, conc. 5.

24. Verbum est Christus, et verbum Dei Christus: apud Deum, verbum Christus, et Deus verbum Christus, et Deus et verbum unus Deus, non tantum verbum Christus, quia verbum caro factum est, sed et verbum et caro Christus. Tract. 23, super *Evangelium Joann.*, de cap. v.

25. Sermo Dei (qui est ovium sanctorum cibum) si sufficit, salubriter capitur: si exiguus est, desiderabiliter ruminatur. *Ibid.*, tract. 59, de cap. xiii.

26. O verbum per quod facta sunt omnia, et sine quo factum est nihil: verbum quod est ante omnia, ante quod nihil: verbum creans omnia, sine quo omnia nihil: verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia. In *Soliloq. animae*, cap. 3.

27. Verbum est forma quaedam, forma non informata: sed forma omnium formatorum. *Prose.*

28. Forma incommutabilis sine lapsu, sine defectu, sine tempore, sine loco, superans omnia, existens in omnibus, et fundamentum quoddam in quo sint, et fastigium sub quo sint. De *verbis Domini*, serm. 38.

29. Verbum Dei non proficit, aut crescit accedente cognitore: sed integrum si permanseris, integrum si recesseris, integrum cum redieris manens in se, et innovans omnia. *Ibid.*

30. Verbi Dei altitudo exercet studium, non denegat intellectum. *Prose.*

31. Si omnia clausa essent, nihil esset unde revelarentur obscura: si omnia lecta essent, non esset unde alimentum anima perciperet, et haberet vires quibus posset ad clausa pulsare. De *verbis Apostolorum*, serm. 43.

32. Quid vobis plus esse videtur verbum Dei, an corpus Christi? si verum vultis respondere, hoc utique dicere debetis, quod non sit minus verbum Dei, quam corpus Christi. *Prose.*

33. Non minus reus erit, qui verbum Dei negligenter audierit, quam ille qui corpus Christi in terram cadere negligentia sua permisit.

34. Qui verbum Dei libenter audit, inanes animae de patria Paradisi transmissas non suscipere non dubitat. Homil. 26, ex *Quinquagesima Homil.*

35. Sicut ex carnalibus escis altitudo caro, ita ex divinis eloquiis interior homo nutritur. Sermon. 1, *per 6, post Dom. Pass.*

36. Verbum Dei pascit Angelorum tot millia: mente enim pascuntur, mente replentur. Implet Angelos, implet mundum, implet Virginis uterum, nec ibi spatiosus, nec hic angustatur. Sermon. 2, *per 3, Pascha.*

37. Non est ars efficacior Dei verbo. Lib. 41, de *Civitate Dei*, cap. 24.

38. Nullus arbitratur verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quasi per loca posse definiti, et alibi visibilibus apparere, nisi per aliquam visibilem creaturam. *Contra Arianos*, cap. 9.

39. Domini verba vigilent, sed in dormis. Lib. 3, *contra Julianum*, cap. 19.

40. Jam factus es verbum, sed oportet te reddi per verbum: si autem mala fuerit fides tua de verbo, non potes reddi per verbum. Tract. 1, super *Joan.*

41. Nunquam Deus sine verbo fuit, quia verbum est manens, non transiens; Deus, non sonans. *Ibid.*, tract. 42.

42. Christus est verbum et homo: quid est verbum et homo? verbum, anima et caro. *Ibid.*, tract. 47.

43. Verbum Dei cibum est: accipe lac ut nutriaris, ut sis validus ad capiendum cibum. *Ibid.*, tract. 1.

44. Verba Domini pauca, sed magna sunt. *Ibid.*, tract. 37.

45. Multi facile habent in fronte signum Christi, et corde non recipiunt verbum Christi. *Ibid.*, tract. 1.

46. Anima alimentum, est pabulum verbum Dei. *Orat.* 16.

47. Omnis anima, quae verbum Dei mente conciperit, virtutum statim caesa cacumina grassa concensat amoris. Lib. 1, super *Levit.*, cap. 1, in illud: *Abit in montem*, etc.

48. Verbum Dei est non sonans, sed penetrans: non loquax, sed efficax; non obstruens auribus, sed affectibus blandiens. Sermon. 31, super *Cant.*

49. Cum mens ineffabilis verbi illecta est dulcedine, quomomodo se sibi furatur, imo rapitur atque elahitur a salsis at verbo frustrat. *Prose.*

50. Quisquis curiosus es scire quid sit verbo

frui, para illi non aurem, sed mentem: non hoc docet lingua, sed gratia.

51. Magna factus, magna et sublimis virtus humiliter, quae promoveat quod non docetur, digna adipisci quod non valet addisci, digna a verbo et de verbo concipere quod suis ipsa verbis explicare non potest. *Ibid.*, serm. 85.

52. Verbum Dei quanto amplius ruminatur in ore, tanto dulcius sapere debet in corde. Sermon. 4, de *Cena Dom.*

53. Verbum Dei debet promulari tripliciter: sapienter, eloquenter, confidenter: sapienter, ut doceat: eloquenter, ut placeat: confidenter, ut moveat. Expos. 2, super *Psalm* cxviii, cap. 1, vers. 13, art. 2.

54. Verbum Dei custodiendum est sicut thesaurus artificiosus, radiatus, delicosus, et copiosus. *Ibid.*, cap. 1, vers. 14, art. 2.

55. Diffinim verbum frequentius predicatum, est valde virtuosum, si ei adhaerit Verbum increatum, propter non creatum, sive incarnatum: nam praeter Verbum increatum, frustra impenditur verbum creatum predicatum. Sermon. 2, de *SS. Evangelio*.

56. Verbum Dei inflammatur non solum audientem, sed etiam loquentem. *Ibid.*

57. Verbum Dei est enidam lapidi pretioso simillimum, qui manum se stringentem adurit: quia verbum divinum quae tangit, includit, et calefacit intima cordis. *Ibid.*

58. Verbum Dei non solum intellectum dirigit, affectum incedit, et opus perficit: sed quod consummatum est complet, dum ad supernam gloriam introducit. *Ibid.*

59. Lumen animae, et cibum aeternum, non est aliud nisi verbum Dei, sine quo anima nec videre potest, nec vivere. *Prose.*

60. Quia quomodo caro moritur, si non capiat cibum: ita et anima extinguitur, si non accipiat Dei verbum. Homil. 29.

61. Eloquia Domini nesciunt cum aliquo sermo miseri. Super *Psalm* ii, vers. 7: *Eloquia Domini*, etc.

62. Verbum Dei, verbum veritatis, verbum incorruptum est et stimulus salutis. In *Orat. ad horti. ad gentes*.

63. Verbum Dei, optimus dux est, cuius est visus perspicacissimus et qui cordis intima pervidet. Lib. 4 *Pedagog.*, cap. 3.

64. Verbum Dei multis modis allegorice dicitur, et cibum et caro, et nutrimentum et panis, et sanguis et lac. *Ibid.*, cap. 6.

65. Et vivum corpus, ita sermo Dei animam roborat. Hab. lib. 3 *Pavall.*, cap. 12, operum D. Joan. Damasc.

S. DONAV.

S. CASARIUS ABRILAT.

CASSIODOR.

CLEMENS ALEX.

EVANGELI.

66. Verbum Dei qui non eredit, non intelligit. In *Epist. parvulorum ad Valerian.*

67. Verbum Dei lucet et ardet. *Serm. 24, super Cant., apud D. Bernard.*

68. Aliquando blande loquitur Deus, ut ametur; aliquando terribiliter, ut timeatur. *Super Job, cap. xxxviii.*

69. De verbis Domini humano sensu argumentari, sacrilegium est. *Super Hierem., cap. 34.*

70. Via Domini ad cor dirigitur, cum sermo ejus diligenter auditur. *Super Matth., cap. 3, in illud: Viam Domini, etc.*

71. Tunc verba Dei mens vivacius penetrat, cum ad se admittit secularium curarum tumultus recessit. *Lib. 23 Moral., cap. 12.*

72. Cibus mentis, est sermo Dei. *Homil. 15, super Ezech.*

73. Stude queso, et quotidie Creatoris tui verba meditare: discas cor Dei in verbis Dei, ut ardentius ad eterna suspires, et mens tua ad caelestia regna majoribus desideriis accendantur. *Lib. 4, in Regibus, indict. 15, cap. 84, epist. 40, ad Theodor.*

74. Quod in corpore cibus, hoc in anima est verbum Dei. *Orat. 16, ad subtilis.*

75. Famem auditionis verbi Domini pati, miserimum est. *Orat. 22.*

76. Homo cum sit particeps rationis, vero nutritur verbo. *Homil. 5, super Cant.*

77. Optima ornamento sunt aurium verba Dei: ad ea sola paratus esse debet auditus, acque pretiosissimis lapidibus anteferre. *Epist. ad Demetriad.*

78. Dei verbum vita est, et nos aliter vivendo, quam vita est, verbum Dei fatimur obscuro. *Epist. 29, ad Theodosium, de vera civitate.*

79. Animus secularium sollicitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum, nisi prius ipsas mundi sollicitudines evangelica in se fuisse succiderit. *Epist. 37, ad Pamnoch, et Ocean.*

80. Christiani debent verbo Dei plus obedire, quam diabolo. *Ibid.*

81. Sic dulcissimo palato eloquia Domini sunt, ut nunquam degustata lassidiant. In *Regula monachorum*, cap. 37.

82. Omnes verbum Dei jubentur audire, ut unusquisque pro suo modulo, et sensu intelligat quid Dominus precipiat. *Lib. 2, super Ezech., cap. 6.*

83. Pinguissimus sermo divinus est, omnes habet in se delicias: quidquid volueris, ex sermone divino nascitur. *Super Psalm. cxlviii, vers. 3: Et adipe frumenti satiat te.*

84. Sine Dei verbo justitia omnis intuta est.

Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 6, in illud: *Quod est verbum Dei.*

85. Verba Dei cibum dicuntur: quoniam sicut cibus corporalis carum reficit, ita verbum Dei mentem pascit. *Super Psalm. cxviii, cap. 78.*

86. Verbum Dei cibus et lumen animae est, Lumen, quo illuminatur; cibus, quo redolitur. Lumen, quo clarescit ad cognitionem veritatis; cibus quo pianguit et hilaritatem ad amorem bonitatis. *Lib. 4, Miscellanea, collie. 4, tit. 122.*

87. Scientia verbi Dei amittitur, dum nimis ad temperantia intenditur. *Super Gen., cap. 37.*

88. Verbum Dei tribuit aegris medicinam, caecis lumen, famelicis panem, sitibundis vinum, in frigiditate ignem, impugnatibus clypeum, desolatis consolationem. *Super Psalm. lvi.*

89. Frigidissimus est, quem ignis divini eloquii non incendit. *Super Hierem., cap. 23.*

90. Eloquium Domini masticatum per meditationem, decoctum per amorem, conversum in sanguinem per penitentiam et compunctionis amaritudinem, omnia membra vivificat. *Super II Thess., cap. 3.*

91. Divina eloquia similia sunt thesauro et fonti largis perenniisque scaturienti fluentis: magna est hujus thesauri abundantia, et larga fontis hujus ubertas. *Homil. 3, sup. Genes.*

92. Sicut medicina languenti corpori, sic verbum Dei prodest animae egrotanti. *Homil. 8, super Matth., oper. imperf.*

93. Omnia verba divina, quamvis rustica sint et incompressa, viva sunt. *Ibid., homil. 46.*

94. Omnibus brutis est ratio exterior, qui loquentem Deum audire designatur. *Prose.*

95. Deo placere hominis est: si Deo placere hominis est, qui Deum loquentem audire negligit, quamquam ratio id assuetur? Is profecto nihil dilfert a bellua.

96. Considera quam turpe, quam scelestum sit: cum Christus nos ex hominibus Angelos fieri velit verbo suo, ex hominibus in belluas sponte nostra mutari. *Homil. 4, super Joan.*

97. Fames gravis, fames non audiendi verbum Domini. *Homil. 25, super Acta Apost.*

98. Nihil pulchrius, nihil suavius anima, que verbo Dei pascitur: omni superior est morbo, omni fame, omni intemperie, et aegritudine. *Ibid.*

99. Quemadmodum non prodest cibus, nisi cum fuerit masticatus, et in stomachum descenderit: sic non proficit ad salutem verbum Dei, nisi cum fuerit intellectus et memorie traditus. *Prose.*

100. Nam sicut cibus nihil prodest, si manducaverimus et iterum evomimus eum de stomacho:

STUO & VICTORIB.

HUGO CAS.

S. HUBERTUS BIPALENS.

S. HUBERTUS BIPALENS.

S. HUBERTUS BIPALENS.

sic nihil nobis prodest verbum Dei, quod audimus, et obliviscimur illud.

101. Cibus qui in stomacho stat, ille confortat: et sermo qui in memoria manet, ille salvat. *Homil. 44 super Matth., oper. imperf.*

102. Verbum Dei quasi sanguis veritas est, que vivificat verbum: omne enim verbum, quod non habet in se veritatem Dei, mortuum est, quemadmodum sine sanguine corpus. *Ibid., homil. 66.*

103. Quamvis divina eloquia in lectione arrogantibus sint aperta, in mysterio tamen clausa atque occultis sunt. *Prose.*

104. Sermo Dei fidelibus lux fit, reprobis autem ac superbis quodammodo tenebescit: et unde illi illuminantur, inde isti excecantur. *Lib. 3, de Rom. bono, cap. 2, sent. 3 et 4.*

105. Is, qui post susceptum verbum Dei peccat, efficitur et ipsum verbum Dei vermis, qui ejus semper conscientiam fodiat, et arena peccatoris rotat. *Super Ezech., cap. xxiii.*

106. Caro Christi velamen est verbi, quo omnis, qui ipsum integre confitetur, induitur. *Epistola 23, ad Constantiopol.*

107. Verbum Dei, Deus est. *Homil. 46.*

108. Vinum roborat corpus, animam autem verbum Dei. *Prose, 17.*

109. Si verbum Dei tota fide, tota devotione suscipias, fiet tibi ipsum verbum quodcumque desideras. *Prose.*

110. Si tribularis, consolatur te: si laetaris pro spe futura, cumulat tibi gaudia: si iracundus es, mitigat te: si in doloribus es, sanat te: si paupertate consumeris, adjuvat te.

111. Sic ergo manna verbi Dei, reddit in ore tuo saporem quocumque volueris. *Homilia 16, in cap. xv Ezech.*

112. Sermo Dei, iniquorum mentes arguit, et corruptionum spiculis peccatorum conscientias teret. *Ibid.*

113. Anima germinat ex verbo Dei, et caelesti pluvia rigata germina producit ad messem. *Homil. 16, in cap. xxvi Levitic.*

114. Sicut cibus et delictis caro, ita spiritus verbi divini convalescit: nutrimenta igitur spiritus sunt, divina lectio, orationes assidue, sermo doctrina. *Ibid., homil. 9, in cap. xvi.*

115. Animae cultura, Dei verbum est. *Epist. 3, ad Sever.*

116. Verba Domini quasi ignis sunt, quia frigus expellunt, calorem mentibus ingerunt; malum etiam sunt, quoniam obstinationis et peritiam duritiam molliunt. *Opusc. 31, cap. 7.*

117. Quid fulgidius Dei sermone aut radiantius? cuius participatione et illa res caliginem actene-

S. PAVLUS

S. PETRUS BAVLANCE.

PHILO JUD.

Tom. IV.

bras excutimus, qua appetunt lucem animarum. *Lib. 2, legis allegor.*

118. Verbum prout erat in principio apud Deum, vivificat animas: secundum autem quod est caro factum, vivificat corpora. *Part. 3, quest. 62, art. 5, in princ.*

119. Verbum Dei est lumen vite, salus mundi, porta caeli, cibus animae, jucunditas cordis. In *doctrinali Juven., cap. 1.*

SENTENTIA PAGANORUM.

120. Semina in corporibus humanis divina dispersa sunt: quae si bonus cultor excipiat, similia origini prodeunt: si malus, non altius quam humus sterilis ac palustris necat, et deinde creat, purgamenta pro frugibus. *Epist. 73.*

121. Anima purificatur Dei verbo per sapientiam. *Sent. 21.*

122. Verbum de Deo, non omni homini committitur. *Ibid., sent. 346.*

123. Sermo verus de Deo, sermo Dei est. *Ibid., sermo 346.*

124. Verbum de Deo parvis profertur: verbum enim de Deo reticere praestat magis, quam temere profere. *Ibid., sent. 350.*

125. Sine Deo sunt hi, qui quovis verbum Dei maledicunt. *Ibid.*

126. Paseo animam tuam verbo Dei. *Ibid., sent. 399.*

127. Anima ascendens ad Deum, per Dei verbum est. *Ibid., sent. 403.*

128. Relinquens que possides, sequere verbum Dei. *Ibid., sent. 255.*

Vide etiam tit. *Fames*, sent. 26; *Fides*, sent. 81; *Meditatio*, sent. 65; *Predicatio*, sent. 33, 248; *Securitas*, sent. 52; *Sermo*, sent. 16.

Definitio. Otiosum verbum est, quod aut ratione justa necessitate, aut intentione pia utilitatis caret. *Lib. 7 Mor., cap. 25.*

Otiosum verbum est, quod sine utilis, et loquentis dicitur, et audientis. *Lib. 2, super Matth., cap. 12, can. 40; num. 426.*

Otiosum verbum est, si omnes feris, de rebus frivolis loquamur, aut fabulis narremus. *Ibid.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Grave malum, ut aliquis ore suo condemnatur; etenim si pro otioso verbo reddat unguis, quae rationem, quanto magis pro verbo impudicis et turpitudinis. *Lib. 1 Offic., cap. 2.*

2. Otiosum verbum est loqui opera hominum; qui enim verbum Dei loquitur, otiosum verbum non loquitur. *Prose.*

3. Loqui enim opera hominum; otiosum verbum

S. THOMAS AQUINAS

THOMAS A KEMPIS.

SENeca.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

S. AMBROS.

- S. EUGEN. 66. Verbum Dei qui non eredit, non intelligit. In *Epist. parvula ad Valerian.*
- GILBERT. ANGLUS. 67. Verbum Dei lucet et ardet. *Serm. 24, super Cant.*, apud D. Bernard.
- GLOSS. INT. 68. Aliquando blande loquitur Deus, ut ametur; aliquando terribiliter, ut timeatur. *Super Job*, cap. xxxviii.
- GLOSS. ORD. 69. De verbis Domini humano sensu argumentari, sacrilegium est. *Super Hierem.*, cap. 34.
70. Via Domini ad cor dirigitur, cum sermo ejus diligenter auditur. *Super Matth.*, cap. 3, in illud: *Viam Domini*, etc.
- S. GREGOR. MAGNUS. 71. Tunc verba Dei mens vivacius penetrat, cum ad se admittit secularium curarum tumultus recusat. *Lib. 23 Moral.*, cap. 12.
72. Cibis mentis, est sermo Dei. *Homil. 15. super Ecclij.*
73. Studet queso, et quotidie Creatoris tui verba meditare: disce cor Dei in verbis Dei, ut ardentius ad eterna suspires, et mens tua ad caelestia regna majoribus desideriis accendatur. *Lib. 4, in Regubro*, indict. 15, cap. 84, epist. 40, ad Theodor.
- S. GREGOR. MAGNUS. 74. Quod in corpore cibis, hoc in anima est verbum Dei. *Orat. 16, ad subditos.*
75. Famen auditione verbi Domini pati, miserimum est. *Orat. 22.*
- S. GREGOR. NTES. 76. Homo cum sit particeps rationis, vero nutritur verbo. *Homil. 5, super Cant.*
- S. HIERON. 77. Optima ornamento sunt aurium verba Dei: ad ea sola paratus esse debet auditus, acque pretiosissimis lapidibus anteferre. *Epist. ad Demetriad.*
78. Dei verbum vita est, et nos aliter vivendo, quam vita est, verbum Dei fatimus obscuro. *Epist. 29, ad Thersiam, de vita circumcisa.*
79. Animus secularium sollicitudinum plenus illecebris, verbum non potest sustinere divinum, nisi prius ipsas mundi sollicitudines evangelica in se fuisse succiderit. *Epist. 37, ad Pammach.* et Ocean.
80. Christiani debent verbo Dei plus obedire, quam diabolo. *Ibid.*
81. Sic dulcissimo palato eloquia Domini sunt, ut nunquam degustata lastidiant. In *Regula monachorum*, cap. 37.
82. Omnes verbum Dei jubentur audire, ut unusquisque pro suo modulo, et sensu intelligat quid Dominus precipiat. *Lib. 2, super Ecclij.*, cap. 6.
83. Pinguissimus sermo divinus est, omnes habet in se delicias: quidquid volueris, ex sermone divino nascitur. *Super Psalm.* cxlvii, vers. 3: *Et adipse frumenti intiat te.*
84. Sine Dei verbo justitia omnis intuta est.

Super Epist. ad Ephes., cap. 6, in illud: *Quod est verbum Dei.*

85. Verba Dei cibis dicuntur: quoniam sicut cibis corporalis carnis reficit, ita verbum Dei mentem pascit. *Super Psalm.* cxviii, cap. 78.

86. Verbum Dei cibis et lumen animae est. Lumen, quo illuminatur; cibis, quo redolitur. Lumen, quo clarescit ad cognitionem veritatis; cibis, quo piangunt et hilarant ad amorum bonitatis. *Lib. 4, Miscellan.*, colle. 4, tit. 122.

87. Scientia verbi Dei amittitur, dum nimis ad temporalia intenditur. *Super Gen.*, cap. 37.

88. Verbum Dei tribuit aegris medicinam, caecis lumen, famelicis panem, sitibundis vinum, in frigiditate ignem, impugnat clypeum, desolatis consolationem. *Super Psalm.* lvi.

89. Frigidissimus est, quem ignis divini eloquii non incendit. *Super Hierem.*, cap. 23.

90. Eloquium Domini masticatum per meditationem, decoctum per amorem, conversum in sanguinem per penitentiam et compunctionis amaritudinem, omnia membra vivificat. *Super II Thess.*, cap. 3.

91. Divina eloquia similia sunt thesauro et fonti largis perenniisque scaturienti fluentis: magna est hujus thesauri abundantia, et larga fontis hujus ubertas. *Homil. 3, sup Genes.*

92. Sicut medicina languenti corpori, sic verbum Dei prodest animae egrotanti. *Homil. 8, super Matth. oper. imperf.*

93. Omnia verba divina, quamvis rustica sint et incomposita, viva sunt. *Ibid.*, homil. 46.

94. Omnibus brutis est ratio expartit, qui loquentem Deum audire designatur. *Prose.*

95. Deo placere hominis est: si Deo placere hominis est, qui Deum loquentem audire negligit, quamam ratione id assequitur? Is profecto nihil dilfert a bellua.

96. Considera quam turpe, quam scelestum sit: cum Christus nos ex hominibus Angelos fieri velit verbo suo, ex hominibus in bellus sponte nostra mutari. *Homil. 4, super Joan.*

97. Fames gravis, fames non audiendi verbum Domini. *Homil. 25, super Acta Apost.*

98. Nihil pulchrius, nihil suavius anima, que verbo Dei pascitur: omni superior est morbo, omni fame, omni intemperie, et aegritudine. *Ibid.*

99. Quemadmodum non prodest cibis, nisi cum fuerit masticatus, et in stomachum descenderit: sic non prodest ad salutem verbum Dei, nisi cum fuerit intellectus et memorie traditus. *Prose.*

100. Nam sicut cibis nihil prodest, si manducaverimus et iterum evomimus eum de stomacho:

STUO & VICTORIB.

HUOIGAS.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

S. JUVEN. GREGOR.

sic nihil nobis prodest verbum Dei, quod audimus, et obliviscimur illud.

101. Cibis qui in stomacho stat, illa confortat: et sermo qui in memoria manet, ille salvat. *Homil. 44 super Matth. oper. imperf.*

102. Verbum Dei quasi sanguis veritas est, que vivificat verbum: omne enim verbum, quod non habet in se veritatem Dei, mortuum est, quemadmodum sine sanguine corpus. *Ibid.*, homil. 66.

103. Quamvis divina eloquia in lectione arrogantibus sint aperta, in mysterio tamen clausa atque oculis sunt. *Prose.*

104. Sermo Dei fidelibus lux fit, reprobis autem ac superbis quodammodo tenebrescit: et unde illi illuminantur, inde isti excecantur. *Lib. 3, de Hum. bono*, cap. 2, sent. 3 et 4.

105. Is, qui post susceptum verbum Dei peccat, efficitur et ipsum verbum Dei vermis, qui ejus semper conscientiam fodiat, et arena peccatoris rotat. *Super Ecclij.*, cap. xxiii.

106. Caro Christi velamen est verbi, quo omnis, qui ipsum integre confitetur, induitur. *Epistola 23, ad Constantiuipol.*

107. Verbum Dei, Deus est. *Homil. 46.*

108. Vinum roborat corpus, animam autem verbum Dei. *Pomnes.* 17.

109. Si verbum Dei tota fide, tota devotione suscipias, fiet tibi ipsum verbum quodcumque desideras. *Prose.*

110. Si tribularis, consolatur te: si letaris pro spe futura, cumulat tibi gaudia: si iracundus es, mitigat te: si in doloribus es, sanat te: si paupertate consumeris, adjuvat te.

111. Sic ergo manna verbi Dei, reddit in ore tuo saporem quocumque volueris. *Homilia 16, in cap. xv Ecclij.*

112. Sermo Dei, iniquorum mentes arguit, et corruptions spiculis peccatorum conscientias teret. *Ibid.*

113. Anima germinat ex verbo Dei, et celesti pluvia rigata germina producit ad messem. *Homil. 16, in cap. xxvi Levitic.*

114. Sicut cibis et delictis caro, ita spiritus verbi divini convalescit: nutrimenta igitur spiritus sunt, divina lectio, orationes assidue, sermo doctrina. *Ibid.*, homil. 9, in cap. xvi.

115. Annis cultura, Dei verbum est. *Epist. 3, ad Sever.*

116. Verba Domini quasi ignis sunt, quia frigus expellunt, calorem mentibus ingerunt: malum otiosum sunt, quoniam obstinationis et perveraciam duritiam molliunt. *Opusc. 31, cap. 7.*

117. Quid fulgidius Dei sermone aut radiantius? cuius participatione et illa res caliginem actene-

bras excutimus, que appetunt lumen animarum. *Lib. 2, legis allegor.*

118. Verbum prout erat in principio apud Deum, vivificat animas: secundum autem quod est caro factum, vivificat corpora. *Part. 3, quest. 62, art. 5, in princ.*

119. Verbum Dei est lumen vite, salus mundi, porta celi, cibis animas, jucunditas cordis. In *doctrinali Joven.*, cap. 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

120. Semina in corporibus humanis divina dispersa sunt: que si bonus cultor excipiat, similia origini producent: si malus, non alitur quam humus sterilis ac palustris necat, et deinde creat, purgamenta pro frugibus. *Epist. 73.*

121. Anima purificatur Dei verbo per sapientiam. *Sent. 21.*

122. Verbum de Deo, non omni homini committitur. *Ibid.*, sent. 346.

123. Sermo verus de Deo, sermo Dei est. *Ibid.*, sermo 346.

124. Verbum de Deo parvis profertur: verbum enim de Deo reticere praestat magis, quam temere profertur. *Ibid.*, sent. 350.

125. Sine Deo sunt hi, pro quibus verbum Dei maledicatur. *Ibid.*

126. Pasce animam tuam verbo Dei. *Ibid.*, sent. 399.

127. Anima ascendens ad Deum, per Dei verbum est. *Ibid.*, sent. 403.

128. Relinquens que possides, sequere verbum Dei. *Ibid.*, sent. 255.

Vide etiam tit. *Fames*, sent. 28; *Fides*, sent. 81; *Meditatio*, sent. 65; *Predicatio*, sent. 33, 248; *Securitas*, sent. 52; *Senex*, sent. 16.

Definitio. Otiosum verbum est, quod aut ratione justa necessitate, aut intentione pia utilis caret. *Lib. 7 Mor.*, cap. 25.

Otiosum verbum est, quod sine utilis, et loquens dicitur, et audientis. *Lib. 2, super Matth.*, cap. 12, can. 40, num. 426.

Otiosum verbum est, si omnes feris, de rebus frivolis loquamur, aut fabulis narremus. *Ibid.*

1. Grave malum, ut aliquis ore suo condemnatur: etenim si pro otioso verbo reddat unguis que rationem, quanto magis pro verbo impuritate et turpitudine. *Lib. 1 Offic.*, cap. 2.

2. Otiosum verbum est loqui opera hominum; qui enim verbum Dei loquitur, otiosum verbum non loquitur. *Prose.*

3. Loqui enim opera hominum; otiosum ver-

S. THOMAS AQUINAS

THOMAS A KEMPIS.

SENECA.

SIXTUS PHILOSOPH.

S. GREGOR. MAGNUS.

S. HIERON.

S. AMBROS.

hum est, nec solum otiosum, sed etiam periculosum. Super *Psalm.* cxviii. serm. 22, vers. 4.

4. Non mediocriter periculum est, cum habeas tanta eloquia Dei; et Dei opera que fecit in *Genesi*, fecit in *Exodo*, fecit in *Leuitico*, *Deuteronomio*, *Jesu Nave*, *Judicium* libro, *Regum*, atque *Esther* illarum, legit in *Evangelio*, in *Actibus Apostolorum*, illis pretermisisse; si loquaris otiosa, quam secuti sunt. *Ibid.*

S. BASTILIUS
MAGNUS.
Y. BEDA.

5. Otiosum verbum in scriptura esse dicere, blasphemia ingens est. Homil. 10, in *Hezeam*.

6. Qui fabulis otiosis aures libenter aperit, hanc animam suam portam mortis efficit. Lib. 2, super *Luce*, cap. 7, in illud: *Qui viderit multorum*, etc.

S. BERNARD.

7. Si futuram cogitas de verbis otiosis discussionem, non vales displicere silentium. Epist. 4, ad *Robertum*.

8. Cum scierit et ex deliberatione in verba otiosa lingua laxatur, contra regulam usurpat veritatis; unde ratio reddenda est in futuro iudicio, iudice ipso terrore animodum comminante, *De precepto et dictione*.

9. Qui otiosum verbum non reprimat, ad noxia cito transit. *De inter. dno*, cap. 43.

10. Verbum otiosum, folium aridum est. Lib. de *Passione Domini*, cap. 25.

11. Quidquid loqueris, nisi intendas alicui prodesse, otiosum est. *Ibid.*

S. BONAV.

12. Qui loquitur verba otiosa, est sicut ulmus et alia arborum, que nullum fructum ferunt, sed folia tantum. Titul. 3 *Dicte*, cap. 6.

13. Custodi cor tuum ab evagatione, et os tuum ab otiosa locutione. In *Alphabet. Religios.*, lect. 3.

14. Non affabilitas opportuna, sed loquacitas otiosa damnatur. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 20.

S. FRANCIS
ASSISIENSIS.

15. Vae illi Religioso, qui delectat se in verbis otiosis et vanis, et cum his homines perducit ad risum. In suis *Opus*, in admo., cap. 20.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

16. Dum otiosa verba everseris negligimus, ad noxia pervenimus. Lib. 7 *Moral.*, cap. 17.

17. Ab otiosis ad noxia, a levioribus ad graviora verba sepe venitur. Lib. 8, *Dialogi*, cap. 15.

18. Sicut perniciosa verba admittere, ita etiam otiosa formidandum est. Lib. 4 *Moral.*, cap. 2.

19. Sape dum ab otiosis verbis iniquam linguam compescitur, ad tamenitatem quoque stulte incropanctis effrenatur. *Ibid.*, Lib. 7, cap. 17.

20. Dum moderari lingua otiosa verba negligit more incolite remissionis capta, audeat ad noxia prorumpit. *Ibid.*, lib. 10, cap. 9, num. 14.

21. Si apud districtum iudicem otiosus sermo reprehenditur, quanto magis et nactus? *Ibid.*

22. Pensa quantum sit damnavis, qui a magistra non vacat, si et ille sermo ponalis est, qui a bonitate utilitatis recat. Lib. 3 *Dialogi*, cap. 15, verbo 51.

23. Dum frequenter otiosa, nonnunquam vero, etiam quod est gravius, noxia loquimur: os nostrum omnipotenti Deo tanto longinquum fit, quanto huic mundo propinquum. *Ibid.*

24. Famuli Dei a terrenis actionibus segregati, otiosa loqui nesciunt, et mentem per verba spargere atque inquinare desunt. *Ibid.*

25. Cum ingenti cautione debet loqui, cui non solum malus, sed etiam otiosus sermo vitandus est. Epist. 4, ad *Demetriad.*

26. Sermo otiosus serpens morum est. In *Regula monachorum*, cap. 39.

27. Otiosa sunt omnia, que sunt aut nociva, aut inbonesta, aut inutilia. *De inst. novit.*, cap. 13.

28. Quidquid preter necessitatem et utilitatem locutus fueris istum otiosum est. Super *Prolog.*, *Regule S. Benedicti*, cap. 2, text. 8.

29. Verba otiosa, que absque utilitate et necessitate causa profertur, atque peccato non sunt. In cap. 7, *Regul. S. Benedicti*, grad. 9.

30. Sicut falsitatis crimina, a proficiantibus pertimescuntur: ita otiosa verba, a perfectis viris vitantur. Lib. 2, de *San. bono*, cap. 29, sent. 4.

31. Sicut pro otioso verbo ratio exigitur, ita pro sermone injusto poena exolvitur. *Ibid.*

32. Nullus est homo absque peccato, nec quisquam potest de Dei securus esse iudicio, cum otiam et de otiosis verbis reddenda sit ratio. *Ibid.*, lib. 3, cap. 62, sent. 10.

33. Ab otioso sermone linguam compescit: qui enim otiosa verba non reprimat, ad noxia cito transit. Lib. 2, de *Synodo*, cap. 8.

34. Vere pretiosum et laudabile est, verbum nunquam proferre otiosum. Serm. 8, ad *fratres*, divis. 4.

35. Bonus sermo suavis est ad audiendum, durus turba amicum, otiosus perdit temporis fructum. In *Oratio. Boaz*, cap. 5.

36. Otiosus et verbosus, raro compunctus est, raro a delicto purus. *Ibid.*, cap. 16, sect. 2.

37. Nemo evolat levem esse culpam, quam tantopere celestis sententia districtiois impugnat, dicens de otiosis verbis rationem esse reddendam. Homil. 6, de *Otiosis verb.*

38. Otiosa sunt semper infructuosa colloquia facti rumoris expositi. *Ibid.*

39. Quis pulandus est otiosus esse sermo, nisi

S. HILDEBR.

HEGO & S. VICTOR.

JOAN. TIRI.

S. HEDONIS
RISPAL.

THOMAS
& KIRI.

S. VALER.
EPISCOPUS.

ignarus rationis et inustus falsitatis? cui studii est aut videnda confingere, aut de incertis, quasi certa sentire? *Ibid.*

40. Otiosa verba sunt, figurata convicia, stulta fatigatione composita, dulcibus (ut aliqui putant) sed multis acineta plagis, ac mortiferis insuper armata supplicis. *Ibid.*

41. Otiosus sermo satis otioso nutrietur auctore. *Ibid.*

42. Otiosa voces injuriam faciliant, et periculum audientibus parant. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Redderet rati*, sent. 11; *Tempus*, sent. 32; *Turpiloquium*, sent. 6.

VERBI GENERATIO. Vide GENERATIO VERBI.

VERECUNDIA.

5. AUGUST. *Definitio*. Nihil est verecundia, nisi quidam displicentis motus. Epist. 62.

PLATO. Verecundia est timor ob ignominiam expectationem. *Syrygia* 6, de *Definit.*

5. GREGORIUS
NYSS. *Differentia*. Est differentia inter pudorem et verecundiam: verecundia est quidam intensus pudor, contra autem pudor, remissa verecundia.

Homil. 3, super *Ecclesiasten*.

Erubescencia et verecundia inter se differunt. Erubescencia, est timor de turpi facie; sed verecundia est timor de turpi facie. 4, 2, quest. 41, art. 4.

SENTENTIA PATRUM.

4. Sicut in cembis gravitas, in juvenibus alacritas: ita in adolescentibus verecundia, velut quadam dote commendatur nature. Lib. 1 *Offic.*, cap. 17.

2. Pulchra virtus est verecundia, et suavis gratia, que non solum in factis, sed etiam in ipsis spectatur sermonibus, ne modum progredatur loquendi, ne quid indecorum sermo resonet. *Ibid.*, cap. 18.

3. Prima disciplina, verecundia est, imo etiam in omni usu loquendi. *Ibid.*

4. Maximus actus verecundie, silentium est. *Ibid.*

5. Est etiam oculis verecundia, ut non videro viros homina, nec videri velit. *Ibid.*

6. Est in ipso motu, gestu, incosua tonenda verecundia: habitus enim mentis, in corporis statu cernitur. *Ibid.*

7. Verecundia cum sit omnibus etatibus, personis, temporibus, et locis apta, tamen adolescentibus, juvenilesque annos maxime docet. *Ibid.*, cap. 19.

8. Sicut artifex in materia commodiore melius operari solet, sic verecundia in ipso quoque corporis decore plus eminet. *Ibid.*, cap. 19.

S. VALER.
EPISCOPUS.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

S. AUGUST.

V. BEDA.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

9. Bonus est pudor, quem commendant silentia. In *Exhort. ad Virgines*.

10. Magna Sanctis cura est verecundia, ut plerumque in ipsis pudor etiam voti sit. Lib. 1, super *Luce*, cap. 1, in illud: *Congregat Elisabeti*, etc.

11. Verecundia dicta est, eo quod vere timeat: qui vero non timet, non erubescit. Serm. *Doni*, 44, post *Trinit.*

12. Quoniam verecundia magna est poena, qui erubescit pro Christo, fit dignus misericordia. *De vera et falsa poena*, cap. 10.

13. Verecundiam abijcitur, omnes simul virtutes abijcit. In suis *Proverbiis*, verbo *Verecundiam*.

14. Mansuetudo pudoris, humilitas cordis, magnanimitas fidei, gratissima sane gemma in diademate, micans in capite stella, rubor in facie hominis verecundia. *Serm. B. M.*, de *Verbis Apocal.*

15. Quid tam proprium verecundia, quam proprias vitare laudes, vitare jactantiam? Serm. 86, super *Cant.*

16. Nescio an quiquam gratius verecundia ad verum in moribus hominum queat, quam est certe omnium ornatus etatum; sed quod tenero gratia verecundia in teneriori etate amplius pulchritudine cernitur. *Ibid.*

17. Quia amabilis verecundo adolescente? quam pulchra, et quam splendida gemma morum est verecundia, in vita et vultu adolescentie, quam vera et minima dubia, bonae nuntia spei, bonae indolis index. *Ibid.*

18. Verecundia virga discipline est adolescenti, qui pudeus affectibus inimicus, lubricus idem motus atque leve coereat, compemittitque insolentem. *Ibid.*

19. Verecundia soror est continentia: nullum manifestum indicium est columbinis simplicitalis, et ideo etiam testis innocentie. *Ibid.*

20. Verecundia lampas est pudoris mentis, jugiter lucens ut nil in ea turpe vel indecorum resideret attentat, quod non in illa alio modo prodit. *Ibid.*

21. Verecundia expugnatrix malorum est, et propugnatrix puritatis incoate, specialis gloria conscientium et famus custos, vite decus, virtutis sedes, virtutum primitia, nature laus, et insignis totius honesti. *Ibid.*

22. Genium animi bonum verecundia est, ut qui male agere non vult, videri tamen verecundetur. *Ibid.*

23. Bona commendatio securitate orationis, si premissis verecundiam. *Ibid.*

24. Optimum plane anime decoramentum,

GILLESBERT.

ANGLOS. verecundia est. Serm. 25, super *Cont.*, apud D. Bernard.

25. Verecundia quasi aurora quaedam omnium actuum colorat principia, et virgineo virtutes reliquas venustat pudore. *Ibid.*

26. Verecundia bona sua non petulantur iactat, sed parca loquitur. *Ibid.*

S. GREGOR. MAGNUS. 27. Sicut verecundia laudabilis est in malo, ita reprehensibilis est in bono: erubescere enim malum, sapientia est: bonum vero erubescere, fatuitatis. Homil. 10, super *Eszech.*

28. Illud verum est aperte desperationis indicium, si verecundia non sequitur peccatum. In *Septem Psalm. Penitentiales*, super *Psalm.*, vers. 10.

29. Verecundus mos torpore indiscretionis inolevit. Lib. 12, in *Regitr.*, indict. 7, in suis *Decretis*, verbo *Verecundus*.

S. GREGOR. NAZ. 30. Pulcher flos est verecundia, ac ornamentum magnam capitique legumentum egregium. Orat. 27, ad *Virgin.*

S. GREGOR. NYZ. 31. Pudor magis, quam timor super erudit ad prava fugienda. Homil. 3, super *Ecclesiasten*.

S. HIERON. 32. Ornet prudentiam verecundia, et cunctas in te virtutes pudor superat. Epist. 14, ad *Celsianum*.

33. Impudentissimum est, ejus te verecundiam non sequi, cujus sequi testeris exemplum. Epist. 47, de *Vitanda suspecto contub.*

34. Mulier cum veste deponit et verecundiam, Lib. 1, *adversus Jovinianum*.

HUGO CARD. 35. Durum est nescire erubescere, quando magna erubescendum est. Super *Hieron.*, cap. 6.

S. JOHANNES CHRYSOST. 36. Humanus animus postquam verecundie lines semel transiit conatus est, in insolentiam dilabatur. Lib. 2, de *Sacerd.*

S. ISID. HISP. 37. Porta semper verecundiam in vultu, porta pudorem in facie, pudore oculos tuos attollere erubescere. Lib. 2, de *Synon.*, cap. 5.

RICHARD. A. S. VICTOR. 38. Disce prius peccatum odisse et tunc illud incipies veraciter erubescere: si veraciter odis, erubescis. *Prose.*

39. Ille pudor verus esse cognoscitur, quia victiorum odium precedit et comitatur: aliqui in peccato deprehendens, et deprehensus pudore confundens; non te credo erubescere culpam, sed infamiam.

40. Non enim verecundia talis descendit tam ab ipso peccato, quam de fame detrimento.

41. Si peccatum perfectum erubescitur, non tam facile committeretur. Part. 1, de *Benjamin minoris*, cap. 46.

42. O vere laudabilis est verecundia, ubi et intus conscientia munda, et foris facies verecunda: nam ubi est aliquid, quo mens erubescat, non

adeo laudabile est, si conspectam faciem rubor perfundat. *Prose.*

43. Omnia verecundia tanto laudabilior, quanto conscientia gloriosior, tutior atque securior. Lib. 3, super *Cont.*, cap. 4, in illud: *Sicut fragmen mali panici, etc.*

SENTENTIE PAGANORUM.

44. Sine verecundia nihil rectum esse potest, nihil honestum. Lib. 1, de *Offic.*

45. Bonum in adolescente signum est verecundia. Epist. 11.

46. Gravissimis viris rubor subitus effunditur: magis quidem in juvenibus apparet, quibus plus calor est, et tenera frons; nihilominus veteranos et senes etiam tangit. *Ibid.*

47. Nutriendus est pudor, qui quantum in animo duraverit, aliquis erit bonae spei locus. Epist. 25.

48. Verecundia parens est omnis honesti consilii, tutela solemnium officiorum, magistra innocentiae, chara proximis, accepta alienis: omni loco, omni tempore favorabilem praese ferens vultum. Lib. 4, *Dictor. memorabil.*, cap. 5.

Vide etiam tit. *Amicitia* in genere, sent. 395; *Confusio*, sent. 4; *Honestas*, sent. 9; 21; *Impudentia*, sent. 5; *Ingenium*, sent. 30; *Modestia*, sent. 43, 44; *Virginitas*, sent. 124; *Virtutum conserio* in specie, verbo *Verecundia*; *Uxor*, sent. 8.

VERITAS.

Ethymologia. Veritas dicitur quasi vera ita est. *Collyrii.*

Veritas est idem quod vera entitas. Super *Epist.* *REGORIUM.*

1 *Joan.*, cap. 5.

Definitio. Veritas est rectitudo sola mente perceptibilis. In *Dialog. de Verit.*, cap. 12.

Veritas est adaequatio rei intellectae ad intellectum. Part. 4, tit. 5, de *Justit.*, cap. 15.

Veritas est id quod est. *De vera Relig.*, cap. 36.

Veritas est forma verorum. *Ibid.*

Veritas est summa similitudo principii, quae sine ulla dissimilitudine est. *Ibid.*

Quid est veritas, nisi menti conformis entitas? S. SOCRAT. Super *Psalm.* cxviii, exposit. 2, cap. 10, art. 2, vers. 16.

Veritas est veri scientia. Lib. 2, *Stromat.*

Veritas est cum res ita est, ut dicitur. Super *Psalm.*

xiv.

Veritas est ejus quod vere est, firma intellectio. *De vita Moysi.*

Veritas est per quam probabili ratione dictum aliquid, vel factum immutatum profertur. *De fract. coenae et spiritus*, cap. 43.

Veritas est substantia, et lumen rationalis. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 4.

S. THOMAS AQUINAS. Verum est declarativum, aut manifestativum esse. Part. 1, *Somma*, quæst. 16, art. 1.

Veritas uniuscujusque rei, est proprietas sui esse, quod stabilitum est ei. *Ibid.*

CICERO. Veritas est, per quam non mutata ea quæ sunt, ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Lib. 2, de *Invent. Rhetor.*

S. BOSAT. Veritas est, per quam non mutata ea quæ sunt, ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Lib. 2, de *Invent. Rhetor.*

HUGO CARD. Veritas triplex est: oris, cordis, operis. Super *Exod.*, cap. 18.

Triplex est veritas; veritas vite, contra hypocritismum; veritas doctrine, contra hæresim; veritas justitiae, contra acceptionem personarum. Super *Psalm.* L.

PETRUS WLESIAS. Comparatio. Sicut in suavi colloquio, non est suavitas admittenda: sic in duro rusticoque sermone, non est veritas aspernanda. *De charitate*, cap. 52.

VALENTINUS MARLINUS.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALBERTUS MAGNUS. 1. Veritas justa est, quando vere concordant mens, lingua, et opera: ut quod sentit quis in corde, hoc profert ore, et perficit opere. *De Paradiso anime*, part. 1, de *Virtutibus*, cap. 18.

2. Ad maiorem veritatis inducere nos debet, quod Christus est veritas, et quia veritas semper in se amabilia est. *Ibid.*

3. Ubi Religio sanctorum, ibi fides veritatis est plenior. Super *Psalm.* cxviii, serm. 14, vers. 2.

4. Quidquid verum a quocunque dicitur, a sancto dicitur Spiritu. Super 1 *Cor.* xiii.

5. Adversarii virtutis, veritatis semper insidiantur. Epist. 2, ad *Frabres*.

6. Abolita est veritas, et mendacium in terris prevaluit. *Ibid.*, serm. de *Vanitate mundi*.

7. Veritas nunquam relinquenda est propter scandalum. Serm. *Domin.* 5, post *Pascha*.

8. Amant homines veritatem lucentem, oderunt eam redarguentem. Lib. 10 *Confess.*, cap. 23.

9. Veritas et sapientia pulchritudo nec multitudine audientium constipata seclodit vementes, nec pergitur tempore, nec migrat locis, nec nocte interceptur, nec umbra intercluditur, nec sensibus corporis subiacet, omnibus proxima est, omnibus sempermanens, nullo loco est, nusquam desit, foris admonet, intus docet cernentes se, commutat omnes in melius, a nullo in deterius commutat, nullus de illis iudicat, nullus sine illa iudicat bene. Lib. 2, de *Libero arb.*, cap. 14.

10. Omnis, qui utrum sit veritas dubitat, in seipso habet verum, unde non dubitet, nec ullum verum nisi veritate verum est. *Prose.*

11. Non itaque oportet eum de veritate dubitare, qui potuit undequaque dubitare. *De vera Religione*, cap. 39.

12. Incomparabiliter pulchrior est veritas Christianorum, quam Helena Græcorum. Epist. 9, ad *dicum Hieronymum*.

13. Mens veritatis capax non est, nisi vitilis liber. *De Agone christiano*, cap. 13.

14. Hominis finis est perfecte querere veritatem. Lib. 1, *contra Academ.*, cap. 3.

15. Nihil verum in quo veritas non est: et omne quod verum non est, falsum est. Lib. 2 *Soliloq.*, cap. 45.

16. Qui verus disputator est veritatis, a falsitate discretor est. Lib. 3, *contra Cresconium*, cap. 15.

17. Veritate manifestata, cedat consuetudo veritati: plane quis dubitet veritati manifestate debere consuetudinem cedere? Lib. 3, de *Baptismo*, cap. 6.

18. Nemo consuetudinem veritatis proponat, quia consuetudinem veritas semper excludit. *Ibid.*, cap. 7.

19. Prævaricatore legis lux deserit veritatis, qua desertus fit cæcus. *De natura et gratia*, cap. 22.

20. Veritas consuetudini proponenda est: sed cum consuetudinem veritatis suffragatur, nihil operet firmius retineri. Lib. de *Baptismo*, cap. 5.

21. Peccatoribus panis veritatis amarus est. Super *Psalm.* v.

22. Veritas et dulcis est, et amara. Quando dulcis est, parit: quando amara, curat. Epist. 214, ad *Romulum*.

23. Veritas intelligentibus mentibus intus loquitur, sine sono instruit, intelligibili luce perfundit. Tract. 54, super *Evangel. Joan.*, de cap. 12.

24. Tutius veritas auditur, quam predicatur; quoniam cum auditur, humilitas custoditur: cum autem predicatur, vir non surregit cuius hominum quantalacumque iactantia. *Ibid.*, tract. 57, de cap. xiii.

25. O miseris homines, qui cum esse volunt mali, nolunt esse veritatem, que damnatur mali: nolunt enim eam esse quod est, cum ipsi debeant nullomodo esse quod sunt, at ipsi mæne nuntentur, non ipsa iudicantur damnentur. *Ibid.*, tract. 90, de cap. xv.

26. Sit veritas in pugna, ut acquiratur securitas in victoria. *De Verb. Apost.*, serm. 3.

27. Veritatis sola inquisitio, perfectum sapientiam munus est. Lib. 1, *contra Academ.*, cap. 3.

28. Hominis finis est, perfecte querere veritatem: quisquis ergo minus instanter, quam oportet, veritatem querit, is ad finem hominis non pervenit. *Ibid.*

29. Via que ducit ad veritatem, nulla tuti opti-

nor) intelligitur melius, quam diligens inquisitio veritatis. *Ibid.*

30. Veritas est aliquid mente nostra, atque ratione sublimius. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 13.

31. Nihil beatius eo, qui fruatur incommutabili et excellentissima veritate. *Ibid.*

32. Quidquid iucundum est in ceteris veris, ipsa veritate utique iucundum est: hæc est libertas nostra, cum ipsi subditur veritati. *Ibid.*

33. Si aliquid est excellentius veritate, illo potius Deus est: si autem non est, iam ipsa veritas Deus est. *Ibid.*, cap. 15.

34. Ubi invenit veritatem, ibi invenit Deum meum. Lib. 10, cap. 24.

35. Ubique veritas præsidet omnibus consulentibus, et simulque respondet omnibus etiam diversa consulentibus. *Ibid.*, cap. 26.

36. In diversitate sententiarum verarum, concordiam parit ipsa veritas. *Ibid.*, lib. 12, cap. 30.

37. Hæretici cum promittunt veritatem, a veritate conantur avertere. Lib. 1, de *Gen.*, contra *Manich.*, cap. 1.

38. A quocunque verum dicitur, illo donante dicitur, qui est ipsa veritas. Epist. 28.

39. Omnibus animis se frui valentibus, veritas communiter præsto est. Epist. 50.

40. Aliquando quidam cordis aures adhibent veritati; rarius inter prospera, crebrius inter adversa. Epist. 82.

41. Mirum in quantum se abrupta præcipitent homines, insipientes retia veritatis. Epist. 105.

42. Verbis contendere, est non curare quomodo error veritate vincatur: porro qui non verbis contendit, sed agit verbis, ut veritas pateat, veritas placeat, veritas moveat. Lib. 4, de *Doctr. christ.*, cap. 23.

43. Multi sunt duri ad non consentiendum veritati, et avari ad persequendum. *Annot. in Job*, cap. xxxix.

44. Quæ a veritate non veniunt, plerumque et nullo impellente seipsa subvertunt. Lib. 7, de *Civit. Dei*, cap. 49.

45. Quod instituit multitudo erroris, abstinuit via veritatis. *Ibid.*, lib. 8, cap. 24.

46. Filii diaboli dicuntur homines, qui non credunt veritati. *Contra Adimant.*, cap. 5.

47. Deus est veritas, nec ullo pacto sapiens quisquam est, si non veritatem mente contingat. *De utilit. cred.*, cap. 15.

48. Felix cor certum ad veritatem, infelix contra veritatem. Lib. 13, contra *Flaut.*, cap. 6.

49. Nec alteri potius quam sibi adversatur, qui perisit apertissima veritati. Lib. 5, de *Baptismo*, contra *Donat.*, cap. 3.

50. Falsitas, quæ nudari et redargui metuit

eorum vitiorum nomine, quæ veritas damnat, diligentiam veritatis accusat. L. 1, contra *Crescon.*, cap. 6.

51. In paucis frequenter est veritas, et errata multorum est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 53.

52. Erroris preoccupatio impedit veritatis intelligentiam. Lib. 2, de *Nuptiis*, cap. 23.

53. Omnis verax a veritate verax est. Tract. 5, Super *Joan.*

54. Qui servat humilitatem, non labitur a veritate. *Ibid.*, tract. 25.

55. Nihil fortius desiderat anima, quam veritatem. *Ibid.*, tract. 26.

56. Qui odit veritatem, necesse est odiret et a quo veritas nata est. *Ibid.*, tract. 91.

57. Ne pudeat nos veritatis, non contegamus veritatem verborum furo, ne decoro ornata. *Prosec.*

58. Nuda est veritas, patrone non indigens, ipsa seipsum defendens, ac splendide præconio humilitatem evahens ac ostendens. Conc. 26, de *Mart. Manana.*

59. Qui veritatem pro pecunia negant, Deum, qui veritas est, pecunia vendunt. Lib. 4, super *Hebr.*, cap. xv, in illud: *Promiserunt ei pecuniam*, etc.

60. Honorat veritatem, qui et se et sua omnia in eo statit quo veritas, habet et agnoscit veraciter, et humiliter confitetur. Serm. 3 *Advent.*

61. Veritas sola liberat, sola lavat. Serm. 2, post *Octav. Epiph.*

62. Non amat veritas angulos, non ei diversoria placent; in medio stat. Serm. 6 *Ascens.*

63. Nemini blanditur veritas, neminem palpat, nullum seducit, aperte denuntiat. Serm. 2, de *S. Michael.*

64. Non est quo vanitas intret, ubi veritas iam totum occupavit. Serm. 5 *Omnium SS.*

65. Amara est veritas sine condimento gratiæ. Serm. 74, super *Cant.*

66. In via delinquit, qui veritatem derelinquunt. *De duodecim gradib. humilit.*

67. Inquirimus veritatem in nobis, in proximis, in sui natura. In nobis, nosmetipsos dijudicando; in proximis, eorum malis compatiendo; in sui natura, mundo corde contemplan-do. *Ibid.*, verbo *Inquirimus*, cap. 3.

68. Sunt tres gradus veritatis; ad primum, ascendimus per laborem humilitatis, ad secundum, per affectum compassionis, ad tertium, per excessum contemplationis. In primo, veritas reperitur sovera, in secundo, pia; in tertio, pura. Ad primum ratio ducit, quæ nos discentibus; ad secundum affectus perducit, qui aliis miseremur; ad tertium puritas rapit, quæ ad invisibilia sublevarum. *Ibid.*, cap. 6.

S. BONAV.

69. O béata veritas, video quod sine te sapere, desipere est: te vero nosse, perfectum scire est. In *Solliloq.*, cap. 4.

CASSIODOR.

70. Fastidium non habet dulcedo veritatis. Super *Psalin.* xxxi, vers. 20.

S. CLEMENS

71. Veritatis amor, est odium falsitatis. Super *Psalin.* xlv, vers. 9.

S. CLEMENS

72. Nescit titubare quod veritas loquitur. Super *Psalin.* cx, vers. 7.

S. CLEMENS

73. Certissimum est, quod neque amicitia, neque propinquitas generis, neque regni sublimitas homini debet esse pretiosior veritate. Lib. 1, de *Reconq.*

S. CYRILLUS

74. Non Christianus ille est, qui pro veritate mori timet. Epist. ad *Augustin.*, de *miraculis D. Hieronymi.*

S. CYRILLUS

75. Veritatis studiosus semper et Deo placet, et cunctis hominibus utilis est. *De veritate.*

S. ENRIAM.

76. Beatus est, qui absque ulla simulatione semper veritati inservit. *Ibid.*

S. ENRIAM.

77. Veritatis pulehritudo deformis redditur, quando super improbitate extenditur. *De nobis lingua.*

S. ENRIAM.

78. Veritatis curam habeamus, fratres, ut veritas nos circumdet, ac protegat. In illud: *Attende tibi*, cap. 10.

S. ENRIAM.

79. Veritatem silere, idem est quod aurum humo condere. Hab. apud B. Joan. Damasc. lib. 1 *Parvul.*, cap. 19.

S. ENRIAM.

80. Nobilitas est veritas, falsitatis abnegat vel patrocinium, vel obsequium. In *Elucid.*, super cap. xiii, *Job.*

S. ENRIAM.

81. Veritas a quocunque dicitur, omnibus est preferenda. In *Decretis Gratiani.*

S. ENRIAM.

82. Veritas est in caelis, umbra in terris. Super *Jerem.*, cap. 13.

S. ENRIAM.

83. Qui fastu mundi superbiunt, præconia veritatis audire non possunt. Super *Judith.*, cap. 5.

S. ENRIAM.

84. Veritas non ex fabrica, sed ex natura surgit. Super *Job.*, cap. xiii.

S. ENRIAM.

85. Magnum est malum a luce veritatis deserere. Super *Psalin.* ix.

S. ENRIAM.

86. Sancta Ecclesie valentius in veritate reflectitur, cum ardentius pro veritate falgatur. Lib. 9 *Moral.*, cap. 6.

S. ENRIAM.

87. Imperitia mens veritatis sententia graviter tolerat. *Ibid.*, lib. 16, cap. 3.

S. ENRIAM.

88. Veritas fulcra non querit auxilio falsitatis. *Ibid.*, lib. 41, cap. 13, super illud *Job* xiii: *Nam quid Deus indiget mendacio?*

S. ENRIAM.

89. Plana veritatis via est, et grave iter mendacit. *Ibid.*, lib. 42, cap. 1, super illud *Job* xv: *Torrebis eum tribulatio.*

S. ENRIAM.

90. Veritatis lumen, quod clatis occupatisque tenebris absconditur, afflictis humilitatisque revo-

latur. *Ibid.*, lib. 27, cap. 7, num. 11, super illud *Job* xxvi: *Et præcepit ei, ut curvas adorient.*

91. Amicus veritatis est rectus amator actionis. *Ibid.*, cap. 8.

92. Nihil est ad descendendum veritate facilius. In *Pastoral.*, part. 2, admonit. 12.

93. Ille debet esse veritatis defensor, qui quod recte sentit, loqui nec metuit, nec erubescit. *Ibid.*, super *Ezech.*

94. Eis ipsa veritas absconditur, qui ejus verba sequi contemnunt. *Ibid.*, super *Evang.*

95. Non in verbis, sed in rebus veritas sita est. S. GREGORIUS

Lib. 3, de *Theologia.*

96. Nihil veritatem obscurat, quod modestia afficitur. Epist. 17, ad *Eusebium, episc. Cesariens.*

97. Non in sono verborum magis, quam in mente et sententia sita est veritas. Epist. 29, ad *Basiliam Magn.*

98. Veritas laborare potest, vinci non potest. S. HIERONYMUS

Lib. 1 *Dialog. adversus Pelagianos.*

99. Veritas amara est, rugosa frontis ac tristicis offendantur corripit: unde comicus; Obsequium amicos, veritas odium parit. *Ibid.*

100. Haec natura habet, ut amara sit veritas, blanda vita existimetur. Epist. 58, ad *Onuph.*

101. Veritas quidem claudet et ligari potest, vinci non potest: quæ storum paucitate contenta est, et multitudine non terretur. In *Regula monachor.*, cap. 20, de *Juramento.*

102. Veritas mendaciam confutat, et perimitur falsitas veritate. In *Explanat. super Psalm.* lxxi.

103. Magna vis est veritatis, quæ cum per se intelligi possit, per ea tamen ipsa, quæ ei adversantur, elucet: ut in natura immobilis mansens, firmitudine nature suæ quodlibet dum attentatur, accendat. Lib. 7, de *Trinit.*

104. Veritas malis et imperitis amara est. In *Annot. Super Epistolam ad Romanos.*

105. Bonitas respicit esse, justitia agere, veritas loqui. Super *Epist. ad Ephes.*, cap.

106. Error, cui non resistitur, approbatur: et veritas, cum minime defendatur, opprimitur. Hab. in *Decret. Gratiani*, dist. 38, can. *Error.*

107. Veritas ubique mater est sanctitatis, nunquam offendi, nusquam errat, non deviat, non declinat, rectum cor præparat. *Ibid.*, super *Psalin.* cxviii.

108. Qui non libere veritatem defendit, quam libere defendere oportet, proditor est veritatis. *Prose.*

109. Non solum ille est proditor veritatis, qui transgrediens veritatem palam mendaciam pro veritate loquitur, sed etiam ille qui non libere pronuntiat veritatem, quam libere pronuntiare oportet.

S. GREGORIUS

S. HIERONYMUS

S. HIERONYMUS

RUGO A S. VICTORI.

RUGO CARD.

S. INNOC. III.

S. JOANNES CRISTOST.

110. Si propter timorem mortis tacere veritatem, impietas est, quomodo non est impietas major propter miserum ventrem, et spem vani honoris tacere veritatem, et sic meliorem facere gratiam panis et honoris, quam gloriam veritatis? Homil. 25, super *Muth. oper. imperf.*; super illud: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, etc.*

111. Si veritas salus et vita est cognoscendum esse, magis debet quaeri, quam quaereri. *Ibid.*, homil. 56.

112. Lavior culpa est veritatem non apprehendere, quam continere apprehensam. *Ibid.*, homil. 49.

113. Naturaliter veritas nescit mentiri, nec potest aliquando perire. *Ibid.*

114. Nihil veritate clarius, nihilque potentius. Homil. 28, super *Joan.*

115. Veritas latere non vult, nullum timet periculum, nullas insidias tremit, nullam desiderat multitudinis gloriam, nulli hominum est noxia, omnia excidit, et ab innumeris insidiis tuta permanet. *Ibid.*

116. Veritas latere non vult, sed latentia omnia et abscondita in medium proflit.

117. Talis est veritatis natura, ut unde magis oppugnatur, inde magis confirmetur: et quo magis oblegitur, eo clarior eradiat. *Ibid.*, homil. 57.

118. Falsum veritas non capit, amaritudinem dulcedo non patitur. Homil. super illud *Joan. 17*: *Veritas hora, etc.*

119. A veritatis auctore nihil quidquam meretur impetrare, qui veritatis rebellium sese voluerit exhibere. *Ibid.*

120. Veritas Ecclesiae columna est, et firmamentum. Homil. 44, super *1 Timoth.*

121. Veritatis status, etiam multis impugnantibus, suscitatur et crescit. Homil. 4, de *laud. Pauli.*

122. Praestantissimum omnium bonorum est veritas; capta difficilis est veritatis sermo. Lib. 1. *Parall.*, cap. 19.

123. Veritatis robur nullam opem requirit; verum quamvis innumerati sint, qui eam extinguere moliantur, adeo tamen non extinguuntur, ut etiam per eos ipsos, qui eam vexare conantur, splendor existat, eosque qui frustra sese tantum, irridet. *Ibid.*

124. Nihil fortius veritate, veritas enim nunquam convincitur falsi: quisquis vero cum veritatem dicere quaerit, eam subicit, a Deo condemnabitur. *Ibid.*

125. In suam perniciem mala fabricatur, qui veritati obstitit. *Orat.*, de *Transfiguratione.*

126. Ardua quidem res est, profectio veritatis,

et qua incurantibus errorum tenebris, aut negligenter proflentis frequentissime vitatur. Lib. 4, de *Nugis curial.*, in prologo.

127. Qui veritatem non vult audire vel loqui, a spiritu veritatis alienus est. *Ibid.*

128. Veritatem libenter audit, amicus veritatis: et salus illius desperanda est, cui gravior est fraudulentae adulationis illecebra, quam veri salubris asperitas. *Ibid.*, epist. 234.

129. Veritas furo caret, et loqui non novit, nisi facis revelata. *Ibid.*, epist. 258, ad *Robertum.*

130. Investigationem veri multorum est quaerere, sed paucorum est invenire. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 1, sent. 6.

131. Quid profuit te vidisse veritatem, quam nec defensurus es, nec secuturus? Lib. 2, *Divin. instit.*, cap. 3.

132. O quam diffusilis est ignorantibus veritas et quam facilis scientibus! *Ibid.*, cap. 5.

133. Non ab eo veritas exigenda est, qui se necesse falerit. *Ibid.*, cap. 12.

134. Veritas a vulgo solet variis sermonibus dissipata corrumpi. *Ibid.*, cap. 44.

135. Ubi custodiat homo veritatem, que licet ad praesens sit insuavis; tamen cum fructus ejus, atque utilitas apparuerit, non odium pariet (ut ait Poeta) sed gratiam. in *Epitoma*, cap. *Supra*.

136. Simplex et nuda veritas, ornamentis extrinsecus additis fucata corrumpitur, luculentissima enim est, et satis ornata per se est. Lib. 3, de *Divin. Inst.*, cap. 1.

137. Tanta est potentia veritatis, ut scipsum (quamvis in rebus exiguis) sua claritate defendat. *Ibid.*

138. Veritas est animae pabulum, incredibili quadam jucunditate perfusum. *Ibid.*, lib. 5, cap. 1.

139. Qui veritati studet, ut animas sibi vinciat, praefert vera falsis, reterna brevibus, utilis jucundis. *Ibid.*, lib. 6, cap. 24.

140. Veritatis semitas non declinat, qui rursus ad charitatis arcem festinat ascendere: semitae namque veritatis virtutes sunt. *Proem.*

141. Nemo ad veritatis perspicuam agnitionem potest attingere, si virtutibus ornata non fuerit. De *lypno viter*, tract. 4, de *Charit.*, cap. 2.

142. Clara est veritas, aspectu delectabilis, amabilis supra modum, nil in se conquisitum admittens. De *civitate Dei*, cap. 25.

143. Mens christiana fugax mendacis est, discipula veritatis. *Serm.* 8, *Quadrages.*

144. Ubi veritas est magistra, nunquam demittit divina solatia. *Epist.* 36, ad *Martin. presby.*

145. Dei cultorem docet adherere veritati, et

S. ISIDORUS HISPAL.

LACT. TIRM.

SENTENTIA FAGANORUM.

ARISTOTEL.

CICERO.

PLATO.

SENTENTIA.

PHILO.

verborum conjecturalium subtilitatibus extremum valde. De *sacris. Abel.*

146. Nihil est amore veritatis celsius. In *Peritipiano*, de *Hymno S. Romani mart.*, vers. 388.

147. Tacenti qui loqui possunt, dum ipsis infernum malis percutit: nec voluit eis vim aperte promere veritatis, ne faciant eos ingesta acrius veritate peiores. Lib. 8, de *Gubern. Dei.*

148. Modis omnibus est tenenda veritas, ut quod in re est, hoc et in verbis sit. *Ibid.*, lib. 8.

149. Enuntiari aliter veritas non potest, quam vis ipsa exigit veritatis. Lib. 4, ad *Eccles. cathol.*

150. Aut semper, aut plurimum vera dicere, divinum est, aut divino quam proximum. De *Insomniis.*

151. Affinis est Deo veritas. *Epist.* 505, ad *Fractem.*

152. Nihil verum in his, qui Deum nesciunt praesidium et magistrum veritatis. De *Culta feminar.*, cap. 1.

153. Nihil veritas embescit, nisi solimmodo abscondi. *Adversus Valentinianos*, cap. 3.

154. Nullo modo melius, quam contradicentibus resistendo, aperitur veritas. De *perfect. vitar.*

SENTENTIA PATRUM.

155. Partus exiit a veritate sit his, qui exorbitaverunt, si longe progrediantur, decies milibus major. Lib. 4, de *Genio*, cap. 5, text. 33.

156. Veritas rei est ipsa res. Lib. 8, *Theolog.*, cap. 6.

157. Sanctum est, honori veritatem praefere. Lib. 1, *Ethic.*, ad *Nicomach.*, cap. 6.

158. Qui verum amat, et in quibus etiam nil refert vera dicit: is multo magis vera dicit, in quibus refert. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.

159. Homines satis ad veritatem nati sunt, et ut plurimum veritatem consequuntur. Lib. 1, *Rhetor.*, cap. 1.

160. Nihil est veritatis luce dulcius. Lib. 2, *Academic. quest.*, num. 31.

161. Ubi dux veritas affulserit, fieri nullo modo potest, ut eam viliorum chorus consequatur. Lib. 6, de *Regul.*

162. Veritas hominibus praestit ad omnia bona consequenda: cuius adeo qui felix beatusque est futurus: statim ab initio particeps esse debet, ut in veritate plurimo tempore vitam agat. Lib. 5, de *Legibus.*

163. Tanta est veritatis vis atque efficacia, ut orator qui eam novit, etiamsi aliud agat, auditorum animos alliciat atque perducit. in *Dialogo Phaedri.*

164. Magis veritas elucet, quo saepius ad manum venit. Lib. 3, de *Ira*, cap. 20.

165. Patet omnibus veritas, nondum est occupata: nullum ex illa etiam futuris relictum est. *Epist.* 33.

166. Assuesce et dicere verum, et audire. *Epist.* 68.

167. Veritatis una vis, una facies est. *Epist.* 102.

168. Veritatem dilige: nihil tam vernaculum sapientiam, quam veritas. *Sent.* 148, et 158.

169. Verbum verum, ut Doctum honora. *Ibid.*, sent. 344.

Vide etiam tit. *Amaritudo*, sent. 9; *Amicitia*, in genere, sent. 87; *Cognitio veritatis*, per totum; *Corruptio*, sent. 44; *Defensio*, sent. 6; *Disce*, sent. 26; *Eloquentia*, sent. 39; *Error*, sent. 43; *Fides*, sent. 63; *Honor*, sent. 121; *Iniquitas*, sent. 22, 23, 83; *Intellectus*, sent. 37; *Invenire*, sent. 36, 37; *Invidia*, sent. 29; *Maledictio*, sent. 8; *Martyrium*, sent. 59; *Mendacium*, sent. 6, 16, 16, 30, 36, 56, 66, 82; *Nescire*, sent. 45; *Opinio*, sent. 25; *Placere*, sent. 23; *Predicatio*, sent. 21, 22, 24; *Premium*, sent. 13; *Scandalum*, sent. 4, 14, 14, 15; *Securitas*, sent. 19; *Simplicitas*, sent. 42; *Suavitas*, sent. 10; *Testis*, sent. 76; *Veritas* sent. 7.

VERITATIS COGNITIO. VIDE COGNITIO VERITATIS.

SENTENTIA PATRUM.

1. Non ideo malum est, quis veritatem lege: sed ideo veritatem lege, quia malum est. Lib. 4, de *Libero Arbitrio*, cap. 3.

2. Est vitium primum animae rationalis, voluntas ea faciendi, quae velat summa et infima veritas. De *vera Relig.*, cap. 20.

3. Quis coram Deo innocens invenitur, qui vult fieri quod veritatem, si subtrahas quid timeatur? *Proem.*

4. In ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri: sed ideo non facit, quia impune non potest fieri. *Epist.* 144, ad *Anastasia.*

5. Appetunt ardentes, quae veritatem: dum id quod spiritaliter jubetur, carnalis concupiscentia observare compellitur. *Epist.* 200, ad *Aet. Icam.*

6. Ab hominibus nondum spiritalem gratiam percipientibus suavis admittitur quod veritatem. Lib. 1, de *Divinis quest.*, ad *Simplicianum*, quest. 1.

7. Generalis prohibitio est, non concupiscentes: et generalis fessio, diliges. De *Perfect. iustitia*, cap. 5, radicem. 11.

8. Legis iustitia est, jubere quod Deo placet, vetare quod displicet. Lib. 3, ad *Bonifac.*, cap. 7.

SENTENTIA PHILOSOPH.

S. AUGUST.

R

S. BERNARD. 9. Nullius prohibitio valet obviare preceptis, nullius iussio prohibere prohibitis. *Epist. 7, ad Adam monach.*

10. Prælati prohibitio non præstet terminos professionis: nec ultra extendi potest, nec contrahi citra. *De precepto et dispens.*

11. Serva commissum, expecta promissum: cave prohibitum, ne perdas concessum. *De duodecim grad. sanctit., grad. 4., verbo Tu pœque.*

12. Preceptio unius contrarii, est alterius prohibitio. *In Decreto Gratiani.*

13. Prohibitio et permissio contraria non sunt: nam Dominus permittit uxorem infidelem dimitti, Apostolus prohibet. *Ibid.*

14. Quod concupiscitur fit dulcius dum vetatur: ex prohibitione enim, ubi charitas deficit, desiderium mali crescit: quo solo dulcius fit quod prohibetur. *Super Epist. ad Roman., cap. 7.*

15. Nunquam dicitur licere, quod prohibetur. *Super illud I Cor. vi: Omnia mali licent.*

16. Omnis qui vedita concupiscit, dum preceptorem despiciit, superbit. *Lib. 5, in I Reg., cap. 4.*

17. Quod naturaliter accedit, penitus vetari non potest. *Serm. 4, Dom. 4 post Pascha.*

18. Peccat quidem ille, qui imperata neglexit: sed plus peccat, qui vedita non servat. *Epist. 8.*

19. Talis est natura fidei, ut quanto magis veltur, eo magis accendatur. *Homil. 36, super Matth. Oper. imperf.*

20. Cui quod concupiscitur prohibetur, eo redditor validior concupiscentis flamma. *Serm. 42, super Epist. ad Rom.*

21. Omnibus fugiendum est, quod omnibus probatur interdictum. *De Propriet. monachor., cap. 8.*

22. Regis est jubere vetareque. *De premissis.*

23. Cum illa qua facere a Deo vetamur, admittimus, vetantis iussa calcamus. *Lib. 2, de Gubern. Dei.*

24. Potestas magna et potentissima, quam inhibere seculis maximum potest, quasi probat debere fieri, et scilicet patitur perpetrari. *Prose.*

25. In otiosus enim manu est, ut prohibeat: jubet agi, si non prohibet admitti. *Ibid., lib. 7.*

SENTENTIA FAGANORUM:

ARISTOTEL. 26. Que lex non jubet, vetat. *Lib. 5, Ethic., ad Nicomach., cap. 14.*

VIA.

CASSIODOR. *Elymologia.* Via dicitur, quia per eam unusquisque transeuntium viatur. *Super Psalm. i, vers. ultimo.*

Diviso. Septem sunt viae difficiles, via montuosa, s. ANTONII via spinosa, via lutosus, via tenetrossa, via tumultuosa, via sumptuosa, via tardiosa, via montuosa, superborum; via spinosa, avarorum; via lutosus, luxuriosorum; via tenetrossa, invidiarum; via tumultuosa, iracundorum; via sumptuosa, gulosorum, via tardiosa, aaciosorum. *Part. 4, tit. 5, cap. 3, § 1.*

Quadruplex est via. Via a qua; via in qua, via per quam, via ad quam. Via a qua imus, est peccatum; via in qua imus, sunt virtutes; et bona opera; via ad quam tendimus, et per quam imus, est Christus. *Super Psalm. xxxvi.* Dues sunt viae: via iniquitatis, via veritatis. Via iniquitatis est in ingressu delectabilis; via veritatis, est in ingressu gravis, in progressu delectabilis, in egressu remunerabilis. *Exposit. 4, super Psalm. cxviii, in illud: Mirabilia testimonia tua, etc.*

Tres sunt viae. Via Dei, via hominis, via diaboli. Via Dei, est veritas; via hominis, est necessitas; via diaboli, est iniquitas. *Super Psalm. xci, cap. 69.*

SENTENTIA PATRUM.

1. Aliae sunt viae, quas debemus sequi: aliae, quas custodire. Sequi vias Domini, custodire nostras, ne in culpam dirigantur. *Lib. 1 Offic., cap. 2.*

2. Via nostra, via recta, via angustior, virtus erubescunt, trames pressior, fides sublimior, callis arctior, vigor mentis exundans. *Prose.*

3. Via nostra, via recta, quia inflexibilia sunt virtutum vestigia. *Lib. 4, epist. 6, ad Innocent.*

4. Providus doctor Paulus multas ostendit vias, ut qua vult unusquisque quam sibi accommodatam arbitrat incedat. *Prose.*

5. Bona virginitatis via est, sed sublimis et ardua, validiores requirit.

6. Bona etiam viduitatis via, non tam difficilis ut virginitatis, sed confragosa et aspera, cautores requirit.

7. Bona etiam matrimonii via, plura et directa, sed longiore circuitu ad castra Sanctorem pervenit, ea plurimos recipit. *Lib. 10, epist. 82, ad Verceilens. Eccles.*

8. Viam, quam quis sibi assumit in bono, vel in malo in adolescentia sua, perseverans illam tenet. *Part. 4, tit. 10, cap. 6, § 2.*

9. Heu? quanta dementia in via lassari, et viam non posse finire. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

10. Si quisquam errore deserens viam, eo tamen per agrum pergat, qui etiam via illa pervenit, corrigendus est: tamen: et quam sit utilis viam non deserere demonstrandum est, ne con-

suetudine devinodi, etiam in transversum aut perversum ire cogatur. *Lib. 1, de Doctr. christiana, cap. 36.*

11. Pergite viam sublimitatis, pede humilitatis. *De Sancta virginitate, cap. 62.*

12. Via Dei dura sunt timori, levis amori. *De Natura et gratia, cap. 10.*

13. Qui perit de via justitiae, cum magna miseria per vias iniquitatis errabit. *Super Psalm. ii.*

14. Si se deviasse quis invenerit, redat ut in via ambulet: si se in via invenerit, ambulet ut perveniat: nemo superbus sit extra viam, nemo piger in via. *Super Psalm. xxxi, in prelat.*

15. Viam Christi si vis, vere Christianus es: ipse est enim Christianus, qui non aspernat viam Christi, sed vult viam Christi sequi per possessiones ipsius. Noli per aliam viam velle ire, quam per illam qua ipse ivit: dura videtur, sed ipsa est tua via, alio forte delicias habet, sed latronibus plena est. *Super Psalm. xxxvi, vers. 24.*

16. Angusta via est: laboranti angusta est, amanti lata. *Super Psalm. xxx, conc. 4.*

17. Via perversa relinquite malignitatem, qui non potestis relinquere bonitatis voluntatem. *Super Psalm. cxviii, conc. 1.*

18. Que certior via Domini, quam fides ex qua justus vivit? *Ibid., conc. 2.*

19. In viis Domini, quas omnes fides una complectitur, qui dixit: Ego sum via, nemo peccatum operatur, sed confitetur. Deviat ergo cum peccat, et ideo peccatum viae non tribuitur quod a deviate committitur: sed in via fidei pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. *Ibid., conc. 3.*

20. Nullo modo dicenda est via correcta, quando est via perversa. *Ibid., conc. 5.*

21. In via tua vivifica me? Que via? non vanitas, sed veritas est. *Ibid., conc. 12.*

22. Via lata mortifera est, latitudo ejus delectat ad tempus, fuit ejus angustus in aeternum. *Super Psalm. xxxix, vers. 6.*

23. Si quis te impedierit in via Dei, ut illud quod rectum intendebas timet, aut labatur a via, aut cadat, aut recedat de via, aut remanet in via, aut retro revertatur unde venerat: quidquid tibi tale fecerit, supplantavit te, decepit te. *Super Psalm. cxxxix, vers. 3: Supplantare gressus meos.*

24. Omnis semita via est, non omnis via, semita: quare ergo via illa semita sunt diete, nisi quia angusta sunt? via lata impiorum, via angusta iustorum. *Super Psalm. cxli, vers. 11: Tu cognovisti semitam meam.*

25. Via peccatorum placet tibi, quia lata est: altitudinem ejus vides: finem ejus non vides:

ecce ubi finitur, precipitium est, ubi finetur profunditas quadam barathri est. Letantes, et si patientes in ista via, illo fine merguntur. *Super Psalm. cxv.*

26. Iter hujus sive molestum est, plenum tentationibus, in rebus prosperis non quis ex tollat: in rebus adversis, non se frangat. *Tract. 42, super Ewang. Joann., de cap. 3.*

27. Via collis angusta est paucis eligentibus, facilius tamen omnibus diligentibus. *De Verbis Domini, serm. 9.*

28. Omni studio lata seculi via vitanda est, quam ducit ad mortem: at vero omni cordis desiderio via angusta que ducit ad vitam aeterna est et appetenda. *Prose.*

29. Via angusta est via abstinentie et castitatis, humilitatis et omnis religionis, quam viam ante nos Christus attrivit, qua via ad suum regnum migravit. *De Triplici habitaculo, cap. 4.*

30. Via collis angusta est paucis eligentibus, facilius tamen omnibus diligentibus, quam viam ante nos Christus attrivit, qua via ad suum regnum migravit. *De Triplici habitaculo, cap. 4.*

31. Qui non proficit, remansit in via: qui forte a meliore proposito declinat ad id quod deterius reliquerat, reversus est retro: qui fidem deserit, a via erravit. *De Cantico nove, cap. 4.*

32. Currite velociter rectam viam, ipsa enim vos perducit ad patriam. *Ibid., cap. 10.*

33. Somni ambulemus in via, sed insidias timeamus juxta viam: inimicus non audet insidiari in via, quia Christus est via, sed juxta viam plane non desinit. *Prose.*

34. Quid formidat, quid metus est in via ambulans? tunc time, si deseras viam: nam inimico permittitur ponere juxta viam laqueos, ne securitate exultationis via deserratur, et in insidiis incidatur. *De Verb. Dom., serm. 64.*

35. Molius est in via claudicare, quam præter viam fortiter ambulare. *Ibid., serm. 55.*

36. Mellior est claudis in via, quam cursor præter viam. *De Verbis Apostoli, serm. 15.*

37. Iam per viam seculi latam, nec deserbas me. *Lib. 6 Conf., cap. 6.*

38. Via ad Christum non locorum est, sed affectuum. *Lib. 1, de Doctrin. christ., cap. 17.*

39. Nonnulli errare profitur aliquando, sed in via pedum, non in via morum. *In Eucharis., cap. 17.*

40. Si inter eum qui tendit, et illud quo tendit via media est, spes est perveniendi: si autem desit aut ignoretur qua eundem sit, nihil prodest

nosse quo eundem sibi. *Lib. 11, de Civit. Dei, cap. 2.*

41. Piger viator venire nolesbas ad viam, ad te venit via. *De Epistol., cap. 8.*

42. Nos semper ambulamus in via, donec eo veniamus, quo ducit via; inquam in ea remoniamus, donec perducit ubi maneamus. *Tract. 63, super Joan.*

43. Qui preter viam evertit, inamiter currit, imo ad laborem currit: tanto plus errat, quanto preter viam currit. *Tract. 10, super Epistol. Joan.*

V. HEDA.

44. Felicius est per asperum iter ad regnum, quam per amicum planumque ad supplicium duci. *Homil. Donna. Palmar.*

45. Errat facilis qui non curat quo reclus pergit. In suis *Proverbiis, verbo Errat.*

S. BERNARD.

46. Laboriosior forte via videtur inter ardua collium, et aspera rupium: sed expertis longo scennior et desiderabilior invenitur. *Serm. in Transitu S. Anthonii.*

47. Fructus vicium, salus est viatoris. *Serm. 44, super Qui habitat.*

48. Via non est, lata via: rectitudo quippe ad viam, latitudo ad planities magis quam ad viam pertinet. Solitudo in via, lata est via: et ubi nulla est via, totum est via. *Serm. de Nuptia fallacia presentis vite.*

49. Via Domini, via recta, via pulchra, via plena, via plana: recta sine errore, pulchra sine sordibus, plena multitudine, plana sine difficultate. *Serm. de Verbis libri Sapientie.*

50. Timeendum est periculum triplex in via: scilicet agere se aliter, respicere retro, in medio stare, aut residere. *Sermone de tribus Ordinibus.*

51. Via que ducunt ad mortem, ratione trifaria dividuntur. Alia arduosa, alia laboriosa, alia deliciosa. Erronosa est in pauperibus superbia; laboriosa est in avaris et cupidis; deliciosa est in divitibus delicatis. In suis *Sententis, cap. Vite.*

52. Via que ducit ad vitam, triplex est: Alia sanguinea, alia purpurea, alia lactea. Sanguinea in Martyribus, purpurea in Confessoribus, lactea in Virginibus. *Ibid.*

CASSIODOR.

53. Per invidios labuntur errores, qui viam salutis deserunt, et tortuosas semitas immorantur. *Super Psalm. cvi, vers. 39.*

54. Iniqua via est, que nos perducit ad vitam: recta vero via virtutum est, que nobis indulgentiam tribuit et salutem. *Super Psalm. cxviii, vers. Omnem viam iniquam odio habui.*

S. CLEMENS

PAPA.

S. HUBERTUS

WESSEN.

55. Via Dei, via pacis est. *Lib. 2, Recognit.*

56. Humilium via molles, plane atque directas sunt: via autem superbiorum plene sunt offen-

diculis, plene præruptissimis præcipitiis. *Homil. 1, Epiphani.*

57. Nulla via bona est, nisi quam illuminat Deus. *Super illud Psalm. cxviii: Omnes vias mee in conspectu tuo.*

S. GREGOR.

MAGNUS.

58. In via Dei a timore incipitur, ut ad fortitudinem veniatur: nam sicut in via sæculi audacia fortitudinem, ita in via Dei audacia debilitatem parit: et sicut in via sæculi timor debilitatem, ita in via Dei, timor fortitudinem gignit. *Lib. 5 Moral., cap. 13.*

59. Cum in itinere comes jungitur, via quidem non abstrahitur: sed tamen de societate comitis levatur labor itineris. *Ibid., cap. 5, num. 23.*

60. Via Dei pax, via Dei humilitas, via Dei patientia est. *Ibid., lib. 15, cap. 25, super illud Job xxi: Qui sperant Deo: Recede a nobis.*

61. Viator dicitur, qui præsentem vitam, viam sibi esse, et non patriam attendit, qui in dilectione præteritis sæculi quo figuræ despicit, qui nec remanere in transiuntibus, sed ad æternam pervenire concupiscit. *Ibid., cap. 35, num. 27, super illud Job xxi: Interrogate quælibet de viatoribus.*

62. Via elati, superbia est: via raptoris, avaritia: via fabrici, concupiscentia carnalis. *Ibid., lib. 17, cap. 5.*

63. Via Domini ad cor dirigitur, cum veritatis sermo humiliter auditur. *Prose.*

64. Via Domini ad cor dirigitur, cum ad præceptum illius vita preparatur. *Homil. 7, super Ewang. super illud Joan. 1: Dirigite viam Domini.*

65. Qui in via ambulat, insidias metuit, hostium timet incursum, prædonum impetus perhorrescit. *Super Septem Psalm. Psal. super Psalm. xi.*

66. Via Dei inchoantibus angustata, et perfecte jam viventibus lata. *Homil. 17, super Ezech., super illud Matth. vii: Intraite per angustam portam.*

67. Tanto debemus cautius ambulare, quanto nos scimus inter Dei inimicos vivere. *Lib. 8, in Registro, ind. 3, cap. 36, epist. 36.*

68. Via bona et recta est, cum ad religiosam vitam convertitur. *Prose.*

69. Hæc via profecto non solum bona, sed et recta est, que ad salutem tendit, et viatorum numerum ad perfectionem velociter ducit: bona est, que perducit: recta, que diverticulum caveat. *Lib. 5, in 1 Reg., cap. 11.*

70. Lubricum iter est, per quod egredieris. *Epist. 4, ad Rustic.*

71. Lata via, et arcta est. Vide quanta inter has vias separatio sit, quantumque discrimen: illa ad mortem, hæc tendit ad vitam: illa celebratur, et teritur a multis, hæc via invenitur paucis. *Prose.*

S. GREGOR.

72. Illa enim vitis per consuetudinem quasi decivior ac mollior, hæc vero inusito calle virtutum tristor atque horridior: ab illa tantum eligitur, quibus non tam delectatio itineris cordi est, quam utilitas mansionis.

73. Asperum enim et insuavem virtutum viam nimia facilium consuetudo: que si in partem alteram transferatur, invenietur semita justitie levis. *Epist. 14, ad Celsianum.*

74. Omne quod agimus, omne quod loquimur, aut de lata, aut de angusta via est. *Ibid.*

75. Ad cœlum per aspera, per angusta, per duos anfractus, vita est via, quam viam non tenet, qui tentari non vult. *Epist. 6, ad Amicum.*

76. Si justorum via Christus est, peccatorum via diabolus est. *Super Psalm. cxlv, vera. penult: Et vias peccatorum disperdet.*

S. HILARION.

77. Nemo dum in via est, id ad quod per viam tendit, obtinet. In *Explicat. Psalm. cxviii, super illud: Beati immaculati in via.*

78. In nullis vis standum est, ut bona via reperitur. *Ibid.*

79. Deo adhaerens, in via Dei est: at qui in via peccati est, in via Dei non est. *Super Psalm. cxviii, vers. Adhæsit pavimento animæ mea.*

S. AUGUSTINUS.

VICTOR.

80. Via ad Deum, est scientia, disciplina, bonitas. Per scientiam itur ad disciplinam: per disciplinam itur ad bonitatem: per bonitatem itur ad beatitudinem. *De Inst. Novit., in prologo.*

81. Nulla via justis rectior. *De laude clarit.*

82. Egrediamur: brevis est via et facilis, que est de Hierusalem in Babylonem: et e contrario (quod est mirabile dictu) gravis et difficilis est via, que est de Babylone in Hierusalem: egrediamur, et fugiamus Babylonem. *Serm. 38, de Diversis.*

S. CASSIODOR.

83. Peccati via, dura est in consensu, durior in opere, durissima in consuetudine. Dura est in laicis, durior in clericis, durissima in prelati. *Super lib. Iud., cap. 11.*

84. Via Domini, per quam ambulant boni, est munda, pulchra, luminosa, recta, plana, stabilis, continua, ardua, arcta. *Super Psalm. vi.*

85. Via diaboli, per quam ambulant mali, est lubrica, immunda, tenebrosa, tortuosa, lapidosa, instabilis, lata, spatiosa. *Ibid.*

86. Via peccatoris abominatio est, quia fetida et immunda et maligna: foetida Deo, immunda sibi, maligna proximo. *Super Prov., cap. 15.*

87. Sine discretione omnis via præcipitium habet. *Ibid., cap. 16.*

88. Via justis quasi cella est pigmentaria, plena speciebus aromaticis, habens balsamum charitatis, oleum pietatis, thuram devotionis, et myrrham disciplinæ. *Ibid., cap. 15.*

89. Antiqua via melior est, et securior. *Super Hæren., cap. 6.*

90. Possunt due ad vitam viæ maxime perducere: quarum altera viatori, altera proximo conducit. *Homil. 78, super Math. Oper. perf.*

S. JOANNES CHRYSTOS.

91. Lata spatiosaque via omni deserto deseritur est, et asperior: nam etsi multi per eam proficiantur, tales quippe sunt, qui rapacitatem amplectuntur. *Ibid., homil. 82.*

92. Generalis et publica via est Christus, que ducit ad vitam: generalis etiam et publica via est diabolus, que ducit ad mortem. *Homil. 41, super Math. Oper. imperf.*

93. Via sunt omnes professiones hujus sæculi: ut professio philosophiæ, una est via: professio militiæ, altera est via: munditiæ dignitas, altera est via: professio ludorum, altera est via mundi, que omnes ducunt ad mortem. *Prose.*

94. Sicca castitas via est, que ducit ad Christum, et misericordia cæterorum virtutes: sic furtivatio via est, que ducit ad diabolum, et avaritia cæteraque vitia. *Ibid.*

S. JOAN.

DAM.

95. Fieri non potest, ut quisquam a rebus peccati est, nisi animus ipsius Dei oblivione neglecti laboraret. *Lib. 4, Parad., cap. 12.*

S. JOAN.

GENS.

96. Via Crucis, via electorum, via paucorum, via vite, via amara, via salutis, via brevis, via directa, via laboris, via persecutionis. *Epist. pro Conforsat. tentati.*

S. JOAN.

TRITH.

97. Humilis sum via, superbus non capio: angusta sum, tumidos non admitto. *Lib. 5, ad Monachos, serm. 4.*

S. JOAN.

TRITH.

98. Via veniendi ad veram viam, humilitas est. *Epist. 14, ad Nicol. presbyt. Meticens.*

99. Imperfecta sapientia est, que tendas scribi, et nescire iter, per quod expedit ire. *Lib. 1, de Sim. homo, cap. 17, sent. 5.*

S. HEDORUS

REMPALENS.

100. Qui viam regiam, hoc est, Christum deserit: etsi videat veritatem, a longe videt: qui nisi per viam non est quomodo ad eam propinquat. *Ibid., sent. 6.*

101. Due sunt viæ, per quas humanam vitam progredi necesse est: scilicet una, que in cœlum ferat, altera que ad inferos deprimit. *Lib. 6, de Divin. Inst., cap. 3.*

LACTANTIUS.

102. Via cœlestis difficilis et cetera proposita est, spinis horrentibus aspera, saxis extantibus impedita, ut cum summo labore sit cuique gradiendum. *Ibid., cap. 4.*

103. Talem quisque viam eligat, qualem eligere voluit, si in mortis articulo constitutus esset. *De Discip. monach. conversat., cap. 20.*

S. LAURENTIUS

JUSTINI.

104. Populorum est via laeva, quam dextera: quia ad mundana gaudia et corporalia bona multitudo proclivis est. *Serm. 14, Quadrag.*

S. LEO I.

105. Melior est gradus lentior per iter rectum, quam velocitas festina per devium. *Serm. 2, de Jejun. Pentec.*
- S. NILES. 106. Boatus qui angustam ambulat semitam, coronatus enim in colium ingreditur. *Parame., 227.*
- PETRUS SLEBENS. 107. Multiplices vine sunt ad Dominum, sed alia aliis meliores. *Serm. 34 Omn. SS.*
- S. PETRUS DAM. 108. Pafet via, que toritur: sed occultum est, quo pervenitur. *Opusc. 54, cap. 11.*
- S. VALER. EPISCOPUS. 109. Superflue te putas ardui finieris, et vine impera scilicet futare, si anima impediaris errore. *Homil. 2, de Arca vita.*
- SENTENTIA PAGANORUM.
- CICERO. 110. Volasse, non iter felicis diceres. *Orat. 62, Philipp. 10, num. 11.*
- PLATO. 111. Via ad virtutem ardua, ad vitia plana. *Lib. 4, de Legibus.*
- PLUTARCHUS II. 112. Plerumque utilis et exercitibus adjacent abrupta: iutius per plateas, sed humiliter et depressius iter. *Lib. 9, epist. 26, ad Lucercum.*
- SENECA. 113. Doceantur et quo tendamus, et qua: non sit sine perito aliquid, cui explorata sint ea, in que procedimus: at hic trillissima quoque via et celeberrima, maxime decipit. *Prose.*
114. Nihil ergo magis prestandum est, quam ne peccatis ritu sequamur antecedentiam gregem, pergentes, non qua eundem, sed qua iur. *De Vita beata, cap. 1.*
- VICTORIA IN GENERE.
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Nulla sine adversario, corona victoria est. *Lib. 5, epist. 3, ad Valentinian. Imper.*
2. Adversarii meritis magis quam virtute vincuntur. *Serm. 96, de Barbaris non itincant.*
3. Hec est vera et incurrentia victoria, ubi sic adversarius vincitur, ut de vincens nemo laudatur. *Ibid.*
4. Victoria, nisi honesta sit quaesita, turpis est. *Lib. 3 Offic., cap. 14.*
- S. ANTON. 5. Certum est, quod perfectior est victoria virginum, quam viduarum: perfectissimum enim genus victorie est, nunquam hosti cecidisse. *Prose.*
6. Corona non debetur pugna, sed victorie de pugna. *Part. 3, lit. 3, cap. 1, § 3.*
- S. ATHANAS. MAGNUS. 7. Unica ratio vincendi diabolum, est lictitia spiritualis. *De vita Antonii.*
- S. AUGUST. 8. Cui oculi mentis patent, non pernicioso studio, vana victoria caligant atque turbantur. *De Vera relig., cap. 19.*
9. Grave est, ut quem non vincit homo, vincat libido: ut volugetur vino, qui uox vincitur ferro. *Epist. 182, ad Bonifac.*

10. Apud bellicosos viros, victus dicitur victor occisus. *Epist. 190.*
11. Ita vincuntur inimica nobis invisibiles potestates, ubi vincuntur invisibiles cupiditates. *De Agone christiano, cap. 2.*
12. Impossibile est semper vincere: si quis victus fuit, dolere debet ne ferum vincatur: quia qui se dolet victum, reparat se. *De Quant. Vet. et Novi Testam., quest. 126.*
13. Omnis victoria cum etiam malis provenit, divino iudicio victus humiliat, vel emendans peccata, vel puniens. *Lib. 19, de Civitate Dei, cap. 15.*
14. Quid prodest homini certare, nisi sequatur victoria? Et quis dat victoriam, nisi ipse Deus. *De Gratia in Libero arbitrio, cap. 7.*
15. Non potest quisquam coronari nisi videri, nec potest vincere nisi certaverit, nec potest certare nisi inimicum habuerit. *Super Psalm. 12, vers. 2.*
16. Sit veritas in pugna, ut acquiratur securitas in victoria. *De Verb. Apost., serm. 3.*
17. Ubi fervet pugna, non desperatur victoria. *Ibid., serm. 5.*
18. Multo mihi optabilis est inimicum non habere, quam vincere. *Ibid., serm. 12.*
19. O homo ideo non viciisti, quia de te presumpsisti. *Ibid., serm. 4.*
20. Ubi discreta est causa, certa est victoria. *Serm. 6, de Martyrib.*
21. Ubi major pena, major victoria est. *Serm. 65, ad Fratr. in creta.*
22. Valde turpe est, ut quem non vincit homo, vincat libido: et obratur vino, qui non vincitur ferro. *Epist. 205.*
23. In omnibus fere gentibus vox nature ista personat, ut subjugari victoribus mallent, quibus contigit vinci, quam bellica omnifaria vastatione deleri. *Lib. 18, de Civitate Dei, cap. 2.*
24. Victoria Dea non est, sed Deus solus victorie auctor. *Ibid., lib. 4, cap. 17.*
25. Quae nondum victoriarum consuetudine reborata sunt, facilius vincuntur, et cedunt: sin autem vincere consoverunt, laboriosa difficultate superantur. *Ibid., lib. 21, cap. 40.*
26. Mala vota sunt optare habere quem oderis, vel quem timeas: ut possit esse quem vincas. *Ibid., lib. 4, cap. 15.*
27. Tanta est periculis animum, qui cum vincere homines voluit, ab errore convenitur. *Contra Adiant.*
28. Victus es, si veritate victus es. *De getis cum Emerito.*
29. Quanto quisque vincit facilius, tanto parat minus. *Lib. 4, contra Julian., cap. 2.*

30. Pugnat ut vincatis, vincite ut coronemini. *Tract. 2, super Epist. Joan.*
31. Habit in te qui non potest vinci, et securus vincas eum qui vincere solet. *Ibid., tract. 4.*
32. Satis mihi est ad victoriam fides. *Oratione 15.*
- S. BASILIUS MEGALENSIS. 33. Otioso errat, qui per pasem et otium se assoqui triumphum putat. In suis *Prose.*, verbo *Otinio.*
- S. BERNARD. 34. Ex cordis affectu, non belli eventu, pensatur vel periculum, vel victoria Christiani. *Serm. ad Milites templi, cap. 4.*
35. Infelix victoria, quae superans hominem, succumbit vitio: ira enim tibi aut superbia domitante, frustra gloriaris de homine superato. *Ibid.*
36. Non in multitudine exercitus est victoria laeti: sed de eo solo fortitudo est. *Ibid., cap. 4.*
37. Summum victorie genus est, divina cedere Majestati. *Epist. 185, ad Eustach.*
- S. BONAV. 38. Ante mortem nulla certa est victoria: quia semper restat pugna. *Serm. 5, de uno Confess.*
39. Vilipendibilis est vinci a muliere quam a viro: et gloriosius est vincere virum, quam mulierem. *Lib. 2, Sent., dist. 21, art. 1, quest. 3, arguo 3.*
- CASSIOPOR. 40. Qui victoriam suam sibi applicat, non Domino, captivus redditur, quamvis hostes superasse videatur. *Super Psalm. xvii, vers. 4.*
- S. CYPRIAN. 41. Nisi processerit pugna, non potest esse victoria. *De Mortalit., cap. 4.*
42. Nulla major est victoria, quam ea que de cupiditate refertur. *Prose.*
43. Qui hostem vicit, fortiter fuit, sed altero: qui vero libidine repressit, seipso fortior fuit.
44. Qui inimicum prostravit, externum hostem percussit: qui cupiditate depressit, hostem domesticum superavit. *De Bonis pudicit., cap. 5.*
45. Qui cupiditates vincit, de peccato triumphat. *Ibid.*
46. Vincit saeculum, qui a malo non vincitur. *Super Epist. I Joan., cap. 5.*
47. Tunc vicit Christianus, cum perire putatur: tunc perdit praesidia, cum se viciisse gratulatur. *Super II ad Cor., cap. xii.*
- S. GREG. 48. Inanis gloria est, velle vincere, ubi praemium non est. *Super Iliad. ad Galat. 4: Non est letamur inanis gloria capiti.*
- S. GREG. MAGNUS. 49. Saepe de ipsa victorie bellum oritur, ut enim innumda cogitatio vincitur, victorie animus elatione pulcitur. *Lib. 3 Moral., cap. 17, num. 23.*
50. Sine labore certaminis non est palma victorie. *Lib. 3 Dialogi, cap. 19, verbo Sine.*
51. Contempti est obnoxium, omne quod facile superatur. *Oratione 1, ad Nazian.*
52. Praestat recte vinci, quam periculosae ne farie vincere. *Hab. apud Divum Joannem Damasocenum, lib. 2 Parvelli, cap. 90.*
- S. HIERON. 53. Non tantum gloriae est postvictoria, quantum ignominiae post ruinam. *Epist. 4, ad Rustic.*
54. Vincere monitorem suum, possima victoria est. *Epist. 52, de Vita Malchi.*
55. Non debet miles revocari, aut pati formidinem, ubi sequitur palma victoria. *Epist. 6, ad Amicam.*
- S. HILARIUS 56. Gloriosus certamine opus est, ut corona victorie deferatur. *Super Psalm. cxvii, vers. 2: De fecit in salutare tuum, etc.*
- HUGOCARD. 57. Adverbo a quo vincitur, ut de cetero contra Deum to erigere non presumas. *Super Job, cap. ii.*
58. Qui spiritualia bella non senserunt, nec victorias habuerunt, nec possunt loqui victorias, nisi sicut caeci, qui syllogizant de coloribus. *Super Prov., cap. 21.*
59. Nobile vincendi genus est patientia: vincit qui patitur: ut vis vincere, discere pati. *Super Iacim, cap. 38.*
60. Nihil vilius, quam a carne vinci: nihil gloriosius, quam carnem vincere. *Super Matth., cap. 4.*
61. Impudentissime tibi arrogas gloriam sine victoria, ut victoriam sine pugna. *Super Epist. ad Hebr., cap. 10.*
62. Nullam labore vel studio proprio victoriam quis obtinere potest, nisi Dominus fuerit auxilio ac protectione suffultus. *Lib. 6, de Censur. Inst., cap. 5.*
- S. IOHANNES CHRYSOST. 63. Victoria militis, peremptio est hostis: et peremptio hostis, gloria est imperatoris. *Serm. super Sap. 3: Iustorum animo, etc.*
64. Felicitat vincant, qui post victoriam vinci non norant. *Ibid.*
65. Non ubique victoria quaerenda est: qui enim ledit, superare lassum videtur, sed perniciosus sibi victoria superat. *Prose.*
66. Lessus si imago animo perferat injuriam, quamquam victus videatur, coronam tamen splendidam victorie adeptus est.
67. Sappenuero atqui quam vincere praestantius est et optimus protecto isto victorie modus est.
68. Sive quis rapiat, sive percutiat, sive invideat: qui suffert et non cominus aggreditur, ille pulcherrimus victor est.
69. Ipsa clarissima atque fulgentissima victoria est quam injuriam inferentem patienti superasti. *Homil. 85, super. Matth. Opr. perf.*

JOAN. BAR.

70. Ex rerum difficultate crescit meritorium fidei: et glorioſior est triumphus, quam assiduitas laborum, et periculorum susceptio, et jugis patientia processerunt. Epist. 97.

JOAN. TRITH.

71. Maxima victoria est, patientia vincere. In cap. 4, de Regal. S. Bened., verbo *Time*.

72. Non potest vincere, qui necesse perseverare. Lib. 1, homil. 4, ad Monachos.

73. Si vis conerari, vince: si vincere cupis, necesse est ut fortiter ac perseveranter preheri. *Vitis*, homil. 5.

S. NICOLAUS BENEFOIA.

74. Praesantius est honesta vinci, quam male vincere. Lib. 7, epist. 232, ad Petros.

S. JUSTIN. MART.

75. Partinax in studio victorie scelus duplicat, et abduci deberet a proposito, vincere, ut est in fabula, Caelicam victoriam studuit. Epist. ad Zenonem.

LACE. FIRM.

76. Nec victoria locus est, ubi adversarius nullus est. Lib. 6, de Divinis inst., cap. 15.

77. Victoria constare sine certamine non potest. De officio Dei, cap. 20.

S. AUGUST. JUSTIN.

78. Si coram cupis reportare victorie certata, spiritualiter certa: adest in te, qui videat, judicat, et coronat. De interiori conflictu, cap. 8.

79. Humiliare se non renuat, quisquis victorie palam expectat. De Humilitate, cap. 10.

KIN. FELIX.

80. Vici, qui quod contendit obtinuit. In suo Octavio.

S. PAULINUS.

81. Si malo vinceas, victor, victus es: qui cum sceleris viceis, cupiditate superatus es. Epist. 2, ad Severum.

PETER. GILES.

82. Non in pecunia, nec in multitudine armorum, nec in virtute pugnantium datur victoria. Cluſti militibus, sed in virtute Domini virtutum. *Tract. de Hierosol. peregrina.*

PETER. GILES.

83. Tolle pugnam, tolles et victoriam: tolle victoriam, tolles et coronam: tolle coronam, tolles et gloriam. Lib. 6, Epist. 23, ad Nicolaum monachum.

S. PETERUS DAMIANUS.

84. In hoc est perfecta victoria, si is cui victoria (Christo donante) tribuitur, a sola Christi pietate vincatur. Lib. 7, Epist. 4, ad Henricum imperatorem.

85. Dedicatus est miles, qui ante vult vincere, quam incipiat dimicare: qui vult sine pugna victoriam, aut sine victoria anhelat ad palmam. Serm. 17, de S. Vitali, mart.

86. Mirabilis et stupenda victoria est, ubi vivit qui occiditur: surgit qui deicitur: vincit qui operatur. Serm. 32, de S. Agollinore.

87. Non est sine pugna victoria, non absque victoria, pertingit ad coronam. Serm. 74, de Spirituali certam.

FALLO IUD.

88. Valida pugna parit victoriam. Lib. de Amulenti.

89. Neſepe vincuntur, qui vincunt. Super II, s. THOMAS REG., quest. 10.

90. Dum semper sequitur victoria, et ad ea accessit, quibus Deus se ducem prebet. Lib. 4 Eccles. histor., cap. 29.

91. Esto expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam: sine labore non tenditur ad requiem, nec sine pugna pervenitur ad victoriam. Lib. 3, de Just. Chr., cap. 19, sect. 4.

92. Fortissimus triumphus hominis est, vincere quod delectat aggredi, quod terret, sufferre leniter quod graviter dolet. In *Horulo Rosar.*, cap. 8.

93. Si non potes parva vincere, non poteris graviora superare. *Ibid.*, cap. 15, sect. 2.

94. Non par factantiam victorie corona componitur. *Homil.* 11.

95. Voluntarium militem in conflictu pugniculo protegit corona victorie. *Ibid.*, *Homil.* 15, de Bono Martiri.

96. Non deest, in quo possis quotidie vincere, si volueris carnis desideria repugnare. *Ibid.*

97. Vince prius desideria carnis et non difficile tibi erit vincere tormenta carnalis. *Ibid.*, *homil.* 16.

98. Tollis in die tolles premium, quales desideria vinges animorum. *Ibid.*

99. Quot sunt victorie, tot sunt coronae. *Ibid.*

100. Dum consensimus minor vincere, majora discimus tolerare. *Ibid.*

101. Necesse est ut ad omnem injuriam corpus inclinet, qui ad locum victorie pervenire desinit. *Ibid.*, *homil.* 17.

102. Non deest in quo vinceas, si pugnare non desinas. *Ibid.*

103. Injuria aequiverſo, vicisse est: nam non minimam constat reportare victoriam qui lesus nescit irasci. *Ibid.*

104. Malo vinci cum humillitate, quam vincere cum superbia. Lib. 5, libell. 15, num. 74.

105. Adversarius noster facilis a nihil possidentibus superatur. Lib. 6, libell. 4, num. 23.

SENTENTIE PAGANORUM.

106. Quem superare potes, interdum vince ferendo. Lib. 1, *Disch.*, *metr.* 74.

107. Nihil est victoria dulcius, quam triumphus semper gratissimus est, atque invidiosissimus. Oratione 49, in Verren, libro 5, et 6, num. 65.

108. Vici improbus a bonis, feteor esse praclarum. Oratione 31, pro Plancio, num. 83.

109. Facile est vincere non repugnantes. Lib. 1 *Tusc. quest.*

110. Invictus esse potes, si in nullum certamen descendas, quod vincere tui arbitrii non est. In suo *Enchirid.*, cap. 25.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

S. THOMAS REG.

SENECA.

110. Nunquam in rerum honestarum certamine superari, turpe est, dummodo acra non precipias, et victus quoque velis vincere. Libro 5, de Benefic., cap. 2.

111. Armis vicisti, vitis victus es. Ep. 51.

112. Inhoneste victoria est, suos vincere. De moribus.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

THOMAS REG.

VICTORIA SUL.

SENTENTIE PATRUM.

COLLECTOR.

1. Victoria victoriarum, victoria sui. Prosee.

2. Victoria sui non in astu, sed in virtute sola consistit.

3. In aliis victoriis, quo plus victor exaltatur, eo magis victus humiliatur: sed in victoria sui, qui vincitur, equalis est in gloria cum victore.

4. Qui se vincit, omnia vincit.

5. Prius, homo, tu victor esto, ut possis esse victor alterius: vince inimicos proprie, ut vincere possis alienos. Serm. 25, de Quadrag.

S. AMBROS.

6. Qui se vincit, contra omnia fortis est: qui enim vincit quod majus est, consequens est quod vincit quod minus est. Parte 4, tit. 3, cap. 7, § 2.

S. ANTONIN.

7. Non ab homine vinci potest, qui vicia sua vicerit. De vera relig., cap. 46.

S. AUGUST.

8. Multum laudanda est mens humana, si vincitur a corpore suo. De Agone christiano, cap. 19.

9. Victor tui animi esse malis in veris, quam cujuslibet contradicentis in falsis. Lib. 3, de Anima et trig., cap. 15.

10. Revera fortius pugnatur, qui contra se pugnat. Serm. 3, de Nat.

11. Ubi major pena, major victoria est. Sermone 45, ad Fratres, in exilio.

12. Vis vincere inimicum tuum? attende intrinsicis tuis, ne hi habeas quod vincere debeas. *Ibid.*, serm. 73.

13. Seipsum interius vincant, et de diabolo foris triumphant. Serm. 72, de Tempore.

V. UEDA.

14. Bellator fortis, qui se poterit superare. In suis *Prose*, verbo *Bellator*.

15. Fortior est qui cupiditates suas, quam qui hostes vincit. *Ibid.*, verbo *Fortior*.

S. BONAV.

16. Majus est subjungere seipsum, quam vincere totum mundum: quia multi regiones et orbis subjungere poterunt, qui tamen suis corporibus servierunt, et vicia carnis non subjogaverunt. *Prosee*.

17. Accipe Alexandri exemplum, qui omnes reges excessit et generositate natura, et corporis venustate, et animi virtuositate: et cum omnium victor esset, a seipso devictus est. Serm. 2, de S. Nicolao.

18. Seipsum perfecte domare, est legitime pugnare. *Prosee*.

19. Magnum certamen, mundum contemnere; Tom. IV.

majus, diabolo tam forti resistere: sed maximum est, seipsum domando vincere. Unde versus: Crede mihi, est majus virtute domare seipsum. Quam more Sansonis sternere mille viros.

20. Inter omnia charitativa sancti Spiritus, quo Christus servis suis concessit, precipuum est vincere seipsum. In suis *Opusce*, de vera et perfecta letitia.

21. Majus est se a se superari, quam ea quae extra se sunt vincere. Super *Prose*, cap. 16.

22. Tunc maximo oppugnari, si te oppugnari nescis. Epist. 1, ad Heliodor.

23. Difficile factu est gloriam virtute superare, et ab his diligi, quos precedas. Epist. 9, ad Salvinum.

24. Laudabilis est seipsum vincere, et proprio motus reprimere, quam alium vincere. Super *Lux*, cap. 6.

25. Durissimum pugna est, propriam vincere carnem. Super *Prose*, Regule S. Bened., cap. 2.

26. Nobilissimum triumphus genus est, vincere seipsum. In cap. 7, Regal. S. Bened., grad. 3, verbo *Inter*.

27. Quando potes subjici, non credas te vicisse. De inst. vita sacerdotali, cap. 5.

28. Magnam sibi inferit violentiam, quisquis carnis propriae vicem voluptatem. Epist. 3, Ad quendam moniales.

29. Sui prohibito, gloriosa est. De ira Dei, cap. 18.

30. Animum vincere, fortissimi viri est. Lib. 1, de Divin. inst., cap. 9.

31. Ille est animo fortis, qui seipsum vincit. De casto conviv., cap. 13.

32. Meliorem perfectoremque victoriam invenire non licet, quam qua vincitur seipsum. De Agricult.

33. Nulla esse potest victoria nobilior, quam sibiipsum imperare. Super *Prose*, xxxviii.

34. Magnum certamen est, seipsum vincere: gloriosus triumphus, cervicem superbiae flectere. Serm. 7, ad Novit., divis. 2.

35. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere seipsum? Lib. 4, de Imat. Chr., cap. 2, sect. 3.

36. Qui melius scit pati, iste est victor sui. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3.

37. Multum et diu oportet victorem in seipso certare, antequam discat seipsum plene superare. *Ibid.*, cap. 9, sect. 3.

38. Si temetipsum perfecte viceris, cetera facilius subjogabis: perfecta victoria est, de semetipso triumphare. *Ibid.*, lib. 3, cap. 53, sect. 2. *Prosee*.

39. Qui enim semetipsum subjectum tenet.

ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat Deo, hic vere victor est sui, et dominus mundi. *Ibid.*

40. Si via vincere animae tuae acquisiscos hostes; tuge, tace, quiesce, ora, jejuna, stude, labora. In *Horatio Boasr.*, cap. 12, sect. 6.

41. Rara avis perfectio, ardua nimis vincere seipsum. In *Horatio Boasr.*, cap. 4.

42. Ille vere est Monachus, qui se in omnibus vincit. Lib. 2, num. 87.

SENTENTIAE FAGANORUM.

MIMUS PUB.

43. Bis vincit, qui se vincit in victoria. In suis *Sent.*, sent. 65.

PLATO.

44. Unicuique adversus seipsum, tanquam hosti adversus hostem est desertandum. Libro 4, de *legibus*.

45. Maxima optimaque victoria est, seipsum vincere: ut vero a seipso superetur, omnium pessimum burpissimumque est. Lib. 1, de *legib.*

JENECIA.

46. Nihil adhuc consecutus es, si multa effugisti, te nondum. Lib. 1, *quasi*, in *prefat.*

47. Nulla est major victoria, quam vita domuisse: immemorabiles sunt, qui urbes, qui populos habere in potestate: paucissimi, qui se. Lib. 3, *quasi*.

48. Fortior est qui cupiditatem vincit, quam qui hostem vincit: quia difficilimum est seipsum vincere. De *Mortibus*.

VALERINUS

MAXIMUS.

49. Multo seipsum, quam hostem superare, operarius est. Lib. 4, *Dictor. memorabil.*, cap. 4.

VIDERI. Vide APPARERE.

VIDUITAS.

RUGO CARD.

Etymologia. Vidua dicitur, quasi vidua, id est divisa a viro. Super *Genes.*, cap. 38.

S. ISIDORUS

HISPAL.

Vidua vocatur, eo quod cum viro uno fuerit, nec circa consortium alterius viri, post mortem primi conjugis adhererit. *Prosev.*

Nam quae alteri post mortem prioris viri nupteria, vidua non dicitur.

Vidua enim dicta est, quod sola sit, nec circa consortium alterius viri conjugalia iura custodiat. Lib. 9, *Etymol.*, cap. 8.

S. THOMAS

AQUINAS.

Vidua dicitur, quasi a viro idua, id est, divisa. Super 1 ad *Tim.*, cap. 5, lect. 1.

TERTULL.

Differentia. Virgo et vidua inter se differunt: poterit virgo felicior haberi, at vidua laboriosior; illa quod bonum semper habuit, ista quod sibi invenit: in illa gratia, in ista virtute coronatur. Lib. 1, ad *uxorem de nuptiis*, cap. 8.

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Quid tam decorum, quam ut vidua uxorem, defuncto conjugii fidem servet? Lib. 2, *Offic.*, cap. 6.

VIDUITAS.

2. Exemplum viduitatis et virginis, imaginatum est. In *exhort. ad virginem*.

3. Non inferioris virtutis est eo abstinere conjugio, quod aliquando delectaverit, quam conjugii oblectamenta nescire. De *viduis*.

4. Non simplex viduitatis laus est, nisi virtus etiam viduitatis accedat. *Ibid.*

5. Esto vidua temperans, casta primum a viro, ut casta possis esse ab adulterio: nequam te illud tentabit, si vina non tentent. *Ibid.*

6. Ipse in viduis frequens processus etatis mutimam pudoris est. *Ibid.*

7. Viduitas non pro supplicio fugienda est, sed tenenda pro premio. *Ibid.*

8. Satis pie virum suum inquit, quae servat pudorem, non deserit fidem. *Prosev.*

9. Non amisit viram, quae exhibet castitatem: non est vidua conjugio, quae non mutavit nomen mariti. In *Orat.*, de *Fide Renur.*

10. Bona viduitas via est, non tunc difficilis ut virginitas, sed confragosa et aspera cautione exigit. Lib. 10, epist. 82, ad *vercellens. Eccles.*

11. Omnia vidua continens, si curam suam collocet in mundanis, ejus rei cura, illi pro marito est, sive possessiones, sive alias substantias sollicitudine sua amplectatur. De *Virginit.*

12. Si vidua in delectatione carnis haeret atque habitat, vivens mortua est. Epist. 121, ad *Proban.*, cap. 3.

13. Ora ut vidua Christi, nondum habens ejus aspectum, cujus precaris auxilium. *Ibid.*, cap. 16.

14. In omnibus spiritualibus deliciis, quibus fruuntur viduae, sancta earum conversatio tanta debet esse, ne forte cum mala vita non sit per lasciviam, mala sit fama per negligentiam. De *Bono viduit.*, cap. 22.

15. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum est continentia vidualis. *Ibid.*, cap. 5.

16. Multas viduarum revocat a nubendo, non amor praecleari propositi, sed aperti desolatoris timor. *Prosev.*

17. Ille quae paravit professionis, nubere voluit: et ideo non nubunt, quia impune non possunt. De *Sancta virginitate*, cap. 34.

18. Viduae virginis possunt esse, et pudica non esse, si contaminata voluntate moechantur. Lib. 4, contra *Julian.*, cap. 8.

19. Non omnes viduae sunt aequales, nec illae Deo placent, quae corpore tantum viduae videntur esse, non opere. De *vita christiana*, cap. 15.

20. Tria sunt viduarum genera; unum quod perfectissimum est, celestique premio destinatum, quod Deo orationibus, et jejuniis deservit; aliud, quod filiorum curam habet et domus, non tamen tanto premio dignum, nec tamen peccatis

VIDUITAS.

VIDUITAS.

obnoxium; tertium est in epulis, et deliciis, quod aeterna morti servatur et poena. De *Vita christiana*, cap. 45.

21. Haeretici luciferiani viduas, si asperierint, tanquam adulteras damnant: et viduas uti cogunt, quas nubere non permittunt. De *Agone chr.*, cap. 31.

S. BERNARD.

22. Padet ad negotium honestatis rationem non posse in homine, quod natura posuit in volvere. Cornere enim est turturum tempore sine viduitatis, sanctae viduitatis opus strenue atque infatigabiliter exequentem. Serm. 59, super *Cent.*

23. Non tibi parvus videatur honor viduitatis, cum cogitas dignitatem, attende et viduitatem: non potes esse regina bona, si bona non fueris vidua. Epist. 289, ad *Reginam Hieros.*

24. Melior est vidua humilis, quam virgo superba; melior vidua cum humilitate, quam virgo cum superbia. Serm. 22, ad *Sororem*.

25. Bona viduae sunt, quae non sunt delicias, non linguosae, non curiosae, non invidiosae, non superbae: sed jejunitas, elemosynas, et orationibus servant Deo. Rom. 20.

S. CASSIUS

JEROLM.

26. Blandas corporis leges non nosse, sollicitas est: notas jam viciis, virtutis. De *Bono viduit.*, cap. 2.

S. SATHANA

MAGNUS.

27. Hoc exigit perfectissima misericordia, ut pauperularum viduarum, non solum subveniantur necessitati et inopia, verum etiam occurratur temeritudini et verecundiae. In *Elucid.*, super cap. xxxi, *Job*.

S. CYPRIAN.

FRANCISCUS

TITELM.

28. In eo quod ex conjugata facta es vidua, donum Dei aeternum tibi magis existima, non ablutum: neque enim te deseruit, qui tibi sequendum viam vitae melioris ostendit. *Prosev.*

29. Gradibus te voluit Dominus ad meliora ascendere, ut primitus conjugata cum uno viro fideliter viveres, quos postmodum sine difficultate absque viro vidua permaneres.

30. Ad hoc igitur animum tuum divina gratia conjugali castitate nutritiv, ut quae didiceras illo uno vivente, alterum non querere, disceres ab omni viro vidua continere: noli ergo negligere gratiam, quae in te est. Epist. 2, ad *Gallian.*, cap. 7.

S. AUGUSTIN.

31. Viduarum et orphanorum causas impensis tibi ab omnibus divina manifestat assertio. In *Decret.*, Gratiani, part. 1, dist. 87, can. *Licet*.

32. Vere vidua est, quae post solenne foedus nuptiarum, morte interveniente a viro suo divisa fuerit. In *Decret.*, part. 1, dist. 34, can. *Prebyteri*, § *Vidua*.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

33. Magna mansuetudo est pietatis, viduarum corda consolari. Lib. 19 *Moral.*, cap. 14, num. 46.

34. Quanto viduae bene viventes, virorum sunt

solatio destituta, tanto eis anxius ecclesiastica est impendenda tutela. Lib. 5, in *Registro*, indict. 41, cap. 137, epist. 37, ad *Anthemianum*.

35. Vivens vidua moritur, quando cibo corpus nutrit, animam fame interficit. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. iv, super illud 1 *Timoth.* v: *Vivens mortua est*.

36. Molestia est viduitas, at illi nequaquam molesta, cui est dilectionis mandatum. Orat. 9, in *Funere patris*.

37. Vere viduae sunt, quae et aetas probat et vita. Epist. 9, ad *Sabinianum*.

38. Adolescentula vidua quae se non potest continere, vel non vult, maritum potius accipiat, quam diabolum. *Ibid.*

39. Non tam laudanda est, si vidua perseverare, quam execranda, si id Christiana non servet, quod per tanta saecula gentiles feminae custodiunt. Epist. 10, ad *Furiam*.

40. Vidua quae marito placere desinat, vere vidua est, nihil habens necessarium, nisi perseverantiam. *Ibid.*

41. Vidua vivens mortua est: vivere quidem videtur ignorantibus, et non esse peccato mortua, sed Christo (quae secreta non fallunt) mortua est. *Ibid.*

42. Nulla vidua nuptias contemptura, timeat egositatem. *Ibid.*

43. Nobilitas, et forma, et aetas, et opes, viduam faciunt cunctis appetibilem. Epist. 11, ad *Gerontium*.

44. Matrimonium vinculum est, et viduitas solutio. *Ibid.*

45. Omni ratione viduae providendum est, ne castitatis primos excedat limites, quae si excesserit, et verecundiam ruperit matrimonium, in omnem debacchabitur luxuriam. *Ibid.*

46. Vidua oblatam occasione arripit libertatis, ut sui corporis habeat potestatem, nec rursus anella fiat hominis: certe multis laboriosis est non frui eo quod habens, quam desiderare quod amisit. *Prosev.*

47. Unde et virginitas in eo facilius, quod carnis incentiva non movit: et viduitas in eo sollicitior est, quod praetritas animo recoli voluptates maxime si se virum putat perdidisse, non praemisso: quorum alterum doloris, alterum gaudii est. *Ibid.*

48. Magni hoc animi signum, et perfectae virtutis insicrum est, renuntiare subito experie voluptati, fugere notas carnis illecebras, et calentes adhuc citatis flammis fidei amore resingere. Epist. 14, ad *Celantium*.

S. GREGORIUS

MAGNUS.

S. HIERONIMUS.

ut sensualitas rationi, et ratio in cunctis obediat Deo, hic vere victor est mi, et dominus mundi. *Ibid.*

40. Si via vincere animæ tuæ acquisissimos hostes; fuge, tace, quiesce, ora, jejuna, stude, labora. In *Horatio Boas.*, cap. 12, sect. 6.

41. Rara avis perfectio, ardua nimis vincere seipsum. In *Horatio Boas.*, cap. 4.

42. Ille vere est Monachus, qui se in omnibus vincit. Lib. 2, num. 87.

SENTENTIE FAGANORUM.

MIMUS PUB.

43. Bis vincit, qui se vincit in victoria. In suis *Sent.*, sent. 65.

PLATO.

44. Unicuique adversus seipsum, tanquam hosti adversus hostem est desertandum. Libro 4, de *legibus*.

45. Maxima optimaque victoria est, seipsum vincere: ut vero a seipso superetur, omnium pessimum burpissimumque est. Lib. 1, de *legib.*

JENECIA.

46. Nihil adhuc consecutus es, si multa effugisti, te nondum. Lib. 1, *quæst.* in *prefat.*

47. Nulla est major victoria, quam vita domuisse: immemorabiles sunt, qui urbes, qui populos habere in potestate: paucissimi, qui se. Lib. 3 *quæst.*

48. Fortior est qui cupiditatem vincit, quam qui hostem vincit: quia difficilimum est seipsum vincere. *De Moribus.*

VALERIU

MAXIMUS.

49. Multo seipsum, quam hostem superare, operarius est. Lib. 4 *Dictor. memorabil.*, cap. 4.

VIDERI. Vide APPARENS.

VIDUITAS.

RUGO CARD.

Etymologia. Vidua dicitur, quasi hūda, id est divisa a viro. *Super Genes.*, cap. 38.

S. ISIDORUS

HISPAL.

Vidua vocatur, eo quod cum viro uno fuerit, nec circa consortium alterius viri, post mortem primi conjugis adhererit. *Prosec.*

Nam que alteri post mortem prioris viri nupsit, vidua non dicitur.

Vidua enim dicta est, quod sola sit, nec circa consortium alterius viri conjugalia jura custodiat. Lib. 9, *Etymol.*, cap. 8.

S. THOMAS

AQUINAS.

Vidua dicitur, quasi a viro idua, id est, divisa. *Super 1 ad Tim.*, cap. 5, lect. 1.

TERTULL.

Differentia. Virgo et vidua inter se differunt: poterit virgo felicior haberi, at vidua laboriosior; illa quod bonum semper habuit, ista quod sibi invenit: in illa gratia, in ista virtute coronatur. Lib. 1, ad *uxorem de nuptiis*, cap. 8.

SENTENTIE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Quid tam decorum, quam ut vidua uxor, defuncto conjugii fidem servet? Lib. 2 *Offic.*, cap. 6.

VIDUITAS.

2. Exemplum viduitatis et virginittatis, imaginatum est. In *exhort. ad virginem*.

3. Non inferioris virtutis est eo abstinere conjugio, quod aliquando delectaverit, quam conjugii oblectamenta nescire. *De viduis.*

4. Non simplex viduitatis laus est, nisi virtus etiam viduitatis accedat. *Ibid.*

5. Esto vidua temperans, casta primum a viro, ut casta possis esse ab adulterio: nequam te illud tentabit, si vina non tentent. *Ibid.*

6. Ipse in viduis frequens processus etatis mutimam pudoris est. *Ibid.*

7. Viduitas non pro supplicio fugienda est, sed tenenda pro premio. *Ibid.*

8. Satis pie virum suum inquit, que servat pudorem, non deserit fidem. *Prosec.*

9. Non amisit viram, que exhibet castitatem: non est vidua conjugio, que non mutavit nomen mariti. In *Orat.*, de *Fide Renur.*

10. Bona viduitatis via est, non tum difficilis ut virginitas, sed confragosa et aspera cautiore exitu. Lib. 10, epist. 82, ad *vercellens. Eccles.*

11. Omnia vidua continens, si curam suam collocet in mundanis, ejus rei cura, illi pro marito est, sive possessiones, sive alias substantias sollicitudine sua amplectatur. *De Virginit.*

12. Si vidua in delectatione carnis hæret atque habitat, vivens mortua est. Epist. 121, ad *Proban.*, cap. 3.

13. Ora ut vidua Christi, nondum habens ejus aspectum, cujus precaris auxilium. *Ibid.*, cap. 16.

14. In omnibus spiritualibus deliciis, quibus fruuntur vidue, sancta earum conversatio tanta debet esse, ne forte cum mala vita non sit per lasciviam, mala sit fama per negligentiam. *De Bono viduit.*, cap. 22.

15. Bonum est pudicitia conjugalis, sed melius bonum est continentia vidualis. *Ibid.*, cap. 5.

16. Multas viduarum revocat a nubendo, non amor preclari propositi, sed aperti desecoris timor. *Prosec.*

17. He que punitio professionis, nubere voluit: et ideo non nubunt, quia impune non possunt. *De Sanctis virginibus*, cap. 34.

18. Viduis virginis possunt esse, et pudice non esse, si contaminata voluntate moechantur. Lib. 4, contra *Julian.*, cap. 8.

19. Non omnes vidue sunt æquales, nec illæ Deo placent, que corpore tantum vidue videntur esse, non opere. *De vita christiana*, cap. 15.

20. Trias sunt viduarum genera; unum quod perfectissimum est, celestique premio destinatum, quod Deo orationibus, et jejuniis deservit; aliud, quod filiorum curam habet et domus, non tamen tanto premio dignum, nec tamen peccatis

VIDUITAS.

VIDUITAS.

obnoxium; tertium est in epulis, et deliciis, quod æterna morti servatur et poenæ. *De Vita christiana.*, cap. 45.

21. Hæretici luciferiani viduas, si asperierint, tanquam adulteras damnant: et viduas uti cogunt, quas nubere non permittunt. *De Agone chr.*, cap. 31.

S. BERNARD.

22. Padet ad negotium honestatis rationem non posse in homine, quod natura posuit in volvere. Cornere enim est turturum tempore sine viduitatis, sanctæ viduitatis opus strenue atque infatigabiliter exequentem. *Serm.* 59, super *Cent.*

23. Non tibi parvus videatur honor viduitatis, cum cogitas dignitatem, attende et viduitatem: non potes esse regina bona, si bona non fueris vidua. Epist. 289, ad *Reginam Hieros.*

24. Melior est vidua humilis, quam virgo superba; melior vidua cum humilitate, quam virgo cum superbia. *Serm.* 22, ad *Sororem.*

25. Bona vidua sunt, que non sunt deliciose, non linguose, non curiosæ, non invidiosæ, non superbae: sed jejuniis, elemosynis, et orationibus servant Deo. *Homil.* 20.

S. CASSIUS

JEROLM.

26. Blandas corporis leges non nosse, felicitatis est: notas jam vicisse, virtutis. *De Bono viduit.*, cap. 2.

S. SATHANA

MAGNUS.

27. Hoc exigit perfectissima misericordia, ut pauperularum viduarum, non solum subveniantur necessitati et inopia, verum etiam occurratur temeritudini et verecundie. In *Elucid.*, super cap. xxxi, *Job.*

S. CYPRIAN.

FRANCISCUS

TIERLEM.

28. In eo quod ex conjugata facta es vidua, donum Dei actum tibi magis existimo, non ablatum: neque enim te deseruit, qui tibi sequendam viam vite melioris ostendit. *Prosec.*

29. Gradibus te voluit Dominus ad meliora ascendere, ut primitus conjugata cum uno viro fideliter viveres, quos postmodum sine difficultate absque viro vidua permaneres.

30. Ad hoc igitur animum tuum divina gratia conjugali castitate nutrit, ut que didiceras illo uno vivente, alterum non querere, disceres ab omni viro vidua continere: noli ergo negligere gratiam, que in te est. Epist. 2, ad *Gallian.*, cap. 7.

S. FELIX.

31. Viduarum et orphanorum causas impensis tibi ab omnibus divina manifestat assertio. In *Decret.*, *Gratian.*, part. 1, dist. 87, can. *Licet.*

32. Vere vidua est, que post solenne fœdus nuptiarum, morte interveniente a viro suo divisa fuerit. In *Decret.*, part. 1, dist. 24, can. *Prebyleti.* § *Vidua.*

S. GREGORIUS

MAGNUS.

33. Magna mansuetudo est pietatis, viduarum corda consolari. Lib. 19 *Moral.*, cap. 14, num. 46.

S. AUGUSTINUS.

34. Quanto vidue bene viventes, virorum sunt

solatio destituta, tanto eis cunctis ecclesiastica est impendenda tutela. Lib. 5, in *Registro*, indict. 41, cap. 137, epist. 37, ad *Anthemian.*

35. Vivens vidua moritur, quando cibo corpus nutrit, animam fame interficit. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. iv, super illud 1 *Timoth.* v: *Vivens mortua est.*

36. Molestæ est viduitas, at illi nequaquam molestæ, cui est dilectionis mandatum. *Orat.* 9, in *Funere patris.*

37. Vere vidua sunt, quas et ætas probat et vita. Epist. 9, ad *Sabinian.*

38. Adolescentula vidua que se non potest continere, vel non vult, maritum potius accipiat, quam diabolum. *Ibid.*

40. Non tam laudanda est, si vidua perseverare, quam execranda, si id Christiana non servet, quod per tanta sæcula gentiles femine custodiunt. Epist. 10, ad *Furiam.*

41. Vidua que marito placere desinit, vere vidua est, nihil habens necessarium, nisi perseverantiam. *Ibid.*

42. Vidua vivens mortua est: vivere quidem videtur ignorantibus, et non esse peccato mortua, sed Christo (quem secreta non fallunt) mortua est. *Ibid.*

43. Nulla vidua nuptias contemptura, timeat egositatem. *Ibid.*

44. Nobilitas, et forma, et ætas, et opes, viduam faciunt cunctis appetibilem. Epist. 11, ad *Gerontium.*

45. Matrimonium vinculum est, et viduitas solutio. *Ibid.*

46. Omni ratione vidua providendum est, ne castitatis primos excedat limites, que si excesserit, et verecundiam ruperit matrimonium, in omnem debacchabitur luxuriam. *Ibid.*

47. Vidua oblatam occasione arripit libertatis, ut sui corporis habeat potestatem, nec rursus anella fiat hominis: certe multis laboriosis est non frui eo quod habens, quam desiderare quod amisit. *Prosec.*

48. Unde et virginitas in eo facilior, quod carnis incentiva non movit: et viduitas in eo sollicitior est, quod pretioris animo recoli voluptates maxime si se virum putat perdidisse, non præmissis: quorum alterum doloris, alterum gaudii est. *Ibid.*

49. Magni hoc animi signum, et perfectæ virtutis insierum est, renuntiare subito experie voluptati, fugere notas carnis illecebras, et calentes adhuc citatis flammæ fidei amore resingere. Epist. 14, ad *Celantiam.*

S. GREGORIUS

MAGNUS.

S. HIERONIMUS.

50. Videas pleraque viduas antequam nuptias, infelicem conscientiam mentita tantum veste protegere; quas nisi tumor uteri, et infantum proderit vagitus, erecta carice, et ludentibus pedibus incedunt. *Epist. 22, ad Eustoch.*
51. Ess fuge viduas quae necessitas feci, non voluntas; non quod mortem optaverint maritorum; sed quod datam occasionem pudicitiae non libenter acceperint. *Ibid.*
52. Vidua quae soluta est vinculo maritali, nihil necesse habet nisi perseverare. *Epist. 23, ad Marcellam.*
53. Sancta Melania amisso marito, et filiis, ad pedes adroluta Christi, quasi ipsum teneret, arrisit: Expeditus, inquit, tibi servitura sanctorum Domine, qua tanto me onera liberasti. *Epist. 25, ad Paulam.*
54. Si cuncta corporis mei membra vertentur in linguas, et omnes artus humana voce resonarent, nihil dignum sanctae et venerabilis Paulae virtutibus dicerem: nullis genere, sed multo nobilior sanctitate, potius quondam divitis, sed nunc Christi paupertate insignitur. *Epist. 27, ad Eustoch.*
55. Vidua iudicium castitatis est. *Epist. 74, de Vitando suspecto centenario.*
56. Viduitatis praesidium filius est. *Ibid.*
57. Verae viduae sunt, quae omni suorum auxilio destituta, quae manibus suis laborare non possunt, quas paupertas debilitat, atque conficit, quibus Deus spes est, et omne opus oratio. *Epist. 44, ad Gerolimam.*
58. Viduitati virginitas, viduitas matrimonium preferenda est. *Lib. 2, adversus Iovinianum.*
59. Quanto major est difficultas experte quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto majus est premium. *Epist. 2, ad Pammach.*
60. Viduae semper virginibus bene copulantur. *Epist. 10, ad Paulam et Eustoch. de Assumpt. B. M.*
61. Illae verae viduae sunt, quae universis curis exuta, et ab omnibus sunt desolatae. Super I ad *Timoth.* cap. v in illud: Vera vidua nunc, etc.
62. Si quis viduas abiecit, deterior est infidelis. *Ibid.*, super illud: Si quis suorum curam non habet.
63. Illa vera, vel vera vidua est, quae mente separata est et proposito a nuptiis, et a copula carnali, et etiam ab amore mundi. Super I *Tim.*, cap. 5.
64. Viduae continentes nullam debent habere maculam, neque in verbo, neque in cogitatione, neque in facto, neque in opinione. *Homil. 40, super Matth. Oper. imperf.*
65. Viduae facile decipiuntur, non habentes

- consiliatorem virum, et facile de rebus suis aliis praestant, cum sint nullius potestati subjectae. *Ibid.*, homil. 44.
66. Non parva vis lacrymarum viduae est, quae ipsum caelum possunt aperire. *Homil. 69, super Joan.*
67. Viduarum multitudo, virginum chorus, Ecclesiae totius quondam ornamentum, evanuit nunc. *Homil. 36, super I Cor.*
68. Verae viduae hoc argumentum est, secundis nuptiis non conglutinari, hospitalitas, studium in pauperes, et constantia precum. *Ibid.*
69. Viduae quondam auri loco misericordiae officii, velut mundo quodam ornata vestiebant: nostrae vero relictis his, e violorum catenis faveolis aureis implexis undique cinguntur. *Ibid.*
70. Pudicitia proclariorem multo facit, viduam (si cui fuerit) quam quae auro est conspicue ornata. *Homil. 6, super I Thest.*
71. Viduitas non permittit ut sumptuosum ornatum aemulorum ludibrio pateas. *Ibid.*
72. Hoc peculiare est viduarum munus, nempe in bonis moribus liberos educare. *Ibid.*
73. Quae saecularem penitus abiecit vitam, atque in viduitate persistit, vera vidua est. *Homil. 43, super I Timoth.*
74. Versatier vidua est, quae liberis destituta, sola persistit, et ex solo Deo pendet, rebusque divinis. *Ibid.*
75. Quanto pauperior est vidua, tanto magis est vidua. *Homil. 15, super I Timoth.*
76. Quemadmodum virginem facit honestam habitus, orationisque perseverantia: sic viduam, solam esse, perseverare in observationibus, et abstinere a deliciis. *Homil. 7, super II Tim.*
77. Si vidua permanens, eundem apparatus, eandemque pompam habitura es, quam vivente adhuc viro habuisti, melius est nubere. *Ibid.*
78. Quasdam viduae rearsae sunt retro post satanam, quia viduitatem rite servare nescierunt. *Ibid.*
79. Vis noscere quae sit viduitas, et viduitatis imagine? si susceperit hospitio, si sanctorum pedes lavit, si his qui in tribulatione sunt, subministravit, si omne opus bonum secuta est. *Ibid.*
80. Si mortuo viro ingentem opum praeferas fastum, viduitatem congrue non fers: sed transfer in coelum divitias tuas et erit tibi tolerabile viduitatis onus. *Ibid.*
81. O inique! si viduam leseris, viduarum provisorum ad iracundiam provocabis. *Homil. 5, de Punit.*
82. Ne virum plus ames, quam Deum, et viduitatem non senties unquam, quia habes, qui te

- magis amat, tutorem immortalem. *Homil. 6, super I ad Theosal.*
83. Felix virgo, quia intacta; fortior vidua, quia experta: utrique tamen apud Deum merces: major illi, subsequens isti. *Lib. 2, de Offic. Eccles.*, cap. 18.
84. Dicit apostolus, vidua eligatur unius uxoris viri: unde consequens est, ut quae plurimis fuit nexa maritis, careat nomine viduitatis. *Ibid.*
85. Si in viduitate perstas, ne juvenilem in modum te geras. *Prose.*
86. Quod si ornate atque eleganter induta es, et luctus nomen obtines, has duas res parum inter se consonant: aut igitur alterum relinque, aut pudorem ac verecundiam contumelia ne affice. *Lib. 1, epist. 79, ad Lycomanum.*
87. Deus cujus perpetua clementia est, viduas defendi ac tueri jubet. *Lib. 6, de Divin. inst.*, cap. 12.
88. Viduis tutela non desit. In *Epitome*, cap. *Dist.*
89. Cauta sanctae viduae satagendum est, ne mens ejus implacabilis odii, vel turpis concupiscentiae squalore sordescat. *Lib. 8, epist. 14, ad Sorores.*
90. Viduarum tutelam habere profuturum Deo, quia haec maritis orbatæ sunt, ideo propitium nomen non aversatur hujus generis patrocinium. *Lib. 2, de Vicinis.*
91. Si vidua est quæpiam, nequaquam sibi sufficere ad æternam salutem nomen viduitatis putet: quia parum illud est, etsi non sit delictiosum, nisi dives nisi fuerit Deo adhaerens, nisi orationi dedita, nisi a cunctis mundi illecebris desolata, et per haec omnia vera vidua. *Prose.*
92. Nequaquam sibi sufficere estimet: si delicias sibi ab Deum, et divitias abnegavit, nisi et oratione et labore id promeruerit, ut vera vidua Dei esse videatur. *Lib. 2, ad Ecclesiam catholicam.*
93. Absque dubio viduam divitem esse non vult, quam Deus delictiosam esse non patitur. *Ibid.*
94. Cum Apostolus in deliciis viduae mortem esse memoraverit, promptum est quod ad vite aeternae fructum vult universa distribuere, qui non vult ad mortis usum aliqua reservari. *Ibid.*
95. Nihil viduitati apud Deum subsignate necessarium est, quam perseverare. *Lib. 1, ad Ursulam, de Nepitii*, cap. 4.
96. Vidua vera est illa, quae non habet alias personas, a quibus sustentetur. Super I *Timoth.*, cap. 5, lect. 4.
- Vide etiam tit. *Matris*, sent. 90; *Nuptias*, sent. 60, 61, 62, 63, 65; *Sacerdotis Offic.*, sent. 21; *Victoria in generâ*, sent. 4.

S. ISIDORUS
HISPAL.S. ISIDORUS
PHELICOTA.

LACTANTIUS.

MELIO JUD.

SALTIANUS.

TERULLI.

S. THOMAS
AQUINAS.

1. Dormiist caro tua, vigilet fides, dormiast s. ANTHON. illecebrae corporis, vigilet cordis prudentia. In *Echor. ad Virgin.*
2. Oportet viri sapientis animam die noctuque in exercitio jugi specula praeferere, nunquam somno indulgentem, perpetuis vigiliis intentam Deo.
3. Vigilare Dei, est in defensionem electorum suorum, et in ultionem inimicorum suorum, se manifestum Deum demonstrare. *De Elementis divinis*, verbo *Vigilare*.
4. Vigilat hostis, dormis tu? Super *Psal.* lxxv.
5. Corde vigila, ille vigila, spe vigila, charitate vigila, operibus vigila. *De Verbis Dom.*, serm. 23.
6. Sic vigilet tolerantia, ut non dormiat disciplina. *De Verbis Apostoli*, serm. 22.
7. Quanto hostis vigilat ut nocent; tanto Christianus vigilet, ut vincat. *Homil. 46, Ex Quinquagesima homil.*
8. Vigilat qui ad aspectum veri luminis mentis oculos aperiet tenet. In suis *Proa.*, verbo *Vigilat*.
9. Vigilemus super opera nostra, fratres, nec vel omittere quod praecipit, vel quod prohibitum est committamus. *Prose.*
10. Vigilemus super verba nostra, ne in eis vel offendere Deum, vel proximum nocere contingat. *Serm. de Triplici custodia.*
11. Anima quae amat, vigilat, et beata quam Dominus invenit vigilantem. *Serm. 57, super Cant.*
12. Semper esto vigilans, et cum omni vigilantia viriliter dimica. *Serm. 55, ad Sarranen.*
13. Si ad Deum cum omni instantia vigilaveris, felix eris: quia promisit Deus coronam vigilantibus. *Ibid.*
14. Venter vacuus, in oratione vigilare facit, repletus autem somnum infert gravissimum. *Ibid.*, serm. 24.
15. Quanto quisque sollicitior circa se fuerit, tanto plus metuit. *Homil. 29.*
16. Ad Deum vigilat, quoties in mundi ambitione dormitur. Super *Psal.* lxxv, vers. 1: *Ad te de luce vigila.*
17. Christianus cum dormit oculis, debet corde vigilare. *De Orat. Dom.*, cap. 13.
18. Si diabolus imparatum invenit militem Christi, si non sollicitum, ac toto corde vigilantem, circumvenit nescium, fallit incautum, decipit imperitum. *De Escheri. Martyr.*, in praefat.
19. Vigilantia peritulis est, et honorum omnium s. EPIPHAN. conciliatrix. *De recand. maris.*
20. Male homo vigilat, quando eum saecularium s. AUGUST.

S. AUGUST.

V. BERA.

S. BERNARD.

S. CASSIUS
ADRIAN.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

S. CYPRIAN.

MAGNES. negotiorum aestus insolenter inquietat. Lib. 23, *Moral.*, cap. 12.

21. Saepe dum aliqua torpens agit, quae vigilantem agenda sunt, negligit. *Prose.*

22. Saepe dum plurius vigilantem se in actiones exhibet, ipsa actionis sine inquietudine rebus subditis nocet. *Ibid.*, lib. 2, cap. 26, num. 35.

23. Qui super rem sibi creditam vigilat, hostis insidias declinat. Lib. 9. In *Regibus*, in 4, cap. 8, epist. ad *Bonum abbat. monasterii Trivenc.*

S. HIERON.

24. Grandi libri opus est vigilantiam grandis cura: quanto dicitur es, tanto debes esse vigilantior. Epist. 4, ad *Demetriad.*

25. Monachus qui non vigilat, sed dormit, non custodit se. Super *Psalm.* xxxvi, vers. 4.

S. HUGO CARL.

26. Vigilat Deus, ut discernat merita; vigilat homo, ut custodiat; diabolum vigilat, ut damnet; bonus vigilat, ut sibi prosit, ut alius prosit; malus, ut aliis nocent. Super *Psalm.* lxxi.

IDIOTA.

27. Quod si anima ad Deum vigilat, multo prius vigilat et ipse. Lib. 1, *contemplat. de Amore Dei*, cap. 6.

S. INNOC. III.

28. Quilibet in quolibet loco vigilare tenetur contra daemones, mundum, et carnem. Super *Psalm.* cx.

29. Sane vigilat Deus per misericordiam et iustitiam, ad indulgendum et puniendum. Vigilat angelus per diligentiam et cautelam, ad custodiendum et ad iuvandum. Vigilat homo per circumspersionem, per informationem, per predicationem, per contemplationem, per attentionem. Vigilat zabolus, ad nocendum et seducendum. *Ibid.*

S. IOANNES CERYOST.

30. Scitis quod hominem habemus perpetuum, et fœderis necessarii, unde nobis magna vigilantia opus est, ita ut ejus fraudas vincere et superiores ejus tolli constiteri possimus. *Homil.* 60, super *Gen.*

31. Vigilare oportet in omni tempore; opus est vigilantiam, dilecti. Nam et miles dormit, non in vello, sed humi. Piscator non dormiens piscatur, sed stans aliquando peragit noctem. Agricola omnem exhibet vigilantiam, non domini vinea hœdatur; et pastor sub die stans noctem consummat, gregem custodiens. *Homil.* 22, ad *Popul. Antioch.*

S. ISIDORUS PELUSIOTA.

32. Pervigil ut miles incede, ne quis somnus obrepat, qui te frangat et emolliat, clypeique abjectorem ne perferam, quod abest, reculat. Lib. 1, epist. 104, ad *Theognist.*

S. LEO I.

33. Contra communes hostes pro salute communi una communis debet esse vigilantia, ne de alienis membri vulnera, etiam alia possint membra corrumpi. *Serm.* 5, de *Fejui. decimi mensis.*

34. Semper ad omnia vigilias esse salutas, nullus ignorat: quia revera plus vigilare, plus vivere est. *Prose.*

35. Nam quid tam mortis simile, quam dormientis aspectus? quid tam vita plenum, quam forma vigilantium? *Serm.* 24.

36. Vigilantia moderata scilicet humana mentis exacuit, geminatio repetiti soporis obtundit. *Opusc.* 42, cap. 25.

37. Ille non vigilat, qui semetipsum negligens, de salute sua non cogitat. Part. 2, lib. 1, super *Apocal.*, cap.

38. Vigilat, qui ad aspectum veri luminis oculos apertos habet; vigilat qui servat operando quod credit: vigilat, qui a se corporis et negligentiam tenebra repellit. *De ultimo advent. Chr.*

39. Vigilantiam tam sensum, quam etiam mentem subtiliorem se puriorem efficit. Lib. 3, num. 2.

SENTENTIA PAGANORUM.

40. Plus vigilia semper, nec somno deditus esto. Lib. 1 *Dialchor.*, met. 3.

24. Vide etiam tit. *Dormire*, sententia 21, 22, 23.

VINDICTA IN GENERE.

Etymologia. Vindicta venit a vindico, quasi vim dico.

Definitio. Vindictio est per quam vis, et injuria, et omnino omne quod obscuro est, defendendo, sunt ulciscendo propulsatur. Lib. 2, de *Invent. Rhetor.*

Divisio. Triplex est ultio. Quaedam ex ira, quaedam ex humana infirmitate, quaedam ex zelo iustitiae. Super *Ecclesiasticum*, cap. 28.

Differentia. Vindicta inferitur homicidio, per manum; clamore, per os; indignatione, per signum. Part. 4, *Centilogii*, sect. 20.

SENTENTIA PATRUM.

1. Vindicta pars est non minima, suspendendae vindictam, ut irruat gravior. Part. 2, de *Statutis frat.*, cap. 47, narrat. 2.

2. Non vult vindicare, qui est paratus ignoscere. *De fuga seculi*, cap. 3.

3. Melius est dissimulare injuriam, quam eum redarguis vindicare. Super *Psalm.* xxxvii.

4. Non habet ultionis studium perfecta virtus. Lib. 7, Super *Luc.*, cap. ix, in illud: *Nolite prohihere eum, etc.*

5. Vindicta locum non habet, nisi ubi precessit injuria; quae ad eum pertinet, qui vindictam appetit. Part. 4, titulo 6, cap. 41, § 1.

6. Finitis ira est vindicta. Part. 2, tit. 7, de *Ira*, cap. 6.

7. Non resistamus malo, ne nos vindicta de-

S. PETERUS

CERYSTOL.

S. PETERUS

DAMIANUS.

RICHARD. A

S. VICTOR.

S. THOMAS

AQUINAS.

IN VIT.

PATR.

CATO ROST.

COLLECTOR.

CICERO.

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

S. ANTONIUS

lectet, quas alieno malo animum passit. Epist., ad *Publicolan.*

8. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur ipsa sapientia, quae pluris est habenda, quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. Epist. 5, ad *Marcellin.*

9. Vindicta ultima iuste passitur, quanto nullus iam restat correctionis locus. *Ibid.*

10. Imple Christiano iudex pii patris officium: sic succense iniquitati, ut consuleret humanitati; muneris: nec in peccatorum atrocitatibus exerceas ulciscendi libidinem; sed peccatorum vulneribus curandi adhibens voluntatem. *Prose.*

11. Plerumque necesse est, exerceatur acris inquisitio, ut manifestato scelere, sit ubi appareat mansuetudo.

12. Non te exasperet vindicandi potestas, cui lenitatem non excusit examinandi necessitas: non facinore invento quæere percussorem, in quo inveniendi noluisse adhibere tortorem. Epist. 159, ad *Marcellin.*

13. Sicut parata est severitas, peccata quae inveniunt, vindicare: ita non vult charitas, qui modum adhibens, iuste vindicari; remissior tamen est a peccato iniuste vindicari, qui non vult omnino vindicari. Lib. 4, quest. 10.

14. Officia vindictae possunt impleri boni homo animo. Lib. 4, quest. 10.

15. Perfecti cum vindicant, non vindicant acerbitate savitiae, sed moderatione iustitiae: ne ipsa relaxatio peccati plus nocent peccatori, quam poena vindictae. *Contra Adimantum*, cap. 47.

16. Inaniter se jactat, qui cum et ipse homo sit, cupit se de homine vindicare: et cum superare hominem palam quaerit, occulte a diabolo superatur. Super *Psalm.* vi, vers. 4: *Decidam ab inimicis meis inanis.*

17. Vindicari vis, christiane? nondum vindicatus est Christus: an tu passus es improbum, et ille non passus est? nonne prior pro te passus est, qui non habebat quare pateretur? tu tamen christiane, tolerare didicisti, non vindictam retribuere. Super *Psalm.* xxx, concion. 3.

18. Injurias accipiam, et injuriam perfectam; et non me vindicabo? iustum est ut vindictae te, concedatur quia iustum est, vide utrum ne habes quod in te vindicetur, et vindica. *Prose.*

19. Sic enim dicit: Hanc me non vindicabo? quasi Deus iustitiam vindictae rospiciat, et non superbiam vindicantis extinguat. Super *Psalm.* cx, vers. 6.

20. Ulciscendi libido vitiosa est, magisque ad iudicem pertinet inter malos hoc discernere, quam bonum hominem sibi expectare. Super *Psalm.* cxvii, exposit. 4, vers. 3.

21. Gloriam quaerit, qui desiderat vindicari se. Super *Psalm.* iii, vers. 5.

22. Laesus et injuriam passus vindicari vult, de aliena poena sibi quaerit medicamentum, et acquirit grave tormentum. *De verbis Dom.*, serm. 41.

23. Nondum est Christus vindicatus, nondum sunt sancti Martyres vindicati, adhuc expectant patientiam Dei, ut convertantur inimici, et nos quaerimus vindicari. *Homil.* 42, *Ex Quinquagesima Homil.*

24. Omnis homo qui vult de inimico suo vindicari, provocat in se vindictam Dei. *Prose.*

25. Quando vindicari vis, sine dubio vincere vis: vide ne dum vis hominem vincere, ab ira vincaris. *Serm.* 73, ad *Fratr.* in *cremo.*

26. Ira vindictam quaerit. Lib. 2 *Conf.*, cap. 6.

27. Ibi grata est indulgentia, ubi iusta posset esse vindicta. Epist. 106.

28. Ea quae non contempta, sed ignorantia religionis committuntur, mitius vindicanda, non negligenda sunt. Epist. 50.

29. Peccat, qui per immolationem iniuste vult vindicari: non peccat autem, qui modum adhibens, iuste vindicari; remissior tamen est a peccato iniuste vindicari, qui non vult omnino vindicari. Lib. 49, *contra Faust.*, cap. 25.

30. Non expectemus vindicari. Quid est vindicari, nisi alieno malo pasci? *Prose.*

31. Scio quoties venire hominem poena figere, et in ista humilitate dicit: Domine vindica me, occide inimicum meum.

32. Plane ora ut occidat inimicum tuum et salvet fratrem tuum: occidat inamicitiam, salvet naturam. Sic ora, ut vindicet te Deus: peccat qui te persequatur, sed manet qui tibi reddatur. *Homil.* 40, *Ex quinquages.* *Homil.*

33. Quis tantumdem facile contentus est reponere vindictae, quantum accepit injuria? nonne videmus homines leviter lesos moliri eadem, sicut sanguinem, virque invenire in malis inimici unde satietur? Lib. 49, *Contra Faust.*, cap. 25.

34. Ubi culpa tam aperta atque inexcusabilis esse videtur, vindictam exhibere debet magis, videlicet adfici compulsum necessitate, quam vindicandi libidine. Epist. 37, ad *Theobaldum.*

35. Nec preceps sis in sententia, nec vehementer in vindicta. Epist. 22, ad *Hevric. Senonens.* arch.

36. Nobile vindictae genus est, ignoscere victo. *De inter. dampn.* cap. 43.

37. Magnus est gloriae, si ei de quo potuisti ulcisci, parcas. *Serm.* 40, *Ad sororem.*

38. Qui vindicari vult vindictam afflictionis personae debet haurere, et contra vindictam dam-

S. BERNARD.

S. BONAV.

nationis aeterna debet interpellare. Super *Lucan*, cap. 18, in illud: *Cito faciet vindictam*.

39. Qui hominum hodie injuriaribus pareunt, et vindictam non potius expectant? Serm. 2, de SS. *Apostolo*.

40. Sepe vindicare se volenti accidit sicut cani, qui lapidem sibi projectum dentibus rapit, et lapidem laedere querit, sibi potius dentes laedit. Serm. 2, de *Unaverg*.

41. Qui male injurias suas vindicat, dum vindictam querit, in pejus incidit: quia injurias accipit, quas primis addit. *Ibid.*

42. Ubi est fervida vindicta, non est temperata justitia. Super *Psalms*, vii, vers. 12.

43. Erubescat humana temeritas; Christus pro inimicis oravit, mortem patienter accepit, et nos injurias nostras ulcisci volumus. Super *Psalms*, lxxxv.

44. Benefacere, jucundum et placitum Deo est; ulcisci vero, Deo ingratum est. Super *Gen*, cap. 19.

45. Non est ulciscendum de his, qui inferunt injuriam: sed expectanda divina sententia, quam maxime consolatur injuriam passos. Super *Exod*, cap. 12.

46. Ad summendam justam de inimicis ultionem, sepe doli sunt probati. Super lib. *Judic*, cap. 4.

47. Qui se vindicat, occulte a diabolo superatur. Super *Psalms*, vii.

48. Qui in presenti desiderat ulcisci, fatuus est: qui autem pro Domino ulcisci contemnit, sapiens est. Super illud *Prov*, xii: *Fatus indicat iram suam*.

49. Cesset vindicta, exhibeatur patientia, ut patientiam nostram doceamus, non vindictam. *Proiec*.

50. Omnes qui exerceverint vindictam, ipsa vindicta erit eis causa perditionis. Super *Matth*, cap. 26.

51. Perfecta virtus non habet studium ultionis, nec ulla est iracundia, ubi est charitatis plenitudo. Super *Luc*, cap. 9.

52. Vis ulcisci te honeste? beneficium illi exhibe: tum acerborum cum supplicio ulciscisti. Super illud *Rom*, xi: *Carbones ignis*, etc.

53. Vindicta inferenda est non amore ipsius vindicte, sed zelo justitiae: non ut odium exerceatur, sed ut pravitas corrigatur. In *Decret*, part. 2, causa 23, quest. 4, can. *Mali*, § *Et hi*.

54. Plus semper ira in vindicta exigit, quam injuria accipit. Lib. 28, *Moral*, cap. 9, num. 17.

55. Lesus in presenti se ulcisci non desiderat, qui etiam tolerans parci optat: sed tamen juste

vindicari omnia extremo judicio non ignorat. Part. 3 *Pastor*, cap. 4, admotus. 10.

56. Vindicta culpabilem feriat, non innocentem. Lib. 9, in *Negit*, indic. 4, cap. 63, epist. 63, ad *Virgilium episc. Arelat*.

57. Non sit exactor vindictae, qui potior est venie. In *Regula*, cap. 21, de *Patientia*.

58. Qui in presenti suas vult ulcisci injurias, hic corona patientie in futuro carebit. Lib. 2, super *Prov*, cap. xx, super illud: *Hereditas ad quam festinatur*, etc.

59. Nihil stultius est, quam ut velit se (qui non potest) vindicare, et Deo suam non reservat injuriam: et ita de contumelia vindictam apud Deum perdat, et de patientia mercedem. Super I ad *Cor*, cap. 3.

60. Qui vindicat se quantum in se est, iudicem sua privat potestate. In *Annot. super Epist. ad Romanos*, in illud: *Mis vindictam*.

61. Mali quanto diutius sine ultione nolumuntur, tanto graviora committunt. Super *Job*, cap. xxxv.

62. Rem injustam ante suos oculos proponit, qui ut ultionem querat, memor est injuriam. Super *Psalms*, v.

63. Justus lesus non desiderat se ulcisci, sed vindictam Deo reservat. Super *Prov*, cap. 29.

64. Qui irrogatam sibi injuriam vult vindicare, usurpat sibi quod non est suum. Super *Ecclesiasticus*, cap. vii.

65. Nemo debet tibi usurpare ultionem, sed debet Domino reservare, cujus solus est vindictam sumere sine culpa. Super *Ecclesiasticus*, cap. 28.

66. Triplex est ultio. Quaedam ex ira, quaedam ex hominis infirmitate, quaedam ex zelo justitiae. *Ibid.*

67. Homo si non potest se vindicare, tristis est: si potest, turbulentus fit. Super *Isaiam*, cap. xlii.

68. Nos non ulciscamur pro his que patimur, sed reputantes peccatis nostris, hinc ipsa supplicia minorare esse credamus. Super *Hiereem*, cap. 50.

69. Qui vult vindictam expectare de injuriis sibi illatis, talis dicit se Deum, quia solus est Dei vindicare. Super *Ezech*, cap. xxxvii.

70. Nihil tantum movet hominem ad furorem, ut vindicta: sicut zelus quando vult punire injuriam factam sponse suae. *Ibid.*, cap. xxxvi.

71. Saeculares potestates sunt in terra quasi vicarii Domini, qui vere ipsi puniunt et vindicant reos et bonos defendunt. *Proiec*.

72. Illis ergo licitum est injurias vindicare, ad pacem honorum, et terrorem malorum: non livore vindicte, sed amore justitiae.

S. HIERON.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

73. Ceteris autem omnibus vindictam accipere prohibetur, et maxime lesis, qui non amore justitiae, sed odio vel livore, injurias suas vindicare solent: omnium ergo vindictam vult sibi Dominus, vel suo vicario reservari. Super *Matth*, cap. 5.

74. Si tu non reperceris, ab homine quidem victus videris, diabolum autem vicisti. *Ibid.*, cap. 5.

75. Nihil omnium Deus ita odit et aversatur, ut hominem ultionis avidum, et animo suo perpetuas servantem inimicitias. Homil. 27, super *Gen*.

76. Nihil est tutius, quam parcere inimico, contra nihil periculosius, quam velle ulcisci, ac vindictam sumere. Homil. 2, de *David et Saul*.

77. Si usque ad ipsius vite periculum insidiantem ulcisci fas non est, multo minus licet enim, qui vulgariter lesit, vindicare. *Ibid.*, homil. 3.

78. Sera ultio feneratorum meretur poenam. Serm. de *Helia*.

79. Si vindicare vis, tace: et opportunam ei plagam indicas. Homil. 47, super *Joan*.

80. Non ulciscis, non ulciscendo enim, ulcisci poteris: ulciscendo vero, non ulcisceris. *Ibid.*, homil. 50.

81. Non qui ulciscitur, sed qui nihil respondet, admirationi est apud sapientes: neque enim, crimini dandum est, si qui leditur, silet; sed contra si ulciscitur. *Ibid.*, homil. 82.

82. Ulcisci, pusillanimitatis opus est; non ulcisci magnanimitatis. Homil. 41, super *Acta Apost*.

83. Si tuisum non fueris ultus, Deus erit qui te juvando ulciscetur. Serm. 22, super *Epist. ad Rom*.

84. Vindicta nihil turpius, nihil ignobilius, nihil stultius, nihil crudelius, tametsi generosum mentis indicium multi hoc esse velint. *Ibid.*, serm. 27.

85. Si vis ulcisci, isto modo ulciscere, malefactoris repende bonum, ut et ipsum malefactorem debitorum tuum constituas, et victoriam ferus admirabilem. Serm. 16, super *Epist. ad Ephes*.

86. Illa est major Philosophia, non solum mala malis non ulcisci, sed bonis. Homil. 10, super I *Theos*.

87. Si facile esset in divites vindictam procedere, videres ex eis repleri carceres universos. Homil. 2, super *Epist. ad Hebr*.

88. Magnum est tormentum homini percusso, quotidie qualiter inimicum ulciscatur consideranti. Homil. 50, ad *Popul. Antioch*.

89. Quid hoc furore gravius, semper esse tristem et inflatum, et semper ardere vindicta? *Ibid.*

90. Vindictae epiditias misericordiam Dei auferit ab homine, et concessam jam gratiam infringit ac revocat. Homil. *Quod nemo leditur*, etc.

91. Valeat pecunie, valeat gloria, valeat nominis claritas: omnibus his mihi membrum meum pretiosius est. Serm. 15, super *Epist. ad Ephes*.

92. Si te vindicaveris, tunc ego non vindico, sed teipsum vindico. Homil. 25, super *Epist. ad Hebr*.

93. Si ultus fueris, tunc non es ultus, sed teipsum es ultus. *Ibid.*

94. Ulciscendi imbecillitas, plagae accessio est: tu ergo injurie vindictam comprime. Lib. 4, epist. 191, ad *Callistum*.

95. Surgimus ad vindictam, non quia lesi sumus, sed ut disciplina servetur, mores corrigantur, licentia comprimatur. De *Ira Dei*, cap. 17.

96. Ne dicas, Ulciscar hostem, justum enim iudicem habemus in calo. *Paraves*, 189.

97. Iuxta modum culpe, temperanda semper est mensura vindictae. Lib. 1, epist. 12, ad *Alexandr. Pap*.

98. Si Dei minister est, qui mala facientes in iram vindicat: diaboli minister est, qui criminosos suaviter palpat. *Proiec*.

99. Sicut Deo praebet obsequium, qui perversos ulciscitur: sic minister est adversarii, qui perpetrantibus iniquis blanditur. Opusc. 57 *Disserat*, cap. 2.

100. Multi putant non esse peccatum, si quis accepta injuria se ulciscitur, et vindictam iterum sumit; sed si ita esset, nequaquam Apostolus aliter praecipisset. Super *Epist. ad Romanos*, cap. 12, can. 17.

101. Vindicta penes errorem, solum videtur doloris: penes autem veritatem, redarguitur malignitatis. De *patient*, cap. 16.

102. Ultio fructus est irae. Lib. *advers. Marcion*, cap. 26.

103. Haec sane ultio misericordiae plena est, quae laborat, ut impietatem cessare faciat. Super *Ossum*.

104. Non fieri potest nolente Deo, ut de quopiam ultio capiat. Super *Amos*, cap. 3.

105. Ne mediis vindictam peccatis, sed benignitate justitiam tempera. Super *Psalms*, vi, vers. 1.

106. Vis te ulcisci de hoste? beneficium illi exhibe, cum acerbiore eum supplicio affectisti. Super *Epist. ad Rom*, cap. 12.

CASSIODOR.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GRATIANS

S. GREGOR. MAGN.

LACT. PIUM.

S. NILUS.

S. PAVLUS DAMIAN.

S. REMIGIUS

TERTULL.

S. THEODOC.

THEOPHIL.

- SENTENTIA PAGANOREM.
- ARISTOTELES. 107. Non est vindex ipse manusus, sed potius clemens, et ad veniam propensior dandam. Lib. 4 *Ethic.*, ad *Nicomach.*, cap. 5.
108. Ira propter caliditatem coloris temperatur, audita quidem ratione, non procepto autem auditu, ad ipsam properat ultionem. *Ibid.*, lib. 7, cap. 6.
- MIRUS PUB. 109. In vindicando criminosa est celeritas. In suis *Sentent.*, sent. 200.
- PLATO. 110. Nullo modo rectum faveo est, vindictam genero ab eo, qui prior malo nos affecit, nos illi vicissim malum inferendo. In dialogo *Criton.*
- PLINIVS II. 111. Non tam jucundum est vindicari, quam decipi iniquum. Lib. 6, epist. 22, ad *Tyromem.*
- SENeca. 112. Nullus affectus vindicandi cupidior est, quam ira: et ob id ipsum ad vindicandum inhabilis, praecipua et amens. Lib. 4, de *Fre.*, cap. 12.
113. Ultionis contumeliosissimum genus est, non esse visum dignum, ex quo peleretur ultio. *Ibid.*, lib. 2, cap. 32.
114. Saepe satius fuit dissimulare, quam ulcisci. *Ibid.*, cap. 33.
115. Saepo adeo injuriam vindicare non expedit, ut ne fati quidem expedit. *Ibid.*
116. Ultio doloris confessio est. *Ibid.*, lib. 3.
117. Multos absolvemus, si ceperimus ante judicare, quam vindicare. *Ibid.*, cap. 29.
118. Difficilius est moderari, ubi dolori debetur ultio, quam ubi exempla. Lib. 4, de *Clement.*, ad *Nicom.*, cap. 20.
119. Si magnanimus fueris, cum inimicum in potestate tua videris; vindicandum putabis, vindicare potuisse, et non fecisse. *De quatuor virtut.*
120. Saeto honestum et magnam genus vindictae esse, ignoscere. *Ibid.*
- SIXTUS PHILOSOPH. 121. Vindictam exercens, scito quia et iudicaris a Deo. Sent. 173.
- Vide etiam tit. *Convictum*, sent. 18; *Correctio*, sent. 65; *Corruptio*, sent. 47; *Dilutio*, sent. 73; *Injuria*, sent. 47, 44, 90, 91, 147.

VINDICTA DEI.

- CLEMENS ALEX. *Definitio*. Ultio Dei est retributio mali, quod emittitur ad utilitatem ejus quod ulciscitur. Lib. *Pedagog.*, cap. 8.
- SENTENTIA PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Non commovetur Dominus ad ulciscendum, nisi peccator mensuram excedat. Lib. 4, de *Abraham.*, cap. 6.
2. Sicut iustitia Dei magna, ita etiam severa vindicta est. Lib. 3, de *Interpell.*, cap. 8.
3. Nemo diffidat, nemo veterum concusio delictorum premia divina desperet; novit Dominus mutare sententiam, si tu novis emendare deli-

lum. Lib. 2, super *Luc.*, cap. 1 in illud: *Et Zacharias post ejus impletus est, etc.*

4. Benignitas et patientia Dei super his, quae geruntur malis, longanimitate differit, et nequam ulciscitur. *Prose.*

5. Non quasi eo quod nequeat statim inferre vindictam, suam indignationem temporat; sed quasi pater clementer nobis condolens, suam misericordiam pretendit, ut vel sero compuncti ad poenitentiam convertamur. *Serm. de Vanitate mundi.*

6. Deus vindicat justus, quia fieri non cogit praescius: omnia enim, quorum ipse auctor est, praescit, nec tamen omnium quae praescit, ipse auctor est: quorum autem non est malus auctor, justus est ultor. Lib. 3, de *Libero Arbitr.*, cap. 4.

7. Qui spreverunt voluntatem Dei invitantem, voluntatem Dei sentient vindicantem. *Ad Artic. ubi falso impositus, respons. 46.*

8. Cum punit Deus peccatores, non malum suum eis infert: sed malis eorum eos dimittit. *Super Psalm.* v, vers. 9.

9. Parce per clementiam, ne ulciscaris per justitiam. In *Manual.*, cap. 33.

10. Ubi Dei futura vindicta sollicitudo versatur, illic autem non peccatur, aut tardius delinquitur. *Serm. 2, Dom. 4 Quadrages.*

11. In futurum judicium servatur ad manifestationem, atque acerrimum sensum miserie, quidquid nunc occultissime vindicatur. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 16.

12. Deus non solum in nos benignissimus in praestando, sed etiam justissimus in vindicando. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1.

13. Malefacta non juste vindicarentur, nisi florent voluntate. *Ibid.*, lib. 1, cap. 1.

14. Vindicas quod in se homines perpetravit: quis etiam cum in se peccant, impie faciunt la animas suas. Lib. 8 *Conf.*, cap. 8.

15. Habet potestas Dei et severitatem vindicandi, et clementiam liberandi. *De Morib. Boetii.*, cap. 7.

16. Multa mala hic videntur ignosci, et nulla supplicia vindicari, sed eorum poena reservantur in posterum. In *Enchiridion.*, cap. 66.

17. Haec Deus juste vindicat, ut etiam exaudiat veniam deprecantes. *Amat.*, in *Job.*, cap. 37.

18. Peccata quae vindicantur longissimi temporis poenis, brevissimo tempore perpetrantur. Lib. 21, de *Civili Dei.*, cap. 11.

19. Quidquid divinitus ante ultimum judicium vindicatur, sive per impios, sive per justos, sive per noscences, sive per scientes, sive occulte, sive palam, non ad interitum hominum, sed ad medi-

cinam valere credandum est. *Contra Epist. Manich.*, cap. 1.

20. Justa est Dei vindicta. *Contra Adimant.*, cap. 26.

21. Ante Dei vultum, nihil pravi constat inultum. In suis *Prov.*, verbo *Auto.*

22. Si Deus teum non est per gratiam, adest per vindictam. Lib. *Medit.*, cap. 6.

23. Dominus cum hic vindicat, in futuro parcat: quoniam clementia ipsius in ipsium duas non exigit ultionem. *Super Psalm.* xxxvii, vers. 1.

24. Odit Dei disciplinam, qui non vult Dominum in se vindicare quod peccat. *Super Psalm.* xlix, vers. 13: *Odis disciplinam.*

25. Vindicta Dei, etiam afflictionem tribuit corporum, salutem tamen efficit animarum. *Super Psalm.* lxxvii, vers. 44.

26. Tanto districtior est Dei vindicta, quanto longanimitas atque clementior fuit expectatio sua. *Super Apocalypsi.*, cap. 2, art. 3.

27. Vindicat Deus aliquando, ut intelligatur humanarum rerum agere curam: non vindicat omnia, ut agnoscatur terribile cunctis adhuc futurum esse iudicium. Lib. 1, de *quest. Veter. Testam.*, de *lib. Regum.*

28. Novit Deus remunerare merita, navit et punire delicta. *Homil. 5, ad Monach.*

29. Punit peccata in hac vita Deus, ut condelet in futura. In suis *Opus.*, *Apophthegm.* 66.

30. Signum est amplioris gratiae, Deum nihil in sermo suo impune relinquere in hoc mundo, in suis *Opus.*, colloquio 28.

31. Iustum est ut tanto Deum sentiant severiorem ultorem, quanto quique prius benignum et misericordem Dominum contempserunt. In *Ethic.*, super *Psalm.* xvii, vers. 29, sect. 1.

32. Habet hoc ultio divinae justitiae, ut eos qui proximis suis machinantur mala, damnationis aeternae indissolubilibus nexibus involvat. In *Ethic.*, super *Psalm.* xxxiii, vers. 9, sect. 1.

33. Multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultionem adhibere, magis beneficii Dei iudicium est. In *Amat.*, super *Psalm.* lvi, sect. 1.

34. Iniquitatis peccatoris Deus ultor est, cujus auctor non est. *Lib. ad Romanos.*, cap. 19.

35. A divina ultione comprehensus non subsistet. *Super Job.*, cap. viii.

36. Quanto serior vindicta Dei, tanto justior. *Super Hierem.*, cap. 32.

37. Vindicta punit, qui dormire videbatur. *Super Thron.*, cap. i.

38. Nihil Deus inultum relinquit. *Super Joel.*, cap. 11.

39. Deus eorum peccata, in quos deservit, non

iratus ulciscitur, sed corrigit ut emendet. *Super illud Zachar.* i: *Iratus est Dominus.*

40. Tanto apud Dominum obligatio sumus, quanto apud homines inulto peccamus. *Prose.*

41. Disciplinam subditos divino iudicio tanto liberioris reddit, quanto hic eorum culpas sua vindicta non deserit. Lib. 26 *Moral.*, cap. 19, num. 22.

42. Si Deus justo ordine iniustum aliquid fieri juste permisit, inultum tamen abire non astitit iniustum, quod justo fieri permisit. *Ibid.*, lib. 16, cap. 23, num. 26.

43. Divina severitas eo acrius iniquum punit, quo diutius pertulit. *Ibid.*, lib. 25, cap. 3.

44. Primum genus demeritae est, non quempiam a malis suis juste quiescere, et Deum iustitiam suam velle ultione cessare. Lib. 8, in *Registro*, indict. 3, cap. 41, epist. 41, ad *Dominic. episc. Carthag.*

45. Pensa quid divina severitas factura est de perverso opere, si quosdam in iudicio suo reprobat de sermone. *Ibid.*, lib. 1, indict. 9, cap. 33, epist. 33, ad *Venerabilem cancellarium.*

46. Signum miserentis Dei est quando quis culpa perpetrata, mox divina ultione punitur. Habet apud D. Antonin., part. 4, tit. 3, cap. 7, § 9.

47. Omnis ultio Dei, visitatio est: quasi rostantia, quasi habentia vulnera, quasi medicas porrigentis manus. Lib. 3, super *Ezech.*, cap. ix.

48. Quanto serior vindicta peccantium, tanto justior est. Lib. 6, super *Hierem.*, cap. 32, super illud: *Ut reddas unicuique, etc.*

49. Districtus iudex, facinus quod per poenitentiam non corrigitur, inultum esse nequaquam patitur. Lib. 1, super *Lament. Hierem.*, cap. 4, super illud *Prov.* v: *Funiculus peccatorum, etc.*

50. Non agnita pietas, majus iudicium parat, ut vindictam sentiat, qui misericordiam sentire contempserit. *Super Epist. ad Rom.*, cap. xi, in illud: *Secundum meritum duntaxat.*

51. Ad effugiendam manum Dei, nulla suffragatur astutia. *Super I ad Cor.*, cap. iii.

52. Tria sunt, quibus Deus vindictam exercet in hostes: Lavacri salutaris remedium, poenitentiae condignum exercitium, districtioris extremi iudicium. Lib. 3 *Miscellan.*, codic. 2, tit. 148.

53. Deus abiecit peccati non sicut esse sine decore vindictae. *Super Deut.*, cap. xxxiii.

54. Quando Dominus sumit de malis vindictam, tum videtur revocare ad memoriam peccata eorum: quando vero parcat, tunc videtur oblivisci. *Super I Reg.* xv.

55. Qui modo percutit virga, postea percussit gladio. *Super Psalm.* vi.

56. Non sinere peccatoribus ex sententia agere,

S. CROZ.
MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A S.
VICTORIS.

HUGOCARD.

sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium. Super *Psalm.* vii.

67. Vindicta Dei arcus est: quia sicut arcus quanto magis tenditur vel intensatur, tanto gravius percussit, sic ultio Dei. Super *Psalm.* lxx.

68. Vindicat Deus secundum quantitatem, et secundum numerum peccatorum. Super *Ezech.*, cap. vii.

69. Grave est de culpa vindictam agere, gravius est sententiam dare, gravissimum est poenam irrevocabili ter infligere. Super *Matth.*, cap. v.

70. Dei mos est, ut quamvis minetur se puni-
turum, si tamen conversionis exhibentur specimina, possunt revocari ejus sententia. Homil. 37, super *Gen.*

71. Invidius Deus in reos vindicat, etiam se ejus indulgentiam misericorditer contemnant. Homil. 7, ex *Diogen.* in *Matth.*

72. Si vis Dei ultiones sistere, in tua potestate est: melior eras, et ad verba usque minas deservient; si autem contemnis ejus ultiones, quod abest, rem ipsam experieris. Homil. 3, ad *Philomon.*

73. Si te vindicaveris, tunc ego non vindico, sed te ipsum vindico. Homil. 25, super *Epist.* ad *Hebr.*

74. Nequaquam Deus delinquenti percutit; quoniam peccatorem aut flagello temporali ad purgationem ferit, aut judicio aeterno puniendum relinquit. Lib. 3, de *Suavitate bono*, cap. 4, sent. 5.

IAC. VIB.

75. Idcirco non ad praesens noxium quemque Deus punit, ut habeat homo respiciendi facultatem. De *Ira Dei*, cap. 24.

S. LEO I.

76. Dilatio vindictae dat locum poenitentiae: nec tamen dici potest nullam ibi esse ultionem; ubi nulla conversio est, quia mens dura et ingrata jam sibi ipsa supplicium est, et in conscientia sua patitur quicquid Dei bonitate defertur. *Serm.* 5 *Epiphani.*

S. PETERUS DAMIANUS.

77. Salvo nempe illo terribili in mundi fine judicio, nunc etiam omnipotens Deus non modo crudeliter facit, sed et superba, sive sacrilegia (propt dignum est) ulciscitur verba. *Opusc.* 24, cap. 8.

SALVIANUS.

78. Malos Deus punitivitas. Lib. 1, de *Gubern. Dei*.

79. Castigat Deus, quos castigandos putat; patitur, quos putat esse patientes. *Ibid.*, lib. 5.

SENTENTIA PAGANORUM.

ANISTOTEL.

80. Ad Deum ipsum comes adjuncta est ultio, quae divina legis praevicarios vindicat. De *mondo*.

CATO PORT.

81. Semper Deus injustas ulciscitur iras. Lib. 1 *distichor.*, metr. 69.

VALERIAN.

82. Lento gradu ad vindictam sui divina pro-

cedit ira, tarditatemque supplicii gravitate compensat. Lib. 1 *dict. memorabil.*, cap. 2.

73. Ultiones quemadmodum acres, ita justis sentis sunt. *Ibid.*, lib. 9, cap. 10.

Vide etiam tit. *Dilatio*, sent. 73; *Flagellum Dei*, per totum; *Iniquitas*, sent. 62; *Justitia Dei*, sent. 16; *Misericordia Dei*, sent. 100; *Murmur*, sent. 28; *Patentia Dei*, sent. 11, 12, 28, 32, 49, 50, 53, 54; *Peccatum* in genere, sent. 233; *Peccatorum remissio*, sent. 54; *Paenitentia*, sent. 21, 24, 26, 29, 59, 60, 61, 62, 64, 65; *Venia*, sent. 43; *Virtutes theologicae*, sent. 70.

VINUM.

Comparatio. Sicut ignis probat ferrum durum, ita et vini incendio etiam superborum hominum cor liquescit. De *Elia et jejunio*, cap. 42.

Quemadmodum aqua contraria est igni, sic immodestia vini rationem extinguit. Conc. 14, contra *Ebriosos*.

Quemadmodum musto dolia rumpuntur, et omnia quod in imo jacet in summam partem vis caloris ejectionat: sic vino exesultante quicquid in imo jacet abditum, effertur et prodit in medium. *Epist.* 83.

SENTENTIA PATRUM.

1. Innumeris vina nocuerunt, nulli parcimonia. Lib. 1, de *Cain et Abel*, cap. 5.

2. Manebat antequam vinum inveniretur, omnibus inconcussa libertas. De *Elia et jejunio*, cap. 5.

3. Vinum jam non bibitur, sed aperto gurgula infunditur: poculum non libatur, sed exsinitur. *Ibid.*, cap. 8.

4. Vina pretendis, venena suffundis: omne enim quicquid nocet, venenum est, tollit sensus, viscera exurit, somnum infert, caput vexat; etiam major vis vini, quam veneni est. *Prosec.*

5. Non enim veneno vinum, sed venenum vino excluditur: veneno caro vulneratur, vino mens. De *Elia et jejunio*, cap. 14.

6. Grave est ut voluerit vino, qui non vincitur ferro. *Epist.* 182, ad *Bonifac.*

7. Vir ebrius cum se putat bibere vinum, bibit a vino. De *salutar. doctum*, cap. 37.

8. Vinum nobis Deus ad hestiam cordis, non ad ebrietatem donavit. *Ibid.*

9. A multis vini non temperatur usus, sed potius appetitur excessus: habitus corporis et vitae periculum et opinionis ac fame gravissimum acquirunt damnum. De *Sobrietate*, cap. 1.

10. Fomentis corporalibus provisum est vini munus, abulentibus penitus interdicitur, et sobrietatis disciplina custodienda sancitur. *Ibid.*

MAXIMUS.

S. AMBROS.

S. BASILIUS MAGNUS.

BERNARD.

S. AMBROS.

S. AUGUST.

11. Vinum est in multis vite mortalium necessarium, debilem stomachum reficit, vires deficientes reparat, algentem frigore calefacit, vulnerans infusum medetur. *Ibid.*

12. Vinum antidotis, diversisque medicaminibus adjunctum salutem operatur, tristitiam removel, languores omnes animi delet, hestiam infundit, convivas honesta miscere colloquia facit. *Ibid.*

13. Vinum medicamentum plus justo sumptum venenum esse cognoscitur. *Ibid.*

14. Jucunditati non ebrietati creata est vini natura, per ejus moderationem sillis extinguitur, non tamen ut usque ad ebrietatem bibatur. *Ibid.*

15. Dolor amissi fimeris sine vini quavisimilitate temperari non potest. *Ibid.*

16. Tu o homo incolumis quotidie vino cogente desideras venere, et tanto repleris, quanto possent plurimi cum jucunditate letari et sobrie saturari. *Ibid.*

17. Nascitur ex potandi vini infelicitate inter provocatos et provocantes ignominiosa certatio: et vincenti est turpitudine deterior. *Ibid.*

18. Ex nimietate vini, multorum membra ebrosos recusat, et vino dedila, praecoxa debilitate et cruda senectute marcescunt, et adhuc aetate virides tremula vibratione quassantur: inde pulmones usione vini putrescunt. *Ibid.*

19. Cui surreperit per aviditatem nimietatis vini, nullum potest habere incendi prolorem, ex qua temulentia membrorum consequitur infirmitatem. *Ibid.*

20. Per vinum castitas submersa est, et plurima a corruptioribus turbis decepta sunt. *Ibid.*

21. Multae virginum pellantio vino thori genitalis oblitia, pudicitiam suam adulteris tradiderunt, et cum moechis de morte pacta sunt maritorum. *Ibid.*

22. Quam plures impellente vino praecipites descendibus se convulsum polleaverunt; et de genitoribus aut genitricibus, de filiis aut filialibus, de fratribus aut sororibus, de generis aut nuriibus, per nefandas concubitus sibi filios genuerunt? *Ibid.*

23. Per violentiam plurimi plurimisque a sancto pioque proposito exciderunt, sui oblitia amissis honoribus ignobiles remanserunt, et sedibus patris profugi, vitam non ubi stumpsissent finierunt. *Ibid.*

24. Per vinum fortes ab infirmis elisi sunt, et in mortem quam plures metu muliebri frastri: et invicti exercitus vino dominante extincti sunt, et servitibus jugo subacti. *Ibid.*

25. Innumerabiles jugum deminationis diu ro-

casantes, violentia in alienum redegit arbitrium. *Ibid.*

26. Consuetudine vini quam plures in insaniam sunt conversi, ac mentis durante insaniam ab humana conversatione sejuncti, ferino sunt plerumque dentes consumpti. *Ibid.*

27. Quam plures vini immoderatus excessus ex divitiis pauperes reddidit et ignos. *Ibid.*

28. Infalliti numero, impellente, injusta impiaque homicidia commiserunt. *Ibid.*

29. Quam plurima urbes diu obscuro nec capto, custodibus somno vinoque sepultis, ab hostibus patefacta sunt, et incendiis concremata. *Ibid.*

30. Vinum bonum est, non malum, et hoc aequitatis judicio, non ebrietatis beneficiis. De *Arbore scientiae boni et mali*.

31. Vinum multum potatum, est ebrietatis animositus, imprudens offensio, minorans virtutem et faciens vulnera. *Serm.* 1, *Dom.* 17 post *Trinit.*

32. Vinum in jucunditatem creatum est, non in ebrietatem. *Ibid.*

33. Exultatio animae et corporis, vinum moderate potatum, et sanitas corporis et animae. *Ibid.*

34. Vinum et juvenus duplex incendium. *Serm.* 64, ad *Fratr.* in *eremo*.

35. Homo vino repletus, diversis in luxuriis se proruit, et in stercore viliorum se volutat. *Ibid.*, *serm.* 67.

36. Vinum Dei munus est, ad infirmitatis robur ac sustentationem sapientibus concessum: nunc vero instrumentum incontinentiae intemperantibus est factum. Homil. 14, contra *ebriosos*.

37. Vini fervor corpori infusus, incendium sit ignitorum inimici jaculorum: rationem enim ac mentem vinum deprimit, voluptates et animi calores affectus malos, velut apum examinem excitat. *Ibid.*

38. Modus utendi vino optimus, est corporis necessitas. Homil. 1, de *jejunio*.

39. Satus est modico vino uti propter infirmitatem, quam multa aqua ingurgitari per aviditatem. In *Apolog.* ad *Guillem. Abbat.*, verbo *Unde*.

40. Qui in diversitate et abundantia vini sobrius est, ille est terrensus Deus. *Epist.* de *citra et regim. rei familiaris*.

41. Sentis vinum? fugo consortium: sentis vinum? quere somnum antequam colloquium. *Ibid.*

42. Male decet in juvene, vina cognoscere. *Ibid.*

43. Vinum in jucunditatem creatum est, non in ebrietatem. *Serm.* 25, ad *Sororem*.

44. Vinum sine mensura superat mentem. *Ibid.*

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

R

45. Per vinum luxuria crescit, per vinum luxuria excitatur, per vinum nutritur.
46. Vinum non modice sumptum rationem conturbat, intellectum hebetat, memoriam enervat, oblivionem immittit, errorem infundit, ignorantiam inducit. *De discipl. Scholar.*, cap. 2, et hab. apud Bodam, in *Axiomat. philosoph.*, verbo *Rationem*.
47. Vinum modice sumptum, acuit ingenium. *Ibid.*
48. Qui vinum diligit, minusquam in virtutum possessione ditabitur. In *speculo discipuli*, part. 4, cap. 32.
49. Atque cum vino apponere, Deo placet, proximum edifica, religiosum honestat, animam, simul et corpori est salubre. *Ibid.*
50. Non ferventi aetati (quod est omnium humidiorum calidissimum) vinum infundere convenit: ne ignem in ignem derivat, ex quo agrestes immanesque appetitiones, ardentesque cupiditates et mors ignis accenduntur. *Lib. 2, postlay*, cap. 2.
51. Lubrica res est, quae est in vino libertas. *Ibid.*
52. Oportet in vino petulantiam non secus fugere, quam clementiam: ambo enim ad mortem attrahunt. *Ibid.*
53. Vinum molle ridere jubet, et saltare iubentur. *Ibid.*
54. Semper tibi a vino time, quandoquidem vinum nunquam parit corpori, ignemque malis concupiscentiae continuo in ipso ascendit. *De Virginit.*
55. Fuge vinum quasi venenum, ne ebrietate vinearis, et virtutibus nideris. *De Agone spirit.*
56. Qui vinolentia delectatur, ebrietatis (quam mater est vitiorum) captivus efficitur. *Homil. 41, de Pascha.*
57. Vinum et saltatio duplex est incendium voluptatis. *Serm. 7, de Herode.*
58. Immoderatus haustu vini, et exterioris et interioris visus ingerit aciem. *Super Proo.*, cap. 23.
59. Vinum sobriè potatum vitam sequitatis non tollit, sed sobrietatem et cetera virtutum ornamenta adducit. *Super Ecclesiastic.*, cap. 31.
60. Vinum quando immoderale sumptum excedit usum, est fomes intemperantiae, perniciosis juvenutis, probrum cunctis, dedecus mulierum, insanis phariseum, insolentia vitium, animae venenum, mentis interitus, virtutis alienatio, inflammatio voluptatis. *Homil. 3, super Eccles.*
61. Non Aeneas ignes, non Vulcania tellus, non Vesuvius et Olympus tantis ardentibus res-

- tuant, ut juveniles metallis vino plenas, et dapi-bus inflammant. *Epist. 19, ad Parian.*
62. Quid virtutis habet vinum non libere, et ira atque odio inebriari? *Epist. 13, ad Celsanum.*
63. Si quid in me potest esse consilii, si experio creditur, hoc primum moneo, ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno. *Epist. 22, ad Eustoch.*
64. Vinum adversus adolescentiam, prima arma sunt demionum: non sic avaritia quantis, inflat superbia, delectat ambitio. *Proo.*
65. Facile illis caremus vitii, hic hostis nobis inclutus est: quocumque pergitur, nobis compertamus inimicum. *Ibid.*
66. Vinum et adolescentia, duplex incendium voluptatis est: quid oleum flammam adjuvamus? quid ardentem corpusculo fomenta ignium ministramus? *Ibid.*
67. Plures sunt, qui cum vino sint sobrii, ciborum largitate sunt chrii. *Ibid.*
68. Vinolentia scurrarum est, et comessorum. *Epist. 41, ad Ocean.*
69. Venter mero aestuans, cito despumat in libidines. *Ibid.*
70. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impietas est. *Ibid.*
71. Vinum caloris fomentum, et libidinis incitamentum est. *Epist. 44, ad Mauriti filiam.*
72. Ignem portat in gremio, qui assiduo utitur vino. *In Regia monachar.*, cap. 36.
73. Vinum eum qui hiberit, mentis suae impotentem facit. *Lib. 1, super esp. 4, super illud: Et non saturabuntur.*
74. Servitus quaedam est, et extrema conditio, vino sensus hominis occupari; et non sum esse, sed vini. *Super Epist. ad Tit.*, cap. 2, in illud: Non multo vino servietis.
75. Vinum et ebrietas, incendium est. Et hab. in *Decretis Gratiani*, part. 1, dist. 35, can. *Vinulentiam*.
76. Vinum inebriat, sanguinem operatur, cor laesit, ingenium acuit, parvulos caecat. *Lib. 4, de Propriet. rer.*, cap. 49.
77. Exiguam vinum acuit ingenium, laesit mentem, et roborat corpus. *Super Ecclesiastic.*, cap. xxxi.
78. Gutturis et laborum tetus est fructus vini, et ultra non progreditur. *Homil. 1, super Gen.*
79. Nihil mali est, vinum ad mensuram. *Ibid.*, homil. 40.
80. Unde podagra, unde capitis dolores, unde corruptorum humorum abundantia, unde numeralli morbi noxae s' largiore vini ingurgitatione quam oportet? *Ibid.*
81. Nullum est tam praesens trinitiae remedium,

- quasi vini usus, modo utilitatem ejus non perdat intemperantia. *Ibid.*, homil. 39.
82. Non est plasta vitis, neque vinum malum, sed illius abusus: quia non propter vinum, sed propter perversam voluntatem nefaria scelera fiunt. *Ibid.*
83. Quando videris abusum vini, non vino telum tribuas, sed corrupto voluntati, sua sponte ad malum ruenti. *Ibid.*
84. Voluptates vini evanescent, siltis autem inexpulsa, in precipitium ebrietatis eos qui illi serviunt deducit. *Ibid.*
85. Ebrius quando multum vini ingurgitat, nullum sentit a vino damnum, postea autem sentit quantum sit damnum. *Ibid.*, homil. 64.
86. Abusio vini et incontinentia eorum, qui vino abutuntur, ebrietatem generant. *Homil. 58, Super Matth. Oper. perf.*
87. Vinum Dei, ebrietas opus diaboli est. *Ibid.*
88. Vinum, quia calidum est, naturalemque necessitatem intendit, ebrios ad eum modum citare facit. *Serm. 43, super Epist. ad Rom.*
89. Vini virus immodicus in ementiam deficit: et si non ebrietatem inducat, animae tamen robur exolvit, omnemque illius virtutem ac substantiam debilitat, et prorsus enervat. *Homil. 10, super 1 Timoth.*
90. Vinum datum est, ut corporis imbecillitatem corroboraret, non ut animi sanitatem exterminet. *Homil. 4, ad Pop. Antioch.*
91. Vinum est datum, ut delectemur, non ut dehonestemur: ut rideamus, non ut rideamur: ut valeamus, non ut egrotemus. *Ibid.*, homil. 74.
92. Vinum compellit eos quos inebriat, vivere more stultorum, porcorum, vel leonum. *Serm. Dom. 3 Advent.*
93. Vinum intellectum obruit, ut quid, quoque ordine faciendum sit omnino nesciat. In cap. 4 *Regul. S. Bened.*, verbo *Summa*.
94. Qui multo utuntur vino, libidini deserviunt, non devotioni: qui enim libidinem vincere desiderat, summo studio ab immoderato vino se custodiat. *Ibid.*
95. Vini multo gravatur mens: vinum virus est prevalens animo, vino luxuria exaltatur, vino fomes libidinis contritur. *Proo.*
96. Venia vino repletis in membris pululat, vini pocula instrumenta luxuriae sunt.
97. Igni enim adjecto fomae incendium magis crescit, injecta materia plus augetur flamma. *Lib. 2, de Synon.*, cap. 4.
98. Vinum Dei opus est, et corporis adiumentum, et praesidi causa natum est, non autem destructionis. *Epist. ad Zenon.*
99. Qui vinum sorbentes ritu eorum, qui in

- febra astu iactantur, bibunt, mox intemperantia concubuntur. *Ibid.*
100. Vinum roborat corpus, animam autem S. NILUS. verbum Dei. *Paraneas*, 47.
101. Vinum hibe valde modicum, quantum enim offendit, tantum etiam corroborat bibentes. *Ibid.*, *Paraneas*, 60.
102. Vinum, ebrietas non est, sed ebrietatem non cognovi, nisi per vinum. *Serm. 116.*
103. Nivium merum torrens in modum inundans animam, nunc oppressam usque in modum ignorantia fundum demergit. *De Plant. Noe.*
104. Qui haurit vinum immoderatus, impositus factus oberebit facile. *Lib. Plant. de Noe.*
105. Insanie despicientiae causa est vinum immoderate sumptum. *Ibid.*
106. Merum infigens malas affectiones temperat, bonas benigniores ac clementiores efficit. *Ibid.*
107. Luxuriam facit et nutrit vini perceptio nimis, non natura. *Lib. 2, de Vita contemplat.*, cap. 22.
108. Nihil contra abstinentiam faciunt, qui vinum non pro ebrietate, sed tantum pro corporis salute percipiunt: nec hoc eis auferit voluntas, sed permittit infirmitas. *Proo.*
109. Quae si defuerit, a vino est abstinentium ne vini perceptio, quae infirmum sustentat, sanum corpus incendat. *Ibid.*, cap. 22.
110. Vinum bibere, non malum est: sed intemperanter bibere, perniciosum est. *Super Joel*, cap. 1.
111. Vis letari? fuge vini repletionem, impleque cupias Spiritu sancto, non vino. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. 7, in illud: *Implentini Spiritu sancto.*
112. Vinum calefacit, et movet luxuriam. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. 7, lect. 7.
113. Vinum, quod predule est, nomine quidem vinum est, re autem et opere non est. *Lib. 4 Meteor.*, cap. 9.
114. Nullus vinum amat, qui vino non letatur. *Lib. 4, Rhetoric.*, cap. 11.
115. Vinum hominem continuo se ipso laetorem atque laetorem reddit. *Lib. 1, de Legibus.*
116. Nec servus, nec serva vinum gustet: nec ipsi quidem magistratus, illo quo magistratum gerent anno, neque iudices, cum munus suum exerceant, vinum illo modo gustent. *Ibid.*, lib. 2.
117. Vinum inquit. *Lib. 2, de Ira*, cap. 19.
118. Solentur est post vinum licentia. *Ibid.*, *Lib. 3, cap. 37.*
119. Multis tormentum est, vino carcere. *Epist. 71.*

S. NILUS.

S. PETRUS

CIBERON.

PHILO JEN.

S. PROPER.

S. THEODOR.

THEOPHY-

LACTUS.

S. THOMAS

AQUINAS.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

PLATO.

SENTEN.

VALERIUS
MAXIMUS.

120. Ubi possidet animum nimia vis vini, quidquid mali latebat, emergit. Epist. 83.

121. Vini usus olim Romanis feminis ignotus fuit, ne scilicet in aliquod dedecus prolaberentur. Lib. 2. *Dicitur, memorabilis*, cap. 4.

122. Quacuque femina vini usum immoderale appetit, virtutibus omnibus janam claudit, et delicias sperit. *Ibid.*, lib. 6, cap. 3.

123. Lupinum aqua perfrutum, dulcescit: hinc hinc natura tristior, vino hilarescit. In suis *Sententiis*, sent. 4.

ZENO
CITIENTIS
PHILOS.

VIOLATIO MULIERIS. Vide MULIERIS VIOLATIO.

VIOLENTIA. Vide INVITUS.

VIR.

CASIMIR.

Ethymologia. Vir vocatur a viribus, qui nascit tolerando defecore, aut in prosperis aliqua se elatione factare: sed animo stabili defixus, et contentum rerum contemplatione firmatus, manet semper imparvis. Super *Psalm.* 1, vers. 4: *Beatus vir*, etc.

HUGO CARD.

Dicitur vir quatuor modis, unde verus. Annis, conjugio, sexu, virtute vir esto. Super lib. *Judic.*, cap. XIII.

Vir dicitur a virore fidelis, a vigore spei, a virilitate charitatis. Super *Epist.* Jacobi, cap. 4.

JACQ. VERM.

Vir nominatus est, quia in eo major vis est, quam in femina, hinc virtus nomen accepit. *De Opificio Dei*, cap. 12.

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nihil spectat vir justus, nisi quod constans et honestum est. Lib. 3 *Offic.*, cap. 4.

2. Vir justus et dielis et rebus probatur: nam etsi exercitatus sit in sermonibus, et desidiis in operibus, prudentiam suam factis repellit. Lib. 2 *Offic.*, cap. 2.

3. Quid preceus illo viro, qui auro moveri nesciat, contemptum habet pecuniarum, et velut ex arce quadam despiciat hominum cupiditates? *Ibid.*, cap. 14.

S. AUGUST.

4. Nolite vosipsos contemnere, viri: Filius Dei virum suscepit. *De Agone christiano*, cap. 11.

5. Viri sublimis culpa, grave peccatum est. In *Quest. Veteris et Novi Testamenti*, quest. 16.

6. Perfectorum virorum consortio fructe. *De salut. doc.*, cap. 44.

7. Magis debent viri illicitas concupiscentias viriliter frenare, quia viri sunt. Lib. 2, *de Adulterinis conjug.*, cap. 3.

8. Caput mulieris viri ubi se agnoscent ducet, uxores autem comites esse debere: et ideo cavendum est viro illuc ire vivendo, qua timet ne uxor sequatur imitando. *Ibid.*

9. Periniquum est, ut pudicitiam vir ab uxore exigat, quam ipse non exhibet. *Ibid.*

10. Vir a femina exigat castitatem: prebe illi exemplum, non verbum. *Prove.*

11. Tu es caput, qua is, vide: hinc enim debes ire, qua illi non sit periculosum sequi; imo tu ipse qua vis eam sequi, illuc debes ambulare.

12. Ab imbecilliori sexu exigis fortitudinem: carnis concupiscentiam ambo habetis: qui fortior est, prior vincat; et tamen, quod dolendum est, multi viri a feminis vincuntur.

13. Servant feminas castitatem, quam viri servare nolunt; et in eo quod non servant, se viros vidori volunt, quasi propterea sit fortior sexus, ut eum facilius subjugat inimicus.

14. Lucta est, praelium est, pugna est, vir fortior femina, vir caput femine: femina pugnat et vincit, tu hosti succumbis: stat corpus, et caput jacet. *De Verb. Dom.*, serm. 46.

15. Ad hoc delapsa est humana perversitas, ut vir habeatur a libidine victus, et vir non habeatur victor libidinis: Triumphantibus exultant, et non sunt viri: jacet prostreli, et viri sunt. *Serm.* 4, *Dom. h. Quade.*

16. Vir debet feminam regere, nec eam permittere dominari in virum: quod ubi contingit, perversa est misera domus est. Lib. 2, *de Gen.*, contra *Memich.*, cap. 11.

17. Ordinatissime caput mulieris est vir, cum caput viri est Christus. *Ibid.*, cap. 12.

18. Absens sit vir, praesens sit vir, non peccat mulier: quia nunquam est absens, qui debet ut non peccet. *De decem Chordis*, cap. 9.

19. Nihil pejus domo, ubi femina habet imperium super virum. *Tract.* 2, super *Joh.*

20. Annis, conjugio, sexu, virtute vir esto. Super *Psalm.* cxxxix.

21. Virum fidelem invenire, hoc opus, hic labor est: magnum quiddam est viri fidelis, omnique divite ditior. *Prove.*

22. Fidelis enim viri est, universus mundus divitiarum, qui possit continere ipsam et conculescare.

23. Fidelis vir (quod est maxime paradoxon) in paupertate dives est. *Cateches.* 5.

24. Viros Dei, non divitiarum, non gloria; non potentia, non sapientia, secularis cupidus esse docet. Super *Joh.*, cap. viii.

25. Viri sunt, qui perfectis gestibus per viam Dei non fluxe et emerit: sed viriliter currunt. Lib. 16 *Moral.*, cap. 23, num. 26.

26. Scriptura sacra viros veteri consuevit, qui nimirum vias Domini fortibus, et non dissolutis gressibus sequuntur. *Ibid.*, lib. 28, esp. 4.

27. Cum vir a virtute nominatur, utrum vir sit,

S. GREGOR.
NAZ.

asciatur, si ex ostensa virtute quisque consideretur. Lib. 1. in III *Regum*, cap. 1.

S. HIERON.

28. Esi vir a virtute dicitur, in fortitudine tamen sua non habet statum roboris, sed lapsum infirmitatis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, super illud: *Quia non in fortitudine mea*, etc.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

29. Illi vere viri sunt, qui pro aeterna vita, quam appetunt, agere fortis decreverunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. iii, super illud: *Viri quoque*, etc.

S. DOMIN.

30. Vir fortis robore est, qui virtutem quam monstrat in opere bono, habet a Spiritu sancto. *Ibid.*, lib. 6, esp. vi, super illud: *Fortis robore*, etc.

S. CYRILLUS
JEROSOL.

31. Viri praeconio fruuntur, qui fide firmati, et operatione fortis est. *Ibid.*, super illud: *Cras mittam ad te virum*.

S. DOMIN.

32. In virum alium mutat, qui illud quod non fuit se videt esse: et illud quod fuerat, non esse. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et mulieris in virum alium*.

S. CYRILLUS
JEROSOL.

33. Quisquis perfecte terrena despiciat, vir est ex fortitudine. Lib. 4, in I *Reg.*, cap. 1.

S. DOMIN.

34. Si vir ex secundum Christum, sensus habens erascit, ubique humen splendat cognitionis, et loquere sapientiam, qua profertur inter perfectos. *Orat.* 20, *de Molestia*.

S. DOMIN.

35. Caput mulieris est vir: nec aliunde magis reliquum corpus ornat, quam ex capitis dignitate. *Epist.* 14, *ad Celantiam*.

S. DOMIN.

36. Vir nomen virtutis est. Super *Daniel.*, cap. xi, super illud: *Adhuc me loquente*, etc.

S. DOMIN.

37. Beatus vir qui non cogitavit, non fecit, non docuit mala: non stetit, non perseveravit in delicto: sed per penitentiam ad meliora conversus est. Super *Psal.* 1, vers. 1.

S. DOMIN.

38. Virilis sexus cautior, et durior est muliebri. Cautior, quia omnia, quae videt, discernit ratione: durior, quia nec de malo facile inclinatur ad bonum, nec de bono facile revocatur ad malum. *Homil.* 44, super *Math.*, *Oper. inapost.*

S. DOMIN.

39. Nihil inutilis viro, qui amore caret. *Homil.* 27, super II *Cor.*

S. DOMIN.

40. Viri excellentia quadruplex est. Prima, quod caput sit mulieris; secunda, quod gloria ejus sit mulier; tertia, quod mulier ex ipso sit; quarta, quod illa propter ipsum sit creata. *Homil.* 26, super I *Cor.*, in illud, cap. ix, vers. 9: *Non est creatus vir*, etc.

S. DOMIN.

41. Virum non a vestimentis, nec ab ipso corpore, sed ab anima laudare decet et admirari. *Homil.* 49, *ad Pop. Antioch.*

S. DOMIN.

42. Optimi ac maxime reguli viri sunt, qui virtutibus florent. Lib. 2, *epist.* 447 *ad Eulochium*.

S. DOMIN.

43. Compertum est ad familias, civitates, regiones, nationes, atque etiam tractus terrarum lon-

goscitur, si ex ostensa virtute quisque consideretur. Lib. 1. in III *Regum*, cap. 1.

28. Esi vir a virtute dicitur, in fortitudine tamen sua non habet statum roboris, sed lapsum infirmitatis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, super illud: *Quia non in fortitudine mea*, etc.

29. Illi vere viri sunt, qui pro aeterna vita, quam appetunt, agere fortis decreverunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. iii, super illud: *Viri quoque*, etc.

30. Vir fortis robore est, qui virtutem quam monstrat in opere bono, habet a Spiritu sancto. *Ibid.*, lib. 6, esp. vi, super illud: *Fortis robore*, etc.

31. Viri praeconio fruuntur, qui fide firmati, et operatione fortis est. *Ibid.*, super illud: *Cras mittam ad te virum*.

32. In virum alium mutat, qui illud quod non fuit se videt esse: et illud quod fuerat, non esse. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et mulieris in virum alium*.

33. Quisquis perfecte terrena despiciat, vir est ex fortitudine. Lib. 4, in I *Reg.*, cap. 1.

34. Si vir ex secundum Christum, sensus habens erascit, ubique humen splendat cognitionis, et loquere sapientiam, qua profertur inter perfectos. *Orat.* 20, *de Molestia*.

35. Caput mulieris est vir: nec aliunde magis reliquum corpus ornat, quam ex capitis dignitate. *Epist.* 14, *ad Celantiam*.

36. Vir nomen virtutis est. Super *Daniel.*, cap. xi, super illud: *Adhuc me loquente*, etc.

37. Beatus vir qui non cogitavit, non fecit, non docuit mala: non stetit, non perseveravit in delicto: sed per penitentiam ad meliora conversus est. Super *Psal.* 1, vers. 1.

38. Virilis sexus cautior, et durior est muliebri. Cautior, quia omnia, quae videt, discernit ratione: durior, quia nec de malo facile inclinatur ad bonum, nec de bono facile revocatur ad malum. *Homil.* 44, super *Math.*, *Oper. inapost.*

39. Nihil inutilis viro, qui amore caret. *Homil.* 27, super II *Cor.*

40. Viri excellentia quadruplex est. Prima, quod caput sit mulieris; secunda, quod gloria ejus sit mulier; tertia, quod mulier ex ipso sit; quarta, quod illa propter ipsum sit creata. *Homil.* 26, super I *Cor.*, in illud, cap. ix, vers. 9: *Non est creatus vir*, etc.

41. Virum non a vestimentis, nec ab ipso corpore, sed ab anima laudare decet et admirari. *Homil.* 49, *ad Pop. Antioch.*

42. Optimi ac maxime reguli viri sunt, qui virtutibus florent. Lib. 2, *epist.* 447 *ad Eulochium*.

43. Compertum est ad familias, civitates, regiones, nationes, atque etiam tractus terrarum lon-

goscitur, si ex ostensa virtute quisque consideretur. Lib. 1. in III *Regum*, cap. 1.

28. Esi vir a virtute dicitur, in fortitudine tamen sua non habet statum roboris, sed lapsum infirmitatis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, super illud: *Quia non in fortitudine mea*, etc.

29. Illi vere viri sunt, qui pro aeterna vita, quam appetunt, agere fortis decreverunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. iii, super illud: *Viri quoque*, etc.

30. Vir fortis robore est, qui virtutem quam monstrat in opere bono, habet a Spiritu sancto. *Ibid.*, lib. 6, esp. vi, super illud: *Fortis robore*, etc.

31. Viri praeconio fruuntur, qui fide firmati, et operatione fortis est. *Ibid.*, super illud: *Cras mittam ad te virum*.

32. In virum alium mutat, qui illud quod non fuit se videt esse: et illud quod fuerat, non esse. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et mulieris in virum alium*.

33. Quisquis perfecte terrena despiciat, vir est ex fortitudine. Lib. 4, in I *Reg.*, cap. 1.

34. Si vir ex secundum Christum, sensus habens erascit, ubique humen splendat cognitionis, et loquere sapientiam, qua profertur inter perfectos. *Orat.* 20, *de Molestia*.

35. Caput mulieris est vir: nec aliunde magis reliquum corpus ornat, quam ex capitis dignitate. *Epist.* 14, *ad Celantiam*.

36. Vir nomen virtutis est. Super *Daniel.*, cap. xi, super illud: *Adhuc me loquente*, etc.

37. Beatus vir qui non cogitavit, non fecit, non docuit mala: non stetit, non perseveravit in delicto: sed per penitentiam ad meliora conversus est. Super *Psal.* 1, vers. 1.

38. Virilis sexus cautior, et durior est muliebri. Cautior, quia omnia, quae videt, discernit ratione: durior, quia nec de malo facile inclinatur ad bonum, nec de bono facile revocatur ad malum. *Homil.* 44, super *Math.*, *Oper. inapost.*

39. Nihil inutilis viro, qui amore caret. *Homil.* 27, super II *Cor.*

40. Viri excellentia quadruplex est. Prima, quod caput sit mulieris; secunda, quod gloria ejus sit mulier; tertia, quod mulier ex ipso sit; quarta, quod illa propter ipsum sit creata. *Homil.* 26, super I *Cor.*, in illud, cap. ix, vers. 9: *Non est creatus vir*, etc.

41. Virum non a vestimentis, nec ab ipso corpore, sed ab anima laudare decet et admirari. *Homil.* 49, *ad Pop. Antioch.*

42. Optimi ac maxime reguli viri sunt, qui virtutibus florent. Lib. 2, *epist.* 447 *ad Eulochium*.

43. Compertum est ad familias, civitates, regiones, nationes, atque etiam tractus terrarum lon-

goscitur, si ex ostensa virtute quisque consideretur. Lib. 1. in III *Regum*, cap. 1.

28. Esi vir a virtute dicitur, in fortitudine tamen sua non habet statum roboris, sed lapsum infirmitatis. *Ibid.*, lib. 2, cap. 1, super illud: *Quia non in fortitudine mea*, etc.

29. Illi vere viri sunt, qui pro aeterna vita, quam appetunt, agere fortis decreverunt. *Ibid.*, lib. 3, cap. iii, super illud: *Viri quoque*, etc.

30. Vir fortis robore est, qui virtutem quam monstrat in opere bono, habet a Spiritu sancto. *Ibid.*, lib. 6, esp. vi, super illud: *Fortis robore*, etc.

31. Viri praeconio fruuntur, qui fide firmati, et operatione fortis est. *Ibid.*, super illud: *Cras mittam ad te virum*.

32. In virum alium mutat, qui illud quod non fuit se videt esse: et illud quod fuerat, non esse. *Ibid.*, cap. 5, super illud: *Et mulieris in virum alium*.

33. Quisquis perfecte terrena despiciat, vir est ex fortitudine. Lib. 4, in I *Reg.*, cap. 1.

34. Si vir ex secundum Christum, sensus habens erascit, ubique humen splendat cognitionis, et loquere sapientiam, qua profertur inter perfectos. *Orat.* 20, *de Molestia*.

35. Caput mulieris est vir: nec aliunde magis reliquum corpus ornat, quam ex capitis dignitate. *Epist.* 14, *ad Celantiam*.

36. Vir nomen virtutis est. Super *Daniel.*, cap. xi, super illud: *Adhuc me loquente*, etc.

37. Beatus vir qui non cogitavit, non fecit, non docuit mala: non stetit, non perseveravit in delicto: sed per penitentiam ad meliora conversus est. Super *Psal.* 1, vers. 1.

38. Virilis sexus cautior, et durior est muliebri. Cautior, quia omnia, quae videt, discernit ratione: durior, quia nec de malo facile inclinatur ad bonum, nec de bono facile revocatur ad malum. *Homil.* 44, super *Math.*, *Oper. inapost.*

39. Nihil inutilis viro, qui amore caret. *Homil.* 27, super II *Cor.*

40. Viri excellentia quadruplex est. Prima, quod caput sit mulieris; secunda, quod gloria ejus sit mulier; tertia, quod mulier ex ipso sit; quarta, quod illa propter ipsum sit creata. *Homil.* 26, super I *Cor.*, in illud, cap. ix, vers. 9: *Non est creatus vir*, etc.

41. Virum non a vestimentis, nec ab ipso corpore, sed ab anima laudare decet et admirari. *Homil.* 49, *ad Pop. Antioch.*

42. Optimi ac maxime reguli viri sunt, qui virtutibus florent. Lib. 2, *epist.* 447 *ad Eulochium*.

43. Compertum est ad familias, civitates, regiones, nationes, atque etiam tractus terrarum lon-

SALVIANUS.

ARISTOTELES.

CICERO.

DIODORUS.

PLATO.

TERTULLIANUS.

S. DOMIN.

D. ATLANTIS
DE ROSE.

Eccliesia decus et ornamentum. Part. 4, serm. 2, cap. 25.

2. Abraham fide primus, iustitia præcipuus, in prælio strenuus, in victoria non avarus, domi hospitalis, urori sedulus. Lib. 4. *Offic.*, cap. 24.

3. Jacob Pastor Domino gregis fidus, socio gener sedulus, impiger in labore, in convivio parcus, in satisfactione prævius, in remuneratione largus. *Ibid.*

4. Joseph subditus in servitute, in virtute constans, benignus in carcere, sapiens in interu relatione, in potestate moderatus, in libertate providus, in fame iustus. *Ibid.*

5. Ioh. iuxta secundis atque adversis rebus irreprehensibilis, potens, gratus Deo, vexatus doloribus sed consolatus. *Ibid.*

6. David fortis in bello, patiens in adversis, in Jerusalem pacificus, in victoria mansuetus, in peccato dolens, in senectute providus, in Psalmorum modulis profundus. *Ibid.*

7. Stephanus martyr Christi, thesaurus Eccliesia: martyr ille, qui de mari colum primus ascendit, captus a Petro, minister altaris, non reus, sed homo levatus, ut rivo sui sanguinis elevaretur. Lib. 3, de *Virginit.*

8. Quis alior Dionysio aræpaga? quis in sermonibus Leone Papa rutilantior, aut Hieronymo eloquentior in suis Epistolis! doctus in lingua hebraica, et latina doctor, veritatisque interpretator. *Prose.*

9. Quis Augustino Africano fundator et neutius? vel Cypriano eloquentior, aut Hilario Gallo profundior?

10. Quis Ambrosio Italico peregrinior in diebus? quis suavior et moralior Givotio Magno Romano, atque Nazianzeno? Part. 4, lit. 8, de *Fide*, cap. 1, § 3.

11. Quamquam secundum honorum vocabula, que Jam Eccliesia usus obtinuit, Episcopatus præbiterio major sit: tamen in multis rebus Augustinus Hieronymo minor est. Epist. 49, ad *D. Hieronym.*

12. Non defuit temporibus nostris præbiter Hieronymus, homo doctissimus, et omnium trium singularum peritus, qui non ex greco, sed ex hebreo in latinum eloquium Scripturas sacras converterit. Lib. 18, de *Civit. Dei*, cap. 43.

13. Nec sanctum Hieronymum, quia præbiter fuit, contemnendum arbitraris, qui greco et latino, insuper et hebreo eruditus eloquio, ex occidentali ad orientalem transiens Eccliesiam, in locis sanctis atque in litteris sacris usque ad decrepam vitam ætatem: cujus nobis eloquium ab oriente usque ad occidentem adinstar lampadis resplenduit. Lib. 1, contra *Jullian.*, cap. 7.

14. Beatus Job erat vir simplex et rectus. Simplex videlicet per inquectam mansuetudinem; rectus per cautelam discretionis. Simplex, quia nullum ledere, imo cunctis professis desiderabat: rectus, quia a nullo se corrumpi permittit. Lib. 1, super *Prov.*, cap. 11, in illud: *Custodiet rectorum salutem*, etc.

15. Beatus Augustinus validissimus est mallus hæreticorum. Serm. 89, super *Cant.*

16. Alexander omnes reges excessit et generositate naturæ, et corporis venustate, et animi virtuositate. *Prose.*

17. Nam in subsecundis periculis constans erat, in rebus movendis valor, fidelis in deditis, clemens in captivis, munificus in servos, et liberalis in omnes: ita ut saepe aujora claret, quam ab eo potera quis auerit.

18. Erat utique vir singularis audacia, patiens laborum, et nihil sibi arduum, nihilque difficile videbatur.

19. Omnis periculi, et maxime multitudinis erat contemtor: primus semper aciem invadebat, et si quandoque fortissimos esse hostium cunctos advertit, illic iruebat.

20. Nullam unquam bellum perdidit, nullam civitatem obedit, quam non ceperit. Serm. 2, de *S. Nicolo.*

21. Sanctus Augustinus est litterarum omnium magister egregius: decurrit quippe tanquam fons purissimus, nulla fece pollutus, sed in integritate fidei perseverans, totus catholicus, totus orthodoxus invenitur, et in Eccliesia Domini suavissimo nitore resplendens, superni luminis claritate radiatur. In princ. *Prologi*, super *Psal.*

22. Laudem virorum illustrium, præcetera mementur ingenia. De *Cardinal. oper. Christi*, cap. 1.

23. Per heroica facta vivax virorum illustrium fama et gloria indelebilis perseverat. *Ibid.*

24. Nihil Cyprianum revocavit a pastoris gregis custodia, cui locus, apparuit violentis, persecutionis tempus, judicia metus, imminens gladius proxima mortis occasus. Serm. 8, de *Santo Cypriano*.

25. Caritas, que de celo ad terras depositum Christum, ipsa Stephanum de terra elevavit ad celum. *Prose.*

26. Caritas, que processit in rege, ipsa subsequenter rulsit in milite.

27. Stephanus ut domini sui coram mercisset accipere, charitatem pro ornibus habebat, et per ipsam ubique vincebat.

28. Per charitatem, savientibus Judæis non cessit: per charitatem proximi, pro lapidantibus interessit.

29. Per charitatem arguebat errantes, ut corri-

V. SERA.

S. CYPRIAN.

S. HIERON.

CASIMIRO.

S. CYPRIAN.

S. CYPRIAN.

gorentur; per charitatem pro lapidantibus orabat, non punirentur.

30. Charitate virtute subnixus, vixit Solum crudeliter savientem, et quem habebat in terra persecutorum, in celo meruit habere consortem. Serm. 4, de *S. Stephano*.

31. Augustinum disputationes, Hieronymum translationes, Gregorium moralis commendant. In *Decret. Gratiani*.

32. Basilius magnus, Joseph fuit secundus, ac novus frumentis distributor. Orat. 10, in *Funere D. Basili.*

33. Oculis es orbis, magnifica vox ac tuba, regisque dicendi splendor. Epist. 14, ad *Basilian. Magnum*.

34. Sanctus Cyrianus est gloria christianorum, orbis mirrosi nomen, divitis clarus, potentia conspicuus, genero cognitus, dos juvenutis, nature status, eloquentie princeps. Orat. 12, de *S. Cypriano*.

35. Athanasius est sanctissimus orbis oculus, sacerdotum archisacerdos, suæ professionis magister, pietatis doctor, fidei sustentaculum, secundus Christi præcursor, ac lampas. Orat. 21, ad *Beremen. Philosph.*

36. Basilius magnus est fidei fulcimen, veritatis canon, eccliesie character, canonicus prudencia referat, humanae victis ac virtutis victor, fides minister, sacerdos magnus, spiritus sancti habitaculum. Epist. 28, ad *Simplician. hereticum*.

37. Tu es columna et stabilimentum Eccliesie, luminare mundi, corona gloriatis sanæ, christianorum pater, patriæ fulcimentum, regula fidei, legatus veritatis. Epist. 74, ad *Eusebium Epist.*

38. Sapiens ille vir Græcia Themistocles, cum expletis centum et septem annis, se mori cerneret, dixisse fertur, se dolere, quod tunc egredieretur e vita quando sapere copisset. Epist. 9, ad *Nepotian.*

39. Tertullianus creber est in sententiis, nihil pulchrius, nihil doctius, nihil dulcius, nihilque latinum, sed diffusum in loquendo. Epist. 13, ad *Paulin.*

40. Beatus Cyrianus instar fontis purissimi, dulcis incedit et placidus: et cum totus sit in exercitatione virtutum occupatus, persecutionem augustis, de scripturis divinis nequaquam deseruit. *Ibid.*

41. Lactantius quasi quidam divinus eloquentie Tullianus, utinam tara nostre conditumne potuisset, quam facile aliena destruit. *Ibid.*

42. Sanctus Hilarius gallicano cothurno attollitur; et cum Græcia floribus adornetur, longis in-

terdum periculis involvitur, et a lectione simpliciorum proci est. *Ibid.*

43. Ambrosius noster nuper scripsit ad sororem opuscula, in quibus tanto se effudit eloquio, ut quidquid ad laudes virorum pertinet, exquisierit, expresserit, ordinavit. Epist. 22, ad *Eustoch.*

44. In Tertulliano laudamus ingenium, sed damnamus hæresim: in Origene laudamus scientiam scripturarum, et tamen dogmatum non recipimus falsitatem. Epist. 22, ad *Rufin.*

45. Noe justus et perfectus asseritur, cujus sanctitas eo magis est admirabilis, quod toto proprus a justitia declinante mundo, solus justus inventus sit, nec ab alio sanctitatis quasivit exemplum, sed ipse præbuit. Epist. 1, ad *Demetriad.*

46. Triasunt, que beatum Laurentium commendant: opera, miracula, tormenta. Orat. justa, miracula clara, tormenta crudelia. Serm. 1, de *santo Laurentio*.

47. Hilarius vir virtutum omnium, atque ornamentorum: et sicut vita, et eloquentia insignis. Lib. 7, de *Innocent.*, cap. 24.

48. Ambrosius eximius Dei sacerdos, qui a manu Domini non recedens, in Dei semper digito quasi gemma rutilavit. *Ibid.*, cap. 25.

49. Hieronymus catholicorum magister, cujus scripta per universum mundum quasi divine lampades rutilant. *Ibid.*, cap. 26.

50. Rufinus christiane philosophiæ vir, haud contemnenda, eccliesiarum doctorum est portio. *Ibid.*, cap. 27.

51. Gregorius splendidissimum scientiæ ac doctrine jubar, qui cum olim jam vita functus sit, etiam nunc tamen autoritate ac fide vivit. *Ibid.*, cap. 28.

52. Athanasius Alexandriae urbis sacerdos, eximium constantiam et virtutis exemplum: quem hæretice persecutionis procella non contrivit, sed probavit: qui similem semper splendenti speculo vitam habens, prius pens adeptus est martyrii meritum, quam confessoris caperet dignitatem. *Ibid.*, cap. 29.

53. Joannes Chrysostomus Constantinopolitanorum Antistitum decus, cujus sanctitas absque ulla gentilitia persecutionis procella, ad martyrii merita pervenit. *Ibid.*, cap. 30.

54. Noverat David se pastorem esse ovium, et non genere nobilitatum: sed quando factus est nobilis, agnovit se ex nihilo fuisse sublevatum. *Homil. 4, de David et Saul.*

55. Beatus David ita erat in potestate positus tanquam omnibus esset ipse subjectus, et in solio regali erat ut vincatus in carcere, et in

S. INNOC. III.

JOAN. CASB.

S. JOANNES CHRYSOST.

purpura quasi in cilicio jacebat, cinere conspersus et corde compunctus: aula regalis erat ei tanquam eremi vastissima solitudo. Lib. 2 de *Compunct. cordis*.

JOAN. GENS.

56. Sicut laus Mariæ est laus Christi filii sui: ita laus Joseph, in præconium redundat utriusque, Jear et Mariæ. *Serm. de Nativitate B. Mariæ*.

JOAN. IRELIJ.

57. Vir Benedictus gratia et nomine inter monachos dux eorum, fuerunt supra candelabrum, moribus suis et dietis totum illuminavit orbem. Lib. 1, de *Regim. claustr.*

58. Rupertus Tullienensis erat homo undecunquæ doctissimus, ingenio subtilis, scientia clarus, eloquio dulcis, et ornato lepore decorus. *Prose.*

59. Qui nescios docuit, errantes correxit, confudit hæreticos, superbos prostravit.

60. Detestabatur superbiam, avaritiam calcavit, luxuriam viciis, iram demuit, odium fugavit, invidiam expulit, gulam prostravit.

61. Charitas Dei in eo ardebat, fides floruit, spes erecta vigeat, prudentia sancta claruit, temperantia discreta triumphavit.

62. Erat corde humilis, eloquio dulcis, affectu pius, opere strenuus, disciplina zelosus, corpore castus, animo quietus, oratione continuus, studio fervidus, prudentia cautus, devotione præcipuus, zelo discretus. *Orat. 8, in Coenæ cæbæ, habitis.*

SEBEN. EUS.

63. Hæreticis religiosis Plato ostenditur, qui eundem Deum et justum et bonum confessus est. Lib. 3, *advers. hæres.* cap. 45, in prin.

S. ISIDORUS HISPAL.

64. Apud Græcos Origenes in scripturarum labore tam Græcos quam Latinos operum suorum numero superavit. Lib. 6, *Etymol.*, cap. 6.

65. Hieronymus sex millia librorum Origenis se legisse fatetur. *Ibid.*

66. Augustinus tanta scripsit, ut diebus ac noctibus non solum scribere ejus quisquam, sed nec legere quidem possit. *Ibid.*

67. Fulgentius Afer, Ecclesie Ruspensis episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis divinis copiosissime eruditus, in loquendo dulcis, in dicendo ac disserendo subtilis. *De Script. Eccles.*, cap. 24.

68. Gregorius Papa Romane Sedis apostolicæ præsul, compunctione timoris Dei plenus, et humilitate summus: tantoque per gratiam Spiritus sancti scientia lumine præditus, ut non modo illi presentium temporum quisquam doctorum, sed ne in præteritis quidem par unquam fuerit. *Ibid.*, cap. 27.

69. Leander ex monacho Hispaniæ Ecclesie constitutus episcopus, vir suavis eloquio, ingenio

præstantissimus, vita quoque tantum atque doctrina clarissimus: ut etiam fide ejus atque industria populi gentis Gothorum ab Ariana insania ad fidem catholicam revertenterent. *Ibid.*, cap. 28.

70. Sedulius poeta fuit evangelicus, orator facundus, scriptor catholicus. *Serm. 12, de Assumpt. Beate Mariæ*.

71. Recessit Thomas: non decessit; abiit, non oblit: mors enim, per quam misericavit Dominus sanctum suum; non est mors, sed dormitio, portus mortis et porta vite. *Epist. 27, ad Cæciliæ de morte S. Thomæ Cantuariensis*.

72. A primitivis adolescentiæ moribus cepit Thomas, morum maturitate senescere, atque carnalis insolentia motus, vigiliis, jejuniis, disciplinis, cilicio et jugis continentiaë bathæ cohibere. *Prose.*

73. Erat in populo Dei ductor et doctor, vita speculum, penitentiaë forma, et sanctitatis exemplum.

74. Sic infuderat ei Deus sapientiaë spiritum abundanter: ut esset inter doctos doctor, inter sapientes sapientior, inter optimos melior, inter laudiles socius, inter maximos major.

75. Erat præco verbi divini, tuba Evangelii, amicus sponsi, columba clerici, oculus caeci, pes claudi, sal terræ, patriæ lumen, minister Altissimi, vicarius Christi, Christus Domini.

76. Tota conversatio ejus erat schola honestatis, morum edificatio, et structura salutis.

77. Erat in judicio rectus, in dispensatione industrius, in præcipiendo discretus, in loquendo modestus, in consilio circumspexit.

78. Erat parcissimus in cibo recipiendo, in donando largissimus, in ira pacissimus, in carne Angelus.

79. Erat inter injurias mansuetus, timidus in prosperis, securissimus in adversis, in elemosynis effusus, in misericordiis totus.

80. Erat religiosorum gloria, delicie plebis, timor principum, Deus Pharaonis. *Ibid.*

81. Beatus Augustinus primo fuit excolius philosophus inter magnos nominatus, liberalium artium sagacissimus indagator. *Ibid.*, *serm. 32, de S. August.*

82. In tribus commendatur Job: in simplicitate, in rectitudine, in timore. Erat simplex per innocentiam, rectus ad justitiam, timidus ad contumeliam; simplex ad seipsum, rectus ad proximum, timens Deum. *Ibid.*, *super Job*, cap. 1.

83. Merito rectus erat Job, quæ non inlatabat elatio, quem non deprimebat iniquitas, quem adversitas non frangebat. *Ibid.*

84. Job fortissimus athleta Dei enituit, in s. *prose.*

S. CECILIA ABB. CUS.

PETRA BLEBNA.

TERTULL.

S. THOMAS A VILLA NOVA.

VINCENT. LINDENS.

exemplum omni patientie productus, ut agonistico certamine principem totius militiæ diabolum superaret, fultus auxilio Dei. *De promis.*, part. 1, cap. 22.

85. Sanctus Augustinus episcopus fuit acer ingenio, suavis eloquio, secularis literaturæ peritus, in ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni sua actione compositus, in expositione sua fidei nostra catholici, in questionibus solvendis acutus, in revincendis hæreticis circumspexit, in explicandis Scripturis canonicis cautus. Lib. 3, de *Vita contempl.*, cap. 31.

86. Quis gentiliū sapientior Catone? quis justior Scipione? quis sublimior Pompeio? quis felicior Scylla? quis copiosior Crasso? quis eloquentior Tullio? *Apolog.*, *advers. Gentes*, cap. 1.

87. Beatus Hieronymus sapientia et eloquentia fuit mirandum, in lingua græca, latina, hebraica, et in sacris litteris peritissimus, consilio et prudentia discretissimus, sanctitate conspicuus, vita et moribus probatissimus. *Conc. 4, de Assumpt. B. M.*

88. Quam gloriosus apparuit ille Propheta regius, quam spectabilis et admirandus: qui se pugnavit ut nunquam orasse: sic oravit, ut nunquam pugnassee videatur. *Ibid.*

89. Sanctus Nicolaus erat orphanis pater, pauperibus viduis, pauperibus et egenis asyrum, malis terrori, bonis amori, populo venerationi, principibus honori. *Conc. de S. Nicolao*.

90. In Origene plura adeo præclara, adeo singularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis assertionibus ejus fidem, qui vis ille facile judicaret: nam si vita facit auctoritatem, magna illi industria, pudicitia, patientia, tolerantia fuit. *Prose.*

91. Si senex vel eruditio, quid eo nobilior, qui primum in ea domo natus est, quæ est illustrata martyrio?

92. Deinde pro Christo non solum patre, sed omni facultate privatus, tantum inter sanctos perpetua profecti angustia, ut pro nomine Domini confessionis sæpius alligeretur.

93. Neque vero hæc in illo sola erant, sed tanta etiam vis ingenii tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longæque superaret.

94. Tanta doctrine ac totius eruditionis magnificentia, ut panes foras divine, pene fortasse nulla humane philosophiæ, quæ non penitus assequeretur: cujus scientiæ cum græca cederent, hebræa quoque elaborata sint.

95. Eloquentiam vero quid memorem? cujus

fuit tam amena, tam læta, tam dulcis oratio, ut ex ore ipsius non tam verba quam mella quedam fluxisse videantur. In *Commentariis*, cap. 23.

96. Sicut Origenes apud Græcos, ita Tertullianus apud Latinos, omnium facile princeps judicandus est. *Prose.*

97. Quid enim hoc viro doctus? quid in divinis atque in humanis rebus exercitatus? Nempe omnem philosophiam, et cunctas philosophorum sectas, auctores, assertoresque sectarum, omnesque eorum disciplinas, omnem historicarum ac studiorum veritatem, mira quadam mentis capacitate complexus est.

98. Ingenio tam gravi ac vehementer excelluit, ut nihil nisi pene ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruerit, aut pondere eliserit.

99. Jam orationis suæ laudes qui exequi valet? cujus quot pene verba, tot sententiæ sunt: quot sensus, tot victorie. *Ibid.*, cap. 24.

100. Basilium pastor acceptabilis Ecclesie populi, rogali sacerdotii consors, circumamictus veritate Christi, avium aries, divinae fidei magister inclytus, qui vivens et post obitum magnis coruscavit miraculis. Lib. 1, in fin. *Prologi vite S. Basilii*.

SENTENTIE PAGANORUM.

101. Sapientissimus philosophorum, princeps atque magister est Plato. *De Consulat.*

102. Nihil illo viro scilicet Cicerone, gravius nihil suavis, nihil eloquentia sua dignius. Lib. 4, *Controvers.*

VIRGINITAS.

Etymologia. Virginitas dicitur quasi virilitas. Virgo dicitur quasi virago: virago dicitur a viro, vir autem a virtute. Part. 3, tit. 2, cap. 1, §. 4.

Definitio. Virginitas est continentia, qua integritas carnis ipsi Creatori animæ et carnis votetur, consecratur, et servatur. *De sancta Virginitate*, cap. 3.

Virginitas quid aliud est, quam future vite gloriosa meditatio? *De bono pudicitior*, cap. 3.

Virginitas est perpetua animi, et corporis integritas. *De desert. terminor.*, cap. *Temperantia*. Virginitas definitio est sanctam esse corpore et spiritu, qui nihil prodest carnem habere virgineam, si mente quis nupserit. *Epist. 1, adversus Heliodorum*.

Virginitas est quedam specialis virtus, qua aliquis se immunes ab experimento venereæ voluptatis conservat, et se perpetuo conservare proponit. 2, 2, quest. 152, art. 3.

IN VITIS PATR.

CICERO.

SENECA.

COLLECTOR.

S. ANTONIO.

S. AUGUST.

S. CYPRIAN.

JOAN. GENS.

S. HIERON.

S. THOMAS AQUINAS.

purpura quasi in cilicio jacebat, cinere conspersus et corde compunctus: aula regalis erat ei tanquam eremi vastissima solitudo. Lib. 2 de Compunct. cordis.

JOAN. GENS.

56. Sicut laus Mariæ est laus Christi filii sui: ita laus Joseph, in præconium redundat utriusque, Jear et Mariæ. Serm. de Nativitate B. Mariæ.

JOAN. IRELIJ.

57. Vir Benedictus gratia et nomine inter monachos dux eorum, fuerunt supra candelabrum, moribus suis et dietis totum illuminavit orbem. Lib. 1, de Regim. claustr.

58. Rupertus Tullienensis erat homo undecunquæ doctissimus, ingenio subtilis, scientia clarus, eloquio dulcis, et ornato lepore decorus. Prose.

59. Qui nescios docuit, errantes correxit, confudit hæreticos, superbos prostravit.

60. Detestabatur superbiam, avaritiam calcavit, luxuriam vitæ, iram demuit, odium fugavit, invidiam expulit, gulam prostravit.

61. Charitas Dei in eo ardebat, fides floruit, spes erecta vigeat, prudentia sancta claruit, temperantia discreta triumphavit.

62. Erat corde humilis, eloquio dulcis, affectu pius, opere strenuus, disciplina zelosus, corpore castus, animo quietus, oratione continuus, studio fervidus, prudentia cautus, devotione præcipuus, zelo discretus. Orat. 8, in Coenæ cæbæ, habitis.

SEBEN. EUS.

63. Hæreticis religioſior Plato ostenditur, qui eundem Deum et justum et bonum confessus est. Lib. 3, advers. hæres. cap. 45, in prin.

S. HIRONIUS HISPAL.

64. Apud Græcos Origenes in scripturarum labore tam Græcos quam Latinos operum suorum numero superavit. Lib. 6, *Epimol.*, cap. 6.

65. Hieronymus sex millia librorum Origenis se legisse fatetur. *Ibid.*

66. Augustinus tanta scripsit, ut diebus ac noctibus non solum scribere ejus quisquam, sed nec legere quidem possit. *Ibid.*

67. Fulgentius Afer, Ecclesie Ruspensis episcopus, in confessione fidei clarus, in scripturis divinis copiosissime eruditus, in loquendo dulcis, in dicendo ac disserendo subtilis. De Script. Eccles., cap. 24.

68. Gregorius Papa Romane Sedis apostolice præsul, compunctione timoris Dei plenus, et humilitate summus: tantoque per gratiam Spiritus sancti scientia lumine præditus, ut non modo illi presentium temporum quisquam doctorum, sed ne in præteritis quidem par unquam fuerit. *Ibid.*, cap. 27.

69. Leander ex monacho Hispanens Ecclesie constitutus episcopus, vir suavis eloquio, ingenio

præstantissimus, vita quoque tantum atque doctrina clarissimus: ut etiam fide ejus atque industria populi gentis Gothorum ab Ariana insania ad fidem catholicam revertenter. *Ibid.*, cap. 28.

70. Sedulius poeta fuit evangelicus, orator facundus, scriptor catholicus. Serm. 12, de Assumpt. Bone. Mariæ.

71. Recessit Thomas: non decessit; abiit, non oblit: mors enim, per quam misericavit Dominus sanctum suum; non est mors, sed dormitio, portus mortis et porta vite. Epist. 27, ad Cennic. de morte S. Thomæ Cantuariensis.

72. A primitivis adolescentinæ moribus cepit Thomas, morum maturitate senescere, atque carnalis insolentia motus, vigiliis, jejuniis, disciplinis, cilicio et jugis continentiaë bathæ cohibere. Prose.

73. Erat in populo Dei ductor et doctor, vita speculum, penitentiaë forma, et sanctitatis exemplum.

74. Sic infuderat ei Deus sapientiaë spiritum abundanter: ut esset inter doctos doctor, inter sapientes sapientior, inter optimos melior, inter laudiles socius, inter maximos major.

75. Erat præco verbi divini, tuba Evangelii, amicus sponsi, columba clerici, oculus caeci, pes claudi, sal terræ, patriæ lumen, minister Altissimi, vicarius Christi, Christus Domini.

76. Tota conversatio ejus erat schola honestatis, morum edificatio, et structura salutis.

77. Erat in judicio rectus, in dispensatione industrius, in præcipiendo discretus, in loquendo modestus, in consilio circumspexus.

78. Erat parcissimus in cibo recipiendo, in donando largissimus, in ira pacissimus, in carne Angelus.

79. Erat inter injurias mansuetus, timidus in prosperis, securissimus in adversis, in elemosynis effusus, in misericordiis totus.

80. Erat religiosorum gloria, delicie plebis, timor principum, Deus Pharaonis. *Ibid.*

81. Beatus Augustinus primo fuit excoelus philosophus inter magnos nominatus, liberalium artium sagacissimus indagator. *Ibid.*, serm. 32, de S. August.

82. In tribus commendatur Job: in simplicitate, in rectitudine, in timore. Erat simplex per innocentiam, rectus ad justitiam, timidus ad contumeliam; simplex ad seipsum, rectus ad proximum, timens Deum. *Ibid.*, super Job, cap. 1.

83. Merito rectus erat Job, quæ non inlatab elatio, quem non deprimebat iniquitas, quem adversitas non frangebat. *Ibid.*

84. Job fortissimus athleta Dei enituit, in s. prosera.

S. CECILIA ABB. CLOS.

PETRA BLENNA.

TERTULL.

S. THOMAS A VILLA NOVA.

VINCENT. LINDENS.

exemplum omni patientie productus, ut agonistico certamine principem totius militie diabolum superaret, fultus auxilio Dei. De promis., part. 1, cap. 22.

85. Sanctus Augustinus episcopus fuit acer ingenio, suavis eloquio, secularis litteraturæ peritus, in ecclesiasticis laboribus operosus, in quotidianis disputationibus clarus, in omni sua actione compositus, in expositione sua fidei nostra catholice, in questionibus solvendis acutus, in revincendis hæreticis circumspexus, in explicandis Scripturis canonicis cautus. Lib. 3, de Vita contempl., cap. 31.

86. Quis gentiliū sapientior Catone? quis justior Scipione? quis sublimior Pompeio? quis felicior Scylla? quis copiosior Crasso? quis eloquentior Tullio? *Apolog., advers. Gentes*, cap. 1.

87. Beatus Hieronymus sapientia et eloquentia fuit mirandum, in lingua græca, latina, hebraica, et in sacris litteris peritissimus, consilio et prudentia discretissimus, sanctitate conspicuus, vita et moribus probatissimus. Conc. 4, de Assumpt. B. M.

88. Quam gloriosus apparuit ille Propheta regius, quam spectabilis et admirandus: qui se pugnavit ut nunquam orasse: sic oravit, ut nunquam pugnassee videatur. *Ibid.*

89. Sanctus Nicolaus erat orphanis pater, pauperibus viduis, pauperibus et egenis asyrum, malis terrori, bonis amori, populo venerationi, principibus honori. Conc. de S. Nicolao.

90. In Origene plura adeo præclara, adeo singularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis assertionibus ejus fidem, qui vis ille facile judicaret: nam si vita facit auctoritatem, magna illi industria, pudicitia, patientia, tolerantia fuit. Prose.

91. Si senex vel eruditio, quid eo nobilior, qui primum in ea domo natus est, quæ est illustrata martyrio?

92. Deinde pro Christo non solum patre, sed omni facultate privatus, tantum inter sanctos perpetua profecti angustias, ut pro nomine Domini confessionis sæpius alligeretur.

93. Neque vero hæc in illo sola erant, sed tanta etiam vis ingenii tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longæque superaret.

94. Tanta doctrine ac totius eruditionis magnificentia, ut panes foras divine, pene fortasse nulla humane philosophiæ, quæ non penitus assequeretur: cujus scientia cum græca cederent, hebraea quoque elaborata sint.

95. Eloquentiam vero quid memorem? cujus

fuit tam amena, tam læta, tam dulcis oratio, ut ex ore ipsius non tam verba quam mella quedam fluxisse videantur. In *Commentariis*, cap. 23.

96. Sicut Origenes apud Græcos, ita Tertullianus apud Latinos, omnium facile princeps judicandus est. Prose.

97. Quid enim hoc viro doctus? quid in divinis atque in humanis rebus exercitatus? Nempe omnem philosophiam, et cunctas philosophorum sectas, auctores, assertoresque sectarum, omnesque eorum disciplinas, omnem historicarum ac studiorum veritatem, mira quadam mentis capacitate complexus est.

98. Ingenio tam gravi ac vehementer excelluit, ut nihil nisi bene ad expugnandum proponerit, quod non aut acumine irruerit, aut pondere eliserit.

99. Jam orationis suæ laudes qui exequi valet? cujus quot pene verba, tot sententiæ sunt: quot sensus, tot victorie. *Ibid.*, cap. 24.

100. Basilium pastor acceptabilis Ecclesie populi, rogalis sacerdotii consors, circumamictus veritate Christi, avium aries, divinae fidei magister inclytus, qui vivens et post obitum magnis coruscavit miraculis. Lib. 1, in fin. *Prologi vite S. Basilii*.

SENTENTIE PAGANORUM.

101. Sapientissimus philosophorum, princeps atque magister est Plato. De *Consolat.*

102. Nihil illo viro scilicet Cicerone, gravius nihil suavis, nihil eloquentia sua dignius. Lib. 4, *Controvers.*

VIRGINITAS.

Etymologia. Virginitas dicitur quasi virilitas. Virgo dicitur quasi virago: virago dicitur a viro, vir autem a virtute. Part. 3, tit. 2, cap. 1, §. 4.

Definitio. Virginitas est continentia, qua integritas carnis ipsi Creatori anime et carnis votetur, conservetur, et servatur. De *sancta Virginitate*, cap. 3.

Virginitas quid aliud est, quam future vite gloriosa meditatio? De *bono pudicitior*, cap. 3.

Virginitas est perpetua animi, et corporis integritas. De *descript. terminor.*, cap. Temperantia. Virginitas definitio est sanctam esse corpore et spiritu, qui nihil prodest carnem habere virgineam, si mente quis nupserit. Epist. 1, *adversus Heliodorum*.

Virginitas est quedam specialis virtus, qua aliquis se immunes ab experimento venereæ voluptatis conservat, et se perpetuo conservare proponit. 2, 2, quest. 152, art. 3.

IN VITIS PATR.

CICERO.

SENECA.

COLLECTOR.

S. ANTONIUS.

S. AUGUST.

S. CYPRIAN.

JOAN. GENS.

S. HIRON.

S. THOMAS ACOGNAS.

SENTENTIAE PATRUM.

AMBROS.

1. Non ideo laudabilis virginitas, quia in Martyribus reperitur, sed quia ipsa Martyres facit. Lib. 1, de *Virg.*
2. Virgo est quae Deo nubit; meretrix quae Deo facit. *Ibid.*
3. Beatae virginis, quas non illecebra sollicitat corporum, non coluvio praecipitat voluptatum. *Ibid.*
4. Tantum habet virginitas admirationis, ut eam etiam leones intrentur. Lib. 2, de *Virgib.*
5. Tolerabilis est mentem virginem, quam carnem habere: utrumque bonum, si liceat: si non liceat, saltem non homini castum, sed Deo simus. *Ibid.*
6. Aperite aures, virginis Dei, virgo prostitui potest, adulterari non potest. *Prose.*
7. Ubique virgo est, Dei templum est: nec lupanaria infamant virginitatem, sed virginitas etiam loci abhorret infamiam. *Ibid.*
8. In virginis pudor ornati estatem, taciturnitas commendat pudorem. Lib. 6, de *Virg.*
9. Virgo si amat, animo peccat: si amatur, et facta. *Ibid.*
10. Virgines prius gravitas sua munit, pudore obvia, gradu sobria, vultu modesto, et praenuntia integritatis antecant signa virtutis. *Prose.*
11. Non satis probabilis virgo est, quae requiritur, cum visetur. *Ibid.*
12. Virgo, quam Christum requirit, non debet esse vulgaris, non debet esse in foro, non in publico voce querula, grossa lubrica, facilis auditu, vilis aspectu. *Ibid.*
13. Intelligis corporis expedita vobis est, quam ego pro consilio madoeo, non pro imperio praecipio. *Prose.*
14. Sola est enim virginitas, quae suaderi potest, imperari non potest: res magis voti, quam praecipii est. In *exhort. ad Virg.*
15. Prae caeteris in virgine praecellere debet studium sobrietatis: sobrietatem dico, non solum vini abstinentiam, sed et corporalis lasciviae, quae gravius quam vino inebriatur. *Ibid.*
16. Custodi virgo vias tuas, ut non delinquas in lingua tua: etiam bona loqui, plerumque erimen est virgini. *Ibid.*
17. Virginitas adolescentiam decet, juventutem ornati, amplificat senectutem. *Prose.*
18. Omniaque aeo habet iustitia suo curas, maturitatem gravitatis, velamen pudoris: qui devotionem non impedit, religionem augeat. *De Vidua.*
19. Magna pio virginittatis libertas, quae septa agrinibus persecutorum, inter maxima pericula

- integritatis et vite nequaquam inclinata est. Lib. 2, epist. 7, ad *Simplician.*
20. Non est virginitas, quam pretio emitur, non virtutis studio possidetur. Lib. 5, epist. 31, ad *Vulstanian. imperatorem.*
21. Bonus hortus est virginitas, quae plurimos bonis ferat fructus odoris. *Prose.*
22. Hortus clausus, quia undique vallata est muro castitatis: fons signatus, eo quod virginitas sit fons ad origo pudicitiae. Lib. 19, epist. 82, ad *Vercellens. Eccles.*
23. Virgo Domini suis est nexa fulcra ad sui probationem, nec alienis dotibus eget, ut se virginem probet: nec abilitur occultorumque inspectio, sed obvia omnibus modestia ad stipulam integritatis: non enim placet Deo, quam non auctum gravitas morum probat. Lib. 8, epist. 64, ad *Syngrium Veronensem episcop.*
24. Illa virginitas hostia vera Christi est, cuius nec mentem cogitatio, nec carnem libio manulaverit. Super I *Cor. vii. in illud: Ut sit sancta et corpore et spiritu.*
25. Virgo sit virginis et auditus, et visus, et gustus, et tactus, et odoratus, motusque omnis. Part. 3, tit. 2, cap. 2, § 7.
26. Omnis virgo continens, si curam suam collocet in mundanis, ejus rei cura, illi pro marito est, sive possessiones, sive alias substantias sollicitudine sua amplectantur. *De Virginit.*
27. Magna encomia virginis sunt. O virginitas opulenta infidelium! o virginitas corona immarcescibilis! o virginitas, templum Dei, et domicilium sancti Spiritus! *Prose.*
28. O virginitas margarita speciosa, vulgo inconspicua, et quae non nisi a paucis invenitur! *De Virginitate.*
29. Generosus est in carne imitari vitam Angelorum, quam ex carne adhuc numerum angoro mortalium. *Prose.*
30. Haec est uberior foecundiorque felicitas, non venire gravecere, sed mente grandescere; non luctescere pectore, sed corde candescere; non visceribus terram, sed oculum orationibus purturare. Epist. 179, ad *Probrum.*
31. Virginitas utroque bono praecellere est, quia et naturam vincit et pugnam: naturam, corporis integritate; pugnam, pace castimonies, quae pro solo amore pudicitiae in pace est. *De Ecclesiasticis dogmatibus. cap. 65.*
32. Magnam magnisque honoris meritum apud Deum fidelis et pia virginitas habet, quia isto jam tempore continentis ab amplexu, cum ex omnibus gentibus ad implendum Sanctorum numerum largissima suppetat copia, percipiende sordidae voluptatis libido non sibi vendicat, quod jam

S. ANTONIO.

S. ALEX. MAGNUS.

S. AUGUST.

- sufficienda proliis necessitudo non postulat. Lib. 9, de *Genesi ad litt., cap. 7.*
33. Sexagesimus fructus, virginum est. Lib. 4, *Questionum Evang., quost. 9, super illud Matth. xii: A fine septagesimum.*
34. Tota iustitia haec est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. Lib. 4, de *Mirab. sacrae Scripturae. cap. 3.*
35. Virginis integritas et per piam continentiam ab omni concubitu immunitas, Angelica portio est, et in carne corruptibili incorruptionis perpetuae meditatio. *De sancta Virginit., cap. 13.*
36. Melior est scriptura Dei, veritas Dei, quam in cuiusquam mente et carne virginitas hominis. *Ibid., cap. 18.*
37. Non ipsa, quia virginitas est, sed quia Deo dicata est, honoratur. *Ibid., cap. 8.*
38. Spiritualis est etiam virginitas corporis, quam vocal et sorat continentia pietatis. *Ibid.*
39. Simulare non debet virgo humilitatem, sed exhibere. *Ibid., cap. 43.*
40. Virgines possunt esse, et pudica non esse, si contaminata voluntate mochantur. Lib. 4, contra *Julian., cap. 8.*
41. Pudicitia est res animi, virginitas corporis: denique illa integra in animo permanente, potest ista de corpore violenter auferri: et cum ista integra manet corpori, potest illa in animo lasciviae voluntate corrumpi. *Ibid.*
42. Melior est virgo humilis quam maritata humilis: sed melior maritata humilis, quam virgo superba. Super *Psalm. lxxv, vers. 11.*
43. Quid prodest integra caro mente corrupta? melius est humile conjugium, quam superba virginitas. Super *Psalm. cxx, exposit., vers. 1.*
44. Pauorrum est virginitas in carne, omnium debet esse in corde. Virginitas carnis, corpus intactum est: virginitas cordis, fides incorrupta. Super *Psalm. cxxvii, exposit., vers. 2.*
45. Virginitas mentis est integra fides, solida spes, sincera charitas. Tract. 13, super *Evang. Joann., de cap. 3.*
46. Sicut membrum corporis violatur in quodam loco, sic seductio linguae violat virginittatem cordis. *Prose.*
47. In mente non corrumpitur, qui non vult sine causa tenere corporis virginittatem. *Ibid.*
48. Virginitas in corpore, paucorum foeminarum est. *Ibid.*
49. Dominica virgo debet agnoscere quibus praecipitis conveniat insistere, vel a quibus vitis debet abstinere se, si vultet in saeculo posita cum Deo, et cum eodem post lupus vitae resolutionem in claritate coelesti regnare. *De sobriet., cap. 2.*
50. Dominica virgo primitus publico debet vi-

- tare conspectus, et platearum frequentiam declinare, atque in domo posita lanificio insistere, vel lectioni divinae. *Ibid.*
51. Dominica virgo nec ornata capillis, nec habitu comae, nec oculis erectis aut latis, sed prout ad terram cum vultu procedat, ne in cervicibus durata amores (etsi ipsa non percat) aliis causa perditionis existat. *Ibid.*
52. Dominica virgo ab omni invarecendo sermone vel risu se debet penitus abstinere, et cum silentio et disciplina omnem vitam suam ornare. *Ibid.*
53. Dominica virgo aut sermone garrula, aut loquacitate verbosa, vel curiositate superflua, casta non potest judicari, imo prostituta, ad luxuriam alios magis accendit. *Ibid.*
54. Dominica virgo nulli se vitium cujuslibet aetatis sine gravissimum mulierum praesentia singulari habitaculo vel colloquio credat: et cum sola in tabernaculo consistit, clavis super se januis solent; nullique virorum pulsati facile janam suam pandat, ne forte in suspicionem turpissimam, aut in pudoris sui naufragium cadat. *Ibid.*
55. Dominica virgo in locis, in quibus viri abundant, non debet accedere, ne ipsa se velit secutum erudat viris corruptoribus praebuisse. *Ibid.*
56. Dominica virgo male docentis miserabilis: quae vitae foeminae, aut aliquando sinistra opinione veritate, consortium colloquiumque declinet. *Ibid.*
57. Dominica virgo ab extinguendis libidinibus, vel omnis lasciviae flammis, jejuniis et abstinentiis debet operam dare, orationibus die nocturnas insistere, si cupit, et laqueos et insidias diaboli insidiantis evadere, et ad promissa virginittatis praemia pervenire. *Ibid.*
58. Dominica virgo ab omnibus illecebris gulae abstinens esse debet, et parco victa vel potu debet esse contenta, et honesta taciturnitate semper ornata. *Ibid.*
59. Dominica virgo ne quid pravum, aut spurcile, aut simulate loquatur, et omne mendacium ex ore suo pentas eradicit. *Ibid.*
60. Dominica virgo conviviis, quibus viri miscentur, interesse declinet, ne concupiscentia peccatum secum inter pocula loquentibus viris importet. *Ibid.*
61. Dominica virgo motibus, flexibusque saltantibus, omniumque virilium ludiciorum, quantum potest, vultum suum avertat, ne cujuslibet eorum repente amoris telo percussa graviter incipiat interire. *Ibid.*
62. Dominica virgo non tantum ne super-

lia litiget caveat, sed etiam a superbientibus et ligantibus, quantum potest, procul abscedat. *Ibid.*

63. Dominica virgo neo sermonis iactantia, nec divitiis, nec generis nobilitate se debet extollere: sed in humilitate et paupertate spiritus Christo accepto debet quantum vixerit permanere. *Ibid.*

64. Dominica virgo, quam secundum proprias vires nulli malum porrigit, non potest ancilla Dei vel dici vel credi. *Ibid.*

65. Dominica virgo, que pudoris sui custodiam gerere nititur, nec incesu notabili, nec nutu aut dicto molli, nec otiositate verbi nec corpore, nec mente debet omnino peccare. *Ibid.*

66. Nulli virginitas servituti succumbit, quam illum diligit qui humana generatituli libertatem. *Serm. 6, de Nativitate.*

V. REDA.

67. Carnis virginitas quam sit coelestis virtus: non prodest cuiquam sine mentis virginitate. In suis *Prophetis, verbo Carnis.*

S. BERNARD.

68. Optimus et optabilis valde virginitatis ornatus, qui, et Angelis potest esse invidiosus. *Prose.*

69. Ornatus ille nullius facile aut edit injuriis, aut patet insidiis: adversus hujusmodi nil furis calliditas, nil furoris crudelitate potest; nec a tuncis roditur, nec vetustate corrumpitur, nec consumitur usu; in morte vivit, nimirum animares est, non corporis, et ob hoc simul cum anima de corpore abit, non obit cum corpore. *Epist. 113, ad Sophiam virg.*

70. Virgines corpore et non mente, non sunt prudentes, sed fatue. *Serm. 21, ad Sororem.*

71. Duplicatum est hoc munus virginitalis, quia in hoc mundo sollicitudine caret seculi, et in futuro preminim castitatis recipiet. *Ibid.*

72. Nihil valet virginitas carnis, ubi non est integritas mentis. *Ibid.*

73. Nihil prodest virginitas carnis, ubi habitat vacuum mens. *Ibid.*

S. CECILIANUS

ARELAT.

74. Caveat ne a vobis virginitalis bonum pereat, cui facere nihil potestis ut redeat. *Prose.*

75. Non enim habent quid faciant, ut virgines esse non possint. *Epistola ad quendam.*

CASSIODOR.

76. Quid proderit cuique corpus intactum servare si contingat infirmitatem illi non habere? *Super Psalm. xiv, vers. 16.*

S. CYPRIAN.

77. Quo sublimior virginum gloria est, eo major cura est. *De disciplina et habitu virgin., cap. 2.*

78. Virginitas flos est ecclesiastici gemitus, decus atque ornamentum gratiaspiritualis, illustrior portio gregis Christi. *Ibid.*

79. Virgo non esse tantum, sed et intelligi debet et credi, ut nemo cum virginem videt, dubitet an virgo sit. *Ibid., cap. 3.*

80. Virginis neutri sexus est, virginitas est perseverans, virginitas est voluptatum triumphus. *De Homo pudicit., cap. 3.*

81. Virginitas felix quod est extra partus dolorem: felicio autem, quod est extra fumerum filiorum calamitatem. *Ibid.*

82. Virginitas quid aliud est, quam soluta libertas? matrum non habet dominum, et ab affectionibus omnibus libera est. *Ibid.*

83. Conjugio melior est continentia, et virginitas excellitior. *De Nativitate Christi, cap. 6.*

84. Virginitas cupidinem donat, mentem rectificat, concupiscentiam subigit, desideria ardoris exinguit, artus debilitat, corpus ancillat. *De singulari clerici., cap. 22.*

85. Divina quedam res est virginitas, et tanquam in virtutibus existit. *Lib. contra Manich.*

86. Turpissima illius est facies, cujus violata est virginitas. *Ad Monachos, parones. 1.*

87. Quanto quis pleniorum habet virginitatem, tanto plenius et perfectius ejusdem virginitatis possidet nomen: in illa quippe nihil minus habet ad vitam, in hac autem amplius aliquid acquirit ad gloriam. *Epist. 3, ad Probam, cap. 6.*

88. Corporalis virginitas, etiam Deo dicata, si virginitalatem non servaverit cordis, nihil proderit in corpore custodia, si spiritualis castitas fuerit in mente corrupta. *Ibid., cap. 6.*

89. Læsa virginitas condonari solet, sed redonari non valet. *Serm. 49, super Cant.*

90. Virginitas soror est Angelorum. *In Decret. Gratiani.*

91. Virginitas stultis nihil profert castitas carnis, quibus defuit lumen interne puritatis. *Super Exod., cap. 28.*

92. Qui abrenuntiat conjugio virginitalatem Domino consecravit, mors oportet virginitalis conditionis ostendant. *Prose.*

93. Alior professio virtutis, aliorum debet tenere viam virtutis. *Super Ill Reg., cap. vi.*

94. In Ecclesia primum locum virginitas tenet, secundum continentia, tertium conjugialis vita, ultimum conversio peccatorum. *Lib. 4, in I Reg., cap. iv.*

95. Avera virginitas non est, si foris est, et intus non est. *Ibid., lib. 6, cap. 1.*

96. Candida vita est mentis incorruptio, et illos virginitalis. *Homil. 6, super Ezech., super illud Luc. xvii: Ager est hic mundus.*

97. Nihil magnum quid esset virginitas, si non pulchro paucius foret. *Orat. 28.*

DUMR.

AENE.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

98. Oculis seortans, nequaquam virginitalatem custodit. *Ibid.*

99. Virgo sis oculis, virgo sis auribus atque. *In corn. ad Virgin., et hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parall., cap. 27.*

100. In animo virginali, rore celesti et jejuniario rigore, calor puellaris extinguitur; diu humano corpore, Angelorum impetratur conversatio. *Epist. 8, ad Demetriad.*

101. Contra naturam, imo ultra naturam est, non exercere quod nata sis, interficere in te radicem tuam, et sola virginitalis poma decerpere: nescire thorum, omnem virorum horre contactum, et in corpore vivere sine corpore. *Ibid.*

102. Virgo nesciat præterita, fugiat presentia, futura desiderat. *Epist. 42, ad Gaudentium.*

103. Audacter loquar: cum omnia possit Deus, suscipere virginem non potest post ruinam: valet quidem liberare de pena, sed non vult coronare corruptam. *Epist. 22, ad Eustoch.*

104. Perit mente virginitas. *Ibid.*

105. Piget dicere: quot quotidie virgines ruant quantas de suo gremio mater perdat Ecclesia, super que sidera inimicus superbus ponat thronum suum: quot petras exeret, et habitat coluber in foraminibus earum. *Ibid.*

106. Sæpe quando festivas et lepidae volunt virginis videri, ubi se mero ingurgitaverint, ebrietati sacrilegium copulant. *Ibid.*

107. Eva in paradiso virgo fuit, tua igitur (virgo) regia, paradisi est: serva quod nata es, et dic, revertere anima in requiem tuam. *Ibid.*

108. Vas aureum et argenteum, non tam charum Deo est, quam templum corporis virginitalis. *Ibid.*

109. Grandis labor, sed grande premium, esse quod martyres, esse quod Apostoli, esse quod Christus est virgo: teipsum considerans, noli in alterius ruina, sed in tuo opere gloriari. *Ibid.*

110. Memento quia in medio laqueorum ambulas, et multa veterans virginis castitatis indubitate, in ipso mortis lumine coronam perdere. *Ibid.*

111. Ideo plus amat virgines Christus, quia sponte tribunt quod sibi non fuerat imperatum. *Adversus Iovinian.*

112. Illa virginitas hostia Christi est, cujus nec mentem cogitatio, nec carnis libido maculavit. *Ibid.*

113. Difficilis res est virginitas, et ideo rara, quia difficilis. *Ibid.*

114. Virginitalatem in colorem fero, non quia habeam, sed quia magis miror, quod non habeo. *Epist. 2, ad Pammach.*

115. Prima est virginitas a prima nativitate, secunda virginitas a secunda nativitate. *Ibid.*

116. Virgo a viro, non vir a virgine generatur. *Ibid.*

117. Ornatur morum sanctitate virginitas, et perfectum gradum vite perfectio subsequatur. *Epist. 1, ad Demetriad.*

118. In carne Angelicam vitam acquirere, majus est meritum, quam habere: esse Angelum, felicitatis est: esse vero virginem, virtutis. Profecto in carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed celestis. *Epist. 10, ad Paulam et Eustoch. de Assumpt. B. M.*

119. Habetis, virgines, sponsum virginem, virginitalis et castitatis amatorem, qui matrem virginem ideo elegit, ut ipsa omnibus esset exemplum castitatis. *Ibid.*

120. Sit in te gravitas, honestas admirabilis, et stupenda verocundia, mira patientia, virginitalis inessus, et vere pudicitie habitus. *Epist. 14, ad Mauriti filium.*

121. Duo virginitatem vincunt esse sexus, animus debet esse modestior. *Ibid.*

122. Care ne cui concupiscenti occasionem tribuas, quia sponsus tuus Deus zelans est: criminiosior est adultera Christi, quam maritus. *Ibid.*

123. Maxime inter lilia virginitalis solatur et delectatur sponsus Christus, et aspectu pulchritudinis, et odore suavitatis, et tactu lenitatis. *Super Cant., cap. 2.*

124. Virginitalis jugum nomini impone, periculosa enim res est, quamque servare difficile sit, cum coacta ac necessitate fit. *Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 Parall., cap. 27.*

125. Quanta virginitalis dignitas, quam sublimis et magna eius possessio! *Homil. 18, super Gen.*

126. Ingens est virginitalis dignitas, non solum abstinere a nuptiis, verum etiam benignum esse et fratrum amantem, et prout ad eorum salutem. *Serm. 1, de Verb. Apost. : Habetis cunctos spirit.*

127. Virgo que rerum secularium coram habet, neque virgo, neque honesta est. *Homil. 19, super I Cor.*

128. Anima incorrupta, virgo est; etiamsi virum habeat, virgo est virginitalis vera atque mirabilis. *Homil. 38, super Epist. ad Hebr.*

129. Virginitas corporis, anima virginitalis pedis equa est. *Ibid.*

130. Nihil tunc indignum est virgini, quam

RUGO CARD.

S. JOHANNES

CHRYSOST.

S. JOHANNES

CHRYSOST.

opibus studere, ac negotiorum multitudine obvolvitur. Habet apud D. Joan. Damasc., lib. 3. *Parall.*, cap. 27.

S. JOANNESE DAM.

131. Virginitas Angelorum munda est, ac peculiaris omnis incorporea natura nota. Lib. 4, de *Fide Orthodoxa*, cap. 25.

132. Bonum est matrimonium illis, quibus continentia deest: et melior virginitas, que animus fecunditate auget. *Ibid.*

S. INDOREUM DIBAL.

133. Genium est bonum virginitatis; quia et in hoc mundo sollicitudinem seculi admittit, et in futuro eternum existitiam premium percipit. Lib. 2, de *Summis bonis*, cap. 49, sent. 3.

S. INDOREUM FELTROJA.

134. Virgo carne non merita, nullum premium habet in reprobatione. *Prose.*

135. Nihil indest incorruptio carnis, ubi non est integritas mentis.

136. Nihil valet virginem esse corpore eum, qui pollutus est mente. *Ibid.*, sent. 7.

137. Bonum est matrimonium: ut melior virginitas: pulchra est luna, et sol preclarior. Lib. 2, ad *Timotheum lector.*

PETRUS BLEPENS.

138. Eas sponsalio amore sibi libentissime foderat Deus, quas seculum non fodavit. *Prose.*

139. Amator et zelator est virginitatis, qui necesse de virgine prelegit. Epist. 36, ad *Christianam sanctimonial.*

140. Gloria virginum est in ambra, et se usque in oram vestimenti, angustum benedictionis infundit. *Ibid.*, epist. 55, ad *Adeliam monial.*

S. PETRUS DAMIANUS.

141. Ubi sunt illa, que dicunt: ego sum virgo, ego sum virgo? verbose, contentiosa, suspensiosa, superflua, veste composita, moribus dissipata. *Prose.*

142. Ego sum virgo, nescio enim virum, ignoro conjugium sit. O virgo! quam felix es, quod habes in carne, servares in mente, custodires in actione.

143. Quid enim prodess solus carnis integritatem servare, et malignorum spirituum stupris mentis interiora corrumpere?

144. Quid jurat virginem esse, et ex integritate actionum meritis, nequaquam ad virginitatis premium pervenire?

145. Virgo carne non animo, virginitatis premio non polluitur.

146. Aliud quippe est tentationum fortiter illecebris contraire, aliud eisdem blandis irrepentibus, etsi non corpore, mente tamen enciviler cedere.

147. Fit plerumque Deo gratior ardens amore vita post culpam, quam securitate torpente virginitas innocencia.

148. Illa virginitas perfecta est, que reliquis virtutibus cingitur, que vera mentis humilitate

conditur: que non solum illustriam se servat in carne, sed etiam pudicam se custodit in mente. *Serm. 46, de Nativitate B. M. V.*

149. Omnis publicatio virginis honeste, stupri passio est. *De Virginitate velandis*, cap. 3.

150. Virginitas concupiscentia non latendi, non est pudica, quantum velis bona mente constet, necesse est publicatione sui periclitetur. *Ibid.*, cap. 14.

151. Vera et tota et pura virginitas, nihil magis timeat, quam semetipsam. *Prose.*

152. Elicium fominarum oculos pati non vult, alios ipsa oculos habet: contigit ad velamen capitis quasi ad galeam, quasi ad clypeum, quo bonum suum protegat adversus ictus tentationum, adversus jacula scandalorum, adversus suspiciones. *Ibid.*, cap. 15.

153. Nihil est virgini charius humilitate, nihil acceptius modestia, nihil perosius gloria, et studio humilitatis placendi. *Ibid.*, cap. 16.

154. Oro te, virgo, vela caput tuum, indue armaturam pudoris, circumde vallum verecundie, murum sexui tuo struas, qui nec tuos emittat oculos, nec admittat alienos. *Ibid.*

155. Paucorum est vera virginitatis virtus, Super *Math.*, cap. xix, in illud: *Sunt Ruuchi*, etc.

156. Virgo Christi, si vis cederet sponso digne placere, stude flores virgineos, et munda lilia intus habere, et omnes sensus tuos foris a dejectionibus custodire. *Serm. 27, ad Novit.*, div. 6.

157. Virginitas est primae virtutis indicium Deo proximum, similis Angelis, parens vite, amica sanctitatis, via securitatis, domum gaudii, dux virtutis, fomentum et corona fidei, admiuiculum, et subsidium charitatis. Lib. 4, *In vita S. Eugenio*, cap. 23.

Vide etiam tit. *Anima*, sent. 10; *Aspectus*, sent. 131, 132; *Conjugium*, sent. 26, 29, 30; *Judicium* in genere, sent. 23, 24; *Moria*, sent. 54, 195, 196, 198; *Mobus*, sent. 44, 45; *Nativitas Christi*, sent. 75, 87, 88; *Nobilitas*, sent. 60; *Nuptiae*, sent. 73; *Placere*, sent. 27; *Reverentia a peccato*, sent. 135; *Vita*, sent. 5; *Vitiosa* in genere, sent. 27; *Virtutum conexio* in specie, verbo *Virginitas*; *Votum*, sent. 53.

VIRTUS IN GENERE.

Etyologia. Ex eo virtus vocatur, quod suis virtutibus nitens non superetur adversis. Lib. 4, de *convivial. philos.*, prosa 7.

Virtus dicitur quasi vis intus: et hinc vis consistit in aggressionem arduorum, in tolerantiam adversarum, et in abstinentiam placitorum. Lib. 5. In *Compendio Theolog. veritatis*.

CASSIODOR. Virtus a virginitate dicta est, que necesse aliquo labore marcescere. Super *Psalm.* cxxxix, vers. 8.

TERTULL.

ARISTOTELES. Virtus est hominis habitus, a quo bonus efficitur homo. L. 2, *Ethic.*, ad *Nicomach.*, cap. 6.

Virtus est habitus electivus, in mediocritate consistens. *Ibid.*

Virtus est vis quedam productiva, aut conservativa rerum bonarum. Lib. 1 *Rhetor.*, cap. 9.

CICERO. Appellata est a viro virtus: viri autem proprium maxime est fortitudo, cujus munera sunt maxime duo, scilicet mortis dolorisque contemptio. Lib. 2 *Tusc. quest.*

CATERINUS. *Definitio.* Virtus est qualitas animi, per quam bene vivitur, et que nemo potest abuti.

AUGUSTINUS. Virtus est, que bonum facit habentem, et opus ejus reddit bonum. Part. 4, tit. 5, de *Justitia*, cap. 15.

Virtus est ars bene recteque vivendi. Lib. 4, de *Civit. Dei*, cap. 21.

Definitio brevis et vera virtutis, ordo est amoris. *Ibid.*, lib. 15, cap. 22.

BOYAV. Virtus est ordinatus secundum veritatis iudicium mentis affectus. Lib. 2, de *Profess. religio.*, cap. 21.

THEOPHILACTUS.

THEOPHILACTUS. Virtus est summa et vera nobilitas hominis, per quam suo Creatori assimilatur, complacet, et unitur. *De Profectu spirit.*, in proemio.

THOMAS A. AQUINO.

DAMASCENUS. Virtus in genere, est bona inclinatio creature rationalis ad operationes nature sue congruas laudabiliter exercendum. Part. 4, in *Descript. terminor.*

S. THOMAS.

Virtus rationalis sui naturaliter insita, est bona inclinatio creature rationalis, non acquisita, sed innata ad operationes nature sue congruas laudabiliter exercendum. *Ibid.*

Virtus intellectualis acquisita, sumpta generaliter, est habitus cognitivus verus, inclinans animam ad operationes suas (ut intellectiva est) exercendum. *Ibid.*

Virtus moralis in genere, est habitus acquisitus laudabilis, jurans et elevans animam ad operationes suas intellectuales vel affectivas, elicilas vel imperatas laudabiliter exercendum. *Ibid.*

Virtus theologica est habitus a Deo solo infusus, elevans liberum arbitrium, id est, facultatem rationis, aut voluntatis, ut utriusque, ad Deum immediate objectaliter, et laudabiliter attingendum. *Ibid.*

Virtutum esse stoici nunt, que sola efficiat vitam beatam: nihil potest verius dici. *De divia. Inst.*, lib. 3, de *Falsa sapient.*, cap. 27.

Virtus est perferendum malorum fortis, ac invicta patientia. *Ibid.*, cap. 29.

Virtus est qualitas mentis bene disposita, que

bene vivitur, sine qua nullus laudabiliter conversatur. Part. 1, de *Ligno vite*, tract. 4, de *Charitate*, cap. 2.

Quid est virtus, nisi vapor et emanatio virtutis Dei? Lib. 2, epist. 9, ad *Robertum Abbat.*

Virtus est bona qualitas, seu habitus mentis, que recte vivitur, et qui nullus male ulitur, et quam Deus in nobis sine nobis operatur. 1, 2, quest. 55, art. 4.

Virtus est qualitas, que facit bonum habentem, et opus ejus bonum reddit. *Ibid.*, quest. 55, art. 3, in argum. Et quest. 71, art. 1, in argum.

Virtus directe est dispositio quedam alienius convenienter se habentis secundum modum sue nature. *Ibid.*

Virtus est ordo amoris. 2, 2, quest. 23, art. 4.

Virtus est animi habitus, natura modo rationi consentaneus. Lib. 2, de *Invent. Rhetor.*

Virtus est affectio animi constans, conveniensque, laudabilis efficiens eam, in quibus est. Lib. 4 *Tusc. quest.*

Virtus est habitus optimus mortalis animalis, per ipsum laudatus, habitus secundum quem id quod habet, bonum dicitur. *De Definit.*

Divisio. In duas partes virtus dividitur, in contemplationem veri et in actionem. Contemplationem institutio tradit. Actionem, admonitio. Epist. 94.

Differentia. Omne vitium, est anima agnatio: virtus vero, sanitatis rationem obtinet. *Homil. 9, Hexamer.*

Productio. Quatuor sunt matres virtutum: fides origine, charitas educatione, prudentia regimine, humilitas conservatione. Lib. 5, *Compendii Theolog. veritatis*, cap. 8.

Perspicuum est ex divinis non existere virtutum, sed ex virtute divinis, et alia omnia bona hominibus, et privatum et publice proficiet. In *Apolog.*

Omnium bonorum vis et origo, in ipsa virtute est. Epist. 54.

Comparatio. Sicut falsis denarius nihil emitur, nisi nec falsis virtutibus regnum colorum comparatur. In *Paradoxis animae*, part. 4, de *Viti.*, in prologo.

Sicut vitia leguntur dolis, ita illustrantur libertate virtutes. *Serm. 31.*

SENTENTIE PATRUM.

1. Qui virtuti derogat, et derogat cuius est virtus. Lib. 3, de *Virginitate*.

2. Quo proficit virtuti fueris, eo tortior eris. Lib. 7, epist. 34, ad *Syricum*.

3. Perfecta virtus habet quietis tranquillitatem et stabilitatem. Lib. 2, de *Jacob*, cap. 6.

4. Tolerabilis est amare virtutes, etsi implere

JUSTIN.

PETR. CELA.

S. THOMAS AQUINAS.

S. THOMAS AQUINAS.

CICERO.

CICERO.

CICERO.

CICERO.

PLATO.

SPURCA.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. DONAV.

PLATO.

S. ATHERGUS MAGNUS.

S. ATHERGUS MAGNUS.

S. PETERUS CRYSOLOG.

S. ANTONIO.

non possit, quam odisse virtutes, quibus nocere non possit. Super *Psalm.* xxxvii.

5. Malignus diaboli presidet, virtutibus Christus. *Ibid.*

6. Virtus certaminibus approbatur. Super *Psalm.* cxviii, serm. 10, vers. 3.

7. Sanctus una competit virtus, sed ejus qui fuerit uberior, uberius est premium. Lib. 5, Super *Luc.*, cap. vi, in illud: *Beati pauperes*, etc.

8. Nulla sine labore virtus, quia labor processus virtutis est. Lib. 2, de *Cain et Abel*, cap. 2.

9. Qui deficit sibi, ut virtuti adherent, auferit quod enim est, accipit quod aeternum est. Super *Psalm.* cxviii, serm. 11, vers. 1.

9. ANSELM. 10. Virtus virtuti accumulata prodest. De *Similitud.*, cap. 151.

11. Virtutes prodite non manebunt. Part. 2, tit. 4, cap. 7, § 4.

12. Nulla virtus vera potest esse simul cum luxuria, sed simul omnes corrumpit. Part. 2, tit. 5, cap. 1, § 14.

13. Adversarii virtutis veritati semper insidiantur. Epist. 2, ad *Protes.*

14. Virtute privati, atque in vitium delicere, damnabile est. Lib. 9, de *Tribu.*, cap. 10.

15. Multi ex virtutibus in infernum, per elationem congruunt. De *spiritu et anima*, cap. 56.

16. Tanto rectius majore supplicio dignum judicaveris animam, quanto magis vitiosus odit instrumenta virtutum. De *Poenitentia*, cap. 5.

17. Non est vera virtus, nisi que ad eam finem tendit, ubi est bonum hominis, quo melius non est. Lib. 5, de *Civitate Dei*, cap. 12.

18. Paucorum virtus ad gloriam et honorem vera via est. *Ibid.*

19. Noverris non officis, sed similibus a vitis discernendas esse virtutes. Lib. 4, contra *Julianum*, cap. 3.

20. Virtus etiam in homine sine dubitatione divina est. Lib. 1, contra *Academ.*, cap. 8.

21. Omnis virtus potest aliquid agere, nec cum non agit aliquid, virtus non est. De *Immortalitate anime*, cap. 3.

22. In animi bonis non invenis quidquam, quod magis sibi ex omni parte consentiat, quam virtutem. *Ibid.*

23. Virtus ceteras affectiones animi superat. *Ibid.*

24. Omnis virtus quando melior atque sublimior, tanto firmiter intractior est. Lib. 4, de *Lib. Arb.*, cap. 10.

25. Nullus vitiosus animus, virtute armatum animum superat. *Ibid.*

26. Corpus quicumque sit, animum virtute praeclatum non vincit. *Ibid.*

27. Tam facile est simulare, quam difficile habere virtutem. De *Mortibus Eccles.*, cap. 1.

28. Nemo dubitaverit, quin virtus animam faciat optimam. *Ibid.*, cap. 15.

29. Quanto magis est claritas in homine, tanto magis est virtute praeditus: quanto autem minus, tanto minus inest ei virtus, et quanto minus inest virtus, tanto magis est vitium. Epist. 29, ad *Hieronymum*.

30. Hic sunt virtutes in actu, in oculo in effectu: hic in opere, ibi in mercede; hic in officio, ibi in fine. Epist. 52.

31. Virtus est interioris hominis pulchritudo. Epist. 222.

32. Virtus dea non est, sed donum Dei. Lib. 4, de *Civitate Dei*, cap. 20.

33. Virtutes habent, magna virtus est contemnere gloriam. *Ibid.*, lib. 5, cap. 19.

34. Non est vera virtus, quando gloria servit humana. *Ibid.*

35. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati, quamvis nullo modo hæc dicenda sit virtus. *Ibid.*, lib. 19, cap. 4.

36. Non omnis vita, sed sapiens vita virtus est: qualiscunque enim vita sine ulla virtute potest esse: virtus vero sine ulla vita non potest esse. *Ibid.*, cap. 3.

37. Vere virtutes nisi in eis, quibus vera inest pietas, esse non possunt. *Ibid.*, cap. 4.

38. Virtutes cum ad seipsas referuntur; nec propter aliud expetuntur, tunc superbae sunt; et ideo non virtutes, sed vitia iudicanda sunt. *Ibid.*, cap. 25.

39. Premium virtutis erit Deus, qui virtutem dedit. *Ibid.*, lib. 22, cap. 30.

40. Si sis, bibe virtutem. De *Epicuro*, cap. 8.

41. Virtus exercitatio, profusa possessio est habentis, et jucundissimum spectaculum his, qui in ipsam incidunt. Epist. 42, ad *Mazom. Philos.* in suis *Pro.*, verbo *Alterius*.

42. Vini dediti non possunt virtutibus dilari. *Ibid.*, verbo *Vitiis*.

43. Verecundiam abiciens, omnes simul virtutes abiecit. *Ibid.*, verbo *Verecundiam*.

44. Perfecta virtus non est sine cognitione veritatis, nec veritas sine amore virtutis. Sermon. 1, super *Salve Regina*.

45. Virtutes medium tenent; si vel ultra, vel infra quam oportuerit fiat, a virtute disceditur. Sermon. de *Donis Spiritus sancti*, cap. 5.

46. Sicut stellæ in nocte lucent, in die latent: sic vera virtus, quæ saepe in prosperis non appareret, erinet in adversis. Sermon. 27, super *Cant.*

48. Quam rara virtus est, alieno non invidere virtuti. *Ibid.*, serm. 49.

49. Virtus exercitata clarior est, eoque probatio, quo officior. *Ibid.*, serm. 85.

50. Virtus in pace acquiritur, in pressura profluit, approbatur in victoria. Epist. 125, ad *Episcopos Aquitanie*.

51. Vera virtus finem nescit, tempore non clauditur, retinet quisque virtute quod amisit in tempore. Epist. 253, ad *Abbat. Gorin.*

52. Virtus vult doceri cum humilitate, queri cum labore, haberi cum amore. De *vita solit.*

53. Virtus filia est rationis, sed magis gratiæ. *Ibid.*

54. Vis virtutes augere? prodero noli. De *Interdona*, cap. 48.

55. Sicut glaciæ calore dissolvitur, ita virtus ore laudantis. *Ibid.*

56. Imperans florentique nequitia, virtus non solum premiis caret, verum etiam sceleratorum pedibus subjecta calcatur, et in locum facinororum supplicia luit. Lib. 4, de *Consolat. philosoph.*, prosa 1.

57. Quælibet virtus flos est anime; flos est humilitas, flos est patientia, flos est lili castitas. Sermon. 4, infra *Oculos Nativit.*

58. Thesauri virtutum in arca cordis claudendi sunt vera humilitatis. Sermon. 2, fer. 2, post *Pascha*.

59. Nulla est virtus, quæ ex appositione sui contrarii non minor reddatur: sicut ex appositione sui similis roboratur. Sermon. 8, de *SS. Apot.*

60. Virtus est armatura tam fortis, quod omnia vincat, et nunquam vincitur vel superatur. Tit. 5 *Diab.*, cap. 1.

61. Laudabilis est virtus, quia magnæ est dignitatis, Christian enim doctorem habuit: quia magnæ sublimitatis, altissimis enim est dexia radicibus: quia magnæ jucunditatis, quia magne retributionis, quia magne utilitatis, quia magne securitatis. Lib. 5, *Compend. Theolog. virt.*, cap. 9.

62. Cibus anime virtutes sunt. Super *Psalm.* lxxx.

63. Virtus que libet infirmitatem contrarium, cum qua legitime certet, ut postea coronetur, perfecta est. Super *II Cor.* xii.

64. Sancti distantur virtutibus, non dominantur. Super *Psalm.* lxxxviii, vers. 7.

65. Mors criminum, vita virtutum. Epist. 2, ad *Donat.*, cap. 3.

66. Aspera est ac difficilis ad virtutem via, nec multis pervia: ita vero tantummodo plana et facilis, qui per eam contentio cursu pergunt, neque quidquam metuentes cum laboribus luctantur. Homil. 10, de *Festis Paschal.*

67. Via virtutis, his qui veritatem amare incipiunt, aspera et molesta apparet, his vero qui medium ejus transire possunt, tota lenis et expedita ostenditur. De *perfect. spirit.*, cap. 93.

68. Non potest bene judicare de operibus virtutis, qui habitum virtutis non habet, actus namque virtutis ex virtute procedit. Super *Epist.* ad *Rom.*, cap. 2, art. 5.

69. Virtus laudata angelus in bonis. Super *Epist.* ad *Philipp.*, cap. 4, art. 4.

70. Vestimenta anime virtutes sunt, quibus mens decoratur, et contra frigora vitiorum, atque ardentes concupiscentiarum ac tentationum manitur. Super *Apocalyp.*, cap. 3, art. 4.

71. Ab excolenda virtute non te deterreat labor, absque labore enim virtus comparari non potest. De *Reca civitatis ratione*, cap. 23.

72. Virtus rogali purpura similis est, cui nihil alienum attonsi potest. De *Humilit. comparanda*, cap. 59.

73. Quantum a vitis recesseris, tantum virtutibus propinquabis. Homil. 3 *Epiphon.*

74. Longe damnosus et periculosus est abuti, quam carere virtutibus: nec major est virtus, bona querere, quam parva fieri. In suis *Quæ.*, oraculo 14.

75. Virtutes ipsæ suapte natura infus in animo hœnt sunt. Sermon. 22, super *Cant.*

76. Anima sine virtutibus corrumpit. In *Decret. Gratiani*.

77. Virtus est medium vitiorum: sed in omnibus medium servare, ultra hominem est; ideoque summe virtuosus nemo dicendus est. In suis *Decret. Gratiani*.

78. Decet ut qui majoris est gradus, pluribus virtutum acibus mirandus fulgeat. Super *Exod.*, cap. 28.

79. Altior professio virtutis, altiores debet tenere viam vivendi. Super *III Reg.*, cap. 716.

80. Proprium est hominum virtute carere, ut illius ademptionem molestam et arduum credant, ut propemodum a nemine possit haberi. Super *Job*, cap. xv.

81. Virtutibus non ditatur, cuius mentem non inhabitat Deus. *Ibid.*, cap. 45.

82. Per adversa, virtutum merita patibunt. *Ibid.*, cap. 33.

83. Ad summam virtutum non potentia venit, sed humilitate. Super *Luc.*, cap. xxii.

84. Necessè est ut perfectus vir quisque prius virtutibus mentem exerceat, ut hanc postmodum in horreo quietis condat. Lib. 6 *Moral.*, cap. 17.

85. Magnam est animi turbati solatium, et pulsatus vitii, cum se quasi nudari virtutibus conspiciat, ad solam misericordiam spem recurrat, et eo

S. BASILIO.

DIOTRISIA
CARTHICUS.

S. IERONIM.

S. EUSEBIUS
EMISENENSIS.S. FRANCIS
ASSISINUS.GILBERTUS
ANGLUS.GLOSS.
DIEB.

GLOSS. ORD.

GLOSS. IRT.

GLOSS. ORD.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

se nudari non ainit, quo se a virtutibus humili-
ter nudum patat. *Ibid.*, lib. 2, cap. 27.

86. Quisquis virtute aliqua polleere creditur,
tunc vacaret pollet, cum villis ex aliqua parte
subiacet: nec si ex alia villis subditur, non hoc
est solidum, ubi stare putatur. *Ibid.*, lib. 22,
cap. 1.

87. Virtus cum indiserete tenetur, amittitur:
cum discretis intermittitur, plus tenetur. *Ibid.*,
lib. 28, cap. 6.

88. Sicut fabrica columnarum, columnam autem
laebus imitantur: ita vita nostra in virtutibus,
virtutes imitantur: ita vita nostra in virtutibus,
virtutes imitantur: ita vita nostra in virtutibus,
virtutes imitantur. *Ibid.*, n. 13, super illud *Job xxxvii*: Super
quo bases illius, etc.

89. Pravi quo plus se quasi in virtutibus erigunt,
eo in gloria insanos fosses profundius cadunt.
Ibid.

90. Ipsa virtus ante Dei oculos virtus non est,
dum ascendit quod displicet, prodit quod placet.
Ibid., lib. 34, cap. 13.

91. Quibusdam esse magnitudo virtutis occasio
perditionis fuit, ut cum de confidentia virtutum
inordinata securitate securi sui, inopinate per
negligentiam morerentur. Part. 2 *Pastor.*, cap. 1.

92. Virtus dum villis renititur, quodam delectatione
epus subimpepi alimur blanditur. *Ibid.*

93. Fiducia suae pulchritudinis animus altolitur,
cum de virtutum meritum lecta apud se securitate
gloriarur. *Ibid.*

94. Quisquisque tanto melius ad culmen virtutum
pervenit, quanto per negligentiarum circuitus
non divertitur. Lib. 5, in *1 Reg.*, cap. 11.

95. Virtus pretium non curat, sed solum ad id
quod honestum est respicit, quo permanet virtus.
Orat. 26.

96. Non parva laeque virtutem ponderare. Et
hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 3 *Parall.*, cap. 19.

97. Dominus caret virtus, et est voluntaria, et
ab omni necessitate libera. Homil. 5, super
Cont.

98. Frequenter virtus qui sine observatione
agitur, in vitium convertitur. Serm. *Dom.* 20,
post Pent.

99. Virtus semper invicem patet. Epist. 8, ad
Demeitrad.

100. Philosophorum sententia est; moderatas
esse virtutes: excedentes autem modum atque
mensuram, inter vitia deputari. *Ibid.*

101. Non auro templa fulgentia, non gemmis
altaria distincta, sic Deum delectant, ut animas
ornata virtutibus. Epist. 14, ad *Celsantiam.*

102. Aliud est virtutum habere, aliud virtutis
similitudinem: aliud est umbram sequi, aliud
veritatem. *Ibid.*

UNIVERSIDAD

S. GREGOR.
MAG.

S. GREGOR.
MAG.

RAYNO.

S. HIERON.

103. Celata virtus, et conscientie futa secreto
Deum solum iudicem respicit. Epist. 30, ad *Oecro-
num.*

104. Multi virtutis umbram, veritatem ejus se-
quuntur pauci. Epist. 1, ad *Demeitrad.*

105. Nunquam virtus documentis eruditur mol-
lioribus, cum perierint maximarum exempla
virtutum. Epist. 6, ad *Amicum.*

106. Ad summitatem virtutum non potentia,
sed humilitate venit. Lib. 3, super *Matth.*, cap.
xx, can. 2, num 263, super illud: *Quicumque vo-
luerit, etc.*

107. Sine Christo omnis virtus in vilo est. Lib.
2, super *Epist. ad Galat.*, cap. III, super illud:
Iustus ex fide vivit.

108. Minus periculosum est virtutem perdere,
quam de virtute superbie *Proce.*

109. Qui virtutem perdit, saltem detrimentum
suum agnoscat; qui autem de virtute superbi,
dammum tolerat et ignorat. Super *Thren.*, in il-
lud n: *Vile Domina, etc.*

110. Nulla virtus vera, nisi qua formatur
agnitione aeternae veritatis. *De quest. circa Epist.
ad Rom.*, quest. 324.

111. Virtutum deserit consortium, qui spe-
ciem eligit non veritatem. Super *Gen.*, cap. 13.

112. Ille fructus congregat, qui licet in virtutibus
crescat tamen in omnibus humilitatem ser-
vat. Super *Levit.*, cap. 19.

113. Virtus est fructus Dei, ut arboris ani-
ma sive rationis, ut subjecti: hominis, ut pos-
sidentis. Super *Epistolam ad Galat.*, cap. 5.

114. Nulla virtus potest immobiliter ab homine
possideri, sed ut parata iugiter teneatur: neces-
se est eam semper ille qua acquisita est adu-
litate atque industria, et (quod magis verum est)
juvantis gratie beneficio custodiri. Collat. 6 *Ab-
bat. Theodori*, cap. 16.

115. Humana nihil est virtus, si eam virtus di-
vina non juverit. Collat. 13, *Abbat. Charesmian.*,
cap. 15.

116. Impossibile est unum eundemque hominem
simul universis folgere virtutibus. Collat. 14 *Ab-
bat. Nestorici*, cap. 6.

117. Virtutes non occultatione vitiorum, sed ex-
pugnatione pariuntur. Collat. 18 *Abbat. Pion-
monii*, cap. 8.

118. Nemo divinam virtutem potest tribuere
in munificentia, nisi qui habuerit in natura.
Lib. 7, de *Incarnat.*, cap. 20.

119. Virtus licet infestetur, et innumera gra-
via sustineat, ea occasione illustratur, et clarior.
Homil. 21, super *Gen.*

120. Tanta res est virtus, tam immortalis, tam
invicta, tam nihil cedens hujus vite inaequalita-

REGO A I
VICTOR.

ACCOLAS.

JOAN. CAS.

S. JOHANNES
CANTUAR.

tilibus; ut super multum rotia volitans, quasi a su-
bimi specula quaedam sic omnia humana despi-
ciens, nihil quod aliis molestum est, sentiat. *Ibid.*,
homil. 23.

121. Virtus est per seipsam admirabilis, quod
si quis illam in medio prohibentium colat, nullo
admirationem se ostendit. *Ibid.*

122. Contra virtutem insanit malitia, cui non
solum nihil nocet, sed et infestando fortiozem
reddit. *Ibid.*

123. Tantum virtutis est robur, ut cum impu-
gnatur, fiat potentior. *Ibid.*

124. Tam foris invictiora res est virtus, ut
dum patitur, affligentes vincat. *Ibid.*

125. Impossibile est, ut qui angustiam et aera-
tam virtutis viam ambulat, ab omnibus laudetur
et admirationi sit. *Ibid.*

126. Miseri sunt, qui propter humanam lau-
dem, virtutem negligunt: est enim illa excedens
multa virtutis adversari. *Ibid.*

127. Tanta, tamque valida res est virtus, tam-
que inebellis malitia, ut illa quidem licet pati-
atur, vincat: huc vero cetera quid faciat, nihil
prodest, quam quod suam prodest infirmitatem.
Ibid.

128. Tanta res est virtus: nam ubiqueque illa
apparuit, omnibus dominatur et praevalet.
Ibid., homil. 62.

129. Quosdammodum margarita etiam in
corno obruitur, nihilominus nativam pulchritu-
dinem relinquit: sic virtus, quocumque eam pro-
ferat, suam vim exeret; sive in servitute, sive in
carcere, sive in afflictione, sive in prosperitate.
Ibid., homil. 63.

130. Qui virtute praeditus est, dum in meliorem
viam transit, accipit laborum suorum praemia.
Prose.

131. Qui virtute caret, dum moritur, initia et
praecursus applicitorum jam accipiens, malis
nunquam finiendis involvitur. *Ibid.*, homil. 66.

132. Virtus thesaurus est, qui nunquam valet
consumi: thesaurus non hominum dolis, nec la-
troquum insidiis immitti valens, sed perpetuo
manens. *Ibid.*

133. Nihil virtuti par, nihil virtute potentius:
quid enim illi prodesse poterit purpura, qui vir-
tutem suam desidia perdit? *Ibid.*

134. Nihil ita sublimiorem atque altiorena men-
tem hominis reddit, sicut justitia atque virtutis
possessio. Homil. 59, super *Matth. oper. perf.*

135. Omnes virtutes spirituales, res sunt ango-
licae. Homil. 49, super *Matth. oper. imperf.*

136. Virtus contraria est vitio, sacilegia
exosa sanctitas, impudicis inimica castitas, cor-
ruptae integritas pona, luxuriosae adversa fruga-

litas, crudelibus dura misericordia, impis pietas
non ferenda. Homil. 15, ex *Dicere.*

137. Qui virtuti studet, et Deum timet, is es-
sentialissimus est, virtus enim, fons, mater, et ra-
dix sapientiae est: qui vero huc vera carere eg-
plenta, stultissimus est. Homil. 40 super *Joan.*

138. Sicut ubi fragrantia est, ibi non habet lo-
cum graveolentia: ita ubi sanctum est unguen-
tum virtutum, ibi suffocatur demon, animas re-
creat et odorem effundit. Homil. 25, super *Acta
Apost.*

139. Virtus nihil aliud, quam solidam volup-
tatem et dulcem securitatem habet. Homil. 53, su-
per *1 Cor.*

140. Vir dejecti animi, adhaerere diu virtuti non
potest, quia effluere vitia non valet. *Ibid.*, ho-
mil. 38.

141. Nihil virtute purius, nihil malitia impu-
rius: nam illa sole fulgidior est, huc vero luto
foetidior. Homil. 28, super *11 Cor.*

142. Diabolus quando virtute nudum reperit
quempiam, mox faciem poluit et obfuscat.
Serm. 13 super *Epist. ad Ephet.*

143. Non est molesta virtus, nec difficilis ac-
quisita. *Ibid.*

144. Nihil virtute suavius. Homil. 12 super
Epist. ad Colos.

145. Quosdammodum unguentum odoriferum
fragrantiam suam in seipso non definit occultare,
sed profusus illam emittit, et aeream odore pene-
trans, viciniorum quoque sensus occupat ita
generosi et praecleari viri virtutem suam in seipsis
clausam non habent, sed fama sua iugiter juvant
et odorant. Homil. 2, super *1 Thessal.*

146. Nihil virtute suavius, nihil dulcius, nihil
jucundius. Homil. 4, super *Epist. ad Tit.*

147. Facillime profecto virtus est: non hinc vi-
ribus corporis, non opibus, non pecuniis, non po-
tentia, non amicitia, non alia quavis re opus est,
solum velle sufficit. Homil. 1, super *Epist. ad Phi-
lim.*

148. Tunc diabolus scriver afflictor, tunc ma-
gis offensor, cum viderit virtutis opera compo-
sita, et magnos aereos virtutum, tunc gravina
inferre naufragium studet. Homil. 4, ad *Popul.
Antiochen.*

149. Nulla res virtus est, ut nequam etiam ho-
mines et adquirentur ipsam et laudent. Homil. 59,
super *Matth. oper. perf.*

150. Virtus ubique licet, et inestragabilis est,
et nihil eam impedire potest. Serm. 42, super
Epist. ad Philipp.

151. Sola virtus nobiscum tolerare consovet,
virtus sola ad aeternam vitam pertransit. Homil.
2, super *Epist. 1 ad Tim.*

®

152. Fieri nequit, ut qui virtuti ad operam, non multos hostes habeat. *Hab.* apud D. Joan. Damasc., lib. 4 *Parall.*, cap. 87.

153. Neque apud pisces vox, neque apud stultos virtus querenda est. *Lib. 1. Parall.*, cap. 25.

154. Virtus in rebus minime exercitata, rebus adversis facile doletur. *Ibid.*

155. Virtus dum incipit, levissimo flatu convellitur: inveterata autem, sua stabilitate nixa consistit. *De Dist. covar. visionum a falsis, verbo Inque.*

156. Virtus consistit, alia in actu, alia in effectu. Virtus in actu, virtus est; virtus in effectu, virtus virtus est. *Serm. De verb. Dom.*

157. Virtus quantalibet profertur in actu, aut nullo, nisi etiam de cordis emittatur affectu. *Ibid.*

158. Quanto virtus est altior, tanto ad ampliora se extendit. *De puella equitante in armis, divis. 2. proposit. 2.*

159. Inquirimus quid sit virtus, non ut sciamus, sed ut boni efficiamur. *Tract. 7. super Magisficent.* notula 2.

160. Qui virtutes colit, ille liberrimus est. *In cap. 2. Regula S. Benedicti, verbo Caput.*

161. Virtus non displicet, nisi perversis. *Orat. 2. in Conventu Abbat. habita.*

162. Ad virtutum tendentes culmen, non a summis inchoant; sed a modicis, ut sensim ad latera pertingant. *Lib. 2. de summo bono, cap. 86. sent. 2.*

163. Sicut paululum homo a minimis vitis, in maxima proruit: ita a modicis virtutibus gradatim ad ea qua sunt excelsa conscendit: qui autem inordinate virtutes comprehendere nititur, cito periclitatur. *Ibid.*, sent. 3.

164. Primum exurgenda sunt vitia in homine, deinde inferende virtutes. *Ibid.*, sent. 6.

165. Vis virtutes tuas augeri? noli proderere: occulta virtutes pro elatione, absconde pro arrogantia. *Lib. 2. de Synonymis, cap. 2.*

166. Virtus est animi habitus, natura deus, virtus ratio, morum pietas, cultus divinitatis, honor hominis, merces beatitudinis meritum. *Super Genes., cap. 3.*

167. Non minoris, quam virtutes ipse, laudis est: cum ex virtute aliquid geras, minime tamen te gessisse arbitrari. *Lib. 3. epist. 373. ad Hermian.*

168. Qui virtutes magnas reddere cupit, ne eas magnas esse existimet, ne tum magnae erunt. *Ibid.*

169. Via virtutis angusta est, quoniam paucioribus datur: et ardua, quoniam ad bonum (quod summum et sublimest) nisi cum summa difficultate et labore non potest perveniri. *Lib. 6. de Div. vita. Inlt.*, cap. 7.

170. Virtus per mala et probatur, et constat; vitia per voluptatem. *De Ira Dei, cap. 29.*

171. Virtutibus amaritudo mixta est. *Lib. 1. de Divin. inst.*, cap. 1.

172. Virtus colenda est, non imago virtutis; et colenda est non sacrificio aliquo, aut thure, aut precatione solemnium, sed voluntate sola aliquo proposito. *Ibid.*, cap. 29.

173. Qui virtutes colunt ut umbram, imagines virtutum consecantur, et ea ipsa qua vera sunt, tenere non possunt. *Ibid.*

174. Nilum virtute pulchrius inveniri potest. *Ibid.*, lib. 3 cap. 2.

175. Non potest fieri, ut sit miser, qui virtute est praeditus. *Ibid.*, cap. 42.

176. Virtutis premium, beata vita est, si virtus beatum vitam facit. *Ibid.*

177. Nullus ex virtute fructus est, ubi virtus mortalis est et caduca. *Ibid.*, cap. 27.

178. Virtus nisi agitur, nisi assidua veneratione roboretur, non potest esse perfecta. *Ibid.*, cap. 29.

179. Virtus nulla est, si adversarius desit. *Ibid.*

180. Virtus perfecta non est, nisi exerceatur adversis. *Ibid.*, lib. 5, cap. 7.

181. Nemo dives est, nisi qui virtutibus plenus est. *Ibid.*, lib. 5, cap. 23.

182. Virtutis experte, vitio peccatorum subjectus est: et fragilitatis oblitus, animo insolenter elato, timet. *Ibid.*, lib. 5, cap. 23.

183. Virtus incertis casibus non potest esse subjecta. *Ibid.*, lib. 6, cap. 6.

184. Nemo virtuti favet, nisi qui sequi potest: sequi autem non facile est omnibus: si possunt, quos paupertas et rerum indigentia exercuit, et capaces virtutis effecit. *Prose.*

185. Si virtus est tolerantia malorum, non capiamus ergo virtutem, qui seaper in honis fuerunt, et malan sunt experti. *Ibid.*, lib. 7, cap. 1.

186. Virtus via non capit magnas onera portantes. *Ibid.*

187. Virtus nunquam nisi morte finitur: quia cum finita est virtus, merces ejus sequitur. *Ibid.*, cap. 40.

188. Sicut victoria constare sine certamine non potest, sic nec virtus quidem ipsa sine hoste. *De Opusculo Dei, cap. 20.*

189. Virtute si quis insignitus non fuerit, veritatis lumini cum apparuit (nubecula suffusus) discedet inglorius. *De casto Conant.*, cap. 25.

190. Praemittenda est virtus, quam caret confusione. *Ibid.*

191. Arduum virtutis est iter, et emulicis perfectionis ipsius fastigium: facile in eo languet

animus, et resit ab eo, nisi virtutis irrigetur dulcedine. *Ibid.*

192. Elsi fors interdum iniquorum sermonibus virtus improbetur, cogitationibus tamen semper in eis attollitur. *De Triumpho Christi agone, cap. 8.*

193. Virtutes divitiae impraedabiles sunt, omni inquirenda tempore, ubique extollende colendaeque. *Prose.*

194. Quo percipit cultor possessorque virtutis, odoris miri ex se spargit fragrantiam, intus barbaros, apud exteras nationes securus est. *Ibid.*, cap. 12.

195. Tunc in nobis bene virtutum semina nutriuntur, quando ab agro cordis nostri omne germen exterum evellitur. *Serm. 1. Quodrag.*

196. Si vis virtuti citra laborem studere, cogita laborem temporaneum esse, mercedem vero aeternam. *Parvener.* 165.

197. Virtutem cole, non ut desipias, sed ut juves videntes. *Ibid.*, paraves. 181.

198. Virtus non habens aliquid contrarium, non clarescit, nec splendior et examinari fit. *Prose.*

199. Non probata, nec examinata virtus, nec virtus est. *Homil. 16, in cap. 23.*

200. Virtus non nisi exercitiis, et labore conquiritur: nec tantum in prosperis, quantum in adversis probatur. *Ibid.*, homil. 27, in cap. 33.

201. Virtutum predicatio, Dei est gloriificatio. *Lib. 2. Epist. 40, ad Abbatissam quamdam.*

202. Facit virtus sine palestra. Ubi docet facta, virtus videtur quasi diuina. Mollis et tenera est, cum in lectulo prosperitatis extenuatur. Sumit suum habitum, imo seipsam, cum obvaverit quod evitandum est. Exerta concurrit, ubi de victoria palmam reperit. Provocata melior, iacessita recentior, subito deprehensa et moderator et caucior efficitur. Non turbatur repentino incursu, non frangitur hostium coacervato exercitu. Non senescit debilitate, sed consenscit maturitate. *Ibid.*, lib. 2, epist. 9, ad Robert. abbat.

203. Virtus adversarium infestatione laessata flore vernat et fractus. *Ibid.*, lib. 5, epist. 4.

204. Virtus in oculis suis pretiosior, emendicatis recusat offuscari mitoribus. *Prose.*

205. Pudet eam alienis onerari magis, quam honorari splendoribus.

206. Nuda formosior est, aperta decentior, inluta corruptis luminibus pulchrior, repetita, iterum iterumque appetibilior.

207. Tacitum molliorem spernatur, blandimentis lenocinantium exasperatur.

208. Repudiat simulatorem, hypocritam anathematizat, nescit mercenarium.

Tom. IV.

208. Luce illustrat, potius ipsam illustrat, quam ab ipsa illustratur. *De Paulus, cap. 16.*

209. Virtus brevium est agonizantium, triumphantium palma, sceptrum repugnantium, corona Saeculorum, delictis instrumentum. *Prose.*

210. Hoc nunquam senescit, sed augmento temporis proficiens adolescit. *Ibid.*

211. Theaurum qui non abscondit, prodit: virtus proditae non manebunt. *Prose.*

212. Virtus sicut proliores suos deserunt, sic suos instant custodire custodes. *Serm. 7.*

213. Omnia que de suo veniunt, non fatigant: virtus, exercitio perseverat. *Ibid.*, serm. 28.

214. Virtus in pace acquiritur, in persecutione probatur, approbatur in gloria. *Serm. 40, de Assumpt. B. M. V.*

215. Perit pudor, honestas evanuit, Religio cecidit, et velut fructus agrorum, omnium sanctorum virtutum turba procul abscessit. *Opus.*, 12, cap. 1.

216. Inaenaeque virtus princeps et regina est. *Lib. Legis allegor.*

217. Virtuti convenit pax, voluptas, gaudium, in quibus sunt verae deliciae. *Ibid.*

218. Est virtus ars totius vitae: omnes actiones in ea continentur. *Ibid.*

219. Virtuti parva decet. *Lib. de Cherubin.*

220. Quod ex virtute percipimus, felicitas est, ut non frustra eam possideamus. *Lib. De eo quod dicitur potius insidari solet.*

221. Qui virtutum sectatur, delictis huic convenientibus fruatur. *Ibid.*

222. Virtus est alimentum amantium. *Ibid.*

223. Sicut oriens sol totum celum radiis illustrat, eodem modo etiam virtutes habent suos radios, eujus mentem penetrando totam eam radium lucidissimum. *De Plant. Noe.*

224. Etiam pessimus quisque virtutem verbum honorat, et extollit in speciem, sed monita ejus nemo nisi probus respicit. *De Abraham.*

225. Virtus res est mitis, benigna, socialis, omnibus modis parata generosis animis prodasse. *De congressu querevidae eruditissima gratia.*

226. Sicut in nucis idem est finis et principium; in quantum semen initium, in quantum fructus finis: sic et in virtutibus, unaqueque et finis est et principium, principium, quia non aliunde, quam ex seipsa oritur: finis, quia vita tendit ad eam naturam. *Prose.*

227. Nucleus extremum putamen est amaram, ligneus cortex interior est amarus et solidus; quo fit ut fructus non sit in promptu cibus utroque munimine; hac figura docetur anima

S. PETERUS
CERYLOR.S. PETERUS
DAMIANUS.

PELO JUD.

®

exercens se in virtutis studio, esse opus laboribus.

228. Labor autem durus et difficilis, unde facilitas provenit, proprius peccandum est: nam qui fugi laborem, fugit felicitatem; e diverso qui fortiter patienterque difficultates tolerat, ad beatitudinem properat.

229. Non fieri non potest, ut homo delicatus et effeminatus animo, corpore quoque labefactato quotidianis voluptatibus, virtuti domicilium prebeat. Lib. 3, de Vita Moysi.

230. Bonum utique est ad virtutem transigere, deserere malitia, velut insidiosa domina. De Charitate.

231. Virtus, vera honorum virorum patria est. De Nobilitate.

232. Vitium suapte natura late patet, ideo vulgocostissimum: virtus autem ita rara est, ut vix paucis contingat. De Abraham.

233. Sicut sol exortus caliginosum serena replet lucem: sic etiam virtus aperta in anima, caliginosam eius illustrat, et multam tenebrarum discellit. Lib. 4, Legi Allegor.

234. Civitas sapientum propria virtus ipsa est. Ibid., lib. 2.

235. Virtus exul, statim abscondit se a Deo. Ibid.

236. Unicuique nostrum lex esto, quidquid virtuti placet: nam si omnia quaecumque movent virtus, audire voluerimus, felices erimus. Ibid.

237. Virtus non late inter mortales diffunditur. De Fortitudine.

238. Miseri, qui se alienant a virtutis opulo: cum licet delictari et hilariter degere in sanctitate ac justitia. Lib. de Vicinitate.

239. Virtus liberat proles publice omnibus. Lib. Quod omnis probus liber sit.

240. Omnium confessione constat bonum esse parere virtuti, atque etiam utile: sicut contra non parere, turpe simul ac inutile. Lib. de Tumultu.

241. Virtus onerosa est vitioso. Lib. 2, de Vita contemplativa, cap. 5.

242. Sicut virtus animam sibi veraciter inherentem, si fuerit vera, iustificat, ita simulata condemnat. Ibid., lib. 3, cap. 4.

243. Si virtus habitat in animo vitioso, superbia humilitatis codit imperio: quia non potest mens regnum habere virtutum, nisi prius jugum excusserit vitiorum. Proter.

244. Tunc vita fideliter expectata succedunt, si virtutibus cedant: alioquin vel subsistant ad tempus ejecta, vel redeunt, nisi virtutes in locis vitiorum, quae fuerint depulsa, successerint. Ibid., cap. 3.

245. Virtutum munia, otiosa esse non possunt. Lib. 3, de Vocat. genti., cap. 35.

246. Omnis virtus res est divina. Incorporata prorsus atque mundissima. Quam mentes inquinatae non inquinant, sed ipsa inquinatas emaculat. Cujus participatione formantur informia, suscitantur mortua, sanantur infirma, corriguntur prava, reconciliantur aversa. Hanc non habet, nisi Deus, et cui is dederit Deus. Quam in animo habitat, sed animum corpusque sanctificat. Ad quam nullus accedit invitus, quam nullus amittit, nisi propria voluntate deceptus. Lib. 3, de Vita contemplativa, cap. 16.

247. Nequitiae generi omni adversari nihil aliud est, quam esse generi omni virtutis affinem. Epist. 95, ad Fratrem.

248. Virtus duritia extrulitur, mollitia vero destruitur. Ad Martyres, cap. 3.

249. Ut carnales virtutes humanam, ita et spirituales Dei gloriam contrahant. Ecclesiast. 4, sent. 40.

250. Nemo confidat de virtute majorum, cum fibrorum virtutum non amuletur. Lib. 5, super Hierem., cap. 22.

251. Tunc plena est vita, quando est virtuosus. Opus. 9, de Decem preceptis, precept. 4, verbo Honorat.

252. Sine labore et certamine, virtus non acquiritur, nec sine cautione custoditur. In Hortulo Rosar., cap. 2, sect. 2.

253. Nulla deliciois multibus virtutum patet juvenis. Romul. 2, de Areta vita.

254. Virtus magna in minoribus semper experimentum capit. Romul. 16, de Bono Martyr.

255. Sicut thesaurus manifestus minuitur, ita et virtus publicata deperit. Lib. 3, de num. 144.

256. Hominum virtus non in natura consistit (huc enim variabilis est) sed in proposito pietatis, et in Dei adiutorio. Lib. 40, cap. 144.

SENTENTIAE PAGANORUM.

257. Virtus perfecta quaedam est. Lib. 7, Physic., cap. 3, tex. 18.

258. Quod virtute comparatur, divinisimum esse videtur. Ibid., cap. 9.

258. bis. Qui nullo sunt principia labefactati, idonei sunt ad consequendam virtutem. Ibid.

259. Non natura, neque praefer naturam virtutes in nobis efficiuntur: sed idonei quidem ad ipsas suscipiendas sumus natura. Ibid., lib. 2, cap. 4.

260. Virtutes non accipimus, nisi operati prius: quemadmodum et in artibus, iusta causa agentis iusti et modesta modesti, fortiaque fortes efficiuntur. Ibid.

S. SYRINUS

EPISCOPUS

TERTULLI.

TRIALASSUS

A. THEODORE.

S. THOMAS

AQUINUS

THOMAS

A. KEMPIS

S. VALENTINUS

RESCIOPEUS

IN VITA

PATER.

OLEUM.

ARISTOTELES.

261. Non ut sciamus quidnam sit virtus, sed ut efficiamur boni, consideremus, nam nulla ipsius esset utilitas. Ibid.

262. Qui bene virtutibus utitur, bonus erit: qui vero male, malus. Ibid.

263. Virtus mediocritas est quaedam, cum sit ipsius mediis conjunctrix. Ibid., cap. 6.

264. Virtus medium ipsum et invenit et expetit: quapropter ipsa virtus, mediocritas est. Ibid.

265. Virtutis studiosus homo, recte singula iudicat. Ibid., lib. 3, cap. 4.

266. Id quod per virtutem efficitur, afflicti voluptate; aut fit cum indolentia sane, minime vero affert dolorem. Ibid., lib. 4, cap. 1.

267. Optimus est, non qui ad seipsum, sed qui ad alium utitur ipsa virtute, hoc enim est opus difficile. Ibid., lib. 5, cap. 4.

268. Non de virtute scire sat est, sed enitendum est ipsam habere ac uti. Ibid., lib. 40, cap. 9.

269. Virtutis studiosus vir, et paupertate, et morbo, et aliis fortunae adversitatibus laudabiliter utitur. Lib. 7, Polit., cap. 15.

270. In anima est virtus, et virtus in unoquoque cuius est virtus idem facit. Lib. 4, Magnor. Moral., cap. 4.

271. Nihil virtute melius. Ibid., cap. 40.

272. Virtutem perfectam esse sciamus, neque virtus virtuti adversabitur. Ibid., lib. 2, cap. 3.

273. Virtus optimus habitus est, quocirca operatio a virtute praestantissimum bonum est. Lib. 2, Ethic. ad Eudomium.

274. Perspicuum est, et virtutis effectiva: quoniam ad virtutem, et quae a virtute fiunt, laudabilia esse. Lib. 1, Rhetor., cap. 9.

275. Nullam virtutem morealem in vitam nobis esse a natura perceptum est. Lib. 2, de Moribus, cap. 4.

276. Est ad virtutem multus ascensus, ut gloria maxime excellat, qui virtute plurimum praestat. Orat. 31, pro Plancio, num. 60.

277. Habet hoc virtus, ut viros fortes species ejus et pulchritudo etiam in hoste posita delectet. Orat. 37, in Pisonem.

278. Omnia falsa sunt, incerta, caduca: virtus autem una est altissimis delicta radicibus, quam nunquam ulla vi labefactari potest, nunquam dimoveri. Grat. 56, Philipp. 4, num. 13.

279. Omnia consilia atque facta ad virtutem referamus. Ibid.

280. Nihil est (mihi crede) virtute formosius, nihil pulchrius, nihil amabilius. Lib. 9, epist. 44 ad Dolabellam.

281. In ipsa virtute optimum, quidquid rarissimum est. Lib. 2, de Fatis, num. 81.

282. Nihil praeter virtutem in bonis ducendum est. Ibid., lib. 3.

283. Magna vis est in virtutibus: eas excita, si forte dormiant, et jam tibi aderunt. Lib. 3, Tusc. quest., num. 36.

284. Nescis (insane) nescis, quantas vires virtus habeat: nomen tantum virtutis usurpas, quid ipsa, valeret, ignoras. De Paradox., cap. 3.

285. Virtutis laus omnis in actione consistit. Lib. 1, Offic.

286. Nihil virtuti amabilius, nihil quod magis alliciat ad diligendum. De Amicitia.

287. Virtus ipsa non tam multi praediti esse, quam videri volunt. Ibid.

288. Quis dubitet quod in virtute divitiam sint, quoniam nulla possessio, nulla vis auri et argenti, pluris quam virtus estimanda est. De Paradox., cap. 6.

289. Quam est estimanda virtus, quae nec eripi nec surripit potest, neque suffragio, neque incendio amittitur, nec tempestivum, nec temporum perturbationem mutatur. Prosece.

290. Quae praediti qui sunt, soli sunt divites: soli enim possident res et fructuosas et sempiternas. Ibid.

291. Omnibus virtutibus instructos et ornatos, tum viros bonos dicimus. Lib. 5, Tusc. quest.

292. Existunt homines virtutem studio et opera comparari posse. In dialogo Protagora.

293. Animus, qui sumum propriumque ordinem et ornatum habet, scilicet virtutem, melior est illo, qui ordinis et ornatus virtutum expertus est. De Rhetor.

294. Virtutis praecipuos tam rari sunt, ut nusquam compareant: si vero minime inveniantur virtutis praecipuos, neque profecto discipuli, de Virtute.

295. Virtus neque natura, neque disciplina instituit ullis, atque doctrinae extitit, sed divina cujusdam sortis munere absque humanae mentis providentia atque industria his accidit, quibus accidit. Ibid.

296. Si quis in re quampiam elaboraret, cum virtute semper elaboraret, illudque adeo sit vobis ratum fixumque, cetera omnia virtutis studio aspiciendoque destituta, turpia esse et mala. Prosece.

297. Neque enim divitiam sine virtute afferunt pulchritudinem possidenti: neque corporis vel pulchritudo vel robur, si in malo et ignavo homine habitaverit, virtus destituta, illum deest, sed plane turpia: navo haec indecora apparent. In dialogo Menexeni.

298. Virtus sola extra rationem servitutis moram

PLATO.

R.

est libera plane et seruire necia. Lib. 10, de *Republ.*

299. Virtute ceteros antecellere, eximia laus est. Lib. 5, de *Legibus.*

300. Corporis virtus animi virtuti subijciatur. Epist. 8, ad *Dianem.*

SENECA.

301. Serepe honorata virtus est; etiam ubi eam impellit exilis: nec infelix virtus amitti gloria tumultum, nec gloriam virtutis intercipit fortuna felicitas. Lib. 6, *Declamat.*, controv. 7.

302. Marceat sine adversario virtus, tunc apparet quantum sit, quantum valeat polleatque, cum quid possit, patientia ostendit. De *Divina provid.*, cap. 2.

303. Avida est periculi virtus; et quo tendat, non quid passura sit, cogitat: quoniam et quod passura est, gloria pars est. *Ibid.*, cap. 4.

304. Ardua prima via est virtutis. *Ibid.*, cap. 5.

305. Sola sublimis et excelsa virtus est. Lib. 4, de *Ira*, cap. 16.

306. Arduum in virtutes, et asperum iter est. *Ibid.*, lib. 2, cap. 13.

307. Omnium virtutum tutela facillior est, vita magno cohabit. *Ibid.*

308. Acerrima virtus est, quam nilima necessitas extundit. Lib. 1, de *Clementia ad Neron.*, cap. 12.

309. Nulla virtus virtuti contraria est. Lib. 2, de *Clementia ad Neron.*, cap. 3.

310. Altum quiddam est virtus, excelsum, regale, invictum, infatigabile. De *beata vita*, cap. 7.

311. Interrogas quid pelam ex virtute? ipsam, nihil enim est melius, ipsa pretium sui est. *Ibid.*, cap. 9.

312. Quisquis ad virtutum accessit, dedit generose indolis spem. *Ibid.*, cap. 13.

313. Agedum, virtus antecodat, tutum erit omne vestigium. *Ibid.*

314. In virtute non est verendum, ne quid nimium sit: quis in ipsa est modus. *Ibid.*

315. Virtus libera est, inviolabilis, immota, inconcussa: sic contra casus indurata, ut nec inclinari quidem, ne dum vinci possit. De *constant. sapient.*, cap. 5.

316. Cum semel animum virtus induravit, undique invulnerabilem prestat. De *Constant. ad Helium*, cap. 13.

317. Nulla procluxa virtus est, omnibus petet, omnes admittit, omnes invitat: non eligit dumtaxat nec sensum, nudo homine contenta est. Lib. 3, de *Benefic.*, cap. 18.

318. Non recipit sordidum virtus amatorum, solummodo ad illam sine veniendum est. Lib. 4, de *Benefic.*, cap. 24.

319. Quemadmodum facilis virtutum tutela est, ita initium ad illas eundi arduum. Epist. 50.

320. Virtus nullo honestatione eget, ipsa et magnum sui decus est. Epist. 66.

321. Omnibus virtutibus una virtus subest, quam animum rectum prestat. *Prose.*

322. Virtus in omnibus par est, virtutem materia non mutat: nec pejorem facit dura et difficilis, nec meliorem hilaris et leta. *Ibid.*

323. Quemadmodum minora lumina claritas solis obscurat: sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit: et quocumque affulsit, ibi quidquid sine illa apparet, extinguitur: nec magis ullam portionem habent incommoda, cum in virtutem inciderint, quam in mari nimbis. *Ibid.*

324. Aque laudabilis est virtus in corpore valido ac libero posita, quam in morbo ac vincito. *Ibid.*

325. Virtus non est aliud, quam recta ratio. *Ibid.*

326. Nihil est virtute prestantius, nihil pulchrius: et bonum est, et optabile quiddam ex huius geritur imperio. Epist. 67.

327. Omnis virtus, et opus omne virtutis incorruptum manet. Epist. 74.

328. Nulla virtus laet, et si videtur latuisse, non est ipsius damnus: veniet qui conditam dies publicet. Epist. 79.

329. Virtutum omnium pretium in ipsis est: recte facti, fecisse merces est. Epist. 81.

330. Virtus extollit hominem et super cara mortalibus collocat: nec ea quae bona vocantur cupit nimis, nec ea quae mala, expavescit. Epist. 87.

331. Nec Philosophia sine virtute est: nec sine Philosophia virtus est. Philosophia studium virtutis est, sed per ipsam virtutem: nec virtus esse sine studio sui potest: nec virtutis studium sine ipsa. Epist. 69.

332. Non dat naturam virtutem; ars est, bonum fieri. Epist. 90.

333. Virtus non confingit animo, nisi instillato et edocto, et ad summum assidua exercitatio perducit. *Prose.*

334. Ad virtutem quidem, sed sine virtute nascimur, et in optimis quoque, antiquum crucias, virtutis materia, non virtus est. Epist. 90.

335. Prima hominis pars, est ipsa virtus. Epist. 92.

336. Miser esse, qui virtutem habet, non potest. *Ibid.*

337. Si potest virtus efficere: ne miser aliquis sit, facilius efficiet, ut beatissimus sit. *Ibid.*

338. Virtutem et exercet et ostendit recta ratio. Epist. 94.

339. Omnis virtutis actio, bonum est. Epist. 102.

340. Virtus per se nihil agit, sed cum homine. Epist. 113.

341. Qui virtutem suam publicari vult: non virtuti laborat, sed vanae gloriae. *Ibid.*

342. Nemo non amore ejus arderet, si nobis illam videre contingeret. Epist. 115.

343. Non est quod ullam existimes esse sine labore virtutem, sed quaedam virtutes stimulis, quaedam frans egent. De *beata vita*, cap. 25.

344. Virtus malsam vitam non admittit. *Ibid.*, cap. 7.

345. Sis occullator virtutum, sicut alii vitiorum. De *quatuor virt.*

346. Scia quod multis virtutibus abundare, qui alienas amat. In suis *Proverbiis*, in fine positis.

VALERIUS
MAXIMUS.

347. Faciliorem virtutis ad luxuriam, quam luxuria ad virtutem transitum esse videtur. Lib. 2 *Diector. memorabil.*, cap. 4.

348. Enervans animos otiose virtus solet. *Ibid.*, cap. 2.

349. Quid prodest foris esse virtutibus strenum, si domi male vivatur? *Ibid.*, cap. 3.

350. Capi virtus nescit, patientia dedecus ignorat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

351. Sola virtus nascitur magis, quam flagitium. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

352. Nihil est excepta virtute, quod mortali animo immortale queri possit. *Ibid.*, cap. 6.

Vide etiam tit. *Amicitia Dei*, sent. 77; *Bonum*, sent. 10, 11; *Certamen*, sent. 63; *Charitas proximi*, sent. 65; *Colere Deum*, sent. 1; *Confictus*, sent. 6; *Corona*, sent. 85, 89; *Discere*, sent. 2; *Divitia*, sent. 63; *Exercitium*, sent. 5; *Percor*, sent. 31; *Fortitudo*, sent. 19; *Fortuna*, sent. 69; *Gloria bona*, sent. 65; *Gloria vana*, sent. 26; *Honestas*, sent. 40, 41, 42; *Jucunditas*, sent. 25; *Innocentia*, sent. 62; *Judicium in genere*, sent. 136; *Labor*, sent. 34; *Latere*, sent. 32; *Lus in genere*, sent. 89; *Lex*, sent. 60; *Militia*, sent. 91; *Melium*, sent. 9, 10, 24, 25, 29; *Meritum*, sent. 46; *Miraculum*, sent. 23; *Miseria*, sent. 66; *Modus*, sent. 44; *Necessitas*, sent. 21, 22; *Negligentia*, sent. 23; *Nocturnitas*, sent. 21, 23, 27, 28; *Occupatio*, sent. 47; *Peccatum in genere*, sent. 192; *Perire*, sent. 47; *Perserverantia*, sent. 46; *Possessio*, sent. 55; *Prodestimitia*, sent. 21; *Probatio*, sent. 24; *Profectus*, sent. 18, 59, 82, 103, 140; *Raritas*, sent. 13; *Rectitudo*, sent. 8; *Sacerdos*, sent. 25; *Sapientia in genere*, sent. 154; *Tribulatio*, sent. 106, 176; *Via*, sent. 114; *Vitium*, sent. 1, 87.

113, 132, 140, 146; *Voluptas*, sent. 185; *Urus*, sent. 50; *Valvus*, sent. 55.

Eymologia. Cardinales appellantur, quia sicut estimum vertitur in cardine et regitur: Ita his regitur et vertitur vita hominis. De *Quatuor virt. card.*

Definitio. Temperantia est amor integrum se praebens ei quod amatur; fortitudo amor facile tolerans omnia propter quod amatur: justitia amor soli amato serviens: prudentia, amor ea quibus adjutur, ab eis a quibus impeditur, sagaciter seligens. De *Morb. Eccles.*, cap. 15.

Quid est temperantia, nisi amor, quem nulla voluptas allicit? Quid est prudentia, nisi amor, quem error non seducit? Quid est fortitudo, nisi amor, qui nulli adversitati succumbit? Quid est justitia, nisi amor, qui quod suum est unicuique distribuit? De *Charitate*, cap. 11.

S. BONA.

S. AUGUST.

PETRUS
HELESER.

1. Temperantia sine prudentia, modum scire non potest: nec opportunitatem noscere, et secundum mensuram reddere, sine justitia: nec sine fortitudine ut quod velit possit implere. Lib. 1 *Offic.*, cap. 27.

2. Quia ubi prudentia, ibi et malitia: ubi fortitudo, ibi iracundia: ubi temperantia, ibi intemperantia plerumque est: necessaria est justitia: ubi autem justitia, ibi concordia virtutum est caeterarum. De *Paradiso*, cap. 3.

3. Justitia sola est, quae virtutes omnes complectitur, et commendat: prudentia enim sine justitia nocet: fortitudo quoque, nisi eam justitia temperet, intolerabilis insolentia est: temperantia nullius vis est, nisi sit justa. Lib. 2, de *Abraham.*, cap. 10.

4. Curvus est anima, boni equi sunt quatuor, prudentia, temperantia, fortitudo, justitia. *Prose.*

5. Si velocior est prudentia, tardior justitia, admodum flagello proprio sequiorem.

6. Si temperantia est mansuetior, fortitudo durior novit copulare discordes, ne forte curvum suum dissipet. De *Isaac et Anima*, cap. 8.

7. Scimus virtutes esse quatuor cardinales, temperantiam, justitiam, prudentiam, fortitudinem. *Prose.*

8. Temperantia cordis habet animique munditiam, justitia misericordiam, pacem prudentia, mansuetudinem fortitudo. Lib. 5, super *Luc.*, cap. 11, in illud: *Beati patrum*, etc.

9. Sunt quatuor virtutes cardinales, quae fuerunt in Christo, et sunt in omnibus Sanctis: ejus: scilicet, prudentia, justitia, fortitudo, et tempe-

S. ANTONIN.

est libera plane et seruire necia. Lib. 10, de *Republ.*

299. Virtute ceteros antecellere, eximia laus est. Lib. 5, de *Legibus.*

300. Corporis virtus animi virtuti subijciatur. Epist. 8, ad *Dianem.*

SENECA.

301. Serepe honorata virtus est; etiam ubi eam impellit exilis: nec infelix virtus amitti gloria tumultum, nec gloriam virtutis intercipit fortuna felicitas. Lib. 6, *Declamat.*, controv. 7.

302. Marceat sine adversario virtus, tunc apparet quantum sit, quantum valeat polleatque, cum quid possit, patientia ostendit. De *Divina provid.*, cap. 2.

303. Avida est periculi virtus; et quo tendat, non quid passura sit, cogitat: quoniam et quod passura est, gloria pars est. *Ibid.*, cap. 4.

304. Ardua prima via est virtutis. *Ibid.*, cap. 5.

305. Sola sublimis et excelsa virtus est. Lib. 4, de *Ira*, cap. 16.

306. Arduum in virtutes, et asperum iter est. *Ibid.*, lib. 2, cap. 13.

307. Omnium virtutum tutela facillior est, vita magno cohabit. *Ibid.*

308. Acerrima virtus est, quam nilima necessitas extundit. Lib. 1, de *Clementia ad Neron.*, cap. 12.

309. Nulla virtus virtuti contraria est. Lib. 2, de *Clementia ad Neron.*, cap. 3.

310. Altum quiddam est virtus, excelsum, regale, invictum, infatigabile. De *beata vita*, cap. 7.

311. Interrogas quid pelam ex virtute? ipsam, nihil enim est melius, ipsa pretium sui est. *Ibid.*, cap. 9.

312. Quisquis ad virtutem accessit, dedit generose indolis spem. *Ibid.*, cap. 13.

313. Agedum, virtus antecodat, tutum erit omne vestigium. *Ibid.*

314. In virtute non est verendum, ne quid nimium sit: quis in ipsa est modus. *Ibid.*

315. Virtus libera est, inviolabilis, immota, inconcussa: sic contra casus indurata, ut nec inclinari quidem, ne dum vinci possit. De *constant. sapient.*, cap. 5.

316. Cum semel animum virtus induravit, undique invulnerabilem prestat. De *Constant. ad Helium*, cap. 13.

317. Nulla procluxa virtus est, omnibus petet, omnes admittit, omnes invitat: non eligit dumtaxat nec sensum, nudo homine contenta est. Lib. 3, de *Benefic.*, cap. 18.

318. Non recipit sordidum virtus amatorum, solummodo ad illam sine veniendum est. Lib. 4, de *Benefic.*, cap. 24.

319. Quemadmodum facilis virtutum tutela est, ita initium ad illas eundi arduum. Epist. 50.

320. Virtus nullo honestatione eget, ipsa et magnum sui decus est. Epist. 66.

321. Omnibus virtutibus una virtus subest, quam animum rectum prestat. *Prose.*

322. Virtus in omnibus par est, virtutem materia non mutat: nec pejorem facit dura et difficilis, nec meliorem hilaris et leta. *Ibid.*

323. Quemadmodum minora lumina claritas solis obscurat: sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit: et quocumque affulsit, ibi quidquid sine illa apparet, extinguitur: nec magis ullam portionem habent incommoda, cum in virtutem inciderint, quam in mari nimbis. *Ibid.*

324. Aque laudabilis est virtus in corpore valido ac libero posita, quam in morbo ac vincito. *Ibid.*

325. Virtus non est aliud, quam recta ratio. *Ibid.*

326. Nihil est virtute prestantius, nihil pulchrius: et bonum est, et optabile quiddam ex huius geritur imperio. Epist. 67.

327. Omnis virtus, et opus omne virtutis incorruptum manet. Epist. 74.

328. Nulla virtus laet, et si videtur latuisse, non est ipsius damnus; veniet qui conditam dies publicet. Epist. 79.

329. Virtutum omnium pretium in ipsis est: recte facti, fecisse merces est. Epist. 81.

330. Virtus extollit hominem et super cara mortalibus collocat: nec ea quae bona vocantur cupit nimis, nec ea quae mala, expavescit. Epist. 87.

331. Nec Philosophia sine virtute est: nec sine Philosophia virtus est. Philosophia studium virtutis est, sed per ipsam virtutem: nec virtus esse sine studio sui potest: nec virtutis studium sine ipsa. Epist. 69.

332. Non dat naturam virtutem; ars est, hominum fieri. Epist. 90.

333. Virtus non confingit animo, nisi instillato et edocto, et ad summum assidua exercitatio perducit. *Prose.*

334. Ad virtutem quidem, sed sine virtute nascimur, et in optimis quoque, antiquum cruciat, virtutis materia, non virtus est. Epist. 90.

335. Prima hominis pars, est ipsa virtus. Epist. 92.

336. Miser esse, qui virtutem habet, non potest. *Ibid.*

337. Si potest virtus efficere: ne miser aliquis sit, facilius efficiet, ut beatissimus sit. *Ibid.*

338. Virtutem et exercet et ostendit recta ratio. Epist. 94.

339. Omnis virtutis actio, bonum est. Epist. 402.

340. Virtus per se nihil agit, sed cum homine. Epist. 413.

341. Qui virtutem suam publicari vult: non virtuti laborat, sed vanae gloriae. *Ibid.*

342. Nemo non amore ejus arderet, si nobis illam videre contingeret. Epist. 415.

343. Non est quod ullam existimes esse sine labore virtutem, sed quaedam virtutes stimulis, quaedam frans egent. De *beata vita*, cap. 25.

344. Virtus malsam vitam non admittit. *Ibid.*, cap. 7.

345. Sis occullator virtutum, sicut alii vitiorum. De *quatuor virt.*

346. Scia quod multis virtutibus abundare, qui alienas amat. In suis *Proverbiis*, in fine positis.

VALERIUS
MAXIMUS.

347. Faciliorem virtutis ad luxuriam, quam luxuria ad virtutem transitum esse videtur. Lib. 2 *Diector. memorabil.*, cap. 4.

348. Enervans animos otiose virtus solet. *Ibid.*, cap. 2.

349. Quid prodest foris esse virtutibus strenum, si domi male vivatur? *Ibid.*, cap. 3.

350. Capi virtus nescit, patientia dedecus ignorat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 2.

351. Sola virtus nascitur magis, quam flagitium. *Ibid.*, lib. 4, cap. 4.

352. Nihil est excepta virtute, quod mortali animo immortale queri possit. *Ibid.*, cap. 6.

Vide etiam tit. *Amicitia Dei*, sent. 77; *Bonum*, sent. 10, 11; *Certamen*, sent. 63; *Charitas proximi*, sent. 65; *Colere Deum*, sent. 4; *Confictus*, sent. 6; *Corona*, sent. 85, 89; *Discere*, sent. 2; *Divitia*, sent. 63; *Exercitium*, sent. 5; *Percor*, sent. 81; *Fortitudo*, sent. 49; *Fortuna*, sent. 69; *Gloria bona*, sent. 65; *Gloria vana*, sent. 26; *Honestas*, sent. 40, 41, 42; *Jucunditas*, sent. 25; *Innocentia*, sent. 62; *Judicium in genere*, sent. 436; *Labor*, sent. 34; *Latere*, sent. 32; *Lus in genere*, sent. 89; *Lex*, sent. 60; *Militia*, sent. 91; *Melium*, sent. 9, 10, 24, 25, 29; *Meritum*, sent. 46; *Miraculum*, sent. 23; *Miseria*, sent. 66; *Modus*, sent. 44; *Necessitas*, sent. 21, 22; *Negligentia*, sent. 23; *Nocturnitas*, sent. 21, 23, 27, 28; *Occupatio*, sent. 47; *Peccatum in genere*, sent. 192; *Perfere*, sent. 47; *Perseverantia*, sent. 46; *Possessio*, sent. 55; *Prodestimitia*, sent. 21; *Probatio*, sent. 24; *Profectus*, sent. 18, 59, 82, 103, 140; *Raritas*, sent. 43; *Rectitudo*, sent. 8; *Sacerdos*, sent. 25; *Sapientia in genere*, sent. 154; *Tribulatio*, sent. 106, 176; *Via*, sent. 144; *Vitium*, sent. 1, 87.

413, 432, 440, 446; *Voluptas*, sent. 185; *Urus*, sent. 50; *Valvus*, sent. 55.

Eymologia. Cardinales appellantur, quia sicut estimum vertitur in cardine et regitur: Ita his regitur et vertitur vita hominis. De *Quatuor virt. card.*

Definitio. Temperantia est amor integrum se praebens ei quod amatur; fortitudo amor facile tolerans omnia propter quod amatur: justitia amor soli amato serviens: prudentia, amor ea quibus adjutur, ab eis a quibus impeditur, sagaciter seligens. De *Morb. Eccles.*, cap. 15.

Quid est temperantia, nisi amor, quem nulla voluptas allicit? Quid est prudentia, nisi amor, quem error non seducit? Quid est fortitudo, nisi amor, qui nulli adversitati succumbit? Quid est justitia, nisi amor, qui quod suum est unicuique distribuit? De *Charitate*, cap. 14.

S. BONA.

S. AUGUST.

PETRUS
HELESEN.

1. Temperantia sine prudentia, modum scire non potest: nec opportunitatem noscere, et secundum mensuram reddere, sine justitia: nec sine fortitudine ut quod velit possit implere. Lib. 1 *Offic.*, cap. 27.

2. Quia ubi prudentia, ibi et malitia: ubi fortitudo, ibi iracundia: ubi temperantia, ibi intemperantia plerumque est: necessaria est justitia: ubi autem justitia, ibi concordia virtutum est caeterarum. De *Paradiso*, cap. 3.

3. Justitia sola est, quae virtutes omnes complectitur, et commendat: prudentia enim sine justitia nocet: fortitudo quoque, nisi eam justitia temperet, intolerabilis insolentia est: temperantia nullius vis est, nisi sit justa. Lib. 2, de *Abraham.*, cap. 10.

4. Curvus est anima, boni equi sunt quatuor, prudentia, temperantia, fortitudo, justitia. *Prose.*

5. Si velocior est prudentia, tardior justitia, admodum flagello proprio sequiorem.

6. Si temperantia est mansuetior, fortitudo durior novit copulare discordes, ne forte curvum suum dissipet. De *Isaac et Anima*, cap. 8.

7. Scimus virtutes esse quatuor cardinales, temperantiam, justitiam, prudentiam, fortitudinem. *Prose.*

8. Temperantia cordis habet animique munditiam, justitia misericordiam, pacem prudentia, mansuetudinem fortitudo. Lib. 5, super *Luc.*, cap. 11, in illud: *Beati patrum*, etc.

9. Sunt quatuor virtutes cardinales, quae fuerunt in Christo, et sunt in omnibus Sanctis ejus: scilicet, prudentia, justitia, fortitudo, et tempe-

S. ANTONIN.

rantia : que in Christo fuerint ut exemplares, et purgati animi : in Sanctis, ut purgatio, vel politico. Part. 4, tit. 45, cap. 5, § 3.

10. Secundum genus virtutum dicitur morale, ut prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia : que virtutes dicuntur et principales, et cardinales. Part. 4, tit. 1, cap. 1, § 6.

11. Hoc est status valde perfectorum in via, ut scilicet prudentia sola divina intueatur; temperantia terrenas cupiditates nesciat; fortitudo passiones ignoret; iustitia cum divinis mentis perpetuo federe societur. *Ibid.*, cap. 1, § 8.

12. Quatuor sunt arma, quibus protegimur et pugnamus; scilicet prudentia contra stultitiam, iustitia contra iniustitiam, fortitudo contra instantiam, temperantia, contra intemperantiam. *Ibid.*, cap. 3, § 4.

13. Anime contulit Deus quatuor virtutes principales, que sunt prudentia, iustitia, fortitudo, et temperantia. *Serm. 2, Dom. 4 Quadrage.*

14. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est; id est diligere prudentia est; nulla inde averi molestus, fortitudo est: nullis liberebris, temperantia est: nulla superbia, iustitia est. *Epist. 52, ad Maccedonium.*

15. Vult homo prudens esse, vult fortis, vult temperans, vult iustus: atque ut hæc veraciter possit, potentiam plane optet, atque appetat ut potens sit in seipso, et miro modo adversis seipsum pro ipso. *Lib. 48, de Trinit.*, cap. 43.

16. Contemplatio prudentie, sanctificatio temperantia, impassibilitas fortitudinis, ordinatio iustitie in æterna vita succedit. *Lib. 6, Musica*, cap. 16.

17. Illa est vera scientia, que novit lumen prudentie, temperantie decus, fortitudinis robur, iustitie sanctitatem. *Lib. 1 contra Academ.*, cap. 7.

18. Iustitia est in subveniendis miseris, prudentia in præveniendis insidiis, fortitudo in perferendis molestiis, temperantia in coercendis delectationibus pravis. *Lib. 11, de Trin.*, cap. 9.

19. Cum prudenter, modesto, fortiori, et iusto amor et odium insiduntur, in virtutes exurgunt, prudentiam scilicet et temperantiam, fortitudinem atque iustitiam, que quasi origines et cardines sunt omnium virtutum. *De spiritu et anima*, cap. 4.

20. Habet anima virtutes quibus instruitur, et armatur contra vitia: a prudentia namque scit quid debeat facere: temperantiam habet contra prospera, fortitudinem contra adversa: iustitiam qua scit quid cuique debeat reddere. *Prosec.*

21. Prudentia est scire quid possit, fortitudo facere quod possit, temperantia non presumere quod non possit, iustitia non velle plus quam possit.

22. Prudentia est in eligendis, temperantia in utendis, fortitudo in tolerandis, iustitia in distribuendis. *De spiritu et anima*, cap. 20.

23. Quatuor intimo sunt virtutes, quibus in hac vita spiritaliter vivitur, prudentia, temperantia, fortitudo, et iustitia. *Prosec.*

24. Prima est cognitio rerum appetandarum et fugiendarum; secunda, refrenatio cupiditatis ab his, que temporaliter delectant; tertia, firmitas animi adversus ea que temporaliter molesta sunt; quarta, que per ceteras omnes diffunditur, dilectio Dei et proximi. *De lxxxiii Quæst.*, quæst. 62.

25. Virtutes agenda vite nostrae quatuor describuntur; prudentia, qua dignoscimus inter bonum et malum; iustitia qua sua eique utilibus; temperantia qua libidines refrenamus; fortitudo, qua omnia molesta toleramus. *Super Psalm. lxxxiii, vers. 7: Iam de virtutu in vitæ tem.*

26. O beatus qui prudens est, et felix, et vere felix, qui prudens invenitur; nam si cupula quam habet amittit, elamat: Omnia mea mecum sunt; que sunt: iustitia, temperantia, fortitudo, et prudentia. *Serm. 4, ad fratres in Erema.*

27. Laudata modestia, et accepta iustitia, et admirabilis fortitudo, et grata prudentia, magis familiaria anime sunt, quam corporis sanitas. *Homil. 9, in Hierem.*

28. Mammis misisti ad fortia? opus est fortitudine: speculator factus es? opus est prudentia: sapientibus et insipientibus debitor es? opus est iustitia: predicare debes? opus est temperantia. *Epist. 26, ad Gaudium Laurentianensem episcopum.*

29. De radiis ad cacumen festinanti liber patet ingressus ad illas quatuor virtutes principales, que in adolescentibus flichoantur, in juvenibus augentur, in senibus perficiuntur. *Prosec.*

30. Prudentia aguilione veri delectat, iustitia dilectionem Dei et proximi servat, fortitudo metum mortis contemnit, temperantia affectionem carnis temperat. *De Ordine vite.*

31. Quatuor virtutes cardinales, quæ quatuor armorum locum anime invehunt proficiunt: quibus nihil est in vita utilius hominibus. *Prosec.*

32. Hoc sunt aliarum virtutum moderatores, sine quibus ceteræ, nec honeste haberi, nec perseveranter possunt servari.

33. Temperantia facit, ne sit ipsarum virtutum immoderata progressio; prudentia, ne sit parum indistincta confusio; iustitia, ne sit virtutum usus immoderatus; fortitudo, ut perseveranter eorum teneatur affectus. *Homil. Dom. infra Oct. Epiphaniæ sibi adscripta.*

34. Munit fortitudo, temperantia moderatur,

providet et instruit prudentia, ducit et perducit iustitia. *Lib. 9, Florum* cap. 10.

35. Temperantia modificat, prudentia rectificat, iustitia ordinar, fortitudo stabilis. *Prosec.*

36. Oportet quod temperantia sit prudens, iustitia fortis, prudentia sobria, fortitudo iusta. *Serm. 6, in Hezeam.*

37. Temperantia est non insultare, sed cum moderamine pati: fortitudinis est non discedere, sed mala proximi constantiter tolerare; iustitie est non consentire, sed cum robore resistere; prudentie est non dissimulare, sed sollicitè ut mala desinant providere. *Expos. 1, super Psalm. cxviii, in illud: Justus es, Domine, etc.*

38. Animæ ornamentum est prudentia, in eligendo vera; iustitia in operando bona; temperantia, in moderando sania; fortitudo, in sustinendo mala. *Serm. 23, Dom. 23 post Pent.*

39. Tres sunt actus, qui necessario concurrunt ad virtutem; scilicet scire, velle, et impermutabiliter operari. Scire autem quid sit agendum, est ipsius prudentie; velle bonum, est ipsius iustitie; impermutabiliter vero operari, est temperantia et fortitudo, temperantia in prosperis, fortitudo in adversis. *Super lib. 3, Sentent.*, dist. 33 art. 4, quæst. 4.

40. In his quatuor virtutibus (ola boni operis structura consurgit. *De quatuor Virt. card.*

41. Dum his quatuor virtutibus cor confoditur, ab omni desideriorum actu temperatur. *Ibid.*

42. Per virtutes cardinales rectificatur anima in suis virtutibus. *Prosec.*

43. Prudentia rectificat vim rationalem, fortitudo sive magnanimitas irascibilem, temperantia concupiscibilem, iustitia omnes vires. *Ibid.*

44. Quatuor sunt virtutes cardinales: iustitia, prudentia, temperantia, fortitudo. Iustitia habet locum in rebus certis, prudentia in dubiis, temperantia in prosperis, fortitudo in adversis. *Tit. 5, Diatr.*, cap. 4.

45. Quatuor virtutes cardinales, scilicet, prudentia, temperantia, fortitudo, iustitia, tanquam quatuor gemme preliose, in aureo serio gratie sunt inasstrate. *Ibid.*, cap. 8.

46. Prudentia succellit contemplatio, fortitudo firma adhesio, temperantia dilectionis mensura; iustitia succedit ordinatio. *De septem donis Spiritus sancti in genere*, cap. 3.

47. Per virtutes cardinales anima rectificatur in suis vitiis: nam prudentia rectificat rationalem, fortitudo irascibilem, temperantia concupiscibilem, iustitia vero rectificat omnes vires. *Lib. 5, Compend. Theolog. cor.*, cap. 33.

48. Prudentia est scire quod possit, temperantia est non presumere quod non possit, iustitia

est velle in omnibus quod æquum sit, fortitudinis est velle plus quam possit. *Ibid.*

49. Iustitia splendens, fortitudo rutilans, prudentia fulgens, temperantia candens. *De septem Liberebris etruic.*, lib. 4, dist. 7.

50. Quatuor sunt virtutes, quibus totus regitur mundus, ita sibi conjuncte: ut sine se esse non valeant: qui unam habet, omnes habet: qui una quælibet deest, nullam habet. Quarum prima prudentia, secunda iustitia, tertia fortitudo, quarta temperantia vocatur. *De Ornament. Eccles.*, cap. 4, de Quat. virt.

51. Quatuor virtutibus animi dignitas comparatur: id est, prudentia, iustitia, fortitudo, et temperantia; quem calculus Pythagorici tanta laude prosequitur, ut eum sacrum esse falerantur. *Super Psalm. iv.*

52. Sunt quatuor virtutes cardinales, scilicet Prudentia, iustitia, temperantia, et fortitudo; per quas tota vita humana est gubernata, et in isto mundo custodita. *In Speculo Eccles.*, cap. 15.

53. Murus in hoc consistit prudentia, ut eam animi partem, in qua iracundia existit, ad internum prælium conferendum incitet; temperantia, ut rationem ad exercitum perpetuamque vigilantiam impellat; iustitia, ut partem eam, in qua libido sita est, tum ad virtutum, tum ad Deum dirigat; fortitudinis denique, ut quoque sensus gubernet atque cohibeat; ne per eos vel infernus homo, vel exterius spurcilium ullam contrahat. *De Octo vitiis, cogit.*

54. Quisquis prudentia, fortitudinali, et temperantia utitur, vero est iustus. *Prosec.*

55. Post prudentiam, fortitudinem, et temperantiam, iustitia sequitur. *Super VI Reg. iii.*

56. Quatuor sunt principales virtutes, quibus omnis virtutum structura eminet. *Ibid.*, cap. 7.

57. Viri iusti vitam quadrige virtutum ad ecclesia provehat, que sunt prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. *Super I Paralip.*, cap. 23.

58. Hæc quatuor virtutes, scilicet, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia, efficiunt quidquid vitia destrunt. *Super illud Zachar. 1: Hæc sunt cetera, etc.*

59. Solidam mentis nostræ edificationem, prudentia, temperantia, fortitudo, iustitia sustinent. *Prosec.*

60. In his quatuor virtutibus, tota boni operis structura consurgit.

61. Dum his quatuor virtutibus cor infunditur, ab omni desideriorum carnalium actu temperatur.

62. Dum fortis tentatio oculis motibus quatuor virtutes quælibet, conscientia turbatur ac obruitur.

63. Mens principaliter his quatuor virtutibus,

S. ANTONIUS DE PADUA.
S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGISTR.

S. BERNARD.

S. BRUNO

CASSIODOR.

S. EDMUND.

EVAGRIUS.

CRISTO. OR.

GLOSS. IV.

GLOSS. OR.

S. CROCODOR. MAGISTR.

®

ad summam rectitudinis culmen erigitur. Lib. 2 *Moral.*, cap. 27.

63. Sic, Dumum Spiritus sancti in sibi subiecta mente, ante alia prudentiam, temperantiam, fortitudinem, iustitiam format. *Ibid.*, num. 36.

64. Prudentia nequaquam vera est, quo iusta, temperans, et fortis non est.

65. Fortitudo integra minime est, quam prudens, temperans, et iusta non est.

66. Temperantia perfecte minime est, quam fortis, iusta, et prudens non est.

67. Iustitia nequaquam vera est, quam prudens, fortis, et temperans non est. *Ibid.*, lib. 22, cap. 1.

68. Patribus sanctis prudentia adfuit in cognitione rerum; iustitia, qua cognita disponere recta cuperent; fortitudo, qua exopta quam vellent, bona potuissent; temperantia, per quam discreto cuncta perlocerent. Lib. 1, in *1 Reg.*, cap. 1, super illud: *Filium Hieroboam, etc.*

69. Quatuor principales virtutes, prudentiam scilicet, temperantiam, fortitudinem, atque iustitiam, quibus nihil est utilius in vita hominis, habeamus. *Serm. Dom. 8 post Pent.*

70. Vis scire quales Dominus querat, ornatus? Habeto prudentiam, iustitiam, temperantiam, fortitudinem; nihil hoc mensis pretiosius, nihil hac gemmarum varietate distinctius. *Epist. 2, ad Nepotian.*

71. Quatuor virtutes ita sibi invicem sunt nexae, et multo coherentes, ut qui unam non habuerit, omnibus careat, prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperantiam. *Prose.*

72. Has omnes sic habetis singuli, ut tamen eminentis in singulis; prudentia in viro, in vidua iustitia, in virgine fortitudo, in nupta temperantia predicantur. *Epist. 28, ad Pammach.*

73. Quomodo quatuor, quibus pugnamus et tegimur, sunt secula virtutum; prudentia, iustitia, temperantia, fortitudo: haec e contrario quatuor vicia sunt, stultitia, iniquitas, luxuria, formido, quibus ab hoste percutimur. *Super Nahum*, cap. m, super illud: *Vae civitas sanguinum.*

74. Quatuor virtutes cardinales dicuntur, quia per prudentiam obediunt, per iustitiam iustitiam agimus, per temperantiam serpentem calcamus, per fortitudinem gratiam Dei meremur. *Super Marc.*, cap. 1, cant. 6, num. 14, super illud: *Credite Evangelio.*

75. Bonus mentis, quae quatuor angulis, scilicet prudentia, temperantia, fortitudo et iustitia constituitur, quandoque vento tentationis, seu turbine verborum quassata turbatur. *Prose.*

76. Saepe enim per ignaviam prudentis, per delectationem temperantia, fortitudo per timo-

rem, iustitia per amorem franguntur. Lib. 2, de *claustris animae*, cap. 20.

77. Virtutes istae quatuor, prudentia, temperantia, fortitudo, atque iustitia, quasi origines atque cardines sunt omnium. Libro 2, de *Anima*, cap. 2.

78. Qualiter istae tres virtutes, scilicet spes, fides, charitas, distinguende tenendaeque sint, prudentia docet et informat, iustitia ornat et consummat, fortitudo retinet et roborat, temperantia moderatur et discernit. *De Fructibus carnis et spiritus*, cap. 1.

79. Iustus per prudentiam graditur ad futura, per iustitiam ad praeterita, per fortitudinem ad adversa, per temperantiam ad prospera. *Super Ezech.*, cap. 10.

80. Nemo seculi tempestatem evadet, nisi qui piscitur pano vili, et qui in nocte tribulationis, quatuor virtutum cardinalium, quasi quatuor anchorarum, immitit auxilio, coruscante clementia de portum salutis ingreditur. *Super Acta Apostolorum*, cap. xxvii.

81. Principales quatuor sunt virtutes, quam mentem viri sancti circumdant: videlicet, iustitia, prudentia, temperantia et fortitudo. *Prose.*

82. Habet enim ab interiori parte iustitiam, a posteriori prudentiam, temperantiam a dextris, fortitudinem a sinistris.

83. Congruunt bene loca virtutibus: nam quae sunt ante, sunt certa: quae vero retro, dubia sunt: quae a dextris prospera: quae a sinistris, adversa.

84. In certis autem est excedenda iustitia, in dubiis est adhibenda prudentia, in prosperis opus est temperantia, in adversis est necessaria fortitudo.

85. Cum ergo iniquitas premit iustitiam, oppressio instat ante: cum fatuitas premit prudentiam, oppressio instat retro: cum superfluitas premit temperantiam, oppressio instat a dextris: cum pusillanimitas premit fortitudinem, oppressio instat a sinistris. *Super Psalm.* xxxi, vers. 8: *Erras me a circumdantibus me, etc.*

86. Quatuor paradisi flumina, quatuor sunt principales virtutes, scilicet prudentia, fortitudo, iustitia, temperantia. Prudentia est rerum divinarum humanarumque, prout homini datum est, scientia: per quam intelligitur quid cavendum sit, et quid faciendum; fortitudo est animi patientia, et longanimitas et perseverantia in bonis operibus, et victoria contra vitiorum genera: iustitia est animi nobilitas, utilitatem rei propriam tribuens dignitatem; temperantia est vite modus, ne quid nimis homo vel amet, vel odio habeat: sed omnes huius vite varietates considerata temperet diligentia. *Super Gen.*, cap. 3.

S. HEDORUS
P. LESOURT.

S. LAURENTIUS
JUSTIT.

S. VICTORIS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

S. HEDORUS
VIRGILIO.

87. Virtus in prudentia, iustitia, fortitudine, ac temperantia sua est: quisquis igitur hanc complexus fuerit, et pulcherrimus et conspicuus est. Lib. 1, *epist. 86, ad Ophelim.*

88. Haec quatuor virtutibus ornari debent certantes in subiectionis stadio, si ad culmen perfectionis staturum pervenire. *De ligno vite*, in proemio.

89. Quatuor sunt principales virtutes, quae sunt diademata animae: iustitia, prudentia, temperantia, fortitudo. *Serm. de Annuntiatione.*

90. Quatuor sunt virtutes, quae cardinales dicimus: iustitia, quae reddit unicuique quod suum, id est Deo, sibi, et proximo; prudentia, quae est in precavendis peccatis et molestiis; temperantia, in prospera; fortitudo, in adversis. *Ibid.*, *serm. 36, de Dedicacione.*

91. Temperantia pugnat contra libidines, prudentia contra errores, fortitudo contra adversitates, iustitia contra inaequalitates. *Ibid.*, *de Charit.*, cap. 11.

92. Dominus rotam animae in quatuor equis principalium virtutum, id est, prudentia, iustitia, fortitudine, temperantia, ad suam dirigat voluntatem. *De Conscientia*, cap. 2.

93. Principales virtutes sunt numero quatuor, prudentia, temperantia, fortitudo, iustitia. Prudentia, quid agendum determinans; fortitudo, quid sustinendum; temperantia, quid eligendum; iustitia, quid cuique tribuendum. Lib. 1, *Leg. allegor.*

94. Si temperantia facit temperantem, prudentia prudentem, iustitia iustum, fortitudo fortem: eo qui temperanter, iuste, et prudenter agit, ac fortiter, nescio quid possit esse perfectius. Lib. 3, *de Vita contemplativa*, cap. 16.

95. Nescire et tenere debemus, quod istae quatuor virtutes dona sint Dei: et quod nullus eas habet, habuit, aut habebit, nisi cui Deus, qui est omnium virtutum proprietarius et origo, contulerit. *Prose.*

96. Quoniam quicumque, quocumque tempore, in quacumque gente in Deum credentes, ex fide vixerunt, illius dono temperantiae ac prudentiae, iustitiae se fortis fieri nique poterant. *Ibid.*

97. Temperantia, fortitudo, atque iustitia informatum ipse appetitum ut actio fiat: prudentia vero rationem, quae est aegis mentis, illuminat, ut et ratio appetitum gubernet, et rationi appetitus obtemperet. *Ibid.*, cap. 27.

98. Fortitudo sunt virtutes purgati animi, scilicet prudentia, quod sola divina intuetur, temperantia terrenas cupiditates nesciat, fortitudo passiones ignoret, iustitia cum divina mente perpetuo fodere societur: quae virtutes beatorum sunt, vel

aliquorum in hac vita perfectissimorum. 1, 2, *quast. 61, art. 5.*

99. Discretio pertinet ad prudentiam, rectitudo ad iustitiam, moderantia ad temperantiam, firmitas animi ad fortitudinem. *Ibid.*, *quast. 65, art. 1.*

100. Quatuor sunt virtutum species: prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. Prima ad agnitionem perducit, secunda dilectionem Dei et proximi servat, tertia vincit adversa mortemque contemnit, quarta voluntatem reprimit, et temperat omnia. *De vitiis et virt.*

101. Quatuor sunt virtutes cardinales, prudentia, fortitudo, temperantia, iustitia. Quatuor sunt, quae prudentia nos docet: scilicet praeterita recordari, disponere praesentia, futura providere, et dubia suspendere. In quatuor fortitudo nos instruit: scilicet prosperos in superbia non erigi, adversos ad ima non detrueri, iniurias non sumere vindictam, et iocundam non deducere vitam. In quatuor temperantia nos admonet: scilicet circumcidere superfluum, restringere desideria, ab illicitis abstinere, et blandimenta regere. In quatuor iustitia nos edocet: scilicet honeste vivere, alterum non ledere, sobrie iudicium discernere, et antequam quae suum tribuere. *Ibid.*

102. Tenet anima fidelis iustitiam, nulli inferendo injuriam; tenet fortitudinem, pie sustinendo aliorum malitiam; tenet temperantiam, refrainendo carnis petulantiam; tenet prudentiam, cavendo erroris fallaciam. *Serm. 30, ad Noell.*, divis. 6.

SENTENTIA PAGANORUM.

103. Si a prudentia fortitudo; temperantia, et iustitia sejungantur, ne umbratilis quidem erit virtus, huiusmodi virtus, at vere servilis, et nihil sani nihil veri habeat. In *Dialogo Phaedon.*

104. Civitatem illam, quae recte fuerit legitima moribusque optimis constituta, et sapientem et fortem, et temperantem et iustam esse, perspicuum est. Lib. 4, *de Republica.*

105. Stipulae capta patria, amissis liberis, amissa uxore, interroganti Demetrio, num quid perdidisset? Omnia, inquit, bona mea mecum sunt: iustitia, virtus, temperantia, prudentia: quod honorem eripi non potest. *Epist. 9.*

106. Non potest gaudere, nisi sapiens, nisi fortis, nisi iustus, nisi temperans. *Epist. 59.*

107. Prudentiam magri ostentamus, fortitudinem completamur, temperantiam amemus, iustitiam nobis applicamus. *Epist. 85.*

108. Si nobis animum boni viri liceret inspicere, o quam pulchram faciem, quam sanctam, quam fulgentem videremus; hinc iustitia, illinc

BAYO.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

S. HIERON.

THOMAS
A. KEMPIS.SENTENTIA
PAGANORUM.SENTENTIA
PAGANORUM.SENTENTIA
PAGANORUM.SENTENTIA
PAGANORUM.SENTENTIA
PAGANORUM.

fortitudine, hinc temperantia, prudentiaque luculentibus: Epist. 115.
 409. Quatuor virtutum species multorum sapientium sententias diffinita sunt, quibus animus humanus componi ad honestatem vitæ possit: Harum prima est prudentia, secunda magnanimitas, tertia continentia, quarta iustitia. De Quatuor virt. . .
 Vido etiam tit. *Christus*, tent. 47, 48; *Psalm.*, sent. 33; *Religio seu Congress.*, sent. 89; *Vita æterna*, sent. 140.

VIRTUTES TRES THEOLOGICÆ.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANTONI.
 S. ANTONI.

1. Unus est *Christus* nobis spes, fides, charitas: spes in resurrectione, fides in lavacro, charitas in sacramento. Lib. 3, de *Virginit.*
 2. Tres sunt quasi vides *Basilien.*, spes, fides, charitas: cum spes processerit, fides fundata fuerit, ordinatur charitas. *Ecclesia* copulatur. *Ibid.*
 3. Virtutes theologice sunt fides, spes, et charitas, que ordinant hominem ad felicitatem eternam. *Prose.*
 4. Fides respicit Deum ut summam et infallibilem veritatem, spes respicit Deum, ut omnipotentem, charitas respicit Deum, ut summum bonum. Part. 1, tit. 1, cap. 3, § 2.
 5. In fide, spe, atque charitate, perfectorum corda perseverant, sine quibus ad celestem patriam non potest perveniri. Part. 4, tit. 1, de *Virtut.*, cap. 3, § 3.
 6. Trias sunt arma potiora, quibus protegimur et pugnamus: scilicet scutum fidei, galea spei, et gladius charitatis. *Ibid.*, cap. 3, § 4.

S. AUGUST.

7. Non potest aliquis fingere quod esse non credit: porro si et credit et diligit, bene agendum officit, ut etiam speret. Lib. 1, de *Doctrina christ.*, cap. 37.
 8. Fides credit, spes et charitas orant: sed sine fide esse non possunt, ac per hoc et fides orat. In *Enchirid.*, cap. 7.
 9. Sine amore fides nihil prodest, et spes sine amore esse non potest: proinde nec amor sine spe est, nec sine amore spes, nec utrumque sine fide. *Ibid.*, cap. 10.

10. Qui recte amat, procul dubio recte credit et sperat: qui vero non amat, inaniter credit, etiam si sunt vera que credit: inaniter sperat, etiam si ad veram felicitatem doceantur pertinere que sperat, nisi et hoc credit ac sperat, quod sibi potest donari possit ut amet. *Ibid.*, cap. 117.
 11. Fides est prima que subjugat animam Deo, deinde precepta vivendi, quibus custoditis spes nostra firmatur, et nutritur charitas: et lucere

incipit, quod antea tantummodo credebatur. De *Agone christiano*, cap. 13.
 12. Trinitatem in presentifides sequitur, spes in celum usque comitatur, charitas pervenit ampliator. De *Spiritu et Anima*, cap. 39.
 13. Sine tribus istis, scilicet fide, spe et charitate, anima nulla sanatur, ut possit Deum suum videre, id est intelligere. Lib. 1 *Soliloq.*, cap. 1.
 14. Pia fides sine spe, et sine charitate esse non vult. Epist. 85, ad *Consentium*.
 15. Homo fidelis debet credere quod non videt, ut visionem et speret et amet. *Ibid.*
 16. In ipsa fide et spe et charitate continuo desiderio semper est orandum. Epist. 121, ad *Proban.*, cap. 9.
 17. Homo fide, spe, et charitate subnixus, eoque incensus retinens, non indiget scripturis, nisi ad alios instruendos. Lib. 1, de *Doctr. christ.*, cap. 59.
 18. Manent, inquit *Apostolus*, fides, spes, charitas, tria hæc: major autem horum est charitas: quia cum quisque ad eterna pervenerit, amobus istis decedentibus, charitas auctor et carior permanebit. *Ibid.*
 19. Fide, spe, charitate colendus est Deus. In *Enchirid.*, cap. 3.
 20. Nec amor sine spe est, nec sine amore spes, necque utrumque sine fide. *Ibid.*, cap. 8.
 21. Ubi sunt illa tria, propter que in animo edificanda, omnium divinarum librorum machinamenta consurgunt, fides, spes, charitas, nisi in animo credente quod nondum videt: et sperante atque amante quod credit? Lib. 8, de *Tria*, cap. 4.
 22. Operiet animo inesse ista tria, fidem, spem, et charitatem: ut et credat vera esse ad quam vocatur, et speret se posse assequi, et omnino ea diligit. In lib. 21 *Sentent.*, sent. 8.
 23. Pasce queso animam tuam spiritalibus cibis, id est, fide, spe, et charitate. De *Salute dæcun.*, cap. 28.
 24. Quidquid narras, illa narra, ut illo cui loqueris, audiendo credat, credendo speret, sperando amet. De *causis milii*, cap. 4.
 25. Tenemus fidem rectam, spem certam, charitatem perfectam: fides credit, charitas operatur, spes roborat. De *salute dæcun.*, cap. 52.
 26. Doctrina sana est, qua adificatur fides recta, spes firma, charitas pura. De *perfect. iustitia*, cap. 8, ratiocin. 17.
 27. Nullum aliud canticum nos docet Deus, nisi fides, spei, et charitatis. Super *Psalm.*, xii.
 28. Ubi dilectio est, ibi necessario fides et spes est. Tract. 83, super *Evang. Joan.*, de cap. xv.
 29. Fides succedit spes, spei beatitudo, chari-

tati autem non transmutatio, sed sola restat perfectio. Serm. 1 *Quinquag.*
 30. Christum fide firma teneamus, et expectamus certa spe, et charitate ardenti desideremus. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 20.
 31. Deus docet credentem, consolatur sperantem, diligentem exhortatur. *Ibid.*, lib. 3, cap. 19.
 32. Fides, et spes, et charitas ad Deum perducent orantem, hoc est credentem, sperantem, diligentem. Epist. 124, cap. 13.
 33. Trias sunt, quibus et scientia omnis et propheta militat, spes, spes, charitas. Lib. 1, de *Doctrina christ.*, cap. 37.
 34. Verus Dei cultus fide inchoatur, spe tenetur, charitate perficitur. In *Enchirid.*, cap. 5.
 35. Fidem, spem, et charitatem in corde nostro conspicimus. Lib. 4, de *Anima et orig.*, cap. 20.
 36. Facit homines carnalis timor et cupiditas servos, sed evangelica fides, spes et charitas liberos. Lib. 3, ad *Bonifac.*, cap. 4.
 37. Virginitas mentis est integra fides, solida spes, sincera charitas. Tract. 13, super *Joan.*
 38. Da mihi solidam fidem, spem congruam, charitatem continuam. Lib. *Medit.*, cap. 1.
 39. In quantum Deo nostro fide, spe, et charitate consecimur, filii Dei sumus. Homil. 60, *Ex quinquag. Homil.*, cap. 3.
 40. Dicit fides: Parata sunt magna et inestimabilia a Deo fidelibus suis. Dicit spes: Mihi illa servantur: sed charitas ait, curro velociter ad illa. Serm. 49, super *Qui habetis*.
 41. Fides illuminat rationem, spes erigit memoriam, charitas verò purgat voluntatem. Serm. 1 *Parvular. serm.*
 42. Fides, spes, charitas, pura sunt bona, quia male non possunt vel haberi, vel teneri: bene non possunt vel prohiberi, vel non teneri. Epist. 7, ad *Admonach.*
 43. Summe virtutes sunt, spes, fides, charitas. De ordine vita.
 44. Potest esse ut fides et spes, sint sine charitate: ut autem charitas fidei et spem in se non continet, non potest esse. De *natura et dignit. amoris*, cap. 6.
 45. Pulchra multum est *Ecclesia* plena fide, pulcherrima charitate. Serm. 6, in *Rogati*.
 46. Anima Christiane pulchritudo, est fides in credendo verator, spes in expectando firmiter, charitas in diligendo serventor. Serm. 3 *Dom.*, 28 post *Pent.*
 47. Fides Deum querit et scrutatur, spes Deum sapit et detentione associatur, charitas Deum

S. BERNARD.

S. ROMAN.

tenet et amplectitur. De *septem donis Spiritus sancti* in genere, cap. 8.
 48. Fidelis famulatus sive cultus, per fidem, spem, et charitatem: istis enim colitur Deus. De *septem donis Spiritus sancti in specie*, de *divo pietatis*, cap. 8.
 49. Virtutes tres Theologice non sunt in nobis per acquisitionem: sed per infusionem. Lib. 5 *Compend. Theolog. verit.*, cap. 8.
 50. Fides dirigit in summo verum, credendo et assentiendo; spes in summo arduum, imitando et expectando, charitas in summo bonum, desiderando et amando. *Prose.*
 51. Fides facit Deo assentire, spes in Deo confidere, charitas Deum diligere.
 52. Fides est in rationali, spes in irascibili, charitas in concupiscibili.
 53. Fides est circa verum, spes circa arduum, charitas circa bonum.
 54. Fides in presenti Deum sequitur, spes in celum comitatur, charitas pervenit complexatur.
 55. Per fidem cognoscitur Deus ut veritas, per spem habetur ut eternitas, per charitatem diligitur ut bonitas. *Ibid.*, cap. 18.
 56. Illud quod promittit Deus, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non comprehenditur. Lib. 7, *Comp. Theolog. verit.*, cap. 31.
 57. Fide polles, spe miles, charitate luces. De *septem. Trin. æternit.*, itin. 4, dist. 7.
 58. Fides, spes, et charitas, infusioni gratiæ, seu spiritali regenerationi inseparabiliter sunt annexæ. Super 1 *Petri*, cap. 1, art. 1.
 59. Unusquisque fidelis tenetur esse in fide, spe, et charitate tam firmus, ut proponat se mortale peccatum avertere et contra fidem, spem, charitatem nihil agere. *Ibid.*, art. 2.
 60. Principium et finis fidelitatis, est fides, spes, et charitas. De *timore Dei*.
 61. Fides cum spe et charitate, vitia persequitur. Super *Genes.*, cap. 14.
 62. Quantum quisque credit, tantum sperat: et quantum sperat, tantum amat. Super *Deuter.*, cap. 19.
 63. Necessaria est certa discendi solertia, ut quisque discat quid credere, quid sperare, vel quid diligere debeat. Super 111 *Reg.*, cap. vi.
 64. Sine bona operatione fides, spes, et charitas, vera esse non valent. *Ibid.*.
 65. Tria commendantur timensibus Deum, credere, sperare, diligere: quia fide, spe, et charitate vero colitur Deus, et ad contemplationem pervenitur. Super *Ecclesiastic.*, cap. 3, in illud: *Qui timeis Dominum*.
 66. Per fidem et custodiam legis patentia salu-

DIONYSIUS CARTHUS.

S. EPHREM.

GLOSS. INT.

GLOSS. END.

briter exerceat, charitas viriliter ardescit, et spes sublimiter ad æterna rapitur. Super III Reg., cap. 6.

R. BRUNO, MAGNUS.

67. In corde nonnunquam per flagella turbatur charitas, per formidinem cœnecitur spes, per questiones pulsatur fides. Lib. 2 *Moral.*, cap. 27.

68. Dona summa sunt, fides, spes, et charitas: quæ cum veraciter habentur, in malum intellecti non possunt. *Ibid.*, lib. 27, cap. 27.

69. Ad perfectionem septem dona sancti Spiritus non perveniunt, nisi in fide, spe, et charitate fuerit omne quod agunt. *Ibid.*, lib. 1, cap. 13, num. 28.

70. Ab eo procul dubio vindictam de culpæ reatu Deus non expetit, quem sub eja venia spes, fides, et charitas abscondit. *Ibid.*, lib. 10, esp. 5, num. 9.

71. Major spe et fide charitas dicitur, quia postquam ad auctoris speciem perveniunt, spes et fides transit, sed charitas permanet. *Prose.*

72. Nunc quantum credimus, tantum amamus, et quantum amamus, tantum de spe presumimus.

73. Unusquisque qui in hoc vite spiritualis exercitio versatur, tantum credit, quantum sperat et amat et tantum operatur, quantum credit, amat et sperat. Homil. 22, super *Ezech.*

74. Tres sunt virtutes sine quibus is qui operari aliquid jam potest, salvari non potest: videlicet fides, spes, et charitas. *Ibid.*, homil. 16, super illud: *Porro thalamus parte tres.*

S. HIERON.

75. Scimus Ecclesiam spe, fide, charitate inaccessibilem, et inexpligabilem esse. Lib. 1 ad *versus Iovin.*

76. Respiret spes, fides erigatur, charitas accendatur. In *Regula monachor.*, cap. 37.

77. Tres virtutes sunt, fides spes, charitas. Fide servamus, quod incipimus; spe erigimur; charitate consummuramur. In *Prælat.*, super *Marc.*

78. Spes et charitas, et fides perfectum faciunt Christianum. Super *Epist. ad Ephes.*, cap. 6.

R. VICO A. S. VICTOR.

79. Qui recte timet supplicia, fide fugit vitia, spe tendit ad merita, charitate currit ad premia. Super *Abdram.* in illud *Ezech. XLVII: Huc est terra,* etc.

80. Quisquis fidem, spem, et charitatem habet, Deo placet quidquid operatur, aut exereat. *De Allegor.*, super *Exod.*, lib. 3, cap. 12.

81. Non est fides ficta, spes cassa, charitas infructuosa. Lib. 3, de *Castro animæ*, cap. 25.

82. Quia sperando amamus, quod jam fide tenemus, spei charitas succedit, et sic fides (quæ per dilectionem operatur) recte procedit. *De fructib. carnis et spiritus*, cap. 1.

83. Fides bona ostendit, spes arripit, charitas defendit: per fidem incipiunt nobis esse, per spem nostra esse, per charitatem nobiscum esse. Fides dirigit, spes trahit, charitas perducit. Lib. 4, *Miscellan.*, codic. 1, lib. 19.

84. Opera nostra fieri debent in fide, spe, et charitate. Super *Gen.*, cap. 48.

85. Funiculus triplex est, fides, spes, charitas, qui difficile rumpitur. Super *Ecclesiasten*, cap. 4.

86. Munera Deo accepta sunt, fides, spes, et charitas. Super *Isai.*, cap. 66.

87. Fides credit, spes accipit, charitas jungit. Homil. 2, super *Symbol. Apost.*

88. In carnis resurrectione fides, in vita æterna spes, in sancta Ecclesia charitas. *Ibid.*

89. Summe virtutes sunt, fides, spes, et charitas: nam a quibus habentur, utique veraciter habentur. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 36, sent. 7.

90. Tria sunt, quæ in religionis cultu ad colendum Deum in hominibus perveniunt. Scilicet, Fides, spes, charitas. In fide, quid credendum in spe, quid sperandum; in charitate, quid amandum. Lib. 8 *Etymolog.*, cap. 2.

91. Fides vera, spes certa, et charitas sincera, sine humilitate nequuntentodiri. *De Humilit.*, cap. 12.

92. Instet fides sperare quod credit, instet charitas propitiare quod diligit: utrumque amantis, utrumque credentis est. *Serm. 7 Quadrage.*

93. Sine fide, spe, et charitate, nec quod vitiosum est prosum evacuat, nec quod bonum est felicitur omnino succedit. *Centur. 2, de virt. et otio*, cap. 68.

94. Prima salutis initiis, et ipsa fundamenta fides est: profectus vero et augmenta ædificii, spes est: perfectio autem et culmen totius operis, charitas est. Lib. 4, in cap. 4, *Epist. ad Rom.*, super illud: *Qui contra spem*, etc.

95. Nec fides virtus est, nisi per dilectionem operetur, nec spes virtus est nisi quod speratur, ametur. *De charit.*, cap. 2.

96. Fide justus cæcæcit, spe excrevit, charitate supercrevit. *De Panibus*, cap. 27.

97. Tres sunt principales animæ virtutes: fides scilicet, spes et charitas: in his tribus virtutibus, ducit Christo, omnis diabolica tentatio vincitur. Lib. 6, *Epist. 5, ad Monach. Cluniacens.*

98. Curx semper viret in spe, floret in fide, fructificat in charitate. *Serm. 18, de Incant. S. Crisost.*

99. Omnis fidei ratio spe dilectioneque concluditur: etenim diligendo quisque promissum quod credit fidem commodat, donec possit ut omnino quod sperat. *De Promiss.*, part. 1, in Prologo.

THEOPH.

100. Nihil profecto tam forte contra diabolum est, nihil in omni armatura virtutum tam valens, quam efficax contra pugnas libidinum, quam charitas, per quam fides operatur, per quam spes roboratur. Lib. 4, super *Zachar.*, cap. x.

S. THOMAS AQUINAS.

101. Bonum nostrum principaliter est in fide, spe, et charitate. Super *Epist. ad Colos.*, cap. 1, lect. 2.

REGO CARD.

102. Inter omnes theologicas virtutes, charitas quæ propinquius Deum respicit quam cæteræ, excellentissima est. 1, 2 quæst. 66, art. 6.

S. JOHANNES CHRYSOZ.

103. Virtutes theologice, eo quod eorum objectum sit Deus, excellentiores sunt virtutibus moralibus vel intellectualibus. 2, 2, quæst. 23, art. 6.

S. INDOREUS HISPALENS.

104. Virtutes theologice, quia sunt circa virtutum finem, sunt causa omnium aliarum virtutum. *Ibid.*, quæst. 161, art. 4.

S. LAURENT.

105. Tres sunt virtutes theologice, fides, spes, et charitas. Quatuor sunt, quæ ex fide procedunt; scilicet vite rectitudo, animæ pabulum, Dei cultus et paradisi premium. Quatuor sunt, quæ ex spe procedunt: scilicet lætitia cordis, animæ sobrietas, revelatio laboris, et vite longinquitas. Quatuor sunt, quæ ex charitate oriuntur: scilicet reverentia erga Deum, et proximum diligere, relevare oppressum, et errantem corrigere. *De vitio et virtut.*

S. IENO EPISCOPUS ET MART.

106. Tribus in rebus christiani fundamenta consistunt, in fide, in spe, et in charitate: quæ ita invicem sibi videntur esse connexa, ut sint alii alia necessaria. *Serm. de Spe.*

S. MAXIMUS MARI.

107. Spes enim procedat, cui laborat fides; fides si non sit, quomodo spes ipsa nascatur? quibus si deneges charitatem, utroque inutiles erunt: quia neque fides sine charitate, neque spes poteri operari sine fide.

GRIGOR.

108. Inque christianus tribus his in rebus, si cupit esse perfectus, debet esse constructus: si quid enim ex his si defuerit, perfectionem sui speris non habebit. *Ibid.*

PETRUS BURENS.

Vide etiam tit. *Contemplatio*, sent. 57, 58; *Dns*, sent. 29; *Lous Dei*, sent. 79; *Vigilare*, sent. 5; *Virtutes cardinales*, sent. 78.

PETRI CILI.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. AUGUST.

S. PROPERT.

VIRTUTUM CONNEXIO IN GENERE.

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Connexæ sibi sunt, cœnecataque virtutes, ut qui unam habet, plures habere videatur. Lib. 4, super *Luc.*, cap. vi, in illud: *Beati pauperes.*

S. AUGUST.

2. Qui unam virtutem habuerit, habere omnes necesse est: et omnes deo cui una defuerit. *Prose.*

S. PROPERT.

3. Prudentia nec ignava, nec injusta, nec intemperans potest esse: nam si aliquid horum fuerit, prudentia non erit.

4. Porro si prudentia tunc erit, si et fortis et justa et temperans sit, profecto ubi fuerit, secum habet cæteras.

5. Sic et fortitudo imprudens esse non potest, vel intemperans, vel injusta.

6. Sic temperantia necesse est, ut prudens, fortis et justa sit.

7. Sic justitia non est, nisi sit prudens, fortis et temperans.

8. Ita ubi est una vera aliqua earum, et alia similiter sunt: ubi autem alia desunt, vera una illa non est, etiamsi aliquo modo esse videatur. *Epist. 29, ad D. Hieronym.*

9. Virtutes, quæ sunt in animo humano, quamvis alio atque alio modo singule intelligantur, nullo modo tamen separantur ab invicem. Lib. 6, de *Trinit.*, cap. 4.

10. Sine scientia nec virtutes ipsa, quibus recte vivere possunt haberi, per quas hæc vita misera sic gubernetur, ut ad illum, quæ vere beata est perveniatur æterna. *Ibid.*, lib. 12, cap. 14.

11. Absit ut sit in aliquo vera virtus, nisi fuerit iustus: absit autem ut sit iustus vero, nisi vivat ex fide. Lib. 4, contra *Julianum*, cap. 3.

12. Virtus quæ una ingressa fuerit, quoniam secum cæteras ducit, profecto vitia cedent omnia quæcumque inerat. *Epist. 29.*

13. Sicut citi nihil prosunt absque sale, ita omnes virtutes absque charitate. Super *Psalms. vii.*

14. Scientia etiam obest, si virtus defuerit. *Tractatu de diligendo Deo*, verbo *Vultus*.

15. Sine causa laborat, qui virtutes sine humilitate congregat. *De ordine vite.*

16. Profunda oblivione virtutes illas sepeliuntur, quæ perseverantia non insignitur. *Serm. de virt. obed.*

17. Charitas merito est regina virtutum: quia virtutis nomen amittit, quæ charitati non famularatur. Super *Psalms.*, XLVII.

18. Fides est radix omnium virtutum: quæ si evellatur, cæteræ virtutes arescunt. *Serm. 1, Dom. 24 post Pent.*

19. Thesauri virtutum in arca cordis claudendi sunt aera humilitatis. *Serm. 2 fer. post Pascha.*

20. Connexio est in virtutibus. Super lib. *Sent.*, dist. 29, art. 3, quæst. 1.

21. Virtus lenet medium vitiorum, ita ut si modice a discretionis tramite devierit, jam virtus non sit. Lib. 2, de *profect. Relig.*, cap. 50.

22. Magnitudini scientiæ respondere debet magnitudo virtutis. Lib. 5, *Compend. Theolog. verit.*, cap. 7.

23. Sicut unum membrum indiget alio, sic et in virtutibus. *Ibid.*, cap. 8.

V. HEDA.

S. BONAV.

24. Sicut in cithara si defuerit una chorda, non erit harmonia perfecta: ita nec in anima erit spiritualis melodia, nisi adsint omnes virtutes. *Ibid.*

A. BAURO.

25. Humilitas virtutes alias condit et acceptabiles Deo efficit: cum sine ea aliae virtutes habite inutiles essent, et Deo inacceptabiles: nec etiam virtutes vocantur, sed virtutum simulationes. Super *Psalm. lxxix*, in praefat.

S. CESARIUS ABRILAT.

26. Una virtus sine altera, tibi prodesse non potest. *Homil. 21.*

S. PLACIDUS.

27. Sicut quocunque membro hominis, vel mississimo, adempto, totum corpus informe efficitur: sic qui vel unam virtutem neglexerit, universum continentiam decorum dissolvit ac deicit. *Prose.*

28. Quid enim proferit virginitatem corporis servare, si anima a demone inobedientiae praeside adulteretur?

29. Aut quomodo coronabitur, qui se a gula vitio et omni corporis cupiditate continerit, superbiam tamen et studium gloriae declinare non studuerit? *De Perfect. spirit.*, cap. 42.

S. ROBERTUS.

30. Ritumen humilitas est: omnis enim virtus absque humilitate non reputatur virtus. *Doct. 14.*

S. FRANCIS ASSISIES.

31. Nullus homo est penitus in toto mundo, qui unam ex virtutibus possit habere, nisi prius sibi moriatur. *Prose.*

32. Qui unam habet et alias non offendit, omnes habet: sed qui unam offendit nullam habet, et omnes offendit. In suis *Opus. de virtutibus.*

S. GREGORIUS MAGNUS.

33. Unaquaeque virtus tanto minor est, quanto desunt ceterae. *Lib. 22 Moral.*, cap. 1.

34. Una virtus sine aliis aut omnino nulla est, aut imperfecta. *Ibid.*

35. Valde singula qualibet desinitur, si non una virtus virtuti illi suffragetur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 16.

36. Una virtus sine alia, vel nulla est omnino, vel minima, nisi vicissim sua conjunctione fulciatur. *Ibid.*, lib. 21, cap. 3.

37. Neque unaquaeque virtus est, si mixta aliis virtutibus non est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 20, super illud *Job*: *Ne forte peccaverint filii mei, etc.*

38. Quanta sit concordia virtutes ostenditur, cum sine illa virtutes reliquae, virtutes non esse monstrantur. *Homil. 8*, super *Eszech.*, in illud *Cant. vi*: *Territus ut citharum acies ordinata.*

39. Prudentia, temperantia, fortitudo, atque iustitia tanto perfectae sunt singulae, quanto vicissim sibi invicem sunt conjunctae. *Lib. 22 Moral.*, cap. 1.

40. Nec clarescere potest aliquis fulgore virtutis, qui non arserit in officina charitatis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 14.

41. Non virtutibus venitur ad fidem, sed per fidem ad virtutes pertingitur. *Homil. 40*, super *Eszech.*

42. Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in pulverem portat. *Homil. 7*, super *Evang.*

43. Sine virtute concordiae, virtutes reliquae, virtutes non esse monstrantur. *Homil. 8*, super *Eszech.*

44. Omnes virtutes in conspectu Dei, vicaria ope se sublevant: nec virtutes vere sunt, si a se invicem aliquis diversitate discordant. *Prose.*

45. Una virtus sine altera, aut omnino nulla est, aut minima. In *septem Psalm. Psalms.*, super *Psalm. iii*, verso 3.

46. Pudicitia sine comitibus suis, continentia et caritate, ideam sui facere non potest. *Epist. 10*, ad *Flavianum*.

47. Qui unam habuerit, omnes videtur habere virtutes participatione, non proprietate. *Lib. 4*, *dialog. adversa. Pelag.*

48. Virtutes haerent sibi, et inter se ita nexae sunt, ut qui una curaverit, omnibus careat. *Ad Fabianum*.

49. Quid prodest pudicitia, si ceteras virtutes non habuerit? *Lib. 2*, super *Hierem.*, cap. vii, super illud *I Cor. vii*: *Ut sit sancta corpore, etc.*

50. Omnes choram vestre vocales sint: non potest esse cithara, si una chorda defuerit. *Prose.*

51. Quid tibi prodest, si sis castus, si sis largus in elemosyna, et invidiosus sis?

52. Quid tibi prodest, si sex chordas integras habueris, et unam ruptam: si una chorda defuerit, perfectus citharae sonus esse non poterit. Super *Psalm. xvii*, vers. 7: *Psallite in cithara.*

53. Frustra habemus virtutes, si non ipsae virtutes humilitate coronentur. Super *Psalm. cxxxiii*, vers. 1.

54. Ille fructus congregat, qui licet in virtutibus crescat, tamen in omnibus humilitatem servat. Super *Levit.*, cap. xxx.

55. Sicut in arca thesaurum servatur, ita per patientiam virtutes custodiuntur. Super *Josue*, cap. xii.

56. Patientia est firmamentum omnium virtutum: nam vidua est virtus, nisi patientia firmet. *Ibid.*, cap. xxi.

57. Ad integritatem mentis et corporis conservandam, abstinentia ciborum, sola non sufficit, nisi fuerit castere quoque virtutes animi conjugate. *Lib. 5*, de *Cochab. Inst.*, cap. 10.

58. Cunctarum virtutum una connexio natura est, licet in multis dividi species et vocabula videantur: nullam perfecte possidere prohibetur,

S. HIERON.

JOAN. GENS.

JOAN. TRITHE.

S. ISIDORUS HISPALENS.

LACT. FIRM.

S. LAURENTIUS JORDAN.

S. IEO I.

JOAN. CASS.

quibusque aliis in eorum parte dignoscitur. *Ibid.*, cap. 11.

59. Nullo modo poterit in anima virtutum structura consurgere, nisi prius loca fuerint vere humilitatis in corde fundamenta. *Ibid.*, lib. 12, cap. 32.

S. JOANNES CHRYSOST.

60. Sive jejunium, sive orationem, sive elemosynam, sive continentiam, sive quid aliud boni congregaveris, absque humilitate deficiunt, et omnino percunt. *Homil. 6*, ex *Dieris. in Matth.*

61. Virtus non est, nisi conjunctam habeat humilitatem. *Homil. 35*, super *Gen.*

JOAN. GENS.

62. Unam qui virtutes congregat, vel edificat, saperet et intelligeret, quoniam omnes cum humilitate connexae sunt, omnes fundatae, omnes agglutinatae: quia sublimata, fugunt omnes, nocent et oberunt, velut cedente fundamento, cuius domus omnis inclinata recumbit. *Serm. de Humilit. in Clara Dom.*, versid. 3.

JOAN. TRITHE.

63. Sic virtus virtuti conjungitur, ut ubi una desit, altera esse non possit. In cap. 4, *Regul. S. Benedict.*, verbo *Hinc*.

64. Si vera desit humilitas, nihil erit aliud virtutum ceterarum congregatio, quam ruina quaedam constructa sine fundamento in sabulo domus. *Lib. 4*, *homil. 19*.

S. ISIDORUS HISPALENS.

65. Virtutes dum discretionem non servant, in vitia transeunt: nam iustitia dum suum modum excedit, crudelitatis savillium gignit. *Prose.*

66. Nimis pietas, dissolutionem discipline parit: zelus studium, dum plus est, quam oportet, in iracundiam vitium transit: multa mansuetudo, torporis segnitium gignit. *Lib. 2*, de *Summa bona*, cap. 34, sent. 4.

LACT. FIRM.

67. Cum iustitia sit omnium virtutum mater, si alius singula tollantur, ipsa subvertitur. *Lib. 2*, de *Divin. Inst.*, cap. 22.

S. LAURENTIUS JORDAN.

68. Fides vera, spes certa, et charitas sincera, sine humilitate nequeunt custodiri. *De Humilit.*, cap. 12.

S. IEO I.

69. Misericordiae virtus tanta est, ut sine illa ceterae (etsi sint) processo non possint. *Serm. 5*, de *Collectis*.

70. Nuda sunt omnes sine charitate virtutes: nec potest dici in qualibet morum excellentia fructuosum, quod non dilectionis pactus ediderit. *Serm. 10* *Quadrages.*

UTRIBUS.

71. Ipsae virtutes, nisi patientia habeant fundamentum, nomen virtutis et officium perderunt. *Epist. 81*, ad *Abbat. de Fontanis*.

72. Omnes virtutes in charitate requiescunt, et sine charitate nihil est virtus: quia ipsa unicuique virtuti exhibet, ut sit virtus. *Ibid.*, de *Charit.*, cap. 11.

73. Scientia illa vera est, quas fuerit mixta virtuti. *Serm. 167.*

S. PETRUS CHRYSOST.

74. Virtutes si separate fuerint, dilabuntur. *Ibid.*, *Serm. 145.*

S. PETRUS DAMIANUS.

75. Singulae quoque vere virtus non est, si mixta aliis virtutibus non sit. *Opus. 9*, cap. 1.

PHILO JUD.

76. Solent etiam pietatem comitari virtutes ceterae, a qua non magis divelli possunt: quam umbra a corpore quod in sole versatur. *De Charitate*.

PRUDENTIUS POETA.

77. Omnibus una comes virtutibus associatur, Auxiliumque suum fortis patientia miscet. Virtus, nam vidua est, quam non patientia firmat. In *Psychonachia, de puppa patientia et ire*.

RICHARD. A S. VICTORIS.

78. Ut unaquaeque virtus in sua actione iustae equitatis mensuram tenet, recte discretionis motus minime excedat. *Part. 4*, tit. 4, de *Statu inter hom.*, cap. 25.

S. THOMAS AQUINAS.

79. Virtutes morales perfectas necesse est invicem connexas esse, ut altera esse sine altera non valeat. 1, 2, quest. 65, art. 1.

80. Religio, pietas, observantia, veritas, gratia, iudicatio, amicitia, liberalitas, iustitia virtutes annexae sunt. 2, 2, quest. 80, art. 1.

IN VIT. PAT.

81. Virtutes tanquam gradus et scholae sunt inter se cohaerentes, atque aliae ab aliis sustulit, quam animus in eadem subvehunt. *Lib. 4*, in *Vita SS. Barlaam et Josephat*, cap. 11.

SENTENTIAE PAGANORUM.

82. Iustitia in sese virtutes continet omnes. *Lib. 5, Ethic. ad Nicomach.*, cap. 4.

ANASTASIUS.

83. Cum prudentia, quae est una, simul insunt universae virtutes. *Ibid.*, lib. 6, cap. 13.

84. Ne quidem aliae sine prudentia virtutes sunt neque prudentia absque residuis virtutibus perfecta, verum invicem esse conjungunt, committant prudentiam. *Lib. 2* *Magior. Moral.*, cap. 3.

CICERO.

85. Sine prudentia ne intelligi quidem ulla virtus, ne dum esse poterit. *Lib. 2* *Tuic. quest.*

86. Si unam virtutum confessus fueris tu non habere, nullam necesse est tu esse habiturum. *Ibid.*

VIRTUTUM CONNEXIO IN SPECIE.

SENTENTIAE PATRUM.

ABSTINENTIA ET CASTITAS.

1. Tunc castimonia ad perfectum munditiae candorem ducitur, cum per abstinentiam evo fatigatur. *Part. 2* *Pectorat.*, cap. 3.

S. BASILIUS.

2. Pudicitia, nisi per abstinentiam tuta esse non potest. *Epist. 22*, ad *Eustoch.*

S. HIERON.

3. Castitas sine comitibus suis, jejuniu videlicet et temperantia, cito lassescit. *Homil. 1*, super *Psalm. 1*.

S. JOHANNES CHRYSOST.

24. Sicut in cithara si defuerit una chorda, non erit harmonia perfecta: ita nec in anima erit spiritualis melodia, nisi adsint omnes virtutes. *Ibid.*

A. BAURO.

25. Humilitas virtutes alias condit et acceptabiles Deo efficit: cum sine ea aliae virtutes habitae inutiles essent, et Deo inacceptabiles: nec etiam virtutes vocantur, sed virtutum simulationes. Super *Psalm. lxxix*, in praefat.

S. CESARIUS ABRILAT.

26. Una virtus sine altera, tibi prodesse non potest. *Homil. 21.*

S. PLACIDUS.

27. Sicut quocunque membro hominis, vel mississimo, adempto, totum corpus informe efficitur: sic qui vel unam virtutem neglexerit, universum continentiam decorum dissolvit ac deicit. *Prose.*

28. Quid enim proferit virginitatem corporis servare, si anima a demone inobediencie praeside adulteretur?

29. Aut quomodo coronabitur, qui se a gula vitio et omni corporis cupiditate continerit, superbiam tamen et studium gloriae declinare non studuerit? *De Perfect. spirit.*, cap. 42.

S. ROBERTUS.

30. Ritumen humilitas est: omnis enim virtus absque humilitate non reputatur virtus. *Doct. 14.*

S. FRANCIS ASSISIES.

31. Nullus homo est penitus in toto mundo, qui unam ex virtutibus possit habere, nisi prius sibi moriatur. *Prose.*

32. Qui unam habet et alias non offendit, omnes habet: sed qui unam offendit nullam habet, et omnes offendit. In suis *Opus. de virtutibus.*

S. GREGORIUS MAGNUS.

33. Unaquaeque virtus tanto minor est, quanto desunt ceterae. *Lib. 22 Moral.*, cap. 1.

34. Una virtus sine aliis aut omnino nulla est, aut imperfecta. *Ibid.*

35. Valde singula qualibet desinitur, si non una virtus virtuti illi suffragetur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 16.

36. Una virtus sine alia, vel nulla est omnino, vel minima, nisi vicissim sua conjunctione fulciatur. *Ibid.*, lib. 21, cap. 3.

37. Neque unaquaeque virtus est, si mixta aliis virtutibus non est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 20, super illud *Job*: *Ne forte peccaverint filii mei, etc.*

38. Quanta sit concordia virtutes ostenditur, cum sine illa virtutes reliquae, virtutes non esse monstrantur. *Homil. 8*, super *Ezech.*, in illud *Cant. vi*: *Territus ut citharum acies ordinata.*

39. Prudentia, temperantia, fortitudo, atque iustitia tanto perfectius sunt singulae, quanto vicissim sibi invicem sunt conjunctae. *Lib. 22 Moral.*, cap. 1.

40. Nec clarescere potest aliquis fulgore virtutis, qui non arserit in officina charitatis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 14.

41. Non virtutibus venitur ad fidem, sed per fidem ad virtutes pertingitur. *Homil. 40*, super *Ezech.*

42. Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in pulverem portat. *Homil. 7*, super *Evang.*

43. Sine virtute concordiae, virtutes reliquae, virtutes non esse monstrantur. *Homil. 8*, super *Ezech.*

44. Omnes virtutes in conspectu Dei, vicaria ope se sublevant: nec virtutes vere sunt, si a se invicem aliquis diversitate discordant. *Prose.*

45. Una virtus sine altera, aut omnino nulla est, aut minima. In *septem Psalm. Psalms*, super *Psalm. iii*, verso 3.

46. Pudicitia sine comitibus suis, continentia et caritate, ideam sui facere non potest. *Epist. 10*, ad *Marian.*

47. Qui unam habuerit, omnes videtur habere virtutes participatione, non proprietate. *Lib. 4*, *dialog. adversa. Pelag.*

48. Virtutes haerent sibi, et inter se ita nexae sunt, ut qui una curaverit, omnibus careat. *Ad Fabianum.*

49. Quid prodest pudicitia, si ceteras virtutes non habuerit? *Lib. 2*, super *Hierem.*, cap. vii, super illud *I Cor. vii*: *Ut sit sancta corpore, etc.*

50. Omnes choram vestre vocales sint: non potest esse cithara, si una chorda defuerit. *Prose.*

51. Quid tibi prodest, si sis castus, si sis largus in elemosyna, et invidiosus sis?

52. Quid tibi prodest, si sex chordas integras habueris, et unam ruptam: si una chorda defuerit, perfectus citharae sonus esse non poterit. Super *Psalm. xvii*, vers. 7: *Psallite in cithara.*

53. Frustra habemus virtutes, si non ipsae virtutes humilitate coronentur. Super *Psalm. cxxxiii*, vers. 1.

54. Ille fructus congregat, qui licet in virtutibus crescat, tamen in omnibus humilitatem servat. Super *Levit.*, cap. xxx.

55. Sicut in arca thesaurum servatur, ita per patientiam virtutes custodiuntur. Super *Josue*, cap. xii.

56. Patientia est firmamentum omnium virtutum: nam vidua est virtus, nisi patientia firmet. *Ibid.*, cap. xxi.

57. Ad integritatem mentis et corporis conservandam, abstinentia ciborum, sola non sufficit, nisi fuerit castere quoque virtutes animi conjugatae. *Lib. 5*, de *Cochab. Inst.*, cap. 10.

58. Cunctarum virtutum una connexio natura est, licet in multis dividi species et vocabula videantur: nullam perfecte possidere prohibetur,

S. HIERONYMUS.

JOAN. GENS.

JOAN. TRITHEM.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

LACTANTIUS.

S. LAURENTIUS JUREM.

S. IED I.

JOAN. CASS.

JOAN. CASS.

quisque eius in eorum parte dignoscitur. *Ibid.*, cap. 11.

59. Nullo modo poterit in anima virtutum structura consurgere, nisi prius loca fuerint vere humilitatis in corde fundamenta. *Ibid.*, lib. 12, cap. 32.

S. JOANNES CHRYSOSTOMUS.

60. Sive jejuniun, sive orationem, sive elemosynam, sive continentiam, sive quid aliud boni congregaveris, absque humilitate deficiunt, et omnino percunt. *Homil. 6*, ex *Diocet. in Math.*

61. Virtus non est, nisi conjunctam habeat humilitatem. *Homil. 35*, super *Gen.*

JOAN. GENS.

62. Unam qui virtutes congregat, vel edificat, sapret et intelligeret, quoniam omnes cum humilitate connexae sunt, omnes fundatae, omnes agglutinate; quae sublati, fugunt omnes, nocent et oberunt, velut cedente fundamento, cuius domus omnis inclinata recumbit. *Serm. de Humilit. in Clara Dom.*, versid. 3.

JOAN. TRITHEM.

63. Sic virtus virtuti conjungitur, ut ubi una desit, altera esse non possit. In cap. 4, *Regul. S. Benedict.*, verbo *Hinc.*

64. Si vera desit humilitas, nihil erit aliud virtutum ceterarum congregatio, quam ruina quaedam constructa sine fundamento in sabulo domus. *Lib. 4*, *homil. 19.*

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

65. Virtutes dum discretionem non servant, in vitia transeunt: nam iustitia dum suum modum excedit, crudelitatis savillium gignit. *Prose.*

66. Nimis pietas, dissolutionem discipline parit: zelus studium, dum plus est, quam oportet, in iracundiam vitium transit: multa mansuetudo, torporis signum gignit. *Lib. 2*, de *Summa bona*, cap. 34, sent. 4.

LACTANTIUS.

67. Cum iustitia sit omnium virtutum mater, si alius singula tollantur, ipsa subvertitur. *Lib. 3*, de *Divin. Inst.*, cap. 22.

S. LAURENTIUS JUREM.

68. Fides vera, spes certa, et charitas sincera, sine humilitate nequeunt custodiri. *De Humilit.*, cap. 12.

S. IED I.

69. Misericordiae virtus tanta est, ut sine illa ceterae (etsi sint) processo non possint. *Serm. 5*, de *Collectis.*

70. Nuda sunt omnes sine charitate virtutes: nec potest dici in qualibet morum excellentia fructuosum, quod non dilectionis pactus ediderit. *Serm. 10* *Quadrages.*

JOAN. CASS.

71. Ipsae virtutes, nisi patientia habeant fundamentum, nonne virtutis et officium perderunt. *Epist. 81*, ad *Abbat. de Fontanis.*

72. Omnes virtutes in charitate requiescunt, et sine charitate nihil est virtus: quia ipsa unicuique virtuti exhibet, ut sit virtus. *Ibid.*, de *Charit.*, cap. 11.

73. Scientia illa vera est, quae fuerit mixta virtuti. *Serm. 167.*

S. PETRUS CHRYSOLOGUS.

74. Virtutes si separate fuerint, dilabuntur. *Ibid.*, *Serm. 145.*

S. PETRUS DAMIANUS.

75. Singulae quaeque vere virtus non est, si mixta aliis virtutibus non sit. *Opus. 9*, cap. 1.

PHILO JUD.

76. Solent etiam pietatem comitari virtutes ceterae, a qua non magis divelli possunt; quam umbra a corpore quod in sole versatur. *De Charitate.*

S. PRUDENTIUS FORZEA.

77. Omnibus una comes virtutibus associatur, Auxiliumque suum fortis patientia miscet. Virtus, nam vidua est, quam non patientia firmat. In *Psychonachia*, de *pugna patientia et ire.*

RICHARD. A S. VICTORIS.

78. Ut unaquaeque virtus in sua actione iustae equitatis mensuram tenet, recte discretionis motus minime excedat. *Part. 4*, tit. 4, de *Statu inter hom.*, cap. 25.

S. THOMAS AQUINAS.

79. Virtutes morales perfectas necesse est invicem connexas esse, ut altera esse sine altera non valeat. 1, 2, quest. 65, art. 1.

80. Religio, pietas, observantia, veritas, gratia, iudicatio, amicitia, liberalitas, iustitia virtutes annexae sunt. 2, 2, quest. 80, art. 1.

IN VITAE.

81. Virtutes tanquam gradus et scholae sunt inter se cohaerentes, atque aliae ab aliis sustulit, quae animum in eadem subvehunt. *Lib. 4*, in *Vita SS. Barlaam et Josephat*, cap. 11.

SENTENTIAE PAGANORUM.

82. Iustitia in sese virtutes continet omnes. *Lib. 5*, *Ethica. ad Nicomach.*, cap. 4.

ANASTASIUS.

83. Cum prudentia, quae est una, simul insunt universae virtutes. *Ibid.*, lib. 6, cap. 13.

84. Ne quidem aliae sine prudentia virtutes sunt neque prudentia absque residuis virtutibus perfecta, verum invicem esse conjungunt, committant prudentiam. *Lib. 2* *Magior. Moral.*, cap. 3.

IN VITAE.

85. Sine prudentia ne intelligi quidem ulla virtus, ne dum esse poterit. *Lib. 2* *Tuae. quest.*

CICERO.

86. Si unam virtutum confessus fueris tu non habere, nullam necesse est tu esse habiturum. *Ibid.*

VIRTUTUM CONNEXIO IN SPECIE.

SENTENTIAE PATRUM.

ABSTINENTIA ET CASTITAS.

1. Tunc castimonia ad perfectum munditiae candorem ducitur, cum per abstinentiam evo fatigatur. *Part. 2* *Pectorat.*, cap. 3.

S. BASILIUS.

2. Pudicitia, nisi per abstinentiam tuta esse non potest. *Epist. 22*, ad *Eustoch.*

S. HIERONYMUS.

3. Castitas sine comitibus suis, jejuniu videlicet et temperantia, cito lassescit. *Homil. 1*, super *Psalm. 1.*

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

S. ISIDORUS
WISUALENS.

4. Quidam continent sicut panem cum pondere edunt, ita et aqua cum mensura sumunt; asserentes ad castimoniam carnis, etiam aque abstinentiam convenire. Lib. 2, de *Summo Jure*, cap. 43, sent. ult.

5. Libidinis ignes, eorum comites incrementum corpus autem quod abstinentia frangit, tentatio non exurit. *Ibid.*, cap. 42, sent. 7.

S. LEO I.

6. Non sunt casta jejunia, que non de ratione veniunt continentie, sed arte fallacia. *Serm. 4, de Epiph.*

ABSTINENTIA ET CHARITAS.

S. BERNARD.

7. Quomodo claritas (ut aiunt) lune, non nisi a sole est; sic absque charitate, continentie meritum, nullum est. *Serm. 27, super Cant.*

S. PROSPER.

8. Cum sine abstinentia quilibet hominum Catholicum charitas sola perficit; omnis abstinentia aut perdat sine adjunctione charitatis, aut perdat. Lib. 2, de *Vita contemplat.*, cap. 24.

ACTIO ET CONTEMPLATIO.

S. AMBROS.

9. Sancti in celum quodammodo ascendunt, cum eos amor divinus ad celestia contemplanda elevat; cadunt in terram, cum eos amor proximorum ad ima retrahat. *Super Apoccl.*, cap. 8, in illud: *Et cecidit de celo stella ardens*, etc.

S. AUGUST.

10. Non sic quisque debet esse otiosus, ut in eodem otio utilitatem non cogitet proximi; nec sic otiosus, ut contemplationem non requirat Dei. Lib. 19, de *Civitate Dei*, cap. 19.

S. BERNARD.

11. Sicut activa vita est sepulcrum secularis vite; ita contemplativa vita, est monumentum active vite. *Serm. 53, ad Soro.*

BOETIUS.

12. Non semper in actu sis, sed interdum animo tuo requiem dato, et ipsa requies sit plena sapientia, studio et bonis cogitationibus. *De discipulo scholari*. Et habetur apud Bodam, in *Axiomat. Philos.*, verbo *Non semper*.

S. BONAV.

13. Ubi vita activa terminatur, et perficitur; ibi vita contemplativa ordinate inchoatur, et gradatim sursum tendit et proficit. *De septem itineribus*. 3, dist. 4, art. 4.

CASSIODOR.

14. Vita contemplativa, et activa duo sunt tanquam gemini oculi pulcherrime sociati, qui reddunt illuminatissimum Christianum. *Super Paulin.* xii, vers. ult.

FRANCISC.

TIELMANS.

15. Prædici nec penitus inherere debent terrenis pluraquam necesse est, neque ita etiam solis velle inherere celestibus, ut cura negligatur subditorum; sed medio modo quasi inter utramque habnare; ut neque nimium occupentur terrenis distractionibus, neque semper inherant contemplationis soliditati. *Sect. 1, in Annot. super Psalm. cxvii, vers. 14: Si dormitis inter medios celos*, etc.

16. In contemplatione principium, quod Deas est, queritur; in operatione autem sub gravi necessitatem fæce laboratur. *Prose.*

17. Rachel pulchra, sed sterilis: Lia autem lippa est, sed fecunda. Quia nimirum mens cum contemplando oia appetit, plus videt, sed minus Deo filios generat; cum vero ad laborem predicationis se dirigit, minus videt, sed amplius parit. Lib. 6 *Moral.*, cap. 18.

18. Mens nec sic pro amore Dei quietem diligit, ut curam proximi utilitatemque postponat; nec sic pro amore proximi occupationi inserviat, ut quietem funditus deserens, ignem in se superni amoris extinguat. *Ibid.*, lib. 6, cap. 17, sect. 25.

19. Due vite, activa videlicet et contemplativa, cum conservantur in mente, quasi duo oculi habentur in facie. *Ibid.*, sect. 26.

20. Magna sunt activa vite merita, sed contemplative vite postiora; activa vite opera cum corpore transeunt, contemplativa autem gaudia melius ex fine convalescunt. *Ibid.*, lib. 6, cap. 18, super illud *Job v: Quod auditum mente*, etc.

21. Fideles contemplationis studio proximorum curam non negligant, nec cura proximorum immoderatus obligati, contemplationis studia derelinquant. *Ibid.*, lib. 28, cap. 6, sect. 14.

22. Activa in necessitate, contemplativa in voluntate est; illa in servitute, ista in libertate. *Homil. 3, super Ezech.* super illud *Luc. x: Martha satagebat*, etc.

23. Sicut est bonus ordo vivendi, ut ab activa in contemplativam tendatur; ita plerumque a contemplativa animus ad activam reflectitur; ut per hoc quod contemplativa mentem ascenderit, perfectus activa teneatur. *Ibid.*, homil. 14.

24. Amor Dei ad contemplativam, amor vero proximi pertinet ad activam. *Ibid.*, homil. 18.

25. In activa vita, finis est in labore; in contemplativa vero, nec defectus in bonis, nec terminus in delectatione. Lib. 2, de *Claustro animæ*, cap. 29.

26. Si ascendere nos per devotionem mentis, scias et descendere per exercitium boni operis; si nescis descendere, nescis ascendere. *Super Psalm. cxvii, cap. 72.*

27. Due sunt vite, activa et contemplativa, activa est in labore, contemplativa in requie; activa in publico, contemplativa in deserto; activa in necessitate proximi, contemplativa in visione Dei. *De Allegor.* in *Mar.*, lib. 3, cap. 3.

28. Non est perfectus predicator, qui vel propter contemplationis studium, operanda negligit, vel propter operationis instantiam, contemplanda postponit. *Super Genes.*, cap. xix.

29. Vis ea, in qua inest ratio, partim in con-

S. GERGO
MAGNUS.

S. JOANNES
BAMASCEN.

templatione, partim in actione versatur. *Prose.*
30. In contemplatione ea versatur, que quomodomodum sese res habent, considerat; in actione autem ea sita est, que rectam rebus agendis rationem prescribit.

31. Illa pars, que contemplatione gaudet, mentem occupat; ea autem, que in actione posita est, rationem. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, cap. 27.

JOAN.
TERTI.

32. Deficiente Martha, non potest subsistere Maria: Maria de gratia Marthæ vivit, porro Martha de societate Mariæ confidit. In cap. 2, *Regul. S. Bened.*

CONVICUS
SILVICUS.

33. Legitimi contemplatores supernaturalisque quietis cultores, ita sanctum otium sectantur, ut tamen bona opera atque exercitia non deserant. In *Spectulo spirit.*, cap. 11.

ETI. CELL.

34. Martha calida utatur, Maria candida; hæc enim actio, illa contemplationis aptatur; hæc orat, illa laborat; sedet ista, sudat illa; hæc quiescit, illa currit; exit ista, illa intrat; ista inchoat, illa consummat. Lib. 2, epist. 10, ad *Abbatissam quædam*.

STILO JED.

35. Sine in actione sola contemplatio scientibus ad nihil est utilis. *De congressu querentis crediti gratia.*

IN VITIS
PATR.

36. Necessaria est Martha Mariæ, propter Martham enim et Maria laudatur. Lib. 3, num. 55.

SENECA.

37. In duas partes virtus dividitur: in contemplationem veri et actionem; contemplationem institutio tradit, actionem admonitio. *Epist. 94.*

38. Agere et contemplationi vacare, utrumque mihi est: quoniam ne contemplatio quidem sine actione est. *De Beata vita*, cap. 32.

39. Tria genera sunt vite, unum voluptati vacat, alterum contemplationi, alterum actioni. *Prose.*

40. Nec ille, qui voluptatem probat, sine contemplatione est; nec ille, qui contemplationi inservit, sine voluptate est; nec ille cuius vita actioni destinata est, sine contemplatione est.

41. Alterum sine altero non est, nec illa sine actione contemplatur, nec hic sine contemplatione agit. *Ibid.*, cap. 32.

Vide plura tit. *Contemplatio et Actio*, lib. 3.

AMOR ET FIDES.

S. AUGUST.

42. In illa requie, ubi opera servilia jubentur cessare, magna est altitudo gratiæ Dei; tunc enim finit cum requie opera, cum fides per dilectionem operatur. Lib. 2, super *Exod.*, quest. 172.

43. Si a fide quisque ceciderit, a charitate Tom. IV.

etiam necesse est cadat; non enim potest diligere quod esse non credit. Lib. 1, de *Doctr. christ.*, cap. 137.

44. Sine amore fides nihil prodest. In *Enchir.*, cap. 8.

45. Sine charitate fides potest quidem esse, sed non et processu. Lib. 15, de *Trinit.*, cap. 18.

46. Sine dilectione, fides inanis est: cum dilectione fides Christiani, sine dilectione fides dæmonis. *Serm. 1, Tempore vigiliæ Pent.*

47. Si fides sine dilectione sit, sine opere erit. *Super Psalm. xxxi, in præf.*

48. Posse habere fidem, sicut posse habere charitatem, natura est hominum; habere autem fidem, quomodomodum habere charitatem, gratiæ est fidelium. *De prædicatione sanctorum*, cap. 5.

49. Scivit Dominus qui sunt ejus: horum fides, que per dilectionem operatur, profecto aut omnino non deficit, aut si qui sunt quorum deficit, reparatur antequam vita ista finiatur, et delecta que intercurreret iniquitate, usque in finem perseverantia deputatur. *De corrept. et grat.*, cap. 7.

50. Anima fidei, ipsa dilectio est: quid fides, que non operatur ex dilectione, nisi cadaver examine? *Serm. 24, super Cant.*

51. Quomodo rectus est, cuius fides mortuum, cuius opus mors, cuius nulla dilectio, amaritudo multa? *Ibid.*

52. Mors fidei, est separatio charitatis: fidem tuam dilectio animat, probat actio. *Ibid.*

53. Sine amore charitatis, quamvis quisque recte credat, ad beatitudinem pervenire non potest. *Serm. 5, de Charit. ad sororem.*

54. Qui Deum amat et legitime credit, idem S. MARCO.
opera fidei sancte perficit: qui vero tantum credit et non amat, idem neque fidem ipsam, quam habet, videtur habere. *Prose.*

55. Levi enim mente credit, in quo pondus gloriæ charitatis non operatur: fides ergo in actione per charitatem posita, magnitudo virtutum est. *De Perfect. spirit.*, cap. 21.

56. Ut quisquam Deum diligat, qui in Deum non credit, fieri nullatenus potest: quia potest minusquam credere aliquid esse, quod non diligit; diligere vero nemo potest, quod esse non credit. *De Incarnat.*, cap. 26.

57. Fides robusta est, que se in dilectione Dei ac proximi exercet. *Homil. 16, super Ezech.*

58. Cum dilectio procul abfuerit, fides pariter abscedit. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*

59. Fides et charitas, initium vite et finis est: S. IERONIMUS
principium vite, fides: finis quædam, charitas; MARTIN.

hæc autem duo, quoties in unum eorum, Dei hominem perficiunt. Epist. 14, ad Ephesos.

60. Cum dilectione, fides est Christiani; sine dilectione, fides est diaboli. Lib. 1, homil. 3, ad Monach.

61. Quanto quisque plus diligit, tanto in fide amplius proficit. *Ibid.*

62. Caritas robur fidei, fides fortitudo est charitatis: et tunc verum nomen, ac verus est fructus ambarum, cum insolubilibus utriusque manet connexio. *Prose.*

63. Ubi enim non simul fuerit, simul desunt: quia invicem sibi et juvamentum et lumen sunt: nunc sine fide non diligitur, et sine dilectione non creditur. Serm. 7 *Quadrage.*

64. Non habet charitatem Christi, qui Christo non fideliter credit. Serm. 119.

AMOR ET SPES.

65. Spes sine amore esse non potest, proinde nec amor sine spe est, nec sine amore spes. In *Enchirid.*, cap. 8.

66. Quantumque amor sit perfectus in via, est sibi virtus spei conjuncta. Super Lib. 3, *Sent.*, dist. 26, art. 1, quest. 1.

67. Quanto quis magis amat, tanto magis sperat. *Ibid.*, pag. dist. 34, art. 2, quest. 2.

68. Amor et spes sanctorum, bene conjunguntur: amant enim quæ sperant, et sperant quæ amant. Super *Eccl.*, cap. 4.

69. Spei defectus, exterminatio est charitatis: simul atque illius fides, charitas apparuit. Grad. 30.

70. Spes amorque æternorum, velut geminæ alis ad cœlestia homines sublevant. Lib. 4, epist. 20, ad Gilbert.

AMOR ET TIMOR.

71. Per timorem, venit ad amorem: timendus est Deus ut Dominus, amandus ut pater. In *Mediat.*

72. Cum timor Dei fundetur, et radietur in charitate: crescente charitate augetur timor; mens, quæ plus est illuminata et inflammata, plus timet. Part. 4, tit. 6, cap. 10, § 4.

73. Ama Dei bonitatem, time severitatem: amando enim times, ne amatum et amantem graviter offendas. De *sancta Virgine*, cap. 88.

74. Timor castus non recedit a charitate: si non amas, time, ne peras: si amas, time, ne displiceas. *Ibid.*

75. Fetas timore timoratur, charitate perficitur. De *vera Relig.*, cap. 17.

76. Cupiditatis minuendus initium est, Deum timere, qui solus timeri sine amore non potest. *Quest.*, quest. 26.

77. Multum movet Dei amor et timor: timor Dei, quia justus est; amor, quia misericors. Super *Psalm.* lxx.

78. Absit ut timore pereat amor, ubi castus est timor. Super *Psalm.* cxvii.

79. Amor inflammatur, timor humilatur: humilatur et bonus timor, accenditur et bonus amor. Super *Psalm.* lxxxix, vers. 17.

80. Sicut omnia justa opera bono timore, et bono amore fiunt: sic malo amore, et malo timore omnia peccata committuntur. *Ibid.*

81. Ad omne recte factum, amor et timor ducit: ut facias bene, Deum amas et times Deum: ut autem facias male, amas mundum, et times mundum. *Ibid.*

82. Non intrat charitas incommunita, habet se cum timore, quem introducit, sed illum castum permanentem. Serm. 18, de Verb. *Apost.*

83. Servilis est timor, quando ab amore non manumittitur. Serm. 83, super *Corinth.*

84. Præcedit timor, ut sequatur justificatio: timore vocatur, amore justificamur. Epist. 107, ad *Thomam præposit.*

85. Nihil prodest spiritus timoris, ubi non est spiritus charitatis. Epist. 258.

86. Timor Domini sanctus, et sanctus amor: his perfectio affectus anima veluti quibusdam duobus brachiis suis comprehendit, amplectitur, stringit, tenet, et ait: Temul eum nec dimittam. Lib. 5, de *Consider.*

87. Non solum oportet Deum diligere, sed et ipsam amando timere. Serm. de *Angelis.*

88. Quanto quis magis amat, tanto minus timet. Super lib. 3, *Sent.*, dist. 34, art. 2, quest. 2.

89. Qui Deum bene timet, et amat: qui bene amat, et timet. Super *Psalm.* xxxix, vers. 18.

90. Ille timor Deo probatur acceptus, qui cum amore maximo, et pia presumptione conjungitur. Super *Psalm.* cxlvi, vers. 6.

91. Timeat ergo unusquisque, ne peccet: amet ut supplicet. *Ibid.*

92. Qui ab humano timore longo discretus est, sic formidat, ut diligit: sic querit ut nunquam desinat amare quem metuit. Super *Psalm.* cxvii, vers.: In timore suo, etc.

93. Deum toto corde diligere, est amare in illo quod Pater est, timere, quod Deus est. De *orat. Domin.*, cap. 7.

94. Nemo potest in sensu cordis Deum amare, nisi prius toto corde eum timeat. De *Perfect. spir.*, cap. 45.

95. Matus Dei cum mediocri charitate, eorum est qui adhuc purgantur: perfecta vero charitas

eorum, qui jam purgati sunt, non amplius habet timorem, sed ardorem. *Ibid.*

96. Causis distant timor et amor, obsequio vero et affectu libero sunt cognati. Serm. 19, super *Can.*

97. Ex initio timoris, ad vinculum perducitur magna charitatis. Lib. 5, in *1 Reg.*, cap. 5.

98. Timor Domini omnis in amore est, motuque ejus dilectio perfecta consummat. In *Exposit.*, *Psalm.* cxvii.

99. Timor Domini charitatem adducit: quia dum docet timere periculum, facit amare presidium. Lib. de *Arce Noe*, cap. 4.

100. Timor et amor sunt duo caloribus, quibus equus Domini, idest justus, a lateribus pungitur, ut velocius currat. Super *Eccl.*, cap. 22.

101. Timor sine charitate, parum aut nihil valet. Super *Isaiam.*

102. Donec homo timeat Deum, non eum diligit: cum autem diligere coeperit, jam non eum tantummodo timeat, sed etiam amplius diligit: timere, servorum est; diligere autem, filiorum: timor sub necessitate est, dilectio in libertate. Homil. 49, super *Matth.* Oper. *imperf.*

103. Cum audis, quod Dominus tuus dulcis est, attende quid diligas: cum audis, quod rectus, attende quid times: ut amore et timore Dei exaltatus, legem ejus custodias. Super *Prologum Regule sancti Benedicti*, cap. 2, text. 1.

104. Deo ab homine duplex honor, idest, amor cum timore debetur. In *Epistola divini Inst.*, cap. Nam.

105. Nulla res sic nos ab omni peccato serrat immunes, sicut timor supplicii et amor Dei. Lib. 3, de *Vita contemplat.*, cap. 10.

106. Semper in amore cautela est: nemo enim melius diligit, quam qui maxime veretur. Epist. 4, ad *Parentes.*

107. Neque charitas timoris experta deficiat, neque timor a dilectione sejunctus injucundus sit, et ingratus. Super *Epist.* II, ad *Cor.*, cap. vi.

108. Frustra se terrore succumbit, qui sepius charitate non fuerit. In *Panegyrico de Trajano Augusto.*

109. Deum time prius, et ama, ut amaris a Deo. De *Quatuor virt.*

CASTITAS ET ABSTINENTIA. Vide Abstinentia et Castitas.

CASTITAS ET CHARITAS.

110. Castitas sine charitate, lampas est sine oleo: subtrahere oleum, lampas non lucet: tolle charitatem, castitas non placet. Epist. 42, ad *Henric. Senonens. archiep.*

111. Quantalibet venustate sui castitas eminet appareat, tamen nec pretium habet, nec meritum. *Ibid.*

112. Castitatem corporis tui, tunc cum charitate custodi: nam charitas mater virtutum est, castitas autem lucerna ac firmamentum. Ad *Monachos*, parentes, 46.

113. Castitas ipsa si non fuerit charitate condita, quid tibi suavis odoris refundat? Serm. 2, super *Can.*, inter opera D. Bernardi.

114. Nihil est castius carnis, si non adit mentis suavitas in amore proximi. Super *Job*, cap. 5.

115. Antiquus inimicus castitatem in nobis, si sine charitate fuerit, non timet. Homil. 8, super *Esaiam*, in illud *Can. vi: Ut custodiatis acies ordinata.*

116. Charitas et castitas tanta sibi societate federantur, ut una absque altera nequeat possideri. Collat. 12, *Abbat. Charemon.*, cap. 1, de *Custit.*

CASTITAS ET HUMILITAS.

117. Deest quanto castior virgo, tanto humilior sit. Lib. 2, super *Luce.*, cap. 1, in illud: *Exurgens autem Maria, etc.*

118. Castitas castitatis, est virtus humilitatis. In suis *Prov.*, verbo *Custor.*

119. Castitas et humilitas sunt pedissequæ sapientie. Serm. 2, in *Hezaiam.*

120. Sic mentium necesse est per munditiam erigi, ut tamen sollicitæ debeat in humilitate subsidere. Lib. 3 *Moral.*, cap. 17, num. 23.

121. Castitas in eius corde vera non est, cui humilitas deest. Lib. 22 *Moral.*, cap. 4.

122. Per humilitatis custodiam servanda est munditia castitatis. *Ibid.*, lib. 26, cap. 13, num. 12.

123. Castitas apprehendi non potest, nisi prius humilitatis in corde fundamenta fuerint collocata. Lib. 6, de *Spiritu sancto*, cap. 18.

124. Humilis et castus vincit demones, et terret impudicos. In *Horulo Roman.*, cap. 9, sect. 3.

Vide etiam titul. *Virginitas et Humilitas* hinc infra.

CASTITAS ET ORBERATIO.

125. Redemptori nostrum unum sine altero placere nequam potest: si is qui castitate preuenit, necesse est per bona opera exercet: nec castitas ergo magna est sine bono opere, nec opus bonum est aliquod sine castitate. Homil. 13, super *Evang.*

126. Absque ceteris operibus, virginitas sola non salvat. Lib. 1, *adversus Jovinian.*

CASTITAS ET SCIENTIA.

127. Impossibile est scientiam spiritualem, sine

JOAN. TRITH.
S. LEO I.
S. PETRUS CHRYSO.
S. AUGUST.
S. BONAV.
GLOSS. ORD.
S. JOAN. CLIM.
S. PETRUS MARTINUS ABB. CLUN.
S. ANSELM.
S. ANTONIUS.
S. AUGUST.
S. CYRILL.
S. BEADO.
S. BERNARD.

SILVERIUS ANGLUS.
S. GREGOR. MAGNUS.
S. HILARIUS.
HUGO A S. VICTORE.
HUGO CARD.
S. BERNARD.
S. JOHANNES CHRYSOST.
JOAN. TRITH.
LACT. FIRM.
S. PROSPER.
SALVIANUS.
THEOPHIL.
HENRIUS II.
S. NICOLA.
S. GREGOR. MAGNUS.
S. HIERON.

integralis castimonia possideri. Lib. 6, de Spirit. fornicat., cap. 18.

CASITAS ET TIMOR.

S. JOHANNES CHRYSOST. 128. Ubi timor Dei est, ibi et castitas est: ubi autem non est timor Dei, ibi neque castitas est. Homil. 4, Oper. imperf., super Math.

CHARITAS ET CASITAS. Vide Castitas et Charitas, supra.

CHARITAS ET ELEEMOSYNA. Vide Eleemosyna et Charitas, infra.

CHARITAS ET FORTITUDO.

REPERTUS. 129. Vera fortitudo nunquam sine charitate est: et tunc vere in spiritu fortitudinis res agitur, cum fortissime charitatis societate ipsa fortitudo valeret. Lib. 6, de Spirit. sancto, cap. 6.

S. AUGUST. 130. Ubi charitas, ibi pax: et ubi humilitas, ibi charitas. In prefat. super Epist. Joan.

CHARITAS ET HUMILITAS.

S. BERNARD. 131. Ubi ferret charitas, non desit humilitas. De Passionibus, cap. 34.

S. CASSIUS ANDELIAT. 132. Nunquam vera humilitas sine charitate, aut facti aut esse potest aliquando. Prose.

S. AUGUST. 133. Quis sicut ignis sine calore, vel splendore, omnimodo non est: ita charitas sine humilitate esse non potest. Homil. 36.

MONYNIUS CARTHUS. 134. In charitate non crescit, nec proficit, nisi qui in vera humilitate crescit. De profess. Monast., art. 1.

S. ISIDORUS HISPALENS. 135. Sine humilitate, et sine charitate virtus qualibet ut vitium deputatur. Lib. 1, de Summo bono, cap. 38.

LEODVICUS BLOSUS. 136. Humilitati charitas semper conjuncta est, et charitati humilitas: neque fieri potest, ut quis charitatem habeat, si humilis non sit. In Speculo spirit., cap. 8.

S. PETERUS MAURITIUS ABH. CLUN. 137. Unde abest, charitas, abest et humilitas: et unde abest humilitas, abest et charitas. Lib. 3, epist. 17, ad S. Bernard.

138. In nullo ha virtutes (scilicet humilitas et charitas) ab invicem dividuntur, et ambarum est hanc indisereta connexio: ut qui in una earum constituitur, simul utraque pollatur. Prose.

S. PROSPER. 139. Sicut enim pars charitatis est, humilitas: ita pars humilitatis est, charitas. Epist. ad Demetriad.

THOMAS A KEMPIS. 140. Via ad charitatem est, descendere per humilitatem: nam qui elate de se sentit, longe a charitate recedit. De Discipl. claustr., cap. 11, sect. 1.

S. VALER. 141. Humilitas, charitatis est juncta consortio. Homil. 14, de Bono humilit.

CHARITAS ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Charitas, infra.

CHARITAS ET JUSTITIA. Vide Justitia et Charitas, infra.

CHARITAS ET MISERICORDIA. Vide Misericordia et Charitas, infra.

CHARITAS ET OBEDIENTIA. Vide Obedientia et Charitas, infra.

CHARITAS ET OPERATIO.

142. Opere est demonstranda dilectio, ne sit infructuosa nominis appellatio. Tract. 75, in Joan.

143. Opus suum probet unusquisque, utrum de vera charitate emanet. Tract. 6, in Epist. Joan., cap. 9.

144. Tunc est vere opus bonum, cum charitate joculariter agentis intentio, et tanquam ad locum suum rediens, rursus in charitate requiescit. De Catechis. rudib., cap. 11.

145. Ubi non est dilectio, nullum bonum opus imputatur. De Gratia Christi, cap. 26, ante fin.

146. Ea sola bona opera dicenda sunt, quae sunt per dilectionem Dei. Super Psalm. LXVII, vers. 36.

147. Sine charitate nullum opus perfectum est: ipsa enim est virtus de qua dicitur: Qui habet unam, habet omnes: et qui non habet illam, quod habet auferetur ab eo. De Passione, cap. 42.

148. Opera facta extra charitatem, nunquam revidescunt: cum fuerint sine radice. Serm. 4, Dom. 17, post Pent.

149. Sicut panis cum omni cibo sumitur; charitas cum omni opere debet esse. Prose.

150. Sicut mensa inops est sine pane, ita opus inops est sine charitate. Super Psalm. cx.

151. Diligere te Deum, proba operibus: non enim est vera dilectio, quae negligit operari. Super Prov., cap. 14.

152. Omne opus, cujus radix charitate non figurit, cito dissipatur. Orat. 4, in Conventu Abb. habit.

153. Opera eo sunt summo iudicii gratiora, quo ardentius fuerint facta charitate. De Discipl. monast. conversat.

154. Quandiu quis a charitate non deviat, non erit infroctuosum quod exarit: quia meritum non amittit, quidquid ex charitate fit. Part. 2, super Cant., cap. xxiii.

155. Sine charitate opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam parvum sit et despectum, totum fructuosum efficitur. Lib. 1, de Imit. Christi, cap. 45, sect. 2.

CHARITAS ET SCIENTIA. Vide Scientia et Charitas, infra.

CHARITAS ET VERITAS.

S. LAURENT. JUSTIN. 156. Veritatis semitas non declinet, quicumque ad charitatis arcem festinat ascendere. Prose.

157. Si vicissim inseruntur veritas et charitas: neque sine charitate veritas, neque absque veritate charitas valet subsistere. De Ligno vitae, tract. de Charit., cap. 2.

CHARITAS ET ZELUS. Vide Zelus et Charitas, infra.

DILECTIO ET VIRGINITAS. Vide Virginitas et Dilectio, infra: et Castitas et Charitas, supra.

DISCIPLINA ET HUMILITAS. Vide Humilitas et Disciplina, infra.

DISCRETIO ET HUMILITAS. Vide Humilitas et Discretio, infra.

DISCRETIO ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Discretio, infra.

DISCRETIO ET INTENTIO. Vide Intentio et Discretio, infra.

DISCRETIO ET JUSTITIA. Vide Justitia et Discretio, infra.

DISCRETIO ET MAGNANIMITAS. S. BERNARD. 158. Discretio sine magnanimitate, iners est: magnanimitas sine discretione, praecipos est. Super Genes., cap. xxii.

DISCRETIO ET MISERICORDIA. Vide Obedientia et Discretio, infra.

DISCRETIO ET OBEDIENTIA. Vide Obedientia et Discretio, infra.

DISCRETIO ET OPERATIO. Vide Operatio et Discretio, infra.

DISCRETIO ET ZELUS. Vide Zelus et Discretio, infra.

DOCTRINA ET FIDES.

S. JOHANNES CHRYSOST. 159. Illo credendo docet, qui facit quod docet: qui autem non facit bonum quod docet, non erudit bono: qui non credit bono, non docet in fide: qui autem cum fide non docet, infelix est servus: quia alios quidem docet, se vero negligit. Homil. 54, super Math. Oper. imperf., in illud: Beatus ille servus, etc.

DOCTRINA ET OBEDIENTIA.

S. GREGOR. MAGNUS. 160. Ille recte loquitur, qui prius obediendo fecerit, quae loquendo admonet esse faciendam. Homil. 10, super Ezech.

S. LEO I. 161. Inflat scientia, nisi adhaerescat obedientia. Serm. de Menech.

162. Ubi est inobedientia obedientiae, ibi sana est forma doctrinae. Epist. 87, ad Episc. African.,

DOCTRINA ET PATIENTIA.

163. Per impatientiam vitium, ipsa virtutum nutritrix doctrina dissipatur: doctrina enim viri, per patientiam noscitur. Prose.

164. Tanto quisque minus ostenditur doctus quanto convincitur minus patiens: neque enim potest veraciter bona docendo impendere, si vivendo nesciat sequamiter aliena mala tolerare. Homil. 35, super Ezech.

DOCTRINA ET SAPIENTIA.

165. Cum rectis dogmatibus sapientiam concingere oportet; quod si ambae permisceantur et copulentur, tum perfectus et summa gloria cluget. Lib. 3, epist. 403, ad Cassian.

DOCTRINA ET VITA.

166. Ante vitam quam doctrina quaerenda est: vita enim bona et sine doctrina non habet gratiam, doctrina sine vita integralitatem non habet. Super Psalm. cxvii, serm. 1.

167. Sicut qui justus solum foris videtur, intus vero est insidius; sic est doctrina sine vita innocentia. Ibid.

168. Doctrina non potest mercedem habere, ubi gratia non habet vitae innocentiam. Ibid.

169. Vita verbum exigit, et requirit: sermo autem sine vita, non est sermo Dei. Lib. 5, super Luc., cap. vi, in illud: Beati pauperes, etc.

170. Nihil tam periculosum, quam si professioni gesta repugnant. Super I Timoth., cap. v, in illud: Quosdam decurrerunt post Salaman.

171. Multi intellectum quam acceperunt alios docendo super Christum adhibent, sed per mala opera destruant in se quod edificaverunt. Super Apocal., cap. xii, in illud: Habens fundamenta duodecim, etc.

172. Viva est loquela cum loquantur et opera cessent, obsecro, verba, loquantur opera: verbi sumus pleni, sed operibus vacui. Serm. 2, Pent.

173. Quid refert si graece loquantur, et animo barbari simus? quid prodest, si concinnavit est sermo, et mores sint incogniti? Homil. de Semente.

174. Habet ut obediens audiat (quantumcumque granditate dictionis) majus pondus vita dicentis. Lib. 4, de Doctrina christi, cap. 27.

175. Doctor eligat bonam vitam, ut etiam bonam non negligat famam. Ibid., cap. 28.

176. Doctrina verba, praesens prorsum sine factis. In suis Proverbiis, verbo Doctrinae.

177. Bene loqui et male vivere, nihil est aliud, nisi seipsum damnare. Ibid., verbo Bene.

178. Cadens apertis oculis habet, qui recte quidem loqui scit, sed recte vivere contemnit. Ibid., verbo Cautus.

179. Sine doctrina, vita est quasi mortis imago, *Ibid.*, verba *Sine*.
180. Non sit fractuosus sicut sermo doctoris, nisi ipse prior faciat bona quam docet. Lib. 2, super *Estrom*, cap. xii, in illud: *Retraheatur ei*, etc.
181. Sermo doctoris in potestate sit cum ea quam docet operetur: nam qui actis ipse cum dicta destruit, continentur. Lib. 2, super *Luce*, cap. iv, in illud xii: *In potestate est sermo suus*.
182. Tantum lucere, vanum est: tantum ardere, parum: ardere autem et lucere, perfectum est. *Serm. de Nativitate B. Joann. Bapt.*
183. Digna res est, ponere in lumine lumen absconditum: ne sibi soli vivat, qui et alios ad vitam trahere possit. *Epist.* 155, ad *Timotheum*. *Pap.*
184. Prior debet esse vita bona, quam doctrina sustentat. Super *Luce*, cap. vii, in illud: *Sed quid existis videre?* etc.
185. Doctrina verborum sine exemplis operum, est sicut ornamentum sine calce, aridum et invalidum. *Prose.*
186. Tenacius inhaeret doctrina operum, quam verborum. *De car. alii. Seraphin.*, cap. 6.
187. Docendum est verbo, et erudiendum exemplo vite: docere enim solo verbo est vanum, erudire solo exemplo est parum, sed utroque modo est perfectum. *Serm. Dom. 4 post Pascha*.
188. Necessarius ordo est, ut homo prius faciat, quod postea doceat: ut prius bene vivat, quam audeat predicare. *Serm. 3, de SS. Apostolis*.
189. Bona vita nunquam est otiosa. Super *Luce*, cap. xv, in illud: *Erant filii ejus senior in agro*.
190. Spiritualis quisque predicator studet summo opere contra maleficos rumores adversantium, et defendere loquendo quod vivit, et ornare vivendo quod dicit. Lib. 4 *Phaetle*, cap. 15.
191. Ipsa est suavissima virtus harmonia, quando vox cognoscitur operibus consonare. Super *Psalm.* c, vers. 2.
192. Auditoris doctrinae dicta facere continentur, cum predicatoris opera a predicationis verbis discrepare conspiciunt.
193. Nunquam fit efficax predicantis auctoritas, nisi eam affectu operis cordi affixerit audientia. *De Duodecim Abasim.*, cap. 1.
194. Bene atque utiliter predicatur, si ad quod ore promittit, factis impletur. *De zelo et timore*, cap. 4.
195. Nihil prodest verbis proferre virtutem, factis destruere veritatem. *De Mortalitate*, cap. 8.
196. Christus in verbis fuit doctor, et consum-

H. BERNARD.

S. BONAV.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

- maior in factis: docens quid flet, et faciens quodcumque docuisset. *De Lapide*, cap. 3.
197. Vere sapiens est, qui quod verbo docet, etiam opere praeat. *Ad Monachos*, paraves. 1.
198. Valet facere sine predicare, sed non predicare sine facere: multo plus meretur qui facit et predicat, quam qui facit et tacet. *Epist. ad Demostrianum Pap. de morte D. Hieronymi*, quest. 61.
199. Si hominum solus facio, mihi soli prosum: sed si predicans facio, et mihi et aliis prosum. *Ibid.*
200. Subtilium verborum predicator ardentius, et non operum, est quaedam levis aurium insultatio et veritatis fumus, cito sine fructu pertransiens. *Ibid.*
201. Qui scit et solum facit, et alios non docet, tenebitur Domino reddere rationem. *Ibid.*
202. Servus Dei sic debet vita et exemplo in seipso ardere et fulgere; ut luce exempli et lingua sanctae conversationis omnes impios reprehendat. *Colloq.* 39.
203. Tantum habet homo scientiae, quantum operatur; et tantum est religiosus bonus orator, quantum ipse operatur. *Ibid.*, oracul. 7.
204. Nec lectio desit operibus bonis, nec bona opera desint studio lectionis. *Epist.* 8, ad *Theodor.*, cap. 9.
205. Vere docet, qui facit quod docet, aliter condemnat seipsum. Super *Matth.*, cap. v, in illud: *Sic lucet lux vestra*, etc.
206. Opera salutis sine fama boni odoris non satis rejacent auditoribus, nec fama sine opere proficit; sine quibus forma veri sacerdotis non commendatur. *Ibid.*, cap. iv, in illud: *Et abili opinio*, etc.
207. Cum a vitis caro restringitur, eum mens virtutibus exerceatur, restat ut loquendo quisque doceat alios vitam, quam moribus servat. Lib. 6 *Moral.*, cap. 16, num. 23.
208. Ille bene loquendi facultatem accipit, qui sinus cordis ad perfecte vivendi studia extendit: nec conscientia loquentem praepedit, cum vita linguam antecedit. Lib. 6 *Moral.*, cap. xvi, num. 24, in illud *Job v*: *Et scies quoniam multi*, etc.
209. Ille uberes fructus productionis colligit, qui semina bonae operationis praemittit. *Ibid.*
210. Loquendi auctoritas perditur, quando vox opere non adjuvatur: sermones Dei post spreto predicatore proijcit, cum hoc quod dicit, facere contemnit, et cum respicit opere, quod praedicat voce. *Ibid.*, lib. 10, cap. 5.
211. Predicator, qui a suis vocibus moribus discrepat, jejuniis scilicet quod alius manducabit: qui suo semine non pascentur, quando a verbis sui rectitudine prava actione vacuatur. *Ibid.*, lib. 21, cap. 8.

S. EPIPHAN.

S. EUSEBIUS CASSARI.

S. FRANCIS ASSISIEL.

S. PULGENTI.

SLOUS. IV.

S. ANTONIO NAZ.

S. CASSIODOR.

S. MAGNUS.

212. Doctor Ecclesiae si aliter docet, quam vivit, ipso quocumque docuisset. *De Lapide*, cap. 3.
213. Doctoris progenies eradicatur, quando is, qui per verbum nascitur, per exemplum nascitur: quia quem lingua vigilans gignit, vita negligentia occidit. *Ibid.*
214. Quisquis iuxta hoc quod loquitur non vivit: quos verbo genuit, a stabilitate rectitudinis opere erellit. *Ibid.*
215. Cum imperio vere docetur, quod prius agitur quam dicatur: doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia praepedit linguam. *Ibid.*, lib. 23, cap. 7, num. 13.
216. Illa vox libentibus auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat. *Part. 2, Pastoral.*, cap. 3.
217. Bona predicatoris antequam verba exhortationis insonent, omne quod locutus sunt operibus clament. *Ibid.*, part. 3, cap. 6.
218. Bona predicatoris prius propria crimina flebilibus curent: et tunc quae aliorum sunt punienda denuntient. *Ibid.*
219. Ad regnum aeternae beatitudinis pervenire non valet, qui non vult opere implere quod docet: cuius vita despicitur, restat ut ejus praedicatio condemnatur. *Homil.* 12, super *Evangel.*
220. Qui in occulto bene vivit, sed alieno profectui minime proficit, carbo est: qui vero in imitatione sanctitatis positus, lumen ex se rectitudinis multis demonstrat, lampas est: quia et sibi ardet, et aliis lucet. *Homil.* 5, super *Ezech.*, in illud: *Quasi aspectus lampadarum*.
221. Sermo dulcedinem non habet, quem vita reproba intra conscientiam remordet: unde necesse est, ut qui verbum Dei loquitur, prius studeat seipsum qualiter vivat, ut postea ex vita colligat, quae et qualiter dicat: ad praedicandum plus conscientia sancti amoris adificat, quam exercitatio sermonis. *Ibid.*, homil. 10.
222. Qui vitam suam interius pensat, et exemplo suo foris admonendo alios movet, quasi in corde linguam edamum tingit: in eo quod manu verbi proximus exterius scribit. *Ibid.*
223. Quanto sanctior est vita doctoris, tanto sit humilior sensus audientis. *Ibid.*, homil. 18, in illud: *Et pavimentum in fronte portarum*, etc.
224. Quod lingua loquitur, attestetur conscientia. Lib. 1, in *Registra*, indict. 9, cap. 2, epist. 2, ad *Justin.* *Praetor.*
225. Studendum est, ut vestra voces aetibus adjuventur. *Ibid.*, lib. 9, indict. 4, cap. 15.
226. Pastor Ecclesiae, qui vitae sanctitatem habet, et divinae praedicationis virtutem non habet,

- sacerdos quidem est, sed non divinus. *Prose*
227. Si verbi autem facultatem retinet sine vita sanctitatis, et si divinus esse conatur, sacerdotii honore nequaquam decoratur, quia quod sublimiter praedicat, terrena actione concutit. Lib. 3, in *1 Reg.*, cap. 4.
228. Inutilis est actio sine sermone, et sermo sine actione. *Orat.* 20, in *Funere sancti Basilii*.
229. Oportet ut qui verba credentibus inuunt, operibus etiam vitam clamare non desistant. Super *Apostol.*, cap. 10.
230. Ornamentum vitae, doctrina: firmamentum verbi, opus: ille recte tractat, qui exemplis sua dicta confirmat. Super *II, ad Tim.*, cap. 2, in illud: *Recte tractentem*, etc.
231. Talem te exhibe, ne contempni possis: vita enim auctoritatem tribuit verbo. Super *Epist.* ad *Tit.*, cap. 1, in illud: *Nemo te contemnat*.
232. Tunc doctrina doctorum suavis est, cum doctrina pariter et conscientia. *In Regula monachorum*, cap. 6, de *Correct.* et doctrina.
233. Caput artis est docere quod fecis: prius facimus, et sic doceamus, nec doctrina auctoritas essis operibus destruat. *Ibid.*
234. Non confundant opera tua sermonem tuum, ne erum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: Cur ergo haec qua dicis, ipse non facias? *Epist.* 2, ad *Nepotian.*
235. Perdit auctoritatem docendi, cuius sermo opere destruitur. *Epist.* 51, ad *Oecumenum*.
236. Qui Ecclesiae futurus est princeps, habeat eloquentiam cum vitae integritate sociatam, ne opera absque sermone sint tacita, et dicta factis delibentibus erubescant. Super *Epist.* ad *Tit.*, cap. 1, in illud: *Sunt multi et non subditi*, etc.
237. Tunc doctrinae est sanitas, cum doctoris doctrina pariter et vita consentiant. *Ibid.*, cap. 11, super illud: *Quae docent sanam doctrinam*, etc.
238. Nihil prodest aliquid exercitatum esse in dicendo, et ad loquendum trivise linguam: nisi pius exemplo docuerit, quam verbo. *Prose.*
239. Qui impudens est, quamvis disertus sit, si ad castitatem audientes cohortetur, sermo ejus infirmus est, et auctoritatem non habet cohortandi. E contrario, quamvis sit rusticus et tardus ad loquendum, si castus fuerit, exemplo suo homines potest ad vitam similitudinem impellere. *Ibid.*
240. Non qualem quis verbis referat, sed qualem se rebus efficit, spectemus: regnum celorum sola verborum officia non obtinent. Super *Matth.*, canon. vi, in illud: *Attendite a pseudo prophetis*.
241. Tam vita quam doctrina clarere debet doctor ecclesiasticus: nam doctrina sine vita, arro-

WATRO.

S. HIERON.

S. HILARIUS.

NECO A S. VICTOR.

gantum; vita sine doctrina, inutilem facit. *Serm. 57, de Diversis.*

212. Sacerdotis predicatio operibus confirmanda est, ut quod docet verbo, demonstrat exemplo. *Ibid.*

213. Vera est illa doctrina, quae vivendi sequitur formam. *Ibid.*

214. Nihil turpius est, quam si bonum, quod quisque praedicat, explere opere negligat; tunc predicatio inutiliter profertur, quando efficitur opere adimpletur. *Ibid.*

215. Quod lingua non explicat, vita bona commendat. *Lib. 5, in 4. Coelst. Hierarch.*

216. Tota vita et opera predicatoris debet sapientia, sive doctrina circumdari: ut quod docet, faciat, et quod facit, doceat. *Super Ecclesiastic., cap. 21.*

217. Praelatus Ecclesiam pascere debet panis doctrinae et sustentare exemplo bonae vite. *Super Janu., cap. 21.*

218. Sicut vitulum est, prius infundere, quam infundi: ita vitium est, semper infundi, et nunquam infundere. *Super Genes., cap. 46.*

219. Doctrina nunquam accepta erit, nisi vita doctoris prius accepta fuerit. *Super Sapient., cap. 7.*

220. Doctrina sine vita, est lucerna sine oleo: doctrina lucida, et vita tenebrosa, res est monstruosa. *Super Luc., cap. 8.*

221. Bona vita proletrix est predicatoris. *Super Joan., cap. 12.*

222. Sancti doctorum quidam, qui lucent et ardent; quidam, qui ardent et non lucent; quidam, qui lucent et non ardent; quidam, qui nec lucent, nec ardent. *Super Apocal., cap. 10.*

223. Doctrina, quae in perfecta charitate, vel operibus bonis non est consummata, cito destruitur. *Super Sapient., cap. 4.*

224. In iudicio sedens, si bene vixeris et bene docueris, omnium iudex es: si autem bene docueris et male vixeris, tui solius condemnator es. *Prosev.*

225. Bene vivendo et bene docendo, periculum institui quomodo debeat vivere; bene autem docendo et male vivendo, Deum institui quomodo se debeat condemnare. *Homil. 43, super Matth. Oper. imperf.*

226. Qui docet, verborum suorum fit ipse exemplum: ut magis opere doceat, quam sermone. *Ibid., homil. 9.*

227. Qui docet et facit quod docet, vere ille docet; qui autem non facit quod docet, non alium docet, sed seipsum condemnat. *Prosev.*

228. Melius est facere et non docere, quam docere et non facere: quoniam qui facit, etsi tacet

rit, aliquos corrigat, suo exemplo: qui autem docet et non facit, nomenem corrigat sed multos scandalizat. *Ibid., homil. 10.*

229. Quis doctor hypocrita est, qui non prius facit bona, et postea docet. *Ibid., homil. 17.*

230. Nulla bonorum dogmatum ad salutem utilitas, si vita vitiorum sordibus scateat, et inquinatur. *Homil. 3, super Joan.*

231. Nihil prodest vita bona cum prava doctrina: et nihil prodest sana doctrina, cum vita corrupta. *Ibid., homil. 63.*

232. Qui facit quod docet, et qui quod imperat complet, maximus in caelestibus sententia Domini declaratur. Sed qui quod docet negligit, et qui quod audit, contemnit, salutis reus existit. *Homil. 7, ex Divers. in Matt.*

233. Nihil Doctore frigidius, qui verbis demtaxat et non operibus philosophatur: non enim hoc doctoris est, sed histrionis et hypocritae. *Homil. 1, super Acta Apostol.*

234. Majus hoc damnum est, quando bene quis docet verbis, et operibus doctrinam impugnat; hoc multorum in Ecclesia malorum causa est. *Ibid., homil. 30.*

235. Docere et non facere, non solum laeri nihil, sed etiam damni plurimum contat. *Lib. 1, de Compunct. cordis.*

236. Perfectus ille est, qui cum fide vitam habet rectam. *Homil. 9, super Epistol. ad Hebr.*

237. Si doctor verbis quidem doceat ac philosophetur, operibus contraria fecerit, nondum doctor erit. *Serm. 12, ad Philipp.*

238. Doce me per vitam, haec est optima doctrina: non enim discipline, tam a verbis, quam a factis anima solent intronitti. *Prosev.*

239. Majus enim damnum, cum aliquis bene verbis docens, per opera doctrinam impugnat: hoc fuit multorum in Ecclesia malorum causis, hoc Ecclesiam subvertit. *Homil. 38, ad Popul. Antiochen.*

240. Adicit doctrina auctoritatem, bona vita doctoris. *Homil. de Brudis. disciplina.*

241. Quidnam est scientia sine vita, nisi panis menstruatus? In cap. 2, Regum. *S. Benedict., verbo Hinc.*

242. Si vis alios docere, ut bene vivat, studio teipsum prius exerceat, ut bene praecedas. *Prosev.*

243. Nam doctrina sine exemplis, aut exempla sine doctrina, quae utilitas utriusque quantum sibi prodest bene vivendo, tantum subditis nocet tacendo.

244. Doctrina autem cum exemplaritate, et exempla cum doctrina optime conveniunt. *Ibid.*

245. Quid proderit tibi verbo docere, si lingua

vita repugnet? vita bona tibi, doctrina subiecto. *Ibid.*

246. Doctrina sine moribus, doctorem perimit: vita sine doctrina, inutilem facit. *De Insit. vitae sacerdot., cap. 1.*

247. Carit efficacia sermo in corde auditoris, quem vituperat conversatio predicantis. *De Divina monast. ord., cap. 10.*

248. Non sufficit tibi verborum tantum locutio, nisi sermonem bonum melior vita commendat: nam doctrina sine moribus, occidit doctorem; vita sine sermone, negligit gregem. *Epist. 4, ad Nicolaum presbyt. Mericensium.*

249. Qui facit quod docet, bonos verbo, instruit, exemplo roborat, sapientia decorat: et quos verbo corrigere non valet, plerumque exemplo emendat. In *Prologo Regulae S. Benedict., cap. 1.*

250. Doctores vitio etiam ipsa vera doctrina vilescent, quia dum non vivit sicut docet, ipsam quam praedicat veritatem contemptibilem facit. *Lib. 8, de Sum. bono, cap. 37, sent. 1.*

251. Tam doctrina, quam vita clare debet ecclesiasticus doctor: nam doctrina sine vita arrogantem reddit, vita sine doctrina inutilem facit. *Ibid., cap. 36, sent. 1.*

252. Verbum praecedat operi: quae ore promittit, opere adimplet: quae ore docet, exemplis ostendit: non enim est satis laudare quod dicit, nisi dictis facta conjunctoris. *Lib. 2, de Synonym., cap. 14.*

253. Arcus perversus est lingua magistrorum doctentium bene, et vivendum male: et ideo quasi ex perverso arcu sagittam emittunt, dum suam pravam vitam propriae linguae icu confundunt. *Lib. 3, de Sum. bono, cap. 37, sent. 2.*

254. Qui bene docet, et male vivit, tanquam es aut cymbalum, sonum facit aliis, ipse tamen sibi manet insensibilis. *Prosev.*

255. Qui bene docet, et male vivit: quia docet bene vivendum proficit; quia vero male vivit, seipsum occidit.

256. Qui bene docet, et male vivit, aequaliter cetero qui bonum quidem aliis lucem praestat, severo in malis suis consumitur videtur atque extinguere.

257. Qui bene docet, et male vivit; videtur bonum malo conjungere, lucem tenebris commiscere, veritatem mendacioso mutare. *Ibid., cap. 37, sent. 4.*

258. Sacerdotis predicatio, operibus confirmanda est: ita ut quod docet verbo, instruat exemplo. *Prosev.*

259. Vera est illa doctrina quam vivendi sequitur forma: nam nihil turpius est, quam si bonum quod quisque sermone praedicat, explere opere negligit.

260. Tunc enim utiliter predicatio profertur, quando efficitur vita adimpletur.

261. Unusquisque predicator et bonae actionis et bonae predicationis habere debet studium nam alterum sine altero non facit perfectum, sed praecedit justum benefacere, ut sequentes bene possit docere. *Lib. 3, de Summo bono, cap. 36, sent. 2.*

262. Omnibus utilis doctor ita se prestare debet, atque insistere doctrinae; ut quanto claret verbo, tanto clarescat et merito. *Ibid.*

263. Qui divina praedicant, et ex ejusdem predicatoris dignitate vivere minus curant; sunt habentes verbum Dei in ore, sed non in opere; multa bene docentes, nihil autem operantes. *Ibid., cap. 37, sent. 3.*

264. Pulchre loqui, cymbalo simile est: ut probe loqui, Angelis innatum est. *Lib. 4, epist. 163, ad Cyrum.*

265. Vita sine sermone magis professe solet, quam sermo sine vita: nam illa etiam tacens prodest, hic autem etiam clamans molestiam affert: sed si sermo et vita in unum occurrant, omnis philosophia simulacrum efficiunt. *Ibid., lib. 2, epist. 275, ad Hieracem.*

266. Quod quis alium docet, id prius ipse faciat, ne a proximo ignoretur contrarium contra se facere. *Epist. ad Zenam.*

267. Oratorum scientia est quomodo loqui deceat: sed sapientis doctrina est, quomodo vivere oporteat. *Lib. 3, de Divin. inst., cap. 13.*

268. Debet doctor perfectus, et docere quae docet praecipiendo, et confirmare faciendo. *Ibid., lib. 4, cap. 24.*

269. Qui docet, faciat quae docet, et sit quasi praevis, manumque porrigat secuturo. *Ibid.*

270. Quam sincerus sit catholici dogmatis predicator, ipsius vitae professione clarescit. *Epist. 89, ad Marian. August.*

271. Verbo virtutem doceto, opere autem, eandem declara. *Parvitas. 11.*

272. Sicut vera tua subiectis ad fructum, sicut opera ad exemplum. *Epist. 157, ad Vibertium num.*

273. Quisquis ad fortiter agendum, proximorum mentes predicatione instigat, debet utique vitam concordare cum lingua, ne dum aliis proponit excelsa, ipse contentus inani, prematur inertia. *Serm. 3, de sancto Anath.*

274. Docere, nec facere, summum periculum est. *Ibid., serm. 43, de S. Victora.*

275. Perfecto predicatori duo sunt permaxime necessaria, videlicet, ut sententias doctrinae spiritualis exuberet, et religioso vitae splendore coruscet. *Prosev.*

HUGO CARD.

UNIVERSITATIS
PAULINAE
S. JOANNES
CHRYSOST.

S. ISIDORUS
HISPAL.

S. ISIDORUS
PELUSIOTA.

S. JUSTIN.
MART.

LACT. FIRM.

S. LEO I.

S. JULIEN.

PETRIUS
BLESSENS.

S. PETRIUS
DAMIANUS.

JOAN.
VITUS.

UNIVERSITATIS
GENERALIS
DE BRUXELLES

306. Quod si quisquam ad utramque non sufficit; videlicet, ut et vita elurus, et doctrinae facultate sit profusus, melior est vita procul dubio, quam doctrina: dulcior quippe est fructus operis, quam folia nuda verborum. Lib. 8. *Epist. ad Vicos illustres, etc.*, epist. 4, ad *Clotianum presb.*

307. Plus valet vita claritas ad exemplum, quam eloquentia vel urbanitas accurata sermonum; quos non eruditus verbo vivae conversationis, infirmas exemplo. *Ibid.*

308. Qui predicatoris officio fungitur, doctrina spiritualia imbribus pluit, et religiose vitae radiis splendet. *Ibid.*

309. Nulla est sermone utilitas, si ali hoc discurrunt opera. Lib. 3, de *Vita Moysis*.

310. Non facile est, persuadere esse possibile quod docet lingua, si a lingua vita dissentiat. Lib. 4, de *Vita contemplat.*, cap. 17.

311. Tunc predicator ministerium suum honorificat, quando secundum illud quod praedicat, vivere studet. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 2, can. 43.

312. Hae duo simul junctae, maxime in religiosis et abdicatis personis Deo placent, et eorum hominibus iucunt: bona vita scilicet, et sancta doctrina. *Serm. 12, et Novit.*, div. 6.

313. Quam multi ore tenus praedicant, sed vita longe dissentiant! Lib. 3, de *Justi. Chr.*, cap. 32, sect. 5.

314. Oportet eum, qui est fidelis et bonus, ea quidem animo sentire, quae dat Deus; loqui autem quae sensit, facere vero quae loquitur. Si enim cum veritate verborum, non concurret vitae concitio, pennis est sine sale. Lib. 8, cap. 05.

315. Cum prius operatus fueris rem da qua loqueris, tunc ex ipse re loquere. Lib. 5, libello 8, num. 8.

316. Doce cor tuum servare, quae docet alios lingua tua: homines enim ad loquendum perfecti videri voluit, et in operando id quod loquuntur minores sunt. *Ibid.*, num. 14.

317. Ille est vere sapiens, qui factus ego, non qui verbis alios docet. *Ibid.*, libell. 10, num. 75.

318. Elaborandum est, ut non dicat verba orator duntaxat, verum etiam citra vitam suam, diligentiam omnem stultitiae accommodet: nam vita compositio et ad suadendum, et ad hominem et aequi vini circumspectionem ad perspicendam conducit plurimum. *de Victor. ad Alexandr.*, cap. Peroratio.

319. Quam culpam soles, ea tu ne feceris ipse; turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum. Lib. 1, *Dialect.*, can. 56.

320. Qualis homo ipse est, talem esse ejus orationem necesse est: orationi autem facta similitudo, factis vita. Lib. 5 *Tue. quasi.*

321. Non quantum quisque prosit, sed quantum quisque sit in vita, ponderandum est. *De claris Orator.*, num. 237.

322. Qui proclara loquuntur, nec faciunt, citra re similes sunt, quae sonat aliis, ipsa nec audiens, nec sentiens. *Prose.*

323. Ridicule faciunt, qui in psalterio sonos aptant ligno, animum ad recte vivendum non component. *In Sent.*, sent. 8.

324. Aliter loqueris, aliter vivis. *De Vita beata*, cap. 46.

325. Verba rebus proba: facere docet philosophia, non dicere, ne orationi vita dissentiat. *Prose.*

326. Maximum hoc est, et officium sapientiae et iudicium, ut verba opera concordent. *Epist. 29.*

327. Hoc turpissimum est, quod nobis objici solet, verba philosophia, non opera tractare. *Epist. 24.*

328. Philosophi pronuntiatio, sicut vita debet esse composita. *Epist. 40.*

329. Eligamus eos, qui vita docent: qui enim dixerint quid faciendum sit, probant faciendo, qui docent quod vitandum sit, nec unquam in eo quod fugiendum dixerint, deprehenduntur. *Epist. 52.*

330. Hae sit propositi nostri summa: quod sentiamus, loquamur: quod loquamur, sentiamus, concordet sermo cum vita. *Epist. 75.*

331. Non ut caetera memoriae doctrinam tradidisse satis est, sed in opere tentanda: non est hostis, qui scilicet illum, sed qui facit. *Epist. 75.*

332. Sic dicamus, ut quae fuerint verba, sint opera: nullos autem pejus mereat de omnibus mortalibus iudicio, quam qui aliter vivunt, quam vivendum esse praecipiant. *Epist. 468.*

333. Talis esse debet hominis oratio, qualis vita. *Epist. 414.*

334. Sermones tui vitam tuam commendat auditoribus. *Sent. 467.*

ELEEMOSYNA ET CHARITAS.

335. Quem odorem sibi spirant eleemosyna, si in illis charitas non pollet! *Serm. 32, super Cant.*, inter opera D. Bernardi.

336. Nisi ramos eleemosynae de charitatis radice procedat, non habet pinguedinem vel humorem, ut suavitatem vel nutrum fructum producat: nam vera eleemosyna, fructus est charitatis. *De Eleemosyna*, cap. 3.

ELEEMOSYNA ET COMPASSIO.

337. Eleemosyna sine compassione est ribus sine sapore, super *Isai.*, cap. 58.

ELEEMOSYNA ET JEJUNIUM.

Vide Jejunium et Eleemosyna infra.

ELEEMOSYNA ET ORATIO.

338. Oratio quae eleemosynarum operibus adjuratur, quodammodo iudicis audientiam deprecat, haec gratiam promeretur: illa ostium pulsat, haec aperit; illa prodiit desiderium, haec desiderii procurat affectum; illa supplicat, sed supplicanti ista commendat. *Homil. de Initio Quadrage.*

339. Oportet ut sibi res utraque, scilicet oratio et eleemosyna, consentiat. Illa rogat, haec impetrat; illa quodammodo iudicis audientiam deprecat, haec gratiam promeretur: illa ostium pulsat, haec aperit; illa prodiit desiderium, haec desiderii procurat affectum; illa supplicat, sed supplicanti ista commendat. *Homil. de Initio Quadrage.*

340. Ignis est precatio, sed ignis iste opus habet oleo ut ad ipsa oculi convexa perveniat: enterum oleum, quo ignis iste fovetur, non aliud est, quam eleemosyna. *Serm. 3, de Verbis Apost: Habentes eandem spiritum.*

341. Vacuus intrat ante Deum, qui veniens ad orationem, nullam eleemosynam facit. *Homil. 45, Oper. Imperf. super Math.*

342. Eleemosyna preparatio est orationis: ille preparat animam suam ante orationem, qui faciens eleemosynam venit ad orationem. *Ibid.*

343. Eleemosyna ante orationem praecedit, quia mediatrix est et preparatrix via ante faciem orationis; et post eleemosynam sequens oratio, preparatum locum misericordiae inveniat apud Deum. *Ibid.*

344. Sine miseratione infirmatur oratio: oratio sine largitate nocet. *Serm. 42.*

345. Orationem Deus non exaudit hominis, qui egonium non exaudit. *Sent. 208.*

ELEEMOSYNA ET PENITENTIA.

346. Orationem Deus non exaudit hominis, qui egonium non exaudit. *Sent. 208.*

347. Sine plumis nequit velate penitentia, deus eleemosynas non habens. *Homil. 5, de Penitent.*

FIDES ET AMOR. Vide Amor et Fides supra.

FIDES ET DOCTRINA. Vide Doctrina et Fides supra.

FIDES ET JUSTITIA. Vide Justitia et Fides supra.

FIDES ET MANDATUM.

348. Cum sit hominis christianae fides, fideliter Christi mandata servare, fit absque dubio, ut nec fidem habeat, qui indeliber est: nec Christianus

credat, qui Christi mandata conculcat. Lib. 2, de *Gubern. Dei.*

FIDES ET OPERATIO.

349. Strenuum esse operibus, sed affectu infidum, ita est ac si villosus fundamentum pulchrae culminum velis elevare fastigia, quod plus strinxeris, plus corruit: quia sine munimento fidei, bona opera manere non possunt. Lib. 2, *Offic.*, cap. 2.

350. Bona fides est, cum pulchro operum renitet ornata. Lib. 2, de *Fide ad Gratianum*, in *Prolog.*

351. Credere opus est opere, non sermone, non lingua. *Serm. 20.*

352. Quisquis sine fide operari bona vult, impius profecto est. *Super Epist. ad Rom.*, cap. iv, in illud: *Quisquam operatur*, etc.

353. Opera sunt ex fide, non fides ex operibus. *De gratia et lib. arbit.*, cap. 7.

354. Catholica fides justos ab injustis, non operum, sed ipsa fidei lege discernit. Lib. 3, *contra duas Epist. Pelagianorum ad Bonifac.*, cap. 5.

355. Sine recta fide, nulla opera laudabilia prosunt. *Ibid.*

356. Fides sine operibus neminem salvat; et sine ipsa, quae videntur bona opera, in peccata vertuntur. *Ibid.*

357. Si fides sine dilectione sit, sine opere erit. *Super Psalm. xxxi.*

358. Manus tuae inveniuntur in bono opere, fide in fide. *De Catalano*, cap. 2.

359. Fides sine operibus non salvat, et est quasi homo sine pedibus. *Tract. 10, super Joan.*

360. Nos ea quae videntur opera bona, dicimus non esse vera bona sine fide: quoniam opera vera bona necesse est Deo placere. Lib. 4, *contra Julianum*, cap. 8.

361. Frustra sibi de sola fide Mandatur, qui bonis operibus non ornatur. *Serm. ad Sororan suam.*

362. Jam incipe operari, et perseveres in fide; ne sicut stultae virginis, empturus oleum excludaris. Non in hoc pondifas, quod solum lampadum habes, sed custodi illam ardentem. *Prose.*

363. Non hoc solum confidas, quod credis, sed fidem ardentem conserva, ut luceat lux tua per bona opera. *Cateches. 15.*

364. Fides sine operibus, et opera sine fide, eodem modo improbantur: oportet enim fideles fidem acta ostendentem Domino offerre; nec enim patri nostro Abraham in iustitia fides reputata esset, nisi fructum ejus liberum suum obtulisset. *De Perfect. spirit.*, cap. 20.

365. Professio fidei absque operibus, sermo est otiosus: credit enim et Christum profiteatur,

PHILO SOPH.

S. PROPERTIUS.

S. REMIGIUS.

THOMAS A KEMPIS.

IN VITIS PATRI.

ABISTOTELI.

CATO PORT.

excuso.

PROPERTIUS PHILOS.

SENECA.

S. AUGUSTINUS.

S. ANSELMUS.

S. AUGUSTINUS.

S. ANSELMUS.

S. PETERUS CLAVUS.

SEPTIUS TULLIUS.

JURANIUS SEVERUS.

SIXTUS PHILOSOPH.

GUILLELMUS ANGLICUS.

S. IERONIMUS.

NEOCORUS.

sed otiose agit, cum ea minime prestat. *De Concessione.*

S. FULGENT. 366. Vita bona non veraciter dicitur, quae perversa credulitatis vitio depravatur: nec sufficit ad salutem fides recta creditur, si conversatio moribus turbatur obsecris. *Lib. 2, de remiss. peccator., cap. 1.*

GLOSS. ORD. 367. Non sufficit veritas fidei, nisi confirmetur operibus bonis. *Super 2 Paralip., cap. 32.*
368. Bona opera vere divitiis spiritus, ubi pura mentis sinceritate geruntur, sed sine fide nihil promittunt. *Super Proverb., cap. 31.*

369. Opera proter fidem, vel nulla sunt, vel etiam bona videantur, sunt inania, quia proter viam Christi. *Super illud Joan. v: Omnis qui credit, etc.*

370. Nemo bona facit, in quo fides non processit. *Super Exod., cap. xv, in illud: Non ainet percussorem ingredi.*

371. Ille placet Deo, qui fidem rectam, quam habet, executione virtutum, et perfecta operatione decorat. *Super Epist. ad Thess., cap. iv, in illud: Et placeat Deo, etc.*

372. Nemo potest Deo servire, qui mortua habet opera. *Super Epist. ad Hebr., cap. 9, in illud: Ad serviendum Deo viventi.*

S. CYPRIANUS. 373. Inbus sancta Ecclesie inimicus est, qui fidem se dum affirmat vocibus, moribus negat. *Prose.*

374. Eumque sancta Ecclesia voluit infidelem estimat, qui illam specie tenuis intus positus vitio pravæ actionis impugnat.

375. Ab ipsa enim Ecclesia etiam fide discrepat, qui illi opere non concordat. *Lib. 18, Moral., cap. 6.*

376. Ille vere credit, qui exercet operando quod credit. *Homil. 26, super Evang.*

377. Nunquam sibi aliquis credat, quidquid sibi animus sine operis attestacione responderit. *Ibid., homil. 30.*

378. Vera fides est, quæ in hoc quod verbis dicit, moribus non contradicit. *Prose.*

379. Tunc veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus, operibus complectimur. *Ibid., homil. 29.*

380. Sicut rami sine virtute radicis arefunt; ita opera quantulibet bona videantur, nulla sunt, si a soliditate fidei disjunguntur. *Lib. 3, ex Registro, indict. 12, cap. 33, epist. 33, ad Theodolindam reginam Langobard.*

381. Bona opera percipiunt, si a fide vera inveniuntur aliena. *Ibid.*

382. Fides absque operibus justitiæ, non sufficit ad salvandum: neque vitæ justitia per se sola

est ad salutem, si seuncta sit fides. *Homil. 8, super Ecclesiasten.*

383. Frustra sibi de sola fide blanditur, qui bona operari negligit. *Serm. 2, de Ascens.*

384. Fides ficta est, quam solo ore promittitur, et actu negatur. *Super I ad Timoth., cap. i, in illud: Et fide non ficta, etc.*

385. Opera sine fide, sunt quasi cursus extra viam in solitudine. *Super Exod., cap. xv.*

386. Credens non dicitur sapiens; nisi quod credit operetur. *Super Psalm. cx.*

387. Nullus fidei promissa percipiet, nisi professionem actibus servet. *Serm. de Fide Abraham.*

388. Sicut lucerna non quidem ex oleo accenditur, sed per oleum nutritur; sic fides non quidem ex opere nascitur, sed per opera emittitur. *Homil. 18, Opera perf. super Matth.*

389. Fides sine operibus, figura solum absque virtute est. *Homil. 8, super II ad Timoth.*

390. Qui bono operi student, in ipso opere hoc habent ut Deo grati acceptique per fidem sint. *Lib. 1 Paralip., cap. 11.*

391. Otiosa et mortua est fides, quæ sanctis et necessariis non commendatur operibus. *Lib. 1, homil. 3, ad Monachos.*

392. Ubi opera non sunt bona, fides nihil proderit credendi. *Super Prolog. Regule S. Bened., cap. 2, text. 12.*

393. Qui per fidem cognitionem Dei habent, et operibus obscurantur, exemplum Balaam sequantur qui carens opere, apertis oculis habitat per contemplationis fidem. *Lib. 1, de Summo bono, cap. 2, sent. 8.*

394. Beatum hominem facit vita recta cum fide. *Ibid., lib. 2, cap. 1, cent. 14.*

395. Beatus est, qui et recte credendo bene vivit, et vivendo, fidem rectam custodit. *Ibid., cap. 2, sent. 1.*

396. Sicut fides operandi ratio est, ita in operibus fidei fortitudo. *Serm. 5, de Collectis.*

397. Nemo fidelis sine bonis operibus aut est, aut esse potest sanctus. *In Apolog. pro Theodoro, cap. 3.*

398. Bona opera si fuerint sine fide, non sunt aliqua bona credenda, sed vitia. *Lib. 3, de Vita contempl., cap. 1.*

399. Sicut fundamentum sine structura parietum, nihil utilitatis habet; ita quicumque fidem sine operibus habere videtur, non idcirco perfectus est. *Super I ad Cor., cap. 3, can. 11.*

400. Cassa est operatio, si fides certa non fuerit: frustra fonerat, qui de receptione desperat. *Lib. 2, ad Eccles. Cathol.*

HAYDO.

S. THEODO.

HUGOCARD.

ATTENOR.

S. JOHANNES CHRYSO.

THEOPHYLACTUS.

PLATO.

S. JOHANNES BAR.

S. AUGUST.

JOAN. TERTI.

S. JOAN. CLY.

S. ISIDORUS HISPAL.

S. THEODO.

S. LEO I.

LIUTPOLDUS BLAGOV.

S. PROSPER.

S. BERNARD.

SALVIANUS.

401. Operi debemus credere, non opinioni: rationi, non libidini: veritati, non voluntati. *Ibid., lib. 4, de Gubernat. Dei.*

402. Christianus, nisi bona opera fecerit, fidem suam penitus approbare non potest; ne per hoc quod probare non valet quod sit, sic omnino habendus est, quasi non sit. *Ibid.*

403. Sine operibus bonis, nihil sibi christianus per fidei supercilium usurpare debet. *Ibid.*

404. Non sufficit sola fides ad salutem, sed operibus indiget ad perfectionem. *Super Exod., quest. 63.*

405. Tunc vivit fides, quando opera habet Deo placencia: opera tunc vivunt, quando fidem habuerint: separata autem ab invicem, mortua sunt. *Super Joan., cap. ix, in illud: Vocaverunt rursum hominem, etc.*

406. Nunquam fieri potest, ut anima sua opera recta perficiat, propria illa sua virtute (scilicet fide) destituta. *Lib. de Republ.*

FIDES ET ORATIO.

407. Si fides deficit, oratio perit: ergo ut oremus, credamus: et ut ipsa deficiat fides qua oramus, oremus: fides fundit orationem, sua oratio fidei impetrat firmitatem. *Serm. 36, de Verb. Dom.*

408. Fides orationis est penna, qua sine in colum evolare non potes. *Gradu 28.*

FIDES ET SCIENTIA.

409. Ubi fides non est, ibi scientia abest. *Homil. 18, super I Timoth.*

410. Indiget fides cognitione, sicut et cognitio indiget fide: neque enim esse potest fides sine cognitione, neque cognitio sine fide: sed hanc tamen sciem inter se habent, ut cognitionem fides procedat, subsequatur autem fidem cognitio. *Serm. 1, de Curat. grecar. affection.*

FIDES ET SPES. Vide Spes et Fides infra.

FIDES ET TIMOR. Vide Timor et Fides infra.

FORTITUDO ET CHARITAS. Vide Charitas et Fortitudo supra.

FORTITUDO ET HUMILITAS. Vide Humilitas et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET JUSTITIA. Vide Justitia et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET OBEDIENTIA. Vide Obediencia et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET OPERATIO. Vide Operatio et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET PATIENTIA. Vide Patientia et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET PRUDENTIA.

411. Prudentiam fortitudo comitem habet. *Lib. 1 Offic., cap. 35.*

412. Fortitudinis mater prudentia est: non fortitudo, sed temeritas est quislibet ausus, quem non parturit prudentia. *Lib. 1, de Consol.*

413. Sæpe fortitudo, si improvida fuerit, et minus circa vitia circumspicit, ipsa sui presumptione in casum ruit. *Homil. 49, super Esach.*

414. Vis corpori prudenti moderamine destituta, præcepit ruit cuncta miscens atque confundens. *De Regno ad Arcadium imperat.*

FORTITUDO ET SAPIENTIA. Vide Sapientia et Fortitudo infra.

FORTITUDO ET TEMPERANTIA.

415. Ille solus vir fortis debet judicari, qui temperans est. *Lib. 1, de Divin. Inst., cap. 9.*

HUMILITAS ET CASITAS. Vide Casitas et Humilitas supra.

HUMILITAS ET CHARITAS. Vide Charitas et Humilitas supra.

HUMILITAS ET DISCIPLINA.

416. Servanda est in corde humilitas, et in opere disciplina. *Lib. 26 Moral., cap. 19, num. 23.*

HUMILITAS ET DISCRETIO.

417. Discretio esse non potest absque humilitate, nec humilitas in complacencia sui, et inmitendo propria prudentiæ conservatur. *Lib. 2, super Marz.*

HUMILITAS ET FORTITUDO.

418. Magna virtus humilitatis, sine cuius obtentu, virtus fortitudinis non solum virtus non sit, sed etiam in superbie vitium erumpat. *Serm. de Virt. Obolent.*

419. Ne fortitudo in superbiam transcat, condenda est sale humilitatis. *Ibid.*

HUMILITAS ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Humilitas infra.

HUMILITAS ET MISERICORDIA. Vide Misericordia et Humilitas infra.

HUMILITAS ET OBEDIENTIA. Vide Obediencia et Humilitas infra.

HUMILITAS ET OPERATIO. Vide operatio et Humilitas infra.

HUMILITAS ET ORATIO. Vide Oratio et Humilitas infra.

S. AMBROS.

S. BERNARD.

S. GREGOR MAGNUS.

S. SYNESIUS.

FACT. FIRM.

S. GREGOR MAGNUS.

JOAN. GENS.

S. BERNARD.

®

HUMILITAS ET PATIENTIA. Vide Patientia et Humilitas *infra*.
HUMILITAS ET PAUPERITAS. Vide Pauperitas et Humilitas *infra*.
HUMILITAS ET SAPIENTIA. Vide Sapientia et Humilitas *infra*.
HUMILITAS ET SCIENTIA. Vide Scientia et Humilitas *infra*.
HUMILITAS ET SIMPLICITAS. Vide Simplicitas et Humilitas *infra*.

S. MAXIMUS MART.

IN VITIS PATR.

JOAN. CASP.

S. FELICENT.

S. AUGUST.

S. DONAV.

S. ELIGIUS.

S. GREGOR. MAGNUS.

429. Qui timet nondum, semper conjunctam habet humilitatem comitem. Centur. 1, de Charit., cap. 48.
421. Semper homo humilitatem et timorem Dei ita incessabiliter respirare debet, sicut statum quem naribus attrahit vel emittit. Lib. 5, libell. 15, de Humilit., num. 32.
HUMILITAS ET VIRGINITAS. Vide Virginitas et Humilitas *infra*.
JEIUNIUM ET CHARITAS.
422. Tunc gratum Deo jejuniū manus efficitur, cum hoc fructibus charitatis fuerit consummatum. Lib. 5, de Carnob. Institut., cap. 35.
JEIUNIUM ET DISCRETIO.
423. Jejunium sic est adhibenda temperes, ut corpus nec saturitas excitet, nec inedia immoderata debilitet. Epist. 3, ad Probam., cap. 13.
JEIUNIUM ET ELEMOSYNA.
424. Qui non potest jejunare, amplius debet erogare pauperibus; ut peccata que non potest jejunando curare, possit in elemosynas dando redimere. Serm. 4, Sabbat. post Dum. Quinquag.
425. Bonum est jejunare, fratres, sed melius est elemosynam dare. *Ibid.*
426. Si possibilitas non fuerit jejunandi, elemosyna sufficit sibi sine jejunio: jejunium vero sine elemosyna, omnino non sufficit. *Ibid.*
427. Qui vult orationem suam valere ad Deum, faciat illi duas alas, id est elemosynam et jejunium, et ascendet celeriter, et subleuetur. *Ibid.*
428. Oratio habet duplices alas, jejunium et elemosynam. Tit. 2, Dieta, cap. 2.
429. Si jejunaveris sine elemosyna, nihil jejunium tuum reputatur. Lib. 4, Pharis., cap. 45.
430. Illud jejunium Deus approbat, quod ad ejus oculos manus elemosynarum levat. Homil. 11.
431. Illud jejunium Deus approbat, ut hoc quod tibi subtrahis, alteri largiaris, ut unde tua

caro affligitur, inde egentis proximi caro reparatur. Homil. 16, super Evang.
432. Bene jejunat, qui alimenta corporis (quae sunt communia dona Creatoris) cum indignitibus percipit. *Ibid.*
433. Bene jejunat, qui ea que sibi subtrahit, non ventri postmodum offerenda custodit, sed pauperibus tribuit. *Ibid.*
434. Laborem jejunii tui misericordiam operam commendat, et abstinentia tua pauperum refectioe sit gratior. Epist. 4, ad Demetriad.
435. Orationis alae sunt jejunium et elemosyna: jejunium quidem levem facit orationem, ut cito evolet, sed elemosyna pinguem reddit, ut difficiliter in via. Super Tobiam, cap. 12.
436. Bonum est jejunium, sed melior est elemosyna: quis quod jejunium subtrahit, elemosyna tribuit. *Prosev.*
437. Per jejunium affligitur caro propria, per elemosynam vero reficitur aliena. De Eleemos., cap. 4.
438. Si absque elemosyna jejunes, non hoc jejunium reputatur: cum ventris serro, ac tenuimento, qui ita jejunat, deterior sit, tantoque peior, quanto crudeliter delicias negatur est. Homil. 78, super Math.
439. Jejunium sine elemosyna, Deo acceptum non est. In cap. 4, Regula S. Basil., verbo Quare.
440. Jejunium sine elemosyna, non tam purgatio anime, quam carnis afflictio est. Serm. 4 de Jejunio decima mensis.
441. Vera jejunia abundant fructibus largitatis, et in pauperes Christi benignis sunt foveunda munibus. *Ibid.*
442. Efficacissima pro peccatis deprecatio est in elemosynis atque jejunis, et velociter ad divinas concedit aures talibus oratio elevata suffragis. *Ibid.*, serm. 5.
443. Rationabilibus sanctisque jejunis, nulla utilius quam elemosynarum opera copulantur. Serm. 6 Quodrag.
444. Jejunium christiani, egentis debet esse refectio. Homil. 3 Quodrag.
445. Bene jejunat quicumque esurienti summi refecti pauperis satietate sustentat. *Ibid.*, homil. 8.
446. Esurit jejunium, jejunium sicut, quod non pietatis cibo pascitur, quod potu misericordiarum non rigatur. *Prosev.*
447. Alget jejunium, jejunium deficit, quod non elemosyna vellus legit, quod non misericordiam aperit vestimentum. Serm. 8.
448. Fratres, quod est terra ver, hoc misericordiam scimus esse jejunio. *Prosev.*
449. Sicut veris status, tota facit germina flores: ita misericordia tota jejunii semina produ-

S. HIERON.

RUGOCLAR.

S. INNOCEN.

S. JOHANNES CHRYSOST.

JOAN. TERTI.

S. LEOL.

S. MAXIMUS EPISCOPUS TAUROIC.

S. PIERUS CRESCENT.

cit in florem, sic in celestem messem totum jejunium facit fructificare virtutem.
450. Quod oleum lucernas est, hoc jejunio pietas: sicut lucerna humen olei pinguedo succendit, et moderata pasta facit illud ad totius noctis solatium perfluere: sic pietas facit splendore jejunium. *Ibid.*
451. Quod diel sol est, hoc elemosyna noscitur esse jejunio. *Prosev.*
452. Sicut jubar solis clariorem perficit diem, et totam nubium dispergit obscuritatem: sic elemosyna jejunii sanctificat sanctitatem. *Ibid.*
453. Quod est anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. *Prosev.*
454. Sicut enim mortificatur corpus a corpore anima cum recedit: ita mors est jejunii, largitatis abscessus. *Ibid.*
455. Jejunium tunc vincit tunc viget, tunc triumphat, cum duce misericordia pugnat. *Ibid.*
456. Misericordia et pietas, jejunii sunt alae, per quas tollitur et portatur ad celum, sine quibus jacet et volatatur in terra. *Ibid.*
457. Jejunium sine misericordia, simulacrum famis est, imago nulla est sanctitatis. *Ibid.*
458. Qui non jejunat pauperi, Deo fingit. *Ibid.*
459. Qui jejunans, prandium summi non erogat, sed deponit, cupiditati probatur jejunare, non Christo. *Ibid.*
460. Sine pietate jejunium, occasio est avaritiae, non est propositum parcitatis. *Ibid.*
461. Jejunium sine misericordia non est veritas, sed figura. *Ibid.*
462. Jejunium quamvis excludat vitiorum morbos, carnis amputet passiones, criminum causas propellat; tamen sine misericordiae unguento, sine elemosynae sumptu, perfectam salutem mentibus non reponit. *Ibid.*, serm. 44.
463. Jejunium sanat vulnera peccatorum, sed cicatrices vulnerum sine misericordia non emundat. *Ibid.*
464. Erit jejunium nostrum clarius, si nobis dies splendor misericordiae dat serenus. *Ibid.*
465. Fames est avaritiae, jejunium sine misericordia: cupiditatis poena est, sine pietate jejunium. *Ibid.*, serm. 2.
466. Jejunium sine misericordia deficit, jejunium sine pietate jejunat. *Ibid.*
467. Est ager cultus sine semine, sine misericordia jejunans. *Prosev.*
468. Agor cultus sicut sine semine fit sterilis, ita jejunans dat menti cultum, corpori decorum, sed sine misericordia ad fructum vite non pervenit. *Ibid.*
469. Quod est sine rege aula regia, hoc est sine largitate jejunium. *Ibid.*

470. Jejunium lucet innocentia, radiat castitate, fulget actibus, sanctitatis toto magnificatur ornatu: sed sine misericordia gloriam non habet, mercede caret, palmam non tenet. *Ibid.*
471. Homo in lacrymas pauperum jacta semina jejunii: quia siccatum jejunii virtutes, arecunt jejunantium messes, quas pauperum flibus non fuerint irrigata. *Ibid.*
472. Fortius non sic anne flamma extinguitur, Nec sic calcens sole tabescunt nives, Ut turbidum scabra culpamur seges, Vanescit almo trita sub jejunio, Si blanda semper miscetur largitas. In Catherino, de Hymno jejunanti., vers. 206.
473. Pro reficiendo paupere, etiam jejunare bonum est. Sant. 269.

FRUDENT. FOREA.

SIXTUS PHILOSOPH.

IN VITIS PATR.

S. AUGUST.

S. BASILIUS MAGNUS.

S. BERNARD.

S. DONAV.

S. CYRILIAN.

GLOS. INT.

JEIUNIUM ET HUMILITAS.

474. Pallor et macies cum humilitate, docus est monachi. Lib. 3, num. 64.

JEIUNIUM ET ORATIO.

475. Jejunia multum adjuvant orationem. Epist. 121, ad Probam., cap. 15.
476. Ostendit se homo velle impetrare quod postulat, cum se affligit jejunio. *Prosev.*
477. Ut accepta possit esse oratio, consortium vult secum habere jejunium. De Quest. Veteris et Nov. Testamenti, quest. 129.
478. Sicut sine cibo non est plena refectio, sic et jejunium sine oratione non potest animam perfecte nutrire. Serm. 1, fer. 4, Dom. 16 post Pentec.
479. Ingredi non potest jejunium et oratio in animam ab ebrietatis sordibus inquinatam. Conc. 2, de Jejun.

480. Jejunium orationi devotionem et fiduciam donat: oratio virtutem impetrat jejunandi, et jejunium gratiam promeretur orandi. Serm. 4, quodrag.

481. Jejunium orationem roborat, oratio sanctificat jejunium et Dominum representat. *Ibid.*
482. Sicut jejunio, ut facile colos penetret, aliquid: orationis scilicet atque justitia. *Ibid.*
483. Quid jejunium proderit, si relinquatur in terra? subleuetur ergo jejunium perna quadam orationis. Serm. 4 Quodrag. de Jejunio et orat.
484. Oratio per jejunium facilis penetrat column. Serm. 24, ad Sororem suam.
485. Per jejunium et orationem mens conjungitur Angelis et copulatur Deo. *Ibid.*
486. Oratio pestis malignis curat, et jejunium pestes corporis. Tit. 2, Dieta, cap. 8.
487. Efficax est oratio precedente jejunio. De Jejun. et Tentat. Christi, cap. 2.
488. Sola oratione pinguescit, quam macies corporis pascit. Super Tobiam, cap. 11.

S. HIERON. 489. Jejunio passiones corporis, et ratione pestes sanandae sunt mentis: haec genus in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio. *Super Matt., cap. ix, can. 10, num. 92.*

S. JOANNES CHRYSOST. 490. Non jejunio solum, sed et oratione opus est: expendique quiesco, quot quantaque hora ex utrisque junctis emanent. *Prose.*

491. Qui enim orat et jejunat ut oportet, is multis rebus non indiget: qui vero multis non indiget, nunquam fiet aratus, sed promior semper ad misericordiam erit.

492. Qui jejunat, levior est, et vigilantior orat, et facile Deum pleat. *Homil. 58, super Matth. Oper. imperf.*

493. Qui orans jejunat, hinc possidet alas, quibus ventos ipsos volando praetervehit. *Prose.*

494. Non enim occidit, nec extenditur, nec torquet orando, quae multum paupertas; sed igne ardens et terra superior est, quare terribiliter hostis demonibus redditur. *Ibid.*

495. Sicut nec miles sine armis est aliquid, nec arma sine milite; sic nec oratio sine jejunio, nec jejunium sine oratione. *Ibid., homil. 15.*

496. Jejunium est adiutorium orationis, quia oratio sine jejunio gracilis est et infirma. *Ibid.*

497. Quia virtus orationis jejunium est, nunquam separantur ab invicem, sed ubique simul ponuntur. *Ibid.*

JOAN. TRITHEM. 498. Oratio tanto fit efficacior, quanto jejunio decorata invenitur. *Homil. 15, ad Monachos.*

S. HIERON. HISPALENS. 499. Hoc est perfectum et rationale jejunium, quando noster homo exterior jejunat, et interior orat. *Prose.*

500. Facilius enim per jejunium oratio penetrat caelum, tunc homo spiritalis effectus, Angelis conjungitur, Deoque liberius copulatur. *Lib. 1, de Summo bono, esp. 44, sent. 4.*

S. EPIF. I. 501. Grata est Deo, et terribilis diabolo jejunantis oratio. *Serm. 1, de Jejun. septimi mensis.*

ROBERTUS BELLARM. 502. Saccus et jejunium sunt alae orationis. *Super Psalm. xxxiv, vers. 15.*

IN VITIS PATR. 503. Sicut venenata animalia fortiores herbae, vel pigmenta expellunt: ita cogitationes sordidas oratio jejunio repellit. *Lib. 3, num. 60.*

JEJUNIUM ET PENITENTIA.

S. AUGUST. 504. Penitentia sine jejunio vacua est. *Lib. 4, contra Julian., cap. 2.*

S. BASILIUS MAGNUS. 505. Penitentia citra jejunium irrita est. *Conc. 1, de Jejunio.*

506. A peccato afflicti sumus? per penitentiam curemur: penitentia porro remoto jejunio inanis et infrugifera est. *Ibid.*

JEJUNIUM ET SOBRIETAS.

S. PETERUS DANIARUS. 507. Assuetum jejunii corpus, sobrietas roborat. *Opusc. 12, cap. 26.*

JEJUNIUM ET VIRGINITAS.

508. Qui virginitatem servat et jejunat, sibi ipse utilis est. *Serm. 4, de Verb. Apist. Habentes eundem spiritum.*

JUSTITIA ET BONITAS.

509. Satis crudelis est, qui putat justitiae non convenire bonitatem: cum una atque eadem sit ratio providentiae, maius justitiae bonitate compensare, honos legis vinculo custodire. *Homil. 43.*

JUSTITIA ET CHARITAS.

510. Quidquid aequitatis expertus est, a charitate abhorret. *Lib. 2 Parall., cap. 63.*

JUSTITIA ET DISCRETIO.

511. Cum summa discretionem tenenda est justitia, cum summa deliberatione inferenda est poena, non judicando ex suspitione, sed ex omni certitudine veritatis. *Serm. 44, ad Fratres in eremo.*

512. Discretio in distinctione tenenda est, ne dum nimis flagellare cupimus salutem perdamus. *De gradib., confess.*

513. Omnis correctio debet esse discreta: unde et tempus et modus, et persona quae corrigi debet, consideranda sunt. *Super II, Reg., cap. xiii.*

514. Dominus delinquentem vapulare praecipit, et tamen modum verberibus possit: ut et in reum vindicta procederet, et vindictae duritiam discretio temperaret. *Epist. 34.*

JUSTITIA ET FIDES.

515. Ubi sana fides non est, non potest esse justitia: quis justus ex fide vivit. Habet in *Decret. Gratiani, part. 2, causa 24, quest. 1, can. Ubi.*

JUSTITIA ET FORTITUDO.

516. Fortitudo est velut excelsior ceteris, sed nunquam inconstituta virtus: non enim seipsam committit sibi, alioquin fortitudo sine justitia, iniquitatis materia est. *Lib. 1 Offic., cap. 35.*

517. Non est mediocri animi fortitudo, quam sola defendit ornamenta virtutum omnium, et justitiam custodit. *Ibid., cap. 39.*

518. Fortitudo nisi eam justitia temperet, intolerabilis insolentia est, furori quam rationi propior, dominationi quam libertati. *Lib. 2, de Abraham, cap. 40.*

519. Justitia est et fortitudo sedem habent voluntatem, quia voluntas justa debet esse et fortis. *Serm. 35, de parva Sermonibus.*

520. Justitia perpetua comes est potentis, quemadmodum contra injustitiam imbecillitas comitatur. Habet, apud D. Joan. Damas., *lib. 1 Parall., cap. 93.*

S. VALER.
S. JOAN. DAN.
S. AUGUST.
S. BERNARD.
HUGOCAP.
S. PETER. DAN.
S. AUGUST.
S. AMBROS.
S. BERNARD.
S. GREGOR. MAGNUS.
S. GREGOR. MAGNUS.

RAYNO. 521. Fortitudo tunc laudabilis erit, si justa fuerit, quoniam fortiter agere, et non juste, non virtus est, sed vitium. *Prose.*

522. Multi enim fortiter agunt in praediis, in lectamentibus, in oneribus portandis: sed quia non juste faciunt, talis fortitudo non virtus, sed vitio deputatur. *Serm. Dom. 20 post Pent.*

ALAUENT. JUSTI. 523. Fortitudo sine justitia, iniquitatis materia est, et quo validior, eo ad nequius agenda promptior. *Part. 1, De casto Conjugio, cap. 13.*

JUSTITIA ET MISERICORDIA.

524. Manifestum est justam Dei misericordiam, misericordemque justitiam, nec alendis unquam corporibus hominum, nec docendis juvenisque eorum mentibus defuisse. *Lib. 2, de Vocat. gent., cap. 3.*

525. Beatus est, qui et severitatem, et mansuetudinem confidit: ut altero disciplina servetur, altero innocentia non opprimatur. *Lib. 9, epist. 72, ad Irenaeum.*

S. ANTONIN. 526. Omnis qui juste judicat, statim in manu gestat, et in utroque penso justitiam et misericordiam portat: sed per justitiam reddit peccatis sententiam, per misericordiam peccati temperat poenam. *Part. 3, tit. 9, cap. 1.*

S. AUGUST. 527. Qui judicat sine misericordia, sine misericordia judicatur. *Epist. 49, quaest. 4.*

528. Maximum interest, quo animo quisque parcat: sicut enim est aliquando misericordia puniens, ita et crudelitas parcens. *Epist. 54, ad Macedon.*

529. Malo severa misericordia justae emendari, quam levis adulationis unctio laudari. *Epist. 47.*

530. Imple, christiane iudex, patris officium, sic succense iniquitati, ut consilere humanitati memineris: nec in peccatorum atrocitatibus exerceas ulciscendi libidinem, sed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem. *Epist. 459, ad Marcelin.*

531. Deus misericors et justus est: sicut conservat misericordiam in justitia, ita justitiam in misericordia. *De vera et falsa penit., cap. 10.*

532. Servit motus ira rationi, quando ita praebet misericordia ut justitia conservetur; sine non indigent tributur, sine cum ignoscitur penitentia. *Lib. 9, de Civit. Dei, cap. 5.*

533. Misericordia sine justitia destruitur, et in crudelitatem convertitur. *Serm. 6, ad Frat. in eremo.*

534. Semper misericordia cum severitate ligata sit, ne velut ille qui peccavit, desperatus ad suspensum peccat. *Ibid., serm. 14.*

535. Blandus mansuetus est, districtusque superbis. In *spis Proverbi., verbo Blandus.*

536. Si interitum severitate opus est, paternam sit, non tyrannicam: matres fovendo, patres corrigendo exhibent. *Serm. 23, super Cant.*

537. Justitia dum suum modum excoelit, crudelitas vitium gignit, et nimia pietas dissolutiorem disciplinam parit. *Lib. Medit.*

538. Plus nocet praelatus misericors, et abiciens rigorem discipline, quam praelatus rigidus sine misericordia. *Serm. 23, in Hexam.*

539. Severitati debet adjungi pietas. *Super Luc., cap. iii, in illud: Facite dignos fructus, etc.*

540. Severitas justitiae sine pietate misericordiae Domino non est placita, nec ab eo approbata. *Serm. 1 Dom. in Palm.*

541. Nec quis Deus justus est, quis lapsus desperet, nec quis misericors est, debet nimia securitate confidere; sed aie fimeat justitiam, ut quaeat misericordiam; sic de misericordia confidat, ut tamen justitiam contemnat. *Homil. 43.*

542. Deus quando judicat, miseretur: quando miseretur, etiam judicat: qui necque sine judicio miseretur, necque sine misericordia judicat. *Super Psalm. cxviii, vers: Misericordiae multae tace, Davidis.*

543. Sepe plus erga corrigendos agit benevolentia, quam austeritas: plus exhortatio, quam comminatio: plus charitas, quam potestas. *Prose.*

544. Siu autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est. *Sess. 43, in Decreto de reformat., cap. 1.*

545. Sententia, quae misericordiam velat fugienda est.

546. Christus est statera habens duas lances, misericordiam et justitiam: misericordia dimittendo levis justitia corrigendo et puniendo majoris est ponderis. *Super Job, cap. 6.*

547. Corrigit Sapienter ut magister: compellatur ut pater. *Super Eclesiasten, cap. 7.*

548. Non tibi videatur Deus sic misericors, ut non videatur justus: nec ita justus, ut misereri non velit. *Super Epist. ad Rom., cap. 2.*

549. Vera virtus est, cum nec pietas sine justitia, nec sine pietate justitia exequitur, quae separate ab invicem dilabantur. *Super Matth., cap. 1.*

550. Peccator incensum misericordiam sperat, si non etiam justitiam timeat: incensum justitiam metuit, si non etiam de misericordia confidat. *Lib. 32 Moral., esp. 14, num. 16.*

551. Sunt nonnulli ita districti, ut omnem

V. BIDA.
S. BERNARD.
S. BONAV.
CASSIODOR.
CONCILIUM TRIDENT.
GLOSS. IBER.
GLOSS. INT.
GLOSS. ORD.
S. GREGOR. MAGNUS.

etiam mansuetudinem benignitatis amittit : et sunt nonnulli ita mansueti, ut perdant districti jura regiminis. *Prose.*

552. Regat disciplina vigor mansuetudinem, et mansuetudo ornet vigorem; et stallerum commendetur ex altero, ut nec vigor sit rigidus, nec mansuetudo dissoluta. *Ibid.*, lib. 19, cap. 12, num. 16.

553. Sicut in vulneribus vinum adhibetur et oleum, ut per vinum mordantur vulnera, per oleum foveantur; sic unusquisque qui sanandis vulneribus preest, in vino morsum districtiois adhibeat, in oleo molliem pietatis: per vinum inuadatur putrida, per oleum sananda foveantur. *Prose.*

554. Miscenda est lenitas cum severitate, faciendumque quoddam ex utraque temperamentum; ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur.

555. Virga percussur, et baculo sustentantur: sit ergo distinctio virgae, quae feriat: sit et consolatio baculi, quae sustentat.

556. Sit itaque amor; sed non emolliens: sit rigor, sed non exasperans: sit zelus, sed non immoderate saviens: sit pietas, sed non plus quam expediat parens. Lib. 20 *Moral.*, cap. 8.

557. Disciplina, vel misericordia multum desuntur, si una sine altera teneatur. *Prose.*

558. Circa subditos suos inesse rectoribus debet et justo consolans misericordia, et pie seriens disciplina. *Ibid.*

559. Ille bene agit quae pia sunt, qui scit prius servare quae justa sunt: ut collatus in proximis rivus misericordiae, de justitia fonte ducatur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 14.

560. Curandum est, ut se rectorem prolatus subditi et matrem pietas, et patrem exhibeat disciplina. Part. 2, in *Pastoral.*, cap. 6.

561. Tanta debet esse discretio, ut nec disciplina nimia, nec ipsa quoque misericordia sit remissa. *Prose.*

562. Exhibenda pravis est asperitas in ostensione, charitas in mente: ut et dura ostensio delinquentem coerceat, et charitatis custodia mercedem mansuetudinis non emittat. Homil. 21, super *Exech.*

563. Vera justitia compassionem habet, falsa vero designationem: quamvis et justii solent peccatores recte indignari, sed aliud est quod agitur typho superbia, aliud quod zelo disciplina. Homil. 31, super *Evang.*

564. Sic servanda est disciplina severitas, ne dum plousquam necesse est zelus accenditur, mansuetudo funditus amittitur. Lib. 1, in *Registro*, indict. 9, cap. 24, epist. 23, ad *Joan.* episc.

565. Magna discretions arte servanda est, et juste consulens misericordia, et pie sciens disciplina. *Ibid.*

566. Ipsa in se dulcedo cauta sit, non remissa: correctio vero diligens sit, non severa: sed sic alterum condilatur ex altero, ut et boni habeant amando quod caveant, et pravi metuendo quod diligant: boni te dulcem, pravi sentiant correptorem. *Ibid.*, lib. 9, indict. 4, epist. 8, ad *Bonif.* Abbat.

567. Misericordia vera non est, quae a rectitudine justitiae existit aliena: quia quae potest per injustitiam pollui, necit proculdubio misereri. Lib. 22 *Moral.*, cap. 1.

568. Justitia non temperatur, nisi pietas adjungatur. Super *Epist.* ad *Tit.*, cap. 2, in illud: *Juste et pia vivamus*, etc.

569. Sic temperanda est misericordia regentis, ut non impudica remaneat culpa delinquentis. Lib. 3, de *Christo vincto*, cap. 5.

570. Si aliquando culpa exigente sonat in voce asperitas, semper tamen maneat in mente lenitas. Super *Regul.* D. August., cap. 7.

571. Districtio debetur vitis, compassio vero natura. *Ibid.*

572. Misericordia tunc vera est misericordia, si sine facta fuerit, ut justitia per eam non contemnatur: si autem contempta justitia, misericordia observetur, ipsa misericordia non est misericordia, sed fatuitas. *Prose.*

573. Justitia non est vera justitia, nisi habuerit in se misericordiam: et misericordia non est vera misericordia, nisi habuerit in se justitiam.

574. Injuste agentibus misericordiam exhibere, nec eos punire, ipsa misericordia non est misericordia, sed fatuitas. Homil. 16, super *Matth. Oper. imperf.*

575. Omnis qui recte judicat, stateram in manu gestat, et in utroque penso justitiam et misericordiam portat: sed per justitiam reddit peccati sententiam, per misericordiam peccatis temperat penam. Lib. 3, de *Suavio bono*, cap. 52, sent. 4.

576. In judicio sine misericordia non sedes, sed custodi discretionem justitiae. *Prose.*

577. Fene ergo rigorem in discussione justitiae, misericordiam in definitione sententiae: justitiae examen sequatur pietas, districtiois censuram temperet indulgentia. Lib. 2, de *Synon.*, cap. 10.

578. Cuius est misericors, nisi existat etiam justus colens agrum, quem contemplantari non potest. *Paran.* 179.

579. Penes Deum neque pietas sine justitia est, neque sine pietate justitia. *Prose.*

580. Virtutes si separate fuerint, dilabuntur: aequitas sine bonitate, severitas est: et justitia sine pietate, crudelitas. Serin. 445.

581. Nunquam Deus propter misericordiam, justitiam deserit: nec propter justitiam, misericordiam derelinquit. *Prose.*

582. Nunquam enim aliquem judicat, vel condemnat sine misericordia, nec alicujus miseretur sine justitia. De *divin. morib.*, cap. *Restituto.*

583. Ita justitiae regula tenenda est, ut neque nimia negligentior communitate despecta vilescat neque severior atrocitate gratiam humana amabilitatis amittat. De *Quatuor virt.*

JUSTITIA ET PRUDENTIA.

584. Non potest justitia sine prudentia esse, neque prudentia sine justitia. Lib. 1 *Offic.*, cap. 27.

585. Nullo modo potest esse justitia sine prudentia: itaque qui justus est, prudens est. *Ibid.*, lib. 2, cap. 8.

586. Prudentia sine justitia nocet. Lib. 2, de *Abraham*, cap. 10.

587. Adipiscamur conjunctam cum justitia prudentiam: prudentia enim sine justitia, nihil valet ad fidem faciendam. Lib. 2 *Offic.*

JUSTITIA ET SAPIENTIA.

588. Justitia sapientiae comes est: quia nemo injustus, sapiens erit. Super *Prolog. Regulae S. Bened.*, cap. 2, text. 16.

589. Excelsior est rebus omnibus sapientia: nec eas potest alla justitia sine sapientia. Lib. 2, de *Suavio bono*, cap. 1, sent. 1.

590. Necesse est justum esse sapientem: nam neque ratio, neque natura ipsa permittit, ut is qui justus est, sapiens non sit: quoniam justus nihil ulique facit, nisi quod rectum et bonum est, pravum et malum semper fugit. In *Epitome*, cap. *Nam.*

JUSTITIA ET SCIENTIA.

591. Scientia quae est remota a justitia, calliditas potius, quam scientia est appellanda. Lib. 4, de *Offic.*

JUSTITIA ET TEMPERANTIA.

592. Debet justitiam temperate moderatio, si quis se tibi curandum probat. Lib. 1, de *Penit.*, cap. 1.

593. Ipsi justitiae ut justa sit, temperantia modum imponit. Lib. 1, de *Considerat.*

JUSTITIA ET VERECUNDIA.

594. Pudor et justitia sunt humanae societatis fortissima vincula, quae homines firmo nexu conjungunt atque copulant. In *Dialogo Prologora.*

JUSTITIA ET VERITAS.

595. Veritas justitiam comitatur: quia nec veritas sine justitia, nec justitia potest esse sine veritate. Super *Prolog. Regulae S. Bened.*, cap. 2, text. 16.

JUSTITIA ET ZELUS.

596. Erga errata subditorum sic mansuetudo zelum temperet, quatenus a justitiae studio non enervet: sic ad ullionem zelus fervat, ne tamen pietatis limitatem fervendo transcendat. Lib. 10 *Moral.*, cap. 4.

597. Sic servanda est disciplina severitas, ne dum plus quam necesse est zelus accenditur, mansuetudo funditus amittitur. Lib. 1, in *Registro*, indict. 9, cap. 24, epist. 24, ad *Joan.* episc.

598. Haec duo, scilicet zelus Dei et amor justitiae, faciunt ut fana hominis nocturni reviviscat. Epist. 20, ad *Crispin.*

MANSUETUDO ET PAUPERITAS. Vide Pauperitas et Mansuetudo.

MEDITATIO ET ORATIO. Vide Oratio et Meditatio.

MISERICORDIA ET CHARITAS.

599. Sicut ignis sine oleo, non ardet in lampade: sic ignis charitatis sine oleo misericordiae, non ardet in corde. Tit. 7 *Dialo.*, cap. 4.

MISERICORDIA ET DISCRETIO.

600. Ubi est misericordia et discretio, ibi nec superfluitas, nec indignatio. In suis *Opus.*, in adiament., cap. 28.

MISERICORDIA ET HUMILITAS.

601. Humilitas minime vera est, cui misericordia juncta non est, nec debet humilitas dici, quam ad compassionem fratrum misericors necit inclinari. Lib. 22 *Moral.*, cap. 1.

MISERICORDIA ET LANGUITAS.

602. Christianorum omnium bonum, misericordia et languitas. Lib. 3, ad *Eccles. cathoic.*

MISERICORDIA ET JUSTITIA. Vide Justitia et Misericordia supra.

MISERICORDIA ET VERITAS.

603. Veritas sine misericordia, non potest sustineri: misericordia sine veritate, negligentis facit. Super *Oseam*, cap. 4, in princip. in illud *Non enim veritas*, etc.

604. Viscera misericordiae qui non amiserit, veritatem non amittit. Homil. super *Psalm.* cxviii.

605. Sicut per viam veritatis mons justus: ita

JOAN. TERTI.

S. GRIGORIUS MAGNUS.

PETRUS RUFINUS.

S. BONAV.

S. FRANCIS ANSBARI.

S. GRIGORIUS MAGNUS.

SALVIANUS.

GLORIUS INT.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS.

S. LEO I.

per viam misericordie ambulat mens benigna.
Prose.

606. Ne unquam timere ista diversa sunt, quasi horum bonorum singula diversis tramitibus expectantur, et aliud sit misericordia crescere, et aliud veritate proficere.

607. Non est misericors, veritatis alienus; nec iustum capax est, veritatis extraneus; nec utraque virtute utitur, qui non utraque ditatur. *Serm. 7. Quadrag.*

MISERICORDIA ET VIRGINITAS. Vide *Virginitas* et *Misericordia infra*.

OBIEDIENTIA ET CHARITAS.

608. Charitas sine obedientia, et obedientia sine charitate esse non potest. 2, 2, quest. 104, art. 3.

609. Dillectio sine obedientia facit criminisum, et conscientia egrum. Lib. 4, in *Vita S. Posthumii*, cap. 8, regul. 9.

OBIEDIENTIA ET DISCRETIO.

610. Obedientia quam precipitur sit honesta, et omni discretionis ornata: nam si discreta non fuerit, crudelitas estimanda est: si honesta non fuerit, nullatenus obedietur. *Serm. 7, ad Frat. in eremo.*

611. Obedientia sine discretionis, cassa est et vana; non ex parte obedientis, sed precipientis. *Ibid.*

612. Obedientia tunc vera, tunc sancta, tunc meritoria est, quando ditatur est discretionis, honestate, iustitia et humilitate. *Ibid.*

OBIEDIENTIA ET DOCTRINA. Vide *Doctrina* et *Obedientia supra*.

OBIEDIENTIA ET FORTITUDO.

613. Quid obedientia parit utilitatis, si fortitudo desit? *Serm. de Virt. obed.*

OBIEDIENTIA ET HONESTAS.

614. Obedientia, quam precipitur, sit honesta: si honesta non fuerit, nullatenus obedietur. *Serm. 7, ad Frat. in eremo.*

615. Obedientia honestate privata, superbia est, et venit ex utroque parte consentientis et precipientis. *Ibid.*

OBIEDIENTIA ET HUMILITAS.

616. Quibuslibet reliquis bonis operibus quis fuerit praestans, si istas duas virtutum alas, id est, humilitatem et obedientiam, non habuerit, in altum evolare non poterit. *Prose.*

617. Omnis ergo anima sancta, quae circumvolantes milvos, et diabolicos accipitres fugere, vel vitare desiderat, istas duas virtutum alas in se Deo donante custodiat.

618. Quia nec virginitas, nec vigiliae, nec ieiunia, nec ipsa oratio, nec lectio servis Dei prodesse poterit, si in eis obedientia perfecta et humilitas vera non fuerit. *Homil. 36.*

619. Ut currus uno equo non satis commode trahitur, nisi et alterum apponas: ita obedientiam humilitatem conjugatam sibi deprecatur. *Doctrin. 1.*

620. Humilitas atque obedientia in junioribus, necessitas, in senioribus dignitas est. *Homil. 8, ad Monachos.*

621. In obedientia valde est utile, si id quod discipline vigor imponit, nullo cogente humilitas laudanda servaverit. Lib. 4, in *Regist.*, indict. 13, epist. 7, ad *Felicem episc. Sardin.*, cap. 51.

622. Magna virtus est humilis pro Christi amore obedientia, quae oculos aperit, et infernum suam fortitudine claudit. *Homil. 20, ad Monachos.*

623. Duae sunt aloe, quibus terra in oculos avolat, humilitas et obedientia. *Ibid.*

624. Obedientia est arbor aeternae salutis, quae crevit in horto humilitatis. *Ibid.*

625. Obedientia multas virtutes congregat, humilitas autem ne deficiant congregatas servat. *Ibid.*

626. Obedientia magna victus est, quae mentis ceteras virtutes inserit, insertasque per humilitatis ministerium custodit. *Ibid.*

OBIEDIENTIA ET OPERATIO.

627. Qui vult tuta esse opera sua, vel recta in conspectu Dei, nihil obedientiam praeferat, nihil penitus anteponat, sive senior sit, sive junior. *Homil. 3, ad Monachos.*

OBIEDIENTIA ET PATRINITAS.

628. Obediens vere non eris, si patiens non fueris: nam vidua est obedientia, quam non patientia firmat. *Serm. Dom. 2, post Epiphaniam.*

OBIEDIENTIA ET PERSEVERANTIA.

629. Obedientia amonetenda est perseverantia: quoniam initium boni operis quid proderit, si perseverantia desit? *Serm. de Verbo.*

OPERATIO ET CASTITAS. Vide *Castitas* et *Operatio supra*.

OPERATIO ET CHARITAS. Vide *Charitas* et *Operatio supra*.

OPERATIO ET DISCRETIO.

630. Perent ipsa bona, nisi cum discretionis fiant. *Super Regul. D. Augusti*, cap. 3.

OPERATIO ET FIDES. Vide *Fides* et *Operatio supra*.

OPERATIO ET FORTITUDO.

631. Nihil valet cursus bravii, nihil qualicum-

que operatio, nisi columna fortitudinis roboretur. *Prose.*

632. Nihil valet ad edificium boni operis, nisi columnam fortitudinis amplexeris: sed si columna fortitudinis fracta fuerit, totum aedificium bonorum operum ruit. *Serm. 13, ad Frat. in eremo.*

OPERATIO ET HUMILITAS.

633. Quidquid boni quisque egerit, id agat cum humilitate, ut per humilitatem conservetur quod factum fuerit. *Doctr. 11.*

634. Si qualibet bona adint opera, nulla sunt si non ex humilitate condiantur: miranda actio cum elatione, non elevat sed gravat: qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat. *Homil. 7, super Evangelium.*

635. Sollicita consideratione praevidentium est, ut quotiescunque bona agimus, virtutem humilitatis in fundamento ponamus: ne si exterius inhaerens gloriam querimus, interius mercede privemur. *Serm. Domin. 12, post Pascha.*

636. Non sufficit bonum agere, nisi qui humilitatem studet servare. *Ibid.*

637. Nulla sunt opera virtutum, si humilitatis unguento non condiantur. Lib. 2, de *Tentat. religio.*, cap. 4.

638. Omnis labor monachi sine humilitate vana est: humilitas enim procurator est charitatis. Lib. 3, num. 126.

OPERATIO ET INTENTIO.

639. Bonum opus intentio facit, intentionem fides dirigit. In *Prefat.*, super *Psalms. xxxi.*

640. Major sit benevolentia, quam quod datur: quoniam tale erit opus, qualis fuerit intentio. *De Inter. domo*, cap. 25.

641. Si bona intentio non sit, et bonum opus quod videtur, perit. *Super Job*, cap. 15.

642. Tantum boni quis facit, quantum intendit: tantum quoque mali, quantum intendit. *Super Math.*, cap. 12.

643. Si pura intentione, quas potes, bona agis, opera sunt lucis, etiam si non ita humiliter videatur: si autem perversa intentio est, parvum est quidquid agitur, etsi videatur rectum. *Super Math.*, cap. vi, in illud: *Si fuerit oculus tuus simplex*, etc.

644. Omni cura servandus est a malis palpere oculus cordis, ne hoc quod in actione rectum hominibus ostentat, apud semetipsum per vitium pravae intentionis inlorsquet. Lib. 1, *Moral.*, cap. 20, num. 39.

645. Mirum non est, si quis bona inchoet: sed valde mirabile si intentione recta, in bono opere perdat. *Ibid.*, lib. 12, cap. 24, num. 27.

646. Si recta intentio in operatione non tenetur, totum opus amittitur et deturpatur: si vero recta intentione, bonum opus efficitur, etiam si minus bonum esse videatur. *Ibid.*, lib. 28, cap. 6, num. 13.

647. Si quod videtur bonum gerendum, sollicita intentione non crescit, etiam quod fuerat bonum gestum decrevit. Part. 3, in *Pastoralis*, cap. 4, admonit. 35.

648. Multa videntur bona, sed non sunt: quia bono animo non fiunt, et cum perversa est intentio (qua praecedit) pravum est omne opus quod sequitur, quamvis esse rectum videatur. Lib. 1, *Dialog.*, cap. 10, verbo *Multa*.

649. Finis operis probat, qualis intentio operationis fuerit. *Ibid.*, verbo *Ita*.

650. Omne bonum quod agitur, per intentionem semper ad caelestia levatur. *Homil. super Ezech.*

651. De bono opere proxima praebamus exemplum, et tamen per intentionem, qua Deo soli placere querimus; semper optemus secretum: sic sit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto. *Homil. 11, super Evangelium.*

652. Nulla est lux operis, quam non praecedat relictio intentionis. Lib. 4, in 1 *Reg.*, cap. 4, super illud *ix: Dominus revelaverat auriculum*.

653. Operis officium semper oportet esse intentionem, et nulla interitum negligentis otii dissimulatione cessare. *Super Psalm. cxviii*, in illud: *Et veniat super me misericordia tua*.

654. Cum manibus, etiam mentem elevas. *Homil. 22, super Epistolam ad Hebraeos.*

655. Oculis hominis, intentio operis ejus est: si ergo intentio ejus bona est, et opus intentionis ipsius bonum est. *Prose.*

656. Alioquin male intentionis, etiam si bonum in factis opus appareat, bonum tamen jam non est, quoniam ex sua intentione, aut probatur bonum, aut reprobat indignum.

657. Bona est intentio, quae propter Deum est, mala vero quae pro terreno lucro, aut vana gloria est.

658. Qui opus bonum bona intentione non faciunt, pro hoc magis caventur opere, per quod illuminari poterant.

659. Imisquisque bonum opus, quod agit, intentione bona agit: quoniam pro mala intentione, plerumque opus bonum quod agimus, perditur, et minus a culpa vacamus. Lib. 2, de *Summo bono*, cap. 27.

660. Laborandum est corpore, animi fixa in Deum intentione: sique manus in opere implenda est, ut mens non avertatur a Deo. In *Regula monachorum*, cap. 5.

S. DOMITIL.

S. EUSEBIUS EMISENIENSIS.

S. GREGORIUS MAGNUS.

JOAN. TRITH.

HAYMO.

JOAN. TRITH.

IN VIT. PATR.

S. EUSEBIUS EMISENIENSIS.

S. BERNARD.

CLOD. INT.

JOAN. TRITH.

S. GREGORIUS MAGNUS.

HUGO A. S. VICTORIS.

S. AUGUST.

S. HILARITUS

S. JOANNES CHRYSOST.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

RICHARD. A. S. VICTOR.

661. Quod est corpus sine vita, hoc est opus sine intentione bona. *Prose.*

662. Quilibet enim actio (quamvis bona videatur) quasi mortua iudicatur, nisi per intentionem bonam animetur. Part. 4, tract. 1, de *Statu infirmitatis*, cap. 7.

663. Fortia opera sine intentione bona, essa sunt arida, essa sine anima, essa mortua, virtutum merito vacua, mercedisque retributione frustrata. *Ibid.*

S. THOMAS AQUINAS.

664. Intentio est tantis virtutis, quod omnia opera ad se trahit. *Opus. 9, de Decem precep.*, verbo *Jam*.

665. Cum laus operis ex radice voluntatis dependat: tanto exterius opus laudabilius redditur, quanto ex meliori voluntate procedit. *Contra retractanda ab ingressu relig.*, cap. 42.

SENZCA.

666. Non est huius animus in recto, cuius acta discordant. *Epist. 34.*

OPERATIO ET OBEDIENTIA. Vide Obediencia et Operatio *supra*.

OPERATIO ET ORATIO. Vide Oratio et Operatio *infra*.

OPERATIO ET SCIENTIA. Vide Scientia et Operatio *infra*.

OPERATIO ET SPES. Vide Spes et Operatio *infra*.

ORATIO ET COLORE.

THOMAS KEMPIS.

667. Toties Deum oras, quoties pro peccatis tuis gemis et doles. Multum oras, si nullum dolere parum oras, si parum doles. In *Manuali parvulorum*, cap. 14.

ORATIO ET FIDES. Vide Fides et Oratio *supra*.

ORATIO ET HUMILITAS.

SESYCHIOS.

668. Oratio et humilitas sunt adversus demones, perinde ac flammæ enis. *Sent. 73*, cœntur. 2.

HUGO CARD.

669. Oratio humilis sicut homo rutilius ad Deum intrat, et ibi mandatum peragit, quo caro pervenire nequit. *Super Proverb.*, cap. 25.

ROBERTUS BELLAIR.

670. Oratio ex humilitate profecta non revertitur vacua. *Super Psalm.* xxxiv, vers. 46.

ORATIO ET JEIUNIUM. Vide Jejunium et Oratio *supra*.

ORATIO ET INTENTIO.

HUGO CARD.

671. Sine intentione, omnino muta est oratio. *Super Cant.*, cap. ii.

672. Oratio sine pura intentione, et cordis puritate, minime placet. *Super Iosiam*, cap. 1.

673. Qui attentione orationem quaerit, orationem inveniet; attentionem enim sequitur oratio. *De orat.*, cap. 143.

674. Intenta supplicatio dormire cor mundum votat. In *Hymno ad Calli cantum*.

ORATIO ET LECTIO.

675. Sine legendi studio, nemo ad Deum oratione esse valebit intentus. In *Exhort. ad monach.*

676. Debet lectio orationi servire, preparare affectum, non horas preripere, nec succidere moras. Inter opera D. Bernardi, serm. 7, super *Cant.*

677. Orationis lectio, lectioni succedat oratio: breve videbitur tempus, quod tantis operum varietatibus occupatur. *Epist. 7, ad Latam.*

678. Frequens lectio et quotidiana meditatio, animas solet magis labor esse quam carnis. *Super Ecclesiasten*, cap. 42.

679. Qui vult cum Deo semper esse, frequenter debet orare, frequenter et legere: orationibus mandatur, lectionibus instruitur. *Prose.*

680. Nam cum oramus, ipsi cum Deo loquimur: cum vero legimus, Deus nobiscum loquitur. *Lib. 3, de Summo bono*, cap. 8, sent. 2.

681. Omnis probetis ex lectione et meditatione procedit: que enim necimus lectione discimus: que autem didicimus, meditationibus conservamus. *Ibid.*

ORATIO ET MANIPULUS.

682. Perdet orationis precem, qui Dominicam sprovit iussionem. *Homil. super illud iv Joan: Venit hora*, etc.

683. Non vult orationem suam audiri, qui putaverit precepta Dei debere contemni. *Ibid.*

684. Diffidit est ad impetrandum auditus, cum procedit iussionis contemptus. *Ibid.*

685. Facile quod postulat accipitur, si quod jubetur, instantissime complectitur. *Ibid.*

ORATIO ET MEDITATIO.

686. Ad hoc ut fructuosa sit meditatio, oportet ut sequatur orationis devotio. *De Scala paradisi*, cap. 40.

687. Oratio sine meditatione, est tepida; meditatio sine oratione, infructuosa. *Ibid.*, cap. 41.

688. Ascendimus velut duobus pedibus, meditatione et oratione: meditatio siquidem quid docet, oratio ne desit obtinere. *Serm. 1, de S. Andrea*.

689. Sic orationi sancta meditatio necessaria est, omnino perfecta esse oratio nequeat, si cum meditatio non committitur, aut procedat. In *Speculo discipl.*, part. 1, cap. 12.

S. XILUS.

FRUDENT.

S. ATHANAS.

GILBERT.

ANGELUS.

S. HIBDON.

S. HEDOBES

HISPALENS.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. JOANNES

CHRYSOST.

S. AUGUST.

S. BERNARD.

S. BONIF.

ORATIO ET OPERATIO.

S. GREGOR.

MAGNUS.

&

S. HIBDON.

690. Valde apud Deum utraque hæc sibi necessario congruunt, ut et oratione operatio, et operatione fulebitur oratio. *Prose.*

691. Cor cum manibus levat, qui orationem suam operibus roborat: quisquis enim orat, sed operari dissimulat; cor levat, et manus non levat: qui vero operatur et non orat, manus levat et cor non levat. *Lib. 18 Moral.*, cap. 5, et S. Hieronymus, *lib. 2, super Lament. Hierem.*, cap. 8.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. JOANNES

CHRYSOST.

692. Inanis fit oratio, ubi prava est actio. *Lib. 9, in Respit.*, in dict. 8, cap. 45, epist. 45, *Universis Episcopis*.

693. Sicut res aliqua sine odore potest esse, odor autem sine re aliqua esse non potest: sic opus sine oratione aliquid est, oratio autem sine operatione nihil est; et si oras, non ex fide oras. *Homil. 43, Oper. imperf.*, super *Math.*

ORATIO ET PERSEVERANTIA.

S. GREGOR.

MAGNUS.

694. Virtutis pondus oratio non habet, quam nequamquam perseverantia continui amoris tenet. *Lib. 32 Moral.*, cap. 21, num. 27.

ORATIO ET PIETAS. Vide Pietas et Oratio *infra*.

PATIENTIA ET DOCTRINA. Vide Doctrina et Patientia *supra*.

PATIENTIA ET FORTITUDO.

S. HIERONIMUS

CELSI.

695. Fortitudo connexa est patientiæ: vir enim patiens, fortis est animo. *Prose.*

696. Qui patiens et fortis est, secure bonis sequentis vite sperare potest. *Epist. ad Damas. Pap., de morte D. Hieronymi*.

S. THOMAS

AQUINAS.

697. Quicumque est fortis, est patiens: quia fortitudo non solum sustinet molestias absque perturbatione, quod est patientia; sed etiam ingerit se eis, cum opus fuerit. 1, 2, cap. 66, art. 4.

PATIENTIA ET HUMILITAS.

S. BERNARD.

698. Vera patientia, nisi per profundam humilitatem, nec acquiritur, nec tenetur. *De Ordine vite*.

S. BERNARD.

699. Inutilis est patientia, quam non comitatur humilitas. *Super Epist. ad Philipp.*, cap. 1.

S. FELIX

AGENSIS.

700. Ubi est patientia et humilitas, ibi nec ira, nec perturbatio. In suis *Opus.*, in admonit., cap. 28.

JOAN. CASE.

701. Patientia vera absque profunda cordis humilitate, nec acquiritur, nec tenetur. *Collat. 18, Apbal. Præmonitis*, cap. 18.

PATIENTIA ET OBEDIENTIA. Vide Obediencia et Patientia *supra*.

PAUPERAS ET HUMILITAS.

702. Beatus ille pauper, qui docet in sponsione sibi humilitatem. *Serm. Domin. infra octav. Nativit.*

703. Paupertas ad gratiosa non est, sine humilitate. *Epist. ad Damas. Pap., de Morte D. Hieron.*

704. Humilitas nullatenus poterit absque nuditate conquiri. *Lib. 12, Conob. instit.*, cap. 31.

705. Nullus profecto spiritu pauper, nisi sit humilis. *De Patient.*, cap. ii.

706. Humilis si pauperlati conjuncta non fuerit, Deo placere paupertas non potest. *De tribus Tabern.*, cap. 2.

PAUPERAS ET MANDUCATIO.

707. Nisi pauper fueris, mitis esse non poteris. *Lib. 5, super Luc.*, cap. 6, in illud: *Beati pauperes*, etc.

PERSEVERANTIA ET OBEDIENTIA. Vide Obediencia et Perseverantia *supra*.

PERSEVERANTIA ET ORATIO. Vide Oratio et Perseverantia *supra*.

PIETAS ET ORATIO.

708. Efflicissima est ad exorandum Deum postulatio, cui pietatis opera suffragantur. *Serm. 6, de jejun. decimi mensis*.

PIETAS ET SCIENTIA. Vide Scientia et Pietas *infra*.

PIETAS ET TIMOR. Vide Timor et Pietas *infra*.

POENITENTIA ET ELEEMOSYNA. Vide Eleemosyna et Poenitentia *supra*.

POENITENTIA ET JEIUNIUM. Vide Jejunium et Poenitentia.

PRUDENTIA ET FORTITUDO. Vide Fortitudo et Prudentia *supra*.

PRUDENTIA ET INNOCENTIA.

709. Innocentia non est perfecta virtus sine prudentia: quoniam qui innocens est, nisi habuerit prudentiam, non est perfecte consummatusque virtutis. *Super Psalm. LXXXIII*, vers. ultimo: *Qui ambulat in innocentia*.

PRUDENTIA ET JUSTITIA. Vide Justitia et Prudentia *supra*.

PRUDENTIA ET SIMPLICITAS. Vide Simplicitas et Prudentia *infra*.

PRUDENTIA ET VERGENTIA.

710. Verecundia et prudentia dum sunt virtutes, que conjunguntur: quoniam una sine altera, sæpe et multis occasio fuit mali. *Super Loe.*, cap. 1.

S. ANTONICE DE PARGA.

S. ESCRIBI CASAS.

JOAN. CASE.

S. TEXTUL.

THOMAS I KEMPIS.

S. AMEROS.

S. LEO I.

S. HIRON.

HUGO CARD.

SCIENTIA ET SOBRIETAS.
S. PETRUS DAV. 714. Ut non sentiat pudicitia periculata narium fragum inter fluctantis huius vite discrimina, sobrietas magistra tui corporis tenet clavum. *Opusc. 49, cap. 3.*

RECTITUDO ET SIMPLICITAS. Vide Simplicitas et Rectitudo *infra*.

SAPIENTIA ET DOCTRINA. Vide Doctrina et Sapientia *supra*.

SAPIENTIA ET ELOQUENTIA.
CICERO. 712. Sapientia sine eloquentia, parum prodest; eloquentia vero sine sapientia, nimium obest. Lib. 1, de *Invent. Rhetor.*

713. Nemo eloquentia sine sapientia florere unquam et prestare potuit. Lib. 2, de *Oratori.*

714. Eloquentia fundamentum est sapientia. De *perfecto Oratore*, num. 70.

715. Hec sapientia maxime adhibenda eloquenti est, ut sit temporum personarumque moderator; nam nec semper, nec apud omnes, nec contra omnes, nec pro omnibus eodem modo dicendum arbitror. *Ibid.*

SAPIENTIA ET RECTITUDO.
CATO. 716. Cum tibi prexalide fuerit in corpore vires, Fac sapias; sic tu poteris vir fortis haberi. Lib. 4, *Distich. metr.*, 26.

SAPIENTIA ET HUMILITAS.
JOAN. TRIN. 717. Vera sapientia in domicilio requiescit sancto humilitatis. Lib. 1, homil. 19, ad *Monach.*

S. LEO I. 718. Tota Christiana sapientie disciplina, non in abundantia verbi, non in astuta disputandi, neque in appetitu laudis et gloria, sed in vera voluntaria humilitate consistit. Serm. 7, *Epiphon.*

SAPIENTIA ET JUSTITIA. Vide Iustitia et Sapientia *supra*.

SAPIENTIA ET VERITAS.
PLATO. 719. Nihil sapientie cognatus affinisque, quam veritas inveniri potest. Lib. 6, de *Republ.*

SCIENTIA ET CASTITAS. Vide Castitas et Scientia *supra*.

SCIENTIA ET CHARITAS.
S. AGUSTUS. 720. Sicut mors animam avellit a sensibus carnis, sic charitas a concupiscentiis carnalibus: huic subservit scientia, cum est utilis, nam sine illa inflat. Epist. 29, ad *Hieronym.*

721. Scientia si in aliquo sine charitate fuerit, inflat et noest. Lib. 4, contra *Cresconium*, cap. 23.

722. Cum autem Apostolus: Scientia inflat, charitas edificat; quod recte aliter non intelligitur, nisi scientiam tunc prodesse, cum charitas inest,

sine hac autem inflare, id est, in superbia inanisimae quasi ventositatis extollere. Lib. 19, de *Civit. Dei*, cap. 20.

723. Adde scientiae charitatem, et utilis erit scientia; non per se, sed per charitatem. Tract. 27, super *Evang.*

724. Scientia cavenda est, ne inflat: scientia si sola sit, inflat. Ibi inflat scientia, ubi charitas non edificat: ubi autem edificat, solidata est. Serm. 23, de *Verb. Dom.*

725. Cibis indigestus corrumpit corpus et non nutrit: ita et multa scientia ingesta stomacho animae (que est memoria) si decocta igne charitatis non fuerit, malos noxiosque humores generat; et non mali humores pravi mores sunt? Serm. 36, super *Cant.*

726. Scientia cavenda est, ne inflat: ergo amate scientiam, sed antepente charitatem: quia charitas edificat, et non permittit inflari scientiam. Lib. 4 *Phoret.*, cap. 15.

727. Quem charitas solidificando non erigit, scientia inflando pervertit. Lib. 8 *Moral.*, cap. 26, num. 30.

728. Scientia, ubi non est charitas, gravat, non allevat. Super *Psalm.* xi, cap. 2.

729. Scientia sine zelo charitatis inflat, et zelus sine scientia anime errat. Super *Prov.*, cap. xviii.

730. Scientia sine charitate, palca est levis, atque volatilis sine grano. Super *Genes.*, cap. 42.

731. Damnosus est sine charitate scientia. Homil. 20, super *1 Cor.*

SCIENTIA ET CONTEMPLATIO.
 732. Absque contemplatione juncta cum scientia, nihil preclarum geritur. De *gratia*.

SCIENTIA ET FIDES. Vide Fides et Scientia *supra*.

SCIENTIA ET HUMILITAS.
 733. Vera scientia affluit, non extollit, nec superbieos quos impleverit, sed lamentantes facit. Lib. 23, *Moral.*, cap. 10, num. 17.

734. In emne quod scit, sese mens deprimat, ne quod virtus scientie congruit, ventus elationis spargat. Homil. 7, in *Evang.*

735. Sancti viri ut humilitatis in se virtutem custodiant, cum quadam mirabiliter sciant, illud ante mentis oculos student revocare, quod nesciunt. *Ibid.*

736. Scientia virtus est, humilitas etiam custos virtutis est. *Ibid.*

SCIENTIA ET JUSTITIA. Vide Iustitia et Scientia *supra*.

SCIENTIA ET OPERATIO.
 737. Scientia sine bona operatione, arca vacua

est. Lib. 3, in *1 Reg.*, cap. 4, super illud: *Si dimiseritis arcam Dei, etc.*

SCIENTIA ET PIETAS.
S. AMBROS. 738. A pietate ad scientiam spiritum descenditur: nam quamvis videatur aliquis scientiam possidere, stultus est si male vivit. Super *Apocal.*, cap. 4.

S. GREGOR. MAGNUS. 739. Nulla est scientia, si utilitatem pietatis non habet: et valde inutilis est pietas, si scientia discretionis caret. Lib. 1 *Moral.*, cap. 16.

JOAN. TRIN. 740. Scientia sine pietate, virtus non est. Super *Prolog. Regulae S. Benedict.*, cap. 1.

SCIENTIA ET ZELUS.
S. BERNARD. 741. Zelus absque scientia, quo vehementius irruit, eo gravius corruit, impingens nimirum atque resiliens. Serm. 49, de *Verb. Levi.*

742. Importabilis absque scientia est zelus: semper minus efflex minusque utilis invenitur, plerumque autem et perniciosis valde sentitur. Serm. 59, super *Cant.*

MUGOARD. 743. Scientia sine zelo charitatis inflat, et zelus sine scientia animi errat. Super *Prov.*, cap. 49.

JOAN. GERS. 744. Scientia sine zelo languens est, et zelus sine scientia precipitans. De *Nupt. Christi*, consider. 3.

SCIENTIA ET HUMILITAS.
S. IOAN. CI. 745. Nunquam videas simplicitatem ab humilitate separatam. Grad. 24.

SCIENTIA ET PRUDENTIA.
S. AUGUST. 746. Simplicitas sine astutia, stultitia reputatur: astutia sine simplicitate, superbia approbatur. Serm. 4, ad *Fratr. in Erema.*

S. GREGOR. MAGNUS. 747. Utraque necessario in admonitione Apostolus coniunxit, ut et simplicitatem columbae astutiam serpentis instrueret; et rursus serpentis astutiam, columbae simplicitatem temperaret. Lib. 1 *Moral.*, cap. 2.

748. In electorum cordibus debet et simplicitatem columbae astutia serpentis aevare; et serpentis astutiam columbae simplicitate temperare: quatenus nec seducti per prudentiam calcant, nec ab intellectus studio ex simplicitate torpescent. Part. 3 *Pastor.*, admonit. 12.

S. BERNARD. 749. Habeto simplicitatem columbae, ne eniquam machineris dolos; et serpentis astutiam, ne aliorum supplanteris insidiis. Epist. 43, ad *Paulin.*

750. Simplicitas absque prudentia, vicina stultitiae est. Lib. 16, super *Isaiam*, cap. 58, in illud *Math. x: Estote prudentes, etc.*

751. Prudentia absque bonitate, malitia est: et simplicitas absque ratione, stultitia nominatur.

Lib. 2, super *Oseam*, cap. 7, super illud: *Et factus est Ephraim quasi columba.*

752. Prudentia sine simplicitate, astutia est: simplicitas sine prudentia, fatuitas est. In *Annot. super epist. ad Rom.*

753. Non sola simplicitas sufficit ad salutem, nisi adsit prudentia. Super *1 Machab.*, cap. 15.

754. Nihil tibi prudentia proderit, nisi simplicitas tibi adjiciatur. Homil. 34, *Oper. perf. super Math.*

755. Sic Dei servum docet innocentia vitam existere simplicem, ut oporteat cum simplicitate esse prudentem. *Prose.*

756. Qui prudentiam simplicitati non miscet, columba est seducta, non habens cor.

757. Sed ideo columba, quia simplex: ideoque cor non habens, quia ignara prudentiam est. Lib. 3, de *Sum. bone*, cap. 5, sent. 7.

758. Virtus ac Philosophiae regula est, simplicitas cum prudentia conjuncta. Lib. 2, epist. 131, ad *Antioch.*

SIMPLICITAS ET PURITAS.

759. Duabus alis homo sublevaratur a terrenis, simplicitate scilicet et puritate. *Prose.*

760. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione: simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit et gustat. Lib. 2, de *Init. Christi*, cap. 4.

SIMPLICITAS ET RECTITUDO.

761. Beatus Job erat vir simplex et rectus: simplex videlicet per innocentiam mansuetudinis, rectus per cauteam discretionis: simplex, quia nullum ledere, imo cunctis prodesse desiderabat: rectus, quia a nullo se corrumpi permittebat. Lib. 4, super *Prov.*, cap. xi, in illud: *Custodiet rectorum salutem, etc.*

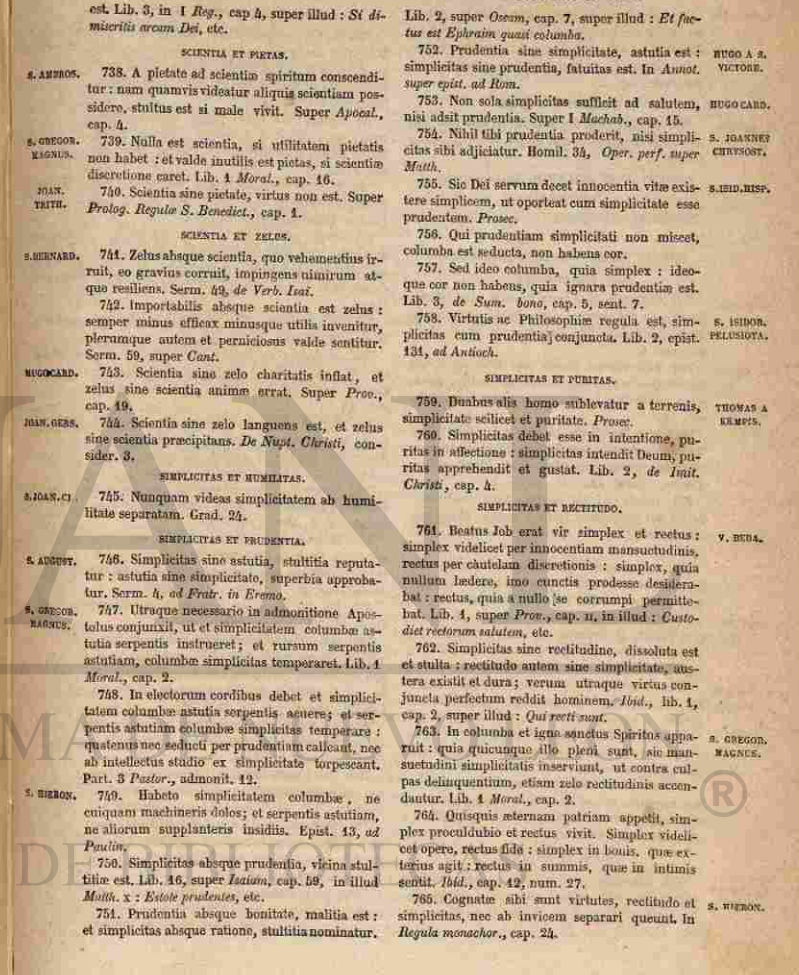
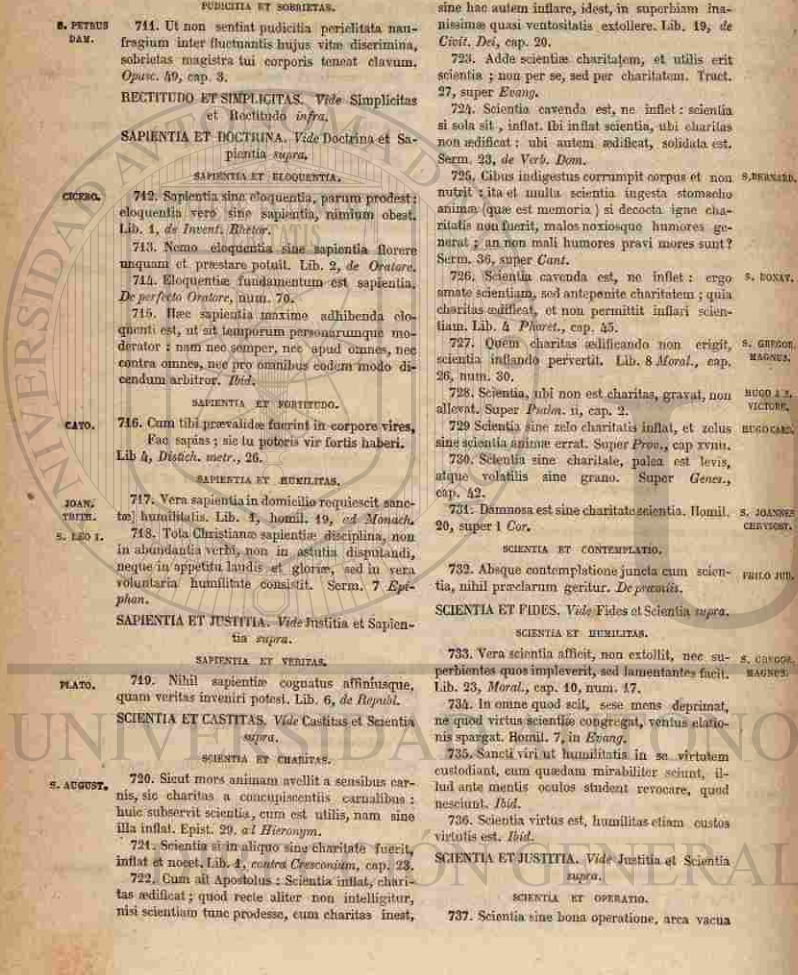
762. Simplicitas sine rectitudine, dissoluta est et stulta: rectitudo autem sine simplicitate, austera existit et dura; verum utraque virtus conjuncta perfectum reddit hominem. *Ibid.*, lib. 4, cap. 2, super illud: *Qui recti sunt.*

763. In columba et igne sanctus Spiritus apparuit: quia quicunque illo pleni sunt, sic mansuetudini simplicitatis inseruiant, ut contra culpas delinquentium, etiam zelo rectitudinis accendantur. Lib. 1 *Moral.*, cap. 2.

764. Quisquis eternam patriam appetit, simplex proclivius et rectus vivit. Singulari videlicet opere, rectus fide: simplex in bonis, quae extatus agit: rectus in summis, quae in intimis sentit. *Ibid.*, cap. 12, num. 27.

765. Cognatus sibi sunt virtutes, rectitudo et simplicitas, nec ab invicem separari queunt. In *Regula monachor.*, cap. 24.

S. BERNARD.

HUGO CARD. 766. Rectitudo sine simplicitate, nimis austera est, et dura: simplicitas vero sine rectitudine, dissoluta est et nimis remissa; utraque tamen virtus conjuncta, perfectum reddit hominem. *Super Prov.*, cap. 2.

SIMPLICITAS ET ZELUS.

S. GREGORIUS MAGNUS. 767. Placere Deo, aut simplicitas sine zelo, aut zelus sine simplicitate non potest. *Hom. 20, super Evang.*

SOBERIETAS ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Sobrietatis *supra*.

SOBERIETAS ET PUDICITIA. Vide Pudicitia et Sobrietatis *supra*.

SPE ET AMOR. Vide Amor et Spes *supra*.

SPE ET FIDES.

S. ANDREAS. 768. Qui spem sine recta fide de vita aeterna possidenda sibi usurpat, sine dubio semetipsum decipit: qui sine fide, spes non est. *Super Apostol.*, cap. 6.

S. AUGUSTINUS. 769. Mihi videtur magis esse fidei filius, qui novit a quo speret quod nondum habet, quam qui sibi tribuit id quod habet. *De Spiritu et litteris*, cap. 18.

770. Fides Deo dicata, et spes in Domino firmata, tam clara et suavis est, ut parentum ac filiorum affectibus praeponatur. *De quest. Veter. et Nov. Testam.*, quest. 44.

771. Omnis qui pie tolerat, recte credit: et omnis qui recte credit, aliquid sperat: et qui sperat, sustinet, ne ab spe cadat. *De quatuor virt. charit.*

772. Spes sine fide quomodo esse possit, non invenio, nemo enim sperat se posse assequi, quod esse non credit. *Lib. 91, Sent.*, sent. 8.

CLYMENTIS ALEX. 773. Sanguis fidei est spes: cum autem spes explicaverit, perinde ac si sanguis effluerit, vitalis fidei facultas dissolvitur. *Lib. 1, Pastoralis*, cap. 6.

S. JOHANNES CHRYSOSTOMUS. 774. Sicut sine fide spes non habet firmitatem: ita sine spe fides non potest habere mercedem. *Prolog.*

775. Cessat fides, ubi quod creditum est venerit: cessat spes, ubi quod speratur, adfuerit. *Serm. de Fide, spe et charit.*

776. In adversis et laboribus, si fide fueris et spe munus, futura bona illas custodies. *Serm. 24, super Epistol. ad Ephes.*, super illud *Matth. 11: Praeparate viam Domini*.

SPE ET OPERATIO.

S. LAURENTIUS JUSTINUS. 777. Illa certa spes est, quae bonis operibus consistit: quae autem sola existit, praesumptio nominanda est. *Part. 1, de Casto Connubio*, cap. 14.

SPE ET TIMOR.

778. Ne spes presumptione corrumpatur, debet timor conjungi, qui initium est sapientiae: ad cuius aperis dulcedinem nullus potest pervenire, nisi prius degustet timoris amaritudinem. *Serm. Dom. 1, Epistol.*

779. Anima duos habet pedes, quibus sustentatur, spem scilicet et timorem, quorum virtute hujus mundi dives privatus est. *Serm. Dom. 24, post Trinit.*

780. Nihil est sperandum sine Dei timore, nec tingendum sine Dei spe. *Serm. 12, fer. 3, post Dom. 1, Quadrages.*, art. 1, cap. 2.

781. Omnis iustus spe et formidine nititur: quia utique spes ad gaudium erigit, nunc ad formidinem terrore gubernat. *Serm. 2, ad Sacerdotes*, et D. Isidorus, *Hispan.*, lib. 2, de *Sana. bono*, cap. 4.

782. Nihil nobis securius quam sub spe timere. *In Fasciculario*, cap. 7.

783. Adjunctum est timere Dominum, et sperare in eo: quae res mutua et insolubili societate connectitur. *Super Psalm. xxxii*, vers. 18.

784. Timori spe conjungitur, quia non valet timor sine spe venire: Judas enim timeus, sed desperans, laqueo se suspendit. *Super Psalm. cxlii*, in illud: *Super invocantes eam*, etc.

785. Timor dum praecit mentem ne de presentibus superbiat, de futuris illam spe cibo confortat. *Lib. 4 Moral.*, cap. 16.

786. Debet in spe esse non solum securitas, sed etiam timor in conversatione: ut et illa certitudo foreat, et iste torpentes pungat. *Lib. 29 Moral.*, cap. 9.

787. De spe incassum praesumit, qui timere Deum in suis operibus renuit. *Ibid.*

788. Quamvis securitatis timor semper longe videatur abesse, nihil est tamen securius, quam sub spe timere: ne insecuta mens aut desperando se in vitis dejiciat, aut extollendo de donis ruat. *Lib. 30 Moral.*, cap. 18, num. 35.

789. Ante districti ac pii iudicis oculos quanto de se quisque sub spe humilis terpidat, tanto in illo robustius stat. *Ibid.*

790. Sub pietate Dei spes peccatoris gaudet, sed sub disciplinae illius poenitentis correctio contremiscit. *Lib. 32 Moral.*, cap. 10, num. 15.

791. Spes praesumptionis habet etiam momentum timoris, ut ad corrigenda peccata iustitia judicantis terreat, quem ad fiduciam venire gratia parentis invitat. *Ibid.*

792. In peccatoris pectore incassum debet spes et formido conjungi: quia incassum misericordiam sperat, si non etiam iustitiam timeat:

incassum iustitiam metuit, si non etiam de misericordia confidat. *Ibid.*, lib. 33, cap. 11, num. 16.

793. Superior et inferior mola, est spes et timor: spes quippe ad alta subvehit, timor autem cor inferius premit: sed mola superior et inferior ita sibi necessario, junguntur, ut una sine altera injungitur habeatur. *Ibid.*

794. In peccatoris pectore, aut timor a spe, aut spes a timore nunquam dividitur. *Ibid.*

795. Qui peccatori praedicat tanta dispensatione componere praedicationem debet, ut nec derelicta spe, timorem subtrahat, nec spe substracta in solo eum timore derelinquant. *Ibid.*

796. Incassum in corde tuo, spes et formido coexistat: pariter sint in te timor etque fiducia, pariter spes et metus. *Lib. 2, de Synonym.*, cap. 5.

797. Sic spes misericordiam, ut iustitiam metuas: sic spes indulgentiae, erigit, ut metus gehennae semper affligat. *Ibid.*

798. Ille est utilis timor, qui spe erigitur, non qui desperationis demergitur. *Super Psalm. cxlvi*, vers. ultimum.

799. Timor sine spe, timor servilis: spes sine timore, praesumptio est. *Prolog.*

800. Timor cum spe, charitatem veram declarat, id est, amorem verum, qui diligit Deum. *Super Psalm. xxxii*, vers. 18.

801. Desines timere, si sperare desideris: spem enim metus sequitur. *Epistol. 5.*

TEMPERANTIA ET FORTITUDO. Vide Fortitudo et Temperantia *supra*.

TEMPERANTIA ET JUSTITIA. Vide Iustitia et Temperantia *supra*.

TIMOR ET AMOR. Vide Amor et Timor *supra*.

TIMOR ET CASTITAS. Vide Castitas et Timor *supra*.

TIMOR ET DOLOR.

802. Dolor et timor, quasi duas molae sunt, inter quas molitur iustus: ut fiat panis et possit comedi a Christo, et Ecclesiam incorporari. *Super Genes.*, cap. 20.

TIMOR ET FIDES.

803. Qui vere timet Deum, non potest esse sine fide. *Super Ecclesiastic.*, cap. 4.

804. Oportet et de Dei nos semper miseratione confidere et de nostra infirmitate formidare. *Lib. 3, Deicly.*, cap. 7, verbo *Utiq.*.

805. Quid tibi Naandris, o homo, quisquis es, credulitas, quae sine timore Dei nulla est? aliquid plus demones habent: tu enim unum rem habes tantummodo, illi duas. *Prolog.*

806. Tu credulitatem habent non habes timorem: illi et credulitatem habent pariter et timorem. *Lib. 4, de Gubern. Dei.*

TIMOR ET GAUDIUM.

807. Cum bona in aliis certaminis, valde necesse est, ut exultationem nostrae formidini, et formidinem nostrae exultationi miscemus: quatenus et de alienis profectibus charitas gaudeat, et de suis infirmitatibus conscientia constricta contremiscat. *Lib. 9 Moral.*, cap. 33.

808. Sancti viri cum de quibusdam vitiis se ereptos hilarescunt, magno se metu, etiam in ipsa exultatione concutiunt. *Ibid.*, lib. 5, cap. 17.

809. Sancti viri spe exultant, ut pavore terpidant: sic pavore timeant, ut spei fiducia exultent. *Ibid.*

TIMOR ET HUMILITAS. Vide Humilitas et Timor *supra*.

TIMOR ET PIETAS.

810. Gemina pretiosissima est pietas, sed facile ab impietate subripitur, nisi timore custodiat. *De Paulus*, cap. 14.

811. Illa est vera sapientia, quae Dei timori jungitur: alioquin ubi insidiae sunt et tergiversatio, non sapientia sed versutia et calliditas appellanda est. *Lib. 1, super Hierem.*, cap. 4, in illud: *Filiis insipientes sunt*, etc.

TIMOR ET SPES. Vide Spes et Timor *supra*.

VIRGINITAS ET DILECTIO.

812. Dilectio sanctam et perfectam facit virginitatem: nam virginitas sine dilectione non salvatur. *Part. 4, tit. 4, cap. 6, § 6.*

813. Nihil valet virginialis puritas, sine operibus charitatis. *Lib. de Passione*, cap. 32.

814. Virginitas in corpore nihil proderit, si charitas a corde discesserit. *Serm. 21, ad Sacerd.*

815. Pretiosa possessio est virginitas lumine charitatis illustrata. *Paraboles. 1, ad Monach.*

VIRGINITAS ET HUMILITAS.

816. Simulare non debet virgo humilitatem, sed exhibere: nam simulatio humilitatis, major superbia est. *De sancta virginitate*, cap. 43.

817. Felix Maria, cui nec humilitas deficit, nec virginitas, et quidem singularis virginitas, quam non temeravit sed honoravit fecunditas: nihilominus specialis humilitatis, quam non abstulit, sed exultat fecunda virginitas, et incomparabilis proventus fecunditas, quam virginitas simul comitatur et humilitas. *Homil. 4, super Misera.*

818. His virgo regia gominis (scilicet humilitate

et virginitate) ornata, virtutum geminoque mentis pariter et corporis decore praefulgida, in caelestibus cognita cœli civium in se provocavit aspectus: ita ut et Regis animum in sui concupiscentiam inclinaret, et caelestem nuntium ad se de supernis delegaret. *Ibid.*, homil. 2.

819. Maria virginem se oblitâ, gloriatur de humilitate: et de neglegendo humilitatem, blandiri tibi de virginitate. *Ibid.*, homil. 1.

820. Virginitas in corpore nihil proderit, si humilitas a corde discesserit. *Serm.* 21, ad *Soror.*

S. BONAV.

821. Sine pudore et humilitate, virginitas parum valet. *De Matil. vitæ Christi*, cap. 4.

S. PULCENI.

822. Virgo Christi non potest Christo, nisi cordis humilitate conjungi: Fili enim Dei thalamus elatas virgines non recipit, et humilis sponsus a conubio suo superbas expellit. *Epist.* 3, ad *Probum*, cap. 18.

GRATIANS.

823. Virginitatem cum humilitate admiramus, et continentiam cum castitate, quam acceptissimam Deo dicimus. In *Decret.*, part. 1, dist. 30, can. *Hæc.*

HUGO A S. VICTORE.

824. Vide quanta virtus sit humilitas: sociâ est humilitatis virginitas, et sociâ est virginitatis humilitas; non tamen potest, si ab est humilitatis, satisfacere virginitas, potest autem etsi abes virginitas satisfacere, si habeatur vera humilitas. *Serm.* 83, de *Divers.*

JOAN. TRITH.

825. Præ omnibus inter virtutes cæteras decoret virginitatem humilitas: quia sine humilitate, nulla Deo placet virginitas. *Prosev.*

826. Frustra ergo se gloriatur virginem, quæ superbie fastu nullata de sua mente eripuit humilitatem.

827. Sine enim humilitate non est sincera virginitas; quia virginitatis ornatus, in humilitate respiciend. *Epist.* 3, ad *Quæstem montana.*

PETRUS BLESENS.

828. Collactaneæ virtutes sunt, virginitas et humilitas. *Serm.* 35, de *Omnib. Sanct.*

VIRGINITAS ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Virginitas supra.

VIRGINITAS ET MISERICORDIA.

S. JOANNES CHRYSOST.

829. Nihil sane tenebrosius est, quam virginitas oleo carens. *Homil.* 70 *Oper. perj.* super *Matth.*

VIRGINITAS ET VERECUNDIA.

S. AMBROS.

830. Ubiq; in virgine omnes singularum virtutum est pudor; hic individuus debet esse virginitati, sine quo non potest esse virginitas. *Lib.* 2, de *Virginit.*

831. In virgine pudor ornât astatem, facilitas commendat pudorem. *Ibid.*, lib. 3.

832. Virginitatis dos quedam est verecundia,

quæ commendatur silentio. *De Justit. virg.*, cap. 1.

833. Verecundia semper est castitas individua. *S. ORIGEN.* *Integr. virginitatis et continuæ castitatis. Serm.* 12, de *Assump. B. M.*

VITA ET DOCTRINA. Vide Doctrina et Vita supra.

ZELUS ET CHARITAS.

834. Quo zelus fervidior, ac vehementior spiritus, profusiorque charitas, eo vigilantiori opus est scientia, quæ zelum suppressat, spiritum temperet, ordinet charitatem. *Serm.* 49, super *Cant.*

835. Oportet prorsus vino zeli in charitate ferventes æstet, qui aliis præsedat. *Lib.* 5 *Florum*, cap. 4.

ZELUS ET COMPASSIO.

836. Cum aderit compassionis affectus et zelus justitiæ, necesse est ut adsit spiritus discretionis. *Serm.* 2 *Pasche.*

837. Correctionis zelus debet sequi compassionem; nam compassio sine zelo correctionis, remissum facit correctorem; et zelus sine compassione, severum. *Super Genes.*, cap. 34.

838. Zelus veniam negans, potius furor est quam zelus; et admonitio misericordiam caretis, tortura quedam est. *Homil.* de *Habenda cura salutis proximi.*

ZELUS ET DISCRETIO.

839. Cum aderit compassionis affectus, et zelus justitiæ, necesse est, ut adsit spiritus discretionis, ne forte cum oporteat hunc exhiberi, ille procedat, et indiscretio ipsa confundat universa. *Serm.* 2 *Pasche.*

840. Virtus discretionis absque charitatis fervore jacet, et fervor vehementis absque discretionis temperamento præcipitat. *Prosev.*

841. Laudabilis, cujus fervor discretionem erigit, et discretio fervorem regit. *Serm.* 23, super *Cant.*

842. Ubi vehemens emulatio, ibi maxime discretio est necessaria, quæ est ordinatio charitatis. *Ibid.*, *serm.* 49.

843. Ignis et gladius, zelus et discretio, Zelus si solus est, errat: discretio si sola est, infat. *Super Genes.*, cap. 22.

ZELUS ET JUSTITIA. Vide Justitia et Zelus supra.

ZELUS ET PATIENTIA.

844. Patientia parum valet sine zelo, et minus valet zelus sine patientia. *Super II Reg.*, cap. 23.

ZELUS ET SCIENTIA. Vide Scientia et Zelus supra.

ZELUS ET SIMPLICITAS. Vide Simplicitas et Zelus supra.

VIRTUTUM ET VITIORUM CONFLICTUS. Vide Conflictus.

VISIO DEI.

S. AUGUST. *Definitio.* Visio Dei, cognitio est. *Super Luc.*, cap. 1, in illud: *Visentes eum.*

SENTENTIA PATRUM.

S. AMBROS.

1. Nemo potest amictu vestitus philosophiæ, in habitu sciicet sapientiæ secularis, Christum videre. *Lib.* 3, de *Virginitas.*

2. Nemo magis potest videre divina, nisi qui humilitatis curâ concisus, nescit extolli. *De Viduis.*

3. Non in loco Deus videtur, sed mundo corde, nec Deus circumscriptur visu. *Lib.* 4, super *Luc.*, cap. 1, in illud *Matth.* v: *Beati mundo corde, etc.*

HUGO COLE.

A. ANSELM.

4. Quid faciet Domine servus tuus? anhelat videre te, et nimis abest facies tua. In *Prologo*, cap. 1.

S. AUGUST.

S. AUGUST.

5. Illud totum comprehenditur videndo, quod ita videtur, ut nihil ejus lateat videntem. *Epist.* 112, ad *Paulinum*, cap. 9.

6. Illi qui sapiunt, continentur mente videre quod verum est. *Epist.* 112, ad *Paulinum*, cap. 23.

7. Nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur, sive omnino exiens de corpore, sive ita averset et alienatus a carnalibus sensibus, in Dei non subvenitur visionem. *Lib.* 12, de *Genesi ad litteram*, cap. 27.

8. Est illud summum bonum, quod purgativis mentibus cernitur, et a se propterea cerni comprehendique non potest: quia humane mentis acies invalida in tam excellenti luce non figurit, nisi per justitiam fidelis nutrita vegetetur. *Lib.* 4, de *Trinit.*, cap. 2.

9. Tanto Deum purius cernit homo, cum se solo solum invenit. *De Spiritu et anima*, cap. 57.

10. Tanto libentius, quanto dulcius Sancti Deum aspiciunt in æterna vita, cujus aspectus pius, facies decora, eloquium dulce *Prosev.*

HUGO COLE.

11. Illum videre summa felicitas est, summa jucunditas, vita æterna, et vita beata. *Ibid.*

12. Quanto flagrantius diligimus Deum, tanto certius sereneque videmus. *Lib.* 8, de *Trin.*, cap. 9.

13. Quam stulti sunt, qui Deum istis exterioribus oculis querunt, cum corde videtur. *Lib.* 4, de *Serm. Domini in monte*, super: *Beati mundo corde.*

14. Quemadmodum lumen hoc videre non potest, nisi oculis mundis: ita nec Deus videtur, nisi mundum sit illud, quo videri potest. *Ibid.*

15. Illa visio Dei tanta pulchritudinis visio est, et tanto amore dignissima, ut sine hac, quibuslibet aliis bonis præditum atque abundantem, non dubitet Plotinus infelicissimum dicere. *Lib.* 10, de *Civit. Dei*, cap. 16.

16. A sordibus animi quanto est quis purgator, tanto verum Deum facilius instruat. *De Util. credendi*, cap. 16.

17. Quidquid laboras, ut videas: tota enim merces nostra visio est. *Super Psalm.* xc, conc. 2, vers. ult.

18. Si quotidie oporteret nos tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, et sanctis ejus sociari, nonne dignum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur? In *Solitoe animæ*, cap. 17.

19. Lux beatissima non nisi a purgativis oculis videri. *Ibid.*, cap. 34.

20. Deum videre vis? prius cogita de corde mundando: quidquid ibi vides quod displicet Deo, tolle. *Serm.* 2 *Ascens.*

21. Sine patre Deum videre non potes. *Serm.* 28, ad *Frates in eremo.*

22. Quæ merces fidei, aut quod omnino vel nomen fidei est, si modo vis videre quod tenes? *Prosev.*

23. Non debes ergo videre quod credas, sed credere quando non vides, ne cum videris erubescas. *Serm.* 4, *Dom.* 23, post *Trin.*

24. Ipsum verum non videbis, nisi in Philosophiam totus intraveris. *Lib.* 2, contra *Academ.*, cap. 3.

25. Noli abscondere a me faciem tuam: moriar ne moriar, ut eam videam. *Lib.* 4 *Conf.*, cap. 5.

26. Dolco quod te non video, et meipsum consolatur dolor. *Epist.* 32.

27. Deus cum absens putatur, videtur: et cum præsens est, non videtur. *Epist.* 112, cap. 6.

28. Qui potest Deum invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. *Ibid.*, cap. 15.

29. Nobis fidelis merces, visio Dei promittitur. *Epist.* 6.

30. Si credendo diligimus quod nondum videmus, quanto magis cum videre concupimus? *Lib.* 4, de *Doctr. christ.*, cap. 38.

31. Credimus quod non videmus, ut videre quod credimus mereamur. *De Catech. rud.*, cap. 25.

32. Si videtur Deum malum esse, non est bonum Deus; bonum autem est Deus, bonum est igitur Deum videre. *De divit. animab.*, cap. 12.

et virginitate) ornata, virtutum geminoque mentis pariter et corporis decore praefulgida, in caelestibus cognita cœli civium in se provocavit aspectus: ita ut et Regis animum in sui concupiscentiam inclinaret, et caelestem nuntium ad se de supernis delegaret. *Ibid.*, homil. 2.

819. Maria virginem se oblitâ, gloriatur de humilitate: et de neglegendo humilitatem, blandiri tibi de virginitate. *Ibid.*, homil. 1.

820. Virginitas in corpore nihil proderit, si humilitas a corde discesserit. *Serm.* 21, ad *Soror.*

S. BONAV.

821. Sine pudore et humilitate, virginitas parum valet. *De Matil. tunc Christi*, cap. 4.

S. PULCENSI.

822. Virgo Christi non potest Christo, nisi cordis humilitate conjungi: Fili enim Dei thalamus elatas virgines non recipit, et humilis sponsus a conubio suo superbas expellit. *Epist.* 3, ad *Proban.*, cap. 18.

GRATIAND.

823. Virginitatem cum humilitate admiramur, et continentiam cum castitate, quam acceptissimam Deo dicimus. In *Decret.*, part. 1, dist. 30, can. *Hæc.*

HUGO A S. VICTORE.

824. Vide quanta virtus sit humilitas: socia est humilitatis virginitas, et socia est virginitatis humilitas; non tamen potest, si ab est humilitatis, satisfacere virginitas, potest autem etsi abes virginitas satisfacere, si habebat vera humilitas. *Serm.* 83, de *Dieter.*

JOAN. TRITH.

825. Præ omnibus inter virtutes cæteras decoret virginitatem humilitas: quia sine humilitate, nulla Deo placebit virginitas. *Prosev.*

826. Frustra ergo se gloriatur virginem, quæ superbie fastu nullata de sua mente eripuit humilitatem.

827. Sine enim humilitate non est sincera virginitas; quia virginitatis ornatus, in humilitate respicendit. *Epist.* 3, ad *Quasten montana.*

828. Collactaneæ virtutes sunt, virginitas et humilitas. *Serm.* 35, de *Omnib. Sanct.*

PETRUS BLESENS.

VIRGINITAS ET JEJUNIUM. Vide Jejunium et Virginitas supra.

VIRGINITAS ET MISERICORDIA.

829. Nihil sane tenebrosius est, quam virginitas oleo carens. *Homil.* 70 *Oper. perj.* super *Matth.*

S. JOANNES CHRYSOST.

VIRGINITAS ET VERECUNDIA.

830. Ubiq̄ue in virgine omnes singularum virtutum est pudor; hic individuus debet esse virginitati, sine quo non potest esse virginitas. *Lib.* 2, de *Virginit.*

831. In virgine pudor ornât astatem, facilitas commendat pudorem. *Ibid.*, lib. 3.

832. Virginitatis dos quedam est verecundia,

quæ commendatur silentio. *De Justit. virg.*, cap. 1.

833. Verecundia semper est castitas individua integræ virginitatis et continuæ castitatis. *Serm.* 12, de *Assump. B. M.*

VITA ET DOCTRINA. Vide Doctrina et Vita supra.

ZELUS ET CHARITAS.

834. Quo zelus fervidior, ac vehementior spiritus, profusiorque charitas, eo vigilantiori opus est scientia, quæ zelum suppressat, spiritum temperet, ordinet charitatem. *Serm.* 49, super *Cant.*

S. BERNARD.

835. Oportet prorsus vino zeli in charitate ferventes æstet, qui aliis præsedat. *Lib.* 5 *Florum*, cap. 4.

ZELUS ET COMPASSIO.

836. Cum aderit compassionis affectus et zelus justitiæ, necesse est ut adsit spiritus discretionis. *Serm.* 2 *Pasche.*

S. BERNARD.

837. Correctionis zelus debet sequi compassionem; nam compassio sine zelo correctionis, remissum facit correctorem; et zelus sine compassione, severum. *Super Genes.*, cap. 34.

URSOCELE.

838. Zelus veniam negans, potius furor est quam zelus; et admonitio misericordiam caretis, tortura quedam est. *Homil.* de *Habenda cura salutis proximi.*

S. ANSELM.

ZELUS ET DISCRETIO.

839. Cum aderit compassionis affectus, et zelus justitiæ, necesse est, ut adsit spiritus discretionis, ne forte cum oporteat hunc exhiberi, ille procedat, et indiscretio ipsa confundat universa. *Serm.* 2 *Pasche.*

S. BERNARD.

840. Virtus discretionis absque charitate fervore jacet, et fervor vehementis absque discretionis temperamento præcipitat. *Prosev.*

841. Laudabilis, cujus fervor discretionem erigit, et discretio fervorem regit. *Serm.* 23, super *Cant.*

842. Ubi vehemens emulatio, ibi maxime discretio est necessaria, quæ est ordinatio charitatis. *Ibid.*, *serm.* 49.

S. BERNARD.

843. Ignis et gladius, zelus et discretio, Zelus si solus est, errat: discretio si sola est, infat. *Super Genes.*, cap. 22.

S. BERNARD.

ZELUS ET JUSTITIA. Vide Justitia et Zelus supra.

ZELUS ET PATIENTIA.

844. Patientia parum valet sine zelo, et minus valet zelus sine patientia. *Super II Reg.*, cap. 23.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

S. BERNARD.

ZELUS ET SCIENTIA. Vide Scientia et Zelus supra.

ZELUS ET SIMPLICITAS. Vide Simplicitas et Zelus supra.

VIRTUTUM ET VITIORUM CONFLICTUS. Vide Conflictus.

VISIO DEI.

Definitio. Visio Dei, cognitio est. *Super Luc.*, cap. 11, in illud: *Visentes eum.*

S. ANSELM.

SENTENTIA PATRUM.

S. ANSELM.

1. Nemo potest amictu vestitus philosophiæ, in habitu sciificet sapientiæ secularis, Christum videre. *Lib.* 3, de *Virginitas.*

2. Nemo magis potest videre divina, nisi qui humilitatis curâ concisus, nescit extolli. *De Viduis.*

3. Non in loco Deus videtur, sed mundo corde, nec Deus circumscriptur visu. *Lib.* 4, super *Luc.*, cap. 1, in illud *Matth.* v: *Beati mundo corde, etc.*

URSOCELE.

S. ANSELM.

4. Quid faciet Domine servus tuus? anhelat videre te, et nimis abest facies tua. In *Prologo*, cap. 1.

S. ANSELM.

5. Illud totum comprehenditur videndo, quod ita videtur, ut nihil ejus lateat videntem. *Epist.* 112, ad *Paulinum*, cap. 9.

S. ANSELM.

6. Illi qui sapiunt, consentur mente videre quod verum est. *Epist.* 112, ad *Paulinum*, cap. 23.

S. ANSELM.

7. Nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur, sive omnino exiens de corpore, sive ita aversus et alienatus a carnalibus sensibus, in Dei non subvenitur visionem. *Lib.* 12, de *Genesi ad litteram*, cap. 27.

S. ANSELM.

8. Est illud summum bonum, quod purgativis mentibus cernitur, et a se propterea cerni comprehendique non potest: quia humane mentis acies invalida in tam excellenti luce non figurat, nisi per justitiam fidelis nutrita vegetetur. *Lib.* 4, de *Trinit.*, cap. 2.

S. ANSELM.

9. Tanto Deum purius cernit homo, cum se solo solum invenit. *De Spiritu et anima*, cap. 57.

S. ANSELM.

10. Tanto libentius, quanto dulcius Sancti Deum aspiciunt in æterna vita, cujus aspectus pius, facies decora, eloquium dulce *Prosev.*

S. ANSELM.

11. Illum videre summa felicitas est, summa jucunditas, vita æterna, et vita beata. *Ibid.*

S. ANSELM.

12. Quanto flagrantius diligimus Deum, tanto certius sereneque videmus. *Lib.* 8, de *Trin.*, cap. 9.

S. ANSELM.

13. Quam stulti sunt, qui Deum istis exterioribus oculis querunt, cum corde videtur. *Lib.* 4, de *Serm. Domini in monte*, super: *Beati mundo corde.*

S. ANSELM.

14. Quemadmodum lumen hoc videri non potest, nisi oculis mundis: ita nec Deus videtur, nisi mundum sit illud, quo videri potest. *Ibid.*

15. Illa visio Dei tanta pulchritudinis visio est, et tanto amore dignissima, ut sine hac, quibuslibet aliis bonis præditum atque abundantem, non dubitet Plotinus infelicissimum dicere. *Lib.* 10, de *Civit. Dei*, cap. 16.

16. A sordibus animi quanto est quis purgator, tanto verum Deum facilius instruat. *De Util. credendi*, cap. 16.

17. Quidquid laboras, ut videas: tota enim merces nostra visio est. *Super Psalm.* xc, conc. 2, vers. ult.

18. Si quotidie oporteret nos tormenta perferre, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua videre possemus, et sanctis ejus sociari, nonne dignum esset pati omne quod triste est, ut tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur? In *Solitoe animæ*, cap. 17.

19. Lux beatissima non nisi a purgativis oculis videri. *Ibid.*, cap. 34.

20. Deum videre vis? prius cogita de corde mundando: quidquid ibi vides quod displicet Deo, tolle. *Serm.* 2 *Ascens.*

21. Sine patre Deum videre non potes. *Serm.* 28, ad *Frates in eremo.*

22. Quæ merces fidei, aut quod omnino vel nomen fidei est, si modo vis videre quod tenes? *Prosev.*

23. Non debes ergo videre quod credas, sed credere quando non vides, ne cum videris erubescas. *Serm.* 4, *Dom.* 23, post *Trin.*

24. Ipsum verum non videbis, nisi in Philosophiam totus intraveris. *Lib.* 2, contra *Academ.*, cap. 3.

25. Noli abscondere a me faciem tuam: moriar ne moriar, ut eam videam. *Lib.* 4, *Conf.*, cap. 5.

26. Doleo quod te non video, et meipsum consolatur dolor. *Epist.* 32.

27. Deus cum absens putatur, videtur: et cum præsens est, non videtur. *Epist.* 112, cap. 6.

28. Qui potest Deum invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. *Ibid.*, cap. 15.

29. Nobis fidelis merces, visio Dei promittitur. *Epist.* 6.

30. Si credendo diligimus quod non videmus, quanto magis cum videre concupimus? *Lib.* 4, de *Doctr. christ.*, cap. 38.

31. Credimus quod non videmus, ut videre quod credimus mereamur. *De Catech. rud.*, cap. 25.

32. Si videris Deum malum est, non est bonum Deum; bonum autem est Deum, bonum est igitur Deum videre. *De duob. animab.*, cap. 12.

33. Nimis insipienter dicitur tantum amari Deum antequam videatur, quantum amabitur cum videatur. *Lib. 3, de Bonifac. cap. 7.*

34. Sapientia Dei videlicet non potest. *Tract. 3, super Joan.*

35. Modo credimus, non videmus: pro ista fide preterquam erit videre quod credimus. *Ibid.*

36. Quia et nos nunc diligimus credendo quod non videmus, tunc autem diligemus videndo quod credimus. *Ibid., tract. 75.*

37. Credimus in quem non videmus, ut aliquando videamus. *Tract. 4, super Epiet. Joan.*

38. Si amamus cum non videmus, quomodo amplectemur cum videbimus? *Ibid., tract. 5.*

39. Attende quae vides, credo quae non vides. Non poteris videre Deum, poteris hominem: Deus factus est homo, ut in uno tibi esset, et quod videres, et quod crederes. *Homil. 32, ex Quinquag. homil., cap. 4.*

40. Primum formae iudicium, quam beatissimum: quid intendis oculum? aurem para. *Prose.*

41. Videre desideras Christum? oportet te prius audire eum: immensa est eius claritas, visus tuus angustus, et non potes ad eam: potes audire, sed non aspectu. *Serm. 28, super Cant.*

42. Quibus visus apparet, nil videre desiderabilis volunt, nil possunt delectabilis. *Ibid., serm. 31.*

43. Divina inspectio eo differentior est ab aliis, quo interior: cum per ipsum dignatur inspicere Deus animam querentem se, quam ad querendum solo se desiderio et amore devotit. *Ibid.*

44. Visio Dei non terret, sed mulet, inquietum curiositatem non occidit, sed sodat, nec fatigat sensus, sed tranquillat: hic vere quiescitur. *Prose.*

45. Tranquillus Deus tranquillat oronia, et quietum aspicere, quiescere est. *Ibid., serm. 23.*

46. Visione sublimi et suavi videtur Deus ab animis humilium. *Ibid., serm. 45.*

47. Deo credere, vidisse est. *Ibid., serm. 70.*

48. Beati spiritus visione saluntur, dulcedine ebriantur, claritate sociantur. In suis *Sent.*, verbo *Beati.*

49. Quid felicitas, quid beatus, quam perfecti visione Dei? *Serm. 10, in Cena Dom.*

50. Dei faciem si omnes damnati in inferno viderent, nullum dolerent, nullam poenam, nullam tristitiam sentirent. *Serm. 1, Dom. 3, post Pascha.*

51. Nunquam potest videri Deus, nisi proci a visis sit mundus. *Serm. 1, de Coepit. S. Pauli.*

52. Quid est quod non vident, qui videntem omnia vident? *Serm. 4, de S. Michael.*

53. Quanto quis fuerit hic ferventior, tanto Dei postea visio erit suavior. *Prose.*

54. Quanto nunc Deum desideramus ardentius, tanto ipsum tunc intuebitur claris. *Serm. 2, Domini 2, post Pascha.*

55. Dominus videt omnes simplici notitia generali: bonos in gratia spiritali, malos in ira iudiciali, beatos in gloria aeterna. Videt omnes communiter, bonos amicaliter, malos terribiliter, beatos ineffabiliter. *Ibid.*

56. O quam dilectores suos Deus iunxerat videbit! ubi nil in eis videbit, quod oculis displiceret. *Ibid.*

56. bis. Beati qui corporaliter, beatiores qui spiritaliter, beatissimi qui aeternaliter vident Christum. *Serm. 1, Dom. 12, post Pent.*

57. Dei visio tam jucunda est, quod si quis in inferno existeret, et Deum videret, nullum omnino dolorem sentiret: quia dolorem magnum maior delectatio absorberet. *Serm. 7, de SS. Apostolor.*

58. Tam delectata est divina visio, tanto amoris dignissima, ut quidquid homo possideat, illa non habita non faciat hominem beatum, sed miserum. *Serm. 3, de uno Mart.*

59. Illum Solem iustitiam conspiciere nequeunt, nisi qui eum mundis et aeternis meritis inflantur. *Super Psalm. LVI, vers. 8: Non viderunt tantum.*

60. Deum intuantur non potest videre sensus, nisi qui splendoris ipsius fuerit claritate perfusus. *Super Psalm. LXVI, vers. 1.*

61. Deum videre non poteris, cum oculi tibi non sint, quos Deus fecit, sed quos diabolus infecit. *De Discip. et habitis virgin., cap. 7.*

62. Carneis Deum videre oculis nemo sime poterit, quod enim corporis expert est, corporis oculis comprehendendi non potest. *Catech. 9.*

63. Quisquis est ex Deo, hic videt Deum. *Super Epist. I Joan., cap. 1.*

64. Vere beati sunt, quorum rex est Christus, et qui aeterni eius visione perfusi merentur. *Super III Reg. 1.*

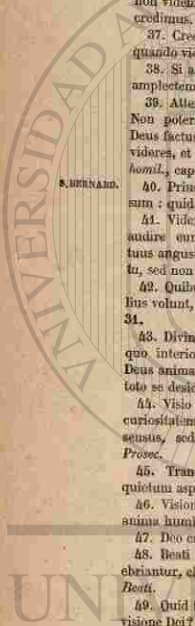
65. Non videt Deum, qui terrenis insistent. *Super illud Psalm. v: Absconditio et visio.*

66. Visio Dei, cognitio Dei est. *Super Luc., cap. II.*

67. Nemo Deum videt, nisi prius Deo apparet: sol enim sua luce facit nos videre, ita et Deus. *Super illud Psalm. LXXI: Apparuit tibi et viderem.*

68. Sancti omnes quando in Dei visione proficiunt: quanto magis divinitatis interna conspiciunt, tanto magis se nihil esse cognoscunt. *Lib. 18 Moral., cap. 27.*

69. Qui perversus est, neque hoc potest videre quod est. *Ibid., lib. 24, cap. 6.*

S. BERNARD.

S. BONAV.

CASANOVA.

S. CYPRIAN.

S. CYPRIAN.

DOMY.

GLOS. GLO.

GLOS. NO.

GLOS. GLO.

S. GREGORI.

S. GREGORI.

70. Aeterna contemplatione agitur, ut omnipotens Deus, quo magis visus fuerit, eo magis diligatur. *Ibid., lib. 25, cap. 7.*

71. Sola Dei visio, vera mentis nostrae reflectio est. *Ibid., lib. 31, cap. 19, num. 35.*

72. Quantalibet intentione assidue peregrina mens satugat videre in seam aeternam sicut est, non valet; qui hanc ei dominantis sus caecitas abscondit. *Ibid., lib. 4, cap. 23, num. 20.*

73. Longo dispariliter videt creator se, quam videt creatura creatorem. *Prose.*

74. Visio nostra vel repues, erit utenque similis visioni vel requies Dei, sed iniquis non erit. *Ibid., lib. 18, cap. 28.*

75. Aeterna contemplatione agitur, ut omnipotens Deus, quo magis visus fuerit, eo amplius diligatur. *Ibid., lib. 25, cap. 4.*

76. Antea videntem Creatorem, angusta est omnis creatura: quamlibet etenim parum de luce Creatoris aspexerit, breve ac fit omne quod creatum est. *Prose.*

77. Quia ipsa luce visionis intimae mentis laxatur sinus, tantumque expanditur in Deo, ut superior existat mundo, fit vero ipsa videntis anima etiam super ipsum. *Lib. 2 Dialogi, cap. 55.*

78. Animus in visione Dei raptus, videre sine difficultate potest omne quod infra Deum est. *Ibid.*

79. In celo omnes eorum claritate Deum conspiciunt: quid est quod illi nesciant, ubi scientem omnia sciunt? *Ibid., lib. 5, cap. 35.*

80. Omnipotentem Dominum fide videre non potest, qui sanctae Ecclesiae Doctoribus lidem non adhibet. *Lib. 3, in I Rey., cap. 1.*

81. Si Deus est vita, qui non videt Deum, vitam non videt. *Orat. 6, de Beatitud.*

82. Videre Deum, vita sempiterna est. *Ibid.*

83. Deum videre, vita animae est. *De si qui pronuntiare arripuntur.*

84. Si iuxta Ecclesienstem radix sapientiae est timere Deum, fructus sapientiae quis est, nisi videre Deum? *In Regula monachor., cap. 27, de Fide.*

85. Frustra cordis oculum arripit ad vivendum Deum, qui nondum idoneus est ad videndum seipsum. *Lib. 3, de Anima, cap. 6.*

86. Si queris, utrum possit Deus videri? respondeo, potest. Videre autem potest, cum vult, si cuncti vult: plurimum enim visus est, non sicut est, sed quasi specie illi placuit apparere. *Lib. 2, de Sacram., part. 18, cap. 46.*

87. Omnes Christiani Deum fide vident, intellectu theologi, contemplationis religiosi, epudatione prebati, et ab eo sapientissime fugunt. *Prose.*

88. Christiani fugiunt ad temporalis, theologi ad dignitates religiosi ad negotiationes seculares,

prelati vero fugiunt ad curas seculi. *Super Psalm. XXX.*

89. Visione Dei nihil est delectabilis. *Super Psalm. XLV.*

90. Omnis, qui videt Deum, humiliat se: et quanto plus videt, tanto plus se humiliat: et quanto plus se humiliat, tanto plus se Deus ei manifestat. *Super Proc., cap. 30.*

91. Nulla poena maior, quam carere visione Dei. *Super Ecclesiasten, cap. 4.*

92. Mundo corde promittitur Dei visio; ut qui mundum habet oculum mentis, clare videat Deum. *Super Math., cap. 5.*

93. Frustra ad conspectum Dei tendit, qui visioem contagia non declinat. *Collat. 14, Abbat. Nestoritis, cap. 2.*

94. Is beatus est, cupis mundus et purus est animus: ab hoc enim uno Deus cerni potest. *Epist. ad Zenon.*

95. Mens hominis tenebrosus corporis domicilio circumseptus, longe a Dei perspectione submota est. *De Ira Dei, cap. 1.*

96. Mens virtualis vacua, ad divinum non accedit aspectum. *De Caste Comm., cap. 19.*

97. Deus hic nec videri potest, viam clarior est: nec comprehendi potest, nec estimari. *In suo Orationis.*

98. Quem colimus Deum, nec ostendimus, nec videmus: imo ex hoc Deum credimus, quod eum sentire possumus, videre non possumus. *Prose.*

99. In operibus enim eius, et in mundi omnibus motibus virtutum ejus semper presentem aspiciamus: cum tonat, fulgurat, fulminat, serenat.

100. Nec mireris, si Deum non vides: Deum oculis carnalibus vis videre, cum ipsam animam tuam, qui vivificaris et loqueris, nec aspicere passis, nec tenere. *Ibid.*

101. Christus ab humilium possidetur, et a mundo corde conspiciatur. *Epist. ad Hieronim.*

102. Qui Christum videre querit, oculum unde Christus est, non terram, intueatur. *Serm. 54.*

103. Deum qui vult videre, visionis ejus discat tenere mensuram. *Ibid., serm. 61.*

104. Sufficit sapienti ea quae post Deum sequuntur cognoscere, principalem autem illam essentiam si quis velit intueri, nimio radorum fulgore, priusquam eam videat, cecabitur. *De purificat.*

105. Videre Deum, summum solidumque est gaudium, summum verumque gaudium, primum bene creditur beatum. *Lib. 1, de Vita contemplat., cap. 1.*

JOAN. CAS.

S. JUSTIN.

BAKT.

LACT. PLAG.

S. LAURENT.

JUSTIN.

MINUC. FEL.

S. PAULINUS

S. PAVEN.

CHRYSOL.

FULIO RED.

S. PROSPER.

106. Qui videt Deum, pacem videt; et pax super ipsum est, cui Deus semper placet. Super *Psalm.* cxxiv, vers. ultimo.

RICHARD. A
S. VICTORIS.

107. Vis videre Christum? discite cognoscere seipsum. Part. 4, de *Benjamin minore*, cap. 78.

S. VENERIUS
EPISCOPUS.

108. Cum per esse Deum intueri res sit felicitatis plena, tum per phantasiam illius notitiam apprehendere, exquisitoris ejusdem intuitus est. De *Inveniente*.

THEOPHYL.
ANTIOC.

109. His qui criminibus sunt innoxii, nequam quam apparet Deus, nisi prius ab omni inquinamento se repurgarit. Lib. 4, ad *Autolyum*.

S. THOMAS
AQUINAS.

110. Comprehendere Deum, impossibile est, cumque intellectui creato: attingere vero mente Deum qualitercumque, magna est beatitudo. Part. 4, quest. 12, art. 7.

111. Qui oceanum contemplationis non habet apertum, Deum et qui in Deo sunt videre non valet. 2, 2, quest. 5, art. 4.

112. Intellectus plus participans de lumine glorie, perfectius Deum videbit: plus autem participabit de lumine glorie, qui plus habet de claritate. Quia tibi est major charitas, tibi est majus desiderium: et desiderium quodammodo facit desiderationem aptam et paratam ad susceptionem desiderati, unde qui plus habebit de charitate, perfectius Deum videbit, et beator erit. Part. 4, quest. 12, art. 12.

113. Nemo videns Deum vivit ista vita, quam mortaliter vivitur in istis sensibus corporis. 2, 2, quest. 180, art. 6.

114. Hec est angelica gloria, stare ante filium hominis Deum nostrum, et faciem ejus jugiter cernere. De ultimo adventu Christi.

THOMAS A
KEMPIS.

115. Cedere in Christum, mente cernere est: et ardentius amare, ipsum tenere est. *Medit.* 8, de *Adventu*, cap. 4.

116. Nulla festivitas solemnior, nulla societas jucundior, visio delectatio major, nulla contemplatio excellentior, nulla felicitas dignior, quam Christum videre in gloria sua coelesti. *Medit.* 20, de *Domin. Palmar.*, cap. 6.

S. VALER.
EPISCOPI.

117. Si videre vis Deum, require medicum, suscipe peregrinum, visita infirmum, curro ad carcerem, vineula captivitas absolvo, nodos iniquitatis incido. *Homil.* 4, de *bono disciplina*.

EN VIT.
PATH.

118. Sicut impossibile est, ut videat quis in aqua turbida faciem suam; sic et anima, nisi purgata fuerit a cogitationibus alienis, contemplative non potest videre Deum. Lib. 5, libell. 12, num. 13.

SENTENTIE PAGANORUM.

CICERO.

119. Deus ille (quem mente noscimus, atque in animi notione, tanquam in vestigio reponimus)

namquam prorsus apparet. Lib. 1, de *Natura Deor.*

120. Nec Deus ipse, qui intelligitur a nobis, alio modo intelligi potest, nisi mens soluta sit ab omni concretionis materiali. Lib. 1, *Theor. quest.*

121. Animus nisi purus et sanctus sit, Deum non capit. *Epist.* 87.

122. Inbuedo Deum, videbis Deum. *Sent.* 426.

123. Videns Deum, facies mentem tuam qualis est Deus. *Ibid.*, sent. 427.

124. Respirate jam, respirate, ad fontem vite recurrite; illumque qui vos introducet in aditum veritatis exesperte. Ibi fulgidum lumen nulli immixtum tenebris, ibi nullus christate delirus, sed omnes sobrii vigilantes, atque mentis oculis, cum qui videri vult, acutus intueatur. *Prose.*

125. Is nec auribus percipitur, nec cernitur oculis, neque sermone profertur: sola mens cum prospicit, sola mens praedicat. *Lib. de potest. et sap. Dei*, em *Titulus Phaedrus*, cap. 7.

126. Homo Deo devotus, quamprimum divinum praegustaverit visionem, obivioni reliqua omnia tradit. *Ibid.*, cap. 9.

127. Impossibile est, (o fili) animam hominis in corporis luce jacentem, divinum assumere formam: neque licet etiam Dei pulchritudinem contueri, nisi qui ante in Deum fuerit reformatus. *Ibid.*, cap. 10.

128. Quid Deo lucidius? ille quippe omnia ob eam causam fabricavit, ut cum per singula carneres: haec Dei bonitas, haec ejus virtus est, illum fulgere per omnia: Deus enim in operatione compingitur. *Ibid.*, cap. 2.

Vita etiam ut *Deus*, sent. 49; *Judicium eternum*, sent. 51; *Lux*, sent. 68; *Mortificatio*, sent. 50; *Solitudo*, sent. 8; *Virtutes theologicae*, sent. 13, 15; *Vita aeterna*, sent. 95.

VITA AETERNA.

Definitio. Aeterna vita est, ex qua omnis vita pendet, et a qua in omnia: quae qualescumque vitam degunt, via per modo ejusque diffunditur. De *divinis nomin.*, cap. 6.

Vita aeterna est quoddam bonum excedens proportionem naturae create. 1, 2, quest. 114, art. 2.

Vita aeterna nihil aliud est, quam cognoscere Deum. *Opusc.* 6, super *Symbol. Apost.*, art. 1. Quid est beata vita? securitas, et perpetua tranquillitas. *Epist.* 12.

Differentia. Quantum distat inter hanc vitam et aeternam! hic falsitas, ibi veritas: hic perturbatio, illic fides possessio: hic pessima amaritudo, illic scriptura dilectio: hic periculosus elatio, illic securus exaltatio: hic mors, ibi vita. *Serm.* 2, *Vigil. Nat.*

SENeca.

Hoc inter, hanc vitam et illam aeternam interest: haec quia fulgore extrinsecus veniente percussa est, crassam illi statim umbram facit quisquis obtulerit: illa vero suo lumine illustris est. *Epist.* 21.

SENeca.

STATUS
PHILOSOPH.

SENTENTIAE PATRUM.

S. AMBROS.

1. Civitas Dei illa Jerusalem non meatu alienigenae sive terrena abluatur, sed ille ex vite fonte procedens Spiritus sanctus, cujus nos brevi satiamur hamtu, in illis coelestibus Thronis: Dominationibus et Potestatibus, Angelis et Archangelis redundantibus videtur effluere pleno septem virtutum spiritalium fervens meatu. *Lib. 1, de Spiritu sancto*, cap. 20.

2. Haec est aeterna vita, vivere sine pena, habere et gloriam. *Super Epist. ad Galat.*, cap. 6, in illud: *Mecum vitam aeternam*.

3. Vera vita illa est, quam speramus futuram, quae non occidit, non temporibus terminatur: aeterna est, et ideo merito vera appellata est. *Super 1 Tim.* vi.

4. Vita aeterna iustis gratis datur, pro cuius acceptione multa adversa perferunt, multas lacrymas fundunt, immensas precibus Deo offerunt; et ceteris bonis operibus seipsum exercent. *Prose.*

5. Sed gratis tamen vitam aeternam percipiunt, quia pretium vitae aeternae, quod sunt bona opera, ab ipso accipiunt, qui dixit: Sine me nihil potestis facere. *Super Apocal.*, cap. 21.

6. Existentes in aeterna vita diligunt Deum plusquam seipsum, et invicem tanquam seipsum, et Deus illos plusquam illi seipsum: quia illi illum, et se et invicem per illum: et illo se, et illos per se ipsum. Gaudium quale aut quantum est, ubi tale tantum bonum est? In *Prosa*, cap. 25.

S. ANSELM.

7. In civitate supernae Jerusalem iura legum immobilia, optime consuetudines: ibi civis, non ex timore alienigenae suae occultant opes, imo gaudent, dum palam omnibus apparent. *Prose.*

8. Nullus ibi incurus maiorum, pestis nulla, violentia omnisque rapina procul inde remota: praeterea locus amoenus, et magna dulcedine refertur.

9. Tenebrae ibi nulla, lux indeficiens et circumlocuti: infirmitas nulla; senes indefessa, nihil incursum, omnia ad votum. De *similitud.*, cap. 14.

10. Malum quemque sic omnes boni in aeterna Tom. IV.

vita habebunt odio, ut nec filius quidem pietatem habeat de patre in peccatis consepco. De *similitud.*, cap. 62.

11. Gaudium in vita aeterna erit iusto intus et extra, gaudium sursum atque deorsum, gaudium circum circa, ubique gaudium plenum. *Ibid.*, cap. 71.

12. Nullus ibi moror, procul omnis dolor, nulla molestia, nulla indigentia, nulla necessitas, nullius boni est difficultas. *Prose.*

13. Nunquam ibi tenebrae, nec terror nominatur gelamine, nullius noctis tetra cecitas, nec tumultus improbitas.

14. Nunquam ibi famis sitisque inopia, frigoris nec aestus moratur penuria, non invalido corporis prorsus, nec corruptio mentis; non zelus, neque contentio, nec omnino ambilio.

15. Illinc abest sollicitudo finis, et cura mortis: labor senectutis, languor egritudinis: ibi nescitur passio aeris; et varietas temporis. In *Mediat.*

16. Quid haec vita beatus, ubi non est paupertas metus, nec egritudinis imbecillitas? *Prose.*

17. Nemo ibi leditur, nemo irascitur, invidet nempe. Ibi cupiditas nulla exarscit, nullum ibi desiderium, nulla pulsant ambilio.

18. Nullus ibi diaboli metus, invidia nulla, terror gehennae procul: mors neque corporis, neque animae, sed immortalius munere vita jucunda. Part. 4, tit. 4, cap. 2, § 8.

19. Nullus ibi potest egredi civis, nec intrare hostis, nulla pulsant honoris ambitio, invidia domum nulla, sed consona cuncta, et iuanda sunt omnia. *Prose.*

20. Ibi nulla dissensio, nulla seditio, nulla contentio, sed omnes concordant in una voluntate quam Dei esse constituunt. *Ibid.*, tit. 5, cap. 4, § 3.

21. Aeterna vita vitam temporalem vivacitate ipsa superat. De *vera Relig.*, cap. 49.

22. Tanto illud, quod valde magnum est (quod nec oculis vidit, quia non est color; nec auris audivit, quia non est sonus; nec in cor hominis ascendit, quia cor hominis illuc debet ascendere) summus capacius, quanto id est fidelius credimus, et speramus firmitus, et desideramus ardentius. *Epist.* 421, ad *Proban.*, cap. 8.

23. Sine intermissione orare, quid est aliud, quam beatam vitam (quam nulla, nisi aeterna est) ab illo, qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderare? *Ibid.*, cap. 7.

24. Ecclesia sine macula et ruga ex omnibus gentibus congregata, atque in aeternum regnatura cum Christo, ipsa est terra beatorum, terra

S. AUGUST.

SENeca.

viventium. Lib. 3, de Doctr. christ., cap. 34.

25. Cum ex hac vita ab eo qui in his miseris fidelis et bonus est, ventum fuerit ad beatam, tunc erit vere quod nunc esse nullo modo potest, ut sic homo vivat quomodo vult. *Prose.*

26. Non enim vult male vivere in illa felicitate, aut vult aliquid quod deest, aut deest quod voluerit.

27. Quidquid amatitit aderit, nec desiderabitur quod non aderit: omne quod ibi erit, et quod est omnino beatissimum, ita semper fore certum erit. Lib. 13, de Trinit., cap. 7.

28. Nullo modo esse poterit vita veraciter beata, nisi fuerit sempiterna. *Ibid.*, cap. 8.

29. Quid hoc bono melius, quid hac felicitate falsius? vivere Deo, apud quem est fons vitae. *De spirit. et lit.*, cap. 22.

30. Hinc est vita aeterna, ut cognoscant te verum Deum. Ibi enim frigitur quod non capit loqui, ibi sonat quod non capit tempus, ibi olet quod non spargit ventus, ibi sapit quod non minuit edacitas, ibi heret quod non divellit sobrietas, ibi si quidem videtur Deus sine intermissione, cognoscitur sine errore, amatur sine offensione, laudatur sine fatigatione. *De spiritu et anima*, cap. 36.

31. Vita civitatis aeternae est quies, pax tranquilla, felicitas perpetua, pulchritudo admirabilis, species laudabilis, jucunditas concupiscibilis, gloria desiderabilis, gaudium perenne, festivitas continua, cantica dulcissima. *Ibid.*, cap. 5. *Prose.*

32. Sunt ibi gaudia aeterna, quae suavitatem infundunt, et corruptionem non inducunt: semper rediunt, et nunquam deficiunt, nascunt et perseverant integra, ad frangendum se exhibent, et permanent incorrupta. *Prose.*

33. Dulcedo illius civitatis infundit se ad suavitatem, species ad jucunditatem, visio ad delectationem.

34. Omnis pulchritudo ibi est, ubi summa pulchritudo est: quanta namque pulchritudo ibi est, ubi rerum omnium species sine defectu vigent, sine transitu permanent, sine corruptione consistunt, sine mutabilitate aeternae sunt?

35. O civitas sancta, civitas speciosa! quidquid in te est, totum pulchrum est, suave est jucundum est: unum bonum est, et omne bonum in ipso est: ita tam pulchrum est quod vere pulchrum non est, quid est quod pulchrum?

36. Quidquid enim nominare boni possum, totum ibi est: quia omnia bona in uno sunt, et omnia unum sunt.

37. *Iis.* Omnes ibi contemplantur, omnes laudantur, omnes delectantur in Deo, cujus aspectus pius, facies decora, elogium dulce: delectabilis

ad videndum, suavis ad habendum, dulcis ad fruendum.

37. Semper libet illum aspicere, semper habere, semper illo frui, et in illo delectari.

38. Ipse per se placet, et propter se: sufficit ad meritum, sufficit ad praemium: nec aliquid est quod extra illum queratur; quia totum in illo invenitur quod desideratur, et in illo totum amatur: unum namque bonum est, et omne bonum in illo est, hoc bonum soli boni habent et vident, amant et laudant laude perpetua. *Ibid.*

39. Contemplerur qui sint ipsi Angelorum chori, quae ipsa societas beatorum spirituum, quae majestas visibilis Dei: nemo enim in hac vita digno pensare potest quanta sit illa felicitas, Deum facie ad faciem videre; quanta suavitatis illud modis angelicum audire, quanta jucunditas omnium Sanctorum societatem habere. *Prose.*

40. In illa gloria nihil libentius intueor, nihil delectabilius ad contemplantum invenio, quam intui amorem affectum. *De Spiritu et anima*, cap. 57.

41. Qui solo beatitudinis supernae desiderio temporalia contemnit, et nihil laquei mundi diligit, solamque aeternam patriam appetit, magna mentis tranquillitate fovetur: in qua tanto Deum perire cerat homo, cum se solo solum invenit: nihil enim Deo presentius, et nihil eo secretius. *Ibid.*

42. Ibi est omnis felicitas, omnis suavitatis, omnis jucunditas, et omnis amonitas, omnis pulchritudo, et omnis dulcedo. *Prose.*

43. Quidquid expedit, et quidquid delectat, ibi est: omnes videlicet divitias et delicias, omnis requies et omne solatium.

44. Ibi est iugis tranquillitas, aeterna serenitas, aeterna jucunditas, jucunda et decora laudatio, et plena omnium bonorum cognitio: quid enim ibi deesse potest, ubi Deus est, cui nihil deest? *Ibid.*

45. Consideremus qualis sit illa gloria, quanta laetitia, quae solemnitas, quae veneratio, quod tripudium civium supernorum. *Prose.*

46. Saepius hinc meditor, illic ascendere nitur: suspiro, fremo, precibus, votis ibi tanto atque modo mihi qui sint ibi, quantumque gyro: mens laeret Christo, cor delectatur in isto: illic versatur, gaudet et stupet, et veneratur. Jam tanto dulcius, quanto saepius, aviditate quidem multa, sed satietate nulla: tam rara est hora, et brevis mora. *Ibid.*, cap. 60.

47. O civitas sancta, civitas speciosa, de longinquo te saluto, ad te clamo, te requiro.

48. O civitas desiderabilis! muri tui lapis nunc, cunctos tuos ipse Deus, cives tui semper facti.

49. Non est in te corruptela, nec defectus: nec senectus, nec ira: sed pax perennis, gloria solennis, laetitia sempiterna, sollemnitas continua.

50. Non est in te heri, nec hesternum, sed est idem hodiecum: tibi salus, tibi vita, tibi pax est infinita, tibi Deus omnia. *Ibid.*

51. Incomparabiliter superna est civitas clara, ubi victoria, veritas: ubi dignitas, sanctitas; ubi pax, felicitas; ubi vita, aeternitas. Lib. 2, de Civit. Dei, cap. 29.

52. Quanta erit felicitas, ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum; vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus: tunc non erit nulla necessitas, sed plena, certa, securi, sempiterna felicitas. *Ibid.*, lib. 22, cap. 30.

53. Ibi vacabimus et videbimus, videbimus et amabimus, amabimus et laudabimus; ecce quod erit in fine sine fine; nam quis alius noster est finis, nisi pervenire ad regnum, cuius nullus est finis? *Ibid.*

54. In aeterna vita est veritas, illic fida possessio, illic sempiterna dilectio, illic secunda est exultatio. *Prose.*

55. Illic semper manet amicus, quis nullus illic admittitur inimicus; illic quidquid accepit, ab illo sorberis, qui facit ut ne tu transcas, et quod accepit non amittas. *Contra Iudeos*, cap. 24.

56. Talis erit illa delectatio pulchritudinis, ut semper tibi praesens sit, et nunquam satieris, imo semper salieris, et nunquam satieris. *Prose.*

57. Si enim dixeris quia non satieris, fames erit; si dixeris quia satieris, fastidium timeo, ubi nec fastidium erit, nec fames; quid dicam nescio, sed Deus habet quod exhibeat. Tract. 3, super *Evang. Joan.*, de cap. 1.

58. Ibi est sempiterna vita sempiternae beatitatis: ibi est amor perfectus et timor nullus: ibi est Deus aeternus et unus omnium spiritus: ibi summa et certa securitas, et secura tranquillitas, et tranquillitas jucunditas, et jucunda felicitas, et felix aeternitas, et aeterna beatitudo, et beata Dei sine fine visio atque laudatio. In *Manu.*, cap. 17.

59. O vita villalis, vita beata, vita secura, vita tranquilla, vita pulchra, vita munda, vita casta, vita sancta, vita ignara mortis, aeterna tristitia, vita sine labe, sine dolore, sine anxietate, sine corruptione, sine perturbatione, sine variata et mutata, vita totius elegantiae, et dignitatis plenissima. *Ibid.*, cap. 22.

60. O vita felicissima! o regnum vere beatum, carens morte, vacans fine: ubi continuus sine nocte dies, ubi non est adversarius impugnans, ubi nulla peccati illecebra, ubi est amor perfectus et timor nullus, ubi dies aeternus, ubi Deus

facie ad faciem cernitur, et hoc vita ubi cibus sine defectu satiat. *Ibid.*

61. Ibi hymniodi angelorum chori, ibi societas supernorum civium, ibi dulcis sollemnitas omnium ab hac tristi peregrinatione ad gaudia redemptionis. *Prose.*

62. Ibi prophetarum providus chorus, ibi duodecim apostolorum numerus, ibi innumerabilem martyrum victor exercitus, ibi sanctorum confessorum sacer conventus, ibi veri et perfecti monachi, ibi sanctae mulieres, quae voluptates saeculi et sexus infirmitatem vicerunt: dispar est gloria singulorum, sed communis est laetitia omnium. *Ibid.*, cap. 25.

63. Ibi intellectus est sine errore, memoria sine oblivione, cogitatio sine pervagatione, charitas sine simulatione, sonus sine offensione, incolumitas sine debilitate, salus sine dolore, vita sine morte, facilis sine impedimento, satietas sine fastidio, et tota sanitas sine morbo. *De diligendo Deo*, cap. 18.

64. Ibi gaudium infinitum, laetitia sine tristitia, salus sine dolore, via sine labore, lux sine tenebris, vita sine morte, omne bonum sine omni malo. *Prose.*

65. Ibi juvenis nunquam senescit, ubi vita terminum nescit, ubi dolor nunquam pallescit, ubi amor nunquam tepescit, ubi sanitas nunquam marcescit, ubi gaudium nunquam decrescit, quoniam ibi summum bonum possidetur. *De Soliloq. animae*, cap. 35.

66. *Iis.* Summum bonum est gaudium angelorum, atque omnium sanctorum praemium vite aeternae, gloria spirituum, laetitia sempiterna, corona decoris, brevium felicitatis, regnes opulenta, pulchritudo pacis, intimum et externum gaudium, Paradisus Dei, Jerusalem coelestis, vita beata, plenitudo beatitudinis, gaudium aeternitatis, pax Dei, quae exsuperat omnem sensum: haec est plena beatitudo, et tota gloriae hominis. *Ibid.*, cap. 36.

67. O vita vitalis, vita sempiterna, ubi gaudium sine merore, respicit sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundantia sine deiectione, vita sine morte, perpetuitas sine corruptione, beatitudo sine calamitate. In *Manuali*, cap. 7.

68. Quid vita aeterna beatius? Ubi non est paupertatis metus, non agriusinis imbecillitas, ubi nemo leditur, nemo irascitur, nemo invidet, cupiditas nulla exardescit, nullum tibi desiderium, nulla honoris aut potestatis pulsus ambitio, nullus ibi diaboli metus, nullus insidiae diabolicae, terror gehennae procul, mors nequa corporis, nequa animae, immortalitatis numero jucunda vita, nus-

quam discordia, cuncta consona, cuncta convenientia. In *Mausoli*, cap. 17.

68. Ibi erit, summa pax, summa requies, nullus labor, nullus dolor, nulla paupertas, nulla senectus, nulla mors, nulla nox, nullum cibi desiderium, nullum sicut incendium. De *triplici habitaculo*, cap. 4.

69. Ibi quidquid nec nunc latet, manifestum erit. *Ibid.*

70. Tanta est pulchritudo justitiae, tanta jucunditas lucis aeternae, hoc est incommutabilis veritatis et sapientiae, ut etiam non foret amplius manere in ea quam unius diei mora, propter hoc solum innumerabiles anni hujus vitae pleni deliciis in circumfluentia temporalium honorum recte meritoque contemneretur. *Ibid.*

71. Currite velociter rectam viam, ipsa enim vos perducit ad patriam: ad patriam illam, cujus civis angeli sunt, cujus templum Deus, cujus splendor Filius, cujus charitas Spiritus sanctus: civitas sancta, civitas beata: ubi delectat videre Deum, vivere cum Deo, vivere de Deo. De *Canticis novo*, cap. 10.

72. Nihil ibi nisi bonum, nihil ibi nisi honestum, nihil ibi nisi verum, nihil ibi nisi purum, nihil ibi nisi sincerum. *Prose.*

73. Nulla ibi erit corruptio, nulla deformis pravitas, nulla erummosa necessitas, sed interminatae aeternitatis pulchra veritas, summa felicitas. *Sermon. 1. Per. 6 Pasche.*

74. Optima vita est, quia secunda est, quia aeterna est, quia vera est, quia felicitas nostra est: Deum habere, Deum videre, Deum contemplari. *Sermon. 44. ad Fratres in eremo.*

75. Quid securus quam esse in ea vita, ubi non possit tibi evenire quod non vis? *Lib. 2. de Lib. arb.*, cap. 20.

76. Exardeat amore atque desiderio sempiternae vitae Sanctorum, ubi nec operosa erit actio, nec requies desidiosa. *Prose.*

77. Laus erit Dei sine fastidio, sine defectu: nullum in animo trepidum, nullus labor in corpore, nulla indigentia, nec tunc cui subveniri desideres, nec proximi cui subvenire festines. De *Catech. rud.*, cap. 25.

78. Tunc perfecte incipit Christianus futuram et aeternam vitam diligere, cum vitam presentem ceperit non amare. *Homil. 33. Ex quinquag. Homil.*

79. Si curris pro hac vita centum millia, quod millia debes currere pro vita aeterna? *Ibid.*, *homil. 37. cap. 3.*

S. BERNARD.

80. O vere felix et gloriosa satietas! o sanctum convivium, o desiderabiles opulae! ubi nimirum anxietas nulla, nullum poterit esse fastidium,

quoniam satietas summa, et summum meriti desiderium. *Sermon. 1. omnium SS.*

81. O vere meredies! plenitudo fervoris et lucis, solis statio, umbrarum exterminatio, desiccatio paludum, fessorum depulsio. *Prose.*

82. O perenne solstitium, quando jam non inclinabitur dies! o lumen meridiano! o vernalis temperies! o aetiva venustas! o autumnalis ubertas! o quies et feriatio hyemalis! *Sermon. 35. super Cant.*

83. Electos tria in futuro manent. Interna sanctitas, aeterna jucunditas, jucunda voluptas. In suis *sententiis*, verbo *Electos*.

84. Qui replet in bonis desiderium animae, ipse rationi futurus est plenitudo lucis, ipse voluntati multitudo pacis, ipse memoriae continuatio aeternitatis. *Sermon. 2. super Cant.*

85. In hac vita quando durat, compara tibi illam quae semper durat. *Epistol. 105. ad Romanum subditeo.*

86. Cogita quidquid vis, quidquid potes exopta; excedit cogitatum omnem desiderium omne exsuperat illa felicitas, aeternitas illa, beatitudo illa sempiterna. In *Declarat.*

87. Praemium patriae coelestis est videre Deum, vivere cum Deo, vivere de Deo, esse cum Deo, esse in Deo, habere Deum, qui est summum bonum. *Prose.*

88. Ubi est summum bonum, ibi est summa felicitas, summa jucunditas, summa libertas, perfecta charitas, aeterna securitas, et secunda aeternitas.

89. Ibi est vera letitia, plena scientia, omnis pulchritudo, et omnis beatitudo.

90. Est ibi pax, pietas, bonitas, virtus, honestas, gaudia, letitiae, dulcedo, lux, vita perennis, gloria, laus, requies, amor et concordia dulcis. *Libro Medit.*, cap. 4.

91. O civitas gloriosa, coelestis habitatio, locus vite, sanctorum palatium, splendor gloriae, gratiae magnitudo, claritas infinita. *Sermon. de Septem grad. Confess.*

92. Vita aeterna est locus voluptatis, ubi torrens voluptatis potantur iusti; locus splendoris ubi iusti fulgent sicut splendor firmamentis; locus letitiae, ubi letitia sempiterna super capita eorum; locus abundantiae, ubi nihil deest videntibus eum; locus suavitatis, ubi apparet Dominus suavis universis; locus pacis, ubi in pace factus est locus ejus; locus admirationis, ubi sunt mirabilia operae ejus; locus satietatis, ubi satiabimur cum apparuerit gloria ejus; locus visionis, ubi videbitur magna visio; locus ubi sapientia sine ignorantia, memoria sine oblivione, intellectus sine errore, ratio sine obscuritate splendebit. *Sermon. 21. de Quingue negotiis*, num. 7.

93. Vita aeterna ipse est plenitudo, ipsa est longitudo dierum, verus dies, qui non novit occasum: plenus meredies, vera gloriae plenitudo, aeterna veritas vera aeternaque satietas. *Lib. 5 Florum*, cap. 47.

S. BONAV.

94. Vita sanctorum in patria, est vita vitalis. *Super Psalm. cxvii.*

95. Aeterna omnium bonorum erit solemnitas, facie ad faciem Deum intueri, ejus dulcedine sine fastidio satiari, ejusque visione sine defectu perfrui. *Sermon. 3. de Ascens.*

96. Si stultus est, qui dat vitam suam pro obolo, merito stultior est, qui dat aeternam pro aliquo transitorio. *Sermon. 4. de Dom. 12. post Pent.*

97. Vita beata altissima est, pulcherrima, gloriosissima, dulcissima, immensissima, nulloque tempore finienda. *Sermon. 1. de S. Bartholom.*

98. In gloria aeterna est sanitas absque infirmitate juvenus sine eumetule, satietas sine fastidio libertas sine servitute, pulchritudo absque deformitate, abundantia sine indigentia, pax sine perturbatione, securitas absque timore, cognitio absque ignorantia, gloria sine ignominia, gaudium sine tristitia. *Titulo 10. Dives*, cap. 4.

99. In illa coelesti aula plenitudo omnis boni in omnibus perfecte est. Ibi virgo gaudebit de sanctae virginitalis privilegio; ibi confessor de martyris jucunditatis triumpho; ibi martyr tripidabit de confessorum brivio; ibi propheta laudabitur de patriarcharum pia conversatione; ibi patriarcha caullabit de prophetarum fide et speculatione; ibi apostoli et angeli gaudebunt de merito omnium inferiorum; ibi omnes inferiores letabuntur de gloria et corona superiorum. In *Soliloq.*, cap. 4.

100. Ibi est fructus perfectissima, satietas sufficientissima, sobrietas sobriusissima, voluptas pudicissima, cordialis diffusio, jucundissima amplexio, medullaris transformatio, centralis quietatio, omnis amenitas, omnis suavitas, omnis securitas, omnis libertas, aperta visio, firma tentio, consummata dilectio, continua laudatio. De *stimulo amor*, cap. 3.

101. Tot et tanta sunt ibi gaudia, quod omnes arithmetici hujus mundi non possent ea numerare; nec geometrici mensurare, nec grammatici, rhetorici, aut theologici explicare. *Lib. 7. Compend. theol. veritat.*, cap. 31.

102. Deus ibi erit, speculum visui, ethera auditui, mel gustui, balsamum olfactui. *Ibid.*

103. Ibi erit candor lucis aeternalis, amenitas vernalis, abundantia autumnalis, requies hyemalis. *Ibid.*

104. Ibi nihil obest, nihil deest, nihil affluit, nil est extra quod appetatur, nihil intra quod fastidiatur. *Ibid.*

105. Merces sanctorum tam magna est, quod non potest mensurari; tam nulla, quod non potest numerari, tam copiosa, quod non potest finiari: tam pretiosa, quod non potest aestimari. *Ibid.*

106. Ibi affluentia virtutum, influentia deliciarum, confluentia bonorum. *Ibid.*

107. Vita aeterna in duobus consistit, in necessaria praesentia omnis boni: in necessaria absentie omnis mali. *Ibid.*

108. Vita aeterna erit, cursus sine termino, usus sine fastidio, reflectio sine cibi adjutorio, requies sine noctis otio, aetas sine senio. *Homil. 28.*

109. In aeterna vita perpetua securitas manet; quia perversitas nulla misceatur, aeterna letitia perseverat, quoniam nequam contrarietas aliqua constat esse violandam. *Super Psalm. lxxxv.*

110. Non potest vita aeterna succedere, nisi hinc contingerit exire. De *Mortalitate*, cap. 8.

111. Qualis ille coelestium regnorum voluptas sine timore moriendi, et cum aeternitate vivendi! quam summa, et perpetua felicitas! *Ibid.*, cap. 111.

112. Quid immortalitati, in qua locus nullus omnino dolori est, et lumen est, par esse possit? De *Ecles. Hierarch.*, cap. 7, part. 3.

113. Tanta est pulchritudo lucis aeternae, tanta est beatitudo et mores paradisi coelestis, tanta dignitas beatificae visionis super gloriosissimam Trinitatem, quod licet non essemus eas habituri nisi per horulam unam dignum esset mille annis pro eis usque ad sanguinem laborare. De *Profess. monasticis*, art. 5.

114. Qui per odium et iracundiam radicem in se charitatis extinxerit, nihil in eo, unde ad aeternam vitam perveniat, permanebit. *Homil. 8.*

115. Phnrumum ei reliquitur, cui vita (quam omnibus terrenis bonis praeponderat) reservatur. *Homil. in Elixim.*

116. Non valent vite praesentis obscuro, aeternae vite gaudiis comparari. *Prose.*

117. Lassescant licet membra vigiliis, pallescant licet ora jejuniis; non erunt tamen condignae ad futuram gloriam.

118. Futura beatitudo acquiri potest, aestimari non potest. *Homil. 3. ad Monachos.*

119. Vita aeterna nec oculo potest cerni, nec facilia mentis cogitatione pertingi, quam consuequi est facilis, quam enarrare. *Prose.*

120. Cuius erit cursus sine termino, usus sine fastidio, reflectio sine cibi adjutorio, requies sine

S. CYPRIANUS
ARELAT.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

S. GREGORIUS
AREOPAG.DIONYSIUS
CARTUSI.

S. AUGUSTINUS.

S. LEO PAPIAE
EPISCOPUS.

noctis otio, atas sine senio : indeficiens sub vultu Dei claritas, semper nova iuconditas, et secura felicitas. *Ibid.*, homil. 6.

122. Quam iucundum erit, comite bona conscientia ad vera et solida gaudia, atque ad angelorum transire consortia, et ad illam vitam conscendere, ubi nulli erunt labores, nulli dolores, nulla damna, nulla incommoda ; et quod super omnino bonum est, nulla peccata, sed aeterna innocencia ! *Ibid.*, homil. 8.

S. GREGOR.
MAGNUS.

122. Ibi pro sanctorum tunicis, lux fulgebit aeterna, ibi vestibus nullas unquam saeculis erandus convertetur in corpus : ibi indumentum transit in premium, ibi angelica ista stola non iam erit amictus, non iam erit habitus, sed natura. *Ibid.*, homil. 10.

123. Erit aliquomodo in aeterna vita ipsa distributionum diversitas concors, quia tanta via amoris in illa pace nos sociat, ut quod in se quisque non accepit, hoc se accepisse in alio existet. *Lib. 4, Moral.*, cap. 34, num. 42.

124. Quando ad ignem fontem vitae venerimus, erit nobis delectabiliter impressa sitis simul atque satietas ; sed longe aborit a siti necessitas, longe a satietate fastidium, quia et sitientia satisfiatur, et satietas sitionum. *Ibid.*, lib. 18, cap. 28.

125. Omnia in hac vita est discretio operum, erit in illa aeterna procul dubio discretio dignitatum ; ut quo his alius alium merito superat, illic alius alium retributione transcendat. *Ibid.*, lib. 4, cap. 31.

126. In aeterna vita una cunctis erit beatitudo laetitia, quam vis non una sit omnibus sublimitas vite. *Ibid.*, num. 42.

127. Erit in beatitudine aeterna culpe memoria, non quam mentem polluat, sed qua apertius illam laetitiam adstringat. *Ibid.*, num. 42.

128. Aeternam vitam si ore petimus, nec tamen corde desideramus, clamentur tacemus : si vero desideramus, ex corde etiam cum ore conticescimus, tacentes clamamus. *Ibid.*, lib. 22, cap. 13.

129. Ibi supernorum civium societas sancta, ibi solemnitas certa, ibi requies secura, ibi pax vera. *Homil. 81, super Evang.*

130. In vita aeterna est, lux sine defectu, gaudium sine genita, desiderium sine pena, amor sine tristitia, satietas sine fastidio, sospitas sine vitio, vita sine morte, salus sine langore. *Super sequem Psalm. Penit.*, super *Psalm.* vii, vers. 14.

131. Ibi est dies aeternus, et unus omnium spiritus : ibi est certa securitas, et secura aeternitas, et aeterna tranquillitas, et tranquilla felicitas, et felix suavisque, et quavis iuconditas. *Ibid.*, in sua *Oratione*.

132. Illi beata vita, in qua cum Deo, et de

Deo vivitur, nullus potest equari labori, nulla operi comparari. In *septem Psalm.* *Pennitentiale*, super *Psalm.* vii, vers. 9.

133. Quam lingua dicere, vel quis intellectus capere sufficit illa superna civitatis quanta sint gaudia ; angelorum charis interesse, cum beatissimis spiritibus glorie Conditoris assistere, praesentem Dei vultum cernere ; in circumscriptum limen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetua munere letari. *Homil. 87, super Evang.*

S. GREGOR.
NYSS.

134. Illa vita nec inedia laborat, nec frigora caloreve, aut alias seris injurias sentit. *De mortua.*

135. Beata est illa vita atque immortalis, quae sensuum libidine non fallitur in bonis dijudicandis. *Ibid.*

136. In domo coelesti tanto quisque mansionem inveniet ampliore, quanto in praesenti vita iustus vixerit. *Sermon. Dom. 20, post Pent.*

HAYMO.

137. Omnium honorum promissio vita est sempiterna. *Lib. 15, super Isaiam*, cap. LV, super illud : *Audite me, et erit ante vos vita.*

S. HIERON.

138. Non erit ibi diminutio, vel augmentum corporis, seu finis aetatis ; puer ibi in juvenem non crescit, nec aliquis juvenis senescit ; non erit ibi senectus nec senectutis defectus ; namque conferet ibi timor pallorem, vel ira ruborem, nec labor sudorem, nec infirmitas dolorem. *Lib. 6, de Clave. animae*, cap. 21.

S. HIERON.
JUAN.
TORT.

139. Civitas illa, in qua omnes Sancti tanta claritate fulgent, tanta perspicuitate transluent, quae sua singulis corda manifestat, ex auro dicitur simili vitro mundo ; ut designetur auro clara, vitro perspicua. *Ibid.*, cap. 27.

HUGO A. S.
VICTOR C.

140. Ibi, in perfecta scilicet beatitudine, nec prudentia poterit decipi, nec fortitudo frangi, nec justitia subverti, nec temperantia minui vel augeri, et erit in hac perfectione finis sine fine. *Ibid.*, cap. 34.

141. Electos tria in futuro manent : aeterna satietas, aeterna iuconditas, aeterna voluptas. *Lib. 4 Miscellan.*, codic. 2, lit. 111.

142. Ibi esse nostrum non habebit mortem, ibi nosse nostrum non habebit errorem, ibi amare nostrum non habebit offensionem. *Lib. 2, de Sacram.*, part. 18, cap. 21.

S. THOMAS
MAGNUS.

143. Erit ibi laetitia, ut nulla sit anxietas in querendo ; erit et desiderium, ut nullum sit fastidium in fruendo ; unde tranatur nec fastidium, quo frui magis cupiunt. *Super Cant.*, cap. vii.

HUGO CARD.

144. Ibi erit vita sine morte, dies sine nocte, securitas sine timore, iuconditas sine dolore, tranquillitas sine labore, pulchritudo sine deformitate, fortitudo sine debilitate, rectitudo sine

HUGO CARD.
S. THOMAS
MAGNUS.

pervertitate, charitas sine malitia, veritas sine fallacia, felicitas sine miseria. *Sermon. Dom. Lobre.*

S. THOMAS
MAGNUS.

145. O sancta civitas, ubi nulla malitia, sed tota concordia : ubi perfecta bonitas, et sola charitas : ubi iustitia, et plena mansuetudo : ubi temperantia, et prudentia regnant ? *Homil. super Psalm.* cxviii.

S. JOANNES
CHRYSOST.

145. O sancta civitas, ubi nulla malitia, sed tota concordia : ubi perfecta bonitas, et sola charitas : ubi iustitia, et plena mansuetudo : ubi temperantia, et prudentia regnant ? *Homil. super Psalm.* cxviii.

146. Urbs coelestis in primis regia est, et celeberrima, cujus fundamenta et portae ex sapphiro margaritisque sunt compositae, quae non est in forum et palatium divisa, sed quicquid est illius urbis, una regia est. *Homil. 1, super Math. Oper. perf.*

147. Non est illic zelotypia, neque invidia, neque moribus, neque mors corporis, neque illa quae est anime : non ibi tenebrae, neque nox ; semper dies, semper lux, semper claritas, pax ibi summa est, gaudium, iuconditas, voluptas. *Homil. 6, super Epist. ad Hebr.*

148. Quae sunt virtutes futuri saeculi ? vita aeterna, angelica conversatio. *Ibid.*, homil. 9.

149. Tanta sine dubio gloria in aeterna vita profuerit animis, ut omni creatura vivendi inexcogitabile sit. *Prose.*

150. Nec est ibi defectus, nec fastidium, nec tedium : est enim satietas sine fastidio, esuries sine defectu, iuconditas sine molestia, gaudium absque tristitia, aeternitas sine fine, requies sine labore, sanitas sine dolore.

151. O quam insipiens est, qui tante pulchritudinis gloriam sua culpa perdidit ! *Super Prolog. Regule S. Benedict.*, cap. 2, text. 14.

152. Qui vitae futurae praemia diligenter excogitat, mala omnia vitae praesentis aequanimiter portat ; quoniam ex illius dulcedine inhius amaritudinem temperat, et ex eternitate illius brevitatem huius despicit transitoriam. *Lib. 3, de Sion. bono*, cap. 58, sect. 5.

153. Qui vitam longam queris, ad eam tende vitam, pro qua Christianus factus es, illi est, aeternam : non ad istam, de qua ad evanescendum descendit vita aeterna, illi est Christus. *Prose.*

154. Hae est enim vita vitalis, ista vero mortalis est. *Ibid.*, cap. 61, sect. 5.

155. Innocentiam solum legitima et digna merces est immortalis, quam statuit a principio Deus sanctis et incorruptis mentibus, quae se a vitio, et ab omni illic terrena integritasque conservant. *Prose.*

156. Illic praesenti coelestis ac sempiterni participes esse non possunt, qui transibit et rapinis consentiant suam polluerunt. *De Ira Dei*, cap. 23.

S. THOMAS
MAGNUS.

LACT. TERT.

157. Vita spiritalis, quae terrene contraria est quia sempiterna est, idcirco et bona ejus sempiterna sunt. *Lib. 6, de Divin. inst.*, cap. 4.

158. Sola illa beata, vita dicenda est, quae caret morte, non subijctur miseria, non perturbatur adversa, non variatur casibus, non alienis indiget admittendis. *De Discipl. monast. conversat.*, cap. 24.

159. Ibi nulla est infirmitas, nulla corruptio, nullus metus, nulla sollicitudo, nullus motor, nulla afflictio, nulla molestia, nulla miseria. *In Speculo spirit.*, cap. 14.

160. Futura vita creditur beata sempiterna, quae sempiterna beata. *Prose.*

161. Ibi est certa securitas, et secura tranquillitas, et tranquilla iuconditas, felix aeternitas, aeterna felicitas.

162. Ibi est amor perfectus, timor nullus, dies aeternus, alacer motus, et unus omnium spiritus.

163. Ibi nec fallit quisque, nec fallitur, unde nullus eiecitur beatus, quo nullus miser admittitur. *Lib. 4, de Vita contemplat.*, cap. 2.

164. Vita aeterna est Angelorum, sanctorumque hominum congregatio beata. *Ibid.*

165. Humanae substantiae ad Conditoris sui similitudinem sublimatae, omnia bona quae naturaliter accepta peccato corrumpant, in vita aeterna reparabuntur in melius. *Prose.*

166. Intellectus erit sine errore, memoria sine oblivione, cogitatio sine pervagatione, charitas sine simulatione, sensus sine offensione, incoluntitas sine debilitate, salus sine dolore, vita sine morte, facilitas sine impedimento, satietas sine fastidio, et tota sanitas sine morbo. *Ibid.*, cap. 4.

167. Esi ibi erit distantia mansionum, summa tamen in illis erit unius perfectionis aequalitas, quibus erit regni coelestis una felicitas. *Ibid.*

168. Pax ibi est, requies ibi est, pax plena, requies bona, pax quies, requies pacifica. *Part. 1, de Benjamin. minore*, cap. 30.

169. Nihil vitae aeternae dulcius dulcius, nihil delectabilius, nihil hac suavius salubrius, nihil praeclearius atque iucundius. *Part. 1, lib. 3, de Trinit.*, cap. 17.

170. Summum bonum est aeterna felicitas ; nam felicitas sine aeternitate, est felicitas misera ; et eternitas sine felicitate, est aeterna miseria. *Super Psalm.* xc, vers. 16.

171. Vita aeterna non acquiritur, nisi per pugnam. *Super 1 Timoth.*, cap. vi, lect. 2.

172. Ibi est pax ingens sine timore, laetitia sine morore, amor sine livore, scientia sine errore,

S. LAURENT.
JUSTIN.

IMBROVICI
BLOSICA.

S. PROSPER.

RICHARD. A.
S. VICTOR.

ROBERTUS
BELLARMI.

S. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS A.
KEMPIS.

abundantia sine defectu, dignitas sine despectu, sanitas sine interitu, iocunditas sine fletu, securitas sine metu, voluptas sine vitio, satietas sine taedio, claritas sine nubilo, veritas sine ambiguo, puritas sine piaculo, libertas sine obstaculo, conscientia sine scrupulo, felicitas sine termino. *Serm. 29, ad Novit., div. 4.*

IN VII. PAT.

173. Quis tam ignavi animi est? quis tam exors, quin sexentis temporibus mortis sulchro in animum innotet, ut beatam et ab omni interitu remotam vitam hereditario possideat? Lib. 1, in *Vita SS. Davianam et Josephat.* cap. 25.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

174. Noster animus a mundo digressus speculabitur veritatem illius superni, existetque immortalis, felix dominusque orbis. — qualis status est beatitudo magna et absoluta animis humanis. Lib. 12, *Theolog.*, cap. 22.

175. Beata vivere maxima est expetibile, et horum vita est beatissima. Lib. 9, *Ethic.*, ad *Nicomach.*, cap. 9.

CICERO.

176. Tempus est nos jam de illa perpetua, non de hac exigua vita cogitare. Lib. 10, *Epist. ad Atticum*, epist. 7.

177. Beata vita semper stabilis est, nec amitti potest: nam si amitti vita beata potest, beata esse non potest. *Prosec.*

178. Non enim in aliqua parte, sed in perpetuitate temporis esse vita beata dei solet: neque appellatur omnino vita beata, nisi confecta atque absoluta. Lib. 2, de *Finibus*.

179. O preclarum diem, cum ad illud divinum animorum concitium extinguique proficiscar! *De Seneca.*

180. In vacante omnis aegritudinis, vita beata posita est. Lib. 5, *Tuic. quest.*

181. Quod si sola beata vita gloranda, et praedicanda, et praeserenda est: nihil est aliud quod praedicandum, et praeserendum sit. *Ibid.*

182. Perspicuum est in perpetuis plenisque gaudiis vitam beatam existere. *Ibid.*

PRISTO.

183. Si purus animus decesserit, nihil a corporis contagione secum trahens, ad divinum quoddam et immortale proficiscitur, quo cum pervenerit, omnino felix evadit. In *Dialogo Phaedoni*.

184. Magnum est premium, spes futurae felicitatis. *Ibid.*

185. Quos constitit singulari quadam atque eximia virtute vitam instituisse, hi sunt qui torrens bovis liberantur atque solvantur, tanquam corcebitis quibusdam, superiorem vero illam puraque Regionem, qua terra supereminet, in qua ad incolendum sedes sunt constituto, perveniunt. *Ibid.*

186. Quicumque iuste et pie vitam traduxerit,

juvanda spes cor ejus fovens, ad felix quoddam solium comitatur. Lib. 1, de *Republ.*

187. Cum ex humilibus magnos, et insignes viros crassisse conspicimus es: eos in morte e miseria in magnam felicitatem ascendisse putas. Lib. 10, de *Legibus*.

188. Cum ex hoc carcere, hisque vinculis eraveris justus, tum eo pervenies, ubi nulla erit molestia, nulla sollicitudo, nulla senectus: tibi triumpulilla vita, omnium malorum aescia, immobilis quadam et sempiterna quiete serena. In *Dialogo Archoch.*

189. Quid homini potest dari majus, quam gloria, laus et aeternitas? Lib. 3, epist. 21, ad *Cornelianum Prisc.*

190. Gloria nullus finis est, proximique Deo. *Suavor.* 2.

191. Facilis est ad beatam vitam via, ipsis diis adjuvantibus. Lib. 2, de *Ira*, cap. 13.

192. Vivere omnes beate volunt, sed ad pervidendum quid sit, quod beatam vitam efficiat, exilgant. *De vita beata*, cap. 4.

193. Beata vita non aliter natura contingere potest, quam si primum sana mens est, et in perpetua possessione sanctitatis suae. *Ibid.*, cap. 3.

194. Hoc inter hanc vitam et illam aeternam interest: hae quia fulgore extrinseco veniente percussa est, crassam illi statim umbram facit quisquis obtulerit: illa vero suo lumine illustris est. *Epist.* 21.

195. Scias beatam vitam esse in excelsis, sed volentis et perseveranti penetrabilem. *Epist.* 63.

196. Cur, o viri terrigenae, precipites in mortem ruitis, cum vobis haudquaquam desit immortalitatis consequenda facultas? *Prosec.*

197. Revocare jam vosmet, qui laboratis inopia, ignorantiae tenebris involuti: discedite ab obscuro lumine, asciscite immortalitatem, corruptionem fugite. Lib. *Potest. et Sup. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 1.

198. Quisquis ad id, quod docet, mento utitur, nihil ab immortalibus discrepat, qui etiam corporis solutus compediibus, incedit in chorum Beatorum atque deorum. *Ibid.*, cap. 12.

Vita etiam tit. *Desiderium*, sent. 22; *Differentia*, sent. 11; *Labor*, sent. 50; *Molestia*, sent. 40; *Mundus*, sent. 103; *Obedientia*, sent. 145; *Paradisi*, per totum; *Patrio*, sent. 44, 52; *Regnum caeleste*, sent. 40; *Remuneratio*, sent. 40; *Requies*, sent. 50; *Virtus*, sent. 136; *Virtutis theologia*, sent. 56; *Vita humana*, sent. 9.

VITA HUMANA.

Etymologia. Vita dicta est propter vigorem, vel eo quod vi teneat. *Serm. Dom. 21, post Trinit.*

9. ARRHOS.

Definitio. Vivere vita est virtute vivere, beataque vitam actus habere in hujus corporis vita. *De Paradiso*, cap. 9.

X. THOMAS AQUINAS.

Divisio. Vitae praesentis felicitas est duplex: una secundum vitam activam, alia secundum vitam contemplativam: una quidem perfecta, alia vero imperfecta. 2, 2, *quest.* 186, art. 3. In tria tempora vita dividitur: quod est: quod fuit: quod futurum est. Ex his quod agimus, breve est: quod acturi sumus, dubium: quod egimus, certum. *De Brevitate vite*, cap. 19.

SENTENTIE PATRUM.

PLINIO S.

1. Quid tempore vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit, tanto meliore operatur sarcina peccatorum? *De Bona morte*, cap. 2.

SENECA.

2. Vita hujus principium, mortis exordium est: nec prius incipit augeri aetas nostra, quam minui. *Prosec.*

3. Cui si quid adicitur spatii temporalis, non ad hoc accedit, ut maneat: sed in hoc transit, ut pereat. Lib. 2, de *Vocis. gent.*, cap. 8.

S. ANTONIUS DE PADUA.

4. Huius quanta dementia in via lassari, et viam nolle finire. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

S. AUGUST.

5. Pereant omnia haec vana, et inania: vita haec misera est, et mors incerta. Lib. 6 *Conf.*, cap. 11.

6. Vita, quae fructu corporis delectata negligit Deum, inclinatur ad nihilum. *De vera Relig.*, cap. 11.

TRISTRIMO.

7. Nulla vita est, quae non sit ex Deo: quia Deus utique summa vita est, et ipse fons vite. *De vera Relig.*, cap. 11.

8. Non aliqua vita, in quantum vita est, malum est, sed in quantum vergit ad mortem. *Ibid.*

9. Labores et pericula et exilia hujus transitoriae vite, si pro eadem vita quandoque finienda subeuntur, ut mors ejus non omnino antefatur, sed paululum differatur: quanto magis pro eterna subeunda sunt, ubi mortem nec natura sollicito cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia fortiter sustinet? *Epist.* 45, ad *Armentarium*.

10. Nonne cernis, haec vita miserabilis et egenae, quam volentes habent, quantumque sibi obliget amatores suos? qui tamen periculo ejus sepe turbati, citius eam finiunt, eo ipso quod finiri formidant, et mortem dum declinant, accelerant: veluti si quisquam fluxio impediendus irruat, latronem bestiamve fugiendo: jactant in mare tempestate sevientem aliquando et alimentis, et ut vivant, projiciunt unda vivunt, nec cito finiuntur quo vel in labore vivitur. *Prosec.*

11. Quantis laboribus agitur, ut longiore tempore laboretur? Multi cruciatu suscipiuntur certi, ut pauci dies adjuvantur incerti: et nonnumquam ipsi doloribus victi, continuo moriuntur, quos mortis timore suscipiunt: et cum omnino non eligant vitam finire ne dolent, sed dolere ne finiant, accidunt eis ut dolcant et finiant. *Ibid.*

12. Vita humana, sempiterna esse non potest, quia mortalis est: nec diuturna, quia tota brevis est: nec de ipso brevi spatio sui secunda, quia semper incerta est. *Ibid.*

13. Multi aliquando vitam dolore finiunt, quam ne finirent, dolore voluerunt. *Ibid.*

14. Habet hoc magnum malum, ac vehementer execrandum et horrendum nimis amor vite istius, quod multi dum vultu paulo diutius vivere, graviter offendant Deum, apud quem est finis vite: atque ita dum ab eis frustra, qui necessario futurus est vite finis metuitur, illinc prohibentur, ubi sine fine vivitur. *Ibid.*

15. Vita misera, etiam si posset esse perpetua, nullo modo, beatae vite, etiam brevissimae comparanda est: et tamen isti amando miserum aliquae brevissimam, perdunt beatissimam ac sempiternam: cum in hac ipsa, quam male diligunt, hae velint, quod in altera perdunt: quia ulque in ista nec miseriam diligunt, nam beati esse volunt: nec brevitatem, nam eam finire nolunt: sed tantum quia vita est, sic amatur, ut saepe propter eam licet miseriam et brevem beata et sempiterna amittatur. *Ibid.*

16. An dignum est, vel ferendum, cum contentumur omnia que amantur in mundo, ut vita post paululum finienda, saltem ipsam paululum teneatur in mundo, et non contentumur mundus, ut obtineatur vita que sine fine apud illum est, per quem factus est mundus? *Ibid.*

17. Vita si diligitur, ibi acquiritur ubi nulla morte finitur. *Epist.* 45, ad *Armentarium*.

18. Omnes in hac vita mortales sumus, et dies hujus vite ultimus omni homini est semper incertus. *Prosec.*

19. Verumtamen in infantia speratur pueritia, et in pueritia speratur adolescentia, et in adolescentia speratur juvenitus, in juvenute speratur gravitas, et in gravitate speratur senectus, utrum contingat incertum est, est tamen quicquid speretur.

20. Senectus autem aliam aetatem, quam speret, non habet: incertum est, ipsa senectus quando sit homini: illud tamen certum est nullam remanere aetatem, quam possit excedere senectuti, quia noluit Deus. *Epist.* 110, ad *Eradium*.

abundantia sine defectu, dignitas sine despectu, sanitas sine interitu, iocunditas sine fletu, securitas sine metu, voluptas sine vitio, satietas sine taedio, claritas sine nubilo, veritas sine ambiguo, puritas sine piaculo, libertas sine obstaculo, conscientia sine scrupulo, felicitas sine termino. *Serm. 29, ad Novit., div. 4.*

IN VII. PAT.

173. Quis tam ignavi animi est? quis tam exors, quin sextenas temporarias mortes subire in animum inducat, ut beatam et ab omni interitu remotam vitam hereditario possideat? Lib. 1, in *Vita SS. Davianam et Josephat.* cap. 25.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

174. Noster animus a mundo digressus speculabitur veritatem illius superni, existetque immortalis, felix dominusque orbis: qualis status est beatitudo magna et absoluta animis humanis. Lib. 12, *Theolog.*, cap. 22.

175. Beata vivere maxima est expetibile, et horum vita est beatissima. Lib. 9, *Ethic.*, ad *Nicomach.*, cap. 9.

CICERO.

176. Tempus est nos iam de illa perpetua, non de hac exigua vita cogitare. Lib. 10, *Epist. ad Atticum*, epist. 7.

177. Beata vita semper stabilis est, nec amitti potest: nam si amitti vita beata potest, beata esse non potest. *Prose.*

178. Non enim in aliqua parte, sed in perpetuitate temporis esse vita beata dei solet: neque appellatur omnino vita beata, nisi confecta atque absoluta. Lib. 2, de *Finibus*.

179. O preclarum diem, cum ad illud divinum animorum concitium extinguique proficiscar! *De Seneca.*

180. In vacante omnis aegritudinis, vita beata posita est. Lib. 5, *Tuic. quest.*

181. Quod si sola beata vita gloranda, et praedicanda, et praeserenda est: nihil est aliud quod praedicandum, et praeserendum sit. *Ibid.*

182. Perspicuum est in perpetuis plenisque gaudiis vitam beatam existere. *Ibid.*

PLATO.

183. Si purus animus decesserit, nihil a corporis contagione secum trahens, ad divinum quoddam et immortale proficiscitur, quo cum pervenerit, omnino felix evadit. In *Dialogo Phaedoni*.

184. Magnum est premium, spes futurae felicitatis. *Ibid.*

185. Quos constitit singulari quadam atque eximia virtute vitam instituisse, hi sunt qui torrens-bois liberantur atque solvantur, tanquam corcebitis quibusdam, superiorem vero illam puraque Regionem, qua terra supereminet, in qua ad incolendum sedes sunt constituto, perveniunt. *Ibid.*

186. Quicumque iuste et pie vitam traduxerit,

juvanda spes cor ejus fovens, ad felix quoddam solum comitatur. Lib. 1, de *Republ.*

187. Cum ex humilibus magnos, et insignes viros crassisse conspicimus es: eos in morte e miseria in magnam felicitatem ascendisse putas. Lib. 10, de *Legibus*.

188. Cum ex hoc carcere, hisque vinculis eraveris justus, tum eo pervenies, ubi nulla erit molestia, nulla sollicitudo, nulla senectus: tibi tria pulla vita, omnium malorum aescia, immobilis quadam et sempiterna quiete serena. In *Dialogo Archoch.*

189. Quid homini potest dari majus, quam gloria, laus et aeternitas? Lib. 3, epist. 21, ad *Cornelianum Prisc.*

190. Gloria nullus finis est, proximique Deo. *Suav. 2.*

191. Facilis est ad beatam vitam via, ipsis diis adjuvantibus. Lib. 2, de *Ira*, cap. 13.

192. Vivere omnes beate volunt, sed ad pervidendum quid sit, quod beatam vitam efficiat, exilgant. *De vita beata*, cap. 4.

193. Beata vita non aliter natura contingere potest, quam si primum sana mens est, et in perpetua possessione sanctitatis suae. *Ibid.*, cap. 3.

194. Hoc inter hanc vitam et illam aeternam interest: hae quia fulgore extrinseco veniente percussa est, crassam illi statim umbram facit quisquis obtulerit: illa vero suo lumine illustris est. *Epist. 21.*

195. Scias beatam vitam esse in excelsis, sed volenti et perseveranti penetrabilem. *Epist. 63.*

196. Cur, o viri terrigenae, precipites in mortem ruitis, cum vobis haudquaquam desit immortalitatis consequenda facultas? *Prose.*

197. Revocare jam vosmet, qui laboratis inopia, ignorantiae tenebris involuti: discedite ab obscuro lumine, ascedite immortalitatem, corruptionem fugite. Lib. *Potest. et Sap. Dei*, cui titulus *Pimander*, cap. 1.

198. Quisquis ad id, quod docet, mento ulitur, nihil ab immortalibus discrepat, qui etiam corporis solutus compediibus, ducitur in chorum Beatorum atque deorum. *Ibid.*, cap. 12.

Vita etiam tit. *Desiderium*, sent. 22; *Differentia*, sent. 11; *Labor*, sent. 50; *Molestia*, sent. 40; *Mundus*, sent. 103; *Obedientia*, sent. 145; *Paradisi*, per totum; *Patrio*, sent. 44, 52; *Regnum caeleste*, sent. 40; *Remuneratio*, sent. 40; *Requies*, sent. 50; *Virtus*, sent. 136; *Virtutis theologia*, sent. 56; *Vita humana*, sent. 9.

VITA HUMANA.

Etymologia. Vita dicta est propter vigorem, vel eo quod vi teneat. *Serm. Dom. 21, post Trinit.*

S. AKBROS.

Definitio. Vivere vita est virtute vivere, beataque vitam actus habere in hujus corporis vita. *De Paradiso*, cap. 9.

S. THOMAS AQUINAS.

Divisio. Vitae praesentis felicitas est duplex: una secundum vitam activam, alia secundum vitam contemplativam: una quidem perfecta, alia vero imperfecta. 2, 2, *quest. 186, art. 3.* In tria tempora vita dividitur: quod est: quod fuit: quod futurum est. Ex his quod agimus, breve est: quod acturi sumus, dubium: quod egimus, certum. *De Brevitate vite*, cap. 19.

SENTENTIE PATRUM.

PLINIO S.

1. Quid tempore vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit, tanto meliore operatur sarcina peccatorum? *De Bona morte*, cap. 2.

SENECA.

2. Vita hujus principium, mortis exordium est nec prius incipit augeri aetas nostra, quam minui. *Prose.*

3. Cui si quid adicitur spatii temporalis, non ad hoc accedit, ut maneat: sed in hoc transit, ut pereat. Lib. 2, de *Voc. gent.*, cap. 8.

S. ANTONIUS DE PADUA.

4. Huius quanta dementia in via lassari, et viam nolle finire. *Serm. Dom. 6 post Pascha.*

S. AUGUST.

5. Pereant omnia haec vana, et inania: vita haec misera est, et mors incerta. Lib. 6 *Conf.*, cap. 11.

6. Vita, quae fructu corporis delectata negligit Deum, inclinatur ad nihilum. *De vera Relig.*, cap. 11.

TRISTRANO.

7. Nulla vita est, quae non sit ex Deo: quia Deus utique summa vita est, et ipse fons vite. *De vera Relig.*, cap. 11.

8. Non aliqua vita, in quantum vita est, malum est, sed in quantum vergit ad mortem. *Ibid.*

9. Labores et pericula et exilia hujus transitoriae vite, si pro eadem vita quandoque finienda subeuntur, ut mors ejus non omnino antefatur, sed paululum differatur: quanto magis pro eterna subeunda sunt, ubi mortem nec natura sollicito cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia fortiter sustinet? *Epist. 45, ad Armentarium.*

10. Nonne cernis, haec vita miserabilis et egenae, quam volentes habent, quantumque sibi obliget amatores suos? qui tamen periculo ejus sepe turbati, citius eam finiunt, eo ipso quod finiri formidant, et mortem dum declinant, accelerant: veluti si quisquam fluxio impediendus irruat, latronem bestiamve fugiendo: jactant in mare tempestate serviente aliquando et alimentia, et ut vivant, projiciunt unda vivunt, nec cito finiuntur quo vel in labore vivitur. *Prose.*

11. Quantis laboribus agit, ut longiore tempore laboretur? Multi cruciatus suscipiuntur certi, ut pauci dies adjuvantur incerti: et nonnumquam ipsi doloribus victi, continuo moriuntur, quos mortis timore suscipiunt: et cum omnino non eligant vitam finire ne dolent, sed dolere ne finiant, accidunt eis ut dolent et finiant. *Ibid.*

12. Vita humana, sempiterna esse non potest, quia mortalis est: nec diuturna, quia tota brevis est: nec de ipso brevi spatio sui secunda, quia semper incerta est. *Ibid.*

13. Multi aliquando vitam dolore finiunt, quam ne finirent, dolore voluerunt. *Ibid.*

14. Habet hoc magnum malum, ac vehementer execrandum et horrendum nimis amor vite istius, quod multi dum vitam paulo diutius vivere, graviter offendant Deum, apud quem est finis vite: atque ita dum ab eis frustra, qui necessario futurus est vite finis metuitur, illuc prohibentur, ubi sine fine vivitur. *Ibid.*

15. Vita misera, etiam si possit esse perpetua, nullo modo, beatae vite, etiam brevissimae comparanda est: et tamen isti amando miserum aliquae brevissimam, perdunt beatissimam ac sempiternam: cum in hac ipsa, quam male diligunt, hae velint, quod in altera perdunt: quia ulque in ista nec miseriam diligunt, nam beati esse volunt: nec brevitatem, nam eam finire nolunt: sed tantum qua vita est, sic amatur, ut saepe propter eam licet miseriam et brevem beata et sempiterna amittatur. *Ibid.*

16. An dignum est, vel ferendum, cum contentumur omnia que amantur in mundo, ut vita post paululum finienda, saltem ipsam paululum teneatur in mundo, et non contentumur mundus, ut obtineatur vita que sine fine apud illum est, per quem factus est mundus? *Ibid.*

17. Vita si diligitur, ibi acquiritur ubi nulla morte finitur. *Epist. 45, ad Armentarium.*

18. Omnes in hac vita mortales sumus, et dies hujus vite ultimus omni homini est semper incertus. *Prose.*

19. Verumtamen in infantia speratur pueritia, et in pueritia speratur adolescentia, et in adolescentia speratur juvenitus, in juvenute speratur gravitas, et in gravitate speratur senectus, utrum contingat incertum est, est tamen quod speretur.

20. Senectus autem aliam aetatem, quam speret, non habet: incertum est, ipsa senectus quando sit homini: illud tamen certum est nullam remanere aetatem, quam possit excedere senectuti, quia noluit Deus. *Epist. 110, ad Erodium.*

21. Est quædam vita hominis carnalibus sensibus implicata, gaudiis carnalibus dedita, carnalem fugiat offensivam, voluptatemque consecrans. *Prose.*
22. Huius vita felicitas, temporalis est: ab hæc vita incipere, necessitatis est: in ea persistere, voluntatis. *Epist. 120, ad Haborat., cap. 2.*
23. Naturale nobis est velle vivere, male autem vivere non est iam natura, sed perversa voluntas, quam iuste pena subsequitur. *Lib. 7, de Genesi ad Iud., cap. 27.*
24. In hac vita est falsitas, hic perturbatio, hic pessima amaritudo, hic periculosa elatio. *Prose.*
25. Hic timetur ne qui erat amicus, efficiatur subito inimicus: hic quidquid est bonum, timetur ne perat, hic denique mors. *Contra Iudeos, cap. 21.*
26. Paucorum dierum est tota vita hominis, etiam si leta duris non miserentur, que plura et longiora sunt certa, quam dura, et ideo breviora et pariora sunt dura, ut durare possimus. *Super Psalm. xxxv, conc. 2, vers. 24.*
27. In regione mortuorum (id est in hac vita mortali) est labor, dolor, timor, tribulatio, tentatio, gemitus, suspirium. *Super Psalm. lxxxv, vers. ultim.*
28. Vita vite mortalis, spes est vite immortalis. *Super Psalm. ciii, conc. 4, vers. 34.*
29. Si vita nostra tibi est, ubi est veritas: non est vita nostra sub sole, ubi est vanitas. *Super Psalm. cxviii, conc. 12.*
30. Magna Dei misericordia, in hoc quod diem vite tibi incertum fecit, ut nescias quando hinc emigrabis, quotidie speras te aliquando conversurum. *Super Psalm. cxlv, vers. 8.*
31. Alia est vita terrena, alia vita celestis, alia vita pecorum, alia vita hominum, alia vita angelorum. *Prose.*
32. Vita pecorum terrena voluptatibus æstuat, sola terrena conquirit, in hac prona atque projecta est: vita Angelorum sola celestia.
33. Vita hominum media est inter angelorum et pecorum. Si vivit secundum carnem, peccatoribus comparatur: si vivit secundum spiritum, angelis sociatur. *Tract. 18, super Evang. Joan., de cap. 5.*
34. Ad hoc debet unicuique prodesset vivere, ut detur illi semper vivere: nam est non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? quia nec bene vivere dicuntur, qui finem bene vivendi vel castitatis negligunt, vel inflatione contemnunt. *Ibid., tract. 45, de cap. 10.*
35. Mors ista vitalis et vita mortalis, licet multis sit responsa amaritudinibus, prohi dolor! quam plurimos suis caput illecebris, et quam multos suis falsis promissionibus decipit. *De Meditat., cap. 21.*
36. Vita hæc, vita misera, vita caduca, vita incerta, vita laboriosa, vita immunda, vita domina malorum, regina superborum, plena miseris et erroribus, quo non est vita dicenda, sed mors. *In Medit., cap. 24.*
37. Vita humana, vita fragilis, vita caduca, vita que quanto magis crescit, tanto magis decreseit: quanta magis procedit, tanto magis ad mortem accedit. Vita fallax et umbratica, plena lapsis mortis. *In Soliloq. animæ, cap. 2.*
38. Via vite ista est: quando finitur via, non omnibus una hora finitur, unaqueque habet horam, quando finitur via. Via vite ista dicta est: finisti istam vitam, finisti viam. *Serm. 1, de Verbis Domini.*
39. Quid est, diu vivere, nisi diu torqueri? quid est aliud diu vivere nisi malos dies malis diebus addere? *De Verbis Domini, serm. 17.*
40. Diu vivere quid est aliud nisi ad finem currere? habuisti hesternum diem, habere vis et crastinum: sed cum dies iste transierit, et crastinus, minus illum habes. *Ibid., serm. 30.*
41. Non magnum est diu vivere, aut semper vivere: sed magnum est beate vivere. *Ibid., serm. 64.*
42. Hæc vita horrenda est et laboriosa, fragilis et fastidiosa, caduca ac misera, deceptrix atque dolosa, ærumnis ac scandalis plena. *Serm. 65, ad Frat. in exona.*
43. Vita mortaliæ tota pœna est. *Lib. 24, de Civit., cap. 14.*
44. Homo non vivit ut vult: nam si ut vellet viveret, beatum se putaret: sed nec sic tamen esset, si turpiter viveret. *Ibid., lib. 14, cap. 21.*
45. Ex amore suo quisque vivit vel bene, vel male. *Lib. 5, contra Faust.*
46. Illi vivunt, pro quibus ut vivant, mortuus est qui vivebat. *Lib. 6, contra Julian., cap. 15.*
47. Non quando volumus, vivimus. *Tract. 43, super Joan.*
48. Melius est non vivere, quam vivere sine vita. *Lib. Medit., cap. 33.*
49. In magno huius vite diluvio circumstantibus agitur procellis. *Ibid., cap. 37.*
50. Cupis ut longa sit vita tua, licet mala sit, imo fac ut bona sit, et noli timere ut brevis sit. *Homil. 1, ex quinque. Hom., cap. 2.*
51. Vita humana tota brevis est. *Ibid., homil. 28, cap. 7.*
52. Vita bona, longa est. *Ibid., homil. 1, cap. 4.*
53. Quisquis es amator longæ vite, esto po-

- tius bonæ vite: nam si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. *Ibid., cap. 2.*
54. Longam vitam vis habere, bonam non vis. Villam, axorem, domum caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam: mala vita est, qua animam perdis. *Ibid., homil. 25, cap. 5.*
55. Ipsa vita humana, quam ingressi sumus, misera est, laboribus plena, doloribus, periculis, ærumnis, tentationibus. *Super Psalm. cxxxv.*
56. Dis. Via vite dicitur, per quam quilibet natus properat ad finem. *Super Psalm. 1, vers. 1.*
57. Hæc vita que vivimus, magis mors est quam vita: nec simpliciter vita, sed vita mortalis. *Serm. 17, super Qui habuit.*
58. Amittunt vitam odibiles vite, fugit vita que odit, et quos vita fugit, mori necesse est. *Serm. 6, de Triplici custodia lingue.*
59. Non vivit, qui superbia inflatur, qui luxuria sordidatur, qui ceteris inflebitur pestibus: quoniam non est hoc vivere, sed vitam confundere, et appropriare usque ad portas mortis. *Prose.*
60. Non parva res est, scire vivere: sed magnum aliquid, imo maximum est.
61. Dicitur vulgo, qui se bene pascit, bene vivit: sed mentis est iniquitas sibi; quis non bene vivit, nisi qui bonum facit.
62. Tu bene vivis, si vivis ordinabiliter, socialiter, et humiliter: ordinabiliter tibi, socialiter proximo, humiliter Deo. *Serm. 1, de SS. Apostolis Petro et Paulo.*
63. Nullo modo præbens vita facere beatus potest, que miseris transacta non efficit. *Lib. 2, de Consolat. philo., prosa 4.*
64. Vapor sive fumus videtur magnum quid, dum ascendere incipit: sed cum adesse cœperit, evanescit: sic vita dum florere videtur, modica febre extinguitur. *Serm. 4, de Invent. S. Crucis.*
65. Ille ordinatè vivit, qui vivit prudenter, temperanter, et obtemperanter. *De Reduct. artium ad theoloy.*
66. Nostrum vivere nihil aliud est, quam ad mortem transire. *In Soliloq., cap. 3.*
67. Non multum curandum quantum, sed quomodo vivatur. *Ibid.*
68. In hac vite, quantum durat, compara tibi vitam illam, que semper durat. *Ibid.*
69. Dum vis in carne, morere mundo, ut postea Deo vivere incipias. *Ibid.*
70. Optima vivendi forma eligenda est, quam reddat assuetudo jucundam, in *Speculo discipuli, in prologo.*
71. Vita mea navigant similis est, sive dormiam, sive vigilem, scriper vale festinus ad mortem. *In Soliloq., cap. 3.*
72. O vita præsens quam multos decipis, quam dum fugis, nihil es: dum videris, umbra es: dum exaltaris, fumus es! *Prose.*
73. Dulcis ac stultus, amara sapientibus: qui te amant, non te cognoscunt; qui te fugiunt, ipsi te intelligunt.
74. Alia te promittis longam, ut decipias: alia brevem, ut in desperationem inducas. *Ibid.*
75. Nemo se circumveniat, quia nemo sibi soli vivit, nemo sibi soli moritur. *Homil. 18.*
76. Quantum vita prolongatur, tantum humana fragilitate peccatur. *Super Psalm. cxiv, vers. 43.*
77. Cupiditas vita est istud, quod nos debetatione rei præsentis innoxerit. *In Epist. paraenetica ad Valerian.*
78. Abjiciantur illa omnia, que præsentem hanc vitam faciunt brevem occupationi, longam dolori. *Ibid.*
79. Non multum refero, quando finiant vitam temporariam, qui transiunt in æternam. *Ibid.*
80. Præstat vitam propagasse cum paucioribus, quam perdidisse cum pluribus. *Ibid.*
81. Vita mundi non est vita, sed mors: vita fallax, vita onusta tristitia, imbecillis et umbratica, vita mendax. *Prose.*
82. O vita plena laqueis, vita fragilis, vita momentanea et caduca!
83. Quanto magis crescit vita, tanto magis homo decrescit. *Epist. ad Damas. Papam de morte D. Hieronymi.*
84. Brevis est huius vite duratio, et nulla spes reditus. *In Asmot., super cap. 14, Job.*
85. Via hominis est vita ejus: qui male vivit, vitam tenet erroris: qui bene vivit, per viam graditur veritatis. *Serm. 5, de Epiph.*
86. Boni omnibus vita est approbatio et demonstratio uniususque nostrum voluntatis et consilii. *Super Job, cap. 2.*
87. Vite præsentis fluctus trahit quem levat: et valde demens est, qui in unda voluit, et plantam figere conatur. *Lib. 22 Moral., cap. 2.*
88. Hoc ipsum nostrum vivere, quolibet a vita transire est: quia infantia ad pueritiam, pueritia ad adolescentiam, adolescentia ad juventutem, juvenitudo ad senectutem, senectus transit ad mortem. *Ibid., lib. 11, num. 27.*
89. Hi vitam carnis quasi permanentem diligunt, qui quanta sit vite sequentis æternitas non attendunt. *Ibid., lib. 8, cap. 8.*

S. CECILII
ABELIAT.
CARPAGIUS.S. EUGENII
AD VALERIAN.S. HUSENICI
CASAR.FRANCISCI
TITULE.

S. PULGENTI.

GLOSS. ORD.

S. EUGENII
MAGNUS.

90. Prærens vita villosa, id est, tædere incipit, cum Conditoris amor dulcescere cœperit. *Ibid.*, lib. 8, cap. 23.

91. In hac vita sunt quedam laboriosa, quedam vacua, quedam vacua simul et laboriosa. Amore Conditoris præsentis vitam tribulationibus exerceri, laboriosam quidem est, sed vacuum non est. Amore seculi voluptatibus solvi, vacuum quidem est, sed non laboriosam. Amore vero ejusdem seculi adversa aliqua pati, et vacuum simul est, et laboriosum. Lib. 8 *Mor.*, cap. 5, num. 8.

92. Vita in carne, flos in fœno est. *Ibid.*, lib. 41, cap. 26, super illud *Job xiv*: Qui quasi flos cœditur.

93. Laboriosa est vita temporalis, levior fabulis, velocior cursore, instabilitate fluitans, imbecillitate mutans. Super *septem Psalm. Psal.*, super *Psalm. vi*, in prologo.

94. Vita temporalis nulla est fortitudo, nulla propositi constantia, nulla turbationibus requies, nulla a laboribus reclinatio. *Ibid.*

95. Magna profunditas, vita mortalis, in qua nihil est certum, nihil stabile, nihil tutum, nihil tranquillum. Magna profunditas in qua peccator obruitur, iustus immergitur, justus turbatur. *Ibid.*, super *Psalm. vi*, vers. 1.

96. Vita nostra naviganti similis est: is namque qui navigat, stat, sedet, jacet, vadit; et impulsu navis ducitur: ita nos sive vigilantes, sive dormientes, sive tacentes, sive loquentes, sive ambulantes, per momenta temporum quotidie ad finem tendimus. Lib. 6, in *Registro*, indiet. 15, cap. 190, epist. 26, ad *Andream*.

97. Quid infelicis? viveham olim Deo, mortuus seculo; nunc e contrario, mortuus Deo, mundo vivo. In *septem Psalm. Psal.*, super *Psalm. vii*, vers. 2.

S. GREGOR. NAL. 93. Vita hominis non maridarum opum possessione, sed sapientia servatur. *Prosec.*

99. Peccant aulem illi, qui majoribus nostris melius fuisse traditum vivendi genus dicunt, nec intelligunt quantum superet sapientia opum abundantiam: et quod tutum est clarior, quantum argentum umbra sua illustrat. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.

S. GREGOR. NYS. 100. Vita prærens est tanquam via quedam, nos ducens ad id quod speramus. *De Mortuis*.

S. GREGOR. TRAUMAT. 101. Mortalium vitæ contentur, die diei succedente, annique partibus et conversionibus, solique cursibus certis se definitis nunc accedentibus, nunc sensim recedentibus. Super *Ecclesiasten*, cap. 1.

S. HIERON. 102. Nemo tam fractis viribus, et sic decrepitate senectutis est, ut non putet se unum adhuc annum esse victurum. Epist. 41, ad *Gerontium*.

103. Humana vita brevitatis, damnatio delictorum est. Epist. 21, ad *Paulum concordianum*.

104. Omnis vita mortalium, quasi somnium est; que in similitudinem florum atque fœni, eodem pene tempore siccatur atque deperit. Epist. 47, ad *Cyprianum*.

105. Nihil ita decipit humanum genus, quam quod dum ignorat spatia vite sue, longiorum sibi seculi hujus possessionem repræsentat. *Ibid.*

106. Nullus tam senex est, et sic decrepitate ætatis, ut non se adhuc uno plus anno vivere suspiciatur. *Ibid.*

107. O angustum et satis anxium tempus vite mortalis! ubi cum initio nominatur et finis, initium nostrum cum fine suscipimus. Epist. 6, ad *Ambrosium*.

108. Breve est vita istius curriculum: hoc ipsum quod loquor, quod dicto, quod scribo, quod rilego, de tempore meo mihi aut crescit, aut deperit. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*, cap. 6, in illud: *Tempore enim suo metamur*.

109. Hæc non est vera vita, que in suo non permanent statu. Et hab. in *Glossæ ord.*, super 1 ad *Timoth.*, cap. vi, in illud: *Ut apprehendam veram vitam*.

110. Vita ista prærens, brevis est, mala est, incerta est. Super *Psalm. xxxviii*, cap. 48.

111. Vita humana, vita laboriosa, vita corruptibilis, vita omni amaritudine plena, vita domina malorum, quam humores tumeficiant, dolores extequeant, ardore exsiccent, ær morificat, osse inflant, jejunia macerant, joci solvunt, tristitia consumunt, sollicitudo coarctat, securitas hebetat, divitiæ jactant, paupertas dejerit, juvenus extollit, senectus incurat, infirmitas fragit, moror deprimit, diabolus insidiat, mundus adulatur, caro delectatur. Lib. 4, de *Anima*, cap. 5.

112. Vita humana quasi circuitus quidam est, qui post excursum actionum temporalium, illic tandem redit per mortem, unde prodit per natiuitatem. Super *Thren.*, super illud: *Vocati quasi ad diem, etc.*

113. Bona vita fidem dat verbis, mala vita ipsam veritatem faciat ambiguum. Super *Regul. D. Aug.*, cap. 9.

114. Quotidianus ortus et occasus solis, quid aliud est quam mundi interitus? quia autem per occultas vias oritur et occidit, quid aliud demonstrat, nisi quod humana vita labitur, dum nascitur? Super *Ecclesiasten*, cap. 1.

115. Similis est vita nostra ludo scaccorum, ubi a bene indentibus diabolo illuditur: sicut enim uno tractu male facti, vel non facti, ludus amittitur, vel totum lucrum: sic uno opere male fac-

to, vel neglecto totius vite nostre fructus perditur. *Ibid.*, cap. 9.

116. Vita nostra quasi tela est: quia sicut tela filis, ita vita diebus proluit. Super *Isai.*, cap. 34.

117. Non est possibile, qui hanc amat vitam, vitam vivere crucifixam. Super *Joan.*, cap. 6.

118. Vita prærens laboribus et tribulationibus plena est: nam cum lactu agitur, et cum lacrymis amittitur. *Prosec.*

119. Tanta ejus est tribulatio, ut nec vita sit dicenda, sed potius mors, vel quippiam aliud morte deterius; cum vix aliquis pertranseat sine tribulatione, vel unicum diem. Lib. 2, de *Contemplat.*, cap. 2.

120. Tota vita prærens, et misera, amaritudinibus respersa est, laboribus inquieti, solitudinibus turbulenti, et languoribus plena. *Ibid.*, lib. 5, *Contemplat. de Mort.*, cap. 6.

121. Quanto plus virimus, tanto magis vita nostra mimitur. *Ibid.*, cap. 10.

JOAN. CASS. 122. Omnis longævitas vite prærens, cum ad illam future gloriæ perancidatam respectus, evanescit. Lib. 22, *Cænob. inst.*, cap. 11.

S. JOANNES CHERISONT. 123. Vita prærens nullo carceri præstare videtur. Homil. 14, super *Matth. Oper. perf.*

124. Infelix est vita humana et misera, que quotidie ad non esse tendit: non enim est omnium nasci, crescere, et senescere. Homil. super *Psalm. cxlii*.

125. Hæc vita pelagus est, late longaque protensum. Homil. 82, super *Matth. Oper. perf.*

126. Pigra est humana vita, et ad perditionem proclivis: non propter nature sue opificium, sed propter voluntatis desidiam. Homil. 47, super *Joan.*

127. Duas nobis vitas Deus constituit, præsentem et futuram: præsentem in certamine posuit, futuram in certaminis præmium. Homil. 27, super *Joan.*

128. Vita improbitas operatur innumera mala, bestias facit ex hominibus, et bestias stupidiore: nam que in singulis bestiarum ingenis sunt, ea sæpe in uno homine congregat et totum subvertit. Homil. 47, super *Acta Apost.*

129. Propria hujus vite sunt, adere, libere, dormire, crescere, currire, silitre, nasci, mori. Super epist. ad *Galat.*, cap. 1.

130. Ad præsentem vitam nimium afflicti, alienum est a professione et militia christiana. Sermon. 13, super *Epist. ad Philip.*

131. Senex quedam est vita prærens, ac somnium. Homil. 15, super 1 *Tim.*

132. Vita prærens nidus est hircinimum, ex festucis et luto coagmentatus. Homil. 50, ad *Popul. Antioch.*

133. Fabulis quedam est et somnium, vita. *Ibid.*, homil. 55.

134. Vita prærens, plena malis. *Ibid.*, homil. 69.

135. Dedit tibi vitam Deus, ut se coleres; tu eam incassam et inutiliter consumis. Homil. 57, super *Joan.*

136. Nihil habet humana vita, nisi lacrymas; et opprobria, et convicia, et tristitias, et negligentias, et labores: et morbos, et senectulem, et peccata, et mortem. Homil. 22, ad *Popul. Antioch.*

137. Talis vita nostra est, fœnalis, qui fluxam et caducam vitam agimus; tale terre ludibrium, ut cum non sumus, nascamur; cum nati sumus, rursum dissolvamur. *Prosec.*

138. Insomnium sumus instabile, spectrum quoddam quod teneri non potest, transeuntis avis volatus, navis in mari vestigium non habens, vapor, ros matutinus, flos pro tempore nascentis alique marcescens. Lib. 1 *Parall.*, cap. 10.

139. Vixeris hic et nunc, velut et nunc mortiturus hic. Considerat. super *Peregrini testamento*, consid. 4.

140. Vita humana quoties freto procellisior est. Lib. 8, de *Nugis, Curial.* in prolog.

140 bis. Nihil felicis, quam bene vivere. Super *Prolog. Regul. S. Bened.*, cap. 2, text. 7.

141. Vita omnibus viventibus res optabilissima est. *Ibid.*, cap. 2, text. 8.

142. Bona vita, semper gaudium habet. *Ibid.*, cap. 2.

143. Periculosum est in tali statu vivere, in quo quis mori non velit. In cap. 4. *Regule S. Bened.*, verbo *ira*.

144. In vita hominis finis querendus est: quoniam Dominus non respicit, qualis ante viximus, sed qualis circa vitam finem erimus. *Ibid.*, verbo *Præna*.

145. Tota vita nostra quantumlibet longæva, comparata eternitati, momento etiam brevior est. Lib. 1, de *Tent. Relig.*, cap. 4.

146. Vita prærens non manet, sed transit: non durat, sed evanescit: non stat, sed perit. De *vanit. et misor. humanæ vitæ*, cap. 2.

147. Nihil humana vita fragilis. *Ibid.*

148. Hæc vita impiis longa et grata est, in oculis autem justorum amara et brevis. *Prosec.*

149. Et licet vita ista brevissimè mora tamen sibi fieri creditur: quia quantumlibet breve sit temporis spatium, tamen etsi vixenti parum est, non amanti procul dubio longum est.

150. Qui vite prærens longitudo non de suo spatio, sed de ejus lineæ considerat, quam sit brevis et misera, satis utiliter pensat.

S. JOANNES DAMASC.

JOAN. GEES.

JOAN. BAR.

JOAN. TRITE.

S. ISIDORUS HISPALENSIS.

151. Vita enim præsens, quia ipsis suis incrementis deficit, brevis est. Lib. 3, de *Sum. bono*, cap. 61, sent. 2.

152. Ex ipso esse brevis vita præsens ostenditur, ex quo non permanet, sed fluit. *Prose.*

153. Tela enim consumitur filis, et vita hominis expletur diebus singulis.

154. Quid diu in hac vita vivitur, queritur utrum augmentum, an rectius detrimentum dicatur: sed quomodo posset roela dici augmentum, quod per dimensiones aetatis ad mortis tendit detrimentum? *Ibid.*, sent. 3.

155. De mora vite istius fastidium patitur iustus, eo quod ad desideratam patriam tarde perveniat, et vite presentis arduam segnius amittit. *Ibid.*, sent. 7, etc.

156. Qui bene vivere vult, si nec videat multa, nec studeat curare, nec si audiat, aut videat, audire aut curare se existimet. *Epist. ad Zenam.*

157. Hæc vita temporalis, quia brevis est, idcirco et bona epus, et mala hævita sint, necesse est. Lib. 6, de *Diem. inst.*, cap. 2.

158. Nihil aliud est bene vivere, quam toto corde, tota anima, tota mente Deum diligere, a quo existit vita. *De ligno vite*, tract. 4, de *Charit.*, cap. 6.

159. Hinc præsens vita, qua temporum spatia volvit, variisque casibus variatur, illius vite alterum est. *De discipl. monast. conversat.*, cap. 24.

160. Vita hæc nostra in medio insidiatorem, in medio prællorom est: si nolimus decipi, vigilandum est; si volumus suporare, pugnandum est. *Serm. 4 Quadrag.*

161. Quantumlibet caste et sobrio mortalis hæc vita ducatur, quodum tamen pulvere terrensæ conversacionis aspergitur, et nitore mentium ad Dei imaginem conditurum, non ita a fumo totius vanitatis alienus est, ut nulla possit sordis fuscari, et non semper indigeat expoliri. *Serm. 5 Quadrag.*

162. Omnis generis perturbationibus et æramnis misera hæc vita obruta est. Habet. apud D. Joan. Damascen. lib. 3, de *Parall.*, cap. 57.

163. Brevisissimus est hujus vite temporalis cursus, finis autem horribilis et incertus. *Epist. 15, ad Episc. Carnotens.*

164. Vite brevitate miseris est in remedium, qui hoc ipso quod cito moriuntur, tolerabilibus erudantur. *Ibid.*, *Serm. 5.*

165. Vivere et non dare operam ut recte vivatur, vitam perdere est. *Ibid.*, tract. de *Inst. epic.*

166. Vere via est vita præsens, in quam venit et vadit homo, que delictis est lata, diffusæ fluctibus, et in limbus spatiosa. *Serm. 44.*

167. Tota humana vita somnus est et somnium. *De somniis.*

168. Nulli minus sciunt vitam instituire, quam mali: sicut nulli melius, quam sapientes. Lib. *Quod omnis probus liber sit.*

169. Qui maximo longævus fuit, quantum temporis vixit, si ad æternitatem id conferas? *Lib. de Joseph.*

170. Sicut torrens pluviabilibus aquis collectis, redundat, perstropit, currit, et currendo decurrit, id est, cursum finit, sic est omnino iste cursus mortalitatis humanae vite. *Prose.*

171. Nascuntur homines, vivunt atque moriuntur; rursusque morientibus, alii oriuntur, succedunt, accedunt, recedunt. *Super Psalm. cix*, vers. ultimum.

172. Præsens vita dies est belli, quia vel foras, vel intus nunquam deest adversitas, cui debet repugnari. *Super Psalm. cxxxix*, vers. 8.

173. Vita, que secundum mentem est, finis est hominis. *Epist. 196, ad Hieronim.*

174. In hominibus vita uniuscujusque hominis videtur esse id, in quo maxime delectatur, et cui maxime intendit. 2, 2, quest. 479, art. 4.

175. Vanitas est longam vitam optare, et de bona vita parum curare. Lib. 1, de *Inst. Chr.*, cap. 4.

176. Ah simile! quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habes hic securum? *Ibid.*, cap. 23, sect. 7.

177. Diu vivere et vitam non emendare, penam est accumulare. In *Sollus. anima*, cap. 6, sect. 2.

178. Vita iustorum Angelis similis, vita carnalium beatis æqualis, vita superiorum demonum comparatur. In *Valle liber.*, cap. 4.

SENTENTIE PAGANORUM.

179. Tempora longa tibi non promittere vides, quocumque ingrederis, sequitur mors, corpus ut umbra. Lib. 4, de *Stichor.*, metr. 74.

180. Vita sancta hominum ex aule facta spectatur. Lib. 2, de *Arte rhetor. ad Herenn.*

181. Qui nihil habet in vita jucundus vita; in cum virtute vitam colere non potest. *Ibid.*, lib. 4.

182. Optima vivendi ratio est eligenda: eam jucundam consuetudo reddit, omnes bene vivendi rationes in virtute sunt collocandæ. *Ibid.*

183. Magna consolatio est, cum recordaris te roelo veraque vixisse. Lib. 6, epist. 21, ad *Torranum.*

184. Non potest jucunde vivi, nisi sapienter, honeste, justeque vivatur; nec sapienter, honeste, juste nisi jucunde. Lib. 4, de *Finib.*, num. 37.

FRILIO PUD.

S. PROSPER.

S. SYRACHA EPISCOPUS.

S. THOMAS AQUINAS.

THOMAS A KEMP.

CATO PŒT.

CICERO.

PLINII II.

185. An id exploratum cuiquam potest esse, quomodo sese habiturum sit corpus, non dico ad annum, sed ad vesperam? *Ibid.*, lib. 2, num. 92.

186. Ars est, Philosophia vite. *Ibid.*, lib. 3, num. 4.

187. Non potest jucunde vivi, nisi cum virtute vivatur. Lib. 3 *Quest. Tusc.*, num. 49.

188. Quis est tam stultus (quamvis sit adolescens) cui sit exploratum, se ad vesperam esse victurum? *De Senect.*, num. 67.

189. Ille vult diu vivere, qui diu vixit: quid est in vita hominis diu? mihi quidem nec diuturnum quidquam videtur in quo est aliquid extrinsecum: cum id adventit, tum illud quod præterit effluit: tantum remanet, quantum virtute et beneficiis consecutus sis. *Ibid.*

190. Quid habet hæc vita commodi? quid non potius laboris? *Ibid.*

191. Frustra vivi, cui ut bene vivat, nulla cura est. In *Sent.*, sent. 10.

192. Heu! quam penitenda incurrit homines vivendo diu. In suis *Sent.*, sent. 166.

193. Homo vite accommodatus, non donatus est. *Ibid.*, sent. 173.

194. Male vivunt, qui se semper victuros putant. *Ibid.*, sent. 230.

195. Non maxime quidem æstusmodum est vivere, sed bene vivere. In *Dialogo Criticos.*

196. Vite istius usura ad aliquod tempus ei, qui vere sit vir, non est optanda: neque sane quidquam vite desiderio teneri debet, sed harum rerum cura Deo est committenda. *De Rhetor.*

197. Illud studiosè considerare unusquisque debet, qua ratione tempus illud vite sibi ad vendendum tributum, quam optime possit traducere, et bonis moribus atque institutis se componere. *Ibid.*

198. Hunc esse optimum modum vite constituenda scias, ut et justitiam, et omnem alium virtutum exercitamus; et ita vivamus, ut et ita moriamur. *Ibid.*

199. Justa anima et vir justus, bene vivet: mala autem, male. Atqui qui bene vivit, felix est atque beatus: qui vero male, inelix atque miser. Lib. 1, de *Republ.*

200. Quisque ita omnem vitam instituat, ut felicem laudabilemque sui memoriam ad posterum transmittat. *Epist. ad Dionys.*

201. Frequentibus hominum sermonibus factatur, vitam hanc nostram esse peregrinationem, et consentaneum est. In *Dialogo Arcocien.*

202. Vita hominum altos recessus, magnasque latebras habet. Lib. 3, epist. 3, ad *Cornelian.* *Hippollom.*

203. Quid tam circumcisum, tam breve, quam hominis vita, etiam longissima? Lib. 3, epist. 7, ad *Cornelian. Rufum.*

204. Quatenus nobis denegatur diu vivere, relinquamus aliquid quo nos vixisse testemur. *Ibid.*

205. O vita misero longa, felici brevis! Lib. 3, *Centros.* 18

206. Præceperunt veteres optimam sequi vitam, non jucundissimam: ut recta ac bona vita non dux, sed comes voluptas sit. *De vita beata*, cap. 8.

207. Ego nego quemquam posse jucunde vivere nisi simul et honeste vivat. *Ibid.*, cap. 10.

208. Omnis vita servitium est. *De tranquillitate animi*, cap. 10.

209. Male virot quisquis nesciat bene mori. *Ibid.*, cap. 11.

210. Humanus est desideria vitam, quam deplorare. Ille qui ridet, spei bona aliquid reliquit: qui autem luget, stulto deficit, que corrigi posse desperat. *Ibid.*, cap. 5.

211. Vita, si scias nisi, longa est. *De Brevitate vite*, cap. 2.

212. Vivere tota vita descendam est; et quod magis iustissime miraboris, tota vita descendam est mori. *Ibid.*, cap. 7.

213. Non est quod quemquam propter canos, aut rugas, putes diu vixisse: non ille diu vixit, sed diu fuit. *Ibid.*, cap. 8.

214. Tu occupatus es, vita festinat: mors interea aderit, cui velis notis vacandum est. *Ibid.*

215. Maxima vite factura, dilatio est: illa primum queque extrahit diem, illa eripit presentia, dum ulteriora promittit. *Prose.*

216. Maximum vivendi impedimentum, est expectatio que pendet ex crastino: perdis hodiernum, dum quod in manu fortunæ positum est, disponis: quod in tua, dimittis. *Ibid.*, cap. 9.

217. Hoc iter vite assiduum; et citatissimum, quod dormientes vigilantesque eodem gradu facimus, occupatis non apparet, nisi in fine. *Ibid.*

218. Omnis vita supplicium est. *De Consolat. ad Polyanum*, cap. 28.

219. Plena et infesta variis casibus vita est. *De Consolat. ad Marciam*, cap. 10.

220. Non est bonum vivere, sed bene vivere. Lib. 3, de *Benef.*, cap. 31.

221. Si prolongetur tibi dies mortis, nihil proficit ad felicitatem; quoniam mora non fit beatorum vita, sed longior. *Ibid.*, lib. 5, cap. 17.

222. Dum differitur vita, transcurrit. *Epist. 4.*

223. Tu ita vive, ut nihil mali committas. *Epist. 3.*

SENeca.

®

224. Vive, ut convenit. *De consolat. ad Marcium*, cap. 18.
225. Nulli potest secunda vita contingere, qui de producenda viciis cogitat. *Epist. 4.*
226. Lacti dicamus: Vixi, et quem dederat cursum fortuna, peregi: crastinum si adiecerit Deus, lacti recipiamus. *Prose.*
227. Ille beatissimus est, et securus sui possessor, qui crastinum sine sollicitudine expectat: quisquis dixit, Vixi, quolibet ad lucrum surgit. *Epist. 12.*
228. Nemo, quam bene vivat: sed quando, curat: cum omnibus possit contingere ut bene vivat: ut diu, nulli. *Epist. 22.*
229. Una est catena, qua nos alligatos tenet, amor vite. *Epist. 26.*
230. Considera quam pulchra res sit, consummare vitam ante mortem, deinde expectare secure reliquam temporis sui partem. *Epist. 32.*
231. Recognosce singulos, considera universos: nullius non vita spectat in crastinum. Mortem infinitum est: non enim vivunt, sed victuri sunt, omnia differunt. *Epist. 45.*
232. Tota brevis est vita nostra, punctum est quod vivimus, et adhuc puncto minus, sed hoc minimum specie quadam longioris spatii natura dividit. *Epist. 49.*
233. Mors me sequitur, fugit vita. *Ibid.*
234. Doce non esse positum bonum vitium in eius spatio, sed in usu. *Ibid.*
235. Doce posse fieri, non saepe fieri, ut qui diu vixit parum vixerit. *Ibid.*
236. Id ago, ut mihi instar totius vite, sit dies: nec tanquam ultimum rapio, sed sic illum aspicio, tanquam esse vel illitius possit. *Epist. 61.*
237. Ut satis vixerimus, non anni, nec dies faciunt, sed animus. *Epist. 61.*
238. Non vivere bonum est, sed bene vivere: itaque sapiens vivit, quantum debet, non quantum potest: videbit ubi victurus sit, cum quibus, quomodo, quid acturus: cogitat semper qualis vita, non quanta sit. *Epist. 70.*
239. Ideo peccamus, quia de partibus vite omnes deliberamus, de tota nemo deliberat. *Epist. 71.*
240. Tandem descendam est, quemadmodum vias, quando vivis. *Epist. 76.*
241. Vita non est imperfecta, si honesta est: ubiqueque desines si bene desinis, tota est, sed et fortiter desinendum est. *Prose.*
242. Non est res magna vivere, omnes servi tui vivunt, omnia animalia: sed magnum est honeste mori, prudenter, fortiter. *Epist. 77.*
243. Vita, si moriendi virtus abest, servitus est. *Ibid.*

244. Quomodo fabula, sic vita: non quoadvis, sed quam bene acta sit, refert. *Prose.*
245. Nihil ad rem pertinet quo loco desinas: quocumque voles, desine, tantum bonam clausulam impone. *Ibid.*
246. Non ut diu vivamus curamus, sed ut satis, natura ut diu vivas, fato opus est: ut aotis, animo. *Prose.*
247. Longa est vita, si plena est: impletur autem cum animus sibi bonum suum reddidit, et ad se potestatem sui transtulit. *Epist. 93.*
248. Quid octoginta anni hominem juveni per inertiam exacti? non vixit iste, sed in vita moratus est, nec sero mortuus est, sed diu: octoginta annis vixit, imo octoginta annis fuit. *Epist. 93.*
249. Hoc agamus, ut quemadmodum pretiosa peram, sic vita nostra non pateat, sed nullum pendat: actu illam metiamur, non tempore. *Ibid.*
250. Quemadmodum in minore corporis habitu, potest homo esse perfectus: sic et in minore temporis modo potest esse vita perfecta. *Ibid.*
251. Queris quid sit amplissimum vite spatium? usque ad sapientiam vivere: qui ad illam pervenerit, attingit non longissimum finem, sed maximum. *Ibid.*
252. Non est beator, qui diutius vixerit: rectius vivat oportet, ut beatus vivat: si rectius non potest, ne beatus quidem. *Epist. 92.*
253. Bimidium vite edormitur, adlice labores luctus, et pericula, et intelliges etiam in longissima vita, minimum esse quod vivitur. *Epist. 99.*
254. Vita nec bonum, nec malum est: boni ac mali locus est. *Ibid.*
255. Nihil differamus, sic formemus animum, tanquam ad extremum vite ventum sit: quotidie cum vita, paria faciamus. *Prose.*
256. Maximum vite vitium est, quod imperfecta semper est, quod etiam aliquid ex illa defertur. *Epist. 101.*
257. Cui vita sua quotidie tota est, securus est. *Ibid.*
258. Descendum est quam bene vivas referre, non quando: saepe autem in hoc esse bene, ne diu. *Ibid.*
259. Non est delicta res, vivere: sed contra-gesum hoc iter. *Epist. 107.*
260. Fiant dies, et irreparabilis vita decurrat: una felicitas est, bona vita. *Epist. 123.*
261. Res sordida est, vita ac vulgari via vivere. *Epist. 123.*
262. Male vivunt, qui se semper victuros putant. In suis *Proverb. in fine posit.*
263. Volunt homines ita preceptum esse ut vivunt: non ita vivere, ut preceptum est. *Ibid.*

264. Finem vite existima, vivere secundum Deum. sent. 191.
265. Non est secundum Deum vivere, nisi pudes, et bene, et iuste quis agat. *Ibid.*, sent. 387.
266. Hominum infidelium vita opprobrium est. *Ibid.*, sent. 387.
267. Humana vite conditionem precipue primus et ultimus dies continet: quia plurimum interest, quibus auspiciis inchoatur, et quo fine claudatur. *Lib. 9. Diatr. memorabil.*, cap. 12.
- Vide etiam tit. *Etas*, sent. 68; *Conversatio dilatio*, sent. 19, 20, 21, 22; *Fatum*, sent. 19; *Finis*, sent. 29; *Incipere*, sent. 84, 85, 86, 87, 88; *Instabilitas*, sent. 42, 43; *Judicium extremum*, sent. 47; *Luctus*, sent. 66; *Miseria*, sent. 45; *Mors in genere*, sent. 161, 162, 275, 276, 277, 311; *Multitudo*, sent. 22; *Mundus*, sent. 25; *Peccatorum remissio*, sent. 43; *Radere rationem*, sent. 5; *Sanctitas*, sent. 87; *Senex in genere*, sent. 4; *Tumor mortis*, sent. 69; *Tribulatio*, sent. 26, 27; *Vita aeterna*, sent. 153, 154; *Voluptas*, sent. 84.

VITE AETERNITAS. Vide *Eternitas*.

VITUM.

- S. AUGUST.** *De Solutio.* Vitium est qualitas, secundum quam minus est animus. *De perfectione justitia*, ratiocinat. 4.
- S. BASILIUS MAGNUS.** Vitium nihil aliud est, quam defectus virtutis. In *Consil.*, cap. 2.
- S. JOHANNES BARBAR.** Vitium nihil quicquam aliud est, quam boni recessio, quemadmodum est caligo lucis abscessus. *Lib. 2. de Fide orthod.*, cap. 39.
- S. MARTINUS MART.** Vitium est oblitio honorum naturalium ad animam intellectum pertinentium. *Centuria 1. de Virtute et vitio*, cap. 57.
- JOAN. GEES.** Vitium in genere est mala inclinatio creatura rationalis ad operationes nature sue incongruas vituperabiliter exercendum, aut a bonis desistendum. *Part. 4. In Descript. terminorum.*
- S. THOMAS AQUINAS.** Vitium uniuscujusque rei est, quod non sit disposita secundum quod convenit sue nature. *1. 2. quest. 71.*
- CICERO.** Vitiositas est habitus aut affectio in tota vita inconspicua, et a seipsa discrepans. *Lib. 4. Tusc. quest.*, *trun. 29.*
- S. BASILIUS MAGNUS.** *Differentia.* Omnis vitium est anime aegritudo, vitium vero sanitatis rationem obtinet. *Homil. 9. In Hezomer.*
- DECRAND. A. S. VICTOR.** Aliud est vitium, et aliud est peccatum. Vitium est ipsius naturalis boni, etiam invitata defectus: peccatum vero est voluntatis mali spontaneus consensus. *Prose.*
- Vitium est corruptio nature, ex qua fit prona et cupida illius etiam mali saepe, cui tamen consentit nolit: peccatum vero est perversio in-
- S. ISIDORUS HISPAL.** Sicuti corporum languor, ita vitiositas quidam est, quasi morbus animorum. *Lib. 4. de Consolat. Philosoph.*, *prosa 4.*
- SENTENTIE PATRUM.**
1. Docet vitia nescire, qui docet causas nescire vitiorum. *Lib. 1. de Virginitate.*
2. Qui subiectus est vitium, multis se dominis addidit, ut servitio ei exire vix liceat. *Lib. 2. de Jacob*, cap. 3.
3. Cavenda prima sunt vitia, ne in plura deinde graviora proserpant. *Supor Psalm.* 1.
4. Virtus virtuti accumulata prodest, sic vitium appositum vitio obest. *De Similitud.*, cap. 54.
5. Vitium destruit naturam, consumit inventa, inflamat concupiscentias, incestat luxuria, dehonestat gula, confundit ebrietas, detractione lacerat, ambitio supplantat, discordia dissipat, ira perturbat, levitas deiecit, torpor opprimit, hypocrisis fallit, adultio frangit, favor extollit, calumniam pungit. In *Medit.*
6. Omnia vitia proventus voluntati deseruiunt. *De Similitud.*, cap. 36.
7. Vitium non aliunde malum est, nisi quia natura adversatur quae ipsius rei, cuius est vitium. *Lib. 3. de Lib. arb.*, cap. 14.
8. Non ubi homine vinci potest, qui vitia sua vicerit. *De vera Relig.*, cap. 46.
9. Perpetuanda sunt vitia multitudinis, ut curentur; et prius toleranda, quam sedanda est pestilentia. *De moribus Eccles.*, cap. 32.
10. Virtute privari, atque in vitium delicere, damnable est. *Lib. 9. de Trinit.*, cap. 10.
11. Mens veritatis expax non est, nisi vitium liberet. *De opere Christiano*, cap. 13, in titulo.
12. Difficile est ut dum perverse homines vitia deviant, non in eorum contraria pervicaciter currant. *Lib. 9. de Gestis et lit.*, cap. 8.
13. Vitium est quoddam sterilitas, et quasi famens antiorum. *De beata vita*, in *disput. prima dia.*
14. Quando vitis imperatur, plena pax non est; quia et illa que resistunt, periculoso debellatur prelio, et illa que victa sunt, nondum secure triumphantur otio, sed adhuc sollicito premuntur impetio. *Lib. 19. de Civit. Dei*, cap. 27.
15. Nullum vitium ita contra naturam est, ut nature deleat etiam extrema vestigia. *Ibid.*, cap. 12.
16. Vitia sunt fremenda, cohibenda, sananda:

sed dum curantur, infesta sunt. Lib. 2, contra Julian., cap. 3.

17. Non satis est ut moriantur vitia, nisi marcescant corporis luxus. Ibid., cap. 5.

18. Omnia vitia in malicia timenda sunt, superbia in benefactis plus metuenda est. Super Paulin., lxx, conc. 2, vers. 14.

19. Neque vitia oppressos, sed ipsa vitia odertimus. De quantis animae, cap. 34.

20. Nullius vituperatur vitium, nisi cuius natura laudatur. Lib. 3, de Lib. arb., cap. 13.

21. Omne vitium eo ipso quo vitium est, contra naturam est; et enim natura non nocet, nec vitium est. Ibid.

22. Non recte in vitio displicet, nisi quia vitiat quod in natura placet. Ibid.

23. Quaecumque natura cum vitio, ad eam que sine vitio est, ut corrumpit, accedit; eo ipso non accedit equalis, sed infirmior vitio suo. Ibid.

24. Quia vitium naturae adversatur, tantum additur malitiae vitiorum, quantum naturam integritati minuitur. Lib. 3, de Lib. arb., cap. 14.

25. Vituperatio vitiorum, ipsarum etiam quarum sunt vitia naturarum, decus dignitatemque commendat. Ibid., cap. 16.

26. Unius virtuti duo vitia opponi solent. Epist. 29.

27. Aliquando vitium vitio tollitur, ut amore laudis, amor pecuniae: aliquando vitium cedit, ut plura succedant. Epist. 29.

28. Anima vitis corrumpitur. De Fide et Symb., cap. 10.

29. Nonnunquam apertissima vitia, aliis vitis vincuntur occultis, que putantur esse virtutes. Lib. 21, de Civit. Dei, cap. 16.

30. Unum vitium cetera omnia non consequuntur. Lib. 4, de Baptismo contra Donat., cap. 20.

31. Accedit ad vitium corruptionis, vitio consensio. Lib. ad Donat., cap. 20.

32. Nihil aliud in vitio recte displicet, nisi quia detrahit vel minuit, quod in natura placet. Lib. 4, contra Julian., cap. 8.

33. Tanto peiora sunt vitia, quanto virtutum specie celandur. In suis Prov., verbo Tanto.

34. Vitia delicti non possunt virtutibus difari. Ibid., verbo Vitii.

35. Expertis vitiorum illecebris, difficilis quam incognitis careamus. Lib. 3, super Ebraim., cap. 20.

S. BERNARD. 36. Qui sunt in vitia assueti, quanto sunt antiquiores, tanto sunt studiosiores. Sermon. 12, Dom. post Pent., art. 1, cap. 5.

S. BERNARD. 37. Familiare magis nobis est carnis nostrae servire vitis, quam actiones et passiones eius ordinare. Serm. for. 4, Hildem. pannes.

38. Credite mihi, et putata repullulant, et effugata redeunt, et receduntur extincta, et sopita dempto excitantur. Prose.

39. Parum est semel putare, saepe putandum est, imo (sisteri possit) semper: quia semper quod putari oportet (si non distimulatis) invenit.

40. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras si vitia putas amotus, et non magis suppressa: vobis nobis intra fines Luce habilitat Iehuseus: subjugari potest, sed non exterminari. Serm. 58, super Cant.

41. Vitiosus conscientias vitiorum non refugit; et ubi omnes sordent, unus factor minima sentitur. Lib. 1, de Convid., ad Eugen. Pap.

42. Vitium si patet, sit ex magno pusillum: si laet, sit ex minimo magnum. De Inter. domo, cap. 37.

43. Mollis est ut vitia vitium, quam ut emendes: ne forte cum incurris, revocare non possis. Ibid.

44. Anima mole carnis pressa, sicut difficile ad virtutem surgit, ita facile in vitia cadit. De ordine vitio.

45. Vitium cum nihil esse credatur, quam privatio virtutis, famen vastitas eius et enormitas tanta numquam quasi sentitur, ut obruat et opprimat: fecitque tanta, ut inquit et indicia: adhaesio tam pertinax consuetudinis, ut vix a se eam natura excutiat. De vita solitor.

46. Omnis vitii frustra siocatur rivus, si fons non fuerit obturatus. Ibid.

47. Extrema servitus est vitis servitii. Lib. 5, de Consolat. philol., prosa 2.

48. Tanto est homo a Deo longius, quanto in vitis profundius. Serm. 3, Dom. 2, Quasdag.

49. O quam miserabilis est vitiorum submersio! vanitas cor rapit, curiositas seducti, cupiditas allicit, voluptas deducti, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia. Serm. 1 for. 4 Pent.

50. Hostis antiquus malle que sunt vitia eandem veritatem palliat sub specie virtutum. Super lib. 2 Sent., dist. 21, art. 2, quest. 3.

51. Quot vitia habuerit homo, tot habet demones. Homil. 23.

52. Vitiator servus, Dominum non meretur habere sanctorum. Super Psalm. cxviii, vers. Tuus sum ego.

53. Succumbere et cedere vitis, extrema est servitus: sicut ea vincere, sola est libertas. Lib. 2 Sermot.

54. Fuga vitii aditum virtuti efficit. Lib. contra Manich.

55. Cetera vitia crescunt vitis, vanitas virtutibus. Epist. Paracetica ad Valerian.

S. EUSEBIUS
CESAR.
EUSEBIUS
KRISSEN.

56. Nullum ait inquam cum vitis fodus, sed vitium oditatur. Epist. ad Damas. Papan.

57. Quantum a vitis recesseris, tantum virtutibus propinquabis. Homil. 3 Egiptian.

58. Quis in securitate vitis deditus est, in libertate captivus est. Homil. in Litanis.

59. Vitia que utraque hominem impediunt, vitriusque labore vincenda sunt, atque expugnanda. Homil. 8, ad Monachos.

60. Uniuscujusque malum vitii in suum recurrit auctorem: suam linguam malleoque mactat, suum cor obtreceptor aruleerat, suam mentis, lumen iracundus obsecrat, suam animam invitavit velut quadam rubigine pestifera livore corrumpit. Ibid., homil. 9.

61. Nullum vitium meum est, nisi quod voluntas mea facit esse meum. In Annot. super Paulin.

62. Injuria est, si tibi suavis fragrant vitia, quam virtutum lilia. Serm. 27, super Cant.

63. Vitia solas animas quaerunt. Super illud Gen. xiv: Da mihi animas.

64. Vitia minima saepe reservantur, ut virtutes maxime in humilitate habeantur, et vitia maxima premantur. In Jone, cap. 16.

65. Expertis vitiorum illecebris difficilis careamus, quam incognitis. Super II Estra, cap. v.

66. Vitia vitis succedunt, que si non omnia simul sint, omnia tamen simul sunt in mente: et si non omnia estent, omnia facere appetit. Super Job, cap. xx.

67. Vitia extinguenda sunt, non caro. Ibid., cap. xxx.

68. Dulcia sunt vitia dum flunt, sed postea amara. Super Joel, cap. 1.

69. Sicut bonus odor ex virtute est, sic fater ex vitio. Lib. 14 Moral., cap. 26, num. 28.

70. Eos sua victoria oppressit, qui vitia superant, sed sua ipsa que subiciunt, succubendo succumbunt. Ibid., lib. 19, cap. 13.

70 bis. Vitia virtutum specie palliat, blanda quidem superficie implicent, sed asperae contrarietate mentem perturbant. Ibid., lib. 8, cap. 19 super illud Job ii: Si blanda suscepimus, etc.

71. Sape quodlibet vitium impudenti presumptione committitur, et saepe (quod omni culpa sit gravius) etiam de commissio vitio superbiunt. Ibid., lib. 7, cap. 12, num. 15.

71 bis. Vitium ab ipsa mox radice secundum est, ut cum latenter occidit, tunc vigiliantur absconditur, ne preventu rigent, ne usu roboretur. Ibid., lib. 24, cap. 18, num. 28.

72. Plerumque vitia colore virtutum tincta: tanto nequiora sunt, quanto et esse vitia minime

FRANCISCUS
TITELM.

GILBERT.
ANGLES.

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

GLOSS. INT.

BOETHIUS.

S. HONORIUS.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS.
MAGNUS.

S. GERARDUS
ANGLIENSIS.

CASSIODORUS.

CLEMENS
ALEX.

DIPTYCH.
ALEX.

S. RICHARDUS.

cognescuntur. Ibid., lib. 33, cap. 10, super illud Job xxxviii: Prætra laborant, etc.

73. Tanto tardius mens vitium suum deserit, quanto per virtutis speciem decepta, premium etiam de eo retributionem quaerit. Ibid., lib. 32, cap. 17, num. 23.

74. Tamotardius mens vitium suum deserit, quanto hoc quod perpetrat non erubescit. Ibid.

75. Cum vitium virtus creditur, sine motu culpa accumulatur. Part. 3 Pastor, cap. 1, admoit. 17.

76. Sunt quadam vitia, quasi per quendam sibi cognitionem propinqua: sicut dissolutio spiritus, appetitus gulae, et immunditia luxurie, sicut multiloquium fallacia, atque perjurium. Homil. 12, super Ezech., super illud: Et dabis contra eam castra, etc.

77. Quid detestabilis in vitis, quam luxurie motus, lurti crimen, turpis lucti appetitus, ira impetus, amaritudo tristitiae secularis, desidia accidia, appetitus vanae gloriae, tumor superbia? Lib. 4, in I Reg., cap. 1.

78. Dum vitium simplices quasi virtutem indicant, in se abscondunt hostem portant. Ibid., cap. 4.

79. Quid cum vitia, nisi languores animarum? Ibid., lib. 6, cap. 8.

80. Promptum et proclive est vitium, etiam nullo trabente. Hab. apud D. Joan. Damasc., lib. 1 Parall., cap. 12.

81. Vitium omne ad virtutem collatum, aut desicit, aut excedit. De vita Moysis.

82. Vitia non decipiunt, nisi sub specie utraque virtutum. Epist. 7, ad Letaniam.

83. Nemo sine vitis nascitur: optimus ille est, qui minimis urgetur. Epist. 9, ad Solutianam.

84. Turpiora sunt vitia, cum virtutum specie celantur. Epist. 14, ad Celsianum.

85. Vitia sunt vitia virtutibus. Epist. 12, advers. Vigilant.

86. Fuganda sunt omnibus modis, et abscondenda vitia: languor a corpore, imperitia ab animo, luxuria a ventre, a civitate salutis, a domo discordia, et a cunctis robis incemperantia. Epist. 22, ad Rufin.

87. Quia vitia non habet, irreprehensibilis appellatur: qui virtutibus pollet, ornatus est. Epist. 41, ad Oceanum.

88. Ita se natura habet, ut blanda vitia existimantur. Epist. 58, ad Gratianum.

89. Vitia, que ignorantia et errore committuntur, cum non sit voluntas in crimine, error tamen in culpa est. Epist. 47, ad Cyprianum.

90. Tibi non tam expellenda sunt: que vitium non recipere facilis est, quam semel suscepta deponere. Prose.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

S. HIERONYMUS.

®

91. Nec eorum tanta dulcedo est, ut ea debeamus praeferre virtutibus, cum nec in omnibus sit delectationis illecebra, et a plerisque ea etiam que videntur dulcissima, respiciantur.
92. Duo sunt ex omnibus vitia, quas maxime homines decipiunt sui voluptate, gula scilicet ac libido, quae deponere eo difficilius est, quo eis ubi dulcius.
93. Aliorum vitiorum est longe diversa ratio, quae cum nihil habeant iucunditatis, tamen multum amaritudinis habent, quaeque cum ad vitandum sunt faciora, raro a quibus vitentur, invenies.
94. Quid invidio delectationis praestat? quid citur ab odio mercedis accipit? quid iracundo furor suus confert? similiter curte per singula, invenies tot animae tormenta quod vitia, quae utique eo facilius vinci possunt, quo nulla illicent nos voluptate. Epist. 1, ad Demetriad.
95. Nullus unquam in mente tua ullus sit vitii locus: nihil in te superbum, nihil arrogans, nihil denique fastidiosum. *Ibid.*
96. Vitia corporis non sunt sinenda coalescere, sed in cordis statim evocanda. Super *Psalm.* CXXV.
97. Vitium non vincitur, nisi sollicita causa et oportunitas vitii caveatur. Super *Regul. D. Augustini*, cap. 6.
98. Quisquis perfecte appetit incentiva vitiorum fugere, ab aspectu et vicinitate ipsorum se debet alienum facere. *Ibid.*
99. Felix anima cui vitia serviunt, virtutes obediunt. Lib. 3, de *Civitate animae*, cap. 9.
100. Sunt qui vitia superant, sed sub ipsis superbiendo succumbunt. Super *Gen.*, cap. 11.
101. Vitia complexa sunt, et se mutuo juvant. *Ibid.*, cap. 11.
102. Sicut vitium est prius infundere, quam infundi: ita vitium est semper infundi, et nunquam infundere. *Ibid.*, cap. 46.
103. Tot Deos habet peccator, quot vitia. Super *Psalm.* LXXX.
104. Valde cavendum est vitium, quod de victoria surgit vitiorum. Super *Psalm.*, cxi.
105. Tot demonibus debitor est, qui vitium subiectus est. Super *Sapient.*, cap. XVI.
106. Omne animi vitium tanto conspicuus in se crimen habet, quanto qui peccat major habetur. *Prose.*
107. Multa sunt levia subdilia, quae gravia sunt praesentis, et multa sunt levia venialia, quae clericis sunt mortalia. Serm. 1, in *consecrat. Pontific.*
108. Causae vitiorum, sicut in omnibus immo-rantur, ita ab omnibus igeorantur. De *Cenob. Inst.*, lib. 5, de *spiritu Gastrum*, cap. 2.
109. Impossibile est extinguere ignem corporis incentiva, priusquam exterorum quoque principium vitiorum fontis radicibus excidantur. *Ibid.*, cap. 11.
110. Magis exercitio usque humano cessante efferantur in nobis vitia, nisi fuerint ante purgata. *Ibid.*, lib. 8, cap. 17.
111. Tria sunt, quae faciunt homines a vitiis temperare, aut motus gehennae, sive praesentium legum; aut spes atque desiderium regni caelorum; aut effectus boni ipsius, amorque virtutum. Collat. 11, *Abbat. Charemonis*, cap. 6.
112. Vitiorum extirpationem nullus obtinere posse se credat, qui non prius ipsas causas atque materias, pro quibus in illa collapsus est, omni spiritu fervore succiderit. Collat. 29, *Abbat. Pinnipii*, cap. 10.
113. Vitium momentaneum habet voluptatem, dolorem vero perpetuum: virtus e contra laborem brevem, fructum vero cum hilaritate indesinentem. Homil. 4, de *fide Annae*.
114. Unusquisque vitiosus omni bestia comparatur immanior. Homil. 4, super *Math. Oper. perf.*
115. Innata vitia nullis cedunt remediis. Homil. 22, ex *Divers.* in *Math.*
116. Voluptate vera fruatur, qui praee omnibus fugit vitium, virtutemque sectatur. Serm. 1, super *Epist. ad Rom.*
117. Nihil turpius aut informius animi vitia obnoxia. Homil. 22, ad *Popul. Antioch.*
118. Vitia sola servitutum inducunt, hominemque personis et rebus indelito famulatu subiungunt: et licet servitus personae quandoque miserabilior pareat, vitiorum servitus longe semper miserior. Lib. 7, de *Nugis curial.*, cap. 25.
119. *Ibid.* Qui vitium dominatur, ille nobilis est. In cap. 2, *Regulae S. Bened.*, verbo *Caput*.
120. Recedens homo a Deo, statim vitiorum traditur potestate; ut dum patitur infesta vitia, revertendo unde ceciderat, respiciat. Lib. 2, de *Sum. bono*, cap. 32, sent. 1.
120. Si sancti toto animi nisu contendunt superare vitia, nec extinguunt: quid agent hi, qui non solum non odiunt vitia, sed toto se amore sectantur? *Prose.*
121. Satis delicato se palpat, qui vitia sine labore vult superare: dum peccati legem, quam sibi deservendo vitia fecit, sine violentia doloris rescicare non possit. *Ibid.*, sent. 2.
122. Perfecite renuntiat vitio, qui occasionem evitat in perpetrando vitio. *Prose.*
123. Nam si velis tantumdem vitium non perpetrare, et data occasione perpetraveris: tu tibi et reus et iudex es, qui et commissa damnas, et damnata committis.

S. JOHANNES
CHRISTOPH.

JOHANN. SARR.

JOAN
DRETT.S. ISIDORUS
HISPALENSISS. LAURENTIUS
JUSTIN.LEODOVICUS
HROGIVS.

S. NIKOLAUS

S. PETRUS
CHRISTOPH.

124. Se autem iudice reus est, qui vitia et accensit et perpetrat. *Ibid.*, sent. 4.
125. Quaedam vitia dum non perfecte vitantur, suos in se faciunt relaxi auctores: nam si unum vitium districte vitetur, et alia negligantur, inanis labor est. *Prose.*
126. Non enim potest in unius observatione virtutis fortiter perdurare, cuius alia vitia dominantur in corde. *Ibid.*, sent. 5.
127. Nonnumquam hominem sua vitia persequuntur, quia nimirum qui prius volendo ea sibi fecit socia, postea sentit etiam volens stimulos. *Ibid.*, sent. 6.
128. In cordibus seculariter viventium, invicem sibi succedunt vitia: ut dum unum abiecit, succedat aliud. *Ibid.*, cap. 33, sent. 4.
129. Aliquodam utiliter peccatur in minimis vitiis, ut majora vitia vitentur. *Ibid.*, sent. 5.
130. Veraciter sanantur vitia, quae viciis vitibus et non vitiis excluduntur. *Prose.*
131. Quorundam autem quaedam latentia vitia, tunc apparent, quando a aliis vitis desinant. *Ibid.*, sent. 5.
132. Interdum virtutes vitia gignunt, dum aliquando pro tempore opportuno minime relaxantur: siquae fit, ut quo loco congruo virtutes sunt, incongruo vitia depulsentur. *Ibid.*, cap. 34, sent. 2.
133. Quaedam vitia species virtutum praeferunt; ideoque perniciosius suos sectatores decipiunt, quos sub velamine virtutum tegunt. *Ibid.*, cap. 35, sent. 3.
134. Qui delabuntur ad vitia, non statim a magnis incipiunt, sed a modicis assuescunt, et sic in maximis prorunt. *Ibid.*, cap. 36, sent. 2.
135. Tunc hostes, qui intra nos sunt, a nobis fortius superantur, quando prius que intra nos sunt vitia extinguuntur: nam frustra foris agit bellum, qui intus habet periculum. *Ibid.*, cap. 42, sent. 11.
136. Tunc turpia sunt vitia, quando sub virtutis velamine leguntur. De *ligno vite*, tract. 42, de *Humil.*, cap. 3.
137. Vitia vitiorum oppositione resistendum est. De *casto Connubio*, cap. 7.
138. Quid iucundius, quid facilius, quam a vitiis alienus bene vivere? quid vero magis inamoenum et laboriosum, quam Deo derelicto, vitiis servire? In *Canon. vite spirit.*, cap. 33.
139. Qui vitia cupit exsulare, radicem evellat. Orat. 3, de *Aparit.*
140. Nescit vincere vitia corporis, virtutis cingulum qui deponit. Sermo. 22.
141. Vitia non nosse, felicitas est: nosse, periculi: vicisse, virtutis est. *Ibid.*, serm. 416.
142. Quod ignis aridae est segeti, hoc vitia corpori sunt humano: quae sola securis separatione vincuntur, necantur ignorantia, et nescitia feliciter evanescent. *Ibid.*
143. Omnia vitia ad suorum semper intendunt et prosiliunt lesionem. *Ibid.*, serm. 172.
144. Certe satis ignobile est, sub virtutum carnalium vivere servitute, qui regis obtinens generis dignitatem. Serm. 9, de *S. Benedicto*.
145. Vitium a divino choro exulat. Lib. 1, *Legis Allegor.*
146. Vitium snapte naturalitate patet, ideo vulgo notissimum: virtus autem ita rara est, ut vix paucis contingat. De *Abraham.*
147. Aliena a vitiis tuum animum, ut a millo ex his detentus emergas super omnia. De *Migra. Abraham.*
148. Vitium vinci se, turpe non putat, assuetum ignominia: at virtus hoc probrum fugit, cui maxime gloria competit, cuius innato amore aut vincere vult, aut certe invicta permanere. De *Abraham.*
149. Omne hominum mortuum est incandescentibus vitiis. Lib. de *eo quod deterius potiori iudicari solet.*
150. Ne mireris tanquam fortunatum, sed potius ut infelicem merearis, cui virtutum sterilitas, vitiorum ubertas perpetua contingit. De *confessione linguar.*
151. Nihil homini prodest aliqua vitia superare, si alicui, quod neglexerit superare, subiacet. Lib. 3, de *Contemplat.*, cap. 20.
152. Vitia et habitus mali, sunt hostes hominis. Super *Psalm.* vi, vers. 7.
153. In tantum vitiosus ab omnibus vititur, ut prope nullas Christianorum sit, qui non iugiter naufragare videatur. Lib. 3, de *Gubern. Dei*.
154. Quid est aliud modo pene omnis cœtus Christianorum, quam sentina vitiorum? *Ibid.*
155. In hanc morum probrisitatem prope omnis plebs reducta est, ut in cuncto populo Christiano genus quodammodo sanctitatis aut minus esse vitiosum. *Ibid.*
156. Simul sique homines destituerint esse divites, desint esse vitiosos. *Ibid.*, lib. 6.
157. In omnibus Gallis, sicut divitiis primi fuere, sic et vitiis: nusquam improbor voluptas nunquam iniquior vita: nusquam corruptior disciplina. *Ibid.*, lib. 7.
158. Nonne novum hoc monstri genus est, esse aliquos, etiam in morte vitiosos? *Ibid.*
159. Nihil anima, quae vitiis, servire non vult, vehementius ac robustius. Serm. B. de *Provident.*
160. Si recedamus a vitiis, peccatis interibunt, s. THEOPH.

S. PETRUS
DAMIANUS.

PHILIP. JUD.

S. PROSPER.

ROBERTUS
BULLAM.

SALVIANUS.

S. THEOPH.

ALEX. et eorum frigidulenta dulcedo miscabitur. *Epist. Paschal.* 3.

S. THOMAS AQUINAS. 161. Vitia nisi coercerentur, superbiunt, et obediētes sibi ad inferna detrahunt. *Ibid.*

162. Vitia carnalia, quae sub intemperantia continentur, est nisi minoris culpe, sunt tamen maioris infamiae. 2, 2, quaest. 142, art. 4.

THOMAS A KEMPIS. 163. Dum parva latent vitia, tempore adflicta sunt remedia: ne vitice crescentes, bona semina premant. *Serm. 1, ad Novit.* divis. 4.

164. Nisi tibi vim feceris, vitium non superabis. *Lib. 1, de Imitatione Christi*, cap. 22, sect. 5.

165. Major labor est resistere vitis et passionibus quam corporalibus insulare laboribus. *Ibid.*, cap. 25.

166. Qui viticos agit, generat sibi malum finem, perdit honorem, destruit quietem, invenit dolorem, auget tristitiam, tollit boni saporē. In *Horatio Rost.*, cap. 4, sect. 4.

167. Demoniū est servus, qui consentit vitis. *Ibid.*, cap. 8, sect. 2.

168. Qui contra vitia disputat, et vitis non resistit, bona semina inter spinas faciat. *Ibid.*, cap. 12, sect. 5.

S. VALER. KUBSCOPUS. 169. Difficile est, ut ad ea quae preparavit Dominus esculentibus in se, tibi perveniendi sit aditus, nisi animum vitis pectus exonerēs. *Homil. 2, de Areta vita.*

170. Non ille sine triumpho parvo diem transigit, qui castitatis vitis animo purificatus moedit. *Ibid.*, homil. 40, de Bono Martyr.

171. Sicut quanta sunt in homine vitia, tanta sunt et vulnera: ita quanta sunt certamina, tanta sunt et praemia. *Ibid.*

SEXTILIUS Paganorum. 172. Vitia corporis, ea quidem quae in nostra sunt polestate, reprehenduntur: ea vero quae non sunt, non intereantur. *Lib. 3, Ethic. ad Nicomach.*, cap. 5.

ARISTOTEL. 173. Omnis modum superans vitiositas, vel fornia est, vel morbosa. *Lib. 7 Moral.*, cap. 5.

CICERO. 174. Totus es in vitis, turpiter agere facere, nequiter studeas dicere, viris invidiose, loqueris odioso. *Lib. 4, de Arte Orator.*

175. Nihil cognovi ingratius vitio, in quo nihil mali non insit. *Lib. 8, Epist. ad Atticum*, epist. 4.

176. Non tam est entendendum, ut dona quae nobis data non sunt, sequamur, quam ut vitia fugiamus. *Lib. 1, de Offic.*, tum. 114.

177. Est proprium stultitiae, aliorum vitia canere, oblivisci suorum. *Lib. 3 Tusc. quaest.*

SENeca PSE. 178. Amici vitia si feras, facis tua. In suis *Sent.*, sent. 10.

179. Ex vitio alterius, sapiens emendat suum. *Ibid.*, sent. 106.

180. Duo sunt in animo maxima vitia, ignorantia et pravitas. In *Diálogo Saphira.*

181. Occurendum augecentibus vitis, et mendum est. *Lib. 9, epist. 37, ad Paulin.*

182. Est magnificum, quod te ab omni contagione vitiorum reprimis ac revocas: sed magnificum, quod tuos. In *Panegy. de Trijano Augusto.*

183. Nemo sine vitio est: ille iracundus est, ille libidinosus est. *Lib. 4, Contra.* 25.

184. Facilis in proclivia vitiorum decursus est. *Lib. 2, de Ira*, cap. 1.

185. Difficiliter rescinduntur vitia, quae nobiscum creverunt: facile est autem teneros adhuc animos componere. *Ibid.*, cap. 18.

186. Aliena vitia in oculis habemus, a tergo nostra sunt. *Ibid.*, cap. 28.

187. Repellenda sunt vitia, quae emervant animum, cum venerint. *De Vita beata*, cap. 43.

188. Scire debemus non locorum vitium esse, quo laboramus, sed nostrum: quid prodest iugere, si non effugit? sequitur seipsum et urget gravissimus comes. *De Tranquillit. animi*, cap. 2.

189. Sarrunt vitia, et in proximum quamvis (ut in pestilentia) transiunt, et contactu nocent. *Ibid.*, cap. 7.

190. Omnia vitia penitus insidunt, nisi dum surgunt oppressa sint. *De Consulatu ad Marcian.*, cap. 1.

191. Nihil adhuc consentis es, si multa effugisti, te nondum. *Lib. 1, quaest. in Praefat.*

192. Consueti vitia serimus, nisi reprehendimus. In *Proverb.*

193. Vitia non tantum cum foris peccant, invisa sunt: sed cum in se retorqueant. *Lib. 5, de Benef.*, cap. 7.

194. Fortasse vitium, de quo quereris, si te diligenter excuseris, in sinu invenies. *Ibid.*, lib. 7, cap. 28.

195. Ut corporum, ita animorum molliter vitia tractanda sunt. *Ibid.*, cap. 30.

196. Hoc tibi ante diem mortis praesta, ut moriantur in te vitia. *Epist. 27.*

197. Non modicum prodest vitia sua proiecisse, si cum alienis rixandum est. *Epist. 28.*

198. Quid interest, quot domini sint? si servitium vitiorum unum est: hunc qui contempserit, in quantalibet turba dominantium liber est. *Ibid.*

199. In vitia alter alterum tradimus. *Epist. 41.*

200. Multorum, quia imbecilli sunt, latent vitia. *Epist. 42.*

201. Vitia perseguere sine modo, sine fine: nam illis nec finis est, nec modus. *Epist. 51.*

202. Omnia vitia in aperto leviora sunt, sed tunc perniciosissima scilicet esse, cum simulata sanitate subsidunt. *Epist. 56.*

PLATO.

PLINIO II.

SENECA.

203. Intellegas tua vitia esse, quam putas rerum. *Epist. 59.*

204. Facilius est initia vitiorum prohibere, quam impetum regere: facilius sustuleris illa, quam reheris: si ipsis permiseris incipere: cum causis suis crescent, tantique erunt, quanti fient. *Epist. 85.*

205. Non proutem iter est tantum ad vitia, sed proceps. *Epist. 97.*

206. Si velis vitis exui, longo a vitiorum exemplis recedendum est. *Epist. 104.*

207. Nulli non initium vitii est vitandum et execrabile, sed ob hoc latius funditur: non obtinebis, ut desinas, si incipere permiseris: excluditur facilius quam expellitur. *Epist. 116.*

208. Intransibis vitis resistamus, quia facilius non recipimus, quam exerit: quia non est regredi facile, optimum est omnino non progredi. *Ibid.*

209. Sunt virtutibus vitia continua, et perditis quoque ac turpibus recti similitudo est. *Epist. 120.*

210. Omnia vitia contra naturam pugnant. *Epist. 122.*

211. Si vis exercere tibi utile, nulli autem grave imperium, submove vitia. *Epist. 94.*

212. Esto vitiorum fugax, aliorum vero neque cupiosus seruator, neque acerbis reprehensor. *De quatuor virt.*

213. Consueti vitia serimus, nisi reprehendimus. In suis *Proverb.*

214. Perniciosum est servire vitis: quia quod vitia habet anima, tot et dominos. *Sent. 67.*

215. Vitia omnia convalescent, vulnerantque animam, quae infecta huiusmodi atque vitata, quasi venenis indamescit. *De volunt. divina*, cui titulus *Asclepius*, cap. 8.

Vide etiam tit. *Adolescentia*, sent. 34; *Confessio*, sent. 47, 48, 49; *Concordia*, sent. 68; *Correctio*, sent. 106; *Deiderium*, sent. 32; *Displacere*, sent. 10; *Jactantia*, sent. 26; *Imitatio*, sent. 43; *Infirmas*, sent. 28; *Levi*, sent. 89; *Meliora*, sent. 10; *Mores*, sent. 93; *Natura*, sent. 16, 17; *Negligentia*, sent. 22; *Oratio*, sent. 8, 9; *Opus*, sent. 78; *Pax*, sent. 48; *Peccatorum defensio*, sent. 81; *66, 66; Patientia*, sent. 36; *Profectus*, sent. 146; *Reclivatio*, sent. 51, 64; *Reddere rei*, sent. 10; *Rebinoque*, sent. 14, 15; *Rex*, sent. 30; *Sapientia*, sent. 146; *Sensus quoque*, sent. 37; *Servitus*, sent. 33, 37, 56; *Stultitia*, sent. 37; *Superbia*, sent. 102; *Supplicium*, sent. 35; *Tentatio*, sent. 24, 25, 26; *Fractio*, sent. 83; *Via*, sent. 114; *Vitios*, sent. 20, 46, 124, 125, 269; *Vultus*, sent. 35.

VITIUM ET VIRTUTUM CONFLICTUS.

Vide Conflictus.

Definitio. Vocari Dei, est, cogitantem de fide s. ANTONIO. adjuvare, aut eum componere, quem scias audire. *Super Epist. ad Rom.*, cap. 8, in illud: *Non est vocavit.*

Vocari Dei, est nos amando, et eligendo respicere: respondere nostrum est, amori illius bonis operibus parere. *Super Job*, cap. 11, in illud: *Vocavit me, etc.*

Divisio. Quatuor sunt vocaciones, prima est natura de utero ad lucem, secunda gratia, tertia solutio, quarta retributionis. *Lib. 2 Miscellan.*, eod. 2, tit. 33.

Tres sunt vocacionum modi, primus ex Deo est, secundus pro homine, tertius ex necessitate. *Collat. 3 Abbatii Popsindii*, cap. 4.

SENTENTIA PATRUM.

1. Illus non vocat Deus, qui se iustus dicit, non usurpatores iustitia; sed peccatores vocat. *Lib. 5, super Luc.*, cap. v, in illud: *Non veni vocare iustos, etc.*

2. Puto quod eos vocet prius Spiritus sanctus, qui ingrediuntur ex toto corde certamen, et ordinant semetipsos ad sustinendum in omni inclinatione adversarii, donec devincat eum. *Epist. 1, ad Fratres.*

3. Nemo potest perfecte diligere quo vocatur, nisi oderit ante revocatur. *De Vera Relig.*, cap. 46.

4. Qui speraverit voluntatem Dei invitante, voluntatem Dei sentient vindicantem. *Ad Artic. sibi falso impositos*, respons. 16.

5. Si quis contempserit vocacionem Dei, excusetur ad damnationem. *Super Paulin.* ix.

6. Non cessavit Deus vocare, aut vocatum neglexit instruere, aut instructum cessavit perficere, aut perfectum neglexit coronare. *Super Paulin.* xi.

7. Vocat undique Deus homines ad correctionem, vocat undique ad penitentiam, vocat beneficiis creature, vocat importundando tempus vivendi, vocat per lectionem, vocat per tractatum, vocat per infirmam cogitationem, vocat per flagellam correctionis, vocat per misericordiam consolationis. *Super Paulin.* cii, vers. 8.

8. Vocat te nunc Deus, exhortatur te nunc, expectat donec respicias, et tui tardas? *Super Paulin.* cxlv, vers. 8.

9. Vocat vos Jesus: solum autem ille non vocatur a Domino, qui in hoc saeculo non laborat. *De Verbis Dynis*, serm. 18.

10. Deus vocavit nos, cum avari essemus. *De verb. Apost.*, serm. 18.

11. Vocat te Oriens, et tu attendis Occidentem. *Serm. 7, de Verb. Dom.*

11. Qui vocatus a te, secutus est vocem tuam, non me deridat ab eo medico agrum sanari, a quo sibi praesitum est ut non aegrotaret, vel potius ut minus aegrotaret. Libro 2 *Conf.*, cap. 7.

12. Christus dictus et factus, ad credendum primo hereticus est, quod ad salutem vocavit. Lib. 2, *in Lib. orb.*, cap. 2.

13. Deus per creaturam sibi servientem, aversum vocat. *Ibid.*, lib. 3, cap. 19.

14. Vocasti et clamasti, et rupisti surditatem meam. Lib. 16 *Conf.*, cap. 27.

15. Cum secundum propositum Dei vocatur alius, alius non vocatur, vocato datur gratium bonum, cuius boni est vocatio ipsa principium: non vocato redditur malum, quia omnes rei sunt ex eo, quod per unum hominem peccatum intravit in mundum. Lib. 2, *ad Bonifac.*, cap. 7.

16. Reluctanti prius aditus divinae vocacionis ipsa Dei gratia procuratur, ne deinde in illo jam non reluctante, spiritus virtutis accenditur. *Ibid.*, lib. 4, cap. 6.

17. Quisunque electi sunt a Deo, sine dubio etiam vocati: non autem quinquae vocati, consequenter electi. *De corrupt. et grat.*, cap. 7.

18. Si cor esset qualitercumque suspirans in ineffabilem gloriam, seculum non amaremus; et ad eum qui nos vocavit pia mente perpetuo pulsaremus. Tract. 40, super *Joan.*

19. Dicitur Deo: Vocasti nos, invocamus te: ecce audivimus vocantem, audi te invocantes. *Ibid.*

20. Homo non amet viam; totum amatum est, praeter illum qui vocat. Tract. 9, super *Epist. Joan.*

S. BASTIENUS
MAGNUS.

21. Homo, si gubernam metuis, si regnum affectas; ne vocacionem sperne. Homil. 13, *de Baptismo.*

V. BEDA.

22. Quam pacem, qui vocacioni divinae obediens, ad regna caelorum perveniunt! *De substant.*

S. BERNARD.

23. Quidquid es, quidquid potes, debes vocanti te. Serm. 2, *de verbis Apost.*

24. Vocaciones tres sunt. *Divina*, sicut in Paulo; *humana*, in quinquae millibus conversis ad vocem Apostolorum; *necessaria* in primo eremita Paulo. In suis *Serm.*, verbo *Vocaciones.*

S. BONAV.

25. Vocat te magni consilii Angelus; quid aliena consilia praestolaberis? quis enim fidelior, quisve sapientior illo? In *Declarat.*

26. O summa et incarrabibilis pietas Domini Dei nostri! nolentem redire vocati, ut redeat: et ut revertatur, revocare non cessat. Serm. 4, *de S. Math.*

27. O quantum tenentur Deum laudare, Deum amare, Deum predicare, qui ad hoc vocati sunt, ut Deum agnoscat, ut Christiani fiant. Serm. 2, *de Uno Mart.*

28. Omnino quantum in se est inhonorat eum a quo vocatus est, quisquis in ejus servitio in tristitia permanet et rancore. Lib. 3 *Phaetron.*, cap. 43.

29. O insaniam nostram mirabilis! o infirmitas miserabilis! o vesania detestabilis! vocatur ad requiem, et sequimur laborem; invitatur ad salutem, et querimus dolorem. In *epist. de 25 Memorabilibus*, in prologo.

30. Qui vocantis gratiam non agnoscit, indignum se vocacionis fractu constituit. In *Speculo discipl.*, part. 4, cap.

31. Vocatio Domini omne meritum praecedit, nec invenit dignum, sed facit. Super *Psalm.*, v, vers. ult.

32. Praeclara prorsus et gloriosa vocacionis electio. *De Judaeis incredulis*, cap. 6.

33. Confusio maxima est post primam vocacionem, qua vocavit nos Deus, et non homo, de aliquo alio curare aut sollicitari, nisi quod possit nobis prodesse ad conversationem hae vocacione eodignam. *De Professione Monast.*, art. 19.

34. In quo vocatus es opere, firma anchoras ad funes, ne in pelagus paulatim navis tua impellatur: et tunc docebit te experientia quae pace in portu vocacionis tuae constitutus frueris. *Ad hoc.*, 4.

35. Ad negotiandum vocatus es; ne deperdis margaritam, ne thesaurum tuum deprædator inimicus; ne navis demergatur una cum onere, et vacuus revertaris ad propria. In illud: *Attende tibi*, cap. 8.

36. In quacunque quis aetate fuerit vocatus, si benignitatem vocantis Domini non spernat, necesse est denarium vite perennis accipiat. *Epist. 7, ad Romanos.*

37. Bona voluntas Dei praecedit nostram, ut vocet ad poenitentiam. Super illud *Psalm.*, v: *Bona voluntatis tuae.*

38. Peccantes sustinet Deus diu, et dat bona, et vocat multis modis. Super illud *Psalm.*, cii: *Domine longanimitas.*

39. Gratia vocantis praecedit, et excipit libertatem voluntatis. Super illud *Thron.*, v: *Converte nos, Domine.*

40. Quisquis a Deo vocatur, solvat moras, surgat a somno, faciat quod jubetur. Super *Math.*, cap. 4.

41. Vocat Deus justos, ut magis proficiant; peccatores, ut corrigantur. Super illud *Math.*, ix: *Non veni vocare justos, etc.*

42. Vocacione impietur praedestinatio. Super *Epist. ad Rom.*, cap. 9.

43. Ad aeternam gratiam vocacionem electi omnes luce sapientiae se illustrante, collecti sunt. Lib. 2 *Moral.*, cap. 16, num. 22.

CASSIODOR.

S. CYPRIAN.

EMONYES
CANTIBEN.

S. EPIPHAN.

S. FELICIT.

GLOSS. INT.

S. JOHANNES
CHRYSOST.

GLOSS. PAR.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

44. Ecce Deus homines vocat per se, vocat per Angelos, vocat per Patres, vocat per Prophetas, vocat per Apostolos, vocat per Pastores, vocat per miracula, vocat per flagella, vocat aliquando per prospera, vocat aliquando per adversa. Homil. 36, super *Esaiam.*

45. Tunc qui laborat vocatur, quando bene agentis desiderium aeternitatis infunditur: et ad vocantem se accedit, quando ad contemplativae vitae quietem venit. Lib. 5, in 1, *Regum*, cap. 4.

SATRO.

46. Quod omnes vocati sumus, novimus: utrum autem ad electorum sortem pertineamus, adhuc ignoramus. *Prosee.*

47. Tanto argo solliciti esse debemus in bono opere, quanto inexcusabiles nos esse scimus de vocacione. Serm. *Dom.*, 21, post *Pent.*

48. Vocat Deus sex modis. Interius, per inspirationem; exterius per Scripturas; superius, per promissiones; inferius, per comminationes; anterior, per beneficia; posterior, per flagella. Super *Gen.*, cap. 28.

49. Vocat nos Deus per flagella, per beneficia, per praedestinationem, per inspirationem, per praedictionem. Super *Job.*, cap. 14.

50. Tanto gravius improbitate Dominus a nobis contemnitur, quanto contemptus adhuc vocare non dedignatur. Super *Bieram.*, cap. 3.

51. Nescit diabolus consilium divinae vocacionis: quando enim convertuntur peccatores, stupescunt, et admirantur. Super *Eszech.*, cap. xxxii.

DIOTA.

52. Nulli se Deus negat, nullum spernit; sed omnes manu amica vocat, et recipit. Lib. 4, *Contemplat. de Amore Dei.*

53. Quemadmodum inspiratione Domini vocati, ad viam salutis accurramus: ita etiam magisterio ipsius, et illuminationis deducti, ad perfectionem summae beatitudinis perveniamus. *Pollat.*, 3, *Abbat. Paphnutii.*

54. In initio credere et parere vocanti, nostrum est bonae mentis: at postquam facta fuerint fidei fundamenta, iam opus est auxilio Spiritus sancti. Serm. 4, *de verbis Apost.*: *Habentes eundem spirit.*

55. Tametsi Deus nos vocet expectat tamen ut sponte accedamus, ac tum nobis suum exhibeat auxilium. *Ibid.*

56. Si te religionis tuba vocet, statim progredere, et multa cum alacritate descendas ad certamina. Homil. 67, *ad Populum Antioch.*

57. Magnifica plane est vocatio, quae ad res magnificas est destinata. Serm. 9, super *Epist. ad Ephes.*

58. Deus nos vocat ad caelum, nos autem non ideo in gehennam impulimus. Homil. 23, super *Epist. ad Hebr.*

59. Dei vocatus nullum cogit, nec mentem eorum qui virtutem volunt contemnere, nullo modo violenta: sed hortatur quidem ac consulti, et omnibus modis bonos esse peraduat; si vero alii qui reluctentur, nullo modo cogit. Homil. 81, super *Math.*, *Oper. perf.*

60. Statim ut susceperis flammam, curte: nec scis enim utrum brevi extinguenda sit, ne forte in tenebris te deserat. Gradu 3.

61. Semper hodie clamat, hodie nos Deus semper admonet, et craslinum expectamus? *De viciis et vitis hum. vitae*, cap. 3.

62. Per typica ad vera, et per temporalia ad aeterna, et per carnalia ad spiritalia, et per terrana ad caelestia vocat Deus. Lib. 4, *Advers. haer.*, cap. 28.

63. Multi cupiunt convolare ad gratiam Dei, sed timent carere oblectamento mundi: provocat quidem eos amor Christi, sed revocat cupiditas saeculi. Lib. 5, *de Summo bono*, cap. 22, sententia 4.

64. Nomina vocata, ad Deum appropriare non debent, ne repula cum pudore sternant. *De Civitate coelesti*, cap. 19.

65. Tanto quisque sit ferventior in operatione, quanto inertiore est de vocacione. *De Ligno vitae*, tract. 42, *de Humilit.*, cap. 4.

66. Vocatus non repente assensum praebet, sed prius certificarit de ipsa vocacione conetur, utrum a Deo si infusa, an aliunde immissa. *De Obsequio*, cap. 26.

67. Vocatus aspiracione caelesti, absque cunctatione reuniat vitia, ac consuetudinibus malis. *Ibid.*

68. Singularis profecto est vocatio, quae in haereticorum caelestium agitur speculo. Lib. 2, *de Spirit. ventur.*, cap. 22.

69. Vocatus est a Christo illo, cui dictum est, Sespere me: hic accutus est Christum, quoniam vocatus est a Christo. *Prosee.*

70. Qui autem non sequuntur Christum, quomodo vocantur a Christo? non vocantur, sed permittuntur. *De Compunct. et complacent.*, cap. 1.

71. Qui affectum suggeris: da effectum. *Epist. 102, ad Basilienens. Abbat.*

72. Delectae mentis est, qui familiaris rei meminit, cum vocatur ad regnum. Serm. 22.

73. Deus suscipit pauperes, sed divites non repellit: habentes principii, et ad se attrahit non habentes, Abraham fuit dives, dives Job. David dives: et quid Abraham beatus quid, fortius Job, quid David sanctus? *Ibid.*, serm. 28.

74. Christus quod Mattheum vocat, non est ulla pecunie ratio, sed est ratio tota virtutis. *Ibid.*

S. JOAN. CL.

JOAN.
TERTIUS.

S. HIERONIMUS
ESPAL.

S. ALBERTUS
TESTIN.

LETTUS
BERGENS.

S. ERNESTUS.

S. PETRUS
DAMIANUS.

75. Ecce Deus vocat, et non audis? promittit, et contemnis? thesaurizas tibi iram in Dei irae. Serm. 56, de S. Martino.

BEAT. MAC-
RITUS ABB-
CELESTIAC.

76. Felix tu, si tamen perstiteris, quem Pater trahit, quem Filius suscipit, cui Spiritus Dei inspirat. Prosecc.

GILIO HUD.

77. Fontina igitur, vasi ad invitentem te Salvatore m tum, audi salvatricem vocem ejus; qua tibi loquitur. Lib. 5, epist. 6, ad Humbert. archidiacon.

S. PROSPER.

78. Quo devenisti o anima? pro qualibus hominibus quatin eligisti mala? a Deo vocata es, ut liberis virtutis particeps, vertis te ad vitium. Lib. 2, *l. de Allegor.*

S. PROSPER.

79. Nisi ipso vocante, docente, salvante nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur. Epist. ad Rufin., cap. 4.

S. PROSPER.

80. Gratia nihil ei, quem vocat, confert, nisi oculos in eo apererit voluntatis. Lib. 2, de Vocat. gent., cap. 27.

RICHARD. A
S. VICTORE.

81. Vocati qui veniunt, Dei auxilio diriguntur; qui non veniunt, sua pertinacia relinquantur. *Ibid.*, cap. 28.

RICHARD. A
S. VICTORE.

82. Vocanti Domino appropinquat, qui dignis penitentiae fructibus Deum de die in diem placat. Part. 1, de potest. ligandi et solvendi, cap. 17.

S. PROSPER.

83. Qui exteriora diligunt, qui sola terrena cogitant, vocem Dei audire nequeunt. Part. 2, super *Psalm. xxv.*

S. PROSPER.

84. Ille nos beneficiis vocat ad probitatem, nos ruinas in improbitatem; ille beneficiis suis provocat ad compunctionem, nos ruinas in dissolutionem; vocat ille ad castitatem, et nos ruinas in impuritatem. Tab. 6, de *Evangel. Dei.*

S. PROSPER.

85. Nihil a nobis Deus onerosum, nil grave exigit, cum nos vocat: non enim nos ad atrata, aut ad ligones vocat, non ad scindendas terras, neque ad vineas pastinandas. Prosecc.

S. PROSPER.

86. Non ergo nos ad laborem vocat Dominus, nisi ad refectionem: vocat ad castitatem, humilitatem, sobrietatem, misericordiam, sanctitatem, quam utique omnia non onerant, sed ornant. *Ibid.*, lib. 7.

S. PROSPER.

87. (Nullus potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum.) Hoc autem dicti, non ut libertatem tollat arbitrii, sed ut ostendat, quod multa habeat opus cooperatione a Deo is, qui crediturus est. Super *Joan.*, cap. 6.

S. THOMAS
AQUINAS.

88. Vocatio refertur ad auxilium Dei, interius moventis et excitantis mentem. 1, 2, quasi. 143, art. 1.

S. THOMAS
AQUINAS.

89. Non est laudabile, sed magis vituperabile, post vocationem interitum, vel exteriorum, vel verbo, vel scripturis, factum disserere, et quasi in

dubii consilium querere. *Contra retractantes ad ingressu Relig.*, cap. 9.

90. Virtutem Spiritus sancti vel ignorat, vel ei resistere nititur, qui a Spiritu sancto motum vocationis diuturnitate consilii detineri contendit. *Ibid.*

91. Ad servendum vauisti, non ad regendum: sed patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otium, vel fabulandum. Lib. 1, de *Invit. Chr.*, cap. 17, sect. 3.

92. Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3.

93. Quam felix eris, si interna Dei vocationi sine anora gratulanter occurreris. De *Fideli dispensat.*, cap. 3.

94. Omnium hominum Deus, non solum ad libertatem vocavit, sed etiam in summa rerum dignitate constituit. Homil. 3, de *Arcta vita.*

SENTENTIE PLAGIARUM.

95. Relinquens quem possides, sequere verbum Dei. Sent. 125.

Vide etiam tit. *Conversionis dilato*, sent. 18; *Liberum arbitrium*, sent. 127; *Obvolutio*, sent. 13; *Patientia Dei*, sent. 45.

VOLUNTAS IN GENERE.

Ethynotia. Voluntas dicta est a volatu; quoniam animus quo vult nimis velocitate transierit. Super *Psalm. xiii*, vers. 2.

Definitio. Quid est voluntas? voluntas est intelligentis, et rationalis substantie appetitus ad id, quod animum suavitur afflicti. De *Definit.*

Voluntas est in natura intellectuali et rationali appetitio ejus, quod gratum est et jucundum. In *Libro vice dicit*, cap. 2, de *Voluntate*.

Voluntas est animi motus cogente nullo ad aliquid vel non amittendum, vel adipiscendum. Lib. 1 *Retract.*, cap. 15.

Voluntas est, qua et peccatur, et recte vivitur. Lib. 1 *Retract.*, cap. 9.

Voluntas est rationalis et vitalis appetitus: ex his, dumtaxat, quae naturalia sunt, pendens. Lib. 2, de *Fide Orthodox.*, cap. 22.

Voluntas est rei cujusquam rationalis appetitio, atque cupiditas. *Ibid.*

Voluntas est rationalis et naturalis, atque a libera potestate manans appetitio. *Ibid.*

Voluntas est desiderium cum recta ratione, vel appetentia rationali consentanea. De *Definit.*

SENTENTIE PATRIUM.

1. Nihil aliquid dicitur offerri Deo bona voluntate. Prosecc.

S. AMBROS.

2. Quippe bona voluntas in anima est origo omnium bonorum, et omnium mater virtutum; quam qui habere incipit, secure habet quicquid ei ad hunc vivendum opus est. De *adherendo Deo*, cap. 11.

S. AMBROS.

3. Ubi voluntas, ibi merces voluntatis: ubi necessitas, ibi obsequium necessitatis: melior ergo voluntas, quam necessitas. Lib. 2, epist. 2, ad *Simplicianum*.

S. ANSELM.

4. Velle ergo sapientis est, parere et servire insipientis.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

5. Sicut velle dicimus eum, qui facit, ut alius velit, ita etiam dicitur eum velle, qui non facit, ut alius velit, sed approbat quod vult. Lib. 1, *Cur Deus*, cap. 10.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

6. Sicut est bestiarum nihil velle eam ratione, ita hominum debet esse nihil velle sine ratione. De *Concepit virginali*.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

7. Nemo rectitudinem voluntatis deserit, nisi volendo: si ergo invitus dicitur volens, nemo deserit illam invitatus. Prosecc.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

8. Ligari enim homo potest et invitatus; quia volens potest occidi; velle autem non potest invitatus quia non potest velle volens velle: nam omnis volens, ipsum suum velle vult. In *Dialogo*, de *Lib. arb.*, cap. 5.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

9. In homine quandiu ipsa voluntas recta est, nec servit, nec subjecta est cui non debet. *Ibid.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

10. Nulla est justa voluntas, nisi que vult quod Deus vult eam velle. *Ibid.*, cap. 8.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

11. Nihil liberius recta voluntate, cui nulla vis aliena potest inferre rectitudinem. *Ibid.*, cap. 9.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

12. Voluntas bona est, quae Dei voluntati subjecta est; et tunc Dei voluntati subjecta est, quando id vult, quod Deus vult illam velle debere. De *similitud.*, cap. 158.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

13. Tunc justa sive recta voluntas dicitur, quando id quod Deus vult eam velle debere, amplectitur. *Ibid.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

14. Non semper velle debemus quod Deus vult, sed hoc velle debemus quod Deus vult nos velle debere. *Ibid.*, cap. 159.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

15. Mala arbor est mala voluntas: ejus radix cupiditas, truncus obstinatio, rami perversa opera, folia verba ventosa, fructus suavis aeterna. Serm. *Dom. S. post Trinit.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

16. Quid tam inimicum bonae voluntati est, quam libido? Lib. 1, de *Lib. arb.*, cap. 13.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

17. Nemo vult aliquid volens. *Ibid.*, lib. 2, cap. 14.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

18. Voluntas aversa ab incommutabili et communi bono, convertitur ad proprium, aut ad exterius, aut ad inferius. Prosecc.

19. Ad proprium convertitur, cum sui potestatis vult esse: ad exterius, cum aliorum propria vel quaequeque ad se non pertinent, cognoscere studet: ad inferius, cum voluptatibus corporis diligit. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 19.

20. Improbata voluntas, malorum omnium causa est. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 17.

21. Velle quod non debeat, idem ipsum misericordium est. Epist. 121, ad *Proban.*, cap. 5.

22. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit: orit autem sana, si medicina non refugiat. Epist. 204, ad *Armentar.*

23. Voluntas bona misericorditer impenditur, ut mala voluntas homini dirigatur. Epist. 205, ad *Donat.*

24. Nesciens sibi vult male, dum non non potest sibi obesse quod vult: sed tamen male sibi vult, quando id vult quod obicit sibi. Lib. 4, de *Trinit.*, cap. 14.

25. Voluntas e jusque totam intelligentiam, totamque memoriam capit, dum toto utitur quod intelligit et meminit. *Ibid.*, lib. 19, cap. 14.

26. Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas est. Lib. 3, de *Lib. Arb.*, cap. 3.

27. Malorum omnium causa, improba voluntas est. *Ibid.*, cap. 17.

28. Voluntas non est nisi in bonis; nam in malis flagitiosaque factis cupiditas propense dicitur, non voluntas. De *Serm. Domini in monte*, lib. 2.

29. Cum se voluntas relicto superiore ad inferiora convertit, efficitur mala: non quia malum est, quo se convertit, sed quia perversa est ipsa conversio. Lib. 12, de *Civit. Dei*, cap. 6.

30. Nemo quare efficientem causam male voluntatis, non enim est efficiens, sed deficiens: quia nec illa efficitur est, sed defectio. *Ibid.*, cap. 7.

31. Bellum gravius et amarum cogitari non potest, quam ubi voluntas sic adversa est passimi, et passio voluntati, ut nullius earum victoria inles inimicis inmanetur, et ubi sic conflictat, cum ipsa natura corporis vis doloris, ut neutrum alteri cedat. *Ibid.*, lib. 19, cap. 28.

32. Recta voluntas est bonus amor, et voluntas perversa malus amor. *Ibid.*, lib. 14, cap. 7.

33. Vacare non potest voluntas bona. Super *Psalm. xxxvii*, conc. 2, vers. 22.

34. Tu nihil aliud vis, quam ut tibi bene sit: nam in eo quod amas, vis ut bene tibi sit; et in eo quod times, non vis ut male tibi sit. Prosecc.

35. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis, ut assoquaris quod vis. Super *Psalm. lxxxi*, vers. 17.

36. Sic homo ab humanis in divina dirigatur,

S. PETRUS
DAMIANUS.

75. Ecce Deus vocat, et non audis? promittit, et contemnis? thesaurizans tibi iram in Dei irae. Serm. 56, de S. Martino.

BEAT. MAC-
RITUS ABB-
CELESTIAC.

76. Felix tu, si tamen perstiteris, quem Pater trahit, quem Filius suscipit, cui Spiritus Dei inspirat. Prosecc.

GILIO HUD.

77. Fontina igitur, vasi ad invitentem te Salvatore m tum, audi salvatricem vocem ejus; qua tibi loquitur. Lib. 5, epist. 6, ad Humbert. archidiacon.

S. PROSPER.

78. Quo devenisti o anima? pro qualibus hominibus quatin eligisti mala? a Deo vocata es, ut liberis virtutis particeps, vertis te ad vitium. Lib. 2, *l'ois Allegor.*

S. PROSPER.

79. Nisi ipso vocante, docente, salvante nemo venit, nemo creditur, nemo salvatur. Epist. ad Rufin., cap. 4.

S. PROSPER.

80. Gratia nihil ei, quem vocat, confert, nisi oculos in eo apererit voluntatis. Lib. 2, de Vocat. gent., cap. 27.

RICHARD. A
S. VICTORE.

81. Vocati qui veniunt, Dei auxilio diriguntur; qui non veniunt, sua pertinacia relinquantur. *Ibid.*, cap. 28.

RICHARD. A
S. VICTORE.

82. Vocanti Domino appropinquat, qui dignis penitentiae fructibus Deum de die in diem placat. Part. 1, de potest. ligandi et solvendi, cap. 17.

S. PROSPER.

83. Qui exteriora diligunt, qui sola terrena cogitant, vocem Dei audire nequeunt. Part. 2, super *Psalm. xxv.*

S. PROSPER.

84. Ille nos beneficiis vocat ad probitatem, nos ruinas in improbitatem; ille beneficiis suis provocat ad compunctionem, nos ruinas in dissolutionem; vocat ille ad castitatem, et nos ruinas in impuritatem. Tab. 6, de *Evangel. Dei.*

S. PROSPER.

85. Nihil a nobis Deus onerosum, nil grave exigit, cum nos vocat: non enim nos ad atrata, aut ad ligones vocat, non ad scindendas terras, neque ad vineas pastinandas. Prosecc.

S. PROSPER.

86. Non ergo nos ad laborem vocat Dominus, nisi ad refectionem: vocat ad castitatem, humilitatem, sobrietatem, misericordiam, sanctitatem, quam utique omnia non onerant, sed ornant. *Ibid.*, lib. 7.

S. PROSPER.

87. (Nullus potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum.) Hoc autem dicti, non ut libertatem tollat arbitrii, sed ut ostendat, quod multa habeat opus cooperatione a Deo is, qui crediturus est. Super *Joan.*, cap. 6.

S. PROSPER.

88. Vocatio refertur ad auxilium Dei, interius moventis et excitantis mentem. 1, 2, quasi. 143, art. 1.

S. PROSPER.

89. Non est laudabile, sed magis vituperabile, post vocationem interitum, vel exteriorem, vel verbo, vel scriptura, factum disserere, et quasi in

dubiis consilium querere. *Contra retractantes ad ingressu Relig.*, cap. 9.

90. Virtutem Spiritus sancti vel ignorat, vel ei resistere nititur, qui a Spiritu sancto motum vocationis diuturnitate consilii detineri contendit. *Ibid.*

91. Ad servendum vauisti, non ad regendum: sed patiendum et laborandum scias te vocatum, non ad otandum, vel fabulandum. Lib. 1, de *Invit. Chr.*, cap. 17, sect. 3.

92. Felix hora, quando Jesus vocat de lacrymis ad gaudium spiritus. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3.

93. Quam felix eris, si interiori Dei vocationi sine anora gratulanter occurreris. De *Fideli dispensat.*, cap. 3.

94. Omnium hominum Deus, non solum ad libertatem vocavit, sed etiam in summa rerum dignitate constituit. Homil. 3, de *Arcta vita.*

SENTENTIE PLAGIARUM.

95. Relinquens quem possides, sequere verbum Dei. Sent. 125.

Vide etiam tit. *Conversionis dilato*, sent. 18; *Libertate arbitrii*, sent. 127; *Obvitiis*, sent. 15; *Patientia Dei*, sent. 45.

VOLUNTAS IN GENERE.

Ethynopia. Voluntas dicta est a volatu; quoniam animus quo vult nimis velocitate transierit. Super *Psalm. xlii*, vers. 2.

Definitio. Quid est voluntas? voluntas est intelligentis, et rationalis substantie appetitus ad id, quod animum suavitur afficit. De *Definit.*

Voluntas est in natura intellectuali et rationali appetitio ejus, quod gratum est et jucundum. In *Libro vice ducis*, cap. 2, de *Voluntate*.

Voluntas est animi motus cogente nullo ad aliquid vel non amittendum, vel adipiscendum. Lib. 1 *Retract.*, cap. 15.

Voluntas est, qua et peccatur, et recte vivitur. Lib. 1 *Retract.*, cap. 9.

Voluntas est rationalis et vitalis appetitus: ex his, dumtaxat, quae naturalia sunt, pendens. Lib. 2, de *Fide Orthodox.*, cap. 22.

Voluntas est rei cujusquam rationalis appetitio, atque cupiditas. *Ibid.*

Voluntas est rationalis et naturalis, atque a libera potestate manans appetitio. *Ibid.*

Voluntas est desiderium cum recta ratione, vel appetentia rationi consentanea. De *Definit.*

SENTENTIE PATRIUM.

1. Nihil aliquid dicitur offerri Deo bona voluntate. Prosecc.

S. AMBROS.

2. Quippe bona voluntas in anima est origo omnium bonorum, et omnium mater virtutum; quam qui habere incipit, secure habet quicquid ei ad hunc vivendum opus est. De *adherendo Deo*, cap. 11.

S. AMBROS.

3. Ubi voluntas, ibi merces voluntatis: ubi necessitas, ibi obsequium necessitatis: melior ergo voluntas, quam necessitas. Lib. 2, epist. 2, ad *Simplicianum*.

S. ANSELM.

4. Velle ergo sapientis est, parere et servire insipientis.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

5. Sicut velle dicimus eum, qui facit, ut alius velit, ita etiam dicitur eum velle, qui non facit, ut alius velit, sed approbat quod vult. Lib. 1, *Cur Deus*, cap. 10.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

6. Sicut est bestiarum nihil velle eam ratione, ita hominum debet esse nihil velle sine ratione. De *Concepit virginali*.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

7. Nemo rectitudinem voluntatis deserit, nisi volendo: si ergo invitus dicitur volens, nemo deserit illam invitatus. Prosecc.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

8. Ligari enim homo potest et invitatus; quia volens potest occidi; velle autem non potest invitatus quia non potest velle volens velle: nam omnis volens, ipsum suum velle vult. In *Dialogo*, de *Lib. arb.*, cap. 5.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

9. In homine quandiu ipsa voluntas recta est, nec servit, nec subjecta est cui non debet. *Ibid.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

10. Nulla est justa voluntas, nisi quae vult quod Deus vult eam velle. *Ibid.*, cap. 8.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

11. Nihil liberius recta voluntate, cui nulla vis aliena potest inferre rectitudinem. *Ibid.*, cap. 9.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

12. Voluntas bona est, quae Dei voluntati subjecta est; et tunc Dei voluntati subjecta est, quando id vult, quod Deus vult illam velle debere. De *similitud.*, cap. 158.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

13. Tunc justa sive recta voluntas dicitur, quando id quod Deus vult eam velle debere, amplectitur. *Ibid.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

14. Non semper velle debemus quod Deus vult, sed hoc velle debemus quod Deus vult nos velle debere. *Ibid.*, cap. 159.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

15. Mala arbor est mala voluntas: ejus radix cupiditas, truncus obstinatio, rami perversa opera, folia verba ventosa, fructus suavis aeterna. Serm. *Dom. S. post Trinit.*

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

16. Quid tam inimicum bonae voluntati est, quam libido? Lib. 1, de *Lib. arb.*, cap. 13.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

17. Nemo vult aliquid volens. *Ibid.*, lib. 2, cap. 14.

S. VALENTINUS
EPISCOPUS.

18. Voluntas aversa ab incommutabili et communi bono, convertitur ad proprium, aut ad exterius, aut ad inferius. Prosecc.

S. AMBROS.

19. Ad proprium convertitur, cum sui potestatis vult esse: ad exterius, cum aliorum propria vel quaequeque ad se non pertinent, cognoscere studet: ad inferius, cum voluptatibus corporis diligit. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 19.

S. AMBROS.

20. Improbata voluntas, malorum omnium causa est. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 17.

S. AMBROS.

21. Velle quod non debeat, idem ipsum misericordium est. Epist. 121, ad *Proban.*, cap. 5.

S. AMBROS.

22. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit: orit autem sana, si medicina non refugiat. Epist. 204, ad *Armentar.*

S. AMBROS.

23. Voluntas bona misericorditer impenditur, ut mala voluntas homini dirigatur. Epist. 205, ad *Donat.*

S. AMBROS.

24. Nesciens sibi vult male, dum non non potest sibi obesse quod vult: sed tamen male sibi vult, quando id vult quod obest sibi. Lib. 4, de *Trinit.*, cap. 14.

S. AMBROS.

25. Voluntas e jusque totam intelligentiam, totamque memoriam capit, dum toto utitur quod intelligit et meminit. *Ibid.*, lib. 19, cap. 14.

S. AMBROS.

26. Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas est. Lib. 3, de *Lib. Arb.*, cap. 3.

S. AMBROS.

27. Malorum omnium causa, improba voluntas est. *Ibid.*, cap. 17.

S. AMBROS.

28. Voluntas non est nisi in bonis; nam in malis flagitiosaque factis cupiditas propense dicitur, non voluntas. De *Serm. Domini in monte*, lib. 2.

S. AMBROS.

29. Cum se voluntas relicto superiore ad inferiora convertit, efficitur mala: non quia malum est, quo se convertit, sed quia perversa est ipsa conversio. Lib. 12, de *Civit. Dei*, cap. 6.

S. AMBROS.

30. Nemo quarat efficientem causam male voluntatis, non enim est efficiens, sed deficiens: quia nec illa efficitur est, sed defectio. *Ibid.*, cap. 7.

S. AMBROS.

31. Bellum gravius et amarum cogitari non potest, quam ubi voluntas sic adversa est passimi, et passio voluntati, ut nullius earum victoria inles inimicitia manent, et ubi sic conflictat, cum ipsa natura corporis vis doloris, ut neutrum alteri cedat. *Ibid.*, lib. 19, cap. 28.

S. AMBROS.

32. Recta voluntas est bonus amor, et voluntas perversa malus amor. *Ibid.*, lib. 14, cap. 7.

S. AMBROS.

33. Vacare non potest voluntas bona. Super *Psalm. xxxvi*, conc. 2, vers. 22.

S. AMBROS.

34. Tu nihil aliud vis, quam ut tibi bene sit: nam in eo quod amas, vis ut bene tibi sit; et in eo quod times, non vis ut male tibi sit. Prosecc.

S. AMBROS.

35. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis, ut assoquaris quod vis. Super *Psalm. lxxxi*, vers. 17.

S. AMBROS.

36. Sic homo ab humanis in divina dirigitur,

cum voluntati humane, voluntas divina preponitur. Tract. 53, super *Evang. Joan.*, de cap. xii.

37. Nichil dicitur bona voluntate Deo offertur. *Prose.*

38. Bona voluntas Deum ad nos deducit, et nos in eum dirigit.

39. Per bonam voluntatem Deum diligimus, Deum eligimus, ad Deum currimus, ad Deum pervenimus, et possidemus.

40. Per bonam voluntatem ad Dei similitudinem reformatur, et ei similes efficitur.

41. Ita amabilis est Deo bona voluntas, ut ipse in corde habitare non velit, in quo bona voluntas non fuerit.

42. Bona voluntas Dei summe majestatis Trinitatem ad se inclinat; sapientia namque ad cognitionem veritatis illum illuminat, charitas ad desiderium bonitatis inflammat, Paternitas in ea custodit quod creavit ne pereat. In *Manuali*, cap. 25.

43. Voluntas prona faciendi, reputatur pro opere facti. *De honest. mulier.*, cap. 5.

44. Totum habet, qui bonam voluntatem habet: ipsa est que potest sufficere, si cetera non sint. Si autem sola desit, nihil prodest quidquam habitum fuerit: sola sufficit, si adsit. *Homil. 8, Ex quinquaginta Homil.*

45. Hostis interior est mala voluntas. Habet, in *Decret. Gratiani*, part. 2, causa 23, quest. 2, can. *Paraha*.

46. In voluntate nostra est constitutum, ut fruamur vel careamus vero bono. Quid enim tam in voluntate, quam ipsa voluntas sita est? *Lib. 1, de Lib. arbit.*, cap. 12.

47. Dum volumus, si ipsa voluntas deest nobis non utique volumus: quod si fieri non potest, ut dum volumus, non volumus adest utique voluntas volentibus. *Prose.*

48. Nec aliud quidquam est in potestate, nisi quod volentibus adest: voluntas igitur nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. *Ibid.*, lib. 3, cap. 3.

49. Diabolus perversa voluntate ex bono Angelo diabolus factus est. *Lib. 7 Conf.*, cap. 3.

50. Cujus voluntas superat omnia, nulla ex parte quidquam sentit invitus. *Lib. 2, de Gen. ad lib.*, cap. 29.

51. Voluntas tanto est liberior, quanto sanior: tanto autem sanior, quanto divina misericordia, gratuita, subiectione. *Epist. 89, quest. 2.*

52. Sicut voluntati Dei tribuitur humana natura nullo dubitante laudanda, sic hominis voluntati culpa tribuitur nullo recusante dampnanda. *Epist. 105.*

53. Qui nequitur vult vivere, tanto miserius esse convincitur, quanto facilius mala eius voluntas impletur. *Epist. 121, cap. 5.*

54. Sancta voluntas potest, quod infirma non posset. *Epist. 144.*

55. Mala voluntas efficiens est operis mali, mala autem voluntatis efficiens est nihil. *Lib. 12, de Civit. Dei*, cap. 6.

56. Letitia deserti boni in peccato, testis est voluntatis male. *Ibid.*, lib. 19, cap. 13.

57. Nisi injustus voluntatem mutaverit, bonum operari non potest. *Contra Adimant.*, cap. 26.

58. Tam nobis cognita est voluntas nostra, quam vita. *De duob. animab.*, cap. 10.

59. Non nisi voluntate peccatur. Nobis autem voluntas nostra nobilissima est: neque enim scirem me velle, si quid sit voluntas ipsa nescirem. *Ibid.*

60. In potestate est quod in voluntate esse non debet. *De fide contra Manich.*, cap. 9.

61. Sive iniquitas, sive in justitia; nisi esset in voluntate, non esset in potestate. *Lib. 29, contra Faust.*, cap. 78.

62. Vae voluntati male, si mala est, Pax bonas voluntati, si bona est: sive autem mala sit, sive bona sit, voluntas est: bonam voluntatem sequitur corona, malam sequitur poena. *Lib. 2, de Actis cum Felice*, cap. 42.

63. Voluntas nostra, etiam cum bona est, quantum valet, quantas vires habeat, quibus tentationibus cedat, si nos non fallimus, nescimus. *Lib. 4, de Anima et orig.*, cap. 7.

64. Illi sunt in pace Christi, qui sunt bonae voluntatis. Porro sicut in benevolentia, bona voluntas: sic in malevolentia, mala voluntas est. *Lib. 4, de Baptismo contra Domet.*, cap. 7.

65. Voluntas que libera est in malis, quia delectatur malis; ideo libera in bonis non est, quia libera non est. *Lib. 1, ad Bonif.*, cap. 3.

66. Bona voluntas, que se abstrahit a peccato, fidelis est. *Ibid.*

67. Non potest captiva voluntas nisi dei gratia respirare in salutem libertatem. *Ibid.*, lib. 4, cap. 3.

68. Velle et nolle, proprie voluntatis est. *De grat. et Lib. arb.*, cap. 3.

69. Nec opera bona voluntas mala, nec mala opera facit voluntas bona. *Lib. 1 contra Julian.*, cap. 8.

70. Sicut voluntas mala ipsa est origo peccati, id est, a voluntate mala peccatum exortum est, et peccati origo voluntas mala est: ita nisi voluntas mala, non est enjusquam ulla origo peccati. *Ibid.*, lib. 3, cap. 5.

71. Voluntas sancta justitiam sancta cogitatio-

ne concipit. *Lib. 1 Oper. imperf. contra Julian.*, cap. 78.

72. Voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. *De perfect. Justit.*, cap. 19.

73. Ut peccata vitentur non fit, nisi voluntas adsit: tamen ut fiat, voluntas sola non sufficit. *De Nat. et grat.*, cap. 18.

74. Voluntatem malam nullam precessit malum. *Lib. 2, de Nuptiis*, cap. 23.

75. Homo fit beatus vel misor suae voluntatis affectu, que omnium factorum, meritorumque mensura est. *Epist. 49, quest. 4.*

76. Voluntas pro facto reputatur, ubi factum excludit necessitas. *Epist. 77, ad Hugonem de S. Victore.*

77. Quid prodest ei velle, et scire quaeque disponere prout necesse est, si quod scit et vult, non potest? *Lib. 4, de Convid. ad Eugen. Pap.*

78. Quid tam pensale quam semper velle quod nunquam erit? *Ibid.*, lib. 5.

79. Homo voluntas in animo, est origo omnium honorum, et omnium vult virtutum: e converso mala voluntas est origo omnium malorum, et vitiorum. *De vita solit.*

80. Voluntas in eis que ad Deum sunt, cum vult quod potest, laudanda est: cum vult quod non potest et plusquam potest, roganda est: cum non vult quod potest, excianda est et provocanda. *Prose.*

81. Voluntas saepe, si non frenatur, impetum facit et agitur in praecipis: saepe, si non excitatur, dormit et tardat, et obliviscitur quo tendebat, et facile declinat. *Ibid.*

82. Vis quod non vis, et non vis quod vis, a tempore condemnaberis. Nolenda vis, volenda non vis. *De Inter. domo*, cap. 24.

83. Sola voluntas est, que totius operis ornat efficitur: sine qua aliam non bene aliquid agitur, etiam si hominem esse videtur. *Serm. de virtute obedient.*

84. Velle et non posse est miserum, nolle et posse est iniquum, velle et posse est felicissimum. *Super Psalm. cxxxix.*

85. Continuis pace gaudet, qui voluntatem suam voluntati divinae conformare studeat. *Tit. 7 Diocet.*, cap. 76.

86. Voluntas quandoque sine opere sufficit ad meritum, ubi facultas et opportunitas operis non subest. *Lib. 2, de Profectu Relig.*, cap. 23.

87. Mala voluntas suo merito gratiam charitatis, aut accipit, aut amittit. *Lib. 1, de Verit. praedict.*

88. Non sufficit sola voluntas hominis, si non sit etiam misericordia Dei: nec sufficit misericor-

Dei, si non sit voluntas hominis. *Super illud Rom. ix: Non est volentis, etc.*

89. Voluntas ut ad vera credenda moveatur, non sibi sufficit, nisi per gratiam Deus opituletur. *Ibid.*, cap. 40.

90. Voluntas uniuscujusque, arbor bona vel mala est: et sicut arbor radicatur in terra, sic voluntas in anima. *Super illud Math. vii: Non potest arbor bona, etc.*

91. Non sufficit bene velle, nisi sequatur et facere. *Super septem Psalm. Penit.*, super *Psalm. vii*, vers. 6.

92. Solum volentis, et bonum hoc celeste emptum erit. *Orat. 3, de S. Lavara.*

93. Apud Deum, cui nota sunt omnia, etiam antequam fiant, voluntas perfecta faciendi reputatur pro opere facti. *Epist. 1, ad Demetriad.*

94. Voluntas infructuosa est, habentibus eam sine facto. *Super II, ad Cor.*, cap. viii, in illud: *Et facta perficite.*

95. Inmoderata est omnis susceptarum voluntatum pertinacia, ubi non rationi voluntas subijcitur. *Lib. 10, de Vita.*

96. Voluntas semper apud Deum solet magis, quam necessitas coronari. *Lib. 7 Cenob. inst.*, cap. 22.

97. Sicut peccatum sine voluntate opus non facit, ita justitia ex opere non consummatur, nisi voluntas adfuerit. *Hom. 52, super Math. Oper. imperf.*

98. Voluntas sine opere frequenter peccat. *Ibid.*

99. Si voluntas necessitati consentiat, non salum non concupiscit, sed etiam abstinet se ab omni re mala, nihilque faciat, neque loquatur, neque cogitet quod displiceat Deo. *Ibid.*, hom. 52.

100. Prava voluntas radix est malorum. *Homil. 17, super I Cor.*

101. Velle et non velle, anima est. *Super Epist. ad Galatas*, cap. v.

102. Voluntatis bona sic suaves sunt apud Deum, quemadmodum odoriferi flores. *Homil. 29, super Math. oper. imperf.*

103. Voluntas aut remuneratur pro bono, aut condemnatur pro malo: opera autem iustitiam sunt veritatis. *Ibid.*, homil. 46.

104. Ubi voluntas parata est, nihil est quod obstat. *Lib. 3 Parall.*, cap. 26.

105. Victoria Dei est bona voluntas. *Ibid.*

106. Voluntas libera potestate appetit, vult, querit, considerat, deliberat, iudicat, afficitur, eligit. *Lib. 2, de fide Orthodox.*, cap. 22.

107. Voluntas ab omni inordinata affectione purganda est, ut nihil velit, nisi quod recta ratio volendum suggerit; nihil reprobi, nihil

GLOSS. INT.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. GREGOR.

NAX.

S. HIERON.

S. HILARIUS

JOAN. CAS.

S. JOANNES

CHRYSO.

S. JOAN.

DAM.

JOAN.

TRITE

quod illa secundum veritatis iudicium sibi interdicit. Part. 4, de Regione clauis, tract. 2, reg. 2, art. 3.

108. Infirmam voluntas, quae differtur. Epist. 10, ad Nicol. presbyt.

S. HEDORS
HISTAL.

109. Malignam tuam hominum voluntas nequam potest impleri, nisi Deus dedecit potestatem. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 57, sent. 4.

S. LAURENTI
IUSTIN.

110. Voluntati nec leges imperant, nec principes dominantur. De ligno vite, tract. 6, de Obsequio, cap. 4.

111. Quid deformis in universitate naturae esse deprehenditur, quia hominis mali inordinata voluntas, quae nec iudicium timet, nec Dei iustitiam reueretur? Prose.

112. Haec Dei mandata negligit, et innumera Redemptoris beneficia parvipendit.

113. Non temporalem, non aeternam mediatore evadere potant, haeret quicquid pium, quicquid honestum est.

114. Illic quasi bellus sator, omnique serpente venenosior invenitur.

115. Com detenus labitur, cum horribilibus delinquit, securior stat. De discip. nauast. conversat., cap. 6.

S. LEO I.

116. Pessimus animae cibis est, velle quod non licet. Serm. 9, de Septu. agniti mensis.

S. LEO I.
EUGOVIEN
BLOVENS.

117. Tantis thesauris est bona voluntas, ut lotus mundus ei equiparari non possit. In Canon. vite quirit., cap. 33.

SEAT. MAC
RENTS ARR.
CLONAC.

118. Nihil tantum Deo placet, nihil tantum diabolo displicet, nisi bona voluntas. Lib. 5, epist. 6, ad Humbert. archidiacon.

THOMAS A
KEMP.

119. Tua voluntas mea sit, et mea voluntas tuam semper sequatur, et optime ei concordet. Prose.

120. Si mihi unum velle et nolle tecum, nec aliud posse velle, nisi quod tu vis et nolis. Lib. 3, de Imil. Chr., cap. 45, sect. 3.

IN VIT.
PATE.

121. Voluntas hominis murus est aeneus. Lib. 5, libell. 18, de Discret., num. 60.

122. Mala voluntas, diaboli est membrum. Lib. 7, cap. 25, num. 4.

SENTENTIA PAGANORUM.

ARISTOTEL.

123. Voluntas secundum naturam boni est, praeter naturam vero mali; vult natura quidem bonum, praeter naturam vero, et ex mentis quadam eversione, malum. Lib. 2, Ethic., ad Eudemonium.

SENOCA.

124. Tardo velle, nolentis est. Lib. 2, de Benefic. cap. 5.

125. Voluntas non lateat, sed speratur, ut luceat. Ibid., cap. 25.

126. Voluntas ipsa rectum petens, laudanda est: etiamsi illam alius gradu velociori antecessit. Lib. 5, de Benef., cap. 2.

127. Neminem mihi dabis, qui sciat quomodo quod vult cooperit velle. Epist. 37.

128. Si vis eadem semper velle, vera oportet velis. Epist. 65.

129. Ea debes velle, quae et Deus vult. Sent. SIXT. III.

130. Vide etiam tit. Difficultas, sent. 13; Discretio, sent. 25; Gratia, sent. 133; Oblatio, sent. 1, 40; Reritudo, sent. 48.

VOLENTAS DEI.

Definitio. Voluntas Dei non aliud invenitur esse, quam virtus: quicquid autem vult, potest; quod quantum vult, tantum potest, quia non aliud est in illo velle, quam posse. Lib. 4, ad Monimum, cap. 12.

Voluntas Dei est, ut nihil ei, sed ipse omnibus praeparatur. Super Proe., cap. 11.

Voluntas Dei, Deus est: quia non ipse aliud est, aliud voluntas eius, sed hoc est illi velle, quae ipse est. Lib. 3, de Sum. bono, cap. 8, sent. 5.

SENTENTIA PATRUM.

1. Voluntas Dei irrita esse non potest. Lib. 1, de Vocat. gent., cap. 5.

2. Non solum Filius voluntatem Patris, sed etiam Pater Filii voluntatem: una igitur est voluntas, quia una voluntas est, ubi una operatio. Lib. 2, de fide ad Gratianum, cap. 3.

3. Voluntas Dei; mensura rerum est. Lib. 2, Hecem., cap. 2.

4. Voluntas Dei immobilis est. Super Paulin. xci.

5. Quando vult Christus capitur, quando vult elabitor, quando vult suspenditur, quando vult non tenetur. Lib. 4, super Lucan. cap. iv, in illud: Et eiecerunt illum extra civitatem.

6. Discit Deo esse subjectus, ut non quod ipse vis elipas, sed quod Deo scias esse placiturum. Ibid., lib. 10, cap. xxxi in illud: Non mea voluntas sed tua fut.

7. Voluntas hominis temporalis est, voluntas divinitatis aeterna, non alia voluntas Patris, alia Filii: una enim voluntas, ubi una divinitas. Ibid.

8. Tunc profectus adest, si quod agendum est, cum Dei voluntate agatur. Super Epist. ad Rom. cap. i in illud: Obsecrans si quod agendum est.

9. Homo timens Deum, voluntatem eius in Scripturis sanctis diligenter inquit. Lib. 3, de Doctrina christiana, cap. 1.

10. Qui speraverunt voluntatem Dei invitantem, voluntatem Dei sentient vindicantem. Ad artic. sibi falso impositos, respons. 46.

11. Voluntas Dei est aliquid ut sanus sis, aliquid ut egrotas. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei; et quando egrotas, amara est

voluntas Dei, non recto corde es: quare? quia non vis voluntatem suam dirigere ad voluntatem Dei, sed Dei vis currere ad tuam: illa recta est, sed tu es curvus. Voluntas tua corrigenda est ad illam, non illa curvanda est ad te, et rectum habebis cor. Super Paulin. xxxv, vers. 11.

12. Sic homo ab humanis in divina dirigitur, cum voluntati humane voluntas divina praeparatur. Tract. 53, super Evang. Joan., do cap. 12.

13. Facit Deus quicquid bene vult, quicquid iuste vult: quicquid autem male fit, non vult: et nemo resistit omnipotenti, ut non quod vult faciat. Lib. 4, de Symbolo fides ad Catecham., cap. 1.

14. Non vis bonus implere voluntatem Dei, et de te malo impletur voluntas Dei. Ibid., lib. 4, cap. 1.

15. Voluntas Dei creatura non est, sed ante creaturam; quia non crearetur aliquid, nisi Creatoris voluntas praecederet. Lib. 11 Conf., cap. 10.

16. Non cogoris iuvitus ad aliquid; quia voluntas tua non est maior potentia tua. Ibid., lib. 7, cap. 4.

17. Ad ipsam Dei substantiam pertinet voluntas eius. Ibid., lib. 2, cap. 2.

18. Voluntas Dei extra eius substantiam non est, inde simul et semper vult omnia quae vult. Ibid., lib. 12, cap. 15.

19. Voluntas Dei omnia quae sunt est causa: sicut enim habet causam voluntas Dei, est aliquid quod antecedit voluntatem Dei, quod nefas est credere. Lib. 4, de Gen. contra Manich., cap. 2.

20. Voluntas Dei causa est caeli et terrae, et ideo maior est voluntas Dei quam caelum et terra. Ibid.

21. Qui dicit, quare vult Deus facere orbem et terram? majus aliquid querit quam est voluntas Dei, nihil autem majus inveniri potest. Ibid.

22. Si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Dei. Ibid.

23. Quando Deo aliquid vult, ideo nos cogimur ut volamus, quia ille vult, cuius voluntatis nos excellentiam fas est recensere, nosse omnipotentiam licet evitare. Epist. 65.

24. Omnipotentis voluntas Dei semper invicta est. In Eschirido, cap. 402.

25. Non voluntate enjussum creatura, voluntatis omnipotentis impeditur effectus. Ibid., cap. 6.

26. Deus quatenus voluntates eius utique bonas, implet per malorum hominum voluntates malas. Ibid., cap. 401.

27. Voluntas Dei mala esse nunquam potest, quia etiam cum mala irrogat, iusta est: et profecto quia iusta est, mala non est. Ibid., cap. 65.

28. Certa et immutabilis, et efficacissima est voluntas Dei, nihil enim vult quod non possit. Ibid., cap. 95.

29. Homo quia maluit suam favere quam Dei voluntatem, de illo facta est voluntas Dei. Ibid., cap. 17.

30. Dei voluntas est super omnia. Lib. 6, de Gen. ad lit., cap.

31. Dei voluntas rerum necessitas est. Ibid., cap. 15.

32. Voluntas Deicenas rerum est. Ibid., cap. 18.

33. Dei voluntas non potest sibi esse contraria. Ibid.

34. Equius est ut nos Dei, quam ut ille nostram voluntatem sequatur. De catechis. vul., cap. 11.

35. Qui contradixit Deo, quiescere non potest, hoc est, non invenit quietem; nisi in eius voluntate sine ulla contradictione consentiat. Annot. in Job, cap. 39.

36. In Dei voluntate summa potestas est, qui creatorum spirituum voluntates bonas adjuvat, malas iudicat, omnes ordinat. Lib. 5, de Civit. Dei, cap. 9.

37. Multa quidem sunt a malis contra voluntatem Dei, sed tante est ille sapientia, tanctaque virtutis, ut in eos fines, quos iustus esse praeservit, tendant omnia, quae voluntati eius videntur adversa. Ibid., lib. 22, cap. 1.

38. Scilicet homo Dei voluntate contempta, nisi permittente uti non potest. Ibid., lib. 43, cap. 21.

39. In celesti Republica, Dei voluntas lex est. Ibid., lib. 2, cap. 19.

40. Gratia Dei amoris nobis divinum inspiravit, et nos suae voluntati subditos fecit. Contra Porbanicum, disput. 2.

41. Faciamus voluntatem Patris, voluntatem Filii, voluntatem Spiritus sancti; quia Trinitatis haec una voluntas. Tract. 22, super Joan.

42. Rectus corde est sequens voluntatem Dei. Ibid., tract. 25.

43. Praeparo tuam voluntati voluntatem Dei. Ibid., tract. 52.

44. Quando facimus voluntatem Dei, tunc fit voluntas eius in nobis. Homil. 42, Et quinquaginta Romil.

45. Non iniquum est quod Deus vult, at agnum potest esse quod non vult. Ibid., homil. 32, cap. 3.

46. Lex creaturis, voluntas Dei est. Lib. 3, Recognit.

47. Fiat voluntas tua. Non ut Deus faciat quod vult, sed ut nos facere possimus, quod Deus vult. De Orat. Dom., cap. 7.

48. Voluntas Dei est, quam Christus et fecit et docuit. Ibid.

S. CLEMENS
PAPA.

S. CEBRIAN.

5. GOROTH. 49. Quicumque voluerit non dissimulare voluntatem Dei facere, nunquam illam patietur Deus habi, sed semper eum dirigit in voluntatem suam. Doctr. 5.
5. EDMUND. 50. Voluntas Dei non est aliud, quam nostra sanctificatio. In *Speculo Eccles.*, cap. 2.
- GLOSS. ORD. 51. Placere Deo non poterit, quod non ad normam voluntatis ejus correctum fuerit. Super *Levit.*, cap. 11.
52. Omnes qui adversantur voluntati Dei, demones sunt. Super *Jonas*, cap. 11.
53. Cum voluntas hominum consenserit voluntati Dei, tunc omnia que bona sunt perficiunt homines. Super *Job*, cap. 11.
- GLOSS. INT. 54. Bona voluntas Dei procedit nostram, ut vocet ad penitentiam. Super illud *Psalm.* v: *Bona voluntatis tua.*
- GLOSS. ORD. 55. Christus quando voluit, et de qua voluit matre natus est: et quando voluit, et quomodo voluit mortuus est: et quando voluit, et quomodo voluit resurrexit: et ascendit ad caelum. Super *Proph.*, cap. 31.
56. Voluntas Dei in terris sicut in celo, spiritu consilii regitur. Super *Math.*, cap. vi, in illud: *Fiat voluntas tua*, etc.
57. Voluntas Dei semper sit; sed oramus ut libertas nostri arbitri societate per gratiam suam voluntati. *Ibid.*
58. Voluntas Dei dicitur, sive ipsa que vult, que in Deo est; sive illud quod vult. Super *Epist. ad Rom.*, xii, in illud: *Quia sit voluntas Dei.*
59. Exurgamus obediendo divinis voluntati; tunc enim Deus nobis surgit, cum nos ei surgimus. Super illud *Psalm.* nr: *Exurge, Domine*, etc.
3. GREGOR. MAGNUS. 60. Quod sine voluntate Dei agitur, voluntati Dei contrarium non est: quia dum in bonum usum mala facta vertuntur, ejus consilio militant, etiam que ejus consilio repugnant. Lib. 6. *Moral.*, cap. 12.
5. GREGOR. NAZ. 61. Velle Dei, opus est perfectum. Orat. 8, ob *Patrem episc.*
3. GREGOR. INT. 62. Voluntas Dei salus hominum est. Orat. 4, de orat. *Domini.*
3. BERNON. 63. Si vere Christum diligimus, nihil magis velle, nihil omnino debemus agere, quam quod illum velle cognoscimus. *Epist.* 14, ad *Celestium*.
- HUGO A. S. VICTORE. 64. Multi voluntatem Dei peragunt, unde muliere contendunt, et consilio ejus resistentes obsequantur: quia hoc ejus dispositioni militat, quod per humanum studium resultat. In *Summa* sent., tract. 1, cap. 13.
65. Deus vult esse malum, et in eo non nisi bonum vult: quia bonum est malum esse; et non

vult ipsum malum, quia bonum non est ipsum malum, sed vult bonum tantum. Lib. de *Sermon.*, part. 4, cap. 13.

66. Voluntatem Dei non facere, loquens diaboli est. *Homil.* 6, super *II Thimoth.*

67. Jubente Deo, voluntati ejus parent et cedunt omnia. *Homil.* 2, super *Gen.*

68. Duplex est in Deo voluntas. Prima et secunda. Prima, qua eos perire non vult, qui peccant; secunda vero, qua perduntur, qui mali facti sunt. *Serm.* 1, super *Epist. ad Ephes.*

69. Quod fit juxta Dei voluntatem, quamvis videatur improbum esse; tamen omnino Deo gratum est et acceptum. *Prose.*

70. Quod autem fit preter Dei voluntatem, ac secus quam ille vult fieri, quamquam estimatur acceptum Deo, tamen est omnium pessimum et iniquissimum. Orat. 1, advers. *Judaeos.*

71. Quicumque voluntatem Christi addicere volent, suam prius voluntatem studiose mortificare debent. *Grad.* 26.

72. Mira dispensatione saepe voluntatem suam a nobis abscondi Deus vult: sciens quod si hunc didicissemus, non illi obtemperavimus, pluraque vulnera susciperemus. *Ibid.*

73. Volentia Deo non inest, sed bona voluntas a nobis semper ipsi adest. Lib. 3 *Parall.*, cap. 100.

74. Nihil in Christo quidquam coactum consideratur, sed omnia voluntaria: volens enim famem, volens siti, volens motu, volens mortem affectus est. Lib. 3, de *Fide orthodox.*, cap. 20.

75. Voluntas divina rerum omnium est prepotens. De *duobus Christi voluntat.*

76. Principari debet in omnibus, et dominari voluntas Dei. Lib. 2, *Advers. haer.*, cap. 65.

77. Qui voluntatem Dei sequitur, qui divinum legem observat, Deo charus est. De *Ira Dei*, cap. 7.

78. Nihil melius postulare, nullamque praestantiorum orationem fundere potes coram Deo, quam ut petas fieri voluntatem ejus. In *Speculo spirit.*, cap. 9.

79. Nulla voluntas potentior est Dei voluntate, contra quam eum aliquid fieri sinit, misericordiam suam justitiamque demonstrat. *Prose.*

80. Sicut enim vult, ut homo non peccet: ita vult peccanti parcere, ut revertatur et vivat: ita etiam vult in peccatis perseverantem punire, ut justitiam potentiamque contumax non evadat.

81. Ac sic quidquid elegis, o homo, non deerit, Domine, unde suam de te compleat voluntatem. Super *Psalm.* cx, vers. 2.

82. Nihil pariter inquietum, in quo nihil est a Dei voluntate diversum. Super *Psalm.* cxlvi, vers. 3.

S. JULIANA
CHRISTINA.

SALVIANUS.

S. THEODOR.

THOMAS A
KEMPIS.

CHRISTIANUS
PAPA.

SENeca.

TRIMEGIST.

S. JOHANNES
DAMASC.

S. BERNARD.
LACTANTIUS.

LEONARDUS
BIGONIUS.

S. PIERRE.

S. ANSELMUS.

S. BERNARDUS.

S. BONAVENTURA.

83. Voluntas Dei est prima et summa causa omnium corporaliu, spiritualiumque motionum. Apud D. August.

84. Fieri voluntatem nostram a Deo cupimus, cum Dei voluntatem nos facere volumus. *Prose.*

85. Volumus ut voluntati nostrae Deus jugiter pareat cum omnes nos voluntati ejus jugiter respiciamus. Lib. 5, de *Gubern. Dei.*

86. A Dei voluntate dependet mens hominum. Lib. 4, super *Epist. ad Rom.*, cap. ix.

87. Non potest esse nisi bonum quicquid de me feceris. Si me vis esse in tenebris, sis benedictus; et si me vis esse in luce, sis benedictus: si me dignaris consolari, sis benedictus; et si me vis tribulari, sis saepe semper benedictus. Lib. 3, de *Imit. Chr.*, cap. 17, sect. 1 et 2.

88. Voluntas Dei est bona, beneplacens et perfecta: bona in se, placens in affectibus, beneplacens prohibentibus, et perfecta perfectis, et nihil amplius querentibus. Super *Psalm.* l, vers. 19.

SENTENTIA PAGANORUM.

89. Voluntas divina, hominis ore enuntiata, est oraculum. Lib. 1, *Centrocera.*

90. Voluntas Dei, ipsa summa est perfectio: ut pote cum voluisse et perficisse eodemque tempore puncto compleat. De *volunt. divina*, cui titulus *Aseleptus*, cap. 4.

91. Voluntas Dei est bonitas omnis, haec eadem bonitas omnium rerum est et divinitate ejus. *Ibid.*, cap. 8.

92. Voluntas Dei caret initio, que eadem est, et ubique est sempiterna. *Ibid.*, cap. 9.

93. Voluntas consilio nascitur, et ipsum velle est ex voluntate: neque enim non impense aliquid vult, qui est omnium plenissimus, et ea, que vult, habet. Vult autem omnia bona, et cogitat et vult, hoc est autem Deus. *Ibid.*

Vide etiam tit. *Potestas Dei*, sent. 52; *Querere Deum*, sent. 142; *Renuntiatio in genere*, sent. 21; *Trinitas*, sent. 39; *Voluntas propria*, sent. 4, 16.

VOLUNTAS PROPRIA.

Definitio. Propria voluntas est, que Dei voluntatem sibi adroscant habere non potest. In *Dialogo de veritate*, cap. 13.

Voluntas propria est, que non est communis cum Deo et hominibus, sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum: sed propter noamefios fierimus, non intendentes placere Deo et proficere fratribus, sed satisfacere propriis motibus animorum. *Serm.* 3, *Pascha.*

Voluntas illa propria dicitur, cui assentimur, et cui se liberum inclinat arbitrium. De *septem* Tom. IV.

domi. *Spiritus sancti in specie*, de *Dono fortitudinis*, cap. 3.

Propria voluntas est illa, que omnino divino imperio non ligatur, vel superiori regule non adhaeret. Super *Regul. Frat. Min.*

Comparatio. Sicut corona soli Regi competit, sic propria voluntas soli Deo, non homini. De *similitudin.*, cap. 8.

Sicut propria voluntas Dei, fons est et origo totius boni: ita propria voluntas hominis, totius est exordium mali. *Ibid.*, cap. 8.

SENTENTIA PATRUM.

1. Stultus nisi moderatorem habeat, precipitatur propriis voluntatibus. Lib. 2, *epist.* 7, ad *Simplician.*

2. Quicumque propria voluntate utitur, ad similitudinem Dei: per rapinam utitur, et Dum propria dignitate et singulari excellentia privare, quantum in ipso est, convincitur. De *Incar.*, cap. 4.

3. Propria voluntas, quia Dei voluntati non subicitur, sed supra eam extollitur, ob hoc roela superbia dicitur. De *similitud.*, cap. 7.

4. Propria voluntas aut est in debetatione, aut in exaltatione, aut in curiositate. *Ibid.*, cap. 10.

5. Propria voluntas est velut quedam adultera regina, que se cultum regi adultero conjungit, ex quo tres filias habuit, scilicet, debetationem, extollentiam et curiositatem. *Prose.*

6. Haec regina propria voluntas est omnium inobedientium domina, que ideo vocatur adultera, quia separatur a Deo, qui esse debet conjuncta, et diabolo conjungitur, a quo debet esse disjuncta. *Ibid.*, cap. 37.

7. Omnia vicia propria voluntati describunt. De *similitudinibus*, cap. 36.

8. Demones conatur univocum nostrum ingere propriam voluntatem. *Epist.* 2, ad *Frates.*

9. Universi nos velut gurgite immerati sumus, et velut obrui musco conscientibus, cum unusquisque nostrum propria distribuit voluntate. *Ibid.*, *epist.* 5.

10. Mala voluntate quisque miser efficitur, sed miserior potestate, qua desiderium male voluntatis impletur. Lib. 13, de *Trin.*, cap. 5.

11. Univocum propria voluntas est causa sua damnationis, vel salvationis. In *Manuali*, cap. 25.

12. Tolle te, tolle inquam te a te, impedis te: si tu te edificas, ruinam edificas. De *verb. Apost.*, *serm.* 13.

13. Cesset voluntas et ecco infernus clauditur. *Serm.* 31, ad *Frates in eremo.*

14. Grandi ruina patet voluntas propria, si Dei voluntati eo extollendo praeponat. Hab. In

Glossa ordin., super *II Genes.*: *Preceptum est dicere*, etc. Et apud Aug., lib. 8, de *Gen.*, ad *lit.*, cap. 15.

45. Nulla res alia mentem cupiditatis comitem facit, quam propria voluntas. Lib. 1, de *Lib. arb.*, cap. 11.

46. Nulla re fit mens serva libidinis, nisi propria voluntate. *Ibid.*, lib. 3, cap. 4.

47. Si neque sua, neque aliena natura quis peccare cogitur, restat ut propria voluntate peccetur. *Ibid.*, cap. 4.

48. Suspirium ligatus non ferro alieno, sed fetra mea voluntate. Lib. 8 *Conf.*, cap. 5.

49. Anima rationalis propria voluntate avertitur a bono incommutabili, eaque aversione vitatur. Epist. 120, cap. 34.

20. Voluntate propria quisque malus est. Lib. 2, de *Civitate Dei*, cap. 4.

21. Ea esse dicitur voluntas propria, qua est contra voluntatem Dei. *Contra Sermon. Arianae.*, cap. 7.

F. CROENARD.

22. Rogo et obsecro vos Fratres, fugite angulos propriae voluntatis. *Serm.* 1, de *Septem paginibus*.

23. Nihil sic spiritum discretionis extinguit, quomodo voluntas propria, subvertens corda hominum, et rationis oculos claudens. *Serm.* 2, *Pascha*.

24. Emenda sunt tria mentis aromata: affectus compassionis, rectitudinis zelus, et spiritus discretionis, nummo propriae voluntatis. *Ibid.*

25. In corde duplex est lepra, propria voluntas et proprium consilium: lepra utraque nimis pessima, eoque perniciosior quo magis interior. *Ibid.*, *serm.* 3.

26. Cesset voluntas propria, et infernus non erit. *Ibid.*

26 bis. Voluntas propria quo furere Dominam majestatis impugnet, audiant et timeant servi propriae voluntatis. Primo seipsam subtrahit et subducit ejus dominatum: secundo omnis quaecumque Dei sunt, tollit et dirigit: deinde (horribile dictum) et ipsum (quantum in ipso est) Deum perimit. *Ibid.*

27. Crudelis plane et omnino execranda bestia, fera pessima, rapacissima lupa, et leona savissima, voluntas propria. *Ibid.*

28. Cavemus a propria voluntate, tanquam a vipera pessima et nequissima. *Serm.* de *Duplici baptismo*.

29. Totius humilitatis summa in eo videtur consistere, si voluntas nostra subiecta sit voluntati divinae. *Serm.* *Quomodo voluntas nostra divinae voluntati subiecti debet*.

30. Quis est ille tam infelix, qui id nolle au-

dent, quod certus est Deum velle: aut quod cupit, quod eum nolle, id velle praesumat? *Ibid.*

31. Via peccatorum, est propria voluntas. *Serm.* 35, de *parvis sermon.*

32. Propria voluntas nature docet non parere, rationi non acquiescere, non obtemperare seniorum consilio vel exemplo, non obedire prelato. *Serm.* 19, super *Cant.*

33. Grande malum propria voluntas; qua fit ut bona tua tibi bona non sint. *Ibid.*, *serm.* 71.

34. Nihil odit aut punit Deus praeter propriam voluntatem. *Serm.* 3, de *Rever.*

34 bis. Hic sunt scandala, unde turbatio, nisi quod propriam sequimur voluntatem? *Serm.* *Quomodo voluntas divinae voluntati subiecti debet*.

35. Qui sponte jugum suave, et omni leve charitatis adiicit, propria voluntatis omni importabile sustinet iugum. *Tract.* de *diligendo Deo*, verbo *Sol*.

36. Iste non secundum Deum, sed secundum se vivit, qui, si poterit, est cum quibus vult, pergit quo vult, et quantum vult, ridet et jecurat inter quos, et ubi et quando vult. Quidquid moribus suavis est, quidquid tactui blandum, quidquid oculis delectabile, quidquid ceteris sensibus carnis suae iocundum, exerceat se sequitur. *De ordine vitae*.

37. Propria voluntas Deum impugnat, et adversus eum exollitur; paradisiu spoliat, et distat infernum; sanguinem Christi evacuat, et altissimi diaboli subjugat manum. *Serm.* de *verbo Sapientiae*.

38. Voluntas propria docet nature non parere, rationi non acquiescere, non obtemperare seniorum consilio vel exemplo, non obedire prelato. Lib. 5 *Florum*, cap. 10.

39. Quid prodest sub unius ordinatione vivere, quod facultates suas adficiunt, si proprias voluntates non relinquunt? cum sit praesentibus voluntatibus renuntiare, quia rebus. In *Speculo disciplinae*, part. 4, cap. 4.

40. Toti religionis perfectio in voluntatis propriae abdicacione consistit. *Ibid.*

41. Voluntas propria boni virtutem infirmat. *Ibid.*

42. Corte nil plus nocet, quam spreto aliorum consilio, ut propria voluntas precipit, ambulare. Epist. ad *Augustin.* de *miraculis D. Hieronymi*.

43. Voluntas propria dicitur, qua sic est volentis, quod nec voluntati Dei, nec ordini est conformis. *De Profess. noviss.*, art. 13.

44. Vere humilis atque obediens semper abominatur propriam voluntatem ut seductricem. *Ibid.*, art. 19.

S. DOROTH.

45. Cum peritiam in voluntate nostra, tunc fortior est diabolus, tunc magis nocet, tunc amplius operatur: tunc sub praetextu boni nobis magis insidiamur, nec novimus quomodo ipsi perreamus. *Doctrina* 6.

46. Quomodo Dei voluntatem vel cognoscere, vel querere possumus, cum nobis ipsis credimus, eam propriam voluntatem in cunctis sequimur? *Prose*.

47. Quo pacto sustinere quampiam possit, vel ab aliquo persuaderi, qui propriam sequitur voluntatem? *Ibid.*

48. Inferius est, Justitia cum voluntate propria commissa, summum periculum, maximum pavore: tunc omnino periclitatur, imo perit infelix. *Prose*.

49. Quis enim valeat huic persuadere ut credat, qui per se videns quid praestat, quid magis utile sit, maxime tamen adducitur ut propria voluntati inhercat? *Ibid.*

50. Qui propria sensus et voluntatis est, nunquam ulli parere potest, nec adherere proximi utilitati. *Ibid.*, *doctr.* 19.

S. PIERRE.

51. Nihil gravius est quam a propria superni voluntate, et non ex divinis voluntatis prescripto vite suae rationes dirigere. *De recta vitandi ratione*, cap. 38.

52. Non propriam subsevir voluntati, sed divine magis voluntati te submitte. *Prose*.

53. Quanto quis propriam voluntatem rescindit atque submittit, tanto amplius proficit.

54. Quanto autem quis in voluntate sua propria persistit obstinatur, tanto majorem sibi injuriam detrimentumque acquirit. *De vita spirit.*, cap. 12.

S. FRANCIS.

55. Ille magnum acquirit meritum, qui proprie valedicit opinioni, ut non suae, sed alienae sit obtemperans voluntati. In suis *Opusc.*, *serm.* 5.

S. BOYAN.

FRANCISCUS

56. Vere insipientia magna est, et aperta stoliditas, quae semel propria voluntate et affectu plauxit, ea propria voluntate resumere. In *Annot.* super *Psaltem* xxxvii.

S. GREGOR.

57. Quid est humane menti augustius, quam voluntates proprias frangere? Lib. 32 *Moral.*, cap. 17.

S. CAROLUS

58. Quid nunquam tam superbum, quid tam ingratum videri potest, quam adversus ejus vivere voluntatem, a quo ipsam vivere acciperis? Epist. 34, ad *Colaniam*.

S. MONTANUS

59. Cum dixeris quod vis, audies quod non vis. Epist. 22, ad *Tullium*.

60. Quos homines vitis nostris favemus; et quod propria facimus, voluntate, ad naturam reserimus necessitatem. Epist. 25, ad *Amadum*.

61. Pravi cordis est, propriam facere voluntatem. Lib. 4, super *Hierem.*, cap. 18, super illud: *Nunc ego die vire*, etc.

62. Religiosus, dum non tenetur obedientiam vinculo in equalitate fraternae societatis, quasi hoc lascivius discurrit per desideria propriae voluntatis. Lib. 2, de *Classico anim.*, cap. 14.

63. Quos perverfos propria facit voluntas, devotos reddit per correptionem aliena potestas. *Ibid.*, cap. 15.

64. Clauduntur oculi eorum, qui voluntatem propriam sequuntur. Super *Gen.*, cap. 3.

65. Hostis noster est propria voluntas, ad quam expugnandam militi Dominus contumelias, ignominias, persecutiones. Super *Eccliam*, cap. 9.

66. Voluntas propria atrocissimus inimicus est, per quem omnes alii inimici pugnant, et sine quo alii nihil valent. Super *Sapient.*, cap. 10.

67. Propria voluntas dimissis evadet praecipis: haec enim est origo omnium malorum, sequi propriam voluntatem. Super *Eccliam*, cap. 8.

68. Multis experimentis elocui tradunt, Monachum ne voluntatem quidem consequentem suae refricare posse, nisi prius mortificare suas dixerit voluntates. *De Cenob. Inst.*, lib. 4, de *Inst. renunt.*, cap. 8.

69. Difficile est in comobio duntaxat permanere eum posse, qui prius voluntates suas non dixerit superare. *Ibid.*

70. Qui mente est humilis, voluntatem suam semper ut seductricem detestatur. *Grad.* 25.

71. Qui suam voluntatem facere disponit, irritat Dominum: et qui sua postposita, illius se subiecti voluntati, Alissimum placat. Lib. 7, de *Nugis Curtii*, cap. 23.

72. Monachus, qui non dimittit propriam voluntatem, non est quod dicitur, Inno irritator Dei est. Super *Prolog.* *Regul.* S. *Bened.*, cap. 2.

73. Primum instrumentum monachi, est abdicatio propriae voluntatis, sine quo nullus Monachus est. *Ibid.*

74. Helicque voluntatem propriam, a vi laici monachus. *Ibid.*

75. Quisquis Deo offerre sacrificium acceptabile voluerit, nihil pretiosius propria voluntate habebit. *Ibid.*

76. Damnabile in monacho est, si adhuc propriam non desinit perficere voluntatem. *Ibid.*

77. Acceptabile sacrificium est Deo, oblatio propriae voluntatis. *Ibid.*

78. Nihil pejus in monacho, quam semel relictam resumere voluntatem. *Ibid.*, cap. 2, text. 33.

RUO A.S.

VICIOR.

BUO GALEO.

JOAN. CASS.

S. JOAN. CL.

JOAN. SARR.

JOAN. TRITH.

79. Nihil detestabilis in monacho reperitur propria voluntate: quippe alterius, non suo recondita est imperio, et subesse venit, non preesse. In cap. 3. *Regul. S. Benedicti*, verbo *Nihil*.

80. Valde magnam est, nec quidquam Deo offerre homo pretiosus potest, quam si propriam voluntatem ob ejus amorem derelinquit. *Ibid.*, in cap. 4, verbo *Quia*.

81. Grande malum propria voluntas, et non fuerit frano cohibita rationis. *Ibid.*, in cap. 5, verbo *Voluntas*.

82. Nihil in inferno plus ardebit propria voluntate. *Ibid.*, verbo *Acceptabiles*.

83. Nihil adeo corrumpit hominem, quam voluntas propria. *Ibid.*, in cap. 7, grad. 1, verbo *Corrupti*.

84. Offerat unusquisque pro Dei amore quod potest; ille procul dubio plus omnibus obtulit, qui voluntatem propriam maculavit. Lib. 1, homil. 20, ad *Monachos*.

85. Voluntas propria tanto gravius corrumpit, quanto magis sibi ipsi relinquitur. *De signis visis*, tract. 6, de *Obedientia*, cap. 1.

86. Voluntas propria est peccatorum origo, criminum fomes, et omnium malorum incendium. *Prose*.

87. Nequa sine hac corrumpit, nullus cum ipsa stetit. *Ibid.*

88. Gravissimum a se onus rejectit, qui suam repulit voluntatem: pria enim voluntas, Deo semper inimicatur. *Prose*.

89. Dominari toto posse conatur, rationis iudicium extorquet, suo faciens arbitrio militare.

90. Non majoribus acquiescit, non reveretur, non obtemperat, nulli subesse potest.

91. Semper proax est, effrenata in locutione, incomposita in moribus, inordinata in affectionibus, ignara sui, et a proximi dilectione aliena. *De discipulis Monachorum conversat.*, cap. 7.

92. Nihil sic humilitati adversari cognoscitur, sicut propria voluntatis ambitiosa libido. *De Humilitate*, cap. 19.

93. Propria voluntate nil arbitrandum est esse deterius, nihilque homini perniciosius. *De Obedientia*, cap. 27.

94. Importabile est omnis obedientia superhienti, et humilii voluntas propria. *De Compunctis et complis*, cap. 2.

95. Maximum impedimentum est ad perfectionem ascendere cupientibus, proprio incurbare sensu, propriamque velle pericere voluntatem. *Prose*.

96. Quae persaepe privata affectione seducitur, inconsulta deliberatione fallitur, et a regio itineri obliquatur. *De Perfectis gradibus*, cap. 10.

97. Nihil gravius premit, quam voluntas propria: quae adversa ab incommutabili bono et conversa ad proprium arbitrium, et bonum privatum, aut exterius, aut interius peccat. *De ligno vite*, tract. 6, de *Obedientia*, cap. 3.

98. O quam multi Religiosi sunt martyres infelices, dum propria voluntate pleni, sibi ipsis per propriam questionem, propriamque iudicium duces sunt sine merito. In *Apologia pro Thoma*, cap. 6.

99. Cogita quanta sit insanis, modo ita prava desideria, voluntatemque propriam sequi, ut postea necesse sit indicibilibus tormentis cruciari. *Epist. ad Clementem Levantium*.

100. Nulli preloato aut subdito voluntatem propriam sequi licet. *Epist. 131. Ad quemdam Prae*.

101. Tolle propriam hominis voluntatem, jam non erit peccatum, non erit gehenna. *Ibid.*, serm. 2 *Quadragesimae*.

102. Per solam voluntatem propriam peccamus, quae etiam adeo sudax est et impudens, ut in suum armetur auctorem. *Ibid.*

103. Propria hominis voluntas primo offerenda est Deo, ut non sibi rivalat homo, nec sibi quippiam velit, sed Domino. *Ibid.*, serm. 32, de *S. Augustino*.

104. Nullum aliud onus est gravius homini, quam homo ipse: quis tyrannus crudellior, quae saevior potestas homini, quam hominis ipsius propria voluntas? *Prose*.

105. Nunquam sub ea quiescere, nunquam sedere licet: et quo amplius te ad obediendum sibi noverit fatigare, eo magis urget, instigat, et onerat, pietatis immemor, misericordiam nesciens.

106. Hoc proprium propria voluntas habet, ut quo obediens obediens fuerit sibi, eo amplius cum crudelioribus vinculis internectat.

107. Sola diligitur, cum sola digna sit odio, principium iniquitatis, mortis infusio, destructio magnae virtutum. *Serm. 9, de S. Benedicto*.

108. Primus ille parens usus, imo abusus propria voluntate, cum beate se voluit, perdidit semetipsum. *Prose*.

109. Depulsus ergo ab illa felici hereditate, exitum sortitus est pro patria, mortem pro vita, pro gloria inominiam.

110. Si vis ergo tu ad tuam hereditatem reverti, tuam abnega propriam voluntatem: abnegatio enim voluntatis, hereditas est recuperatio. *Serm. 17, de Exalt. S. Crucis*.

111. Quid eis prodest, quod facultates suas abiciunt, qui voluntates proprias non relinquunt? cum sit longe prestantius voluntatibus propriis

LEUDOVICVS
BLOSIVS.

PETR. BLOS.

S. PETRVS
DAMIANVS.

S. PASCIVS.

S. THOMAS
AQUINAS.

abrenunciare, quam rebus. Lib. 2, de *vita Conplata*, cap. 17.

112. Nulla alia re fit meus hominis serva libidinis, nisi propria voluntate. 1, 2, *quest. 80, art. 1.*

113. Nihil est homini amabilius libertate propriae voluntatis. *De Perfectis vitae spiritibus*, cap. 10.

THOMAS A
KEMPIS.

114. Saepe poenitet in fine, quod male acquiratur, et extorqueatur propria voluntate. *Serm. 2, ad Novit.*

115. Sicut nil dicitur bona voluntate, nec quietius spontanea subiectione, sic nil deterius propria voluntate. *Ibid.*, serm. 7, divis. 1.

116. Fili relinque te, et invenies me: alioquin quomodo poteris esse meus et ego tuis, nisi fueris ab omni propria voluntate intus et foris spoliatus? *Lib. 3, de Imit. Chr.*, cap. 37.

117. Propriam voluntatem maxime odit Deus; non est enim ipsi quidquam acceptum, quod voluntate propria fuerit vitium. *De tribus Tabernaculis*, 3, sect. 11.

IN VITIS
PATR.

118. Tandem erit lis in homine, quando manserit in propria voluntate. *De exercit. spiritibus*, cap. 12.

119. Non impugnant nos Demones, quando voluntates nostras facimus; quia voluntates nostras demones factae sunt. *Lib. 5, Libell. 40, de discret.*, num. 62.

120. Voluntas propria et consuetudo ejus deicit hominem. In *sent. in fine positus*, sent. 78.

Vide etiam *lib. Cadere*, sent. 164; *Mortificatio*, sent. 88, 133; *Obedientia*, sent. 44, 145; *Relinqueret*, sent. 57; *Renuntiatio sui*, sent. 24; *Tentatio*, sent. 62; *Voluptas*, sent. 33.

COLLECTOR. *Etymologia*. Voluptas dicitur, quasi voluptans.

SECO A S. VICTORE. *Definitio*. Voluptas est, cum quadam lubrica suavitate ad illicita foveae mentis inclinatio. *De fruct. carnis et spiritus*, cap. 10.

CICERO. Voluptas est sublatio animi sine ratione, opinantis se magno bono frui, cum magno malo fruatur. *Lib. 2, de Finibus*.

SENECA. Voluptas est res humilis, membrorum turpium ac vilium ministerio veniens, exitu foeda. *Lib. 7, de Beneficiis*, cap. 2.

S. IOHANNES DAMASC. *Divisio*. Voluptatum aliae animi sunt, aliae corporis. *Prose*.

Voluptates animi, sunt eas omnes, quibus animus sequitur a corpore fruatur: quales sunt, quae cum disciplina et contemplatione sentiuntur.

Voluptates corporis sunt, quae, quarum corpus una cum anima particeps est, sicut quae ex cibis et

venereis rebus capi solent. *Lib. 2, de file Orisod.*, cap. 13.

Differentia. Voluptas spiritus et voluptas carnis inter se differunt: nam illa mundat, ista inquinat: illa Deo copulat, ista a Deo separat: illa semper sine fastidio, ista plena tedio. *De Panibus*, cap. 12.

Productio. Ex securitate nascitur voluptas. *Super Ecclesiasten*, cap. 1X.

Ganitrix malorum omnium, est voluptas malitiae conjuncta. *Gradu* 26.

In ipsis voluptatibus, causa doloris oriuntur. *Epist. 91.*

Comparatio. Cani similis est voluptas: o homo, si eam propellas, fugit: si alas, remanet. *Lib. 3 Parall.*, cap. 28.

Sicut vita perpetua in virtute est, ita mors in voluptate. *De Divinis instit.*, lib. 6, de *Vero cultu*, cap. 21.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Voluptas periculis emittit, nec pro arbitrio possidet: quae dulcis, quod a periculo incipit, et in periculo desinit, prius dolori, quam voluptati. *Lib. 1, de Virgin.*

2. Voluptates saeculi, escam quadam sunt: et quod pejus est, escam malorum, escam tentationum. *De homo mortis*, cap. 6.

3. Quomodo voluptas ad paradysum revocare nos potest, quae sola nos Paradiso exiit? *Lib. 10, epist. 82, ad Verullessem Eccles.*

4. Modum nescit ponere voluptas. *Lib. 6, Hexam.*, cap. 8.

5. Movet voluptates caro, et ipsa voluptatibus commoveatur. *De Noe et Arca*, cap. 15.

6. Nihil prodigum satis est voluptati: semper famam palitur sui, qui alimentis perpetuis nescit impleri. *Lib. 7, super Luc.*, cap. xv, in illud: *Facta est facta, etc.*

7. Oligositas et voluptas sunt arma hostis antiqui, ad miseram animam captivandas. *Part. 2, tit. 8, cap. 14, § 1.*

8. Voluptas carnalis propter vehementiam delectationis in tantum hominem absorbet, ut cum sensibus subijciat, ut quidquid aliud audit vel cogitat, sibi desipiat, nimium affectus delectatione carnali. *Part. 4, tit. 4, cap. 6, § 4.*

9. Voluptas carnalis cum nimis appetitur, appetentem sic glutinatio ligat, ut raro aut nunquam ab ea dissolvatur, nisi divina gratia maxima per flagella carnaliter affecto succurrat. *Ibid.*

10. Pro certo, illioli, dico vobis, quod omnis homo illicius in voluptatibus suis, et prostratus a cogitationibus propriis, et congaudet eis, complexus est a maligno, seminavitque in corde. *Epist. 2, ad Fratres.*

PETR. GELL.

S. BONAV.

S. JOAN.
ELEM.

SENICA.

S. IOHANNES
DAMASC.

LACT. FIRM.

S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.S. ANTONIVS
ABRAS.

S. ANTONIUS
DE PADUA.

11. Cum orriserit tibi carnis voluptas, non in ea delecteris: ingreditur enim blande, sed in novissimo mordet et colubet. *Serm. Dom. 2, post Epiph.*

S. AUGUST.

12. Transitus voluptas est. *Lib. 49 Conf., cap. 31.*

13. Appetere voluptates corporis, et vitare molestius, feminis vitis omnis actio est. *Lib. 1, de Lib. arb., esp. 8.*

14. Nemo est qui non magis dolorem fugiat, quam appetat voluptatem. *In Octoginta tribus quest., quest. 36.*

15. Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepta tanquam pretio dulcedine temporalis voluptatis. *In Exposit. super Eysa. ad Rom., proposit. 42.*

S. AUGUST.

&

S. AMBROS.

16. Ad exquirenda delectationum genera, astuti sunt qui appetentes sunt voluptatum. *Lib. 2, contra Julian., cap. 5, de Persecut.*

S. AUGUST.

17. Nolui reluctantiis redirem plerumque voluptates resurgunt. *Ibid., cap. 5.*

18. Voluptas transit, peccatum manet: praeterit quod delectabat, remanet quod pugnat. *Tract. 41 super Evasg. Joanni, de cap. 8.*

19. O quam parva concubitus hora, qua perditur vita aeterna! *Prose.*

20. Quod ergo emolumentum offert corpori, quodve tribuit lucrum, quod tam cito ducit animam ad tartarum? *De confictu vitiorum et virtut., cap. 24.*

21. Infelix commercium, pro tam brevi gaudio, celesti privari regno! *De Contemptu mundi, cap. 7.*

22. Non vos impediatur voluptas carnis a voluptate cordis. *De verbis Dom., serm. 24.*

23. Impudicus querit latere, timet apprehendi: sic enim amat voluptatem, ut plus timeat dolorem. *De verb. Apost., serm. 17.*

24. Omnis voluptas aeterni transitoria est. *Homil. 37. Et quinquaginta homil.*

25. Qui gaudent in mortiferis voluptatibus, esse sine dolorum timore non possunt. *Lib. 11, de Gen. ad lit., cap. 5.*

26. Voluptate carnali major in corporis voluptatibus nulla est: ita ut momento ipso temporis, quoad ejus pervenit extremum, pene omnis acies et quasi vigilia cogitationis obrutur. *Lib. 14, de Civit. Dei, cap. 16.*

27. Solius carnalis voluptatis causa libidini consentire peccatum est. *Lib. 1, ad Bonifac., cap. 16.*

28. Aqua in puteo, voluptas aequi est in profunditate tenebrosa. *Tract. 15, super Joan.*

29. Gaudet quisque voluptate, et capit de corpore voluptatem. *Ibid., tract. 32.*

30. Voluptas hanc est diaboli ad exitum trahens, mater peccati, stimulus mortis, matrix eterni vermis: que ad breve quoddam tempus peccantem saginat, post autem felle amarum digeritur. *Conc. 13, de Baptism.*

31. Servire voluptatibus nihil aliud est, quam Deum facere suum ventrem. *Quest. 19, quest. diffuse explicat.*

32. Voluptas, gehenna via est. *Orat. 27.*

33. Expertis vitiorum illecebris, difficilias quam incognitis cursum: minorisque laboris est incognitam carnem cedere voluptatem, quam rejectam cognitam. *Lib. 3, super Estern., cap. 29.*

34. Infelix homo, qui voluptatem corporis colit! *Serm. 3, Adient.*

35. Funiculus triplex difficile rupitur, curiositas, voluptas, et vanitatis. *Serm. 1 Auant. R. M.*

36. Insidiatur voluptas sanitati, et tam subtili malignitate persequitur, ut vix eam quis val possit cavere, vel noverit. *Prose.*

37. Quod si voluptati servitur, non sanitati, hoc jam de natura non est, sed sub natura, que morti manus dat, cum magistrum constituit voluptatem. *Serm. de Triplici genere bonorum.*

38. Sanguisugo dum sunt filio, id est proprie voluntatis, qua quasi radix est: dum filio sunt, vanitas et voluptas, clamantes: Ather, Ather. Haec nunquam saltem, nunquam dicunt. *Sufficit. Serm. de Verbis libri Sapientia.*

39. Que voluptas, ubi totum sibi vindicat amaritudo? *Epist. 340.*

40. Crebro dum quis necessitati debita reddere studet, voluptatis vitio deservit: sub velamine necessitatis cadit in laqueum voluptatis. *De vider. diana, cap. 30.*

41. Deus meus pendet in patibulo, et ego voluptati operam dabo? *In Formula honeste vite.*

42. Quid vilis, o nobilis creatura, imago Dei, Creatoris similitudo, quid vilis, quam carnem tuam illecebris carnalibus deturpare, et pro brevi voluptate torrentem perdere voluptatis? *Serm. de System Grad. Confes.*

43. Voluptatum appetentia, plena est anxietas: satietas vero, ponitiam. *Prose.*

44. Quantos ille morbos, quam intolerabiles dolores, quasi quemdam fructum nequitis fructuum solent referre corporibus! *Lib. 3, de Consolat. philon., prosa 7.*

45. Tristes esse voluptatum exitus, quisquis remissis libidinum suarum volet, intelligit. *Ibid.*

46. Habet omnis hoc voluptas, Stimulus agit frontes: Apiuraque par volantem,

S. BASILIUS
MAGNUS.

Ubi grata melle fudit,
Fugit, et nimis tenaci
Perit ita coram moru.

Ibid., lib. 3, metr. 7.

S. BONAV.

47. Praerit voluptas que delectat, manet quod pangit: manet vindex in conscientia, manet recordatio, que torquet. *Super Joan., cap. vii, in illud: Omnis qui facit peccatum, etc.*

48. Torrens cito crescit, cito transit: sic voluptas peccati. *Serm. 4, in Sabbat. sancto.*

49. O quam infelix mercator! o quam gloriosum quod amittitur, scilicet anima! quam grave quod mercatur! quam vile quod appetitur! quam infelix commercium, feda voluptate ardorem morari sempiternum! *Serm. 9, in Rogat.*

50. Hamus diaboli est reatus eterna mortis, quem abscondit sub esca momentanea voluptatis. *Serm. 2, fer. 4 Pent.*

51. Voluptuosi ita sunt intenti voluptati, ut desideria sua explent: sicut peccata in camporum pacibus demorantur, ut ventri serviant. *Super Psalm. vii.*

52. Fecit quispiam peccatum, ut aliquam caperet voluptatem: romanis quod damnat, praerit quod delectat. *Prose.*

53. Serpens ille revocavit morsum, reliquit venenum: consummata iniquitas permanet, voluptas fugitiva pertransit. *Homil. 4.*

54. Lata et apaliosa itinera vite lethalis, illecebre et mortifera voluptates sunt. *De discip. et habitis virg.*

55. Voluptatem vicisse, voluptas est maxima. *De Bono pudicit., cap. 5.*

56. Malum omne facilius vincitur, quam voluptas: quia illud quidquid est, horridum, hoc blandum est. *Ibid.*

57. Par omne nefas voluptates emuntur. *De jejun. et tent. Christi., cap. 6.*

58. Minus voluptatibus stimulari, qui non est ubi frequentia est voluptatum. *De singulari. cleric., cap. 3.*

59. Ad voluptatem effusus esse, eigne tantummodo serventis, nihil est aliud quam belluarum imitari naturam. *Homil. 5, de Festis Paschal.*

60. In caeno volutari, terram voluptatis est. *Ibid., homil. 10.*

61. Qui timorem sibi vendit, carnis voluptatum non admittit. *De tenebra Dei.*

62. Voluptas transacta non satiat, sed ano usu magis excarceat ejus cupiditas, quam finitur: ne solum sectatorem suum nunquam consumenda consumit. *Homil. 3, Epiphania.*

63. Remanet quod damnat, praerit quod delectat: consummata iniquitas permanet, voluptas fugitiva pertransit. *Homil. 3, de Pascha.*

63. Voluptas brevis, poma perpetua. *In suis s FRANCISC. ASSISIENS.*

64. Elibit animam voluptans exundans. *Serm. 20, super Gen., apud D. Bernard.*

65. Voluptas insatiabilis est, et habita famem, non satietatem parit. *Super Oream, cap. 4.*

66. Odit malum, qui non solum voluptate non vincitur, sed odit opera voluptatis. *Super illud Amos. v: Odivo matum.*

67. Voluptates suis importunis cogitationibus guttur mentis, ne hominum desiderium ad cor possit intrare, quasi alitum vitalis strangulant flatus. *Super Luc., esp. 8.*

68. Minoris laboris est incognitam cavere carnis voluptatum, quam rejectam cognitam. *Super II Ecdrae. v.*

69. Cum majores ipsi voluptati deserunt, minoribus lascivie frenata laxantur. *Lib. 3 Moral., esp. 10.*

70. Qui nunc male se in voluptatibus dilatat, eum post in supplicis poma coangustat. *Ibid., lib. 14, cap. 4.*

71. Cum voluptatis perfectio queritur, concussum enerviter animus, hinc inde et sollicitus et excacatus occasione nequissima explorationis rimatur. *Ibid., lib. 4, cap. 23, num. 33.*

72. Voluptas lubrica tentat in prospera: hinc ipsa sunt prospera aculeo tentationis opponenda: ut eo quisque erubescat prava committere, quo a Deo meminit gratuito bona percepisse. *Ibid., lib. 30, cap. 9, num. 18.*

73. Voluptas ipsa que ex prosperitate nascitur, ejusdem prosperitatis est considerations ferienda: quatenus hostis unde oritur, inde moritur. *Ibid., num. 18.*

74. Voluptas que consistit in rebus corporeis, est hominum decipulo. *Homil. 2, super Ecclesiasten.*

75. Corda Sanctorum voluptates nulla emolunt. *Super Apocalyp., cap. 12.*

76. Omnis caro concupiscit quidem ea que carnis sunt, et quibusdam illecebris ad mortiferas animam voluptates trahit: sed nostrum ad voluptatis ardorem majore Christi amore restringit. *Epist. 9, ad Salomon.*

77. Quidquid facit seminarium voluptatum, venenum puta. *Epist. 10, ad Patrum.*

78. Quid mihi et voluptati que brevi perit? nolo illi subjaecere. *Epist. 22, ad Eustoch.*

79. Contra naturam est, copis voluptatum sine voluptate postroci. *Lib. 2, adversa Julian.*

80. Sperna voluptates, nocet empta dolore voluptas. *Ibid.*

81. Origenes voluptates in tantum fugit, ut zelo Dei (sed tamen non secundum sciamian)

GILLESBERT.
ANGLICUS.
GLOSIA. ORD.S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
NYSS.

HAYDO.

S. BERNON.

®

ferro truncaret genitalia. Epist. 19, ad Pammach. et Ocean.

82. Semper voluptas famem sibi habet, et transacta non satiat. Epist. 24, ad Damas. Pap.

83. Quisquid libid quod inflammare corpus potest, quod fomentum suggerit voluptati, castitatis amore fugiendum est. Epist. ad Demetriad.

84. Est vita nostra condatur per mille annos, et ad extremum illum totus flammis adalis, quotidiana deliciarum voluptate venians, quale hoc quasso diu est, et quod sine delectur? Prose.

85. Quid illius voluptatis fructus est, qui stultus ut cessaverit, videbitur tibi non fuisse? Ibid.

86. Ille iudicandus est miser, qui voluptatibus per illecebras volutat. Epist. 6, ad Amicum.

87. Voluptas insatiabilis est, et quanto magis capitur, tanto plus utentibus ea famem creat. Lib. 4, super Ocean. cap. 17, super illud: Et non curabatur.

88. Voluptas pervertit sensum, animumque debilitat. Ibid.

89. Carnis voluptas, que appetenti dulcis visa est, statim ab experto saepe reprobat. Homil. 8, super Ecclesiasten, in illud: Affluam delicias.

90. Qui carni secundum voluptatem indulget, de iumento facit Deum suum. In Anon. super Epist. ad Rom. in illud: Video alium legem.

91. Voluptas virtutes dissipat, corpus emollit, naturalia bona dissolvit, otium quærat. Lib. 4, de Propriet. rer., cap. 19.

92. Voluptas est gladius carnis, quem fugere debemus. Super lib. Judic., cap. vii.

93. Voluptas brevis est, quia nec per momentum satiat. Super Proverb., cap. 6.

94. Voluptas carnis prærens non satiat, futura cruciat, præterita non delectat. Prose.

95. Vile quid ergo est, et tamen pro ea datur anima sanguine Christi comparata. Ibid.

96. Voluptas parum durat, sed cruciatu æternus est. Super Ecclesiasten, cap. 11.

97. Carnis voluptas modica sgritudine, vel molestia tollitur et tabescit. Super Sapient., cap. 5.

98. Qui se voluptati dedit, perdit et substantiam, et fidem et mores. Super Ecclesiasten, cap. 25.

99. Voluptates gulosos degustat, et luxuriosos exercet. Lib. 2, de Contemptu mundi, cap. 26.

100. Voluptas quidem brevis est, ac temporaria: dolor autem perpetuus, et sine carens. Homil. 4, super Gen.

101. Brevis et absurda est voluptas, continuum mentis dolorem inserit, conscientieque fiduciam auferit, confusionem captum perfundens. Homil. 20, super Gen.

102. Temporalis voluptas perpetuum parere so-

let dolorem, et sine carentia tormenta. Ibid., homil. 22.

103. Quænam secularium voluptatum utilitas? hodie sunt, cras elabuntur: hodie flos pulcherrimus, cras aridus pulvis: hodie ignis ardens, cinis exinctus. Homil. 43, super Joannem.

104. Quasi torrens omnia subvertit voluptas. Homil. 27, super Acta Apost.

105. Pecatum cum admittitur, quandam parit voluptatem; cum autem consummatum est, tunc subingreditur tristitia, et ne minimum voluptatis manet. Homil. 16, super 1 Cor.

106. Qui in vera voluptate vivit, is virtute fruatur, is sine dubio dives est, et vere liber. Ibid., homil. 22.

107. Quid aliud est voluptas, quam curam, formidinis, ignominie vacatio, et omnibus invitum esse? Ibid.

108. Vitium non tantum voluptatis habet, quantum virtus, imo omni caret voluptate: et antequam fruatur, insania est, non voluptas, postquam vero eam consecutus quis est; quam primum ipsa exstinguitur. Ibid.

109. Voluptas vera et christiana in principio omni caret perturbatione, et ad finem usque floret ac viget, vel potius nullus est hujus voluptatis terminus. Ibid.

110. Veri Philosophi, etiam in vinculis, in carcere, in catena, voluptate vera fruuntur. Ibid., homil. 38.

111. Sic accidit, ut in voluptate, præstantissima pars voluptatosi serviat, imperet autem abjectissima. Ibid., homil. 39.

112. Voluntas prava voluptatis male studium parit. Ibid.

113. Non menti solum, sed etiam ipsi corpori inimica et infensa est voluptas: ex forti debile reddit, a solido emarvatum, morbidum et sano, tenuis ex compacto, ex flore et formoso delormentum, obidum ex fragranti, ex mundo luprum, ex absoluto deloribus undique referum, ex utili inutile, ex recenti vetus, ex robusto flaccidum, ex celeri tardum, ex sano languens, ex recto claudum. Ibid.

114. Nec corpus, nec cibi diaboli sunt, sed voluptas sola: per quam mille mala malignis illo patrat Satan. Ibid.

115. Non morbidam solem, sed et deformem, eam que pulchra erat, voluptas facit. Ibid.

116. Per voluptatem, formam, que se deest, nullam amittit, et ornamentum omne perdit: nam flaccida caro sit, torquentes et velut sanguine sulfati oculi, æquo plus crassum, carnosumque corpus. Ibid.

117. Non est voluptas quod putatur, sed amar-

tudo et fallacia et hypocrisis et fabula. Serm. 13, super Epist. ad Ephes.

118. Cani similis est voluptas: si pellas, fugit: si nutrias, permanet. Homil. 22, ad Popul. Antioch.

119. Corpus voluptatibus forens, animam suam occidit. Ibid.

120. Delicia et voluptates hujus sæculi, meretrix turpissima atque obscenissima est, cujus facies fœda, horrida, aspera, amara, erudolis et deceptrix est. Homil. Quod nemo testatur.

121. Voluptuosus vita quid potest esse miserius? Serm. Contra gulam.

122. Ubi voluptas, ibi morbi et calumnie et insidie. Homil. 7, de Penit.

123. Que potest esse voluptas, ubi metus, ubi dierimen, ubi periculum, ubi conscientie tribulatio, ubi accusationes, ubi iudicis ira, ubi gladius et carnifex, ubi barathrum est? Homil. 8, de Verbis Iovæ.

124. Omnis voluptas, que nec ex Deo, nec in Deo suscipitur, voluptatis excrementum est. Lib. 4, de Fide orthodox., cap. 24.

125. Malorum metropolis, est voluptas. Lib. 3 Parall., cap. 28.

126. Vis voluptuose vivere? non voluptatibus est adieciendum, sed detrahendum; voluptuosum fieri non in exterioribus situm est. In dialog. de Castit. ecclesiasticor., act. 4.

127. Mallet membratim lamias mori, quam illecebras voluptati consentire. Lib. de Consul. theolog., prosa. 3.

128. Minus voluptatibus accenditur, qui non est ubi voluptatum copia habetur. Epist. 9, ad Nicol. presbyt.

129. Cedit labori voluptas, animum autem vacantem cito preoccupat. Lib. 3, de Summo bono, cap. 19, sent. 5.

130. Sæpe occasio peccandi voluptatem facit; sæpe quos voluptas non potuit, assiduitas superavit. Lib. 2, de Synonym., cap. 4.

131. Solius ac præstabilius est, a laboribus ad requiem, quam a voluptate ad cruciatum proficisci. Lib. 2, epist. 174, ad Theodos. presbyt.

132. Degustatis male jucundis voluptatibus, vix divellat his possunt, qui facilius recta sequerentur, si de eorum suavitatibus non attigissent. Lib. 6, de Divin., cap. 24.

133. Cum virtus habeat amaritudinem, et sit dulcis illecebra voluptatis, vincuntur plurimi, et abstrahuntur ad suavitatem. De Ira Dei, cap. 19.

134. Voluptas que spectat ad visum, multiformis est: nam que percipitur ex rerum prædiorum pulchritudine, avaritiam concitat: que autem capitur de specie mulierum, in alteram rapit voluptatem. In epitome, cap. Colubenda.

135. Voluptas omnis communis animalibus, virtus solius est hominis: illa viliosa, hæc honesta: illa secundum naturam, hæc adversa nature, nisi anima immortalis esset. Ibid., cap. Dicam.

136. Voluptatum illecebris, animi sublimis deprimitur ad terram. Ibid., in fine Epitome.

137. Voluptate sub specie honorum delinuit et falsi feruntur in præcepis, et mala pro bonis amplectuntur. Lib. 4, de Divin. inst., cap. 4.

138. Voluptas carnalis communis est cum beluis, et honesti vim non habet, et salubritatem auferit, et animis nocet, et processu minuitur utilitas. Ibid., lib. 3, cap. 11.

139. Voluptas vera est, qua comes et sociæ virtutis est: hæc est non caduca et brevis, sicut ille que appetitur, qui corpori ut pecudes servium: sed perpetua, et sine ulla intermissione delectans. Ibid., lib. 6, cap. 21.

140. Mortis fabricatrix est voluptas. Ibid., cap. 22.

141. Cavenda sunt voluptatum oblectamenta tanquam laquei et plagæ. Ibid., in fine.

142. Voluptas tam mortalis est, quam corpus, cui exhibet ministerium. De Ira Dei, cap. 23.

143. Appetentia nimia voluptatis et periculum parit et insaniam generat, et quod est maxime cavendum mortem incurrit æternam. In Epitome, cap. Colubenda.

144. Seniorum voluptas percipitur ex rerum pulchritudine, aurium de vocibus canoris et suavisibus, narium de odore jucundo, saporis de cibis dulcioribus. Ibid.

145. In saporis et odoris voluptate hoc periculum est, quod trahere ad luxuriam consueverit. Ibid.

146. Licet sæpe in medio carnalium Dens protegat vitam electorum, tamen satis rarum est, ut quisquam inter voluptates sæculi positus, a vitis maneat illibatus. De ligno vite, tract. 2, de Continent., cap. 4.

147. Toties anima Christum negat, quoties carnis substantiam voluptati. De Triumphali Christi agone, cap. 9.

148. Quis hostis in quemquam ita contumeliosus fuit, sicut in quosdam voluptates sue? De ligno vite, tract. 2, de Sobriet., cap. 2.

149. Serviant plurimi voluptatibus, non fruuntur: et mala sua, quod malorum est ultimum, amant. Ibid.

150. Brevis et caduca sunt terrenarum gaudia voluptatum, que ad æternitatem vocatos, a somitis ritus commutari avertent. Serm. 2, de Assumpt. die assumpt. ejus ad Pontific.

151. Fragilitas humane conditionis, facile in

HUGO A. S. VICTORI.

HUGO CARD.

S. THOMAS.

S. JOHANNES CHRYSOST.

S. LAURENT. JESUIT.

®

S. LEO I.

delicta prohibetur: et quia nullum sine delectatione peccatorum est, cito acquiescitur deceptorie voluptati. *Serm. 6, Epiphani.*

152. Major est virtutum, quam vitiorum voluptas. *Serm. 8, de Jejun. septimi mensis.*

S. MAXIMUS

MART.

153. Mortis quidem mater est voluptas: voluptas autem mors est labor, tum spontaliens, tum praeter voluptatem susceptus. *Centur. 2, de Virt. et vitiis, cap. 55.*

S. NILES.

154. Quid ad voluptatis obscenas colluquescent, cogitent illi voluptatis brevitatem et paucam magnitudinem. *Parentes, 168.*

155. Reatus qui voluptatis calcit, meminit enim demones cum eo certamen suscipere. *Ibid., parentes, 227.*

156. Voluptatis finis est dolor. *Ibid., in Lib. aeterno.*

157. Homo voluptuarius super ventrem ingreditur, serpens ad voluptates persequendus. *Ibid.*

S. BAULINUS

158. Voluptates vere amoenae sunt, illecebram capitiatae, et blandimenta vitiorum. *Prose.*

159. Habent enim in specie leuocinium, in gustu venenum: quarum usus in crimine, pretium in morte numeratur. *Epist. ad Terentium.*

PETRUS

BLESSENS.

160. In voluptatibus carnis cito praeterit quod delectat, et permanset sine fine quod cruciat. *Epist. 45, ad episc. Carusianum.*

161. Nihil est foedius voluptate, nihil est inquietius, nihil a naturali tranquillitate remotius. *Prose.*

162. Haec nimirum lues sordidissima contaminat carniem, et mentem effrenat: si quid vero in homine honestum et virile est, totum obruit et enervat. *Ibid., de Charit., cap. 7.*

PETR. CELL.

163. Ubi maior et amplior voluptas corporum, ibi verum est exitium animarum. *Lib. 4, Epist. 10.*

S. PETRUS

DAMIANUS.

164. Quicquid carni voluptuosum videtur et blandum, ut reversa diaboli viscarium perhorresce. *Opusc. 49, cap. 2.*

PHILO. IUD.

165. Quibus malis obnoxius est homo voluptati deditus. *Lib. de Martini opus.*

166. Ratio voluptatibus inescata, ex regia libidinis, et serva ex domina, et exul ex civitate, et mortalis quae immortalis aetate thorni. *Ibid.*

167. Voluptas tanquam lasciva meretricula amatorem appetit, quem postquam inescavit, facile mentem subjugat. *Ibid.*

168. Voluptatis amicus supra ventrem gradatur, perfectus autem ventrem totum elicit. *Lib. 2, Legis alicor.*

169. Voluptas infidelo est sensui: quamvis sint, qui putant amicitissimam. *Ibid.*

170. Peccetorem in Deum amatorem virtutis si voluptatis amator fiserem. *Ibid.*

171. Plurimos sui studiosos propugnatoresque voluptas habet. *Lib. de Mundi opus.*

172. Voluptas prius appellat pententatque sensus, per quos, id quod principale est, mentem illicit. *Ibid.*

173. Voluptatis serpentine proterum est, fraudare ac decipere. *Lib. 2, Legis alicor.*

174. Corruptit mentem voluptatis usus. *De Agricultura.*

175. Voluptates ferocientes persape canum more allaudite, repente mutata morsum intelligunt insimabilem. *De Gliori.*

176. Periculosum est animas dimitti in voluptatibus suis. *De Promissionib., part. 2, cap. 22.*

177. Virtutis amico vitiosa est et amara, voluptas. *Lib. 2, de vita Contemplat., cap. 5.*

178. Qui gaudet in mortiferis voluptatibus, sine doloris timore esse non possunt. *Apud D. Augustin., sent. 283.*

179. Novi hominem me esse, non Deum, ut ad omnem voluptatem rigidus sim atque immobilis: neque item bellum, ut corporis voluptatibus indiligerem. *In suo Dione.*

180. Quis major voluptas, quam fastidium ipsius voluntatis? *De Spectacul., cap. 29.*

181. Voluptatum penuria, parvus est fructus: voluptas vere nulla non perturbatio conjuncta est. *Heccatomade 1, sent. 35.*

182. Liber conditior es, et in libertatem accersitus: pigeat agitur impuris voluptatibus servire. *Ibid., heccatomade, 2, sent. 16.*

183. Impossibile est misericordiam a Deo assequi eum, qui seipsum negligit, et voluptatibus servit. *Ibid., sent. 64.*

184. Voluptatis amor multa laboris assiduitate in exitium mittitur. *Ibid., heccatomade, 3, sent. 10.*

185. Omnis impetus voluptatis, quodam languore torpescit, quando mens nostra fuerit virtutis hospitium. *Epist. Paschal. 3.*

186. Decet nos Dominus sobrios ac frugales esse, nos autem miseri per delicias deslinimus in voluptates. *Lib. 49, cap. 144.*

S. SENTENTIA FAGARORUM.

187. Auctor omnium miras excitat voluptates hominibus, qui ingenio philosophantur. *Lib. 1, de Partib. animae, cap. 5.*

188. Nisi cum injuria nemo voluptatem assequi potest. *Sect. 29, Problem., quest. 7.*

189. Vulgus quidem et impotissimam voluptatem, et seditum voluptatibus vitam, amant: quod municipi simile parit esse videtur, pecorum vitam deligendo. *Lib. 4, Ethic. ad Nicomach., cap. 5.*

190. Difficilius est voluptati repugnare, quam

iri: at circa difficilissimum semper et ars fit, et virtus. *Ibid., lib. 2, cap. 3.*

191. In universis cavendum maxime a voluptate: hoc modo removens a nobis voluptatum, minus peccabimus. *Ibid., cap. 6.*

192. Multitudo decipit ob voluptatem: ipsa nunquam bonum quidem nec est, bonum tamen esse apparet. *Ibid., lib. 3, cap. 4.*

193. Voluptas non bonum omnino esse putatur. *Ibid., lib. 7, cap. 2.*

194. Vir temperans fugit ipsas voluptates. *Ibid.*

195. Voluptates impedimento prudentiae sunt, atque quo magis hisce quisquam gaudet, eo magis impeditur. *Ibid.*

196. Nemo dum est in voluptate, mente quidquam prospicere potest. *Ibid.*

197. Turpes atque infames voluptates afferunt detrimentum. *Ibid.*

198. Jurentis ad voluptatem propensior est. *Ibid., cap. 44.*

199. Deus una semper simplicique gaudet voluptate. *Ibid.*

200. Sine operatione voluptas non fit, et omnem operationem perdit ipsa voluptas. *Ibid., lib. 4, cap. 4.*

201. In voluptatibus viventes efficiuntur facile continentissimi, ac multas praebent occasiones opprimendi sui. *Lib. 5, Polit., cap. 10.*

202. Nonnulli ferunt voluptatem in numerum bonorum non venire. *Lib. 2, Magnor. moral., cap. 7.*

203. Voluptatibus illicitis delectari, eosque vehementius amare, belluarum est. *Lib. 3, Moral., cap. 10.*

204. Qui in expetendis voluptatibus modum deserant, minusque quam oportet, his delectentur, raro existunt. *Ibid., cap. 11.*

205. Mortis mali cura est quandoque voluptas. *Lib. 4, Diatichor., metr. 51.*

206. Omnis in rebus, voluptatibus maxime, finitimum fastidium est. *Lib. 8, de Oratore, num. 100.*

207. Voluptas maxime inimica est virtuti, bonique naturam fallaciter imitando adulterat. *De Oratoriar. partit.*

208. Voluptates revolvende sunt, et molestiae non recuandae. *Lib. 4, de Finibus, num. 33.*

209. Corporis voluptas, si praeterita etiam delectat, non intelligit, sed fruit et avolat, sepiusque relinquat causas penitendi. *Ibid., lib. 2, num. 106.*

210. Majores sunt voluptates animi, quam corporis. *Ibid., num. 107.*

211. Voluptatem bestis concedamus: aliud aliquid homini, scilicet summum bonum repetendum est. *Ibid., num. 109.*

212. Virtutes jacere omnes necesse est, voluptate dominante. *Ibid., num. 117.*

213. Quid est non miseris solum, sed etiam fodiis et defertimis, quam voluptatis asperitudo officium debilitatisque jacens? *Lib. 4, Tusc. quest., num. 55.*

214. Imitatrix boni est saepe voluptas, malorum autem mater omnium. *Lib. 1, de Legibus, num. 47.*

215. Non est consentanea, qui in vicium se a labore praestiterit, vincit a voluptate. *Lib. 1, de Offic., num. 68.*

216. Nulla copiosior pestis, quam corporis voluptas, hominibus a natura est data. *De Senect., num. 39.*

217. Nihil est tam detestabile, tamque pestiferum, quam voluptas. *Ibid., num. 41.*

218. Esca malorum voluptas est, quam homines capiuntur, ut hamo pisces. *Ibid., num. 44.*

219. Voluptate animi nulla certe potest esse major. *Ibid., num. 50.*

220. Nullum scelus, nullum malum, nullum facinus est, ad quod suscipiendum non libido voluptatis impellit. *Prose.*

221. Stupra et adulteria, et omne tale flagitium nullis aliis illecebris incitari solent, nisi voluptatibus. *De Senect.*

222. Cum homini Deus nihil mentis praestabitis dederit, huic divino muneri ac dono nihil est tam inimicum quam voluptas. *Prose.*

223. Neque enim libidine dominante temperantiae locus esse, neque omnino in voluptatis regno virtus consistere potest. *Ibid.*

224. Impedit consilium voluptas rationi inimica, ac mentis perstringit oculos, nec habet ullum cum virtute commercium. *Ibid.*

225. Sicut turpes sunt, qui effarant ea, cum fruuntur veneris voluptatibus: sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. *Lib. 4, Tusc. quest.*

226. Si voluptatis alienius imaginem animo conceperis, moderare tibi, ne ab ea movearis. In suo *Enchirid., cap. 55.*

227. Sed et rem examina, et tibi ipse delibandi probe spatium: deinde utrinque tempora memento: cum ejus quo voluptate perfruaris, tum ejus quo percepta jam voluptate dolebis. *Ibid.*

228. Voluptas cito sentit. In *Senect., sent. 1.*

229. Voluptati victum succumbere, maxima est inscitia. In *Dialogo Protogora.*

230. Voluptas effrenis non minus rursus dolor mentem e suo statu dimovet. *Lib. 3, de Respubl.*

231. Voluptates animas emolliunt atque enervant. *Lib. 1, de Legibus.*

232. Voluptas continuo dolorem consequitur. *Tom. 4, syzygia 4, in Dialogo Phaedon.*

S. PROSPER.

S. SYRETHUS

EPISCOPUS.

TERTULL.

THALASSUS

MONACH.

S. POST.

S. THEOPH.

ALBER.

S. P. S.

IN VITI

P. A. P.

ARISTOTEL.

PERRANDER
COCHRAN
PLATO.

233. Qui voluptatibus dedit, quasi in diem vivit, vivendi causas quotidie facit. *Ibid.*, epist. 5, ad *Maxim.*
234. Frondis voluptatibus crescit carenti dolor. *Lib.* 8, epist. 5, ad *Geminium.*
235. Cuique vera voluptas erit, voluptatum contemptio. *De vita beata*, cap. 4.
236. Quo die infra voluptatem fueris, et infra dolorem eris. *Ibid.*
237. Voluptas quiddam est humile, scilicet, imbecillum, caducum: cuius statio ac domicilium, fornices et popine sunt. *Ibid.*, cap. 7.
238. Voluptas tunc, cum maxime delectat, extinguitur nec multum habet loci: itaque cito implet et tedio est, et post primam impetum marcescit. *Ibid.*
239. Voluptas venit transire celerissime: eo enim pervenit, ubi desinat: et dum incipit, spectat ad finem. *Ibid.*
240. Tam bonis quam malis voluptas inest, nec minus turpes dolocum suum, quam honestos egregia delectant. *Ibid.*, cap. 8.
241. Voluptas vera non est merces, nec causa virtutis, sed accessio: nec quia delectat, placet: sed quia placet, delectat. *Ibid.*, cap. 9.
242. Quid mihi voluptatem nominas? hominis bonum quero, non ventis, qui pecudibus ac belluis laxior est. *Ibid.*
243. Tu voluptatem complecteris, ego compecco: tu voluptate fruieris, ego utor: tu illam summum bonum putas, ego nec bonum: tu omnia voluptatis causa facis, ego nihil. *Ibid.*, cap. 10.
244. Qui voluptatem sequitur, videtur aetervis fractus, degenerans a viro, pervertens in turpia. *Ibid.*, cap. 13.
245. Voluptates quo magis implentur, eo magis inexplicabiles sunt. *Ibid.*
246. Qui sectatur voluptatem, omnia postponit, et primam libertatem negligit, ac pro ventre dependit: nec voluptates sibi emit, sed se voluptatibus vendit. *Ibid.*, cap. 14.
247. Nec patria quidem bonus tutor, aut vindex est, nec amicum propugnator, si ad voluptates vergit. *Ibid.*, cap. 15.
248. Cito nos omnis voluptas relinquit, quae fluit et transit, et pene antequam veniat, auferatur. *De Consolat.* ad *Polybium*, cap. 29.
249. Voluptas fragilis est, et brevis: fastidit obiecta, quo avidius hausta est, citius in contrarium recidens: cuius subinde necesse est, aut peniteat, aut pudat. *Lib.* 7, de *Benef.*, cap. 2.
250. Voluptas est res humilis, membrorum turpium ac vilium ministerio veniens, exitu foeda. *Ibid.*
251. Omnium rerum voluptas apud imperios,

- ipso quo fugare debet, periculo erascit. *Ibid.*, cap. 9.
252. Si vis esse in perpetua voluptate, non voluptatibus adiciendum, sed detrahendum. *Epist.* 21.
253. Haec quibus delectatur vulgus, tenuem habent ac perfusoriam voluptatem: et quocumque investitium gaudium est, fundamento caret. *Epist.* 23.
254. Credo raras esse voluptates, breves, poenitentias. *Ibid.*
255. In praecipiti est voluptas, ad dolorem vergit, nisi modum tenet: modum autem tenere in eo difficile est, quod bonum esse credideris. *Ibid.*
256. Dimitte istas voluptates turbidas, magno luendas supplicio: non ventura tantum, sed et praeterita nocent. *Ibid.*
257. Improbarum voluptatum, etiam post ipsas poenitentia est: non sunt solidae, non sunt fideles: etiam si non nocent, fugiant. *Epist.* 27.
258. Quis hostis in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates sua sunt? *Epist.* 39.
259. Voluptatibus se immergunt, quibus in concupiscentiam adductis, carere non possunt: et ob hoc miseriam sunt, quod eo perveniunt, ut illis, quae supervacuae fuerant, facta sint necessaria. Serviant itaque voluptatibus suis, non fruantur: et mala sua (quod malorum ultimum est) amant. *Epist.* 39.
260. Inducendus est animus, et a blandimentis voluptatum procul abstrahendus. *Epist.* 51.
261. Non est emolliendus animus: si voluptati cessero, cedendum est dolori, cedendum labori, cedendum est paupertati. *Ibid.*
262. Voluptates praecipue exturbatae, et invisissimas habet: quia latronum more, in hoc nos amplectuntur, ut strangulent. *Epist.* 51.
263. In ipsis voluptatibus causa doloris oriuntur. *Epist.* 91.
264. Voluptas, bonum pecoris est, non hominis. *Epist.* 92.
265. Voluptas ultro dissolvit, et omne robur emollit. *Ibid.*
266. Indulgere voluptati, initium omnium malorum est. *Epist.* 110.
267. Voluptatem natura necessariis rebus admiscuit, non ut illam peteremus, sed ut ea sine quibus non possumus vivere, gratiora nobis illius herent occasione. *Epist.* 116.
268. Si voluptas sua veniat jure, luxuria est. *Ibid.*
269. Voluptas humilis res, et pusilla est, et in nullo habenda pretio. *Epist.* 123.

270. Voluptuosum Deus non exaudit. *Sent.* 64. Vido etiam tit. *Adolescentia*, sent. 44; *Cero*, sent. 71; *Compositio*, sent. 13; *Crimen*, sent. 53; *Diabolo*, sent. 123; *Fornicatio*, sent. 24; *Fraus*, sent. 14; *Lugues*, sent. 16; *Libido*, sent. 49, 55, 69; *Locus*, sent. 20; *Mercitricium*, sent. 35; *Mors*, sent. 165; *Mundus*, sent. 167; *Necessitas*, sent. 10; *Nimietas*, sent. 37; *Nutrimetum*, sent. 32, 33, 34, 35, 37; *Occupatio*, sent. 39; *Obsecratio*, sent. 129; *Obvatio*, sent. 8; *Perversitas*, sent. 15; *Religiosus*, sent. 118; *Relinqueret*, sent. 41; *Res*, sent. 90; *Resurrectio a peccato*, sent. 65, 132; *Solicitudo*, sent. 19; *Spectaculum*, sent. 29; *Suavitas*, sent. 34, 39; *Temperantia*, sent. 33, 34; *Vanitas*, sent. 56; *Vinum*, sent. 70.

VOTUM.

- Definitio.* Votum est promissio melioris boni, animi deliberatione firmata. *Part.* 2, tit. 11, de *Voto*, cap. 2.
- Votum est conceptio melioris propositi, animi deliberatione firmata. *In Speculo anime*, cap. 3.
- Votum est promissio alicujus rei, quae pietatis nomine deditur, et sacris destinatur. *Orat.* 2, de *Orat. Dominica*.
- Votum est attestatio quaedam promissionis spontanea, quae ad solum Deum, et ad ea quae Dei sunt magis propria refertur. *Serm.* 53.
- Votum est iustificatio promissionis spontanea Deo se obligatum ac debitorem statuere. *Ibid.*
- Votum est liberalis et gratuita obligatio in laudem Creatoris, et in recognitionem suae providentiae facta. *Part.* 4, in *Descript. terminum*, cap. *Justitia*.
- Votum intelligitur proprie devotio, quando quis non sua tantum, sed etiam seipsum eorum dominum, Deo donum dedit. *Lib.* de *Somniis*.
- Votum est voluntaria promissio Deo facta de meliori bono. 2, 2, quest. 88, art. 2.
- Votum (si propria ejus spectetur natura) nihil aliud est, nisi sponsionis quoddam genus, quo quispiam aetatis aut saltem rationis mature, deliberatione et proposito antegressus, aliquod excellens bonum, quod in sua libera potestate situm est, Deo sponte promittit. 2, 2, quest. 88.
- Divisio.* Votorum aliud occultum est, et eorum Deo tantum: aliud manifestum, etiam eorum homine. *Provee.*
- Occultum votum fractum, peccatum est: manifestum fractum, peccatum et scandalum est. *Serm.* 53.
- Triplex est votum: baptismi, quod esse debet in continentibus; orationis, scilicet in clericis; religionis, scilicet in religiosis. *Super Psal.* 17.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Nullatenus reprehendendus est qui quod bonum est, vovit, sed qui non reddit quod vovit. *Provee.*
2. Certum quippe est, quia qui hominem vovit, ipso voto Deo placet: qui ergo aliquid boni vovit, non poenitet, quia fecit unde Deo placet: sed festinat reddere quod vovit, ut plus placeat. *Epist.* 1, ad *Heliodor.* Super illud *Psalm.* Lxxv: *Vovete et reddite*, etc.
3. Certus esse debes cum tempus Deo totum vovisti et reddidisti, quod solvisti omnia minora vota quarumlibet actionum, quae prius sine iurajurando, et fidei obligatione promissisti. *Epist.* 11, ad *Richardum monachum*.
4. Quanto votum est solemnius, tanto est majoris meriti. *Part.* 2, tit. 11, de *Voto*, cap. 2, § 3.
5. Qui declinat a bono proposito, et post votum tendit ad vomitum, hic ore blasphemiae, et lingua maleo contudit Christum. *Serm.* in *die Parasceves*.
6. Scire debeamus et nequaquam ignorare, quod quocumque promittimus Deo, non ea deinde nostra esse, sed Dei: et si inde quid detrahimus, ea non nos sumere jam tanquam nostra, sed ut Dei, sacrilegio compulare. *De Passione et cruce Domini*.
7. Quia jam vovisti, jam te obstringisti, aliud tibi facere non licet. *Provee.*
8. Priusquam esses voti reus, liberum fuit, quo esses inferior: quantvis non sit gratulanda libertas, qua fit ut non debeatur, quod cum lucro redditur.
9. Nunc vero quia tenetur apud Deum sponsio tua, non te ad magnum justitiam invito, sed a magna iniquitate deterreo: non enim talis eris, si non feceris quod vovisti, qualis mansisses si nihil tale vovisses: minor enim tunc esses, non peior, modo autem tantum (quod absit) miserior, si filium Deo frogeris, quanto beator, si persolveris.
10. Non te vovisse poenitet, imo gaude jam tibi sic non licere, quod cum tuo detrimento licuisset: aggredere itaque intrepidus, et dicta imple factis, ipse adjurabit, qui vota tua expetit: felix est necessitas, quae in meliora compellit. *Epist.* 45, ad *Armentarium*.
11. Cum quisque non reddit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vovit, tanto magis fraudati voti angust iniquitatem, quanto minus habuit votendi necessitatem. *De Bono viduit.*, cap. 11.
12. Si noniam Deo vovisses, exhortariem profecto ut reveres: quia vero jam vovisti, exhortatur ut perseveres. *Ibid.*, cap. 10.

G. ANSELM.

S. ANTONIN.

S. ANTONIUS DE PADUA.

S. ANTONIUS MAGRUS.

S. AUGUST.

233. Qui voluptatibus dedit, quasi in diem vivit, vivendi causas quotidie facit. *Ibid.*, 5, epist. 5, ad *Maxim.*
234. Frondis voluptatibus crescit carenti dolor. *Lib.* 8, epist. 5, ad *Geminium.*
235. Cuique vera voluptas erit, voluptatum contentio. *De vita beata*, cap. 4.
236. Quo die infra voluptatem fueris, et infra dolorem eris. *Ibid.*
237. Voluptas quiddam est humile, scilicet, imbecillum, caducum: cuius statio ac domicilium, fornices et popine sunt. *Ibid.*, cap. 7.
238. Voluptas tunc, cum maxime delectat, extinguitur nec multum habet loci: itaque cito implet et tedio est, et post primam impetum marcescit. *Ibid.*
239. Voluptas venit transire celerissime: eo enim pervenit, ubi desinat: et dum incipit, spectat ad finem. *Ibid.*
240. Tam bonis quam malis voluptas inest, nec minus turpes dolores animi, quam honestos egrogia delectant. *Ibid.*, cap. 8.
241. Voluptas vera non est merces, nec causa virtutis, sed accessio: nec quia delectat, placet: sed quia placet, delectat. *Ibid.*, cap. 9.
242. Quid mihi voluptatem nominas? hominis bonum quero, non ventis, qui pecudibus ac belluis laxior est. *Ibid.*
243. Tu voluptatem complecteris, ego compecco: tu voluptate fruieris, ego utor: tu illam summum bonum putas, ego nec bonum: tu omnia voluptatis causa facis, ego nihil. *Ibid.*, cap. 10.
244. Qui voluptatem sequitur, videtur aetervis fractus, degenerans a viro, pervertens in turpia. *Ibid.*, cap. 13.
245. Voluptates quo magis implentur, eo magis inexplicabiles sunt. *Ibid.*
246. Qui sectatur voluptatem, omnia postponit, et primam libertatem negligit, ac pro ventre dependit: nec voluptates sibi emit, sed se voluptatibus vendit. *Ibid.*, cap. 14.
247. Nec patria quidem bonus tutor, aut vindex est, nec amicum propugnator, si ad voluptates vergit. *Ibid.*, cap. 15.
248. Cito nos omnis voluptas relinquit, quae fluit et transit, et pene antequam veniat, auferatur. *De Consolat.* ad *Polybium*, cap. 29.
249. Voluptas fragilis est, et brevis: fastidit obiecta, quo avidius hausta est, citius in contrarium recidens: cuius subinde necesse est, aut peniteat, aut pudat. *Lib.* 7, de *Benef.*, cap. 2.
250. Voluptas est res humilis, membrorum turpium ac vilium ministerio veniens, exitu foeda. *Ibid.*
251. Omnium rerum voluptas apud imperios,

- ipso quo fugare debet, periculo erascit. *Ibid.*, cap. 9.
252. Si vis esse in perpetua voluptate, non voluptatibus adiciendum, sed detrahendum. *Epist.* 21.
253. Haec quibus delectatur vulgus, tenuem habent ac perfusoriam voluptatem: et quocumque investitium gaudium est, fundamento caret. *Epist.* 23.
254. Credo raras esse voluptates, breves, penitentias. *Ibid.*
255. In praecipiti est voluptas, ad dolorem vergit, nisi modum tenet: modum autem tenere in eo difficile est, quod bonum esse credideris. *Ibid.*
256. Dimitte istas voluptates turbidas, magno luendas supplicio: non ventura tantum, sed et praeterita nocent. *Ibid.*
257. Improbarum voluptatum, etiam post ipsas penitentia est: non sunt solidae, non sunt fideles: etiam si non nocent, fugiant. *Epist.* 27.
258. Quis hostis in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates sua sunt? *Epist.* 39.
259. Voluptatibus se immergunt, quibus in concupiscentiam adductis, carere non possunt: et ob hoc miseriam sunt, quod eo perveniunt, ut illis, quae supervacuae fuerant, facta sint necessaria. Serviant itaque voluptatibus suis, non fruantur: et mala sua (quod malorum ultimum est) amant. *Epist.* 39.
260. Inducendus est animus, et a blandimentis voluptatum procul abstrahendus. *Epist.* 51.
261. Non est emolliendus animus: si voluptati cessero, cedendum est dolori, cedendum labori, cedendum est paupertati. *Ibid.*
262. Voluptates praecipue exturba, et invisissimas habe: quia latronum more, in hoc nos amplectuntur, ut strangulent. *Epist.* 51.
263. In ipsis voluptatibus causa doloris oriuntur. *Epist.* 91.
264. Voluptas, bonum pecoris est, non hominis. *Epist.* 92.
265. Voluptas ultro dissolvit, et omne robur emollit. *Ibid.*
266. Indulgere voluptati, initium omnium malorum est. *Epist.* 110.
267. Voluptatem natura necessariis rebus admiscuit, non ut illam peteremus, sed ut ea sine quibus non possumus vivere, gratiora nobis illius herent occasione. *Epist.* 116.
268. Si voluptas sua veniat jure, luxuria est. *Ibid.*
269. Voluptas humilis res, et pusilla est, et in nullo habenda pretio. *Epist.* 123.

270. Voluptuosum Deus non exaudit. *Sent.* 64. Vido etiam tit. *Adolescentia*, sent. 44; *Cero*, sent. 71; *Compositio*, sent. 13; *Crimen*, sent. 53; *Diabolus*, sent. 123; *Fornicatio*, sent. 24; *Fraus*, sent. 14; *Lugues*, sent. 16; *Libido*, sent. 49, 55, 69; *Locus*, sent. 20; *Mercitricium*, sent. 35; *Mors*, sent. 165; *Mundus*, sent. 167; *Necessitas*, sent. 10; *Nimietas*, sent. 37; *Nutrimetum*, sent. 32, 33, 34, 35, 37; *Occupatio*, sent. 39; *Obsecratio*, sent. 129; *Obvatio*, sent. 8; *Perversitas*, sent. 15; *Religiosus*, sent. 118; *Relinqueret*, sent. 41; *Res*, sent. 90; *Resurrectio a peccato*, sent. 65, 132; *Solicitudo*, sent. 19; *Spectaculum*, sent. 29; *Suavitas*, sent. 34, 39; *Temperantia*, sent. 33, 34; *Vanitas*, sent. 56; *Vinum*, sent. 70.

VOTUM.

- DEFINITIO.** *Votum est promissio melioris boni, animi deliberatione firmata.* *Part.* 2, tit. 11, de *Voto*, cap. 2.
- AD NOTAV.** *Votum est conceptio melioris propositi, animi deliberatione firmata.* In *Speculo anime*, cap. 3.
- CAUSAE.** *Votum est promissio alicujus rei, quae pietatis nomine deditur, et sacris destinatur.* *Orat.* 2, de *Orat. Dominica*.
- MODUS.** *Votum est attestatio quaedam promissionis spontanea, quae ad solum Deum, et ad ea quae Dei sunt magis propria refertur.* *Serm.* 53.
- EFFICACIA.** *Votum est iustificatio promissionis spontanea Deo eo obligatum ac debitorem statuere.* *Ibid.*
- CAUSAE.** *Votum est liberalis et gratuita obligatio in laudem Creatoris, et in recognitionem suae providentiae facta.* *Part.* 4, in *Descript. terminum*, cap. *Justitia*.
- MODUS.** *Votum intelligitur proprie devotio, quando quis non sua tantum, sed etiam seipsum eorum dominum, Deo donum dedit.* *Lib. de Summ.*
- CAUSAE.** *Votum est voluntaria promissio Deo facta de meliori bono.* 2, 2, quest. 88, art. 2.
- MODUS.** *Votum (si propria eius spectetur natura) nihil aliud est, nisi sponsionis quoddam genus, quo quispiam aetatis aut saltem rationis mature, deliberatione et proposito antegressus, aliquod excellens bonum, quod in sua libera potestate situm est, Deo sponte promittit.* 2, 2, quest. 88.
- CAUSAE.** *Divitio.* *Votorum aliud occultum est, et eorum Deo tantum; aliud manifestum, etiam coram homine.* *Provee.*
- CAUSAE.** *Occultum votum fractum, peccatum est: manifestum fractum, peccatum et scandalum est.* *Serm.* 53.
- CAUSAE.** *Triplex est votum: baptismi, quod esse debet in continentibus; orationis, scilicet in clericis; religionis, scilicet in religiosis.* *Super Psalms.* 17.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Nullatenus reprehendendus est qui quod bonum est, vovit, sed qui non reddit quod vovit. *Provee.*
2. Certum quippe est, quia qui homini vovit, ipso voto Deo placet: qui ergo aliquid boni vovit, non peniteat, quia fecit unde Deo placet: sed festinat reddere quod vovit, ut plus placeat. *Epist.* 1, ad *Heliodor.* Super illud *Psalm.* Lxxv: *Vovete et reddite, etc.*
3. Certus esse debes cum tempus Deo totum vovisti et reddidisti, quod solvisti omnia minora vota quarumlibet actionum, quae prius sine iurjurando, et fidei obligatione promissisti. *Epist.* 11, ad *Richardum monachum.*
4. Quanto votum est solemnius, tanto est majoris meriti. *Part.* 2, tit. 11, de *Voto*, cap. 2, § 3.
5. Qui declinat a bono proposito, et post votum tendit ad vomitum, hic ore blasphemiae, et lingua maleo contudit Christum. *Serm.* in *die Parasceves.*
6. Scire debeamus et nequaquam ignorare, quod quocumque promittimus Deo, non ea deinde nostra esse, sed Dei: et si inde quid detrahimus, ea non nos sumere jam tanquam nostra, sed ut Dei, sacrilegio compulare. *De Passione et cruce Domini.*
7. Quia jam vovisti, jam te abstrinxisti, aliud tibi facere non licet. *Provee.*
8. Priusquam esses voti reus, liberum fuit, quo esses inferior: quantvis non sit gratulanda libertas, qua fit ut non debeatur, quod cum lucro redditur.
9. Nunc vero quia tenetur apud Deum sponsio tua, non te ad magnum iustitiam invito, sed a magna iniquitate deterreo: non enim talis eris, si non feceris quod vovisti, qualis mansisses si nihil tale vovisses: minor enim tunc esses, non peior, modo autem tantum (quod absit) miserior, si filium Deo frogeris, quanto beator, si persolveris.
10. Non te vovisse peniteat, imo gaude jam tibi sic non licere, quod cum tuo detrimento licensset: aggredere itaque intrepidus, et dicta imple factis, ipse adiuvabit, qui vota tua expetit: felix est necessitas, quae in meliora compellit. *Epist.* 45, ad *Armentarium.*
11. Cum quisque non reddit quod non imperio compulsus, sed consilio communis vovit, tanto magis fraudati voti angust iniquitatem, quanto minus habuit votendi necessitatem. *De Bono viduit.*, cap. 11.
12. Si noniam Deo vovisses, exhortariem profecto ut reveres: quia vero jam vovisti, exhortatur ut perseveres. *Ibid.*, cap. 19.

G. ANSELM.

S. ANTONIN.

S. ANTONINUS DE PADUA.

S. ANTONIUS MAGRUS.

S. AUGUST.

13. Post voti professionem perseverantior fructandam et vincendum est quod libet, quia jam non licet. *De Bono viduit.*, cap. 14.
14. Virginali et viduali continentia expectata et electa, et voti debito oblata, jam non totum capessere nuptias, sed etiam si non nubatur, nubere velle damnable est. *Ibid.*, cap. 9.
15. Quod cuiquam antequam visisset, hebet, cum id se nunquam facturum voverit, non licet, si tamen id voverit, quod vovendum fuit. *Lib. 1, de Adulteriis conjug.*, cap. 24.
16. Vovisse ac reddidisse laudis est. *De sancta virginit.*, cap. 15.
17. Arripias curesque reddendum, quod Deo te vovisse nosti, qui et debita exigit, et promissa persolvit: quid ergo animi tui mandatum fuit, aut quid melius ab homine fieri potest, quam ut ei se restituat, à quo institutus est. *Epist. 45, ad Armentariorum.*
18. Quisquid quod vovere voluerit, vovet: illud tamen attendat, ut quod voverit, reddat. *Super Psalm. lxxxv.*, vers. penult.: *Vovete et reddite.*
19. Unum sit ex professione tua, vovisse: aliud ex adulterio Dei perfectior, reddere. *Ibid.*
20. Melius est non vovete et reddere, quam vovete et non reddere: sed debet esse impiger animus ut et vovet et reddat, ne cum se minus idoneum putat ad reddendum, piget ei ad vovendum: plane nunquam reddat, si de suo putaverit redditurum. *Super Psalm. cxxv.*, vers. 1, *Vovete et reddite.*
21. Non coacte, sed sponte, et usque ad mortem vivere sine proprio, profleri voluisti: promittere tamen fuit, sed dimittere non est tuum. *Serm. 6, ad Fratres in exilio.*
22. Melius est non vovete, quam post vota promissa, ipsa non tenere: multo et melius est non promittere, quam fidem promissam non adimplere: peius insuper fuerit, si non reddideris quod promissisti, quam si votum nunquam emisisses. *Ibid.*, serm. 62.
23. Sunt quedam quae etiam non voventes debemus, quaedam etiam qui nisi vovimus, non debemus, sed postquam a Deo promissimus, necessario reddere constringimur. *Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, caus. 17, quest. 4, can. Sunt.*
24. Reddit quod vovisti, quia vos ipsi estis, et ei vos redditis à quo estis. *Epist. 45.*
25. Non Deo quisquam quidquam recte voverit, nisi ab illo acciperet, quod voveret. *Lib. 17, de Civit. Dei, cap. 4.*
26. Conjugium ex consensu vovete possunt; quod tamen alterum sine altera, vel alteram sine

- altero vovete fas non est. *Lib. 4, de Adult. conjug.*, cap. 24.
27. Quae rectissime voverunt, cum homines voverint, nulla conditione rumpenda sunt, quae sine ulla conditione voverunt. *Ibid.*
28. Ille qui virginitatem Deo voverit, sine nuptiis non sunt. *Tract. 9, super Joann.*
29. Nulla vota frangenda sunt. In suis *Prov.*, verbo *Stulta.*
30. Primam necessitatem sua cuique facit in promittendo voluntas: secundam precipitantis auctoritas: tertiam, precepti dignitas. *De suscepto et depone.*
31. Nullum sacrilegii crimen reperitur deterior, quam in voluntate semel oblata Deo reacipere potestatem. *Epist. ad quemdam.*
32. Haec sunt tria (scilicet, obedientia, paupertas, et castitas) vere Religiosis insignis, quae hominum Deo et Angulis reddunt conformem, ecclesiae patriae civem conscribant et heredem. *Serm. 2, in Cena Domini.*
33. Oculo sunt, quae votum impediunt, pudor, timor, desperatio, praesumptio, error, oblitio, ignorantia, negligentia. *Super Psalm. cxxxv.*
34. Vovete est voluntarium, sed reddere necessarium: qui alioquin homo est falsus in promissa. *Super Ecclesiasten, cap. 5.*
35. Regularis vel Religiosus, votum continentiae et castitatis, votum obedientiae et humilitatis, et votum indigentiae sive paupertatis, debet profitendo labiis distinguere, et toto tempore vivendo servare. *Serm. de Dedito.*
36. Votum Religiosus sine exercitatione perfectae virtutis, non est perfectio, sed perversio; non perfectionis sublimitas, sed similitudo equalitatis. *In Apolog. pauper.*, resp. 4, cap. 3.
37. Vota incauta laudabiliter solvenda sunt: nec est peccaticio, sed temeritatis emendatio. *Hab. in Decret. Gratiani, part. 2, caus. 29, quest. 4, can. Diffinitio.*
38. Fractio voti enormis est peccatum, quam violatio iuramenti. *In Hymno de tempore feriatu ad Matutin.*
39. Nulli Christiano licet dubitare, quin multo melius, salubrius, perfectius, ac Deo placentius sit facere opera bona ex voto, quam sine voto. *Prooem.*
40. Qui bona agit ex voto, offert ardentem eum fructibus Deo. *De Profes. monast.*, art. 3.
41. Religiosa persona implere debet fideliter vota sua ex puro Dei amore, potius quam infatigata precum, aut timore suppliciorum. *Ibid.*, art. 14.
42. Obedientiam votum aliis duobus votis est dignius atque sublimius. *Ibid.*, art. 14.

S. ROBERTUS
ERISENENSIS.S. FRANCIS.
ASSISIENSIS.FRANCISCUS
TITELM.

V. BERNA.

S. BERNARDUS.

GREGOR. ORD.
&
S. GREGOR.
MAGNUS.

GRATIANS.

A. GREGOR.
MAGNUS.

S. BONA.

CONCILIUM
BIBLIOTHECA.
CAP. 1.DIONYSIUS
CARDEUS.GREGOR.
MAGNUS.

S. BERNARDUS.

43. Multum est quod ad eremum veniendo promissimus Deo, sed multa sunt, quae spirantur a Deo. *Homil. 8, ad Monachos.*
44. Magna promissionis, maiora promissa sunt nobis: servemus haec, suscipimus ad illa. In suis *Opus.*, colloquio 83.
45. Vota illa, quae ex voluntaria obligatione facta sunt, quibus nos ipsos Deo addidimus, sic solvenda sunt, ut negligere omnino non liceat, quin iram Dei promeretur omissio. In *Annot.*, super *Psalm. lxxxv.*, vers. 15.
46. Qui vota vovit, sed pro infirmitate solvere non valet, ei ex peccati poena hoc agitur, ut votum bonum posse subtrahatur: cum vero ea quae obstitit culpa delergitur, fit prolatum ut votum possibilis sequatur. *Super illud, Job xxxi: Vota tua reddes.* Et *Greg. Magn. lib. 16 Moral.*, cap. 9, *Job xxxi: Vota tua reddes.*
47. Nulla vota frangenda sunt. In *Decret.*, part. 2, caus. 22, quest. 4, can. *Pejorabit.*
48. Quanto citius malum votum impleri permittitur, tanto celerius puniatur. *Lib. 13 Moral.*, cap. 12, super illud *Job xx: Cum habuerit quis concupiscit, etc.*
49. Cum quis suum aliquid Deo vovet, et aliquid non vovet, sacrificium est: cum vero omnia quod habet, omnia quod vivit, omnia quod sapit, omnipotenti Deo voverit, holocaustum est. *Homil. 20, super Ezech.*, super illud: *Ibi faciatum habebimus.*
50. Considera iudicium Dei quod invenitur, qui semelipsum Deo vovit, et continuo mundi desideris irretitus, mentis est quod vovit. *Lib. 4, in Registro, indict. 9, cap. 33, epist. 33, ad Venerabilem Cancellar.*
51. Si inter homines solent boni fidei contractus nulla ratione dissolvi, quanto magis pollicitatio, quam cum Deo quis pepigit, solvi sine vindicta non poterit? *Hab. in Decretis Gratiani, part. 2, causa 27, quest. 4, can. Viduas, § Si man.*
52. Promissio per votum facta, opere adimpleatur: nullo esset salius, nec vovete quidquam, nec promittere, quam post votum, negligere votum. *Super Ecclesiasten, cap. v.*
53. Redde quod presente Deo spondidisti: incerta est vita mortalium, ne ante rapiaris, quam tuam impleas sponsonem. *Epist. 46, ad Rusticum.*
54. Ideo plus amat virgines Christus, quis sponte tribunt quod sibi non fuerat imperatum. *Lib. 1, adversus Iovin.*
55. Majoris gratiae est, offerre quod non debes, quam reddere quod exigaris. *Ibid.*
56. Melius est non promittere, quam promissa

- non facere: quia displicent Deo, et inter insipientes computantur, qui vota non expient. *Super Ecclesiasten, cap. 5, super illud: Cum votum voveris.*
57. Bene non fit, etiam si de bono fit, illud votum in quo vovetur quod non licet, vel quod non expedit. *Serm. 58, de Divers.*
58. Vovisti Deo virginitatem tuam, et post votum perdidisti: virginitas autem semel amissa, reparari, aut recuperari non potest. Quid ergo reddes Deo pro eo quod vovisti, et irreperabiliter perdidisti? audi, recte ponitentiam tuam, recte contritionam, recte humilitatem. *Ibid.*
59. Hoc et vovete, imo quis vovete, non enim bonus esse potes, si non hoc voveris, recte quod vovisti: et ipsum quod vovisti: quia si aliud reddere volueris pro isto, Deus non accipit quodcumque fuerit illud. Si vovete et reddis, accipiet: si non vovete, vel post votum reddere notueris, tollet. Si ergo reddis, pro dato remunerabit: si non reddis, pro non dato condemnabit. *Ibid.*
60. Votorum est aliud occultum, et eorum Deo tantum, aliud manifestum, etiam coram homine. Occultum votum fractum, peccatum est: manifestum votum fractum, peccatum et scandalum est. *Ibid.*
61. Hodie multi in tribulatione promittunt Domino, quod postea non solvunt, cum tamen votum in tribulatione factum non minus obliget. *Super Exod.*, cap. viii.
62. Homines inter se nonnunquam aut fallunt, aut fallunt: Deus autem ab homine falli non potest: qui quid promissis exigit, quidquid voveris inquirat. *Serm. de Fide, spe, et charitate.*
63. Non debes votum destruere, cuius te pignus conspicias retinere.
64. Non potest ad praemium tendere, qui professionem solvitur adimplere: nec accipere poterit quod promittitur, nisi ante impleverit quod iubetur. *Ibid.*
65. Si aliud gesseris quam voveris, et fidei nomen per fida voluntate dissolveris, destinato supplicio necesse est subijungaria. *Ibid.*
66. Facile votum implerit, qui charitate divina plenus fuerit. *Super Prolog. Regulae S. Benedicti, cap. 1.*
67. Vovete quidem, vel dimittere, in te fuit: sed non reddere votum in te non est. *Ibid.*
68. Fide de necessitate virtutem, qui voluntatem mutasti in necessitatem. *Ibid.*
69. Redde quod vovisti, et displicem coram me habebis. *Ibid.*
70. Est libera voluntas ante professionem, sed necessaria fit post voti omissionem. *Ibid.*, cap. 2.

HUGO A. S.
VICTORIS.

HUGO CARD.

S. JOHANNES
CHRYSOST.JOAN.
TALPI.

71. Considerate nunc, fratres, quoniam nisi opere compleveritis quod promissis, non servi Dei, non amici, non monachi, sed irritis coram omnipotente Domino eritis iudicandi. Lib. 1, lib. 4, ad *Monachos*.

72. Sicut quendam, qui etiam non votantes Domino debemus; et sunt quaedam, que nisi voterimus, non debemus; sed postquam ea Domino promissimus, necessario reddere constringimur. *Ibid.*

73. Non licet vobis, nec potestis votum semel emissum revocare. *Ibid.*, homil. 20.

74. Majoris est laudis, excellentioris est meriti, et abundantioris premii, ratione voti bonitatis ex obedientia facere, quam si fiat sine voto ex propria voluntatis libertate. Lib. 2, ad *Monachos*, serm. 7.

75. Antequam Deo promitteres, liber eras, et tui arbitrii postquam scilicet promissisti, Dei esse capti; jam tibi non licet dimittere, quod juris Dei est. *De rebus monast.*, ord. cap. 4.

76. Facit promissio debitum, quod voluntas deliberaverat votendum. Epist. 2, ad *Adulteros*.

77. Multi obliviscuntur voti, quia cupunt in illecebris vanitatis. Lib. 3, de *Sum. bono*, cap. 22, sent. 1.

78. Qui sacro renuntiare disposuit, transgressionis reatu astringitur, si votum mutaverit. *Prosec.*

79. Atrociter enim in discussione divini iudicii arguendi sunt, qui quod professione sponderant, implere opere contempserunt. *Ibid.*, sent. 43.

80. Firma est Sacramenti tui fides, fac hominum quod spondidisti, non sis in verbis facilis, et in opere difficilis. *Prosec.*

81. Coram Deo facile aliquid non promittas; sine consideratione virum nihil voveris, quod non potes facere non pollicearis.

82. Multum Deo reus eris, si non reddis quod voveris.

83. Displicent Deo, qui vota sua non implent.

84. Inter infideles computantur, qui quod voverunt, non impleverunt.

85. Melius est enim non promittere, quam promissa non reddere. Lib. 2, de *Synonymis*, cap. 10.

86. In malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum, quod incaute vovisti, non facias. *Prosec.*

87. Impia est promissio, que scelere impletur. *Ibid.*

88. Deo munus minime promississe, periculo

vacet: at cum aliquid voveris, id minime prostrare, condemnatione dignum est. Lib. 1, epist. 161, ad *Theonem*.

89. Ambigi non potest crimen magnum admitti, ubi et propositum deseritur, et consecratio violatur. *Prosec.*

90. Si humana pacta non possunt impune calcari, quid eos manebit, qui corruperint fœdera sacramenti? Epist. 92, ad *Rustic. Narbonens.*, episc. cap. 15.

91. Perjurus est, qui mandaciter jurat in nomine Domini: qui promittens Deo se studiosam vitam acturum, a promissione sua aliena sectatur. *Centur. 4, de Virt. et vitiis*, cap. 67.

92. Votum et reddite; convertisti in necessitatem tam liberalis arbitrium, nec sine anime periculo et fame dependo votum tum detractare poteris aut differre. *Prosec.*

93. Nana oblatam exigit, qui non exegerat offerendum.

94. Non est aliud votum protrahere, quam luxuriam in Christo.

95. Nec enim promissiones Dominus acceptat, nisi propter promissionis effectum.

96. Festinantius ergo age, ne voti tui executionem mors impinata praeveniat. Epist. 11, ad *Quendam cleric.*

97. Voluntas in necessitatem translata est, et vinculo professionis aeternis reddere vota. *Prosec.*

98. Quandoque in arbitrio fuit, jugum Domini non recipere: semel autem susceptum non licet abicere. *Ibid.*, epist. 134, ad *Quendam prior.*

99. Votum religioso professionis acceptum semel, nulla occasio est postea irritandum. *Ibid.*, epist. 132, ad *Quendam abbat.*

100. Qui non reddidit quod voverit, quasi Deum provocat et irridet. *Serm. 70, de Dedicat. Eccles.*

101. Spondidisti, et sponsionem violare non metuis? vovisti, et votum solvere negligis? *Opusc. 42, disserat. 2, cap. 2.*

102. Vota stultorum frangenda sunt. Lib. 4, *Petr. Lomb. Mag. sent.*, dist. 38.

103. Magnum hoc votum appellatur, seipsum dedicare, nihil enim quisquam possidet seipso pretiosius. Lib. 1, de *Victimis*.

104. Quisque bene cogitat que voverit Deo, et s. prosequitur, que votando persolvat, seipsum voverit et reddat: hoc exigitur, hoc debetur. Imago Cesaris reddatur Cesari; imago Dei reddatur Deo. *Apud August.*, sent. 45.

105. Qui votum fecerit, et voverit et sponderit, voti tenorem (quantus esse debeat) insinuate contendi. Lib. 2 super *Levit.*, cap. XLVI.

S. LEO I.

S. THOMAS AQUINAS.

S. MAXIMUS MARIT.

PETR. BLES.

S. VALERIUS EPISCOPUS.

S. PETERUS DAMIANUS.

S. PETERUS LOMB.

S. AUGUSTINUS.

S. PAVLUS JER.

S. HIERONYMUS.

S. AUGUSTINUS.

106. Gravissimum et valde periculosum est, non reddidisse quodcumque voveris. *Ibid.*

107. Certum est non minus vitiorum, quam hostium esse captivum, qui non etiam inter mala tempora, bona vota servaverit. Lib. 3, epist. 4 ad *Felicem*.

108. Landabilis et meritorium est, quippiam ex voto facere, quam sine voto. 2, 3, quæst. 88, art. 5.

109. Inter omnia Religionis vota, obedientie votum maximum est, per quod Deo homo offert totam suam voluntatem, que omnibus corporis et fortune bonis longe prestantior est. *Ibid.*

110. Si inter homines bonæ fidei solent contractus nulla ratione dissolvi, quanto magis pollicitatio, quam quis pepigit cum Deo, solvi sine vindicta non poterit? *Ibid.*, quæst. 189, art. 3.

111. In tantum fertur obligatio voti, in quantum se extendit voluntas et intentio votantis. *Ibid.*, art. 4, in corpore.

112. Ad votendum nos invitat Deus, non precipit ut voveamus, sed ut vota reddamus. *Prosec.*

113. Vovere enim, voluntati consultat sed post voti emissionem redditio necessario exigitur. *L. Perfect. vita spirit.*, cap. 12.

114. Majus aliquid meretur apud Deum, qui ex voto aliquid facit, quam qui illud facit sine voto. *Ibid.*

115. Nullus qui non est sui juris potest emittere votum. *Super 4 Sent.*, dist. 38, art. 4 ad 3.

116. Nihil votis suis præsinit, cui necesse est invito reddere quod promissit. *Homil. 4, de Promissis*.

117. Quicumque se Domino votum promississe novit, statim reddat: certe qui solvendo non sufficit, non promittat. *Ibid.*

118. Tunc probas nihil te Domine de tua obligatione fraudasse, si justitie partes colas, integritatem diligas, sanctitatem quam promissisti exhibeas. *Ibid.*

119. Nihil futuro iudicio debet, qui quotidie vota persolverit. *Ibid.*

120. Gravissimè puniuntur, qui votum fecerunt, et votum non persolverunt, quam illi qui sine voto mortui sunt, et tamen bona egerunt opera. In *Decret. Gratiani*, part. 2, caus. 12, quæst. 4, can. *Scimus*, § *Quicumque*.

121. Sancte vota reddendo. Lib. 2, de *Legibus*, num. 21.

122. Magna est voti sponsio, qua obligamur Deo. *Ibid.*, num. 41.

123. Est jurjurandum affirmatio religiosa: Tom. IV.

quod autem affirmatum Deo teste promiseris, id tenendum est. Lib. 3, de *Offic.*

124. Voto nihil pretiosius. In *Dictis sapient.*, ex græco, dist. 19.

125. Nemini religiosus (quod juraveris) est custodiendum, quam ejus maxime interest non pejorare: magnum hoc orat, cum promitteres: majus postquam præsinit. In *Panegy. de Trajano Aug.*

126. Digna sunt vota, que si suscipiantur, semper solvantur. *Ibid.*

127. Vota homines parcius facerent, si palam essent facienda. Lib. 2, de *Benef.*, cap. 1.

128. Nunc est magnus animus, qui se Deo tradidit. Epist. 107.

129. Fidelem te esse professus, spondidisti pariter non peccare Deo. *Sent.* 225.

Vide etiam tit. *Dispensatio*, sent. 6, 21; *Meritum*, sent. 44; *Monialis*, sent. 9, 10, 11; *Obedientia*, sent. 229; *Oblatio*, sent. 94; *Promissio*, fere per totum; *Reddere*, sent. 2; *Religiosus*, sent. 123; *Sæculum*, sent. 51; *Sæculi Christianum*, sent. 123; *Virginitas*, sent. 92, 93.

VULNUS.

SENTENTIE PATRUM.

1. Ecce vulnera mea non abscondo: medicus es, ager sum. Lib. 10 *Conf.*, cap. 28.

2. Morbos et vulnera curare pauci homines bene facere possunt. *De Morib. Eccles.*, cap. 28.

3. Non tibi deputatæ ad culpam, quod vulnera membra non colligis, sed quod volentem sanare contemnis. Lib. 3, de *Lib. Arb.*, cap. 19.

4. Non tanquam sani pretereundi sunt, quorum vulnus in abdito est. Epist. 104.

5. Cavendum est ne cum rem dubiam emendari volumus, majora vulnera faciamus. Epist. 239.

6. Animus dolet, dum corpus vulneratur. Epist. 129, cap. 13.

7. Christus post resurrectionem voluit ut esset in corpore suo vestigia vulnerum, tanquam tituli gloriarum. Epist. 49, quæst. 1.

8. Medicus cum alligant vulnera, apta id faciat, ut vinculi utilitatem quodam pulchritudine atque consequatur. Lib. 1, de *Doctr. Christiana*, cap. 14.

9. In corporibus animalium, nihil est aliud morbis et vulneribus officii, quam sanitate privari. In *Enchirid.*, cap. 11.

10. Carnalis subsistentie vitium est vulnus, aut morbus. *Ibid.*

11. In corpore melius est vulnus cum dolore, quam putredo sine dolore. *De Nat. boni*, cap. 20.

12. Modeste vetusta vulnera pertractamus, et cauti simus, ne inter manus medici deficiat qui curatur. *De Utilitat. jejuni*, cap. 9.

CROBRI.

LIND. PHIL.

PLINIVS II.

SENECA.

SILV. PHIL.

S. AUGUST.

®

13. Christus est totus medicus vulnerum nostrorum. Tract. 3, super *Joan.*
14. Christus ibi vulnera tua curavit, ubi sua diu portavit. *Ibid.*, etc.
15. Medici ferramentum putredinem tollit, et quasi videtur vulnus augere: minus dolebat vulnus, quam dolet modo cum secatur. *Ibid.*, tract. 9.
16. Vulnera vulneribus infixa, quia scelera sceleribus addere non timui. Lib. *Medit.*, cap. 3.
17. Cuius quam superducta vulneribus morbum celaverat, sanie erumpente putruit. *Ibid.*
18. Plus dolet vulneratus cum curatur, quam si non curaretur: sed ideo plus dolet accidente medicina, ut nunquam doleat succedente salute. Tract. 9, super *Epist. Joan.*
19. Nihil perversius quam de ipso vulnere, quod latere non potest, non erubescere, et de ligatura eius erubescere. Homil. 59, ex *Quinquag.* Homil., cap. 4.
20. Festinamus vulnerata curare, reparare perita. *Ibid.*, homil. 46.
21. Deus legat vulnere, non tu: nam si tu legere vulneris erubescens, medicus non curabit. *Prover.*
22. Medicus legat et curet, emplastro enim tegi: sub tegmine medici sanatur vulnus, sub tegmine vulnerati celatur vulnus. Super *Psal.* xxx, enarrat. 2.
23. Non queris medicum, ut vulneres te; sed cum vulneraveris te, queris qui sanet te. Serm. 5, super *Evangel. de Verbis Domini.*
24. Utiliter malagma vel fihula calidis adfusa vulneribus apponitur, et cito ad sanitatem vulnus reductur, quod putrescere longa abusione non sinitur. Serm. 4, *1. ser. 4, post 3. Dom. Quadrag.*
25. Calidis vulneribus solent medicamenta celerius subvenire: haque non expectemus mortifera securitate vulnera ipsa putrescere, ne iterum vulnera vulnerebus augeamus, sed continuo ad medicum recurrerites, salutem recipere festinamus. Serm. 4, *1. ser. 4, post 4. Domini. Quadrag.*
26. Quando in corpore vulnus accepimus, si statim medicamenta requirimus, cito sanitatem recipere poterimus: si autem moram fecerimus, necesse est ut tardius ad sanitatem plaga ipsa redeat, aut aliqua feda cicatrix in corpore remaneat. *Ibid.*
27. Christus vulnera portavit in caelum, ipsa iterum reportabit ad iudicium. Serm. 7, de *Vigilia Ascens.*
28. Devotus miles non sentit sua, cum benignis dicitur contineri vulnera. Serm. 61, super *Can.*
29. Plaga rebus dolore non caret; neque enim occidit vulnus, nec in tam brevi versum in insensibile est. Lib. 1, de *Causis. ut Eugenium Pap.*

S. BERNARD.

30. Vulneri vetusto et neglecto cultus obducitur et eo insaniabile, quo insaniabile sit. *Ibid.*
31. Cum dolore ascendenda sunt vulnera, quae leviter sanari non possunt. Serm. 18, ad *Sororem.*
32. Si operam medicantis expectas, oportet ut vulnus detegat tuum. Lib. 1, de *Consolat. phisicis.*, pressa. 4.
33. Clamat clavus, clamat vulnus, quod misericordiae non est numerus. Serm. de *Exalt. S. Crucis.*
34. Patet amor cordis per vulnera corporis. *Ibid.*
35. O cor pessimum, imo diabolicum! quare magis delectaris in vulneribus peccati, quam in vulneribus Jesu Christi? Part. 1, in *Stimulo universis*, cap. 2.
36. O infelix homo! de ipso vulnere non erubescis, et de ligatura vulneris peccati, peccatum enim vulnus est, penitentia ligatura vulneris est. Homil. 43.
37. Vix de foris aliquid potest esse remedium, quando intus est vulnus inclusum. *Ibid.*, homil. 4.
38. Quae silentio conleguntur, difficile curantur. Lib. 3, *Recogniti.*
39. Si erubescat agrotus vulnus medico delegere; quod ignorat, medicina non curat. Sessio. 44, cap. 5, de *Confess.*
40. Imperitus est medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parente contrectat; et in aliis recessibus viscerum, virus inclusum, dum servat, exaggerat. *Prover.*
41. Aperendum vulnus est et secundum, et putaminibus amputatis medela fortiore curandum. 42. Vociferetur et clamet licet, et conquaratur aeger impatiens per dolorem, gratias agat postmodum, cum senserit sanitatem. De *Lapsis*, cap. 7.
43. Facilis cura est, ubi plaga perspicua est: et cito ad sanitatem medela subveniente perducitur vulnus, quod videtur. De *xelo et livore*, cap. 3.
44. Vulneri sane tam putrido, et antiquarum cicatricum fotori non interveniatur medicamentum conveniens, nisi unguento sanguinis Christi plaga vetus liniretur. De *Passion. Christi.*
45. Sicut corpori vulnerato medicamenta, sic s. MILIUS animae peccatorum vulneribus sanata, medicina necessaria sunt junctima. Homil. 3.
46. Animum vulnere tanto sublimiora sunt et immedicabilia, quanto natura animae salubrior est corpore. *Ibid.*, homil. 9.
47. Saepè ex parva negligentia, ingentia atque incurabilia fiunt vulnera. De *Perfect. monachi.*
48. Ubi ceperit semel curatum vulnus, et jam clausum, intus sub pelle reputescere, plerumque majus est periculum, quam fuerit in primo vulnere. In *Annot. super Psalm. LXXVII*, vers. 5.

DOCTUS.

S. BONAV.

S. CASARIUS
ARELAT.S. CLEMENS
PAPA.
CONCIL.
TRIDENT.

S. CYPRIAN.

S. MILIUS

S. EPIPHAN.

FRANCIS.
XITREMAN.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
MAGIST.

49. Immedicabile vulnus esse recidendum est, ne pars sincera trahatur. Super illud *Ezech. 7*: *Et non parit.*
50. Qui uno vulnere non prosteratit, idcirco his torque poterit, ut usque ad intima quandoque feriat. Lib. 2 *Moral.*, cap. 15, super illud *Job*: *Ut vultuarem ubi.*
51. Vulnera clausa plus cruciant: quia cum putredo, quae intrinsicè fervet, eicitur, ad salutem dolor aperitur. *Ibid.*, lib. 7, cap. 26, super illud *Prov. 25*: *Sicut urbs patens.*
52. Miles Dei superne gratias fretus auxilio, sic vulnera infirmitatis suae curat, ut aliena non deserat. *Ibid.*, lib. 34, cap. 17.
53. Totum sese insidiantis hostis vulneribus detegit, qui nulla se munitione custodit circumcludit. Lib. 7 *Moral.*, cap. 47, num. 25.
54. Peritus medicus prius sana membra, quae circa vulnus sunt, laudando palpat, et postmodum putridam sine vulneris feriendo transigit. *Ibid.*, lib. 24, cap. 9, num. 23.
55. Quid est virtus, nisi medicamentum? et quid est vitium, nisi vulnus? Quia ergo nos de medicamento vulnus facimus, facit Deus de vulnere medicamentum; ut qui virtute percuntur, vitio curemur. *Ibid.*, lib. 33, cap. 11, num. 17.
56. Quid horribilius diei, quid cogitari potest, quam damnationis vulnera suscipere, et dolores vulnere nunquam finire? Homil. 6, super *Ezech.*
57. Medicus medicamentum vulnere apponit, et ea quae purgata sunt refert, et ea quae putrida inventiuntur, mordet. *Ibid.*, homil. 48, super illud *II Cor. 12*: *Et abundantia est enim mihi, etc.*
58. Sic vulnus debes abscondere, ut non possis ulcerare quod sanum est: ne si plusquam res exigit, ferrum impresseris, necesse qui prodesse festinas. Lib. 9, in *Registro*, indic. 3, cap. 8, epist. 8, ad *Bonum abbatem monasterii Ligrinensis.*
59. Vulnera corporum pro ipsorum corporum natura et robore vigorem exigunt medicinis. Lib. 5, in *Reg.*, cap. 17, super illud: *Quis absque retractione morietur.*
60. Omnipotenti medico nihil est insaniabile, quod immedicatur sine pretio, ista salutem restituit verbo. *Prose.*
61. Desperarem de vulnere, si non presumere de omnipotente. In *septem Psalm. Penit.*, super *Psalm. iv*, vers. 4.
62. Qui conspectis vulneribus usum medicaminis subtrahunt, eo mortis, auctores fiunt, quo minus quem poterant curare noverunt. Part. 3, *Pastoral.*, cap. 1, admonit. 15.
63. Si a circumspeditionis sollicitudine cor destituitur, vulneribus aperitur. *Ibid.*, admonit. 33.
64. Non plaga percussit, grave est: sed ab plagam

S. GREGOR.

- naquaquam retrenari, longe est gravissimum. Orat. 8, ad *Patrem episc.*
65. Vide ne tacitum vivat ab pectore vulnus. Epist. 4, ad *Rustic.*
66. Cavendum est vulnus, quod dolore curatur. Epist. 9, ad *Salvianum.*
67. Aliorum vulnus nostra sit cautio. Epist. 10, ad *Flavianum.*
68. Summe sanitatis est, acerba vulnera sustinere. Epist. 6, ad *Africanum.*
69. Amatori praediorum, ornamento sunt vulnera. *Ibid.*
70. Grandi plaga, alla et proluxa opus est medicus. Epist. 22, ad *Susannam leprosam.*
71. Si erubescat agrotus vulnus medico confiteri, quod ignorat medicina non curat. Super *Eccliam*, cap. x, super illud: *Si moraderit serpens, etc.*
72. Quot patitur vulnera, tot meretur et coronas. Super *Psal.* xxv, vers. 18.
73. Duabus ex causis solent cicatrices putrescere: vel quia non perfecte curantur vulnera, vel quia nociva non plene vitantur. Super *Psal.* xxxvii, vers. 6.
74. Cogita, o homo, renovatum vulnus pejus dolere post curam: ideo sanitate indignus est, qui post curam semetipsum vulnerat. Homil. 2, de *Lapsu primi hominis.*
75. Non est tam grave pugnatum vulnerari, sed post vulnus desperare, vulnusque negligere. Homil. 80, ad *Popul. Antioch.*
76. Non est perniciosum in pretio vulnerari, sed post vulnus acceptum, desperatione curandi, metelam vulnere denegare. Epist. 6, ad *Theodor. laps.*
77. Vulnus donec superne testum laterit, et profunda penetraverit, nulla ratione curatur. Serm. 18, super *Epist. ad Ephes.*
78. Scio plerosque non ita vulneribus, ut verborum plaga sanari: nam illud quidem vulnus corpus suscipit, hoc autem anima. Homil. 34, super *Acta Apost.*
79. Non sola corporis vulnera, dum negantur, inducunt mortem, sed etiam ipsius animae. Epist. 5, ad *Theodor. lapsam.*
80. Qui obstat quo minus vulnus curetur, non minori quam qui infixit, imo etiam graviori supplicio afficitur. Homil. 44, super *II. Cor.*
81. Dum adhuc recens, atque in sanguine est vulnus, facile curari solet: nam quae dura et neglecta, atque obdura vetustate sunt, difficillime sanantur, ingentique labore et ferro et canturio et igne visibilia, ut curari possint, indigent. Grad. 5.
82. Tardius sanatur vulnus, quod jam putrescit: s. ISIDORUS

MAZ.

S. HIERON.

S. ISIDORUS

S. IOHANNES
GRYPOST.

S. JOAN. CL.

HISPALENS.

centibus membris longo post tempore curatio-
nibus adhibetur. Lib. 2, de Summo bono, cap. 23,
sent. 10.

83. Vulnera mentis aperta, cito exhalant: clausa
nimis exulcerant. *Ibid.*, cap. 29, sent. 27.

84. Vultus iteratum tardius sanatur. Apud Bo-
dan, in suis *Scintillis*, cap. 9.

85. Vultus, quamvis grave sit, si apertum est,
evaporat: valde enim comedit animum, vultus
inclusum. *Prose.*

86. Quante enim rogis id legis, tanto maxime
auges: aperi ergo hoc grato animo, et non te
exerceat. Lib. 2, de Synonyma, cap. 7.

S. LEO V.

87. Demones curatio nostrorum vulnerum
vulnerantur. *Serm. 4. Quodrig.*

88. Secundis vulneribus, quibus humana infir-
mitas sauciatur, diligens est adhibenda curatio.
Serm. 5. Quodrig.

S. VILNUS.

89. Quo diutius manet, eo magis vultus com-
pulsessit. *Orat. 2. de Lacer.*

90. Qui in multitudine versatur, assiduis vul-
neribus afficitur. *Ibid.*

S. PETRUS

91. Insuperabilis miles est, cui virtus ex vulne-
ribus crescit. *Serm. 32, de S. Apollinare.*

92. Timido maris medici vultus auget aegroti.
Opusc. 57, cap. 1, dissertat. 1.

S. THEODOR.

93. Magna vulnera, magnis remediis indigent.
Super Psalm. 1, vers. 1.

S. THOMAS

94. Natura humana semper habuit cum vul-
nere, vulneris medicinam. *Part. 3, quæst. 31,
art. 7.*

THOMAS A

95. Plus invenies in vulneribus Jesu Christi,
quam in possessione totius mundi. *Medit. 22, de
Christi Pass.*, cap. 6.

SENTENTIE PAGANORUM.

CATO FOET.

96. Vulnera dum sanas, dolor est medicina do-
loris. Lib. 4, *Distichor.*, metr. 81.

CICERO.

97. Contemnere vultus, consuetudo docet. Lib.
2, *Tusc. quæst.*

SENECA.

98. Militares viri gloriantur vulneribus, lecti
fluentem meliori casu sanguinem osientant. *De
divina provid.*, cap. 2.

99. Ad suspensionem vulneris tyro pallescit,
audacter veterans errorem suum spectat, qui
scit se sæpe vicisse sanguinem. *Ibid.*

100. Non venit vultus ad cicatricem, in quo
crebro medicamenta tentantur.

101. Ulcera animi magis, quam corporis sa-
manda sunt. In suis *Proverbiis*, in *fine positus*,
lib. V.

SIXTUS

PHILOSOPH.

102. Levius est omne vulnus, quam verbum.
Sent. 175.

Vale etiam tit. *Error*, sent. 47; *Medicina*, sent.
72; *Pulchritudo*, sent. 65; *Recidivatio*, sent. 9;

Solus animus, sent. 108; *Solus corporis*, sent. 4;
Tentatio, sent. 236; *Vitium*, sent. 171.

ZELUS, ZELOTYPIA.

Definitio. Zelus animarum verus et perfectus est,
quando aliquis sanctis meditationibus, ferventi-
bus desideris, lacrymis, orationibus, vigiliis,
jeuniis, predicationibus, confessionibus, consi-
liis, doctrinis, atque aliis bonis operibus, pro
salute animarum laborat. *De Paradiso animæ*,
part. 1, de *Virtutibus*, cap. 27.

Zelus est quidam fervor mentis, qui quis debet
incitari ad proficiendum cum melioribus. *Part.*
1, tit. 6, cap. 2, § 6.

Zelus est fervor animi, qui mens abjecto humano
timore, pro defensione veritatis accenditur.
Ibid.

Zelus est amor volens habere consortium in ama-
to. In *Prologo*, super lib. 1, *Sentent.*, dubio 3.

Zelus est fervor animi ad compassionem naturæ,
et ultionem culpe, et devotionem gratiæ pro-
mi. *Super Joëlem*, in illud: *Zelatus est Do-
minus.*

Zelus est dum pro amore justitiæ, defensorem
ultra se offert animas, calumniam veritatis pati
non sustinens. Lib. 3, de *Arca Noe*, cap. 5.

ZeLOTYPIA proprie est amor viri in uxorem, pro
quo non potest sustinere, ut alii loquatur,
vel manusculæ mittat vel accipiat. *Super Nu-
mer.*, cap. 5.

Zelus non est aliud, quam quidam motus animi
bonus, vel malus, tendentis in statum proximi,
et importat fervorem amoris. *Super 1 ad Cor.*,
cap. II, lect. 1.

Zelus est proprie effectus amoris magis, quam
odii. 1, 2, quæst. 28, art. 4, ad 3.

Zelus est vehemens motus amantis in rem ama-
tam. *Ibid.*

Differentia. Est zelus ad vitam, et est zelus ad
mortem: ad vitam zelus est, divina præcepta
servare, et amore Domini ejus custodire man-
data. *Serm. 18, super Psalm. cxviii, vers. 3.*

Sicut est zelus amaritudinis malus, qui separât a
Deo, et ducit ad infernum, ita est zelus bonus,
qui separât a vitio, et ducit ad vitam æternam.
In *Regula*, cap. 72.

Est zelus malus, et zelus bonus: zelus malus vitat
omne consortium, sed zelus bonus vitat tantum
malos. In *Exposit. Prologi super lib. 1, sentent.*
dubio 3.

SENTENTIE PATRUM.

1. Josias zelo ut vici superiores, ita flet vos filii
zelum Dei sumite; exquirat vos Dei zelus, et de-
voret. Lib. 2 *Offic.*, cap. 89.

2. Qui zelum Dei habet, pro Christo nec suis
parci. *De Isaac*, cap. 8.

3. Zelum habere debet sacerdos, qui incorrup-
tum servare studeat Ecclesiæ castitatem. *Super
Psalm. cxviii, serm. 18, vers. 3.*

4. Bonus zelus et utilis in sacerdote est, præci-
pue ne negligens, ne remissus sit. *Prose.*

5. Melius est enim unius aut duorum damna-
tione plurimi liberentur, quam duorum absolu-
tione plures periclitentur. *Ibid.*

6. Zelus Dei gratia est, qui exquirat, qui super-
venit, qui se juste infundit peccati. *Ibid.*

7. Zelus Dei vita est: sicut enim in Adam devo-
raverat hominem mors prævalens, ita zelus de-
voravit quem vivificavit in Christo. *Ibid.*

8. Zelum qui habent, omnes sibi inimicos suos
putant, qui sunt hostes Dei, quamvis pater, fra-
tres, sorores sint. *Ibid.*

9. Zelo fidelis populus gentiliū, vitam sibi ac-
quisivit æternam, quam negligentia atque desidia,
Judæorum populus amisit. *Ibid.*

10. Contulit se zelus ad gentes, cujus tanta est
gratia, ut electionis prærogativam vicerit, et erudi-
tionis industriam: et apprehendens populum
ineruditum, fecit esse meliorem. *Ibid.*

11. Zelus charitas est, et durus: durus zelus,
quem vite hujus nulla vincit illecebra: durus
sicut inferi, per quem peccato moritur, ut viva-
mus deo. *Ibid.*

12. Angeli sine zelo nihil sunt, et substantiæ
amittunt prærogativam, nisi eam zeli ardore sus-
tentent. *Ibid.*

13. Zelus Dei aurum est igne probatum: hic
est fidei vapor, devotionis fervor, qui nos velut
in saxum cibum Christo remollit, et format. *Ibid.*

14. Zelo vindicatur Hierusalem, zelo Ecclesiæ con-
gregatur, zelo fides acquiritur, zelo pudicitia
possidetur. *Ibid.*

15. Ira virtualis, seu Zelus placat Deum, auget
meritum, excitat proximum. *Part. 1, tit. 6, cap.
11, § 2.*

16. Zelare dicitur Deus, cum creaturam suam,
quam non vult perire, sæpe castigat, corripit at-
que flagellat, et flagellando, ad se reducit. *De Es-
sentia divinit.*, verbo *Zelare*.

17. Qui non zelat, non amat. *Contra Adiman-
tum*, cap. 13.

18. Miles juncundantur, qui non amaro zelo be-
ne operantes emulantur. *Super Psalm. civ.*

19. Zelus ille bonus est de amero veniens, non
livore. *Super Psalm. cxviii, conc. 36.*

20. Quis comeditur zelo domus Dei? qui om-
nia que forte ibi videt perversa, satagit amen-
dare, cupit corrigere, non quiescit: si emendare
non potest, tolerat, gemit. *Prose.*

21. Vides fratrem currere ad theatrum, pro-
hibe, mone, contristare, si zelus domus Dei co-
medit te.

22. Vides alios inebriari velle, quod non decet,
prohibe quos potes, tene quos potes, tere quos
potes, quibus potes blandire, non quiescere.

23. Si amicus est, admonetur leniter; si iuxor
est se verissime referentur: incilla est, etiam
verberibus compescatur: fac quidquid potes pro
persona quam portas, et perficis, zelus domus tue
comedit me.

24. Unumquemque ergo Christianum zelus do-
mus Dei comedat, in qua domo Dei membrum
est. *Tract. 16, super Evang. Joan.*, de cap. 2.

25. Maligna mentis homines, tartarus zelo pleni
sunt, lividi non in corpore, sed in corde. *De Gei-
bus*, cap. 8.

26. Zelus Dei non habet mentis livorem, sed
zelus Dei est providentia, que non sinit eos quos
subditos habet, impare amare quod prohibet.
Lib. 1, *contra Aduersar.*, legis, cap. 20.

27. Quod zelus incitat, metus interpretat. Lib.
Medit., cap. 2.

28. Zelo domus Patris Salvator eiecit impius de
templo: zelus et non domum Dei, et quantum
possimus, ne quid in ea pravum geratur, in-
sistamus. *Super Joann.*, cap. 2, in illud: *Zelus do-
mus tue*, etc.

29. Zelantes aliqui sunt, qui contra aliorum
delicta tam impudenter quam inaniter estuant, et
zeipos tam insipienter quam inutiliter palpant.
Serm. 4, Advent.

30. Maxime prelatos decet zelus ex dulcedine
devotionis diligens justitiam, ex fervore emula-
tionis odio habens iniquitatem. *Serm. 1, Na-
tivity.*

31. Hic est zelus justitiæ, quo adversus delin-
quentes accendimur, tanquam pietate ducti, erga
eam quam contemni videmus justitiam Dei.
Serm. 2, Pasche.

32. Zelum tuum inflammet charitas, informet
scientia, firmet constantia. *Serm. 26, super Cant.*

33. Zelus tuus sit fervidus, sit circumspectus, sit
inviectus; nec torporem habeat, nec careat dis-
cretionem, nec timidos sit. *Ibid.*

34. Ille qui justitiam zelo semper est accensus,
qui veritatem ubique zelat, qui sapientie fervet
studii, amore Christi compungitur. *Ibid.*

35. Zelus qui immittitur, misericordiam est: ze-
lus qui intenditur, judicium est. *Ibid.*, serm. 69.

36. Zelus pietatis suaviter ardet, efficaciter ex-
piat. *Ibid.*

37. Ita foris exerce zelum disciplina, ut leni-
tatem interius in mente. Lib. de *Possione Dom.*,
cap. 19.

HISPALENS.

centibus membris longo post tempore curatio-
nibus adhibetur. Lib. 2, de Summo bono, cap. 23,
sent. 10.

83. Vulnera mentis aperta, cito exhalant: clausa
nimis exulcerant. *Ibid.*, cap. 29, sent. 27.

84. Vultus iteratum tardius sanatur. Apud Bo-
dan, in suis *Scintillis*, cap. 9.

85. Vultus, quamvis grave sit, si apertum est,
evaporat: valde enim comedit animum, vultus
inclusum. *Prose.*

86. Quante enim rogis id legis, tanto maxime
auges: aperi ergo hoc grato animo, et non te
exerceat. Lib. 2, de Synonyma, cap. 7.

S. LEO V.

87. Demones curatio nostrorum vulnerum
vulnerantur. *Serm. 4. Quodrig.*

88. Secundis vulneribus, quibus humana infir-
mitas sauciatur, diligens est adhibenda curatio.
Serm. 5. Quodrig.

S. NILUS.

89. Quo diutius manet, eo magis vultus com-
pulsessit. *Orat. 2. de Lacer.*

90. Qui in multitudine versatur, assiduis vul-
neribus afficitur. *Ibid.*

S. PETRUS

91. Insuperabilis miles est, cui virtus ex vulne-
ribus crescit. *Serm. 32, de S. Apollinare.*

92. Timido maris medici vultus augeat aegroti.
Opusc. 57, cap. 1, dissertat. 1.

S. THEODOR.

93. Magna vulnera, magnis remediis indigent.
Super Psalm. 1, vers. 1.

S. THOMAS

94. Natura humana semper habuit cum vul-
nere, vulneris medicinam. *Part. 3, quæst. 31,
art. 7.*

THOMAS A

95. Plus invenies in vulneribus Jesu Christi,
quam in possessione totius mundi. *Medit. 22, de
Christi Pass., cap. 6.*

SENTENTIE PAGANORUM.

CATO FOET.

96. Vulnera dum sanas, dolor est medicina do-
loris. Lib. 4, *Distichor.*, metr. 81.

CICERO.

97. Contemnere vultus, consuetudo docet. Lib.
2, *Tusc. quæst.*

SENECA.

98. Militares viri gloriantur vulneribus, lecti
fluentem meliori casu sanguinem osientant. *De
divina provid., cap. 2.*

99. Ad suspensionem vulneris tyro pallescit,
audacter veterans errorem suum spectat, qui
scit se sæpe vicisse sanguinem. *Ibid.*

100. Non venit vultus ad cicatricem, in quo
crebro medicamenta tentantur.

101. Ulcera animi magis, quam corporis sa-
manda sunt. In suis *Proverbiis*, in *fine positus*,
lib. V.

SIXTUS

PHILOSOPH.

102. Levius est omne vulnus, quam verbum.
Sent. 175.

Vale etiam tit. *Error*, sent. 47; *Medicina*, sent.
72; *Pulchritudo*, sent. 65; *Recidivatio*, sent. 9;

Solus animus, sent. 108; *Solus corporis*, sent. 4;
Tentatio, sent. 236; *Vitium*, sent. 171.

ZELUS, ZELOTYPIA.

Definitio. Zelus animarum verus et perfectus est,
quando aliquis sanctis meditationibus, ferventi-
bus desideris, lacrymis, orationibus, vigiliis,
jeiuniis, predicationibus, confessionibus, consi-
liis, doctrinis, atque aliis bonis operibus, pro
salute animarum laborat. *De Paradiso animæ*,
part. 1, de *Virtutibus*, cap. 27.

Zelus est quidam fervor mentis, qui quis debet
incitari ad proficiendum cum melioribus. *Part.*
1, tit. 6, cap. 2, § 6.

Zelus est fervor animi, quo mens abjecto humano
timore, pro defensione veritatis accenditur.
Ibid.

Zelus est amor volens habere consortium in ama-
to. In *Prologo*, super lib. 1, *Sentent.*, dubio 3.

Zelus est fervor animi ad compassionem naturæ,
et ultionem culpe, et devotionem gratiæ pro-
mi. *Super Joëlem*, in illud: *Zelus est Do-
minus.*

Zelus est dum pro amore justitiæ, defensorem
ultra se offert animas, calumniam veritatis pati
non sustinens. Lib. 3, de *Arca Noe*, cap. 5.

ZeLOTYPIA proprie est amor viri in uxorem, pro
quo non potest sustinere, ut alii loquatur,
vel manusculæ mittat vel accipiat. *Super Nu-
mer.*, cap. 5.

Zelus non est aliud, quam quidam motus animi
bonus, vel malus, tendentis in statum proximi,
et importat fervorem amoris. *Super 1 ad Cor.*,
cap. II, lect. 1.

Zelus est proprie effectus amoris magis, quam
odii. 1, 2, quæst. 28, art. 4, ad 3.

Zelus est vehemens motus amantis in rem ama-
tam. *Ibid.*

Differentia. Est zelus ad vitam, et est zelus ad
mortem: ad vitam zelus est, divina precepta
servare, et amore Domini ejus custodire man-
data. *Serm. 18, super Psalm. cxviii, vers. 3.*

Sicut est zelus amaritudinis malus, qui separât a
Deo, et ducit ad infernum, ita est zelus bonus,
qui separât a vitio, et ducit ad vitam æternam.
In *Regula*, cap. 72.

Est zelus malus, et zelus bonus: zelus malus vitat
omne consortium, sed zelus bonus vitat tantum
malos. In *Exposit. Prologi super lib. 1, sentent.*
dubio 3.

SENTENTIE PATRUM.

1. Josias zelo ut vicit superiores, ita flet vos filii
zelum Dei sumite; exquirat vos Dei zelus, et de-
voret. Lib. 2 *Offic.*, cap. 89.

2. Qui zelum Dei habet, pro Christo nec suis
parci. *De Isaac*, cap. 8.

3. Zelum habere debet sacerdos, qui incorrup-
tum servare studeat Ecclesiæ castitatem. *Super
Psalm. cxviii, serm. 18, vers. 3.*

4. Bonus zelus et utilis in sacerdote est, præci-
pue ne negligens, ne remissus sit. *Prose.*

5. Melius est enim unius aut duorum damna-
tione plurimi liberentur, quam duorum absolu-
tione plures periclitentur. *Ibid.*

6. Zelus Dei gratia est, qui exquirat, qui super-
venit, qui se juste infundit peccati. *Ibid.*

7. Zelus Dei vita est: sicut enim in Adam devo-
raverat hominem mors prævalens, ita zelus de-
voravit quem vivificavit in Christo. *Ibid.*

8. Zelum qui habent, omnes sibi inimicos suos
putant, qui sunt hostes Dei, quamvis pater, fra-
tres, sorores sint. *Ibid.*

9. Zelo fidelis populus gentiliū, vitam sibi ac-
quisivit æternam, quam negligentia atque desidia,
Judæorum populus amisit. *Ibid.*

10. Contulit se zelus ad gentes, cujus tanta est
gratia, ut electionis prærogativam vicerit, et erudi-
tionis industriam: et apprehendens populum
ineruditum, fecit esse meliorem. *Ibid.*

11. Zelus charitas est, et durus: durus zelus,
quem vite hujus nulla vincit illecebra: durus
sicut inferi, per quem peccato morimur, ut viva-
mus deo. *Ibid.*

12. Angeli sine zelo nihil sunt, et substantiæ
amittunt prærogativam, nisi eam zeli ardore sus-
tentent. *Ibid.*

13. Zelus Dei aurum est igne probatum: hic
est fidei vapor, devotionis fervor, qui nos velut
in saxum cibum Christo remollit, et format. *Ibid.*

14. Zelo vindicatur Hierusalem, zelo Ecclesiæ con-
gregatur, zelo fides acquiritur, zelo pudicitia
possidetur. *Ibid.*

15. Ira virtualis, seu Zelus placat Deum, augeat
meritum, excitat proximum. *Part. 1, tit. 6, cap.
11, § 2.*

16. Zelare dicitur Deus, cum creaturam suam,
quam non vult perire, sæpe castigat, corrumpit at-
que flagellat, et flagellando, ad se reducit. *De Es-
sentia divinit., verbo Zelare.*

17. Qui non zelat, non amat. *Contra Adiman-
tum*, cap. 13.

18. Miles juncundantur, qui non amaro zelo be-
ne operantes emulantur. *Super Psalm. civ.*

19. Zelus ille bonus est de amero veniens, non
livore. *Super Psalm. cxviii, conc. 36.*

20. Quis comeditur zelo domus Dei? qui om-
nia que forte ibi videt perversa, satagit amen-
dare, cupit corrigere, non quiescit: si emendare
non potest, tolerat, gemit. *Prose.*

21. Vides fratrem currere ad thestrum, pro-
hibe, mone, contristare, si zelus domus Dei co-
medit te.

22. Vides alios inebriari velle, quod non decet,
prohibe quos potes, tene quos potes, tere quos
potes, quibus potes blandire, non quiescere.

23. Si amicus est, admonetur leniter; iuxta
est se verissime referentur: incilla est, etiam
verberibus compescatur: fac quidquid potes pro
persona quam portas, et perficis, zelus domus tue
comedit me.

24. Unumquemque ergo Christianum zelus do-
mus Dei comedat, in qua domo Dei membrum
est. *Tract. 16, super Evang. Joan. de cap. 2.*

25. Maligna mentis homines, tartarus zelo pleni
sunt, lividi non in corpore, sed in corde. *De Gei-
bus*, cap. 8.

26. Zelus Dei non habet mentis livorem, sed
zelus Dei est providentia, que non sinit eos quos
subditos habet, impare amare quod prohibet.
Lib. 1, *contra Aduersar. legis*, cap. 20.

27. Quod zelus incitat, metus interpretat. Lib.
Meditat., cap. 2.

28. Zelo domus Patris Salvator efficit impius de
templo: zelus et nos domum Dei, et quantum
possimus, ne quid in ea pravum geratur, in-
sistamus. *Super Joann.*, cap. 2, in illud: *Zelus do-
mus tue*, etc.

29. Zelantes aliqui sunt, qui contra aliorum
delicta tam impudenter quam inaniter estuant, et
zeipos tam insipienter quam inutiliter palpant.
Serm. 4, Advent.

30. Maxime prelatos decet zelus ex dulcedine
devotionis diligens justitiam, ex fervore emula-
tionis odio habens iniquitatem. *Serm. 1, Na-
tivity.*

31. Hic est zelus justitiæ, quo adversus delin-
quentes accendimur, tanquam pietate ducti, erga
eam quam contemni videmus justitiam Dei.
Serm. 2, Pasche.

32. Zelum tuum inflammet charitas, informet
scientia, firmet constantia. *Serm. 26, super Cant.*

33. Zelus tuus sit fervidus, sit circumspectus, sit
inviectus; nec torporem habeat, nec careat dis-
cretionem, nec timidos sit. *Ibid.*

34. Ille qui justitiam zelo semper est accensus,
qui veritatem ubique zelat, qui sapientie fervet
studii, amore Christi compungitur. *Ibid.*

35. Zelus qui immittitur, misericordiam est: ze-
lus qui intenditur, judicium est. *Ibid.*, serm. 69.

36. Zelus pietatis suaviter ardet, efficaciter ex-
piat. *Ibid.*

37. Ita foris exerce zelum disciplina, ut leni-
tatem interius in mente. Lib. de *Possione Dom.*,
cap. 19.

S. ROMAN.

38. Zelo regulato debent esse fervidi electi Dei, exemplo sanctorum Patrum. Super *Johan.*, cap. 2.

39. Zelus justitie quasi coctus bis factus, duplici charitatis colore ruidat, amoris nempe Dei et proximi. De *ser. ad Seraph.*, cap. 3.

40. Zelus discipline horum non debet. *Ibid.*

41. Verus justitie zelator primo caveat ne malum aliquo modo faciat vel doceat; secundo ne liceat vel concedat, tertio ne foveat vel diligit fieri, quarto ne dissimulet et tacet quasi nesciens, quanto ne nullum esse patiat. *Ibid.*

S. DIASOR.

42. Zelus pietatis, non habendo quatuor odio, sed arguendo, ostenditur. De *Perfect. spirit.*, cap. 6.

S. MONESTUS

S. CARTER.

43. Zelo divini honoris ac fraternae salutis semper accendi. Super *Epist. Jacobi*, cap. 5, art. 7.

S. PLOS. OBO.

44. Zelus hominis, eique congruus est maxime, qui a diabolo in potestatem reductor eripere et salvare satagit. Super *Leviam*, cap. 9.

S. PREGOR.

S. MAGNUS.

45. Apud misericordem judicem nequamquam sine venia culpa relinquitur, cum per fervorem zeli, ex ejus amore peccatur. Lib. 11 *Moral.*, cap. 5, num. 9.

46. Cum per zelum animus movetur, curandum summsopere est, ut ira quae instrumento virtutis mendi dominatur, non quasi domina preceat; sed velut ancilla ad obsequium parata, a rationis tergo nunquam recedat. *Ibid.*, lib. 5, cap. 31.

47. Fortis zelus, qui nunc in mente doctoris agitur, in die extremi iudicii, inter eum et animam, quam a vitis zelatur, testis est: ut eisi audire is qui docet non auri, doctor tamen pro zelo quem exhibet, de auditoris negligentia reus non sit. *Homil. 12*, super *Esach.*

48. Rectitudinis zelo contra vitia accendatur: Phinees ante oculos dedicatur, qui cocentes gladio transgens, castitati populum reddidit, et iram Dei iratus placavit. *Ibid.*, *homil. 15*.

49. Nullum est tam gratum Deo sacrificium, quam zelus animarum. Super *septem Psalm. Penit.*, super *Psalm. iv*, vers. 14.

50. Sunt multi fidelium, qui imperito zelo succedunt; et saepe dum quosdam quasi haereticos insequuntur, haereticos faciunt, eorum infrunitati consulendum est, et ratione et mansuetudine sunt placandi. In *Regist.*, lib. 9, indici. 4, epist. 36, ad *Theodistam Patriciam*.

51. Zelatur Dominus in salutem eorum, quos zelatur: ut quos non potuit ejus servare, elementa, servet emulatio. Super *Adalum*, cap. 1.

S. NEDOR.

52. Zelus vitiosus invidiosus est. Lib. 2, super *Epist. ad Galat.*, cap. iv, in illud: *Emulantur vos*, etc.

53. Zelus in hominem partem accipi potest, cum quis utiliter quam meliora sunt emulari. Lib. 3, super *Epist. ad Galat.*, cap. v in illud: *Manifesta sunt opera carnis*, etc.

54. Nihil tantum movet hominem ad furorem et vindictam, sicut zelus, quando vult inimici injuriam factam sponsae sum. Super *Esach.*, cap. xxxvi.

55. Qui zelotypia laborant, et bonum pacis amittunt, etiamsi magis affluant divitiis, etiamsi sumptuosos habeant mensas, etiamsi clari fuerint ac nobiles, miserimi omnium sunt. *Homil. 38*, super *Gen.*

56. Crave malum est zelotypia, et cui orenit, desinit in insipientiam. *Ibid.*, *homil. 50*.

57. Zelant mansuetum invidi, modestum superbi, probum improbi, mitem timidi. *Prose.*

58. Innocentem zelat inimica fraternitas, irvidet bono, pati simplicem non potest, modestum persopitur, probum non diligit. *Serm. de Joseph tenuit.*

59. Ex magno amore nascitur zelus, et quod non est, illud saepe suspicatur. *Homil. 4*, super *Matth. Oper. Imperf.*

60. Nihil ita zelotypum est, ut pauperum genus. *Homil. 22*, super *II Cor.*

61. Zelotypia sunt animae, quae immoedio dilectorum amore flagrant, et non aliunde nascitur zelotypia, quam ex vehementi dilectione. *Ibid.*, *homil. 23*.

62. Zelus Dei omnibus est iure preferendus: sic enim observanda est amicitia hominis, ut zelo Dei nunquam preferatur. Part. 4, de *Re-gione claustr.*, tract. 2, reg. 2, art. 7, radice 7.

63. Zeli studium, dum plus est quam oportet in iracundiae vitium transit. Lib. 2, de *Sermonibus bono*, cap. 34, sent. 5.

64. Neesse est bono ac justo displicere quae prava sunt, et cui malum displicet, moveri iustitia zelo, cum id fieri videat. De *Ira Dei*, cap. 17.

65. Quisquis alios ex recititudinis zelo monere vult, semelipsum ne tentetur, consideret, quia homo est. *Prose.*

66. Si autem pietatis zelo, compatitur delinquenti, caveat ne potius pusillanimitate, quam compassione reticeat. De *casto Convulso*, cap. 7.

67. Rectus et commendabilis zeli iste est ordo, ut quisque prius se, deinde corripiat ceteros. *Serm. de Vita solitar.*, cap. 4.

68. Assumit religionem sollicitudinis pium zelum, et contra acerrimos hostes animarum, omnium fidelium circa consurgit. *Serm. 3*, de *Synagoga septuaginta mensis*.

69. Nullam zelotypiam amatorum sanorum pa-

RUGGOCARO,

S. JOANNES

CHRYSOST.

JOAN.

TRITH.

LACT. FIRM.

S. LAURENT.

AUSTIN.

S. LEO I.

ORIGENES.

titur anima, quae demonibus prostituta est. *Homil. 8*, in cap. xx, *Exod.*

S. PETRUS

MAURITIUS

ABR. CLEN.

PHILO JUD.

69. Tanto amplius comedat vos zelus domus Dei, quanto ampliores in ea locum ipso auctore tenetis. Lib. 6, epist. 17.

S. RICHARD. A

S. VICTOR.

S. THEODOG.

70. Zelotypia molestissimus affectus, graves calamitates secum afferre solet. Lib. 2, de *Special. legib.*

71. Zelus falsus est, si nostram potius, quam divinam injuriam vindicemus: et si erga eos qui nobis ingrati sunt, vel minus chari, amplius accendatur. Part. 3, super *Carol.*, cap. ix.

72. Cum te diligerem, utebar zelo: tui vero te

repuil, zelum extinxit: est igitur zelus amoris index. *Quaest. 39*, super *Exod.*

73. Habe primo zelum super teipsum, et tunc juste zelare poteris etiam proximum tuum. Lib. 2, de *Unit. Christ.*, cap. 3, sect. A.

74. Zelus quidem animarum laudandus est, si sit discretus, rectus, purus, nullaque vanitate infectus. In *Dialog. Novit.*, cap. 4, sect. 5.

SENTENTIAE PAGANORUM.

75. Zelum de Deo tantum habeas, non contra homines. In suis *Proverb.* in fine positus.

Vide etiam tit. *Devotio*, sent. 11; *Salus anime*, sent. 115, 123, 124.

THOMAS

A. WEM.

SENeca

UNIVERSITATIS
 ANTL
 FINIS TOMI QUARTI.

UNIVERSITATIS ANTONOMIA DE NUEVO LEÓN
 AL DE BIBLIOTECAS

